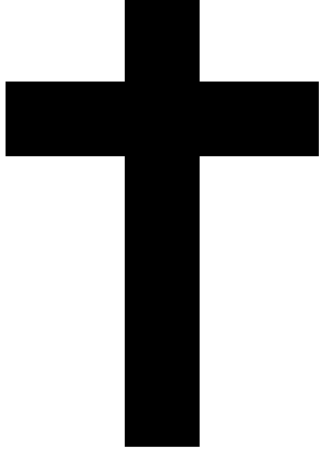

Ekáti Nku Nkə

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

Ekáti Nku Nkɔ New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520

Contents

Mátio	1
Mák	36
Lúkas	56
Jón	90
Betik	114
Rom	146
1 Kórint	162
2 Kórint	178
Galéshia	188
Efesós	193
Fílipi	198
Kólóse	202
1 Tesalónika	206
2 Tesalónika	209
1 Timoti	211
2 Timoti	216
Táytos	219
Fílemon	221
Hibru	222
Jems	233
1 Píta	238
2 Píta	242
1 Jón	245
2 Jón	249
3 Jón	250
Jud	251
Kenó Jón	253

Mbok Ndíndí mbonyu Mátio ásinjí

*Bachĩmbi Yesu Kristo
(Lk 3.23-38)*

¹ Né chi manyén bachĩmbi Yesu Kristo, ebhárémō Mfō Debhít ne Abraham.

² Abraham achí nyaka chi Aisek, Aisek abhak chi Jekóp, Jekóp abhak chi Júda ne bōmayi. ³ Júda achí nyaka chi Péres ne mómayi Será. Máyap aka nnyén be Táma. Péres abhak chi Hésrōn, Hésrōn abhak chi Rám. ⁴ Rám achí nyaka chi Amínadap, Amínadap abhak chi Nášhōn, Nášhōn abhak chi Sálmán. ⁵ Sálmán achí nyaka chi Bóas. Nnō Bóas aka nnyén be Ráhab. Bóas abhak chi Obēd. Nnō Obēd aka nnyén be Rút. Obēd abhak chi Jése, ⁶ Jése abhak chi Mfō Debhít.

Debhít achí nyaka chi Sólomon. Nnō Sólomon ayambi abháy Uriá, ke ábhay Debhít.

⁷ Sólomon achí nyaka chi Rehóboam, Rehóboam abhak chi Abíja, Abíja abhak chi Asa. ⁸ Asa achí nyaka chi Jehósafat, Jehósafat abhak chi Jórām, Jórām abhak chi Usia. ⁹ Usia achí nyaka chi Jótām, Jótām abhak chi Ahas, Ahas abhak chi Hesékia. ¹⁰ Hesékia achí nyaka chi Manáse, Manáse abhak chi Emōs, Emōs abhak chi Josáya. ¹¹ Josáya achí nyaka chi Jekonáya ne bōmayi. Mpok yō ké bápókó bo Israel be mandók manchókō etók Bábilōn.

¹² Mpok ane bo Israel bārō Bábilōn bápētñsem etók eyap, Jekonáya achí nyaka chi Siltiel, Siltiel abhak chi Serúbabel. ¹³ Serúbabel achí nyaka chi Abiud, Abiud abhak chi Eliákim, Eliákim abhak chi Asō. ¹⁴ Asō achí nyaka chi Sádók, Sádók abhak chi Akim, Akim abhak chi Eliud. ¹⁵ Eliud achí nyaka chi Eliása, Eliása abhak chi Mátan, Mátan abhak chi Jekóp. ¹⁶ Jekóp achí nyaka chi Joséf nnēm María, María ane ábhé Yesu mmu achí Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto.

¹⁷ Bébhō amuēt Abraham beghaka amuēt Debhít, mkpák bachĩmbi Kristo échí ye nyaka byo ne enwí. Bébhō amuēt Debhít beghaka mpok bápókó bo Israel be mándók mánychókō etók Bábilōn, ébhák byo ne enwí. Bébhō mpok bo Israel bārō Bábilōn bápētñsem etók eyap, béchúōp mpok Kristo, Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto, mkpák bachĩmbi Yesu ebhak byo ne enwí.

*Nebhe Yesu
(Lk 2.1-7)*

¹⁸ Enyu éfákári nyaka ke bábhé Yesu Kristo: María achí nyaka nnō Yesu. Mpok yō Joséf ati bébhay yí. Ke bápére rinji bati,

éfákari be María achi ne menie. Apókō menie bho chí ndü betan Efónjō Bedyere. ¹⁹ Joséf abhak chak besí Mandem. Eká yí keyán bechye María ntíanwóp. Aká ye nti beway nebhay ne María ansem ansem. ²⁰ Ke ené Joséf ákaysi ndak ane, Mandem ató angel ywi amot ntá Joséf ndü kenó. Angel wu aghati yi be, “Joséf, ebhárémō Debhít, kéchay besot María ndü nebhay, apókó menie chí ndü betan Efónjō Bedyere. ²¹ Ne chōj ambé mómakanem. Nnyén eni némbak be Yesu, mbonyune chōj yí ampeme bōbhi ndü ntemsi bebá bhap.” ²² Menyinj ebhen menkem befákári be enyinj ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep. ²³ Arem nyaka be, “Chōj Ngosōj ane ábhíkí re rinji mbakanem ampókō menie ambé mómakanem, nnyén eni nembak be Emánuel”, nō chí be, “Mandem achi ne bhese.” ²⁴ Joséf ájémé nókó ndü kenó, aká nkúbhé mbō enyü ángel Mandem aghati yi. Asot María ndü nebhay. ²⁵ Yé nō, bó kerinjí bati kpáte María abhe Móywi. Abhé nókó, Joséf arem be nnyén mmó chí Yesu.

2

Bō abhen bārōjō beghō Yesu

¹ Bábhé Yesu etak Bétlehem atú Judéya. Mpok yō, Hérōd abhak Mfō atú wu. Nebhé bábhé Yesu, bo abhen bárinji éti mambe báfú atú mmok áfú batwō Yerúsalem, mámbēbhe nókō be, ² “Mmō ane bábhé bé ámbák Mfō bo Israel achí fá? Sébhēp mbonyune séghō nembe enén nérēm éti nebhe eni awu atú mmok áfú, ne sétwō bechye yi kenókó.” ³ Mfō Hérōd ághókó nókó enyinj ene bōbhō bārémé, ntí átaka yi amem. Ebhák enyumót ne bō mankem amem etak Yerúsalem. ⁴ Hérōd abhinji bōbatí bachiákāp Mandem ne batōj ebhé Mandem ndü nebhuēt amot. Abhép bho be, “Bábhōj bebhe Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto fá?”

⁵ Bághátí yi be, “Bábhōj bebhe yi etak Bétlehem, fá atú Judéya, mbonyune echi amem ekátí ndemekepinti be,

⁶ Mandem arem be, ‘Wō Bétlehem ndü mmik Júda,

puyé wō ke óchí ansem ndü betak Júda menkem,

mbonyune ntá ye ké Mfō áfú.

Mfō ane ákēm bōbha, bo Israel, mbō erití mbabheri bághōjōmém ákēm bághōjōmém yi.”

⁷ Hérōd ághókó nókó nō, abhinji mankō bho, abhōj kepi ne bho ansem ansem, abhép bho bé mángátí yi mpok ane bo baghō nembe enō atú etak yap. ⁸ Aghati ye bho be, “Dók ká Bétlehem, mámbep sayri nebhuēt ane mōwu achi. Mánánj mángó yí, pet ká nsem mángati me, bé me nkwō ndók nchyé yi kenókó.”

⁹ Mankō bho bághókó nókó enyinj ene Mfō Hérōd árémé, báfá bare rōj. Ndü bārōj,

baghó nkúbhé nembe enén báyámbi baghó atú etok eyap ne nó nérõn nókó ambi, bó mánkõõ nõkõ ansem. Báchwóbbhé nókó Bétlehem, nembe enó néte amfay nebu, tébhé tébhé ne eket ené mówu áhí aré. ¹⁰ Nèghó bághó nembe eno, manák amap aya acha. ¹¹ Bághó eket ene nó nété are tebbe tebbe, baræk bachwe amem, baghó mmó ne máyi María. Bátép mánén amik bare chye yi kenókó. Mánéne bebha bhap bafere menyin ebhen báya nkáp báchyé mbo awap akap ntá yi. Emot ebhak pú, échák ébhák enyú serwó esen bádure sénchye nõkó erítí eriep. * Enéfú ébhák enyín ené básòt beghoko ngú be áké chõnti. †

¹² Mankó bhó bápéré gure, Mandem asemti bhó ndü kenó bé báké petnsem ntá Mfó Hérod. Báfaét chí ndü mbi achak ke bágure etok eyap.

Joséf ne Marta bápókó Yesu babué bárók etok Ijip ne yi

¹³ Bõ bhó nó batwó beghó Yesu bagure nõkó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó ekén yi aghó aghati yi be, “Joséf, Hérod áyàn mbi beyaw mone. Faté yé, sot mmó ne máyi, bué dók etok Ijip. Dók, ómbák aré kpáte ngati wó ómpétnsem.” ¹⁴ Joséf aneme, asot mmó ne máyi, afa, arök etok Ijip ne bhó nkúbhé beti ebhó mbo enyú ángel Mandem aghati yi. ¹⁵ Agháká nõkó aré, abhak are kpáte Mfó Hérod agú. Menyín befákári nyaka enyú eyó bé enyín ene Mandem ághátí ndemeképinti andem, emfu tetep be, “Mbíní mówa be ámfá etok Ijip”.

Hérod arem be mángwáy bõbabhakanem abhen

¹⁶ Hérod ághó nõkó be mankó bhó bárwó yi ndü yi ánoõjõ bhó keghó, nti nénen yi amem. Achye eyõn be mángwáy bõbabhakanem mankem abhen bábhíki cha mamié apay ndü etok Bétlehem ne ndü betok ebhen bechi kekwo. Hérod atik bé énan échi mamié apay bébhó mpok mankó bhó báyámbi baghó nembe mpok bábhé Yesu. ¹⁷ Ekú enyín ene ndemeképinti Jeremáya áréme bé chõn émfakari, emfu tetep. ¹⁸ Arem nyaka be, “Eyõjõ kebho éfú etok Ráma. Kebho kényá ne bása. Ráshel ádi bõbhi. Mánik yi mmuet be ambot kebho ke apú ka mbõnyune bágu barõ yi.”

Joséf ne María bápétnsem ndü mmik Israel ne Yesu

¹⁹ Hérod agú nõkó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó amem etok Ijip, ²⁰ aghati yi be, “Joséf, faté sot mmó ne máyi petnsem ndü mmik Israel. Bo abhen báyàn nyaka beyaw mmó manan bagu.” ²¹ Joséf aneme,

asot nno ne mmó apetnsem etok Israel. ²² Ke Joséf ághókó nõkó bé Akelos asot epok etayi mbo Mfó atú etok Judéya, acháy berõn aré. Ndü kenó kéchák, ángel Mandem ayep Joséf batú be yi ándók chí atú Gálili. ²³ Joséf arök, achakó amem etok Gálili ené bábhini be Násáret, mbõnyune échi amem ekati ndemeképinti be Mandem arem éti Kristo be, “Chõn bo mámbini yi be ‘Mmu Násáret’”.

3

Enyín ene Jõn Njwiti aghati bho éti Yesu (Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Mpok yo, Jõn Njwiti abho béghátí bho amem baso atú Judéya be, ² “Yéntiki mmu yweka abhõn betiknsem ndü bebú bhi mbõnyune mpok Mandem ábhák ne bo mbo Mfó wap arõp chí kekwo.” ³ Jõn Njwiti ké Aisáya ndemeképinti Mandem áréme nyaka éti yi be, “Mmu achi amem baso ábik ne eyõn amfay andeme nõkó be, ‘Tonji ká mbi ane Acha áfaét are. Ká ka mbí ywi ambak chak.’” ⁴ Nkú Jõn abhak chí enyín ene baghoko ne babyok mpõõ baso. Mgbat ane yi ágwõt ebho abhak nkwobhánya, ne nenyíé eni nébhak ngémtáy ne baweré betu ámén yi ághó amem baso. ⁵ Beyá bho báfú, bárók ntá Jõn ndu beghok enyín ene yi árem. Báfú etok Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne betok menkem ebhen bechi kekwo ne Nnyén Jõdan. ⁶ Báré su bebú bhap, Jõn anjwiti nõkó bhó amem Nnyén Jõdan.

⁷ Ke Jõn ághó nõkó ndü beyá bõnkwo Fárisi ne bõnkwo Sádusi bátwó be yi anjwiti bhó, abho bérem ntá yap be, “Bé befe! Agha áyébhé be batú be mánjan mbi bebue ntemsi Mandem ane átwó? ⁸ Bábhõn beka menyín ebhen betín be mánán bátiknsem ndü bebú ebheka tetep. ⁹ Báké chakó mánkási be báchi bebharébhó Abraham ne yenyín epu kway beka bhe. Diñi ká be Mandem ákwáy besot batay ane anká yó ámbak bebharébhó Abraham. ¹⁰ Yé chí néne, seti séchi bhueré, ne bákway bekpõt yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndü bakan, manguep angó.”

¹¹ “Mějwiti bhe ne manyiep betõn bé bátiknsem ndü bebú ebheka. Ke mmú ane átwó me ansem achá me enyune mbíki kway mmu ane nchi kanjari nkwobhánya beka ebhi. Antwó, chõn anjwiti bhe ne Efõjõ Bedyere ne ngó. ¹² Atwó ne nchán myákátí awó béchák nkway ndü befáp ene éri ne bekpáfu. Anán ánkú nõ, áset mbwot anten ndü nkpané, anyõ mmik, ansot bekwõp ebhi amfyé ndü ngo ane apu neme.”

Jõn ajwiti Yesu (Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

* 2:11 Bábhini enyú serwó eso be “Frankinsens” ndü eyõndik.

† 2:11 Bábhini enyín eyó be “Myrrh” ndü eyõndik.

¹³ Ebhíki tat, Yesu afú atú Gálili arək ndü Nnyén Jódan be Jón anjwiti yi. ¹⁴ Ke Jón keyañ bejwiti Yesu. Are yan bekə Yesu anjibhiri nkaysi yi. Arəm be, “Ōtwo be njwiti wə, ené me ke mbóhó bétwo ntá ye be ónjwiti mé?” ¹⁵ Yé nó, Yesu akeme yi chi be, “Dó émbák mbo enyü ngátí wó, mbonyune eri be senka yéntiki enyih ene Mandem áyāñ.” Jón aka ye, ajwiti Yesu. ¹⁶ Nejjwiti Jón ájwiti yi, Yesu afú anyén. Nebu nénéne, agho ndü Efóhó Mandem áfú amfay, asot mkpá ebhóhó are sep kpát ate yi amwet. ¹⁷ Eyōñ éfú ye amfay éré rem be, “Né chí Mówá. Nkōñ yi tontó. Achyè me beyá manjá.”

4

Satan are mō Yesu

(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Efaéré nókó nó, Efóhó Bedyere aka Yesu arək amem baso be Satan amō yi. ² Aré amem baso, Yesu abhak ndü netarénsay beti ne ngósi ndü manywəp besa bepāy. Nsay akém yi. ³ Satan arək ntá yi, arəm be, “Mbák óhí Mmō Mandem tetep, chye eyōñ be batay ane anjibhiri andəp bekpkók bret.” ⁴ Ke Yesu akeme yi be, “Echi amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyíe nónó ke nékem nepém. Yéntiki enyih ene Mandem arəm ké ébhōñ betañ bekem nepém mmu.’”

⁵ Satan asot yi barək Yerúsalem, etək Mandem, bákó ndü nebhet ane áhí te amfay ndü ekerákap Mandem. ⁶ Aré, arəm ntá Yesu be, “Mbák óhí Mmō Mandem, dók, tēndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chōñ Mandem anchye eyōñ boángel bhi mántwó manchye wə nekwa. Ekáti Mandem épēt érēm be, chōñ mánkpəep wə ne amō yap bé óké tem ekak ndü ntay.’”

⁷ Yesu akeme yi be, “Ekáti Mandem épēt érēm be, ‘Kémō Mandem Acha ywe.’”

⁸ Béfú afo, Satan asot Yesu ndü njie ane aré sáp amfay, atōñ yi betókó mmik menkem ne kefó eken kéhí aré. ⁹ Arəm ye ntá Yesu be, “Chōñ nchyé wə menyih ebhen menkem mbák óntép mánén besí bha, ónchye me kenókó.”

¹⁰ Ke Yesu aghati yi be, “Fá me besí, wə Satan! Ekáti Mandem érēm be ‘Mmu abhōñ bechye kenókó chí ntá Mandem Acha, antók chí yi aywinti.’”

¹¹ Satan arō ye Yesu arək, boángel Mandem barək bachye Yesu nekwa.

Yesu abho betik ebhi

(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Mpok Yesu aghoko be bákém Jón Njwiti báfyé ekerékenōñ, afa atú Judéya apetnsem atú Gálili. ¹³ Ke yi kerōñ Násáret. Arək achókó Kapēnaum. Etək Kapēnaum ébhák nepak manyu Gálili, atú Sébulon ne Náftali. ¹⁴ Éfákári nyaka enyu yə be enyih ene

Mandem ágháti ndemekepinti Aisáya andem émfú tetep. Aisáya arəm nyaka be:

¹⁵ “Mmik Sébulon ne Náftali,
mmik ane bo báfaet are berōñ ndü éntínyen ené bábhìñ be Manyu Gálili,

mmik ane áhí ebhényen negho Jódan,
atú Gálili ane beyá bo abhen bápú bo Israel bachi are.

¹⁶ Bō abhen báchí amem ejuri,
bágho beyá bediéré.

Bō abhen báchí ndü mmik ndíkándí newu,
mbañ ágho etək eyap néne.”

¹⁷ Nebho mpok yə, Yesu abho bégháti bho be, “Yéntiki mmu abhōñ bétiknsem ndü bebá bhi mbonyune mpok ane Mandem ábhák ne bho mbō Mfō wap arəp chi kekəwət.”

Yesu abhñi bo bati anwi be mámbak bakoño bhi

(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

¹⁸ Ewak émot, ené Yesu ákō nepak manyu Gálili, aghó bo bati apay, bō nno amot chí amot. Amot aka nnyén be Símun. Nnyén eni néchák nébhák be Pita. Manó ywi aka nnyén be Andru. Bō bati apay bare gwep beyá nkáp anyén ndu beway nsi mbonyune bachi nyaka bawánsi. ¹⁹ Yesu arəm ntá yap be, “Twó ká bhák bakoño bha, ne chōñ ntōñ be enyü bákú bé bo bachak mámbák bakoño bha.” ²⁰ Témté wu, Símun ne manó barō beyá nkáp yap, bakoño Yesu.

²¹ Yesu átén nókó mmwet ambi mandú, aghó bō nno amot chí amot bachak bati apay, nō chí, Jems ne Jón, bō Sebedi. Bábhák amem áchwí chókó ne etayap Sebedi, mángoko nókó beyá nkáp yap. Yesu abhñi bho nkwo be mámbák bakoño bhi. ²² Témté wu, báro áchwí wap ne etayap, bakoño yi.

Betik Yesu atú Gálili

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu abho bekó atú Gálili ankem antōñ nókó bho Eyōñ Mandem amem bekeré nenikimwet bo Israel, angati nókó bho nkwo Mbok Ndindí ane arəm enyü Mandem ábhák ne bho mbō Mfō wap. Ne ambu nókó yéntiki enyü neme enen bo babhōñ. ²⁴ Ekú nnyén Yesu nétáka kpát négháka atú Síria ankem. Bo báro pokó bō abhen bábhōñ mame menyū ne menyū mándak nókó ntá Yesu be ámbú bho. Mbok yap bábhák bo abhen befóhó bebúbeba bésōñori bho, báchák bábhák bō abhen bákwen ntímen, abhénéfú babhak bō abhen bachi bhéré. Yesu abú bho mankem. ²⁵ Beyá bhó bare fú mbañ ne mbañ mánkōño nókó Yesu yéntiki ebhak ene yi arōñ. Mbok eyap báfú atú Gálili, báchák báfú Dikápolis, nō chí atú betək byo, báchák báfú Yerúsalem, báchák báfú atú Judéya, ne abhénéfú báfú ebhényén negho enen babhñi be Jódan.

5

Yesu achako ambi njie are ton bo menyin

1 Ewak emot, bo bäre two nta Yesu ndü bakwó. Aghó nákó bhó, arak achako ambi njie. Bakoŋo bhi bákó bátéméri yi, bachako ne yi. 2 Abho beton bhó menyí.

Manjak amen tetep (Lk 6.20-23)

3 Are ton andem nako be, “Eri echa nta yentiki mmu ane ághó be besí Mandem, yi apu yenyin, mbonyune Mandem achi Mfo ywi!

4 Eri echa nta bö abhen báchi ndü nedí kebho néne; mbonyune chon manchye bhó nepotí nti!

5 Eri echa nta bö abhen bábhónó nesepitmuet ne bápú ton betan, mbonyune chon yi anchye bhó áfók ankem ane yi afyé bariap bechye bhó!

6 Eri echa nta bö abhen bábhónó nsay ne ekwak beka menyin ebhen bechi chak besí Mandem, mbonyune chon yi anchye bhó menyin ebhen bábhónó ekwak bebhon!

7 Eri echa nta yentiki mmu ane ághó bho ntínso, mbonyune chon Mandem angó yi ntínso!

8 Eri echa nta bö abhen bati yap áchí amem pépép, mbonyune chon Mandem anka bó mángó yi!

9 Eri echa nta bö abhen mánú be bo mámbák eyon émot ne bati; mbonyune chon Mandem anka bó mámbak bóbhi!

10 Eri echa nta yentiki mmu ane bo báchyé esonari ndü ákú menyin ebhen bechi chak besí Mandem. Ayet yi mbonyune áchí Mfo ywi!

11 “Eri echa nta yeka mpok bo básókoti bhe ne mpok ane báchyé bhe esonari, mámbare nako bhe barak amuet ndéndem éti ya. 12 Nák ká ne mámbón manjak mbonyune Mandem abhúré bhe erem akap awu amfay. Ne báké ghakontik be báchyé nyaka baremé kepinti abhen tesáy esonari nkwo.”

Yesu yi bakoŋo bhi báchi mbo ngán ne erónó (Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 “Báchi mbo ngán nta bö mmik mankem. Ke mbák ngán ábhíki pere bhón manyinti mi, ná bákway beka wu ampet ambak eriti ngán? Bápú pere kway beka yenyin ne wu. Arap chí enyin beto nefi ebhak ene bo báfuét mánjati nako wu.

14 “Báchi erónó nta bö mmik. Etak ené échí amfáy njie épú bhese. 15 Ne bápú dure erónó mánsot enyin mánkuti. Bádure erónó mánte

chi ebhak ene bábhónó bete yo bé mban ángo nta yentiki mmu ane achi anywóp. 16 Dó yé ka epin eyeka éngó mbo erónó. Epin eyeka ebhon bebhak mbo erónó bé bo mángó, mámbiti Etayeka mmu achi amfay.”

Enyin Yesu ághati bho éti bebhé Moses

17 “Báké kaysi bé ntwó béfere bebhé Moses. Báké kaysi bé ntwó chí befere basinjí baremé kepinti. Mbíki twó béfere mó, ntwó chí beka be yentiki enyin ene bo básinjí émfú tetep.

18 Tetep, nchí ghati bhe be te mfáy ámfuet, mmik amfuet, bápú kway befere yé mandú enyin ndü basinjí amen wawák. Basinjí amen ábhák kpáte yentiki enyin ene básinjí émfu tetep. 19 Yé agha ane ápú bhúere yé chí móbbhé amot, anton nako bo bachak be mánkú enyumot mbo yi, chon ambak ansem ndü nkwo bhó mankem abhen Mandem achi Mfo wap. Ke mmu ane ábhúere bebhé Mandem menkem, anton nako bo be manka nkwo mbo yi, ábhák müngo ndü nkwo bho abhen Mandem achi Mfo wap. 20 Nchí ghati ye be be, mbák menyin ebhen bákú bebhíki cha ebhén baton ebhé Mandem ne ebhen bónkwó Fárisi, bápú bhák bo abhen Mandem achi Mfo wap.”

Enyin ene Yesu dtónó éti bebenti (Lk 12.57-59)

21 “Bárinjí ndü ebhé Moses éghati nyaka bachímbi bheka be mmu áké wáy nti, ne yé agha ane áway mmu, bákú manyé ne yi.

22 Ke enyin ene nchí ghati bhe chi be, yé agha ane ábenti ne mómayi Mandem átan yi. Yé agha ane ásókti mómayi mbo berem be, ‘Wó áchí agha?’ Bású be nti máshí manyé. Ne yé agha ane árem nta mómayi be, ‘Wó echintímu’ chí mmu ane bábhónó memese amem nepingo. 23 Mbák óron ye bechye akap nta Mandem ke óntik be nti manó ábè nti éti enyin ené ókú yi, 24 dó akap aywe ndü ebhuet ane bo báchyé akap, dók kpik ka mámbák eyon émot ne yi ke ómpetnsem onchye akabhe ywe nta Mandem.

25 “Mbák mmu abhon ndak ne wó, antí wó, dók temerí yi ayak mánsokori ndak wu, mámbak eyon émot. Mbák óbhíki ka ne, mpok ámfuet, yi andak nta ntajá manyé ne wó, afyé wó amo yi, ne yi anchye wó nta bo mbín nkú, ne bó mámfye wó ekerékenon.

26 Dinj be mbák émfákári enyu eyó, opú fu wawak kpáte onchye ákwó ywe ankem, yenyin kerop.”

Yesu dtón éti berwop

27 “Bárinjí ndü ebhé Moses érem be, ‘Mmu abhíki bhon bekwen berwop.’ 28 Ke nchí ghati bhe be, yé agha ane afyé amík amuet ngoré, ambón nkaysi bebhuere ne yi, anán akwen berwop ne ngoré wu ndü nti eni. 29 Mbák nyésé ene nemot nétó wó ndü bebá,

feré no guép. Eri be óném epókómuet eye émot echa wo berəj ambi beka bebá, mánsot mmuet eye nkem mámesə amem nepíngo. ³⁰ Ne mbák awónem ywe átó wo ndü bebá, kpót wú guép. Eri be óném epókómuet eye émot echa wo berəj ambi beka bebá, mánsot mmuet eye nkem mámesə amem nepíngo.”

Enyiñ ene Yesu atəjə éti awáy nebhay (Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ “Ebhé Moses epet érem be, ‘Yé agha ane áro ngoré ywi ndü nebhay, abhəj bechye yi ekáti ndu betəj be awáy nebhay.’ ³² Ke enyiñ ene nchi ghati bhe chi be, yéntiki mmu ane áro ngoré ywi ndü nebhay ene ngoré ábhíki kwen berwəp, aka ngoré akwen berwəp, ne yéntiki mbakanem ane ábháy ngoré ane ápet apu ekerénebhay, akwen nkwo berwəp.”

Yesu atəjə éti neyiki

³³ “Bárinji ndü ebhé Moses épét éghati nyaka bachlmbi bheka be, ‘Ké fyé bariep beka enyiñ ene óbhíki bhəj nti beka yo. Mmu abhəj beka enyiñ ene yi áyíki beka ndü nnyén Mandem.’ ³⁴ Ke nchi ghati bhe be mmu abhíki bhəj beyiki wawák. Mmu abhíki bhəj beyiki ambini mfay, mbonyune mfay chi bechókó Kefo Mandem. ³⁵ Mmu abhíki bhəj beyiki ambini mmik mbonyune mmiki ne achi mbo enək ene Mandem ásíki beka are. Ne mmu abhíki bhəj beyiki ambini Yerúsalem, mbonyune chi etək erémé Mfo ywese. ³⁶ Ké yiki ambini nti ywe mbonyune óbhíki bhəj betəj beka ekaká emene émbák pépép, ne óbhíki bhəj betəj beka yo embak pyo. ³⁷ Mbák ónká beka enyiñ, dem be, ‘Ee’. Mbák óbhíki ka beka enyiñ, dem be, ‘Ae’. Yéntiki enyiñ ene echa eyo, éfü chi ntá mbámba.”

Yesu yi be ebhiki ri bekeme bebá amfay bebá (Lk 6.29-30)

³⁸ “Bárinji be ebhé Moses érem be, ‘Mbák mmu achónti nyésé nti mánochnti eni nkwo. Ne mbák mmu áferé nényén nti, bábhəj beferé eni nkwo.’ ³⁹ Ke nchi ghati bhe be, mbák mmu aka wo bebá, óké keme yi. Mbák mmu adep wo atá ndü ebhe awónem, təj yi ebhe échák nkwo. ⁴⁰ Mbák mmu áyən beka manyé ne wo be ánsót nkú ye, kpik chyé yi nde ye nkwo. ⁴¹ Ne mbák ntemé nenu anyéré wó be əmpəkə ntu ywi əndək ne yi nekó ntay * nemot, dók ne yi nekó batay apay. ⁴² Mbák mmu aninji wo enyiñ ene óbhəj, chyé yi yo. Ne mbák mmu atwo ntá ye be ómpúo yi enyiñ óké nisi beka no.”

Yesu yi be mmu abhəj beka bo abhen bápáhé yi (Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Bárinji ndü ebhé Moses érem be, ‘Jbhəj beka mmü etək eye, ómpap mmu ane ápábhé wo.’ ⁴⁴ Ke nchi ghati bhe be, kəj ka bəmpap abheka, mánik noka mmuet be Mandem ankwak bə abhen báchyé bhe esəjə. ⁴⁵ Mbák bákə no, bo bágho be báchi bə etayeka mmu achi amfay. Báké ghəkəntik be yi áto mmok ntá yéntiki mmü bebá ne yéntiki mmü ndíndí. Mandem áto manyiep ntá yéntiki mmu ane akú enyiñ ene yi áyən ne mmu ane apú ka enyiñ ene yi áyən mmu wu anka. ⁴⁶ Mbák bákəj chi bə abhen bákəj bhe, nti nsáy bábhəj? Yé chí bakú bebá mbo babhehé nkábhénti bakəj bə abhen bákəj bhe. ⁴⁷ Ne mbák bákəka chi bə abhen mányie ne bho, nó bákə yi? Yé chí bə abhen bápú bo Israel bákə no. ⁴⁸ Bábhəj ye bebhak chak ndü babhi ankem nkúbhé mbo enyü etayeka Mandem mfay achi chak ndü babhi ankem!”

6

Yesu atəjə enyü mmu abhəj bekwak mmu ane eyi epu

¹ Yesu arək ambi berem be, “Sot ká mpok be yé mmu yweka áké ka beri ebhen Mandem áyən yi anka besi bho ndu betəj mmuet. Mbák mmu anka no, apú bhəj nsáy ane etayeka Mandem mfay áchyé.

² “Yéntiki mpok ane óchyé enyiñ ntá mmu ane eyi épú, ké dep akánkəj mbo bə abhen bákə menyin chi be mángó bhə. Bákə no amem bekeré nenikimuet ne ndu mántitək be bo mámbiti bhə. Dinji ká be nebiti ane bo bábiti bhə chi awap akap ankem ane bo mánanj bábhəj. ³ Mbák óchyé mmu enyiñ mbonyune eyi épú, ka nó anyune yé mmu apu rinji enyiñ ene óká. ⁴ Eri be ónká beri bhésé bhésé ne chəj etaye Mandem mmu ághə yéntiki enyiñ ene mmu áká bhésé bhésé ankap wo.”

Yesu atəjə enyü bo bábhəj menikmuet

⁵ “Yéntiki mpok ane mánikmuet, báké ka mbo bə abhen bákə menyin chi be mángó bhə. Bákəj bete amem bekeré nenikimuet ne ndü manyé mbi ke manikmuet bé mángó bhə. Dinji ká be, neghó ane bo bághə be bo mánikmuet, chi awap akap ane mánanj bábhəj. ⁶ Mpok ane mmü yweka áyən menikmuet, áchwé anywəp, ebhak ene yi ábhak aywinti, antiép mbinywəp anikmuet ntá Mandem eta yeka mmü bápú ghə ne amík. Mbák mmu aka no, chəj etayeka mmu ághə yéntiki enyiñ ene mmu áká bhésé bhésé ankap yi.

⁷ “Mpok mmu yweka ánikmuet, áké rem beyá menyin ebhen bébhíki bhəj nti ne nnet, mbo bə abhen bápú bo Israel bákə. Bákə no mbonyune bákaysi be beyá kepi ke kékə

* 5:41 Ntay nemot: Ntay chi “Mile” ndü eyəjəndik.

Mandem angok nenikímæet enap. ⁸ Báké bhak mbo bhó. Báperε nikmæet, Mandem Etayeka ananj arinj enyinj ene báyan. ⁹ Enyu ene ké bábhónó menikmæet:

‘Etayese, wó mmu óchí amfay:

Ku bo mányché nnyen ena kenókó;

¹⁰ Ku bé mandó wó ambak Mfo wap;

ne be mánkú nókó chí menyinj ebhen óyan bo manku fá amik,

mbo enyú echí awu amfay.

¹¹ Chíε bhese nenyíε enen echonj;

¹² Omfojori bebú bhese,

mbo enyu séfónórí bo abhen bákú bhese bebú.

¹³ Ne óké ka sénchwe ndú nemó enen nékú sénkwén ndú bebú, ke ferε bhese ndu amó mbúmbu.’

¹⁴ “Mbák ómfónórí bo abhen bákú wó bebú, chonj Etaye Mandem mmu áchí amfay nkwo amfojori wó. ¹⁵ Ke mbák ópú fojori bo abhen bákú wó bebú, Etaye Mandem Mmu achi amfay apú fojori wó.”

Yesu atónj éti netarénsay

¹⁶ “Yéntiki mpok ane bátat nsay ndu menikmæet ntá Mandem, besí ebheka béké bhak mbo bó abhen enyinj ésonjori bho. Báké bhak mbo bó betábhá. Bágwot besí bhap chí be bo mángó be bo bachi ndú netarénsay. Dinjí ká be, neghó ane bo bágghó be bo bátat nsay, chí awap akap ane mánánj bábhónó. ¹⁷ Ke mpok óbhak ndú netarénsay, só besí bhe watí, ómpák ntí. ¹⁸ Mbák ónkú nó, bo bápú rinji be óchí ndú netarénsay, ke Etaye mmu bápú ghó ne amík árinji. Ne chonj Etaye mmu ághó yéntiki enyinj ene mmu ákú bhésé bhésé ankap wó.”

Yesu atónj éti kefó mmik

(Lk 12.33-34)

¹⁹ “Báké sot kefó nkáp ne kefó menyinj bechak mámbure fá amik. Fá amik, kengok ne mfarékánj báchónjti, ne baghép báway eket mámpoko yéntiki enyinj. ²⁰ Enyinj ene yéntiki mmu yweka ábhónó beku chí be, ansot kefó nkáp ekí ne kefó menyinj bechak ambure amfay ntá Mandem. Aré, kengok ne mfarékánj bápú kway bechónjti bho ne baghép bápú kway bedak eket mángép wú. ²¹ Ebhak ené nkáp aywe áchí, aré ké ntí ene nkwo nébhak.”

Yesu atónj be amík áchí mbo erónj ene ékú mmu dnós mbanj

(Lk 11.34-36)

²² “Amík áchí erónj ene ékú mmu ángo mbanj. Mbák mmu abhonj amík ariari, ághó andinj yéntiki enyinj ene yi ákú. ²³ Ke mbák ápú ariari, mmæet ye nkem ábhák chí amem ejuri. Ke mbák erónj éye égirigiri, nó ejuri ene óchí aré eya echa.”

Enyinj Yesu atónj éti Mandem ne menyinj mmik

(Lk 16.13, 12.22-31)

²⁴ “Yé mmu apu kwáy betok bachi bati apay ndonj amot. Mbák ámbónj bachi bapay, ákonj amot ancha anefú, mbák épú nó, áchye kenókó ntá amot, ambyák anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok nokó menyinj mmik.

²⁵ “Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhonj basémé éti nepém eni andem bé, ‘Chonj nyíε yi? Chonj nyú yi? Chonj mfyé yi?’ Nepém nkwa nébhíki cha nenyíε? Nepém nkwa nébhíki cha ndenε? ²⁶ Yinjí ká kenem. Képu kwanj nenyíε ne képu ferε mbwot ebhi kembay ndú betem. Yé nó, Etayeka mmu achi amfay áchye ko nenyíε. Bábhíki rinji be báchá kenem-ε? ²⁷ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beku nepém eni nénsap yé chí mandú ninjinji, nencha enyu nebhonj bebhak?”

²⁸ “Ne ndaká yi bábhonj basémé éti nden ene béfyé amæet? Yinjí ká enyú bochuchu abhen bachi ebhi bágó. Bápú ku betik ne bapu ghoko nden. ²⁹ Ke nchí ghati bhe be, yé chí Mfo Sólomon mmu ábhónj nyaka beyá keném, abhíki bhonj nyaka nden ene eri mbo yé chuchu amot. ³⁰ Mandem ké ághókó táko ne beri ebhi, táko ane ákway bebhak echonj, mburé angwosi, mámfyé angó. Bákáysi bé be ké Mandem apu kwáy békwák mámbónj nden béfyé amæet ke? Neka eneká ne Mandem negúpsi necha!

³¹ “Báké bhónj ye basémé, mándeme nokó be, ‘Chonj sényie yi? Chonj sényú yi? Chonj sémfyé yi?’ ³² Menyinj ebhen menkem ké bó abhen bápú bo Israel básíki ntí aré. Ke Etayeka mmu áchí amfay arinj be bábhonj bébhónj menyinj ebhen menkem. ³³ Yá yé ka mbi befye ntí beró Mandem ámbák Mfo yweka, mámfyé ntí beku chí yéntiki enyinj ene yi áyanj bo manku, ne chonj yi anchye bhe menyinj ebhen menkem nkwo. ³⁴ Báké bhonj ye basémé éti nywop enen mburé. Chonj mburé antwo ne ayi barak ane mmu afyé ntí aré. Báké sot besonjori bechak mámaká ndú ebhen echonj.”

7

Yesu atónj bé bo bábhíki bhonj betánj bati

(Lk 6.37-38, 42-43)

¹ “Báké tánj bati kéká mántánj be nkwo. ² Mmu áké tánj ntí mbonyune, enyu ené ótánj ntí enyu yo ke Mandem átánj wó. Enyú óyenti ónchye ntí, nkúbhé enyu yo ke báyenti mánychye wó. ³ Ndaká yi óyinji móényinji ane achi anyese ntí, ené ópú fyε ntí ndú nkókónok ane achi wó anyese? ⁴ Ná óghati ntí be, ‘Manó, dó me mferé móényinjí ane achi wó anyésé,’ ené nkókónok achi wombonj anyese? ⁵ Wó mmú betábhá, feré kpik nkókónok ane achi

wombõñ anyese, ke òngõ mban sayri beferẽ mðñnyĩjĩ ane achi amem nyésé manõywe.

6 “Báké sòt menyij Mandem mãnchye ntá bõ abhen bábhíkí bhõj mpok ne yi. Báchi mbõ mmú. Mmu áké sòt menyij Mandem árchye ntá bo abhen bábyak bhõ. Báchi mbõ bakók. Mbák mãnchye bakók enyijĩ nkáp, básòt mãnyõp chi ndú ntõp. Ne mbák mãnchye mmú menyij Mandem, áyibhiri mmæt antoko bhe anet.”

Bép, chõj mãnchye wõ (Lk 11.9-13)

7 “Nik mmæt ãti enyij ene óyãj, chõj Mandem anchye wõ. Yãj, chõj òngõ. Dõp nekõ, chõj mãneme ntá ye. 8 Kũ nõ mbõnyune yẽntiki mmu ane ánikmmæt ãti enyij ene yi áyãj, Mandem árchye yi. Yẽntiki mmu ane áyãj enyij, ághõ yõ. Yẽntiki mmu ane ádèbhé nekõ, mãneme ntá yi. 9 Bè bachĩbhõ, mmu yweka ane mbák mýõwi ámbép yi bret, ansot chi ntay anchye yi, chi agha? 10 Mbák ámbép wõ tansi, ðchye yi nnyó ke? 11 Mbák be bõ bebá, bábhõj nti bechye berítĩ menyij ntá bõbheka, bákáysi be Etayeka mmu achi amfay ke anõk bebõj beyá ekõj ndu bechye berítĩ menyij ntá bõ abhen mãnikmmæt ke? 12 Yẽntiki mmu yweka ánká ye ne bati mbõ enyü yi ákway beyanj be bo mankũ ntá yi. Mbák mãnká nõ, étõj be báká menyij ebhen Moses ne baremé kepinti bághãti bhese amem basiñĩ amap.

13 “Nyũbhá ané mmu áfuæt aré bechwe ndú Kefõ Mandem áchĩ mábhérĩ. Nyũbhá ané mmu áfuæt are andak anchwe ndú mbi ne wú ánéne mmæt ne mbi wu áchik, ne échĩ wikirik befuæt are. Ékũ bo abhen báfuæt are baya. Fuæt yé ka chi ndú nyũbhá ane achi mábhérĩ. 14 Fuæt yé ka ndú nyũbhá ane achi mábhérĩ mbõnyune wú ké mmu áfuæt aré anchwe ndú mbi nepém. Mbi wu ábè mmæt befuæt aré, ne bõ abhen báfuæt are babhíkĩ ya.”

Yẽntiki enõk ne eyi bakan (Lk 6.43-44)

15 “Sòt ka mpok ne bõ-nsé abhen bárèm be báchĩ baremé kepinti Mandem. Bákòt ngepti be báchĩ bághõjõmèn, ke sayri sayri, báchĩ chí nkwo ene nsay ánu yõ. 16 Chõj mãndij enyü bõ báchĩ ndú bepij ebhap, nkúbhè mbõ enyü mmu áriñĩ enõk ndú kepem eki. Bápú rõj ndú támfãj mãnkók nepi. Ne bápú rõj ndú nnet áronõri mãnkók bakwa. 17 Enyu yõ ke échĩ ne erítĩ enõk. Enyu chi berítĩ kepem, epu kway menyü bebéptĩ kepem. 18 Ne ebéptĩ enõk ényu chi bebéptĩ kepem, épú kwáy ménýü berítĩ kepem. 19 Bákòt yẽntiki enõk ene épú nyu berítĩ kepem, mãmkpõtĩ, mansõj angõ. 20 Baremé kepinti nsé bachi

mbõ menõk ebhen bepü nyu berítĩ kepem. Bãriñĩ bhõ chi ndú bepij ebhap.”

Bakonõ Yesu abhen tetep (Lk 13.25-27)

21 “Puyé yẽntiki mmu ane ábhõjĩ me be, ‘Acha, Acha’ ké áchwè ndú Kefõ mfáy. Mũne ákè enyij Etaya mmu achi amfay áyãj ke áchwe are. 22 Ndú nywabhé manyé, chõj beyá bho mãndem ntá ya be, ‘Acha, Acha, pú séghãti nyaka bho Eyõj eye ndú nnyén ena? Pú sébõk nyaka befõjõ bebábebũ ndú nnyén ena? Ne sékũ nyaka menyijĩ maknkay ndú nnyén ena!’ 23 Ke ndú nywõp enõ chõj ngati bhõ bhe, ‘Mbíkĩ riñĩ be wáwák. Fã ká me besí, be bakũ bebá.’”

Menyü baté beket bati apay (Lk 6.47-49)

24 Yẽntiki mmu ane ághõk menyij ebhen mërèm, ankũ mbõ enyü ndémé, achi mbõ ndijindak ane até eket ndú setárèbhé. 25 Ëti yõ, yẽndu manyiep ákwéné tontó, ne manyén ájwĩ, agboko, babhuép atanatan anu, eket eyõ éke kwen. Éke kwen mbõnyune mbõjõket até yõ ndú setárèbhé. 26 Ke mmu ane ághok menyij ebhen mërèm, yi ke kũ mbõ enyü ndémé, achi mbõ échijĩtũ ane até eket ndú ésiép. 27 Eso étwó nõkó, manyiep akwen tontó, ájwĩ, ataka ebhi, babhuép atanatan ánu, eket eyõ ébáy mmæt amik juu!

Yesu atõj mbõ mmu ane árèm émbak chi enyuyõ

28 Yesu ánáná nõkõ berem menyij ebhen yi átõj, bõ mankem abhen báchĩ are bábhák maknkay tontó ãti eyi enyü ene yi átõj. 29 Atõj nyaka mbõ mmu ane árèm emay, puyé mbõ batõj ebhé Moses.

8

Yesu abú mmu ebhanákwa (Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Yesu ánáná nõkõ menyij ebhen yi átõj, arõ njie asep amik. Beyá bo bábhõ bekonõ yi. 2 Bápère yijĩ, mmu ebhanákwa amõt atwõ akwen yi beak abho berem be, ‘Acha, mbák okõj, ðkway beka me ntañ.’ 3 Yesu anyabhe awõ atõk yi arem be, “Nkõj beka wõ òntãj, neme ene némáy.” Témté wu, atañ. 4 Yesu arem ntá yi be, “Ké ghãti yé mmu enyij ene éfákárĩ, ke dõk ntá nchiakap Mandem be yi angõ be ebhanákwa ye émay. Anán ámbýó wõ, òndõk, onchye ye akap ntá Mandem békõjõ ebhé Moses. Chõj eyõ émbak enyij ene étõj bo be ebhanákwa ye émay.”

Yesu abú mmõbetok münti batémé nenü Rom

(Lk 7.1-10)

5 Yesu afa are rõj Kapënaum. Agháká nõkõ aré, mmu amõt ane áchĩ münti eká batémé nenü Rom besa betay arõk ntá Yesu,

abho menikmuet ntá yi, ⁶ andeme nõkõ be, "Acha, mmãbetok awa achí anywóp bñjírí ne beyá bebe." ⁷ Yesu akeme yi be, "Chõj ntwõ nkõ yi antañ." ⁸ Ke münti batemé nenu wu arem be, "Acha, mbíkí kway mmu ane átwó eket eyi. Chíe chí eyõj, chõj mmãbetok wa antañ." ⁹ Nchí rem nõ mbonyune menkwõ mbõj bõ abhen, mbák mángátí me nkõ enyij, mbõj begbok hõ. Ne mbõj nkwo batemé nenu antene ya abhen mbák ngati bho enyij, bábhõj begbok mé. Yéntiki mmu wap ane ndémé be, "Dók", áron, ne yé agha ane ndémé be, "Twó", átwõ. Ne mbák ngati mmãbetok awa be, "Kõ enyij ene", abhõj bekwõ yõ." ¹⁰ Yesu ághókõ nõkõ nõ, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet, arem ntá bõ abhen bákõjõ yi be, "Dijí ká be mbíkí re ghõ yé mmu Israel amõt ane ábhõjõ neka ne me enyu ene." ¹¹ Dijí ká be beyá bo báfú chõj bebhé menkem mántwõ manchõkõ ne Abraham ne Aisek ne Jekóp ndü menyie epá ndü nebhüere kefo mfay. ¹² Ke chõj mánten bo abhen bábhõjõ nyaka bebhak ndü nebhüere Kefo Mandem nefi ndü ejuri. Aré, mámbak ndü kebho ne nenyie ámén." ¹³ Yesu ayibhiri ye mmuet arem ntá münti batemé nenu be, "Petnsem anywóp, yéntiki enyij echi mbõ enyu ónokó." Nkúbhé mpok ane Yesu árem nõ, mmãbetok wu atañ.

Yesu abú beyá bõmame
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

¹⁴ Yesu arõk achwe eket Píta, aghó nno ngoré ywi bháré ne mbáep amuet. ¹⁵ Arõk yi nekúmuet atok yi ndü awõ. Mbáep wu ámay. Afate akõ nenyie abho mene Yesu. ¹⁶ Egháká nõkõ beku, bo b́aré sõt beyá bo abhen befõjõ bebábëbë bésõjõri bho mándak nõkõ ntá Yesu ne bho. Yesu are sõt chí eyõjõnyu eyi amboko nõkõ befõjõ bebábëbë be méndõ bho, neambu nõkõ bõmame. ¹⁷ Yesu akõ menyij ebhen ntá bho be enyij ene ndemekepinti Aisáya áremé nyaka éti yi émfú tetep. Aisáya arem nyaka be, "Asõt mame ayese ne apõkõ besõjõri ebhesé."

Enyü nepém nkojõ Yesu nébhõjõ bebhak
(Lk 9.57-62)

¹⁸ Yesu ághó nõkõ beyá bo ndü bátwõ bákábhé yi, aghati baghõk abhi be, "Sémpé ebhë manyu éne awu." ¹⁹ Ntõj ebhë Mandem amõt arõk ye ntá Yesu arem be, "Ntõj, chõj nkojõ wõ yéntiki ebhak ene órõj." ²⁰ Yesu akeme yi ne nekay be, "Besõp bebhõj babbok, kenen kébhõj manyay, ke Më Mmu mfú ntá Mandem mbíkí bhõj ebhak besõj ntí." ²¹ Nkojõ Yesu achak arõk ntá yi arem be, "Acha, dõ kpík ndõk mbémé Etaya." ²² Ke Yesu akeme yi be, "Kõjõ me. Dõ bawú mámbémé ngú wap."

Yesu akõ mbáep atañatar akwen chák
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

²³ Yesu arõk achwe amem áchwí ne bakojo bhi ndü bépe berõj ebhë manyu echak. ²⁴ Ndü b́arõj, b́ápere ghõ mbáep atañatar ábhõ menu, mpérényen ebho bedep áchwí, manyiep anchwe nõkõ amem. Yesu abhak ndü kenó. ²⁵ Bakojo bhi b́arók mañeme yi barem be, "Acha, pemé bhese, sétwõ gu anyén!" ²⁶ Yesu arem be, "Bácháy yi? Neka eneka négupsi netcha!" Afate ye asáy mbáep ne mpérényen, nnyén nekwen tíi. ²⁷ Bábhák maknkay tontó, babho berem be, "Ntiki enyü mmu né? Yé chí mbáep ághõk yi, mpérényen éngok yí!"

Yesu akõ befõjõ bebábëbë bérõ bõbati apay
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Yesu arõk aghaka atú mmik bõ Gerása ebhë manyu echak. Bõ bati apay abhen befõjõ bebábëbë bésõjõri bho, báfú ndü nebhüéré manem ane bõ b́achõkõ are, b́atémeri yi. Bághõ nyaka bo, mántoko bho anet. Ekú bo kepere fuét atú wu. ²⁹ Neghó ane bághõ Yesu, babho bebhé mándeme nõkõ be, "Mmõ Mandem, óbhõj ntiki ndak ne bhese? Átwõ bechye bhese ntemsi ené mpok abhiki re kway?" ³⁰ Ereme nkwo bakók ányie nyaka kekwat ne nebhéet wu. ³¹ Befõjõ bebábëbë ebhen bésõjõri bho bébhõ menik Yesu mmuet be, "Mbák óbõk bhese, tó bhese chi ndü nkwo bakók wu." ³² Yesu aghati befõjõ bebábëbë bho be, "Dók ká." Béfú bõbhõ amuet, berõk, bechwe ndü nkwo bakók. Bakók ankem b́arókõri básep ndü nkoko-njie dúgúdúgúdúgú bágúre anyén. ³³ Bõ abhen bábháberí bakók, bághõ nõkõ nõ, b́abwé, b́arõk ndü etok ene echi kekwat, baghati bho yéntiki enyij ne enyü éfákari ne bõ abhen befõjõ bebábëbë bésõjõri nyaka bho. ³⁴ Etok enkem émóko témté erak étémeri Yesu. Mánik yi mmuet be ándõ atú etok eyap.

9

Yesu abú mbénti
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Yesu áfá nõkõ atú Gerása, arõk, asõt áchwí apé nnyén, apetnsem Kapënaum, etok ene yi áchõk. ² Bõfú bátwõ ne mbénti amõt ane b́apókõ ndü bekpaka ntá yi. Yesu ághó nõkõ enyü neka enén bábhõjõ ne yi be abhõj betañ bebú mmu wu, arem ntá yi be, "Mõwa, óké chay, mfõjõri bebú ebhe." ³ Ekú mbõk batõj ebhë Mandem abhen bachi are b́abho berem ne mmuet eyap be, "Árem kpát mbõ bhé achi Mandem! Mandem aywinti ké ákway b́efõjõri bebú mmu!" ⁴ Yesu arinjí nkaysi yap, abhép bho be, "Ndaká yí b́akáysi bebépti menyij? ⁵ Enyij ene échí wikirik chí ene? Berem be, 'Mfõjõri bebú bhe,' ke chí berem be, 'Faté kõ?' ⁶ Ke chõj nkõ mándinj be, Më Mmu mfú ntá Mandem

mbõñ betañ fá amík befoñori bebú bho.”
Arem ntá mbénti wu be, “Faté, pakó bekpaka
bhe gure!”⁷ Mbénti wu afate kperep, agure.
⁸ Bo bághó nókó enyñ ene efakari, bábhak
maknkay tontó, babho bebíti Mandem mmú
áchyé nkwa enyñ betañ ebho.

*Yesu abhiji Mátio be ámbak nkoño ywi
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)*

⁹ Ené Yesu áró ebhak ene yi ábú mbénti ákò,
áròñ, aghó mbébhé nkabhénti amót chòkò
amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Mátio.
Abhiji yi, arem be, “Twó, bhák nkoño wa.”
Mátio afate, abho bekoño Yesu.

¹⁰ Etaré nókó, Mátio abhiji Yesu eket eyi.
Anak mamwete bhi ne babhebhé nkabhénti
bachak, ne baká bebú bachak. Yesu, achòkò
anyie nòkò nenyíe ne bhó, ne bakoño bhi
nkwo. ¹¹ Bónkwò Fárisi bághó nókó ndú Yesu
ányie nenyíe ne bhó, bábhó bebhep bakoño
Yesu be, “Ndaká yi ntonj yweka ányie nenyíe
ne menyú bõbhen?” ¹² Yesu ághók enyñ ene
bárem, akeme bho ne nekay be, “Bõ abhen
bápú me, bápú yan ngañ. Bõ mame ke
báyán ngañ.” ¹³ Arémé nókó nò, aròk ambi
berem be, “Dók ká, mánu berinj enyñ ene
Mandem arémé. Arem be básinj be, “Enyñ
ene mëyán chi be bo mángó ntínso ne bati,
puyé chi akabhénya.” Mbiki twó bebhiji bó
abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem
be mámbák bakoño bha, ntwo bébhiji chi bo
babábabá.”

*Bábhép Yesu éti netarénsay ndú
menikmuet ntá Mandem
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)*

¹⁴ Mbók bakoño Jón Njwiti bárók ntá Yesu
bábhép yi be, “Ndaká yi besé ne bõnkwo
Fárisi sétare nòkò nsay ndu menikmuet
ntá Mandem, ke bakoño bhe bápú ká nò?”
¹⁵ Yesu akeme bhó be, “Bákáysí bé bo
bákwáy bechòkò nsónso ndú epá nebhay ené
mbáyngoré abhuet ne bhó? Nsé! Ke mpok
átwó ane báfere chonj mbáyngoré ntá yap.
Ne chonj mántare nsay mpok yo.” ¹⁶ Yesu
aròk ambi berem be, “Yé mmu apú kway
besot ebhókónden nko anchók mbok ndú
esí nden? Mbák mmu anka nò, ebhókónden
nko éñàti, enkà mbokó nden ánychik ancha
esí mbok. ¹⁷ Ne ntá bo abhen báfyé mmém
ndú bebhá nkwo bhanya, bápú fye mmém
bako amem ebhá nkwo bhanya ene esi. Mbák
mánká nò, ebha ésen, enchòñ, ne mmem
andak amik. Báfyé mmem bako chi ndú
ebhá nkwo bhanya ene ekò. Mbák mánká
nò, mmem apú røj amik ne ebha epu sen
enchòñ.”

*Yesu aneme mmó münti
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)*

¹⁸ Ené Yesu abhuet beghati bho menyñ
ebhen, báfere ghó münti bo Israel amot arak
akwén yi bekak, abho berem be, “Eta, mówa
agu néne. Chí môngoré. Nnikmuet, twó
nyañá amo yi amuet, ne chonj ampetnsem
ndú nepém.” ¹⁹ Yesu afate ne bakoño bhi
bábhò beronj ne münti wu. ²⁰ Ené báròñ,
ngoré amot afú Yesu ansem, aròk petii, atak
nkokoj nkú yi. Ngoré wu áfere nyaka
manonj ndú mamié byo ne apay. ²¹ Akú
nó mbonyune arem nyaka ne mmuet yi be,
“Mbák ntak yé chi nkokoñ nden Yesu, chonj
ntañ.” ²² Yesu ayibhiri mmuet aghó yi,
aghati yi be, “Mówa, kéchay. Neka ene ne
me néku otanj.” Témté wu ngoré wu atañ.
²³ Yesu afaté ye are røj ndú eket ene münti bo
Israel wu. Agháká nókó aré, achwe anywóp,
aghó bafé babhanj ne ngémtay bho ndú bádi
kebho ne beyá ewat. ²⁴ Aghati bó mankem
be, “Fú ká kpik, móné abhíki gú. Abhure
chí kenó.” Bó mankem báre way Yesu way.
²⁵ Bõ nneréket bátén nókó bho nefi, Yesu aròk
kekwo ne ngu wu, ákém yi ndú awó, mówa
apetnsem ndú nepém, afate. ²⁶ Mbok éti
ndak ane ataka atú etok wu ankem.

*Yesu akú manémamik bati apay babho
begho mbanj*

²⁷ Ené Yesu áró nebhuet wu áròñ ambi,
manémamik bati apay babho bekoño yi
mámbik nòkò be, “Mmó Mfo Debhit, ghó
bhese ntínso!” ²⁸ Mpok Yesu achwe anywóp,
manémé amik bho bákóño yi aré. Abhép bho
bé “Mánókó be mëkwáy bekú mángó mbanj?”
Bákéme be, “Acha, sénoko.” ²⁹ Yesu atak
ye amik ayap arem be, “Émbák ne bhe mbo
enyú mánókó.” ³⁰ Amik ánéne bho témté,
bapet babho begho mbanj. Yesu asemti bho
be, “Báké ghati yé mmu enyñ ene efakari.”
³¹ Yé nò, báròñ nókó, mángati nòkò bho ndú
atú etok wu ankem enyñ ene Yesu áká ntá
yap.

Yesu akú mbók abho berem kepi

³² Bõ-bho bati apay báró nókó Yesu, bõfu
basot mbók bárók ntá Yesu ne yi. Efónó
ebábu ke éká nyaka yi ákwéne kebho.
³³ Yesu abók efónó ebábu yo. Eró mmu wu,
abho berem kepi témté. Beyá bo abhen
bachi aré, babhak maknkay, bábhó berem
be, “Sébhíki re ghó ene enyu fá amem etak
Israel.” ³⁴ Ke bõnkwo Fárisi báre rem chi
be, “Chí mfo befoño bebábebu ké áchyé Yesu
betanj bébok befoño bebábebu.” *

Yesu ághó bho ntínso

³⁵ Yesu ákò nyaka amem betak begho ne
ndú bõbetok, antanj nòkò bho amem bekeré
nenikimuet bo Israel. Ne angati nòkò bho
Mbok Ndindi éti Kefó Mandem. Abú nyaka
bo abhen báròñ ntá yi ne mame menyñ ne

* 9:34 Nónj ane apu ndú mbók basinj amen tesáy.

menyu. ³⁶ Yesu ághó nókó ndü ngémtay bho bátwò ntá yi, ághó bho ntínso mbónyune báchi ndü esonjori, kebhnón nkwak, mbò bághónjómén ane ábhíki bhonj mbabheri. ³⁷ Yesu arem ntá bakoño bhi be, “Mbuot béfere ebhi aya, ke bakü betik bábhiki ya. ³⁸ Nik ye ka mmuet ntá Mandem mmu achi mbónjónki bé ántó bakü betik mamfere mbwot ebhi.”

10

Yesu ayap bóbati byo ne apay be mámbák bõnto bhi

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Ewak émot, Yesu abhinji bakoño bhi bati byo ne apay, achye bho betan bébók befónó bebábébeu ne ndü bébú mame menyu ne menyu. ² Manyén bõnto Yesu bho bati byo ne apay achi be: Ane mbi abhak Símun. Nnyén eni nécháak nébhak be Pita. Achák abhak Andru, manó Pita. Ne Jems ne mómáyi Jón, bõ Sebedi. ³ Bácháak bábhák Filip ne Batolómyo, ne Tomás, ne Mátio mbebhé nkabhénti, ne Jems mmó Alfeyos, ne Tadiás. ⁴ Ne Símun, mfyé-betan ndü barakátok, ne Júdas Iskariot mmu áti nyaka Yesu.

Yesu ató bõnto bhi bati byo ne apay nefi ndü betik

(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Yesu abhinji bóbhó bati byo ne apay aghati bho be, “Mětò bhe nefi ndü betik. Ke báké røn ntá bo abhen bápú bo Israel, ne báké chwe ndü yé etok Samária émot. ⁶ Dók ká chi ntá bo Israel abhen bachi mbò ághónjómén ané ánémé ebhi. ⁷ Dók ká mángati náko bho be, ‘Mpok arap kekwtot ane Mandem abhak ne bho mbò Mfo wap.’ ⁸ Bú ká bómame, njemé ká bawú, mámbu bõ ebhanjákwa nkwo. Bók ká befónó bebábébeu be méndás bho. Nchyé bhe betan ndu beku menyinj ebhen nke sot nkáp. Dók yé ka kú bho ntá bho kebhné bho nkáp. ⁹ Mmu áké pokó yéntiki enyü nkáp amuet. ¹⁰ Mmu áké pokó ebhá nekó, ne yé chí nkú ácháak, ne yé chí nkwo bhányá échák, ne yé chí ntém. Bo bábhonj béché nkubetik enyinj ene yi ábhónó bébhónj. ¹¹ Yéntiki etok ené báchuóbhé aré, yánj ká esáyri mmu ane ábhónó ekonj besyepi bhe eket eyi, mánycháko ne yi kpáte mpok ane báro etok eyo. ¹² Nchwe ane báchwe anywóp, kaká ka bõ abhen bachi are mándem be, ‘Áfók Mandem ámbák ne bhe.’ ¹³ Ne mbák básot bhe ne ekonj, ník ka mmuet be áfók Mandem ámbák ne bho. Ke mbák bábhíki sot bhe ne ekonj, ník ka mmuet be Mandem ánkém áfók ywi, kechye bho. ¹⁴ Ne mbák bábhíki syepti bhe ndü yé eket ne yé

chi etok, kwet ka mfok ane áchi bhe bekak, mámfá are. ¹⁵ Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átanj bõ mmik, chonj ángó ntínso ne bõ etok Sódóm ne abhen Gomóra encha bõ etok ené bábhíki sot bhe ne ekonj.”*

Yesu aghati bõnto bhi esonjori ené bábhónó bébhónj

(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

¹⁶ “Ghók ká, Nchí to bhe ntá bõ mmik mbò bághónjómén nenti nkwo. Bák yé ka bõ kénwáj mbò nnyó, mámbónj bati pépép mbò bebhnónj. ¹⁷ Sot ka mpok mbónyune bo bákém chonj bhe mámfye amò bõ bati etok, mándep manet ayeka amem bekeré nenikímuet ebhap. ¹⁸ Chonj bo mánja bhe gbaka gbaka gbaka ntá bõgóbhanó ne bafó éti ya. Ne chonj eyo énychye bhe mbi beghati bho ne bõ abhen bápú bo Israel Mbok Ndándí éti ya. ¹⁹ Mpok básóré bhe ambi ndu betánj be, báké seme be, ‘Chonj séndem be yi ne yé chí be chonj séndem ná?’ Báké sonjori mmuet mbónyune mpok ánkway, Mandem ághati bhe enyinj ene bábhónó berem. ²⁰ Nchí ghati bhe enyinj ene mbónyune mpok yo, menyinj ebhen bárem bépú fu be anti. Efónó mmu Mandem etayeka átó ké ághati bhe enyinj ene bábhónó berem. ²¹ Chonj manó anchye nti manó ntá bóbati be mángwáy. Chonj mbók bachi mánkú enyumot ne bõbhap. Chonj mbók bho mánte nenu ne bachi ne manó, mánkú be mángwáy bho. ²² Chonj menyü bho menkem mámpap be éti ya. Ke Mandem ápeme yéntiki mmu ane áté kpiri te ndü ngwenti. ²³ Etok ene bo báchyé be esonjori, fá ká aré áyák mándok etok échák. Dinjí ká be bápú kway beko ndü betok Israel menkem beku betik ebha ené Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki re petnsem.

²⁴ “Mmókáti apu kway berinj enyinj ancha ntónj ywi. Ne mübetok apú cha chi-betok ywi. ²⁵ Echí enyinj manák be mánkú ne mmó ekáti mbò enyu bákú ne ntónj aywi. Ne échí enyinj manák be möbetok ámbák mbò chi-betok ywi. Mbák bo bákway béchik nti kpát mámbinj ne münti nneréket be Belsebul, ná ne be bõneréket? Chonj mánychye bhe manyén ané ábébhé áchá enó!”

Mmu abhonj bécháy chi Mandem
(Lk 12.2-7)

²⁶ “Báké chay yé mmu ane ápábhe. Yéntiki enyinj ene bákúti, chonj mánene. Ne ene échí bhésé bhésé, chonj mánkú be bo mándinj yo. † ²⁷ Yéntiki enyinj ene ngátí bhe ansem ansem, ghati ká bho kpónjórónj. Ené bághókó ansem ansem, kó ka amfáy beket mándem be mmik nkem ángók. ‡ ²⁸ Báké chay bõ

* **10:15** Sódóm ne Gomóra: Chi betok ebhen Mandem átó nyaka ngo ásonj bho éti beyá bebú bóbhap. † **10:26** Belsebul: Mfo befónó bebábébeu akonj bebhesse tetep ane Mandem áyanj bo mándinj. ‡ **10:27** Yesu yi be bakoño bhi babhonj beghati bo kpónjórónj menyinj ebhen yi ághátí bho ansem ansem.

mmik. Bákway beway chi mmæet nkwã. Bábhíkí bhøj betaj beka yënyinj ndu Efónó mmu. Mandem ké bábhónó bécháy. Yí ke ábhónó betaj bechye mmæet mmu ne efónó mmu esøjari amem nepingo. § 29 Pú mmu ákwáy beku bðkenen bapay ne nkáp ane apu yënyinj? Yé nó, yé mósenen amot apú kway bekwen amik ené Etayeka mmu achi amfay abhíkí riñi. 30 Enyu yó ke échí ne bhe. Mandem aríñi yé chí mpáy bekaká emene ebhen béchí yéntiki mmu yweka anti. 31 Báké chay ye yënyinj ené bo bakway beka bhe. Besí Mandem, yéntiki mmu yweka abhøj menwop tontó achá ngémtáy kenén.”

*Bø abhen bachi bø-Yesu
(Lk 10.8)*

32 “Yéntiki mmu ane árem kponorøj besí bð mmik be yi achi mmu wa, chøj menkwó ndem besí Etaya mmu achi amfay ndú nywop manyé, be mmu wu achi awa. 33 Ke mmu ane átáná besí bho be yi apu mmu wa, chøj menkwó ntaña besí Etaya mmu achi amfay be yi apu mmu wa.”

*Mbok Yesu átwø ne ákóré
(Lk 12.51-53, 14.26-27)*

34 “Báké kaysi be ntwø fá amik chi beka bo mámbák ndu kpák ne bati. Ae. Ntwø chi be bo mánú ne bati. 35 Ntwø beka bð abhen babhakanem mánú ne bachi bhap, abhén baghoré mánú ne manó ne baghoré mánú ne manó maném abhap. 36 Bømpap báfú chi eket mbøj mmu. 37 Mbák okøj etaye, ne yé chí máye óchá me, nó óbhíkí kway bebhak nkoño wa. Ne mbák okøj móywe ócha me, nó óbhíkí kway bebhak nkoño wa. 38 Mmu ane ábhíkí ka bepako ekotákátí eyi ankoño ndú bayarékak aya, abhíkí kway bebhak nkoño wa. 39 Mmu ane areme be abhíkí riñi me ndú áyàn be ámpémé mmæet yi, apú bhøj nepém enen tetep. Ke mmu ane áká bégu éti ya, ábhøj nepém enen tetep.”

*Mandem ákap yéntiki mmu ane ásòt bakú betik abhi sayri
(Mk 9.41)*

40 “Yé agha ane ásòt bhe sayri, ásòt chi me. Ne yé agha ane ásòt me sayri, ásòt chí Eta mmu átó me. 41 Mbák ósot mmu sayri mbonyune óriñi be yi achi ndemekepinti wa, chøj Mandem anchye wø nkúbhé akap ane yi áchye ntá ndemekepinti ywi. Ne mbák ósot mmu sayri mbonyune óriñi be áká chí enyinj ene Mandem áyàn bo manku, chøj Mandem anchye wø akap mbø mmu ane áká enyinj ene Mandem áyàn bo manku. 42 Diñi ká be yé agha ane áchye yé chí manyiep bakwen ntá yé mmu amot ndú nkwo bðbha bhén

mbonyune achi nkoño wa, diñi be Mandem abhøj bechye yi akap.”

11

Jøn ató mbøk bakoño bhi be mámbép Yesu mmúyi achi

(Lk 7.18-35)

1 Yesu ánáná nók beghati baghøk abhi bati byo ne apay enyinj ene bo bábhónó beka, afa nebhuæt yi achi ne bhø arøk ndú betak Israel béchák ndu beghati bo Mbok Ndíndí.

2 Mpok yø, Jøn Njwiti abhak ekerékənøj. Aghókó nókó menyinj ebhen Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átó áká, ató mbøk bakoño bhi be mándók mámbép Yesu be, 3 “Wø ke óchí Mpeme ane Jøn áremé be átwø, ke chí be sébhøj menoñ mmu achak?”

4 Yesu akeme bhø be, “Pet ka nsem ghati Jøn menyinj ebhen bághókó bo bárøn, ne ebhen be babhøj bágho. 5 Bághok ne bágho be manémámik bághò mbanj nénene, ne bakem báfaté bákò. Bø ebhanákwa bátánj ne bachókó batú bághòk mbanj. Bawú bápetnsem ndú nepém ne bo bághati bachébhébhø Mbok Ndíndí. 6 Éri echa ntá mmú ane apú kwén ndú bebá éti menyinj ebhen mékà.”

7 Ené bakoño Jøn bárø bårøn, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bátwð nebhuæt ane yi achi éti Jøn be, “Mpok bårøn nyaka awu amem baso, bårók beghø ntiki enyú mmu? Bårók beghø mmu ane achi mbø énsómanyiep ene babhuép áfok énkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? 8 Bårøn nyaka amem baso beghø yi? Mmu ane afyé berít nden amæet ke? Bø abhen báfyé menyú nden ebhø báchòko chi amem bekírí-bafó! 9 Ghati ká me. Bårøn nyaka amem baso béghø ntiki enyá mmu? Ndemekepinti? Échi tetep. Ke diñi ka be mmu ane bághó achá ndemekepinti. Bè bårók ye beghø kpik yi? Båríñi be bårøn nyaka chi beghø ndemekepinti? Ke diñi ka be, Jøn acha baremé kepinti báchák. 10 Jøn ké achi mmu ane Ekátí Mandem érem éti yi be, ‘Mandem arem nyaka be, Yíñi, chøj ntó mpokontó wa wø ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwo.’”

11 Yesu arøk ambi berem be, “Nchí ghati bhe be Jøn Njwiti acha yéntiki mmu achak, ndú bo abhen bágu ne abhen bachi nepém. Yé nó, yé chí mmu ane apu yënyinj ndú mpáy bo abhen mányìé Kefó mfáy acha yi. 12 Bébhó ndú mpok ane Jøn Njwiti ághati nyaka bho Eyøj Mandem beghaka ehøj, Kefó mfáy kégo ne betaj ne mbøk bho mánú béchwe are ne betaj. 13 Jøn ápére tó bø betik bhi, basinj amen Moses ne amen baremé kepinti árem nyaka éti Mpeme Mandem afyé bariép be áto. 14 Mbák bábhøj nti menoko enyinj

ene mërem, diñí ká be sayri sayri mpok ane barem ke pinti baramé be Eláija átwò, baramé nyaka chí éti Jón. ¹⁵ Yé agha ane áyàn begbok enyiy ene mérém, ántá batú ángók sayri.

¹⁶ “Chòj njenti mkpáká bho abhen echòj ne yi? Báchi mbò bõ abhen báchókó nefisie báku ntok. Eka émot barem ntá abhen eka echak be,

¹⁷ ‘Sékway bakway nebhay be mámben nebhén ke bábhíki bhen.

Sékway bakway newú, kebhò bé kedí!”

¹⁸ Jón Njwiti atwò nyaka antare nòkò nsay ndu menikmuet ne mmem yi ke nyu. Yéntiki mmu are rem be, “Éfónj ebábú echi ne yi!”

¹⁹ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwó, nde nyie, nnyú nòkò ne bhe. Yéntiki mmu arem be, “Yinjí nyié menyinjinyié ne nyúmém wu. Mamære bhí chí babhebhé nkábhénti ne bakú bebú bachak!” Ke diñí ká be menyinj ebhen mmu ane ákòño mbi Mandem ákú ke bétòn be nerinjindak enen nefú ntá Mandem nechi tetep.”

*Bò abhen bábhónjò bétémsi
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Bò abhen báchi nyaka amem betok ebhen Yesu ákú beyá menyinjí maknkay, bábhíki tik nyaka nsem ndú bebú bhap. Eka Yesu abho beji bho andeme nòkò be, ²¹ “Bé bo Korasin, chòj émbèp ntá yeka encha! Bé bo Betsáida, chòj émbèp ntá yeka nkwo encha! Mbò chí amem betok Táya ne Sídòn ke nkú menyinjí maknkay ebhen-ne nkú ntá yeka, mbú báfyé nden pyo, mánto batwóp anti tesáy, betòn be bátiknsem ndú bebú bhap! ²² Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átàn bõ mmik, chòj angó ntínso ne bõ Táya ne Sídòn encha bhe! ²³ Ne bé bho Kapènaum, bákaysi be bákway beyon mmuet, mánkó kpat mántak nebu? Nsé! Chòj Mandem amese bhe amem etókò bawú! Mbò amem etok Sídòn ke nkú menyinjí maknkay ebhen-ne nkú ntá yeka, mbú yo ebhuet téé té echòj! ²⁴ Diñí yé ka be, ewak ene Mandem átàn bõ mmik, chòj angó ntínso ne bõ etok Sódòm ancha bhe.”

*Yesu yi bo mántwò ntá yi mambòj
neywémuet*

(Lk 10.21-22)

²⁵ Ndú mpok yo, Yesu ánikmuet be, “Eta, wò mmu óbhónjò mfay ne mmik! Nchí chye wò bakak ndú óró menyinj ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariñindak ne ntá bo abhen báriñj beyá menyinj. Ónéné bho ótòj kponoròj ntá bo abhen bábhíki riñj yényinj mbo mámbò. ²⁶ Eta, enyu yo ké wòmbòj óyáná be embak.”

²⁷ Yesu apet abho beghati bho be, “Étaya achyé me menyinj menkem. Yé mmu abhíki riñj mmu ane Mmò áhí ébhíki faet chí Étayi. Ne yé mmu abhíki riñj mmu Éta áhí ébhíki

faet chí Mósuyi ne bõ abhen yi áyábhé ndu beka bõ mándíñj Étayi. ²⁸ Twó ká ntá ya, bé mankem abhen bápókó menwópí batú besòñari ne bápòp, chòj nsebhe yo amik, nchye bhe neywémuet. ²⁹ Sot ka betik ebhen nchye bhe, mángókó menyinj ebhen mētòn bhe mbonyune nchí kpák ndú epin éya ne neyoyómuet népú me anti. Kú ka nó chòj mámbòj neywémuet. ³⁰ Twó ká ntá ya mbonyune ntu áne méchye bhe achi fuyak.”

12

*Enyiy bábhébhé Yesu éti nywòbhé
neywémuet*

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ Ébhíki tat, Yesu ne baghok abhi béré kò mámfuet nòkò amem nkí nchwifú ndú nywòbhé neywémuet bo Israel. Nsay are nu baghok abhi. Eka bábhò békæp enyú nchwi yo, mányie nòkò. ² Mbok bónkwò Fárisi bághó nókò nò, baramé ntá Yesu be, “Yinjí, baghókó bhe báku enyiy ene épú chak bekoño ebhé yese. Bákuèp nchwi ndú nywòbhé neywémuet!” ³ Ke Yesu akeme be, “Bábhíki re pay amem Ekáti Mandem enyiy ene Mfò Debhit ákú nyaka ne bõ abhen báchi ne yi mpok nsay ákémé bhó? ⁴ Achwe nyaka amem ekeré Mandem, yi ne bóbhi, mányie nenyié enen báchyé ntá Mandem. Békónjò ebhé, epú nyaka chak be yi ne bóbhi mányie nenyié eno. Ndiere bachiákap Mandem ke bábhónjò nyaka ngànganj menyie nò. ⁵ Ne bérónjò ambi, bábhíki re pay amem ekáti Moses be bachiákap báku betik amem ekerákap Mandem ndú nywòbhé neywémuet ke? Eyo éku be bõ mánkwen ebhé ene érem be mmu áké kú betik ndú nywòbhé neywémuet ke? Bábhíki rem be bõ báku bebú. ⁶ Nchí ghati bhe be, mmu achí fá ane áhí ekerákap Mandem. ⁷ Mandem ághàti bhese mbò enyu échí amem ekáti yi be, yi àrém be, ‘Enyiy ene méyàn chí be bo mángó ntínso ne bati, puyé chí akabhénya. Mbò bé báriñj ntí beyon ebhen, mbú bábhíki ji bõ abhen békwéné bépú ne bhò.’ ⁸ Diñí yé ka be Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbónjò berem enyú mmu ábhónjò beka ne ebhé ene éyíñj nywòbhé neywémuet.”

*Yesu abú mmu awò ágú ndú nywòbhé
neywémuet*

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Yesu arók etok échák achwe amem ekeré nenikimuetí eyap. ¹⁰ Mmu amot abhak amem ekeré nenikimuetí eyo ane awò ywi ágú. Mbok bo bábhák aré abhen báyanj mbi bérém be bekwéné béchí ne Yesu. Bábhép Yesu be, “Ebhé yese érem be épú chak bebu mmu ndú nywòbhé neywémuet ke?” ¹¹ Yesu akeme bhò be, “Ntiki mmu yweká ane, mbák abhòj ághónjamen amot, ákwén nókó amem nepi

ndü nywobhé neywémæet, ando, keferæ wu? 12 Ná ne nkwanwan mmu áchá ághónomen tontó? Εγὼ ἐτῶν βε εβhé eyese épú kán mmu bekwak nti ndü nywobhé neywémæet.” 13 Yesu arem ntá mmu ane awó ágú be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhe, awó wu ápet atan, abhak mbó áchá. 14 Bónkwó Fárisi abhen bachi aré bagho nõko nõ, báfú, bárók. Báte eyu, bati beway Yesu.

Epiñ ene nkubetik ane Mandem áyábhé

15 Yesu arinjí be báte eyu ndu beway yi. Afa, arók ebhak échá. Beyá bho bákóno yi, abú bo mankem abhen máme. 16 Yesu asemti bho be báké ghati bo bachak enyinj éti yi. 17 Éfákári enyu yo be enyinj ene ndemekepinti Aisáya áréme nyaka émfú tetep. Mandem aghátí nyaka Aisáya andem éti yi be, 18 “Ghó ka mōbetok wa ane njábhé. Chi Mōnti wa ne mbōñ manják ne yi tontó. Chōñ nkū Éfónj ya émbák ne yi. Ne chōñ yí anku mángati manéréket bō mmik ankem be chōñ yí ampeme bho. 19 Apú bhak mbō mmu ane ánú be bo mángók yi. Apú bhak mbō mmu ane bághok eyōñ eyi nefi. 20 Yí apú syep nkóré-tákó ane abho bewosi, arap chi bégu. Ne apú neme erónj ene bawet amay amem, éróp chi mandú ménéme. Enyu yo ké yi arōñ ambi begho bho ntínso, kpáte yi anku nkaysi ane achi tetep ansot awónem. 21 Ne chōñ bō betókó mmik menkem mámbaka nti chi ne yi be ampeme bho.”

Bo bárém be betan Yesu béfú chi ntá Belsebul

(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23)

22 Etaré nõkó, bōfú básot mbók bárók ntá Yesu ne yi. Éfónj ebábū ke éká nyaka amík anémé yi ne akwén kebhook. Yesu abú yí, abho berem kepi, ne abho begho mbanj. 23 Bó mankem abhen bachi are babhak maknkay tontó, bábho bebhep bati, mándeme nõko be, “Ebhárémō Debhít né ke?” 24 Ke bōnkwo Fárisi bághókó nõkó nõ, babho berem be, “Chí Belsebul, mfó befónj bebábēbū ke áchyé Yesu betan bebók befónj bebábēbū be mémfú, méndó, bho.” Mmü achák apú! 25 Yesu arinjí nkaysi yap. Arem ntá yap be, “Yéntiki etok ene ákóré áchi are ne bōbati mánu nõko ne bati, ébhōñ chi ménéme. Nneréket ane ákóré achi are ákwene kwen. 26 Enyu yo ke echi ne kefo Satan. Mbák Satan ábók Satan, ná kefo eki kétee? 27 Ne mbák nchí bók befónj bebábēbū chi ndü betan Belsebul, bō bheka básot betan ághá bebók bho méndó bhó? Éti yo chōñ bō mántan be. 28 Ke mbák, sayri sayri, mébók befónj bebábēbū chi ndü betan Éfónj Mandem, nó Mandem ananj achi nenti eneka mbō Mfó. 29 Yé mmu apu kway bechwe amem eket ene mmü ntantan angép enyinj, ampoko, andok ne yó, mbák abhíki yambi

ankem yi angwot. 30 Yé agha ane apú ne me, achí chí mūmpap awa. Ne ye agha ane apú kwak me menyokoti bho, átakátak. 31 Diñj yé ka be, Mandem áfonjori bebú ebhen bo bákū ne bebéptí menyinj ebhen bo bárém. Ke apú fonjori mmu ane árem bebéptí menyinj éti Éfónj Bedyere. 32 Mandem áfonjori yé agha ane árem ebéptí enyinj éti nnyén ena, Me Mmu mfú ntá Mandem, ke apú fonjori mmu ane árem ebábū éti Éfónj Bedyere. Mandem apú fonjori yí, yé ndü mmiki ne, ne yé ndü mmik nõkó.”

Jriñj enok chí ndü kepem (Lk 6.43-45)

33 Yesu arók ambi berem be, “Mbák enok éri, kepem eki nkwo kéri. Mbák enok ebhōñ neme, kepem eki nkwo kébhōñ neme. Mmu áriñj enok chí ndü kepem eki. 34 Bé befé, nó ke échí ne bhe. Ná berítí kepi kekway ye béfú be anyu ené báchí bō bebú? Enyinj ené éjwí mmu anti, yó ke éfú yi anyu. 35 Nkúbhé mbō enyü menyinj nkáp béjwí amem mókere nkáp, nó ké nkaysi ndíndí ájwí anti mmu ndíndí, ne beri ke béfu are. 36 Diñj ká be, ewak ene Mandem átanj bō mankem, yéntiki mmu ághati yí enyinj ene éká ke yéntiki epó eyōñ éfú yi anyu. 37 Kepi eken kéfú wó anyu ké yi ásat antanj wó ewak émot. Mbák berítí kepi ke kéfú wó anyu, ewak eyo, yi árem be ébhíki bhōñ manyé. Ke mbák bebéptí kepi ke kéfú wó anyu, ewak eyo, Mandem árem be ákwén manyé.”

Bárém be Yesu ántōñ erinjí maknkay (Mk 8.11-12; Lk 11.29-32)

38 Mbok batōñ ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi bárém ntá Yesu be, “Ntōñ, tōñ erinjí maknkay ene ékway betōñ be betanj ebhe béfú ntá Mandem.” 39 Yesu akeme bho be, “Bebú ná ne mkpáká bho ane echōñ! Bápú ku mbō enyü Mandem áyāñ. Báyanj begho chí erinjí maknkay! Ke yé émot mpú tōñ be, ébhíki fuet chí ene Jóna, ndemekepinti Mandem. 40 Nkúbhé mbō enyü Jóna achi nyaka amem menié nsi-ngo ndü manywap arat, nó ke bábheme chōñ Me Mmu mfú ntá Mandem, mbak amem nmem ndü manywap arat. 41 Ewak ene Mandem átanj bō mmik, bō etok Ninive báfate mángati bhe be bákū bebú. Ewak eyo, bō bárém nõ ntá yeka mbōnyune bo bátik nyaka nsem ndü bebú bhap mpok Jóna ághátí bho Eyōñ Mandem. Néne, mmu achí fá néntí eneka ane áchá Jóna; yé nõ, bápu ka betinksem ndü bebú ebheka. 42 Ewak Mandem átanj bō mmik, mfó ngoré ane áchí nyaka etok Shéba áfate andem be bákū bebú. Arem be bákú bebú mbōnyune yi afu nyaka nõko nesie arók begbok menyinj ebhen Mfó Sólomon átōñ bho ne beyá neriñkepi. Ne nchí ghati bhe be

mmu achi fá néntí eneka ane acha Sólonon, Yé nó, bápú ka beghok yi.”

Efónó ebábú ékway bepetnsem ntá mmu (Lk 11.24-26)

⁴³ Bérónj ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók efónó ebábú éndó mmu, érop chí bónjbonjón amem baso, énjnjan nõko ebhak ene yo échwé. Mbák ébhíkí ghó ebhak bechóka, ⁴⁴ éréem be, ‘Chónj mpetnsem ebhak ene mfú.’ Ne énnánj émpétnsem, éngó be yé mmu apu amem esí eket eyi, ne be, mányo yo, bághókó sayri, ⁴⁵ efónó ebábú eyo érój ye, énsot befónó bebábébu béchák tándramót ebhen bébébhé becha yo. Bó menkem mendoak, menchwé mmu wu amæet, mémbak ne yi, nté yi ambép ancha ane mbi. Nõ, ké ébhónj béfákari ne be bo bebú abhen kmpák ane échónj.”

Nnõ Yesu ne bõmáyi (Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶ Ené Yesu árój ambi berem menyinj ebhen yi ághátí bho, máyi ne bõmayi bátwó bátee nefi, mánjnjan nõko berem kepi ne yi. ⁴⁷ Mmú amat aghati Yesu be, “Máye ne bõmaye báchí nefi téé, báyanj berem kepi ne wo.” * ⁴⁸ Ké Yesu akeme mmu wu be, “Sayri sayri, máya chí agha? Ne ntiki bho bachi bõmaya?” ⁴⁹ Yesu asá awó ntá bakoño bhi, arem be, “Máya chí bõbhen, ne bõmaya chí bõbhen. ⁵⁰ Bó abhen bákú enyinj ene Etaya mmu achi amfay áyanj bó manka, ke báchí maya, ne bõmaya.”

13

Yesu atém nekay ntyëmbwot (Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Nkúbhé nywop eno, Yesu afú amem eket ene yi achi are, arak achóko neku manyu. ² Beyá bo bákónjo yi aré. Yesu aró bho tété, arak achwe, achóko amem áchwí ené beyá bõbho báté angokonyén. ³ Abho beghati bho beyá menyinj ndú bakay be, “Éwak émot, nkwanjanki amat arak betak enyú nchwifú amem nki ywi. ⁴ Ené yi áták árój, mbok akwenti ndú mómbi ane áchí amem nki. Kenen kétwó kébwópti nchwi yo nkem. ⁵ Achák akwenti ndú mmik setárébhé ane ntõp abhíkí ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok mmok afú, ásonj yo ndú bakanj ayi ábhíkí kway bechwe amik sayri. Anijti, awosi. ⁷ Anefú akwenti ndú mmik ane táko nsense agó are. Achak are gó, ke táko nsense agó áchet yo kpát agú. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndú mmik ndáindí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndónj besa besa, achák ndónj besa berat, anefu ndónj esa nsem eyo.” ⁹ Ndú ngwenti, Yesu

arem be, “Mmu ane áyanj beghok, ántá batú ángók sayri.”

Yesu aghati baghok abhi nti ane yi atém bakay

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Yesu ánánjá nõkó betem nekáy nkwanjanki, baghok abhi bárók ntá yi bábhép yi be, “Ndaká yí óghátí bho menyinj ndú bakay?”

¹¹ Yesu akeme bho be, “Mandem akú mándinj tetep ane áchí bhésé bhésé, ne eyo ékwak bárijni enyú yi ábhák ne bho mbó Mfó wap. Ke abhíkí ku nõ ne bo bachak. ¹² Mmu ane afyé ntí beghok menyinj ebhen métõj ájwimem. Méku yi andinj beyá menyinj bechak. Ke mmú ane apu fye ntí, yé chí mandú enyinj ane yi arinj bástõ ntá yi. ¹³ Ntí ane nchí ghati bho menyinj ndú bakay achi be, báyanj ke bápú gho, ne bághok menyinj mbó be bápú ghok, ne bápú jwimem.

¹⁴ Bõbhen, bákú enyinj ene ndemekepinti Aisáya árémé nyaka émfú tetep. Mandem akú nyaka Aisáya andem be,

‘Chónj mángoko ghok beyõj ebha ke bápú jwimem wawák;

chónj mánjinj yinj ke bápú gho,

¹⁵ Echí enyu yo mbonyune batí bõbhen áku bápõ bechijiti bho,

báchí mbó bó abhen batú ábé bho ne bapu pere yánj beghok yënyinj,

báchí mbó bo abhen bákúti amík

be báké ghó mbanj,

ne bé batú yap áké ghók yënyinj,

ne be báké jwimem,

mantwo ntá ya, mbú bho.’”

¹⁶ Yesu arak ambi berem be, “Ke mbák chí bhe, éri ntá yeka echa, mbonyune amik ayeka ághó mbanj, ne batú yeká ághók mbanj.

¹⁷ Nchí ghati bhe be, beyá baremé kepinti ne bó abhen báchí chak besí Mandem bábhónj nyaka ekwak begho menyinj ebhen bághó ke bo kegho bho. Bábhónj ekwak beghok menyinj ebhen bághók, ke bábhíkí ghok bho.”

Yesu aghati baghok abhi nti nekáy ntyëmbwot

¹⁸ Yesu arak ambi berem be, “Ghók yé ka enyinj ene nekáy mmu ane ataka mbwot nétõj. ¹⁹ Mbuot ane ákwenti ndú mómbi ane achi amem nki, até ndú mmu ane ághókó Mbok Ndáindí éti enyu Mandem ábhak Mfó ywi, ke yi ke jwimem, Satan atwó ye afõjõ mbok ane Mandem ápi amem ntí eni. ²⁰ Mbuot ane ákwenti ndú mmik setárébhé até ndú mmu ane ághók Eyõj Mandem, anoko témté ne beyá manják. ²¹ Ke yi kebhnj bakanj amik. Ante kákáti ndu mómbinj mpok. Ke mpok esõjõri étwó ne bo mámbõ menyok yi éti Eyõj Mandem ene

* 12:47 Ndónj ane ápú amem basinj amem tenesáy.

yi anoko, amfere amò témté. ²² Ne mbwot ane ákwéntí ndü mmik táko nsênsê, até ndü mmu ane ághòk Eyoy Mandem, ke básémé žiti menyiyi mmik atwó nókó yi anti, ne ngonó nkáp, angòkòntik Eyoy Mandem ene echi are, Eyoy Mandem yo kekwak yi ndü nepém eni. ²³ Mbák chi mmu ane ághòk Eyoy Mandem anjwimem, émbak yi anti, achí mbò mbwot ane ákwéntí ndü mmik ndíndí, achak, ágó sayri, achye beyá mbwot nkò. Ne nsáy Eyoy Mandem ndü nepém mmu achi mbò mbwot nkò ane áyá áchá ane bápí, ndoy esa nsem byo, achák ndoy besa berat, ne anefu ndoy besa betay.”

Yesu atém nekay táko ane mümpap ápi

²⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Mbák Mandem ambak ne mmu mbò enyü Mfo ábhák ne bôbhi, nepém eni nébhák mbò nki ane mmüfu ápi nchwi. ²⁵ Ke mümpap aròk ne beti ené bo bábhàre kenó, aták nchaj, aròk ebhak eyi. ²⁶ Mpok nchwi ágó, abho menyu kepem, ke bághó nchaj aré. ²⁷ Bakü-betik báfá bárók ntá mbòžónki barem be, ‘Eta, pí nchwi ke sèpí amem nki? Nchaj éfu aré fá?’ ²⁸ Akeme bho be, ‘Mümpap ké ápi nò nchaj eyo.’ Bábhép yi be, ‘Séndók sémféré yó èndòp chi nchwi yoyo ke?’ ²⁹ Mbòžónki akeme bho be, ‘Dó ká. Mbák mándók beferè nchaj eyo, bákway beferè mbòk nchwi nkwo. ³⁰ Dó ká yo ambak, mpok ánáj ánkway, chaj ndem bó abhen báfère nchwi ebhi mánjámbi mamfere nchaj eyo mányokoti ndü nebhuet amot, mánsón. Ke mámfere nchwi mámbare anywóp.’”

Nekay sepem mónok ane bábhiji be móstat (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem fá amik kechi mbò sepem mónok ane bábhiji be móstat, ane bápí amem nki. ³² Sepeme mónok móstat séchi níjíníjijí tontó, ke mbák sénchák, sengo, sébhak nnet mónok ane áchik. Kenen kéntwò kente manyay ndü batabhe yi.”

Yesu atém nekay yis (Lk 13.20-21)

³³ Yesu atém bho nekay néchák be, “Kefò Mandem fá amik kechi mbò yis ane ngoré ásoré achemti ne nchán fláwa érat. Mandu yis wu aku fláwa nkem amwot, kpát ajwi ndü enyiyi ene yi achi are.”

Nti ane Yesu atémé bakay (Mk 4.33-34)

³⁴ Yesu aghati bho menyiyi ebhen menkem chi ndü bakay. Yi ke ghati bhó yényiyi ene yi abhiki tém nekay. ³⁵ Atém bakay betoy be enyiyi ene ndemekèpinti Aisáya ármé nyaka be chaj emfakari, éfákári. Aisáya arem nyaka be,

“Chaj ngati bhò menyiyi chi ndü bakay, chaj ntaj bó menyiyi ebhen Mandem ákú mémbak bhésé bhésé, te ndü nebhómik.”

Nti ane Yesu ateme nekay táko mbámbu ne bakòndik

³⁶ Yesu arò ye beyá bó abhen bachi nefi, aròk achwe anywóp ne baghókó bhi. Aré, baghókó bhi barem ntá yi be, “Eta, ghati bhese nti nekay nchaj.”

³⁷ Yesu akeme bho be, “Me Mmu mfú ntá Mandem ké nchi mmu ane ápi nchwi amem nki. ³⁸ Nki chi mmik nkem, ne nchwi chi bo abhen Mandem áchi Mfo wap. Nchaj chí bó Satan. ³⁹ Mümpap ane ápi nchaj chi Satan. Mpok ane báfère mbwot ebhi chí nemáy mmik, ne bakü betik abhen báfère mbwot ebhi chí bóàngel Mandem. ⁴⁰ Nkübhé mbò enyü báfère nchaj, mányokoti nebhuet amot básón, enyu yo ke ébhájó béfakari mpok mmik ámay. ⁴¹ Mpok yo, Me Mmu mfú ntá Mandem, nchi to bóàngel bha mámfere yéntiki enyiyi ené étwò ne bebú, ne yéntiki nku bebú ndü nkwo bó abhen ne nchi Mfo wap. ⁴² Bòangel bha báfère bhò máme amem nepingo. Aré, bábhák ndü nedí kebho ne nenyie amén. ⁴³ Mpok yo, bo abhen bachi chak besí Mandem bághó mbò mmok ndü nebhuet ane Etayap achi Mfo. Yéntiki mmu ane áyáj beghok enyiyi ene mërèm, antá batú ángók sayri!”

Yesu atém nekay enyiyi beyá nkáp ene echi bhésé bhésé

⁴⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kechi mbò enyiyi beyá nkáp ene echi bhésé bhésé amem nki. Mmu amot ághó nókó yo, apet abhese yo sayri, arò, aròk ne beyá manák, ati yéntiki enyiyi eyi, asot nkáp, aku nki wu.”

Nekay ntay enen beyá nkáp

⁴⁵ Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kéchi mbò nkosié ane áyáj beku batay beyá nkáp. ⁴⁶ Aghó nókó némót enen neyá nkáp tontó, aròk atí yéntiki enyiyi eyi, aku ntáy beyá nkáp eno.”

Yesu atém nekay asi

⁴⁷ Yesu apet atém nekay néchák be, “Kefò Mandem kechi mbò beyá nkáp ane báguébhé anyén ne ákém nsi menyu ne menyu. ⁴⁸ Asi ájwí nókó ne nsi, báya bákó ebhi, bachòko amik bayap nsi ene eri, báfýé ndü menyiyi. Báto ené ébhíki ri. ⁴⁹ Enyu eyo ke ébhák chaj mpok mmik ámay. Bòangel bátwò, mámfere bakü bebú ndü nkwo bó abhen bachi chak besí Mandem, ⁵⁰ mámfýé amem nepingo. Aré, bábhák ndü nedí kebho ne nenyie amén.”

Barak akò ne ané asi

⁵¹ Yesu abhép baghókó bhi mbák bájwimem ndú menyin ebhen yi ághátí bho menkem.

Bákéme yi be bajwimem.

Nku Nsí ne Nku Nko

⁵² Yesu arem be, “Yéntiki nton ebhé Mandem ane ághókó, árinj enyü Mandem ábhák ne bho mbó Mfo wap, achí mbó mbónjoket ane áfere menyin beko ne ebhen besi amem móket ane yi ábháré menyin.”

Babyak Yesu etók Násáret
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu anaja noko betem bakay yo ndu beton bo menyin, afa atú etók wu. ⁵⁴ Apetnsem etók eyi Násáret. Ené yi átón Eyon Mandem amem eket ene nenikimuet eyap, bo bábhak maknkay tontó. Bábhó bebhep bati be, “Aré bhon enen enyü nerinjindak fá? Aré bhon betan fá ndu beku berem menyin maknkay enyu ene? ⁵⁵ Pú mmó nchwé menok né? Pú María ké achí máyi? Pú Jems, ne Joséf, ne Simun, ne Júdas, chi bómayi abhen babhanem? ⁵⁶ Pú bómayi abhen baghoré báchi fá mankem nebhuet amot ne bhese? Aré bhon enyü nerinjikepi enen, ne enyü betan ebhen fá?” ⁵⁷ Eku bare byak yi byak.

Yesu aghati ye bho be, “Bo báchyé ndemekepinti Mandem kenókó yéntiki ebhak. Ndiere etók eyi, ne ndú nneréket ywi, ke bápú chyé yi kenókó.” ⁵⁸ Téndu bó bábhíki bhon neka ne Yesu, yi keku beyá menyin maknkay amem etók eyi Násáret.

14

Enyu báwáy Jón Njwiti
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Mpok yo, Héród abhak mmu ane ákém atú Gálili. Aghókó nókó éti menyin ebhen Yesu ákú, ² arem ntá bakú betik abhi atú Gálili éti Yesu be, “Jón Njwiti ke aperensem ndú nepém. Éti yo ké yi ábhónj betan beku menyin maknkay.” ³ Héród akaysi be Yesu chi Jón Njwiti éti enyin ene yi ákú nyaka ntá Jón. Achyé nyaka eyon, bákém Jón, bagwat, ne báfyé yi ekerékenon bekonon enyin ene ngoré ywi Heródias áyan. Heródias ayámbi achi nyaka chi ngoré Filip, manó Héród, ke Héród ásat yi ndú nebhay. ⁴ Héród ásré nókó Heródias ndú nebhay, Jón are ghati yi be, “Ebhé eyese bo Israel ebhiki ka be ámbay Heródias ngoré momáye.” ⁵ Héród áyan nyaka berem mángway Jón, ke are cháý bó abhen yi achi münti wap. Bo Israel manoko nyaka be Jón achi ndemekepinti Mandem. ⁶ Ke ewak Héród ánáká epá nebbe eyi, mmó Heródias ane mángoré abhén nebhén sayri besi bo abhen bachi ndú epá yo. Nebhén eni neku Héród abhon beyá manák, ⁷ kpát

Héród ayiki be, “Chon nchyé wó yéntiki enyin ene áyan nchyé wó.” ⁸ Békónon enyin ene máyi aghati yi, arók arem ntá Héród be, “Chié me ntí Jón Njwiti amem nchan myákátine néne!” ⁹ Mfo Héród apop! Éti neyiki ane yi áyiki nyaka besi manko abhi échá yi beyibhiri eyon eyi. Achye ye eyon bé batemé nenu manku mbó enyü mmó Heródias áyan. ¹⁰ Akú ye bárók ekerékenon, bafere ntí Jón Njwiti, ¹¹ báfyé amem nchan myákátí, bárók bachye ntá mmó Heródias. Ásat, arók achye ntá máyi. ¹² Bakonó Jón bárók, basot erené Jón barók, babheme. Bárók ye baghati Yesu enyin ene éfákári ne Jón.

Yesu adik ngemntay bho

(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Yesu ághókó nókó mbok newú Jón, afa, bárók bachwe amem áchwí, babho beron ndú nebhuet ane yé mmu achak apu. Áyan nyaka be mámbák babho. Ke mpok bo bághókó be yi asot áchwí áron, báfá betók ebhap, babho bekonon yi ne bekak. ¹⁴ Yesu áfú amem áchwí, akó ebhi. Aghó beyá bho, ntínso nékém yi ne bhó. Abú abhen mámè. ¹⁵ Egháká nókó beku, baghókó bhi bárók ntá yi barem be, “Nywop nénan neron, ne nebhuet ane chi ebhi. Ghati bóbben be mándák ndú bóbetók abhen báchi fá kekwot manku enyin ményie.” ¹⁶ Yesu aghati baghókó bhi be, “Ntí apu beghati bho be mándók mánján menyie. Bè babhon, chyé ká bho menyie mányie.” ¹⁷ Bákéme yi be, “Sébhon chi bóbekpokó bret batay ne nsi epay. Enyin echak épú.” ¹⁸ Yesu aghati bho be, “Twó ká ne bho.” ¹⁹ Aghati ye beyá bóbbho be manchoko amik ndú táko. Ásat ye bekpokó bret bho betáy ne nsi epay. Ayon amik mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye noko ntá baghókó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá bóbbho. ²⁰ Yéntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghókó Yesu mányókóti menyie enen nerobhe. Néjwi bekay byo ne bepap. ²¹ Mpáy babhanem abhen manyie bret wu ne nsi eyo ábhák mbó nka etay, keyé baghoré ne bho.

Yesu are kó amfányén

(Mk 6.45-52; Jn 6.15-21)

²² Ebhíki tat, Yesu aghati baghókó bhi be mándók manchwe amem áchwí, mámpé nnyén manjambi ndú ebhé manyu echak. Aróp ansem beku beyá bo bho abhen bachi are mangure. ²³ Anánj nókó beku no, akó amfáy nje aywintí ndu menikmuet. Beti begú bétémeri yi are. ²⁴ Mpok yo, áchwí ane ápokó baghókó bhi anan aron nyaka neko nesie befu angokonyén. Mbúep atanatan ere fú bho ambi. Éká mpérényen eya écha, bó mánu noko ne yo. ²⁵ Befuet nkárenká érat beghaka nkárenká étandat betí Yesu abho beko amfányén beron betemeri bho. ²⁶ Ke bághó nókó ndú yi ákó amfányén átwó,

bécháy békém bhò tontó. Bábhò bebík, mándeme nõkò be, “Chí efónò-ngu! Chí efónò-ngu!” ²⁷ Témte wu, Yesu afyé bhò ntí arem be, “Chí me, báké chay!”

²⁸ Píta akeme yi be, “Acha, mbák chí wò, chýé eyon be nsép anyén, nkò, ntemeri wò.” ²⁹ Yesu akeme Píta be, “Sep twó.” Píta afú amem áchwí asep anyén abho bekò andòkò nõkò betemeri Yesu. ³⁰ Ke ághó nõkò ndú mbúép àkà mpérényen ékò te amfay ke énsép, abho becháy ne abho begure anyén témte. Abik ye arem ntá Yesu be, “Acha, pemé me!” ³¹ Yesu asá awò témte akem yi arem be, “Píta, neka ene négupsì necha! Ndaká yí ómákátí be mēkwáy beka wò ónkò amfányen?” ³² Yesu ne Píta bákò nõkò ndu áchwí, mbúép wu ákwèn. ³³ Baghòk Yesu babho ye bēkwén yi bekak, ndu bechye yi kenókò, mándeme nõkò be, “Tetep, ochí Mmò Mandem!”

Yesu abú bómame
(Mk 6.53-56)

³⁴ Yesu ne baghòkò bhi mánáná nõkò bepe manyu, bákò ebhi, atú Genésaret. ³⁵ Bo abhen bachi atú etòk eyò bárijí bē Yesu achi are. Bátò eyon mbánkem beka bo mántwò ntá yi ne bómame. ³⁶ Bo abhen bārónjò ntá Yesu ne bómame bhap, mánikmuet bé yi andò bómame mántòk yé chi nkokoñ nden ayi. Ne yéntiki mmu ane ánú átókò nkokoñ nden Yesu, atan.

15

Bepinjí bho ne bebhé Mandem
(Mk 7.1-13)

¹ Etáré nõkò, mbòk bõnkwo Fárisi ne baton ebhé Mandem báfú Yerúsalem bārók ntá Yesu bábhép yi be, ² “Ndaká yí baghòkò bhe bápú koñ bepìj ebhen bachi mbí bhese? Bápú so amò ke manyíe nenyie.”

³ Yesu akeme bhò be, “Ne ndaká yí bārò bebhé Mandem, mánkoñ nõkò chí menyìj ebhen bachi mbí bheka batonj? ⁴ Mandem arem be, ‘Chíé étáye ne máye kenókò’ ne be ‘Yé agha ane árèm ebéptí eyon ntá etayi, yé máyi, bábhonj beway yi.’ ⁵ Ke baghàti bho be, ‘Mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsot enyìj ené mbónjò mbú bekwak wo ne yo, nchýé ntá Mandem’, ne bé yi abhiki bhonj bechye máyi, yé etayi kenókò.’ ⁶ nõ bábyak bebhé Mandem, ne bábhàre chí bepìjítòk. ⁷ Bè bõ betábhá! Ndemekèpinti Aisáya arem nyaka ndak ayi tetep éti yeka! Aghátí nyaka bho be Mandem arem be,

⁸ ‘Bõbhen báchýé me kenókò chí ne beyonjonyu bhap, bati yap asap neko ne me. ⁹ Kenókò eken báchýé me kechi chí ndéndem, mbonyune bebhé ebhen bakwánwanj báfyé, ke bõ bátõj bho mbò be bechi Eyon eya.’”

Enyìj ene ényòp mmu
(Mk 7.14-23)

¹⁰ Yesu áréme nõkò nõ, abhinjì beyá bo abhen bachi aré arem be, “Tá ká batú mángok enyìj ene mbónjò béré, mánjwimem!” ¹¹ Puyé enyìj ene échwè anyu ké ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem. Enyìj ene éfú mmu anyu ke ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

¹² Yesu áréme nõkò nõ, bakoñ bhi bákókòsi mmuet ne yi, barem be, “Éta, orínjì nõ be ndak ane óréme ákà bati ábè bõnkwo Fárisi?” ¹³ Yesu akeme bhò be, “Chon mángwop yéntiki enyìj ene Étaya mmu achi amfay ábhíki pí, mámferè. ¹⁴ Dó ká bhò awu! Báchí chí manémámik abhen báyanj beya bho mbi. Ne mbák nnémámik ánjá ntí nnémámik mbi, bõ mankem bákwen amem nepi.”

¹⁵ Píta arem ntá Yesu be, “Éta, ghati bhese ntí nekay enen.”

¹⁶ Ékà Yesu abhép bhò be, “Bé nkwo bábhíkire jwimem ndú menyìj ebhen mérème? ¹⁷ Bábhíki rinjì be yéntiki enyìj ene mmu afyé anyu, énsép yi menie, ájì yo amferè? ¹⁸ Ke yéntiki enyìj ene éfú mmu anyu, éfú yi chí anti, ne yo ké ékwáy beka yi áké bhak pépép besí Mandem. ¹⁹ Nò chí be amem nti mmu ké nkaysi mbámbe áfù, antò mmu ndú bebéptí menyìj mbò beway mmu, bekwen berwop, kebharé eken bõ abhen bábhíki bhay bati, ne aghép, ne bété ntisie ákwaré, ne bérémbéptí menyìj éti mmu ndú bechõnti nnyén eni. ²⁰ Menyìj ebhen ke békà mmu áké bhák pépép besí Mandem. Ményie nenyíé keso amò, apú ka be mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

Yesu abú ngoré ane apu mmu Israel
(Mk 7.24-30)

²¹ Yesu afa ye atú Gálili ne bakoñ bhi, bāròk ndú atú etòk ane achi kekwo Táyá ne Sídon. ²² Ngoré amot abhak atú etòk wu ane apu mmu Israel, ke abhak mmu Kánán. Aròk ntá Yesu, ambik nõkò be, “Acha, mmò Mfò Debhit, ghó mé ntinsò! Éfónjò ebábu ésòñjori mowa tontó.”

²³ Yesu ke keme yi yé eyon. Ne bakoñ Yesu baghati Yesu be, “Bók yi andók. Achýé bhese esonjari.”

²⁴ Yesu akeme be, “Mandem ato mé be ntwo nkwak chí bo Israel, bágñonmèn yi ane ánémé ebhi.”

²⁵ Ke ngoré wu aròk akwén bekak Yesu are nik yi mmuet andeme nõkò be, “Acha, kwak me.”

²⁶ Yesu akeme yi be, “Épú chak besot nenyíé bhò máchýé ntá mmú.”

²⁷ Ngoré wu arem be, “Acha, échí tetep, ke mpok mmu ányie nenyíé, apú kán mmú be éké nyie bechokotí ebhen bákweni amik.”

28 Yesu akeme ye yi be, “Ochi ngoré ane ðbhónó neka ne me tetep, ne chon Mandem anka ntá yéntiki enyiyi ene óyan.” Témte wu, móywi atan.

Yesu abú beyä bho bachak

29 Yesu afa ye atú Táya ne Sídon apetnsem angokó manyu Gálili. Ako, afuét aré, akó achokó ambi njie. 30 Beyä bho babho beron ntá yi ne bómame, ne bakem, ne bo abhen bachi bhure, ne manémámik, ne babhók ne bómame báchák, mámbure nokó bho besi bhi. Abú bhó mankem. 31 Manyu áchók bõ abhen bachi are ndü bágghó bé babhók bábho berem kepi, ne be bõ abhen bachi bhure báfáte kperep, ne bakem bábho beko, ne manémámik babho beggho mban. Bábhó bebíti Mandem, Mmu bo Israel báchyé kenókó.

Yesu adík nka bo enwi

32 Yesu abhini ye bakoño bhi arem be, “Ntínso nékém me ne bõbhen. Báchí fá ne me ndü manywop arat, ne bábhíki bhón yényiyi menyie. Mbíki yán berõ bõ mandak kenyie nenyié mbõnyune bákway begu nsay ambi.”

33 Bakoño bhi bábhép yi be, “Étak épú fá, chon sémbón nenyié enen nékway beyä bõbhen fá?”

34 Yesu abhép bhó be, “Bábhon bekpókó bret afõ méní?”

Bákéme yi be, “Sébhon bekpókó tándrámot, ne báru nsi.”

35 Yesu achye ye eyon be bõ mankem mánychókó amik. 36 Asot ye bekpókó bret ebhó tándrámot ne nsi. Achyé nokó bakak ntá Mandem, abho bébókóti bhõ anchye nokó ntá bakoño bhi, bé mánkóré ntá bõbhõ. 37 Yéntiki mmu anyié ane ákwáy yi. Bakoño bhi bábwopúti nenyié enen nérõbhé. Néjwi bekay tándrámot. 38 Mpáy babhakanem abhen mányié nenyié enõ abhak mbõ nká enwi kefyé mámbõ ne baghoré.

39 Yesu aghati ye bhó bé mánguré. Bo mankem bárón nokó, asep anyén ne bakoño bhi, asot áchwí arak atú Magádan.

16

Babhép Yesu eriyi maknkay (Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Éwak émót, bõnkwo Fárisi ne bõnkwo Sádusi bárák ntá Yesu báre yan mbi memõ yi. Bábhép yi anka enyiyi maknkay ené ébhak mbõ eriyi ené éton be betan ebhi béfú chi ntá Mandem. 2 Yesu akeme bhõ be, “Mbák mmok aném beku, nebu némbak chuuo, be bárém be, Chon nywop nendi mbore. 3 Ne mbák nywop nénji nebu néngiri, bárem be, ‘Chon nywop némbép

tontó.’ Bäríji béyiyi nebu mándem mbák manyiep ákwen chon, ne mbák apu kwen. Ke bágghó menyiyi ebhen befákari echon, be keriyi ntí ane bõ befákari. 4 Bébá ná ne mkpáká bho ane echon! Bápú ka mbõ enyü Mandem áyan. Báyan beggho chi eriyi maknkay! Ke ye émot mpú ton be, ébhíki faet chi ené Jóna, ndemekepinti Mandem.” Yesu áréme nokó nó, arõ bhõ, arak. *

Yis nkwo Fárisi ne Sádusi (Mk 8.14-21)

5 Bakoño Yesu bápé barak ebhé manyu echak, baggho be bagghokontik bepoko bret. 6 Yesu aghati bhõ be, “Sot ka mpok ne yis ane bõnkwo Fárisi, † mánsot mpok ne yis ane bõnkwo Sádusi.” 7 Bábhó berem ne bati be, “Arém nõ chi ndü sébhíki twõ ne bret.” 8 Yesu ariyi enyiyi ené bõ bárém, abhép bhõ be, “Ndaká yí bārém éti bret ane bábhíki bhón? Neka eneka négupsí necha! 9 Kpáté echon bábhíkire jwimem-e? Bágghókóntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpókó bret betay? Bágghókóntik bekáy bret ane áróbbhé? 10 Ná ne ane bekpókó tándrámot ane nká bho enwi mányé? Bágghókóntik bret ane áróbbhé mányókóti báfyé ndü bekay? 11 Ndaká yí bápú kway beggho be mpú rem mbõ chi éti bret? Sot ka mpok ne yis ane bõnkwo Fárisi, ne ane bõnkwo Sádusi.” 12 Afõ ké bakoño Yesu bájwimem be Yesu abhíki semti bhõ chi éti yis ane báfyé ndü flawa, ke éti menyiyi ebhen bõnkwo Fárisi ne ebhen bõnkwo Sádusi bátõn.

Pita arem be Yesu chi Mpeme (Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Yesu arak atú Seséria Filipi ne baghokó bhi. Aré, abhép bhõ be, “Bo bárém bé Me Mmu mfú ntá Mandem nchi agha?” 14 Bákéme Yesu be, “Mbok bho bárém be ochi Jõn Njwiti. Bachak be Eláija, abhénéfú bé ndemekepinti Jeremáya, ne be, mbák puyé yi, nõ chi ndemekepinti achak.” 15 Yesu abhép bhõ be, “Ke bé babhõn bārém be menchi agha?” 16 Símun Pita akeme yi be, “Wõ ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, wõ ke óchí Mmõ Mandem ane áchí nepém.” 17 Yesu akeme Pita be, “Símun mmõ Jóna, éri ntá ye echa! Etaya mmu áchí amfay ke áká óríji ndak ane, puyé nkwá. 18 Wõ, ochi setarébbhé, ‡ ne ndü setarébbhé esén ke nchi te eket eya. § Ne yé chí betanjá newú bépú kway betanj mencha nkwo bo Mandem. 19 Ne chon nchyé wõ betanj amem Kefõ Mandem. Ne enyiyi ené ógwóré fá amik, chon Mandem angwot yõ awu amfay.

* 16:4 Sádusi: Bo Sádusi babhiki noko nyaka be chon bawu mámpetnsem ndü nepém. † 16:6 yis chi enyiyi ene ékú fláwa ane bret anko. ‡ 16:18 Setarébbhé: Pita, chi “Setarébbhé” ndü eyonó Grik chí Pita. § 16:18 Eket eya: Chi nkwo bo Mandem.

Ené ðkánjárí, Mandem ákanjari awu amfay.”
20 Yesu áremé nókó nó, asemti ye bakoño bhi bati byo ne apay be báké ka yé mmu andinjí be yi chí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto.

*Yesu arem be chøj manchye yi beyá esøjari ne mangway yi
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)*

21 Bébhó mpok yo, Yesu abho bégháti bakoño bhi menyinj ebhen bebhoño befakari ne yi. Arem be yi abhoj berøj Yerusalem, ne aré, bóbati etók, ne bóbati bachíakap Mandem ne batøj ebhé Moses mánychye yi beyá esøjari, kpát mángwáy yi, ke éghaka nóko manywop arat, ampentsem ndú nepém.
22 Ke Pita asot yi nepak, abho beji yi be, “Acha, Mandem áké ka! Awú ndak ábhíki bhøj befakari ne wó!”
23 Ke Yesu ayibhiri mmuet ayinj Pita, arem be, “Satan, fá mé besí! Óchí erem ntá, ntá ya. Nkaysi ye chí nkaysi nkawñwanj, abhíki fu ntá Mandem!”

*Enyinj ene mmu abhónj beka ke ambak nkoño Yesu
(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)*

24 Yesu aghati ye baghakó bhi be, “Mbák mmu áyàn bebhak nkoño wa, ángókóntik mmuet yi, ampókó ekotakátí yi, ankoño me.
25 Yé agha ane áyàn bepeme mmuet yi ánem nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhøj nó.
26 Ntíki nsáy mmu ábhøj mbák abhónj yéntiki enyinj fá amík, ke aném nepém eni? Ne mbák mmu ánem nepém eni, ntíki enyinj yí ákwáy besot anchye bé yi ampét ambøj nepém eni?
27 Nchí ghati bhe menyinj ebhen mbonyune chøj Me Mmu mfú ntá Mandem mpentsem fá amík ne betanj Etaya. Mbøj betwó ne boángel Mandem, nchye yéntiki mmu aywi akap, békóño betik ebhen yi áká.
28 Nchí ghati bhe be, mbók yeka báchí fá te abhen bápú gu kpáte mángó Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí twó fá amík mbó Mfó bó mankem.”

17

*Best Yesu béyibhiri
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)*

1 Efuéré nókó manywop atandat, Yesu asot Pita, asot Jems nkwo ne manó ywi Jón, akó amfay njie ngo ne bhó, bábhak aré bóbhó.
2 Bápéte yinj, besí Yesu béyibhiri beróbhe ghóo ghóo mbó mmok. Nden éyi nkwo éyibhiri erop pépépé, énkot nóko ñwanñwanj.
3 Témmchok, Moses ne Eláija, baremé kepinti Mandem abhen tesáy bábhési, mándeme nóko kepi ne Yesu.
4 Pita abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Mbák okøj, chøj nte betem barat.

Emot ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.”
5 Ené Pita ábhíki ne nanja enyinj ene yí árem ntá Yesu, ekpokó nebhaj enen néghò pépépé ékúti bhó mankem. Eyoj éfú ndú nebháj eno éré rem be, “Né chí Mówa. Nkoj yí tontó. Ghók ka yi!”
6 Pita ne mamuere bhi bághókó nókó éyoj eyo, becháy bekem bhó tontó, ne yéntiki mmu wap ákwén, atep besí amík.
7 Ke Yesu arók, atók bhó arem be, “Faté ká, báké cháý.”
8 Báyoj nókó amík amfay, bó keperé gho yé mmu. Erap chi Yesu aywinti.

9 Ne ndú Yesu ne bopita básèp njie, Yesu aghati bhó be, “Báke ghati yé mmú enyinj ene Mandem ákú bághó fá, kpáte yi anku Mmu ane áfú ntá yi ampentsem ndú nepém.”
10 Pita ne mamuere bhi bábhép Yesu be, “Ndaká yí batøj ebhé Moses bárém be Eláija abhoj bepentsem fá amík ke Mpeme Mandem afyé bariep be áto antwó?”
11 Yesu akeme bhó be, “Échí tetep bé Eláija abhoj béyámbi antwó, angoko yéntiki enyinj fá amík, ke Mpeme antwó.”
12 Ke nchí ghati bhe be, Eláija anán atwó ke bo bábhíki rinj yi. Báká ne yi mbó enyú bákónj. Nó ké Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo ábhøj chøj esøjari amo yap.”
13 Mpok yo ké bakoño Yesu bárinj sayri sayri be Yesu árem chí éti Jón Njwiti.

*Yesu abú mó ane efónj ebábu échyé yi ntímen
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43a)*

14 Yesu ne bakoño bhi básébhé nókó anten njie, bátémeri beyá bo abhen báchéme aré mándón bhó. Mmu amot áfú ndú eka yo, arók, atep mánén besí Yesu,
15 arem be, “Acha, ghó ntínso ne mówa. Akwen ntímen, ne esøjari éné yí ábhøj eya echa. Beyá mpok, ákwen angó, ndøj echak, ákwen anyén.
16 Nsot yí ntwó ntá bakoño bhe, ke bábhíki kway bebu yi.”
17 Yesu arem ntá bakoño bhi be, “Bé mkpáká bhó ané ábhíki bhøj neka ne me, bé bhó báyibhiri tetep ndú enyinj echak, chøj mpét ntat ne bhe ná? Chøj nképti ne bhe ngaka fá? Twó ká ne mówu ntá ya.”
18 Bárónj nókó ntá yi ne mówu, Yesu ásáy efónj ebábu yo, bé éndó yi. Efónj ebábu éró yi, atanj témté.
19 Mpok Yesu áróbhé chí ne bakoño bhi, bábhép yi be, “Ndaká yí sébhíki kway bebok efónj ebábu yo?”
20 Yesu akeme bhó be, “Chí éti bábhíki bhøj neka ne Mandem. Nchí ghati bhe be, mbó bábhøj neka ne Mandem enén néchí yé chí ninjinj mbó mósepeménok ene bábhinj be *móstat, * bákwáy beghati njie bé ámfá fá andak nebhuet áchák, émfakari enyu yo, ne yényinj kekwyé becha bhe.
21 [Bo bákwáy bebók enyú efónj ebábu yo chí mbák báchí ndú netarénsay ne nenikímmuet] †

* 17:20 Sepeme móstat: Móstat chí mónok ane kepem eki kechi mbó kepemé mkpon. Ago, ambónj beyá batap ne ngep ndú mmik Pálestain. † 17:21 Mbók bekátí ebhen mbok ane achi are, bébhíki bhøj beyøj ebhen.

Yesu apet aghati bakoŋo bhi bé chəŋ mángwáy yi

(Mk 9.30-32; Lk 9.43b-45)

²² Ewak émot, bakoŋo Yesu mankem bati byo ne apay bápét nókó nsem atú Gálili, Yesu aghati bhó be, “Bákém chəŋ Mmu ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bō mmik. ²³ Bō-bho mángwáy yi, ke égháká nókó manywəp arat, Mandem anka yi ampətnsem ndü nepém.” Beyəŋ ebhen beka bakoŋo bábhəŋ beýá basémé.

Yesu arem éti nkábhénti amem ekerakap Mandem

²⁴ Yesu ne bakoŋo bhi bárók baghaka Kapənaum. Ené bō báchi are, babhebhé nkábhénti abhen ekerakap Mandem bárók ntá Píta bábhəp yi be, “Ntəŋ yweka áchyè nkábhénti ane ekerakap Mandem-ε?” † ²⁵ Píta akeme be, “Eε.” Píta apətnsem anywəp berem kepi ne Yesu. Ke ápére rem enyiyi, Yesu ayambi abhep yi be, “Píta, okáysi bé yi? Ntikí bhó báchyè nkábhénti ntá bafō mmik? Chí bōmik ke chi manko?” ²⁶ Píta akeme be, “Bafō básət nkábhénti ntá manko.” Yesu arem ye be, “Eyo étəŋ bé babhəŋ bōmik bábhíkí bhəŋ bechye nkábhénti. ²⁷ Ke təndu sépú yáŋ beka bōbhen mambe nti, sep, dók manyu, gwép áwám anyén. Nsi mbi ane ókémé nené nnyu ywi. Chəŋ óngó nkáp are ane akway bechye awa nkábhénti ane ekerakap Mandem ne aywe. Sat wu chye bhó.”

18

Nkoŋo Yesu ane acha bachak
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Ebhíkí tat, bakoŋo Yesu bárók ntá yi babhep yi be, “Ndü nkwo bhó abhen Mandem achi Mfə wap, ághá áchíkí áchá báchák?” ² Yesu abhiŋi mandú mo, aka yi ate besí bhap. ³ Arem be, “Nchí ghati bhe be mbák bábhíkí yibhiri mándəp mbə mámbə, bápú kway bebhak ndü mpáy bho abhen Mandem achi Mfə wap wáwák. ⁴ Yé agha ane ásepti mməet mbə mámbə, yí wu ke ákway bechwe ndü kefō mfay.”

Mmu aké ka nti ankwen ndü bebú
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁵ “Yé agha ane ásepti mandú mo mbə ané, éti ya, ásepti chí me. ⁶ Chəŋ embep encha ntá mmu ane ákə mówa amot ane abhəŋə neka ne me ánkwen ndü bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsət ntay negho mánsət emi eyi, mámeŋe yi amem manyu.

⁷ “Ebep ntá bō mmik echa, mbənyune bō bátwə ne mamə ane ákə bo mankwən ndü bebú! Mamə ápú nok bétwə, ke chəŋ émbəp

ntá mmu ane átwə ne mamə encha! ⁸ Eri ye be mbák awə ywe amot, ne yé chí ekak eye ké ékə ənkwen ndü bebú, kpót awə wu, ne yé chí ekak gwəp! Echi sayri bé ómbák ne Mandem ndü nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti, yé chí ne awə amot, yé chí ne ekak émot, échá bémése wə amem ngó ane apu neme, ne amə apay, bekak bepəy. ⁹ Ne mbák nyésé ene nekə bé ónkwen ndü bebú, poŋóri nó fere, óngwəp. Echi sayri bé ónchwe ndü nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti ne nyésé némat echa mémése wə amem nepingo ne amík ayé ankem apay.”

Nekay ághəŋəmen ane ánémé
(Lk 15.3-7)

¹⁰ Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Sat ka mpok bé báké byak yé amot ndü nkwo báru bōbha abhen. Yəntiki mmu wap abhəŋ ángel amfay ane ákway beghati Mandem enyiyi ene éyíŋi yi yəntiki mpok. ¹¹ [Me Mmu mfú ntá Mandem, ntwó chí bepeme yəntiki mmu ane ánémé ebhi] * ¹² Bákaysi be yi? Mbák mmu abhəŋ bághəŋəmén besa betay, amot anem ebhi, yí ákə yi? Pú áro bághəŋəmén ane achi ndü nkwo besa menwi nsem neku ne anwi ambí-njie, andək beyay awu amot ane ánémé? ¹³ Nchí ghati bhe be, mbák ayaŋ wú agho, maŋák áyá yi anti éti ághəŋəmen wu amot encha maŋák amen yi ábhəŋ be ané besa menwi nsem neku ne anwi abhiki taka ebhi. ¹⁴ Echi enyumot ne Eta yeka mmu achi amfay be apú yaŋ yé mandú móywi amot áném ebhi.” †

Enyiyi ene mmu abhəŋə beka ne nti mano ane ákə yi bebú

¹⁵ Berəŋ ambi Yesu arem be, “Mbák nti múnkwə ánkə wə bebú, dók temerí yi, mámbák ndiere be bati apay. Mbák əku yi ángó bekwéné bhi mánsokori ndakaré, nə əwéné nti múnkwə. ¹⁶ Ke mbák abhíkí ka beghok enyiyi ene órəm, pet dók ghó yi ne mano achak amot, yé bati apay, yé arat, bé bō mámbák batísie ndü yəntiki enyiyi ene bárəm. † ¹⁷ Mbák abhíkí ka beghok bhó nkwo, ka nkwo Mandem mándiŋi. Ne mbák bo Mandem bárem ke yí áchók chi batú, dō yi ambak yé mbə mmü ane ápú chye Mandem kenókó, ne mbə mbebhé nkabhénti. ¹⁸ Diŋí ká be, yəntiki enyiyi ene bágwóré fá amík, Mandem ágwot awu amfay. Ne ené bákəŋári fá amík, Mandem ákaŋari yo awu amfay. ¹⁹ Enyiyi échá k ene mēyaŋ mándiŋi chí be mbák bo bati apay mánká eyəŋ émot fá amík ndü enyiyi ene bō báyaŋ ne mánikmuet, Etaya mmu achi amfay, ághók nenikimuet enap.

† 17:24 Nkábhénti ane ekerakap Mandem: Nkábhénti wu achi mandú nkáp ane bo báchyè nyaka be mangoko noko ekerakap ene Yerusalem. * 18:11 Mbək besi bekáti ebhen tentep bébhíkí bhəŋ ndəŋ ane. † 18:14 Mbək bho abhen básiy ekáti ene, básiy chí bé etayá. † 18:16 Ghé Ekáti Deteronəmi 19.15 nkwo.

20 Yéntiki ebhak ené bakoño bha bati apay, bati arat, báchémé éti ya, nchí aré ne bho.”

Yesu atém nekay ndu beton enyu sébhónj befonjori bati

21 Píta arak ye ntá Yesu abhep yi be, “Acha, mbák mmu ántónjóri beka me bebú, mbónj béfonjóri yi ndon éni? Ndon tándrámat ké?” 22 Yesu akeme yi be, “Wáwák! Mbák mmu ántónjóri beka wo bebú, abhónj béfonjóri yi manok besa berat nsem byo, ndon tándrámat.” §

23 “Dó ka ngati bhe éti Kefó Mandem. Kéchi mbó Mfo ane abhínj bó betik abhi bé yéntiki mmú wap ánkémé nkáp ane yi ákém yi. 24 Abhó nókó bebhep barem ami, bátwó ntá yi ne mmu amot ane ákém yi nkáp ane aya acha. 25 Nka betik wu kekway bekeme beyá nkáp wu. Chi-betik ywi achye eyon be mánti yi ne ngoré ywi ne bóbhi, ne yéntiki enyinj écháak ene yi ábhónj, bé nkáp ywi ámfú. 26 Mmú betik wu ághókó nókó nó, akwén bekak mfo wu abho ménikmuet be, ‘Acha, chyé mé mpok, chon nkeme yéntiki enyinj ene mékem wó.’ 27 Chi-betik aghó nkabetik wu ntínso, afonjori yi, afere ntí ndú yéntiki enyinj ene yi ákém yi, aró yí ándók. 28 Ke nkúbhé mmu ane mfo wu áfónjóri áfú nókó, arak atemeri ntí nkabetik ane ákém yi manyú nkáp ane apú yényinj. Akém yi angoño arem be, ‘Kwo barem amen ókém me néne.’ 29 Ntí nkabetik wu akwén yi bekak abho menikmuet be, ‘Chié mé mpok, chon nchyé enyinj ene mékém wó.’ 30 Ke abhíkí ghok wáwák. Aka bákém mmuere ywi wu, bárak, bafye ekerékenon, be mbák abhíkí kwo barem ami anánjá, apú fú aré. 31 Batí bó betik bághó enyinj ene yi áká, bati ábé bho tontó. Bárak bágháti mfo wu yéntiki enyinj, ene efakari. 32 Mfo achye eyon bé mándók mántwó ne yi. Bátwó nókó ne yí, arem ntá yi be, ‘Wo ebépti nkabetik ne! Onikmuet ndó wó orón ne beyá nkáp ane ókémé me. 33 Wo nkwo ópú kwáy begho mbu nti mubetik ntínso mbo enyú ngó wo ntínso?’ 34 Mfo wu achye eyon ne beyá bebénti, be mánsot yi mámése ekerékenon bé mbák abhíkí keme yéntiki enyinj ene yi ákémé, apu fú aré.” 35 Yesu anánjá nókó betem nekay enen, aghati bakoño bhi be, “Nó ké Etaya mmu achi amfay áká ne yéntiki mmú yweka ane ánísi begho nti ntínso, kéka befonjori yi ne nti nenkem.”

19

Yesu atónj éti awáy nebhay (Mk 10.1-12)

1 Mpok Yesu anánjá berem menyinj ebhen atú Gálili, afa, apé Nyén Jódan, asepa, arak atú

Judéya. 2 Beyá bhó bákónj yi are, abú abhen mámé.

3 Agháká nókó aré, mbok bónkwó Fárisi bárak memó yi, bábhep yi be, “Yé yí, yé yi, ebhay eyese eka be mmu ándó ngoré ywi ndú nebhay ke ebhíkí ka?” 4 Yesu akeme bho be, “Bábhíkire pay enyinj ene échi amem ekáti Mandem-e? Égháti bhese be, te nebhómik, Mandem aghókó nyaka menyú bo bapay, ngoré ne mbakanem, 5 arem be, ‘Éti yo, mbakanem abhónj béro etayi ne máyi, ambat mmuet ne ngoré ywi, 6 bó batí apay mándap chi mmú amot.’ Bó kepere bhak ye bati apay, ke mmú amot. Mmu áke fye ye ákóré nénti bo abhen Mandem ácháémé.” 7 Bónkwó Fárisi bábhep Yesu be, “Mbák enyu yo ke échi, ndaká yí Moses áréme bé mmu ákway béro ngoré ywi mbák achye yi ekáti awáy nebhay?” 8 Yesu akeme bho be, “Chí éti netanánti eneka ké Moses áká nyaka be bákway béro baghoré bhaka ndú nebhay. Épú nyaka enyu yo ndú nebhónet. 9 Diní ká be, yé agha ane áró ngoré ywi ndú nebhay, kebháak bé ngoré akwen berwop, ambáy ngoré achak, akwen berwop.”

10 Yesu áréme nókó nó, bakoño bhi bárem be, “Mbák échí nó, ntí apú yé ane mmu abhay ngoré.” 11 Ke Yesu akeme bho be, “Puyé yéntiki mmu ke ákway beka beyon ebhen. Ndiere bo abhen Mandem achyé bho nti béchókó nó, ké bákway beka bho. 12 Mbok bo bachi bagú-bhó te amem menie. Abhénéfú báchi bagú-bhó mbonyune bo bachak ke bákú bo mámbak nó. Ke báchák bábhíkí ka nebhay ndu báchyé mmuet beka betik Kefó mfáy. Yéntiki mmu ane ákway bekonj enyinj ene ndémé, ánkónj yó.”

Yesu ayét mámbó

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Bofú básót bóbhap bárak ntá Yesu ne bho be yi anyana bho amo anti, anikmuet be Mandem anjet bho. Bakoño bhi bághó nókó nó, bábho besayti bho be báké sonjori Yesu. 14 Ke Yesu arem be, “Dó ká mámbó mantwó ntá ya, báké chyet bho mbi mbonyune bó abhen bachi mbo bho ké Mandem ábhak Mfo awap.” 15 Yesu áréme nókó nó, asot bóbho anyana bho amo anti, ayet bho. Aká nókó nó, aró nebhuet wu arak ebhak échak.

Mfo nkáp

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Éfakari be mmu amot arak ntá Yesu, abhép yi be, “Nton, ntiki erítí enyinj mékwáy beka ke Mandem anchye me nepém enen nébhíkí bhonj ngwenti?” 17 Yesu akeme yi be, “Ndaká yí óbhép me éti erítí enyinj? Mmú amot aywintí ke ári. Mbák óyán yi anchye wo nepém enen nébhíkí bhonj ngwenti,

obhõn bēbhūrē bebhé Mandem.”¹⁸ Mmū wu abhēp Yesu be, “Ebhén?” Yesu akeme yi be, “Ōrīñj bebhé Mandem. Bērēm be, ‘Ké kwēn berwōp. Ké wáy mmu, Ké ghep aghēp. Ké te ntisīe akware,’¹⁹ chyē máyē ne etayē kenókó. Ne obhõn bekõn nti nkwá mbõ enyu ákõnjõ mmuēt eye.”²⁰ Esakámu yõ arem be, “Nnánj nchí bhūere bebhé ebhen menkem. Enyinj échák ébhūét ké?”²¹ Yesu aghati yi be, “Mbák òyánj ombak chak ndū babbh ankem, dók tí menyinj ebhe menkem, chyē nkáp ntá bachébbhēbho. Mbák ònkú nõ, chõn òmbõn kefõ menyinj amfay. Ōntwõ ye ankojõ me.”²² Esakámu yõ ághókó nókó nõ, arõbhe rõjeron nõsonso mbõnyune abhõn nyaka beyá menyinj.

²³ Yesu ayibhiri mmuēt arem ntá bakojo bhi be, “Nchí ghati bhe be ebē mmuēt tontõ be múnkáp anka Mandem ambak Mfõ ywi.”²⁴ Echí wikirik be mpõnjõ baso ámfuēt ndū mbok mbíábbhan écha múnkáp béka Mandem ambak Mfõ ywi.”²⁵ Bakojo Yesu bághókó nókó nõ, bápõp! Babho bebhep yi be, “Mbák enyu yõ ké echí, ághá yé ákway bebhak mmu ane Mandem ápeme?”²⁶ Yesu ayinj bho díí, arem be, “Ntá nkwanwan, mbi ápú, ke yēnyinj epú cha Mandem.”²⁷ Píta asá eyõn arem be, “Ná ne bhesé? Sérõ yēntiki enyinj sékõnjõ wõ! Nsáy ane sébbõn chí yí?”²⁸ Yesu aghati bhõ be, “Nchí ghati bhe be ndū mmik nko, mpok Mmu ane áfú ntá Mandem áchõkõ ndū enókó kefõ yi ne keném kenkem, be bakojo bha báchõk nkwo ndū menókó kefõ, bekem manerékot Israel byõ ne apay.”²⁹ Ne yē agha ane áró yē chí beket, yē chí bõmayi, yē chí étáyí, yē chí máyí, ye chí bõbhi, yē chí baki yi éti yí ákõnjõ me, chõn ampet ambõn menyinj ebhen menkem ndõn besa betay, ambõn nkwo nepém enen nebhiiki bhõn ngwenti.³⁰ Ke chõn beyá bo abhen bachi ambi néne, mándõp ansem, ne abhen bachi ansem, mándõp bayámbi.”

20

Mandem ákap bakü betik abhi

¹ Yesu arõk ambi berem be, “Mbák Mandem achi ne bhõ mbõ Mfõ wap, menyinj bēbhak mbõ enyu échí ndū nekay enen. Nekáy enen nechí be, mbõnjõnkifú achi nyaka. Éwak émõt, afa beti beti arõk beyan bõ abhen bákkü betik amem nki ywi.”² Áka ne bakü betik abhen yi ayambi ásré be chõn yi anchye bhõ nkáp ané ákwáy ndū betik ebhen nywõp nemõt. Ató yē bhõ be mándók mánkü betik amem nki ywi.”³ Égháká nókó nkárénká nénenamõt beti bhõ, afa arõk nefisīe, aghó bõfu tété abhen babbhiiki bhõn yēnyinj beku.⁴ Aghati bhõ be, “Dók ká nkwo ndū nki wa manká betik aré. Mánánj mámfaté beku, chõn nchyé bhe nkáp ane ákwáy.” Báfūét bárók.⁵ Égháká nókó mbõ

nkárénká byõ ne epay, ne nkarenka érat ene ngósí, mbõnjõnki wu akü enyumõt. Nó chí, asõt bõ betik bachak ató ebhi.⁶ Bérõn nkárénká etay beku, apēt afú, arõk etok, aghó bo báchák tété, enyinj ene bákkü ti. Abhēp bhõ be, “Ndaká yí báchi fá tété, nywõp nenkem, enyinj ene bákkü ti?”⁷ Bákeme yi be, “Séchí fá tété mbõnyune sebhiiki bhõn mmu ane ásrõt bhese ndū betik.” Mbõnjõnki wu aghati bhõ be, “Dók ká nkwo mánkü betik amem nki wa.”⁸ Égháká nókó beku, mpok bakü betik bápētsem anywõp, mbõnjõnki abhinji mmu ane áyinj bákü betik aghati yi be, “Binji bakü betik chyē bhõ bakap ayap, bēbhó ne abhen bárõnjõ ebhi ndõbbhensem, bewenti ne abhen bayámbi.”⁹ Abho ne abhen básórē bhõ ndū betik nkárénká etay beku, achyē yēntiki mmū wap nkáp nywõp nemõt ankem.¹⁰ Agháká nókó ntá bõ abhen bayámbi bábhó betik beti beti, bákáysi be chõn anchyē awap nkáp anja ancha ane bõ abhen babho betik chí beku. Ke achyē yēntiki ntí mmu chí enyumõt, nõ chí nkáp betik ebhen nywõp nemõt.¹¹ Básórē nókó bakap ayap, babho menywinti éti mbõnjõnki,¹² mándeme nõkõ be, “Bõ abhen bákkü betik chí ndū nenókó nywõp nemõt, ochyē bhõ nkáp enyumõt ne bhesé bhó séká betik ndū nywõp nenkem amem esõnjí mmok.”¹³ Ke mbõnjõnki akeme mmu wap amõt be, “Nkwáne, mbíki nyíe be yēnyinj. Séká eyõn émõt ne bhe be mëchye yēntiki mmu yweka nkáp betik ebhen nywõp nemõt. Pú nó?”¹⁴ Sõt nkáp aywe dók. Mbõnjõnki ké mbõnjõ ntí bechye mmu ane abho betik ndõbbhensem nkáp betik ebhen nywõp nemõt mbõ enyü nchyé wõ.¹⁵ Nkáp chí awa. Mbíki bhõnjõ betan beku enyü nkõnjõ ne wú? Mpabhamík akü òbenti ndū ntõnjõ bõbbhen berinti?”¹⁶ Yesu ánánj nókó bétém nekay enen, arem ye be, “Enyu eyõ ke echí be chõn beyá bayámbi mándõp ansem, ne beyá barõbbhensem mándõp ambi.”

Yesu arem ndõn ené éjwi érat be chõn mángwáy yi

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Ené Yesu ákõ berõnjõ Yerúsalem ne bakojo bhi bati byõ ne apay, asõt bhõ nepak, abho beghati bhõ enyinj ené ébhõnjõ bēfákari ne yi.¹⁸ Arem be, “Ghók ká, sérõn nõ chí Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chõn mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bõbati bachiákap Mandem ne ntá batõn ebhé Moses, bó mándem be mángwáy yi.¹⁹ Ne bõbati mánsõt yi mamfye amõ bo abhen bápú bo Israel, bé mánjókó yi, ne be mándén yí ne ekpa, ne be mángó yi ndū ekotákátí. Ke égháká nókó manywõp arat, ampetnsem ndū nepém.”

Yesu yi be münti abhəŋ bebhak mübetok (Mk 10.35-45)

²⁰ Ebbhíkí tat, ngoré Sebedi asət bəbhi bati apay, arək ntá Yesu ne bhə. Atep manén besí bhí are bhép yi be ankwak yi. ²¹ Yesu abhép yi be, “Ŷyáj mənku wə yi?” Akeme be, “Eta, ku bé mpok óbhək Mfo, bəbha abhen bati apay, manchəko ne wə, amot ebhe awónem, achək ebhe awóghə.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Óbhíkí riŋi enyih ene óyàn nku ntá ye. Bákway beka menyu esəŋəri are mbóŋó ményú?” Bákeme yi be, “Sékway beku nə.” ²³ Yesu aghati bhə be, “Tetep, chəŋ mányú nkəp esəŋəri ane mbóŋó menyu, ke mbíkí bhəŋ betəŋ beyap bo abhen babhəŋə bechəko ebhe awónem eya ne abhen babhəŋə bechəko ebhe awóghə. Bebhak ebhə bechi ntá bə abhen Eta ya aghoko bhə ábháré ntá yap.” ²⁴ Bakoŋo Yesu báchək bati byo bághókó nókó enyih ene bə Sebedi bareme, bábhó bebhənti ne maməere bhap nə bachi nno amət. ²⁵ Eká Yesu abhiŋi bhə mankem arem be, “Báriŋi be ntá bə mmik, bafə bábhəŋ beyá betəŋ amfay bəbhəp, ne bəbati básət beyá betəŋ beku bəbhəp mángók bhə. ²⁶ Ke ébhíkí bhəŋ bebhak enyu yə ndú nkwo yweka. Mmu ane áyàn bebhak mungə yweka, abhəŋ bebhak mübetok yweka, ²⁷ ne yéntiki mmu yweka ane áyàn bebhak mmú mbi abhəŋ bebhak nsem ayweka, ²⁸ nkúbhé mbə enyú Me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí twə be bo mántók me. Ntwə chi bebhak mübetok, ne bechye nepém ena ndu beku beyá bhó, mféré bhə ndú kesemé bebá.”

Yesu abú manémamik bati apay amem etək Jeriko (Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Yesu áfú nyaka etək Jeriko ne bakoŋo bhi. Ngémtay bho béré koŋo bhə. ³⁰ Manémamik bati apay babhak nepaká mbi chəko. Bághókó nókó bé Yesu ké áfuət, bábhə bebhik mandeme nəkə be, “Eta, Mmó Mfo Debhít! Ghó bhesé ntínso!” ³¹ Bo abhen bachi are bábhó besayti manémamik bhə be, “Kusí ká!” Ke bákpi k bare bik ne eyəŋ amfay be, “Acha, Mmó Mfo Debhít! Ghó bhesé ntínso!” ³² Yesu ate, abhiŋi bhə, abhép bhə be, “Báyàn bé nku bhe yí?” ³³ Bákeme yi be, “Eta, séyàn ónká amík yese ánéné.” ³⁴ Yesu aghó bhə ntínso. Atək amík ayap. Témté wu, babhə beghə mbanj ne babhə bekoŋo Yesu.

21

Yesu achwe Yerúsalem mbə mmu ane anu ansət awónem (Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Yesu ne baghəkó bhi bákó baghaka ndú bəbetək Betfáge ne Bétani, ndú Njie Menok

Olif, kekwoət ne Yerúsalem. Aré, ató baghəkó bhí bati apay ambi. ² Apére tó bhə, aghati bhə be, “Dók ká ndú mótək ane achi afə ambi. Nechwe báchwé etək, chəŋ mángó mpoŋo batu sesét, ne móywi. Kanári ká, mántwə fá ne yə. ³ Mbák yé mmu abhəp be ntí ane bákəŋari yə, ghatí ká yi be, ‘Acha, áyàn yə.’ Témté wu, chəŋ yi andə mánsət yə.” ⁴ Efakari nkúbhé enyu eyə bé enyih ndemeképinti áréme nyaka émfú tetep. Ndemeképinti arem nyaka be,

⁵ “Ghatí bo Sion * bé mfo wap átwə.

Abhəŋ ne seŋptiməet, átwə chəko amfay mpoŋo batu, amfay mómpoŋo batu.”

⁶ Bakoŋo Yesu bhə bərók bakə mbə enyú yi aghati bhə. ⁷ Básət mpoŋo batu yə ne móywi, bərók ntá Yesu ne yə. Básət nden mfáməet yap basobheri yə, Yesu akó achəko amfay. ⁸ Beyá bo abhen bachi are, báfére nden mfáməet yap baghay ambi. Báchək bərə kpot bəwókéndé mángay nəkə ndú mbi ane yí áfuət aré. † ⁹ Beyá bho bərə rəŋ ambi, bachak mankoŋo nəkə ansem. Yesu abhak nénti enap. Bə mankem bərə bik mandeme nəkə be, “Sémbítí Nyiə newú Mfo Debhít! Mandem ánjət mmu ane átwə ndú nnyén Acha! Sémbítí Mandem mfay!” ¹⁰ Nechwe yi áchwé Yerúsalem, etək enkem ényíkisi tikítik. Bo bábhó bebhəp bati be, “Ane mmu átwə chi agha?” ¹¹ Bo abhen bákə ne yi bərə keme mandeme nəkə be, “Chí Yesu, Ndemeképinti Mandem ane áfú Násáret, atú Gálili.”

Yesu abók bakósie (Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Yesu áchwé nókó etək, arək amem ekerákəp Mandem. Abók bakósie ne bo abhen bákú menyih. Atakati bífémé bo abhen bákó esie bakap bewupsi. Atakati nkwo menək bo abhen báti bebhóŋə. ¹³ Ndú Yesu áká nə, aghati bhə be, Mandem arem be, “Eket eya ébhəŋ bebhak chi ekeré nenikíməet, ke báyi bhiiri yə érop nebhəet ane baghép bábhəse are.” Nó ké básíŋi amem Ekáti Mandem.

¹⁴ Ené Yesu ábhúət amem ekerákəp Mandem, beyá manémamik ne bakem bərók ntá yi, abú bhə mankem. ¹⁵ Bəbati bachiákəp Mandem ne batəŋ ebhə Moses bághó menyihí maknkay ebhen Yesu áká. Bághó nkwo ndú mámbə bábhik amem ekerákəp mándeme nəkə be, “Bakak ne kenókó ámbák ne Nyiə-newu Mfo Debhít!” Baghə nókó nə, bati ábé bhə amem tontó. ¹⁶ Bábhép Yesu be, “Ŷpú ghók nə enyih ene bəbhen bərəm-ε?” Yesu arem be, “Nchi ghók.

* 21:5 Sion chi Yerúsalem. † 21:8 Enyu eyə ké bo Ju bákú nyaka mpok mungə átwə.

Nó tē bāchí, bābhíki re ghók wáwák enyij ene basinj amem Ekáti Mandem?" Básiñ be, "Oku mámbó ne abhén babhuet amó mándíñi bechye wó bakak ne kenókó?"¹⁷ Yesu áró nókó bho, afa Yerúsalem arók Bétani, abhare are.

*Yesu akú enók ékúri
(Mk 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Néyí nókó, Yesu afa abho bepetnsem Yerúsalem. Nsay akém yi. ¹⁹ Ndú arón, aghó enók fig nékú mbi. Arók aré, ke yē mósepeménok ake ghó amfay. Ebhíki fuét chí beyé bōbhó. Yesu arem ntá enok eyo be, "Tē mmik ámay, opú pere kway menyu kepem." Enok fig eyo egu témté. ²⁰ Baghok Yesu bāghó nókó enyij ene éfákári, bābhák maknkay tontó. Bābhó berem ne bati be, "Yi ékú enok fig ene egu témté enyune?" ²¹ Yesu aghati bho be, "Nchí ghati bhe be, mbák mámbōñ neka ne Mandem tetep, kemakati betañ ebhen yi ábhónj, bákwáy beku enyij ene nkú enok fig ene. Ne bákwáy bégháti yē chí nje ne be 'Fá fá kwén awu amem manyu,' émfakari enyu yo. ²² Ne yéntiki enyij ene mánikmuet be Mandem anchye bhe, apú ró bechye bhe, mbák mánókó."

*Ebhak ené betañ Yesu béfú
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)*

²³ Yesu achwe amem ekerákap, abho betañ bho Eyōñ Mandem. Ndú yi ákú nò, bōbati bachiákap ne bōbati etok bāchák bárók ntá yi bābhép yi be, "Ntiki betañ óbhónj beku menyij ebhen ne ókú? Agha áchyé wó betañ ebho?" ²⁴ Yesu akeme bho be, "Menkwó mbōñ enyij émot bebhep be. Mbák mánkémé me yo, chōñ menkwó ngati be mmu ane áchyé me betañ beku menyij ebhen mékú." ²⁵ Enyij ene mbōñj bebhep be chí be, "Agha áchyé nyaka Jōñ Njwiti betañ bejwiti bho? Mandem, ke chí bō mmik?" Bāre kem epáiti ne bati be, "Chōñ séndem be yi? Mbák séndem be betañ ebhen Jōñ béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, 'Ke ndaká yi bābhíki noko eyōñ eyi?' ²⁶ Ne mbák séndem be, 'Béfú nyaka ntá nkwa', nó séyāñ esōñri ne bó bhésé mbonyune bó mankem mánoko sayri be Jōñ achí nyaka ndemeképiñti Mandem." ²⁷ Bákéme Yesu chí be, "Sébhíki riñi." Yesu aghati bho be, "Menkwó mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betañ beku menyij ebhen né mékú."

Nekay chí ne bōbhi

²⁸ Yesu arem be, "Bārem bé yi éti ndak ane? Mmu amot achi nyaka ne bōbhi bati apay. Bābhák bō babhakanem. Ewak émot abhñij ane mbi aghati ye be, 'Mówa, dók kú betik amem nki echōñ.'" ²⁹ Mówu akeme be, "Mpú rōñ." Ke ansem mpok, awupsi ntí arók.

³⁰ Chi afuét arók ntá mmó ane mánkwen, aghati yi nkwa be, "Mówa, dók amem nki kú betik echōñ. Mówu akeme yi be 'Eta, chōñ ndok.' Ke akērōñ. ³¹ Ghati ká me. Ndú bōbhó bati apay, ane ághókó étayi, akú enyij ene yi áyāñ chí ané?" Bó mankem bakeme be, "Ane nsénsi." Yesu aghati bōbati bo Israel bho be, "Diñi ká tetep be bó bebé mbó babhebhé nkābhénti ne baghōré-neko báyāmbi bébhōñ mbi bebhak bō abhen Mandem achi ne bho mbó Mfo wap, ené bārōp nsem. ³² Nchí rem nò mbonyune Jōñ Njwiti atwó nyaka ntá yeka bo Israel mankem, betōñ bé enyú mmu ákwáy bebhare nepém eni chak besí Mandem, ke bābhíki noko enyij ene yi árēm. Babhebhé nkābhénti ne baghōré-neko ké mánókó enyij ene yi árēm. Yēndu bāghó bé babhebhé nkābhénti ne baghōré-neko mánoko Jōñ, báke tíknsem be mánókó enyij ene yi árēm."

*Bakú betik ne mbōñjñki
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)*

³³ Ghok ka nekay néchák, "Mmúfú abhōñ nyaka nki. Apí menok vain are. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuét ane báyāt kepem vain, be nnok ywi amfu, mánst, máná mmém. Ate mókerémfay amem nki wu, bé ámbák nebhuét ane mmu áchōko ndu bébhābhéri nki. Afyé ye bo aré be mánkú betik mánkōre nsáy ne yi. Aró, arók neko etok echak. † ³⁴ Mpok bekok kepeménok ákwáy nókó, mbōñjñki ató bakú betik bhi bachak be mándók mánst aywi ákōré mbwot. ³⁵ Ke bāchwóbhé nókó amem nki, bakú betik ndú nki bákém bho. Bádén amot, báwáy áchák, bátémtí anefú ne batay. ³⁶ Ebhíki tat, mbōñjñki wu afere bakú betik abhi bāchák ató. Báyá bāchá abhen mbi. Ke bakú betik abhen bāchí amem nki bákém bho, bákú enyumot ne bhó, mbó enyú bákú ne abhen mbi. ³⁷ Ndú ngwenti, mbōñjñki arem ne mmuet yi be, 'Chōñ ntó mbōñ mówa. Yē yi, bābhōñ béchye yi kenókó.' Afere ye móywi ató. ³⁸ Ke neghó ane bakú betik bāghó yi, bābhó berem ne bati be, 'Yinj mbōñ móywi né, ne yi ké ábhōñj ményie newú etayi. Twó ká sénkem yi séngwáy bi etayi ánāñ ángú, menyij ebhi méndop chí ebhese.' ³⁹ Bákém yé yi, baya, báfú amem nki ne yi, barok baway." ⁴⁰ Yesu ánāñj nókó hétém nekay enen, abhép ye bōbati etok Israel be, "Bé bákáysi bé mpok mbōñjñki wu áperénsem neko enen yi árōñj, ákú yi ne bakú betik bho?"

⁴¹ Bōbati bho bakeme Yesu be, "Mpok ane mbōñjñki wu áperénsem, ákú bebépti bakú betik bho mángú ebépti newú, ansot nki wu anchye ntá bakú betik abhen bápú nók

† 21:33 Vain áko ndú menok ne básot kepem eki mána mmém.

bechye yi aywi ákóré mbwot témté, yéntiki mpok ane enyinj éfú ebhi.”

⁴² Yesu abhép bho be, “Bábhíki re pay enyinj ene echi amem Ekáti Mandem?”

Básiñ be, “Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíki ri,

nó ke néróbbhé ntay enen nékémé eket nechá batay ácháak ankem.

Mandem ke ákú bé émbák enyu yo, ne echi ndaká maknkay tontó ntá yesé!”

⁴³ “Méggháti ye be be, chon Mandem amfere áfók ane bábhónó ndü yí áchí ne bhe mbó Mfo yweka, anchye ntá bo bácháak abhen bákú menyinj ebhen yi áyàn bo manka.” ⁴⁴ [Yéntiki mmu ane akwene ndü ntay enen, ášlepti ndü mbinj, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi amuet, néchàkoti yi.]

⁴⁵ Bóhati bachiákap Mandem ne bónkwó Fárisi bághókó nókó bakay yo nó Yesu ághémé, bárinj be árem nó chí éti yap. ⁴⁶ Báre yan bekem yi, ke bácháay nyaka beyá bo abhen báchi are, mbanyuné bárinj nyaka be bóbbho básot Yesu mbó ndemeképtintí Mandem.

22

Yesu atém nekáy epá nebhay (Lk 14.15-24)

¹ Yesu apét abho beghati bhó menyinj ndü bakay. ² Yi be, “Mbák Mandem achi ne bho mbó Mfo wap, menyinj bébhak mbó enyu echi ndü nekay enen. Mfo amot anak nyaka epá nebhay ntá sóywi. ³ Mpok epa ákwáy nókó, ató bš-betok abhi bé mándók mángátí bó abhen yi ánáká be mpok akway. Ke yé amot ke twó. ⁴ Apét abhinj bš-betok abhi bácháak aghati bhó be, ‘Dók ká ghati bo abhen nnáká bé ngwáy bhó besené mpøn ne mánán mana nenyíé, yéntiki enyinj énáñ échí téé. Dók ká ghati bhó mántwó.’ ⁵ Ke ndü bo abhen yi ánáká mankem, yé mmu amot abhíki fyé ntí. Mánka náko chí ebhap menyinj. Amot arók ebhi eyi, achák arók chí ekerésie eyi, ⁶ abhénéfú bákémí bš-betok abhen mfo wu átó, báden mbó nnya baway. ⁷ Mfo wu abhón beyá bebénti. Ató batemé nenu bhi bárók báwáy bóbbho, básón etók eyap. ⁸ Abhinj ye bš-betok abhi arem be, ‘Mpok epa akway. Ke bó abhen nnáká bátøn be babhiki kway bó abhen bátwó ndü epá eya. ⁹ Dók yé ká ndü yéntiki mbya, mánák yéntiki mmu ane bághó, bé ántwó ndü epá nebhay.’ ¹⁰ Bšbetok bhó bárók baká mbó enyü yí ághátí bhó. Bábhinj yéntiki mmu. Mmü mbámmbu mámbinj bhinj, mmü ndándí mámbinj bhinj. Eká eket epá nebhay éjwí ne bo.

¹¹ “Ke mpok mfo áchwé anywóp begghó bó abhen yi ánáká, aghó bé mmu amot abhíki bhøn nkú-nebhay amuet. ¹² Abhép mmu wu

be, ‘Nkwáne, oká ná ke óschwe fá, nkú-nebhay wó amuet tí?’ Echa mmu wu enyinj berem. ¹³ Mfo achye eyon be mánkém yi mángwót amó ne bekak, mámesé nefi ndü ejuri. Aré, bo bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámán.” ¹⁴ Yesu ánáñá nókó betem nekay enen, arem be, “Mandem ának beyá bho, ke áyap chí bárú.”

Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu bayàn yi ánkwén anyu

(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

¹⁵ Ebhíki tat, mbók bónkwó Fárisi bárók báté eyu, babho beyan enyü bákway beku Yesu ánkwén anyu, be bo mámbónj mbi bekem yi. ¹⁶ Báká eyon émot, bátó mbak bakoño bhap ne mbók bo Israel abhen báté ansem Hérod ntá Yesu be mámbép yi be, “Ntøn, sérinj bé wó ochi mmu tetep, ne bé ótøn bho mbi Mandem tetep. Sérinj bé ópü yinj mmu ndü besí ónchá yí. ¹⁷ Ghati ye bhese, ebhé yesé eka be sénchéie nkábhénti ntá Mfo Rom ke ébhíki ka?” ¹⁸ Yesu arinj nkaysi mbámmbu yap. Arem be, “Bé bho betábhá, ndaká yí mámwó?” ¹⁹ Aghati bhó be, “Tøn ká me nkáp kpokorok ane básót bechye ndü nkábhénti.” Bátwó yi ne ebhókó nkáp. *

²⁰ Yesu asot akém awó, abhép bhó be, “Ntí ághá né are? Ne nnyén chí enen ághá?”

²¹ Bákéme yí be, “Chí ntí Sísa, Mfo Rom. Ne nnyén, chí eni.” Yesu aghati ye bhó be, “Chié yé ká mfo Rom yéntiki enyinj ene echi eyi, mánychye Mandem yéntiki enyinj ene echi ene Mandem.” ²² Bághókó nókó enyinj ene Yesu areme, bápóp! Báró yi, barók ebhak eyap.

Enyinj babhébhé Yesu éti neperensem ndü nepém

(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³ Nkúbhé nywop enó, mbók bónkwó Sádusi bárók ntá Yesu bebhép yi enyinj ndu beku yi ánkwén anyu. Bónkwó Sádusi babhiki noko nyaka be ewak émot bawú bápetnsem ndü nepém. ²⁴ Bábhép Yesu be, “Ntøn, Moses asinj ndü ebhé eyesé be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bó kebhoñ yé mmó, mómayi abhoñ besot ngoré wu bé ámbé bo ne yi ndü nnyén manó ane ágú. ²⁵ Bó chí amot bati tándrámot báchi nyaka fá. Ané mbi abhá yé ngoré, agú ené yi abhíki bhøn yé mmó. Ané ákono yí, asot kénkwésé wu ndü nebhay. ²⁶ Yí nkwo ágú, kebhoñ mmó ne kénkwésé wu. Efákari enyumot ne ane ájwí bati arat, ne bómaya bachak nkwo. ²⁷ Ndü ngwenti, ngoré wu nkwo ágú. ²⁸ Ndu echi nó, mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndü nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, bati tándrámot, yéntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

²⁹ Yesu akeme bhó be, “Bekwéné béchí ne bhe tontó! Ntí achi be bábhíki rinj yé chí

* **22:19** Yesu arinj be bayàn yi ankwén ndü ntá yap.

menyiñ ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne yé chi betañ Mandem. ³⁰ Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndú nepém, bo bábhak mbó baángel awu amfay. Bápú pere bhay nebhay. ³¹ Ke mbák mámakati be bawú bapu kway bepetnsem ndú nepém, nó bārem be bábhíki re pay ndú Ekáti Mandem enyiñ ene yi ágháti bhe? Echí amem ekáti bé Mandem arem be, ³² ‘Me nchí Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp!’ Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú.” ³³ Beyá bo abhen báchi nyaka are bághókó nókó enyiñ ene Yesu árémé, manyu áchókó bhó, béyiñi enyú netón enen Yesu átón.

Ebhé Mandem ene echa bechak menkem (Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

³⁴ Bónkwó Fárisi bághók be enyiñ ene Yesu ágháti bónkwó Sádusi éká manyu áchók bhó. Báté eyu, báyán enyiñ échák ene bábhép Yesu. ³⁵ Mmú wap amot ane áchí esáyri ntón ebhé Moses arók memó Yesu. Abhép yi be, ³⁶ ‘Ntón, ebhé ene échá bebhé Moses béchák chí éné?’ ³⁷ Yesu akeme yi be, chí ebhé ene érem be, “Kón Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónj ye enkem, ne nkaysi ye nkem’.” ³⁸ Ené ke echí ebhé mbi, ne yó ke échá bechak menkem. ³⁹ Ené éjwí bepaya échí mbó ené, ne érem be, ‘Kón nti nkwa mbó enyu ókónj mmuet eye.’ ⁴⁰ Bebhé ebhen bepaya békúti yéntiki enyiñ ene Mandem áyán bo mándinjí, mbó enyú echí ndú manyiñ menkem ebhen Moses ásinj, ne ebhen baremé kepinti Mandem básinj.”

Mpemé Mandem afyé nyaka bariép bé átó (Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

⁴¹ Ené bónkwó Fárisi babhuet ebhak émot ne Yesu, yi abhép bhó be, ⁴² “Ndú nkaysi yeka, Mpemé Mandem afyé nyaka bariép be átó abhón bebhak mmó agha?” Bákéme Yesu be, “Abhón bebhak ebhárémó Debhít.”

⁴³ Yesu arem be, “Ná echí ye be Efónj Mandem ákú nyaka Mfó Debhít ambinjí yi be ‘Acha?’ Mfó Debhít arem nyaka be,

⁴⁴ ‘Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be,

chókó fá ebhé awónem eya ndú enókó-kenókó, †

kpaté nkú bõmpap abhe mándõp mbó enók ene ónyána chón bekar are.’

⁴⁵ Yesu abhép ye bhó be, mbák Mfó Debhít ábhinjí nyaka Mpemé ré be Acha. Ná Achá-re áyibhiri ambak ebhárémó ywi?”

⁴⁶ Yé mmu kekway bekeme Yesu enyiñ ene yi ábhébhé bónkwó Fárisi. Ne bébhó mpok eyó, yé mmu keperé mō bebhép yi yényiñ.

† 22:44 Ebhe awónem Mandem: Nò chi nebhuet kenókó. “Ntón” ndú ndón ane até ndú “Kristo”, Mpemé ane ábhónj nyaka bétwó.

23

Sot ká mpok ne batón ebhé Mandem ne bónkwó Fárisi

(Mk 12.38-39; Lk 11.43, 46, 20.45-46)

¹ Ebhíki tat, Yesu abho beghati bakoño bhi ne beyá bo abhen bachi ebhak émot ne yi be, ² “Batón-ebhé Mandem ne bónkwó Fárisi ke bábhónj betañ beghati bho mbónj menyiñ ebhen béchi amem bekáti ebhen Moses asinjí. ³ Bábhónj ye bekoño chí menyiñ ebhen bó bārem, báké ká menyiñ ebhen bó bákú. Nchí rem nó mbonyune bó babhónj bápú ká menyiñ ebhen bó bágháti bho wáwák. ⁴ Bábay bho menwópti batu anti be mámpókó, ndú beyá bebhé ebhen bó báfyè, ke bó babhónj bápú kwak bo mámbaré bebhé bhó yé mandú. ⁵ Bákú yéntiki enyiñ eyap chí ndu betón mmuet. Enyiñ émot echí be, yéntiki mmu wap ást Eyón Mandem ansinj amfye amem bõmenyiñ mbó nchón ambat nefó puréé, angwót échák ndú erebháwó, kýmbyáká bejenjémé nden eyap nkwo bésapiti máncha enyu bébhónj bebhak. ⁶ Bákónj nkwo béchókó ndú bebhaká kenókó amem bekeré nenikímuet ne ndú bepa. ⁷ Bákónj nkwo be bo mánkaka nókó bhó nefisie ne kenókó. Ne bákónj be bo mambinjí nókó bhó be, ‘Ntónj.’ ⁸ Yé mmu yweka áké ka mámbinjí yi be, ‘Ntónj! Bábhónj chí ntón amot, ne be mankem báchi chí bati bónkwó.’ ⁹ Ne báké bhinjí nti múnkwó be, ‘Eta mbonyune bábhónj chí chí amot, yí mmú áchí amfay.’ ¹⁰ Ne mmu yweka áké ka bati mámbinjí yi be, ‘Ntónj’ † mbonyune bábhónj chí amot, Mpemé Mandem afyé nyaka bariép be átó. ¹¹ Mmu ane áchá báchák abhón bebhak múbetok yweka. ¹² Yé agha ane áyón mmuet, Mandem ásepti yi amik, ne yé agha ane ásepti mmuet amik, Mandem ákosi yi amfay.”

Betábhá batón ebhé Moses ne ebhen bónkwó Fárisi

(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

¹³ Yesu abho ye berem ntá batón ebhé Moses ne bónkwó Fárisi be, “Bé batón ebhé Moses, ne be bónkwó Fárisi, bo betábhá! Chón émbep ntá yeka encha mbonyune báchyét bo mbinywop be báké rō Mandem ambak Mfó wap. Bé babhónj bápú ka Mandem ambak Mfó yweká, ne báchyét mbi ntá abhen bákway beyañ bechwe are! ¹⁴ [Bé batón ebhé Moses, ne be bónkwó Fárisi, bó betábhá! Chón émbep ntá yeka encha. Bāsot beket mánkwésé, mánkú nókó beróri nenikímuet, berwó bhó be báchi besayri bo Mandem. Eñi yo, chón ntémsi yeka ancha ane bo bachak.] ¹⁵ Bé batón ebhé Moses, ne be bónkwó Fárisi, bó betábhá! Chón émbep ntá

* 23:7 Bo báchyé nyaka batón beyá kenókó. † 23:10

yeka encha. Bákway bekò mánkijí bomanýu mándok mbanj ne mbanj ménú beyanj yé chí mmu amot be ámbák múnkwò yweka. Ke mpok yi ayibhiri arabhe mbò bhe, nkúbhé bé ké bákù yi ámbép ancha be babhòj ndòj epay, ambak mmú ane áronj ndú nepíngò.

¹⁶ “Bé manémámik abhen báya bho mbi, chòj émbép ntá yeka encha! Bé bārè m be, ‘Mbák mmu ámfyè barièp ne Mandem beka enyij, anjiki ndú nnyén ekerákáp Mandem betòj be yi abhòj beka enyij eyò, ke yi keka yò, yé esòjòri epu bhak.’ Ne be, ‘Mbák mmu ánjiki ambijí berítí menyij ebhen bechi amem ekerákáp Mandem, abhòj bébhàre barièp ami.’ ¹⁷ Bé bechiñtí manémámik! Ekerákáp Mandem ké échá menyij gol, ke menyij gol ke becha ekerákáp ene eká menyij gol mémbak nyánjá? ¹⁸ Ne bārè m be mbák mmu ámfyè barièp ne Mandem beka enyij, anjiki ambijí nnyén éfémé akap Mandem betòj be abhòj beka enyij eyò ke yi keka yò, yé esòjòri épú bhak. Bārè m nkwo be Mbák mmu ánjiki ndú nnyén menyij ebhen bábhàré ndú éfémé bechye akap ntá Mandem, abhòj bébhàre barièp ami. ¹⁹ Bé manémámik! Besí Mandem, éfémé akap Mandem ké echa menyij ebhen bábhàre aré ndú bechye akap, ke menyij ebho ke becha éfémé akap Mandem? Pú éfémé yò ké ékà enyij ene bábhàré are embak nyánjá? ²⁰ Ndu échí nò, mmu ane árè m ndak, anjiki ambijí nnyén éfémé akap Mandem, abhòj berinj be, ayíkí nò nkwo ndú nnyén yèntiki akap ane achi ndú éfémé yò. ²¹ Ne mmu ane árè m enyij, anjiki ambijí nnyén ekerákáp Mandem, abhòj berinj be, ayíkí nò nkwo chí ndú nnyén Mandem mmu achi amem ekerákáp, ²² ne mmu ane árè m enyij anjiki, ambijí mfay, abhòj berinj be áyíkí nò chí enakò kefò Mandem ne Mandem mmu áchòko are.”

²³ Yesu aròk ambi berem be, “Bé batòj ebhé Moses, ne bé bònkwò Fàrisi, bò betábhá, chòj émbép ntá yeka encha! Bāsòt ndu béri amot ndú baru byo mánchye ntá Mandem, mánkù enyumot ne mbwót achak, ke bápú fyé ntí bebhak chak ne bo mankem, bápú fyé ntí beghò bho ntínso, ne bápú fyé ntí bebhak tetep ne bo mankem. Èri beka menyij ebhen echa bekòre menyij baru byo, mánchye ndu amot ntá Mandem. Èri nyaka be mánkónó ebhé ene bekòre menyij ndú baru byo mánchye ndu amot ntá Mandem, ke bábhiki bhòj nyaka beghòkòntik bebhé béchák. ²⁴ Bé manémámik abhen báya bho mbi, bāsòt mpok béfèrè yèntiki mónya ane áchí amem enyij ene mányú, ke mpòjò baso mámenemén ham.

²⁵ “Bé batòj ebhé Moses, ne be bònkwò Fàrisi, bò betábhá, chòj émbép ntá yeka encha! Chòj émbép ntá yeka encha

mbònyune bāsòt mpok bétyet nsem-ámok ne nsemé nchán, ke bati yeka ájwí ne bepò nkaysi ndú bāsòt menyij bho ne betanj, ne ndú báchi bo bati rakáraka. ²⁶ Bé Nkwò Fàrisi, manémámik! Ya ká mbi sò mmem ámók ne mmem nchán. Mbák mánkù nò, chòj nsem-ámok ne nsemé nchán éndyere pépépèp nkwo.

²⁷ “Bé batòj ebhé Moses, ne be bònkwò Fàrisi, bò betábhá! Chòj émbép ntá yeka encha mbònyune, báchi mbò manem ane bágghókò sayri, bawati ne mbi pépép, enyu ene mmu ághò, ankòj, yèndu berené bawú ebhen ménánj béchòjòj ne beghep ke bechi amem. ²⁸ Enyu yò ké báchi. Mmu ághò be ankaysi be báchi chak ne bho, ke bati yeka ájwí amem ne bapu ne bebá.”

Chòj mántèmsi batòj ebhé Moses ne bònkwò Fàrisi

(Lk 11.47-51)

²⁹ Yesu aròk ambi berem be, “Bé batòj ebhé Moses, ne be bònkwò Fàrisi, bò betábhá, chòj émbép ntá yeka encha! Bachímbi bheka baway nyaka baremé kepinti ne bo abhen bachi chak besí Mandem. Bâte manem ayap néne, mángwati nòkò mbi aré beka yò ándí amík. ³⁰ Bákù menyij ebhen mándeme nòkò be, ‘Mbò bhesè sechi nyaka mpok bachímbi bhesè, mbá sébhíki ka ne bho be mángwáy baremé kepinti Mandem Acha.’ ³¹ Nerem ane bārè m nò átòj be bé bábhòj bārè m ne manyu yeka be báchi enyumot mbò bachímbi bheka abhen báwáy nyaka baremé kepinti Mandem. ³² Dók yé ka ambi mánánjá betik ebhen bachímbi bheka bábhò. ³³ Bé nnyò ene! Bé bho bábebhè báchá mbòj befé! Bákáysí bé bákway bebhòj mbi bebæ be Mandem ake temsi bhe amem nepíngò? ³⁴ Ghók yé ka, nchí to be baghatí Eyòj Mandem ne yèntiki mmu ane áchí ndinjindak ndu ákòjò Eyòj Mandem. Chòj ntó be bátòj-Eyòj Mandem nkwo. Chòj mángwáy mbòk eyap, mángò báchá k ndú bekotakati, ne mánden abhéféfú ne bekpa amem bekeré nenikímæt ebheka, mánkòjò nòkò bó betok ne betok ndu bekem bho beway. ³⁵ Chòj eyò enkù be manòj yèntiki mmu ane áchí chak ane bo báwáy, ámbák be anti, bébho ne manòj Àbel mmu áchí nyaka chak besí Mandem, beghaka ndú manòj Sakaría mmò Barákia, mmu báwáy nyaka nenti ekerákáp Mandem ne nebhet ane báchyè akap aré. ³⁶ Nchí ghati bhe be, chòj Mandem antemsi be bho mkpák ane echòj mankem èti bebéptí menyij ebhen bé ne bachímbi bheka báká.”

Yesu adi kebho èti bo Yerúsalem
(Lk 13.34-35)

³⁷ Yesu akók are m be, “Eé Yerúsalem, bò Yerusalem! Bé bo báwáy baremé kepinti Mandem, mántemti nòkò ne batay ndu

bewayo bo Mandem áto be mángáti bhe Eyoŋ eyi. Ndü beyä mpok, nján besot bhe mfyé amuet bé mámbak ne me mbo bñnkak abhen nnò nkak ákúti nebhuet amot ne bebhap ebhi, ke bápü ka be nká nò! ³⁸ Ne néne, chon Mandem andò eket eyeka, éndap enyu yo. ³⁹ Ne diñi ká be, bápü pere ghó chon me wáwák kplate mpok ane bärém be, ‘Sémbiti mmu ane átwò ndü nnyén Mandem Acha.’”

24

Yesu arem bé chon máncħonñti ekerakap (Mk 13.1-2)

¹ Mpok Yesu áró ekerakap Mandem áron, bagħokó bhi bábhñi yi, mándeme noko be yi ángó ndü eket eyo eri echa! ² Ke akeme bhó be, “Pú bághó menyin menkem ebhen básóré báté beket ebhen bechi ndü ekerakap ke ébhak enyune? Nchí ghati bhe be, mpok átwò ane eket ene éron amik enkem, yényin kerop téé.”

Chon máncħye noko bhe beyä esonñri (Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Ené Yesu achi chókó ambi Njie Menok Olif. Bakoño bhi bārók ntá yi. Yé mmu achak kebħak ne bhó. Bárém be, “Eta, ghati bhese, chon émfakari nò ntiki mpok, ne ntiki erin ébhónó beka bo mándinji be mpok ane átwò arap kékwót, ne bé mandú mpok mmik ámay?” ⁴ Yesu akeme bhó be, “Sot ka mpok bé yé mmu áké rwó bhe! ⁵ Beyä bo bátwó chon mánsot nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem noko be ‘Yi ke achi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto!’ Ne mándwó beyä bhó be mánjibhiri bati yap. ⁶ Chon mángók nsónó nenu, mángok mbok éti manu ane achi nekó nesie ne ane átwò ansem. Ke báké chay. Menyü menyin ebho bébhon befakari, ke eyo epu tonj be ngwenti mmik aghaka. ⁷ Chon betok ménu ne betok béchák, bafó etak mánu ne batí bafó etak. Chon nsay ankwén mbanj ne mbanj, mmik anyikisi ndü betok ne betok. ⁸ Ke menyin ebhen menkem bechi chi mbo nebhónet enen bebe ntá ngoré ane ándónsi.

⁹ “Mpok menyin ebhen befakari, chon mánkem be mámfye amó bóhati etak be mányok bhe sayri, mángwáy bhe. Ne chon bó betokó mmik mankem mámpap bhe éti báchi bakoño bha. ¹⁰ Ne mpok yo, chon beyä bakoño bha mánkeme mmuet ansem, mánti noko bati ntá bóhati etak, ne mámpabhe noko bati. ¹¹ Mpok yo, beyä bo báfü, mándeme noko be báchi bagħatí Eyoŋ Mandem, ené báruó bho rwó be mankoño bhó. ¹² Chon bebépti menyin ebhen bo báká ménja kpát bo kepere kon bati. ¹³ Ke mmü ane áté kákátí te ndü ngwenti, Mandem ápeme yi. ¹⁴ Ne bo bábhon begħati Mbok Ndíndí ne éti Kefó Mandem ndü betokó mmik menkem, bé

anem yéntiki etak bo mámbónj mbi begħok yo, ke Mandem anka ngwenti mmik antwó.”

Erem esonñri ene ebħonó betwó Yerusalem (Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

¹⁵ “Chon mángó ‘Erem enyinj ene Mandem ápábħé’ téé amem Ekeré Mandem ndu ényóp yo mbo enyü Daniel ndemekepinti Mandem árémé tesáy be chon émfakari.” [Yéntiki mmu ane ápay ekáti ené ámfye anti, anjwimem.] ¹⁶ “Mpok yo, bó abhen bachi atú Judéya mámbúé, mámbésé amfáy njie. ¹⁷ Mpok yo, mbák éfákári bé mmu áka betik amfáy eket eyi, áké sonñri mmuet besep kpik be andok amferé menyinj anywóp ke ambue. ¹⁸ Ne mmu ane achi ebhi áka betik, áké rónj kpik bebuop nde yi. ¹⁹ Ne chon émbép encha ntá bagħoré abhen báchi ne menie ne abhen báchi ne bo amó mpok yo! ²⁰ Nik nókó ka mmuet be mpok bebue áké kwen yé chi mpok mbanj ákwen chae, ne yé chi ndü nywóbhé neywémuet. ²¹ Báké ro menikmuet, mbonyune esonñri ené bo bábhonj mpok yo chi enyü esonñri ene bábhíki re ghó wáwák te nebhómik. Ne mpok yo ánáñ ámfuét, enyü esonñri yo epu pere bhák wáwák. ²² Ne mbo Mandem abhíki kpót manywop yo be ake ya, mba ye nkwanwan amot apu rop nepém. Ke Mandem akpót mpok esonñri yo mbinj éti bo abhen yi áyábħé be mambak abhi. ²³ Mpok yo, mbák mmu ángáti bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem áto fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Báké noko be echi tetep. ²⁴ Báké noko bé échi tetep mbonyune chon bó betábhá mantwó, yéntiki mmu wap andem noko be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto. Chon baremé kepinti nsé nkwo mantwó. Ne yéntiki mmu wap átwó, anka noko bereme menyinjí maknkay ndu berwó bho. Ne mándwó yé chí bó abhen Mandem áyábħé be mámbák abhi, mbák bábhonj mbi beka nò. ²⁵ Sot ye ka mpok! Nnán ngati nò bhe menyinj ebhen ambi ambi. ²⁶ Ndü echi nò, mbák yé mmu angati bhe be, ‘Yinjí ka Kristo awu amem baso’, báké noko mámfá beron are. Yé mmu andem chi be, ‘Yinjí ká Kristo fá amem máket’ báké noko enyinj ene yi árem. ²⁷ Báké ro mmu ándwó bhe mbonyune, mbo enyü miámianj ákót, angó, befu ebhókó nebu émot begħaka echak, nò ké ébhónó bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twó. ²⁸ Nebhuet ane egú-nnya echi, aré ké kenek ékén kényie begú nnya kéchemti.

Menyinj ebhen bébhónó befakari ke Yesu antú

(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ “Mbák manywop ane beyä esonñri yo ámay, mmok ánem témté, ntanj kepere ghó, mambe ámfay amfay ánkwenti, ne betanj mfáy menyikisi. ³⁰ Mpok yo ké erinj ené

étõj be Me Mmü mfü ntá Mandem nchí twó ébhese yé amfay, ne bö yéntiki nneréket fá amik mámbó mémiak ne amo mámbiki nõko ndü kebho áyóme. Ne mángõ nõko ndü Me Mmu mfü ntá Mandem nchí sep nchí twó amem nebhan enen mfay ne betaj, mban énkem éngõ nõko ne bediééré Mandem. ³¹ Ne erem eyonó mmba énkwen. Chõj ntó bõángel abha ndü mmik nkem, mánsot bo abhen Mandem áyábhé, bebho ndü ebhókómik émot beghaka ndu echak, mánhem nebhuet amõt.

*Enyij ene nekáy enõko Fig nëtõj bhese
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)*

³² “Ghók ká ká enyij ene enokárem ene bábhijí bé ‘Fig’ étõj bhese. Enán émbó betem betó, bárijí bé eso érõp chi kekwo. ³³ Echí enyumot ne netwo wa, Me Mmu mfü ntá Mandem. Mánán mángõ ndü menyij ebhen menkem ne ngátí bhe befákari, dijí ka be mpok netwo wa arõp kekwo. ³⁴ Nchí ghati be tetep be menyij ebhen menkem bebhoj befákari, ke mkpáká bho abhen echõj amfaét. ³⁵ Chõj mfay amfaet, mmik amfaet, ke Eyõj eya épü faet wáwák.

*Yé mmu abhíkí rijí mpok Yesu átwó
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)*

³⁶ “Ke yé mmu abhiki rijí mbõj mpok ane menyij ebhen bebhõj befákari. Bõangel Mandem bábhíkí rijí, Yé chí Mmõ Mandem abhíkí rijí. Eta aywintí ké aríj. ³⁷ Mpok ane Me Mmu mfü ntá Mandem nchí twó, menyij bebhak mbõ enyü béchí nyaka mpok Nóa. ³⁸ Eghorí manyiep épéte twó ndü mpok Nóa, bo manyié nyaka mányu nõko, ne mámbay nõko babhay, ne mántoko nõko bõ, kpáte mpok ane Nóa áchwe amem eremé áchwí ane Mandem ághátí nyaka Nóa ángókó. ³⁹ Bo bábhíkí rijí nyaka enyij ene ébhõj befákari, kpáte mpok éghorí manyiep étwo. Ne mpok étwo épókó bõ mankem. Enyu yo ké netwo wa, Me Mmu mfü ntá Mandem ábhák chõj. ⁴⁰ Mpok yo, mbák bö bati apay bachi ebhi báká betik, bákway besot amõt mándo achak. ⁴¹ Ne mbák baghoré bati apay bachi nebhuet amõt bákõk nchwi, bákway besot amõt mándo achák. ⁴² Bák yé ka pé, mbõnyune bábhíkí rijí nywõp enen Acha yeka átwó. ⁴³ Bábhõj beríj be mbák mbõjõket aríj mpok ane ngép átwó eket eyi, apü bhæere kenó. Abhak pé, be ngép ake twó andak eket. ⁴⁴ Bé nkwo bábhõj ye bebhak pé mpoknkem, mbõnyune, Me Mmu mfü ntá Mandem, nchí twó chí mpok ane yé mmu apu kway bekaysi be mëtwo.”

*Mmõ betok ane achi tetep
(Lk 12.41-48)*

⁴⁵ Ebhíkí tat Yesu arem be, “Agha yé áchí mmõbetok tetep ane ábhõjõ kebon ne

mbõjõket ásíkinti ne yí? Chí mmõbetok ane mbõjõket ákway berõ eket ntá yí, angati yí be ányché nõkó nenyié ntá batí bõ-betok ndü mpok. ⁴⁶ Chõj éndí ntá mmõbetok wu encha mpok chi-betik ywi afu nekõ, apetnsem, aghõ bé yí ákã betik ebhi sayri. ⁴⁷ Dijí ká be chi-betik apü nõk berõ yéntiki enyij eyi awó mmõbetok wu. ⁴⁸ Ke mbák mmõbetok achi ebéptí mmu, andem ne mmuet yí be, ‘Mbíkí kaysi be chõj chi-betik awa ampentsem ndu nekõ enen yí áronõ áyák’, ⁴⁹ ambo beden batí bõ-betok, anchem ekakánekõ ne manyü mmém, ambo menyie, anyu nõko ne bhõ, ⁵⁰ chi-betik ywi ákway bétwo ndü nywõp enen yí abhiki kaysi be yí ákway bepentsem. ⁵¹ Ne mbák émfákari enyu yo, chi-betik átemsi yí sayri, antén yí ándák ámbák ne bö betábhá, ndü nebhæéré kebho ne nenyié ámén.”

25

Nekáy baghasõj bati byo

¹ Yesu átém nekay enen be, “Nywõp Mandem átwó bebhak Mfõ böbhi, menyij bebhak mbõ enyü echí ndü nekáy baghasõj bati byo abhen básoré nyaka berõjõ ebhap, barok betemeri mbâyngoré amõt. ² Bati atay bábhõj kénwán, báchák bati atay bábhák echíntí. ³ Abhen echíntí bápókõ berõjõ bhap, ke bö kepokõ bawet mánkém amuet. ⁴ Ke abhen kénwán bápókõ nõkõ ebhap berõjõ, bápókõ menyij bawet nkwo bákém amuet. ⁵ Éfákari be mbâyngoré ane bõ mankem mánõj abhiki twó áyák. Eká bábhõ memok kenó, kpát bákwen kenó. ⁶ Egháká nõkõ néntíbheti, mmü amõt abho bebik andem nõko be, ‘Ghók ká, mbâyngoré wu atewú átwó! Twó ká sensyepti yí!’ ⁷ Baghasõj bhõ mankem bácháyti, maneme, yéntiki mmu wap abho békósi nnik-erõjõ ywi. ⁸ Abhen echíntí bati atay babho berem ntá abhen kénwán be, ‘Kwak ka bhese ne mbõ bawet erõjõ. Ebhesé berõjõ bétwo neme.’ ⁹ Ke abhen kénwán bákéme be, ‘Ngufú bawet amen sébhõjõ apu kway chõj bhese ne bhe. Dók ká ntá batí bawet mánkõ ameka bawet.’ ¹⁰ Ke bárõj nõkõ beku amap bawet, mbâyngoré achwõp, asot abhen bati atay, abhen ebhap berõjõ bedü, achwe amem epá nebhay ne bhõ. Bakü-betik báya nekõk batiép. ¹¹ Ebhíkí tat, baghasõj abhen báfú beku bawet bápentsem, báte nefi, babho bedep nekõk, mándeme nõko be, ‘Eta, Eta, dem mánéné bhese mbínywõp.’ ¹² Ke mbâyngoré akeme bhõ chi be, ‘Dijí ká be mbíkí rijí bhe!’” ¹³ Yesu ánáná nõkõ bétém nekay enen, arem be, “Bák ye ka pé, mbõnyune bábhíkí rijí mpok ane Me Mmu mfü ntá Mandem nchí twó.”

*Nekây b̄betik bati arat**(Lk 19.11-27)*

¹⁴ Yesu atém nekay enénéfú be, “Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twò, menyinj bébhak mbò enyu efákári nyaka ne mmu amot ne bakú betik abhi. Nywòp némót, achye nkáp be mândòp mánkò nòkò esié ne wu. ¹⁵ Arò bhò nkáp bekoŋo enyù yéntiki mmu wap ákwáy beká ne aywí nkáp. Achye amot bebhá nkáp betay. Achye achák bebhá nkáp bepáy. Achye anefú ebhá nkáp émat. Afa ye aròk nekò. ¹⁶ Báróbhé nókò, mübetik ane yí áchyé bebhá nkáp betay abho beko esie ne wu témté. Ebhíki tat, abhón nsáy bebhá nkáp béchák betay. ¹⁷ Ane bebhá nkáp bepáy aká enyumot, abhón nsáy bebhá bepáy. ¹⁸ Ke nkübetik ane ebhá nkáp émat, ásré nókò aywí nkáp, aròk atém chí mbok amik abheé ebhá nkáp eyò are. ¹⁹ Chi-betik, átát nókò ndü nekò enen ye áróŋò, apetnsem, abhiŋi bakú betik be mántwò, yéntiki mmu wap andem enyù yi aká ne aywí nkáp. ²⁰ Ane bebhá nkáp betay atwò ne bebhá byò, arem be, ‘Eta, ochyé nyaka me bebhá nkáp betay be nkò esie ne wu. Nnu kpát bebhá béchák bétay béko amfay.’ ²¹ Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Oká sayri! Ochí erítí mübetik ne ochí mmu tetep. Otŋñ ndü mandú nkáp be ochí mmu tetep. Néne, chon nchyé wò betan amfay beyá menyinj. Twò sénkú manjá!’ ²² Ane bebhá nkáp bepáy atwò ne menwi arem be, ‘Eta, ochyé nyaka me bebhá nkáp bepáy. Nnu kpát bechak bepáy beko amfay.’ ²³ Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Oká sayri! Ochí erítí mübetik ne ochí mmü tetep. Otŋñ ndü mandú nkáp be ochí mmü tetep. Néne, chon nchyé wò betan amfay beyá menyinj. Twò sénkú manjá!’ ²⁴ Ane ebhá nkáp atwò nkwo arem be, ‘Eta, ndíŋí bé ochí mmu mbeðapak. Okon bepghem nebhuet ane óbhíki pí, ónyokoti nebhuet ane óbhíki tak mbwot are.’ ²⁵ Mbón yé becháy békò esié ne nkáp aywe kéka ánem mbon esonjri ne wò. Ékú ndok ntém mbok amik mbeme wú aré. Yíŋí ebhá nkáp eye. ²⁶ Ke chi-betik akeme yi be, ‘Wò ebéptí nkübetik! Wò mbót! Oríŋí sayri bé nkon beghem nebhuet ane mbíki pí, nnyokoti nebhuet ane mbíki ták mbwot are, pú nò?’ ²⁷ Ke ndaká yí óbhíki fye nkáp awa amem ekerénkap be nnán twò, mbón nsáy are?’ ²⁸ Chi-betik achye ye eyon be mánsot ebhá nkáp mübetik wu manchye ntá ane ábhónjò bebhá nkáp byo. ²⁹ Yéntiki mmu ane ábhónjò enyinj, mámaaka yi béchák, ambónj ménja mencha. Ke yéntiki mmu ane ábhíki bhon enyinj, yé chí mandú ane yi ábhónjò, básot ntá yi.’ ³⁰ Ke mbák chí nkwendon mübetik ne, bwóp ká yi mámeé nefi ndü ejuri, bé ámbák awu ndü nebhuet nedí kebho

ne nenyié ámén.”

Manyé ané ngwenti mmik

³¹ Yesu aròk ambi berem be, “Mpok Mmu ane áfú ntá Mandem átwò mbò Mfo ne keném eki, boángel Mandem bátwò ne yi, ambak chókò ndü enokò kefo yi ne betan ebhi menkem. ³² Anán ántwò, báka mkpaká bho betókò mmik menkem mánhem besí bhi, áfap bhò ndü bakwò apay, nkúbhé mbò enyù mbabheri bághónjómén áfap mméné mbon ne bághónjómén, ³³ antén bághónjómén ebhé awónem eyi, anten mmén ebhé awoghò. ³⁴ Mfo andem ye ntá bo abhen báchi ebhe awónem ywi be, ‘Twò ká fá, be bhó Eta ya áyérel! Twò ká mámbak nebhuet ane Mandem achí ne bo abhen yi achí Mfo wap. Yí ághókò nebhuet wu chí ntá yeka te nebhómik. ³⁵ Twò ká! Mpók nsay ánu me, báchyé me nenyié; mpók manyiep ákwák me, báchyé me manyiep nnyú; ne mpok ntwò mbò kenkò, básot me mbò mómáyeaka. ³⁶ Mpok mbíki bhón nden, báchyé me nden; mpok mëme, bákókóri me; mpok nchí ekerékenon, bárel twò begho me.’ ³⁷ Mpok yo, chon bo abhen báchi chák besí Mandem mankeme yi be ‘Acha, ntíki mpok séghó bé nsay ánu wò, séchíe wò nenyié? Ntíki mpók manyiep ákwák wò ke séchíe wò manyiep ónyú?’ ³⁸ Ntíki mpok ótwò mbò kenkò, ke sést wò chí mbò mómáyea? Ntíki mpok óchébhé nden, ke séchíe wò nden? ³⁹ Ntíki mpok ómè, mbák épú nò, óbhak ekerékenon, ke séré twò begho wò?’ ⁴⁰ Mfo akeme bho be, ‘Díŋí ká be yéntiki mpok ane báka nyaka beri ntá bo abhen báchi mbò bómaya, yé chí ntá mmu wap amot ane ápú yényinj, échí enyumot mbò be báka nyaka beri ebho chí ntá ya.’ ⁴¹ Mpok yo áyibhiri mmuet andem ye ntá bo abhen báchi ebhe awoghò ywi be, ‘Fá ká me besí, bé bho ntemsi Mandem achí ne bhe! Fá ká, dók amem ngo ane apu neme yé ewak, ngó ané Mandem aghókò ábhárel ntá Satan ne boángel abhi. * ⁴² Fá ká me besí. Mpók nsay ánu me, bábhíki chye me nenyié; mpók manyiep ákwák me, bábhíki chye me manyiep menyú. ⁴³ Mpók nchí kenkò nenti eneka, bábhíki sot me mbò nti manó; mpok mbíki bhón nden, bábhíki chye me nden; mpok mëme, bábhíki kokori me, ne mpok nchí ekerékenon, bábhíki twò begho me.’ ⁴⁴ Mpok yo, bó abhen báchi ebhe awoghò yi bákéme be, ‘Acha, ntíki mpok séghó ndü nsay ánu wò, ke séke chye wò nenyié? Ntíki mpok ane manyiep ákwák wò ke séke chye wò manyiep? Ntíki mpok ótwò mbò kenkò ntá yese ke séke sot wò mbò nti manó? Ntíki mpok nden échébhé wò, ke séke chye wò nden? Ntíki mpok ómè ke séke kokori wò? Ne ntíki mpok

* 25:41 “Boangel” Satan chi befónjò bebábebu.

óchí ekerékeneon ke séke kwak wó?" ⁴⁵ Mfó akeme ye bhó be 'Dinjí ká be, yéntiki mpok ane mánisi nyaka beku beri ntá yé chí mmu amot ane ápu yényin, échi enyumot mbó be me ké mánisi nyaka bekwak.' ⁴⁶ Mpok yo, bó bárón ye ndü nebhuet ntemsi ane ábhíki bhon ngwenti, ke bó abhen bachi chak besí bhi, mánychwe ndü nepém enen nebhíki bhon ngwenti."

26

Bóbatí etok báté eyu be mángwáy Yesu
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Yesu anáná nókó beton menyin ebhen menkem, arem ntá baghókó bhi be, ² "Báriní bé ndü manywop apay echon, Epá Nekiñi ebho. Chon mánti Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bompap abha, mánkém me mango ndü ekotákátí." ³ Mpok yo, bóbatí bachiákap Mandem ne bóbatí etok báchem amem senta Mungo bachiákap Mandem. Mungo wu aka nnyén be Káyfas. ⁴ Báchéme aré baka eyon émot be mánkém Yesu bhésé bhésé mángwáy. ⁵ Ke bágghó bé ebhíki ri be mánkém yi mpok epa. Báriní nyaka bé mbák mánkém yi mpok epa, bó báguép esonori amem etok.

Ngoré amot atemti bawerérip anti Yesu amem etok Bétani

(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Mpok Yesu áchí etok Bétani, abhak amem éket Símun. Símun wu anán ame nyaka ebhanákwa. ⁷ Ené Yesu ányé nenyié aré, ngoré amot arak ntá yi ne bawerérip amen aré ya nkáp amem mosenyínífú. Bágghókó nyaka mókpémé wu ne enyü ntay enen bábhini be alabásta. Ngoré wu atwó ne baweré mó, atemti anti Yesu. ⁸ Ke baghók Yesu bágghó nókó nó, bati ábé bhó amem, bábhó berem ne bati be, "Ndaká yí ngoré ne aré chon ti bawerérip amen enyune?" ⁹ Bákway mbu beti mó ndü beyá nkáp, mánsot nkáp wu mányché ntá bachebhébo". ¹⁰ Yesu ariní enyin ene bó bárém. Ekú arem be, "Ndaká yí básonori ngoré ne? Akú eriti enyin ntá ya. ¹¹ Bachebhébo báchi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak chon ne bhe mpoknkem. ¹² Atém ti mé bawerérip amen amuet be báképeré fyé me bawet amuet ke mámbeme me. ¹³ Dinjí ká be, yéntiki ebhak ene bo bágghati Mbok Ndíndí fá amik, chon mángati enyin ene ngoré ne ákú nkwo, ne eyo énkú bé báké ghokantik yi."

Júdas aka beti Yesu
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴ Etaré nókó, ngok Yesu amot ane áká nnyén be Júdas Iskariot afuét arak ntá bóbatí bachiákap Mandem ¹⁵ abhép bhó be, "Chon mányché me yi mbák nkwak be mánkém yi?" Bápáy nkáp silbha bebhók esá nsem byo bachye yi. ¹⁶ Bébhó mpok yo, Júdas abho beyáy mbi bekwak bó mánkém Yesu.

Yesu anyié nenyié Epá Nekiñi ne baghókó bhi

(Mk 14.12-21; Lk 22.7-13, 21-23; Jn 13.21-30)

¹⁷ Nywop Epá Brét ane kebhon yis yo, baghók Yesu bárók ntá yi bábhép yi be, "Eta, séndók sénton ti ebhak ene ónyie Epá Nekiñi fá?" ¹⁸ Yesu arem be, "Dók ká afó etok eghe, chon mángó mmú fú. Neghó bágghó yí, ghati ká yi be Nton arem be mpok akway, ne yi abhon menyie nenyié Epá Nekiñi amem éket eye ne baghókó bhi". ¹⁹ Baghók Yesu bárók bakú nton ti mbó enyü yi aghati bhó. ²⁰ Egháká nókó beku, Yesu arak achokó menyie nenyié ne baghókó bhi bati byo ne apay. ²¹ Ené mányie nenyié, Yesu arem be, "Dinjí ká be, chon mmu yweka amot anti me". ²² Etók baghók Yesu tontó, babho bebhep yi amot amot be, "Acha, chi me ké?" ²³ Yesu akeme be, "Mmü yweka amot ane ásebhe awó ywi amem ekparé nenyie ne me áti chon me. ²⁴ Me Mmu mfú ntá Mandem, nchi rónjón mbo enyü básini éti ya, ke chon émbep ntá mmu ane áti me éntcha! Mbó bábhíki bhe yi, mbu éri ntá yi echa!" ²⁵ Júdas mmu abhon ti beti Yesu arem be, "Eta, chi me ké?" Yesu akeme be, "Échi mbó enyü óréme."

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghókó bhi

(Mk 14.22-26; Lk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²⁶ Ené mányie nenyié, Yesu asot ekpokó brét, achye bakak ntá Mandem. Abho bebókóti anchye nokó ntá baghókó bhi, andeme nokó be, "Sot ka, nyié. Né chi mmuét eya." ²⁷ Asot ye amokó mmem, áchye nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap, andem nokó be, "Sot ka nyu, bé mankem. ²⁸ Né chi manon ma. Akú nku ane Mandem ányü ne bóbbi ántéé. Baku manon ma aron amik be Mandem ámfónjóri bebú beyá bhó. ²⁹ Nchi ghati bhe be mpú peré nyu mmém ane, kpáte ewak ene ményü mmém bako ne bhe ndü nebhuet bechokó Etaya". ³⁰ Ndü ngwenti, Yesu ne baghókó bhi bákway nekway báchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menok Olif.

Yesu arem be chon Pita andem be abhíki rinji

(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

* 26:7 Alabásta: Ntáy alabásta néfú nyaka etok Ijip.

³¹ Bágħáká nókó ndü Njie Menøk Olif, Yesu aghati bhò be, “Nkúbhé beti ebhen echòj, chòj bē mankem māmferē ntí ne me mbònyune Ekáti Mandem èrēm be, ‘Mandem àdep chòj mbabheri bágħòjòmēn angwep amik, nkwò bágħòjòmēn àntaka ebhi. ³² Ke Mandem anán ànká mpétnsem ndü nepém, chòj njambi atú Gálili, mántemeri me aré.’” ³³ Píta arem be, “Yē bō mankem mámbúé wò, me, mpú bue!” ³⁴ Yesu aghati Píta be, “Nchí ghati wò be, nkòk aperē kok nkúbhé beti ebhen, chòj óndem ndòj éráť be òbhíkí rinji me.” ³⁵ Yē nó, Píta arem be, “Yē chí newú, chòj ngu ne wò. Mpú bue wò.” Bagħòk Yesu báchák mankem bārēm chí enyumot.

*Yesu are nikmuet amem Getsemani
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)*

³⁶ Yesu arøk ye nebhuēt ane bábhìnjí be Getsemani ne bagħòkò bhí. Aré, aghati bhò be, “Chòkò ká fá, mēten mmuet ambi ndu menikmuet.” ³⁷ Arém nókó nó, asot Píta ne bō Sebēdi bati apay, arøk ne bhò. Aròp nsónso ne beyá basémé anti. ³⁸ Aghati bōPíta be, “Basémé ajwi me anti mbò be áway me way. Chòkò ká fá, mámbak pé ne me.” ³⁹ Arò bhò atén mmuet ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikmuet be, “Etaya! Kù nkóp esòjori ene ámfuēt me ansem ntí, mbák mbi achi bekà nò. Ke éké bhák mbò enyü mēyán, émbák chí mbò enyü óyán.” ⁴⁰ Afate ye, apetnsem ntá bagħòkò bhí abhen bati arat. Aghò bhò ndu bábhùre kenó. Abhép Píta be, “Bápú kwáy bēchòkò pé ne me ndü nejòkò nywòp némót-e?” ⁴¹ Bák ká pé, mánik nòkò mmuet, bē nemò néké dep be amik. Bábhòj nti, ke mmuet apu bhe.” ⁴² Yesu apet arøk are nikmuet be, “Etaya! Mbák nkóp esòjori ane apú kway befuet me ansem ntí, nká bē émfákári mbò enyu óyán.” ⁴³ Yesu apetnsem ndòj ene ejwi epay, aghó bagħòkò bhí ndü bábhùre kenó. Bápú kwáy nyaka bēchòkò pé ndü kenó kéjwí bò amik. ⁴⁴ Arò bhò arøk ndòj ane ajwi éráť are nikmuet enyumot mbò ndòj ené mbi epay. ⁴⁵ Yesu apet ye nsem ntá bagħòkò bhí bhò bati arat, aghó ndu bábhùre kenó. Abhép bhò be, “Bábhuet bebhùre kenó? Bábhuet beywémure? Mpok akway ane bátí Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bō bebú. ⁴⁶ Faté ká séndók, ghó ká, mmü ane áti me ndü átwò.”

Bákem Yesu

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴⁷ Ené Yesu abhuēt berem nò ne bagħòkò bhí, ngòk aywi amot ndü abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwòp ne beyá bhò. Bō bhò bábhák ne bò akparenja ne nkík amò. Bòbati bachiákap ne bóbati etak ké bátó nyaka bhò. ⁴⁸ Júdas anán ayámbi achyé nyaka bhò erij ene ékwák bō mándinjí Yesu. Akù nó, ndü ághátí bhò be, “Mmu ane mēbhene chòj, chí yi. Kém ká yi!”

⁴⁹ Júdas áchwòbhé nókó, afuēt téé, abhene Yesu arem be, “Ntòj!” Abhene yi. ⁵⁰ Yesu arem be, “Mmure wa, dók ambi, enyij ene ótwò bekà, kù yó.” Témté wu, bō abhen Júdas átwò ne bhò bārók téé bákém Yesu bábáyti. ⁵¹ Bákém nókó Yesu, mmu amot ane áchí ne yi, agwòp akparenja ywi akpót atú nsem Múngo bachiákap Mandem chwát agwep amik. ⁵² Yesu aghati mmu ywi wu be, “Kémé akparenja ywe amem kénkwóp. Mmu ane ánu nenu ne akparenja, águ newú akparenja. ⁵³ Óbhíkí rinjí bē mēkwáy menikmuet nta Etaya antó me témté bòángel mánja máncia nka byo ne epay, mántwò mánu ntá ya?” ⁵⁴ Ke mbák nkù nò, ná enyij ene echí amem Ekáti Mandem éfú tetep?” ⁵⁵ Yesu abhép ye beyá bōbhò be, “Bátwò bekem me ne bòakparenja ne nkík mbò be nchí ngébhé ntantanj? Yēntiki ewak, nchí chòkò ekerákap Mandem, ntòj nòkò bhò menyij éti Mandem, bārò nyaka kekém me?” ⁵⁶ Ke dijí ká be menyij ebhen menkem bēfákari chí be menyij ebhen baremé kepinti Mandem básinjí mémfú tetep.” Afó ké bagħòkò bhí bāró yi bábué.

Básót Yesu barøk ndü echeme batanjá manyé

⁵⁷ Bò abhen bákémé Yesu, básót yi barøk ndü eket Káyfas, Múngo bachiákap Mandem. Batòj-ebhé Mandem ne bóbati etak báchémé nyaka are. ⁵⁸ Ndu bārój are, Píta are kojò bhò te ansem, kpát aghaka ndü senta Múngo bachiákap Mandem. Achwe aré, arøk achòkò ne bò abhen bábhàbheri senta wu, anoj nòkò begħò enyij ene bákà chòj ntá Yesu. ⁵⁹ Bóbati bachiákap Mandem ne bō echémé batanjá manyé bachak mankem baré yan bō abhen bákway bebhát Yesu barak amuet enyí ene bō bábhòj mbi beway yi. ⁶⁰ Ke báke bhòj yē mbi. Beyá bhò báfú baré sēnse amuet Yesu, ke yē mmü kerem enyij ene ékway bekà be mángwáy yi. Etáré nókó, bò bati apay báfú báté besí batanjá manyé, ⁶¹ bárem be, “Yí wu arem be ákwáy memokoti ekerákap Mandem ampēt ante yó ndü manywòp arat.” ⁶² Múngo bachiákap afate arem ntá Yesu be, “Óbhíkí bhój yēnyij bekeme ndü menyij ebhen bōbhēn bārēm be òkù?” ⁶³ Yē nó, Yesu achòkò kpák, ake rem yēnyij. Múngo bachiákap Mandem arem be, “Ndü nnyén Mandem ane achi nepém mpoknkem, ghati bhesé tetep mbák wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmò Mandem.” ⁶⁴ Yesu akeme be, “Echí mbò enyü órémé. Ke dijí ká bē mpok átwò ane bágħò chòj Me Mmu mfú ntá Mandem, chòkò ndü enókò kefò, ebhe awónem Mandem betanj menkem. Chòj mángo ndü Mmu ane áfú amfay átwò amem nebhanj.” ⁶⁵ Múngo

bachiákap Mandem ághók nókó enyij ene Yesu áremé, akém nkú yi adak ndu beton bebenti bhi. Akók bé, “Aká te anánjá! Ayenti mmæt ne Mandem! Sépét séyàn batísié mántwó mándém enyij ene yi áká ndaká yí? Bè mankem bāghok ndú yí áyènti mmæt ne Mandem! ⁶⁶ Bārem be yi?” Bákéme be, “Abhōj bēgul!” ⁶⁷ Bābhō bēpa yi batié besí, mándepti noko. Bāchák mánchye noko yi nsáp. ⁶⁸ Bákú nókó nó, mándem noko be, “Ndémé kēpinti Mandem, Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be átō, ghati bhese enyij ene Mandem aká wō órinj. Ghati bhese! Agha ádébhé nó wō?”

Píta arem be abhíkí rinji Yesu

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mpok yō, Píta abhak nefi, amem senta chók. Ngóre ane achi mmō-betik Mūngo bachiákap Mandem arōk ntá yi arem be, “Wō nkwō óchí nyaka ne Yesu mmu Gálili wu.” ⁷⁰ Ke Píta atañā besí bō abhen bachi are mankem be, “Mbíkí rinji mbōj enyij ene órēm nó.” ⁷¹ Etaré nókó, afú arōk anyūbhá ené senta. Aré, mmō-betik Mūngo bachiákap Mandem achák, ághó nókó yi arem ntá bo abhen bachi aré téé be, “Tānkwāne achi nyaka nkwo ne Yesu mmū Násáret wu.” Mmō betik anefú wu nkwo abhak chí ngóre. ⁷² Píta apēt atañā, kpát, ayiki be, “Mandem arinj, mbíkí rinji mōnkwá wu.” ⁷³ Ebhíkí tat, bo abhen bachi aré téé bákókósi mmæt ne Píta barem be, “Nsé apu are, wō nkwo óchí mmū amōt ndú nkwo bho Yesu mmū atú Gálili wu. Eyōjnyu ye éti wō.” ⁷⁴ Ndon ane, Píta arem be, “Mandem ántémsi me mbák mēse chi nse! Mbíkí rinji mbōj mmu wu!” Témté wu, nném nkōk akók. ⁷⁵ Píta atik enyij ene Yesu ághátí nyaka yi be, “Nkōk aperé kók, chōj óndem ndōj érat be óbhíkí rinji me.” Afú nefi, adi kebho, ne beyá basémé anti.

27

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Néyí nókó, bōbati bachiákap Mandem ne bōbati etok bāchoko beti beti báká eyōj émot enyū bābhōjō beku be mángwáy Yesu. ² Bāchyé eyōj be mángwót yi. Bafyé yi ngem amō, básót bārók ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka gōbhanō atú Judéya mpok yō.

Júdas asuri

(Bk 1.18-19)

³ Júdas mmu átí Yesu ághók nókó be bābhōj beway Yesu nedí kebho néjwí yi anti éti epōndak ene yi áká. Asot nkáp silbha bebhók esa nsem byo ane bāchyé yí anti Yesu arōk békéme ntá bōbati bachiákap Mandem

ne bōbati etok. ⁴ Agháká nókó besí ebhap arem be, “Nku-bebá ndu ntí mmu ane ábhíkí ka yēnyij, kpaté bátwōt way yi.” Bákéme yí be, “Eyo éyinj bhesé ná? Esōjari eye ke échí.” ⁵ Júdas aták nkáp wu amik amem ekerákap Mandem, afú arōk asuri. ⁶ Bōbati bachiákap Mandem bārók bābwōtí nkáp wu, bārem be, “Nkáp ane chí nkáp manōj ne ebhé eyese ébhíkí ka be mánchém nkáp manōj ne ané ekerákap Mandem.” ⁷ Báká nókó eyōj émot, básot nkáp wu bārók bákú nebhuérémik ntá ngoko bete ndu bébhéme noko manko. ⁸ Éti eyō ké bō bābhūét bébhinj nebhuérémik wu bé Mmikí Manōj kpáté echōj. ⁹ Éfákári nókó enyū eyō, enyij ene ndemekēpinti Mandem Jeremáya áremé nyaka éfú tetep. Jeremáya arem nyaka be, “Básót bebhók nkáp esa nsem byo, manyū nkáp ane mbōk bo Israel bāghó be ákway béchyé ntá mmu ane ati yi. ¹⁰ Bákú mmik ntá ngoko-bete ne nkáp ére, nkūbhé mbō enyū Mandem ághátí nyaka me nku.”

Páilet are bhép Yesu bebhēp

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Bārōj nókó ntá Páilet ne Yesu, ate besí bhi. Páilet abhép yi be, “Wō ke óchí né Mfō bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbō enyū órémé.” ¹² Bōbati bachiákap Mandem ne bōbati etok bābhō bébhát yí barak amæt, ke abhíkí keme yé eyōj. ¹³ Eká Páilet arem ntá yi be, “Jpú ghók nó beyá menyij ebhén bārem bé oku?” ¹⁴ Ke Yesu akerep yēnyij. Eká gōbhānō abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu

(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

¹⁵ Gōbhanō abhōj nyaka epij be yēntikí mmíé, ndú mpok Epá Nekinj, áfere mūkenōj amōt ane bo báyanj yí ámféré. ¹⁶ Mpok yō, mūkenōj amōt ane bo bārē rinji éti barak ane yí aré ku, abhak ekerēkenōj. Aka nnyén bé Barábas. ^{*} ¹⁷ Beyá bhō bāchéme nókó eket Páilet beti ebho, abhép bō be, “Agha báyanj mēndó ándók, Barábas ke chí Yesu, ane bābhinj bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be átō?” ¹⁸ Páilet arinj nyaka sayri bé bōbati bo Israel bākem Yesu bārōj ntá yi ne yi chí éti mpabhamík. ¹⁹ Éfákári nkwo be, ené Páilet áchók bétánj Yesu, ngóre ywi ató mmu ntá yi ne eyōj be, “Dō mmu wu ándók. Achi chak. Ngō kenó ekén kére sōjari me éti yi ndú beti ebhén béfuéré.” ²⁰ Mpok yō nó, bōbati bachiákap ne bōbati etok bārē ghati beyá bhō abhen bāchí aré bé báké rō bebhēp Páilet ándó chí Barábas ándók, anchye betanj be mángwáy Yesu. ²¹ Eká Páilet apēt abhép bō be, “Ndú bōbhen bati apay, ane báyanj ndó ándók chí agha?” Bábík be, “Barábas!”

* 27:16 Ndú mbōk bekáti, básinj chí Yesu Barábas.

22 “Nká yi ne Yesu mmu bábhñi bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átò?” Bó mankem bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!” 23 Ke Páílet abhép bó be, “Ntiki ebépti ndak yi ákú?” Bó mankem bápét bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!”

24 Páílet ághó nókó bé yí áchònti chí mpok ne bé ebyòk ébho békwén, arem mántwó yi ne manyiép ndü enyiñ. Asòt manyiép amò aso amò amem besí beyá bóbhó andem nòko be, “Me mbíkí bhónj amò ndü newú mmu ne. Newú eni néyíñ chí bhé!” 25 Bó mankem bákéme be, “Dò manoj ami ámbák bhesé antí, ne bó bhesé!” 26 Páílet aferé ye Barábas mmù bo Israel ne bóbatí bhap bayán yi amfere. Achye eyoj bé batemé nenu mánden Yesu ne ékpá, mánsòt yí, mándòk, mángó ndü ekotákátí. †

*Batemé nenu béré yòko Yesu
(Mk 15.16-20; Jn 19.2-3)*

27 Batemé nenu Páílet básòt Yesu bāròk amem áchá ywi ne yí, batemé nenu báchá k mankem ndü eká batemé nenu eyap bátwó nkwo bákáp Yesu. 28 Báyók nkú yi amuet, básòt nkú chu báfyé yí amuet. † 29 Básòt bóbatabhénòk nsénsé mání mbo ntá kefó báfyé yí antí, básòt enokofú báfyé awónem aywi. Bábhó bétép mánén besí ebhi máñòko nòko yí be, “Acha mfo bo Israel, kenókó kéchi eke eta!” 30 Bákú nókó nól, bápáti yí batié amuet, báfónj enok eyo yi awó bákébbe bedepti yi anti ne yó. 31 Bápòbhe nòko beyòko yí, báfere nkú chu yi amuet, básòt ayi yimbòñ bákéme yi amuet. Básòt ye yi bāròk bego ndü ekotákátí.

*Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)*

32 Ené báfú eket Páílet bāròn, batémeri mmu etòk Sirene fú ambi ane áká nnyén bé Símun. Bájire yi ápókò ekotákátí Yesu. 33 Bāròk ebhak ené bábhñi bé Gólgota, nó chí “Nebhuét Enkónti.” § 34 Aré, batemé nenu básòt enyiñ ene énen mbo mbünya, * báfyé ndü mmem báchyé yí ányú. Aghókótí nókó mó, ake ka ményú yé ndu báyan nyaka be yi anyu mò. 35 Básòt Yesu bágó ndü ekotákátí. Batemé nenu abhen bágó yi ndü ekotákátí, báguép ebháñj béríñj enyü bábhónj békóre nden eyi be yéntiki mmu wap ambòñ amòt. 36 Báchòko ye amik mámbabheri nòko yí. 37 Básíñ enyiñ ene Yesu ákú ke bágó yí ndü ekotákátí, ndü ebhók enòk. Bágó ebhók enòk eyo ndü eko amfay ntí aywi. Enyiñ básíñ aré ébhák be, “Né chí

† 27:26 Ekpa: Ekpa yo ebhòñ nyaka senòñ antí. † 27:28 Nebhuét wu achi nyaka chí njije ane achi amik mbo énkónti. amen bó báyan be ánkú yi ake ghok beyá bebe.

Yesu, Mfo bo Israel.” 38 Bágó ngébhé ntantan amòt ndü eyi ekotákátí ebhe awónem Yesu. Bákú enyu émòt ne achák ebhe awòghò yi. 39 Bo abhen báfuere faet, bághaka nyaka are mánte, mámkò ne bati, mánsòkòti yi ne mándeme nòko be, 40 “Wò mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywòp arat! Pemé mmuet eye mbák achí Mmò Mandem! Fú ndü ekotákátí sep amik séngó!” 41 Bóbati bachiákap Mandem ne batòñ ebhé Mandem ne bóbatí etòk béré way nkwo yi, mándeme nòko be, 42 “Apéme nyaka bo báchá k, ke apú kway bepeme mmuet yi! Pú yí achi Mfo bo Israel? Amfá ndü ekotákátí ansep amik, chòñ sénoko yi. 43 Asíkí nti ne Mandem. Mandem ampeme yi néne mbák áyan bepeme yi, mbònyune arem be achi Mmu ane áfú ntá Mandem.” 44 Baghép abhen bágó ndü ebhap beko mbo yí, béré so yí nkwo ne nsòk enyu émòt.

*Yesu agú ndü ekotákátí
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)*

45 Égháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósí, ejuri ékwén etòk enkem. Ebhák kpáte nkárénká érat ne ngósí. 46 Égháká nókó mbo nkárénká eyo érat ne ngósí, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabatani?” Nó chí, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí óféré ntí ne me?” 47 Mbòk bo abhen báté kékwót báyiñi, bághók nókó ndü Yesu ábíkí enyu eyo, béré rem ne bati be, “Abhñi Elájia!” 48 Ntemé nenu amòt ajét témté aròk asòt ekuchá fofok asebbe ndü echyé mmém, asòt akpañ anti mónòk, asá amfay ntá Yesu, bechye yi anyu. 49 Ke abhénéfú béré rem be, “Dó yi séngó mbák Elájia átwò bepeme yi!” 50 Yesu abik ndòñ achak, arò éfónj yí awó Mandem.

51 Nkúbhé mpok yó, ekát ene echi amem ekerákap Mandem égháre bebhòk bepáy befu amfay bégghaka amik. Mmik anyikisi, ketárábhé kérékátí. 52 Manem anéne, Mandem akú beyá bo Mandem abhen mánán bágú nyaka bapetsem ndü nepém. 53 Báfú amem manem ayap, ne Yesu ápéré nókó nsem ndü nepém, bo Mandem bho bāròk Yerúsalem. Beyá bho bághó bho. 54 Múngo batemé nenu ne batemé nenu abhen bachi ne yi bábhábheri Yesu bághó nókó ndü mmik anyikisi, bághó ményiñ béchá k ebhen befákári. Bechay békém bho tontó. Bábhó berem be, “Achí mbü Mmò Mandem tetep!”

55 Beyá baghoré bábhák are nkwo. Abhen bákòño nyaka Yesu befu te atú Gálili mánkwak nòko yi, babhak téé, nekò nesie, mámkpòko nòko. 56 Mbòk baghoré bho bábhák María mmò etòk Mágdala, ne María

† 27:26 Báfye yi nkú chu amuet ndu beyòko yi be achi Mfo. § 27:33 * 27:34 Enyiñ ene énen mbo mbünya echi nyaka mbo babhé

nno Jems ne Joséf, ne María ngoré Sebēdi, nno Jems ne Jón.

Bábhème Yesu

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Mmũ nkáp amot afũ nyaka etok Arimátia. Aka nnyen be Joséf. Abhak nkoŋo Yesu amot. Egháká nókó beku, ⁵⁸ arok ntá Páilet be anhye betan amfere erene Yesu ndũ ekotákátí. Páilet achye eyon bé mámféré Yesu ndũ ekotákátí manchye yi. ⁵⁹ Joséf asot ye Yesu anep ne ésienden nko. ⁶⁰ Joséf abhōŋ nyaka nmem nekó enén yi átémé ndũ setarébhé. Arok abheme Yesu ndũ nmem eni no. Abinjiri ye erem ntay áchók nnyũ nmem, agure. ⁶¹ María, mmō etok Mágdala ne María achák, bábhák kékwoť chókó mánjinjĩ noko nmem.

Páilet ató bo be mámbábhéri noko nmem Yesu

⁶² Néyí nókó, ndũ nywōbhé neywēmuet bo Israel, bōbati bachiákap Mandem ne bōnkwo Fárisi bārók bátémeri Páilet. ⁶³ Bárem be, “Éta, sébhíkí re ghokontik be mmũ nsé wu arem nyaka be ndũ manywop arat yi apetnsem ndũ nepém. ⁶⁴ Éri ye be ónchye eyon bo mandok mambabheri noko nmem eni kpaté manywop arat amfaet. Bakoŋo bhi bákway beron mangep yi mámpoko, mándok, mámbó ye beghati bho be yi apetnsem ndũ nepém. Ne mbák émfákárí nó, nsé yap yo áchōŋti menyin ancha nsé ane mbi.” ⁶⁵ Páilet arem be, “Yinjĩ batemé nenu no. Sot ka bhó mándók mámbábhéri nókó nmem mbo enyũ báyan.” ⁶⁶ Báró ye barok báfyé erin ndũ ntay, ne báró bo are be mambabheri noko nmem.

28

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Nywōbhé neywēmuet bo Israel néfuéré nókó, María mmō etok Mágdala ne María achák, báfũ ntinywop, ené mban ábhíkí re kanjari ndu beron beyinjĩ nmem Yesu. ² Éfákárí bé ángel Mandem afũ amfay ásep amik, abinjiri ntay afere anyũnnem, achoko aré. ³ Besí ángel Mandem wu béré ghoo mbo miámian, nden eyi éndiere noko pépépép mbo etokofon. ⁴ Babhabheri nmem béré wet ne becháy ne bārōp mbo bawũ. ⁵ Ke ángel arem nta baghoré be, “Báké chay. Ndinjĩ bé báyan Yesu mmu bágó ndũ ekotákátí. ⁶ Apú fá. Mandem aka yi apetnsem ndũ nepém nkúbhé mbonyu yi areme be ebhōŋ befakari. Twó ká ghō nebhuet ane bábhúré yi. ⁷ Dók yé ka áyák mángátí bakoŋo bhi be apetnsem ndũ nepém ne achi be ambi áron atú Gálili. Chon mángó yi are! Nnanj ngati no bhe.” ⁸ Baghoré bho bāró nebhuet ane nmem nechi ntiet ntiet. Becháy békém bo, ke manjak nkwo ajwi bho anti. Bájēt barok béyanj

bakoŋo Yesu be mángátí bho enyinj ene ángel Mandem ághátí bho. ⁹ Ndu bārōŋ, bápére ghō, Yesu atemeri bho, arem be, “Mandem ámbák ne bhe!” Bārók bákwen amik besí bhi bábhó bekem bekek ebhi mánychye noko yi kenókó. ¹⁰ Yesu aghati bho be, “Báké chay. Dók ká ghati bakoŋo bha. Ghati ká bho be, mándók atú Gálili. Chon mángó me aré.”

Babhabheri nmem bārók bāghátí enyinj ene efakari

¹¹ Ené baghoré bho bārōŋ, éfakari be mbok bo abhen bábhābheri nmem bārók Yerúsalem bāghátí bōbati bachiákap Mandem yēntiki enyinj ene efakari mpok ángel Mandem ásebhé átwó ndũ nmem. ¹² Bōbati bachiákap Mandem bāchókó ne bōbati etok, báká eyon émot, báchyé bho beyá nkáp ndũ beson. ¹³ Bāghátí bho be, “Ghati nókó ká bho chi be bakoŋo bhi bátwó ne beti, mpok sékwéné kenó, bāghép yi, bápoko bārók. ¹⁴ Mbák gōbhanō ángók ndak ane, chon séndinjĩ ndũ séchok nnyu ywi be nti nendi yi amem, enyu ené bápu chwe ndũ esonjori.” ¹⁵ Babhabheri nmem básót ye nkáp beson wu, bārók bákú mbō enyũ bōbati bāghátí bho. Ne mbok yo bé bakoŋo Yesu bāghép yi ghep ké bo Israel bábhuet beghati bo kpaté echon.

Yesu atōŋ mmuet ntá bakoŋo bhi

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹⁶ Bakoŋo Yesu abhen bati byo ne amot bāró ye bārók atú Gálili ndũ njie ane Yesu ághátí nyaka bó mándók aré. ¹⁷ Mpok bāghó yi, bákwen amik babho bechye yi kenókó. Ke mbok ayap bare makati mbák, sayiri sayiri, Yesu ke bo bāghō no. ¹⁸ Yesu akokosi mmuet ne bhó, aghati bho besí ne besí be, “Étaya achyé me betan menkem amfay yēntiki enyinj ne yēntiki mmu awu amfay ne fá amik. ¹⁹ Dók yé ka, mánká be bó betok menkem mámbak bakoŋo bha, mánjwiti bho ndũ nnyén Éta, ne nnyén Mmō, ne nnyén Éfónó Bedyere, ²⁰ mántōŋ nókó bho be mánká yēntiki enyinj ené ngátí be mánká noko. Ne nchi bhák ne bhe mpoknkem, te ndũ ngwenti mmik.”

Mbok Ndíndí mbonyu

Mák

ásinjí

*Mbok Jón Njwiti éti Yesu
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)*

¹ Fá chí Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo Mmò Mandem. ² Abho nyaka mbò enyũ ndemakepinti Aisáya ásinjí amem ekáti yi be, Mandem arem nyaka be,

Yinjí, chón ntó mpókòntó wa wò ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwo. *

³ “Mmũ achi amem baso ábik andeme nõko bé,

‘Tonjti ká mbi ane Acha áfuaèt aré. Ká ka mbi ywi ambak chak.’”

⁴ Jón Njwiti abhési nyaka amem baso angati nõko bho Eyon Mandem be bó mántíkusem ndũ bebú bhap mánjwiti bho be Mandem amfonjori bebú bhap. ⁵ Beyá bho báfú atú Judéya ankem, ne bó Yerusalem mankem mándak nõko ntá Jón ndu beghok enyinj ene yi arém. Báré su bebú bhap, Jón anjwiti nõko bho amem Nnyén Jódan. ⁶ Nkú Jón abhak enyinj ene baghoko ne babyok mponjo baso. Mgbat ane yi ágwõt ebho abhak nkwobhénya ne nenyé eni nébhak ngémtáy ne bawéré betu amen yi ághò amem baso. ⁷ Jón arém nyaka nkwo be, “Mmũ átwo me ansem ane áchá me. Mbíki kwáy yé béchóti yi bekak bé nkánjári nkubhanya bekak ebhi. ⁸ Méjwiti bhe ne manyiep, ke chón yí anjwiti bhe chí ne Efónjó Bedyere.”

*Jón ajwiti Yesu, Satan amò yi
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)*

⁹ Ndũ mpok yo, Yesu afú Násáret atú Gálili arøk Jón ajwiti yi ndũ Nnyén Jódan. ¹⁰ Nefú Yesu afú anyén, aghó ndũ nebu nénéne, ne Efónjó Mandem asót mkpá ebhónjó asej yi amuet. ¹¹ Eyon éfú amfay éré rem be, “Wò óchi Mówá. Nkón wò tontó. Jchýé me beyá manák.” ¹² Témte wu, Efónjó Mandem akú yí arøk amem baso. ¹³ Abhak aré ndũ manywop besa bepáy Satan amò nõko yí. Nnya ebébé ébhák aré nkwo, ke bóángel Mandem báchye Yesu nekwak.

*Yesu abhinji baghók abhen mbi bati anwi
(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)*

¹⁴ Ené mánánj bákémé Jón báfyé ekerékenon, Yesu arøk atú Gálili abho beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵ andeme nõko be, “Mpok ane Mandem ábhak ne bho mbò Mfò wap aróp chí kekwat. Tík ká nsem ndũ bebú ebheka, mánókó Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ené Yesu ákò nepaká Manyu Gálili, aghó Símun ne mómayi Andru ndũ

báguèp beyá nkáp ndu beway nsi mbonyune báchi nyaka bawánsi. ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Twó ká mámbák bakoño bha ne chón ntónj bé enyũ báku bé bo báchák mambak bakoño bha.” ¹⁸ Témte wu, báró beyá nkáp yap bakoño Yesu. ¹⁹ Atén nõkó mmuet ambi mandú, aghó Jems ne mómayi Jón, bó Sebédi. Báchi nyaka amem áchwí mángoko nõko beyá nkáp yap. ²⁰ Nèghó Yesu aghó bho, abhinji bho be mankonjo yi. Báró etayap Sebédi amem áchwí ne bó betik, bákónjo yi.

*Mmu ane efónjó ebábu échýé esonjori
(Lk 4.31-37)*

²¹ Yesu ne baghókó bhi bárók etak Kapënaum. Neyí nõkó ndũ nywobhé neywémuet bo Israel, Yesu arøk téé ekeré nenikímueti eyap abho betonj Eyon Mandem. ²² Bo abhen bachi are bábhák maknkay tontó éti enyu ene yi átonj. Atónj nyaka mbò mmu ane arém émay, puyé mbò batonj ebhé Moses. ²³ Bápere gho, mmu ane efónjó ebábu ésonjori atwó achwe amem ekeré nenikímueti are bik bé, ²⁴ “Yesu, Mmu Násáret, obhónj yí beka ne bhese! Ótwo fá beway bhese? Ndínjí mmũ wò óchi. Jchi Mmu Nyánj ane Mandem ató!” ²⁵ Yesu asáy Efónjó yo be, “Kusi! Fú yi amuet!” ²⁶ Efónjó ebábu ényikisi yi ggbogbòghok, ébik ne betan, éró yi. ²⁷ Bó mankem bábhák maknkay, ne bábho bebhep bati be, “Ené enyu echi ná? Chí enyũ netonj enen neko ke? Mmũ-ne abhónj betanj ebhen ásay befónjó bebábebu ne méngok yi!” ²⁸ Mbok Yesu atinj ataka atú Gálili ankem.

*Yesu abú beyá bómame
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)*

²⁹ Yesu aró nõkó ekeré nenikímueti bo Israel ne baghókó bhi, bárók téé ndũ eket Símun ne Andru. Jems ne Jón bábhak ne bhó. ³⁰ Nèchwe Yesu áchwé anywóp, bághátí yi be nno ngóre Símun achi bháré ne mbáép amuet. ³¹ Yesu arøk nepakámuet eni akém yí ndu awó akwak yí afate achokó chókó. Mbáép wu ámay. Abho mene bho. ³² Egháká nõkó beku, ené mmok anémé, bo báré sòt bómame mankem ne abhen befónjó bebábebu bésónjori mándak nõko ntá Yesu ne bhó. ³³ Etak enkem éró échem ambinywop. ³⁴ Yesu abú beyá bo abhen bábhónjó mame menyu ne menyu. Abók beyá befónjó bebábebu bérés bho. Yí keka be bó méndem yenyinj mbonyune bérinji nyaka mmũ yi achi.

*Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili
(Lk 4.42-44)*

³⁵ Neyí nõkó, Yesu afate kpanwák, arøk nébhuet ane bo bápú are, are nikmuet. ³⁶ Ebhíkí tat, Símun ne mamere bhi báfú báré yanj yi. ³⁷ Bághó nõkó yi, bárem ntá

* 1:2 Mal 3.1

yi be, “Yéntiki mmu áyàñ wá.” ³⁸ Yesu akeme bho be, “Sébhəñ beɾəñ ambi ndú betək bechak ebhen bechi fá kekwət. Mbəñ bégháti Eyəñ Mandem aré nkwo mbənyune éti yə ke ntwó.” ³⁹ Yesu abho ye beko atú Gálili ankem angati noko bho Mbok Ndíndí amem bekeré nenikiməet bo Israel, anka noko befoño bebábeba ebhen bésəñəri bho mémfu bə aməet.

Yesu abú mmu ebhanákwa (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Ewak émot, mmu ebhanákwa amot arək akwén yi bekek abho berem be, “Eta, mbák əkəñ, əkway beka me ntáñ.” ⁴¹ Yesu aghó yi ntínso. Anyabhe awə, atək yi, arem be, “Nkəñ, ebhanákwa ye émay!” ⁴² Témte wu, ebhanákwa yi émay, atan. ⁴³ Yesu aya yí batú ansemti noko ⁴⁴ be, “Ké ghati yé mmu enyih ene éfakári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi ángó be ebhanákwa ye émay. Anán ámbýo wə, əndək, ənchye ye akap ntá Mandem bekoño ebhé Moses. Chəñ eyə émbak enyih ene étəñ bho be ebhanákwa ye émay.” ⁴⁵ Yé nə, ndu árəñ, are ghati bho mbánkem enyih ene efakari. Aka Yesu keperə kwáy bechwe etək kponorəñ. Arəp chi bhesé bhesé ndú mban ene bo bápú aré. Yé nə, bo bərə éfú mbəñ ne mban mándək noko ntá yi.

2

Yesu abú mbénti (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Ansem mpáy manywəp, apetnsem Kapənaum ne mbok ataka mbánkem bé Yesu achi etək. ² Beyá bo bárək eket ené yi achi aré, enyu ené epok épú nyaka besəñ ekak, yé chí nefi. Yesu aré ghati bho Eyəñ Mandem. ³ Ndu árəm nə, bə bati anwi bátwə ne mbénti amot ane bápókó ndú bekpaka. ⁴ Ke bə kebhoñ mbi ane báfaet máncwhe anywəp éti beyá bho. Báfə amfay eket mánene mbok aré, bəsebhe yi bhəere ndú bekpaka bhi nenti bho, besí Yesu. ⁵ Yesu ághó nókó enyú neka enén bəbhónə ne yi, aghati mbénti wu be, “Mśwa, mfónóri bebá bhe.” ⁶ Mbək batəñ ebhé Moses abhen báci nyaka aré chokə bərə bhep mməet eyap be, ⁷ “Agha né? Enyih ene yi árəm chi nsək ntá Mandem! Mandem aywinti ke ákway befoñori bebá mmu!” ⁸ Témte wu, Yesu arinji nkaysi yap, abhep bho be, “Ndaká yí bákaysi menyú menyih ebho?” ⁹ Enyih ene echi wikirik berem ntá mbénti-ne chí ené? Berem be ‘Mfónóri bebá bhe’, ke chí, ‘Faté pəkó bekpaka ebhe kə?” ¹⁰ Ke chəñ nkə mándinji be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbəñ betəñ fá amik ndu befoñori bebá bho.” Arəm ntá mbénti wu be, ¹¹ “Nchi ghati wə, faté pəkó bekpaka bhe gure!” ¹² Bápere gho, mbénti wu afaté kperəp, apokə bekpaka bhi, afa amik. Bə mankem bəbhək maknkay tontó bəbho

bebiti Mandem mándeme noko be, “Sébhákí re gho ené enyu!”

Yesu abhinji Lévi be ámbək nkoño ywi (Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Yesu apet arək nepaká Manyu Gálili. Ngəmtay bo bərə rəñ ntá yi, antəñ noko bho. ¹⁴ Ndu ákə árəñ, aghó mbebhé nkabhénti amot chokə amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Lévi. Abhak mmə Alfeas. Abhinji yi, arem be, “Twó bhák nkoño wa.” Lévi afaté, abho bekoño Yesu. ¹⁵ Étərə nókó Yesu ne bakoño bhi bərə nyie nenyié amem eket Lévi. Beyá bəbhəbhé nkabhénti ne bakú bebá bəchák bákəño Yesu, mányie noko nenyié ne yi. ¹⁶ Mbək batəñ ebhé Mandem abhen báci nyaka bənkwo Fárisi bəghó nókó ndu Yesu ányie nenyié ne bə bebá ne bəbhəbhé nkabhénti, bəbhép bakoño bhi be, “Ndaká yi yi ányie nenyié ne menyú bəbhen?” ¹⁷ Yesu ághók enyih ene bərəm, akeme bho be, “Bo abhen bapú me, bápú yan ngəñ. Bə mame ke báyan ngəñ. Mbíkí twə bebhini bə abhen bákaysi be bachi chak besí Mandem be mámbək bakoño bha, ntwo bebhini chi bə bebá.”

Enyih ene bəbhəbhé Yesu éti netarənsay (Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi báci nyaka ndú netarənsay mpokófu. Mbək bho bərək ntá Yesu bəbhép yi be, “Ndaká yí bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi bátare noko nsay, ke bəbhək abhe bápú kə nə?” ¹⁹ Yesu akeme bho be, “Bákaysi be mankə abhen epá nebhay bákway bebhək ndú netarənsay? Nsé! Təndu mbəyngərə abhəet ne bho, bápú kway betat nsay. ²⁰ Ke mpok átwə ane bəferə mbəyngərə ntá yap. Chəñ mántarə noko nsay mpok yə.” ²¹ Yesu atém bə nekay enen be, “Yé mmu apú kway besot ebhókónden nkə bechok mbok ndú esí nden, mbonyune mbák ánkə nə ebhókónden ane nkə éñati, ane nsí andaka, mbok ámpet anchik ancha. ²² Ne ntá bo abhen báfyə mmém ndú bebhá nkwobhénya, mmú apú kway befyə mmém bakə amem esí ebhá nkwobhénya, mbonyune, mbák ánkə enyu yə, mmém bakə ákə esí ebha énsen, enchəñə, mmém andək amik. Báfyə mmém bakə chí amem ebhá nkwobhénya ene ekə.”

Enyih ene bəbhəbhé Yesu éti nywəbhé neywəmməet bo Israel (Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ Éfakári be, Yesu ne baghəkó bhi bákó mámfəere noko amem nkí nchwi ndú nywəbhé neywəmməet bo Israel. Ené bəfaet, baghəkó bhi bəbho bekwəp enyú nchwi yə. ²⁴ Mbək bə nkwo Fárisi bəghó nókó nə, bərəm ntá Yesu be, “Yini, baghəkó bhe bákə enyih ene épú chak beka ndú

nywobhé neywémuet!”²⁵ Ke Yesu akeme bho be, “Bábhíki re pay amem Ekáti Mandem enyinj ene Mfo Dehbit ákú mpok yi áyàn enyinj menyie ndü nsay ákémé yi ne bóbhi?”²⁶ Achwe nyáká amem ekeré Mandem anyié nenyié enen báchyé mbo akap ntá Mandem. Achye ntá bóbhi nkwa, mányíé, ené ebhé ébhíki ka nyaka be mmu achak anyie, ebhíkifuet nkubetik amem ekerákap Mandem. Efákári nò ndü mpok ane Abiata achi mungo ndü ekerákap Mandem.”²⁷ Béröj ndü ngwenti, Yesu arem ntá yap be, “Dinjí ká be bághoko nywobhé neywémuet éti nkwa, bábhíki ghoko nkwa éti nywobhé neywémuet.”²⁸ Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbónj ye berem enyü mmu abhónj beka ne ebhé ene éyinjí nywobhé neywémuet.”

3

Yesu abü mmu ane awó ágú yi ndü nywobhé neywémuet
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Yesu apet achwe amem ekeré nenikímuetí bo Israel angati noko bho Mbok Ndíndí. Mmu amot abhak amem ekeré nenikímuetí eyo ane awó ywi ágú. ² Mbok bho bábhák aré abhen báyàn mbi berem be bekwéné bechi ne Yesu. Bátép ye yi amík amuet begho mbák chónj Yesu ambú mmü wu ndü nywobhé neywémuet. ³ Yesu arem ntá yi be, “Fú, twó fá ambi.” ⁴ Abhép ye bho be, “Ebhé yese érem be sénka yi ndü nywobhé neywémuet? Bé sénka beri ke chí bebá? Chí bepáme ke chí bechóni nepém?” Báröp kpákpák. ⁵ Nti nébé Yesu tontó. Abhanjari ayinjí bhó mankem ne bebénti bho mbonyune bátán batí. Yé nò, abhónj ntínso ne mmu ane awó ágú nó yi aghati yi be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhe awó wu, apet atanj abhak mbo áchák. ⁶ Bónkwó Fárisi báfú, bárók. Bátémeri bo Israel abhen báté ansém Hérod, bákem echeme, bati beway Yesu.

Beyá bhó bakojo Yesu angoko Manyu Gálili

⁷ Yesu ne bakojo bhi báró bárók angoko Manyu Gálili. Ngémtay bho báre kono yi. Bo báfú atú Gálili, mbók atú Judéya, ⁸ Yerúsalem ne Iduméya. Báchák báfú ebhényen Jódan, abhénéfú báfú atú betok Táya ne Sídon. Bo mankem abhen máme bárók ntá Yesu ndu bághókó menyinj ebhen yi ákú. ⁹ Yesu aghati bakojo bhi bé mántónjí áchwí ane yi áchwé are ndü bo baya bacha, be báké nyire yi. ¹⁰ Nti abhak be anánj abu nyaka beyá bómame. Beyá abhen bábhúet meme báre nu, mányire noko bati, be mámbónj mbi betok yi. ¹¹ Yéntiki mpok ane bo abhen befónj bebábéba bésónjari bho bághó nyaka yi, bákwen yi bekak mámbiki noko be, “Wó ke óhí Mmo Mandem!” ¹² Ke

Yesu asemti befónj bebábéba be, “Báké ghati yé mmu enyü mmu me nchi.”

Yesu ayap bonto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ Etaré nókó, Yesu akó amfáy njie, abhinj bakojo bhi mánkónj yi. Bárónj nókó, ¹⁴ ayap batí byo ne apay, áchye bhó nnyén be bonto. Aghati bho be, “Njap be bé mámbák ne me. Chónj ntó bhe nefi ndu beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵ ne chónj nchyé bhe betanj ndu bebók befónj bebábéba ebhen bésónjari bho.” ¹⁶ Manyen bonto Yesu bho batí byo ne apay achi be, Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Pita; ne ¹⁷ Jems, ne mómayi Jón, bó Sebédí [Yesu achiye bhó nnyén néchák bé Boanejis, nò chí bónéfán]; ne ¹⁸ Andru, ne Filip, ne Batolómio, ne Mátió, ne Tomás, ne Jéms mmó Alfeyos, ne Tadiás, ne Símun, mfyé-betanj ndü barakátok, ¹⁹ ne Júdas Iskariót ane ábhónj nyaka beti Yesu.

Betanj Yesu bebhíki fú ntá Belsebul
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Ené Yesu ne bakojo bhi bápétnsem anywóp, bo abhen báchémi aré, bápét baya bacha, eka yi ne bakojo bhi kebónj yé epok ndu ményie nenyié. ²¹ Bó nneréket ywi bághókó nókó nò, bábhó berónj ndu besot yi mbonyune bárém nyaka be, “Nti átáká yi amem!” ²² Mbok batónj ebhé Moses abhen báfú Yerúsalem báre rem be, “Belsebul, mfo befónj bebábéba, ké áchyé Yesu betanj bebok befónj bebábéba.” ²³ Yesu abhinj bhó be mantwó ntá yi. Bárónj nókó, abho beghati bho ndü bakay be, “Satan ákway bebok mmuet ná? ²⁴ Mbák ákóré ánkwen etok, bo mánu noko ne bati, etok eyo épú te. ²⁵ Mbák ákóré ánkwen ndü nneréket, bo mánu noko ne bati, nneréket wu ákwén. ²⁶ Enyumot ke echi be mbák Satan ánu ne mmuet eyi, ákóré ákwén ndü kefo eki, ne betanj ebhi mémay. ²⁷ Ná mmu ákway bechwe amem eket ené ntantanj angép menyinj ebhi mbák abhiki yambi ánkém yi angwot? Ananja kém yi angwót, ke ánkway beghep menyinj ebhi. ²⁸ Dinj ká, ne échi tetep be bákway befónjari bebá bo mankem ne bebéptí beyónj ebhen befú bho anyu. ²⁹ Ke bápú fonjori yé agha ane árem ebábú éti Efónj Bedyere. Eyó enyü bebá bétinjí mmu anti, ngwenti ti.” ³⁰ Yesu arem nò, mbonyune mbók bho bárém nyaka be, efónj ebábú esónjari yi.

Nno Yesu ne bómayi
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Nno Yesu ne bómayi bátwó bátee nefi, báto eyónj be mámbinjí yi. ³² Ngémtay bo abhen báchókó bákábhé Yesu bághati yi be, “Máye ne bómaye báchí nefi téé báyàn wó”. ³³ Ke Yesu akeme bhó be, “Sayri sayri, máyá chí agha? Ne ntiki bho bachi bómaya?” ³⁴ Ayibhiri mmuet ayinj bo abhen báchoko

bákábhe yi arem be, “Máya chi böbhen, ne bömaya chi böbhen,³⁵ Bö abhen bákà enyinj ene Etaya mmu achi amfay áyàn bó mánkà ke báchí máya ne bömaya.”

4

Yesu atém nekáy ntyëmbwot
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Yesu apet abho beton bo angokò manyu Gálili. Beyä bho bákonjo yi aré bâte angokonyén. Yesu arò bhó tété, aròk achwe, achòk amem áchwí. ² Ené beyä böbho bâte angokonyén, abho beghati bho beyä menyinj ndü bakay be, ³ “Ewak émot, nkwanjanki amot aròk betak enyü nchwifú amem nkí ywi. ⁴ Ené yi átak aròj, mbòk akwenti ndü mómbi ane áchi amem nki. Kenen kétwò kébwópti yo nkem ⁵ Mbuot áchák akwenti ndü mmik setárebhè ane ntòp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok ane mmok áfú, ásonj yó ndü bakan ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Anijti, awəsi. ⁷ Mbuot anefu akwenti ndü mmik ane táko nsense ágò are. Achak are gó, ke táko nsense agó áchók yo. Ake fyé. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndü mmik ndíndí, achak, agó, achye beyä nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndon esa nsem byo, achák ndon besa berat, anefu ndon besa betay.” ⁹ Ndü ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyàn beghok, ántá batú angok sayri.”

Nti ane Yesu arém kepi ndü bakay
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Mpok Yesu achi aywinti, mbòk bho ne baghókò bhi bati byo ne apay bábhak aré, bábhép yi ntí bakay ane yi átémé. ¹¹ Akeme bhó be, “Ngátí bhé kponoron menyinj ebhen bechi bhésé bhésé éti Kefò Mandem, ke ntá bo báchák, nchi ghati bho menyinj chi ndü bakay, ¹² ne ntí be,

‘Bákway béyinj ne amik
ke bápú gho yënyinj;
mángók ne batú,
ke kejjwimem,
bé báké petnsem ntá Mandem
yi ámfonori bho.’”

Yesu aghati baghókò bhi nti nekáy ntyëmbwot

(Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

¹³ Yesu arem ntá yap be, “Bábhiki jwimem ndü nekay enen, chon mánjwimem chí ndü bakay anéfu? ¹⁴ Mbuot ane nkwanjanki átié, chí Eyon Mandem. ¹⁵ Mbok bho báchí mbò mbwot ane ákwéntí ndü mómbi ane áchi amem nki. Neghok ane bághókò Mbok Ndíndí, Satan antinj antwò amfere yó amem batí yap. ¹⁶ Bo báchák báchí mbò mmik setárebhè ane mbwot achak akwenti aré. Bághòk Eyon Mandem mánsot yó ne manjak témté. ¹⁷ Ke enyü mú wu kebhón bakan

amik. Ante kákáti ndu mómbinj mpok. Ke mpok esonori étwó, bo mámbò menyok yi éti Eyon Mandem ene yi ánokó, amfere amó témté. ¹⁸ Bo abhénéfú báchí mbò mmik ane ábhónj táko nsense. Bághòk nkwo Eyon Mandem, ¹⁹ ke basémé éti menyinj mmik atwò nókó yi anti, ne ngonò nkáp, ne ekwak bebhon menyü menyinj bechak menkem, angokontik Eyon Mandem ene echi aré, yo kekwak yi ndü nsepém eni. ²⁰ Ke bo bachak báchí mbò mbwot ane ákwéntí ndü mmik ndíndí. Bághòk Eyon Mandem, mányu kepem ndü bapém ayap. Mbuot amot anchye mbwot nko ane aya acha ane bapi ndon esa nsem byo, achák ndon besa bérát, anefu ndon besa betay.”

Nekáy erónj ene báduré
(Lk 8.16-18)

²¹ Yesu aròk ambi berem be, “Bádure erónj mánsot enyinj mankuti ke? Bádure erónj mánten antené bekok ke? Pú bádure eronjo mánte chí ndü nebhúét ane bâte eronjo? ²² Chon mánkà yéntiki enyinj ene echi bhésé bhésé emfu kponoron. Ne chon mánene ene bákúti. ²³ Mbák mmu abhon batú béghok mban, ángók sayri!”

²⁴ Yesu apet aghati bho be, “Tá ká batú ndü menyinj ebhen bághòk! Enyu syènti onchye nti, nkúbhé enyu yó ke báyènti mánchye wò. Bápéré chye wò, mámaka échák aré, ²⁵ mbonyune, mmu ane ábhónj enyinj, mámaka yi échák. Ke mmü ane ábhíki bhon yënyinj, yé chí mandú ane yi ábhónj, chon mánsot mamfere ntá yi.”

Nekáy mbwot ane ágò

²⁶ Yesu aròk ambi berem be, “Kefò Mandem kéchí mbò enyinj ene éfákárí ndü mpok ane nkwanjanki átié mbwot ebhi. ²⁷ Bèti bégu, ambare kenó. Néyi nókó, amfate, anko, anku nóko menyinj. Mbuot anchak, angò nóko, ke yi kerinj ndu éfákári. ²⁸ Mbuot ane áchí amik áchak ndü mmuet yi angò nóko, kpát anchye ane nko. ²⁹ Mpok áján ánkway, áto bó betik ne ngak témté, mándak mámféré yó ebhi.”

Nekáy sepem mónak móstat
(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu achokò abhép bho be, “Kefò Mandem fá amik kechi mbò yi? Chon sénsot ntiki nekay beton enyu kò kechi? ³¹ Kéchi mbò mósepéménok ane bábhinj be móstat. Ségupsi sécha kepeménok kéchák kenkem fá amik. ³² Yé nò, mbák mmu ánsot só ampí, séchák, séngò, enòk énychik áncha bömenok báchák mankem, ne éngat batáp enyu ene kenen kétwò kente manyay ndü batábhé yi.”

³³ Yesu asot beyä bakay mbò enen ndu beton bho mpoknkem enyu ene bákway bejjwimem. ³⁴ Yi ke ghati bho yënyinj ene ábhíki tém nekay. Ke mpok ane yi ábhák

aywínti ne bakoŋo bhi, anene yéntiki enyiŋ kponoroŋ ntá yap.

Yesu aka mbúép atañataŋ ákwen chákw
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Egháká nókó beku ndü nkúbhé ewak eyo, Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Sémpé séndók ebhé manyu ené awu.” ³⁶ Bárɔ ye beyá bho, bátemeri Yesu amem áchwí, bábhho bérɔŋ ne yi. Báchwí áchák ané áchí nyaka aré áre koŋo bhó. ³⁷ Bápére: ghó mbúép atañataŋ átwɔ, ákw mpérényen ébho bedep áchwí, manyíep anchwe nókó amem, kpát árop kekwoť bebét. ³⁸ Ke Yesu abhak anet áchwí. Anyánjá nyaka ntí ndü enókónti, ambuere nókó kenó. Ke baghókó bhi bárók máńjeme yi bárem be, “Ntoŋ, ébhíkí yinji wɔ bé sétwó gu anyén-é?”

³⁹ Yesu afaté asáy mbúép arem be, “Mbanj ánkwen!” Aghati nnyén be, “Kwen tí!” Mbúép amáy, mbánj akwen chákw. ⁴⁰ Yesu arem ye ntá bakoŋo bhi be, “Báchay enyune ndaká yi? Bábhíkí re bhón neka ne me?”

⁴¹ Becháy bépet bekem bó tontó. Bábhho bebhep bati be, “Ntíki enyü mmú ne? Yé chí mbúép ághók yi, mpérényen éngok yi!”

5

Yesu aka befónjó bebúbébu beɔ mmu ane bo besoŋori

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Yesu ne baghókó bhi mánók ye bárók ebhé manyu Gálili echak, báchwɔp angókonyén, kekwoť ne atú Gerása. ² Nefú ane Yesu afú amem áchwí asebbe angókonyén, mmú amot ane befónjó bebúbébu bésɔŋori afú ndü nebhúéré manem arók atemeri yi. ³ Achókó nyaka chí ndü manem ne yé mmu kepeɔe kwáy begwoť yi yé chí ne ngem. ⁴ Báfyé nyaka yi beko bekak ne ngem amó. Ke ngem eyo éré kiti kiti ne beko méndakati nókó. Yé mmu kebhoŋ betanj ebhen ákway bekem yi. ⁵ Bete ne ngósi, arebik, andakati nókó mmuet ne batay ndü nebhuet manem ne ndü njie. ⁶ Aghó nókó Yesu neko nesie, ajet, arók atep mánén besí bhi, ⁷ abho bébik ne eyaŋ etañataŋ andeme nókó be, “É Yesu, Mmó Mandem mfay! Jbhón nti ndak ne bhesé? Yikí Mandem bé opú chye choŋ me esɔŋori.” ⁸ Are rem nó, mbonyune Yesu arem bé efónjó ebúbu ené ésoŋori yí éndó yi. ⁹ Yesu abhép yi be, “Nnyén ene nechí be yi?” Akeme Yesu be, “Nnyén ena nechí be ngémtáy, mbonyune séyá tontó.” ¹⁰ Arók ambi menik Yesu mmuet be áké to befónjó bebúbébu bho atú etók achak. ¹¹ Eremé nkwoť bakók ányle nyaka ambi njie ane achi kekwoť. ¹² Befónjó bebúbébu bho ménik Yesu mmuet be ando bo mándak máńchwe amuet bakók bho. ¹³ Yesu achye bho mbi. Befónjó bebúbébu bho béfú

mmú wu amuet, berók bechwe ndü nkwoť bakók. Nkwó bakók ankem abhak mbo nká epay. Bárókóri básep ndü nkókónjie dúgúdúgúdúgú kpát báguere anyén. ¹⁴ Bo abhen bábhábhəri bakók bágho nókó nó, bábué ntíet ntiet bárók etók égho ne amem baki mángati nókó enyiŋ ene éfákári. Bo báfú báre rɔŋ begho ne amík enyiŋ ené éfákári. ¹⁵ Bágháká nókó nebhuet ane Yesu achi, bágho mmu ane befónjó bebúbébu béfú yi amuet aré chókó. Abhak sayri ndü nkaysi yi, ne nden amuet. Becháy békém bo mankem. ¹⁶ Bo abhen bághó enyiŋ ene éfákári, báre ghati bó abhen bárɔŋ are enyiŋ ene éfákári ntá mmu ane befónjó bebúbébu bésɔŋori nyaka ne ené éfákári ne nkwoť bakók. ¹⁷ Bábhho ye ménikmuet ntá Yesu be ándó atú etók epay. ¹⁸ Nechwe ane Yesu achwe amem áchwí, mmu ane befónjó bebúbébu bésɔŋori nyaka yi, abho menik yi mmuet bé ándó yí ándók ne yi. ¹⁹ Ke Yesu keka. Aghati yí chí be, “Petnsem ntá bóbbhe ghati bho enyiŋi maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” ²⁰ Mmú wu afa ye, arók, angati nókó bho ndü betak byo menkem enyiŋ ene Yesu ákú ntá yi. Mankem abhen baghókó bábhák maknkay.

Yesu atañ acha neme ne newú
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Yesu apetnsem ndü ebhé manyu echak. Ndu yi áchí angókonyén téé, beyá bo bárók bákáp yi. ²² Múnti ane ekeré nenikímueti bo Israel ndü nebhuet ane yi achi, ane áká nnyén be Jáyrɔs atwó are nkwo, ne ághó nókó Yesu, arók akwén yi bekak ²³ abho ménikmuet ntá yi ne nti eni nenkem be, “Mówa ane mǎngoré áme tontó. Acha, twó nyanjá yi amó amuet be ántanj, áké gu.” ²⁴ Yesu afa, abho berɔŋ ne yi. Beyá bo bákáp yi bebhe bepáy. ²⁵ Ngoré amat abhak aré ane áfere manoj ndü mamié byo ne apay. ²⁶ Anánj abhoŋ nyaka beyá esɔŋori amó beyá baghan ne achonji nkáp ankem ane yi ábhónjó ndéndem. Nte yi ambép andókó nókó chí ambi. ²⁷ Aghók éti Yesu. Ekw atoti amem beyá bho kpát arók, atók nkokoŋ nkú yi. ²⁸ Aká nó mbonyune árem nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntók ye chí nkú yi, choŋ ntanj.” ²⁹ Netók yi átók nkokoŋ nkú Yesu, manoj amen yi áfere nyaka asiép. Aghók ndü mmuet yi bé neme eni nemay. ³⁰ Témté wu, Yesu arinj be betanj béfú yi amuet. Ayibhiri mmuet, abhép beyá bo abhen bachi yi ansem be, “Agha átók nden eya?” ³¹ Bakoŋo bhi bákéme yi be, “Jghó beyá bho ndu bákábhé wɔ, yé nɔ, óbhép be, ‘Agha átók me?’ ” ³² Are bhajari ndu begho mmu ane átók yi. ³³ Mǎngoré wu anánj arinjí nyaka enyiŋ ené éfákári ne yi. Afú angwete nókó gbagbágbak ne becháy. Atep mánén besí Yesu aghati yi tetep nkem. ³⁴ Yesu arem

ntá yi be, “Mmá, neka eně ne me neká otan. Mandem áchí ne wó, dók sayri, képeré chay.”³⁵ Ené Yesu ábhuet berem kepí ne ngoré wu, bónto abhen báfú eket Jáyrós, bátwó bágháti yi be, “Móywe anán águ, obhuet besonjori Ntanj yi?”³⁶ Ke Yesu kefyé ntí ndü enyinj ené baramé. Aghati yi be, “Óké cháý. Dókó rōj ambi menoko.”³⁷ Yesu keka yě mmu amot ánkōjō yi, ébhíkifuet Pita ne Jems ne mómayi Jōn.³⁸ Bákó, bārək, báchwōp eket Jáyrós. Yesu aghó ebyok ene echí aré ndü bo bádi, mámbik noko.³⁹ Achwe, arem ntá yap be, “Chí yí ne beyá ebyok ne kebhā? Mōne abhíkí gu. Abhure chí kenó.”⁴⁰ Baré way Yesu way. Ke Yesu abók bō mankem atén nefi. Asot chimō ne nnomō ne bakojo bhi bati arat arək, achwe ebhak ene mówu áchí bhare.⁴¹ Akém yi ndü awó arem be, “Talíta, kumi!” No chí be, “Mōngosōj, faté!”⁴² Témte wu, afaté abho bekō. [Achí nyaka mamié byo ne apay.] Manyu áchók bo mankem.⁴³ Ke Yesu asemti bhó bé, “Báké ghati yě mmu enyinj ene éfakári.” Achye eyōj be mányché Tabíta nenyié ányié.

6

Bábyak Yesu amem etok Násáret (Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Yesu afa atú etok eyó apetnsem etok eyi Násáret. Bakojo bhi bārək ne yi. ² Egháká nókó ndü nywōbhé neywēmuet bo Israel, arək ekeré nenikimueti, abho betanj bo Eyōj Mandem. Beyá bho bábhák aré. Bághókó nókó menyinj ebhen yi átōj, beyá bhap bábhak maknkay. Eká bāré bhēp be, “Aré fú fá ne menyinj ebhen menkem? Ntikí enyū nerinjindak né báchyé yi? Ná yi áká menyinj maknkay ebhén?” ³ Pú mmō nchwě menok ne? Pú mmō María ne? Pú yi achí manó Jems, ne Júdas ne Simun? Pú bōmáyi abhen baghoré bachí fá ne bhesé?” Eká bare byak yi byak. ⁴ Afō ke Yesu árémé ntá yap be, “Bo báchyé ndemekepinti Mandem kenóko yéntiki ebhak. Ndiere etok eyi ne ndü nneréket ywi, ke bápú chyé yi kenókó.” ⁵ Eká Yesu keka menyinj maknkay aré, ébhíkifuet chí nenyāna ane yi ányáná amō amuet mpáý bōmame, abú bhó. ⁶ Yesu abhak maknkay mbonyune bō etok eyi bábhíkí bhōj neka ne yi.

Yesu ató bakojo bhi bati byo ne apay (Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

Yesu are kō ndü bōbetok abhen bachi kekwoť, antōj noko bho Eyōj Mandem. ⁷ Abhinji ye bakojo bhi bati byo ne apay ató nefi, bati apay apay. Achye bhó betanj bebok befōjō bebúbēbu. ⁸ Asemti bhó báké pokō yēnyinj ndü nekō enap, ébhíkifuet chí ntém. Yí báké pokō nenyié, ne yě bebhá-neko, ne yě chí nkáp. ⁹ Yí mámfyé nkwobhányá

ke báké pokō nden échák. ¹⁰ Ne aghati bho be, “Yéntiki etok ené básiepti bhe aré, bák ká amem eket émot kpáte mándō etok eyó. ¹¹ Ne mbák báchwōp etok ke bo kesyepti bhe ne manjak ne bó keka beghok enyinj ene bághati bho, fá ká aré. Ne báperé fá aré, kwet ka mfok ane achi bhe bekak. Chōj eyó émbak mbō ntísie ndü enyinj ené bó báká.” ¹² Bārō ye bārók, mángati noko bho Eyōj Mandem be bó mántiknsem ndü bebá bhap. ¹³ Báre bok beyá befōjō bebúbēbu, ne mángwati noko beyá bōmame ne bawet ólif mámbu noko bho.

Enyu báwáy nyaka Jōn Njwiti (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ Mfō Hérōd aghók éti menyinj ebhen menkem, mbonyune bo mánán bárinji nyaka nnyén Yesu mbánkem. Mbok baramé nyaka be, “Jōn Njwiti ke áperénsem ndü nepém. Éti yó ké yi ábhōjō betanj beku menyinj maknkay.” ¹⁵ Ke abhénéfú be, “Chí Eláija.” Báchák baramé be, “Ndemekepinti amot ane te nyaka.” ¹⁶ Ke mbák chí Hérōd, ághókó nókó éti Yesu arem be, “Chí Jōn ane ndémé nyaka be mámkpót ntí ywi ke áperénsem ndü nepém.” ¹⁷ Efakari nyaka be Hérōd achye eyōj, bákém Jōn, bagwot, ne báfyé yi ekerékenōj éti Heródias, ngoré mómayi Filip ane yi áfōjō, ábháy. ¹⁸ Jōn ághati nyaka Hérōd be, “Ebhé eyese bo Israel ébhíkí ka be ónsot ngoré mómaye ombay.” ¹⁹ Éti yó, Heródias afyé Jōn anti, ne are yan berem mángwáy yi, ke yi kebhōj mbi. ²⁰ Hérōd are cháý beway Jōn mbonyune arinjí nyaka be Jōn achi chak ne nyáná besí Mandem. Yéndu enyinj ene Jōn arém éfyé nyaka yi ebyak anti abhōj manjak beghok Jōn. ²¹ Nywōp némat, Heródias abhōj mbi. Hérōd anak epa ndü betik nywōbhé nebhe eni. Abhinji maném bō etok, ne bō bagho, ne batemé nenu, ne maném bo Gálili. ²² Mmō Heródias ane mōngoré arək ndü epá eyó, abhén nebhen enyu ené Hérōd ne mankō bhí bábhōjō beyá manjak. Hérōd arem ntí mōngosōj wu be, “Ghati mé, yě óyān yi, chōj nchyé wó.” ²³ Ayiki beyá ndōj ntá yi be, “Chōj nchyé wó yéntiki enyinj ene óyān nchyé wó, yě chí ebhakátok eya émot.” ²⁴ Ngosōj wu arək ntá nno, abhép yi be, “Mma, ndém mfō ányché me yi?” Nno yi be, “Ntí Jōn Njwiti.” ²⁵ Ngosōj wu apetnsem áyák ntá mfō anem be, “Chié me ntí Jōn Njwiti amem nchán myákáti ne, néne!” ²⁶ Hérōd apōp! Ke ébé yí mmuet beku enyu échák éti neyiki ane yí áyiki besí mankō bhí. ²⁷ Témte wu, Hérōd ató mbabheri ywi amot ne eyōj bé ándak ántwō ne ntí Jōn. Arək, afere ntí ywi amem ekerékenōj, ²⁸ atwó ne wu amem nchán myákáti, barək bachye ntá mmō Heródias. Asot, arək achye ntá máyi. ²⁹ Bakojo Jōn bághókó nókó enyinj

ene éfákári, bárək basot erené Jšn, barək babbheme.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Bõnto báfú ndü neko enen Yesu átó bho bápemsem ntá yi, bág hátí yi éti menyinj ebhen bó bákə ne ebhen bátónó bho. ³¹ Beyá bhó bátwò nyaka mándək nəkə enyuné Yesu ne baghókó bhi bábhíkí bhəj yé epok menyie nenyié. Ekə arem ntá yap be, “Séndók ndü nebhuet ane achi kpák be mánjwémək mandú.” ³² Báfa ye bare rón amem áchwí ndü nebhuet ane yé mmu achak apu. ³³ Beyá bhó bág h́ ndü bó bárəj. Bárinjí bé chí Yesu ne böbhi bho, ne bárinjí nebhuet ane bárəj. Beyá bho báfú ndü betək ne betək, báfa ne bekək, bárək ntiét ntiét, bare nonj bó ambi. ³⁴ Mpok Yesu áfú amem áchwí, aghó ngémtay bho. Ntínso nékém yi ne bho mbonyune bachi nyaka ndü esonjəri, nkwak tí, mbo bág h́ omén ane ábhíkí bhəj mbabheri. Abho ye bétəj bho beyá menyinj. ³⁵ Ené mpok áfuet béku ebho, baghókó bhi bárək ntá yi barem be, “Nywəp nənəj nərəj ne nebhuet ane sechi-ne échi ebhi. ³⁶ Ghatí böbhen mándək ndü baki ne böbetək abhen báchi fá kekwtə manku enyinj menyie.” ³⁷ Yesu akeme bhó be, “Bé babhəj, chyé ká bhə nenyié mányíé.” Ké bábhəp yí be, “Jyáj séndók sénku nenyié ne nkáp ane nku bétik ányie ndü batəj ánen séchié böbhen?” ³⁸ Yesu abhəp ye bhó be, “Bábhəj bekpəkó bret afó méní? Dók ká byo.” Bábyó nókó, barem be, “Bekpəkó bret bétay ne nsi épay.” ³⁹ Yesu aghati bho be mámfyé bho ndü bakwó, mánkə bó manchókó amik ndu táko. ⁴⁰ Báchókó ye amik ndü barəj, ndü bakwó besa bétay ne besa bépay nsem byo. ⁴¹ Yesu asot ye bekpəkó bret bho betay ne nsi épay. Ayoj amik amfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye nəkə ntá baghókó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá böbhə. ⁴² Yéntiki mmü wap anyié kpát ajwí. ⁴³ Baghók Yesu mányókóti nenyié enen néróbhé. Néjwí bekay byo ne bepay. ⁴⁴ Mpáy babhakanem abhen manyié bret wu ne nsi éyo abhak mbə nka etay.

Yesu are kə amfányen

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Ebhíkí tat, Yesu aghati baghókó bhi be mándək mánchwe amem áchwí, mampe nnyén manjambi Betsáida, ndü ebhé manyu echak. Yímbəj arəp ansem bekə beyá böbhə mángúré. ⁴⁶ Aghátí nókó bho be, “Mánkə sayri”, arə akó amfay njie ndu menikmuet. ⁴⁷ Ené mpok ánəj árəjə beku bho, áchwí ábhak nenti manyu, Yesu abhak ebhi aywínti. ⁴⁸ Yesu aghó ndü ébè baghókó bhi mmuet ménók áchwí éti mbáép ane áfú bhó ambi. Befuet nkárénká érat

beghaka nkárénká etandat betí, abho beko amfay manyu ankojə nəkə bhə. Arək kpát erəp kekwtə befuet bhə. ⁴⁹ Bág h́ nókó ndü yi ákó anyén átwə, bécháy békém bó tontó. Bábhə bebik, mándeme nəkə be, “Chí efónó-ngú! Chí efónó-ngú!” ⁵⁰ Bó mankem bág h́ nyaka yi, becháy békem bho. Témte wu, Yesu afyé bho nti arem be, “Chí me, báké chay!” ⁵¹ Achwé nókó amem áchwí, mbáép wu ákwen. Bechay békém bó tontó. ⁵² Yéndu Yesu adík nyaka nka bho etay ne bekpəkó bret, bó kejjwimem ndü enyü mmu yi achi. Bó kenene batí yap amem.

Yesu abú bömame atú Genésaret

(Mt 14.34-36)

⁵³ Yesu ne baghókó bhi mánáná nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. Báset áchwí wap. ⁵⁴ Nefú báfú amem áchwí, bó bárinjí bé Yesu achi are. ⁵⁵ Ntiét ákwén atú etək éyo ankem ndu bápəkó bömame ndü bésák ebhap mándək nəkə mbəj enkem ane bág h́ kó bé Yesu achi aré. ⁵⁶ Yéntiki nebhuet ane yí áchwóbhé ndü böbetək, ne yé chí amem betək beghe ne amem baki, bərə pəkó bömame ndü mbəj ene bó báchém mbə nefisie, mánik nəkə muet be yi andə bömame mantək yé chí nkokoj nden yi. Ne yéntiki mmu ane ánú átkó nkokoj nden Yesu, atan.

7

Bepinjí bho bebhiki bhəj beyibhiri bebhé Mandem

(Mt 15.1-9)

¹ Bönkwo Fárisi ne mbək batəj ebhé Mandem abhen báfú Yerúsalem, bátwə nyaka bákáp Yesu. ² Bág h́ bé mbək bakojo Yesu mányíé nenyié keso amó mbə enyü epinjí bó bhap étəj. ³ Bönkwo Fárisi ne bó Israel mankem bápú nyie nenyié ke yambi beso amó mbə enyü epinjí bachímbi bhap étəj. ⁴ Ne hápu nyie enyinj ené éfu esie kpáte mánso yo mbə enyü epinj éyap étəj. Bábhəj bepíj bechak tontó ebhen bábhəre mbə bésə nkóp, bekpəre, ne bete árik. ⁵ Mbək bönkwo Fárisi ne batəj ebhé Mandem bábhəp Yesu be, “Ndaká yí baghókó bhe bápú kojo bepíj ebhen bachímbi bhese? Ndaká yí mányie nenyié keso amó mbə enyü éyən?” ⁶ Yesu akeme bhó be, “Ndemeképinti Aísáya arem nyaka ndaká yí tetep éti yekal! Báchi bó betábhá nkúbhé mbə enyü yi ásinjí be Mandem arem be, ‘Böbhen báchyé me kenókó chí ne beyəjónyü bhap, bati yap ásap nekə ne me. ⁷ Kenókó eken bó báchyé me kechi chí ndéndem, mbənyune bebhé ebhen bakwánwan báfyé ké bó bátəj bho mbə be bechi Eyəj Mandem.’ ⁸ Bárə bebhé Mandem bákəjo chí bepíj ebhen bó mmik.” ⁹ Yesu arək ambi aghati bhó be, “Bábhəj érití mbi bérə bebhé Mandem ndu békəjo chí menyinj

ebhen bachĩmbi bheka bátónj! ¹⁰ Moses arem be, ‘Chié étáye ne máye kenókó’ ne be ‘Yé agha ane árèm ebépti eyon ntá etayi, yé máyi, bábhon beway yi.’ ¹¹ Ke bághati bho be mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsot enyinj ene mbónj mbá bekwak wə ne yo, nchýé ntá Mandem’, ¹² nɔ, báchet bho mbi be báké kwak bachi ne manɔ bhap. ¹³ Ndú bákə nɔ, básot bepij ebhen bachĩmbi bheka behyak Eyon Mandem. Ne beyá menyinj bechak ebhen bákə béchí mbɔ ebho.”

Menyinj ebhen békə mmu aké bhak pépép besí Mandem

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu árém nókó nɔ, apet abhinj beyá bo abhen bachi aré arem be, “Bé mankem, tá ká batú mángok enyinj ene mbónj berem, mánjwimem! ¹⁵ Yényinj epu ene mmu ányíe énkə be yi aké bhak pépép besí Mandem. Enyinj ene éfú mmu anyu ke ékə mmu aké bhák pépép besí Mandem. ¹⁶ Mmu ane ábhónj batú beghok ángók.” ¹⁷ Yesu áró nókó bhó, arək anywóp. Aré, baghókó bhi bábhép yi ntí beyon ebho. ¹⁸ Yesu akeme bho be, “Bé nkwo bábhíkire jwimem-é? Bábhíkí rinj be enyinj ene mmu ányíe enchwe yi menie épú kway bekə be yi ake bhak pépép besí Mandem? ¹⁹ Enyinj ene mmu ányíe, épú chwe yi anti, éron chi menie ebhi ne áji yo amfere.” Yesu arem nɔ, ndu áyən bo mándinj be yéntiki nenyíe nékway menyie. ²⁰ Arək ambi berem be, “Enyinj ene éfú mmu anti ke ékə yi ake bhak pépép besí Mandem. ²¹ Chí amem ntí mmu ké nkaysi mbámbe áfú, antén yi ndú epúsi, ne beway mmu, ne bekwen berwəp, ne ²² béfyé amík ndú menyinj bo bachak, ne ebébhénti, ne berwə bho, ne epó epinj ene mmu apu kem mmuet, ne mpap amík, ne bechənti nnyén mmu, ne neyonómuet ne echinjti. ²³ Bebepti menyinj ebhen menkem béfú mmu chi anti ne bó ke békə mmu ake bhak pépép besí Mandem.”

Ngoré ane abhónj neka

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu afa ye nebhuet wu are rón atú etək ane achi kekwot Táya ne Sídon. Arək achwe éket émot abhak aré. Ake yán mándinj bé yi achi aré. Yé nɔ, ake rəp bhésé bhésé. ²⁵ Ngóré amot ane efónj ebábú ésonjri móywi ane ngosón aghok éti Yesu. Arək ntá yi kechənti mpok, akwén bekek ebhi. ²⁶ Ngóré wu apú nyaka mmu Israel. Bábbe yi chi atú Síria ndú nneréket agho ané bábhinj be Fonísia. Amík Yesu mmuet be ambok efónj ebábú yo émfu móywi amuet. ²⁷ Ke Yesu arem ntá yi be, “Dš sənchie kpík māmbo nenyíe. Épú chak besot nenyíe māmbo mánychyé ntá mmú.” ²⁸ Ngóré wu akeme yi be, “Acha, échí tetep. Ke mmú ényie nɔkə bechəkotí ebhen béfú ntá māmbo amfay éfémé nenyie

ménkwenti amík.” ²⁹ Yesu arem be, “Éti beyon ebhe ebhen, petnsem anywóp, efónj ebábú yo énanj éro móywe.” ³⁰ Apetnsem anywóp, aghó mó bhare ndú ndu ené efónj ebábú yo énanj éro yi.

Yesu abú mbók

³¹ Yesu arə atú Táya, afuét Sídon achwe atú betok byo ane bábhinj be Díkapolis, ako achwəp ndú Manyu Gálili. ³² Básot mmú amot bárək ntá yi ne yi. Mbanj yi ke ghók, kepi yi kerem kəkə kəkə. Mánik Yesu mmuet bé ányánj yi amɔ anti. ³³ Yesu aya yi báfa nenti bho, bárək nékú. Asonj yi kenəjámɔ batú, apá batié, atək néri éni. ³⁴ Yesu ayinj mfay asók nsək arem be, “Éfata” nɔ chi, “Nené.” ³⁵ Témté wu, batú yi anéne, néri nékánjari yi anyu abho berem kepi sayri. ³⁶ Yesu asemti bho be báké ghati yé mmu enyinj ene éfákari. Yé nɔ, ásémú nókó bho, mángati nɔkə ghati bho. ³⁷ Bo bábhák maknkay, mándeme nɔkə be, “Yinj, enyinj ene yi ákú éri echa. Akə yé chí bo abhen batú áchókó mángók mbanj, babhók mándem kepi.”

8

Yesu adík nka bho enwi

(Mt 15.32-39)

¹ Ébhíkí tat, ené beyá bho bápét báchèm nebhuet amot, Yesu abhinj bakoño bhi arem be, ² “Ntínso nékəm me ne bəbhen. Báchí fá ne me ndú manywəp arət, ne bábhíkí bhon yényinj menyie. ³ Mbák ntó bho mámpetnsem kenyé nenyíe, bákway begu nsay ambi, ne beyá bhap báfú bako asie.” ⁴ Bakoño bhi bábhép yi be, “Etək épú fá, chəj mmu ambon nenyíe enen nékway bəbhen mankem fá?” ⁵ Yesu abhép bho be, “Bábhəj bekpókó bret afo meni?” Bákeme yi be, “Sébhəj bekpókó tándramot.” ⁶ Yesu achye eyon be bó mankem mánychókó amík. Asot ye bekpókó bret bho tándramot. Achyé nókó bakak ntá Mandem, abho bebəkotí bho an-chye nɔkə ntá bakoño bhi be mányché ntá bo bho. Baré sət mánkore nɔkə. ⁷ Bábhəj nyaka bārú nsi nkwo. Yesu achyé nɔkə bakak ntá Mandem, achyé yo ntá bakoño bhi be mánkore yo nkwo. ⁸ Yéntiki mmu anyíe ajwi. Baghókó bhi bábwópti nenyíe enen néróbhé, néjwí bekay tándramot. ⁹ Mpəy bho abhak mbɔ nka enwi. ¹⁰ Yesu aghati bhó mánguré. Témté wu, Yesu ne bakoño bhi báchwe amem áchwí bárək atú Dalmanúta.

Bónkwə Fárisi babhəp Yesu antəj bo erinjí maknkay

(Mt 12.38-42, 16.1-4)

¹¹ Mbək bənkwo Fárisi bárək ntá Yesu bábho bekem epáítí ne yi. Baré yanj mbi memə yi. Bábhép yi anka enyinjí maknkay ené ébhak mbɔ erinj ené étəj be betəj ebhi

béfú chí ntá Mandem. ¹² Yesu asók nsak arem be, “Ndaká yí mkpáká bho ané echañ áyàñ eriji maknkay? Tete, nchí ghati bhe be yé mmu apú tɔñ bhò enyù eriji maknkay ené bò báyan.” ¹³ Arem nókó nò, arò bhó apet achwe amem áchwí, are pé bérɔñ ebhé manyu échák.

Sot ka mpok ne yis bɔnkwa Fárisi ne ane Hérod

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Bakoño Yesu bághókòntik bépóko bret. Babhòñ nyaka chí mókpókó bret amot amem áchwí. ¹⁵ Yesu are semti bhò be, “Sot ka mpok ne yis bɔnkwa Fárisi ne ane Hérod.” ¹⁶ Bábhó berem ne bati be, “Arèm nò mbɔnyune sébhíki bhòñ bret.” ¹⁷ Yesu arinj enyinj ene bó bārèm abhép bhò be, “Ndaká yí bārèm ɛti bret ane báhíki bhòñ? Bábhíkire jwimem-ɛ? Bati ábhúét be amem chóchókó?” ¹⁸ Bábhòñ chí amík ntíako? Bábhòñ chí batú nemak-a? ¹⁹ Bágókòntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpókó bret betay? Ane áróbhé abhak bekay méní?” Bákéme yi be, “Bíó ne bepáy.” ²⁰ Yesu apet abhép bhò be, “Ne mpok nkóré ane bekpók tándrámot nká bho enwí ényíé, ane áróbhé mányokoti, abhak bekay méní?” Bákéme yi be, “Tándrámot.” ²¹ Abhép bó be, “Bábhíkire jwimem?”

Yesu aka nnémámík aghó mban

²² Ené Yesu ne baghókó bhí bágháká Betsáida, bófú básót nnémámík bārók ntá yi, mánikmáet be átòk yi. ²³ Yesu akém yi ndu awò, aya bārók antí etók. Apá yi batíé amík, anyarja amó anti ywi abhep yi be, “Ɔghò nò yényinj?” ²⁴ Mmu wu ayinjí mfay arem be, “Nchí ghó bo ke bachi chí mbò be menok ke békà.” ²⁵ Apet atók amík yi. Ndon yò, mmù wu ayinjí díí, apet abho begho mban, ne are ghó yéntiki enyinj sayri. ²⁶ Yesu aghati yi be ándòk eket eyí, ne beyɔñ ebhen be, “Képetnsem etók.”

Píta arem be Yesu chí Kristo

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu ne bakoño bhí báfúét bārè rɔñ ndú bóbètòk abhen bachi kekwoť Seséria Fílipi. Ambi, Yesu abhép bhò be, “Bò bārèm be me nchí agha?” ²⁸ Bákéme yi be, “Mbòk bārèm be óchí Jón Njwiti. Bachak be Elájia, ne abhenefu be óchí ndemeképiñti amot.” ²⁹ “Ke bé babhòñ bārèm be me nchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto.” ³⁰ Yesu asemti bhò be báké ghati yé mmu.

Yesu arem be chɔñ máncyé yi beyá esɔñɔri ne mángwáy yi

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Yesu abho beghati bhò be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbòñ begho beyá esɔñɔri.

Bóbati etók, ne bóbati bachiákap Mandem, ne batɔñ ebhé Mandem bábyak chɔñ me ne mángwáy me, ke égháká nòko manywɔp arat, mpetnsem ndú nepém.” ³² Yesu aghati bhò nò kponɔrɔñ. Píta asot yi nepak arem be, “Eta kerem awù ndak.” ³³ Ke ndu Yesu áyíbhírí mmáet aghò baghókó bhí, aji Píta be, “Satan, fá mé besí! Nkaysi ye chí ane nkwanjan, abhíkí fu ntá Mandem!”

Enyinj ene mmu abhòñjò beku ke ambak nkoño Yesu

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴ Yesu abhijí ngémtyá bho ne bakoño bhí arem ntá yap be, “Mbák mmu áyàn bébhak nkoño wa, abhòñ béghókòntik mmáet yi, ampókò ekotákátí yi, ankoño me. ³⁵ Yé agha ane áyàn bepeme mmáet yi ánem nepém ení. Ke yé agha ane áká menem nepém ení ɛti ya ne ɛti Mbok Ndíndí, ábhòñ chɔñ nò. ³⁶ Ntiki nsáy mmu ábhòñ mbák abhòñ yéntiki enyinj fá amík, ke aném nepém ení? ³⁷ Ne mbák mmu aném nepém ení, ntiki enyinj yí ákwáy besot anchye be yi ampet ambɔñ nó? ³⁸ Mbák mmu abhòñ ntíánwɔp ɛti ya ne ɛti Eyɔñ eya ndú mkpáká bho ané apú ká mbò enyu Mandem áyàn, mkpáká bho bebé, chɔñ Mme Mmu mfú ntá Mandem mbòñ ntíánwɔp ɛti yi mpok nchí twò ne keném Etaya ne boángel bhí.”

9

¹ Yesu arók ambi beghati ngémtyá bóbhò be, “Nchí ghati bhe be, mbòk bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángɔ ndú Kefò Mandem kétwò ne betaj.”

Besí Yesu béyíbhiri

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

² Éfuéré nókó manywɔp atandat, Yesu asot Píta, ne Jems ne Jón, akó amfay njie ngo ne bhò. Bábhák aré bóbhó. Bápére yinj, besí Yesu béyíbhiri. ³ Nden eyi nkwo éré diere pépépép enyu ené yé mmu apú kwáy beso nden yé chí ne babhé éndiere enyu yo. ⁴ Témchok, Moses ne Elájia, baremé képiñti Mandem abhen tesáy, bábhési mándeme nòko képi ne Yesu. ⁵ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Dó sénté bétém barat. Emot ntá ye, échák ntá Moses, ne enéfú ntá Elájia.” ⁶ Píta arem nò mbɔnyune abhíkí rinji nyaka enyinj échák ene yi ábhòñ berem ndú becháy bekeme bhò tontó. ⁷ Nerem ane Píta árémé enyu yo, nebhanj nésep témté, nebho békúti bhò. Eyɔñ éfú amem nebhanj éndeme nòko be, “Né chí Mówá. Nkɔñ yí tontó. Ghók ká yi!” ⁸ Témté wu, bòPíta báyinjí, ke bákepere ghó yé mmu, ebhiki fúet chí Yesu aywínti.

⁹ Ne ndú Yesu ne bòPíta básép njie, Yesu aghati bhò be, “Báké ghati yé mmu enyinj ene bágghó fá, kpáte Mmu ane áfú ntá Mandem

ampetnsem ndü nepém.”¹⁰ Bábháre enyinj ene Yesu aghati bho anti, bóke ghati yé mmu enyinj ene bágho. Mámbebbe noko chi bati be, “Nepetnsem ndü nepém chi yi?”¹¹ Bó bati arat bábhép Yesu be, “Ndaká yí baton ebhé Moses baram be Eláija abhon bepetnsem fá amik ke Mpepe Mandem afyé bariép be átó antwó?”¹² Yesu akeme bho be, “Echi tetep be Eláija abhon beyambi antwó, anyure menyinj menkem ambure, ke ná básinj amem Ekáti Mandem bé Mmü ane áfú ntá Mandem abhon bégho esonori ne bé bábyak chon yi?”¹³ Ke nchi ghati bhe be Eláija anán átwó ne bo baká yi bebú mbo enyu bákónó mbo enyu básinj nyaka amem Ekáti Mandem éti yi.”

Yesu abú mmó ane efónó ebúbu échyé esonori

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

¹⁴ Ené Yesu ne baghokó bhi bati arat bápntsem, bátéméri bakoño bhi báchák. Bághó beyá bho ne baton ebhé Moses ndu bákém epúítí ne bho.¹⁵ Témté wu, beyá bo bho mankem bághó nókó Yesu, bábhák maknkay tontó. Bára raj ntiét ntiét bekaka yi.¹⁶ Abhép bakoño bhi be, “Ntiki epúítí no bákém ne bho?”¹⁷ Ke mmu amot amem nkwo bóbho akeme yi be, “Nton, ntwó ne mówa ntá ye. Efónó ebúbu epé ka yi andem kepi,¹⁸ ne yéntiki ebhak ene efónó yo ékém yi, éguép yi amik, befen mámfu noko yi anyu. Mpok yo, ande nyie amen ne anoko. Nnik baghokó bhe mmæt be mámbók yo éndó yi, ke bábhíki kway beku no.”¹⁹ Yesu akeme bho be, “Bé mkpaká bho ane ábhíki bhon neka ne me, bé bho báylbhiri tetep ndü enyinj echak, chon mpet ntat ne bhe ná? Chon nképtí ne bhe ngaka fá?” Ke árem be, “Twó ká ne mówu fá ntá ya.”²⁰ Básot mðre bárók ntá Yesu ne yi. Efónó ebúbu yo egho noko Yesu, témté wu, ényíkisi mówu gbogbògbok, akwén amik are binjiri, efen émfu noko yi anyu.²¹ Yesu abhép chimo be, “Efónó ene énan etat yi amæt ná?” Chi mówu akeme be, “Te kembó eki.”²² Beyá ndon efónó ebúbu yo éká yi ankwén ango. Mpokofu éku yi ankwén anyén ndu beway yi. Mbák ókway beku enyinj, gho bhesé ntinso kwak bhesé.”²³ Yesu akeme be, “Wó bé mbák mékway beku enyinj! Yéntiki enyinj ékway beko ntá mmu ane ánokó Mandem.”²⁴ Témté wu, chimo arem ne eyon amfay be, “Nnokó ke neka ená nébhíki tan. Kwak me nnokó sayri.”²⁵ Yesu ághó nókó bé bo bátwó chi tontó tontó, ásáy efónó ebúbu yo be, “Wó efónó ené, efónó kebhoók ne batú chóchók, ghók. Fú yi amæt, ne yé ewak, óké pere twó yi amæt!”²⁶ Yesu árem noko no, efónó yo ébik, ényíkisi mówu gbogbògbok, éfú yi amæt. Arap mbo ngu. Bo abhen báchi are barem be, “Agú.”²⁷ Ke Yesu

akém yi ndu awó, akwak yi afate.²⁸ Yesu áká noko no, achwe anywóp. Bakoño bhi bábhép yi ansem ansem be, “Ndaká yí sébhíki kway bebok efónó ebúbu yo?”²⁹ Yesu akeme bhó be, “Ndiere ne nenikimæet ne netaransay ke bákway beku enyu efónó ebúbu ene émfu mmu amæt.”*

Yesu apet arem be chon mángwáy yi
(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)

³⁰ Yesu ne baghokó bhi bára báre fæet atú Gállili mándak noko. Akeyan mándinj ebhak ene yi achi,³¹ mbonyune, áton nyaka bakoño bhi angati noko bho be, “Bákém chon Mmü ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bó mmik mángwáy yi, ne éghaka noko manywop arat ampetnsem ndü nepém.”³² Ke bó kejwimem ndü enyinj ene yi áreme ne báre chay bebhép yi.

Nkoño Yesu ane áchá abhenefu
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³ Bágháká nókó Kapenaum, báchwe anywóp. Ené bachi aré, Yesu abhép bho be, “Bákém mbo epúítí ambi éti yi?”³⁴ Báchoko kpak, mbonyune bákém nyaka epúítí ne bati ankoñombi ndu berinj mmü wap ane áchá báchák.³⁵ Yesu achoko amik, abhinji bho bati byo ne apay, abho beghati bho be, “Mmü ywæka ane áyan bebhak múngo, abhon besot mmæt yi mbo be apu yényinj ne ambak mübetok ntá bo bachak mankem.”³⁶ Asot mandú mmó ate néntí nap, apoko ye yi amæt, arem ntá yap be,³⁷ “Yé agha ane ásot mmo mbo ane sayri éti ya, ásot chi me, ne yé agha ane ásot me sayri, ásot chi mmu ane átó me.”

Yé agha ane áká ne bhesé achi ne bhesé
(Lk 9.49-50)

³⁸ Jon árem ntá yi be, “Nton, ségho mmu ane apu ndü nkwo ywese ndu ábók befónó bebábébu ndü nnyén ena. Séghati yi be, áképere ku no mbonyune apu ndü nkwo ywese.”³⁹ Yesu akeme be, “Báké kan mmu mbo awu mbonyune yé mmu apu ane áku enyinj maknkay ndü nnyén ena antin anjibhiri mmæt andem bebéptí menyinj éti ya.”⁴⁰ Mmu ane apu nu ne bhese, achi ne bhese.⁴¹ Dinj ká be yé agha ane áchyé be nkóp manyere mányu mbonyune báchi bakoño abhen Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átó, apu nok bebhon akap.”

Sot ka mpok bé mmu áké ku nti ankwen ndü bebú
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Yesu arem be, “Chon émbep encha ntá mmu ane áká mówa amot ane abhónó neka ne me ánkwen ndü bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsot ntáy negho mánsot emi yi. Bo mamese amem manyu.”⁴³⁻⁴⁴ Mbák awó ywæ

* 9:29 Netaransay: Mbok besí basin abhíki bhon “Netaransay”.

ákà ònkwen ndù bebá, kpót wu feré! Echí sayri be ònchwe ndù nepém enen nebhíki bhòj ngwenti ne awò amòt écha memése wò amem nepíngo ane apu neme ne amò apay!⁴⁵⁻⁴⁶ Mbák ekak eye étò wò ndù bebá, kpót yò feré. Echí sayri be ònchwe ndù nepém enen nebhíki bhòj ngwenti ne ekak émòt écha bé mámése wò amem nepíngo ne beka bəpay.⁴⁷ Ne mbák nyésé ene nəkà ònkwen ndù bebá, pòjóri nó guép. Echí sayri bé ònchwe ndù Kefò Mandem ne nyésé nemot écha be mámése wò amem nepíngo ne amík apay.⁴⁸ Amem nepíngo eno, kényore eken kényie bho képu gú, ne ngó apu neme. ⁴⁹ Chòj mángoko yéntiki mmu ne ngó nkúbhé mbo enyu báfyè ngánj ndù nenyíé be néndí anyu.⁵⁰ Ngánj áchí erítí enyíj. Ke mbák ngánj ábhíki peré bhòj manyíjti mi, ná bákway beka wu ampet ambak erítí ngánj? Bónj ká ngánj aməet, mánychò eyòj émòt ne bati.”

10

Enyíj ene Yesu átórjò éti awáy nebhay (Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Yesu ne baghókó bhi báro ye Kapənaum bārók atú Judéya. Bákíj Manyu Jódan. Ngémtay bho, bápət báre rəj ntá yi. Are tónj bo mbo enyü yi áka nyaka mpoknkem.

² Mbək bənkwo Fárisi bátwó memə yi. Bábhép yi be, “Ébhé yesé éká be mmu ándó ngoré ywi ndù nebhay?” ³ Yesu akeme bhó be, “Moses aghati nyaka bhe be yi éti awáy nebhay?” ⁴ Bákéme be, “Moses arem be mmu ákwáy berə ngoré ywi mbák achyé yi ekátí ené awáy nebhay?” ⁵ Yesu aghati bhó be, “Chí éti netanjánti eneka ke Moses áchyé nyaka bhe ébhé ene. ⁶ Sayri sayri, te nebhomík, ‘Mandem ághókó nyaka bo, ngoré ne mbakanem.’ ⁷ Éti yə, ‘Mbakanem abhəj béró etayi ne máyi, ambat mməet ne ngoré ywi. ⁸ bó bati apay mándəp mbo mmü amot. ⁹ Mmu áké fye ye ákóré nenti bo abhen Mandem áchémtí.”

¹⁰ Yesu ne baghókó bhi bápéré nókó nsem anywóp, baghókó bhi bápət babhəp yi menyíj éti nkúbhé ndaka wu. ¹¹ Arem ntá yap be, “Yé agha ane áró ngoré ywi ndù nebhay, abháy achak, akwən berwəp, ¹² ne ngoré ane áró nném abháy achak, akwən berwəp.”

Yesu dyét mambó (Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹³ Bofú básót bəbhəp bārók ntá Yesu ne bhó be yi anyanja bhó amò anti anjet bhó. Baghókó bhi bábho besáyti bhó. ¹⁴ Ke Yesu aghə nəkə nə, nti nébé yi amem, arem ntá yap be, “Dó ká mambó mántwə ntá ya, báké chyet

bhó mbi mbənyune bo abhen bachi mbo bhó ké Mandem abhak Mfə wap.” ¹⁵ “Nchí ghati bhe be, mbák mmu apú ne Mandem mbo enyü mmó ábhək ne etayi, apú kway bebhak ndù mpáy bho abhen Mandem áchí Mfə wap wáwák.” ¹⁶ Yesu asət ye bhó amot amot, ne yentiki ane yi ásoré ambat aməet, anyanja yi awò anti, anjet yi.

Mmü nkáp (Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Ené Yesu arəj nekə, mmüfú ajet, arək, atep mánén besí bhi, abhép yi be, “Ntəj, wə mmü ndíndí, chəj nka yi ke mbəj nepém enén nebhíki bhəj ngwenti?” ¹⁸ Yesu akeme yi be “Ndaká yí óbhíj me be mmü ndíndí? Yé mmü ndíndí apú. Mandem aywínti ke áchí Ndíndí. ¹⁹ Jríj bebhé Mandem. Bérəm be, ‘Kéwáy mmu, Kékwen berwəp, Kéghép aghép, Kéte ntísie ákwaré, Kényie enyíj mmu ndù bapu, Chí máye ne etaye kenókó.’” ²⁰ Mmu wu arem be, “Ntəj, nnáj nchí bhəre bebhé ebhen menkem te kembó éka.” ²¹ Yesu ayíj yi ne beyá ekəj arem be, “Érəp chí enyíj émòt ené obhəj beka. Dók tí menyíj ebhe menkem chyé nkáp ntá bachébhébo. Mbák ónkə nə, chəj ómbəj kefó menyíj amfay. Jntwə ye onkojə me.” ²² Aghoko nəkə nə, apəp, arəbhe rəjəjəj ne basémé anti mbənyune abhəj nyaka beyá menyíj

²³ Yesu ayibhiri mməet arem ntá baghókó bhi be, “Ébe mməet tontó be múnkáp anka Mandem ambak Mfə ywi!” ²⁴ Baghókó bhi bəghókó nókó nə, mməet agú bhó. Ke Yesu apət arem ntá yap be, “Bəbha, ébe mməet tontó be mmu anka Mandem ambak Mfə ywi! ²⁵ Echí wikirik be mpəjə baso ámfəet ndù mbok mbíábhə écha múnkáp beka Mandem ambak Mfə ywi.” ²⁶ Bəghókó nókó nə, mməet agú bhó tontó, bábhép yi be, “Agha ákwáy ye bebhəj nepém enén nebhíki bhəj ngwenti?” ²⁷ Yesu ayíj bho díj arem be, “Ntá nkwanjəj, mbi apú, ke yényíj épú cha Mandem.” ²⁸ Píta asá eyəj arem be, “Ná ne bhesé? Séró yéntiki enyíj sékəjə wə!” ²⁹ Yesu aghati bhó be, “Tətəp, mmü ane áró yé chí eket eyi, yé chí bəmayi abhen babhakanem yé chí abhen bagharé, yé chí máyi ne etayi, yé chí bəbhi, ne yé chí bakí yi éti ya ne éti Mbok Ndíndí, ³⁰ chəj Mandem anchye yi beyá menyíj fá amík, ne chəj ampet ambəj beket, bənnə abhen babhakanem ne abhen bagharé, ne mánó, ne ba, ne baki, ndəj besa betay. Chəj bo mánychye yi beyá nenyok, ke ndù mmík nəkə Mandem anchye yi nepém enén nebhíki bhəj ngwenti. ³¹ Ke chəj beyá bo abhen bachi ambí néne, mándəp ansem, ne abhen bachi ansem, mándəp ambí.”

* 10:11 Nə chí akwən nku nebhay ne ngoré ywi.

Yesu arem ndoh ane ajwi érat be choh mángwáy yi

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Yesu ne baghokó bhi báfa báre ko beroh Yerúsalem, yi ambi, bó ansem. Mmuet agú baghokó bhi ne becháy békem bo abhen bakóhoh bho. Apet asot baghokó bhi bati byo ne apay nepak abho beghati bho menyih ebhen bebhohoh befakari ntá yi be, ³³ “Ghók ká, séròh no chi Yerúsalem, ne mpok séghaká aré, choh mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mánsot yi mamfye amò bóbati bachiákap Mandem ne ntá batoh ebhé Moses, mándem be mangway yi, mámfye yi amò bo abhen bápú bo Israel. ³⁴ Choh mánjoko yi, mámpati batíe yi amuet, mánden yi ne ékpá ne mángwáy yi. Ke éghaka nokò manywop arat, ampentsem ndú nepém.”

Yesu yi be münti abhoh bebhak mübetok

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems ne Jón, bó Sebèdi bárók ntá Yesu bárem be, “Ntoh, séyàn be ónku yéntiki enyih ene sénikmuet be ónku ntá yese.” ³⁶ Yesu abhép bho be, “Báyàn nku be yi?” ³⁷ Bákéme yi be, “Kú enyu ené bese séchoko ne wò, amot ebhé awónem, achák ebhé awógho mpok óbhak ndú enokó kefo eye ne kenokó.” ³⁸ Ke Yesu arem ntá yap be, “Bábhíki riñi enyih ene báyàn nku ntá yeka. Bákway beka menyuh nokóp esohori ane mbónó ményú? Choh mánkway beká bégu enyu newú enen mbónó begu?” ³⁹ Bákéme yi be, “Sékwáy beku no.” Yesu arem ntá yap be, “Tetep choh mánta enyú esohori ene mégho ne mángu enyú newú enen mégu, ⁴⁰ ke mbíki bhoh betan beyap bo abhen bábhohoh bechoko ebhé awónem eya ne abhen bábhohoh bechoko ebhé awógho. Mandem ke áchye bebhak ebho ntá bo abhen bábhohoh bebhak are.” ⁴¹ Baghok Yesu báchák bati byo bághokó nokó enyih ene Jems ne Jón bárémé, bábhó bebénti ne bho. ⁴² Yesu abhñi bó mankem arem be, “Báriñi be, ntá bó mmik, bo abhen básot be báchi bafó, bábhohoh beyá betan amfay bóbbhap, ne bóbati básot beyá betan beku bóbbhap mangok bho. ⁴³ Ke ébhíki bhoh bebhak enyu yo ndú nkwo yweka. Mmu ane áyàn bebhak mungo yweka, abhoh bebhak mübetok yweka, ⁴⁴ ne yéntiki mmu yweka ane áyàn bebhak mmú mbi abhoh bebhak nsem yweka, abhoh bebhak nsem ntá abhenefu mankem. ⁴⁵ Yé chi Me Mmu mfú ntá Mandem, mbíki twò be bo mántók me. Ntwò chi bebhak mübetok ne bechye nepém ene ndu beku beyá bhó mferé bho ndú kesemé bebú.”

Yesu abú Batímas, nnémámik etok Jeriko

(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu ne baghokó bhi báchwop Jeriko. Ené bó báró Jeriko béron, ngémtay bho bare

koñoh bhó ansem. Nnémámik amot ane aka nnyén be Batímas, mmó Timáyo, abhak nepaká mbi chókó. ⁴⁷ Aghokó nokó bé Yesu ane Násáret ke áfuet, abho bebik be, “Yesu! Mmó Mfó Debhit! Ghó me ntínso!” ⁴⁸ Beyá bo báre sayti yi be ánchókó kpák. Ke akpik are bik ne eyoh amfay be, “Mmó Mfó Debhit, ghó me ntínso!” ⁴⁹ Yesu ághokó nokó no, ate arem be, “Bíñi ká yi antwó.” Bárók babhñi yi bárem be, “Faté twó, óké chay, ábhñi wò.” ⁵⁰ Nnémámik wu ayók nde yi amese awu, afate, báyá yi arók ntá Yesu. ⁵¹ Yesu abhép yi be, “Jyán me nká wò yi?” Nnémámik wu akeme Yesu be, “Acha, nchí yan be mpet ngó mban.” ⁵² Yesu arem ye ntá yi be, “Guré, neka ene néku otan.” Témté wu, abho begho mban, ne abho békóhoh Yesu.

11

Yesu achwe Yerúsalem mbò Mmu ane abhohoh betan mankem

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Yesu ne baghokó bhi bakó baghaka ndú bóbetok Betfáge ne Bétani ndú Njie Menok Olif, kekwo Yerúsalem. Ató baghokó bhi bati apay ambi. ² Aghati bho be, “Dók ká ndú mótok ane achi afo ambi. Néchwe ane báchwé aré, choh mángò mómpohoh batu sesét, ane yé mmu abhikire ko ne yó. Kanjari ká, twó ne yó. ³ Mbák mmú ámbép bhe ntí ane bákajari yó, ghati ká yi be, ‘Acha ke áyàn yo,’ ne choh antó mántwo mánkeme yó témté.” ⁴ Bafa bárók, bágho mómpohoh batu wu sesét nefi eket, néku mbi. Bábhó békajari yo. ⁵ Ené bákajari mómpohoh batu wu, bo abhen báchi are téé bábhép bho be, “Ndaká yi bákajari mómpohoh batu wu?” ⁶ Baghok Yesu bághati bho enyih ene Yesu áréme mpok yi ató bho. Báró ye bo mándok ne mómpohoh batu. ⁷ Básot yo bárók ntá Yesu. Básot nden mfámuet yap básbóheri mómpohoh batu wu, Yesu achoko amfay. ⁸ Bo abhen bachi aré, báfere nden mfámuet eyap baghay ambi. Báchák báre kpot béwuókéndé mángay nokó ndú mbi ane yi áfuet are. Báchák báre kpoti kefébhé eken kébhohoh beyé mángay nokó ambi. ⁹ Ndu báròh, bo abhen báchi ambi ne abhen báchi ansem báre bik mándeme nokó be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwò ndú nnyén Acha! ¹⁰ Mandem ánjét kefo etayese Debhit eken kétwò! Sémbítí Mandem mfay!”

¹¹ Néchwe yi áchwé Yerúsalem, arók amem ekerákap Mandem, abyo yéntiki enyih. Aghó nokó bé mpok áfuet, asot baghokó bhi bati byo ne apay bárók ndu mótok Bétani.

Yesu akú enok ene babhñi bé Fig ekuri

(Mt 21.18-19)

¹² Néyi nokó, ené Yesu ne baghokó bhi báró Bétani bápentsem, nsay akém Yesu. ¹³ Aghó

enok fig neko nesie ne beyé aré gebheee, arok beyini mbák ákway bégho yé sepeménok aré. Aghaka noko aré, ake ghó yényin ebhiki fuet chi beyé, mbonyune mpok menok fig ményu képem abhiki re ghaka nyaka. ¹⁴ Yesu arem ntá enok eyo be, “Bebho echon, opu pere nyu képem.” Baghok abhi bághok enyini ene yi arémé.

Yesu achwe amem ekerakap Mandem abók bakósié

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Baghaka noko Yerúsalem, Yesu arak achwe amem ekerakap Mandem. Abók bakósié ne bo abhen báku menyin. Atakati béfémé bo abhen báko esie bakáp bewupsi. Atakati nkwo menok bo abhen báfi bebhónó, ¹⁶ ne akeka bé yé mmu ámpókó enyini ámfuet amem ekerakap Mandem ndu áyan mbi mbin. ¹⁷ Are tón ye bho andeme noko be, “Pú basin Mandem arem be, ‘Eket eya ébhon bebhak chi ekeré nenikimueti ntá bo betokó mmik menkem’, ke báyibhiri yó érop chi eket ené baghép bábhése are!’” ¹⁸ Bóbatí bachiakap Mandem, ne baton ebhé Moses bághok noko no, báre yán mbi beway yi bhése bhése mbonyune báchay nyaka ngémtay bo abhen báchi are, ne ntí bé bóbbho bachi nyaka maknaky tontó ndú menyin ebhen Yesu áton. ¹⁹ Eghaka noko beku, Yesu ne baghokó bhi báró etok egho báfú.

Enyini ene enok Fig ene ekuri étón bhese
(Mt 21.20-22)

²⁰ Bėti, ene Yesu ne baghokó bhi báfuét bepetnsem, bágho enok fig ené Yesu areme bé epu pere kwáy ményu képem, ndu énan égu te ne bakan. ²¹ Píta atik noko enyini ené Yesu arémé ntá enok fig eyo, arem be, “Acha, yini! Enok ené órémé be epu kwáy menyu képem égu.” ²² Yesu akeme bhó be, “Bón ká neka ne Mandem. ²³ Nchí ghati bhe be, yé agha ane ághati njie be, ‘Fá fá dók kwén awu amem manyu,’ ne yi ke makati ndú nti éni ke anoko be Mandem áku no ntá yi, Mandem áku yo ntá yi mbonyune abhíki makati be Mandem áku enyini ene yi areme emfakari. ²⁴ Nchí ghati ye bhe be yéntiki enyini ené mánikmuet be Mandem anchye bhe, nokó ká be mánan bábhon yó ne chon mámbon yo tetep. ²⁵⁻²⁶ Yéntiki mpok ane mmu yweka ánikmuet, ámfónóri yéntiki mmu ane áká yi bebú. Mbák báku no, chon étayeka Mmu achi amfay ámfonori be nkwo.”

Babhép Yesu ebhak ene betan ebhi befú
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ Yesu ne baghokó bhi hápetnsem Yerúsalem. Ené Yesu ákò amem ekerakap Mandem, bóbatí bachiakap Mandem ne baton ebhé Moses ne bóbatí etok bárók, ²⁸ bábhép yi be, “Ntiki betan óbhónó beku

menyini ebhen ne ókà? Agha áchyé wo betan ebho?” ²⁹ Yesu akeme bhó be, “Me nkwo mbón enyini bebhep be. Mbák mánkémé me yo, chon me nkwo ngati bhe mmu ane áchyé me betan beku menyini ebhen mékà.” ³⁰ Ghati ká me, “Agha áchyé nyaka Jón Njwiti betan bejwiti bho? Mandem ke chí bó mmik?” ³¹ Báre kem epáti ne bati be, “Chon séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jón befú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíki noko eyon eyi?’” ³² Ke chon séndem be yi? Séndem be, ‘Béfú nyaka ntá nkwo?’ Bápú kway nyaka berem enyu eyo ndu báchay ngémtay bo abhen báchi aré mbonyune bó mankem mánoko nyaka sayri be Jón achi ndemakepinti Mandem.” ³³ Eku bákéme yi be, “Sébhíki riñi.” Yesu aghati bhó be, “Me nkwo mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betan beku menyini ebhen né mékà.”

12

Nekay bakú betik ne mbonónki
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Yesu abho bétem bó nekay néchák be, “Mmufú achi nyaka. Atí nki api menok vain aré. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhet ane báyat képem vain, be nnok ywi ámfu, mánsot, máná mmem. Ate mókerémfay amem nki wu bé ámbák nebhet ane mmu áchòko ndú bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánké betik mánkore nsáy ne yi. Aró, arók neko etok echak. ² Mpok bekok képeménok ákwáy nókó, mbonónki ató nkubetik ywi be ándók ánsót aywi ákáré mbwot. ³ Ke bó betik bhó kechye. Bákém yi bádén, báfén apetnsem amó apay. ⁴ Mbonónki ató mmó-betik achak. Bákém awu nkwo bádén báfyé yi befuet anti ne báchye yi ntánwóp. ⁵ Ató anefu ane aká batí arat. Yí wu, bákém báwáy. Arók ambi bétó bakú betik abhenefu. Báku enyumot ne bhó. Bádén mbók, báwáy abhenefu. ⁶ Eróp chi njana-mó ywi ane yi are kon. Ndú ngwenti, mbonónki arem ne mmuet yi be, ‘Chon ntó mbón mówa. Yé yi, bábhon béchye yi kenókó.’ Afere ye móywi ató. ⁷ Ke bó betik bhó bágho nako yi, bábho berem ne bati be, ‘Yini mbón móywi né, ne yi ke ábhónó menyie newú etayi. Twó ká sénkem yi sengway bé etayi ánan ángu menyini ebhi méndop chi ebhese.’ ⁸ Móywi wu áchweri ansem ebhá. ⁹ Bákaysi be chon mbonónki wu anku yi ntá bo bhó? Chon antwó angwáy bhó anchye nki wu ntá bo bachak. ¹⁰ Bábhiki re pay enyini ené basini ndú Ekáti Mandem bé: ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhiki ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay áchák ankem?’

11 Chi Mandem Acha ke aka émbak no, ne chí erémé enyín ntá yesé.’ ”

12 Yesu átém nókó nekay enen, báriji be atém nekay eno chí éti yap. Báre yan bekem yi, ke ndu bácháy beyá bo abhen báchi are, báró yi bárók.

Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu báyan yi ánkwén anyu (Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Bátó mbak bõnkwo Fárisi ne mbak bo Israel abhen báte ansem Hérod ntá Yesu ndu bebhep yi menyin mbo ntá ndu beka yi ankwen anyu. 14 Bárõn nõkõ ntá Yesu bárem be, “Ntõn, sériji be ochi mmu tetep, ne õpú tõn kérijámík. Sériji bé õpú yiji mmu ndú besí ónchá yí, ke ðtõn tetep éti menyin ebhen Mandem áyan bo mánkã. Ghati bhese, ebhé yesé éka be sénchié nkábhénti ntá Mfõ Rom ke ébhíki ka?” 15 Yesu arinji bapu amap, abhép bhõ be, “Ndaká yí mãmó me? Tõn ká me ebhókõ nkáp.” 16 Bátwõ yi ne ebhõkõ nkáp. Abhép bhõ be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chí enen ághá?” Bákémé yi be, “Chí ntí Sísa, Mfõ Rom. Ne nnyén, chí eni.” 17 Yesu arem ntá yap be, “Nhié yé ka Mfõ Rom yéntiki enyinj ene echi eyi, mánychye Mandem yéntiki enyinj ene echi ene Mandem.” Bághókó nõkó enyinj ene Yesu areme, bápõp!

Enyinj ene bábhébhé Yesu éti neperénsem ndú nepém

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 Mbak bõnkwo Sádusi bárók ntá Yesu babhep yi éti neperénsem ndú nepém. Bõnkwo Sádusi bábhíki noko nyaka be chõn bawú mámpetnsem ndú nepém. Babhep yi be, 19 “Ntõn, Moses asin ndú ebhé eyese be mbák mmu ángú ándó ngoré kebhõn yé mmó, mómayi abhõn besot ngoré wu bé ámbé bõ ne yi ndú nnyén manõ ane ágú. 20 Bõ chí amat bati tándrámot báchi nyaka. Ane mbi abháy ngoré, agú kebhõn yé mmó. 21 Ane ákõõn asot kénkwésé wu ndú nebhay. Yí nkwo agú kerõ mmo. Éfákári enyumót ne ane ajwi bati arat. 22 Enyu yõ enyu yõ kpát mankem bati tándrámot bágu kerõ yé mõ amat. Ndú ngwenti, ngoré wu nkwo agú. 23 Ndu echi nõ, mpok Mandem ákã bawú mámpetnsem ndú nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bõ mankem, bati tándrámot, yéntiki mmú wap abháy nyaka yi.” 24 Yesu akeme bhõ be, “Bekwéné béchi ne bhe mbõnyune bábhíki riñi yé chí Eyõn Mandem ne yé chí betan Mandem. 25 Mpok Mandem ákú bawú mámpetnsem ndú nepém, bo bábhak mbo bõángel awu amfay. Bápú pãre bháy nebhay. 26 Ne beyinj neperénsem ndú nepém, bábhíki re pay amem ekátí Moses éti mónok ane ágõ ebhi ndu ádu nyaka kesõõ? Bábhíki pay ndu Mandem ághátí Moses be, ‘Me nchi Mandem Abraham, Mandem Aisek

ne Mandem Jekóp?’ 27 Ndem nõ mbõnyune yénu Abraham ne Aisek ne Jekóp bárõ mmiki ne, báchi nepém, ne Mandem achi ne bhõ. Mandem áchi Mandem bo abhen báchi nepém. Apú Mandem bawú. Bé bo Sádusi báchi ndú bekwéné tontó!”

Ebhé Mandem ené échá ebhénéfú (Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Ntõn ebhé Moses amat achi nyaka are. Aghók ndu Yesu áreme ne bõ nkwo Sádusi. Ne ághókõ nõkõ ndu Yesu ákémé bebhep ebhap ne beyá kebon abhép yi be, “Ebhé Mandem ené échá bechak menkem chí ené?” 29 Yesu akeme yi be, “Ebhé ené échá béchák menkem chí ené érem be, ‘Bo Israel, ghók ká. Mandem Acha ane ábhõnjõ bhese mankem áchi amat.’ 30 ‘Ne õbhõn bekwõn Mandem Acha ywe ne ntí ene nenkem, ne éfõnjõ eye enkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem.’ 31 Ené éjwí bepay échi mbo eyõ ne érem be, ‘Kõn nti nkwa mbo enyu ókõnjõ mmuet eye.’ Ebhé ene échá ebhen bepay eyu.” 32 Ntõn ebhé arem ntá Yesu be, “Ntõn arem sáyri! Echi tetep mbõnyu órémé bé Mandem Acha achi amat, achák apú. 33 Ne bekwõn Mandem Acha ywe ne ntí ene nenkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem, ne bé nkõn nti nkwa mbo enyu ókõnjõ mmuet eye ari acha. Besí Mandem, bebhare bebhe ebhen bepay achá akabhé nya besõn ankem ne akap achak ane bo báchyé ntá yi” 34 Yesu aghõ nõkõ be ntõn ebhé Mandem ane akeme yi sayri ne kebon, arem ntá yi be, “Erõp wõ chí mandú béro Mandem ambak ne wõ mbõnyu Mfõ ábhak ne mmu ane áchi anten eyi.” Bebhõ mpok eyõ, yé mmu keperé mõ bebhep yi yényinj.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto (Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Ené Yesu áton bo Eyõn Mandem amem ekerákap abhép bõ be, “Ná batõn ebhé Mandem bárem be Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto chí ebhárémõ Mfõ Debhit? 36 Éfõnjõ Bedyere aka nyaka mbõn Mfõ Debhit arem be Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, ‘Chókó fá ebhé awónem eya ndú enókõ kenókõ, kpaté nkã bõmpap abhe mámbak mbo enók ene ónyãna becak aré.’ 37 Séghõ fá be mbõn Debhit ábhijí nyaka Mpemé be Acha. Ná Achã-re áyibhiri ambak ebhárémõ ywi?” Beyá bo babhõn manják béghok menyinj ebhen Yesu áton.

Yesu aghati bakoõn bhi be mánstõ mpok ne bõ bapu

(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

38 Ené Yesu áton arem be, “Sot ka mpok ne batõn ebhé Moses. Bákõn béghap, mánkõ mansep ne bewubhe wubhé ndem amuet nefisie be bo mánkaka nõkõ bhõ ne kenókõ. 39 Bákõn nkwo bechõkõ ndú bebhaká kenókõ amem bekeré nenikímuet ne ndú bepa. 40 Ne

bó bhère ke mányè menyìyí mánkwésé ne yé chí bèket ebhap ndú mangwò, mánkú nòkò berórí nenikímuet bapu besì bho. Chòy ntémsi yap anjá ancha!”

Akap ane kénkwésé ngoré
(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu achi nyaka kékwoť ekubhé nkáp amem ekerákap Mandem anjini nòkò ndu bo báfyè bakáp amem. Aghó ndú beyá bō nkáp bátwò, yéntiki mmu wap amfye nòkò beyá nkáp amem. ⁴² Etáré nòkò, aghó ndu kénkwésé-ngoré ane eyi épu átwò, afyé bōbèbhòkò nkáp bapay abhen bapu yényìyì. ⁴³ Yesu abhijì bakoño bhì arem be, “Nchí ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ané yéntiki mmu. ⁴⁴ Ndú beyá bakáp ké yéntiki mmu wap áféré mandú achye mbò akap, ke nchébhè ngoré ne achyé yéntiki enyìyì ene yi ábhòjò.”

13

Yesu arem bé chòy mánchòyiti ekerákap
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Nefú Yesu áfú amem ekerákap Mandem, nkoño ywi amot arem ntá yi be, “Ntòy, yìyì. Báte ekerákap Mandem ene-o! Batáy ané básóré báté yò ári ácha!” ² Yesu akeme yi be, “Oghó berem bèket ebhen? Mpok átwò ane ekerákap ene éróyì amik enkem yényìyì keròp téé.”

Chòy bo mánchye nòkò bakoño Yesu beyá esòjòri

(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)

³ Etáré nòkò, ené Yesu achi chókò ebhé Njìe Menok Olif ene éyìyì ekerákap Mandem, Pita ne Jems ne Jòn ne Andru bāròk ntá yi ansem ansem. ⁴ Bábhep yi be, “Eta, ghati bhese, chòy émfakari nò ntiki mpok, ne ntiki erìyì ébhòjò bekú bo mándijì be mpok ane átwò aròp kékwoť.” ⁵ Yesu abho béghati bhò be, “Sòt ka mpok bé yé mmu áké rwò bhe!” ⁶ Beyá bo bátwò chòy mánsòt nnyèn ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nòkò be, “Me ke nchí Mpeme ane Mandem afyé nyaka barièp be átó!” Ne mándwò beyá bhò be mánjìbhiri bati yap. ⁷ Ne mpok bághòkò nsòjò-nenu báké chay. Menyù menyìyì ebhò bébhòyì befakari, ke eyò epu tòn be ngwenti mmik aghaka. ⁸ Chòy betòk ménu ne betòk béchák, bafò etòk mánu ne batí bafò etòk ne chòy mmik anyikisi ndú beyá bebhak, nsay ankwén etòk. Ke menyìyì ebhen menkem bechi chí mbò nebhònet enen bebe ntá ngoré ane ánojìsi.

⁹ “Ke sòt ka mpok! Chòy mánkem be mánchye ntá bóbati etòk bó mántanj be. Chòy mángwapti bhe amem bekeré nenikímuet. Chòy mánte besì bògòbhano ne bafò éti ya be mángátì bhò Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁰ Mbok Ndíndí abhòyì béghaka betòkò

mmik menkem ke ngwenti antwò. ¹¹ Yéntiki mpok ane bákémé bhe ndu betanj be, báké seme ambi ambi be, “Chòy séndem be yi?” Mpok ánkway, dem ka yéntiki enyìyì ené éfú be anyu mbonyune Efóyò Bedyere ke ághàti chòy be enyìyì ené bábhòjò berem. ¹² Chòy manó anchye nti manó ntá bóbati be mángwáy. Chòy mbòk bachi mánkú enyumòt ne bōbhap. Chòy mbòk bó mánte nenu ne bachi ne manó bhap, mánkú be mángwáy bhò. ¹³ Chòy menyù bo menkem mámpap bhe éti báchi bakoño bha. Ke mmu ane áte kákátì te ndú ngwenti, Mandem ápeme yi.”

Erem esòjòri ene ebhòyò bétwò Yerúsalem
(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴ Yesu apet arem be, “Chòy mángò ‘Erem enyìyì ene Mandem ápábhé’ téé ndú nebhuet ane ébhiki bhòyì bebhak. Mpok yò, bo abhen bachi atú Judéya mámbáé mámbésé amfáy njìe. [Yéntiki mmu ane ápáy ekátì-ne ámbaré antí, anjwimem.] ¹⁵ Mpok yò, mbák éfakári bé mmu ákú betik amfay eket eyi, áké sòjòri mmuet besep kpik be andok amfere menyìyì anywòp ke ámbúe. ¹⁶ Ne mmu ane achi ebhí ákú betik, áké rón kpik anywòp ndu bebwop nde yi. ¹⁷ Ne chòy émbèp encha ntá baghoré ne menie ne abhén bábhak ne bó amò mpok yò! ¹⁸ Nìk nòkò ká mmuet be barak ane áké fakari ne eso ndu ébè mmuet bebúe mpok yò. ¹⁹ Báké rò menikmuet, mbonyune esòjòri ené bo bábhòyì mpok yò chí enyù esòjòri ene bábhíki re ghò wawák té mmik ábhò. Ne mpok yò ánanj ámfuét, enyù esòjòri yò epu pere bhák wawák. ²⁰ Ne mbò Acha abhíki kpòt manywòp yò be ake ya, mbú yé nkwanjwan amòt apu ròp nepém. Ke Mandem akpòt mpok esòjòri yò mbijì éti bo abhen yi áyábhé be mambak abhì. ²¹ Mpok yò, mbák mmu ángátì bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yé chí be, ‘Ghó yi awu!’ Báké noko be echi tetep. ²² Báké noko bé échí tetep mbonyune chòy bó betábhá mantwò, yéntiki mmu wap andem nòkò be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be átó. Chòy baremè kepinti nsé nkwo mántwò. Ne yéntiki mmu wap átwò, ankú nòkò menyìyì maknkay ndu berwò bhò. Ne mándwò yé chí bó abhen Mandem áyábhé be mámbák abhì, mbák bábhòyì mbi bekú nò. ²³ Sòt ye ka mpok! Nnanj ngati nò bhe menyìyì ebhen ambi ambi.

Menyìyì ebhen bébhòjò békakari mpok Kristo átwò

(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

²⁴ “Mbák manywòp ane beyá esòjòri yò ámay, mmok ánem témté, ntanj kepere ghò, ²⁵ mambe ámfu amfay ánkwenti, ne betanj mfáy ményikisi. ²⁶ Ne chòy Mmù ane áfú ntá Mandem ambesi ande twò amem nebhanj

ne beyá betañ ne kenókó. ²⁷ Mpok yo, chøj ntó bə́ángel abha, mándək ndü mmik nkem, bebho ndü ebhókó mmik émot beghaka ndu echak, mánsət bo abhen Mandem áyábhé mánhem nebhuət amət.

Enyiñ ene nekáy enokó Fig nétòñ bhese

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁸ “Ghók ká enyiñ ene enokárem ene bábhijí bé, fig étòñ bhese. Enánj émbó betem betó, bárijí bé eso érop chi kékwoť. ²⁹ Echí enyumət ne netwó wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánánj mángó ndü menyiñ ebhen ne ngátí bhe befákari, diñj ká be mpok netwó wa aróp kékwoť. ³⁰ Nchí ghati bhe tetep be menyiñ ebhen menkem bebhøj befakari, ke mkpáká bho abhen echøj amfuet. ³¹ Chøj mfay amfuet, mmik amfúét, ke Eyøj eya épú fuet.

Yé mmu abhíkí riñj nywəp ne mbəñ mpok eyə

(Mt 24.36-44)

³² “Yé mmu abhíkí riñj nywəp ne mbəñ mpok ane menyiñ ebhen befákari chøj. Bə́ángel Mandem bábhiki riñj, yé me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí riñj. Eta Mandem aywínti ke áriñj. ³³ Sot yeka mpok, mámbak pə́ mbənyune yé mmu abhíkí riñj mbəñ nywəp enə. ³⁴ Echí enyumət mbə mmú ane árdəñ nekə, ke ápéré rə eket eyi, arə yéntiki enyiñ amə bə betik abhi, achye yéntiki mmu wap ayi nti betik. Aghati ye mbabheri nyúbha bé ámbák pə́. ³⁵ Bák yé ka pə́! Bábhiki riñj mbəñ mpok ane chi eket ápə́ntsem. Ke chí beku-a, ke ne nénti beti-a, ke manémnkək-a, ke chi neýinywəp-a, yé mmu abhíkí riñj. ³⁶ Ebhíkí ri be yi ántwó témchok antemeri bhe ndü bábhəre kenə. ³⁷ Mbə enyu ngátí né bhe, ke nchí ghati bo mankem fá amik: Bák ká pə́.”

14

Bóbati etək báté eyu be mángwáy Yesu

(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Eróp manywəp apay ndu ménýie Epá Nekiñj ndu bétik nefere Mandem áféré bo Israel ndü kesem amem etək Ijip, ne Epá Bret ane ábhíkí bhøj yís. Bo bati bachiákap Mandem ne batəñ ebhé Moses báre yan mbi bekem Yesu bhésé bhésé mangway. ² Báre rem be, “Séké kem yi mpok epa mbənyune bo bákway béchye esəñari.”

Ngərə amət atemti bawere eriep anti Yesu

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Yesu abhak etək Bétani, amem eket Símun ane ánanj ámé nyaka ebhanjákwá. Ené yi ányie nenyíé aré, ngərə amət atwó ne esáyri ékpémé bawerérierp amen áyá

nkáp. ^{*} Móngoré wu asiép emi ékpémé bawet eyə, apikiri mə anti Yesu. ⁴ Ekə mbək bo abhen bachi are chəkə bábénti tontó, mándeme nəkə ne bati be, “Móngoré ne áchəñti bawerérierp amen ndaká yi? ⁵ Bákway mbə bėti mə anchye nkáp ané áyá échá nkáp ane nkubetik ányie ndü mmie, mánsət nkáp wu mánychye ntá bachébhé bho.” Bəbhə bábho beji mángoré wu. ⁶ Ke Yesu arem be, “Dó ká yi. Ndaká yi básəñari yi? Akə me erítí enyiñ. ⁷ Bachébhébhə báci ne bhe mpoknkem. Yéntiki mpok ane mmu ákónj, ánkwak bho. Ke mpú bhak chøj ne bhe mpoknkem. ⁸ Akə enyiñ ené yi ábhónj mbi beku ntá ya. Awátí me ne bawerérierp ke mpok bébhéme me ankwáy. ⁹ Diñj ká tetep be yéntiki ebhak ené bághati Mbok Ndindí ndü mmik nkem, chøj bo mándem éti enyiñ ené mángoré ane ákú.” Ne ndü bo bárəm éti enyiñ ené yi ákú, chøj mántik nəkə yi.

Júdas aka beti Yesu

(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Júdas Iskariət achi nyaka mmú amət ndü nkwo baghək Yesu bati byo ne apay. Afuét arək ntá bóbati bachiákap ndu beti Yesu ntá yap. ¹¹ Aghátí nókó bhó nkaysi yi, bábhój mañák. Báfyé bariep béchye yi nkáp. Júdas abho beyañ ye mbi ndu beti Yesu ntá yap.

Yesu anyié nenyíé Epá Nekiñj ne baghəkó bhi

(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)

¹² Ndü nywəbhé mbi enen Epá Bret ane kebhój yis, no chi nywəp enen beway mónkwəmen ndu beku nenyíé Epá Nekiñj, baghək Yesu bábhəp yi be, “Jyan séndək sénku nenyíé Epá Nekiñj ntá ye fá?” ¹³ Ató baghəkó bhi bati apay ne eyəñ be, “Dók ká afə ndü etək egħo. Aré, chøj mángó mmu ane ápókó ejə manyiep. Konj ká yi. ¹⁴ Chwe ká ndü eket ené yi áchwe mángati mbəñəket be, “Etaýesé ato bhesé sémbep wə be, ekeré mankə ené yi ábhónj ménýie Epá Nekiñj ne baghəkó bhi aré échi fá?” ¹⁵ Chøj antəñ ye be móket ane áchíkí amfay, ndü ekerémfáy. Yéntiki enyiñ ane séyən échi amem. Tonjí ká yéntiki enyiñ aré ntá yese.” ¹⁶ Baghək Yesu bho bati apay bərok etək egħo eyə. Bághə yéntiki enyiñ mbənyu Yesu ághati bho, bákə nenyíé Epá Nekiñj bábhəre.

¹⁷ Egháká nókó beku, Yesu atwó ne baghəkó bhi bati byo ne apay bəchəkə ménýie nenyíé epá eyə. ¹⁸ Ené mányie nenyíé, Yesu arem be, “Diñj ká tetep be mmu ywəka amət áti chøj me. Yí wu achi fá ne me ányie nenyíé enen.” ¹⁹ Ndak ane ákú bati ábé baghəkó bhi amem, bábho bebhep Yesu amət

* **14:3** Bághóko ékpémé yo ne ntay enen bábhijí bé “Alabásta” ne bághóko bawerérierp amə ne bakanj mənək ane bábhijí be “Nad”.

amot be, “Puyë me, pú no?”²⁰ Akeme bho be, “Chi mmu amot ndü nkwo yweka bati byo ne apay. Yi nkwo asëbhe awo amem nkúbhé ekpáre nenyie ene émot ne me.”²¹ Chonj Me Mmu mfú ntá Mandem ngu mbo enyu Ekáti Mandem érem. Me chonj émbep éncha ntá mmu ane áti me. Éri nyaka bé báké bhe yi wawák.”

Yesu anyie nenyie ngwenti eni ne baghokó bhi
(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kór 11.23-25)

²² Ené Yesu ne baghokó bhi mányie nenyie, asot ekpókó bret akém awó. Achye bakak ntá Mandem abho bébákóti anchye noko bhó ne beyonj ebhen be, “Sot ka nyié. Né chi mmuét eya.”²³ Asot ye nkóbbémém, áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap. Básót. Nti anyú anchye nti.²⁴ Yesu arem ye be, “Né chi manonj ma. Aká nku ane Mandem ányú ne bóbhi ántéé.”²⁵ Nchi ghati bhe be mpú pere nyu mëmen, kpáte ewak ene mënyú mmém bakó amem Kefó Mandem.”²⁶ Ndü ngwenti, Yesu ne baghokó bhi bákway nekway báchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menok Olif.

Yesu arem be chonj Pita andem be abhiki rinjiyi
(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Bágháka nókó ndü Njie Menok Olif, Yesu aghati bho be, “Chonj bé mankem mámfere nti ne me mbonyune Ekáti Mandem érem be, ‘Mandem ádep chonj mbabheri bágghonjémén anguép amik, nkwo bágghonjémén ántaka ebhi.’²⁸ Ke Mandem anánj ánká mpétnsem ndü nepém, chonj njambi atú Gálili, mántemeri me aré.”²⁹ Pita akeme be, “Yé bó mankem mámbué wo, me, mpú bué!”³⁰ Yesu aghati Pita be, “Nchi ghati wo be, nkók aperé kok ndonj epay nkúbhé beti ebhen, chonj óndem ndonj érat be obhiki rinji me.”³¹ Yé no, Pita arem ne nti eni nenkem be, “Yé chí newú, chonj ngu ne wo. Mpú bué wo.” Baghok Yesu báchák mankem baram enyumot.

Yesu are nikmuet amem monki ane bábhinji be Getsémani
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Yesu arók ye nebhuet ane bábhinji be Getsémani ne baghokó bhi. Aré, aghati bho be, “Chokó ká fá, méten mmuét ambi ndu menikmuet.”³³ Asot Pita ne Jems ne Jón arók ne bhó. Aróp nsonso ne basémé anti.³⁴ Arem ntá yap bati arat be, “Basémé ajwí me anti mbo be áway me way. Chokó ká fá, mámbak pé ne me.”³⁵ Aró bhó atén mmuét ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikmuet, bégho mbák ákway béfere esonjari ené échi yi ambi.³⁶ Ndu nenikmuet eni arem be, “Éta, Étaya! Enyinj ené écha wo épú. Kú nkóp esonjari ene ámfuét me

ansem nti. Ke éké bhák mbo enyú mëyanj, émbák chi mbo enyú ýyanj.”³⁷ Afate ye, apétnsem ntá baghokó bhi abhen bati arat. Agho bho ndu bábhare kenó. Anjeme bhó abhep Pita be, “Simun, bábhare chi kenó? Bápú kwáy béchokó pé yé chí ndü nenókó nywop némót-é?”³⁸ Aghati ye bho be, “Bák ká pé, mánik noko mmuét, bé nemo néké dep be amik. Bábhonj nti, ke mmuét apu bhe.”³⁹ Apet aró bhó arók anikmuet ntá Mandem enyumot mbo ndonj ane mbi.⁴⁰ Apétnsem, aghó bhó bati arat ndu bápét bákwené kenó. Bápú kwáy nyaka béchokó pé ndü kenó kéjwí bhó amik. Bó kerinj enyinj ene bákway beghati yi.⁴¹ Yesu aró bhó arók. Apéré nókó nsem ndonj ane ajwi erat, arem ntá yap be, “Bábhuét bebhare kenó? Bábhuét béywémure? Ekway no! Mpok akway ane bákem Me Mmu mfú ntá Mandem manchye ntá bóbéba.”⁴² Faté ká, mmu ane áti me anánj achi kékwt. Séndók séntéméri yi.”

Bákem Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Ené Yesu abhuét berem no ne baghokó bhi, ngók aywi amot ndü abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwop ne beyá bho. Bó bhó bábhak ne boakparenja ne nkík amo. Bóbati bachiákap, ne batonj ebhé Moses, ne bóbati etok ké bátó nyaka bhó.⁴⁴ Júdas anánj achyé nyaka bhó erinj ene ékwák bó mándinj Yesu. Aká nó, ndü ághátí bhó be, “Mmú ane mëbhene chonj chí yi. Kém ká yi mándok ne yi be áké bué.”⁴⁵ Achúsbhé nókó ebhak ené Yesu achi, arók akaka yi be, “Ntonj!” Abhene yi.⁴⁶ Bó bhó barók *bákem Yesu bábáyti.⁴⁷ Ke mmu amot ane áchi kékwt, agwop akparenja ywi akpót atú nsem Müngo bachiákap Mandem chwát agwep amik.⁴⁸ Yesu abhép bo abhen bátwo bekem yi be, “Bátwo bekem me ne boakparenja ne nkík mbo be nchi ngébbhé ntantañ?”⁴⁹ Nchi nyaka ne bhe amem ekerákap Mandem nénji nenji ntonj noko, be kékem me. Ke echí enyu ene be enyinj ené básinjí amem Ekáti Mandem émfú tetep.”⁵⁰ Afó ké baghokó bhi báró yi bábue.

⁵¹ Esakámu amot abhak aré ane áchi neندن amuét nénép. Are kono Yesu. Báyanj nyaka bekem yi,⁵² ke abué ebhówo,ندن ayi aróp bó amo.

Básót Yesu ntá batanjá manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Básót Yesu bárók ntá müngo bachiákap Mandem. Bóbati bachiákap Mandem ne bo bati etok ne batonj ebhé Moses báchem aré.⁵⁴ Pita ákonjo nyaka bhó ansem nekó nesie, kpáte amem senta müngo bachiákap Mandem. Aré, arók achokó ne babhabheri angókó ngó angwaka noko ngó.⁵⁵ Bóbati

bachiákap Mandem ne bô echemé batanja manyé bachak mankem báre yaj bo abhen bákway bebhat Yesu barak amuet enyu ené bô bábhəŋ mbi beway yi, ke báke bhəŋ yé mbi. ⁵⁶ Beyá bho bápú barak bábáy yi anti, ke menyin ebhen bô bárémé kebháak enyumot mbənyune báchi nyaka beyəŋ beyəŋ. ⁵⁷ Báchák báfate ye básé nsé amuet Yesu be, ⁵⁸ “Séghok ndú yi àrəm be, ‘Chəŋ mmokoti ekerákap Mandem ene báté ne amə, ne beka manywəp arət, nte écháak ené puyé bo ke báté.’” ⁵⁹ Yé nə, bô nkwo kebháak eyəŋ émot. ⁶⁰ Mungo bachiákap Mandem afaté besí bo echeme eyə abhép Yesu be, “Ōbhíki bhəŋ yənyin bekeme ndú menyin ebhen bô bhen bárəm be ōku?” ⁶¹ Yé nə, Yesu achəkə kpák, akerem yənyin. Mungo bachiákap Mandem apət abhép yi be, “Wə ōchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átə, wə ke ōchí Mmə Mandem Mmu sébhəŋjə bebəti?” ⁶² Yesu akeme be, “Chi me, ne chəŋ mǎngə Mmu ane áfú ntá Mandem chəkə ndú enək kenókə ebhe awənem Mandem betəŋ menkem. Chəŋ mǎngə ndú Mmu ane áfú amfay átwə amem nebhanj.” ⁶³ Yesu akeme nokə nə, mungo bachiákap wu akém nden ené échi yimbəŋ amuet adak. Arem be “Sépət séyən batísíe mántwə mándəm enyin ene yi ákú ndaká yí?” ⁶⁴ Bəghok menyin ebhen yi áréme ndu bétəŋ bé áyenti mmuet ne Mandem. Bəkaysi be yi? Báká eyəŋ émot be mǎngwáy yi.” ⁶⁵ Mbək eyap bábho bépáti Yesu batíe amuet. Básət nden bágwət yi amík. Bäre depti yi mándem nokə be, “Ghatí bhese! Agha ádébhé nə wə?” Babhabheri básət yi. Ndu bārəŋ, mándepti nokə yi.

Pita arem be abhíki riŋi Yesu

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ené Pita ábhuet amem senta mungo bachiákap Mandem, ngoré betok aywi amot arək ebhak ene Pita achi. ⁶⁷ Aghó nókə yi ndú áwak ngó, ayinji yi díf arem be, “Wə nkwo ōchí mbú ne Yesu mmu Násáret-ne.” ⁶⁸ Pita ataŋa, arem be, “Mbíkí riŋi enyin ene ōrəm. Mbíkí riŋi ntí ne nnet aré.” Arem nokə nə, afa arək ate ndú nyúbha ene senta, [nkúbhé mpok eyə nném nkək akók]. ⁶⁹ Ngoré betok wu aghó yi aré, apət abho bərəm ntá bo abhen báchi are téé be, “Mmüne achi mmú ywi nkwo.” ⁷⁰ Pita apət ataŋa. Ebhíkí tat, bo abhen báté aré ne Pita bərəm ntá yi be, “Sayri sayri, ōchí mmú ywi amot mbənyune wə nkwo ōchí mmu Gálili!” ⁷¹ Ndəŋ ayo, Pita arem be, “Mandem ántəmsí me mbák mēsé chi nsé! Mbíkí riŋi mbəŋ mmú ane bārəm nə éti yi!” ⁷² Nkúbhé mpok ayo, nném nkək akók ndəŋ ané ajwí épay. Pita atik ndú Yesu ághátí yi be, “Nkək apere kók ndəŋ épay, chəŋ

əndəm ndəŋ erat be əbhíkí riŋi me.” Agbəkə kebho, are di.

15

Bársk ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Bėti bėti, bəbati bachiákap Mandem ne bəbati etək ne batəŋ ebhé Moses báte eyu ne nkwo echemé bəbati etək báchák mankem. Báfye yi ngem amó, básət barək ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka gəbhəno atú Judéya mpok yo. ² Páilet abhép yi be, “Wə ke ōchí né Mfo bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbo enyu óréme.” ³ Bəbati bachiákap Mandem bəbhat Yesu beyá barək amuet besí Páilet. ⁴ Páilet apət abhép yi be, “Ōbhíkí bhəŋ yənyin békéme? Ghok bebəpti menyin ebhen bārəm bé ōku!” ⁵ Ke yənyin Yesu kerem. Páilet abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé Yesu

(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Gəbhəno abhəŋ nyaka epin be yəntiki mmíe, ndú mpok Epá Nekinji, áferə mükəŋen amot ane bo báyən yi ámféré. ⁷ Mpok eyə bo bábhak ekerékenəŋ. Báfye bhó kenəŋ ndu bápú noko bəbati etək ne ndu bágəébhé ebyək amem etək kpát bəway bho. Mmú wap amot aka nnyən bé Barábas. ⁸ Eká bho bārək ntá Páilet bé ámfere mükəŋen nkúbhé mbənyu yi ákə yəntiki mmíe mpok Epá Nekinji. ⁹ Páilet abhép bə be, “Bəyan mferé Mfo bo Israel amə be yi andakə?” ¹⁰ Páilet arinji nyaka sayri be bəbati bachiákap bákem Yesu bátwə ntá yi ne yi chi éti mpabhamík. ¹¹ Yé nə, bəbati bachiákap Mandem báku ngémtáy bəbhə mándəm Páilet ámfere chi Barábas ekerékenəŋ. ¹² Páilet abhép bə be, “Bəyan ye be nku yi ne mmu ane bəbhinji bé Mfo bo Israel?” ¹³ Bábho bəbik be, “Dem mǎngó yi ndú ekotákátí.” ¹⁴ Ke Páilet abhép bə be, “Ntikí ebépti ndak yi ákú?” Ke ngémtáy bəbhə bápət bäre bik ne betəŋ be, “Dem mǎngó yi ndú ekotákátí!” ¹⁵ Ndu Páilet áyən nyaka beka mbo enyu beyá bəbhə báyən, áferə Barábas ekerékenəŋ. Achye eyəŋ bádén Yesu ne ékpá. Achye yi ntá yap bé mǎngó ndú ekotákátí.

Batemé nenu bərə yəkə Yesu

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶ Batemé nenu básət yi bārək amem áchá gəbhəno. Bəbhinji batemé nenu báchák mankem nebhuət amot. ¹⁷ Báfye yi nkú chu amuet ane ágháká yi te beka. Básət bəbatábhənək abhən báchí nsənsə máni ntá báfye yi anti be chi ayí nta kefə. ¹⁸ Bábho beway Yesu mándəm nokə be, “Acha mfo bo Israel, kenókə kéchí eke étá!” ¹⁹ Bäre depti yi anti ne menək. Mámpati nokə yi batíe

amæet ne mántep nõkõ mánén besí bhi mbó be báchyè nõ yi chi kenókó. ²⁰ Bápóbbhé nõkó béyókõ yi, báfére nkú chu yi amæet, básót eyi yimbõñ bákéme yi amæet. Básót ye yi bárók bego ndü ekotákátí.

Bágó Yesu ndü ekotákátí

(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Ené bárõñ, bátemeri mmü etók Sírene amot ane aka nnyén bé Símun ndu áfú ebhi áronj etók. Mányiere yi ámpókó ekotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda ne Rúfos. ²² Básót Yesu bárók ebhak ené bábhñj bé Gólgóta, nó chi “Nebhæet Ænkóntí.” ²³ Báchyè yi mmëm amen báchóbbhé ne babbhé amen bábhñj be myrrh. Ke Yesu kenyu mós. * ²⁴ Bágó yi ndü ekotákátí. Básót nden eyi bekóre. Báguerp ebháná bérñj ane yèntiki mmu wap ábhõñj básot. ²⁵ Bágó yi ndü ekotákátí mpok nywõp néghaka nkárenka nénenamot. ²⁶ Amfáy ntí Yesu, ndü ekotákátí, ebhok enok ebhak babbhát. Básñj aré enyñj ené éku ke báway yi. Básñj be, “Mfó bo Israel.” ²⁷⁻²⁸ Bágó nkwo ngébbhé ntantanj amot ndü eyi ekotákátí ebhe awónem Yesu. Bákú enyumot ne achák ebhe awõgho yi. ²⁹ Bo abhen báfuere fáet, bágháká nyaka are mánté, mánka ne batí, mánsokoti nõkõ yi be, “Aha! Wõ mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywop arat! ³⁰ Pemé mmæet, ne fá ndü ekotákátí sep amik!” ³¹ Bóbati bachiákap Mandem ne batõñ ebhé Mandem ne bóbati etók béré way nkwo yi, mándeme nõkõ ne bati be, “Ápæme nyaka bo báchák, ke apú kway bepeme mmæet yi!” ³² Dó ká séngó ndü Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó, Mfó bo Israel, áfa ndü ekotákátí ansep amik. Mbák ánsép amik, chõñ sénoko bé Mandem ke átó yi.” Baghép abhen bati apay báre sokoti Yesu nkwo.

Yesu agü ndü ekotákátí

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Egháká nõkó nkárenká byo ne epay ne ngósi, ejuri ékwén etok enkem. Ebhák kpáte nkárenká érat ne ngósi. ³⁴ Egháká nõkó mbõ nkárenká eyo érat, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabátani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yi ófére ntí ne me?” ³⁵ Mbók bo abhen báté kékwót báyñj, bághók nõkó ndü Yesu ábíki enyu eyo, béré rem ne bati be, “Ghók ka, ábhñj Eláija!” ³⁶ Mmü wap amot ajiat arók asot ekuchá agwót antí mónok asebbe yó amem echyé mmëm. Asá amfay, ateme Yesu anyu bé ánsók. Arem be, “Dó séngó mbák Eláija átwò beferè yi ndü ekotákátí ne.” ³⁷ Yesu ábíki nõkó, asebbe. ³⁸ Nkúbbhé mpok yu, ekát ene echi amem ekerákap Mandem éghare bebhak

bepay befu amfay beghaka amik. ³⁹ Münti nkwo batemé nenu besa betay ane áté áyñj Yesu aghó enyu yi ágú. Ekæ arem be, “Tetep, müne achi mbæ chi Mmõ Mandem!”

⁴⁰ Baghoré fú báté nekõ nesie máññj nõkõ. Mbók eyap báchi nyaka Maria ane etók Magdala, ne Salóme ne María nno Jems ane mónkwen ne Jóses. ⁴¹ Baghoré bhõ bákõñj nyaka Yesu mánychè nõkõ yi nekwak bebhó mpok ane yi áchi atú Gálili. Beyá baghoré báchak abhen bákõñj nyaka Yesu Yerúsalem bábhak aré nkwo.

Bábhème Yesu

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Eghaka beku ndü Nywõp Ntonñtí, ené bátõñti mmæet béchwe ndü nywõbbhé neywémæet, ⁴³ Joséf mmü Arimátia amot, afa ne netanánti arók ntá Páilet be ányché yi betanj ámfere Yesu amfay ekotákátí. Joséf achi nyaka mmü echem egho ene bóbati etók ane abhõñj kenókó besí bhõ, ne ánonj nyaka mpok ane Mandem átwò ambak Mfó ntá bo abhen bachi abhi. ⁴⁴ Páilet ághókó nõkó enyñj ene Joséf áremé, abhak maknkay bérñj bé Yesu agu. Abhñj münti batemé nenu ane agho ndu Yesu ágú, abhép yi mbák anánj agu tetep. ⁴⁵ Münti batemé nenu wu aka bé anánj agu. Páilet aghati ye Joséf bé ákway bérõñ beferè erene Yesu. ⁴⁶ Joséf arók aku ésienden. Afere yi asebbe amik. Anép ne ésienden eyo, arók afyé yi amem nnem enén bátémé ndü setarébbhé. Afú abñjiri ye eremé ntay akuti nyünem. ⁴⁷ María ane etók Magdala ne María nno Jóses bághó nebhæet ane bábhære Yesu.

16

Yesu apetnsem ndü nepém

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Nywõbbhé neywémæet nefæere nõkõ, baghoré bati arat báku bawerérip ndu berõñ bewati Yesu amæet. Bábhák Maria ane etók Mágdala ne María nno Jems ne Salome. ² Bèti bèti ndü nywõbbhé mbi amem Sónde, báfu báre rõñ ndü nnem. Báchwõp aré mpok mmok anánj áfütü ³ Ené bó bárõñ, báre rem ne bati be, “Agha ábñjiri chõñ ntay amferè anyu nnem ntá yesè?” ⁴ Bårèm nyaka nõ mbõnyune ntay eno néchik nyaka tontó. Bápère chwop aré, bághó bé bábñjiri nõ nerõp chi nepak. ⁵ Baghoré bhõ báchwe amem nnem, bághõ esakámu chokó ebhe awónem eyap ne nkú pépép amæet. Becháy bekém bó tontó. ⁶ Esakámu eyo éghati bhó be, “Báké cháý! Ndñj bé báýañ Yesu ane Násáret ane bágó ndü ekotákátí. Apú fá. Mandem akü yi apetnsem ndü nepém nkúbbhé mbõ enyü yi áremé nyaka be ebhõñ befakari. Twó ká egho nebhæet ane bábháré yi. ⁷ Dók ye ka ghati

* 15:23 Babbhé mós achi nyaka ndu beku yi áké ghok bebe tontó.

bakoŋo bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambi áròŋ atú Gállili. Chòŋ mángwò yi aré, nkúbhé mbònyu yi ágháti nyaka bhe.”⁸ Baghòré bhò báfú ndú nnem báre ròŋ ntíét ntíet mángwèrè nòkò ne bábhak maknkay tontó. Bècháy beka bó kerem yènyìŋ ntá mmu.

*Yesu abhesi ntá María ane Mágdala
(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)*

⁹ Yesu áfú nòkò ndú ñewú beti bheti ndú nywòbhé mbi ndú sònde, ayambi atòŋ mmæt ntá María ane etòk Magdala. Yi ke achi nyaka ngòré ane Yesu ábókò befóŋó bebúbèbù tándramòt bérò yi. ¹⁰ María aròk aghati ndak ane ntá bo abhen bákò nòkò nyaka ne Yesu. Atemeri bó ndú básème mándi nòkò. ¹¹ Ke bághoko nòkò be Yesu apetnsem ndú ñepém ne bé María aghò yi, báke noko bé echi tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoŋo bhí bati apay
(Lk 24.13-35)*

¹² Ètat nòkò, Yesu abhesi enyu echak besí bakoŋo bhi bati apay abhen báfu etòk egho báko mándòkò nòkò ndu mòtok ebhi. ¹³ Ètat nòkò, báriŋi enyu mmu yi áchi. Bápetnsem etòk egho bágháti bakoŋo bhi bácháak, ke yè mmu wap ke noko be echi tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi bati byó ne amòt
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)*

¹⁴ Ansem mpok, ené bakoŋo bhi batí byo ne amòt mányìe ñenyíé, Yesu afú bhò besí. Are bé ne bhò ne ntí be bágwòt bati yap ne bábhíkí noko be yi apetnsem ndú ñepém mbò enyú bo abhen báyámbi baghò yí bágháti bhó. ¹⁵ Aghati yè bhò be, “Dók ká ndú betòkò mmik menkem ghati nòkò ká Mbok Ndíndí ntá bó mankem. ¹⁶ Yè agha ane ánókò Mbok Ndíndí ne bájwítí yi, Mandem àpeme yi ndú bebú be ámbák mmù ywi mpoknkem. Ke mmu ane abhiki ka menoko, Mandem áchye yi ntemsi ndú bebú bhi bebhuet ne yi. ¹⁷ Chòŋ bo abhen mánókò mámbòŋ betan békù menyinjí maknkay. Chòŋ mámbok befóŋó bebúbèbù ndú nnyén ena, chòŋ mándem beyòŋòtòk ebhen bábhíkí riŋi ndú nnyén ena. ¹⁸ Mbák mánkém nnyó ne awò, apú kù bhe yènyìŋ, ne mbák mányú enyìŋ ené éwày mmu, épú kù bhe yènyìŋ. Chòŋ mányarà bómame amó anti mántan.”

*Yesu apetnsem ntá Mandem
(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)*

¹⁹ Yesu Acha ánáná nòkò bérem kepi ne baghòkò bhi, Mandem asòt yi apetnsem am-fay, achòkò ndú enòkò kenókò ndu ebhe awónem Mandem. ²⁰ Bakoŋo Yesu báròbhé nòkò, báre kò mángati nòkò Mbok Ndíndí mbánkem. Yesu Acha abhak ne bhò, achye bhò betan beka menyinjí maknkay ndu betan

be Mbok Ndíndí ane bó bágháti bhò achi tetep.

Mbok Ndíndí mbò enyü Lúkas ásinjí

¹ Eta Tiófilos: Oríjì be beyá mámo besin menyin ebhen befakari ndü nkwo ywese. ² Básinjì eti menyin ebhen bo abhen bághó ne bághátì bhese. Batísyè bhò bághò nyaka barak ayo te nebhònet, ke bábhak bò betok ndu béghátì bho Eyòh Mandem. ³ Eta, mbò enyü membònjì nkwo nnánjì nkóhò menyin ebhen menkem sayri ndü erori mpok, nkáysí bé eri be nsinjì ngati wò enyinjì émot émot enyu efakari. ⁴ Nchí sinjì beku óndinjì tetep ane ayinjì menyin ebhen bághátì wò.

Angel Mandem arem be chònjì mámbé Jòn Njwiti

⁵ Mpók ane Héròd achi mfo atú Judéya, nchiakap Mandem abhak ane áká nnyén bé Sakaria. Akù nyaka betik Mandem ne nkwo bo abhen babhinjì be Nkwó Abíja. Nnyén ngoré ywi nebhak be Elísabet. Yí nkwo afú ndü nneréket Aron, nneréket bachiákap Mandem. ⁶ Sakaria ne ngoré ywi babhak chak besí Mandem. Bábhònjì kenókò ne Mandem, mámbure nòko bebhé bhi menkem bekwéné ti. ⁷ Ke bó kebhojì yé mmó mbonyune Elísabet achi nyaka nkongoré, ne bó bati apay mánánjì nyaka bákòk.

⁸ Éwak émot, nkwo bachiákap ane Sakaria bábhák ndü betik. Eku Sakaria are ku betik mbò nchiakap besí Mandem. ⁹ Békòhò epinjì ené bachiákap Mandem, bágwep nyaka ebhánjì ndu beyap mmu ane áróh ndü móket ane achi te amem ekerákap Acha ndu besònjì enyinjì ene échyè erítì * eriep amem ekerákap Mandem. Bagwep ebhánjì, ékwén amuet Sakaria. ¹⁰ Mpok ákwáy nòko, bo bachem nefi ekerákap Mandem. Báre nikmwet ené Sakaria achi amem áróh enyinjì erítì eriep eyo. ¹¹ Angel Mandem abhesi ntá yí, ate ebhe áwonem, ndü nebhuet efeme-akap atú ane básònjì enyinjì erítì eriep eyo. ¹² Mpok Sakaria ághó yí achayti, becháy békém yí tontó. ¹³ Ke ángel wu arem ntá yí be, “Sakaria, óké cháý! Mandem aghok nenikmwet ene. Ne chònjì ngoré ywe Elísabet ampòko menie ambé wò mómbakanem, ne óbhònjì bédu yí nnyén bé Jòn. ¹⁴ Ne chònjì ómbònjì beyá manák; ne beyá bo mámbònjì manák mpok bábhé yí. ¹⁵ Chònjì émbak nò mbonyune yí ábhák chònjì eremému besí Acha. Báperé bhé yí, chònjì Éfòhò Bedyere ambak ne yí tontó. Abhíkí bhònjì ményü mmém amem ákém mmu, ne yé chí mmem batanjì. ¹⁶ Chònjì anja beyá bo Israel, mámpetnsem ntá Mandem Acha

wap. ¹⁷ Chònjì Mówu anjambi ke Acha antwò, ne chònjì yí ambònjì betanjì ebhen Éfòhò mbò ndemekepinti Eláija, bé yí anku bachíbhò mánkònjì bóbhap, anku bo abhen bátanjì ne Mandem mámbònjì kebònjì, mámbak mbò bo abhen bachi chak besí Mandem. Chònjì yí anku bo mámbák ndü nté ane bákway besyepti Acha.”

¹⁸ Ke Sakaria abhép ángel be, “Chònjì ndinjì bé ané ndak achi tetep ná. Me ne ngoré wa sékòk tontó.” ¹⁹ Ángel akeme Sakaria be, “Dinjì bé me nchí Gábriel. Nchí téé besí Mandem, ne yímbònjì ke átó me be ngati wò mbok ndíndí ne. ²⁰ Ke óbhíkí noko enyinjì ene ngati wò, ené ébhòhò befú tetep mbák mpok akway. Téndu óbhíkí noko, chònjì ónkwén kebhojì ókepere kwáy berem kepí kpáte nywop enén bariép amen afú tetep.”

²¹ Ndü mpok yò bo abhen báchyè Mandem bakak nefi ekerákap bare nonjì Sakaria mámakati nòko enyinjì ene eku yí áre tat amem ekerákap. ²² Afú nókò, akerepere kwáy berem kepí ne bhò. Are mak ne amó ntá yap. Bághó be aghó kenó amík anti fúú amem ekerákap. ²³ Mpok ane Sakaria ábhak ndü betik afúéré nókò, agure anywóp.

²⁴ Ébhíkí tat, ngoré ywi Elísabet apòko menie. Yí kefú nefi ndü batanjì átáy andem nòko be, ²⁵ “Néne, Eta Mandem atònjì me berindu. Aféré ntiánwóp ané mébhònjì nyaka besí bhò.”

Angel Mandem arem be chònjì mámbé Yesu

²⁶ Mpok menie Elísabet beghaka batanjì atandat, Mandem ató ángel Gábriel etòk Násáret, atú Gállili. ²⁷ Ató yí ntá ngosònjì ane aka nnyén be María. Abhíkí re rinjì nyaka mbakanem. Mmu ane áká nnyén be Joséf ane afú ndü nneréket Mfo Debhit atí nyaka bebhay María. ²⁸ Ángel wu átúw nókò ntá yí arem be, “Mmá, nkáká! Mandem ayet wò tontó!” Acha achi ne wò.

²⁹ María aghoko nòko nò, ntí átáka yí amem, are bhép mmuet eyi bé, “Ntikí enyü bakak ne!” ³⁰ Ángel arem be, “María, óké cháý. Mandem atònjì wò berindu. ³¹ Chònjì ómpòko menie, ómbe mómbakanem, ne óbhònjì bebhinjì yí be Yesu.

³² “Chònjì yí ambak eremému ne chònjì nnyén eni nembak be Mmò Mandem Acha. Chònjì Eta Mandem anchyè yí enókò kefo ené Debhit mmu yí achi ebhárémó ywi. ³³ Ne chònjì ankmé bo Israel mbò Mfo mpoknkem. Kefo eki kébhíkí bhònjì ngwentí!” ³⁴ María abhép ángel wu be, “Chònjì ané ndak ámbak ná, ené mbíkí rinjì mbakanem?” ³⁵ Ángel akeme yí be, “Chònjì Éfòhò Bedyere ántwò ntá ye, ne betanjì Mandem Acha ménku ómpòko menie. Eti yo, mmó ane óbhe, ábhák nyánjì ne mámbinjì

* ¹⁹ Enyinjì ene básònjì anchyè erítì eriep, ne ndü eyòhòndik bábhinjì yo be, ‘Insens’.

yi be, ‘Mmɔ Mandem.’ ³⁶ Yiní Elísabet, mánɔ ywe ndu nnereket. Yëndu yi are kók ne bábhɛn yi bé nkongoré, achí ne menie ndú batan átándát néne, ne chɔn ambé móm Bakanem. ³⁷ Yényin epu cha Mandem.”

³⁸ María arem be, “Menchí chí mübetok Mandem, émfákárí ne me mbɔ enyu órémé.” Angel arɔ ye yi arɔk.

María arɔk beghɔ Elísabet

³⁹ Ebhíkí tat, María afa, arɔk áyák, ndú etok nje emót atú Júda. ⁴⁰ Achwóbhé nókɔ aré, arɔk achwe eket Sakaría, akaka Elísabet; ⁴¹ Mpok Elísabet aghoko bakak María, mmɔ ayon mmuet amem menie ebhi ne Éfónɔ Bedyere abhak ne yi tontó. ⁴² Abik ne betan arem ntá María be, “Chí ane Mandem áyéré ndú nkwo baghoré, ne áfók ámbák ne mmɔ ane óbhe chɔn! ⁴³ Ndé kɔ yi be Mandem anchye me ené enyú erem áfók, bé nno Acha ántwɔ ntá ya? ⁴⁴ Nchwe óchwé ókáká me, mmɔ ane achi me menie ayon mmuet ne manák. ⁴⁵ Eri echa ntá yé mbonyune onókó bé chɔn Mandem ankɔ ntá ye mbɔ enyu yi árémé.”

Nekwáy enen María akwáy ndu bebiti Mandem

⁴⁶ María abho bébiti Acha be, “Nti ena nékwáy ndu békáká Mandem Acha ne manák.

⁴⁷ Éfónɔ eya énják éti Mandem Mpeme wa.

⁴⁸ Atɔn me beyá berindu yéndu nchí chí mmóbetok ywi ne mpú yényin!

Nebho néne, chɔn mkpáká bho enkem mámbinji me be, ‘Ngoré ane eyi eri echa!’

⁴⁹ mbonyune Mandem betan menkem, akɔ beyá menyinjí maknkay ntá ya.

Ne yí achí nyánjá.

⁵⁰ Aghɔ ntínso ne bó abhen báchye yi kenókó, ndú mkpáká bho enkem.

⁵¹ Akɔ betantí menyin ne awó ywi, aták bo abhen báyon mmuet ne nkaysi ane achi amem batí yap.

⁵² Aféré berémé bafɔ ndú menókó kefɔ ebhap, ákosi bo abhen bápú yényin.

⁵³ Achyé berítí menyin ntá bo abhen nsay ánú bho,

abók abhen bábhónɔ, bárɔk amɔ amɔ.

⁵⁴ Mandem akwak bo Israel, bó betok bhi. Abhíkí ghókantik bariɛp ami ntá bachímbi bhese be chɔn angɔ bho ntínso.

⁵⁵ Abhíkí ghókantik beghɔ Abraham ntínso, ne bebháre bóbhi mankem, mpoknkem!”

⁵⁶ María achokɔ ne Elísabet ndú batan árat, ke ápetnsem eket eyi.

Nebhé Jón Njwiti

⁵⁷ Mpok ane Elísabet ábhónɔ bébhé ákwáy nɔkɔ, abhé móm Bakanem. ⁵⁸ Bakokosi bhi ne bóneréket, bághók nókɔ enyú berinti

ebhen Mandem átónɔ yi, báre nák ne yi. ⁵⁹ Mmɔ ágháká nókɔ manywɔp ánen, bo bárók bésiɛp yi. Báre yàn beɔu yi nnyén be Sakaría mbonyune chi nnyén Etayi. ⁶⁰ Ke máyi arem be, “Nnyén eni nebhon bebhak chí Jón.” ⁶¹ Yé nɔ, bárém ntá yi be, “Yé mmu apú ndú nneréket ayweka ane ábhónɔ nnyén enɔ!” ⁶² Bábhó ye memak ne amɔ ndu bebhep chimɔ nnyén enen yi áyàn manchye mɔ. ⁶³ Sakaría amak ne amɔ bé máchye yi enyin ené yi ánsin aré. Báchye nɔkɔ yi enyin ásin aré be, “Nnyén eni chí Jón.” Bɔ mankem bahhak maknkay tontó. ⁶⁴ Témte wu Sakaría apet abho berem kepí ankaka nɔkɔ Mandem. ⁶⁵ Becháy békém bakokosi bhap mankem. Ne mbok menyin ebho ataka ndú betókɔ nje menkem atú Judéya. ⁶⁶ Yé agha ane ághókó mbok menyin ebhen befákárí abhære bho anti, amebhe nɔkɔ mmuet eyi be, “Ntiki enyú mmú yi abhak chɔn?” Ebhak kponoron be betan Mandem Acha béchi ne yi.

Nekwáy Sakaría

⁶⁷ Éfónɔ Bedyere abhak ne Sakaría, chí Jón.

Abho bérem kepinti be,

⁶⁸ “Bakak ámbák ne Mandem Acha bo Israel, mbonyune atwɔ ndu bekwak bóbhi, ne ndu béfére bho ndú kesem.

⁶⁹ Achyé bhese etantí Mpeme ane áfú ndú nneréket ané mübetok ywi Mfɔ Debhit.

⁷⁰ Mandem akɔ nyaka baremé kepinti bhi abhen bachi nyánjá mandem enyu eyɔ tentɛp,

⁷¹ be chɔn ampeme bhese ndu amó bómpap abhese, ne amfere bhese amɔ bo abhen bapabhe bhese.

⁷² Arem nyaka be chɔn angó bachímbi bhese ntínso,

ne ántik nku ane yi anyu ne bóbhi.

⁷³ Nɔ chí enyin ene Mandem aghati nyaka Etayese Abraham, ayiki bé yí ákɔ yɔ;

⁷⁴ nɔ chí, befére bhese amɔ bómpap abhese, ankwak bhese bé séntók nɔkɔ chí yi, kebhon becháy,

⁷⁵ sémbák nyánjá ne chak besí bhi ndú nepém enese nenkem. ndú manywɔp yesé fá amik ankem.

⁷⁶ Ne wɔ mówa, chɔn mámbinji wɔ be ndemekepinti ane Mandem Acha, mbonyune chɔn ónjambi ke Acha antwɔ, be ontorjti mbi ntá yi,

⁷⁷ ónkɔ bóbhi mándinji be chɔn yi amfonjori bebú bhap, ne ampeme bho.

⁷⁸ Mandem ywese ákè nɔ mbonyune ághɔ bhese ntínso tontó.

Chí ntínso ke nékɔ yi áto chɔn Mpeme ywese, yí amfú amfay antwɔ mbɔ nyienyíémok béti. ⁷⁹ Atwɔ bechye bediére ntá bo abhen bachi ndú ejuri

ne ndü becháy newú,
ne ndu beya bhesé ndü mbi ane átwò bhesé
ne kprák.”

⁸⁰ Mówú agó atan ndü nkwaamæt ne ndü
Efónó. Bechókó bhi bebhak amem baso, anon
nókó nywòp enén yi átonj mmæt ntá bo Israel.

2

*Nebhe Yesu
(Mt 1.12-25)*

¹ Mpok eyò Jgóstos abhak mfò Rom, achye
eyòj bé mánsot mpáy bho mankem abhen
bachi ndü betók ebhen bechi anten yi.
² Nepáy-bho enò nébbhak enén mbi mpok
Kwirínios achi góbbhanò etók Siria. ³ Yéntiki
mmu arók eyi etók ndu besinj nnyén. ⁴⁻⁵ Joséf
nkwò afa Násáret atú Gálili arók Bétlehem,
atú Judéya. Bétlehem abhak etók ene babhe
Mfò Debhít. Joséf arók aré mbonyune
achi nyaka ebhárimò Debhít. Arók ne
María, ngoré ane yi ati bebhay be mánsinj
manyén. Abhak ne menie. ⁶ Ené bò bachi
Bétlehem, mpok nebhe ayi akway. ⁷ Abhé
mómbi ywi, abhak mómbakanem. Anép
yi ne nden, abhære amem ekwòbhé nenyie
nnya mbonyune bábhíkí bhòj nyaka ebhak
bechókó amem ekeré manko.

Bòangel ne babhabheri bágghómén

⁸ Ndü betí bhò, nkwo babhabheri
bágghómén bábhak nefi ne bágghómén
eyap ndü atú etók wu. ⁹ Angel Mandem
abhesh bó besí, bediéré Mandem beghò bhò
amæt ne becháy bekem bó tontó. ¹⁰ Ke ángel
wu arem ntá yap be, “Báké chay, mbonyune
ntwò bhe ne Mbok Ndíndí ane áchyè chòj
bo mankem beyá manák. ¹¹ Bábbe Mpeme
yweka echòj etók Debhít. Yi ke achi mmu
ane Mandem afyé nyaka bariép be áto. Yi
chi Acha. ¹² Erin ené étòj chòj be mmòre
chi be bágghò chòj ndü mánébhé yi ne
nden, bábhære amem ekwòbhé nenyie nnya.”

¹³ Témté wu, ngémtay bóàngel Mandem
babhesi bare kway mámbiti nókó Mandem
be

¹⁴ “Kenókó kémbák ne Mandem amfay;
kprák ambak fá amik ne bo abhen beríndu
ebhi bechi ne bhò!”

¹⁵ Bòangel bárò bhò, bapetnsem amfay.
Babhabheri bágghómén babho berem ne
bati be, “Séndók ká Bétlehem séngó enyinj ene
efakari, ené Mandem aká sendinj.” ¹⁶ Báfá,
bárók ayak bágghò Joséf ne María. Bágghò
mmòre nkwo bháre amem ekwòbhé nenyie
nnya. ¹⁷ Bágghò nókó nò, barem éti menyinj
menkem ebhen ángel Mandem aghati bhò éti
mówu. ¹⁸ Bò mankem abhen baghoko enyinj
ene bò bareme babhak maknkay. ¹⁹ Ke María
abhære menyinj ebhò menkem anti, ankaysi
nókó bhò. ²⁰ Babhabheri bágghómén

bápetnsem. Báre kway mámbiti nókó
Mandem mbonyuné menyinj menkem ebhen
bágghò ne ebhen baghoko, bechi enyumot
mbonyu ángel aghati bhò.

Bádu Yesu nnyén

²¹ Egháká nókó manywòp ánen, básyep mó,
bádu yi nnyén be, Yesu, nnyén enen ángel
arème nyaka be babhòj bechye yi te mpok
babhiki re pòkò menie ebhi.

Bárók betòj Yesu ntá Mandem

²² Mpok ákway ane Joséf ne María baròj
beká mbonyu ebhé Moses érem be mánkò
ndu bebhak pépép besí Mandem mpok ngoré
abhé, bápókó Yesu bárók Yerúsalem ndu
betòj yi ntá Mandem Acha, ²³ mbonyu básinj
nyaka ndü Ebhé Mandem be, “Yéntiki mómbi
ane achi mbakanem, bábhòj bechye yi ntá
Mandem. ²⁴ Bábhòj nkwo bechye akap ébu
wu ane achi ‘Bòbebhòjò bepáy, mbák epu
nò, bebhep bepáy, bekojò ebhé Mandem.’”

* ²⁵ Mpok eyò, mmu abhak Yerúsalem ane
aka nnyén be Simion. Abhak chak anchye
nókó Mandem kenókó. Anòj nyaka mpok
ane Mandem átwò ankwene bati bo Israel.
Ne Efónó Bedyere abhak ne yi. ²⁶ Efónó
Bedyere anán aká nyaka yi arinj be áptú gu
keghò Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be
áto. ²⁷ Efónó Bedyere aká Simion arók ndü
ekerákap Mandem. Nnò ne chi Yesu báchwe
aré ne yi ndu betòj yi ntá Mandem bekojò
ebhé Moses. ²⁸ Simion aghò nókó móré asot yi
akém amò abiti Mandem be:

²⁹ “Acha, óka bariép ame afú tetep,
dò yé me, mmòbetok ywe ndók petii,
³⁰ mbonyune nnán ngò ne amík mmu ane óto
be ampeme bhesé.

³¹ Mpeme ane ótòjti be bó mankem mángò.
³² Achí erajò betòj bo abhen bápú bo Israel
mbi berinj wò,

ne be kenókó kéntwò ntá bòbbe, bo Israel.”

³³ Chi ne nnò babhak maknkay beghok
menyinj ebhen Simion areme éti Yesu.

³⁴ Simion ayét bhò, arem ntá máyi María
be,

“Mandem ayap mone be anká beyá bo Israel
mankwen ne be ánjon abhenefu,
ne be ámbák erinj ené bo bárèm be bápú yan.

³⁵ “Ne chòj ene énkú be nkaysi ane achi bo
ánti ambo befú kponjoròj,
ne wò ómbòj beyá basémé éti mone mbo
mmu ane eekak éyéme yi anti.”

³⁶ Mpok eyò, ngoré ane áká nnyén be
Ana abhak Yerúsalem. Abhak ndemekepinti
Mandem. Abhak mmò Fanuel, ebhárimò
ane nneréket Asha. Akok nyaka tontó ne
anán achi nyaka ekerénebhay ndü mamié
tándramot ke nném aywi águ. ³⁷ Aròp
kénkwésé, te mpok ane yi aghaka mamié
besa menwi nsem anwi. Yi kerò beròj ndü

* 2:24 Lk 2.22-24; Lévitikos 12; Namba 18.15-16.

eke rákap Mandem ndu bechye yi kenóko, ne are níkmæet ambak nõko ndü netarénsay, beti ne ngósi. ³⁸ Nkúbhé mpok eyo Joséf ne María bakak ntá Mandem andeme nõko beyá menyin̄ ãti mmó, ntá bo abhen mánõn̄ nyaka be Mandem amfere bõ Yerusalem ndü esõjõri.

³⁹ Joséf ne María manaña nõko beka menyin̄ menkem bekojo ebhé Mandem, bápetnsem ne mmó etok eyap Násáret atú Gálili. ⁴⁰ Yesu arak ambi bégo ne débhoj betan̄. Abhõj beyá nerin̄indak ne áfõk Mandem abhak ne yi.

Yesu arap ansem amem ekerákap Mandem

⁴¹ Yéntiki mmíé, chi ne nno Yesu bárõn̄ nyaka Yerusalem ndü *Epá Nekin̄ji. ⁴² Mpok yi aghaka mamíé byo ne apay, bárõk ndü epá eyo mbo enyu esí. ⁴³ Epá émay nõkó, bare petnsem etok eyap ke Yesu arap Yerusalem, chi ne nno kerin̄ji. ⁴⁴ Báko ndü nywop nenkem mánkaysi nõko be yi achi ndü nkwo wap. Bághó nõkó be apú ne bho, babho beyan̄ yi nenti mamæere bhap ne bõneréket awap. ⁴⁵ Báyan̄ nõkó yi kegho, bápetnsem Yerusalem ndu beyan̄ yí aré. ⁴⁶ Egháká nõko manywop arát, bághó yi amem ekerákap Mandem chakõ ne batõj ebhé, ndu ághok menyin̄ ebhen bõ bárèm, ne amebhe nõko bõ bebhep. ⁴⁷ Bo mankem abhen bághok menyin̄ ebhen yi arém bábhák maknkay ãti menyin̄ ebhen yi arin̄ji ne enyü ene yi ákeme bho menyin̄ ebhen bábhèp yi. ⁴⁸ Mpok ane chi ne nno bághó yi, ebhak bho chi enyin̄ maknkay. Nno abhép yi be, “Mówa, mba abhiki ká etaye ne me enyune!”

⁴⁹ Mme ne etaye séko, séyan̄ wõ ne beyá becháy anti. Yesu akeme bho be, “Báyan̄ mba me ndaká yí? Bábhiki rin̄ji be mbõn̄ bebhak amem eket Etaya?” ⁵⁰ Ke nno ne chi kejjwimem ndü enyin̄ ené yi areme ntá yap.

⁵¹ Apet ye nsem Násáret ne bho, abhak ne bho sayri aketan̄nti. Máyi abhare menyin̄ ebhen menkem anti.

⁵² Arak ambi bégo ndü nkwoæet ne ndü nerin̄indak. Mandem abhõj manák ne yi andok nõko chí ambi. Ebhak enyumot ne bo.

3

*Jõn Njwiti arem ãti Yesu
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)*

¹⁻² Mpok Jõn mmõ Sakaría achi amem baso, Mandem achye yi menyin̄ ebhen yi ábhõjõ beghati bho. Mpok Tibériõs achi mfo ngo ane etok Rom ndü mamíé neku, Põntiõs Páilet abhak gõbhanõ atú Judéya, Hérod abhak münti atú Gálili, mómáyi Filip abhak münti atú Itúria ne Trakonítis, ne Lisánias abhak münti atú Abilene. Káyfas

ne Anas babhak bõbati bachiákap Mandem. Mandem aghati Jõn mmõ Sakaría enyin̄ mpok yi achi amem baso, ³ Jõn arak ye ndü betok menkem ebhen bechi atú Nnyén Jõdan, angati nõko bho Eyõj Mandem be bo mántiknsem ndü bebú ebhap manjwiti bhõ be Mandem amfonjori bebú ebhap. ⁴ Ebhak mbo enyü Aisáya ndemekepinti Mandem asin̄ji nyaka amem ekáti yi be:

“Mmü achi amem baso ábik ne eyõj amfay andeme nõko be, ‘Tojtí ká mbi ane Acha áfaet aré.

Ká ka mbi ywi ambak chak.

⁵ Chók ká yéntiki éyéme,

mánka yéntiki njie ngo ne yéntiki mónjie andop mmik nebhaet.

Nyabhé ká babhi ane achi njóti njóti, mándansi ané achi gbokoti gbókóti,

⁶ ne chõj bõ mankem mángo ndu Mandem ápeme bho.”

⁷ Jõn arem ntá beyá bo abhen bárõn̄ ntá yi bé yi anjwiti bhõ be, “Bé befé! Agha áyébhé be batú be manjan̄ mbi ndu bebæ ntemsi Mandem ane átwõ? ⁸ Bábhõj beka menyin̄ ebhen betõj be bátiknsem ndü bebú ebheka tetep. Báké chakõ mándem bé báchi bebharébhõ Abraham. Din̄ji ká bé Mandem ákwáy besot batay ane anka yó ámbak bebharébhõ Abraham. ⁹ Yé chí néne, seti séchi bháré, ne bákway bekpõt yéntiki enok ene epu nyu beriti kepem te ndü bakan, mángæep angó.”

¹⁰ Bõ bho bághókó nõkó nõ bábhèp Jõn be, “Yi sébhõjõ ye beku?” ¹¹ Akeme bho be, “Mmu ane ábhõjõ nkú epay áchye amot ntá ane abhiki bhõj, ne mmu ane ábhõjõ nyilé ánkóré ne ane abhiki bhõj.”

¹² Babhebhé nkabhenti nkwo bárõk be yi anjwiti bho. Bábhèp yi be, “Ntõj, yi sébhõjõ beku?” ¹³ Jõn akeme bho be, “Báké sot nkábhenti éncha ané bábhõjõ besot.” ¹⁴ Mbok batemé nenu nkwo bábhèp yi be, “Yi sébhõjõ béku?” Akeme bho be, “Báké sot nkáp ntá mmu ne betan̄, báké bhat mmu ndak amæet; dõ ká akap ané báchye bhe ndü betik ebhen báka ánkway bhe.”

¹⁵ Bo bábhaka nyaka nti ndü menyin̄ ebhen Jõn arém ne ebhen yi ákã. Ekã bábhõ bebhep mmæet mbák Jõn ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átd. ¹⁶ Jõn akeme bhõ be, “Mëjwiti bhe ne manyiep. Ke mmu ane acha me átwõ. Mbiki kwáy mmu ane nchi kanari nkwobhénya bekek ebhi. Anán̄ ántwõ, chõj anjwiti bhe ne Éfõjõ Bedyere ne ngó. ¹⁷ Atwõ ne nchán myákati awõ ndu béchák nkway be amfáp ene eri ne bekpáfu. Anán̄ ánkã nõ, ansot mbwot anten ndu nkpané, anyo mmik, ansot bekpáfu amfye amem ngó ane apu neme.”

¹⁸ Jõn arem beyá menyin̄ bechak ndu befye bho nti ndu ánú beka mánoko Mbok Nándí

ane yi aghati bho. ¹⁹ Jón aji Mfo Hérod be akwɛn ebhé Mandem ndu ásóré Heródias ngóré mómáyi ábhay. Aji yí žti barak abúabw achak ankem ane yi ákú. ²⁰ Ne mémáka ndú ebhó menkem, Hérod arem báfé Jón amem ekerékenon.

Jón ajwiti Yesu

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Bápére fe Jón, anán ajwiti nyaka bho. Ajwiti Yesu nkwɔ. Ne mpok Yesu ánikmæet, nebu nénéne. ²² Efónó Mandem asot mkpá ebhónó asepi yi amæet. Eyon efú amfay erem be, “Wó ochí Mówa. Nkonj wɔ tontó. Žhyé me beyá manjak”

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Mt 1.1-17)

²³ Mpok Yesu ábhó betik ebhi, achi nyaka mbɔ mamié esá nsem byó, bo mándem nɔkɔ be Yesu chí mmó Joséf mmó Héli, ²⁴ Héli mmó Máat, Máat mmó Lévi, Lévi mmó Mélki, Mélki mmó Jánai, Jánai mmó Joséf, ²⁵ Joséf mmó Matátias, Matátias mmó Emos, Emos mmó Náhum, Náhum mmó Èsli, Èsli mmó Nágai, ²⁶ Nágai mmó Máat, Máat mmó Matátias, Matátias mmó Sémen, Sémen mmó Jósek, Jósek mmó Jóda, ²⁷ Jóda mmó Joánan, Joánan mmó Résa, Résa mmó Scrúbabel, Scrúbabel mmó Siltiel, Siltiel mmó Neri, ²⁸ Neri mmó Mélki, Mélki mmó Adi, Adi mmó Kósam, Kósam mmó Elmádam, Elmádam mmó Èr, ²⁹ Èr mmó Jóshua, Jóshua mmó Eliésa, Eliésa mmó Jórím, Jórím mmó Máat, Máat mmó Lévi, ³⁰ Lévi mmó Símiɔn, Símiɔn mmó Júda, Júda mmó Joséf, Joséf mmó Jónam, Jónam mmó Eliákim, ³¹ Eliákim mmó Meléa, Meléa mmó Ména, Ména mmó Matáta, Matáta mmó Nátan, Nátan mmó Debhit, ³² Debhit mmó Jese, Jese mmó Obed, Obed mmó Bóas, Bóas mmó Sálmon, Sálmon mmó Náshon, ³³ Náshon mmó Amínadap, Amínadap mmó Rám, Rám mmó Héron, Héron mmó Péres, Péres mmó Júda, ³⁴ Júda mmó Jekóp, Jekóp mmó Aisek, Aisek mmó Abraham, Abraham mmó Téra, Téra mmó Náho, ³⁵ Náho mmó Sérug, Sérug mmó Réu, Réu mmó Pélek, Pélek mmó Eba, Eba mmó Shéla, ³⁶ Shéla mmó Kaínan, Kaínan mmó Afásad, Afásad mmó Shém, Shém mmó Nóa, Nóa mmó Lámek, ³⁷ Lámek mmó Metúsela, Metúsela mmó Enok, Enok mmó Járet, Járet mmó Mahálálel, Mahálálel mmó Kánan, ³⁸ Kánan mmó Enos, Enos mmó Sét, Sét mmó Adam, Adam mmó Mandem.

4

Satan amɔ Yesu

(Mt 4.1-11; Mk 1.12, 13)

¹ Yesu ápére fú ndú nnyén Jódan, ajwi ne Efónó Bedyere. Yí akw Yesu arɔk amem baso, ² abhak aré ndú manywop besa bepáy Satan

amɔ nɔkɔ yi. Yí kenye yényin ndú manywɔp eyɔ ankem. Ndú ngwenti manywɔp eyɔ nsay akém yi. ³ Satan arɔk arem ntá yi be, “Mbák ochí Mmɔ Mandem, chyé eyon be ntáy enen nánjibhiri néndɔp ekpɔkɔ bred.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Èchí amem Èkátí Mandem be, ‘Puyé nenyié nónó ke nékém nepémé mu.’”

⁵ Satan asot yi akó ndú nebhæet ane achi te amfay atón yi betakó mmik menkem ne kefo eken kéchí aré ndu mómbiní mpok. ⁶ Are m ye ntá yi be, “Báchyé betanj ne kefó mmik nkem ntá ya, ne nchí kway bechye kɔ ntá yé agha ane nkónó. Chonj nchye wɔ bóbbhen menkem ne kefo ekap. ⁷ Mbák óntep mánen amik, ónchye me kenókó, mbɔ Mandem ywe, chonj menyin ebhen menkem ménndɔp ebhe.” ⁸ Yesu akeme bé, “Èkátí Mandem èrém be, ‘Mmu abhɔnj bechye kenókó chi ntá Mandem Acha,

antók chí yí aywintí.’”

⁹ Satan asot yi bárók Yerúsalem, bákó ndú nebhæet ane áchí te amfay ndú ekerákap Mandem. Aré, arem ntá Yesu be, “Mbák ochí Mmɔ Mandem, dók, ¹⁰ tɛndu echi amem Èkátí Mandem be,

‘Chonj Mandem anchye eyon boángel bhi mántwɔ manchye wɔ nekwa.’”

¹¹ Èkátí Mandem épet èrém be, ‘Chonj mánkpæep wɔ ne amɔ yap, bé óké tem ekak ndú ntay.’”

¹² Yesu akeme yi be, “Èkátí èrém be, ‘Žké mɔ Mandem Acha ywe.’” ¹³ Satan ámó nókó Yesu ndú beyá babhi kekém yi, arɔ kpik yi.

Yesu abho betik ebhi atú Gálili

(Mt 4.12-17; Mk 1.14, 15)

¹⁴ Yesu apet ye nsem atú Gálili ndú betanjá Efónó Bedyere. Mbok yi ataka atú Gálili wu ankem. ¹⁵ Are tɔnj bo Eyon Mandem amem bekeré nenikimæet bo Israel, ne bo béré chye yi kenókó.

Bábyak Yesu amem etok Násáret

(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

¹⁶ Yesu afa, arɔk Násáret, etok ene máné yi aré. Mbɔ enyú epin eyi echi nyaka, arɔk amem ekeré nenikimæetí ndú nywɔbhé neywémæet bo Israel. Ebhíki tat, afate bepáy Eyon Mandem. ¹⁷ Báchyé yi ekátí ene ndemekepinti Aisáya. Anene yó, ndú nebhæet ane básinjí bé:

¹⁸ “Efónó Mandem Acha achi ne me mbonyune,

ayap me bé ngátí Mbok Ndíndí ntá bachébhébo.

Ato me, be ntwó ngátí bo abhen bachi ndú yéntiki enyú kesem, be chonj mámfere bho are.

Ne bé chonj amik anene manémámik, ne be chonj mánychye ngangan ntá bo abhen batí bakwánwanj mánylere bho amik.

19 Ato me bé mbé ntá bho be mpok ane yi átəŋ bó beríndu bhi akway.”

20 Yesu ánáná nókó bépay ekáti yo, akuti yo, akeme ntá munti arək achəkə amik. Bó mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti bátey yi amik amuet. 21 Abho ye beghati bhə be, “Echəŋ, enyih ene basiŋi men arəm éfakári mbə enyü bəghókó.” 22 Bó abhen bachi aré, bərəm beríti menyih žti yi, ne babbhak maknkay žti beríti kepi eken kėfú yi anyu. Ke bəbho bebhep be, “Pú mmə Josėf ne?” 23 Yesu arəm ntá yap be, “Chəŋ mąntem me nekay enen žti ya be, ‘Ngan, bú mmuet eye. Menyih ebhen seghoko be əku awu etək Kapənaum, ku bhó fá amem etək eye nkwo.’”

24 Yesu arəm be, “Nchí ghati bhe be, bápú ka ndemekepiinti amem etək yi. 25 Ke nchí ghati bhe be, mánkwésé bayá nyaka amem etək Israel ndü mpok ndemekepiinti Elájia. Mpok yo manyiep kekwen ndü mamié arat ne ebhók, ne erémé nsay ékwén ndü etək Israel enkem. 26 Ke Mandem ábhíki tó nyaka Elájia ntá yé kénkwésé amət, ebhíkífuet chi ane achi etək Sərəfat, atú Sidəŋ, etək bo bachak. 27 Ne ndü mpok ndemekepiinti ane áká nnyén be Elájia, beyá bə ebhanákwa bachi nyaka amem etək Israel. Ke yé amət Elájia ábhíki bu, ebhíkífuet chi mmü etək echak, Náman, mmu Siria.” 28 Bo mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti, bəghókó nókó nó, bati ábé bhə amem tontó. 29 Bafáte bákém yi, bafu etək ne yi. Ndü etək yap echi amfəy njie, básót yi barək ndü nkókónjie bé mámpúri yi ankwén aré. 30 Ke ayibhiri mmuet, anəne, afuét nenti nap arək ebhakayi.

Mmu ane efónó ebəbu échyè yi esəŋəri
(Mk 1.21-28)

31 Yesu apət asep arək Kapənaum, etək egho, atú Gálili. Aré, are tőŋ bo amem ekeré nenikímueti bo Israel ndü nywəbhé neywəmmuet enap. 32 Bəbhák maknkay tontó žti enyu ene yi átəŋ mbənyune átəŋ nyaka mbə mmü ane arəm émay. 33 Mmu amət abhak aré ane efónó ebəbu éšəŋəri. Are bik ne eyəŋ etanatan andeme nəkə bé, 34 “E! Yesu, Mmu Násəret, əbhan yi beka ne bhese! Žtəw fá beway bhese? Nđinji mmu wə óchí. Žchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” 35 Yesu asəy efónó yo be, “Kusí! Fú yi amuet!” Efónó yo éguəp mmü wu amik besi bhap. Ke éfú yi amuet keka yi yənyih. 36 Bó mankem bəbhák maknkay, ne babho bebhep bati be, “Eyəŋ ené mmü-ne échí né ná e? Asay befónó bebəbebu ne betəŋ bé mēmfu bo amuet, ne mēmfú.” 37 Ne nsonjo Yesu akə ataka atú etək wu ankem.

Yesu abú beyá bəmame
(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

38 Yesu afa ekeré nenikímueti yo, arək, ndü eket Simun. Nno ngərə Simun abhəŋ mbəép atanatan. Baghak Yesu manik yi mmuet be ambu yi. 39 Arək, ate neku bekok ebhen yi achi are bhərə. Achye eyəŋ be mbəép wu ándó yi. Amay. Afaté akə nenyé abho mene bhə.

40 Mpok ane mmok ənəm, bə mankem abhen bəbhəŋó bəmame menyu ne menyu básót bhə bərək ntá Yesu. Abho mēnyəŋa amə amuet yəntiki mmu wap, kpat abú bhə mankem. 41 Beyá bhap bəbhəŋ nyaka befónó bebəbebu. Befónó bebəbebu bhə befú beyá bho amuet mēmbiki nəkə bé, “Wə óchí Mmə Mandem!” Ke Yesu are sáy bhə, keka mēndem yənyih, mbonyune bəriŋi nyaka be yi achi Mpeme ane Mandem átó.

Yesu are tőŋ bo amem bekeré nenikímuet bo Israel

(Mk 1.35-39)

42 Néyi nəkə, Yesu afa etək, arək ndü nebhet ane bo bápú aré. Bó babho beyəŋ yi. Bəghó nókó yi, babho menikimuet bé áké rə etək eyap. 43 Ke yi aghati bhó bé, “Mbəŋ bəgháti Mbok Nđinđi be Mandem achi Mfo amem betək bechak nkwo, mbonyune Mandem átó me fá amik chi žti yo.” 44 Arə ye, are kə andəkə nəkə ndü betək ebhen bechi atú Judéya angati nəkə bho Mbok Nđinđi amem bekeré nenikímuet bo Israel

5

Yesu abhinji bakoŋo bhi abhen mbi bati anwi

(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Ewak émət, Yesu abhak téé angəkə Əntiŋnyen Genésəret. * Bo bərə nu bebhak kekwot ne yi be mangok Eyəŋ Mandem. 2 Aghó bachwi apay angəkonyén. Bawənsi abhen bəbhəŋó bachwi yo, báfú amem mánchaka nəkə basi yap. 3 Yesu arək achwe amem áchwí amət. Abhak ane Simun. Aghati yi be ánok áchwí anten anyén mandú. Yesu achəkə ye amem áchwí wu, antəŋ nəkə bo abhen bachi angəkonyén Eyəŋ Mandem. 4 Anáná nókó betəŋ bo arəm ntá Simun be, “Tén áchwí ndü eentem mángwəp basi yeka anyén be mánkem nsi.” 5 Simun akeme yi be, “Eta, séden mmuet beti menkem ke yənyih sébhíki kem. Ke ndu bekoŋo eyəŋ eye, chəŋ nguep básí ndü eentem.” 6 Yi ne maməre bhi bərək baguəp beyá nkáp anyén, bákém beyá nsi. Eyá kpat beyá nkáp yap abho berakati. 7 Bámák batí bawənsi abhen bachi ndü áchwí achak ne awə be mántwə mánkwak bhə. Bərək bachem ne bhə, bafere nsi báfyé amem bachwi apay kpat ábhó bebət. 8 Simun ane mpíkiri nnyén

* 5:1 Əntiŋnyen Genésəret: Chi Əntiŋnyen Gálili.

eni nechi be Píta, ághó nókó enyinjí maknkay yo, arók atep mánén besí Yesu, arem be, “Acha, kétwó kekwtó ne me, mbonyune nchí mmú bebú.”⁹ Arém nò, mbonyune yi ne bati bhi bachi nyaka maknkay tontó beghó beyá nsi ene bakeme.¹⁰ Jems ne Jón, batí bawáy nsi, bábhák nkwó maknkay. Báchi nyaka bō Sebedi. Yesu arem ntá Símun be, “Kéchéy. Bēbho echōj ɔ̀bhe ya chí bo be mantwó ntá ya.”¹¹ Bó Píta bátémé nókó bachwi yap angókonyén, bāró yéntiki enyinj bakoño Yesu.

Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

¹² Mpok Yesu achi etókófu, mmu ebhanákwa amót arók akwén yí bekek abho menikmuet ntá yi bé, “Acha, mbák ɔ̀kōj, ɔ̀kway beka me ntañ.”¹³ Yesu anyabhe awó atók yi arem be, “Nkōj beka wó ɔ̀ntāñ, neme ene némáy.” Témté wu, ebhanákwa yi emay.¹⁴ Yesu asemti yi be, “Ké ghati yé mmu enyinj ene éfákáři, ke dák ntá nchiakap Mandem be yi angó be ebhanákwa ye emay. Anán ámbýó wó, ɔ̀ndák, ɔ̀nchye ye akap ntá Mandem békóño ebhé Moses. Chōj eyó émbak enyinj ene étōj bo be ebhanákwa ye émay.”¹⁵ Ke yé nò, mbok Yesu ataka mbánkem. Ngémtay bo bārók ntá yi ndu beghók Eyōj Mandem ne bé yi ambu mame yap.¹⁶ Ke aya mmuet arók ndú nebhuéréfu amem baso anikmuet.

Yesu abú mbénti
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

¹⁷ Nywōp nemot, Yesu átōñ nyaka bho Eyōj Mandem, Mandem Acha achye yi betañ, are bú bōmame. Bōnkwo Fárisi ne batōj ebhé Mandem babhak aré. Báfú ndú bōbetók mankem atú Gálili, ne bachak báfú atú Judéya, ne abhenefu báfú Yerúsalem.¹⁸ Bófú bátwó ne mbénti amot ane bápókó ndú bekpaka. Baré yan mbi bechwe anywōp be mambure yi besí Yesu.¹⁹ Ke bō kebhōj mbi ane báfuet manchwe amem éti beyá bó. Bákó amfáy eket, manene mbok aré, basebhe yi bhure ndú bekpaka bhi, néntí bhó, besí Yesu.²⁰ Yesu ághó nókó enyú neka enén bábhōj ne yi, aghati mbénti wu be, “Nkwáne, mfónóři bebú bhe.”²¹ Batōj-ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi bábho bebhep mmuet be, “Agha né? Enyinj ene yi arém chí nsók ntá Mandem! Mandem aywinti ke ákway befonjori bebú mmu!”²² Yesu arinjí nkaysi yap. Abhép bó be, “Ndaká yí bákaysi menyú menyinj ebho?”²³ Enyinj ene échi wikirik chí ené? Berem be, ‘Mfónóři bebú bhe’, ke chi berem be, ‘Faté kó?’²⁴ Ke chōj nku mándinj be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbōj betañ fá amik befonjori bebú bho.” Arém ntá mbénti wu be, “Nchí ghati wó, faté, pókó bekpaka bhe gure!”²⁵ Témté wu, afate kperep besí bhap, apókó enyinj ene

yi ábhàre nyaka aré, abho begure, ambiti nókó Mandem.²⁶ Beyá becháy bekem bo mankem! Bábhák maknkay, babho bebíti Mandem, mándeme nókó be, “Seghó baraká maknkay echōj!”

Yesu abhinj Lévi
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

²⁷ Awu áfúéré nókó, Yesu afa nebhuéré wu arók aghó mbebhé nkabhénti ane áká nnyén be Lévi chókó amem ekerébetik yi. Yesu aghati yi be, “Twó, bhák nkoño wa.”²⁸ Lévi afate, aró yéntiki enyinj, abho bekonjo Yesu.

²⁹ Ebhíkí tat, Lévi anak erem epa eket yi ntá Yesu. Beyá babhebhé nkábhénti ne bakú bebú bachak nkwó babhak aré ne Yesu.³⁰ Bōnkwo Fárisi ne batōj ebhé Mandem, baré nywinti, ne bábhép bakoño Yesu be, “Ndaká yí mányie mányu nókó ne babhebhé nkabhénti ne bakú bebú bachak?”³¹ Yesu akeme bho be, “Bo abhen bapu me, bápú yan nganj. Bō mame ke báyan nganj.”³² Mbíkí twó bebhinj bo abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mántíksem ndú bebú bhap, ntwó bébhinj chí bo babábabá.”

Bábhép Yesu éti netarénsay ndú menikmuet ntá Mandem
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

³³ Bo bārém ntá Yesu be, “Bakoño Jón Njwiti bátat nókó nsay ndu menikmuet. Bakoño nkwó Fárisi bákú enyumot. Ke abhe mányie, mányu ne bapu tat nsay?”³⁴ Yesu akeme bho be, “Bákaysi be mankó abhen bachi ndú epá nebhay bakway bebhak ndú netarénsay? Nsé! Téndu mbáyngóre abhuét ne bho, bápú kway betat nsay.”³⁵ Ke mpok átwó ane báfere chōj mbáyngóre ntá yap. Ne chōj mántare nókó nsay ndú mpok yo.”³⁶ Yesu atém bō nekay enén nkwó be, “Yé mmu apú kway bedak ebhókónden ndú nkú ane nkó anchók mbok ndú esí nku. Mbák mmu ánká nó, áchōjti nkú nko, mbonyune ebhókónden ene éfu ndú nkú nkó épú kó ne esí nden.”³⁷ Ne ntá bo abhen báfyé mmém ndú bebhá nkwóbhanya, bápú fyé mmém bako amem ebhá nkwóbhanya ene esí. Mbák mánká nò, ebha ésen, enchōjō, ne mmém andák amik. †³⁸ Bábhōj befye mmém bako chí amem ebhá mmém ene éko.³⁹ Ne bápú nyu esí mmém máñanj amen bako mbonyune bákaysi be esí mmém arí achá amen bako.”

6

Enyinj ene bábhébhé Yesu éti nywóbbhé neywēmuet bo Israel
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

¹ Yesu ne baghókó bhi bāré kó mámfuet nókó amem nkí nchwifú ndú nywóbbhé

† 5:37 Bo Israel básit nyaka nkwop ághónomen mángoko bebha ebhen báfyé mmém are.

neywëmæet bo Israel. Baghókò bhi bábhò bekæep enyù nchwi yò, mámfíkiri mányie nòkò. ² Mbək bõnkwò Fàrisi bábhæp be, “Ndaká yí bàkà enyìñ ene ebhé yesè épú yan mankà ndù nywàbhé neywëmæet?” ³ Ké Yesu akeme bhò be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyìñ ene Mfò Debhít ákà nyaka ne bõ abhen báchí ne yi mpok nsay ákémé bhò?” ⁴ Achwe amem eket Mandem, apòk nenyíé enen báchyé mbò akap ntá Mandem akòre ne bõbhi mányíé. Ehbé érèm be ndieré bachiákap Mandem ke bákway menyie nenyíé enò.” ⁵ Yesu arəm ye ntá yap be, “Mè Mmu mfú ntá Mandem ké mbòñjò berem enyù mmu ábhòñjò beka ne ebhé ene éyìñi nywàbhé neywëmæet.”

Yesu abù mmù ane awò ágù yi ndù nywàbhé neywëmæet

(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶ Ndù nywàbhé neywëmæet néchák, Yesu achwe amem ekere nenikímæetí bo Israel antøj nòkò bo Mbok Ndíndí. Mmù amət abhak aré ane awónem aywi ágù. ⁷ Mbək batøj ebhé Mandem ne bõnkwò Fàrisi abhen bachi aré, bábháka nti be chøj mámbøj mbi ndu berem be yi akà ebépti ndak. Bátép ye yi amík amæet ndu beghò mbák chøj Yesu ambu mmù wu ndù nywàbhé neywëmæet. ⁸ Yesu arìñi nkaysi yap. Arəm ntá mmù wu be, “Faté, twò fá ambi.” Mmù wu afate arək ate aré. ⁹ Yesu arəm ye ntá bõbhò be, “Ebhé yesé érem bé sénkú yi ndù nywàbhé neywëmæet? Chí bàkà beri ke beka bebá? Chí bépéme mmu ke chí béchøjnti nepém eni?” ¹⁰ Yesu ayibhiri mmæet ayìñi bó mankem, arəm ntá yi be, “Nyabhé awò ywe.” Akà nò, awò ywi apet atan, ábhák mbò enyu esí. ¹¹ Ké bati ábè bõnkwò Fàrisi ne batøj ebhé tontó. Bábhò besokori enyìñ ené bákway beka Yesu.

Yesu ayap bõnto bati byo ne ayap

(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹² Ndù manywàbhé yò, Yesu akó amfáy njiéfú ndu menikmæet. Anikmæet ntá Mandem betí menkem. ¹³ Néyí nókò, abhìñi bakoño bhi be mántwò ntá yi. Bátwò nókò, ayap bhò bati byo ne ayap, áchyé bhò nnyén be bõnto. ¹⁴ Manyén yap áchí nyaka be: Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Pita, ne mòmáyi Andru, ne Jems ne Jõn, ne Fílip ne Batolómio, ¹⁵ ne Mátio, ne Tòmás, ne Jems mmò Alfeyos, ne Símun mfyé-betan ndù baraká etək, ¹⁶ ne Júdas mmò Jems, ne Júdas Iskariot ane áti nyaka Yesu.

Yesu átòn ne abù bhò

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Yesu asep antèn njié ndù mmik nebhæet ne bhò. Ngémtay bakoño bhi bábhák aré ne ngémtay bo bachak abhen báfú Yerúsalem ne abhen báfú atú Judéya ankem. Bo báfú ndù betək bépáy ebhen bechi kekwt ne

manyu ebhen bábhìñi be Táya ne Sídon. ¹⁸ Bátwò beghók manyìñ ebhen yi átòn ne be yi ámbu bhò. Ne bo abhen befóñjò bebábèbè bésòñjari bhò, batan. ¹⁹ Bò bhò mankem bare nu betək Yesu, mbònyune betan bífú nyaka yi amæet mémbu nòkò yé ághá ane átək yi.

Manják ne basémé

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu ayon amík ayìñi bakoño bhi arəm be,

“Èri echa ntá yeka bachébhébhò; mbònyune Mandem achi Mfò yweka.

²¹ Èri echa ntá yeka bõ nsay anù néne, mbònyune chøj yi anchye bhe menyìñ ebhen bábhòñjò ekwak bebhøj.

Èri echa ntá yeka bõ bádi kebho néne, mbònyune chøj mængway ámen!

²² “Èri echa ntá yeka mpok bo bápáp bhe, ne mánsəkoti nòkò bhe ne mándem bebépti menyìñ éti yeka, ne mándem nòkò be báchí bebépti bho éti ya, Mè Mmu mfú ntá Mandem! ²³ Bõñ ká manják yéntiki mpok ane éfákári nò ne bhe, mbònyune Mandem abháré rem akap ntá yeka awu amfay. Nchí ghati bhe mbònyune enyu eyò ke bachímbi bhap báchyé nyaka baremé kepinti Mandem esøjori.

²⁴ Ké chøj émbep ntá yeka bafõnkáp encha mbònyune,

mánañ bábhøj ebheka berítí menyìñ, ne mányíé nepém, ndak ámay.

²⁵ Chøj émbep ntá yeka bõ mányíé mánjwi néne,

mbònyune chøj nsay anu bhe!

Chøj émbep ntá yeka bo báway ámén néne, mbònyune chøj mándop ndù basémé ne nedí kebho!

²⁶ Chøj émbep ntá yeka, be bho bo bārèm erírí éti yeka,

mbònyune enyu yò ké bachímbi bhap bārèm nyaka éti baremé kepinti nsé.”

Bakoño Yesu bábhøj bekøj bõmpap abhap

(Mt 5.38-48, 7.12a)

²⁷ Yesu arək ambi betøj. Arəm be, “Ké nchí ghati bhe bho bághók me be, kój ká bo abhen bápábhé bhe, mántøj bó beri.

²⁸ Ník nòkò ká mmæet be Mandem ankwak bo abhen bārèm ebábù éti yeka. ²⁹ Mbák mmu adep wò atá ndù ebhe awónem, tøj yi ebhe échák nkwo. Ne mbák mmu asət ndé ye, dõ yi ansot ye chí nkú ye nkwo. ³⁰ Mbák mmu aníñi wò enyìñ ene óbhòñjò, chyé yi. Ne mbák mmu asət enyìñ eye, kéghati yi be ákémé yò ntá ye. ³¹ Ne yéntiki mmu yweka ánká ye ne bati mbò enyù yi ákway beyan be bo mánkú ntá yi.

³² “Mbák bákøn chi bo abhen bakøj be, bakak amen bábhòñjò béchyé bhe ábhák be yi? Yé chí bó bebá bákøj bo abhen bakøj

bhò! ³³ Nε mbák bákà berì chi ntá bo abhen bákà bhe berì bakak amen bábhónó bechye bhe ábhák be yi? Yé chí bakú bebá bákà nò! ³⁴ Nε mbák bápwo menyin chí ntá bo abhen bábhaka nti be bakeme ntá yeka, bakak amen bábhónó bechye bhe achi be yi? Yé chí bō bebá bápwo nkwo menyin ntá batí bakú bebá, ndu bákeme yéntíkí enyín ene bápwo ntá yap! ³⁵ Kε bábhōn bebhak kekúrí! Kōn ka bōmpap abheka, ne mánka bhō berì. Pwo ka bhō, kebhaka nti be chōn mánkeme bhe yéntíkí enyín. Mbák bákà enyu yō, chōn akap ayweká ánja ancha, ne mambak bo Mandem Acha. Atōn berinti ntá bō bebá abhen bápú kaka yi ne abhen máyēm menéme. ³⁶ Ghó ká bati ntínso, nkúbhé mbo enyú Mandem ághò bhe ntínso.”

Yesu atōn bé bo bábhíkí bhōn betān bati (Mt 7.1-5)

³⁷ Yesu yi be, “Báké tán bati keka mántān be. Báké rem be mánchye bati ntémsi, ne mbák bápú rem nò, bápú rem be manchye bhe ntémsi. Fōnōrí nókó ka bati ne chōn māmfofōri nókó bhe. ³⁸ Chié ntá nti, ne chōn Mandem anchye wō nkwo. Yi aperé chye, áyenti sayri, angoko kpát énjwí entakati nókó amík. Enyú ené óyenti onchye nti, nkúbhé enyuyó ke báyenti manchye wō.”

³⁹ Yesu atém bō nekay nkwo be, “Nnemámík apu kway beyá nti nnémámík mbi. Mbák ándók beka nò, bō bati apay bápú kwen amem nepi? ⁴⁰ Mmókáti apu kway berinjì enyín ancha ntōn aywi. Ke mpok ane bātōn yi kpát ánaŋa neghók eni, ábhák mbo ntōn aywi. ⁴¹ Ndaká yí óyinjì mǎényinjì ane achi anyese nti, ené ópú fye nti ndú nkókónok ane achi wō anyese? ⁴² Ná óghàti nti be, ‘Manó, dō mferé mǎényinjì ane achi wō anyésé,’ ené wōmbōn ópú ghó nkókónok ane achi amem ene nyésé? Wō mmú betábhá! Feré kpík nkókónok ane achi wōmbōn anyese, ke óngwé ye mban sayri ndu befére mǎényinjì ane achi amem nyésé manóywe.”

Yéntíkí enok ébhōn eyi enyú kepem (Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Yesu apet arem be, “Erití enok épú nyu bebéptí kepem. Ne ebéptí enok épú nyu berítí kepem. ⁴⁴ Bárinjì erítí enok chí ndú kepem eki. Bápú rōn ndu támfān mánkók nepi. ⁴⁵ Nkúbhé mbo enyú nkáp ájwí amem mókeré nkáp, nō ké nkaysi ndáindí ájwí anti mmú ndáindí, ne berì bōbhó ke befú aré. Ke mbák mmú abhōn ebéptí nti, barak abáabu ke áfú yi anyu, mbonyune enyín ené éjwí mmu anti, yó ke efú yi anyu.”

Menyú baté beket bati apay (Mt 7.24-27)

⁴⁶ Yesu arem be, “Ndaká yí bábhìnjì me be, ‘Acha, Acha’, ené bápú ka enyín ene mēghàti

bhe? ⁴⁷ Chōn ntōn be enyú mmú ane átwó ntá ya, aghók enyín ene ndémé, anka mbo enyú yi ághókó achi. ⁴⁸ Achí mbo mmú ane áyámbi átémé nebháérékēt kpát néchwé néghaka ndú setárébhé ke áte eket. Ne mpok nnyén négbókó kpát néghaka ndú eket, ébhíkí moko énkwén mbonyune até yō sayri. ⁴⁹ Kε mmu ane ághok menyin ebhen mērēm yi ke ka mbo enyú ndémé, achí mbo mmu ane áté eket, yi ke yambi beghoko nebháérékēt sayri. Mpok nnyén negboko néghaka ndú eket, témté wu, ébáy mmuet amík juu, échōnō enkem!”

7

Yesu abú mmǎbetok münti nkwo batemé nenu Rom (Mt 8.5-13)

¹ Yesu anáná nókó betōn bo menyin ebhen menkem, afa apetnsem etok Kapēnaum. ² Münti nkwo batemé nenu bō Rom amot achi nyaka aré. Mübetok aywi ane yi aré kōn áre me. Arōp chí kekwot bégu. ³ Münti wu ághókó nókó ndú bo bārēm éti Yesu, ató bōbati bō Israel be máníkmuēt nta yi be ándók ámbú mübetok aywi. ⁴ Bárók ntá Yesu máníkmuēt nta yi ne neseptímuet mándeme nókó be, “Éta, dók kwák münti-ne. Achi mmu ane ákwáy bébhōn nekwa. ⁵ Akōn bō bhese ne yímboŋ ke áté ekeré neníkímuētí eyese.” ⁶ Yesu are rōn ne bhō. Mpok bāghaka kekwot ne eket, münti wu ató mamwēre bhi bé mángátí Yesu be, “Acha, kēsōrōri mmuet bétwō ndú eket eya. Mbíkí kway mmu ane ótwó eket eyi. ⁷ Yé chí memboŋ mbíkí kaysi be nkway bétwō ntá ye. Chié chí eyōn, chōn mübetok wa antān. ⁸ Nchí rem nō mbōnyune me nkwo mbōn bo abhen, mbák mángátí me nkwa enyín, mbōn beghok bhō. Ne mbák ngwó batemé nenu antene ya abhen mbák ngátí bhō enyín, bábhōn beghok mé. Yéntíkí mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, árōn, ne yé agha ane ndémé be, ‘Twsó’, átwō. Ne mbák ngátí mǎbetok awa be, ‘Ka enyín ene’, abhōn beka yō.” ⁹ Yesu ághókó nókó nō, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet arem ntá beyá bo abhen bákōnō yi be, “Dinjí ká tetep be, mbíkí re ghó mmú Israel amot ane ábhōnō neka ne me mbo kenkó-ne.” ¹⁰ Mamwēre abhen münti wu ató bāpetnsem eket eyi, bāghó be mübetok ywi anán atān.

Yesu akwa mmó kénkwésé apetnsem ndú nepém

¹¹ Ansem mpok, Yesu ne baghókó bhi báfa báre rōn etok Naín. Ngémtay bo báre rōn ne bhó. ¹² Ndu bāgháká antítok, bāghó ndú bo bápókó ngú báfú etok berōn bebheme. Ngú wu abhak njanamō ntá máyi ane achí nyaka kénkwésé. Tóntó bo etok eyō bārē kōnō nkókōngu. ¹³ Acha aghó nókó ngōré wu, ntínso nékém yi tontó, arem ntá yi be,

“Képerε di.”¹⁴ Arøk, atok nkók ané bápoko ngú aré. Bo abhen bápókó ngú báte. Yesu aghati ngú wu be, “Esakámu! Nchi ghati wó, faté.”¹⁵ Témte wu, afaté achakó chókó, abho berem kepi. Yesu asot yi achye ntá máyi.¹⁶ Becháy békém bo mankem abhen báchí aré. Bábhó bebíti Mandem mándemé noko be, “Etañti ndemekεpinti Mandem afú fá ndú nkwo ywese! Mandem atwo bépeme böbhi!”¹⁷ Mbok éti yi akó aghabheri mmiko bo Judeya nkem kpát aghaka ndú betok bechák ebhen bechi kékwot.

Jón ató mbok bakoño bhi be mámbép Yesu mmú yi achi

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Mpok ane bakoño Jón Njwiti nkwo bágókó menyih ebhen befákari bághati yi bó menkem. ¹⁹ Abhinji batí apay, ató ntá Achá be mámbép yi be, “Wó ke óchi Mpeme ane Jón áréme be átwó, ke chi be sébhon menoñ mmu achak?”²⁰ Bárók ntá Yesu bárem be, “Jón Njwiti ató bhesé be sémbep wó be, “Wó ke óchi Mpeme ane Jón áréme be átwó, ke chi be sébhon menoñ mmu achak?”²¹ Bátwó ne ntó εno ntá Yesu mpok yi ábú beyá bho abhen bábhónó nyaka mame menyu ne menyu. Abók nyaka nkwo befónó bebábeba méndo noko bho, anka noko manémámik mángo mbán. ²² Akeme baghókó Jón be, “Pet ka nsem ghati Jón menyih ebhen bágó ne ebhen bágókó bo bárem: Bágókó ne bágó be manémámik bágó mban néne, ne bakem bafaté bákó. Bó ebhanákwa bátán ne babhók bágókó mban. Bawú bápemsem ndú nepém ne bághati bachébbébo Mbok Ndíndí. ²³ Ne éri echa ntá mmú ane ápú kwén ndú bebú éti menyih ebhen mékà.”

²⁴ Bápókó ntó Jón bho bápéré nókó nsem, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bárónó nebhuet ane yi achi éti Jón be, “Mpok bárón nyaka awu amem baso, bárók begho ntiki enyú mmú? Bárók begho mmu ane achi mbo énsómanyiep ene babhéep áfók énkwen ene ebhe, ámfok énkwen ebhe échák ke?”²⁵ Bárón nyaka amem baso begho yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bó abhen báfyé menyú nden ebho báchókó chi amem bekíri-bafó!²⁶ Ghati ká me. Bárón nyaka amem baso begho ntiki enyú mmú? Ndemekεpinti? Echi tetep. Ke diñí ká be mmu ane bágó achá ndemekεpinti. ²⁷ Jón ke achi müntó ane basin nyaka amem Ekáti Mandem éti yi be,

Mandem arem be, “Yiní, chon ntó mpókantó wa wó ambi,

be ángókó mbi ywe ke óntwó.”

²⁸ Nchi ghati bhe be Jón Njwiti achá yéntiki mmu achak ndú abhen bágú ne abhen bachi nepém. Yé nó, yé chí mmu ane apu yényih ndú mpáy bho abhen Mandem achi ne bho

mbó Mfó wap, acha yi.”²⁹ Bo bágókó nókó enyu yo, bó mankem ne babhébé nkábhénti barem ye be, nkaysi Mandem achi tetep. Barem enyu yo, mbónyune manañ baka nyaka nkwo bé Jón anjwiti bhó. ³⁰ Ke bönkwo Fárisi ne batón ebhé Mandem bábhíki ka nyaka be Jón anjwiti bho. Enyu εyo, bábyak nkaysi ane Mandem abhóno ne bhó.

³¹ Yesu arøk ambi berem be, “Chon njenti mkpáká bho abhen echon ne yi? Bachi mbó yi? ³² Báchí mbo bó abhen báchókó nefi ésié. Ke mbok mámbinji noko abhenefu be, “Sékwáy bakwáy nebhay be mámben nebhén, ke bábhíki bhen.

Sékwáy bakwáy newú, kebho bé kedí!”

³³ Jón Njwiti atwo nyaka antare noko nsay ndu menikmuet, ne mmém yi kenyu. Bé bare rem be, “Éfónó ebábú echi ne yi?”³⁴ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwo, nde nyie, nnyú noko. Béka bare rem be, “Ghó ká yi awu, nyié menyihinyié ne nyúmem. Mamεere bhi chí babhébé nkábhénti ne bakú bebú bachak!”³⁵ Ke diñí ká be menyih ebhen mmu ane ákón mbi Mandem ákú ke betón be nerinindak enén néfú ntá Mandem nechi tetep.”

Mbok ngoré bebú ne Símun mmú nkwo Fárisi

³⁶ Éfákari be múnkwó Fárisi amot abhinji Yesu be ányie nenyié eket yi. Yesu aka, arøk, acháko are nyie nenyié ne yi. ³⁷ Ngóré neko amot ane achi nyaka etok εyo, ághók be Yesu ányie nenyié amem eket ené múnkwó Fárisi wu. Asé ékpémé bawerériep arøk aré ne yo. ³⁸ Até kékwót ne Yesu andi noko kebho. Babhese mi are chiti bekak Yesu. Atep nti amik antese noko bekak Yesu ne emenénti yi, angwati noko ne bawerériep. ³⁹ Múnkwó Fárisi wu aghó nókó nó, are kaysi amem nti eni be, “Mbó mmú-ne achi ndemekεpinti Mandem tetep, mbó arinji enyú mmu ane ngoré ane átok yi achi. Chí ngoré neko.”⁴⁰ Ke Yesu abhinji múnkwó Fárisi wu be, “Símun, mbón ndak béghati wó.” Símun akeme be, “Ntón, dók ambi.”⁴¹ Yesu abho yé bétém nekay énen be, “Mmú amot apwo nyaka nkáp ntá bó batí apay. Amot akém yi bebhá nkáp byo. Anefú ebhá nkáp émat. ⁴² Mmú wu abhéep nkáp ane bákém yi, ke yé mmu wap ke kway bekeme ané yi ákém. Afó ké yi afoñori bhó mankem, afere nti ndú nkáp wu. Ghati yé me, ndú batí yap ápay, ntiki mmu ákway bekón mpwónkáp wu ancha anefu?”⁴³ Símun akeme be, nkaysi be, “Chi ane barem ami áyá.” Yesu arem be, “Jrem tetep.”⁴⁴ Ke Yesu ayibhiri mmuet ayinji ane ngoré wu, arem ntá Símun be, “Yiní móngoré-ne. Te nchwé eket eye, óbhíki chye me manyiep nsó bekak, ke yi asó bekak ebha ne babhese mi, atese ne emenénti yi. ⁴⁵ Óbhíki syépti me ne kenókó mbo enyú óbhónó beku,

ke yi abháét menyoti bekap ebha. ⁴⁶ Ǫbhíki wati me nti ne bawet ke yi áwati me bekap ne bawerériep. ⁴⁷ Nchi ghati yé wo bé mǵngoré-ne atǵn beyá ekǵn betǵn be Mandem afǵnǵrǵi beyá bebú ebhen yi áká. Ke mmu ane ákáysi be bebú bhi ebhen Mandem ákway befǵnǵrǵi bébhíki ya, áǵn chi mandú ekǵn.” ⁴⁸ Yesu arem ye ntá mǵngoré wu be, “Mfǵnǵrǵi bebú ebhe.” ⁴⁹ Ke bǵ abhen mányile nenyíle ne Yesu bábho menyiwinti mándeme nǵko be, “Agha né, ane árem te be yi afǵnǵrǵi bebú?” ⁵⁰ Yesu apet arem ntá mǵngoré wu be, “Dǵk sayri, neka ené ne me néku ǵtan.”

8

*Baghoré abhen bakoŋo Yesu
(Mt 13.1-8; Mk 4.1-9)*

¹ Ebhíki tat, Yesu are kǵ amem betǵk begho ne ndú bǵbetǵk angati nǵko Mbok Ndíndí éti enyu ené Mandem ábhak ne bho mbǵ Mfǵ wap. Baghǵkǵ bhi bati byo ne apay bábhák ne yi. ² Mǵpáy baghoré bǵkǵ nyaka nkwo ne bho. Bábhák baghoré abhen Yesu ábu mame yap ne mbǵk bábhák abhen Yesu ábǵkǵ befǵnǵrǵi bebúbebú ebhen bésǵnǵrǵi nyaka bho. Nǵoré amǵt abhak aré ane áká nnyén be María mmǵ etǵk Mágdala. Yesu anǵn abok nyaka befǵnǵrǵi bebúbebú tándrámǵt ebhen bésǵnǵrǵi yi. ³ Anefú abhak Joana, nǵoré Kusa, mmú ane achi nkémfǵ ntá Mfǵ Hérod. Anefú abhak Susana. Ne beyá baghoré bachak. Bǵ básǵt nyaka nkǵp awap mánkwak nǵko be Yesu ne baghǵkǵ bhi mámbǵn menyín ebhen bechebhe bho.

*Yesu atém nekáy ntyembwǵt
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)*

⁴ Bo barǵk ambi befú ndú betǵk ne betǵk mántwo nǵko ntá Yesu. Nǵémtay bho báchémé nebhuet amǵt. Yesu atém bho nekay enen bé: ⁵ “Ewak émǵt, nkwanjanki amǵt arǵn nyaka betǵk enyú nchwifú amem nkǵ ywi. Ené yi átak arǵn, mbǵk akwenti ndú mǵmbi ane áchi amem nkǵ. Bo báyáti. Kenen kǵtǵwǵ kǵbwǵpti nchwi yǵ nkem. ⁶ Achák akwenti ndú mmik setárébhé ne mpok ácháká, anǵnti, awǵsi, mbǵnyune nebhuérémik wu apu kem manyíep. ⁷ Mbuǵt anefu akwenti ndú mmik ane táko nsǵense áǵo aré. Achak are gǵ, ke táko nsǵense áǵo áchǵk yǵ. ⁸ Ke nchwi ácháká akwenti ndú mmik ndíndí, áǵo achye beyá nchwi. Ayá acha ane bǵpǵ ndǵn besa betay.” Ndú ngwenti, Yesu arem be, “Mmú ane áyǵn beghok, ántá batú angok sayri.”

*Nti Yesu árem kepi ndú bakay
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)*

⁹ Baghǵk Yesu bábhép yi nti nekay enen. ¹⁰ Akeme bhǵ bé “Mandem achyé mbi be mándǵnǵ menyín ebhén bechi bhésé bhésé éti enyú yi ákém bǵbhi mbǵ Mfǵ wap. Ke mbák chi bo bachak, nchǵ rem kepi ne bhǵ chi ndú

bakay be yǵndu báynǵi bǵké ghǵ, ne yǵndu bághǵk bǵké jwimem.”

Yesu aghati baghǵkǵ bhi nti nekáy ntyembwǵt

(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu arǵk ambi árem be nekáy enen nǵtǵn be, “Mbuǵt chi Eyǵn Mandem. ¹² Mbuǵt ane ákwénti ndú mǵmbi chi bo abhen bághǵkǵ Eyǵn Mandem. Ke Satan antwǵ amfere yǵ ndú bati yap be bǵké noko Mandem yi ampeme bhǵ. ¹³ Mbuǵt ane ákwénti ndú mmik setárébhé até ndú bo abhen bághǵkǵ Eyǵn Mandem, mánoko tǵmté ne beyá manǵk. Ke bǵ kebǵnǵ bakǵn amik. Mánoko chi ndu mǵmbǵnǵi mpok. Nemǵ netwo nǵko, mánkwen ansem. ¹⁴ Ne mbwǵt ane ákwénti ndú mmik táko nsǵense, até ndú mmu ane ághǵk Eyǵn Mandem, ke bakáysi éti menyín mmik, ne bakǵp, ne nepém ményile, akǵ bǵ kesene ndú Eyǵn Mandem. ¹⁵ Mbǵ enyu efakari ne mbwǵt ane ákwénti ndú mmik ndíndí, nǵ ke echi ne bo abhen bághǵkǵ Eyǵn Mandem mánkém ne nti némtǵ manku nǵko mbǵ enyu éyǵn, mándǵk nǵko ámbi beku enyu eyǵ ne ekébhénti.”

*Nekáy erǵnǵ ené báduré
(Mk 4.21-25)*

¹⁶ “Yǵ mmu apú dure erǵnǵ ansǵt enyín ankuti, mbák épú nǵ ante anten bekap. Ate yǵ chí nebhuet ane babhǵnǵ bete yǵ be mban angǵǵ ntá yǵntiki mmu ane achwe anywǵp. ¹⁷ Dǵnǵi kǵ be, chǵn yǵntiki enyín ene echi bhésé bhésé, émfú kǵnǵorǵn, ne ené bábhésé émfú kǵnǵorǵn. ¹⁸ Sǵt ka mpok beghok Eyǵn Mandem sayri enyu ene bájwimem mbǵnyune mmú ane ábhǵnǵ enyín, chǵn mákaka yi écháǵ, ke mmú ane ábhíki bhǵn yǵnyín, yǵ chí mandú ane yi ákáysi bé abhǵn, chǵn mánsǵt yǵ ntá yi.”

*Nno Yesu ne bǵmayi
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)*

¹⁹ Nno Yesu ne bǵmayi bárok begho yi. Ke bǵ ke kwáy berǵn kekwǵt ne yi mbǵnyune bo bayá nyaka bacha. ²⁰ Mǵfu aghati yi be, “Máye ne bǵmaye báchi nefi tǵé báyǵn begho wo.” ²¹ Yesu akeme be, “Máya ne bǵmaya chi bo abhen bághǵkǵ Eyǵn Mandem ne mánkǵ mbǵ enyu yǵ érem.”

*Yesu akǵ mbúép atanatan akwen
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)*

²² Nywǵp nemǵt Yesu arem ntá baghǵkǵ bhi be, “Sǵmpé séndǵk ebhé manyu éne awu.” Báchwé amem áchwí ne yi bábhǵ menok mándǵk nǵko. ²³ Ndu mánǵk bárǵn, Yesu akwén kenǵ. Mbúép atanatan abho menu. Nnyén nébho bedep áchwí, manyíep anchwe nǵko amem. Erǵp chi mandú be mámbet anyén. ²⁴ Baghǵkǵ bhi barǵk mánjémé yi barem be, “Eta! Eta! Sǵtwo

gu anyén!” Yesu aɲeme asáy mbúép ne mpérényen. Mbúép ágú, ne nnyén nékwén tí. ²⁵ Abhép bho be, “Neka eneka ne me néchi fá?” Becháy bekem bo ne bábhak maknkay, bábho bebhep bati be, “Ntiki enyú mmu ne? Asay yé chi mbúép ne mpérényen, ne yo énká mbó enyú yi areme!”

Yesu aká befónó bebúbeba béró mmu ane bo bésòṅori
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu ne baghákó bhi mánók ye, bápe nnyén, báchwóp etok Gerása. Gerása abhak ebhényen ene éyíṅi Gálili. ²⁷ Nefú Yesu afú amem áchwí, múfu afú etok Gerása eyo akwese yi. Befónó bebúbeba bésòṅori nyaka yi. Ndú eròri mpok, mmú wu ákò nyaka chí ebhowò, yi ke chakò anywóp. Achakò nyaka ndú nebhuéré manem. ²⁸ Aghò nókò Yesu, abik, arak akwén yi bekek, arem ne, eyon etanatan be, “Yesu Mmò Mandem Acha! Jbhón ntiki ndak ne me? Nikmuet óké chye me esòṅori!” ²⁹ Arem enyu eyo mbonyune Yesu asay nyaka efónó ebúbeba ene esòṅori yi be éndò yi. Beyá mpok, efónó yo éfate nyaka yi amuet, ne yé bakem yi báfyé ngem amò ne bekek, mámbabheri nòkò yi, ákíti ngem eyo, efónó eyo énká yi ambúé anchwe amem baso. ³⁰ Yesu asáy nókò efónó ebúbeba yo, abhep mmu wu be, “Nnyén ene be yi?” Akeme be, “Nnyén ena chí ngémtáy”; mbonyune befónó bebúbeba beyá nyaka yi amuet tontó. ³¹ Befónó bebúbeba bho beré ník Yesu mmuet bé áké tó bho amem nepi enen nebhiki bhon ngwenti. ³² Eremé nkwo bakók anyie nyaka ambi njie ane achi kekwt. Befónó bho ménikmuet ntá Yesu bé ándò bó mándák máchwe amuet bakok bho. Yesu achye bho mbi. ³³ Befónó bebúbeba bho befú amuet mmu wu berak bechwe amuet nkwo bakók. Bakók mankem bárókóri básep ndú nkokonje dúgúdúgúdúgú bágúre anyén.

³⁴ Bo abhen bábháberri bakók, bághò nókò enyín ene efakari, bárak etok egbo ne mban ene echi kekwt nítié nítié bágháti bho. ³⁵ Bo bárak ye beghò enyín ene efakari. Bágháká nókò ntá Yesu, bághò mmu ane befónó bebúbeba befú yi amuet. Abhak sayri ndú nkaysi yi. Becháy békem bó mankem tontó. ³⁶ Bó abhen bághò enyín ene éfákári, béré ghati abhen batwo enyín ene éfákári ke befónó bebúbeba béró mmu ane bo bésòṅori nyaka, yi atan. ³⁷ Becháy békém bó atú Gerása wu mankem. Bágháti Yesu bé amfu etok eyap ándók. Arak achwe amem áchwí ndu beron. ³⁸ Mmú ane befónó bebúbeba befú yi amuet are ník Yesu mmuet be ándò yi ankonjo yi. Ke ndu Yesu aghati yi ampetssem, arem ntá yi be, ³⁹ “Pétnsem anywóp ghati bo enyíní maknkay ene Mandem áká ntá ye.” Arak ye

ndú etok eyo enkem angati nòkò bo enyín ene Yesu aká ntá yi.

Yesu aká mmò Jáyrós apétnsem ndú nepém
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu apet nòkò nsem ebhé manyu echak, bó abhen mánòṅ yi, basyepti yi. ⁴¹ Múfu ane áká nnyén be Jáyrós arak ntá Yesu. Achí nyaka munti ekeré nenikímueti bo Israel ndú nebhuét ane yi achí are. Akwén Yesu bekek anikmuet be Yesu andak eket eyi. ⁴² Móywi arap nyaka kekwt begu. Ne ndiere mówu ke yi ábhónó nyaka. Abhak mángósón ane achí mamie byo ne apay.

Ndu Yesu áròn aré beyá bo bákáp yi bebhe bepay. ⁴³ Ngóre amot abhak aré, ane áfere manon ndú mamie byo ne apay. Anán achónjí nyaka nkáp ané yí ábhónó ankem ke yé mmu kekway bebu yi. ⁴⁴ Afú Yesu ansem, atoti amem beyá bhó kpát arak atak nkokoṅ nkú yi. Témté wu, manòṅ me asiép. ⁴⁵ Yesu abhép be, “Agha átkók mé?” Bó mankem batana. Píta arem ye be, “Étá, beyá bo bákáp wò ne mányíere wò!” ⁴⁶ Yé nò, Yesu arem be, “Mmu atok me. Ndíní nò mbonyune ngók ndú betan befú me amuet.” ⁴⁷ Mángóre wu ághò nókò bé Yesu ariní enyín ene efakari, arak angwere nòkò gbagbágbak, ákwén bekek Yesu arem besí bó mankem ntí ane yi átkók Yesu ne enyú yi átán témté. ⁴⁸ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka ene ne me nékú etan. Mandem achi ne wò, dók sayri.”

⁴⁹ Ené Yesu ábhuet bérem kepi ne ngóre wu, munto achwop ane afú eket ene Jáyrós munti arem ntá yi be, “Móywe agu. Jképere sonjri Nton.” ⁵⁰ Ke Yesu aghoko nòkò nò arem ntá Jáyrós be, “Jké cháy. Dókò ron ambi menoko, chon móywe antan.” ⁵¹ Yesu aghaka nòkò eket Jáyrós, yi keka yé mmu áchwe anywóp ne yi, ébhíki fuet Píta, ne Jón, ne Jems ne chimò ne máyi. ⁵² Bó mankem abhen bachi aré bare di mówu mámbayaka nòkò amò anti. Ke Yesu arem be, “Bót ká kebhò. Mone abhiki gú. Abhure chí kenó!” ⁵³ Bó mankem béré way Yesu way ndu báriní bé móre agu tetep. ⁵⁴ Ke Yesu arak kékwt ne mówu, anem awò ywi, abhiní yi be, “Mówa, faté.” ⁵⁵ Efónó yi épétnsem, afate témté. Yesu achye eyon be manchye yi nenyie ányie. ⁵⁶ Etayi ne máyi bábhák maknkay tontó. Ke Yesu asemti bho be báké ghati yé mmu enyín ene éfákári.

9

Yesu ató bonto bhi ndú betik
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ Nywop némát, Yesu abhiní baghákó bhi bati byo ne apay, achye bho betan ndu bébók menyú befónó bebúbeba menkem ne ndu bébu mame. ² Ke átó bho nefi bé mándák mángáti bho enyu Mandem abhak ne bo mbó Mfo wap ne be mámbi bó mame. ³ Apet

arem ntá yap be, “Báké pòkò yěnyin ndú neko eno, yě ntem, yě ebha, yě bret, yě nkáp, ne yě chí nden échák. ⁴ Yěntiki etok ené basyepti bhe aré, bák ká amem eket émòt kpáte mándò etok eyo. ⁵ Ne yěntiki ebhak ené báchuóbhé ke bo ke syepti bhe, dí ká etok eyo ne báperé fá aré, kwet ka mfok ane áchí be bekak. Chòy eyo émbak mbò ntísie ndú enyinj ené bó báká.” ⁶ Báfá báre kò betòk ne betòk mángati nòkò bho Mbok Ndáindí ne mámbu nòkò bómame yěntiki ebhak.

Ntí átaka Héròd amem

(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ Héròd, góbhanò Gálili, aghók yěntiki enyinj ene éfakari. Ntí átaka yi amem mbònyune mbòk bo bārè̀m nyaka be, “Yesu chí Jón Njwiti ke áperénsem ndú nepém.” ⁸ Báchák be, “Eláija ke ábhési.” Ne abhénéfú be, “Ndemeképinti amòt ane te nyaka ke áperénsem ndú nepém.” ⁹ Héròd arem ne mmuet yi be, “Nchýé nyaka eyon ne bákpót ntí Jón. Ke mmú ane méghòk ne menyinjí maknkay ebhen éti yi chí agha?” Are yán mbi beghò Yesu.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Bònto Yesu bápéré nòkò nsem, bāgháti Yesu menyinj ebhen bó báká. Asòt ye bho ansem, bārók etok ene bábhìnjí be Betsáida. ¹¹ Yě nò, beyá bo bāghók, bābho bekojò yi. Asòt bho sayri, abho beghati bho enyu Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap ámbu nòkò abhen báyanj yi ámbu bho. ¹² Mmòk ábhò nòkò méném, baghòkò bhi bārók ntá yi barem be, “Ghati bòbhen be mándák ndú betòk ebhen bechi fá kekwòt ne ndú baki mánjánj nenyíe ne bebhak bebhare. Etok épú fá!” ¹³ Ke Yesu aghati bo be, “Bé babhòj, chyé ká bho nenyíe mányíe.” Bákéme yi be, “Sébhòj chi bòbekpòkò bret batay ne nsi epay. Enyinj echak epu. Jyán séndòk sènkú nenyíe ntá ngémtáy bòbhen mankem ke?” ¹⁴ Mpáy babhakanem abhen bachi are abhak mbò nká etay. Yesu aghati baghòkò bhi be, “Kú ka bo mánochókò amik ndú bakwò, yěntiki nkwò ámbón bòbati besa bepay nsem byo.” ¹⁵ Baghòkò bhi bákú mbò enyú yi áréme, bó mankem bāchókò amik. ¹⁶ Asòt bekpòkò bret bho betáy ne nsi epay. Ayon amík mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye nòkò ntá baghòkò bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá bóbho. ¹⁷ Yěntiki mmu wap anyíe kpát ajwi. Baghòk Yesu mányókóti nenyíe enen neròbhe. Néjwí bekay byo ne bepáy.

Píta arem be Yesu chí Mpeme Mandem átò
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ Nywòp nemot, éfakari be Yesu ànikmuet aywinti ne baghòkò bhi babhak kekwòt ne yi. Anánjá nòkò menikmuet abhép bho be,

“Bo bārè̀m bé nchí agha?” ¹⁹ Bó bákéme yi be, “Mbòk bārè̀m be óchí Jón Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be óchí ndemeképinti amòt ane té nyaka ke ópetnsem ndú nepém.” ²⁰ Arem nta yap be, “Ke bé babhòj bārè̀m be menchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átò.”

Yesu arem be chòj manchye yi beyá esòjòri ne mángway yi

(Mt 16.21; Mk 8.31)

²¹ Yesu asemti bho bé báké ghati yě mmu be yi achi Mpeme. ²² Ne arem be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbòj beghò beyá esòjòri. Bò-batí etok, ne bòbati bachiákap Mandem, ne batòj ebhé Mandem bábyak chòj me ne mángway me, ke éghaka nòkò manywòp arat, mpetnsem ndú nepém.”

Enyinj ene mmu abhòjò békú ke ambak nkojò Yesu

(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

²³ Yesu aghati ye bho mankem be, “Mbák mmú áyanj bebhak nkojò wa, abhòj béghòkòntik mmuet yi, ampòkò ekotákátí yi yěntiki nywòp, ankojò me, ²⁴ mbònyune mmú ane áyanj bepeme mmuet yi áném nepém eni. Ke yě agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhòj chòj nò. ²⁵ Ntiki nsáy mmu ábhòj mbák abhòj mmik nkem ke aném nepém eni? Yěnyinj épú. ²⁶ Mbák mmu abhòj ntíánwòp éti ya ne éti eyon eya, chòj Me Mmu mfú ntá Mandem mbòj ntíánwòp bésòt yi mbò mmú wa mpok ane métwò ne keném eka eken kechi keném Eta ne eken boàngel abhi. ²⁷ Nchí ghati bhe be, mbòk bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángò ndú Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap.”

Besí Yesu béyibhiri

(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Yesu anánjá nòkò berem menyinj ebhen, beròj mbò manywòp ánen, asòt Píta, ne Jón, ne Jems akò amfáy njie ne bho ndu menikmuet. ²⁹ Ndu ànikmuet, besí bhi bébhò beyibhiri. Nden éyi nkwo éyibhiri énkot nòkò njwanjwanj. ³⁰ Témchok bó bati apay bābhési bare rem kepi ne Yesu. Babhak Moses ne Eláija. ³¹ Báre ghò ne bediéré Mandem ne mándem nòkò kepi ne Yesu éti neròj ane yi ábhòjò beròj Yerúsalem angu are. ³² Píta ne mamueré bhi bati apay bákwen kenò, ke mánjémé nòkò bāghò bediéré Yesu ne bó bati apay abhen bachi nyaka téé ne yi. ³³ Mpok bó bārò Yesu, Píta arem ntá yi be, “Éta, éri tontó be sechi fá! Dó sénté betem berat, Emòt ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” Píta kerinjí mbòj enyinj ene yi areme. ³⁴ Ené Píta árem enyu yò, nebhán nésep nekuti bho. Becháy békém baghòk Yesu bho ndú nebhán nékúti bho. ³⁵ Eyòj éfú ndú nebhán éndeme nòkò be, “Né chí Mòwa

ane njábhé. Ghók ká yi!" ³⁶ Eyon eyo éréme nókó enyu yo, baghok Yesu bagho be yi arap chi aywinti. Báchók manyu ke ghati yé mmu ndü manywop yo menyinjí maknkay ebhen bə bagho.

Yesu abú mmó ane efónó ebábú échyé yi ntímen

(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

³⁷ Neyí nókó mpok Yesu ne bə Píta básébhé njie, beyá bho bārək batemeri Yesu. ³⁸ Mmü amot ndü nkwo bo bho abho bebik andame noko be, "Nton, nnikmaet, bú mówa. Achí mbakanem ne ndiere yi ke mbónjó! ³⁹ Efónó ebábú esonjori yi. Eku áchokó ambo bebik, énguep yi amik, énkú yi ande wet éfen émfu noko yi anyu. Ne étar ke éndo yi. Éden yi, émfye yi meni amaet. ⁴⁰ Nnikmaet ntá baghokó bhe bé mámbók yó ke bábhíki kway beku no." ⁴¹ Yesu arem be, "Bé mkpáká bho ane abhiki bhonj neka ne me, bé bhó báyibhiri tetep ndü enyinj echak, chonj mpet ntat ne bhe ná? Chonj nképti ne bhe ngaka fá?" Ke arem ntá chimó be, "T'wó ne móywe fá." ⁴² Mpok mówu áronj ntá Yesu, efónó yo epet éguep yi amik, eku yi are wet. Ke Yesu ásay efónó ebábú yo, be éndó mówu. Yesu abú yi, akeme ntá etayi. ⁴³ Bo mankem bábhák maknkay begho betanj Mandem.

Yesu apet aghati bakonjo bhi bé chonj mángwády yi

(Mt 17.22, 23; Mk 9.30-32)

Bo barok ambi bebhak maknkay éti yéntiki enyinj ene Yesu ákú. Yesu arem ntá baghokó bhi be. ⁴⁴ "Nené ká batú sayri mángok enyinj ene nchí ghati bhe. Chonj mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mámfye yi amó bó mmik." ⁴⁵ Ke bó kejjwimem ndü enyinj ene yi áréme. Mandem abhese ntí beyonj bho ntá yap be báké rinj ndak ane áchí amem. Ne báre cháý bebhep Yesu mbonj enyinj ene yi áréme.

Nkonjo Yesu ane acha bachak

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ Baghokó bhi bábhó bekem epúti ne bati ndu berinj mmu wap ane áchá bachak. ⁴⁷ Yesu arinj enyinj ene bə bakaysi. Eku asot mandú mmó, ate nepakámmet eni. ⁴⁸ Arém ye ntá yap be, "Yé agha ane ásyepi mandú mmó mbə ane ne manák ndü nyén ene, ásyepi mé; ne yé agha ane ásyepi me ne manák ásyepi mmu ane átó me. Dinj ká be mmu yweká ane ásepi mmuet ntá abhenefu, ke áchí müngo sayri sayri ntá yeka mankem."

Mmu ane áká ne bhe achi ne bhe

(Mk 9.38-41)

⁴⁹ Jón arem ntá Yesu be, "Eta, ségho mmu ane apu ndü nkwo ywese ndu ábók befónó bebábebu ndü nnyén ena, ségháti yi be,

áképere kə no mbonyune apú ndü nkwo ywese." ⁵⁰ Yesu akeme be, "Báké kán mmu mbə awú, mbonyune yéagha ane apú mumpap yweka achí mmü yweka."

Bó Samária kesyepti Yesu

⁵¹ Mpok ágháká nókó kékwót ane Mandem asot Yesu amfay, Yesu akə nti eni beronj Yerúsalem ne abho beronj. ⁵² Ndu áronj, ató bapokó ntó ambi. Bárək bachwe amem mótək amot atú Samária ndu betonji mbanj ntá yi. ⁵³ Ke bó etok yo ke ka yi anchwe are mbonyune bagho nyaka be yi ati beronj chi Yerúsalem. * ⁵⁴ Baghok abhi Jems ne Jón, bágó nókó nó, bárem ntá Yesu be, "Acha, žyàn sémbinjí ngó ámfú amfay antwo ansanj bóbhen-é?" ⁵⁵ Ke Yesu ayibhiri mmuet aghati bho be enyinj ene báreme épú chak. ⁵⁶ Yí ne baghokó bhi báfaet bárək ndu mótək achak.

Enyü nepém nkonjo Yesu nébhónjó bebhak (Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ndu bārónj, mmüfú arem ntá Yesu be, "Chonj mbak nkonjo ywe yéntiki ebhak ene áronj." ⁵⁸ Yesu akeme yi be, "Besop bebhonj babhok, kenén kébhonj manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki bhonj ebhak besonj ntí." ⁵⁹ Arém ntá mmu achak be, "Konjó mé." Ke mmu wu arem be, "Acha, dš kpík ndók mbémé Etaya." ⁶⁰ Yesu aghati yi be, "Dš bawú mámbémé ngú wap. Ke wə, dók ghati bo Mbok Ndindi éti enyu Mandem abhak ne bho mó bfo wap." ⁶¹ Mmü achak arem be, "Acha, chonj nkonjo wə, ke dš kpík ndók anywóp ndyép bóbha." ⁶² Yesu arem ntá yi be, "Yé agha ane ákémé enə ákwán mbanj ne anjinj noko nsem, abhíki kway bebhak mübetok ane Mandem achi Mfo ywi."

10

Yesu ató bakonjo bhi besa bérát nsem byo ne apay

¹ Awu áfúéré nókó, Acha ayap bakonjo bhi bachak besa berat nsem byo ne apay ató ambi bati apay apay be mándók ndü yéntiki etok ne nebhaet ane yi mbonj áyanj nyaka beronj. * ² Apéte to bho, aghati bho be, "Mbuot béfére ebhi aya, ke bakú betik bábhíki ya. Nik yeka mmuet ntá Mandem mmu achi mbonjónki be ántó bakú betik, mámféré mbwot ebhi. ³ Dók ka! Nchí to be ntá bó mmik mbə bágónjómén nenti nkwo. ⁴ Báké pókó yé móbha nkáp, yé ebhá neko, ne yé nkwobhánya echak. Ne báké kaka yé mmu ambi. ⁵ Yéntiki eket ené báchwé aré, mánjámbi mándem be, 'Kpák ane Mandem áchyé ámbák fá amem eket ene.' ⁶ Mbák mmu achi amem eket eyo ane ákónjó kpák,

* **9:53** Bó Samária bápú eyon émot ne bo Judéya. Yerúsalem achi atú Judéya. Éti yo ke bo etok Samária babhiki ka be Yesu amfaet etok eyap ke andok Yerúsalem. * **10:1** Mbok besí bekáti be; besa berat nsem byo.

chōŋ Mandem ankə kpák ambak ne yí. Ke mbák yé mmu apú, áfók wu ápetnsem ntá yeka. ⁷ Chwé ká mǎmbak chí are. Báké kə beket ne beket. Nyié ká, mányu yéntiki enyiy ene bachye bhe. Echi chak be nkəbetik ambon akap ndú betik ebhi. ⁸ Yéntiki etak ene bǎchwé aré ne básiépti be ne manǎk, nyié ká yéntiki nenyié enen bachye bhe. ⁹ Bú ká bómame abhen etak eyo, mángati bo abhen bachi are be, 'Mpok ane Mandem abhak ne bho mbó Mfó wap arəp chi kekwoť.' ¹⁰ Ke yéntiki mpok ane bǎchwé etak ke bo abhen bachi are kesyepiti bhe ne manǎk, fú ka dok ndú nkəp-mbi ene etak yo, mándem be, ¹¹ 'Yé chí mfok etak eyeka ane ábátí ndú bekak ebhesé sékwét séfere mbó ntísie ndú enyiy ene báká. Ke díŋí ka be, mpok ane Mandem abhak ne bo mbó Mfó wap arəp chi kekwoť.' ¹² Yesu arək ambi arem be, "Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átəŋ bó mmik, chōŋ angó ntínso ne bó etak Sódóm encha bó etak eyo."

Chōŋ émbep nta bó abhen bǎbhíki tik nsem ndú bebú

(Mt 11.20-24)

¹³ "Bé bo Korasín, chōŋ émbep ntá yeka encha! Bé bo Betsáida, chōŋ émbep ntá yeka nkwo encha! Mbó chí amem betok Táya ne Sídón ké nká menyiyí maknkay ebhen-ne nkə ntá yeka, mbú báfyé nden pyo, mánto batwóp anti tesáy, betəŋ be bǎtiknsem ndú bebú bhap! ¹⁴ Ke ewak ene Mandem átəŋ bó mmik, chōŋ angó ntínso ne bó-Taya ne Sídón encha bhe. ¹⁵ Ne bé bho Kapənaum, bákaysi be bákway beyon mmuet, mánkó kpát mántok nebu? Nsé! Chōŋ Mandem amese bhe amem etakó bawú!"

¹⁶ Yesu apet arem ntá bakoŋo bhi bho abhen yi ato be, "Yé agha ane ághók bé ághók chí me. Ane ábyak be ábyak chí me. Mmu ne ábyak me, ábyak chí mmu ane átó me."

Enyiy ene échyé bakoŋo Yesu manǎk

¹⁷ Abhen batí besa berat nsem byo ne apay bǎpetnsem ne manǎk, bǎré ghati Yesu be, "Acha, ndú nnyén ena, ye chí befónó bebúbəbú bésépti mmuet ntá yese." ¹⁸ Yesu akeme bho be, "Ngó ndu Satan áfú amfay akwene amik mbó miámian. ¹⁹ Ghó ka! Nchyé bhe betəŋ be bákway beyat nnyó ne ngá-neghay amik. Nchyé be betəŋ amfay betəŋ Satan, mǔmpap, ne yényiy epu chye be esəŋəŋi. ²⁰ Yé nǎ báké nǎk chí be, befónó bebúbəbú bésépti mmuet ntá yeka. Nǎk ka chí be Mandem asiŋ manyén yeka amem ekáti ene amfay."

Enyiy ene échyé Yesu manǎk

(Mt 11.25-27, 13.16, 17)

²¹ Mpok yo, Yesu anikmmuet be, "Eta, wə mmu sbhónó mfay ne mmik! Nchí chye wə

bakak ndú óró menyiy ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariŋindak ne ntá bo abhen bǎriŋí beyá menyiy. Onéné bho etəŋ kponoroŋ ntá bo abhen bǎbhíki riŋi yényiy mbó mǎmbó. Eta, enyu yo ké wəmbon óyáná be embak."

²² Yesu apet arem be, "Eta a chyé me menyiy menkem. Yé mmu abhíki riŋi mmu ane Mmo áchí ébhíki faet chí Etayi. Ne yé mmu abhiki riŋi mmu Eta áchí ébhíki faet chí Móywi ne bó abhen yi áyábhé ndu bekə bó mándíŋí Etayi."

²³ Ayibhiri ye mmuet arem ntá baghók bhi ansem ansem be, "Eri ntá yeka echa bé bǎghó menyiy ebhen ne bǎghó! ²⁴ Nchí ghati bhe be, beyá baremé kepinti ne bafó babbhōŋ nyaka ekwak begho menyiy ebhen bǎghó, ke bó kegho bho. Bǎbhōŋ ekwak beghok menyiy ebhen bǎghók, ke bǎbhiki ghok bho."

Nekəy náindu mmú Samária

²⁵ Efákari be ntəŋ ebhé Moses arək memə Yesu. Abhép yi be, "Ntəŋ, chōŋ nkə yi ke mbōŋ nepém enen nébhíki bhōŋ ngwenti?"

²⁶ Yesu arem ntá yi be, "Ekáti Mandem érem be yi? Ōpay aré be yi?" ²⁷ Akeme be, érem be, "Kōŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó ye enkem, ne betəŋ ebhe menkem, ne nkaysi ye nkem, ne kōŋ nkokosi ye mbó enyu ókónó mmuet eye." ²⁸ Yesu arem ntá yi be, "Chí enyu yo. Kə nó, ne chōŋ ómbōŋ nepém."

²⁹ Ke ndú yi áyən betəŋa mmuet, arem be, "Ke mbōŋ nkokosi wa chí agha?" ³⁰ Yesu akeme yi ne nekay enen be, "Mmúfu afú nyaka etak Yerúsalem ásep Jeríko. Ndu arəŋ, akwén amə baghép batəŋatəŋ. Bǎfere yéntiki enyiy yí amuet, bádén yi, bǎrək, baro yi mpok arəbhe kekwoť begu. ³¹ Efákari be nchiakap Mandem amot əsəp ndú nkúbhé mbi wu. Agháká nókó are, aghó yi, apé ebhēmbi, arək ebhak eyi. ³² Efákari enyumot ne nkú betik amem ekerákap Mandem amot ane nneréket *Lévi. Mpok yi aghaka are, aghó yi, ke afuət nkwo chí ebhe echak, arək. ³³ Ke mmu Samária fú əsəp nyaka nkwo ndú mbi wu. Agháká nókó nebhuet ane mmu wu achi, aghó yi, ne abhōŋ ntínso ne yi. ³⁴ Arək ntá yi, achiti babhe ndú befuet bhi, agwót. Apókə ye yi anyəŋa amfay mpoŋo batu yi, arək ne yí ndú eket ene manko bachye nkáp ke mabəre aré. Akwak yi. † ³⁵ Neyí nókó afere nkáp achye ntá mmu ane ayiyi eket eyo arem be 'Yiyí mé yi. Nnán mpetnsem chōŋ nkeme yéntiki enyiy echak ene sbhōŋti yi amuet.' ³⁶ Yesu arem nako nǎ, abhép ntəŋ ebhé Mandem be, "Ōkaysi be ndú nkwo wu bati arət, agha átónó bé achi nkokosi ntá ane akwene amə bǎghép?" ³⁷ Akeme be, "Chí ane ághó yi ntínso." Yesu aghati ye yi be, "Dók yé ku mbó yí."

Yesu arək begho Maria ne Matá

³⁸ Ené Yesu ne baghokó bhi bákó báròn báchwóp ndu mótakófú. Ngóré amot ane áká nnyén be Matá abhak are. Asyepti Yesu amo ápay amem eket eyi. ³⁹ Abhón manó ane áká nnyén be María. María arək asibhiri ndü bekak Acha angoko noko Eyon Mandem ene yi átòn; ⁴⁰ Matá anka noko chi betik ebhen nywop ndu mene Yesu. Aghó nákó bé betik beyá ntá yi aywíntí, arək ntá Yesu arem be, “Acha, obhíkí ghó ndü mómaya aró betik menkem me awó? Ghati yi antwo ankwak me!” ⁴¹ Ke Acha akeme yi chi be, “Matá, Matá! Jfyé nti ne ðèn mmuet éti beyá menyin. ⁴² Diji bé enyin émot ke eri echa. Yó ké María áyábhé, ne yé mmu apú kway besot yo ntá yi.”

11

Bo bárém be betan Yesu béfú chi ntá Belsebul

(Mt 6.9-13, 7.7-11)

¹ Ewak émot, Yesu are nikmuet nebhúérfu. Anáná nákó, nkonjo ywi amot arem ntá yi be, “Acha, tón bhese enyu mánikmuet mbo enyü Jón átón nyaka baghok abhi.” ² Yesu aghati baghokó bhi be, “Yéntiki mpok ane mánikmuet, dem ka bé:

‘Eta, ka bo mányché nnyen ene kenókó.

Ku bo mándó wó ombak Mfo wap.

³ Chié bhese yéntiki nywop, ení nenyié.

⁴ Fonjóri bebá bhese,

mbo enyu séfónjóri yéntiki mmu ane áká bhese bebá.

Ne kéka sénchwe ndü nemó enen néku sénkwén ndü bebá.’”

⁵ Yesu arem ye ntá yap be, “Sénsót be mmu yweka amot arón ntá mmuere ywi mpok nywop négháká néntibheti, adep nekok arem be, ‘Nkwáne, nnikmuet pwo me bekpokókó bret bérát. ⁶ Mmuere wa amot ane achi ambi ndü nekó atwo me anywóp néne, ne mbíki bhon nenyié bechye yi anyié!’ ⁷ Mmuere ywe wu ankeme be, ‘Képeré sonjóri me. Nnán mfe mbinywop ne nnán mbure ne bóbha. Mpú kway befate be nchye wó yényin.’ ⁸ Diji ká be, yé ndü yi apú kway befate be anchye yi nenyié, éti yi achi mmuere ywi, abhon befáte anchye yi yéntiki enyin éné yi áyan mbonyune atónjóri bédép nekok kebhon ntíánwóp. ⁹ Nchí ghati ye bhe bé: Nik ka mmuet éti enyin ene óyan, chon Mandem anchye wó. Yán, chon ongo. Dep nekok, chon mánene ntá ye. ¹⁰ Ku no, mbonyune yéntiki mmu ane ánikmuet éti enyin ene yi áyan, Mandem áchye yo ntá yi. Yéntiki mmu ane ádébhé nekok, mánene ntá yi. ¹¹ Bé bachíbha, mmú yweka ane mbák móywi abhep yi tansi, ansot chi nnyó anchye yi, chí agha? ¹² Yé chí nechí-nkok ké mmó abhep wó, ðchye yi ngá-nghay? ¹³ Mbák be bó bebá, bábhon nti

bechye berítí menyin ntá bóbheka, bákáysi be Eta mmu achi amfay, ának bechye Efonó Bedyere ntá bo abhen mánikmuet be yi anchye bho Efonó Bedyere ke?”

Yesu atan achá Satan

(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴ Mpokófu, Yesu ábók efonó ebábu ene éká mmu akwene kebhook. Efü nákó mbók wu abho berem kepi. Bo abhen bachi are babhak maknkay. ¹⁵ Ke mbok yap béré rem chi be, “Belsebul mfo befónó bebábébu ke áchye yi betan bebok befónó bebábébu.”

¹⁶ Bo béré yap mbi memo yi. Bábhép yi anka enyinjí maknkay ene ébhak mbo erin ene éton be betan ebhi befú chi ntá Mandem.

¹⁷ Ke ndu Yesu árinjí nkaysi yap, aghati bhó be, “Yéntiki etok ene akore achi are bo manú noko ne bati, ébhon chi meneme. Ne nneréket ané ákóré áchí are ne bo manú noko ne bati, ákwéné kwen. ¹⁸ Ne mbák Satan anka befónó bebábébu bhi menu ne bati, ná yi ákway bebhak enyü mfo ane yi achi ndü eróri mpok? Nchí bhep be mbonyune bárém be ndü betan Satan ké mbók befónó bebábébu.

¹⁹ Ne mbák ndü betan Satan ké mbók befónó bebábébu, bakonjo bheka babók bho ndü betan agha? Chon bakonjo bheka mántan be! ²⁰ Ke mbák, sayri sayri mébók befónó bebábébu chi ndü betan Mandem, no chi Mandem anán achi nenti eneme mbo Mfo.

²¹ Mpok mmú ntantan ábhabheri eket eyi ne menyinjí nenu bhi, yé mmu apu kway beghep menyin ebhi. ²² Ke mbák mmu ane átán acha yi atwo ánu ne yi, andén yi, ansot menyinjí nenu ebhi ebhen yi asiki nti are, ampoko menyin ebhi andok ankore ne bo bachak.

²³ Mmu ane apu ne me, achi chi múmpap wa. Ne mmu ane apú kwak me ndu ményókóti bho, átakatak.”

Efonó ebábu ékway bepntsem ntá mmu

(Mt 12.43-45)

²⁴ Bérón ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók efonó ebábu éndó mmu, éron chí bónbónjon amem baso, énanj noko ebhak ene yo échwe. Mbák ébhíkí ghó ebhak bechoko, ²⁵ erém be, ‘Chon mpentsem ebhak ene mfú.’ Ne énanj émpentsem, engo be mányo esi eket eyi, bágókó sayri, ²⁶ efonó ebábu eyo éron ye, énsot befónó bebábébu béchák tándramot ebhen bábébhé becha yo. Bó menkem mendak menchwe mmu wu amuet mémbak ne yi, nté yi ambep ancha ane mbi.”

Manák amen tetep

²⁷ Yesu áréme nákó no, ngóré amot amem ngémtáy bo abhen bachi are arem ntá Yesu ne eyon amfay be, “Eri echa ntá ngóré ane ábhé wó, achye wó ami!” ²⁸ Yesu akeme be, “Bo abhen eyap eri echa chí abhen bágókó

Εἰς τὴν Μανδᾶν νῆ μάγκᾳ νᾶκο μβο ἐνυῦ ἐῶν!

Bárēm be Yesu ántōj erinjí maknkay (Mt 12.38-42)

29 Ἐνὲ βο bácháκ báchèm aré mándak nᾶko chi ambi, Yesu abho berem ntá yap be, “Mkpáká bho ane echōj áber acha! Bábhèp be mántōj bhó erinjí maknkay. Ke yé emót mpu tōj bhō, ébhíki fuet ene Jóna. 30 Nkúbhé mbo enyū Jóna achi nyaka erinjí ntá bo Ninive, enyu yō ké Mē Mmu mfú ntá Mandem nchí bhak chōj erinjí ntá mkpáká bho abhen echōj. 31 Ewak Mandem átān bō mmík, mfo ngaré ane áchí nyaka etok Shéba áfate andem be be bo mkpáká mmik ane echōj báká bebá mbonyune yi afu nyaka nekō nesie arok beghok menyinj ebhen Mfo Sólomon átōj bho ne beyā nerinjíndak. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá nántí eneka ane acha Sólomon, Yé nó, bápú ka beghok yi. * 32 Ndú nywabhé manyé, chōj bō Ninive mángati be bho mkpáká mmik ane echōj bé bekwéné bechi ne bhe mbonyune mpok bō bághókó enyinj ene Jóna aghati bhō, bátíksem ndú bebá bhap. Nchí ghati bhe be mmu achi fá néne ane áchá Jóna, yé nó, bápú ghok yi!

Yesu atōj be amík áchtí mbo erōjō ene ékū mmu ángō mbanj (Mt 5.15; 6.22, 23)

33 “Yé mmu apú dure erōjō ansot enyinj ankuti. Báðare erōjō, mánte chi ebhak ene babhōjō bete yō be mbanj ángō nántí yéntiki mmu ane achwe anywóp. 34 Amík ayeka achi berōjō ebhen békū mángō mbanj. Mpok amík ayeka achi ariári, mmuet eyeka enkem éjwi ne bediéré. Ke mbák amík ayeka apú ariári, mmuet eyeka enkem éjwi ne ejuri. 35 Sot ye ka mpok be bediéré ebhen bákaysi be bechi be anti béké bhak ejuri. 36 Mbák ye bati yeka ankem ajwi ne bediéré, ne yé mandú ejuri apu are, chōj nepém eneka nenkem nembak pépép, mbo mmu ane ábhōjō erōjō ne éghō, entōj nᾶko yi mbi.”

Yesu aji bōnkwo Fárisi ne batōj ebhé Mandem (Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

37 Yesu ánánjá nᾶkō berem kepi eken, múnkwō Fárisi amot abhinj yi ndú nenyíe eket eyi. Yesu arak achwe anywóp, achokō amik menyie nenyíe. 38 Múnkwō Fárisi wu abhak maknkay béghō be Yesu abhiki so amō mbo enyū epinj eyap étōj ke anyie nenyíe. † 39 Acha aghati múnkwō Fárisi wu be, “Bé bōnkwo Fárisi, básot mpok bétyét nesém nchán ke menjémé ne bebá bejwi be anti.

40 Bé bechijti bho! Mandem ane aghókó enyinj, pú yi ke aghoko mmem ne nsem eyi nkwo? 41 Ke enyinj ene bábhōjō beka chi besot menyinj ebhen bechi amem bekrære ebheka mánychye ntá bachébbébhō ne chōj berinj ebheka menkem mémbak nkwo pépép.

42 “Bé bōnkwo Fárisi, chōj embep ntá yeka encha, mbonyune bapú ka enyinj ene echi chak ntá bho ne bábhiki kōj Mandem. Básot ndu beri amot ndú baru byo mánychye ntá Mandem, mánkū enyumot ne mbwot achak. Bábhōj bekōj Mandem ne mámbak sayri ne bho ke bábhiki bhōj beghokontik bebhé bécháκ. 43 Bé bōnkwo Fárisi, chōj embep ntá yeka encha! Bákōj bechakō ndú menak kenókó amem bekeré nenikímaet bo Israel, ne bákōj be bo mankaka nᾶko bhe ne kenókó nefsié. 44 Chōj émbép ntá yeka encha! Báchí mbo manem ane mmu ákō amfay kerinjí be chi manem.”

45 Ntōj ebhé Mandem amot arem ntá Yesu be, “Ntōj, mpok órem menyinj ebhen, óchye bhese nkwo ntánwóp!” 46 Yesu akeme be, “Bé batōj ebhé Mandem, chōj embep ntá yeka nkwo encha! Nti achi be mányíere bo mámpókó menwópti batu ané be babhōj bápú kwak bo mámbaré bebhé bhō yé mandú. 47 Chōj émbép ntá yeka encha! Bächímbi bheka báway nyaka baremé kepinti. Bâte manem ayap néne, mángwati mbi aré beka yō ándí amík. 48 Bekū enyu eyō, étōj be báchi enyumot mbo bächímbi bheka abhen báway nyaka baremé kepinti Mandem ndú bâte beriti manem ntá yap. 49 Etiyo, ke Mandem, ndú nerinjíndak eni, arémé be ‘Chōj ntó baremé kepinti ne bōnto bha ntá bo Israel; ne chōj mángway mbok eyap, ne mánychye abhénéfú beyá esōjōri.’ 50 Chōj Mandem antemsi ye mkpáká bho abhen echōj éti manōj baremé kepinti mankem abhen bō báway te nebhómik, 51 bebho ne Abel kpát beghaka amæet Sakaria mu báway nenti éfémé akap ne ekerákap Mandem. Nchí ghati bhe be chōj Mandem antemsi mkpáká bho abhen echōj éti bawú yō ankem! 52 Bé batōj ebhé Mandem, chōj embep ntá yeka encha! Bábhese efinjí ene mánène mbinywop ane mmu áfuæt aré ke ambōj nejwímem ndú barak Mandem. Bábhiki chwe are, ne báchyet mbi ntá abhen báyanj nyaka bechwe are!”

53 Nerō ane Yesu áró nebhæet wu, batōj ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi babho bechiti yi ne bebhép, mányōnti nᾶko yi beka yi ankwen anyu. 54 Ne mánōbheri nᾶko yi ndu beka yi ákwén ndú eyōjōnyu.

* 11:31 Nō chi: etok ene echi ebhe Saut. † 11:38 Bo Israel babhōj nyaka enyu ené básō amō ke mányie nenyíe. Bákaysi nyaka be epinj eyō ékū bō mámbák chak besí Mandem.

12

Yesu ayep bōbhi batu be baké bhak bō betábhá

(Mt 10.26, 27)

¹ Éne Yesu árem nō, bo báre twō, kpát báyá báchá, mánjati nōkō bati. Yesu ayambi arem ntá baghokó bhí be, “Sot ka mpok ne yís bōnkwo Fárisi. Báchi chi bō betábhá. ² Yéntiki enyín ene bakuti, chōj mánene. Ne ené echi bhésé bhésé chōj mánkō bo mandínj yō. ³ Ndu echi nō, yéntiki enyín ene bārémé ansem ansem, chōj bo mangok yō kponoroj. Ne menyín ebhen bághati bārū bho ansem ansem chōj bo mánte amfay beket mámbik be bo mángók.

Mmu abhōj bécháy chi Mandem

(Mt 10.28-31, 12.32, 10.19-20)

⁴ “Mamure bha, nchí ghati bhe be, báké cháy bō mmik. Bákway beway chi mmuet nkwa ke bápú kway beku enyín echak ene ebēbhe echa eyō. ⁵ Ghók ká mmu ane bábhōjō béchay. Cháy ka mmu ane ákway beway mmuet yeka, ne ankwáy memese be amem píngó! ⁶ Pú mmu akway beku bōkenen batay ne nkáp ane apu yényínj? Yé nō, Mandem apú ghokontik yé amot. ⁷ Ke ná ne be? Mandem arínj yé chí mpáy bekaká emene ebhen béchí yéntiki mmu yweka anti. Báké chay ye yényín ené bo bakway beku bhe. Besí Mandem, yéntiki mmu yweka abhōj menwōp tontó achá ngémtáy kenén.

Bo abhen bachi bō-Yesu

(Mt 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

⁸ “Nchí ghati ye be be, yéntiki mmu ane árem kponoroj besí bō mmik be yi achi mmu wa, chōj Mē Mmu mfú ntá Mandem ndem besí boángel Mandem ndú nywōp manyé be mmu wu achi awa. ⁹ Ke mmu ane atanja kponoroj besí bho be apu mmu wa, chōj menkwō ntanja besí boángel Mandem be yi apu mmu wa. ¹⁰ Ne chōj Mandem amfonjori yéntiki mmu ane árem ebábū éti Mmu ane áfú ntá Mandem, ke apú fonjori mmu ane árem ebábū éti Efōjō Bedyere. ¹¹ Mpok básóré bhe ambi ndu betan be amem bekeré neníkímmet ebhap ne besí bōbati etak ne bogóbhano, báké seme enyū bákway betanja mmuet ne éti enyín berem. ¹² Mpok eyō chōj Efōjō Bedyere ántōj be enyín ene bábhōjō berem.”

Nekáy echínjti mfō nkáp

¹³ Ené Yesu áchyé baghokó bhi manie enyū eyō, mmu amot amem ngémtáy bho arem ntá Yesu be, “Nton, ghati mómaya ánkóré newú etayese áchýé ebha menyínj!” ¹⁴ Yesu akeme yi be, “Nkwáne, agha ábháré mé ntanjá manyé ne nkóre menyínj newú ntá yeka?” ¹⁵ Ke arók ambi arem ntá bo mankem be, “Sot ka mpok! Kém ká mmuet be báké fye ngonjo ndu bebhōj beyá menyín. Puyé chí

beyá menyínj ke békém nepém nkwa.” ¹⁶ Yesu átém bō nekay be, “Nki múnkáp amot áchyé nyaka yi beyá mbwot. ¹⁷ Eka abho békáysi andeme nako be, ‘Chōj nka yi? Mbíki pere bhōj nebhuet bébhare mbwot?’ ¹⁸ Ke árem ne mmuet yi be, ‘Chōj mmokoti bétak ebha, ngoko ebhen béchíkítí, mfyé mbwot aya ne menyín ebha are.’ ¹⁹ Ndem ye ne mmuet aya be, ‘Onánj obhōj beyá menyín ebhen besot beyá mamié. Képere sōjori mmuet. Nyié, nyú, ónkō manjá.’ ²⁰ Ke Mandem aghati yi be, ‘Wō echínjímú! Nkúbhé beti ebhen, nepém ene némay. Ke menyín ebhén óbháré bérōp chōj chi ebhen bo bachak!’ ²¹ Nō ke éfakari ne mmu ane ábháré menyín ntá yimbōj, ke yi kekā menyín ebhen bébhōjō menwōp besí Mandem.”

Nkoro Yesu abhōj besiki nti ne Mandem

(Mt 6.25-34)

²² Yesu aghati ye baghokó bhi be, “Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhōj basémé éti nepém eni be chōj nyié yi, chōj mfyé yi? ²³ Nepém nkwa nébhíki cha nenyíé? Nepém nkwa nébhíki cha ndené? ²⁴ Yínj ká kenén. Képu kwan nenyíé ne képu fere mbwot ebhi. Kébhíki bhōj beket ne yé chí béták ebhen bébháre nenyíé aré. Mandem ke áchyé kō nenyíé, ne besí Mandem, bácha kenén tontó! ²⁵ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beku nepém eni nénsap, ye chi mandú ninjínj nénchá enyū nebhōj bebhak? ²⁶ Mbák ye bápú kway beku mandú enyín mbo eyō, ndaká yi bábhōj basémé éti menyín bechak? ²⁷ Yínj ká bōchuchu abhen bágó. Bápú kō betik, ne bapu ghoko nden. Ke nchí ghati bhe be, yé chí Mfō Sólomon mmu ábhōjō nyaka beyá keném, abhíki bhōj nyaka nden ene eri mbo yé chuchu amot. ²⁸ Mandem ké ághokó táko ne berí ebhi, táko ane ákway bebhak echōj, mburé angwosi, mámfyé ango. Bákáysi bé be ké Mandem apu kwáy békwak mámbōj nden béfyé amuet ke? Neka eneká ne Mandem négúpsi necha! ²⁹ Báké sōjori ye bati yeka bebhep éti enyín ményie ne éti enyín menyū. ³⁰ Bō mmik bákōjō menyín ebhen ke dinj ka be Etayeka arínj be bábhōj bebhōj bō. ³¹ Fíé ká ntí chi be Mandem ámbák Mfō yweka, ne chōj yi anchye be menyín ebhen menkem nkwa.”

Enyín Yesu átōjō éti kefō mmik

(Mt 6.19-21)

³² “Bōbha, báké chay, yéndu báchi nkwa bághōjōmém ane abhiki ya. Mandem abhōj manjá bechye be akóre ndú kefō eki. ³³ Tí ká menyín ebhen bábhōjō mánychye nkáp ntá bachébhébhō. Bōj ká bōbebhá-nkap abhen bápú chōjō be nkáp anem. Búr é ká kefō menyín ekeka amfay. Aré, kó kébhak mpoknkem. Yé ngép apu kway beghep enyín

are, ne kengok apú chwe árchon̄ti yēnyin.
³⁴ Ebhak ené nkáp ywe áchí, aré ké n̄ti ene nkwo nébhak.

Bák ká pē mpoknkem

³⁵ “Ton̄tí ká mm̄aet m̄andure berón̄ó bhēka.
³⁶ Bák ká mbó b̄s-betok abhen mán̄on̄j be chi-betik awap amfu ndú epá nebhay ene yi áron̄ó are amp̄etnsem be mán̄éné mb̄nyw̄ap ntá yi t̄mté, mpok yi átwó ádébhé nekok.
³⁷ Chon̄j endi encha ntá bo abhen bábhak pē mpok etayap átwó! T̄etep nchí ghati bhe be mpok yi átwó, ághati bhó manchókó amik, anchón̄j nden eyi, ansot nenyíé anchye bhó manyíé. ³⁸ Yē antwó chí ne n̄ntí bhiti, yē chí mpok nkók ékók, ke antemeri bhó pē, éri encha ntá b̄s betok bhó! ³⁹ D̄in̄j ká be mbó m̄bon̄óket árin̄j neñókó nyw̄ap enen nḡep átwó, mb̄u apú r̄o m̄ándak eket eyi. ⁴⁰ Bē nkwo bábhon̄j beton̄ti mm̄aet Mmu ane áfú ntá Mandem átwó chon̄j chi ndú mpok ane bábhíkí kaysi be yi átwó.”

*Mm̄ó betok ane achi t̄etep
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Píta abh̄ep Yesu be, “Acha, ot̄em nekay enen chí ntá yese ke chí ntá bo mankem?”
⁴² Acha akeme yi be, “Mm̄ú betok ane achi t̄etep ne ndin̄indak chí ane? Chí ane chi-betik ywi áchye yi betan̄j be anjin̄i n̄okó batí baká betik abhen bachi amem efo yi, anchye n̄okó bhó awap ákore nenyíé ndú mpok. ⁴³ Chon̄j endi encha ntá mübetok wu ane chi-betik ywi átwó antemeri yi ndu ákà enyinj ene baghati yi anku! ⁴⁴ Nchí ghati bhe be, mbák nk̄ubetik wu ákú n̄o chi-betik ywi áchye yi betan̄j amfáy menyinj ebhí menkem. ⁴⁵ Ke mbák mübetok arem be, chi-betik awa átat b̄etwó, ambo beden b̄s-betok bachak, abhen baghoré ne abhen babhakanem, ne ambo mén̄yie, anyu n̄okó, kpát mm̄em ánkem yi, ⁴⁶ chi-betik ywi átwó ndú nyw̄ap enen mübetok abhíkí kaysi be yi átwó ne ndú neñókó nyw̄ap enen mübetok wu abhíkí rin̄j. Antemsi yi, amfye yi nebh̄aet ane bo abhen bábhíkí noko Mandem bachi. ⁴⁷ Ne mübetok ane árin̄j enyinj ene chi-betik áyan̄j yi anku, ke yi ke ton̄ti mm̄aet anku mbó enyu éyan̄j, bátemsi chon̄j yi sayri. ⁴⁸ Ke ane ábhíkí rin̄j enyinj ene chi-betik áyan̄j yi anku, mbák akú enyinj ene éyan̄j mantemsi yi, báchye yi chí mandú ntemsi. Bábh̄ep tontó ntá mmu ane báchye yi tontó. Ne báfyé amik tontó ntá mmu ane báfyé beyá menyinj amó yi.”

*Yesu arem be yi atwó ne ákóré
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu ap̄et arem be, “Ntwó beḡæp chi ngó fá amik. Mbó ánan̄j akem, mb̄u nk̄on̄j tontó!
⁵⁰ Chon̄j m̄amfýé me ndú eson̄jri mbó mm̄ú ane báfyé yi anyén ndú mpok ane bájwiti yi. Nti népú pop me amem te eson̄jri ene éntwó

emf̄aet! ⁵¹ Bákáysí bé ntwó fá amik chi beku bo mámbák ndú kpák ne bati ke? Ae, ntwó chí ne ákore. ⁵² Bēbhó néne, yēntiki eket ené bo bachi are bati atay, chon̄j ákóré ámbak nenti nap. Bati arat keka abhen bati apay. Bati apay keka abhen bati arat. ⁵³ Akóré ábhak chon̄j enyuné chí ápap m̄óywi ane mbakanem, mm̄ó ane mbakanem ampap etayi, n̄n̄o ampap m̄óywi ane nḡoré, m̄óywi ane nḡoré ampap n̄n̄o. N̄n̄oném ampap nḡoré m̄óywi, nḡoré ampap n̄n̄oném éywi.”

*Mmu abh̄on̄j berinj mpok
(Mt 16.2, 3)*

⁵⁴ Yesu arem ye ntá nḡemtay bho abhen bachi are be, “Mán̄an̄j m̄angó nebu ndú négiri ndú ebh̄é nebu ene mmok ánem are, bárem be ‘Manyiep átwó kwen’; ne émbak enyu yo. ⁵⁵ Ne mán̄an̄j m̄angó nebhán̄j ndu nebho bekwen, bárem be, ‘Enem étwó’; ne émbak enyu yo. ⁵⁶ Bē b̄s betabha! Bárin̄j béyin̄j nebu m̄andem mbák manyiep ákwen chon̄j, ne mbák apu kwen. Ndaká yi bábhíkí rin̄j menyinj ebhen Mandem ákà ndú mpokó-ne?

*P̄etnsem ndú ekon̄j ne mümpap ywe
(Mt 5.25, 26)*

⁵⁷ “Ndak yi bē babh̄on̄j bapú kway berinj enyinj ene echi chak be mmu anku? ⁵⁸ Mbák obh̄on̄j ndak ne mmu ne yi ákú manyé ne wó, ákú yi? Obh̄on̄j béghó be ndaka wu ámay ansem ené bábhíkí r̄on̄j ndu acha manyé. Mbák ónká yi ansot wó ambi ndú manyé, n̄tan̄j manyé áchye wó ntá bo mb̄in̄j nkú ne b̄o m̄amf̄e wó. ⁵⁹ Nchí ghati wó be, op̄u fu wawak kp̄ate onchye ákwó ywe ankem, yēnyinj kerop.”

13

Tík ká nsem ndú bebú

¹ Nkúbhé mpok yo, mbók bho abhen bachi aré, bátéme Yesu éti bo Galili abhen Páilet akú baway mpok báchye akap ntá Mandem.
² Yesu akeme bhó be, “Bákáysí be bo Galili bhó baká nyaka bebú bacha b̄s etok Galili bachak ke? ³ Nó bho! D̄s ngati be be, mbák bábhíkí t̄iknsem ndú bebú ebhēka, chon̄j be mankem m̄angu mbó bhó. ⁴ Ná ne b̄s batí neku-ne-arat abhen ékerémfáy ene echi nepak ént̄in̄nyen Sílom ékwéné éwáy? Bákáysí bé efákári nyaka ne bhó enyu yo chí ndu baká bebú bacha bo bachak abhen bachi etok Yerusalem yo ke? ⁵ Nó bho! Nchí ghati be be, mbák bábhíkí t̄iknsem ndú bebú ebhēka, chon̄j bé mankem m̄angu mbó bhó.”

Yesu at̄em nekáy enok ene epu nyu kepem

⁶ Yesu at̄em ye bhó nekay enen be, “Mmu amot api nyaka enok ene babhin̄j bé *fig amem nki ywi. Egháká nókó mén̄yu kepem, are kó ambyo n̄okó mbák ényu kepem, ke ake ghó yēnyinj. ⁷ Aghati mmu ane ákú betik

amem nki wu be 'Yinjí, ndü mamié áráť nchí twò beyañ kepem ndü énok ene, ke mpu gho yényinj. Kpót yó géép amik! Ekà kpík yi fá téé, échet nòkò mmik ndéndem?'⁸ Nkù betik wu akeme yi be, 'Eta, dō émpét embak ndü mmíé enen nkwo. Chøj ntém nnet ywi ngabheri, mfyé ntòbhé-pío.'⁹ Ne mbák ényu kepem mmíé mbúré éndi, ke mbák ébhíkí nyu kepem, ókwáy beghati me mkpót yo nguep amik.'

Yesu abú ngoré ane abhénti ndü nywòbhé neywémuet

¹⁰ Ewak neywémuet bo Israel, Yesu áre tøj bo amem ekeré nenikímueti eyap. ¹¹ Ngoré amot abhak aré ane éfòjò ebábù ékú yi ápéné ndü mamié neku-ne-arat, yi keperé kway beko chak. ¹² Yesu ághó nókó yi, abhiji yi arem be, "Mmá, neme ene némay." ¹³ Atók yi ne amo. Ténte wu, anyabhe mmuet téé, abho bebíti Mandem.

¹⁴ Münti ekeré nenikímueti ághó nókó bé Yesu akù mòngoré wu atan ndü nywòbhé neywémuet enap, abé nti, abho berem ne eyoj etajatanj ntá bo abhen bachi are be, "Sébhøj manywop átándat ndü békù betik. Mmu ámbój neme, ántwó chí amem manywop ayò be mámbú yi. Eképeré bhak chí ndü nywòbhé neywémuet." ¹⁵ Yesu Acha akeme ye yi be, "Bé bō betabha! Ntiki mmú yweka ápú kanari ye chí mpøj yi, yé chí mpøjò batu yi ándók anchye yó manyiep ndü nywòbhé neywémuet?" ¹⁶ Ná ne ngoré ne, mmó Abraham * ane Satan ágwóré ndü mamié neku ne arat. Echí ebépti enyinj beferé yi ndü esøjori ndü nywòbhé neywémuet ké?" ¹⁷ Nerem Yesu árimé nò, ntíanwóp akem bõmpap abhi mankem. Ke beyá bo bábhøj manák be yi ákù menyinjí maknkay bhò menkem.

Yesu atém nekáy sepem mónok ane bábhijí be móstat

(Mt 13.31; Mk 4.30-32)

¹⁸ Ébhíkí tat, Yesu arem ye be, "Kefò Mandem kéchí mbò yi? Chøj njenti kò ne yí?" ¹⁹ Kefò Mandem fá amik kéchí mbò mósepem ane énok ené bábhijí be móstat, ane hápí amem nki, séchák, ségò, séróp énok ene kenen kétwò kénte manyay ndü batáp ayi."

Yesu atém nekáy yis

(Mt 13.33)

²⁰ Yesu apet arem be, "Chøj mpet njenti Kefò Mandem ne yí?" ²¹ Kechí mbò yis ane ngoré ásré achem ne nchán fláwa éráť. Mandu yis wu akù fláwa nkem amwat, kpát ajwi amem enyinj ené yi achi aré."

*Mbi mábhéri ke achi mbl nepém
(Mt 7.13, 14, 21-23)*

²² Ené Yesu árdøj Yerúsalem, are te ndü betok beghe ne bōbetak antøj nòkò bho Eyøj Mandem. ²³ Mmú amot abhep yi be, "Acha, chøj Mandem ampeme chí báru bho?" Yesu arem ntá yap be, ²⁴ "Nu ka béfuét ndü nyùbhá ane áchí mábhéri. Nchí ghati bhe be beyá bho báyanj chøj befuét manchwe ke bápú bhøj mbi. ²⁵ Mbøjóket ánánj chøj amfate antiep mbínywop, báte nefi mándep nòkò nekòk ne mánik nòkò mmuet be, 'Acha, nené bhese mbínywop.' Ke mbøjóket ankeme chí be, 'Mbíkí riñi bhe ne yé chí ebhak ene báfú.' ²⁶ Mámbò ye berem be, 'Pú séchòkò nyaka nebhuet amot sényíé, ne senyu ne wò? Ne otøj Eyøj Mandem amem betok ebhese?' ²⁷ Ke akeme bhe chí be, 'Mbíkí riñi bhe ne yé chí ebhak ene báfú. Fá ká me besí, bé bakù bebá mankem!' ²⁸ Aré, chøj mándi kebho ne mámbak ndü nenye ámén mpok bághò Abraham ne Aisek ne Jekóp ne baremé kepinti mankem chòkò ndü nebhúéré kefò Mandem, ené batiébhé be nefi. ²⁹ Chøj bo mámfu mbi ne nsem, ebhé awónem ne awóghò, mánychòkò mányie epá ndü nebhúéré kefò Mandem. ³⁰ Dijní ká be, chøj mbok bho abhen báchí ansem nené mándop bõmbi, ne abhen báchí bõmbi mándop ansem."

*Yesu adi kebho éti bo Yerúsalem
(Mt 23.37-39)*

³¹ Ndü nkúbhé mpok eyò, mbok bõnkwo Fárisi bāròk bágháti Yesu be, "Fá fá dak ebhak échák. Mfò Hérod áyanj béway wò!" ³² Yesu akeme bho be, "Dók ká ghati Hérod esop eyò be, 'Chøj ndak ambi bébok befòjò bebúbèbù ne mbú bho echøj ne mbúré, ne éghákà nòkò manywop arat, nnanja betik ebha. ³³ Yéndu échí nò, mbøj berøj Yerúsalem. Nchí kò echøj ne mbúré ne éghaka nòkò ndü nywop enen nejwi arat rígak aré. Amem Yerúsalem ke báway nòkò baremé kepinti Mandem.' ³⁴ Yesu akók arem be, Eé Yerúsalem, bō Yerusalem! Bé bo báway baremé kepinti Mandem, mántemti nòkò ne batay ndü béway bo Mandem átó be mángáti bhe Eyøj eyi. Ndü beyá mpok, nján besot be mfyé amuet bé mámbak ne me mbò bõnkòk abhen nno nkak ákúti nebhuet amot ne bebhap ebhi, ke bápú ka be nkù nò!" ³⁵ Ne néne, chøj Mandem amferé nti ndü eket eyeka, éndop enyu eyò. Nchí ghati bhe be, bápú pere ghó chøj mé, kpáte mpok ane bārém chøj be 'Sémbítí mmu ane átwò ndü nnyén Mandem Acha.'"

14

Yesu abú mmu ndü nywòbhé neywémuet bo Israel

* **13:16** Ndu nkaysi bo Israel, mbák mmu áchí ebhárémò Abraham, nò achi mmu ane Mandem ápéme.

1 Ndú nywabhé neywémuet bo Israel nemot, Yesu arək ményíe nenyíe amem eket ene munti amot ane achi múnkwə Fárisi. Bo Fárisi bhə bātep yi amík amuet beghə ndú yi ákə. 2 Múfú abhak besí Yesu ane ábhónjə nemé afemntay. 3 Yesu abhép batonj ebhé Mandem ne bónkwə Fárisi abhen bachi are be, “Ebhé eyese éká be mámbú mmu ndú nywabhé neywémuet ke?” 4 Ke báke rem yényin. Yesu asot mmu wu abú yi. Arə ye yi arək. 5 Abhép yé bhə be, “Ntiki mmú yweka ane móywi ne yé mpəy yi ákwen amem mbokó manyiəp ndú nywabhé neywémuet ke yi keya yé yi, yé yo témté ámféré?” 6 Bó kekwayé békeme Yesu yényin.

Mandem ábhəj manjak ne mmu ane ásəpti mmuet amik

7 Ené Yesu áyinj, aghó ndú bə abhen manáká ndú epa báre yap bebháká kenókó. Achye bhə manie be, 8 “Mpok manáká wə ndú epá nebhay, óké tinj yap enókó kenókó ónchokó aré mbonyune ékwayé be fakari be manak mmú ane acha wo. 9 Ne mmu ane ánáká bhe antwə andem be, ‘Faté chye epok ene ntá mmú-ne.’ Mbák émfákári enyu yo, šfaté ne beyá ntíanwəp bérəj bechokó ndú nebhuet ane ábhíki bhəj yé mandú kenókó. 10 Mpok manáká wə ndú epa, yap chí enək ene ébhíki bhəj yé kenókó, be mmu ane ánáká epa ántwə, ankwayé berem ntá ye be, ‘Nkwáne, twó chokó ndú enókó kenókó.’ Bə epa bachak mángə be mmu ane ánáká epa áchyé wə kenókó. 11 Yé agha ane áyónj mmuet, Mandem ásəpti yi amik. Ne mmu ane ásəpti mmuet amik, Mandem ákosi yi amfay.”

12 Yesu arem ye ntá mmu ane ábhíj yi ndú epa nkwo be, “Mpok óbhíj bho ndú nenyíe, óké bhíj chí mamueré bhe, ne bəneréket ywe, ne bə nkáp abhen bachi kekwtə ne wə. Mbák ómbíj chí menyú bo bhə, bə nkwo bákway bebhíj wə bé ónyíe nenyíe ne bhə ne eyə émbak akap ane óbhəj. 13 Mbák ónək epa, binj bachébhébhə, ne babák, ne bakem, ne manemamik. 14 Ne eyə éndi encha mbonyune menyú bəbhə bápú kway bekeme enyinj ene óká ntá yap. Ke Mandem ákap wə mpok yi ákə bo abhen bachi chak besí bhí mámpetnsem ndú nepém.”

Yesu atəm nekəy epá egho
(Mt 22.1-10)

15 Yesu ánánjá nókó béré mənynj ebhen, mmu amot ane áchí ndú nenyíe ne yi, arem ntá yi be, “Chəj éndi ntá yé agha ane ányie epá ene ébhak ndú nebhuet Kefo Mandem awu amfay!” 16 Ne Yesu aghati yi be, “Mmúfu anak nyaka erem epa, abhinj beyá bho. 17 Mpok ane epa ébhónj bebhə ákwayé nókó, ató mōbetok ywi be andək angati bo abhen yi anaka be, ‘Twó ká, mánanj batonjti

yéntiki enyinj.’ 18 Arək aghati bhə, ke yéntiki mmu wap arəbhe ghati yi chí be ndak akem yi. Ané mbi arem be ‘Nku nki ne mbəj bérəj beyinj wu. Nikmuet, ghati etaye be áké benti.’ 19 Achak arem be, ‘Nku mpəj byó ene ékwayé baki. Nchi yan ndək ngó betik ebhen yo ékwayé beku. Nikmuet. Ghati etaye be áké benti.’ 20 Anefú arem be, ‘Néne ke mbáy ngoré. Mpu kwayé ye bétwə.’ 21 Mmō betok wu arək aghati etayi menyinj ebhen bəbhə báreme. Mbəjōket abénti. Aghati mōbetok yi wu be, ‘Fú, dók áyák ndú yéntiki mbay ane áchí etək ne yéntiki nebhuet ane bo báci are sot bachébhəbhə twə ndú epa ne bhə. Twó ne babák ne bakem ne manémamik.’ 22 Mmō betok arək atwə, arem ntá yi be, ‘Eta, nku enyinj ene óréme ke eket ébhíki re jwi.’ 23 Etayi arem be, néne ‘Fú, dók, etək ndú babhí agho ne ndú babhí bebhí. Fíé betanj be bo mántwə bé eket epa énjwi. 24 Dinj ká be, yé mmu amot ndú bo abhen njambi ke bə ketwə, apú kwayé bəghókóti enyinj ndú epa eya-ne.’”

Menyinj ebhen nkojo Yesu ábhónj mənem
(Mt 10.37, 38)

25 Ngémtay bho bərə ké ne Yesu. Ayibhiri mmuet arem ntá yap be, 26 “Mbák mmu áyən bebhak ne me apú kwayé bebhak nkojo wa mbák abhíki kəj me ánchá etayi ne máyi, ne ngoré ywi, ne bəbhí, ne, bəmayi abhen babhakanem ne abhen baghoré ne ankəj me ancha ye chí mmueré yi. 27 Yé agha ane ábhíki ka bəpəkó eyi eko ankojo me apú kwayé bebhak nkojo wa.

28 “Mbák mmu yweka áyən bete eket egho, pú áyambi anchokó amik ankay, angə mbák nkáp ane yi ábhónj akway ane yi áte eket ananə? 29 Mbák abhíki kə nə, ákwayé beghoko nebháéréket ke yi kete eket ánánj, ne bo abhen bágghó yo mámbə bəway yi be, 30 ‘Ane abho bete eket ke echa yi menanj.’

31 “Ne sénsot be mfə amot abhónj batemé nenu nka byo (10, 000). Aperé rəj menu ne mfə ane ábhónj batemé nenu nka esa, (20, 000) ákə yi? Pú áyambi anchokó, ankaysi sayri, mbák ákway menu ne mfə wu? 32 Ne mbák ángó bé betanj ebhi bəbhíki kway, áto bo ntá mfə wu mpok batemé nenu bhí babhuet nekə nesie be mánsókóri enyu ene bápú nu ne bati.” 33 Yesu arem ye be, “Échí enyumot ne be mankem. Mbák mmu abhíki bhəj nti bəwə yéntiki enyinj ene yi ábhónj, apú kway bebhak nkojo wa.”

Ngán ane ábhíki bhəj manyinjti
(Mt 5.13; Mk 9.50)

34 Yesu arem be, “Ngán áchí erítí enyinj. Ke mbák ngán ábhíki pəre bhəj manyinjti mi, ná bákway beku wu ampət ambak erítí ngán? 35 Enyú ngán wu apú pəre rí ndú yényinj. Apú rí amik ne apu rí yé ndu befye ndu ntó-takó

ane báyan̄ ãmpós ánych̄e ntobh̄é-píó. Bátu wu to. Mmũ ane áyan̄ ãeghok ántá batu angok sayri.”

15

*Aghõhõm̄en ane aneme
(Mt 18.12-14)*

¹ Mpokófu, babhebh̄é nkábh̄énti ne bakã bebh̄á bachak báré kap Yesu ndu ãeghok menyin̄ ebhen yí átõn. ² Bõnkwõ Fárisi ne batõn ebh̄é Mandem bábhõ ménywinti be, “Mõnkwãne ásyep̄ti bõ bebh̄á, ne ányie te nenyīé ne bho.”

³ Ekũ Yesu atém bõ nekay enen be: ⁴ “Sénsót be mmũ yweka amot abhõn bághõhõm̄en besa betay. Mbák amot anem ebhi, ákũ yí? Pú ářõ ané besa menwi nsem nekũ ne anwi, andok beyan̄ awu amot kpát ambõn wu? ⁵ Ne mbák aghõ wu, ápõkõ anyan̄a manki ne manják, ⁶ ne mpok ane yí ágháká anywõp, ábhijn̄i mamũere bhi ne bakokosi bhi, angati bho be, ‘Nják ká ne me mbõnyuné, mbõn ághõhõm̄en wa ane ánémé nyaka.’” ⁷ Yesu arem ye be, “Nchí ghati bhe be nkúbh̄é enyu yo k̄e manják ábhák amfay ntá Mandem ne bõángel řti mmũ bebh̄á amot ane átikínsem ndũ bebh̄á bhi encha bo besa menwi nsem neku ne anwi abhen bakãysi be bachi chak besí Mandem ne ntí apú ane bõ bátik nsem ndũ bebh̄á bhap.”

Ebhókõ nkáp ene énémé

⁸ Yesu ap̄et arem be, “Sénsót be ngoré amot abhõn bebhókõ nkáp byó. Mbák ebhok émot énem, ákũ yí? Pú áđure erõn̄õ, ansot ketijn̄i anyõ eket enkem, ambyo sayri mbãnkem kpate angó yó? ⁹ Ne mpok ághõ yo ábhijn̄i mamũere ne bakokosi bhi, angati bho be ‘Nják ká ne me mbõnyune ngõ ebhókõ nkap ene eneme.’” ¹⁰ Yesu arem ye be nchí ghati bhe be bõángel Mandem bábhõn manják řti mmũ bebh̄á amot ane átikínsem ndũ bebh̄á ebhi.”

Nekã chi ne bõbhi bati apay

¹¹ Ndu berõn ambĩ Yesu arem be, “Mmũfũ abhõn nyaka bõ babhakanem bati apay. ¹² Ewak émot, ane mõnkwen arem ntá etayi be, ‘Eta, chye awa ákóré menyin̄i bé.’ Etayap akore menyin̄i ebhi ntá yap bati apay. ¹³ Ansem mpãny manywop, ane mõnkwen anyokoti menyin̄i ebhi apõkõ arõk etõk échák nekõ nesie. Aré achõnti menyin̄i ebhi menkem ndu ményie ep̄õ nepem. ¹⁴ Achõnti nõkõ yẽntikĩ enyin̄, eremé nsay ékwẽn etõk eyõ enkem, arõp amõ apay. ¹⁵ Ekũ arõk, abhat mmũet ne mmũ etõk eyõ amot. Ató yí be ándók, áne nõkõ bakók bhi amem nkĩ ywi. ¹⁶ Are yán̄ menyie nenyīé bakók, ke yẽ mmu kechye yí enyin̄ menyie. ¹⁷ Ke ásróré nõkõ nkaysi ne mmũet yí arem be, ‘Ghõ ká me-á, bakã betik etaya báchĩ awu mányie nenyīé mmũet ngokngok, mándo nõkõ mbok, nsay

átwõ way me fá! ¹⁸ Chõn mfá mp̄etnsem ntá Etaya ngati yí be, ‘Eta, nkũ Mandem bebh̄á, ne nkũ wõ bebh̄á. ¹⁹ Mbíkĩ perẽ kway mmu ane bábhijn̄i be mõiye. Sot me chí mbõ nkũbetik ywé amot.’” ²⁰ Afate abho bep̄etnsem ntá etayi. Ke ené yí abhuet nekõ nesie, chí aghõ yí ndu átwõ. Ntĩnso nekem yí, afate, aj̄et arõk akém yí abhenẽ. ²¹ Mmõ arem ntá yí be, ‘Eta, nkũ Mandem bebh̄á, ne nkũ wõ bebh̄á, ne mbíkĩ perẽ kway mmu ane bábhijn̄i be mõiye.’” ²² Ke chí aghati bõ-betok bhi be, ‘Twõ ká ayak ne éwet ene erĩ échá mãnsõbheri yí ne yo, mãmfyẽ yí senõn ndũ senõnjãwõ, ne nkwbõhãnya bekak. ²³ Dók ye ká mãnkem mõißenẽ mpõn mãngway mãnkũ nenyīé be sényīé senkũ manják, ²⁴ mbõnyune mõiwa-ne agũ nyaka, ke nẽne ap̄et achi nepem. Anem nyaka ke mp̄et ngõ yí.’ Afõ k̄e epa ébhõ.

²⁵ “Mpõkõ yo, mõiwi ane nsnsĩ abhak ebhi. Agháká nõkõ kekwõt ne eket ndũ yí afu ebhi áp̄etnsem anywõp, aghók ndũ nkenkwet ne nebhen̄ nchĩ anywõp. ²⁶ Abhijn̄i mmõbetok amot abh̄ep̄ yí be ‘Ntiki ndak áchĩ fá echõn?’” ²⁷ Mmõ betok wu aghati yí be ‘Mõmãye ap̄etnsem, ke etaye áway mõißenẽ mpõn mbõnyuné ap̄etnsem dok.’” ²⁸ Mõmbi wu ab̄entĩ, anisi bechwe anywõp. Chí afũ arõk are anik yí mmũet be anchwe anywõp. ²⁹ Ke akeme etayi chí be, ‘Yin̄i, beyá mamie ane ankem, nchĩ fá ne wõ, nkũ nõkõ betik ntá ye mbõ nsem. Yẽ orem be yí, nkũ kũ, nke tan̄ ntĩ. Yẽ nõ, õbhíkĩ re chye me yẽ chí mõißenẽ bé nkũ mãnják ne mamũere bha. ³⁰ Ke mpok mõiye-ne mmu arõnjõ ányie menyin̄i ebhe ne baghoré-nekõ áp̄erẽnsem, õwã yí esenẽmpõn!’” ³¹ Chí abhijn̄i ye yí arem be, ‘Mõiwa, õchĩ fá ne me mpõk nkem, ne yẽntikĩ enyin̄ eya, chí eye. ³² Echĩ mbõ erĩfĩ enyin̄ be senkem epa éne, sénkã manják, mbõnyune mõmãye ne agũ nyaka ke nẽne achi nepem. Anem nyaka ke sépet seghõ yí.’”

16

Yesu atém nekay betõn enyũ mmu ákwãý bẽkũ ne nkáp

¹ Yesu ap̄et arem ntá bakõnõ bhi be, “Mũnkãp amot achi nyaka. Abhõn̄i mũbetik ane ákem menyin̄i ebhi menkem. Bo bághátĩ yí be, mmũ betik ywĩ wu áchõnti nkãp ywi. ² Abhijn̄i mũbetik wu arem be ‘Ntiki ndak né ngoko řti ye? Dók twõ mé ne bekãti ebhen ósin̄i yẽntikĩ enyin̄ eya aré. Óbhíkĩ perẽ kwãý bẽkem menyin̄i ebha.’

³ “Mmũ betik wu arem ne mmũet yí be, ‘Chõn nkũ yí? Mmũet apũ mé bẽkũ betik betan̄ betan̄, ne ntĩ ánwõp me meniñi meniñi. ⁴ Ebhíkĩ tat, arem be, nẽne ndijn̄i enyin̄ ene nchĩ kũ bé bo mãnsiẽptĩ me amem beket ebhap mpok báferẽ me ndũ betik.’” ⁵ Abhijn̄i bõ barem abhen chí-betik ywi amot amot.

Abhép ane mbi be, 'Yi ókè m chi-betik wa?'
 6 Akeme yi be 'Babhanjá bawet besa betay.'
 Mmü betik wu aghati yi be, 'Ghó ekati barem
 eye, sət, wupsi, siŋ babhan besa bepay nsem
 byo ndü ené eko ne.' 7 Abhép ye anefü be,
 'Ókém ná?' Akeme be, 'Bebhá nchwi besa
 betay.' Mmü betik wu achye yi ekati barem
 arem be, 'Sət, wupsi siŋ bebhá nchwi besa
 menwi ndü ene eko.' 8 Chi-betik ywi ághó
 nókó bé arwó yi enyuyó, akaka yi bé yi abhəŋ
 kəŋwáj bekáysi ndak. Echi tetep be bō mmiki
 ne bákà menyiŋ ebhap ne kəŋwaj bácha
 enyü bo Mandem bákà ebhap."

9 Yesu arem be, "Kefó bakáp ne menyiŋi
 mmik kékway bétwo ne bebépti menyiŋ ke
 nchi ghati bhe be, mánsót kə mánkə bo
 mámbák maməere bheka bé mpok kémáy,
 Mandem ánsət bhe ndü bechókó bhi ebhen
 bébhíki bhəŋ ngwenti. 10 Mmü ane ábhəre
 bariep ndü báru menyiŋ, ábhəre bariep mi
 ndü beyá menyiŋ. Ne mmu ane apú bhəere
 bariep ndü báru menyiŋ, apú bhəere bariep
 ndü beyá menyiŋ nkwo. 11 Mbák bábhíki
 təŋ be bábhəre bariep ndü baraká nkáp ne
 menyiŋi mmik, agha ákway besiki nti ne be
 amfye kefó bakáp eken kebhi ki bhəŋ ngwenti
 amo yeka? 12 Mbák bápú bhəere bariep ndü
 menyiŋ ebhen báfyé amo yeka, yé mmu apú
 kway bechye bhe menyiŋ ebhen bechi am-
 fay? 13 Yé məbetok apu kwáy betok bachi
 batí apay ndəŋ amət. Mbák ámbəŋ bachi
 bapay, ákəŋ amət ancha anefü, mbák epú
 nó, áchye kenókó ntá amət, ambyak anefu.
 Mmu apu kwáy betok Mandem antok noko
 menyiŋ mmik."

Mbək menyiŋ ebhen Yesu árémé

14 Yesu árém nókó menyiŋ ebhen, nkwo
 Fárisi bo bákónj nkáp tontó báre way yi.
 15 Yesu aghati bə be, "Bé bachi bo abhen
 bátəŋ mməet be bachi chak besí bho. Ke
 Mandem arinj bati yeka. Enyiŋ ené bo báyiŋi
 bé ebhəŋ menwəp chi enyiŋ ene Mandem
 ápəp."

16 Yesu apət arem be, "Jón Njwiti apére
 twə, bo bátəŋ nyaka chi menyiŋ ebhen
 bechi amem basiŋ Moses ne amen baremé
 kepinti. Basiŋi mə ké bo bákónjo nyaka.
 Jón átwó nókó, bábhə beghati bho Mbok
 Ndándi éti Kefó Mandem, ne yəntiki mmu
 are nu bechwe aré ne betəŋ. 17 Ke echi
 wikirik be mfay ámfáét, mmik amfəet, echa
 be mandú enyiŋ ndü basiŋ amen Moses ne
 amen baremé kepinti áném. 18 Echi ye be,
 yəntiki mmu ane áró ngərə ywi ndü nebhay,
 akwən berwəp. Ne mmü ane ábháy ngərə
 ane nném áró ndü nebhay, akwən nkwo
 berwəp."

Nekáy múnkáp ne Lásáros

19 Yesu atém nekay enén be, "Múnkáp amət
 achi nyaka ane afyé nden beyá nkáp, anyie

noko epa yəntiki nywəp. 20 Nchəbhémú amət
 achi nyaka. Aka nyén be Lásáros. Báre bhəre
 yi ndü nyúbha múnkáp wu mpoknkem.
 Mmuet yi ajwi ne befəet. 21 Abhəŋ ekwak
 menyie yé chi bechəkəti ebhen bekwənti amik
 mpok múnkáp anyie menyie. Enyiŋ echak
 abhak be mmü múnkáp éré rəŋ éniŋi noko
 befəet ebhi. 22 Ansem mpok, nchəbhémú
 wu agú, bəáŋgel Mandem basət yi barək
 amfay, bákə yi achəkə kekwət ne Abraham.
 Múnkáp agú nkwo, bábhəme yi. 23 Arək
 etók bawú, abhak ndü beyá esəŋəri aré.
 Ayón nókó amik amfay, aghó Abraham
 nekə nesie ne Lásáros abhak yi nepaká
 mmuet. 24 Múnkáp wu akók ye arem be, 'Eta,
 Abraham, ghə me ntínso. Tó Lásáros ántəp
 senəŋ awó ndü manyiep antwə ankwene
 me nti mandú. Nchi ndü beyá esəŋəri
 amem ngó-ne.' 25 Ke Abraham akeme yi
 chi be, 'Mówa, ké ghəkəntik be mpok əchi
 awu amik, əbhəŋ nyaka berítí menyiŋ ené
 Lásáros ábhəŋj chí bebépti menyiŋ. Ke néne
 yi achi sayri fá ené twə óchi ndü nenyíé
 ámén. 26 Diŋi nkwo be, eremé nepi nékəre
 bhese enyune, yé mmu apu kway befu fá
 ampe antwə ntá yeka; ne yé mmu apú
 kway berə ebhə yeká, ampé ántwó fá ntá
 yese.' 27 Múnkáp wu arem be, 'Eta Abraham,
 níkmuet tó ye Lásáros ndü nneréket etaya.
 28 Mbəŋ bəməya batí atay. Ghatí yi ándók
 ánsəmti bhə be báké twə nkwo ndü nebhəet
 nenyíé ámén ane.' 29 Ke Abraham akeme
 yi chí be 'Bəməye babhəŋ basiŋ Moses ne
 amen baremé kepinti. Mángók menyiŋ
 ebhen basiŋi mə ághati bho.' 30 Arem ntá
 Abraham be, 'Ae Eta Abraham, eyó ebhíki
 kway. Mbák mmu amət ane ánánj agú
 ámpétnsem angati bhə, chəŋ mántiknsem
 ndü bebú bhəp.' 31 Abraham aghati ye yi
 be, 'Mbák bəməye babhíki ka beghok menyiŋ
 ebhen bechi amem basiŋ Moses ne amen
 baremé kepinti, nə bápú kway beghok ye chi
 mmu ane ánánj agú ke ápetnsem ntá yap.'"

17

*Sət ka mpok be mmu áké kə nti ankwen
 ndü bebú*

(Mt 18.6, 7, 21, 22; Mk 9.42)

1 Yesu abho béghati bakoŋo bhi be, "Mamə
 ane átən bo ndü bebú apú nók bétwo. Ke
 chəŋ émbep écha ntá mmü ane ákə mamə
 ántwó ntá bho! 2 Echi sáyri ntá mmu wu be
 mánsət ntaŋ negho mánsət emi eyi, mámeŋe
 yi amem manyu echa yi bebhak nepém anku
 mmü amət ane ánókó Mandem ankwen ndü
 bebú. 3 Sət ka mpok! Mbák mómaye ánkə
 wə bebú, ghatí yi bé ándó epin eyó. Mbák
 atiknsem ndü bebú bhi, foŋəri yi. 4 Ne mbák
 akə wə bebú ndəŋ tándrámət ndü ewak ne

yěntiki ndəŋ antwó, anik wə mmuæt be, ‘Eta fonjóri mé,’ obhəŋ bəfónjóri yi.”

Neka nébhəŋ betaj

5 Bōnto Yesu barem ntá yi be, “Acha, kwak bé neka enese néntáj nendək ambi.”

6 Acha akeme bhə be, “Mbə bəbhəŋ neka ne Mandem enén néchi yě chi nínjínjǐ mbə móssepem ane enək éne bəbhinj be *móstat, mbə bəkway bəghati enək ene be, ‘Fá fá ne bakan dók tē awu amem manyu’, ne yó engok be.”

Betik ebhen mübetok Yesu

7 Yesu arək ambi betəŋ. Arəm be, “Sénsót be mmü yweka amət abhəŋ mübetik ane áchi ebhi ákə betik, yě chí ndu bebhəbheri bəghəŋəmən, yě chí ndu békwanj mbanj. Mbák afü ebhi apetnsem anywəp, wə chibetik ywi óghati yi be, ‘Tʷó chəkó amik nyie nenyié?’ 8 Pú óghati yi chi be, ‘Dók wupsí nden, kə nenyié tʷo ne no. Nnəŋ nnyie nnájá, ónsət ene anyie?’ 9 Mbák akə mbə enyu óghátí yi opú kwáy bekaka yi be, ‘Ōkə a’ mbonnyune akə chí betik ebhen yi ábhəŋj beku. 10 Embák ye enyumət ne bhe. Mánáj mánkə betik menkem ebhen báchyé bhe, bəbhəŋ berem chi be, ‘Séchi chí bə betok, yě ndak áchák apú. Sékú chí enyinj ene sébhəŋj békə.’”

Yesu abú bə ebhanjəkwa bati byo

11 Ndu Yesu ákə berəŋ Yerusalem, are fuət ndü ndyerebhi Samária ne Gálili. 12 Nəchwe áchwé amem mótak amət, bə ebhanjəkwa bati byo bághó yi ndu átwó, báte, kerəŋ kékwət ne yí. 13 Bəbhə bebiq mándeme nəkə bé, “Yesu, Eta, ghó bhese ntínso.” 14 Yesu ághó nókó bhə, aghati bhə be, “Dók ká ntá bachiákap Mandem be mánchák bhe.” Ené bərdəŋ, ebhanjəkwa yap émay. 15 Mmu wap amət ághó nókó bé atan, abho bepətnsem ntá Yesu ambiti nəkə Mandem ne eyəŋ amfay. 16 Agháká nókó besí Yesu, akwén yi bekak ankaka nəkə yi. Éfákári be mmü wu achí chi mmu Samária. 17 Yesu arəm ye be, “Pú bə bati byo kə mbúú? Abhénéfú bati nénenamət báchi fá? 18 Ndiere kenš ne aywínti kə ápərənsem bebiti Mandem-é?” 19 Yesu aghati ye mmu wu be, “Faté, dók ebhak eye. Neka enén obhəŋj ne me nékə otanj.”

Netwó Kəfə Mandem (Mt 24.23-28, 37-41)

20 Nywəp némət, mbək bənkwə Fárisi bəbhəp Yesu be, “Núiki mpok Mandem ábhák ne bo fá amik mbə Mfə wap?” Akeme bhə be, “Yé erinj épú ene étoŋj be Mandem abho békem bo mbə Mfə wap. 21 Ne yě mmü apú kwáy berem yě be, ‘Ghó ká Mandem fa ne bho mbə Mfə wap!’ Dijnj ká be Mandem ananj achi Mfə ndü nkwo yweka.” *

22 Yesu arəm ye ntá bakoŋo bhi be, “Mpok átwó ane bəbhəŋ chəŋ ekwak bebhak ne Me Mmu mfú ntá Mandem yě chi ndü nywəp némət kə be kəbhəŋ mbi. 23 Mpók yo, chəŋ bo mámbak abhen bəghati bhe be, ‘Ghó ká yi awu!’ Bəchák mandem be, ‘Ghó ká yi fá!’ Mbák mǎngók nə, báké rəŋ, báké bho békəŋo bhə. 24 Mbə enyü miámianj ákət angə, befu ebhókó nebu émət beghaka échák, nó kě ébhəŋj bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí tʷə. 25 Kə yí abhəŋ bəyambi angó bəyá esəŋəri ne mkpáká bho abhen echəŋ mámbyak yí, kə antwó. 26 Mbə enyu éfákári nyaka mpok Nóa, nó kě éfákari chəŋ kə Mmu ane afú ntá Mandem ambesi. 27 Bo mányilə nyaka mányü nəkə, abhen bəbhəŋ bəghəŋé mámbay nəkə, ne abhén bátók bhə mántokə nəkə kpatə nywəp enen Nóa áchwé amem áchwí, ne manyiep átwó akuti mmik awáy bə mankem. 28 Chəŋ émbak nkwo mbə enyü echí nyaka mpok Lot. Bo mányilə nyaka ne mányü nəkə. Bákü nyaka menyinj ne abhen bėti mánti nəkə menyinj ebhap. Mbək bákwanj nyaka nenyié, abhénéfú mánte nəkə beket. 29 Kə ndü nkúbhé nywəp enén Lot afa etək Sódóm, Mandem akə ngó afú amfay ne ekem mbə batay ane ádu, anye mbə manyiep, áspəŋ bə mankem. 30 Nó kə ébhək chəŋ ne bo mpok Mmu ane afú ntá Mandem ábhəsi.

31 “Ewak eyə, ébhák enyumət ne mmu ane achi amfay eket. Aké rəŋ kpík anywəp be ampəkə menyinj kə ambə. Enyumət ne mmu ane achí ebhi. Aké rem bé ápetnsem anywəp anət yənyinj. 32 Báké ghəkəntik enyinj ene éfákári nyaka ne ngoré Lot. 33 Mmü ane áyən bəpeme mmuæt, chəŋ aném nepém eni. Kə yě agha ane áká ménem nepém eni éti ya, chəŋ ambəŋ nó. 34 Nchí ghati bhe be, ndü mpok yo ane mēpətnsem, bə bati apay bəkway bebhəre ndü bekók mémət, mánsət amət mandok ne yí, mándo anefú. 35 Bəghəŋé bati apay bəkway bebhak ndü ntay némət mánkək nəkə nchwí, mánsət amət mandok ne yí, mándo anefú.” 36 [Bə bati apay bəkway bebhak ebhi, mánsət amət, mándo anefú.] 37 Bakoŋo Yesu bəbhəp yi be, “Acha, menyinj ebhén bəfákari chəŋ fá?” Yesu arəm be, “Nəbhəæt ane egú-nnya echí, aré kě kenən eken kényilə begú nnya kéchemə.”

18

Nekty kénkwésé ne ntanj manyé

1 Yesu atém nekay enénéfú ntá bakoŋo bhi ndu betəŋ bhə be, bəbhəŋ menikmuæt ntá Mandem mpoknkem, keferə ntí are. 2 Arəm be, “Ntanj-manyé amət achi nyaka etəkəfú, Mandem yi kə chye kenókó, nti nkwá yi kəbhəŋ mpok ne yí. 3 Kénkwésé amət abhak nkwo etək eyə. Are rəŋ ntá ntanj manyé

* 17:21 Ekway bebhak nkwo be: Kefə Mandem kénanj kəchi amem batí ayeka.

wu anik nõko yi mmuet be, ‘Eta, tán manyé ya sayri feré me amó múmpap awa.’⁴ Ndú nebhõnet, ntañá manyé wu kefyé ntí. Ke ansem mpok, achakó dííi arem ne mmuet yi be, ‘Yëndu mpú chye Mandem kenókó, ne mbíkí bhõj mpok ne nti nkwa,⁵ ke ndu môngoré-ne áron chi ambi bechye me esonjori, chõj ntañ manyé yi sayri nchýé yi. Mbák épú nó, apú sebhe me ante amik.’”

⁶ Yesu Acha arem ye be, “Bághok nõ enyinj ene ntañá manyé ane apú chak áréme? ⁷ Mbák mmu mbõ yi ákwáy nyaka békwaq môngoré wu, Mandem ke apu kway bekwaq bo abhen yi áyabhé mbák bádí kebho ntá yi bëti ne ngósi? Akway béchõnti mpok ke ankwak bhõ? ⁸ Nchí ghati bhe be, chõj Mandem amkpót manyé áyák anchye bõbhi. Ke mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ápérinsem, chõj angó bo abhen bábhõjõ neka ne Mandem fá amikí?”

Yesu atém nekáy múnkwõ Fárisi ne mbèbhé nkabhénti

⁹ Yesu atém nekay enénéfú ntá bo abhen bakaysi nyaka be bachi chak besí Mandem, mámbiyaka nõko bo bachak. ¹⁰ Yi be, “Bo bati apay báronj nyaka menikmuet amem ekerákap Mandem. Amot abhak múnkwõ Fárisi, anefú abhak mbèbhé nkabhénti. ¹¹ Múnkwõ Fárisi ate eyí ebhak anik mmuet be, ‘Mandem, nkáká wó be mpú mbõ bo báchák abhen bachi baghép, bakú bebá, ne bakwené berwõp. Nkáká wõ be mpú mbõ yé chí mbèbhé nkabhénti ane áté nõ awu. ¹² Nchí bhak ndú netarénsay ndõj épáy ndu sõnde amõt. Ne ndú menyinj ebha menkem nchí chye ndu amot amfay baru byo mbõ akap ntá ye.’ ¹³ Ke mbèbhé nkabhénti ate nekõ nesie. Ntí, yi ke yonj amfay, ne adep awó anti arem be, ‘Eta Mandem, nchí mmú bebá. Ghõ me ntínsol!’ ¹⁴ Nchí ghati bhe be Mandem ásót nyaka be mbèbhé nkabhénti wu achí chak besí bhi. Ekebháq nõ ne múnkwõ Fárisi mbõnyuné Mandem ásèpti yéntiki mmu ane áyõj mmuet, ke ákõsi yé agha ane ásèpti mmuet amik.”

Yesu ayét mámbõ

(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

¹⁵ Bofú básót bõbhap bátrák ntá Yesu ne bhõ be yi anyanja bõ amó anti anjet bhõ. Baghókó bhi bághó nõkó nõ, bábhõ besáyti bhõ be báké ku nõ. ¹⁶ Ke Yesu abhinj bõbhõ ne bõbhap. Ne ntá baghókó bhi arem be, “Dó ká mámbõ mántwõ ntá ya, báké chyet bõ mbi mbõnyuné bõ abhen bachi mbõ bhõ ké Mandem abhak Mfõ wap.” ¹⁷ Dijní ká be, mbák mmu abhíkí rõ Mandem ankem yi mbõ mónkwen apú kway bebhak ndú mpáy bo abhen Mandem achi Mfõ wap wáwák.

Múnkáp

(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

¹⁸ Ewak émat, munti bo Israel abhép Yesu be, “Ntañ, wõ mmú ndándí, chõj nku yi ke mbõj nepém enén nebhíkí bhõj ngwenti?”

¹⁹ Yesu akeme yi be, “Ndaká yi óbhinjí me be mmú ndándí? Mmú ndándí apú. Mandem aywinti ke achi Mmú ndándí. ²⁰ Orinjí bebhé Mandem. Bérém be, ‘Oké kwen berwõp. Oké wáy mmu. Oké ghep. Oké te ntísie ákwaré. Chíé máye ne etaye kenókó.’” ²¹ Mmú wu árem bé “Nnáñ nchí bhæere bebhé ebhen menkem.” ²² Yesu ághókó nõkó nó, arem ntá yi be, “Erõp enyinj émat ené óbhíkí re ku. Dók tí menyinj ebhe menkem, chýé nkáp ntá bachébhébhõ. Mbák ónká nõ, chõj ómbõj kefõ menyinj amfay. Jntwõ ye onkonjo me. Ne chõj ómbõj kefõ menyinj awú amfay.” ²³ Aghókó nõkó nó, arõp, arõbhe rõjérõj mbõnyuné abhõj nyaka beyá menyinj. ²⁴ Yesu ayinjí yí, arem be, “Ebèmet tontó be múnkáp anka Mandem ambak Mfõ ywi. ²⁵ Echí wikirik be mponjõ baso ámfuét ndú mbok mbíábhãn écha múnkáp béka Mandem ambak Mfõ ywi.” ²⁶ Bo abhen baghoko beyõj ebhõ bábhép Yesu be, “Agha ákwáy ye bebhõj nepém enen nebhíkí bhõj ngwenti?” ²⁷ Yesu akeme bhõ be, “Enyinj ené écha nkwanjwaj, épú cha Mandem.”

²⁸ Pita asá eyõj arem be, “Yinjí, sérõ menyinj menkem sékõjõ wõ.” ²⁹ Yesu aghati bhõ be, nchí ghati bhe be, “Mmú ane áró yé eket, yé ngoré, yé bõmayi, yé etayi ne máyi, ne yé bõbhi éti Kefõ Mandem, ³⁰ Mandem áchye chõj yi menyinj ebhen beyá becha ebhen yi aneme fá amik. Ne chõj ambõj nepém enen nebhíkí bhõj ngwenti ndú mmik nõ.”

Yesu arem ndõj ené éjwí érat bé chõj mángwáy yi

(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

³¹ État nõkó, Yesu asót baghókó bhi bati byo ne apay nepak. Abhõ béghátí bhõ be, “Ghók ká! Sérõj nõ chí Yerúsalem, ne aré, chõj yéntiki enyinj ene baremé kepinti Mandem básinjí éti Mmu ane áfú ntá Mandem émfakari. ³² Chõj mánkem yi mámfye amó bõbati abhen bápú bo Israel, mánjókó yi, ne mánskoti yi, ne mámpati yi batié amuet. ³³ Chõj mándén yi ne ekpa, ne mángwáy yi. Ke égháká nõkó manywõp arat, ampetnsem ndú nepém.” ³⁴ Ke baghókó Yesu ke jwimem yé chí ndú enyinj émat ndú ebhen yi áréme. Bébhak bhésé bhésé ntá yap ne bõ kekém enyinj ene yi arem.

Yesu abú nnémámík etak Jeriko

(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

³⁵ Mpok Yesu aghaka kekwtõ ne Jeriko, nnémámík amõt abhak nepak mbi chókó, aninj nõkó meninjí. ³⁶ Aghókó nõkó ndú beyá bó báfuét, abhép enyinj ene éfakari. ³⁷ Bághátí yi be, “Yesu ane Násáret ke áfuét.” ³⁸ Abhõ

ye bebík be, “Yesu! Mmð Mfo Debhít! Ghó mé ntínso!”³⁹ Bo abhen báronj ambi báre sayti yi be ánychók kpák; ke akpik are bik ne eyon etanetan be, “Mmð Mfo Debhít! Ghó mé ntínso!”⁴⁰ Yesu áte, achye eyon be mántwó ne yi. Bátwó nókó kékwtó ne yi, Yesu abhép yi be, “*“Oyán mēnká wó yi?” Akeme Yesu be, “Acha, nchí yan mpet ngo mban.”*”⁴² Yesu arem ye ntá yi be, “Ghó mban. Neka enén abhəon ne me nékə otan.”⁴³ Témte wu, abho begho mban! Ne abho bekonjo Yesu, ambiti noko Mandem. Bo mankem baghó nókó nə, babho bebíti nkwo Mandem.

19

Yesu ne Sakio

¹ Yesu achwe etok Jeriko are ko befaet. ² Mmu amot abhak are ane aka nnyen be Sakio. Abhak munti babhebbe nkabhenti. Abhón beyá nkáp. ³ Arinji nókó bé Yesu áfuət, abho beyan mbi be ángó enyú mmu Yesu achi, ke éti kembin eki ne beyá bo, yi kekway begho yi. ⁴ Ajet arək ambi, akó amfay enək ene bábhini be Sikámə ndú mbi ane Yesu ákó are ndu áyan begho yi. ⁵ Yesu ágháká nókó are, ayon amik amfay aghati Sakio be, “Sakio, sep twó ayák. Mbəon bébhak eket eye echəon.” ⁶ Sakio asep amik ayák, anak Yesu eket yi ne beyá manák. ⁷ Bo baghó nókó ndú Yesu áronj ndú eket Sakio, báre nywinti mándeme noko be, “Yesu áronj bebhak kenko amem eket nka bebá.” ⁸ Ené Yesu ne Sakio bachi anywəp, Sakio afate arem ntá Yesu be, “Acha, ghók, chəon nkóre menyin ebha ndú baru apay, nchye ndu amot ntá bachébbe bho. Ne mbák nsot enyini mmu ndú mangwə, chəon nkeme yo ndəon enwi.” ⁹ Yesu arem ntá yi be, “Echəon, Mandem apimé wə ne efo eye enkem mbonyune wə nkwo ochi ebhárémə Abraham ane Mandem ábhəon bépeme. ¹⁰ Ne Me Mmu mfú ntá Mandem ntwo béyan ne bépeme chi bo abhen manémé ebhi.”

Yesu atém nekáy mmu ane áro bakú betik abhi ne nkáp

(Mt 25.14-30)

¹¹ Ené bo baghók menyin ebhen Yesu árem, arək ambi betem nekay nechak. Ntí abhak be, anán agháká nyaka kekwtó ne Yerúsalem, ne bo bákəysi nyaka be Kefə Mandem kétwó fá amik mandú mpok. ¹² Yesu aghati ye bho be, “Nném mmu amot aró nyaka etok yi arək etok échák nekə nesie bé mánká yí mfo ntá bəbhi ke ampətnsem. ¹³ Apère ron, abhiji bakú betik abhi bati byo. Achye yéntiki mmu wap ebhá nkáp, arem be ‘Kə nókó ká esie ne nkáp wu kpáté mpok neperénsem ená.’ ¹⁴ Aro ye are rón. Ke bə etok yi bəpap nyaka yi. Bátó ye bo be mándók mángátí mfo ngo be ‘Acha, sébhíki yan mmú-ne ambák mfo ywese.’ ¹⁵ Yé nə,

nerəon yi arəonj bákú yí mfo. Apère nókó nsem etok yi, abhiji bə betik abhen yi achye nyaka nkáp be mántwó yi angə nsay ane bábhəonj. ¹⁶ Ane mbi arək aghati yi be, ‘Acha, mbəon nsay bebhá nkáp byo amfay ebha émot ene óchye me.’ ¹⁷ Mfo wu arem ntá yi be, ‘Okə sayri, ochi erítí nkubetik! Téndu ótónj ndú mandú enyini be óbhəre bariəp, méchye wə betan bekem betək byo.’ ¹⁸ Ane ájwí bati apay atwə arem be, ‘Acha, mbəon nsay bebhá nkáp betay amfay ebha émot ene óchye me.’ ¹⁹ Mfo arem ntá nkubetik wu be, ‘Méchye wə betan békém betək begho betay.’ ²⁰ Nka betik achák atwə arem be, ‘Acha, ghó ebhá nkáp eye. Nnep nyaka wu ndú ebhókənden mbese. Mbíki kə enyini ne wu. ²¹ Mbəon nyaka bechəy mbənyune ochi mmu mbeəpak. Enyini épú eye, ósəresot. Ne óghəm enyini ené óbhíki pi.’ ²² Mfo wu aghati yi be ‘Wə nkubetik mbámə, eyonənyu ye éwaywə! Orinji bé nchi mmu mbeəpak. Orinji bé nchi sot ené épú eya, ne nchi ghem ené mbíki pi, pú nó? ²³ Ke ndak yi óbhíki fyé nkáp awa amem ekerənkəp? Mbə okə nə, mbá ndu ntwó né, mbíki sot wú ne nsáy?’ ²⁴ Aghati ye bo abhen bachi are téé be, ‘Sot ka ebhá nkáp eyi yo mánchye ntá mmu ane ábhəonj bebhə byo.’ ²⁵ Bárém ntá yi be, ‘Acha, pú yi abhəon bebhá byo?’ ²⁶ Mfo wu akeme be, ‘Nchi ghati bhe be, mmu ane ábhəonj, bəchye yi échák. Ke ane ábhíki bhəon, básot ntá yi yé chí mandú ane yi ábhəonj. ²⁷ Ne mbák chí bəmpap abha bhen, abhen bábhíki yan nyaka be mbák mfo wap, twó ká ne bho fá, mángwəy bhó besí bha.’”

Yesu achwe Yerúsalem mbə mmu ane anu ansot awónem

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Yesu átém nókó bhó nekay enen, arək ambi békə beəon Yerúsalem, yi abhak ambi, bo abhen bachi ne yi mankonjo noko ansem. ²⁹ Agháká nókó kékwtó bəbetək Betfáge ne Bétani, ndú Njie Menək *Olif, ató baghók bhi bati apay ambi. ³⁰ Aghati bho be, “Dók ká ndú mótək ane achi afo ambi. Nəchwe ane bəchwe are chəon mángə mó mpəonj batu sesət, ane yé mmu abhiki re kə ne yó. Karari ká twó me ne yó. ³¹ Mbák mmú ámbəp be ntí ane bákənari yó, ghati ka yi be, ‘Acha ke áyanj yo.’”

³² Bə abhen yi átó, bərók, baghó yéntiki enyini mbə enyú yi aghati bho. ³³ Ené bákənari mómponj batu wu, bə abhen babhəonj yo, bábhəp bho be, “Ndaká yí bákənari mómponj batu wu?” ³⁴ Bákəme be, “Acha áyanj yo.” ³⁵ Bərók ye ne yo ntá Yesu. Básot nden ene mfəyməet eyap basəbheri mómponj batu wu, bákwák yi achəkə amfay. ³⁶ Ne ndú yi ákó áronj, bo báre sot ndenə mfəyməet eyap mángay noko ambi be mómponj batu wu ankə amfay.

³⁷ Agháká nókó kékwt né ebhuet ane mbi árð Njie Menak Olif ásèp Yerusalem, ngémtáy bakoŋo bhi bábhó meŋák, mámbiti nókó Mandem né eyoŋ amfáy ðti menyiyí maknkay menkem ebhen bó bághó. ³⁸ Mándeme nókó be, “Mándem ánjét mmu ane átwð ndú nnyén Acha! Mandem Mfay ke áchyè kpák. Sénchié yí kenókó!” ³⁹ Mbák bónkwó Fárisi abhen báchi ndú ngémtáy bo bho, bárém ntá Yesu be, “Ntəŋ, sáy bakoŋo bhe máncəkó kpák.” ⁴⁰ Yesu akeme bho be, “Nchi ghati bhe be yé mbú máncəkó chí kpák, batay ábik ambití Mandem.”

Yesu adi éti Yerusalem

⁴¹ Yesu ágháká kékwt né Yerusalem, aghó etók, adi kebho ndú ntínso nékem yi né Yerusalem, ⁴² andeme nókó be, “Mbó be báriŋi yé chí ehoŋ, menyiyi ebhen bekú bo mámbóŋ kpák, mbú éri-e! Ke néne, bechi bhese bhese nta yeka né bápú gho bho. ⁴³ Mpok átwð ane bõmpap abheka bátwð mánkap be, mántep nkók ankap etók yeka, máncet bhe bebhé menkem. ⁴⁴ Né máncwe mánaŋa bhe né bõbheka mankem, mámokoti etók enkem enyuné yé ntay népú rəp amfáy nti. Choŋ émfakari nò, mbonyuné bábyak Mandem mpok yi átwð bépeme bhe.”

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakósié

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu arək achwe amem ekerákap Mandem abho bebok bõ abhen bákó esié amem, ⁴⁶ ambe nókó né bho be, “Ékátí Mandem érem bé Mandem arem be, ‘Éket eya ébhoŋ bebhak chí ekeré nenikimæ’, ke báyiðhirí yó érap chí eket ené baghép bábhese are!”

⁴⁷ Yesu are rəŋ ye antəŋ nókó bo amem ekerákap Mandem, yéntiki nywəp. Bõbati bachiákap Mandem, né batəŋ ebhé Moses, né bõbati etók bachak báre yáŋ mbi beway yi. ⁴⁸ Ke bó kebhoŋ mbi mbonyuné bo mankem bábhóŋ nyaka ekwak béghok menyiyi menkem ebhen Yesu árem.

20

Babhép Yesu ebhak ene betan ebhi béfú
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

¹ Éwak émot, ené Yesu átoŋ bo amem ekerákap Mandem angati nókó bho Mbok Ndíndí, bõbati bachiákap Mandem né batəŋ ebhé Mandem né bõbati etók bárók ntá yi, ² barem be, “Ghati bhese, ntiki betan óbhóŋ bekú menyiyi ebhen né óká? Agha áchyé wə betan ebho?” ³ Yesu akeme bho be, “Me nkwo mbóŋ eniyi bebhep be. Ghati ká me. ⁴ Betan ebhen Jñ ábhóŋ nyaka ndu bejwiti bho, béfú chí ntá Mandem ke ntá nkwa?” ⁵ Báre kem epáftí né bati be, “Choŋ séndem

be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jñ béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíki noko eyoŋ eyi?’ ⁶ Né mbák séndem be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa’, bõ mankem bátemti bhese né batay mangway, mbonyune bó mankem mánoŋo sayri be Jñ achi nyaka ndemekəpinti Mandem.” ⁷ Ékú bakeme Yesu be, “Sébhíki riŋi.” ⁸ Né Yesu aghati bho be, “Menkwó mpú ghati ye be mmu ane áchyé mé betan beka menyiyi ebhen né mékú.”

Yesu atém nekay bakú betik né mbəŋónki
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

⁹ Yesu abho ye bétem bõ nekay nechak be, “Mmufú achi nyaka. Ati nki api menək vain are. Afyé bo are, be mánkú betik mankoré nsáy ne yi. Arə ye arək nekó enen yi átət, etók echak. ¹⁰ Mpok bekək kepem énak ákwáy nókó, mbəŋónki ató bakú betik abhi bachak be mándók mánsát aywi ákóré mbwət. Ke bõ betik bho kechye. Bákém yi baden, bábók, apetnsem amó amó. ¹¹ Mbəŋónki ató mübetok achak. Bákém awu nkwo bádén, báchyé yi ntianwəp, bábók apetnsem amó apay. ¹² Ató mməbetok ane ajwi bati arət. Bádén, báfyé befuet amæet, bábók, afú arək. ¹³ Ékú mbəŋónki wu arem né mmæet eyi be, ‘Choŋ nkú ná? Choŋ ntó mbóŋ mmənti wa. Yé yi, bábhəŋ béchye yi kenókó.’ ¹⁴ Ke bakú betik bághó nókó yi, bábhó berem né bati be, ‘Yiŋi mbóŋ móywi né, ne yi ké ábhóŋ mónyié newú etayi. Twó ká senkem yi séngway bé etayi ánán ángu, menyiyi ebhi мэndəp chí ebhese.’ ¹⁵ Móywi wu áchwé nókó amem nki, bákém yi baya báfú amem nki ne yi, barək baway.” Yesu átém nókó nekay enen, abhép bó be, “Bákaysi be choŋ mbəŋónki wu anku yi ntá bõbho?” ¹⁶ Choŋ antwó angway bho, anchye nki wu ntá bo bachak.” Bághókó nókó nò, babho berem be, “Mándem ake ka!” ¹⁷ Yesu ayiŋi bho díŋ, abhep be, “Nti basini amen achi be yi? Basini amen árem be: ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíki ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay ácháak ankem.’

¹⁸ Yéntiki mmu ane akwene ndú ntay enen, ásiépti ndú mbiŋ, né mmu ane ntay enen nékwéné yi amæet, néchókoti yi.”

Babhép Yesu éti nkabhénti ndu bayan yi ánkwen anyu

(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

¹⁹ Yesu atem nókó nekay enen, batəŋ ebhé Mandem né bõbati bachiákap Mandem báriŋi be atem nekay eno chí éti yap. Báre yan bekem yi, ke báchay bo abhen báchi are. ²⁰ Bárók ye ambi beyan mbi bekem yi. Bátó baghokotí kepi ntá yi be mántot ngepti be bachi bõ tetep. Ke bəroŋ nyaka chí be mámbébhé nókó yi menyiyi kpát

ankwén anyu, ankwén ndü ntá yap be mansot yi manto ntá Góbbhanó Rom mmú betan menkem bechi yi amó. ²¹ Baghokotí kɛpi bho bárónó nókó ntá Yesu, babhep yi be, “Ntón, sériní bé menyin ebhen órém ne ótón bechi chak. Sériní bé ópú yini mmu ndü besí óncháy yi, ke ótón tetep éti menyin ebhen Mandem áyàn bo mánká. ²² Ghatí bhese, ebhé yese eka be sénchie nkábhénti ntá Mfo Rom ke ébhíki ka?” ²³ Yesu ariní bapu map, arem ntá yap be, ²⁴ “Tón ká me ebhókó nkáp.” Bátón nókó yi abhép bho be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chí enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sisa, Mfo Rom. Ne nnyén, chí eni.” ²⁵ Yesu arem be, “Chié yé ka nta Mfo Rom yéntiki enyini ene echí eyi, mánychye ntá Mandem yéntiki enyini ene echí ene Mandem.” ²⁶ Bághókó nókó enyini ene Yesu areme, bápó! Bó kebhoñ yényini ndü enyini ene yi áréme, ene éku yi ankwen anyu be bó mánkém yi besí bho. Bárɔp kpákpákpak.

Enyini bábhébhé Yesu éti neperénsem ndü nepém

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Mbok bónkwó Sádusi bárók ntá Yesu babhep yi éti neperénsem ndü nepém. Bónkwó Sádusi bábhíki noko nyaka be bawú bápét chon nsem ndü nepém. Babhep yi be, ²⁸ “Ntón, Moses asin ndü ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bó kebhoñ yé mmó, mómayi abhoñ besot ngoré wu bé ámbé bó ne yi ndü nnyén manó ane ágú. ²⁹ Bó chí amot bati tándrámot báchi nyaka. Ane mbi abhay ngoré, ágú kebhoñ yé mmó. ³⁰ Ane ákòño asot kénkwésé wu ndü nebhay ágú kebhoñ mmó. ³¹ Ane ájwí bati arat nkwo asot yi ke ágú kebhoñ mmó ne yi. Éfákári enyumot ne bó mankem bati tándrámot. ³² Ndü ngwenti, ngoré wu nkwo ágú. ³³ Ndu echí nó, mpok Mandem áku bawú mámpétnsem ndü nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, bati tándrámot, yéntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

³⁴ Yesu akeme bho be, “Fá amik, baghoré ne babhakanem bábháy bati, ³⁵ ke bo abhen chón bápétnsem ndü nepém, mánychwe ndü mmik nko, bápú pere bháy nebhay ³⁶ mbonyune bápú pere kway begu. Bábhak mbó bóángel Mandem, bábhak bó Mandem abhen yi akú bápétnsem ndü nepém. ³⁷ Yé chí Moses aton nyaka kponoron ndü mbok enok ené ngó ádu are be bawú bápét chon nsem ndü nepém. Ndü basiní mi éti mbok eyó, Moses ábhini Mandem mmu achi Acha be, ‘Mandem Abraham, Mandem Aisek, Mandem Jekóp!’ ³⁸ Eyó étón be Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Ntá Mandem, bóbbho mankem bachi nepém.”

³⁹ Mbok baton ebhé Mandem báká ne yi, barem be, “Ntón, órem sayiri!” ⁴⁰ Yé mmu kerepe mó bébbhep yi yényini.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariep bé áto
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37a)

⁴¹ Yesu abhép bo abhen bághók yi be, “Ná bákway berem be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto achi ebhárémó Mfo Debhít? ⁴² Mbón Debhít asin amem Ekáti Bakway be:

‘Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, chokó fá ebhé awónem eya ndü enokó-kenókó,

⁴³ kpaté nkú bómpap abhe mándɔp mbó enok ene chon ónyàña beka are.’

⁴⁴ Debhít ábhini nyaka Mpeme ere be Acha. Ná Achá áyibhiri ambak ebhárémó ywi?”

Yesu aghati bakoño bhi be mánsót mpok ne baton ebhé

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

⁴⁵ Besí bo mankem abhen bághók yéntiki enyini, Yesu arem ntá baghókó bhi be, ⁴⁶ “Sot ka mpok ne baton ebhé Mandem. Bákón begpap mánkó mansépe ne bewubhe wubhé nden amæt nefisie be bo mánkáká nókó bho ne kenókó. Bákón nkwo béchoko ndü bebhaká kenókó amem bekeré nenikímæt ne ndü bepa. ⁴⁷ Ne mányì menyin mánkwésé ndü mangwó, mánká noko beróri nenikímæt besí bhó mbó be bachi beriti bho. Chon ntémsi yap anjá ancha.”

21

Akap ane kénkwésé ngoré

(Mk 12.41-44)

¹ Ené Yesu achi amem ekerákap Mandem, ayini aghó ndü bó bakáp báfyé akap amem ekubhé nkáp. ² Aghó nkwo kénkwésé amot ane eyi épú ndu afyé bóbbhókó nkáp bapay. ³ Yesu arem be, “Nchí ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ane yéntiki mmu. ⁴ Ndü beyá bakap ké yéntiki mmu wap áfére mandú achye mbó akap, ke nchébhé ngoré ne, achyé yéntiki enyini ene yi ábhónó.”

Yesu arem bé chon mánychwe ekerákap

(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Mbok baghókó bhi béré rem éti berí ekerákap Mandem, mánkak noko beriti batay ané básóre báté yó ne éti menyin ebhen bo báchyé be mánsóbhéri eket ére. Ke Yesu arem ntá yap be, ⁶ “Menyini ebhen bághó ne menkem, mpok átwó ane eket ene éron amik enkem yényini kerep téé.”

Chon mánychwe bakoño Yesu beyá esonjari

(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷ Bábhép yi be, “Ntón, ntiki mpok chon menyini ebhen befakari, ne ntiki erini ebhónó beku bo mandini be mpok ane átwó arɔp kékwót?” ⁸ Yesu akeme bhó be, “Sot ka mpok

be báké rwo bhe mánjibhíri bati yeka. Beyá bo bátwò chòj mánstò nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nõkò be, ‘Me ke nchi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariet be átò!’ Ne be, ‘Mpok akway ane Mandem apème mmik!’ Mbák mángók nó báké kojo bhó. ⁹ Ne mpok bāghókó nsòjónenu ne ebyok, báké chay. Menyü menyinj ebho bebhoj befakari, ke eyo épú tøj be ngwenti mmik aròp kekwoť.”

¹⁰ Yesu aròk ambi bérem be, “Chòj betòk ménu ne betòk béchák, bafò etòk mánu ne batí bafò etòk. ¹¹ Chòj betanjí nenyikisí mmik ne nsay ne beghorí mame mémbak mbāj ne mbanj. Ne chòj menyinj ebhen méntwò ne beyá becháy, ne berinjí maknkay mémfu amfáy. ¹² Ke menyinj ebhen menkem béperé fákári, chòj mánkem be, mánychye esòjori, mánsot be mandòk amem bekeré nerekímuet ebhap mántanj be are, mamfyé bhe amem bekerékenòj. Ne chòj mámfye be amò bafò ne bogòbhanò be mántanj be éti ya. ¹³ Chòj eyo énychye bhe mbi beghati bò Mbok Ndándí éti ya. ¹⁴ Ku yeka batí yeka be bápú seme éti enyinj ene bābhòjò berem ndu betanja mmuet, ¹⁵ mbònyune chòj membòj nchyé bhe enyinj ene bābhòjò berem, nchyé nerinjindak be mánychòk manyü bõmpap abheka. ¹⁶ Chòj yé chí bachi ne manò bheka, ne bõmayeka, ne bõ nneréket, ne mamwete bheka mámfye be amò bõmpap abheka. Ne chòj mángwáy mbòk yeka. ¹⁷ Chòj bo mankem mámpap be éti bāchí bakojo bha. ¹⁸ Chòj menyinj ebhen ménkway befakari ne bhe ke yé ekák emenénti mmu yweka epu nem. ¹⁹ Mbák mánté kákátí, chòj mámpeme mmuet eyeka.

Yesu arem be Yerúsalem abhòj bekwen
(Mt 24.15-22; Mk 13.14-20)

²⁰ “Mpok bāghó bakwó batemé nenu ndu bákábhé Yerúsalem, dijí yé ka be mpok bechòjti Yerúsalem akway. ²¹ Mpok yo, bõ abhen bachi atú Judéya mámbáé, mámbésé amfay njie. Abhen bāchí amem etòk Yerúsalem mámbáé mándók. Ne abhen bachi nefi báké chwe etòk, ²² mbònyune manywòp ayò chi ane ntemsi, béka be, menyinj menkem ebhen bechi amem Ekátí Mandem mémfú tetep. ²³ Ne chòj émbéj encha ntá baghoré ne menie ne abhen bāchí ne bõ amò mpok ayò! Chòj beyá besòjori méntwò fá amik ne Mandem anka bõ Yerúsalem mángò bebènti bhi. ²⁴ Chòj mángwáy beyá bhap ne bõakparenja, ne mánkemti bachak mbò basémé nenú ndü betòk ne betòk. Chòj bo abhen bābhíkí rinji Mandem mánjati Yerúsalem kpate mpok ayap amfuet.

Menyinj ebhen bebhoj befakari ke Yesu antwo

(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

²⁵ “Mpok yo, chòj berinjí maknkay mémbak amfay ndü mmok, ne ndü ntarj ne ndü mambè. Ne fá amik, chòj betòk mémbòj basémé ne becháy éti beremti ebhén befú ndü mpérényen ene bomanyu. ²⁶ Chòj bo mámbòj becháy kpate mbòk mámfye ndu bárinji bebéptí menyinj ebhen bébhó befakari fá amik. Chòj betanjí mfáy ményikisi. ²⁷ Ne chòj Mmü ane afú ntá Mandem ambesi, ande twò amem nebhanj, ne beyá betanjí ne kenókó. ²⁸ Mpok menyinj ebhen bébhó befakari, té ká sené ne nkaysi be mpok ane Mandem áfere bhe ndü esòjori aròp chí kekwoť.”

Nekáy enokò Fig nétòj bhese

(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

²⁹ Yesu atém bõ nekay enén be, “Yinjí ká enok *fig ne menok béchák. ³⁰ Netém ane bõ bébhò bétem betó, bárinji be eso érop chí kékwoť. ³¹ Echí enyumót ne netwò wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánanj mángò ndü menyinj ebhén-ne ngátí bhe befákari, dijí ká be mpok ane Kefò Mandem kétwò aròp kekwoť. ³² Nchí ghati bhe tetep be menyinj ebhen menkem bebhoj befakari, ke mkpáká bho abhen echòj amfuet. ³³ Chòj mfay amfuet, mmik amfuet, ke eyòj eya épú fuet wáwák.

Bák ká pè mpoknkem

³⁴ “Sot ka mpok bé báké fye ntí ndü ményie nenyié tontó, báké fye ntí ndu mmém ne báké bhòj basémé éti menyinj ebhen nepemé mmik enen. Menyinj ebhen békway beka be nywòbhé netwò ena némbák témchok ntá yeka ndü bābhíkí tojti mmuet, ne némbayti bhe mbò ntá. ³⁵ Chòj menyinj ebhen befákari ndü nywòp enò ménjinji yéntiki mmu fá amik. ³⁶ Bák ye ka pè mpoknkem, mánik nõkò mmuet be mámbòj betanjí bébhe menyinj ebhen bebhoj befakari, mánte besí Mmu ane afú ntá Mandem.”

³⁷ Yéntiki nywòp Yesu are tøj bo amem ekerákap Mandem. Eghaka nõkò béku, ankó andòk ambòre amfay njie menok Olif. ³⁸ Ne néyí nõkó, bo mámpu mandak ntá yi amem ekerákap Mandem ndu begbok menyinj ebhen yi átòj.

22

Bòbati etòk báté eyu be mángwáy Yesu

(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-54)

¹ Mpok ane bo Israel mányile epá Bret ane kebhoj yis aròp kekwoť. Bābhinjí epá yo be, *Nekinji. ² Bõ batí bachiákap Mandem ne batòj ebhé Mandem béré yaj mbi beway Yesu bhésé bhésé mbònyune bācháy nyaka enyinj ene bo bakway beka.

Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

³ Satan akó anti Júdas ane mpíkiri nnyén eni nēchi be Iskariot. Júdas achi nyaka mmu amot ndú nkwo baghok Yesu bati byo ne apay. ⁴ Arak anyié beti ne bōbati bachiakap Mandem ne bōbati batemé nenu abhen bábhābheri ekerakap Mandem, enyu yi ákway beti Yesu ntá yap. ⁵ Bábhónj manák tontó, ne báká bechye yi nkáp. ⁶ Júdas aka ne bhó. Abho beyanj mbi ndu bēti Yesu ntá yap ndú mpok ane ngémtay bho bapu gho.

Yesu aghati baghokó bhi be mántōnti nenyié Epá Nekinjī

(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Jn 13.21-30)

⁷ Nywop Bret ane ábhíki bhōj yis nékwáy. Ndu nywop eno ké báwáy nyaka mōnkwōmēn ane Epá Nekinjī, ⁸ Yesu ató ye Pita ne Jōn ne eyōj be, “Dók ká tonjī menyinj bé sēnyié Epá Nekinjī.” ⁹ Bábhēp yi be, “Jyānj séntōnti yó fá?” ¹⁰ Yesu akeme bhó be, “Yinjī ká, nēchwe ane báchwé etak, chōj māngó mmu ane ápókó ejó manyiep. Konjó ká yi kpáte eket ené yi áchwe, ¹¹ māngati mbōnjōket be, ‘Ntōj áto bhese be sémbep wō be, mōkeré mankō ane mbōnjō ményie Epá Nekinjī ne baghok abha achí fá?’ ¹² Chōj antōj be mókēt ane achi amfay ne achik ane bábhōnjō besōbheri. Tonjī ká yēntiki enyinj aré.” ¹³ Bárók, baghō yēntiki enyinj mbo enyū yi aghati bhō. Bátōnti Epá Nekinjī aré.

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghokó bhi

(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kor 11.23-25)

¹⁴ Mpok ákwáy nókó, Yesu achokó ndu éfémé nenyie ne bōnto. ¹⁵ Aghati bhō be, “Nnānj njānj menyie Epá Nekinjī ené ne bhe tontó ke nchwe ndú esōjōri. ¹⁶ Nchí ghati bhe be, mpú perē nyié chōj Epá Nekinjī kpáte mpok Mandem áká bo mándinjī ntá epá ene, nō chí mpok yi ábhák Mfō bō mankem.” ¹⁷ Yesu asot ye nkóp ne mmém amem. Achyé nókó bakak ntá Mandem, achye ntá bōnto andemē nōko be, “Sot ka nyū, nti anyū anchye nti. ¹⁸ Nchí ghati bhe be, bébhō echōj, mpú perē nyū mmémēn kpáte mpok ane Mandem abhak Mfō bo mankem.” ¹⁹ Asot ye ekpókó bred. Achye bakak ntá Mandem. Are bōkati anchye nōko ntá baghokó bhi, andem nōko be, “Bret-ne até ndú mmuet eya ane nchí chye mbo akap éti yeka. Māndōp, mánkū nōko enyune ndu bētik me.” ²⁰ Mánánjā nókó ményie nenyié, asot nkóp ne mmém amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbo enyū yi áká ne nenyié. Arēm be, “Né chí Nku Nkō ane Mandem ányū ne bō mmik éti nēwú ena ndu betōj be chōj anku *Nku Nkō ane yi ányū ne bo ante. ²¹ Ke mmu ane áti me achí fá chokó ányie nenyié ne me. ²² Nchí rem no mbōnyune chōj Me Mmu mfū ntá Mandem

ngu mbo enyū yi áréme. Ke chōj émbēp encha ntá mmu wu nō áti me ntá bōmpap abhai!” ²³ Bōnto bábhō bébhēp bati be, “Ntiki mmū ywese ákway beka ane enyū ndak ntá yi e?”

Yesu apēt atōj bakojo bhi neseptimuet

²⁴ Baghokó Yesu babho bekem epáti ne bati ndu bérinjī mmu wap ane áchá abhenefu. ²⁵ Yesu arēm ntá yap be, “Bafō abhen betokó mmik babhōj betanj amfay bōbhāp ne yēntiki mmu ane ábhōnjō betanj amfay bho, áyānj māmānjī yi be, ‘Nkwakabho.’” ²⁶ Ke éké bhák nō ne bhe. Mūngo yweka abhōj bebhak mbo mōnkwēn ndú nkwo yweka, mūnti ambak mbo mūbetok. ²⁷ Agha áchá nti? Mmū ane báfuēt yi nenyie ke ane áfuēt nenyié? Pú ane áchokó māmfuēt yi nenyié? Ke nchí ne bhe mbo mūbetok.

²⁸ “Bé ké bātē ne me ndú besōjōri bha menkem. ²⁹ Ne nkúbhé mbo enyū Etaya áchye me betanj menyie kefo, enyu yo ké nchí kú chōj be be nkwo manyie kefo. ³⁰ Chōj mānyie ne mānyū ne me nebhuēt amot ndú epá kefo eya, ne mánchokó nkwo ndú menokó kefo ndu bekem manerékēt Israel byo ne apay.”

Yesu arēm be chōj Pita andem be abhíki rinjīyi

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-30; Jn 13.36-38)

³¹ Étáré nókó, Yesu arēm ntá Pita be, “Símun, Símun, ghók! Báchyé Satan betanj bé ámó bhe, amfap abhén bárí ne abhen babebhe mbo mmū ányikisi kasará ndu besot ane yi ághānj gari. ³² Ke nnikmuet éti ye bé óké rō bébhōj neka ne me. Ne ónānj ómpétnsem ntá ya, óké rō befyē bōmaye nti.” ³³ Pita akeme yi be, “Acha, yē báfyē wō chí ekerékenōj, ye báwáy wō wáy, mégú chí ne wō.” ³⁴ Yesu aghati yi be, “Pita, dinjī bé nkak aperé kók befi ebhen, chōj óndem ndōj érat be abhíki rinjī me.”

Enyū bakojo Yesu babhōnjō bétōnti batī-yap

³⁵ Yesu abhēp baghokó bhi be, “Mpok ntó bhe pósá ti, ebha ti, nkwobhánya bekak ti, báchep nyaka yēnyinj ke?” Bákéme yi be, “Wáwák.” ³⁶ Aghati ye bho be, “Ke náne, mmū ane ábhōnjō nkáp ankem wu amuet. Mmū ane ábhōnjō ebhá nekō ánsót yo. Anē ábhíki bhōj akparenja, ánti ndé yi anku akparenja. ³⁷ Nchí ghati bhe be enyinj ene básinjī ndú Ekáti Mandem éti ya, ebhōj befu tetep. Nō chí ené érem be, ‘Básot yi mbo nkū bebú amot.’ Menyinj ebhen básinjī éti ya bébhōj befu tetep.” ³⁸ Baghokó bhi barem be, “Acha, ghó bōakparenja bapay fá.” Aghati bhó be, “Dó ká nō.”

Yesu are nīkmue amfay Njie Menok Olif
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

³⁹ Yesu afa ye arək amfay Njie Menok Olif mbo enyu esí. Baghəkó bhi barək ne yi. ⁴⁰ Aré, aghati bhó be, “Nik nókó ká mmuet be mbák nemə nétwə báké kwen.” ⁴¹ Arémé nókó nó, ara bhó, atén mmuet ambi mandú, mbo ndú nebhuet ane ótem ntag nengaka. Atep manén amik, abho menikmuet be, ⁴² “Étaya, mbák okon, feré nkóp esonjori ne bé ámfóri me. Ke óké kə enyinj ene mēyán, kə chí ené wəmbonj óyàn.” ⁴³ [Ené yi ánikmuet nò, ángel Mandem abhesi yi besí, afyé yi nti. ⁴⁴ Ne ndú beyá baseme, are níkmuet ne nti eni nenkem. Nsonji ane afú yi amuet are chiti amik mbo bakonj manonj.] ⁴⁵ Anánj nókó menikmuet, afate, apatsem ndú nebhuet ane yi áró baghəkó bhi. Aghó bhó ndu bábhare kenó ndu mánánj bápóbhé éti beyá basémé. ⁴⁶ Yesu abhép bhó be, “Ndaká yi bábhare kenó? Faté ká, mánikmuet be nemo néntwó, báké kwen.”

Bakém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Ené Yesu abhuét berem nò ne baghəkó bhi, eká bhó échwóp. Júdas, mmu amot ndú nkwo baghək Yesu batí byó ne apay, abhak bə ambi. Arək kekwo ne Yesu ndu bébhéne yi. ⁴⁸ Ke Yesu abhép yi be, “Júdas, óbhène Me Mmu mfú ntá Mandem ndu beti me ntá bóm pap abha?” ⁴⁹ Baghəkó bhi bágó nókó enyinj ene étwó fakari, bábhép yi be, “Acha, sénsót bəakparenja bhese senu ne bóbhen-é?” ⁵⁰ Mmú wap amot agwəp akparenja ywi. Akpót atú nsém mungo bachiákap Mandem chwát aguəp amik. ⁵¹ Ke Yesu aghati bhó be, “Dó ká nò!” Atak ye atú mmu wu, abu yi. ⁵² Yesu abhép ye bóbati bachiákap Mandem ne bóbati batemé nenu abhen bábhábhəri ekerákap Mandem ne bóbati etək abhen bátwó bekem yi be, “Bátwó bekem me ne bəakparenja ne nkik mbo be nchí chí ngébhə ntantanj? ⁵³ Mpok nchí ne bhe amem ekerákap Mandem nənji nənji, bábhíki kem me. Ke mpok yeka ne Satan, mfó ejuri, akway néne.”

Píta arem be abhíki rinji Yesu

(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Bóbhó bakém yé Yesu, bábhó beronj ndú eket ene mungo bachiákap Mandem. Píta are konjo bhó ansem nekó nesie. ⁵⁵ Bábháyti ngó nenti senta. Bo báchóko nepaká ngó mángwaka noko ngo. Píta achoko aré ne bhó. ⁵⁶ Ngóré betok amot ane achi are, aghó Píta nkwo aré choko ndú ngo ághó yi amuet. Ayinj yi díí, arem be, “Mónkwáne nkwo achi mbu ne Yesu.” ⁵⁷ Píta atanja, arem be, “Mma, mbíki rinji yi.” ⁵⁸ Ébhíki tat, mmú achak aghó Píta arem be, “Wó nkwo óchí mmú ywi amot.” Píta akeme yi be, “Cháá, mpú ne bhó” ⁵⁹ Éfuéré noko mbo ne nəkó nywəp

nemot, mmú achak arem be, “Tetep, mmú-ne nkwo achi mbu ne Yesu. Yi nkwo chí mmu Gálili.” ⁶⁰ Píta aghati yi be, “Nkwáne, mbíki rinji enyinj ene wó órem!” Témté wu, ené yi ábhúét berem enyinj ene yi árem, nkək akók. ⁶¹ Acha ayibhiri mmuet ayinj Píta. Amik ayap átéméri. Píta atik enyinj ene Yesu ághátí yi be, “Nkək aperé kók beti ebhen, chonj óndem ndonj erat be óbhíki rinji me.” ⁶² Afú nefi, adi kebho, ne beyá basémé anti.

Bábhó beyoko Yesu ne mándene noko yi (Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Batemé nenu abhen bábhábhəri Yesu bábhó beyoko yi ne mándene noko yi ne ékpá. ⁶⁴ Bágwót yi amik nkwo, mámbəbhə noko yi be, “Wó mmu óchí ndemekerpinti, ghati bhese! Agha ádébhé nó wó?” ⁶⁵ Bárém beyá menyinj bechak, mánsó noko yi ne nsək.

Básót Yesu barək ndú echeme batanaj manyé

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Néyi nókó, bóbati etək, bó batí bachiákap Mandem ne batonj ebhé Mandem bakém echeme eghó yap. Básót Yesu barək aré ne yi. ⁶⁷ Bábhép yi be, “Ghati bhese, óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto?” Akeme bhó be, “Mbák ngátí bhe bápú noko; ⁶⁸ ne mbák mbép bé enyinj, bapú keme me. ⁶⁹ Ke bébhó echonj, chonj Mandem Betanj Menkem amfyé Me Mmu mfú amfay nchoko ndú nebhuet beyá kenókó, ebhé awónem eyi.” ⁷⁰ Bó mankem babhep yi be, “Nó óchí Mmó Mandem-é?” Yesu akeme bhó be, “Echi mbo enyú báremé.” ⁷¹ Bó bárém be, “Sépet séyán batisié mántwó mándém enyinj ene yi áká ndaká yi? Besé babhonj séghok ne batú enyinj ene éfú yi anyu.”

23

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5, Jn 18.28-38a)

¹ Nkwó batanaj manyé bárém nókó nó, bó mankem báfate, básót Yesu báré rónj ntá Páilet ne yi. ² Bábhó bebhat yi barak amuet mándeme noko be, “Seghó, mmú-ne ndu áká be bó bhese báké bhure bebhé etək. Akonj nkwo bé bo báké chye nkábhénti ntá Sísa, Mfó Rom. Ne árem be yi achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto, nó chí be achí Mfó.” ³ Páilet abhép ye Yesu be, “Wó ke óchí né Mfó bo Israel?” Akeme be, “Échí mbo enyu óremé.” ⁴ Páilet arem ye ntá bóbati bachiákap Mandem ne ngémtay bo abhen bachi are be, “Mbíki ghó yé bekwéné ne mmú-ne.” ⁵ Ke bárók ambi bekeme be, “Akó atú Judéya ankem antonj noko bhó ndu ményíkisi batí yap amem be mánguép esonjori

etok. Aká nó, bebhho atú Gálili kpát bégháka fá Yerúsalem.”

Páilet ató Yesu ntá Mfó Hérød

⁶ Páilet ághókó nókó menyin ebhen, abhép bhó mbák Yesu achi mmu atú Gálili. ⁷ Aríní nókó bé Yesu afú atú etok ene Hérød achi mfó aré, achye eyon be mandok ne yi ntá Hérød. Mbøn Hérød achi nyaka Yerúsalem mpok yo. ⁸ Hérød ághó nókó Yesu, ábhón manjak tontó, mbonyune anán ághók nyaka éti yi ne abhón ekwak tentep begho yi ne amík. Abháka nyaka nti be chøn Yesu anka enyiní maknkay yi angó. ⁹ Eká Hérød abhép Yesu beyá bebhep ke ye émot Yesu ábhíki keme. ¹⁰ Ené Hérød árøn ambi bebhep yi bebhep, bóbati bachiákap Mandem ne batøn ebhé Mandem báte kekwo, mámbat noko yi barak amuet ne beyá éyu. ¹¹ Hérød ne batemé nenu bhi béré byak yi, mámfye noko yi etánok. Mámese yi nkú kefo amuet. Arem bé mánsót yi mámpntsem ntá Páilet ne yi. ¹² Kemmæere Hérød ne Páilet kébhho ndú nkúbhé nywop eno. Ndú mpok ane áfæéré ansem bachi nyaka chi ndú mpaap.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu

(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.38b-19.16a)

¹³ Bápéré nókó nsem ntá Páilet ne Yesu, Páilet ató bábhini bóbati bachiákap Mandem ne bóbati etok ne bó etok. ¹⁴ Arem ntá yap be, “Bátwó fá ntá ya ne mmú-ne be ákú bo báké bhæere bebhé etok. Mbép yi menyiní besí bhaka, ne mbíki ghó yé bekwéné ebhé yi. ¹⁵ Mfó Hérød nkwo abhíki ghó yé bekwéné ebhé yi mbonyune ató yi apetnsem ntá ya. Nchí ghati bhe be yënyin yi abhíki ku ené éton be mangway yi. ¹⁶ Chøn nchyé eyon be mándén yi, mámfere yi amo.” ¹⁷ [Epiní bo Israel échí nyaka be, yéntiki mpok ane bó mányíè Epá Nekiñi, Páilet abhøn béfere mmu amot ane bó Yerusalem báyan yi amfere ekerékenon.]

¹⁸ Bó mankem bábik mándeme noko be, “Dó mángwáy yi. Feré bhese chi Barábas!” ¹⁹ Barábas chi mmu ane báfyé nyaka ekerékenon ndú barak apay, “Agæbhé nyaka ebyok etok, ne awáy mmu.” ²⁰ Páilet apet arem kepí ntá yap ne nkaysi béfere Yesu amo. ²¹ Ke bárók ambi bebhé be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí! Mángó yi ndú ekotákátí!” ²² Ndú ndøn ane ájwí érat Páilet arem be, “Ntiki ebéptí ndak yi ákú? Mbíki ghó yé ebéptí enyiní ene yi ákú ene éton bé mángwáy yi. Chøn nchyé eyon mándén yi ne ékpá, mámfere yi amo.” ²³ Ke bárók ambi bekpeme, mambiki noko be Páilet andó mango yi ndú ekotákátí. Bári map anyiere Páilet, awupsi nti. ²⁴ Aká ye bé mánká ne Yesu mbó enyu

bakønjo. ²⁵ Afere Barábas mmu ágæbhé ebyok etok ne awáy mmu, ekerékenon, mbó enyu bo báyan. Achye Yesu ntá bo Israel be mánkæ ne yi mbó enyu bakønjo.

Bágó Yesu ndú ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Batemé nenu básót Yesu báre røn ne yi. Ndu bárøn, bátëmeri mmú etok Sírene amot ane áká nnyén be Símun. Afú nyaka ebhi ápetnsem anywóp, Yerúsalem. Bákém yi bábayti ne eko Yesu, báku yi apoko yó ankonjo noko Yesu. ²⁷ Ngémtáy bhó báre konjo Yesu ansem. Mbak yap bábhák baghoré abhen básème nyaka, mándi noko yi. ²⁸ Ke Yesu ayibhori mmuet arem ntá baghoré bhó be, “Baghoré Yerúsalem, báké di me! Dí ká chí mmuet eyeka ne bóbhaka. ²⁹ Nchí ghati bhe be mpok átwó ane bo béré chøn be, ‘Éri ntá yéntiki nkonzoré ne yéntiki ngoré ane ábhíki re bhé!’ ³⁰ Ndú mpok yo, chøn bo mándem ntá nje egho be, ‘Kwén ká bay bhésé’; ne ntá bönjie be, ‘Kutí ká bhese.’ ³¹ Bo béré chøn nó, mbonyune, mbák bákway béku menyin ebhen ntá ya, Mme mmu nchí enok ebik, chøn émbak ná ne ené égu?”

³² Ené bárøn nó, basot bakú bebú bati apay nkwo abhen batemé nenu bárøn nyaka be way ne Yesu. ³³ Bágháká nókó ndú nje ane bábhini be *Enkónti, bágó Yesu ndú ekotákátí. Bágó nkwo bakú bebú bhó bati apay, yéntiki mmu wap ndú eyi ekotákátí, amot ebhé awónem Yesu, achák ebhé awógho. ³⁴ Aré, amfay ekotákátí, Yesu anikmuet ntá Mandem be, “Éta, fonjori bhó, mbonyune bábhíki riní enyiní ene bákæ.” Batemé nenu báguæp ebháñá ndu bériní enyu bábhónó békóre nden Yesu. ³⁵ Bo bábhák aré tee mámkpokó noko enyiní ene éfákari. Ke bóbati béré way yi way mándeme noko be, “Apème nyaka bo bachak! Ampámé mmuet eyi mbák achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmu Mandem Ayabhe!” ³⁶ Batemé nenu nkwo béré way Yesu, mándoko noko bechye yi mmëm amen ábáká. ³⁷ Ne mándeme noko be, “Mbák tetep ochí Mfó bo Israel, pemé mmuet eye!” ³⁸ Amfay ntí Yesu, ebhókenok ebhak babhát ndú eko ene básiní are be: “Né chí Mfó bo Israel.”

³⁹ Nku-bebú amot ane áchi nkwo kpankpan ndú eyi ekotákátí are way Yesu andeme noko be, “Pú wó ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto? Pemé mmuet eye, ómpeme bhese nkwo bhó!” ⁴⁰ Ke mmú bebú achák wu are sayti yi be, “Yëndu ógu ndú ekotákátí mbó Yesu, ópú cháý Mandem-é? ⁴¹ Wó ne me ségu éti bepó barak ayese, ke mmú-ne abhíki ku yé ebéptí enyiní?” ⁴² Arem ye be, “Yesu, ghó me ntínso, mpok óbhak

* 23:43 Nò chi: *Parádis.

Mfo.”⁴³ Yesu aghati yí be, “Nchí ghati wo be, echon, chonj ómbak ne ne ndü nebhuet manjá ane bábhini be Parádis.” *

Yesu agü ndü ekotákati

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, mmok áném, ejuri ékwen ekuti etok enkem kpáte nkárénká érát beku, ⁴⁵ mbonyune mmok ábhíki pere gho. Ne ekát ene echí amem ekerákap Mandem égháre ndü bebhok bepay ghee. ⁴⁶ Yesu abik arem be, “Etaya, ndó nepém ena amó ye!” Arém nókó nó, asebbe. ⁴⁷ Münti batémé nenu ághó nókó menyinj menkem ebhen befakari, abiti Mandem, andeme noko be, “Tetep, mmü-ne achí mbá chak besí Mandem!” ⁴⁸ Ngémtay bo abhen báchémé nyaka are ndu begho, bágghó yéntiki enyinj ene efakari. Bágúre ne basémé, mámbiyaka noko amo anti. ⁴⁹ Bó mankem abhen báriji Yesu, ne baghoré abhen bábhó bekonjo yi te Gálili, báté neko nesie mángó noko yéntiki enyinj.

Babhème Yesu

(Mt 27.59-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mmü amot achí nyaka Yerúsalem mpok yo. Aka nnyén be Joséf. Achí nyaka mmü Arimátia, etok bo Israel. Abhak ndindu ne mmü chak ne ánonj nyaka mpok ane Mandem abhak Mfo bho. Abhak mmü amot ndü echeme eghe ene bó batí etok. Ke ábhíki ka nyaka ne bho ndü nkaysi yap ne nekú wap. ⁵² Yí arók ntá Páilet bé ányché yi betanj amfere Yesu amfáy ekotákati. Páilet áchyé nókó yi betanj, ⁵³ arók ye asebbe Yesu amik, anép yi ne esyénden, arók afyé amem nnem enén bátémé ndü setárebhé, ke kere bheme yé mmu aré. ⁵⁴ Echí nyaka chí nywop enen bo bátónji menyinj ebhen Nywobhé neywémuet, ne érap chí mandú begháká ndü mpok ane Nywobhé neywémuet nébho. † ⁵⁵ Baghoré abhen báfú ne Yesu te Gálili, bákónjo, bagho nnem, ne enyü bábháré mmuet yi amem. ⁵⁶ Bápét ye nsem ndü nebhuet ane báchhoko amem Yerúsalem. Bátónji bawet erítí eriep amen báwati amuet ngu.

Nywobhé neywémuet enap négháká nókó, báywémuet mbo enyü ebhe Moses érem.

24

Yesu apetnsem ndü nepém

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Ne neyinwyop ndü Nywobhé neywémuet, baghoré bho básót bawerérip amen bó bágghókó bárók ndü nnem Yesu ne neyinwyop. ² Bágghó be ntay enen anyü nnem nérap chí nepaká nnem. ³ Báchwé amem

nnem, ke báke gho mmuet yi. ⁴ Echá bho enyu báku. Témte wu, babhakanem bati apay ne nden amuet ené ékót nwanwanwan báté kekwo ne bho. ⁵ Becháy békém baghoré bho tontó. Bátép bati amik. Bó-bho bábhép bho be, “Ndaká yi báyanj mmu ane achí nepém ndü nkwo bawú?” ⁶ Apú fá. Mandem akú yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbo enyü yi árémé nyaka be ebhon befakari. Twó ká gho nebhuet ane bábháré yi. Tik ka ndü yi ágháti bhe mpok ábhuet atú Gálili ne bhe. ⁷ Yi arem nyaka be, chonj mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bó bebá, mángó yi ndü ekotákati, ne éghaka noko manywop arat, ampetnsem ndü nepém.” ⁸ Baghoré bho bátik ye beyonj Yesu. ⁹ Bápéré nókó nsem, bággháti menyinj ebhen befakari ntá bõnto Yesu bati byo ne amot ne bakojo bhi abhénéfú mankem. ¹⁰ Baghoré abhen bággháti nyaka bõnto Yesu mbok yo chí María ane áfú etok Mágdala, ne Joana, ne María nno Jems, ne baghoré báchák abhen báchi nyaka ne bho. ¹¹ Ke bõnto básót enyinj ene baghoré bho báremé mbo eráká ndak, bó kenókó wáwák. ¹² Yé nó, Píta afate, ajét arók ndü nnem. Akúri nókó, aguerp amik, ayinj amem nnem. Agghó bhéskó nden ebhen manébhé nyaka mmuet Yesu ne bho bháré. Apetnsem anywop, amakati noko enyinj ené éfakári.

Yesu atemeri bakojo bhi bati apay ndü mbi Emayus

(Mk 16.12-13)

¹³ Nkúbhé ewak eyo, bakojo Yesu bati apay báfá Yerúsalem bare ronj ndu mótok ane bábhini be Emayus, nekó enen nechí mbo bakilóméta nénénamot ne ebhók. ¹⁴ Mándeme noko éti menyinj menkem ebhen befákári. ¹⁵ Ené baram mánkem noko epáiti ne bati, mbonj Yesu arók kekwo ne bho anko noko ne bho. ¹⁶ Ke ébhák mbo bé bágwo amik ayap. Bó kerinjí bé chí Yesu. ¹⁷ Abhép bhó be, “Ntiki ndak báko mándeme noko enyune?” Báté nsónso. ¹⁸ Mmu wap amot ane aká nnyén be Klópas abhép ye yi be, “Ndiere wo ke óchi kenkó ane átwó Yerúsalem ane ábhíki rinj menyinj ebhen befakari aré ndü manywobhé-ne?” ¹⁹ Abhép be, “Ntiki menyinj?” Bákémé yi be, “Menyinj ebhen befákári ne Yesu ane Násáret. Achí nyaka ndemekepinti Mandem, ne atónj besí bho ne besí Mandem be betanj Mandem bechi ne yi ndü menyinj ebhen yi áram ne ebhen yi áká. ²⁰ Ke bóbatí bachákrap Mandem ne bó batí etok abhese bákém yi bachye mangway, ne bágó yi ndü ekotákati. ²¹ Sébhaka nyaka ntí be yí ke ábhónjó befére bo Israel ndü esonjori. Echí néne manywop arat ené ndak

† **23:54** Yesu agü ndü nywobhe-betik békóre mmuet manywop apay. Nywop neywémuet bo Israel nébho nyaka chí beku, mpok mmok áném, ndü nywobhe-betik bekoré manywop apay.

ané áfákári. ²² Enyíñ écháák échí bé mbók baghòré ndù nkwo ywese báka bati átake bhese amem. Bárók ndù nnem bëti bheti, ²³ ke báke gha Yesu. Bápètnsem barem be bághò bo mbò boàngel Mandem ndù kenó amík antífú abhen bághátí bhò be Yesu achi nepém. ²⁴ Mbak bo abhen báchí nyaka ndù nkwo ywese bárók ndù nnem bághó bé yéntiki enyíñ echi nkúbhé mbò enyú baghòré bhò báremé, ke bó keghó mbòñ Yesu.” ²⁵ Afó ke Yesu áremé ntá yap be, “Báchíñti bácha! Ne bati yeka ápú wakari ménóko menyíñ menkem ebhen baremé kepínti báreme! ²⁶ Pú Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, abhòñ nyaka beghe besòñori ebhen menkem ke anchwe ndù kefo eki?” ²⁷ Yesu abho ye menene ntá yap be manjwimem ndù menyíñ ebhen básíní òti yi amem Ekáti Mandem, bébho ndù Basíní Moses beròñ beghaka ndù amen baremé kepínti Mandem mankem.

²⁸ Bágháká kekwoèt etók ene báròn, Yesu aka mbò be àrò bhò beròñ ambi. ²⁹ Ke bájwé yi, barem be, “Baré ne bhese. Nywòp néròñ ne mban anan àgiri.” Arak ye bebhure ne bhò. ³⁰ Mpok nenyíé ákwáy nókó, asot ekpókó bret. Achyé bakak ntá Mandem. Abho ye bébókóti anchye noko ntá yap. ³¹ Amík ánene bhò, báriñi ye be chi yi. Ke anemsi bhò besí. ³² Babho berem ne bati be, “Nyakányet manák achi mbà bhese anti mpok yi árem kepi ne bhese ambi, anene noko basíní ntá yese!” ³³ Báfáte témté bápètnsem Yerúsalem. Bághó bònto Yesu bati byo ne amòt ne bakoño bhi abhénéfú abhen báchí ne bhò ndù nebhuèt amòt. ³⁴ Neshwe báchwé, bághátí bhò be, “Acha apètnsem ndù nepém tetep! Atòñ mmuèt ntá Símun!” ³⁵ Bòbho bati apay bághátí enyíñ ene efakari ambi, ne enyu bó báriní yi mpok yi abòkòti bret achye bhò manyíé.

Yesu abhesi ntá bakoño bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23;

Bk 1.6-8)

³⁶ Ené bárèm no òti yi, mbòñ Yesu abhesi besí bhap! Aram be, “Kpák ámbák ne bhe.” ³⁷ Bácháyti, ne becháy bekém bhò. Bákáysi be bághò no chi efónó ngu. ³⁸ Ke abhép bhò be, “Bácháy yi? Yi màmákati amem bati yeka? ³⁹ Ghó ká amò ya ne bekak ebha, mándíñi be chi me tetep. Mó ká mmuèt ya mángò be chi me. Efónó épú bhòñ mmuèt ne beghep mbò enyú bághó be mbòñ.” ⁴⁰ Aram noko no, atòñ bó amò yi ne bekak. ⁴¹ Bábhòñ manák tontó ne babhak maknkay be yi achi nepém. Eka bó kenókó be echi tetep. Yesu abhép bó be, “Bábhòñ yényíñ menyíé fá?” ⁴² Báchye yi mbíñi nsi ane bágwó. ⁴³ Asot anyíé besí bhap.

⁴⁴ Aghati ye bhò be, “Menyíñ ebhen bághòné, chí nkúbhé barak ane méghàti nyaka

bhe mpok mbuèt ne bhe. Méghàti nyaka be be, menyíñ menkem ebhen béchi amem basíní Moses ne amen abhen bëchi ndù basíní baremé kepínti ne ebhen béchí amem Ekáti Bakway òti ya, bébhòñ befu tetep.” ⁴⁵ Anene ye nkaysi yap be manjwimem ndù menyíñ ebhen básíní amem Ekáti Mandem. ⁴⁶ Aghati bhò be, “Básíní be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto abhòñ béghò esòñori, angú, ne beghaka manywòp árat, ampètnsem ndù nepém. ⁴⁷ Ne be bábhòñ beghatí bó betók menkem ndù nnyén eni bebho Yerúsalem be Mandem áfòñori bo abhen bátíknsen ndù bebú bhap. ⁴⁸ Báchí batísíé ndù menyíñ ebhen menkem ne bábhòñ méghàti bo bachak bó menkem. ⁴⁹ Ghó ka, chòñ nto be akap ane Etaya afyé bariép be áto ntá yeka. Ke bábhòñ ménòñ fá amem etók kpáte betaní mémfu amfay mémbak ne bhe.”

Yesu apètnsem ntá Mandem

(Mk 16.19-20; Bk 1.9-11)

⁵⁰ Yesu asot ye baghókó bhi, afú etók ne bhò. Bárók bachwòp etók Bétani. Aré, ayon amò amfay, are yet bhò. ⁵¹ Ené yi áyèt bhò, arò bhò, Mandem asot yi ámpètnsem amfay. ⁵² Ne ndù yi ákò baghókó bhi báre chye yi kenókó. Bápét ye nsem Yerúsalem ne beyá manák. ⁵³ Báre ròn ekerákap mámbiti noko Mandem.

Mbok Ndíndí mbonyu Jōn ásínjì

Eyoŋ éyibhiri erop nkwa

¹ Bápére ghoko mmik, mmu ane achi Eyoŋ anánj achi nyaka. Abhak ne Mandem, ne abhak Mandem. ² Abhak ne Mandem te ndú nebhōnet. ³ Mandem afuét ntá yi ke ághoko menyinj menkem. Mandem abhíki ghoko yēnyinj ene yi apu ne yi. ⁴ Nepém nefù chí ntá yi mmu bábhíni be Eyoŋ. Ne nepém enen nébhak erónj ené ékà bo mángó tetep. ⁵ Erónj yó éghò ndú nebhuet ane ejuri echi, ne ejuri épú kway meneme yó. *

⁶ Mandem ató nyaka mmu amot ane aka nnyén be Jōn. ⁷ Atwó bégháti bho éti erónj éyo be yéntiki mmu ane ághókó enyinj ene yi árem, anoko yó. ⁸ Jōn apu nyaka erónj yó. Atwó chí bégháti bho enyinj ene yi arinj éti erónj yó.

⁹ Erónj ene tetep, ené ékà yéntiki mmu angó mbanj étwó ntá bō mmik.

¹⁰ Eyoŋ ébhak fá amik, ne báfuét ntá yi ke bághoko mmik. Yé nò, mpok yi átwó fá amik, bō mmik kerinj enyu mmu yi achi.

¹¹ Atwó ntá bōbhi, ke bōbhi bábhíki sot yi ne manják. ¹² Ke bo mankem abhen básóré yi ne manják, básíki nti ne yi, áchye bho betanj bé mándop chí bo Mandem. ¹³ Mbanj Mandem ke ákà bō mambak bōbhi. Bábhíki fu nyaka ye chí amuet nkwa, ne yé chí ndú nkaysi nkwanjwaj.

¹⁴ Eyoŋ, éyibhiri nkwa, atwó achoko ne bhese. Séghó menwop ebhi ebhen bejwi ne berindu ne tetep. Eyoŋ chí Njanamó ane áfú ntá Eta. ¹⁵ Jōn ágháti nyaka bho éti yi ambik, andeme noko be, “Né chí mmú ane méréem nyaka éti yi be, ‘Mmú ane átwó me ansem achá me. Bápére bhe me, yí achi.’” ¹⁶ Éti beyá berindu ebhi, achyé bhese áfók ndonj ne ndonj. ¹⁷ Mandem afuét nyaka ntá Moses achye bho bebhé. Ke afuét chí ntá Yesu Kristo ke átonj bhese berindu bhi ne tetep. ¹⁸ Yé mmu abhíki re ghó Mandem. Njanamó ywi mmu achi nebhuet amot ne yi ke ákà bo mandinj mmu yi achi.

*Enyinj ene Jōn Njwiti ágháti bho éti Yesu
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)*

¹⁹ Ewak émot, bōbati bo Israel abhen Yerúsalem bátó bachiákap Mandem ne bōneréket Lévi ntá Jōn be mámbep yi angati bho enyú mmu yi achi. Ne chí enyinj ene éfú Jōn anyu mbo ntisie. ²⁰ Yi ke bhese bho yēnyinj ne yi ke ró bekeme bhó. Arem be, “Puyé me ke

nchi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto.” ²¹ Bó bhó bápét bábhép yi be, “Wó ochi yé agha? Eláija ke?” Jōn yi be, “Mpú Eláija.” Bápét babhep yi be, “Ochi ndemekepinti ane Moses áremé nyaka be átwó?” Akeme be, “Áe.” ²² Ndonj éyo bábhép yi be, “Wombōnj orem be ochi agha? Ghati bhese mmu wó ochi bé sémpétnsem ne eyonj ntá bo abhen bátó bhese. Wombōnj ochi agha?” ²³ Jōn aghati bhó mbonyú ndemekepinti Asaya areme nyaka be, “Nchí mmú ane achi amem baso ábik ne eyonj amfay andeme noko be, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’”

²⁴ Bónkwó Fárisi ke bátó nyaka bōbho ntá Jōn. ²⁵ Bábhép yi be, “Oché opú Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, óbhé opú Eláija, ne opú ndemekepinti, ke ndaká yí ójwiti bho?” ²⁶ Jōn akeme bhó be, “Méjwiti bho ne manyiep, ke mmu áhí fá téé nenti eneka ane bábhíki rinji. ²⁷ Yi átwó me ansem. Mbíki kway mmu ane nchi kanjari nkwbhénya beka ebhi.” ²⁸ Menyinj ebhen béfákári chí etok Bétani, ebhé Nyén Jódan, ne ndú nebhuet ane Jōn ájwiti nyaka bho.

Yesu, Mónkwómén Mandem

²⁹ Nti nywop, Jōn aghó Yesu ndu átwó ntá yi, arem be, “Yinj Mónkwómén Mandem ane ápoko bebú bo mankem fá amik! ³⁰ Yi ke méréem nyaka éti yi be, ‘Mmú átwó me ansem ane acha me mbonyune bápere bhe me, yi achi.’” ³¹ Yé mambanj mbíki rinji nyaka be chí yí, ke nti ane ntwó njwiti noko bho ne manyiep chí ndu beka bo Israel mandinj mmu yi achi.” ³² Jōn abho beghati bho enyinj ene yi ághó ne amík éti Yesu. Yi be, “Ngó ndú Éfónj Mandem áfú amfay asot mkpá ebhónj are sep kpát ate yi amuet. ³³ Kpáte mpok éyo, nke rinji bé chí yí. Ke Mandem mmu áto me njwiti bho ne manyiep, anánj aghati nyaka me be, ‘Mmu ane óghó Éfónj Mandem asebbe aróp ne yi, yí wu ke achi mmu ane ájwiti bho ne Éfónj Bedyere.’” ³⁴ Me Jōn ngo ne amík ndú menyinj ebhen béfákári, ne nchi rem mbo ntisie be tetep mmú-ne chí Mmó Mandem.”

Bakonjo Yesu abhen mbi

³⁵ Néyi nókó, Jōn apét abhak téé ne bakonjo bhi bati apay. ³⁶ Aghó ndú Yesu áfuét, arem be, “Ghó Mónkwómén Mandem!” ³⁷ Bakonjo Jōn bati apay bághók nókó enyinj ene yi áremé, báró yi bábho bakonjo Yesu. ³⁸ Yesu ayibhiri mmuet aghó bhó ndu bákónjo yi. Abhép bhó be, “Báyaj yi?” Bákeme yi be, “Rábay, óchoko fá?” [Rábay chí Ntonj] ³⁹ Aghati bhó be, “Twó ká ghó.” Bárók ne Yesu baghó nebhuet ane yi áchoko. Mpok yó nywop nébhák mbo nkárenká enwi ené ngósi. Bábhák ne yi kpáté beti begu.

* 1:5 Ejuri épú kway meneme yó: Nò chí be Satan apú kway betanj ancha Yesu.

⁴⁰ Mmu amat ndū bōbhō bati apay abhen bāghoko nyaka enyīn ene Jōn árémé ʒti Yesu, ne abho bekoṅo yi aka nnyén be Andru. Abhak manō Sīmun Pīta. ⁴¹ Arək témté, agho mómayi Sīmun, aghati yi be, “Ségho mmu ane bábhīnī be, ‘Mesáya’”, nō chí, Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto. ⁴² Andru asot Sīmun arək ntá Yesu ne yi. Yesu ayīnī yí, arem be, “Wō ʒchí Sīmun, mmō Jōn. Chōn nnyén ena néchák némbak be Séfas” [nō chí Setárébhé]. †

Yesu abhīnī Filip ne Natániel bé mámbák bakoṅo bhi

⁴³ Nti nywōp, Yesu akū nti bérōn atú Gálili. Arək aghó mmu ane áká nnyén be Filip. Aghati yi be, “Twó bhák nkoṅo wa.” ⁴⁴ Filip abhak mmū Betsáida, nkúbhé etək ene Andru ne Pīta báfú aré. ⁴⁵ Filip arək atemeri Natániel aghati yi be, “Ségho mmu ane Moses ásinī nyaka ʒti yi amem Ekáti Bebhé Mandem, nkúbhé yi mmū baremé kepānti nkwo básīnī ʒti yi. Nō chí, Yesu mmu Násáret, mmō Joséf.” ⁴⁶ Natániel ághókó nókó enyīn ene Filip árémé abhép yi be, “Ntiki erítí enyīn ékway befu Násáret?” Filip aghati yi be, “Wōmbōn twó ghó.” ⁴⁷ Yesu ághó nókó ndū Natániel átwō ntá yi, arem ʒti yi be, “Né, chí mbōn mmū Israel témé témé. Bapu apú ne yi wáwák.” ⁴⁸ Natániel abhép Yesu be, “ʒkū ná ke ʒrīnī me?” Yesu akeme yi be, “Filip ápére bhīnī wō ndū mpok ane ʒchí anerénok fig, nnán ngō wō.” ⁴⁹ Natániel arem be, “Ntōn, ʒchí Mmō Mandem tetep! ʒchí Mfō bo Israel!” ⁵⁰ Yesu ákémé yí be, “ʒti ndémé bé ngō wō anerénok fig ke ʒnókó bé nchí Mmō Mandem? Chōn ʒngó menyīn ebhen becha ebhen.” ⁵¹ Yesu aghati yi be, “Tetétēp, chōn mángō ndū nebu néne gbee, boángel Mandem mánkó amfay mánsebhé nōkō amik betemeri Mē Mmu mfú ntá Mandem.”

2

Yesu akū manyiép ayibhiri mmem ndū epā nebhay

¹ Efuéré nókó manywōp apay, epā nebhay ébhák amem etək Kána, atú Gálili. Nnō Yesu abhak aré. ² Mának nyaka Yesu nkwo ne bakoṅo bhi ndū epā nebhay eyō. ³ Mmém ámayi nókó, nnō Yesu arak aghati yi be, “Mmém epā amay.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Mná, ndaká yí ʒsoṅori me ʒti mmém? Mpok aya abhíkí re kway.” ⁵ Máyi aghati bo abhen bákōre mmem be, “Kū ka yéntiki enyīn ene yí ághàti bhe.” ⁶ Bejō manyiép betandat bechi nyaka are téé. Yéntiki ejo ʒsōt nyaka mbo líta manyiép besá byo. Békōṅo epīn ené bo Israel, básōt nyaka manyiép ndū bejō ebhō ndu béso bépókó mmuet. ⁷ Yesu

aghati bakū betik be, “Fíé ká manyiép amem bejō ebhō kpát ménjwi.” Báfyé manyiép amem bejō, bejwí te anyu. ⁸ Aghati bhō be, “Sot ka mbak mánchýé ntá mūnti epā nebhay”. Bákú nō. ⁹ mūnti epā nebhay ághókótí nókó, aghó bé manyiép mō arap chí mmém. Yí kerīnī ebhak mō áfú, yéndu bakū betik abhen bákó mō bárīnī nyaka be manyiép ke ayibhiri ndū mmem. Mūnti epā nebhay abhīnī mbāyngaré, ¹⁰ arem be, “Ndū epa, báyambi mantwō chí ne erítí mmém. Ne bo mánán mányú ánwé bhō amuet, ke mántwō ne yéntiki enyū mmém báchák. Ke ʒsōt erítí mmém ansem, ne néne ke ʒtwō ne mō.” ¹¹ Yesu akū nyaka enyīnī maknkay ene amem etək Kána, atú Gálili. Ébhák erīn ené mbi ene yi akú ndu betōn enyū betān ebhen yi ábhōṅó. Eká, bakoṅo bhi mánoko be yi achí Mmō Mandem.

¹² Epā nebhay éfuéré nókó, Yesu asep arək Kapēnaum ne máyi ne bōmayi ne bakoṅo bhi. Bábhak aré ndū mpay manywōp.

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakōsie

(Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

¹³ Epā Nekinī ene bo Israel érbhé nókó kékwót, Yesu akó, arək Yerúsalem ndu menyie epā eyō. ¹⁴ Aré, arək achwe amem ékírí ene ekerákap Mandem. Aghó bo abhen bátí mpōn ne bāghōṅomén ne bebhōṅó. Bo básōt nyaka menyīn ebhō ndu bechye akap. Aghó bawupsí bakap nkwo aré. ¹⁵ Asot nnik aghoko ékpá, abho bébok bho ne yo, be mámfú amem ekerákap Mandem. Akū enyumot ne bāghōṅomén, ne mpōn ené échí aré. Atakati béfémé bo abhen bákó esíé bakáp bewupsí, ne atakati bakáp ayap. ¹⁶ Aghati batí bebhōṅó be, “Feré ká menyīn ebhen fá! Báké sot eket Etaya mánjibhiri ndū ekerésie!” ¹⁷ Ndak awu áká bakoṅo bhi bátik be Ekáti Mandem érem be, “Chōn ekōn ené mbōṅó ne eket eye éngway me.” ¹⁸ Békōṅo enyīn ene Yesu áká, bo Israel bábhép yi be, “Ntiki enyīnī maknkay ʒkway beku mbo erīn ndu betōn bhese be abhōṅ betān beku menyīn ebhen?” ¹⁹ Yesu akeme bhō be, “Mbák mánchōntí ekerákap ene, chōn mpet nte yó ndū manywōp arat.” ²⁰ Bo Israel bárem be, “Cháá, báté eket ene ndū mamié besa bepáy nsem atandat, ʒbhé ʒkway bete yo ndū manywōp arare?” ²¹ Ke ekerákap ené Yesu árémé ébhak chí mmuet yi. ²² Mpok Mandem akū yí ámpetnsem ndū nepém, ké bakoṅo bhi bátik be yi arem nyaka beyōn ebhen. Eká bo mánoko menyīn ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne ebhen Yesu árémé.

Yesu arīnī enyū nkwo achí

²³ Ené Yesu áchí Yerúsalem ndū mpok Epā Nekinī, beyā bo básikinti ne yi ʒti menyīnī

† 1:42 Séfas ndū eyōṅó Grik chí “Setárébhé” ndu Kényan.

maknkay ebhen bághó yi áktú. ²⁴ Ke Yesu keguép mmuet ntá yap, mbonyune, arínjí nyaka enyū nkwaywaj achi. ²⁵ Yé mmu keghati yi nkaysi bóbhə mbonyune yimbəwaj arínjí nyaka ndú nti nkwa nechi amem.

3

Yesu ne Nikodéməs

¹ Múnti bo Israel amot achi nyaka. Aka nnyén be Nikodéməs. Abhak múnkwə Fárisi. ² Ewak émpət arək ntá Yesu ne beti arem be, “Ntəwaj, sérínjí bé Mandem ké átó wə be óntwə óntəwaj bo mbonyune yé mmu apú kway beku menyinjí maknkay ebhen ókə mbák Mandem apu ne yi.” ³ Yesu aghati yi be, “Tetětəp, Mandem apú kway bebhak ntá mmu mbə Mfə ywi, kpáte mámbe yi ndəwaj achak.” ⁴ Nikodéməs abhép yi be, “Ná bákway bebbe mmu ane anánj áchíki? Akway bépəntsem amem menie máyi be mámbé yi ndəwaj achak ke?” ⁵ Yesu akeme yi be, “Tetětəp, Mandem apú kwáy bebhak ntá mmu mbə Mfə ywi kpáte mámbé yi ne manyiep* ne Efónj Mandem. ⁶ Nebhé enen nkwa chi nebhé nkwomət, ke nebhé Efónj chí enen nefú ntá Efónj Mandem. ⁷ Oké bákway maknkay ndu ngátí wə be, ‘Bábhəwaj bebbe wə ndəwaj achak.’ ⁸ Mbəép afók, ándək ebhak ene wu ábhónj bérəwaj. Jghok ndu wu áfuət ke opú rinj ebhak wu áfu ne ebhak ene wú árdəwaj. Echí enyumat ne yéntiki mmu ane bábhé yi ndu betəwaj Efónj Bedyere.” ⁹ Nikodéməs abhép yi be, “Eyo ekway befákari ná?” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Ochí ntəwaj ntá bo Israel ane bo bárinjí sayri, yé nə óbhíki rinjí menyinjí ebhén-é? ¹¹ Tetětəp, sérəm menyinjí ebhen sérínjí, ne séghati bho chí menyinjí ebhen séghó ne amík, yé nə bápú noko menyinjí ebhen séghati bhe. ¹² Mbák ngátí bhe menyinjí éti barak ané afákari fá amík be kenókó, ná bákway menoko mbák ngátí bhe menyinjí éti barak ane afákari awu amfay? ¹³ Yé mmu amot ábhíki re ko amfay ebhak ene Mandem achi, ébhíki fuet Mmu ane áfú ntá Mandem, yi mmu áfú amfay atwə amík. ¹⁴ Nkúbhé mbə enyū Moses ásré nyaka nnyó-senəwaj abhat ndú enək, ayəwaj amfay, amem baso, enyu eyə ké bábhónj beyəwaj Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo amfay. ¹⁵ Bábhəwaj bekwaj yi amfay enək be yé agha ane anoko yi, ámbəwaj nepém enen nebhiki bhəwaj ngwenti.”

¹⁶ “Mandem akəwaj nyaka bə mmík tontó, kpát achye Njaná Mýwi be yé agha ane ánókó yi, áké gu aném, ke ámbəwaj nepém enen nebhiki bhəwaj ngwenti. ¹⁷ Mandem abhíki to Mýwi fá amík be ántwə ántəwaj bə mmík

andem be babhəwaj bekwéné. Ató yí chí bé ámfuət ntá yi, ampeme bə mmík. ¹⁸ Bápú temsi mmu ane ánókó yi, ke mmu ane ábhíki ka menoko, bekwéné bechi ne yi mbonyune ábhíki ka menoko Njanə-Mə Mandem. ¹⁹ Nti ane Mandem átəwaj bo ebhen bábhíki noko Mýwi chí bé erónj étwə fá amík be bo bákəwaj ejuri bácha erónj, mbonyune barak abúabə ke bo bákə. ²⁰ Yéntiki mmu ane ákə barak abúabə ápap erónj. Apú rəwaj ebhak ene erónj echí ndú apú yəwaj bo mangə menyinjí yi ákə. ²¹ Ke mmu ane ákə menyinjí ebhen bechi tetəp átwə ndú erónj ne manjək, be bo mangə be Mandem ke ákwak yi anku menyinjí ebhə.”

Enyinj ene Jón áréme éti Yesu

²² Yesu anánjá nókó bérəm enyinjí ené yi ághati Nikodéməs, arək bebhak bechak atú Judéya ne baghəkó bhi. Abhak aré ne bho anjwiti nəkó bho. ²³ Mpok eyə, Jón abhak Aénən, kekəwəwə ne Sálím, anjwiti nəkó bho. Abhak aré mbonyune manyiep aya nyaka ebhak eyə. Bo bərə rəwaj ntá yi, anjwiti nəkó bho. ²⁴ Bábhíki re kem nyaka Jón mamfye ekerékenəwaj.

²⁵ Ebhíki tat, epátí ékwén nenti bakoŋo Jón ne mmu Israel achak éti enyū neso enen nekú mmu ambak pépép besí Mandem. ²⁶ Eká bakoŋo Jón bárək ntá yi barem be, “Ntəwaj, mmu ane achi nyaka ne wə ebhé Nyén Jódan ené awu óngati nəkó bo menyinjí éti yi, ájwiti bho ne yéntiki mmu árdəwaj ntá yi.” ²⁷ Jón akeme bho be, “Yé mmu apu kway bebhəwaj enyinjí kpáte Mandem anchye yi yə. ²⁸ Bə babhəwaj báchí batísie ndú ndémé bé puyé me ké nchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be átó. Nchí chí mpəkəntó ane Mandem átó be njambi ke yi antwə. ²⁹ Mbáy-ngəre ke ábhónj ngərə. Mməere mbáyngərə ane áchí téé ándəwaj béghok eyəwaj ene mbáyngərə, † ághok eyəwaj eyi, ámbəwaj beyá manjək. Enyu yə ke échi ne me. Manjək ama ajwí pəot néne. ³⁰ Nsónj yí abhəwaj békó nókó kó, aya ansep nəkó.

³¹ “Mmu ane áfú amfay, achá yéntiki mmu achak. Mmú mmík afu fá amík, ne árem chí barak ané mmík. Mmu ane áfú amfay achá bə mmík mankem. ³² Yi ághati bo menyinjí ebhen yi aghə ne amík, aghók ne batú. Yé nə, yé mmu apú noko enyinjí ene yi árem mbə enyinjí. ³³ Ke mmu ane ághók enyinjí ené yi areme anoko, átəwaj be yi ánókó enyinjí ene Mandem áréme be échí tetəp. ³⁴ Echí nə mbonyune yi mmu Mandem átó, árem chí Eyəwaj Mandem mbonyune Mandem achyé yi Efónj Bedyere njenti ti. ³⁵ Eta Mandem akəwaj Mýwi ne afyé menyinjí menkem yi

* 3:3 Bebbe mmu ndəwaj achak: Chi nepém nekə enen Mandem áchye mmu mpok yi átknsem ndú bebá, aka be Yesu achi Mpeme ne Acha ntá yi. † 3:29 Ndu kémbəep, Yesu achi mbáyngərə mbonyune atwə nyaka fá amík chí éti yese, ne mbák sémbat mmuet ne yi, yənyinjí epu kway befap bese ne yi.

awò. Mandem achye yi Efónó eyi njenti ti. ³⁶ Yéntiki mmu ane ánoókó Mmu ane áfú ntá Mandem, ábhòñ nepém enen nebhíki bhòñ ngwenti. Mmu ane ábhíki noko Mmu ane áfú ntá Mandem apú bhòñ nepém. Ke bebénti Mandem bétiñi ne yi.”

4

Yesu ne ngoré Samária

¹ Yesu arinjì be bònkwò Fárisi bághók be beyá bo báròbhe koño chi yi ne yí anjwiti nòkò bhò, ne bé bakoño bhi báya máncha nòkò abhen Jón. ² Sayri sayri, puyé Yesu ke ájwiti nyaka bho, chí bakoño bhi. ³ Yesu árinjì nòkò nò, afa atú Judéya apet atú Gálili. ⁴ Abhòñ nyaka béfúét atú Samária ndu beròñ Gálili. ⁵ Èkà, akò aghaka etòk Samária ene bábhinjì bé Sika, kékwòt ne nebhàèrémik ane Jekóp áchye tentep ntá móywi Joséf. ⁶ Mbokó manyiep ane Jekóp ábhák are. Yesu ágháká nòkò aré, ndú yi ánanjì apòbbhé, achàkò nepaká mbokó manyiep wu. Nywòp nébhák mbo nkàrénkà byo ne epay.

⁷ Ngoré Samária amot atwò ndu beya manyiep aré. Yesu aghati yi be, “Mma, chye me manyiep nnyú.” ⁸ Mpok eyò, bakoño Yesu báròñ nyaka etòk ndu békú nenyíé. ⁹ Ngoré Samária wu akeme Yesu be, “Wò, òchí mmu Ju, atú Judéya, me mbák ngoré atú Samária, èkò ná ke òrem be nchye wò manyiep ónyú. Bò Judeya bábhíki bhòñ yényinjì bekwà ne bhese bo Samaria!” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Mbò arinjì akap ane Mandem áchye bhò, ne mmu ane áréme nó be, ‘Chie me manyiep’, mbà òrem me nchye wò manyiep amen áchye nepém.” ¹¹ Ngoré wu arem be, “Èta, òbhíki bhòñ enyinjì ndu béyá manyiep ne yò, ne mbokó manyiep áchwe, òbhòñ manyiep amen áchye nepém fá?” ¹² Òchá etayese Jekóp mmu átmé nyaka mbokó manyiep ane arò ntá yese? Ná ókway bechye mmu manyiep amen áchá amen yimbòñ ányu nyaka, ne òbbhi mányú, mpòñ eyi ényú?” ¹³ Yesu akeme yi be, “Yé agha ane ányú manyiep amen, apú rò bébhòñ ekwaká manyiep. ¹⁴ Ke mmu ane ányú manyiep amen mēchye, apú pere bhòñ ekwaká manyiep wáwák. Manyiep amen mēchye yi, ábhák ntá yi mbo ntí mónyen ané manyiep ányáy are, anchye noko yi nepém enen nebhíki bhòñ ngwenti.” ¹⁵ Ngoré wu arem ntá yi be, “Èta, chye me manyiebhé mò, bé manyiep áké pere kwak me, ne be nképere twò fá ndu beya manyiep.”

¹⁶ Yesu aghati yi be, “Dók bhinjì nném aywe, twò ne yí.” ¹⁷ Ngoré wu akeme yi be, “Mbíki bhòñ nném.” Yesu arem be, “Jrem tetep bé òbhíki bhòñ nném. ¹⁸ Ònánjì òbhòñ maném batay, ne mmù ane òchí ne yi néne, abhíki bhay wò. Jrem tetep!” ¹⁹ Ngoré wu arem ntá yi be, “Èta, ngo néne be òchí ndemekepinti

Mandem. ²⁰ Bòtayese bátwò nyaka fá ndú njie ne mánchye nòkò Mandem kenóókó, ke be bó Judeya bārèem be Yerúsalem ke áchí ebhak ene bo bábhòñjò bechye Mandem kenóókó are.” ²¹ Yesu arem be, “Mmá, nokó enyinjì ené mēghàti wò. Mpok átwò ane bo bápú pere bhòñ bechye Èta Mandem kenóókó yé chi fá ndú njie ne, yé chi Yerúsalem. ²² Bé bo Samaria, báchye kenóókó ntá enyinjì ene bábhíki rinji. Bese bo Judeya sérinjì mmu ane séchye kenóókó mbònyune Mandem áfúet chí ntá bo Judeya bépeme bho. ²³ Mpok átwò, ne mpok eyò anánjì aghaka ane bo abhen báchye Èta Mandem kenóókó, bákú nò enyu ené échí tetep be Efónó Mandem átonjì bho mbi. Menyú bo bhò ké Mandem áyànjì mánchye yi kenóókó. ²⁴ Mandem achí Efónó, ne bó abhen báchye yi kenóókó, bábhòñ bechye yi kenóókó ne ntí nemot ndú betanjì Efónó Bedyere.” ²⁵ Mòngoré wu arem be, “Ndinjì bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto, yi mmu bábhinjì be Kristo átwò. Anánjì ántwò, chòñ angati bhese barak ankem.” ²⁶ Yesu aghati yi be, “Me, mmu nchí rem né kepi ne wò, ke nchí Mpeme.”

²⁷ Nkúbhé mpok yò, bakoño Yesu báfú ebhak ené báròñjò beku nenyíé bápètnsem. Bábhák maknkay beghò be Yesu àrem kepi ne ngoré, ke yé mmù wap kebhep ngoré wu be, “Jyàn yi?” Ne yé amot kebhep Yesu be, “Ndaká yí òrem kepi ne yi?” ²⁸ Ngoré wu arò eté manyiep eyi, aròk etòk téé, abho béghàti bhò be, ²⁹ “Twò ká ghò mmù ane ághátí me yéntiki enyinjì ené nká ndú nepém ena. Chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto ke?” ³⁰ Èkú etòk enkem émòko, bábhò béronjì ntá Yesu.

³¹ Mpok ane ngoré wu arò áronjò etòk, bakoño Yesu báre ník yí mmuet bé “Ntonjì, nnyíé mbo nenyíé.” ³² Ke yí aghati bhò be, “Mbòñ nenyíé ményie enén bábhíki rinji.” ³³ Èkú, bábhò bebhèp bati be, “Mmùfú atwò yi ne nenyíé ké?” ³⁴ Yesu aghati bhò be, “Nenyíé ena chí bekwà enyinjì ene mmu ane áto me áyàn nká, ne menánjì betik ebhi. ³⁵ Pú bārèem be, ‘Mbák éngáká batanjì anwí, chòñ mánfere mbwot ebhi?’ Ke nchí ghati bhe be mánjòn amík mánjini nki, mánjò ndú mbwot anánjì ágháká béfere ebhi. ³⁶ Mmu ane áfere mbwot ebhi, ábhòñ akap ndú betik ebhi. Ne ányokoti mbwot ane áchí chí bo abhen bábhòñ nepém enen nebhíki bhòñ ngwenti, be mmu ane ápi mbwot ne ane áfere yò ebhi, bó mankem mánbòñ manák. ³⁷ Echí tetep mbo enyu bārèem be, ‘Mmu bépi ápi, ane beghem angem.’ ³⁸ Ntó be be mándòk mánfere mbwot ane bábhíki pi. Bo bachak bápi, be bághèm mbwot ane bó bapi.”

³⁹ Beyá bo Samaria abhen báfú etòk mánòko Yesu èti nerem ane ngoré wu arem be, “Aghátí me yéntiki enyinjì ene nká ndú

nepém ena.”⁴⁰ Mpok bátéméri Yesu, máník yi mmuet be ámbák ne bhó, ne abhak ne bhó ndü manywop apay.⁴¹ Ne beyá bo báchák mánóko éti menyinj ebhen Yesu aghati bhó.⁴² Eká bárém ntá ngoré wu be, “Épét epu bé éti menyinj ebhen óréme ke sénóko. Besé babhøj séghok ne batú beyøj ebhen befú yi anyu, ne sériji be né chí Mpepe bó mmik tetep.”

Yesu abú mmō mūngo

⁴³ Manywop apay ane Yesu achi ne bo Samária áfúéré nókó, afa berøj atú Gálili.⁴⁴ Yimbøj arsem nyaka be, “Bápú chye ndemekerinti kenóko amem etok eyl.”⁴⁵ Mpok Yesu áchwóbbhé Gálili, bó Galili básot yi ne manák ndu bághó yéntiki enyinj ene yi áká Yerúsalem mpok bárovøj are ndü Epá Nekiiji. Bó nkwo báronj nyaka ndü epá yo.

⁴⁶ Yesu apet arók etok Kána, atú Gálili, ndü nebhuet ane yi ákú nyaka manyiep áyibhíri mmém. Múnti amot abhak Kapénaum ane móywi áme.⁴⁷ Aghóko nókó bé Yesu afú atú Judéya átwó Gálili, arók are ník yi mmuet be ándók Kapénaum ámbú móywi. Mówu arøj nyaka chí kékwoť bégu.⁴⁸ Yesu aghati mūngo wu be, “Bápú ka menoko me mbák bábhíki ghó berinj maknkay.”⁴⁹ Mūngo wu arəm be, “Eta, twó séndók be mówa áké sebhe.”⁵⁰ Yesu akeme yi be, “Petnsem anywóp, móywe apú gú.” Mūngo wu anoko enyinj ene Yesu áréme, afa, are gure.⁵¹ Ené yi ásəp arəñ, bó betok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi be, “Móywe achí nepém.”⁵² Abhép bhó be, “Ntiki mpok yi ábhó béchokó sayri?” Bákéme yi be, “Eyu ndu nkárínká amot ne ngósi.”⁵³ Chí mówu atik bé ndü nkúbbhé neñókó nywop eno ké Yesu ághati yi be, “Móywe apú gú.” Eká mūngo wu ne *efo eyi enkem mánóko Yesu.⁵⁴ Enyinj ene ébhák erinj ené éjwí bepəy ndü menyinj maknkay ebhen Yesu áká mpok yi afú atú Judéya arəñə atú Gálili.

5

Yesu akw mmū ane átré amik ndü neme ataj

¹ Étaré nókó, mpok epá bo Israel échák akwáy. Yesu akó, arók Yerúsalem.

² Éntijnén ebhak Yerúsalem, kékwoť ne nyū-ebhá ane bábhijí be nyūbha bághónémén. Bábhijí éntijnen eyo ndü eyøj ené bo Israel be Betsáta. Bétem betay bebhak kekwoť ne éntinj eyo.³ Beyá bómame bábhák aré; manémámik, ne babhénti, ne abhen bachí bhuré. Baré nonj be nnyén némbonj.⁴ Mpok ne mpok, ángel Mandem ášəp nyaka amik ambonj éntijnen eyo. Ne mmū neme ane áyámbi ásébbhé amem, yéntiki enyū neme enen yi abhəñə némay.⁵ Mmū amot abhak aré ane ánanj áchí nyaka

amik ndü neme mamié esá nsem neku ne arat.⁶ Yesu ágháká nókó ndu bešem ebho, aghó mmu wu bhuré. Ariji bé yi anánj atat aré ndü éróri mpok. Abhép yi be, “Jyánj bé óntánj?”⁷ Mmū neme wu akeme Yesu be, “Eta, mmu apú ane ápókó ane nsep anyén ayak mpok nnyén nébən. Mperé nu béchwóp aré, mmu achák anánj áyámbi.”⁸ Yesu aghati yi be, “Faté, pəkó šsák eye ko.”

⁹ Témte wu, mmu wu ataj. Asot bekpaka bhi abho beko. Nywop eno nébhak chí nywóbbhé neywémuet bo Israel.¹⁰ Eká, bo Israel bárem ntá mmu ane bábu yi be, “Échəñ chí nywóbbhé neywémuet ne ebhé ébhíki ka be ómpókó šsák eye.”¹¹ Akeme bhó be, “Mmu ane ábu me ké ághátí me be, ‘Pét šsák eye, faté ko.’”¹² Bábhép yi be, “Mmúré ághátí wo ómpet šsák eye onko chí agha?”¹³ Ke yi ké riñj mmu wu. Yesu ábu nyaka yi anəne arók mbənyune beyá bo báchí nyaka aré.¹⁴ Ébhíki tat, Yesu atemeri yi amem ekerákap Mandem, aghati yi be, “Yinj, onánj ətaj! Dó bebú be esəñəñ ené échá eyo éké temeri wo.”¹⁵ Mmū wu arə, arók, aghati bóhati bo Israel be Yesu ké ábu yi.¹⁶ Éti yo ké bo Israel bábhó béchye Yesu nenyok, be yi aká mmu ataj ndü nywóbbhé neywémuet.¹⁷ Ke Yesu aghati bhó be, “Etaja ákú betik mpoknem, ne menkwó mbəñ bekwá betik.”¹⁸ Éti enyinj ene Yesu áréme, bo Israel bápét báre yanj mbi beway yi. Ntí abhak be, puyé chi ndieré be akwen ebhé nywóbbhé neywémuet, ke ndak ané akpik ábébbhé áchá ábhák be, yi ábhijí Mandem be etayi, ne be békwá no chí beyenti mmuet ne Mandem.

Mandem achyé Móywi betaj

¹⁹ Yesu aghati bhó be, “Tetétep, Mme Mmō Mandem mpú kwáy bekwá yənyinj ndü betaj ebha. Mékú chí menyinj ebhen ngó Etaja áká. Yéntiki enyinj ené Etaja áká, yó ké Me Móywi nchí ka nkwoť.²⁰ Échí enyu eyo mbənyune Eta akəñ Mme Móywi, ne átonj me yéntiki enyinj ene yimbəñ áká. Ne chonj antəñ me menyinj maknkay ebhen becha ebhen, be manyu ánhók bhe.²¹ Nkúbbhé mbə enyū Eta áñəme bawú anchye bhó nepém, nó ké Mme Móywi nchí chye nepém ntá yé agha ane méyən bechye nepém.²² Yé mmu, Eta apu taj manyé yi. Achyé betaj menkem ntá ya, Mme Móywi, be ntánj yéntiki mmu.²³ Aká no be bo mankem mányché Mme Móywi kenóko nkúbbhé mbə enyū báchye yi kenóko. Mmū ane apu chye Mme Móywi kenóko, apú chye kenóko ntá Etaja mmu ato me.²⁴ Tetétep, mmū ane ághóko enyinj ene mērəm, anoko mmu ane áto me, ábhəñ nepém enen nebhíki bhəñ ngwenti. Mandem apú rem be bekwéné bechi ne yi. Afú ndü newú, achwe ndü nepém.

25 “Tetēteḡ, mpok átwò, ne anán akway, ane bawú bághók eyon eya, Mme Mmo Mandem, ne abhen bághókó mámbon nepém. 26 Nkúbhé mbo enyü Eta áchyè nepém, nò ké yi áchyé Mme Mýwi nkwo betan béchye bo nepém. 27 Ne achyé me betan ndu bétán bo, mbonyune me ke mfú ntá Mandem. 28 Báké bhak maknkay begmok menyin ebhen. Mpok átwò ane bawú mankem bághok eyon eya amem manem ayap. 29 Ne mánán mángók eyon eya, báfú ndü manem ayap. Abhen bákú nyaka beri ndü mmik ne, máñeme, manchwe ndü nepém enen nebhíki bhon ngwenti, ne abhen bákú nyaka bebá, máñeme mámbón ntemsi.”

Battisíe Yesu

30 Yesu arak ambi berem be, “Mpú kwáy beka yënyin ndü betan ebha. Ené mëkà nchí kú chí ndü betan Mandem mmu átó me. Mětán bo mbo enyü yi aghati me ntan bo. Ne mětán bo chí enyu ené echí chak, mbonyune mpú kú menyin ebhen membón nchí yan beka. Nchí kú chí menyin ebhen mmu ane átó me áyàn nkú. 31 Mbák ndem éti mmuét eya, mbón bo abhen bakway bériñi be enyin ene mërem ébhíki bhon menwop. 32 Mmü ane áté me ntisie achi nyáná, ne ndiní bé enyin ené yi arém éti ya ebhon menwop. 33 Bátó nyaka bo ntá Jón be mámbep yi ángati bhe éti ya, ne aghati bhe enyin ené echí tetep. 34 Puyé chí be nkwanwan ke ábhónó bété me ntisie, nchí ghati bhe enyin ene Jón arémé éti ya be Mandem ámpémé bhe. 35 Jón achi nyaka mbo erónó ene édü éngò nòko ñwaan, ndu mómbiní mpok, báka eyon eyi ne bábhón manák ndu mómbiní mpok. 36 Ke menyin béchi ebhen berém éti ya enyu ené échá enyin ene Jón arém. Nkúbhé menyin ebhen mëkà, bété me ntisie be Eta ke átó me. 37 Ne Eta, yímbon, mmu átó me áté me ntisie. Bábhíki re ghok eyon eyi, bábhíki re ghó enyü yi achi. 38 Ne Eyon eyi épú amem bati yeka mbonyune bábhíki noko mmu ane yi átó. 39 Báfyé betan bepay Eyon Mandem mbonyune bákáysi be éton be mbi nepém enen nebhíki bhon ngwenti ne yó érem chí éti ya. 40 Yé nò, bápú ka bétwò ntá ya be mámbón nepém. 41 Mpú yán nò chí kenókó ntá nkwá. 42 Nchí rem menyin ebhen mbonyune ndiní bhe. Ndiní bé ekon Mandem épú amem bati yeka. 43 Ntwò ndü nnyén Etaya, ne bábhíki sòt me mbo mmu. Mbo mmu achák ke átwò nò arém éti ndu mmuét yi ne ndü betan ebhi mbú básó yi mbo mmu yweka. 44 Ná bakway menoko ené báyan chí bakak amen báchyé bati, kefyé ntí ndü bakak amem Mandem áchyé. 45 Báké kaysi bé chon ngati Eta enyü bho báchi. Moses ke ághati chon yi, Moses mmu bábhaka ntí ne yi. 46 Mbo mánókó enyin ene Moses

ásiní tetep, mbá mánókó enyin ene mëghati bhe. Moses asiní nyaka chí éti ya. 47 Mbák bábhíki noko basin ami, ná bakway ménókó enyin ene mérémm?”

6

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Etaré nókó, Yesu apé, arək ebhé Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu ke bábhiní be Manyu Tibérias. 2 Ngémtay bo béré konjo yi mbonyune bághó nyaka menyiní maknkay ebhen yi ákú ntá bómame. 3 Yesu akó ambi njie, achokó aré ne bakoño bhi. 4 Epá bo Israel ené bábhiní be Epá Nekiñi éróp kekwat. 5 Ayibhiri mmuét, ayiní, aghó ndü ngémtay bho bátwò ntá yi. Abhéḡ Filip be, “Chon ésembon bret béku fá ane akway bóbhen?” 6 Yesu arem nò ndu memó Filip mbonyune yímbon áriní nyaka enyin ene yi ábhónó beka. 7 Filip akeme Yesu be, “Nkáḡ nkubetik ndü manywop besá byo apú kway béku bret ane yéntiki mmu wap akway bebhon mandú.” 8 Nkonjo ywi amot ane achi manó Simun Pita ane aka nnyén bé Andru arem ntá yi be, 9 “Mmó amot achi fá, ane ábhónó bekpókó bret betay ne nsi epay, ke eyo chí yi ntá beyá bóbhen?” 10 Yesu aghati bho be, “Kú ka bo mánychókó amik.” Táko ayá nebhuet ére. Eku bo báchókó amik. Babhakanem bábhák mbo nká etay. 11 Yesu asot ye bekpókó bret bho. Achyé nókó bakak ntá Mandem, akore ntá bo abhen báchókó amik. Aku enyumót ne nsi. Yéntiki mmu anyié kpát ajwi. 12 Yéntiki mmu anyié nókó ení enén nékwáy yi, Yesu aghati bakoño bhi be, “Nyokotí ká mbwóptí ane áróbhé be yënyin eke chonñi ndéndem.” 13 Mányókóti ye mbwópti ane bo mányíé, bárov. Ajwi bekay byo ne bepay. 14 Bo abhen báchi aré, bághó nókó eriní maknkay eyo, baram be, “Tetep, né chí ndemekeḡinti Mandem ane ábhónó nyaka bétwó fá amik.”

15 Yesu aghó be bo báyan bekem yi ne betan be mánku yi Mfo, afa, akó njie, abhak aré aywinti.

Yesu are kó amfányen

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

16 Béku begháká nókó, bakoño Yesu baseḡ, barək angokó manyu, 17 báchwe amem áchwi bərə pé nnyén beron Kapénaum. Beti ménan bégu nyaka ené Yesu ábhíki re temeri bho. 18 Mbúéḡ atanatan abho menu. Eku betanñi mpérényen eya anyén. 19 Bakoño bhi mánókó mbo bakilometa batay ne batandat. Bághó nókó ndü yi ákó anyén átwò kekwat ne bho, bécháy bekém bho tontó. 20 Ke Yesu aghati bho be, “Báké chay. Chi me!” 21 Báká ye be yi anchwe amem áchwí. Nechwe yi

áchwé, áchwí arók ateme angokonyén, ndü nechyényen enen bô bárdj aré.

Bo báré yáj Yesu

²² Néyí nókó, bo abhen bárovbhé ebhényen ene Yesu ne bakoŋo bhi báfú aré, batic be ndiere áchwí amot ke áchi nyaka are, ne be Yesu abhíkí chwe amem áchwí wu andok ne baghókó bhi. Bó bárov nyaka yi bárovk. ²³ Efakári be bachwi achak ane áfú Tibérias átwó kekwoť ndü nebhuet ane bo mányíe nyaka bret mpok Acha ánan áchyé bakak ntá Mandem. ²⁴ Bó bhó bághó nókó ye be Yesu ne bakoŋo bhi, bápét bapu aré, bo babhōŋ báchwé amem bachwi yó, barok Kapënaum ndu béyan Yesu.

Yesu chi nenyíe enén néchyé nepém

²⁵ Bágháká nókó ebhé manyu ene Yesu árdōŋ ne bakoŋo bhi, bághó yi are, babhep yi be, “Ntōŋ, ope atwō wen ntiki mpok?” ²⁶ Yesu akeme bhō be, “Tetētep, bápú yan me eti bághó berinjí maknkay, ke eti bret ane mányíe bájwi. ²⁷ Báké fye ntí ndü nenyíe enen néchōŋti. Fíe ká ntí chí ndü nenyíe enen nepu choŋti, nenyíe enen néchyé nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti, enen Me Mmu mfú ntá Mandem nchí chye choŋ be. Eti yo ke Etaya achye erij betōŋ be yi ke átó me.” ²⁸ Bó bábhēp ye Yesu be, “Betik Mandem ebhen sébhōŋ bekū nókó chí yi?” ²⁹ Yesu akeme bhō be, “Enyij ene Mandem áyan mánkū chí be mánókó mmu ane yi átó.” ³⁰ Ekū bárem ntá Yesu be, “Ntiki erij ókwáy ye bekū bé séngó, sénoko wo? Choŋ ónkū yi ntá yese?” ³¹ Báchí mbi bhese mányíe nyaka mana mpok bákó amem baso. Enyu eyo ke básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Achye nyaka bhō nenyíe enen néfú amfay!’” ³² Yesu aghati bhō be, “Tetētep, puyé Moses ke áchyé nyaka bachimbi bhēka nenyíe enen néfú amfay. Etaya ke áchyé bhe nenyíe enen mbōŋ enén néfú amfay. ³³ Nenyie Mandem chí mmu ane áfú amfay atwō, ne áchyé nepém ntá bō mmik.” ³⁴ Bárem ntá yi be, “Eta, chyé bhese nenyíe eno mpoknkem.”

³⁵ Yesu aghati bhō be, “Me ke nchí nenyíe enen néchyé nepém. Mmu ane átwó ntá ya apu pere ghok nsay ne mmu ane ásíki nti ne me, apú bhōŋ ekwaká manyiep wáwák. ³⁶ Ke ngátí bhe be yēndu bághó me bábhíkí noko me. ³⁷ Yē no, yēntiki mmu ane Eta áchyé me, átwó ntá ya. Ne yē mmu apú twó ntá ya mēmbók yi, ³⁸ mbonyune mbíkí fú amfay ntwó fá amik bekū enyij ene mēyáj. Ntwō bekū chí enyij ene mmu ane átó me áyan mēnkū. ³⁹ Ne enyij ene mmu ane átó me áyan nkū chí be nkéto yē mmu amot ane yi áchyé me ánem, ke bé nkū yēntiki mmu wap ámpetnsem ndü nepém ndü nywōp enen ngwenti. ⁴⁰ Enyij ene Eta áyan chí bé yē agha ane ághó Mšywi, asíki nti ne yi, ámbōŋ nepém

enen nebhiki bhōŋ ngwenti. Ne choŋ nkū yi ampētnsem ndü nepém ndü nywōp enen ngwenti.”

⁴¹ Bo Israel bábhó ye ménywinti eti Yesu, ndü yi áréme be, “Me ke nchí nenyíe enen néfú amfay.” ⁴² Bāre rem be, “Pú Yesu mmō Joséf né? Pú sérinjí etayi ne máyi? Ekō ná ke yi arem be, ‘Mfu amfay ke nchí ntwō fá amik?’” ⁴³ Yesu akeme be, “Dō ká nenywintí eneká nō. ⁴⁴ Yē mmu apú kwáy bétwō ntá ya mbák Etaya mmu átó me abhíkí ya yi ntá ya. Ne mmu ane átwó ntá ya, choŋ nkū yi ampētnsem ndü nepém ndü nywōp ngwenti. ⁴⁵ Echí amem basinjí baremé kepinti be, ‘Choŋ Mandem ántōŋ bó mankem.’ Yēntiki mmu ane ághókó, ne ághók enyij ene Etaya áréme, átwó ntá ya. ⁴⁶ Mpu rem chí be mmu achi ane anaj aghō Etaya. Mmu ane áfú ntá Mandem ke ánan ághó yi. ⁴⁷ Tetētep, mmū ane anoko ábhōŋ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti. ⁴⁸ Me ke nchí nenyíe enén néchyé nepém. ⁴⁹ Bachimbi bhēka mányíe nyaka mana amem baso, yē nō, bo mankem bágú. ⁵⁰ Ke né chí nenyíe enen néfú amfay, bé mmū ane ányíe nō áké gu. ⁵¹ Me ke nchí nenyíe enen néchyé nepém enen néfú amfay. Mmu ane ányíe nenyíe enen, ábhák nepém mpoknkem. Nenyíe enén méchyē choŋ bé bō mmik mámbōŋ nepém, chí nyamwuet eya.”

⁵² Enyij ene Yesu áréme éká bo Israel bábhō bekem epáiti ne bati, mándeme nako be, “Ná mmū-ne ákway bechye bhese nyamwuet ayi be senyie?” ⁵³ Yesu aghati bhō be, “Tetētep, mbák bábhíkí nyíe nyamwuet Mmu ane áfú ntá Mandem, mányú manoj ami, bápú bhōŋ nepém. ⁵⁴ Mmū ane ányíe nyamwuet ya ne anyú manoj ma, ábhōŋ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti, ne choŋ nkū yi ampētnsem ndü nepém ndü nywōp enen ngwenti. ⁵⁵ Nyamwuet eya ke áchi mbōŋ nenyíe menyie, ne manoj ama ke áchi mbōŋ mmém amen menyú. ⁵⁶ Mmu ane ányíe nyamwuet ya ne anyú manoj ma, achi babhát ne me, ne me nkwo nchí babhat ne yi. ⁵⁷ Eta mmu achi nepém ke átó me, ne eti yi ke nchí nepém. Nkúbhé enyu eyo ke echí be, mmū ane ányíe me ábhák nepém eti ya. ⁵⁸ Né chí nenyíe enen néfú amfay nētwó fá amik. Népu mbo enén bachimbi bhēka mányíe nyaka, bágú. Mmū ane ányíe nenyíe enen ábhōŋ nepém enen nebhiki bhōŋ ngwenti.” ⁵⁹ Yesu arem barak ane mpok yi áchi amem ekeré nenikimueti ene etok Kapënaum átdōŋ bo.

Beyá bakoŋo Yesu báchen yi, báro

⁶⁰ Bakoŋo Yesu bághókó nókó kepi eken yi árem, beyá bhap bāré rem be, “Ané ndak ataj acha, agha ákwáy beka wu?” ⁶¹ Yesu árinjí bé baghókó bhi mánywinti eti ndak ane. Abhép bo be, “Bati ábé bhe eti ndak

ane ndémé? ⁶² Mbák mángó ye Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí pētsem amfay ndú nebhæet ane mfú, bárem bé yi? ⁶³ Efójó Mandem ke áchyé nepém. Mmæet nkwá apu ka yényin. Beyon ebhén ngátí bhe bétwò ne Efójó Mandem ne béchye nepém. ⁶⁴ Yé nò, mbæk yeka bábhíki noko.” Yesu aríjì bo abhen bábhíki noko yi te ndú nebhónet, ne aríjì mmu ane ábhónó beti yi. ⁶⁵ Yesu arem ye be, “Éti yò ke ngátí bhé be mmu apú kway bétwò ntá ya mbák Eta abhíki chye yi mbi.”

⁶⁶ Nebho mpok yò, beyá bakoño bhi báya mmæet ansem, bó keperε koño yi. ⁶⁷ Ekú Yesu abhép baghókò bhi bati byo ne apay be, “Ná ne bhe, báron nkwò?” ⁶⁸ Simun Píta akeme yi be, “Eta, ntá agha? Wò ke ábhónó beyon ebhen béchye nepém enen nebhiki bhon ngwentí. ⁶⁹ Sénoko ne sérinjì be wò ke óchí Mmu Nyánjá ane Mandem átó.” ⁷⁰ Yesu akeme bhó be, “Pú njap be bati byo ne apay? Yé nò, mmù yweka amot abhón efónó ebábù.” ⁷¹ Yesu árem nyaka nò éti Júda, mmó Simun Iskariót, mbonyune Júda, mmu amot ndú nkwió baghókò bhi bati byo ne apay, abhón nyaka nkaysi beti yi.

7

Yesu ne bõmayi

¹ Barak ane áfúéré nókó, Yesu are ko mbánj ne mbanj, atú Gálili. Yí keyánj beko atú Judéya mbonyune bo Judeya báyanj nyaka mbi béway yi. ² Mpok yò, epá bo Israel ene bábhinjì be Epa Bétem * érop kekwtò. ³ Ekú bõmayi bárem ntá yi be, “Fá fá, dók atú Judéya be bakoño bhe mángó menyinjì maknkay ebhen ókà. ⁴ Yé mmu apú ka menyinjì maknkay bhésé bhésé mbák áyanj bo mándinjì yi. Tëndu ókà menyinjì maknkay, kú nókò bhò kponorónj be mmik nkem ángó.” ⁵ Ke yé chí bõmayi kenoko yí. ⁶ Yesu arem ntá yap be, “Mpok aya ábhíki re kway, ke ntá yeka yéntiki mpok akway. ⁷ Bó mmik bápú kway bepap be. Bápap me mbonyune nchí rem be menyinjì ebhen bó baká bebp. ⁸ Bé babhónj mándók ndú epa. Mpú rónj. Mpok aya abhíki re kwáy.” ⁹ Yesu árem nò, aróp atú Gálili.

Yesu yi be menyinjì ebhen yi átónj befú chí amfay

¹⁰ Ené bõmayi mánánj báró, bárónjó Yerúsalem ndú epa eyo, Yesu arók aré nkwò. Ke arók chí bhésé bhésé, kerónj kponorónj. ¹¹ Bóbatì bo Judeya báre yanj yi aré mándeme nòkò be, “Yí achí fá?” ¹² Bo báre rem beyá menyinjì éti yi. Mbæk mándeme nòkò be, “Yí achí erítí mmu.” Bácháak be, “Nsé, árwò bho be máném ebhi!” ¹³ Yé nò,

yé mmu amot kerem enyinjì kpónórónj éti yi, mbonyune bácháy nyaka bóbatì bhap.

¹⁴ Egháká nókó nenti epa, Yesu arók amem ekerákap Mandem abho betónj bo Eyón Mandem. ¹⁵ Bóbatì bo Judeya bábhák maknkay ndú menyinjì ebhen yi átónj mándeme nòkò be, “Ná mmù-ne aré rinjì enyinjì enyu ene, ené yi ábhíki ghók ekátí?” ¹⁶ Yesu akeme bhó be, “Menyinjì ebhen mētónj bébhíki fu ntá ya. Béfú chí ntá mmu ane átó me. ¹⁷ Yé agha ane ábhónó nti beku enyinjì ene Mandem áyanj, árinjì be menyinjì ebhén mētónj befú chí ntá Mandem ne be puyé mambónj ke ntí betónj bhò. ¹⁸ Mmu ane árem menyinjì ndú betánj ebhi, áyanj kenókó eki yimbónj. Mmu ane áyanj bo mányché kenókó chí ntá mmu ane átó yi, achí mmù tetep, bapu apú ne yi. ¹⁹ Moses achyé nyaka bhe bebhé, pú nò? Yé nò, yé mmu yweka apú bhuré bhò. Ndaká yi báyanj beway me?” ²⁰ Beyá bo abhen báchí are bákéme yi be, “Efónó ebábù ésdónjri wò! Agha áyanj beway wò?” ²¹ Yesu akeme bhò be, “Nku érinjì maknkay émot manyu áchok bhe. ²² Moses aghátí nyaka bhe be mánsyébhé nókò bõbhéka. Yé nò, ebhé yò ebhíki fu nyaka ntá Moses. Éfú chí ntá bachímbi abheka. Ne básiep mmu ndú nywòbhé neywémæet. ²³ Bé básiep bo ndú nywòp neywémæet be báke kwén ebhé Moses. Bábenti ne me mbonyuné nku mmù neme átánj ndú nywòbhé neywémæet? ²⁴ Báké kpót manyé mmu bekoño menyinjì ebhen bághó yi akà. Bábhónj bekpót manyé sayri bekoño tetep Mandem.”

Bo bare bhép mbák Yesu ke achí Mpeme

²⁵ Mbæk bo Yerusalem báre rem ye be, “Pú mmù ré báyanj beway ne? ²⁶ Achí fá árem kepí kponorónj, ne bábhíki rem yényinjì ntá yi. Ekway bebhák be bóbatì bárinjì be yí chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó? ²⁷ Ke sérinjì ebhak ene mmù-ne áfú. Mpok Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó átwó, yé mmu apú rinjì nebhæet ane yi áfú.” ²⁸ Ekú, ndu Yesu átónj bho amem ekerákap Mandem, arem ne eyónj etanjatanj be, “Bárinjì me, ne bárinjì ebhak ene mfú? Mbókí twò ndú betánj ebha. Mmù ane átó me achí mmù tetep. Bábhíki rinjì yi. ²⁹ Ndínjì yi, mbonyune mfú chí ntá yi, ne yi ke átó me.”

³⁰ Enyinjì Yesu áremé ékú báre yanj bekem yi, ke yé mmu abhíki tók yi awò amæet, mbonyune mpok ayi abhíki re kway nyaka. ³¹ Beyá bo mánókó yi, mándeme nòkò be, “Mbák Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó ántwó, chónj anku menyinjì maknkay ebhen béchá ebhen mmù-ne akà?”

Bátó bo be mánkém Yesu

* 7:2 Epa Bétem: Chí epá ene bo Israel mányíe ndú bétik mpok ane báchákò nyaka chí ndu bétem, mpok báfú líjip bakò berónj Kanán.

³² Bónkwɔ Fárisi bághókó nókó ndù bô eka yo bårèm beyá menyin ãti Yesu, báchem ne bôbati bachiákap, bátó babhabherí abhen ekerákap be mankem yi. ³³ Yesu arem ye ntá yap be, “Mbõn bêpet bebhak ne bhe ndù nóm̃bini mpok ke ndák ntá mmu ane átó me. ³⁴ Chõn mánjan me, ke bápú gho me. Nebhuet ane mérõn bápú kway bétwɔ aré.” ³⁵ Bo Israel bábhó berem ne bati be, “Ati bérõn fá, ené sépú kway chõn begho yi? Ati berõn chi etókó manko ené bô bhese bátáká bårõnõ aré ke? Ayàn berõn bétõn bo abhen bápú bo Israel aré ke? ³⁶ Yi be “Chõn sénján yi, ke sepú gho, ne bé nebhuet ane yi arõn, sépú kway berõn are. Nô be yi?”

Manyiep amen áchýe nepém

³⁷ Egháká nókó nywobhé ngwenti epa, nó chi, nywop negho enen epá eyo, Yesu afate arem ne eyõn etajanjan be, “Mmù ane manyiep ákwak yi, ántaw ntá ya. † ³⁸ Echí nkúbhé mbo enyu básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Mmù ane anókó me, manyiep amen áchýe nepém áfu yi anti ansep nõko mbo nyén.’” ³⁹ Yesu àrèm nyaka nõ ãti Efõnõ Bedyere ené bábhõnõ bechye ntá bo abhen mánoko yi. Bábhíkí re chye nyaka Efõnõ Bedyere ntá bo abhen mánoko mbonyune Mandem ábhíkí re sõt nyaka Yesu amfay, áchýe yi kenókó.

Bétáká békwen nénti beyá bho ãti Yesu

⁴⁰ Bo bághókó nókó beyõn ebhén Yesu áréme, mbok bo bábhõ berem be, “Né, chí ndemekepinti Mandem ane ábhõnõ nyaka bétwɔ.” ⁴¹ Báchák be, “Chi Mpeme Mandem afyé nyaka baripe be áto.” Ke abhénéfú bárem be, “Yi abhõn befu chi atú Gálili ke? ⁴² Pú básinj amem ekáti be, Mpeme Mandem afyé nyaka baripe be áto chí ebhárémõ Mfõ Debhít ne abhõn befu chí Bétlehem, etak nebhe Mfõ Debhít?” ⁴³ Eká akóré ne betaka bekwen nenti nap ãti Yesu. ⁴⁴ Mbok ayap báyan nyaka bekem yi ke yé mmu ketok yi awo amuet.

Bôbati bo Israel keka ne Yesu

⁴⁵ Babhabheri abhen ekerákap Mandem bápét ye nsem ntá bôbati bachiákap ne bónkwɔ Fárisi. Bôbati bábhép bhó be, “Ndaká yí bábhíkí twɔ ne yi?” ⁴⁶ Babhabheri ekerákap bákéme bho be, “Yé mmu abhíkí re rem menyú menyin ebhen mmu wu àrèm!” ⁴⁷ Bónkwɔ Fárisi bákéme bho be, “Arwõ be nkwo báguré ebhi? ⁴⁸ Bágho yé munti etak amot anókó yi? Bágho yé múnkwɔ Fárisi anókó yi? ⁴⁹ Ndiere ndéndemebho abhen, bábhíkí rinji bebhé Moses ke mánoko yi. Ntá

Mandem, bô mankem bábep!” ⁵⁰ Nikódemõs, mmù wap amat ane ánãn arõnõ nyaka ntá Yesu abhép bhõ be, ⁵¹ “Ebhé eyese éká be mánchýe mmu ntemsi ené bábhíkí re tan yi, mándinjí sayri sayri enyinj ené yi ákw?” ⁵² Bákéme yi be, “Wõ nkwo óchi mmù Gálili? Yinjí Ekáti Mandem, chõn óngó bé yé ndemekepinti amat apú kway befu atú Gálili.” ⁵³ Yéntiki mmu arõ ye, agure eket eyi. †

8

Ngõré ane bákéme ndù ákwèn berwop

¹ Yesu arok amfay Njie Menok Olif. ² Néyi nõkó, apetnsem ekerákap Mandem bëti bëti. Bô mankem bårók ntá yi. Achakõ amik, abho betõn bhõ Eyõn Mandem. ³ Batõn-ebhé Mandem ne bónkwɔ Fárisi báya ngõré ane bákéme ndù akwen berwop, bátwõ ne yi, bátep besí bô mankem. ⁴ Bårém ntá Yesu be, “Ntõn, bákém ngõré ndu ákwèn berwop. ⁵ Ekáti bebhé Moses égháti bhese be bábhõn bétém̃ti enyù ngõré ne ne batay mángwáy. Jrem bé yi?” ⁶ Bårém nõ ndu memo yi be mámbõn mbi bebhat ndak yi amuet. Yesu atep ntí amik, ansinjí nõko enyinj amik ne senõn awo. ⁷ Ndu bårõn ambi berem be yi áchýe bhõ eyõn, anyabhe mmuet téé, aghati bhõ be, “Mmù yweka ane ábhíkí re ka bebá ánjámbi ámbwóp ntay antem yi.” ⁸ Apet atep ntí amik ánsinjí nõkó enyinj amik ne senõn awo. ⁹ Bô bhõ bághókó nókó enyinj ene Yesu áréme, bábhõ berõ amot amot, bebho ne baseansi. Yesu arõp aywinti ne ngõré wu aré téé, besí bhí. ¹⁰ Yesu ayon amik arem ntá yi be, “Mma, bô báchí fá? Yé mmu abhíkí rem be mángwáy wõ?” ¹¹ Akeme Yesu be, “Eta, yé amot.” Yesu arem be, “Me nkwo mbíkí rem be mángwáy wõ. Dók, ke óké pere ka bebá”.

Yesu chí Erõnõ mmik

¹² Yesu apet abho bégháti bho menyinj. Arem be, “Nchí erõnõ ene échýe nepém. Mmu ane ábháré mmuet ne me, ábhõn bediéré ebhen békú bo mámbõn nepém, ne apú ko amem ejuri.” * ¹³ Bónkwɔ Fárisi bárem ye ntá yi be, “Wõ mbõn órèm ãti mmuet ye. Enyinj ené órèm puyé ndak.” ¹⁴ Yesu akeme bho be, “Yé émbak be nchí rem chí ãti mmuet eya, enyinj ené mérèm chí mbõn ndak, mbonyune ndinjí ebhak ené mfú ne ebhak ené mérõn. Ke bábhíkí rinji ebhak ené mfú ne ebhak ane mérõn. ¹⁵ Báyanj bho chí ne amik ke mámkpõt manyé yap. Mmbõn mpú kpõt manyé mmu. ¹⁶ Yé émbak chí bé métán bhõ,

† 7:37 Mpok epá yo, bo Israel bátik nõko nyaka ndu Mandem áchýe bho manyiep amen áfu chí ndù setarébhé, mpok bákó amem baso. † 7:53 Ndu eyõnõ Grik, ndõn 53 ne ané (Jn 8.1) achem ndu amot. ãti yo ke TEV (Today's English Version) afyé barõn eyo apay ndu (Jn 8.1). * 8:12 Yesu áyan nyaka bo mándinj be yí achi erõnõ ene éká bo mándinj tetep ane Mandem áyan bo mándinj.

enyu ene mêtàn échí erírí mbònyune puyé me awántí ke nchí tan bo. Me ne mmu ane átó me ke sérèm enyù mmu áchí. ¹⁷ Básíj ndù ékátí bebhé eyeka be, batísie bati apay mándem enyíj émòt, nò chí enyíj ene bó bárémé échí tetep. ¹⁸ Membònj nchí te ntísie bé enyíj ene mérèm chí mbònj ndak, ne Etaya mmu átó me àtè me ntísie nkwo be enyíj ene mèrèm echi tetep.” ¹⁹ Bábhép ye yi be, “Etaye achí fá?” Yesu akeme bhò be, “Bábhíkí ríjì me, ne yé Etaya, bábhíkí ríjì. Mbò bárinjì me, mbò bárinjì Etaya nkwo.” ²⁰ Mpok Yesu átàn bhò amem ekerákap Mandem ke yi áréme beyòj ebhen. Achí nyaka kékwoót ne bekubhe akap. Yé mmu ketak yí mbònyune mpok yi abhíkí re kway nyaka.

Enyíj Yesu árémé éti ebhak ene yi áfú

²¹ Yesu apet aghati bhò be, “Nchí ró bhe, bérój. Nnán ndók, chòj mánjanj me. Ke bágu chòj ndù bebú ebheka. Bápú kwáy bétwo ebhak ene méròn.” ²² Bo Israel bábhó ye berem be, “Yí be ‘Nebhuet ane mèròn, bápú kwáy bétwo are,’ áyanj beyway mmuet ké?” ²³ Yesu aghati bhò be, “Báchí bó mmík. Mfu chí amfay. Báchí bó mmík ne, mpú mmú mmík ne.” ²⁴ Éti yò ke ngátí be bé chòj mǎngú ndù bebú ebheka. Chòj mǎngú ndù bebú ebheka mbák bábhíkí noko bé nchí mmu ane nchí.” ²⁵ Bábhép yi be, “Wò óchí agha?” Yesu ákeme bhò be, “Nchí mmu ane ngátí bhe te nebhònet be nchí. ²⁶ Mbònj beyá bebéptí menyíj ebhen mékway berem éti yeka ne nsòt betanj be. Ke mpú ká nò, mbònyune mmu ane átó me ábhùere bariep ami, ne ndiere menyíj ebhen yi ághàti me ke nchí ghati bó mmík.” ²⁷ Ene Yesu árèm nò, bó ke jwimem bé yi árèm chí éti Éta. ²⁸ Eká Yesu aghati ye bhò be, “Mánanj mánjonj Me Mmu mfú ntá Mandem amfay, chòj mǎndinjì bé nchí mmu ane nchí, ne bé mpú ká yényíj ndù betanj ebha. Nchí rem chí enyíj ene Éta ághátí me ndém. ²⁹ Ne yí mmú átó me, achi ne me. Abhíkí ró me mbak awanti mbònyune mékà chí menyíj ebhen yi ákòjò.” ³⁰ Beyá bó abhen bághókó beyòj ebhen, mánókó yí.

Yesu ne Abraham

³¹ Yesu arem ye ntá bo Israel abhen mánókó yí be, “Báchí bakojo bha tetep mbák mǎndók ambi bekojo beyòj ebha, ³² ne chòj mǎndinjì tetep ane Mandem, ne tetep wu amfere be ndù kesem.” ³³ Bákéme yi be, “Séchí bebhárébhò Abraham, ne yé mpok apú ane séchí basem ntá mmu. Ndaká yí órèm be chòj sémfú ndù kesem?” ³⁴ Yesu akeme bhò be, “Tètétép, yéntíkí mmu ane ákà bebú, achí nsemé-bebú. ³⁵ Nsem apú bhak ndù nneréket mpoknkem. Mmó nneréket ke ábhák are mpoknkem. ³⁶ Mbák ye mbònj mmó amfere be ndù kesem, chòj mámbak ngànganj tetep. ³⁷ Ndinjì bé

báchí bebhárébhò Abraham. Yé nò, báyanj mbi beyway me mbònyune eyòj éya épú chwe amem bati yeka. ³⁸ Nchí ghati bhe chí menyíj ebhen ngó ntá Etaya, ke bákà chí menyíj ebhen etayeka ághátí bhe.” ³⁹ Bághátí Yesu be, “Etayese chí Abraham.” Yesu arem be, “Mbò báchí bó Abraham tetep, mbú bákà menyíj mbò Abraham ákà nyaka. ⁴⁰ Ke báyanj mbi beyway me, me mmu ngátí bhe tetep ane ngókó ntá Mandem. Abraham apú ká nyaka nò. ⁴¹ Bákà menyíj mbò etayeka.” Bághátí yi be, “Mandem ke achí etayese, sépú bó-enòj.” ⁴² Yesu aghati bhò be, “Mbò Mandem achí etayeka, mbò bákònj me, mbònyune mfú chí ntá Mandem. Mbíkí twó chí ndù mmuet ya, yi ke átó me. ⁴³ Ndaká yí bápú jwimem ndù menyíj ebhen mérèm? Chí mbònyune bábhíkí bhòj nti begbok beyòj ebha. ⁴⁴ Bé báchí bó etayeka Satan, ne bákònj beka chí menyíj ebhen etayeka áyanj mánkú. Achí ngwayti bhò te nebhònet. Abhíkí kòj tetep Mandem mbònyune tetep apu ne yi. Mpok yi ásé nsé, ákà chí enyíj ene ékò ndòj ámòt ne epíj eyi, mbònyune achí nsense, ne nsé enkem éfú chí ntá yi. ⁴⁵ Ke tǎndu méghàti bhe chí tetep Mandem, bápú noko enyíj ene mèrèm. ⁴⁶ Ntikí mmú ákway betòj be nkà bebú? Mèrèm chí tetep, ndaká yí bápú noko me? ⁴⁷ Mmu ane Mandem achí etayi, ákòj begbok eyòj eyi. Ntí ane bábhíkí kòj begbok Eyòj Mandem achí be bápú bóbhi.”

Yesu achá Abraham

⁴⁸ Bòbati bo Israel bákéme yi be, “Sébhíkí ká nefwòp berem be óchí mmu Samária ne bé éfòjò ebábu ésdòjri wò?” ⁴⁹ Yesu akeme be, “Mbíkí bhòj éfòjò ebábu. Mèchyé Etaya kenókó, ke báchojti nnyén éna. ⁵⁰ Mbíkí bhùere nti bé bo mánchyé me kenókó. Ke mmú achí ane áyanj bé bo mánchyé me kenókó, ne yí ke ákway berem enyù menyíj bébhòjò bébhak. ⁵¹ Tètétép, mmu ane ábhùere eyòj éya, apú gú wáwák.” ⁵² Bo Israel bhò bárem be, “Békòjò beyòj ebhe, séghò néne be óbhòj éfòjò ebábu. Abraham agú nyaka, baremé kepinti Mandem mankem bágu nkwo, ke wò, òrèm be, ‘Mbák mmu ámbaré beyòj ebha apú gú wáwák.’ ⁵³ Wò, óchá etayese Abraham mmu ágú nyaka? Baremé kepinti Mandem nkwo bágu nyaka! Ìsòt mmuet ye mbo agha?” ⁵⁴ Yesu akeme bhò be, “Mbák mèchyé mmuet éya kenókó, nò kenókó eka képú yényíj. Etaya ke áchyé me kenókó, ne nkúbhé yi ke bárem be achí Mandem ayweka. ⁵⁵ Ke yéndu bárem be yi achí Mandem ayweka, bábhíkí ríjì yi, me ke ndinjì yi. Mbò ndem bé mbíkí ríjì yi, mbò nchí se chí nse mbò béka. Ndinjì yi ne nchí bhùere eyòj eyi. ⁵⁶ Chí-mbi yweka Abraham, ándòj nyaka ne manák bégho nywòp netwo

ena. Aghó nó, nti néri yi amem.”⁵⁷ Bóbatí bo Israel bhó bárem ye ntá yi be, “Óbhíki re ghaka yé mamié besa bepáy nsem byo, óbhé ónáj aghó Abraham-e?”⁵⁸ Yesu aghati bhó be, “Tetétép, Abraham ápére bhák, Me Nchí.”[†] ⁵⁹ Éka bábho bebwópti batay betemti yi ne yó mángwáy, ke Yesu abhese, te áfú amem ekerákap Mandem.

9

Yesu aka nnémámik aghó mban

¹ Ené Yesu áfaét áron, aghó mmú ane achi nnémámik te ndú nebhe eni. ² Bakojo bhi bábhép yi be, “Ntón, bebá agha beka amík mmú ne ánémé? Ebhi yímbon, ke ebhen chi ne nno?”

³ Yesu akeme bhó be, “Puyé chi bé mmú-ne aka bebá, ne puyé chí be etayi ne máyi baka bebá. Amík aneme yi chi be eyo énkwak bo mángó enyú enyinjí maknkay ene Mandem aywínti ákway beka. ⁴ Sébhon beka betik ebhen mmu ane áto me ndú mpok ane beti bébhíki re twó. Beti bétwó, ne ménán méntwó, yé mmu apú pere kway beka betik. ⁵ Mpoknkem ane nchí fá amík, nchí erónj ntá bó mmik.”

⁶ Arémé nókó nó, apá batié amík, anywóbbheri ntóp ne senon awó ndú nebhuét ane yi apá batié, asót ntóp wu achóri yi amík ⁷ aghati yi be, “Dók ndú éntínyén Silom, só besí aré.” Silom chí “Bátó”. Mmu wu arók, aso besí are ne mpok ápétneem are ghó mban. ⁸ Bakokosi bhi ne bó mankem abhen bárinjí nyaka yi mbo nninjí meninjí, bábhho berem be, “Pú mmú nyaka áchóko aninjí noko meninjí ne?” ⁹ Mbók bho báré rem be, “Chí yi.” Báchák be, “Ae, ke achí mbo yi,” ke yímbon arem be, “Chí me.” ¹⁰ Bábhép yi be, “Éfákári ná ke óbho begho mban?” ¹¹ Akeme bhó be, “Mmu ane áká nnyén be Yesu ke ányóbhéri ntóp, asót, achóri me amík, arem be ndók ndú éntínyén Silom só besí are. Ndók aré nso besí, mbo begho mban.” ¹² Bábhép yi be, “Mmú-ré achí fá?” Akeme bhó be, “Mbíki rinji.”

Bare bhep enyu éfákári ke nnémámik abho begho mban

¹³ Bāsót nnémámik ane Yesu áká yi ághó mban bárók ntá bónkwó Fárisi. ¹⁴ Ndú nywóbbhé neywémuet bo Israel ke Yesu ányóbhéri nyaka ntóp awati yi amík, amík anene yi. ¹⁵ Bónkwó Fárisi bápét bábhép yi enyu éfákari ke yi ághó mban. Aghati bhó be, “Awátí ntóp me amík, nsó nókó besí, mbo begho mban.” ¹⁶ Mbók bónkwó Fárisi bhó bárem be, “Mmú ane aka enyinjí ene abhíki

fú chí ntá Mandem mbonyune apú noko nywóbbhé neywémuet enese.” Ke bachak báré rem be, “Ná mmu bebá ákway beka menyú menyinjí maknkay ebhen?” Akore akwen nenti enap. ¹⁷ Bónkwó Fárisi bápét bábhép nnémámik ane Yesu áká yi ághó mban be, “Wó bé mmu wu ke áká óghó mban, ókáysí be yi achi agha?” Akeme bhó be, “Chí ndemekepinti Mandem.”

¹⁸ Bóbatí bo Israel kenókó be amík anan aneme nyaka yi ke apét abho begho mban, kpate mpok bábhinjí máyi ne etayi, ¹⁹ bábhép bhó be, “Mmó ywéka ne, bárém bé amík aneme yi téndu nebhe eni? Éfakari ná ke yi ághó mban néne?” ²⁰ Nno ne chí bákeme be, “Sérinjí bé ne chí mmó ywese, ne bé amík aneme yi téndu nebhe eni. ²¹ Ke sébhíki rinji enyu éfákári ke yi ághó mban néne. Ne sébhíki rinji mmú ane anene yi amík. Bép ká yi. Apú chí mandú mmó. Chon yímbon angati bhe.” ²² Chí ne nno bákeme enyu eyo mbonyune báchay nyaka bóbati bo Israel ne ntú be báká nyaka eyon émot be mbák mmu ándem be Yesu chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, bábók yi ndú ekeré nenikímuetí eyap. ²³ Éka ye chí ne nno bárem chí be, “Apú mandú mmó. Bép ká yímbon angati bhe.”

²⁴ Ndon ené éjwí epay, bábhinjí nnémámik ane Yesu áká yi ághó mban, baghati yi be, “Dem tetep aywe besí Mandem. Sérinjí be mmú ane órém nó be anéné wó amík chí mmú bebá.” ²⁵ Akeme bhó be, “Ke chí mmú bebá ke puyé mmú bebá-a, mbíki rinji. Ené ndinjí chí be nchí nyaka nnémámik, ke néne nchí ghó mban.” ²⁶ Bábhép yi be, “Aká yi ntá ye? Ná yi áká ke óghó mban?” ²⁷ Akeme bhó be, “Nnán ngati bhe, ke bábhíki noko, ndaká yi bápét bábhép me? Bè nkwo báyan ebhak bakonjo bhi?” ²⁸ Bábhó besókoti yi mándeme noko be, “Wó ke óchí nkonjo ywi, bese séchí chí bakonjo Moses. ²⁹ Sérinjí bé Mandem arem nyaka kepi ne Moses, ke mmú-ne, sébhíki rinji ebhak ene yi áfú.” ³⁰ Akeme bhó be, “Échí me nepóp tontó be bábhíki rinji ebhak ene yi áfú, yéndu yi ánéne me amík! ³¹ Sérinjí be Mandem apu ghok bó bebá. Aghok chí mmu ane áchyé yi kenókó, anka noko menyinjí ebhen yi Mandem áyan. ³² Tē mmik ábhó, sébhíki re ghók be mmu aka amík anéné mmu ane bábhé yi amík néménémé. ³³ Mbo mmú ne abhíki fú chí ntá Mandem, mba abhiki kway beka ene enyinjí.” ³⁴ Bákeme yi be, “Kwáé, wó mmu bábhé ndú bebá, óyan beton bhese?” Bapuri yi bátén nefi be ámfú eket nenikímuet eyap.

Bo abhen bábhíki noko, bachi

† 8:58 Me Nchí: Chí nnyén enen Mandem, nkúbbhé mbo enyú yi ághátí nyaka Moses (Esódos 3.14).

manémámík

³⁵ Yesu aghók bé bábok mmu ane yi áká amík anéné baten nefi. Abho beyañ yi. Aghó nõko yi, abhép yi be, “Ónókó Mmu ane áfú ntá Mandem?” ³⁶ Yi akeme Yesu be, “Eta, mmu wu chi agha? Ghati me, be nnókó yi.” ³⁷ Yesu aghati yi be, “Ónáj aghó yi, ne yi ke árem kepi ne wõ néne.” ³⁸ Mmü wu arem be, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bekak, abho béchye yi kenókó. ³⁹ Yesu arem be, “Ntwõ fá amik be mámpót manyé bho. Ntwõ bé bo abhen bachi amík néménémé mangõ mbanj, ne bé amík anémé abhen bághõ mbanj.” ⁴⁰ Mbók bõnkwo Fárisi abhen bachi nyaka kekwot bághókó nõkó enyinj ene yi áremé, bábhép yi be, “Órém nõ chi be bese nkwo séchí amík néménémé ke?” ⁴¹ Yesu akeme bho be, “Mbo báchí amík néménémé mbá bebá bépú ne bhe. Ke tëndu bárem be bághõ mbanj, bebá ebhaka berop ne bhe.”

10

Yesu atém nekay éti mbabheri bághõjõmén ane tsetp

¹ Yesu arem be, “Tetétèp, mmü ane ápú fuèt ndü nnyübha ánwhe ndü nkwo bághõjõmén, ke áko chí ebhak échák anwhe amem, chí ngép. Mbák épú nõ, chí ngébhé ntantanj. ² Ke ane áfuèt ndü nyübhá, chí mbabheri bághõjõmén. ³ Mbabheri nnyübha, ánnene nyübhá ntá yi. Bághõjõmén árinji eyõj eyi. Abhinji yõ ndü manyén ayap, ansõt yõ amfu ne yo. ⁴ Ne ánánj ántén yõ ankem nefi, áronj ambi, yõ ánkõjo nõkõ ansem, mbõnyune árinji eyõj eyi. ⁵ Ápú kõjo kenkõ mmu. Abwé yi bwé, mbõnyune ábhíki rinji eyõj eyi.” ⁶ Yesu atém bo Israel nekay enen, ke bõ kejjwimem ndü ntí nekay.

Yesu ke áchi Erítí Mbabheri bághõjõmén

⁷ Eku, Yesu apet aghati bho be, “Tetétèp, me ke nchí nyübhá bághõjõmén. ⁸ Bõ mankem abhen bayambi bátwõ ke mètwwõ, chí baghép ne baghép batanj batanj. Baghõjõmén ábhíki ghók bho. ⁹ Me ke nchí mbinywõp. Mmu ane áfuèt ntá ya ke anwhe, enyinj épú tók yi. Achwé, amfú mbo enyü yi ákõnjõ, ambõnj yéntiki enyinj ene yi áyanj. ¹⁰ Ngép átwõ chí béghèp aghép, béwáy, ne béchõnti. Ntwõ bé bo mámbõnj nepém ne bé mámbõnj nõ nénjwí poot ne áfók ankem.

¹¹ “Me ke nchí erítí mbabheri bághõjõmén. Erítí mbabheri bághõjõmén áchyé nepém eni éti bághõjõmén ayi. ¹² Mmü ane básóré ndü betik be ámbábhéri nõkó bághõjõmén ené yi ápú mbabheri bághõjõmén ne yo apu ayi, ághõ nkwo ndu átwõ andõ bághõjõmén ambwé, nkwo ankém mbók, ne antak achak. ¹³ Abwé mbõnyune áchí chí mübetik, ne ápú fyé ntí ne bághõjõmén. ¹⁴ Mme ke nchí erítí

Mbabheri bághõjõmén. Ndinji bághõjõmén aya, ne bághõjõmén aya árinji me, ¹⁵ nkúibhé mbo enyü Etaya árinji me, me ndinji Etaya. Ne nchí chye nepém ene éti bághõjõmén. ¹⁶ Mbõnj bághõjõmén áchák ané ápú ndü nkwo bághõjõmén ane. Mbõnj bésot yõ nkwo, ntwõ ne yo, bé ánwém mmwet ne anéfú. Chõj ánkõjo eyõj eya. Enku yõ ankem ámbak ndü nkwo ámot ané ábhõnj mbabheri bághõjõmén amõt. ¹⁷ Etaya akõj me mbõnyune nchí chye nepém ena be mpet mbõnj nõ. ¹⁸ Yé mmu apú ane ástõt nepém ena ntá ya. Membõnj ke nchí chye nepém ena. Mbõnj betanj béchye nõ, ne mbõnj betanj bépét bebõnj nõ. Ene, chí enyinj ené Etaya ághátí me nku.”

¹⁹ Beyõnj ebhen béku ákore ápet ákwén nenti bo Israel. ²⁰ Beyá bhap béré rem be, “Efónjõ ebábu ésdõjõri yi! Abhokori! Ndaká yi báté, bághók enyinj yi árem?” ²¹ Ke báchák béré rem chí be, “Puyé menyinj ebhen mmu ane efónjõ ebábu ésdõjõri yi akwáy berem ne. Efónjõ ebábu ékwáy béku nnémámík ángõ mbanj-á?”

Bo Israel bábyak Yesu

²² Mpok aghaka ane bo Israel manyíe epa ene bátik ndu mánikímwet báfyé ekerákap ene Yerúsalem awõ Mandem. ²³ Mbanj are kwen, Yesu arók ekerákap Mandem, are kõ ndu móket mambarenkók ane bábhijnj bé móket mambarenkók Sólomon. ²⁴ Bo Israel bárók, bákáp yi, bábhó bebhep yi be, “Chõj óndõ sénojõ entat ná ke óngati bhesa mbák wõ ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka barisp be áto. Mbák wõ ke óchí Mpeme, ghati bhesé kponjõroj.” ²⁵ Yesu akeme bho be, “Nnánj ngátí bhe, ke bábhíki noko. Betik ebhen mékú ndü nnyén Etaya bétõnj be enyü mmu nchí. ²⁶ Yé nõ, hápú noko mbõnyune hápú ndü nkwo bághõjõmén aya. ²⁷ Bághõjõmén aya ághók eyõj eya. Ndinji yõ, ne yo ákõjo me. ²⁸ Ne nchí chye yõ nepém enen nebhíki bhõj ngwentí. Ápú gú áném. Mmu apú ane ákwáy béferé yõ amóya. ²⁹ Etaya mmu áchyé me yo, achá nõ mankem. Ne mmu apú kwáy béferé yo ndu amõ yi. ³⁰ Me ne Etaya séchí mmu amõt.”

³¹ Yesu áremé nõkó nõ, bo Israel bápet bábhõ bebwopti batay ndu betemti yi ne yõ mángwáy. ³² Yesu arem be, “Ntõnj be beyá berítí menyinj ebhen nkú ndü nnyén Etaya. Ndu menyinj ebhen menkem, ené ékú báyanj beway me ne batay chí ené?” ³³ Bo Israel bákéme yi be, “Sépu yan béwáy wõ ne batay éti erítí enyinj ene ókú, ke éti órem be óchí Mandem yéndu óchí nkwanjwanj.” ³⁴ Yesu akeme bõ be, “Pú básinj amem ekátí bebhé eyeka be Mandem arem be, ‘Me ndem bé báchí bõmandem?’ ³⁵ Sérínj bé enyinj Ekátí Mandem érem épú kway bewupsi

enyu. Mbák Mandem abhinji nyaka bo abhen bághòk eyon eyi be bōmandem, ³⁶ ná bákway berem be mērēm be nchí Mandem ndü ndémé be nchí Mmō Mandem, mmu yi áyábhé átó fá amík? ³⁷ Mbák mpú ká chí betik Etaya, báké noko me. ³⁸ Ke mbák mēkà chí betik Etaya, yēndu bábhíkí noko me, nokó ká enyinj ené betik ebhén mēkù béghàti bhe. Chon eyo énkwak mándinjí, ne mánjwimem bé Etaya achi babhat ne me, ne me nchí babhat ne Etaya.” ³⁹ Bápēt babho beyanj mbi ndu bekem yi, afori bó amō arók ebhakayi.

⁴⁰ Apetnsem ebhē manyu Jōdan, ndü nebhuet ane Jñn ájwiti nyaka bho, abhak aré. ⁴¹ Beyá bo bárók ntá yi mándeme noko be, “Jñn ábhíkí ká yēnyinjí maknkay émot, ke yēntikí enyinj ene yi árémé žiti mmū ane échí tetep.” ⁴² Beyá bo mánóko Yesu ebhak eyo.

11

Nēwū Lásárōs

¹ Mmū amōt achi nyaka etók Bétani, ane áká nnyén be Lásárōs. Akwén neme. Bétani abhak etók ene María ne mómayi Matá báchòko. ² María wu, ke áwáti nyaka beakak Yesu Acha ne bawerieriep, are tese ne emenénti yi. Yi ke mómayi Lásárōs akwene nyaka neme. ³ Ekú bōmayi bátó eyon ntá Yesu Acha be, “Acha, mmuere ywe ane ókónj áme.” ⁴ Yesu ághókó nókó ntó enen arem be, “Neme enén nepú nemé newú, néchí chí békú bo mángó betanj Mandem. Nétwō chí be némbák enyinj ené Ekú bo mángó be Mmō Mandem abhōj betanj.”

⁵ Yesu akon nyaka Matá ne bōmayi María ne Lásárōs tontó. ⁶ Yē nō, mpok yi ághókó bé Lásárōs áme, achòko ebhak ene yi achi ndü manywōp apay. ⁷ Manywōp yō apay áfáéré nókó, arem ntá bakoño bhi be, “Sémpētsem atú Judéya.” ⁸ Bakoño bhi bárem be, “Ntōj, ébhíkí re tat ene bó bati Israel báyanj bétemti wō ne batay mángwáy, óbhé žpetnsem aré?” ⁹ Yesu akeme bhō be, “Pú manókó nywōp áchi byo ne apay bébho beti bégháka beku? Mmu ane ákó ne ngósí, apú chinji nekwen mbōnyune ághò erónj mmik. ¹⁰ Ke mmu ane ákó ne beti áchinji ankenw mbōnyune mbanj apu ghō.” ¹¹ Yesu átémé nókó nekay enen, aghati ye bhō be, “Mmuere ywese Lásárōs akwen kenó, ke nchí rōj méjéme yi ndü kenó.” ¹² Bakoño bhi bárem be, “Acha, mbák ábhāre kenó, chōj ajeme, ambak sayri.” ¹³ Kenó eken Yesu árémé nyaka be Lásárōs ábhāre kebhak chí newú ke bákáysi be Yesu arem chí be Lásárōs ábhāre kenó mbōj. ¹⁴ Ekú, ye Yesu aghati bhō kponorōj be, “Lásárōs agu, ¹⁵ ne žti yeka, mbōj manjāk be mpú aré mbōnyune efakari chí be be mánókó. Séndók séngó yi.” ¹⁶ Tomás ane bábhinj be Efák, arem ntá Bati bakoño Yesu

abhénéfú be, “Séndók ká nkwō be Yē chí newú, séngú ne yi.”

Yesu ke aká bawú mámpētsem ndü nepém

¹⁷ Yesu ágháká nókó Bétani, aré, ághó bé mánāj bábhéme Lásárōs kpát efuet manywōp anwi. ¹⁸ Béfu Bétani bégháka Yerúsalem achi nyaka mbo nekó bókilometa babay ne ebhok, ¹⁹ ne beyá bo Israel bárók béwáka ne Matá ne María ndü newú mómayap. ²⁰ Matá ághókó nókó bé Yesu átwō, afú, arók atemeri yi ené María áróbhé anywōp. ²¹ Matá ághó nókó Yesu, arem be, “Acha, mbo óchí fá, mbū mómaya abhíkí gu! ²² Ke ndinjí be yē chí néne, yēntikí enyinj ene óbhébhé Mandem áchye.” ²³ Yesu aghati Matá be, “Chōj mómaye ampētsem ndü nepém.” ²⁴ Matá arem be, “Ndinjé bé chōj ampētsem ndü nepém ewak ene bawú mankem hápetnsem ndü nepém, ndü ngwenti mmik.” ²⁵ Yesu arem be, “Me ke nchí ká bawú mampētsem ndü nepém, mámbak nepém. Mmu ane ánókó me, yē angú gu, chōj ampet ambak nepém. ²⁶ Ne yē agha ane áchí nepém, anoko me, apú gu wáwák. Matá, onókó beyon ebhen?” ²⁷ Matá akeme be, “Acha, nnókó. Nnókó bé óchí Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be átó, Mmō Mandem ane ábhónj nyaka bétwō fá amík.”

Yesu are di kebho

²⁸ Matá árémé nókó nó, arók abhinji mómayi María, aghati yi ndü eyu be, “Ntōj atwō, ne áyanj beghō wō.” ²⁹ María ághókó nókó nf, afate, áyák arók ntá Yesu. ³⁰ Yesu abhíkí re ghaka nyaka etók, abhak chí ndü nebhuet ane Matá atemeri yi. ³¹ Bo Israel abhen báchi anywōp ne María báwaka ne yi, bághó nókó ndü yi afate áyák afú nefi, bákónjō yi ne nkaysi be árdñ ndü nnem bedi kebho are. ³² María arók nebhuet ane Yesu achi. Neghó yi ághó Yesu, akwén yi beakak abho berem be, “Acha, mbo óchí fá, mbú mómaya abhíkí gu!” ³³ Yesu ághó nókó ndü María ádi ne bo Israel abhen bátwō béwáka ne yi bádi nkwō, étók yi te anti, ntínso nékém yi. ³⁴ Abhép bhó be, “Bábhémé yi fá?” Bákeme yi be, “Acha, twó ghó.” ³⁵ Yesu ádi. ³⁶ Ekú bo Israel bhō bábhó berem ne bati be, “Akōj nyaka Lásárōs achá! Ghō ndu aré di.” ³⁷ Ke mbok eyap báré rem chí be, “Yi mmu áká nnémámik ághō mbanj, apú kwáy nyaka beku be Lásárōs áké gu?”

Yesu aká Lásárōs apetnsem ndü nepém

³⁸ Epét etók Yesu tontó, afa, arók ndü nnem. Nnem eno nébhak chí mbok ane achi ndü setárebhē. Mánāj básot nyaka ntay negho bákúti nyūnem. ³⁹ Yesu aghati ye bo abhen bachí are be, “Binjiri ká ntay eno feré.” Ke Matá, manō ngú arem be, “Acha, eriep éya chōj encha. Ekú manywōp anwi echōj

ené bábhémé yi!”⁴⁰ Yesu aghati Matá be, “Matá, pú ngátí wó be mbák onókó, chon óngó betan Mandem?”⁴¹ Bábíniri ye ntaf eno báfére anyu nnem. Yesu ayon amik ayini mfay arem be, “Eta, nkáká wó bé oghok me.⁴² Náiní bé oghok me mpoknkem, ke ndem enyini ene chí éti bo abhen bachi fá téé bé mánkway menoko be wó ke ótó me fá amik.”⁴³ Yesu arémé nókó nó, abik be, “Lásárós, fú twó!”⁴⁴ Lásárós mmu ane anán agú nyaka, afú ndú nnem, ne nden ene manébhé yi amo ne bekak ne besí ke bábhémé yi. Yesu aghati bo be, “Kanjari ká nden eyo yi amuet, be yi ándák.”

Bòbati etok báté eyu be mángway Yesu (Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

⁴⁵ Beyá bo Israel abhen bakojo María bághó enyini ene Yesu áká, mánóko yi.⁴⁶ Ke mbók yap báfá bárók ntá bónkwó Fárisi bághati bhó enyini ene Yesu aká.⁴⁷ Bòbati bachiákap Mandem ne bónkwó Fárisi bábhini bo ndú echemé bòbati Israel. Báchémé nókó nebhuet amot bárem be, “Chon sénkú ná? Mmú-ne átòn beyá berini maknkay.”⁴⁸ Mbák séndó yi ándák ambi beku menyini ebhen, chon yéntiki mmu anoko yi. Ne mbák émfákári enyu yó, bó Rom bátwó mánychoní ekerákap Mandem eyese ne etok eyese.”⁴⁹ Ke mmú wap amot ane áká nnyén be Káyfas ane achí nyaka mungo bachiákap Mandem ndú mmíé eno, arem ntá yap be, “Bábhíki rini yényini!”⁵⁰ Bábhíki rini be eri ntá yeka be mmu amot ángú éti bo mankem echa be etok enkem enem?”⁵¹ Káyfas abhíki rem nyaka no chi mbó enyini ene éfú ndú nkaysi yi. Mandem ke áká nyaka be yi andem no mbó mungo bachiákap ndú mmíé eno. Arem be chon Yesu ángú éti bo Israel mankem.⁵² Yesu abhíki bhón nyaka bégu chí ndiere éti bo Israel. Abhón nyaka bégu éti bó Mandem abhen bátáká mmik nkem be mambak ndú nkwo amot.⁵³ Bébhó ewak eyo, bòbati bo Israel báré yán mbi béwáy Yesu.

⁵⁴ Yesu kepere ko ye kponoron atú etok bo Israel. Afa aré, arok atú etok ene echi kekwot ne baso, amem etok ene bábhini be Efrain, abhak are ne bakojo bhi.

⁵⁵ Mpok menyie Epá Nekiñi bo Israel aróp kekwot. Beyá bhó báfa ndú bōbetok bhap bako, barók Yerúsalem ené mpok epá eyo ábhíki re ghaka, ndu beku be mámbák pépép besí Mandem mbó enyu bo Israel báka noko nyaka.⁵⁶ Bó bhó báyan nyaka Yesu, ne ndu báchémé amem ekerákap Mandem báré bhép bati be, “Bákáysí bé yí? Bákáysí bé apu twó ndú epá?”⁵⁷ Bòbati bachiákap ne

bónkwó Fárisi báchyé nyaka eyon be yé agha ane áriñi ebhak ene Yesu achi, ángátí bhó be mánkém yi.

12

Ngwé amot awati Yesu ne bawerérip (Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Epá Nekiñi éróbhé nókó manywop atandat, Yesu afa arók Bétani. Bétani abhak etok Lásárós ane Yesu aká yi apetnsem ndú nepém.² Aré, báká yi nenyié béku. Matá ke áfuét nyaka nenyié. Lásárós abhak mmu amot ndú bo abhen bachoko mányie nenyie ne Yesu.³ María asot esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp apíkiri bekak Yesu, antese noko ne emenénti yi. Ekét enkem éjwi ne eríti eriebhé bawere mó.⁴ Júdas Iskariot, nkojo Yesu amot ane ábhón nyaka beti yi arem be,⁵ “Bákway mbó beti bawerérip amen anchye nkáp ane nkabetik ányie ndú mmíé. Ndaká yí bábhíki tí mó mánsot nkáp mányché ntá bachébhébhó?”⁶ Júdas abhíki rem nyaka enyu eyo chí be ághó báchébé bhó ntínso. Arem no chí ndu ábhón nyaka nti ngép. Ne ndú nkwo bakojo Yesu, yi ke áchí nyaka mbure nkáp, ne ásot nyaka aywi aré ansem ansem anyie noko.⁷ Yesu arem be, “Dó yí! Eri yi ambure bawet amen be ámbák ndú nywop enen bábheme me.”⁸ Bachébhébhó bachi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak ne bhe mpoknkem.”

Bòbati etok báté eyu be mángway Lásárós

⁹ Beyá bo Israel bághókó nókó bé Yesu achi Bétani, bárók are, puyé ndiere ndu bégho Yesu ke ndu begho Lásárós nkwo mmú yi aká apetnsem ndú nepém.¹⁰ Eká bòbati bachiákap Mandem báté eyu be mángway Lásárós nkwo.¹¹ Báyan nyaka be mángway Lásárós nkwo mbonyune enyini ene efakari ne yi éká nyaka bati bo Israel bábué bhó, mánoko noko Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mbó Acha (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Néyí nókó, beyá bo abhen bátwó ndú Epá Nekiñi bághók bé Yesu átwó Yerúsalem.¹³ Eká bo babho békpóti béwóamán mandoko noko betemeri yi, mámbik mandeme noko be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwó ndú nnyén Acha! Sémbítí Mfó bo Israel!”¹⁴ Yesu asot mómpojo batu, achoko yó ansem nkúbhé mó enyu básini amem Ekáti Mandem be,¹⁵ “Bó etok Slon,^{*} háké cháý. Ghó ká, Mfó yweka átwó, chókó, amfay mómpojo batu.”¹⁶ Mpok ane barak ayó áfákári, baghok Yesu ke jwimem

* **11:48** Bòbati etok Israel bákáysí nyaka be mbák mándó bo mandák ambi bekojo Yesu bo bákway besot yi mbó mmu ane átwó béfére etok Israel anten bó Rom ne eyo énkú bó Rom mántwo mangwep nenu amem etok eyap. **12:15** Yerúsalem achi ndú njie Slon. Efákári nyaka be nnyén Yerúsalem nécháki chí “Slon”. “Bó Slon” chí “Bó Yerúsalem”.

be menyin ebhen básinj eti yi ke befú nó tetep. Ke mpok Yesu apensem ndú nepém ne Mandem asot yi amfay achye yi kenókó, bátik ye be básinj nyaka menyin ebho eti yi. Bátik nkwo enyú menyin ebho befákári ntá yi. ¹⁷ Bo abhen bachi ne Yesu mpok yi áká Lásáros afu ndú nnem bare ghati bo enyinj ene efákári mbó batisie Yesu. ¹⁸ Nti ane beyá bo báròj nyaka begho Yesu chí be, bághok bé yi áka erinjí maknkay eyó. ¹⁹ Bónkwó Fárisi bághó nókó ndú beyá bo báròj ntá Yesu bábho ye berem ne bati be, “Séway chí mmuet. Yinj, mmik nkem aròbhe konjo chí yi.”

Mbòk bõ Grik nkwo bäre yan begho Yesu

²⁰ Mbòk bõ Grik nkwo báchi nyaka ndú nkwo bho abhen báròjò Yerúsalem bechye bakak ntá Mandem ndú mpok Epá Nekinj. ²¹ Bõ Grik bho bárók ntá Filip ane áfú nyaka Betsáida, atú Gálili barem be, “Eta, séyan begho Yesu.” ²² Filip afa, arak aghati Andru. Bõ bati apay bárók baghati Yesu. ²³ Yesu akeme bho be, “Mpok akway ane Mandem áká bo mányché Mmu ane áfú ntá yi kenókó. ²⁴ Tetétep, mbák bábhíki pi nyésé nchwi amik némpó, nébhak chí nyésé nchwi nemot. Ke mbák mámpí nyésé nchwi amik némpó, nénchak, néchye beyá nchwi nkó. ²⁵ Mmú ane ákónj nepém eni, ánem nó, ke mmu ane ápu re fye ní ndú nepém eni enen fá amik apu ném nó, ábhòj nó kpát anchwe ndú nepém enen nébhiki bhòj ngwenti. ²⁶ Mmu ane áká betok me, abhòj békónj me. Ne nébhuet ane mébhák, aré ké nkubetik awa ábhák nkwo. Mbák mmu ántók me, Etaya áka yi ambòj kenókó.”

Yesu arem bé chòj mángwáy yi

²⁷ Yesu arem be, “Néne, nti ena népú amem kpák. Chòj ndem be yi? Chòj ndem chí be ‘Eta, feré me ndú esòjòri ene étwò né ké?’ Wáwák! Mbòj eti esòjòri ené ke ntwó fá amik! ²⁸ Eta, kú bo mányché nnyén ena kenókó.” Yesu áréme nókó nó, eyòj efú amfay erem be, “Nnán nkú nnyén ena némbòj kenókó ne chòj mpet nkú nó.” ²⁹ Beyá bo abhen bachi aré téé bághókó nókó eyòj eyó, bare rem be, “Nefan ké ásáy!” Bácháak be, “Ángel Mandem árem kepi ne yi.” ³⁰ Yesu aghati bho be, “Eyòj ene étwó eti yeka. Ebhiki twó eti ya. ³¹ Mpok akway ane Mandem átàn mmik ne, mpok akway ane báfère mfó mmik ne ndú kefo eki. ³² Ne mánán mamkpán me amfay ndú ekotákátí, chòj nja bõ mankem be mándó mmik mantwó ntá ya.” ³³ Yesu arem beyòj ebhen ndu betàn enyú newú enen yi ábhónjó bégu. ³⁴ Beyá bo abhen báchi are bárém be, “Ekátí Mandem éghati bhese be, ‘Mpe me Mandem afyé nyaka bariep be áto apú gú. Ndaká yí órém be chòj mánsot mmu ane áfú ntá Mandem mango

ndú ekotákátí? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha?’” ³⁵ Yesu aghati bho be, “Erónj ébhuet ne bhe ndu mómbinj mpok. Dok ye ka ambi bekó ndú mpok ane erónj ébhuet ne bhe, be ejuri eke twó emfòkòri bhe. Mmú ane ákò amem ejuri, apú rinj ebhak ene yi árdòj. ³⁶ Sikí ká nti ne mmú ane áchye bediéré néne, ndú yi abhuet ne bhe, bé mámbák bõ bedyere.”

Bo Israel keka ne Yesu

Yesu áréme nókó nó, arak abhese ebhak ené bo hápú kwáy begho yi. ³⁷ Yèndu yi áká beyá menyinjí maknkay besí ebhap, bábhíki noko yí. ³⁸ Ebhak enyú eyó bé enyinj ené ndemekepinti Aisáya áréme tentep bé chòj emfakari, émfú tetep. No chí be, “Eta Mandem, agha ánokó enyinj ene séghátí bho? Agha ághó betàn ebhe?” ³⁹ Bõbhen bábhiki kwáy nyaka ménókó, nkúbhé mbó enyú Aisáya apet áréme nyaka be ⁴⁰ “Mandem akú bõ mámbák amik néménémé, agwót bati ayap, báchi mbó bo abhen bákútí amik be báké ghó mbanj, ne bé batu yap áké ghók yènyinj, ne be báké jwimem, mantwó ntá ya, mbú bho.”

⁴¹ Aisáya arem nyaka nó mbonyune aghó nyaka kenókó Yesu, ne are rem eti yi. ⁴² Ke yèndu beyá bo mánókó nyaka Yesu, bábhíki rem kponoròj be mánókó, ndu báchay bónkwó Fárisi, be báké bók bho ndú ekeré nenikímuet. ⁴³ Bákòj kenókó eken bõ mmik báchyé bho, echa kenókó eken Mandem áchye.

⁴⁴ Yesu arem ne eyòj amfay be, “Mmú ane ánokó me, abhíki noko chí me, ánokó mmu ane ato me nkwo. ⁴⁵ Ne mmú ane ághó me, ághó mmu ane áto me nkwo. ⁴⁶ Ntwó fá amik mbó erónj bé yé agha ane ánokó me, áké ròp amem ejuri. ⁴⁷ Mmu ane ághókó eyòj eya ke yi kekú mbó enyú yí ághókó, mpú tán yí. Mbíki twó fá amik betàn bo, ntwó chí bepeme bho. ⁴⁸ Enyinj échí ene étàn mmu ane ábyak me, yi kenókó eyòj eya. Chòj menyinj ebhen ndémé mentàn yi ndú nywòp enen bátàn bo. ⁴⁹ Ebhòj bebhak enyú eyó mbonyune menyinj ebhén ndémé, mbíki rem chí ndú betàn ebha. Etaya mmu áto me ke ághátí me enyinj ene mbónjó bérem. ⁵⁰ Ne ndínj bé eyòj eyi ene yí áchyé mbó ebhé étwó ne nepém enen nébhiki bhòj ngwenti. Enyinj ene mérém ye chí ené Eta ághátí me ndem.”

13

Yesu are so beka bakojo bhi

¹ Epá Nekinj épére ghaka, Yesu arinj be mpok akway ane yi áto mmik, ampètsem ntá etayi. Ndú yi ákónj nyaka bõbhi fá amik, néne átòj bé akòj bõ acha. ² Mpok Yesu

áchókók, ányíe nenyíé, békú ne baghókó bhi. Satan anánj achwe nyaka antí Júdas, mmó Símun Iskariót, ndu beka yi antí Yesu. ³ Yesu arínj be etayi achye yi betanj amfay menyinj menkem, ne bé yi afú chí ntá Mandem ne àpètnsem ntá Mandem. ⁴ Mpok báchókó menyie nenyíé eno, Yesu afaté, afere éwet eyi amuet, asot táwáy atém ebho. ⁵ Asot ye manyiep afyé ndú enyinj, abho beso bekak bakoño bhi, antese noko ne táwáy ane yi átémé ebho. ⁶ Achwóbbhé nókó ntá Símun Píta, Píta arem be, “Acha, òyàn beso bekak ebha?” ⁷ Yesu akeme yi be, “Néne, obhíkí rinji ntí ane mèkà enyinj ene mèkà, ke ansempok chonj ónjwimem.” ⁸ Píta arem be, “Obhíkí bhonj beso me bekak wáwák.” Yesu akeme yi be, “Mbák mbíkí so bekak ebhe, nò memay ne wò sémay.” ⁹ Píta arem ntá Yesu be, “Acha, óké so chí ndiere bekak ebha, sò amó ya ne ntí wa nkwa!” ¹⁰ Yesu aghati yi be, “Mmú ane anánj ásó mmuet, abhíkí pere bhonj beso mmuet, ebhíkí fuet bekak ebhi, mbonyune mmuet nkem achi pépép. Ne báchi pépép, ke puyé yéntiki mmu yweka.” ¹¹ Yesu anánj arínj nyaka mmu ane ábhónj beti yi. Èti yo ke yi áréme be, “Puyé be mankem ke báchi pépép.”

¹² Anánj nókó bésó bekak ebhap, akeme nkú amuet, apètnsem, arók, achókó amik. Abhép bho be, “Bájwimem ndú enyinj ene nkú ntá yeka? ¹³ Bábhinj me be, ‘Ntanj ne ‘Acha’ ne échi tetep. Nchí Ntanj ne Acha ntá yeka. ¹⁴ Mbák me, Acha ne Ntanj ayweka nsó bekak ebheka, be nkwo bábhonj beso bekak bati! ¹⁵ Ntanj be chí erinj be be nkwo mánkú nókó mbó enyú nka. ¹⁶ Tetétep, mbétoke apú cha chí-betok aywi, ne múnto apú cha mmú ane átó yi. ¹⁷ Néne, bárinj menyinj ebhen. Chonj endí ntá yeka encha mbák bákà bho. ¹⁸ Mpú rem chí èti yeka mankem, ndínj bo abhen njábhé. Enyinj ene Ekáti Mandem égháti bhese ébhonj befú kponoronj mbó enyu basinj be, ‘Ane ányíé nenyíé ne me áti chonj me.’ ¹⁹ Nchí ghati bhe menyinj ebhen néne ndu bébhíkí re fakari, bé ménánj mémfákárá, mánókó be, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknem.” ²⁰ Tetétep, “Mmú ane ásót yé agha ane ntó sayri, ásot me. Ne mmú ane ásóré mé sayri, ásot mmú ane átó me.”

Yesu arem be chonj nkoño ywi amot anti yi (Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

²¹ Yesu áréme nókó menyinj ebhen, nti néré sònrí yi amem, arem kponoronj be, “Tetétep, mmu yweka amot áti chonj me.” ²² Bakoño bhi bábhó beyinj bati, kerinj mmu ane Yesu áréme nò èti yi. ²³ Nkoño ane Yesu ákónj tontó abhak chókó kekwat ne yi. ²⁴ Símun Píta amak yi ne awó arem be, “Ghati bhésé mmu ane órém nò èti yi.” ²⁵ Nkoño wu akokosi mmuet ne Yesu abhép yi be, “Acha,

chí agha?” ²⁶ Yesu akeme yi be, “Chí mmu ane métap chonj bret ane amem nchán mpok nchye yi.” Yesu asot ye ekpokó bret atap ndú nnok, achye Júdas, mmó Símun Iskariót. ²⁷ Nesot Júdas ásóré bret wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi be, “Óké chonji mpok beka enyinj ene óyàn beka.” ²⁸ Bakoño Yesu báchák kerinj nti ane Yesu áréme nò ntá Júdas. ²⁹ Téndu Júdas ke ákem nyaka ebhá nkáp, mbók eyap báré kaysi be Yesu ágháti yi chí be ándók, ánkú menyinj ebhen bó básot menyie Epá Nekinj. Báchák bákáysi be Yesu ato yi ándók ánchye nkáp ntá bachébbé bho. ³⁰ Júdas ásóré nókó ekpokó bret eyo, afú nefi témté. Ne beti bégá.

Ebhe éko

³¹ Júdas afú nókó, Yesu arem be, “Néne, chonj bo mángó ndu báchye Mmu ane afú ntá Mandem kenoko, ne befuet ntá yi mángó ndu bachye Mandem kenókó. ³² Mbák Mmu ane afú ntá Mandem ákà mánychye Mandem kenókó, mbón Mandem ákà bó mánychye Mmu ane afú ntá yi kenókó, ne chonj anku nò témté. ³³ Bó bha, mpú pere tat ne bhe. Chonj mánján me, ke enyinj ene ngátí nyaka bó bati bo Israel, nchí ghati bhe néne be, ‘Ebhak ené mērónj, bápú kway bétwo aré.’ ³⁴ Nchí chye be ebhé éko. Konj ka bati mbonyu nkónj be. Enyu eyo ké bábhónj bekonj bati. ³⁵ Mbák mánkónj bati, chonj énkà bó mankem mándinj be báchi bakoño bha.”

Yesu yi chonj Pita antanja yi (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ Símun Píta abhép Yesu be, “Acha, órón fá?” Yesu akeme yi be, “Ebhak ené mērónj, opú kway bétwo aré néne, ke chonj ónkoño me aré ansempok.” ³⁷ Píta arem be, “Acha, ndáká yi mpú kway békónj wò néne? Yé chí newú, nká bégú èti ye.” ³⁸ Yesu arem ntá yi be, “Óbhé yé chí newú óká bégú èti ya? Tetétep, nkók aperé kok nkúbbhé beti ebhen, chonj óndem ndonj érat be obhíkí rinji me.”

14

Yesu ke áchi mbi ane mmu ákónj ke angó Eta

¹ Yesu aghati baghókó bhi be, “Báké ró bati ánsónjóri be amem. Sikí ká nti ne Mandem, mánsikí nti ne menkwo. ² Eket Etaya ebhonj beyá bóbeket. Mbó épú nò, mbu mbíkí ghati bhe be nchí rónj aré bétónti ebhak ntá yeka. ³ Ne nnánj, ndók, ngókó ebhak mburé, ntá yeka chonj mpètnsem, nsot be, bé nebhuet ane nchí, bé nkwo mambák are. ⁴ Bárinj mbi ane árdonj ndú nebhuet ane mērónj.” ⁵ Tómas arem ntá Yesu be, “Acha, sébhíkí rinji nebhuet ane órónj, ná sékway berinj mbi?” ⁶ Yesu aghati yi be, “Me ke nchí mbi, me ke nchí tetep, me ke nchí nepém. Yé mmu apu kway bétwo ntá Eta ené ábhíkí fuet ntá ya. ⁷ Mbo bárinj mé tetep,

mbá bárinjí Etaya nkwo. Nebho néne, bárinjí yí ne mánánj bághó yí.”

⁸ Filip arem be, “Acha, tón bhésé mbónj etaye. Enyinj échák ene séyàn épú.” ⁹ Yesu akeme yi be, “Filip, mpok ane nkem nchí ne bhe, yé nò, òbhíki rinj me? Mmu ángó me nò aghò Etaya nkwo. Ná òrèm ye be, “Tón bhésé etaye?” ¹⁰ Òbhíki noko be nchí babhát ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me? Menyinj ebhen mégháti bhe, mpú ká nò chi ndú mmuét eya. Etaya mmu achi babhat ne me ákà betik ebhi. ¹¹ Nokó ka enyinj ene ngátí bhe bé nchí babhat ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me. Mbák bápú kway menoko menyinj ebhen mērēm, nokó ká ɛti menyinj ebhen mēkà.”

¹² Tetēp, “Mmu ane asiki ntí ne me, ákway békú menyinj ebhen mēkà. Ákwáy békú yé chí menyinj ebhen béchá ebhen, mbònyune mērōnj ntá Etaya. ¹³ Yēntiki enyinj ene bábhébhé ndú nnyén ena, chōj nkú yó bé bo mángó menyinj ebhen mmó ákà ne mánychē Eta kenókó ɛti Móywi. ¹⁴ Yēntiki enyinj ene bábhébhé ndú nnyén ena, chōj nkú yó nta yeka.”

Bariep beto Efónj Bedyere

¹⁵ Yesu apet aghati baghókó bhi be, “Mbák bākōj me, būrē ká eyōj ebha. ¹⁶ Mbák bākà nò, chōj nnik Etaya mmuēt, ne yi anchye bhe Nkwak achak, yi ambák ne bhe mpoknkem. ¹⁷ Yí chí Efónj ene ékà bo mándínjí barak ane tetep. Bó mmik bápú kway besot yi ne manják mbònyune bápú kway beghò yi, ne bapú kway berinj yí. Ke chōj mándínjí yi mbònyune ábhák chōj ne bhe, ne amem bati yeka.”

¹⁸ Yesu arók ambi berem be, “Nnánj ndók, mpú rò mámbák mbò bōberá. Chōj mpetnsem ntá yeka. ¹⁹ Mandú mpok, bó mmik bápú pere ghó me ke bághó chōj me. Ne tēndu mpet nchí bhak chōj nepém, chōj bé nkwo mámpet mámbak nepém. ²⁰ Ndú nywop eno, chōj mándínjí bé nchí babhat ne Etaya, ne báchi babhat ne me, ne nchí babhat ne bhe. ²¹ Mmu ane ághòk enyinj mērēm ánkú mbò enyu yi ághókó, yi ke áchi mmu ane ákónj me. Ne Etaya akōj mmu ane akōj me. Menkwó nchí kōj be yi ántwó ntá yi, nkú yí ándínjí me.” ²² Júdas, [ane áchi kekúri ne Júdas Iskariot] abhép Yesu be, “Acha, ndaká yí ótwò chōj chí ntá yese bakoño bhe békú séndínjí wò, kebhá bé ókú nò chí ntá bó mmik bachak?” ²³ Yesu akeme yi be, “Mmu ane ákónj me, ábhàre eyōj eya. Etaya ákōj yi. Ne me, ne Etaya séntwò senchoko ne yi. ²⁴ Mmú ane abhíki kōj me, apú bhàre eyōj eya. Menyinj ebhén bághoko me ntónj, bébhíki fu ntá ya. Béfu chí ntá Etaya mmu átó me.

²⁵ “Ngátí bhe menyinj ebhen ené mbuét ne bhe. ²⁶ Ke Eta átó chōj Nkwak ndú nnyén ena. Yí wu chí Efónj Bedyere. Anánj ántwó, chōj antōj be yēntiki enyinj, ankwak be mántik menyinj menkem ebhen ngátí bhe. ²⁷ Nchí rò kpák ámbák ne bhe. Nchí chye bhe kpák ane áfú ntá ya. Puyé enyú mmik áchye bho kpák ké mēchye. Báke rò bati ánsónjóri bhe amem, ne báke rò becháy mémbak amem bati yeka. ²⁸ Bághok ndu ngátí bhe be, ‘Mērōj, ke chōj mpetnsem ntá yeká.’ Mbò bākōj me mbò bábhōj manják bé mērōj ntá Etaya, mbònyune Etaya acha me. ²⁹ Ngátí nò bhe menyinj ebhen néne ené bébhíki re fakari, ne ntí be ménánj mémfákári, mánokó. ³⁰ Mpú pere ghati bhe beyá menyinj mbònyune mfo mmik átwò. Abhíki bhōj betāj amfay ya. ³¹ Ke nchí ká chí mbò enyú Etaya ághátí me, bé bó mmik mándínjí bé nkōj yi. Faté ká séndók.”

15

Yesu yi be mmu ábhare mmuēt ne yi ke anyu kepem

¹ Yesu arem be, “Me ke nchí mbōj nnerénok, ne Etaya achi nkwanjani. ² Yēntiki ntábhénok awa ané áfú nyu kepem, Etaya ákpot anguep. Ne ntábhénok ane ányú kepem, ákpoti batap rorot amfere bé wú ányú kepem ancha enyu esí. ³ Beyōj ebhén ngátí bhe békú báchi pépép. ⁴ Bat ye ka mmuēt ne me mpoknkem, bé menkwó mbát mmuēt ne bhe. Mbák ntábhénok áfú babhát ndú enok, áfú nyu kepem. Enyu yó ke echí ne bhe. Mbák mmú abhíki bhat mmuēt ne me, apú kwáy ményú kepem. ⁵ Me ke nchí nnerénok. Báchi batáp. Mmu ane áchi babhat ne me mpoknkem, menkwó mbak babhát ne yi, yí wu ke ányú beyá kepem. Mbák mpú ne bhe, bápú kway beku yēnyinj. ⁶ Mbák mmu apú babhát ne me, ábhák mbò ntábhénok ané bákpót báféré, ágú. Mányókóti menyú batap ayó mámese ango, ánsōj. ⁷ Mbák mándok ambi bebhat mmuēt ne me, ne beyōj ebha mémbak amem bati yeka, nchí chye bhe yēntiki enyinj ene babhebbe me. ⁸ Ndú mányú beyá kepem, bátōj be báchi bakoño bha, ne eyó ékà bo mánychē Etaya kenókó. ⁹ Mbò enyu Etaya ákōj me, nò ke nkónj bhe. Bat ka mmuēt ne me bé ekōj eya émbák amem bati yeka mpoknkem. ¹⁰ Mbák mándok ambi bebhàre eyōj eya, mpú rò bekoj be nkúbhé mbò enyú nchí bhàre eyōj Etaya ne yi akōj me mpoknkem. ¹¹ Ngátí bhe menyinj ebhen be manják ama ámbák ne bhe, ne be manják ameka anjwí poot.

¹² “Enyinj ene nchí ghati bhe chí be mankōj bati mbònyu nkōj be. ¹³ Ekōj echak épú

* 15:1 Bekoño enyinj ene Yesu áréme, nkwanjani chí mmu ane ághoko enok be ényú kepem sayri.

ené échá ene éká mmu ánychyé nepém eni éti mamæere bhi. ¹⁴ Bábhak mamæere bha mbák bákà menyinj ebhen ngátí bhe. ¹⁵ Mpú pere bhinj be bé bǎbetok, mbonyune mmǎbetok apu rinj nkaysi chi-betik ndú enyinj ene yi ákà. Mbǎnj bhe bé mamæere bha mbonyune ngátí bé menyinj ebhén ngóko ntá Etaya menkem. ¹⁶ Bábhíkí yap me, me ke njábhé bhe ntó bé mándók mányú kepem, ne bé kepem ekeka kémbák mpoknkem. Ká ka nó be Etaya ányché bhe yéntíkí enyinj ene bábhebbe yi ndú nnyén ena. ¹⁷ Ene ke nchí ghati bhe bé mánkónj bati.”

Mpap ane bǎ mmik

¹⁸ Yesu arók ambi berem be, “Mbák bǎ mmik bápap bhe, dǎnj ká be báyambi bápap me. ¹⁹ Mbǎ bǎchí bǎ mmik, mbá mmik akǎj be ne ntí bé bǎchí bo bhi. Ke ndú njábhé bhe mǎféré nénti bǎ mmik, éti yǎ ké bápábhé be. ²⁰ Báké ghókǎntik enyinj ene ngátí nyaka bhe be ‘Mmú betok apú cha chi-betok aywi.’ Mbák bǎ mmik bǎchyé me esǎjǎri, chǎj mǎnchye be nkwǎ esǎjǎri. Mbǎ bábhháre enyinj ené ngátí bhǎ, mbá chǎj mǎmbære enyinj ené be nkwǎ bágháti bhǎ. ²¹ Bǎchyé chǎj be besǎjǎri ebhen menkem éti bákojǎ me, mbonyune bábhhíkí rinj mmu ane átó me fá amik. ²² Mbǎ mbíkí twǎ ngátí bhǎ menyinj, mbá bákway betanja mmæet be bábhhíkí ká bebá. Ke néne, bápú kway betanja be babhíkí ká bebá. ²³ Mmu ane ápábhé me, apap Etaya nkǎwǎ. ²⁴ Mbǎ mbíkí ká menyinjí maknkay besí bhap ebhén yé mmu ácháak ábhíkí re ká, mbá bákway betanja mmæet be bábhhíkí ká bebá. Ke bágho menyinj ebhén nká, yé nǎ bápap me, ne bápap Etaya. ²⁵ Echi enyu eyǎ bé enyinj ene Ekáti Mandem égháti bhese emfu tetep, nǎ chi beyǎj ebhen be ‘Bápap me ntí tí.’ ²⁶ Ke Nkwak ane méto chǎj ntá yeka, áfú chí ntá Etaya. Chǎj yi angati bhe menyinj éti ya mbǎ ntísie awa. Yi chí Eǎjǎjǎ mmu ákà bo mandinj menyinj ebhen bechi tetep. ²⁷ Bé nkǎwǎ bǎchí batisié bha mbonyune bǎchí ne me téndu nebhǎnet.”

16

¹ Yesu arók ambi berem be, “Ngátí bhe menyinj ebhen bé báké kwen ansem. ² Chǎj mǎmbok bhé ndú bekeré nenikímæet ebhap. Mpok átwǎ ane yé agha ane áwáy bhe, akaysi bé ákà chí enyinj ene Mandem áyǎj. ³ Bǎchyé chǎj be besǎjǎri ebhen, mbonyune bábhhíkí rinj Etaya ne bábhhíkí rinj me. ⁴ Ke ngátí bhe menyinj ebhen bé mpok anaj ánkǎwáy ane bo béfákari, mántik be nnáj ngátí bhe.

Betik ebhen Eǎjǎjǎ Bedyere

“Mbíkí ghati bhe menyinj ebhen mpok báho bekojǎ me mbonyune nchí nyaka ne bhe. ⁵ Ke néne nchí petnssem ntá mmu ane átó

me, Yé nǎ, yé mmu yweka abhíkí bhép me be, ‘ǎrǎj fá?’ ⁶ Bati ayeka ájwí néne ne basémé mbonyune ngátí bhe menyinj ebhen. ⁷ Yé ndu echi nǎ, nchí ghati bhe enyinj ene echi tetep. Eri ntá yeka bé ndók mbonyune mbák mbíkí rǎj, Nkwak apú twǎ ntá yeka. Ke mbák ndók, chǎj ntó yi ntá yeka. ⁸ Ne ánáj ántwǎ, chǎj anka bǎ mmik mango be bǎchí bǎ bebá, mango be me nchí chak besí Mandem, ne mango be bekwéné bechi ne bhǎ ndú netanj ane bǎ bátanj me. ⁹ Aká bo mango be bachi bǎ bebá mbonyune bábhhíkí noko me. ¹⁰ Aká bo mango be nchí chak besí Mandem mbonyune mérdǎj ntá Etaya ne bápú pere ghǎ chǎj me. ¹¹ Aká mángǎ be chǎj mántǎj bǎ bebá ewak émot, téndu Mandem átáj mfǎ mmik, afere yi ndú kefǎ eki.

¹² “Mbǎj beyá menyinj beghati bhe, ke mbák ngátí bhe bo menkem néne, bápú kway bejwimem. ¹³ Eǎjǎjǎ Bedyere ke ákà chǎj bo mándinj tetep nkem ane áyǎj Mandem. Anaj ántwǎ chǎj anka mándinj tetep nkem, mbonyune apú rem chí enyinj ene éfú yi anti. Ené yi aghoko ke árǎm, ne chǎj angati bhe menyinj ebhen bétwǎ ambi. ¹⁴ Chǎj anchye me kenókó mbonyune ást chǎj menyinj ebhen befú ntá ya, angati bhe. ¹⁵ Yéntíkí enyinj Etaya chí eya nkǎwǎ. Nǎ ke ngátí bhe bé yéntíkí enyinj ene Eǎjǎjǎ Bedyere ágháti chǎj bhe, ást chí ntá ya.”

Chǎj basémé ameka anjibhiri andǎp chí manjǎk

¹⁶ Yesu arók ambi beghati baghókó bhi be, “Mandu mpok, bápú pere ghǎ me. Ke mandú mpok, chǎj mámpet mángǎ me.” ¹⁷ Mbak baghókó bhi bǎré rem ne bati be, “Ene yí árǎm nǎ chí yí. Yi bhe mandú mpok, sépú pere ghǎ yí, ne mandú mpok chǎj sémpet séngǎ yí. Apet arem be chí mbonyune yí árdǎj ntá etayi. Nǎ bé yí?” ¹⁸ Bǎpet bǎré rem ne bati be, “Yí bé ‘Mandu mpok’, mandú mpok, nǎ bé yí?” Sébhíkí jwimem ndú enyinj ene yi árémé. ¹⁹ Yesu arinj be baghókó bhi báyanj bebhep yi enyinj éti ndak ane. Arém ye be, “Ngátí bhe be mandú mpok, bápú pere ghǎ me, ke mandú mpok chǎj mámpet mángǎ me. Yǎ ke esǎjǎri né bhe?” ²⁰ Tetétep, chǎj mándi babhese ansep nǎko amík ne mámbǎj basémé, ke bǎ mmik mámbǎj manjǎk. Chǎj mámbǎj basémé ke basémé ameka anjibhiri andǎp chí manjǎk. ²¹ Mpok ngǎre ne menie ándǎj, ábhǎj basémé anti mbonyune mpok nebbe akway. Ke ánáj ámbé, manjǎk ábhák ne yi be mǎnkǎ átwǎ fá amik. Enká angokǎntik bebé nebbe. ²² Nǎ, ke échi ne be nkǎwǎ. Néne basémé ájwí be anti, ke chǎj mpet ngǎ bhe, ne mpok yǎ chǎj mámbǎj beyá manjǎk, ne yé mmú apu kway beferé mǎ amem bati ayeka. ²³ Ndú nywǎp enǎ, bápú pere bhép me yényinj. Tetétep, mbák mámbep Etaya yéntíkí enyinj

ndü nnyén ena, áchye bhe. ²⁴ Kpátě echon, bábhiki re bhép Etaya yényin ndü nnyén ena. Bép ká, ne chon anchye be be manjak ameka anjwi poot.”

Yesu atan achá mmik

²⁵ Yesu arak ambi berem be, “Mpok ane nkem, ngati bhe barak ane chi ndü bakay. Ke mpok átwò ane mpú pere ghati be menyin ndü bakay. Mpok yo ánkway, ndobhe ghati bhe menyin eti Etaya chi kponoron. ²⁶ Mpok yo, chon mámbep Etaya menyin ndü nnyén ena. Mbíki rem be chon nikmuet ntá yi be áchye bhe enyín. ²⁷ Mbón Eta akon be mbonyune bákón me, ne mánóko be mfu chí ntá yi. ²⁸ Mfu chí ntá Eta ke nchi twò fá amik. Néne, nchi ró mmik, nchi petnsem ntá Eta.”

²⁹ Baghok abhi barem ye ntá yi be, “Mhm! Néne órem menyin kponoron ne séjwimem. Ópú pere rem kepi ndü bakay!” ³⁰ Néne, sérinjí be, órinjí yéntiki enyín. Órinjí yé chi menyin ebhen bo bábhónó anti bebhep wo. Ene éku sénóko bé ofu chí ntá Mandem. ³¹ Yesu akeme bhó be, “Mánóko néne?” ³² Mpok átwò, tetep anán atwò, ane bátaaka chon yéntiki mmu andak eyi ebhak mándo me awánti. Ke sayri sayri, mpú me awánti mbonyune, Eta achi ne me. ³³ Ngátí bhe menyin ebhen be mámbát mmuet ne me mámbón kpák amem bati ayeka. Chon mámbon besonori fá amik, ke bón ká netanjánti, nnán mfókóri mmik.”

17

Yesu are nikmuet eti bakoño bhi

¹ Yesu anáná nóko berem menyin ebhen, ayon amik ayinji mfay, arem be, “Eta, mpok akway. Chié Móywe keném be eti ya bo mángó keném eke. ² Wò ke óchyé mé betan mfay bó mankem be nkú mankem abhen óché me mambon nepem enen nebhiki bhon ngwenti. ³ Ne nepem enen nebhiki bhon ngwenti, chí bérinjí wò, wò mmu óchí Mandem tetep ne achák apu ne berinjí Yesu Kristo mmu ótó. ⁴ Nku bo mángó keném eke ndu nnáná betik ebhen óchyé me. ⁵ Eta, néne sot me mbak ne wò, óchye me keném besí ebhe, nkúbhé keném eken mbónó nyaka ne wò ke óghoko mmik.

⁶ “Nku bo mándínó wò, bo abhen óyábhé fá amik óchyé me. Báchí bó bhe, ne wò ke óchyé me bhó. Bábháré eyon eye. ⁷ Néne bárinji be yéntiki enyín ene mbónó, éfú chí ntá ye. ⁸ Ngátí bhó menyin ebhen óchyé me be ngati bhó. Báka ne me, ne bárinji ye tetep be mfu chí ntá ye. Mánoko nkwo be wò ke ótó me. ⁹ Nchi nikmuet eti yap. Mpú nikmuet eti mmik nkem. Nchi nikmuet chi eti bo abhen óchyé me mbonyune bó báchí bó bhe. ¹⁰ Bóbha mankem chí abhe, ne abhe chí abha. Ne bó ké nepem enap nekú bo mángó kenóko eka. ¹¹ Néne, mpet mpú fá

amik, ke bó bábháé are. Nchi twò ntá ye. Eta! Wambon mmú óchí Nyáná, kém bó ne betan ebhe, betan ebhen óchyé me be mambak mbó mmu amot, nkúbhé mbó enyú wò ne me sechi mmu amot. ¹² Mpok nchi ne bhó, nkém bó sayri ne betan ebhen béchí ndü nnyén ena, nnyén enen óchyé me. Nkem bó, ne yé mmu wap amot abhiki nem ebhi, ébhíki faet chí ane ábhónó nyaka ménem, bé enyín ene básinjí émfú tetep. ¹³ Néne, nchi twò ntá ye, ne nchi rem menyin ebhen ndü mpok mbáé fá amik, bé manjak ama ámbák ne bhó. ¹⁴ Ngátí bhó menyin ebhen óchyé me ngati bhó. Eti yo, mmik apap bhó mbonyune bápú bó mmik ane, nkúbhé mbó enyú mpú mmú mmik. ¹⁵ Mpú nikmuet bé ómféré bhó fá amik, ke chí bé ónkém bó be mbámbu áké ku bhó yényin. ¹⁶ Bápú bó mmik nkúbhé mbó enyú mpú mmú mmik. ¹⁷ Sot tetep ku bó mámbák nyáná. Eyon eye echi tetep. ¹⁸ Nkúbhé mbó enyú ótó me fá amik, nó ké nchi to bhó amik. ¹⁹ Ne eti yap, nchye mmuet ntá ye bebhak nyáná bé bó nkwo mankway bebhak nyáná tetep.

²⁰ “Mpú nikmuet chí eti bakoño abhen bóbhó, ke eti bo abhen bághok menyin ebhen bo bátón, mánsikinti ne me nkwo. ²¹ Nchi nikmuet bé bó mankem mámbák mbó mmu amot. Etaya, ménikmuet be nkúbhé mbó enyú óbháre mmuet ne me ne mbát mmuet ne wò, bó nkwo mámbát mmuet ne bhesé bé mmik ánkway ménóko be wò ke ótó me tetep. ²² Nchye bhó nkúbhé betan ebhen óchyé me, bé bó mámbák mmu amot, nkúbhé mbó enyú wò ne me sechi. ²³ Chon mbak ne bhó nkúbhé mbó enyú óchí ne me, be sayri sayri, mándop chí mmu amot, bé mmik ankway berinjí be wò ke ótó me, ne bé okon bó mbonyu ókón me. ²⁴ Eta, méyán be bó nkwo, bó óchyé me mámbák ne me ndü nebháet ane menchí, bé mángó kenóko eken óchyé me mbonyune okon me te mpok óbhíki re ghoko mmik. ²⁵ Eta, wò mmu óchí chak, bó mmik bábhíki rinji wò, ke ndínjí wò, ne nkwo wa ane bárinji bé wò ke ótó me. ²⁶ Nku bó mándínjí wò, ne chon ndak ambi beku nò, be bo mankon bati nkúbhé mbonyu ókón me, ne be mámbák amem bati ayap.”

18

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ Yesu anáná nóko menikmuet enyu eyo, afa ne baghokó bhi, bákinji mónyen ane bábhíni be Kídrón. Mónki áchí nyaka are ane yí achwe amem ne baghokó bhi. ² Júdas mmu áti yi arinjí nkwo ebhak eyo mbonyune Yesu ne baghokó bhi bátemeri noko nyaka are. ³ Júdas asot eká batemé nenu ne mbok babhabheri abhen ekerákap

abhen bóbati bachiákap ne bõnkwõ Fárisi bátó. Bó mankem barok are ne berõnjõ ne menyinjí nenu amo. ⁴Yesu arinjí yëntiki enyinj ené ébhõnjõ béfákári ne yí. Afú ndü nkwo baghokó bhí, atén mmuet ambi arem be, “Agha báyanj?” ⁵Bákéme yi be, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arem be, “Ghó mé ne.” Júdas mmu atí yi abhak aré téé ne bhõ. ⁶Mpok Yesu aghati bhõ be, “Ghó mé ne”, bárók ne nsem ne nsem bákwénti amik. ⁷Yesu apet abhép bhõ be, “Aghá báyanj?” Bárem be, “Yesu mmu Násáret.” ⁸Yesu akeme bhõ be, “Ngátí bhe be chi me. Mbák ye me ke báyanj, dõ ká bakoño bha abhen nyaká.” ⁹Arem no, bé enyinj ene yi áréme nyaka be, “Ndu bo abhen óchyé me mbíkí nem ye amot,” emfu tetep. ¹⁰Simun Pita mmu achi ne akparenja amuet, agwop akparenja wu ndü kénkwõp, kpót atú nsem Müngo bachiákap Mandem chwát agwep amik. Nnyén nsem ere nébhak be Málkõs. ¹¹Yesu aghati Pita be, “Kemé akparenja ywe amem kénkwõp. Nké nyu nkõp esonjori ane Eta áchyé be me nyu ke?”

Básót Yesu bárók ntá Anas

¹²Münti batemé nenu asot eká batemé nenu eyi, bárók, bákém Yesu bágwót. Babhabherí ekerákap Mandem bábhák ne bhõ. ¹³Báyambi bárók ntá Anas, chi ngoré Káyfas. Káyfas abhak müngo bachiákap Mandem ndu mmie enõ. ¹⁴Yi ke áchyé nyaka manié ntá bo Israel be, “Éri be mmu amot ángü éti bo mankem.”

Pita arem be abhíkí rinji Yesu

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵Simun Pita ne nkoño Yesu achák baré koño Yesu. Ndü nkoño Yesu achák wu achi mmü ane müngo bachiákap árinji sayri, yi akoño Yesu kpát arak achwe amem senta müngo bachiákap. ¹⁶Pita ate nefi ndü nyü-ebhá. Eká nkoño achák wu, ane müngo bachiákap árinjí apetnsem nefi, arem kepi ne ngosõnj ane áchí anyübhá. Asot ye Pita áchwé amem ne yi. ¹⁷Ngosõnj wu nõ ábhábhéri nyü-ebhá abhép Pita be, “Pú wõ nkwo óchí nkoño mmü-ne?” Pita akeme be, “Mpú ne yi.” ¹⁸Mbáép áchí nyaka mpok yo. Eká baké betek abhen müngo bachiákap ne babhabherí ekerákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, báté bághábhéri mángwák nõkõ ngó wu. Pita nkwo arok ate ne bhõ angwaka nõkõ ngo.

Müngo bachiákap Mandem are bhép Yesu menyinj

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹Müngo bachiákap abhép Yesu éti bakoño bhí ne éti menyinj ebhen yi átõnj bhõ. ²⁰Yesu akeme yi be, “Ndem menyinj kponorõnj ntá bo mankem. Ntõnj bo amem bekeré neníkímmuet ne amem ekerákap mpoknkem ndü mbanj ene bo Israel báchém are. Mbíkí

rem yënyinj bhésé bhésé.” ²¹Ndak yí óbhép me menyinj? Bép bo abhen bághókó menyinj ebhen ndémé. Bép bõ mángatú wõ. Bárinjí menyinj ebhen ndémé. ²²Yesu áréme nõkõ nõ, mbabheri ekerákap amot ane áchí aré téé, adap Yesu ne awõ arem be, “Kwáé, enyu eyo ke órem kepi ntá müngo bachiákap Mandem-é?” ²³Yesu akeme yi be, “Mbák ndem enyinj ené épú chak, ghatí me yo. Ke mbák ndem enyinj ene echi chak, odep me ndáká yí?” ²⁴Afõ ke Anas átó Yesu ne ngem amo ntá Káyfas, müngo bachiákap.

Pita apet rem be yi abhíkí rinji Yesu

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵Simun Pita abhuét nyaka téé, angwaka nõkõ ngo. Mbók bo abhen bachi are bábhép yi be, “Pú wõ nkwo óchí nkoño ywi?” Pita atañja, arem be, “Cháá, mpú ne yi.” ²⁶Mmõ betok amot ane müngo bachiákap abhak aré. Atú mómayi ké Pita ákpóré nyaka. Yí wu abhép Pita be, “Pú ngõ nyaka wõ amem mónkí ne yi?” ²⁷Pita apet atañja. Témté wu, nném nkak akók kòkòrókõ.

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸Básót ye Yesu eket Káyfas betí betí bárók ndü senta góbhano ne yi. Góbhano abhak mmü Rom. Babhõnjõ bo Israel kechwe ndu áchá góbhano. Ébhé yap érem nyaka bé mbák mmu Israel ánwé eket mmu ane apú mmu Israel, apú bhák pépép besí Mandem. Ndu báyanj nyaka menyie Epá Nekinji, bõ keyanj bébhak ne bakwap besí Mandem. ²⁹Eká Páilet afú amem senta ywi arok atemeri bhõ nefi, abhép bhõ be, “Ntikí enyinj mmü-ne aká?” ³⁰Bákéme yi be, “Mbõ mmü ne apú nkõ bebá, mbá sébhíkí twó fá ntá ye ne yi.” ³¹Páilet aghati bhõ be, “Sot ka yi be bé babhõnj mántanj manyé yi békõño ebhé eyeka.” Bákéme Páilet be, “Ébhé ébhíkí chye bhese betanj betanj manyé mmu, kpát sénchye eyon be mangway yi.” ³²Efákári enyu eyo be enyinj ene Yesu árimé nyaka ndu betonj enyü newú yi ábhõnjõ bégu emfu tetep.

³³Páilet apet achwe amem áchá ywi. Abhinji Yesu abhép yi be, “Wõ ke óchí mfõ bo Israel?” ³⁴Yesu akeme yi be, “Ndak ané óbhébhé me, afu chi wõmbõnj anti ke bo báchák ké bághatí wõ wu éti ya?” ³⁵Páilet akeme be, “Ókaysí be nchí mmu Israel? Bó etok eye ne bóbati bachiákap Mandem ke bákém bo batwõ ntá ya ne wõ. Mbõnj enyinj ene ókú chi yi?” ³⁶Yesu akeme yi be, “Kefõ eka kébhíkí fu fá amik. Mbõ kefõ eka kéfu chi fá amik, mbõ bõbha mánú be báké kem me manchye ntá bo Israel. Ke, kefõ eka kebhíkí fu ndü mmíkí ne.” ³⁷Páilet abhép yi be, “Nõ óchí mfõ?” Yesu akeme yi be, “Órem be menchí mfõ. Éti eyo ke bábhé me, ne éti yo ke ntwõ fá amik beghati bhõ tetep Mandem.

Yěntiki mmũ ane ákòŋo tetep Mandem, áta batú bégħok enyij ene mǎrēm.” 38 Páilet abhép Yesu be, “Tetep chí yí?”

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu (Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)

Páilet áréŋ nókò nò, arò Yesu apet afú nefi ntá bo Israel aghati bhò be, “Mbíkí għò ebéptí enyij ene yí aku. 39 Ke epij eyeka étòn bé yěntiki mmũé, mpok Epá Nekinj, mbòŋ berò m̀k̀enòŋ amòt ane báyan mandò yí andòk. Báyan mámféré Mfò bo Israel amò, yí ándókò?” 40 Bápét babik be, “Puyé mmũ-ne, feré chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébhé nntanŋ.”

19

1 Páilet achye ye eyòŋ be mánsót Yesu manden ne ékpá. 2 Batemé nenu básót b̀batábhéŋòk abhen báchi nsense, máni ntá bábay yí anti, barem be chí nta kefo. Básót nkú chu bafyé yí amœt, bárem be chí ayi nkú kefo. 3 Bábhò beròŋ ntá yí máŋòkò nòkò yí be, “Acha mfò bo Israel, kenókó kéchí eke eta!” Ndu b̀arèm nò, manchye nòkò yí nsáp besí. 4 Páilet apet arò áchá ywi afú nefi ntá bo Israel arem be, “Għok ka, nchí ntwó nefi ne yí ntá yeka be mándijni bé mbíkí għò ebéptí enyij ene yí ákú ené éyan be mángwáy yí.” 5 Yesu afú ye, aròk ne ntá kefo nsense yò anti, ne nkú chú yò amœt. Páilet arem ntá yap be, “Yinj mmũ yweka nò!” 6 Bòbati bachiákap ne babhaerí ekerákap bághò nókò yí, bábhò bebik mándeme nòkò be, “Dem mángó yí ndũ ekotákátí! Mángó yí ndũ ekotákátí!” Páilet arem ntá yap be, “Bé babhòŋ mánsót yí mángó ndũ ekotákátí, mbíkí għò ebéptí enyij ene yí ákú ene éyan mángwáy yí.” 7 Bo Israel, bákéme yí be, “Sébhòŋ ebhé, ne bekoŋo ebhé yò, abhòŋ bégu mbònyune ákú mmœt yí Mmò Mandem.” 8 Páilet ághókò nókò beyòŋ ebhen, becháy bepét bekem yí becha. 9 Apet achwe amœm áchá abhep Yesu be, “Etòk ene ófú are chí ene?” Ke Yesu abhiki keme ye eyòŋ. 10 Páilet arem ye ntá yí be, “Opú keme me yé eyòŋ? Óbhíkí riŋi be mbòŋ betan berem be mándò wó mándò, ne mbák ndém be mángó wó ndũ ekotákátí, bágó?” 11 Yesu akeme yí be, “Mandem ke áchyé wò betan. Mbò épú nò, mbò óbhòŋ betan amfay ya fá? Nò ke echi be bebú mmu ane ákémé mé áchyé ntá ye, béchá ebhe.”

12 Páilet ághókò nòkò nò, abho beyan mbi beferé Yesu amò. Ke bo Israel b̀aròk chí ambi bebik be, “Mbák óndó mmũ-ne ándók, nò opú mmœrè Mfò Rom! Mmu ane árèŋ be áchí Mfò, chí mmũ ane ánu ne Mfò Rom be ambak ndũ mmœt eyi!” 13 Páilet ághókò nókò beyòŋ ebhen, asot Yesu afú ne yí, achòkò ndũ enòk ntanjá manyé, nebħœt ane bábhijni ndu eyòŋ

bo Israel bé Gabáta. Nó chí, nebħœt batáy batay.

14 Egháká nókò nkárénká byo ne epay ndũ nywòp enen bátòŋti mmœt menyie Epá Nekinj, Páilet arem ntá bo Israel be, “Yinj ka Mfò yweka ne!” 15 Bábhò bebik mándeme nòkò be, “Dó mángwáy yí! Dó mángwáy! Dem mángó yí ndũ ekotákátí!” Páilet arem be, “Ngó Mfò yweka ndũ ekotákátí?” Bòbati bachiákap bákéme be, “Mfò amòt ke sébhòŋó, ne chí Sísa.” 16 Páilet ásót ye Yesu achye ntá yap be mándak mángó yí ndũ ekotákátí.

Bágó Yesu ndũ ekotákátí (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Básót ekotákátí ené bábhòŋó bego Yesu are báchyé yimbòŋ ámpókò. Apòkò kpát b̀aròk bágháká ndũ ebhak ené bábhijni bé Golgóta, nó chí “Nebħœt Enkònti.” 18 Aré, bágó Yesu ndũ ekotákátí. Bágó bo báchák nkwo bati apay, yěntiki mmu wap ndũ eyi ekotákátí, amœt ebhe awònem Yesu, achák ebhe awòghò. 19 Páilet nkwo arem básij enyij ndũ ebhókòŋòk bábhát ndũ ekotákátí, amfay ntí Yesu. Básij amò ábhák be, “Yesu mmu Násáret, Mfò bo Israel.” 20 Básij amò achí nyaka ndũ beyòŋ etòk berat, ndũ eyòŋ bo Israel, ne ndũ eyòŋó Latin, ne ndũ eyòŋó Grik. Ne nebħœt ane bágó Yesu ndũ ekotákátí abhak kékwót ne etòk egho. Eká, beyá bo Israel b̀apáy básij mò. 21 Bòbati bachiákap b̀aròk ntá Páilet barem be, “Oké síŋ be, ‘Mfò bo Israel.’ Síŋ chí be, ‘Mmũ-ne arem nyaka be achí Mfò bo Israel.’” 22 Páilet akeme be, “Enyij ene nsíŋj nnán nsíŋj.”

23 Batemé nenu bágó nókò Yesu ndũ ekotákátí, básót nden eyi b̀akóre ndũ baru anwi, yěntiki mmu wap asot ndu amœt. Ke érop nkú amœt. Nkú yò abhak nténden nemœt enen báyéme yěntiki neku eni befú amfay bégħáka amik, kekpoti yó yé ebhak. 24 Eku b̀aré rem ne bati be, “Séké dakati nkú ane. Sénguép chí ebháná, séngó mmu ane ábhòŋó besot yò.” Efakári enyune be enyij ene Ekáti Mandem éréme émfú tetep. Nó chí, básij amen árèŋ be, “Básót nden aya b̀akóre. Bágúép ebháná bérinj mmu ane ábhòŋó besot nkú aya.”

25 Batemé nenu báka nò. Nno Yesu abhak téé kékwót ne ekotákátí, ne manó máyi, María, ngøré Klopas, ne María mmò etòk Mágdala. 26 Yesu ághó nókò máyi ne nkoŋo ane yí ákòŋó téé kékwót, arem ntá máyi be, “Mmá, ghó m̀oywe nò!” 27 Arem ye ntá nkoŋo wu be, “Ghó máye nò!” Ne bebho ewak eyò nkoŋo wu asot nno Yesu aròk eket eyi ne yí.

Yesu agú ndũ ekotákátí (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

28 Menyij ebhen menkem befúéré nókò, Yesu ariŋi be betik ebhi memay. Ndu beku

be enyij ene echi amem Ekáti Mandem émfú tetep, arem be, “Manyiep ákwak me.” 29 Ejs mmém amen ánen echi nyaka are téé. Básót ekuchá fofok bágwót antí ntábhénok ene bábhijí be haysop, bátáp ndü mmem ma básá yi anyu. 30 Yesu asók mmém ma, arem be, “Betik ebha mémay.” Akáép emi, aro nepém eni nendok.

Báyém Yesu ambedapak ne nekõj

31 Nywõp ntõnjí bo Israel nékwáy. Beku ye bé erane ngú éké rap amfay ekotákátí ndü nywõbhé neywémuet bo Israel, bárók babbep Páilet be ányché betanj mánsiéptí bekap ebhap, mámféré bhõ ndü bekotakati. Nywõp neywémuet enõ nébhak nywõp negho. 32 Ekú batemé nenü bárak, básiéptí bekap mmü mbi, básiéptí bekap anefú. 33 Ke bággháká nõkõ amuet Yesu, bágghó bé anán agu, bó keseyptí bekap ebhi. 34 Ke ntémé nenü amõt asõt nekõj ayem Yesu ambedapak. Témté wu, manõj ne manyiep abho befu. 35 Mmü ane ághó nyaka ndü éfákári ké ághátí bhese ne enyij ene yi árem echi tetep. Aríjé be árem chi tetep be be nkwo mánsikántí ne Yesu. 36 Éfákári enyu eyõ bé enyij ené echi amem Ekáti Mandem émfú tetep. Nõ chí, enyij ene básíjé nyaka be, “Yé eghep eyi émot bápú syep.” 37 Ne Ekáti Mandem epet érem ndü nebhuet áchák be, “Chõj bo mámpok yi ane báyémé.”

*Bábhémé Yesu
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)*

38 Etaré nõkõ, mmü amõt átwó. Aká nnyén be Joséf. Abhak mmü etak Arimátia. Achí nyaka mmu ane ákõjõ Yesu. Acháy nyaka bo Israel ndü yi achí nkojõ Yesu. Afuét arak ntá Páilet bhésé bhésé, anikmuet be Páilet andõ yi ámféré mmuet Yesu ndü ekotákátí. Páilet achye yi betanj beku nõ. Joséf arak ye, aferé mmuet Yesu ndü ekotákátí. 39 Nikodémõs mmu áronj nyaka begho Yesu ne betí ewak émot, abhak nkwo ne Joséf. Yí, Nikodémõs arak ne babhé amen bábyok amuet ngu bé áké chõjõ. Babhé mére abhak nechóptí myrrh ne álos. Akway nyaka bebhak mbõ kilo besa bepay nsem byo ndü menwop ebhi. 40 Joséf ne Nikodémõs báferé Yesu ndü ekotákátí, básót bésyénden ne babhé amõ aré, mánép yi bekojõ epin bo Israel. 41 Mõnki áchi nyaka ndü nebhuet ane bágó Yesu ndü ekotákátí. Nnem nekõ nébhák are enen bábhíkí re bheme yé ngú amõt amem. 42 Téndu nywõp enõ néchí nyaka chí nywõp enen bo Israel báká ntonji béchwe ndü nywõp neywémuet enap, ne mbõnyune nmem enõ nébhíkí sap nyaka nekõ, Joséf ne Nikodémõs bárók bábhémé Yesu are.

20

*Yesu apetnsem ndü nepém
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)*

1 Nywõp neywémuet bo Israel néfaéré nõkõ, María mmõ etak Mágdala afa ne neyinywop arak ndü nmem Yesu. Aghó bé mánánj bábhíjiri ntay enen nechi anyü nmem báferé. 2 María afa ye arak ntiét ntiét ntá Simun Píta ne nkojõ Yesu áchák ane Yesu ákõjõ nyaka, arem be, “Báferé Yesu Acha ndü nmem ne sébhíkí rinji nebhuet ane bárõjõ bábhuré yi.” 3 Píta afú ye ne nkojõ anefú wu, báfá, báré rõj ndü nmem. 4 Bãre rõj ntiéntiét, ke nkojõ anefú wu ajet acha Píta. Ayambi aghaka ndü nmem. 5 Akuri amik. Asá nõkõ amík awu amem, aghó bebhók ésiénden are ke ake chwe amem. 6 Simun Píta mmu ákõjõ yi ansem áchwõbhé nõkõ ndü nmem, afuét, arak amem, aghó bebhók ésiénden ebhõ are bhuré. 7 Aghó nden ane mánébhé nyaka ntí Yesu ne yo nkwo. Ne nden eyõ ebhak aywi nebhuet kekúri nenep. 8 Ke nkojõ anefú wu ane ayambi áchwõbhé ndü nmem achwe amem nkwo, aghó ne amík, anoko. 9 Kpáte mpok yo, bó bábhíkí re jwi nyaka mmem ndü enyij ene Ekáti Mandem éremé bé Yesu abhõj bepetnsem ndü nepém. 10 Bakõjõ Yesu bhõ bápetnsem ndü beket ebhap.

*Yesu abhesi ntá María ane etak Magdala
(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)*

11 Ke María ate nepaka nmem andi nõkõ kebho, ne ené yi ábhuet bedi, akuri amík, aguép amík awu amem nmem. 12 Aghó boángel Mandem bati apay chókõ ne nden pépép amuet ndü nebhuet ane bábhuré nyaka Yesu. Amõt abhak ndü nebhuet ntí ywi achí nyaka. Achák ndü nebhuet bekap. 13 Bárem ntá María be, “Mmá, ðdi yi?” María akeme bhõ be, “Chí éti báferé Acha bárõjõ ne yi, ne mbíkí rinji ebhak ene bábhuré yi.” 14 Arémé nõkõ nõ, ayibhiri mmuet aghó Yesu téé, ke yi kerinji be chí yi. 15 Yesu arem ntá yi be, “Mma, ðdi yi? Jyàn agha?” Ndü María ákáysí bé chí mmu ane áyinjí nki, arem ntá yi be, “Éta, mbák óferé yi, ghatí mé ebhak ene óbhuré yi bé ndák nsót yi.” 16 Yesu arem be, “María!” María ayibhiri mmuet arem ndü eyõj bo Israel be, “Rabóni!” [Nõ chí “Nõj”]. 17 Yesu arem ntá yi be, “Kékem me, mbõnyune mbíkí re rõj amfay ntá Étaya. Ke dák ntá bõmaya ghatí bhõ bé mëpetnsem ntá Étaya, ne etayeka. Ntá Mandem awa, ne Mandem ayweka.” 18 María mmõ etak Mágdala arak aghati bakõjõ Yesu be, “Ngõ Yesu Acha.” Ne aghati bhõ menyinj ebhen Yesu aghati yi.

*Yesu abhesi ntá bakõjõ bhi
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)*

¹⁹ Egháká nókó beku ndü nkúbhé nywəbhé neywəməet eno, bakoŋo Yesu bábhak amem eket émot ne babhinywəp femfé ndu báchay bōbati bo Israel. Yesu arək ate bō besí, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁰ Arém nókó nō, atón bō amō yi ne mbeápak eyi. Bakoŋo abhi bájwí ne maŋák ndu bághó Yesu Acha. ²¹ Yesu apət arem be, “Kpák ámbák ne bhe! Nkúbhé mbō enyü Etaya átó me, ke nchí tó be.” ²² Yesu árémé nókó nō, afép bhō éyü, arem be, “Dó ka Efónó Bedyere ámbák ne bhe. ²³ Mbák mámfónjóri mmu bebú ebhi, Mandem nkwo áfonjori yi. Mbák bábhiki fonjori bebú mmu, bérəp yi anti.”

Tómás arem be mbák yi akhíkí ghō Yesu amík apú noko

²⁴ Nkoŋo Yesu amət ndü abhen bati byo ne apay, ane áká nnyén be Tómas, nō chí efák, apú nyaka ne bati, mpok Yesu átwó. ²⁵ Tómas átémérí nókó bhō, béré ghati yi be, “Ségho Yesu Acha.” Ke yi akeme bhō be, “Kpáte ngó ne amík bebhé-mpi yí amō, ntək bhō ne senəŋ awō, mbát awó ndü tambe ywi mpú noko.”

²⁶ Efuéré nókó manywəp ánen, bakoŋo Yesu bápét babhak anywəp ndü nebhuet amət. Tómas abhak ne bhō. Babhinywəp ábhák femfé, Yé nō, Yesu atwó, ate nenti enap, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁷ Arém ye ntá Tómas be, “Tók berinj ebhen bechi ndu amō ya ne kenəŋámō eke ghō. Sá awó fá ndü tambe wa. Képerere makati. Bák mmu ane ándoko!” ²⁸ Tómas akeme yí be, “Acha ne Mandem awa!” ²⁹ Yesu arem ntá yi be, “Onókó mbənyune óghó me ne amík? Eri echa ntá bo abhen mánoko yəndu bábhíkí ghō ne amík.”

Nti ane Jšn ásinjí ekáti-ne

³⁰ Yesu akə nyaka beyá menyinjí maknkay béchák besí bakoŋo bhi, ebhén bábhíkí sin amem ekáti ene. ³¹ Básinj menyinj ebhen béchí amem ekáti ene be menkwak be mánókó be Yesu ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be átò, Mmō Mandem. Ne bé ndü mánókó yí, mámbónj nepém ndü nnyén eni.

21

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi

¹ Etaré nókó, Yesu apət atónj mmuet ntá bakoŋo bhi. Ndonj yo, ebhák chí nepaka Manyu Tibérias. * Séngó enyü yi atónj nyaka mmuet ntá yap. ² Símun Píta ne Tómas ane bábhinjí be efák, ne Natániel ane áfú Kána atú Gálili, ne bō Sebedi bati apay, ne bakoŋo Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndü nebhuet amət. ³ Símun Píta arem be, “Mérəŋ anyén ne ási.” Bakoŋo Yesu báchák béréme be, “Sérəŋ

ne wə.” Bō bārək básót áchwí, béré gháp anyén amem áchwí wu beti menkem ndu bekem nsi, ke yənyinj bóke kém.

⁴ Ndu mban akəŋari, Yesu ate nepakányen. Yé nō, bakoŋo bhi kerinjí be chí yi. ⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bōbha, bákem nsi?” Bákéme yi be, “Ae.” ⁶ Aghati bhō be, “Gwép ká asi ebhe awónem áchwí, chəŋ mánkém nsi.” Bágwép asi ebhe awónem. Beyá nsi ekwen, kpát échá bhó beyá beyá nkáp ebhi. ⁷ Nkoŋo ane Yesu ákónj nyaka arem ntá Píta be, “Chí Acha!” Píta ághókó nókó be chí Yesu Acha, asət nden ayi afyé amuet, adók, akwen amem manyu. Aféré nyaka yo amuet ndu beku betik. ⁸ Ke bakoŋo abhen bārəbhé amem áchwí béré nok bekoŋo yi angəkonyén, mánja nako beyá nkáp ane ajwi nō ne nsi. Nebhuet ane báfú bérəŋ angəkonyén ke sap. Abhak mbō bayat besa betay.

⁹ Bákó nókó ebhi baghō ngo ane bábháyti ne bakiri. Nsi ebhak are. Bret nkwo abhak are. ¹⁰ Yesu arem be, “Twó ká, ne mbək nsi eyo nō bákémé.” ¹¹ Píta arək ndu áchwí, aya beyá nkáp, akó ebhi ne wu. Ajwí ne nsi egho ebhak besa tándramót nsem byo ne érat. Ke yəndu nsi eyo éyá nō, ási kedakati. ¹² Yesu arem ntá yap be, “Twó nyié ká nenyié.” Ke yé nkoŋo amət kemō bebhep yi be, “Ochí agha?” Bárinjí be chí Yesu Acha. ¹³ Yesu asət brét achye bhō. Akə enyumət ne nsi. ¹⁴ Ndonj ayō abhak ane ajwi erət ené Yesu átónj mmuet ntá bakoŋo bhi, bebho ndü mpok ane yi ápérénsenm ndü nepém.

Yesu aya Píta amuet

¹⁵ Mányie nókó nenyié, Yesu arem ntá Símun Píta be, “Símun, mmō Jšn, əkəŋ me əchá menyinj ebhen-ə?” Símun akeme be, “Ee, Acha, orínjí bé nkəŋ wə.” Yesu arem be, “Ne bōbághónəmén ayá.” ¹⁶ Bėjwí ndəŋ epay, Yesu arem be, “Símun, mmō Jšn, əkəŋ me?” Símun akeme be, “Ee, Acha, orínjí bé nkəŋ wə.” Yesu arem be, “Babheri noko bághónəmén aya.” ¹⁷ Bėjwí ndəŋ érat, Yesu arem be, “Símun, mmō Jšn, əkəŋ me?” Píta abé nti mbənyune Yesu ábhep yi enyinj ere émot ndəŋ érat. Ekə, aghati Yesu be, “Acha, orínjí yəntiki enyinj, orínjí bé nkəŋ wə.” Yesu arem be, “Ne bághónəmén aya. ¹⁸ Tetəter, mpok óhí esakamu, ore gwót mmuet, óndək yəntiki ebhak ené ókónj. Ke mpok ókókó, chəŋ ónjəŋ amō amfay, mmu achák amfye wō nden amuet, ansət wə andək ebhak ene óbhíkí kəŋ berəŋ.” ¹⁹ Yesu arem nō betəŋ enyü newú enen Píta ábhónj bégu ndu bechye Mandem kenókó. Yesu arem ye ntá Píta be, “Korjō mé.”

Yesu ne nkoŋo ywi achak

²⁰ Píta ayibhiri mmuet aghó nkoŋo ane Yesu ákónj ndu ákónj bhō ansem. Nkoŋo wu

* 21:1 Nkúbhé Manyu Gálili ke bábhinjí nyaka bé Manyu Tibérias.

ke ághókó nyaka amæt Yesu mpok mányìè nenyíé, ne yí wu ke ábhébhé nyaka Yesu be, “Acha, agha áti chòŋ wó?” ²¹ Píta ághó nókó yi, abhep Yesu be, “Acha, ná ne ane?” ²² Yesu arəm be, “Mbák mǎyaŋ bé yi wu ambak nepém te mpetnsem, εγὼ ἐγίνηί wó ná? Κοηό μέ!” ²³ Enyiy ene Yesu árémé, étáká nenti bōnkwo be nkoŋo Yesu wu abhíkí bhòŋ bégú. Ke, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta be Jón apu gú. Arəm chi be, “Mbák mǎyaŋ be yi áké gú té mpetnsem, εγὼ ἐγίνηί wó ná?”

²⁴ Nkoŋo Yesu wu ke ághàti bhese menyiy ebhen, ne yi ke ásíní bhò amík. Ne séríní bé enyiy ene yí árəm echi tetep.

Ngwéntí kɛpi

²⁵ Yesu aká nyaka beyá menyiy bechak. Mbò básín bó menkem amík émot émot, nkáysi bé mbə mmík nkem ajwí ne bekáti, kpáte mbok andəp.

Ekáti Betik Bõnto

Bariep bétó Efónó Bedyere

1 Eta Tiófilos, ndü ekáti eya ene mbi, nsinj éti menyinj menkem ebhén Yesu áká ne ebhen yi atõõ bebho mpok yi ábhó betik ebhi fá amik, ² kpát bégháka nywõp enen Mandem áká yi akó amfay. Apére ko amfay, Efónó Bedyere áka yi angati bo abhen yi ayabhe be mámbák bõnto bhi menyinj ebhen bõ babhõõ bekã. ³ Mpok yi aperensem ndü nepém, atõõ mmuet ntá yap ndü beyã ndõp ndü manywõp besa bepay. Bághõ yi kponõronj enyu ené bápú kway memakati be, sayri sayri, apetnsem ndü nepém. Apet nyaka nsem ndü nepém antõõ nõkõ Eyõõ Mandem bekã bo mándinj enyü Mandem ábhák ne bho mbõ Mfõ wap. ⁴ Mpok yi ábhuet ne baghókõ bhi aghati bhõ be, “Báké fá Yerúsalem. Chókõ ká nõõ akap ané Eta afyé bariep bétó mbõ enyü ngátí bhe. ⁵ Jõn ájwiti nyaka bo ne manyiep, ke ndü mpáy manywõp, chõõ Mandem anjwiti bhe ne Efónó Bedyere.” ⁶ Mpok Yesu achi ne bõnto bábhép yi be, “Acha, chõõ õnsõt kefõ Israel õnkeme ntá yese bo Israel ke?” ⁷ Yesu akeme bhõ be, “Bábhíká bhõõõ berinj mpok ane Eta afyé be menyinj ebhen memfakari. Eta mmu afyé mpok ndü betanj ebhi ke arinjí. ⁸ Chõõ Mandem anchye bhe betanj mpok Efónó Bedyere atwó ntá yeka, mámbak ye batísie bha amem Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne atú Samária, ne ndü mmik nkem.”

Mandem akw Yesu akó amfay

(Mk 16.19-20; Lk 24.50-53)

⁹ Yesu áréme nõkõ no, Mandem asõt yi apetnsem amfay. Báte mánjinj nõkõ yi ndu áronj. Nebhán nekúti yi, bõ keperẽ ghó yi. ¹⁰ Báre yinj gbokós ndü yi áronj amfay. Bápére gho, bo bati apay ne nkú pépép amuet báté kekwoõ ne bhõ. ¹¹ Barem be, “Bè bo Galili, ndáká yi bachi afo téé mánjinj nõkõ awu amfay? Chõõ Yesu mmu áró be arõõ amfay, ampentsem nkúbhé mbõ enyü bághõ yi áronj amfay.”

Matias asõt epok Júdas

(Mt 27.3-10)

¹² Bõnto Yesu barõ ye Njie Menõk Olif batpntsem Yerúsalem, nekõ enén nechi mbõ kilõmeta amõt. ¹³ Báchwõbhé nõkõ aré, bákó amfay ndü móket amõt amem ekerémfáy ane bõ báchõkõ nyaka are. Bõnto bhõ babhak Pita, ne Jõn, ne Jems, ne Andru, ne Filip, ne Tomás, ne Batolómio, ne Mátiõ, ne Jems mmó Alfeyos, ne Símun ane achi

nyaka ndü nkwoõ bo abhen mántü éti etõk eyap, ne Júdas mmó Jems. ¹⁴ Bõ mankem babhak eyõõ émot. Báchyé mmuet ndü nenikímuet nebhuet amõt chechem ne mbõk bakoõõ Yesu abhen bagharé, ne María nõõ Yesu, ne bõmáyi abhen babhakanem.

¹⁵ Ewak émot ndü manywõp eyõ, bakoõõ Yesu bákém echeme. Bábhák bati besa betandat. Are, Pita afate arem be, ¹⁶ “Bõma, menyinj ebhen básinj amem Ekáti Mandem éti Júdas mmu ákwáká bo mankem Yesu bebhõõ nyaka befú tetep. Nõ chí menyinj ebhen Efónó Bedyere áká nyaka Mfõ Debhit ándinjí ne arem be bebhõõ befakari. ¹⁷ Yi Júdas achi nyaka ndü nkwoõ ywese ndu Yesu áyábhé yi be ankã betik ne bhese.

¹⁸ “Júdas atí nõkõ Yesu, asõt nkáp manõõ ané báchyé yi aku ekpókõ mmik. Ne ndü ekpókõ mmik eyõ, yimbõõ akwén kébhéri menie básén, mántep áróri amik, agú. ¹⁹ Bõ mankem abhen báchí amem etõk Yerúsalem bághók ndak ane áfakári. Eká bábhõ bébhinjí nebhuéremik wu ndü eyõõõtõk eyap be Akeldáma, nõ chí mmikí manõõ.

²⁰ “Echi mbõ enyü Mfõ Debhit asinj amem Ekáti Bakway bé:

‘Eket eyi éndóp ewó,

yé mmu kéchõkõ amem.’

Ne Debhit apet asinj be,

‘Mmu ácháak ánsõt épókõ betik eyi.’

²¹⁻²² “Eri ye bé mmu ácháak ánehém ne bhese be séngátí nõkõ bo mbõ batísie be Yesu apetnsem ndü nepém. Mmu wu abhõõ bébhak chi mmu ane achi nyaka ndü nkwoõ ywese mpok Yesu Acha achi ne bhese, bébhõ mpok Jõn ájwiti yi beghaka nywõp enen yi arõõ amfay.”

²³ Nkaysi yap akwén amuet bo bati apay: Joséf ne Matias. Joséf abhõõ manyén ácháak ápáy. Nõ chí Jústõs ne Básabas. ²⁴ Mánik ye mmuet bé, “Acha, õrínj nkaysi yéntiki mmu. Ndü bõbhèn bati apay, ntiki mmu óyábhé ²⁵ bé ambak müntõ ndu betik ebhen ndu besõt epók Júdas mmu áronj ebhak ené ékway ne yi? ²⁶ Báguép ye ebhanja éti bõbhèn bati apay. Eká Matias. Básõt ye Matias báchem ne nkwoõ bõnto Yesu bachak bati byõ ne amõt.”

2

Netwó Efónó Bedyere

¹ Nywõp epá bo Israel ene bábhinjí bé *Péntekõs eghaka nõkõ, bakoõõ Yesu mankem bábhák nebhuet amõt. * ² Ewat éfú amfáy témchók mbõ ené mbúép atanatanj éjwí amem eket ené bõ bachi are. ³ Bághõ menyinj mbõ baringõ. Átaka, enyu ené yéntiki mmu wap abhõõõ nemõt enen nete

* 2:1 “Péntekõs chí manywõp besa bepay nsem byõ.” Nõ chí, bébhõ ndü nywõp Epá Nekinjí.

yi anti. ⁴ Témte wu Efónó Bedyere abhak ne yéntiki mmu wap tontó. Aká bábhó bérémm beyónótak ebhen bə babhiki ghək.

⁵ Mpok yə, bə abhen báfyə betan bebhère bebhé bo Israel babhak Yerúsalem. Báfu ndü beyá betək. ⁶ Bághókó nókó ewat eyə, bərók ntiét ntiét béghə enyinj ene éfakari. Bábhak maknkay beghók ndü bakoŋo Yesu bərəm beyónótak nyáná nyáná enyu ené yéntiki mmu wap ághók ndu eyi eyónótak enyinj ené bərəm. ⁷ Bábhák maknkay tontó, bábhə berem be, “Pú bəbhen mankem chi bo Galili?” ⁸ Ná échi bé yéntiki mmu ywese ághók enyinj ené bó bərəm ndü eyi eyónótak? ⁹ Séfú betək nyáná nyáná: Mbək báfu Pátia, báchák Mídia, abhénéfú Elam; mbək báfu Mesopotemia, báchák atú Judéya, abhénéfú atú Kapadóshiya; mbək báfu atú Póntos, báchák atú Esia. ¹⁰ Mbək báfu atú Frijia, báchák atú Pamfilia. Mbək báfu Ijip, báchák báfu ndü batáp etək Líbia ane achi kekwot ne Sirene. Ndü abhen báfu Rom, mbək chi bo Israel, báchák bə abhen bákòŋo Mandem mbə bo Israel, ¹¹ báchák báfu Kret, abhénéfú Arébia. Yé nə, yéntiki mmú ywese ághók ndu bó bərəm menyinjí maknkay ebhen Mandem áká ndu eyi eyónótak.” ¹² Bó mankem bábhák maknkay, batí átáká bhó, bábhó bebhəp batí be, “Ané ndak-aa?” ¹³ Ke bachak bərə way bakoŋo Yesu mándem nəkə be, “Mmém akem bəbhen!” Netwə Efónó Bedyere

Enyinj Pita aghati bati bo Israel

¹⁴ Pita afate ye ne bənto báchák batí byó ne amot, abho berem ne eyon etanatan ntá beyá bəbhə be, “Bó Judéya ne be mankem abhen bəchi Yerúsalem, tá ká batú mángók enyinj ene mərəm. ¹⁵ Bəbhen bábhíki kwén chí mmém mbə enyú bákáysi. Nywəp nechi ndiere nkárénká nénénamot bėti. ¹⁶ Né chí enyinj ene ndemekepinti Jóel arem nyaka be chəŋ emfakari. Jóel arem nyaka be, ¹⁷ Mandem arem be ‘Ndü manywəbhé ngwenti, chəŋ nkə Efónó ya antwə ntá yéntiki mmu. Bəbhəka mángati barak ané me mfyé bó anti. Besak ebhəka mángó kenó amík antifu, ne baseansi bhəka mángə kenó. ¹⁸ Ndu manywəp eyə, chəŋ nkə Efónó ya éntwə ntá baká betik abha, abhén baghərə, ne abhen babhakanem, nkə bó mángati barak ané mfyé bó anti. ¹⁹ Ne chəŋ nkə menyinjí maknkay mémfakari amfay, ne ntəŋ berinjí maknkay fá amík. Chəŋ manon ambak, ngó ambak, mónŋo ambak. ²⁰ Chəŋ mmok anjibhiri ándəp ejuri, ntəŋ anjibhiri andəp manon, ke nywəp negho enén Acha átwə nengaka.

²¹ Ne chəŋ embak be yé agha ane abhijí Acha be ánkwak yi, Acha əpeme yi.’ ”

²² Pita arək ambi bérémm be, “Bo Israel, ghók ká beyon ebhén: ‘Yesu mmu Násáret chí mmu ane Mandem áyábhé nyaka. Atəŋ kponoron bé ayap yí ndü áchyé yi betan. Aká ye menyinjí maknkay. Atəŋ berinj. Bə babhəŋ bárijí nə sayri mbənyune aká nyaka menyinj ebhen besí ebhəka. ²³ Mandem anəŋ arinjí nyaka enyinj ene ébhónó befakari ne Yesu bekoŋo nkaysi yi. Báfyé yé yi amə yeká be mánychey yi ntá bo bebá be mángó ndü ekotákáti, mángway. ²⁴ Ke Mandem aká yi ampetnsem ndü nepém, afere yi ndü bebé newú mbənyune newú nepu kway nyaka bebhəŋ betan amfay yi.’ ” ²⁵ Mfo Debhít asinj nyaka éti yi be,

“Nchi ghə nyaka Acha mpoknkem besí bha, abhak ebhe awónem eya, be yényinj eke nyíkisi me.

²⁶ Ntí ena néjwi ye ne manjak, ne nchi rem kepí ne manjak.

Ne mbákánti chí ne Mandem,

²⁷ Mbənyune wə Mandem əpú chen chəŋ me óndó amem etókó bawú,

əpú rə chəŋ Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.

²⁸ Okə me ndinjí mbi nepém.

Ndü óchi ne me mpoknkem, chəŋ ónkə membəŋ beyá manjak.”

²⁹ Pita arək ambi berem be, “Bóma, nchi kway beghati bhe kponoron éti Mfo Debhít, chí mbi ywese. Agu nyaka, bábhéme yi, ne nnem eni nebhuət fá ne bhese kpate echəŋ.

³⁰ Achi nyaka ndemekepinti. Ariŋj bariəp amen Mandem áchyé yi, kpát anyú nku be chəŋ Mandem ankə ebhárémə ywi anyie enókó kefə eyi. ³¹ Debhít ayambi aghó enyinj ene Mandem abhəŋ bekə ndü mpok ane átwə ambi ke yə emfakari. Aghó be, chəŋ Mandem ankə Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto ampetnsem ndü nepém. Éti yə,

Debhít arem nyaka be, ‘Mandem abhíki chen Mpeme yí áyábhé ándó amem etókó bawú ne abhíki chen mməet yi ámpó amem nnem.’

³² Mandem aká Yesu ampetnsem ndü nepém ne besé mankem séghó yi ne sechi batísie be achi nepém. ³³ Mandem achey yi beyá kenókó ndu aká yi achəkə ebhe awónem eyi ndü enókó kefə. Éta abhəre bariəp ami ndu achey yi Efónó Bedyere. Ne chí Efónó Bedyere mmu Yesu achey bhese ke aká menyinj ebhén bəfakari ne mbə enyú bəghə ne bəghók.

³⁴ Debhít abhíki rə nyaka etókó bawú ándók amfay. Ke yimbəŋ arem be,

‘Éta Mandem arem nyaka ntá Acha wa bé: “Chəkó fá ebhe awónem eya ndu enókó kefə,

³⁵ kpáte nkə bəmpap abhe mámbak mbə enək ene óchəkə ónyanja bekak aré.’ ”

³⁶ “Bo Israel mankem bábhəŋ bəriŋi ye sayri be, Yesu mmu be bágo ndü ekotákátí ke Mandem ákú yi áchi Acha ne Mpepe yi áyábhé.”

³⁷ Bághókó nókó enyiŋ ené Píta areme, ékwén bó te anti. Babhep Píta ne bónto bachak be, “Bóma, chəŋ sénkú ye ná?” ³⁸ Píta akeme bhə be, “Yéntiki mmü yeke abhəŋ bétiknsem ndü bebú bhi ne máŋwiti yi ndü nnyén Yesu Kristo be Mandem amfonjori bebú bhi. Mmü ane ákú nə Mandem áchye yi Efónjó Bedyere mbə akap. ³⁹ Bariep amen ayíŋi be ne bəbhəka, ne bə mankem abhen bachi nekə nesie. Ayíŋi nkwo yéntiki mmu ane Mandem Acha yese ábhini be antwə ntá yi.”

⁴⁰ Píta arək ambi bərem baya menyiŋ béchák ansemti nəkə bhə bé “Fere ká mmuet ndü ntemsi ane ábhónjó bétwə ntá bə bebú abhen fá ammik.” ⁴¹ Eku bo abhen mánoko enyiŋ ene Píta areme bərók báŋwiti bhə. Ne bo abhen bacheme ne bakoŋo Yesu nywəp enə babhak mbə nká érat. ⁴² Bachye mmuet ndu béghák menyiŋ ebhen bónto Yesu bátəŋ. Bó mankem abhen manókó babhak ndu nsoŋ amət ndü yéntiki enyiŋ, ndü Nenyie Acha ne ndu nenikimuet.

Nepém bakoŋo Yesu

⁴³ Bónto Yesu bábhə bekə beyá menyiŋi maknkay ne berini maknkay. Bəcháy békém bo mankem abhen bághə menyiŋ ebhə. ⁴⁴ Ne bo abhen mánoko mankem babhák eyəŋ émot, mánkəre nəkə menyiŋ ebhap ndü nsoŋ amət. ⁴⁵ Mpok ne mpok, abhen bábhónjó menyiŋ bátí nyaka mánkəre nəkə nkáp ne abhen eyap épü enyu ené yéntiki mmu wap abhəŋ enyiŋ. ⁴⁶ Ne yéntiki nywəp bəchəm nyaka amem ekerákəp Mandem amem Yerúsalem ndu ménikmuet. Bəchəm nyaka nkwo amem beket ebhap ndü Nenyie Acha ne ndü menyié nenyié ne beyá manjək ne nti nemət, ⁴⁷ mámbiti nəkə Mandem. Bə mankem bághə ndü bakoŋo Yesu bákú ne bəre bhəŋ manjək ne bhə. Ne yéntiki ewak Acha ankə nəkə bo abhen yi ápémé mánehəm ne bakoŋo bhi.

3

Píta abú mbénti

¹ Ewak émot, Píta ne Jón bare rəŋ ekerákəp Mandem ndu nkárénká érat ne ngósi mpok nenikimuet. ² Bágháká nókó ndü nyúbha ane bábhini be Eriti Nyúbha, bághó mmu ane áchi mbénti te nebhe eni are chókó. Yéntiki ewak bo bápəkə nyaka yi mámbəre ndu nyúbha wu bé ániŋi nókó nkáp ntá bo abhen báfuət berəŋ amem ekerákəp Mandem menikmuet. ³ Mbénti wu aghə nəkə Píta ne Jón ndü báyan bəfuət mandək ekerákəp,

abho ménini bhə nkáp. ⁴ Píta ne Jón báyiŋi yi diíi. Píta arem ye be, “Yini bhese!” ⁵ Atep bə amík amuet ne nkaysi bé chəŋ manchye yi enyiŋ.

⁶ Ke Píta arem be, “Mbiki bhəŋ nkáp, ke enyiŋ ene mbónjó chəŋ nchye wə. Ndü nnyén Yesu Kristo mmu Násáret, faté ko!” ⁷ Akém yi ndü awónem ayəŋ. Témté wu, betəŋ Mandem béchwe ndu bekak ne memi bekak ebhi. ⁸ Adók ate kperep, abho bekə. Are kə andokoti nəkə, ne ambiti nəkə Mandem, kpát arək achwe amem ekerákəp ne bhə. ⁹ Bo mankem abhen bachi are bághó yi ndu ákə ambiti nəkə Mandem. ¹⁰ Báriŋi be yi ke áchəkə nókó nyaka ndü Eriti Nyúbha ane ekerákəp Mandem anini nəkə nkáp. Eku bábhák maknkay, ne manyu arəp bhə fufú beghə enyiŋ ene efakari.

Píta aghati mbok Yesu amem ekerákəp Mandem

¹¹ Mmu wu abhat mmuet ne Píta ne Jón kpát bərok baghaka amem nebhuət ekerákəp Mandem ane bábhini be Achá Sólomon. Bo mankem bare rəŋ are ntiét ntiét beghə enyiŋ ene efakari. Babhak maknkay tontó. ¹² Píta aghə nəkə ndü bəbhə bákəp bhə, arem ntá yap be, “Bóma, bo Israel, ndaká yi bəchi maknkay, mámpəkə nəkə bhese enyu eyə? Bəkaysi be chi ndü betəŋ ebhesé ké yi ákə néne ke? Ne puyé chi be séchəŋ Mandem tontó. ¹³ Mandem bachimbi bhese, Mandem Abraham ne Aisek ne Jekóp ke achye mübetok ywi Yesu kenókó. Achye yi kenókó yəndu be bərem nyaka be bábhiki bhəŋ yənyiŋ bekə ne yi mpok Páilet áyan bəfere yi amə. Bəsót yi bəchye ntá bəbati Rom be mángway. ¹⁴ Yesu áchi nyaka nyanjə ne chak besí Mandem, Yé nə be keka be Páilet ándó yi andək. Bərem be Páilet ándó chí ngwayti bhə andək. ¹⁵ Bákú bəway yi mmu áchye nepém. Ke Mandem akə yi apetnsem ndü nepém. Besé séghó ne amík enyiŋ ene efakari. ¹⁶ Yesu ke ákú mbénti ne áfaté. Enyiŋ ene bághə ne ené bəriŋi be efakari, menkem bəchi enyu yə mbənyune sésiki nti ne yi. Chí ndu sésiki nti ne yi ke éku mbénti ne áfaté kperep mbə enyü bə mankem bághə.

¹⁷ “Bóma, néne ndini ká be ne bə bati bhəka bəchi nyaka chi amem ejuri beyini enyiŋ ene bákú ntá Yesu. ¹⁸ Ke enyiŋ ene Mandem ákú baremé kepinti bhi bághati bo tesáy be, Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be átə, abhəŋ beghə esəŋəri, Mandem akə yə efu tep.” Tik yé ka nsem ndü bebú ebhəka, mámpetnsem ntá Mandem, be yi amfonjori bebú ebhəka. ¹⁹ Mbák mánkə enyu yə, Acha áku mámbəŋ mpok neywémuet ndü bəfónjó ebhəka, ²⁰ antó be

Mpeme yi afyé nyaka bariap be átò be ambak Mpeme yeka. ²¹ Yi wu chi Yesu mmu ábhónó bebhak amfay ne Mandem kpáte mpok ane yi ákà menyin menkem ménjibhírí méndop beko. Baremé kepinti Mandem mánánj bárem tentep be chónj émbak enyu yo. ²² Moses arem nyaka be, “Chónj Mandem Acha antó be ndemeképiní ywi mbò enyú yi ato me. Ne chónj yi ambak mmu yweka amot ne bábhónj beku yéntiki enyinj ene yi ághátí bhe mánkú. ²³ Ne chónj émbak be yé agha ane apu ghok ndemeképiní wu, báfap yi ne bó Mandem, mangway. ²⁴ Samuel ne baremé kepinti abhen báfú yi ansem, mankem bárem nyaka nkwo éti menyinj maknkay ebhén béfákari manywop ané echónj. ²⁵ Menyinj ebhen baremé kepinti báremé menkem béyinj bhe. Ne nku ane Mandem ányú nyaka ne bachimbí bheka, ányu ne be nkwo, mbonyune arem nyaka ntá Abraham be, “Chónj mfaét ntá bebhárebho bhe níjet manérékeré mmik ankem.” ²⁶ Éti yo ke echí be Mandem ayap nyaka mübetok ywi, ayambi átó yi chi ntá yeka bé ánjé be ndú ákà be mandó nepém bebá eneka.”

4

Píta ne Jón besí echémé bo batí etók

¹ Ené Píta ne Jón bághátí bo menyinj enyu yo, mbók bachiákap Mandem ne múnti babhabheri ekerákap ne mbók bónkwó Sádusi bátwó ntá yap. ² Batí abé bho mbonyune Píta ne Jón bátónj mángati noko bo bé Yesu apetnsem ndú nepém betónj be chónj hawú mámpetsem ndú nepém. ³ Bákém Píta ne Jón bárók báfe, ne téndú beku menaj bégháká nyaka, baró bho are te ntinywop. ⁴ Yé nò, beyá bo abhen bághókó enyinj ene Píta ne Jón bághátí bho, mánóko. Mpáy bakoño Yesu mankem akó aghaka mbò nká etay.

⁵ Néyí nókó, bakemé etok ne bó batí bo Israel, ne batónj ebhé Mandem bákém echeme amem etok Yerúsalem. ⁶ Anas múngo bachiákap Mandem, ne Káyfas, ne Jón, ne Aleksánda, ne bõneréket múngo bachiákap báchem ne bho. ⁷ Básót Píta ne Jón bákú bó báte besí bhap, bábhép ye bho be, “Ndu nnyén agha bákú menyinj ebhen? Agha áchyé bhe betanj beku bho?” ⁸ Ndú betanj Efónj Bedyere, Píta akeme bho be, “Bé bakemé etok ne bó batí etok, ⁹ mbák bábhèp bhese echónj éti berí ebhen sékú ntá mbéntí-ne, ne enyú éfákárí ke yi átan, ¹⁰ Bé mankem ne bo Israel mankem díñj ká be chí Yesu Kristo mmu Násáret ke ákú mmú-ne atanja. Yi mmu bágó ndú ekotákátí, ké Mandem akú yi apetnsem ndú nepém, ndú betanj ebhi ké bághó mmú-ne áté be besí kperep. ¹¹ Nkúbhé Yesu ké Ekátí Mandem érem éti yi bé:

‘Ntay enén bé baté beket bábyáká, nò ke néróbbhé ekwap ené ékémé eket.’

¹² Ndiere yí ke ákway bepeme bhese. Mmu achak apú fá amik ane Mandem achye be ampeme bhese.”

¹³ Bo echémé bó batí etok bághó netañánti Píta ne Jón ndú bárem kepí kebhoñ becháy ne ndú bághó nkwo bé boPíta báchí chí ndéndémé bho, ne be bo bábhíki ghok ekátí, bábhák maknkay. Ke bághó be boPíta mánánj bákó nyaka ne Yesu. ¹⁴ Ne ndu bághó mbéntí ane bákú yi atanja nepak Píta ne Jón, manyu áchók bho. ¹⁵ Ekú bátén kpík bó nefi. Bábho besokori mámbebbe noko bati be, ¹⁶ “Chónj sénka yi ne bõbhén? Bó mankem fá etok Yerúsalem bagho éremé enyinjí maknkay ené bó bákú ne sépú kway betanja. ¹⁷ Ke ndu beku be mbok ane áképere taka etok, sébhónj beya bõbhen batú be báképere rem yéyinj ntá mmu ndú nnyén Yesu.”

¹⁸ Bábhíñj ye bho bápetssem amem áchá. Básémí bho be báképere rem ne báképere tónj yéyinj ndú nnyén Yesu. ¹⁹ Ke Píta ne Jón bákémé bho be, “Bé babhoñ bép ká mmuet eyeka ndak ane. Enyinj ene échí chak besí Mandem chí ené? Béghok bhe ke chí beghok Mandem? ²⁰ Sépú kwáy beró berem éti menyinj ebhen séghó ne amik ne séghók ne batú.” ²¹ Nkwó echeme bõbati etok bapet básémí nókó bho, báfere bho amo. Bó kebhoñ mbi betemsi boPíta mbonyune bó mankem bákáka nyaka Mandem ndú enyinj ene éfakari. ²² Ne mamié mbéntí wu acha nyaka besa bepap.

Bakoño Yesu mánikmuet be Mandem achye bho netañánti

²³ Báféré noko Píta ne Jón amo, bápetssem ntá batí bónkwó Yesu, baghati bho enyinj ene bõbati ekerákap Mandem ne bõbati etok báremé ntá yap. ²⁴ Bakoño Yesu bághókó nókó nò, bó mankem babho menikmuet ntá Mandem mándeme noko be; “Éta, wò ochí Acha, wò ke óghókó mfay ne mmik, ne manyén ne menyinj menkem ebhen béchí are. ²⁵ Wò ke ókú nyaka be mübetok ywe Mfo Debhít, chí-mbí ywesé, ándem ndú betanj Efónj Bedyere be:

‘Ndaká yí bo abhen bápú bo Israel bábenti ne wò Mandem?’

Ndaká yí bõbhen bâte beyu ebhen bebhiki bhónj ntí ne nnet?

²⁶ Bafó mmik bátónjti mmuet ménu nenu, bõbati etok báchem nebhuet amot, báte eyu menu ne Mandem Acha ne Mpeme yí afyé nyaka bariap be átó.’

²⁷ “Hérod ne Póntios Páilet báchem ne bo Israel ne mbók bo abhen bápú bo Israel fá amem Yerúsalem, báte eyu antí Yesu mmú betok ywe ane achi nyánjá. ²⁸ Báchémbeku yéntiki enyinj ene ónánj óbháré nyaka be chónj

émfakari. ²⁹ Acha, ghó ye ndú bápá bhese. Kú be bhésé bô betok abhe, séngátí nókó bho Eyōñ eye ne netanjánti nenkem. ³⁰ Chié bhese betanj bebú bómame, ne betanj berinjí maknkay ne bekú menyinjí maknkay ndú nnyén mübetok ywe Yesu, mmu achi nyájá.”

³¹ Mánáná nókó menikmæet, nebhæet ane bô bachi are anyikisi. Efónó Bedyere abhak ne bho tontó akú bábhó beghati Eyōñ Mandem kebhoñ becháy.

Bakoño Yesu bábhak ndú nsoj amot ndú menyinj menkem

³² Nkwó bo abhen mánókó Yesu bábhónj ntí némot ne nkaysi amot. Yé mmu wap ake rem be menyinj ebhi béchi chí ndiere ntá yi aywintí. Enyinj yéntiki mmu ebhak enyinj eyap mankem. ³³ Bónto Yesu báre ghati bo ne betanj ebhap mankem be Yesu Acha apetnsem ndú nepém, ne berindu Mandem bebhak ne bô mankem tontó. ³⁴ Yé mmu wap abhiki chép nyaka enyinj mbonyune abhen bábhónj baki ne yé chí beket, bátí nyaka menyinj ebho mántwó ne nkáp ³⁵ mámbure besí bónto, ne bô mánkore nkáp wu bekoño nté ane yéntiki mmu wap.

³⁶ Enyu yó ké mmú ane áká nnyén be Joséf akú nyaka. Abhak mmu nneréket Lévi ne mmu etók Sáypras. Bónto Yesu bádu yi nnyén bé Banábas, nó chí, “Mmú ane afyé bo ntí.” ³⁷ Abhónj nyaka nki, atí wú, atwó ne nkáp, abhare besí bónto Yesu.

5

Ananías ne Safira

¹ Ke ewak emot, mmú ane áká nnyén be Ananías ne ngoré aywi Safira bátí nebhúérémik. ² Ananías abhese mbok nkáp ansem. Ngore aywi arinjí be yi akú nò. Asot ané ársbhé arók abhare besí bónto Yesu. ³ Ke Píta abhep yi be, “Ananías, ndaká yí óró Satan ánkó wó antí be ónsé nsé ntá Efónó Bedyere ne óró mbók nkáp ane ótí mmik ansem? ⁴ Mpok óbhíki re tí yó, mmik achi nyaka chí aye. Ne mpok ótí yó nkáp abhak chí aywe. Ndaká yí ókaysi bekú ene enyú enyinj? Ósensé chí ntá Mandem, puyé ntá nkwá!” ⁵ Neghók Ananías ághókó beyōñ ebhen, akwén amik agu. Beyá becháy békem yéntiki mmu ane ághoko ndak ane.

⁶ Besak báchwé, mánép yi ne nden, bápókó, barók babheme.

⁷ Efaéré nókó mbó mañok nywōp arat, ngoré Ananías achwe anywōp, yi kerinjí enyinj ene efakari. ⁸ Píta abhép yi be, “Ghatí me tetep, nkáp ankem ané wó ne nném aywe bátí mmik ne?” Akeme be, “Ee, yinjí wu ankem nò.”

⁹ Píta arem be, “Ná wó ne nném aywe báká eyōñ émot memó Efónó Mandem Acha enyú eyo? Ghok! Bo abhen bábhémé nném aywe,

báchi afó ambínywōp, ne chōñ mampókó wó nkwo.” ¹⁰ Témté wu, Safira akwén bekak Píta agu. Besak báchwé nókó bághó be agu, bápókó hafu barók babheme kekwoť ne nném. ¹¹ Beyá becháy bekem bōnkwo Yesu mankem ne yéntiki mmu achak ane aghoko enyinj ene efakari.

Bónto Yesu báku beyá menyinjí maknkay

¹² Bónto Yesu báre kú beyá menyinjí maknkay bechak besí bo ndú betanj Mandem. Báre chem nebhæet amot amem nebhæet ekerákup ane bábhinjí nyaka be Acha Sólomon. ¹³ Yé mmu achak kekhem ne bho éti becháy, ke bo báre chyè bho kenókó. ¹⁴ Ne beyá bo, baghoré ne babhakanem, báre noko, manchem nókó mmæet ne nkwo Yesu. ¹⁵ Éti menyinjí maknkay ebhen bónto bákú, bo báre pókó bómame mámbure nókó nepaká mbi, mbok ndu bekók, bachak ndu besak, bé Píta aperé faet ndikandi ywi ánkwén mbok ayap amæet. ¹⁶ Beyá bo bare fu ndú bōbetok abhen bachi kekwoť ne Yerúsalem, mándókó nókó ne bómame, ne abhén befónó bebábéba bésōñjari bho. Bó mankem batanj.

Bóbati etók bare chyé bónto Yesu beyá esōñjari

¹⁷ Ke mūngo bachiákap ne bō mankem abhen bachi ne yi, nò chí bōnkwo Sádusi, bábhónj beyá mpañ amík. ¹⁸ Bákém bónto báfyé ekerékenōñ. ¹⁹ Ke ángel Mandem atwó ne beti, anene babhinywōp ekerékenōñ, asot bó báfú, arem be ²⁰ “Dók ká amem ekerákup Mandem, mánte, mángati bo yéntiki enyinj éti nepém neko enen.” ²¹ Néyí nókó, bārók bachwe amem ekerákup Mandem bábhó betanj bo mbó enyú ángel aghati bho.

Mūngo bachiákap ne nkwo ywi bábhinjí bóbati etók Israel mankem, bákém echeme, bachye eyōñ be mandók mamfere bónto ekerékenōñ mantwó ne bho. ²² Babhabheri abhen ekerákup báchwōp are, keghó bho. Bápētensem ne eyōñ be, ²³ “Sérōñ, seghó babhinywōp femfé, ne babhabheri nefi téé, ke sénéné nókó babhinywōp, sebhiki ghó yé mmu amem.” ²⁴ Mūnti babhabheri ekerákup Mandem ne bó bati bachiákap baghoko nókó nò, bati átáka bho amem, bare bhep mmæet eyap enyinj ene efakari ne bónto Yesu. ²⁵ Ebhiki tat, mmu amot achwe aghati bho be, “Ghók ká, bo abhen báfé ekerékenōñ éyu, báchi awu amem ekerákup téé bátōñ bo.” ²⁶ Mūnti babhabheri ekerákup ne bōbhi bārók basot bónto, ke báke tak bó awó amæet ndú bácháy be bo báké temti bó ne batay mangway.

²⁷ Bápéré nókó ne bho, bakú bo baté besí echeme bóbati etók. Mūngo bachiákap abhép bó be ²⁸ “Séyep be batu be báké pere rem yényinj ndú nnyén mmú-ne? Yé nò,

bátak mbok Yesu amem Yerusalem nkem ne báyañ beka embak be besé ke séká báway yi.”

²⁹ Píta ne bönto Yesu mankem bakeme be, “Sébhəñ beghok chi Mandem, puyé nkwaywan. ³⁰ Mandem bachimbí bhesé akw Yesu mmu báway ndu bago yi ndu ekotákátí ampentsem ndu nepém. ³¹ Mandem akósi yi amfay, afyé ndü nebhuet kenókó be ambak Münti ne Mpeme, bé anchyé bo Israel mbi betiknsem ndü bebú bhap Mandem amfonjori bhó. ³² Séghati bo menyin ebhen séghó ne amík mbó batísie, ne Efónó Bedyere mmu Mandem achyé ntá bo abhen bágghók yi achi ntísie nkwo.”

³³ Bó echeme bóbati etək bágghókó nókó nò, bati ábe bhó tontó. Bábho beyañ mbi ndu béway bönto Yesu. ³⁴ Ke múnkwə Fárisi amot, ane áká nnyén be Gamáliel, abhak aré. Abhak mmu echeme bó bati amot nkwo ne ntəñ ebhé Mandem. Bó mankem báchyé nyaka yi kenókó. Afate achye eyəñ be mánten kpik bönto Yesu nefi. ³⁵ Arem ye ntá bóbati etək be, “Bo Israel, sət ka mpok ndü enyinj ené bákáysi beka ne böbhen. ³⁶ Dinj ká be Tiódas árem nyaka be yi achi nném mmu. Bó mbó bati besá esa (400) babhak bakoño bhi. Báway nókó yi, bakoño bhi bhó bátaka, nsónó eyi amay. ³⁷ Etaré nókó, Júdas mmu Gálili nkwo afú mpok básət mpáy bho. Aya mbək bhó bərə koño yi. Yi nkwo agú, ne beyá bo abhen bákóño nyaka yi bátaka. ³⁸ Béyinj ye ndak ane, nchí ghati beka be mándó böbhen, báké kú bhó yényinj. Mbák nkaysi-ne, ne menyinj ebhen bó bati beka befú chi ntá nkwo, chəñ mánkwen. ³⁹ Ke mbák befú chi ntá Mandem, bápú kway bechyet bhó mbi. Bákway mbəñ beghó be manú chí ne Mandem!”

⁴⁰ Bábhinj nókó ye bönto Yesu, baden bó, básémti bhó be báképere rem yényinj ndu nnyén Yesu, barə bó mándók. ⁴¹ Bönto báfú barə echeme bóbati etək bárək ne manák mbənyune Mandem aghó be bó bakway bo abhen bábhinj keyóré éti nnyén Yesu. ⁴² Bó kerə betəñ ne béghati bo Mbok Ndíndí be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó. Bäre kú nò yéntiki nywəp amem ekerákap Mandem ne amem beket ebhap.

6

Báyap bóbati tándramət be mánkwak bönto Yesu

¹ Mpok yə, bakoño Yesu báre yá mándəko nəkó chi ambi. Bétáná békwen. Bo Israel abhen bərəm eyəñ Grik nkwo bərə nywinti be abhen bərəm chi ndiere eyəñ bo Israel bákóre menyinj yéntiki ewak keyé ntí ndu bechye mánkwésé bhap. ² Eka bönto Yesu bati byó ne apay bábhinj nkwo bakoño Yesu bárem be, “Épú chak be sendə beghati bhó Eyəñ Mandem, séndəbhe tan chi baraká

nenyé. ³ Bəma, yap ye ka bóbati tándramət. Bábhinj bebhak bo abhen bo bərəm eríri éti yap, mámbak bo abhen Efónó Bedyere achi ne bhó sayri, ne mámbak bariñindak. Yap ka bhó. Sékway bechye bhó betik ebhen. ⁴ Mbák echi nó, chəñ sémbón mpok bechye mmuet ndü nenikímmuet, ne ndu béghati bhó Mbok Ndíndí ne ndu bétəñ Eyəñ Mandem.” ⁵ Bönkwo mankem bábhinj manák éti enyinj ene bönto bareme. Báyap Stífin mmu amot ane abhəñə neka ne Yesu tontó ne Efónó Bedyere achi nyaka ne yi mpoknkem. Báyap Filip nkwo, ne Prokórəs, ne Nikanó, ne Timəñ, ne Paménas, ne Nikolas, kenko ane afú nyaka Antiək. Anəñ áchyé nyaka Mandem kenókó mbó enyü bo Israel bákú ke ánoke Yesu. ⁶ Básət bhó besí bönto Yesu. Bönto mánikmmuet mányarə bó amə anti. ⁷ Eyəñ Mandem ére go endək nəkó chi ambi, ne mpáy bakoño Yesu ayá tontó amem etək Yerúsalem. Beyá bachiákap Mandem nkwo báre noko Mbok Ndíndí.

Bakém Stifin

⁸ Stífin chí mmu ane Mandem átəñ beyá berindu, achye yi beyá betəñ. Stífin akw berem menyinjí maknkay ne átəñ berinj besí bo. ⁹ Mbok bo báfate bábho bekem epáiti ne yi. Bábhak bó ekeré nenikímmuetí ene bo abhen báféré ndü kesem. Enyu eyə ke bábhinj nyaka yə. Bábhak bo Israel abhen bafu Siren ne mmu Aleksánda. Bóbho ne bo Israel bachak abhen bafu atú Silísha ne Esia bare kem epáiti ne Stífin. ¹⁰ Ke bó kekway bekeme enyinj ene yi áremé ne nerinjindak enen Efónó Bedyere achye yi. ¹¹ Bákú bó mámpu be bágghok ndü yi árem ebábu éti Moses ne éti Mandem. ¹² Enyu yə ké mányikisi bati bó bati etək amem, ne bati batəñ ebhé Mandem, ne bati bó mankem. Bákém ye Stífin barək besí echeme bó bati etək ne yi. ¹³ Bátwó ne batisye ákwaré abhen bərəmé be, “Mmü-ne apú rə berem ebábu mpoknkem éti ekerákap Mandem ywesé ne ne éti ebhé Moses. ¹⁴ Séghok ndü yi árem be chəñ Yesu Mmü Násaret wu amokoti ekerákap Mandem ene, ne angupsi bepíñ etək ebhen Moses áró ntá yese.” ¹⁵ Bó mankem abhen báci amem ekeré manyé chəkə, batəp Stífin amík amuet, bágghó bé besí bhi béyibhiri berəbhe ghəó chí mbó ebhen ángel Mandem.

7

Keji ekén Stifin áremé besí batəñ manyé

¹ Mungo bachiákap Mandem abhép Stífin be “Echi tetep be əku barak ane bərəm nò be əku?” ² Stífin akeme be, “Bəmá ne bəta, ghók ka me! Mandem betəñ menkem abhesi nyaka ntá chi-mbi aywesé Abraham mpok yi achi atú Mesopotemia ke árəñ

etok Haran, ³ arem ntá yi be, 'Fá etok eye, dō nneréket aywe dák atú ane métòh chòj wò.' ⁴ Abraham afa ye atú bo Cháldia wu, aròk achokò etok Háran. Etayi ágú nókò, Mandem akú yi afa aré atwò ndú mmik ane báchí aré echòj. ⁵ Abraham abhak fá, yé nò, Mandem kechye yí yé chí mónèbhuéré mmik. Afyé chí barièp béchye mmik ntá yi ne ntá bebhárèbhò bhí yèndu yi abhiki bhòj nyaka mmó. ⁶ Mandem aròk ambi béghati yi be: 'Chòj bebhárèbhò bhe mámbak mankò amem etok bō bachak. Bō bhò mambure bhò ndu kesem, mánchye nòkò bhò beyá esòjòri ndu mamié besá esa. ⁷ Ke chòj nchye ntémsi ntá bō etok ené bō bátòk. Ne ansem mpok, chòj mámfá mántwò, mánchye nòkò me kenókó fá.' ⁸ Mandem anyú ye nku ne Abraham. Eriñi nku yo ebhak nesiep ane básiep bōbabhakanem. Abraham abhé nókò ye Aisek, asiép yi mpok yi ágháká manywòp ánen. Aisek ábhé Jekóp, Jekóp abhak chí ntá bō bati byo ne apay abhen báchí nyaka bachímbi maneréket bo Israel.

⁹ "Bachímbi bhò bábhòj mpabhamík ne mómáyap Joséf. Bátil yi mbò nsem ntá bakósie, Bó bárók etok Ijip ne yi. Ke Mandem abhak ne yi, ¹⁰ afere yí ndú besòjòri ebhi menkem, atón yi beríndu, ne achyé yi neriníndak besí Mfò Ijip. Mfò Ijip achye yi betanj amfáy etok Ijip enkem, ne éket eyi enkem. ¹¹ Ansem mpok, nsay akwén etok Ijip enkem ne etok Kánán. Eku esòjòri eya echa. Bachímbi bhese kekway bebhòj nenyie. ¹² Jekóp ághókò nókò ye be nenyie nechí Ijip, ató bachi bhese aré. Ebhak ndòj ane mbi ane bó báròj Ijip. ¹³ Nerón ane bó báròj aré ndòj ené ejwi épáy, Joséf akú bómayi báriñi yi, ne Mfò Ijip ariñi nneréket Joséf. ¹⁴ Joséf ató ye bábhijí étayi Jekóp ne bōneréket ywi mankem, batí besa bérát nsem neku. ¹⁵ Jekóp aròk etok Ijip ne nneréket ywi ankem. Abhak aré te mpok ane yí ágú ne bōbhi bo bachi bachímbi bhese. ¹⁶ Bápókò yi bápèsem Shékem, bábhème ndú nnem enen Abraham ákú nyaka ntá bō Hamò amem etok Shékem ne nkáp silbhá.

¹⁷ "Mpok ane Mandem abhòjò beku barièp amem yi afyé nyaka ne Abraham aghaka nòkò kekwo, mpáy bo Israel abhen bachi Ijip bepèt baya tontó. ¹⁸ Ebhak enyu yo kpatè mmu achak abhak Mfò Ijip ane abhiki riñi nyaka Joséf. ¹⁹ Mfò wú achye bō bhese beyá esòjòri, akú botayese mándó bōbhap nefi mángu.

²⁰ "Mpok yo ke bábhé Moses. Arí tontó ne Mandem akòj yi. Máne yí éket etayi ndú batanj árát. ²¹ Báró nókò yi nefi, mmó Mfò Ijip ane ngoré, asòt yi mbò máywi, ane yi. ²² Bátòj yí neriní kepí bo Ijip nenkem, ágò abhak erítí ndeme kepí ne nném mmu ndu menyin ebhen yi ákà.

²³ "Agháká nókò mamié besa bépáy, nkaysi atwó yi anti be ándók ángó bómayi, bo Israel. ²⁴ Aghó nókò ndú mmu Ijip ádèn mmu Israel amòt, aròk bekwak yi. Akeme kémbé, kpát awáy mmu Ijip wu. ²⁵ Moses akaysi be bōbhi báriñi bé Mandem ke átó yi ámféré bhó ndú esòjòri, ke bó kerinji enyu eyo. ²⁶ Néyí nókò, aròk atemeri ndu bōbhi, bo Israel bati apay mánù. Achwe beku bō mambak eyòj émòt, arem be, 'Ghók ká, báchí bō mmu amòt, ndaká yí mánù ne bati?' ²⁷ Ke ane áyán nti mpay, apuri Moses, abhép yi be, 'Agha ákú wò mfò ne ntanj manyé yesé?' ²⁸ Jyán béway me mbò enyu ówáy mmu Ijip éyú?' ²⁹ Moses ághókò nókò nò, abwé aròk achokò etok Mídia. Aré ke yi ábháy ngoré abhòj bō babhakanem bati apay.

³⁰ "Éfuéré nókò mamié besa bepáy, ángel Mandem abhesi ntá yi amem baso, kekwo Njie Sináy. Angel wu abhak amem ngó ane ádu ndú mánòk amòt ane ágò ebhi. ³¹ Enyin ene Moses ághó eku yi abhak maknkay. Ne neròj yí árój kekwot beyinji, ághók Eyòj Mandem Acha ndu érem be, ³² 'Mme ke nchí Mandem bachímbi bheka, Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp.' Nékkónó nékém Moses, afere amík are. ³³ Mandem Acha arem ye ntá yi be, 'Féré nkwbhánya eye bebak, mbonyune nebhuérémik ane éte nò are achi nyáná. ³⁴ Ngó besòjòri ebhen bōbha bábhòj amem etok Ijip ne ngók nedí kebho enap, ne nsep ntwò beferé bhó ndú esòjòri eyo. Twó yé, chòj ntó wò Ijip.'

³⁵ "Stífin aròk ambi berem be, nkúbhé Moses ane bábhíki ka nyaka beghok yi, ne babhep yi be, 'Agha ákú wò mfò ne ntanj manyé ntá yesé?' Mandem afuèt ntá ángel ane abhesi ntá yi ndu mánòk beghati yi be ándók ámbák münti wap ne mmu ane áfere bhò ndu esòjòri. ³⁶ Moses akú menyinji maknkay, ne atón berin ebhen bétónj betanj Mandem amem etok Ijip. Afere bo Israel aré, akú báfuét ndú Manyu Chu, ne amem baso ndú mamié besa bepáy. ³⁷ Nkúbhé Moses-ne áréme nyaka ntá bo Israel be, 'Chòj Mandem anchye bhe ndemekèpinti achak ane áfú ndu nkwo yeka mbò enyú achye me ntá yeka.' ³⁸ Yí Moses ke achi nyaka néntí bachímbi bhésé ne ángel Mandem amem baso. Mpok yo, ángel Mandem árem kepí ntá yi ndu Njie Sináy, akú yi ariñi menyin ebhen Mandem áyán yí ankú sendinji, nó chí Eyòj Mandem ené échí tetep mpoknkem.

³⁹ "Ke bachímbi bhese keka beghok yi. Bápúri yi baten nepak, ke bápènmsem Ijip amem batí-yap. ⁴⁰ Eká barem ntá Aròn be, 'Ghókò bōmandem ntá yesé, be mandakò nòkò bhese ambi. Mbák chí Moses mmu áféré bhese etok Ijip, sebhiki riñi enyin ene efakari ne yi.' ⁴¹ Bághókò enyin ene echi

mbə mómpɔŋ, bare chye yə akabhé nya, ne mányíe epa éti enyɪŋ ene baghokó ne amə.
 42 Ke Mandem atiknsem ntá yap akpik arə bə mánychyé nəkə kenókó ntá mmok, ne ntaŋ ne mambé mfay mbə bəmandem abhap, mbə enyu echi amem bekáti baremé kepínti be,
 'Bo Israel! Mpok ane bákó amem baso ndú mamié besa bépáy, ntá yá ké báwáy nyaka nnya mánychyé nəkə akap ke?
 43 Bápókə nyaka étem ené mandem nsé ane aká nyén be Mólók.

Ne nembe enen mandem nsé Ráfan.
 Ne menyɪŋ ebhen bághókó ndu bechye bho kenókó.
 Éti yə, chəŋ mferé be ntó etək échák befaet Bábilon.'

44 "Stífin arək ambi béré m be Bachím bi bhesé babhōŋ nyaka étem amem baso ené étoŋ bé Mandem achí ne bho. Moses aghókó nyaka yə ébhák mbə enyū Mandem atōŋ yí amfay Njie Sináy be ebhəŋ bebhak. 45 Ansem mpok, bachím bi bhesé báro yó ntá bōbhap. Bápókó yó mpok bákó ne Jóshua. Mandem abók bo abhen báchí are besí botayese, basət mmik. Étem eyə ébhák aré te mpok ane Debhít achi mfə. 46 Mandem atōŋ Debhít beríndu. Anikmæet ntá Mandem Jekóp be ando yí anté eket ntá yí. 47 Sólonon ke áté eket eyə ntá Mandem. 48 Yé nə, Mandem Acha apu chokə ndú beket ebhén bo bate ne amə. Echi mbə enyū ndemekepínti áré mé be Mandem are m be,
 49 'Mfay chí enókó kefo eya,
 ne mmik chí erwə ene mésiki bekak are. Ntiki enyū eket ókway bete ntá ya?
 nebhæet ane məkway beywemæet achí ne fá?
 50 Pú amó ya ke ághókó menyɪŋ ebhen menkem-e?'

51 "Béron ndú ngwenti, Stífin are m be, 'Bé bo netaŋánti, bə bo bəpu noko Mandem ne bəpú ghok eyəŋ eyi. Bächet Éfónó Bedyere mbi mbə bachím bi bheka. 52 Ntiki ndemekepínti bachím bi bheka bábhíki chye esəŋori? Ne báwáy nyaka baremé kepínti Mandem abhen bárémé mbi mbi be, Mmó betok ane achí chak besí Mandem átwə. Yí wu ke báti ne báwáy. 53 Bə ké Moses ásré ebhé Mandem ntá bəangel achye ntá yeke, yé nə, bábhíki bhæere yó.'

Báwáy Stífin ne batay

54 Bo echeme bō batí etək bághókó nəkə menyɪŋ ebhen Stífin áré me, bati ábé bo tontó, amík apéti anti. 55 Ke Éfónó Bedyere achi nyaka ne Stífin tontó. Ayəŋ amík ayɪŋ mfay, aghó bediré Mandem, ne Yesu téé ndú nebhæet kenókó Mandem, 56 Stífin are m be, "Ghók ka! Ngə ndú mánéné mbínywəp etəkó mfay, Mmu ane áfú ntá Mandem abhak téé ndú nebhæet kenókó ebhe awónem

Mandem." 57 Ke bábhó bebi k éri, báchók batú ne amə, bádu bārók bákém yí. 58 Bá yá yí báfú etək ne yí, bátém ti yí ne betay báwáy. Batisie betábhá báfére nkú mfámæet eyap, barə ntá esakámu amət be ambabheri nəkə. Esakámu wu aka nnyén be Səl. 59 Mpok bátém ti Stífin ne batay, anikmæet be, "Yesu Acha, sot Éfónó eya!" 60 Akwén atep mánén amik, are m ne eyəŋ etajataŋ be, "Acha, fonjori bhə bebú ebhap ebhen." Arémé nókó nə, asebhə.

8

¹ Səl abhak aré téé, aka bé eri mángwáy Stífin.

Səl are chye bōnkwo beyá nenyok

Bébhó ewak eyə, béré chye nkwo Yesu abhen báchí Yerusalem beyá nenyok. Eku bó mankem bábué bataka atú etək Judéya ne atú Samária ankem. Erəp chí bōnto Yesu bóbhó amem etək Yerusalem. 2 Baway nəkə Stífin, mbək bo abhen báchyé Mandem kenókó bápókə yí bārók bábhé me, ne bádi yí tontó. 3 Mbák chí Səl, are yáŋ mbi méné me bōnkwo Yesu. Eku abho béchwé eket ne eket anja nəkə abhen mánókó, baghoré ne babbakanem, amfye nəkə ekerékenəŋ.

Beyá bō-Samaria mánoko mpok Filip aghati bō Mbok Ndíndí

⁴ Bakoŋo Yesu abhen bábué bátáka mbankem báre kə mángati nəkə Mbok Ndíndí éti Yesu. 5 Ané bábhɪŋi be Filip arək etək égho atú Samária angati nəkə mbok éti Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be átə. 6 Aku menyɪŋi maknkay aré. Bo baghə nəkə nə, beyá bhap báre tá batú sayri ndu beghok menyɪŋ ebhen yí áré m. 7 Befónó bebabəbe ebhén besəŋori bo bére rə bho mém biki nəkə ne eyəŋ etajataŋ. Beyá bo abhen bachi bhuré ne bakem bátəŋ nkwo. 8 Eku beyá manák abhak ne bō etək égho Samária eyə.

⁹ Mmúŋ ane aká nnyén bé Símun achí nyaka etók eyə nkwo. Abhak múnjə. Anəŋ ákə nyaka menyɪŋ ebhə ndu erəri mpok, andeme nəkə bé yí achí etaŋtí mmu. Bō Samária babbak maknkay béghə menyɪŋ ebhen yí ákə. 10 Bə mankem, maném bo ne ndéndémé bho bare tá batú beghok menyɪŋ ebhen yí ágháti bho, mándeme nəkə be, "Mmú-ne chí mmu Mandem ane bábhɪŋi be etaŋtí mμ." 11 Barak mandem nsé ane yí ákə ndu erəri mpok, akə bo báre ta batú beghók menyɪŋ ebhen yí áré m. 12 Filip átwó nókó ne Mbok Ndíndí éti enyu Mandem abhak ne bóbbi mbə Mfo wap ne éti Yesu Kristo, baghoré ne babbakanem bábho ménókó mándəkə nəkə be mánjwiti bhə. 13 Yé Símun nkwo anoko bájwiti yí. Bá jwiti nókó yí, abhat mmæet ne Filip, ankoŋo nəkə yí yéntiki ebhak. Nyu arəp yí fuu éti bereme menyɪŋi

maknkay ebhén Filip àkè, ne èti berin ebhén Mandem áfúèt ntá Filip anton nako.

¹⁴ Bõnto abhen Yerusalem bághoko nako be bõ-Samaria mánoko Eyon Mandem, bátó Pita ne Jõn aré. ¹⁵ BõPita bachwop nako Samária, bare nikmuet bé Efónó Bedyere ántwõ ntá bo abhen mánoko Yesu. ¹⁶ Efónó Bedyere abhiki re twõ nyaka ntá yé mmu wap. Yé nò, manan bajwiti nyaka bhõ ndü nnyén Yesu Acha. ¹⁷ Pita ne Jõn manyánja amõ anti bõbhen manikmuet, Efónó Bedyere atwõ abhak ne bhõ.

¹⁸ Simun ághõ nókó bé Efónó Bedyere atwõ achi ne bhõ ndü bõnto manyánja bõ amõ anti, afere nkáp béchye bõnto, ¹⁹ arem be, “Kõ ká menkwõ mbõn betan bé yé agha ane nyánja yi amõ anti Efónó Bedyere ántwõ ntá yi.” ²⁰ Ke Pita akeme yi be, “Eghori émpákó wõ ne nkáp aywe! Okáysi bé ðkwáy béku akap Mandem ne nkáp na? ²¹ Dinji bé ðbhíki bhõn ye enyinj ndu betik ebhesé mbõnyune nti ene népú chak besí Mandem. ²² Ndu echi nò, tík nsem ndü nkaysi bebú ene achi wõ anti ðnikmuet ntá Mandem Acha. Ngufú chon amfonori nkaysi ane achi wõ anti. ²³ Ngo bé ðbhõn epõ mpabhamik ne ðkwèn nsem anten bebú.” ²⁴ Simun aghoko nako nò, akeme Pita ne Jõn be, “Bõta, nik ka Mandem mmuet èti ya bé yényinj émot ene bärémé éké fakari ne me.”

²⁵ Mánánja nókó béghati bo mbok Yesu ne menyinj ebhen yi aká ntá yap, bárõ bare petnsem Yerusalem. Báre téé ndü bõbetak Samária mangati nako bo Mbok Ndíndí èti Yesu.

Mmu Etõpia anoko Yesu

²⁶ Ke ángel Acha atwõ arem ntá Filip be, “Faté sep ndü esí mbi ane áfù Yerusalem árõn Gása”. ²⁷⁻²⁸ Filip afate abho bérõn. Efékari bé mmü Etõpia amõt ane afú Yerusalem ndü menikmuet ápetnsem etak eyi amem ékárík ene mponõndik éyà. Abhak mungo Etõpia ane baghaka ne yi ke akeme nyaka efinj ékeré nkáp mbõ mmu ane baghaka yi apu kway nyaka bechem ne bo abhen mfo ngoré * Mfo Etõpia wu aka nnyén be Kándas. Ené yi áchi amem ekarík eyi árõn, are pay ekáti ndemekepinti Aisáya. ²⁹ Efónó Bedyere aghati Filip be, “Dók awu kò nókó kékwót ne ekarík eyo.” ³⁰ Filip ajet arak kekwoót ne yó, aghók ndü mmu wu ápáy ekáti ndemekepinti Aisáya. Abhép yi be, “Õbhõn nò nejwimem ndü enyinj ené ópáy?” ³¹ Mungo Etõpia wu akeme be, “Mékway bejwimem ná ené yé mmu abhíki náne angati me?” Abhinji ye Filip ánkó ánhókó ne yi amem ékárík. ³²⁻³³ Enyinj ene yi ápáy ndü Ekáti Mandem ebhak bé: “Achí nyaka mbõ

ághõnõmén ane bakeme bárõn beway, mbõ mónkwõmén ane báfere emene eyi, yé bebik yo kebik. Aké néne eyon. Báyõre yi, batan yi, bákpot nyé eni, bachye yi esõnari ndéndem. Agha ákway betõn be, Yinjí mõwa né, ené bákporé nepem eni ambi ambi fá amik?” ³⁴ Mungo wu abhép Filip be, “Etá, ghati mé, ndemekepinti asinj enyinj ene yi árèm nó èti agha? Arem nò chí èti mmu áchák ke èti mmuet eyi?” ³⁵ Filip abho ndü nebhuat ekáti Aisáya wu aghati mungo Etõpia Mbok Ndíndí Yesu. ³⁶ Báre kò mándakõ nako. Bágháká nókó ndü nebhuat ane manyiep achi, arem ntá Filip be, “Yinjí manyiep. Ntí achi ane bábhíki bhõn béjwiti me?” ³⁷ [Filip akeme yi be, “Mbák ósíki nti ene nenkem ne Yesu, mékwáy béjwiti wõ.” Mmü wu akeme yi bé “Nnokó be Yesu Kristo chí Mmõ Mandem.”] ³⁸ Mungo wu achye ye eyon bé mánku ékárík énté. Eté nókó, bõ ne Filip básep báchwe anyén, Filip ajwiti yi. ³⁹ Báfú nókó anyén, Efónó Bedyere afere Filip aré, mungo Etõpia wu kepere ghó yi. Yé nò, arak ambi ne nekõ eni ne manák. ⁴⁰ Filip ápere yinj arap chí etak Asótus. Abho béghati Mbok Ndíndí aré. Arak ambi béku nò ndu bõbetak mankem abhen báchi ambi kpaté mpok yi aghaka Seséria.

9

Sõl ayibhiri abho bekonjo Yesu (Bk 22.6-16, 26.12-18)

¹ Mpok eyo nkem, Sõl arak ambi bepa be yi abhõn beway bakojo Yesu. Arak ntá mungo bachiakap Mandem, ² aghati yi be anchye yi bekáti ebhén béchye yi betan berõn Damáskos ndu bekeré nenikimuet bo Israel bé mbák ángõ bakojo Mbi Yesu aré, ankway bekémti bhõ, baghoré ne babhakanem, angwót, andok Yerusalem ne bhõ. ³ Sõl afa ye are rõn. Agháká nókó kékwót ne Damáskos, bediéré befú amfay témchok besep bekáp yi. ⁴ Sõl akwén amik, aghók eyon ené ébhèp yi be, “Sõl, Sõl, ndaká yi óchye me nenyok?” ⁵ Sõl akeme be, “Acha, chí wõ agha?” Eyon eyo ékéme yi be, “Mme Yesu ke ðkõnõ ghókõgbokõ onchye nako nenyok. ⁶ Ke faté, dák amem etak egho. Chon mangati wõ aré enyinj ene ðbhõnó béku.” ⁷ Bõ abhen bákõ nyaka ne Sõl, bághók eyon eyo, ke bõ keghõ yé mmú. Báte manyu chochok. ⁸ Sõl afate amik, anene amik, ke yi kekway beghõ mban. Bákém yi ndu awo, baya barak etak Damáskos. ⁹ Abhak aré ndü manywop arát, yi kekway beghõ mban. Mpok yo nkem yi kenye nenyié, yényinj yi ke nyu.

¹⁰ Nkonjo Yesu amõt achi nyaka Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Aghõ kenõ

* 8:27-28 Mfo ngoré àkèrè nyaka baraká kefo ntá máywi mmu bo básaré nyaka mbõ mónyòmok.

amík antífú ndu Yesu Acha abhĩjĩ yĩ be, “Ananias.” Aka arem be, “Acha, ghó mé ne.”¹¹ Acha aghati yĩ be, “Faté dók ndu nkongò-étok ané bábhĩjĩ bé Téé. Jnánj ònchwòp ndù eket Júdas bép mmu Tásos ane áká nnyén bé Síl. Achí aré ànikmuet.”¹² Ne ndù kenó amík antí fúú, aghó mmu ane bábhĩjĩ bé Ananias, ndu áchwé anywóp. Anyanja amò anti ywi bé ámpet ankway begho mbanj.”¹³ Ananias akeme be, “Acha, beyá bo bághátí me mbok Síl wu ne bebépti menyij ebhen yĩ ákú ntá bóbhe awu Yerúsalem.”¹⁴ Bóbati bachiaikap Mandem báchyé yĩ betan, ne atwò fá chí bekemti bóbhe.”¹⁵ Ke Yesu Acha aghati yĩ be, “Dók mbonyune njap yĩ ámbák mubetik awa, bé ándak ángati bo abhen bápú bo Israel, ne bafò bhap, ne bo Israel éti eya.”¹⁶ Chon membonj ntonj yĩ esonjori enkem ené yĩ ábhónj begho éti ya.”¹⁷ Ananias aré ye arók áchwé amem eket ené Síl áchi are. Anyanja yĩ amò antí arem be, “Síl, manò, mbonj Yesu Acha mmu abhési ntá ye ankonombi mpok ótwò fá, ke átó mé nká ómpet óngó mbanj ne bé Éfónj Bedyere ambak ne wò.”¹⁸ Témté wu ebhak ntá Síl mbò be menyij mbò befabhé nsi befu yĩ amík bekwentí. Apet abho begho mbanj. Afate ye arók bájwítí yĩ.¹⁹ Anyié nenyié betanj ebhi bepétnsem.

Síl abho béghátí mbok Yesu étok Damáskos

Síl abhak Damáskos ne bakojo Yesu ndu mpáy manywóp.²⁰ Abho ye bérónj ndù bekeré nenikimuet bo Israel témté angati noko bo éti Yesu bé, “Yesu áhí Mmo Mandem.”²¹ Bó mankem abhen bághókó yĩ, bábhák maknkay, mámbebhe noko bati be, “Pú nkúbhé mmũ-ne ke ákò nyaka anguebhe noko nenu ne bo abhen bábhĩjĩ nnyén Yesu awu Yerúsalem ne? Atwò fá chí bé ánkémtí bo Yesu angwot, ansot ampétnsem ne bho Yerúsalem. Atwò fá ndu bekemti bho be ansot ampétnsem ne bhó ntá bó bati bachiaikap Mandem.”²² Yé no, Síl are tónj Mbok Náindí éti Yesu andak noko chí ambi. Are faét ndu beyá babhi betonj kponoronj bé Yesu ke áhí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto enyunen bo Israel abhen báhí Damáskos bábhiki kwáy bekem kefe ne yĩ.²³ Efere noko beyá manywóp, bóbati bo Israel báté eyu beway Síl.²⁴ Síl arinjĩ nkaysi yap. Báre nonj yĩ beti ne ngósi ndu manyũbhá ane Damáskos be mpok yĩ áyàn befaet, mankem yĩ mangway.²⁵ Ke beti mémot, bakojo Síl basot yĩ báfyé amem ekay báku yĩ áfaet ndù mbok ané áchi ndù nkok ane ákábhé étok, básébbe yĩ amik ansem ebhá. Abué.

Síl apétnsem Yerúsalem

²⁶ Síl apétnsem Yerúsalem are mò béchem mmuet ne bakojo Yesu aré, ke bó kenoko be yĩ achi nkojo Yesu. Báre chay mámbue noko yĩ.²⁷ Ke mmu amat ane aka nnyén be Banabas asot yĩ arók ntá bónto Yesu. Aghati bhò enyũ Síl agho Yesu Acha ambi mpok yĩ arónj Damáskos ne enyũ Yesu arémé kepi ne yĩ. Aghati nkwo bó enyũ Síl átónj Eyonj Mandem kponoronj ndu nnyén Yesu awu Damáskos kebhónj becháy.²⁸ Bebho be mpok yo, achem mmuet ne bakojo Yesu Acha ndu yéntiki enyij ene bó baká.

²⁹ Are tonj Eyonj Mandem ndu nnyén Yesu kebhónj becháy. Mpók ne mpok ándem noko éti Yesu ntá bo Israel abhen bárém eyonj Griik, ankem noko epápti ne bhó. Eka bare yán chí béwáy yĩ.³⁰ Bati Bó nkwo bárinjĩ nókó nó, básot yĩ barók Seséria, bátó yĩ ándók Tásos.³¹ Efákari ye be bónkwò Yesu abhen bachi atú Judéya, ne abhen atú Gálili, ne abhen atú Samária nkem kepere bhonj esonjori. Bakojo Yesu bábhure nepém enap enyu ené nétónj bé bó báchyé Mandem kemoókó. Éfónj Bedyere are chye bhò nepóptintí, anchye noko bhò betan. Eka beyá bo báchák báre noko Yesu mánhem noko ne bhò.

Píta arók étok Lida ne Jopa

³² Efákari be Píta ákò nyaka mbánj ne mbanj ndu bébyo bo Mandem. Ewak émót, arók bebyo abhen bachi étok ene bábhĩjĩ be Lida.³³ Akwese mbéntí amat aré. Báre pòko yĩ yéntiki ebhak ene yi arónj. Abhak enyu yo ndu mamié anèn. Aka nnyén be Aénias.³⁴ Píta arem ntá yĩ be, “Aénias, Yesu Kristo ákú wò óntán néne. Faté pét ésak eye.” Témté wu, atém afate.³⁵ Bó étok Lida ne Sháron babhak aré. Bó mankem bághó nókó ndu Aénias ákò, mánókó Yesu Acha.

³⁶ Ngóre amat achi nyaka étok Jopa ane aka nnyén bé Tabíta, * [Nó chí Dókas ndu eyonj Griik] abhak nkojo Yesu. Aka nyaka beri, ankwak noko bachébbébo mpoknkem.³⁷ Mpok yo, akwén keme agú. Báso yĩ bábhure amem mókerémfay ndu ekeré mfay.³⁸ Jopa kesap nekò ne Lida. Bakojo Yesu abhen Jopa bághók be Píta achi Lida. Bátó bo bati apay, ntá yĩ. Bárók manik yĩ mmuet be, “Eta, twò gho bhesé ayak, kéchonji mpok.”³⁹ Píta afa ye are ronj ne bhò. Agháká nókó aré, basot yĩ bako ndu mókerémfay. Beyá mánkwésé bábhak are. Bó mankem bakap Píta. Báre di, mántonj noko nden ene Tabíta áyéme ntá yap mpok yĩ achi nepém.⁴⁰ Píta aghati bó mankem mámfu nefi. Atep mánén amík anikmuet ntá Mandem. Ayibhiri mmuet ntá ngu arem be, “Tabíta, faté!” Tabíta anene amík. Aghó nókó Píta afate achoko chókó.⁴¹ Píta asá áwó akem yĩ akwak yĩ afate. Abhĩjĩ ye bo Mandem ne

* 9:36 Ne Dókas chí “Nso” ndu Kényanj.

mánkwésé, asot Dókas atón bó be mango bé yi achi nepém. ⁴² Mbok Dókas ataka etak Jopa enkem. Beyá bo mánóko, básiki nti ne Yesu Acha. ⁴³ Píta arák ambi bechákó Jopa ndü beyá manywop ne ngoko nkwbhénya ene bággharé amæt nnya ene baway. Nnyén eni nébhak be Símun.

10

Konélios abhinji Píta eket eyi

¹ Mmufú achi nyaka etak Seséria, ane aka nnyén bé Konélios. Abhak münti éká batemé nenu Rom besa bétáy. Béré bhiji eka eyo bé Eka Itália. ² Konélios abhak mmu ane ákónó baraká Mandem ne áchyé nyaka Mandem kenókó ne efo eyi enkem. Abhak mmu ane ánikmæet ntá Mandem mpoknkem, anchye nõko beyá nekwaq ntá bo Israel abhen bachi bachébhébo. ³ Ewak émot, mbó nkarenka erat ne ngósi, aghó kenó amík anti fúú. Aghó sayri ndu ángel Mandem amæt átwó ábhíjé yi be, “Konélios!” ⁴ Ayon amík are yíjé ángel wu ne becháy, abhep yi be, “Eta chí yi?” Angel Mandem akeme be, “Mandem aghok nenikímæet ene, aghó nekwaq enén óchyé ntá bachébhébo ne abhón manjáq ne wó. ⁵ Tó ye bo Jopa be mandák mámbínjé mmu ane áká nnyén bé Símun ane nnyén eni nechak nechi be Píta. ⁶ Achákó ne Símun ngoko nkwbhénya. Eket Símun wu echi angókó manyu.” ⁷ Angel Mandem áronó nõko, Konélios nkwo baká betik abhi batí apay ne ntemé nenu amot ane achi nyaka ne yi mpoknkem ankwaka nõko yi. Ntemé nenu wu abhak mmu ane ácháy Mandem. ⁸ Bátwó nõkó, aghati bhó enyín ene ángel Mandem árémé. Ató ye bó etak Jopa.

⁹ Báró bare rón, bággháká kékwté ne etak mbó nkárénká byo ne epay. Nkúbhé mpok yó, Píta akó amfay eket ndu menikmæet. Mfay eket abhak ransi. ^{*} ¹⁰ Nsay akém yi, are yán enyín ményié mpok ane nenyié nebhæet angó, aghó kenó amík ántífú. ¹¹ Aghó bé nebu nénéne. Enyínífú éfú are ere sep amík. Ebhak mbó nténden negho enén bákémé ndü batí yi anwi básébbe amík. ¹² Menyú nnya menkem bébhak ndu enyín eyó. Nnya ené beak menwi ebhak aré ne ené ésu menie amík ne kenén. ¹³ Aghók eyon ndu érem be, “Píta, faté, wáy nyíe.” ¹⁴ Ke Píta akeme be, “Cháá! Acha mbikí re nyié enyín ene epu pépép besí Mandem wáwák.” ¹⁵ Eyon epet etwó ntá yí ndon ane ájwí epay be, “Enyín ene Mandem aká be embak pépép besí bhí, yé mmu aké rem be épú pépép.” ¹⁶ Efákári nõkó enyu yó ndon érat, enyín eyó épétnsem amfay. ¹⁷ Ené Píta abhuæt beyan berinjé nti kenó amík antífú eka, bó abhen Konélios ató, bare bhæp

ebhak ene Símun áchí. Bárók kpát báchwop ndü nyúbhá eket ene yi achi are. ¹⁸ Básá eyon babhep mbák mmu ane áká nnyén bé Símun Píta achi aré. ¹⁹ Ne ené Píta abhuæt bekáysi kenó eka, Éfónó Bedyere arem ntá yí be, “Yínjé, bó batí árat báyan wó. ²⁰ Faté, sep, dák áyák ne bhó ne óké chonti mpok. Me ke ntó bó.” ²¹ Píta asep arák ntá bóbbó, arem be, “Me ke nchí mmu ane báyan. Bátwó ndaká yí?” ²² Bákéme yi be, “Konélios, münti batemé nenu besa bétáy, ke ato bhésé ntá ye. Achi chak besí Mandem ne ácháy Mandem. Bo Israel mankem báchyé yi kenókó tontó. Angel Mandem ághátí yí ántó mámbínjé wó, óntwó eket eyi, be angok enyín ene óbhónó béghátí yi.” ²³ Píta asot bó arák anywóp ne bhó.

Néyí nõkó, Píta afa are rón ne bó. Mbók bó nkwo Yesu abhen Jopa bárók ne yi. ²⁴ Bákó bábhære ambi, ke néyí nõkó báchwop Seséria. Konélios anán arinjé nyaka bé Píta átwó. Ató bábhíjé bó nnerékæet ne mamæere bhí. Bó mankem bachákó mánon nõko bóPíta. ²⁵ Nechwe Píta áchwe anywóp, Konélios akwén yi beak, abho béchye yi kenókó. ²⁶ Ke Píta akem yí ndu awó, be yí amfate, arem be, “Me nkwo nchí chí nkwa mbó wó.” ²⁷ Ne ndu bárém kepi ne Píta, Píta achwe anywóp, aghó beyá bo. ²⁸ Arem ntá yap be, “Bé babhón bárinjé ndu ebhé eyese érem be mmu Israel abhiki bhón befyé mmæet ne bo abhen bápú bo Israel ne abhiki bhón yé chí beron beghó bhó. Ke Mandem aton me kponoron be, nké yíjé yé mmu mbó be abhiki kway besí bha. ²⁹ Ngó nõkó ye bo abhen ótó, mfá nde twó nkekém epáítí ne mmu. Ghatí ye me ntí ane óbhíjé me!” ³⁰ Konélios akeme yi be, “Eka manywop anwi echon ené nchí amem eket eya nchí nikmæet. Nkúbhé mpok mbó ane, mbó nkarenka érat ne ngósi, mmu abhesi me besí ne nkú ane are ghó, ³¹ árem be, “Konélios, Mandem aghok nenikímæet ene, ne aghó nekwaq enén óchyé bachébhé bo. ³² Tó ye mmu Jopa be andak ambinjé mmu ane áká nnyén be Símun Píta. Achi kenká amem eket Símun ngoko nkwbhénya ne eket eyi échí angókó manyu!” ³³ Ntó ye bo témté bé mámbínjé wó, ne éri ndu ótwó. Besé mankem séchí fá besí Mandem ndu beghok yéntiki enyín ené Acha ághátí wó óngátí bhésé.”

Menyín ebhen Píta aghati Konélios ne nkwo ywi

³⁴ Píta abho ye berem be, “Ngó sayri bé Mandem apú ton kérínámík. ³⁵ Ke ndu yéntiki etak, ye agha ane ácháy Mandem anka nõko menyín ebhén béchi chak besí bhí, Mandem áset yi ambak mmü ywi. ³⁶ Nkáysi be bárinjé ntó enen yi ató nyaka ntá yese bo

* **10:9** Mfay eket achi nyaka ransi enyu ene mmu ákwáy béko, andak, ambak are yí aywinti ndu béywæmæet ne ndu menikmæet.

Israel be chonj anka bo mambak sayri ne yi žiti enyinj ene Yesu Kristo aka. Yi Yesu achi Acha amfay bo mankem. ³⁷ Bariņi ereme ndak ane afakari atu Judeya ankem, bebho atu Galili, mpok Jon ananjananjan nyaka beghati bo be mantiknsem ndu bebuhap yi anjwiti bho. ³⁸ Bariņi žiti Yesu mmu Nasaret, ne enyu Mandem achye nyaka yi Efono Bedyere ne betan. Ako mbankem anka noko beri ne ambu noko bo mankem abhen Satan achye bho esonori mbonune Mandem achi ne yi. ³⁹ Ne segho ne amik menyinj menkem ebhen yi alu Yerusalem ne mban echak amem etok bo Israel. Bagu yi ndu ekotakati, agu. ⁴⁰ Ke eghaka noko manywop arat, Mandem aka yi apetnsem ndu nepem, aton mmuet kponoron nta bo. ⁴¹ Ke abhiki ton mmuet chi nta bo mankem. Aton mmuet nta batise abhen Mandem ananjananjan, no chi bhesé bo senyie ne senyu ne yi mpok yi aperensem ndu nepem. ⁴² Ne yi aghati bhesé be sekero beghati Mbok Ndindi yo nta bo, ne be senka bo mandini be yi ke Mandem ayabhe be ambak mmu ne abhono betan bo abhen bachi nepem ne abhen bagu. ⁴³ Bareme kepinti mankem barem nyaka žiti yi be, ye agha ane asiki nti ne Yesu, Mandem afonori bebuhap ebhi žiti yi Yesu.”

Efono Bedyere atwó nta bo abhen bapu bo Israel

⁴⁴ Ené Pita abhué bérem menyinj ebho, Efono Bedyere atwó abhak ne bo mankem abhen baghok Eyon Mandem. ⁴⁵ Bó nkwo Yesu abhen bachi bo Israel, no chi abhen bafu Jopa ne Pita, babhak maknkay tontó mbonune bagho be Mandem achye Efono Bedyere nta bo abhen bapu bo Israel nkwo. ⁴⁶ Babhak maknkay mbonune baghok ndu bobho barem beyonotok bechak bechak ebhen bo babhiki ghok, mandeme noko be, “Mandem atan ne ari achá!” Eka Pita arem be, ⁴⁷ “Mandem achye bōbhen Efono Bedyere nkubhe mbonu yi achye nyaka bhesé bo Israel. Agha akway ye bekán be báké jwiti bhó?” ⁴⁸ Achye ye eyon be manjwiti bhó ndu nnyen Yesu Kristo. Bajwiti bho. Barem be Pita anchoko ne bho ndu mpay manywop.

11

Pita arem be bo abhen bapu bo Israel manoko nkwo

¹ Bōnto ne bakoņo Yesu bachak atu Judeya ankem, baghok be mbok bo abhen bapu bo Israel manoko Eyon Mandem nkwo. ² Mbok bo bachi nyaka ndu nkwo bakoņo Yesu abhen bate be babhon besiep yentiki mmu mbó bó bo Israel, ke ankway bebhak mmu Mandem. Pita apere noko nsem Yerusalem, bōbhó bare ji yi mandeme noko be, ³ “Yi eka žonj óchwé amem eket bo etok échák

abhen babhiki syep bho krate žnyie nenyie ne bhó?” ⁴ Pita abho ye beghati bhó sayri yentiki enyinj ene efakari te ndu nebhonet be, ⁵ “Ewak emat ndu nchi nikmuet awu etok Jopa, ngo kenó amik antifu. Ngo ndu enyinj efu amfay esep. Ebhak mbo ntenden negho enen bakeme bati yi anwi bāsēbhe amik. Eghaka noko kekwo ne me éte. ⁶ Njinj sayri begho enyinj ene echi are. Ngo nnya menyu ne menyu. Nnya ene anywop ne nnya ebebe ne nnya ene esu menie amik ne kenem. ⁷ Ngok eyon ndu eghati me be ‘Pita, faté, way nyie!’

⁸ Ke nkeme be ‘Acha wawak! Mbiki re nyie enyinj ene epu pepép besie ebhe.’ ⁹ Ke eyon epet erem ndon ane ajwi epay be, ‘Enyinj ene Mandem aka be embak pepép, ye mmu aké rem be epu pepép.’ ¹⁰ Efakari enyu eyon ndon érat, enyinj eyo epetnsem amfay. ¹¹ Nkubhe mpok yo, bo bati arat bachwop ambinywop eket ene nchi are. Bafu Seseria ne nto be mansot me. ¹² Efono Bedyere aghati me be, ‘Faté sep dok ne bho. Žké fye nti be bapu bo Israel.’ Bōmayese abhen bati atandát abhen Jopa bakoņo me serok Seseria, ne bese mankem sechwe ekeré mmu wu Konelias. ¹³ Aghati bhesé ndu yi agho angel Mandem eket eyi ne angel wu aghati yi be anto bo Jopa mambini me Simun Pita be ¹⁴ ndok ngati yi mbok ane aka yi andini enyu Mandem akway bepeme yi ne efo eyi enkem. ¹⁵ Nebho mbó beghati bho menyinj, Efono Bedyere atwó nta yap nkubhe mbo enyu efakari nyaka ne bhesé ndu nebhonet. ¹⁶ Ntik ye enyinj ene Yesu Acha areme nyaka be, ‘Jon ajwiti bo ne manyep, ke chon manjwiti bhe ne Efono Bedyere.’ ¹⁷ Be babhon, ghó yeka! Mandem achye bōbhó nkubhe akap ane yi achye nyaka bhesé mpok senoko Yesu Kristo Acha. Nchi ye nyaka agha bechet Mandem mbi?” ¹⁸ Baghoko noko menyinj ebhen Pita areme mankem, manyu achok bho. Bare chye Mandem kenoko mandem noko be, “No Mandem achye mbi nta bo abhen bapu bo Israel nkwo be mankway betiknsem ndu bebuhap, mambon nepem!”

Nkwó Yesu abhen Antiok

¹⁹ Beyá bakoņo Yesu bafu nyaka Yerusalem žiti esonori ene ebho mpok baway Stifin bataka mban ne mban. Mbok barok krate atu Fonishia, bachak te Sáypros ne abhenefu te Antiok. Baron noko no, mangati noko mbok Yesu nta bo Israel bōbhó. ²⁰ Ke mbok abhen bachi bo Sáypros ne abhen bachi bo Sirene barok Antiok babho beghati Mbok Ndindi Yesu nta bo abhen bapu bo Israel nkwo. ²¹ Acha abhak ne bhó, akwak beyá manoko babho bekoņo mbi ywi. ²² Mbok ako aghaka nta bōnkwo Yesu abhen Yerusalem. Bato Banabas etok Antiok. ²³ Aghaka noko are, agho ndu Mandem atonj bōbhó berindu ebhi, abhon beyá manjak,

abho béfyé bhó nti be mámbak tetep ne Yesu, mánte kpiri mpoknkem ne nti nenkem. ²⁴ Banábas achí nyaka eríti mmu ane asiki nti ne Yesu sayri. Éfónó Bedyere abhak ne yí tontó. Akwak beyá bo mánoke mbok Yesu, báchem mmuet ne bakoño bhi. ²⁵ Banábas arók ye Tásos béyan Sól. ²⁶ Aghó nókó yi, asot yí apetnsem Antiok ne yi. Sól ne yí bábhak are ndú mmíe nenkem ne nkwo Yesu, mántan nókó beyá bo Mbok Ndíndí. Chi Antiok ke bábhó nyaka bebhini bakoño Yesu be, “Nkwó Kristo.”

²⁷ Mpok yo, mbak baremé kepinti báfú Yerúsalem barok Antiok. ²⁸ Mmu wap amot aká nnyén bé Agábos. Ndu betan Éfónó Bedyere afate arem be chon ereme nsay énkwen ndú betok menkem ebhen béchi anten Mfo Rom. [Nsay yo akwén mpok Klaodias achí Mfo Rom]. ²⁹ Bakoño Yesu abhen Antiok baghoko nókó enyinj ene Agábos arémé, báká eyon émot be mánychwop nkáp manto ndu bekwak batí bakoño Yesu abhen báchi atú Judéya. Yéntiki mmu wap abhón nyaka béchye mbó enyu amo yí atóno. ³⁰ Bákú enyu eyo, bátó Banábas ne Sól Yerúsalem be mándok mánychye nkáp wu ntá bóbati bónkwó Yesu.

12

Héród arók ambi béchye beyá nenyok ntá bakoño Yesu

¹ Ndu mpok yo, Mfo Héród abho béchye nenyok ntá mbok bónkwó. ² Achye eyon bakém Jems manó Jón báwáy ne akparenja. ³ Aghó nókó bé enyinj ene yí akú échye bo Israel manák, arók ambi ne bebú bhi, achye eyon be mánkém Pita nkwo. Eyo éfákári ndú mpok Epá bret ane kebhon yis. ⁴ Bakém nókó Pita, arem báfyé yi ekerékenon. Bakwó batemé nenu abhak anwi ndu bebhaheri yi mkpák ne mkpák. Yéntiki nkwo wap ábhón batemé nenu manwi. Héród abhón nkaysi be Epá Nekiñi émfúét, mámfere yi mántán kponoron besí bho. ⁵ Ke ené batemé nenu bábhaheri Pita ekerékenon, bakoño Yesu béré nikmuet ntá Mandem ne bati yap ankem éti yi.

Angel Mandem aká Pita afú ekerékenon

⁶ Nkúbhé beti ebhen Héród aróbhé nóñ chi be nywop néñjí mámféré Pita ekerékenon mántán yi besí bho, Pita abhak bhare nénti batemé nenu bati apay, femfé ne ngem. Ngem amot abhat yi ne ntemé nenu amot ndú ebhémuet émot, achák abhat yi ne ntemé nenu anefú ndú ebhémuet échák. Batemé nenu báchák bábhak anyúbhá mámbaheri nókó ekerékenon. ⁷ Angel Mandem abhesi témchók, bediere békwén amem ekerékenon. Angel akém Pita ndú nenki anyikisi, áñémé yí arem be, “Faté áyák!” Témté wu ngem ené échí amó Pita éyóko ékwén amik. ⁸ Angel ágháti ye Pita be, “Fíé nkú ne nkwoábanya

eye.” Pita aká no. Apet aghati yi be, “Bhat ndé ye amuet, konó me.” ⁹ Pita abho békonjo yi. Nefú ane báfú ekerékenon, yí kerinj be enyinj ene ángel aká ntá yi chí ndaká tetep. Are kaysi bé ághó nó chí kenó amik antífú. ¹⁰ Báfuét nebhuet ane babhabheri abhen mbi ne nebhuet ane abhen bákónjo báchwop ndu nyúbha ané mmu áfuét anchwe etok. Nnyúbha wu anéne ndu mmuet eyi. Báfú bárók nefi, báko baghaka ndú nkong etok amot. Pita apéré yinj ángel anán aró yi aron. ¹¹ Pita arinj ye bé tetep yí afuu ekerékenon, arem be, “Néne, ndinj tetep bé Mandem ato ángel aywi ántwó ámféré mé amo Héród ne ndú yéntiki enyinj ene bo Israel bati béka me.”

¹² Aríñí nókó enyinj ene éfákári ntá yi, afuét arók ekeré Maria, nno Jón Mák. Beyá bo báchemti nyaka are mánik nókó mmuet. ¹³ Pita abho bédep nekok enen mbi. Ngósón ane aka nnyén be Róda achí nyaka mmó betok anywóp. Arók berinj mmu ane ádep nekok. ¹⁴ Aghók bé chí eyon Pita. Ne beyá manák, aró mbínyóp kenene apetnsem aghati bó mankem bé, “Pita achí ambínywóp téé!” ¹⁵ Bárem be, “Óbhokori!” Ke arók chí ambi bégháti bhó bé, “Chí Pita tetep.” Afé be bareme be, “Chí ángel aywi.” ¹⁶ Mpok yo nkem, Pita are dep nekok. Mánéné nókó mbínywóp, bághó be chí Pita tetep. ¹⁷ Asá awó be mánychókó kpák. Báchoko kpák kpák. Abho ye bégháti bhó enyú Mandem afere yi ekerékenon. Anáná nókó, aghati bhó be mángátí Jems ne bónkwó bachak enyinj ene éfákári. Aró ye bhó, arók ebhak echák. ¹⁸ Néyi nókó, ebyok ékwén ekerékenon. Batemé nenu abhen bábhaheri Pita, béré makati mámbebbe nókó enyinj ene éfákári ne yi. ¹⁹ Mfo Héród ághókó nókó bé bábhiki ghó Pita, achye eyon bé manján yi. Báyan yi ke báke gho yi. Héród abhij batemé nenu bhó, ábhébhé nókó bhó menyinj, achye eyon bé mángwáy bhó. Héród afa atú Judéya ané yí achí are arók atú Seséria achák achóko aré.

Enyú Héród agu

²⁰ Héród ábenti tontó ne bó-Taya ne abhen Sídón. Eku betok ebho bépay beyap nkwo bhó. Bátó bhó mándók mángó Héród. Báyanbi bághó chí Blastos, nkémfo ane Héród. Aka bekwak bhó mánsókóri ne Mfo Héród be esonari émay nénti betok Taya ne Sídón ne eyi. Báyan nyaka bebhak eyon émot ne Mfo Héród mbonyune nenyé enap nefú nyaka chí atú etok ene achi anten yi. ²¹ Nywop Mfo Héród afyé ndu berem kepí ne bhó nekway nókó, afyé nden kefo yi, achóko ndu enókó kefo arem kepí besí bóbho. ²² Bóbhó bare bik be, “Chí eyon mandem. Puye chí eyon ene nkwanjan!” ²³ Témté wu, ángel Mandem aguép yi neme amuet mbonyune aró bo mánychye yi kenókó eken

babhəŋə bechye chi ntá Mandem. Kényonjo kényíé yi, agú.

²⁴ Ke, Eyonj Mandem ére go éndəko nəkə chi ambi. ²⁵ Banábas ne Səl, mánánjá nókó beka enyinj ené épókó bhó Yerusaleŋ, bápətnsem Antiok. Básót Jón Mák, arək ne bhə.

13

Efónj Bedyere ayap Banabas ne Səl ató

¹ Baremé kepinti ne batəŋ Eyonj Mandem báchi nyaka ndú Nkwə Yesu abhen Antiok. Bábhak Banábas, ne Símiəŋ ane bábhijí bé Egrímə, ne Lusios ane áfú Sírene, ne Manáen ane áchí nyaka mməere kembə ane Mfo Hérod Antipas, ne Səl. ² Ewak émat, ene báchí ndú netarənsay ne nenikímuet mánychə nəkə Mandem kenókó, Efónj Bedyere arem be, “Dó ká Banábas ne Səl, mámbák nyánjá ndu betik ebhen mbiñi bə manka.” ³ Bəghókó nókó no, bārək ambi ne netarənsay ne nenikímuet. Mányánja ye amə anti Banábas ne Səl manikmuet, barə ye bə mandək.

Banábas ne Səl bārək Sáypros

⁴ Banábas ne Səl bārək mbə enyu Efónj Bedyere átó bhə. Bārək Selusia básət achwínyən ane arəŋ ndú etək néntinyen ene babhijí be Sáypros. ⁵ Bəchwóbhə nəkə are ndu mətək ane bábhijí bé Salamis, bārə áchwí nekunyén bákó etək mángati nəkə Eyonj Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel. Jón Mák abhak ne bhó, ankwak nəkə bhə. ⁶ Bārək ambi enyuyə ndú betək ne betək kpát bákijí etək nentinyen Sáypros eyə enkem bəchwəp Pafos. Bátəmeri mmu Israel aré ane achi múnjo ke ápu bapu bé achí ndeməkəpinti Mandem. Aka nnyen bé Ba-Jesus. ⁷ Achí nyaka mpoknkem ne góbhanə etək eyə ane aka nnyén be Sejos Paóləs. Sejos Paóləs abhak ndijindak. Abhijí Banábas ne Səl mbənyune áyanj nyaka nkwə beghok Eyonj Mandem. ⁸ [Nnyén Ba-Jesus nechak nechi nyaka bé Elímas nə chi múnjo ndu eyonj Grik.] Elímas múnjo abho békem epúti ne bho ndu yi áyanj békə góbhanə áké korjo mbi Yesu. ⁹ Betəŋ Efónj Bedyere bebhak ne Səl ane nnyén eni néchák néchi nyaka bé Pəl. Pəl atep yi amík amuet, ¹⁰ arem be, “Wə mmə Satan! Wə mmu ópábhé yéntiki enyinj ene echi chak besí Mandem. Wə mmu bapu ájwí wə menie. Ópú rə beka mbi Mandem ane achí chak ambak nótínjótí?” ¹¹ Dijní be awə Mandem ákwen wə amuet néne. Ne chəŋ amík áneame wə, áképəre kwáy beghə mbanj ndú mbiñj mpok. Témté wu, nebhánj nékúti yi amík ejuri ékwén yi besí arəbhe nemeri némeri ambebbe nəkə mbák mmu achí ane ákway bekem yi awə ánjá yi mbi. ¹² Góbhanə ághó nókó enyinj ene éfákári, anoko Mbok

Ndindí éti Yesu. Ebhak yi maknkay béghok menyinj ebhen bátəŋ éti Yesu Acha.

Pəl ne Banabas bārək Antiok atú Pistidia

¹³ Pəl ne bo abhen bákó ne yi bachwe etək Pafos, bákó anyén anyén barək bəgháka Péga atú Pamfilia. Jón Mák arə bhó are apətnsem Yerusaleŋ. ¹⁴ Bārə Péga bārək ambi kpát bəchwəp Antiok atú Pistidia. Egháká nókó nywəbhé neywəmet bo Israel, bārək bachwe ekeré nenikímueti bəchwəkə amik. ¹⁵ Bápáy nəkə Ekáti Mandem mbə enyu Moses asinjí ne ene éfú ndú basinjí baremé kepinti, bə batí ekeré nenikímueti eyə bátó mmu be ángatí bəPəl be, “Bəma, mbák bábhəŋ enyinj ené ekway befyə bhese nti, ghatí ká bhese.” ¹⁶ Pəl afate ye asá ne awə be bo manchəkə kpák. Abho ye berem be,

“Bo Israel ne bo betək béchák abhen bəchwə Mandem, ghók ká! ¹⁷ Mandem bo Israel ayap nyaka bachimbi bhese akə nneréket bə bhese áchik mpok báchí manko amem etək Ijip. Mandem afere bhó ndu kesem aré ne betəŋ ebhi ebhen beyá becha. ¹⁸ Ndú mamié besa bepəy, abhak ne bhó amem baso, abhəŋ ekébhéntí ne bhə. ¹⁹ Mpok babhəŋə béchwe etək Kánán akə mánánja maneréket bo tándramət ane achi are, achye bo Israel mmik Kánán. ²⁰ Ndú mamié ankem ané bə bəchwəkə etək Ijip ne ané báchí amem baso ke bəchwə Kánán ábhák mbə mamié besa bepəy nsem byo (450). Achye ye bhə batəŋj manyé ne bə babhak kpáte ndú mpok Samuel ane achi nyaka ndeməkəpinti Mandem. ²¹ Egháká nókó mpok bəbhəbhé ye Samuel be ánye bho mfo, Mandem ayap Səl, mmə Kish. Kish afú ndú nneréket Benjamin. Səl abhak mfo wap ndú mamié besa bepəy. Kish afú nyaka ndu nneréket Benjamin. ²² Mandem áféré nókó yi ndú enókó kefo, ayap Debhít be ambak mfo wap. Mandem arem éti Debhít be, ‘Debhít mmə Jése, chí mmu ane mbóŋj manjá ne yi, mmu ane apú nók beka yéntiki enyinj ene ndémé yi anka.’ ²³ Mandem akə ebhárémə Debhít ambák Mpeme bo Israel békəŋə bariep anti ntá bachimbi bhap. Mpeme wu chí Yesu. ²⁴ Jón anəŋ ayambi aghátí nyaka bo Israel mankem be mántiknsem ndú bebú bhap mámpətnsem ntá Mandem be yi anjwiti bhó, ke Yesu antwo. ²⁵ Érsbhé nókó kékwət be Jón anəŋa betik ebhi, abhəp bo be, ‘Bákáysí bé me ke nchi Mpeme ane ábhəŋj bétwə ke? Chao! Puyé me! Ghók ka, yi átwə me ansem, ne mbíkí kway mbəŋ mmu ane áchoti, befere nkwəbhánja beka ebhi.’”

²⁶ Pəl apet arem ntá yap be, “Bəma, bebhárəbhə Abraham, ne beká bo betək béchák abhen bəchwə Mandem, chi ntá yese ke Mandem átó ye ntó enén négháti bhese

enyu ené yi akway bepeme bhesé! ²⁷ Bó Yerusalem ne bóbatí bhap bábhíki sòt nyaka Yesu mbo Mpereme ane Mandem átó. Eka bátán yi, bakpòt manyé yi be babhòj beway yi. Ne ndu bákú nò, enyij ene baremé kepinti báramé nyaka éti yi éfú tetep. Ne yo ke bo bápáy nyaka yéntiki nywobhé neywémuet enap. ²⁸ Yéndu bábhíki ghó ntí ane bábhòjò bérem be mangway yi, bárem be Páilet andò mangway Yesu. ²⁹ Ne mánánj nókó béka yéntiki enyij mbo enyu Ekáti Mandem éréme éti yi, báfere yi amfáy ekotákáti barok babhare amem nmem enén bághókó ndu setarébhé. ³⁰ Yé nò, Mandem aka yi apetnsem ndu nepém. ³¹ Ne ndu beyá manywop are bhesi besí bo abhen bákò nyaka ne yi bebho Gálili kpate Yerusalem. Bóbhò ke báchí batísíe bhi ntá bo Israel. ³² Banábas ne me sétwò fá bégháti beka Mbok Ndíndí be bariap amen Mandem afyé nyaka ne bachímbi bhesé, ³³ aka mós afú tetep ntá yesé bebháré bhó bhap, ndu áká Yesu aperensem ndu nepém. Mandem aka bariap emó afú tetep mbo enyu echi amem Ekáti Bakway, bebhókó bepay be Mandem arem be:

‘Wò achí Mówa,

ne echòj nchi rem kpororòj be Nchí Etaye.’
³⁴ Ne béyinjí neka ane Mandem aka Yesu ámpetnsem ndú nepém enyu ene yi ápú pere gú, Mandem arem nyaka bé: ‘Chòj nchýé bhe afók mbo enyu mfyé nyaka bariap ne Debhít ne njet yi ne ébhòj bebhak enyu eyò.’
³⁵ Ne ndu béronj ambi, échí nebhuet achák amem Ekáti Bakway be Debhít arem ntá Mandem be, ‘Ópú rò chòj Mmu ane áchýé nepém eni ntá ye ámpò amem nmem.’
³⁶ Mandem abhíkí rem nyaka menyinj ebhen chí éti Mfò Debhít mbonyune Debhít ánánj nókó betik Mandem áchýé yi ánkú fá amik ndu ayi mpok, agú akonjo bachímbi bhi. Apò ndú nmem. ³⁷ Mandem arem nyaka chí éti mmu achák, ane yi áká áperénsem ndú nepém ane mmuet ayi abhíkí pò. ³⁸ Bóma dínjí ye ká bé chí éti Yesu ke Mandem áfòjori bebá mbo enyu ségháti bhe. ³⁹ Dínjí ká be yé agha ane ánókó Yesu, Mandem ástò be yi achí chak besí bhi. Ebhé Moses épú kwáy béka nò ntá mmu. ⁴⁰ Sòt yeka mpok bé enyij ené baremé kepinti básinjí éké fakari ne bhe. Nó chí enyij ené básinjí be, ⁴¹ ‘Bé bho bábyák enyij ene Mandem árem, yinjí ka mbanj sayri, mámbák maknkay, ne mángu, ne ntí bé mékà enyij ndu manywop ayeka, ene ye mángátí bhe, bápú noko wawak!’”

⁴² Ene Pól ne Banábas báfú ndú ekeré nenikímuetí bo Israel, bo báre ník bó mmuet bé mámpétnsem mandok ambi béghati bhò menyinj ebhen ndu nywobhé neywémuet enén nétwò ambi. ⁴³ Bo báfú nókó ekeré nenikímuetí, beyá bo Israel ne bo abhen

bápu bo Israel ke bácháy Mandem, báre konjo Pól ne Banábas. BòPól básémti bhó bé mánté kpirí, mándokò nòkò chí ambi béghokò mmuet ndu beríndu Mandem.

⁴⁴ Egháká nòkò nywobhé neywémuet enen nékòjò, etok enkeme étwò béghok Eyòj Mandem. ⁴⁵ Ke bo Israel bághò nókó ndú ngémtay bo báchèm aré enyu eyò, bábhòj beyá mpabhamík ne boPól. Bábhò besokòti Pól mánkeme nòkò epáítí ndu yéntiki enyij ene yi árem. ⁴⁶ Eyò éká Pól ne Banábas bábhò bérem kebhòj becháy be, “Bé bo Israel ke sébhòjò béyámbi bégháti Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. Ke téndu bábyák yó, ne báyinjí mmuet ayeka bé bábhíkí kwáy bo abhen bábhòj nepém enen nebhíkí bhòj ngwénti, sérò ye be ne séròj ntá bo abhen bápú bo Israel ne yo. ⁴⁷ Enyu eyò ke Mandem Acha ágháti bhesé senka, mpok áréme be, ‘Nka wò ómbák eròjò ntá bo abhen bápú bo Israel,

bé ndú betanj Mandem, ónkwak mmik nkem ambòj nepém.’”

⁴⁸ Bo abhen bápú bo Israel bághókó nókó nò, bábhòj beyá manák, bábhò béchye bakak ntá Mandem éti eyòj eyi. Ne abhen Mandem áyábhé bé mámbòj nepém enén nebhíkí bhòj ngwénti, mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁴⁹ Eyòj Mandem étáka atú etok wu ankem. ⁵⁰ Ke bo Israel abhen báchí aré manyíkisi bati bóbatí etok eyò ne maném baghoré abhen mánókó Mandem. Báka bo báchye Pól ne Banábas nen yok kpát bábók bhò báfá atú etok eyap. ⁵¹ Pól ne Banábas bákwét mfok etok eyò ane áchí bhó bekak betanj bé chòj Mandem antáj bóbhò ndu enyij ené bó bákú. Báfa báre rónj Ikóniom. ⁵² Bakonjo Yesu abhen etok Antiok, bájwi ne manák ne Efónj Bedyere abhak ne bhó sayri.

14

Pól ne Banábas bágháti Eyòj Mandem amem etok Ikóniom

¹ Pól ne Banábas báchwóbhé nókó Ikóniom, bárok báchwé ekeré nenikímuetí bo Israel baghati Mbok Ndíndí Yesu are. Efónj Bedyere abhak ne bho. Éká beyá bo mánókó. Bo abhen mánókó bábhák bo Israel ne bo betok bechak. ² Ke bo Israel abhen bábhíkí noko mbok Yesu bábhò berem bepò menyinj ebhen ményíkisi bati bo abhen bápú bo Israel. Báróbbe bé chí nti ne bho. ³ Pól ne Banábas babhak Ikóniom ndu eròri mpok mángati nòkò bo mbok Acha kpororòj kebhòj becháy. Mandem are tónj bo Ikóniom kpororòj bé mbok ane bó Pól bágháti bho éti beríndu ebhi achí tetep, aka nò ndu áchýé bhó betanj béka menyinjí maknkay. ⁴ Etok ékóre bebhe bepay, mbok bábhak ansem bo Israel, bo báchák bábhak ne bónto Yesu.

⁵ Mbok bo Israel ne abhen bápú bo Israel báché m ne bô batí bhap báká eyon émot be mánychye bônto Yesu esonjori ne be mantemti bhô ne batay mángwáy. ⁶ Bônto bárinji nókó nkaysi yap, bábué bárók atú Likáonia, ndu betok Lístra ne Débe ne mbanj ene echi kékwot are, ⁷ mángati noko Mbok Ndíndí éti Yesu.

Pól ne Banábas bábu mbénti etok Lístra

⁸ Mmufú achí nyaka etok Lístra. Abhak mbénti te nebhe eni. ⁹ Ewak émot, abhak chókó anta noko batú ndu enyinj ene Pól arém. Pól ayinj yi díí, ághó bé yi wu anókó bé Mandem ákwáy bébú yi. ¹⁰ Pól arém ne eyon etanjatay be, “Faté té chak!” Afate kperep abho béko. ¹¹ Ngémtay bo abhen bachi are bágó nókó enyinj Pól ákú, bábhó bébik ndu eyonótok eyap, eyon bô Likáonia mandeme noko be, “Bomandem básot mmuet bakwánwan bátwó fá amik ntá yes!” ¹² Bárém bé Banábas chí mándem ane áká nnyén bé Sús, ne be Pól chí mándem ane áká nnyén be Hemes mbonyune yi ke achí nyaka ndeme kepi. ¹³ Ekerákap mandem nsé Sús échi nyaka nefi befuet nkot etok. Nchi-akap mandem nsé Seus asot maném mponj ne bochuchu abhen máni arók antí etok mbonyune yi ne ngémtáy bhó abhen bachi are báyanj nyaka bechye akap ntá Banábas ne Pól. ¹⁴ Ke Banábas ne Pól, bônto Yesu, bágóhókó nókó enyinj ené bôbhó báyanj beku, batí achonji bhô amem kpat bádakáti nden éyap amuet. Bájé báchwe amem eká bo eyo ne bári mándeme noko be, ¹⁵ “Bota, ndaká yi bákú enyune? Séchí nkwo chí bakwánwan mbô bhe! Sétwó fá bégáti bhe Mbok Ndíndí éti Yesu bé mántik nsem ndú menyinj ebhen bebhiki bhonj nsay mántwó ntá Mandem mmu áchye nepém. Yí ke ághókó mfay ne mmik ne manyén ne menyinj menkem ebhen bechi aré. ¹⁶ Ndu mpok ane áfuéré ansem, aró nyaka bo betakó mmik mankem mánkú mbô enyú bákónj. ¹⁷ Yé nò, abhiki ró nyaka betonj kponoronj bé yi achí. Aka berítí menyinj. Yí ke ákú manyiep ámfú amfay ne áchye mbwot ndú ayi mpok, anchye bhe nenyié, anchye manák.” ¹⁸ Pól ne mmwete ywi bárem menyinj ebhen békú bo bhô mángó bé bô nkwo báchí chí bakwánwan. Yé nò, bábhíki kwáy bechyet bô mbi bé béké chye bhó akap ané babhônj bechye chí ntá Mandem.

¹⁹ Ke ébhíki tat, mbok bo Israel báfú Antiok ane atú Pisídia, báchák báfú Ikóniom. Bákú beyá bo mánká ne bhô. Eka bátémti Pól ne batay, básu bárók báró antí etok ne nkaysi bé anán agu. ²⁰ Ke mpok ane bakojo Yesu bárónj are bákay yi, afate apetnsem etok Lístra ne bhó. Néyí nókó, Banábas ne yi báro bárók Débe.

Pól ne Banábas bapetnsem Antiok amem atú Síria

²¹ Pól ne Banábas báre ghati bo Mbok Ndíndí éti Yesu amem etok Débe. Beyá bo mánoko ne bábhó békónjo Yesu. Bô Pól bápét ye nsem Lístra ne Ikóniom ne Antiok ane Pisídia. ²² Báré fyé bakojo Yesu nti mbanj eyo enkem mánychye noko bhó maníé bé mándák ambi béte kpiri ndú nesikinti enap ne Yesu. BôPól bágáti bhó be bábhonj begho beyá esonjori ke mánychwe ndú nepém enén Mandem ábhák Mfó wap. ²³ Pól ne Banábas báypap bô batí ndu yéntiki ekeré Mandem. Báfyé bhó amó Yesu Acha mmu bô básíki nti ne yi ndu nenikimuet ne netarénsay.

²⁴ Báfuet ye atú Pisídia, bárók atú Pamflia. ²⁵ Aré, bágáti mbok Yesu amem etok Pega. Báfa Pega basep bárók Atália. ²⁶ Básót achwinyén befu Atália bapetnsem Antiok. Amem etok Antiok ké bônto Yesu mánikimuet éti Banábas ne Pól be beríndu Mandem mémábak ne bhô ndú betik ebhen bákú ke bapetnsem Antiok. ²⁷ Báchwóbhé nókó Antiok, babhinji Bô nkwo Yesu báchem nebhet amot. Bágáti bhó menyinj menkem ebhen bo bákú ndu betanj Mandem, ne enyu Mandem anéné mbi bé bo abhen bápú bo Israel mánsíki nti ne Yesu. ²⁸ Babhak aré ne bakojo Yesu ndú mpáy batan.

15

Bóbati nkwo Yesu bakem echeme egbo Yerusalem

¹ Bo báfú Judéya bátwó Antiok bábhó betonj bônkwó Yesu mándeme noko be, “Mandem apú kway bepéme mmu mbák babhiki syep yi bekonjo ebhé Moses.” ² Pól ne Banábas bákém etanj epátí ne bhó éti ndaka wu keghó ntí. Eka baka eyon émot be Pól ne Banábas ne mbók bakojo Yesu abhen Antiok mándók Yerusalem, mángó bônto ne bóbati nkwo Yesu éti ndaka wu. ³ Bafa bare ronj mbô enyú nkwo Yesu bátó bhó. Ené bárónj atú Foníshia ne atú Samária, báre téé ndú betok ebhen bechi ambi mángati noko bônkwó bé bo abhen bápú bo Israel mánoko mbok Yesu nkwo. Eyo échye bakojo Yesu beyá manák. ⁴ Báchwóbhé nókó Yerusalem, bônkwó, ne bônto Yesu ne bóbati etok básot Pól ne Banábas ne bo bachak ne manák. Pól ne Banábas bágáti ye bhó menyinj menkem ebhen Mandem ákwáká bo manka. ⁵ Ke mbók bakojo Yesu abhen bachi bônkwó Fárisi bágóhókó nókó nò, báfate babho bérem be, “Bábhonj besyep bô, mángati bhô be mámbure bebhé Moses.”

⁶ Bônto Yesu ne bóbati bapet bachoko beyinj ndaka wu. ⁷ Bátát noko aré ndu bárem ndaka wu, Pita afate aghati bhô be, “Bôma, bárinji be Mandem anán ayap me nénti eneka te mpok ane áfuéré ansem bé ngati Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel

bé bô nkwo mangok, mánoko. ⁸ Ne Mandem mmu ariñi bati bo mankem, atɔŋ kpɔŋɔrɔŋ bé bo abhen bápú bo Israel bákway ménóko nkwo. Aká nó ndu áchyé bhó Éfɔŋó Bedyere nkúbhé mbo enyu yi achye nyaka bhese. ⁹ Afoŋori bebá bhap ndu básíŋ nti ne Yesu ne ake tɔŋ bé bese bo Israel séchí kekúrí ne bhó. ¹⁰ Ntí ane báyaŋ ye memó Mandem, bégho mbák chɔŋ yi ambé nti achí bé yí? Ndaká yí báchyé batu ane yé chi bachímbi bhese babhíkí kway nyaka bepoko ntá bo abhen bachi bakoŋo Yesu? Yé chi bese nkwo sébhíkí kway bepoko batú yo. ¹¹ Ébhíkí ri beká nó! Sénoko bé Mandem àpème bhese chí éti berindu ebhen Yesu Acha átɔŋó bhese ne nkúbhé enyu yo ke àpème bo nkwo.”

¹² Píta árem nókó nó, echeme enkem ékwén kpák ndu béghok ndu Banábas ne Pól bágháti bhó éti menyíŋi maknkay ebhen Mandem áchyé bhó betan, báka nenti bo abhen bápú bo Israel. ¹³ Mánáná nókó bérem enyíŋ ene bárém, Jems afate abho bérem be, “Bóma, ghók ká enyíŋ ene mɛrém! ¹⁴ Símiɔn aman ágháti bhese enyú Mandem ábhó betan bé akɔŋ bo abhen bápú bo Israel nkwo, ne ayap mbak eyap be mámbák bóbbi. ¹⁵ Ne enyíŋ ene yi áramé éko ndɔŋ amot ne menyíŋ ebhen baremé kepinti bárémé mbo enyu básíŋi be ¹⁶ ‘Ansem mpok, chɔŋ mpetnsem mpet ntee eket Debhít ené ékwéné. Chɔŋ njoŋ eket ené ébáy mmuæt amik nkú yo empet ente. ¹⁷ Chɔŋ nkú nó be bóbbho mankem mámbó beyan mbi bétwó ntá ya, yé chi bo abhen bápú bo Israel, mankem abhen mbíŋi be mámbák bóbbha nkwo. ¹⁸ Nó ke Mandem Acha mmu aká bo mándíŋi menyíŋ ebhen areme tesáy.’” * ¹⁹ Jems arók ambi bérem be, “Ndu nkaysi aya, séképere soŋori bó abhen bápú bo Israel abhen bátwó ntá Mandem. ²⁰ Sénsíŋ chí ekáti séngáti bhó be báké nyie nenyié ne nya ane áfú ndú akap ane báchyé ntá mandem nsé, ne be mándó epúsí, ne be báké nyie nya ené manɔŋ amap ábhíkí rɔŋ amik, ne be báké nyie manɔŋ. ²¹ Sénsíŋ bó nó mbɔnyune bábbho bépay bebhé Moses ebhen amem bekeré nenikímmæt bo Israel tentep, ndu yéntiki nywóbbhé neywémæt, ne bo yéntiki etók báriŋi bhó.”

Básíŋ ekáti ntá bóŋkwó abhen bápú bo Israel

²² Bónto Yesu ne bóbatí ne bóŋkwó Yesu mankem bághó bé chí erítí nkaysi. Báka eyɔŋ émot be mánjáp bo mánto Antiok ne Pól ne Banábas. Báyaŋ ye Sáilas ne Júdas ane nnyén eni néchák néchí be Básabas. Bó batí apay bábbhak bóbatí nkwo Yesu. ²³ Ekáti ené báchyé bhó mándók ne yo éré rem be, “Besé bónto Yesu ne bóbatí ne bóŋkwó Yesu

mankem sékaka be bómáye abhen bápú bo Israel awu Antiok, ne abhen Síria ne abhen Silísha. ²⁴ Séghok be mbak bo báfu fá ntá yesé batwó awu ne netɔŋ enap béchyé bhe esɔŋori ne bafye bhe ebyok anti ené sébhíkí tó bhó. ²⁵ Éti yo ke séchókó, seká eyɔŋ émot be sénjap bo sénto ntá yeka ne abhen ekɔŋ abhese, Pól ne Banábas, ²⁶ bo abhen báka newú éti Acha ywese Yesu Kristo. ²⁷ Séto ye Júdas ne Sáilas ntá yeka. Mánan mangáká awu chɔŋ mángati bhe besí ne besí nkúbhé menyíŋ ebhen sénsíŋi amem ekáti. ²⁸ Échí bé sébhɔŋ nkaysi amot ne Éfɔŋó Bedyere be séké chye bhe batu áchák ane acha bebhé ebhen bábhɔŋó bebhuere. ²⁹ Nó chi be báké nyie nenyié enen nefú ndú akap ane báchie ntá mandem nsé, ne báké nyie manɔŋ, ne yé chi nnya ane manɔŋ ami ábhíkí rɔŋ amik. Ne be mándó epúsí. Mbák mándó menyíŋ ebhen, chɔŋ émbak erírí ne bhe. Mánchako sayri.”

³⁰ Bóbbho bati anwi báfa Yerúsalem barók Antiok. BóPól bábhíŋi nkwo Yesu báchémm nebhuæt amot báchyé bhó ekáti ene hapoko. ³¹ Bápáy noko yo, maníé amen áchi amem éfyé bo Antiok nti, bábbɔŋ manják. ³² Júda ne Sáilas babhak baremé kepinti. Bágháti bóŋkwó Yesu beyá menyíŋ ndu béfyé bhó nti ne békwák bo mántan ndu nesikínti enap ne Yesu. ³³ Báchókó nókó aré ne bhó ndu mómbíŋi mpok, bóŋkwó Yesu bátik bhó, ne manják be mámpétnsem Yerúsalem ntá bo abhen bátó bhó. ³⁴ [Ke Sáilas aká nti béɔp Antiok.] ³⁵ Pól ne Banábas bárɔp Antiok. Aré, bare tɔŋ, mángati noko bo eyɔŋ Acha ne beyá bo báchák nkwo.

Akóré ákwén nenti Pól ne Banábas

³⁶ Ewak émot, Pól arem ntá Banábas be, “Sémpetnsem ndu yéntiki etók ene ségháti eyɔŋ Acha are séngó ndú bóŋkwó báchi.” ³⁷ Banábas are yaŋ bé mánsót Jón Mák yí ándók ne bhó. ³⁸ Ke Pól kaka bé échi sayri besot yi mbɔnyune aró nyaka bhó etók Pamfilia ené bábhíkíre nanja betik ebhap. ³⁹ Éti yo, Pól ne Banábas bákém beyá epáítí kpát akore akwen nenti nap. Banábas asot Jón Mák báchwé achwínyén, bárók Sáyprós. ⁴⁰ Ke Pól ayap chí Sáilas. Bóŋkwó Yesu mánikmmæt be berindu Acha mémbak ne bhó. ⁴¹ Pól asot Sáilas bárók Síria ne Silísha ené yi afyé nti nta bakwó Yesu abhen báchi are nti.

16

Tímoti arók ne Pól ne Sáilas

¹ Pól ne Sáilas barók baghaka Débe ne bafu noko are barók Listra. Nkoŋo Yesu amot abhak aré ane áká nnyén bé Tímoti. Mái abhak mmu Israel ane ánokó Yesu, ke aywi chí

* 15:18 Yiŋi ekáti Emos 9.11-12 ne Aisáya 45.21.

abhak mmũ Grik. ² Bõnkwo abhen Lístra ne Ikóniom bárèm nyaka eriri ãti Timoti. ³ Èká Põl are yanj besõt Timoti be andok ne bhõ. Akũ ye básyép yi mbõnyune bo Israel bachi nyaka ndũ betok ebho ne bárinjĩ be chi Timoti achi chi mmũ Grik. * ⁴ Arøk ye ne Põl ne Sáilas. Ndu bárõnj, mángati nõko bo ndu yẽntiki etok ene bachwõbhe are menyinj ebhen bõnto ne bõbati etok abhen bachi Yerúsalem bárémé, ne mánsemti nõko bhõ be mámbure bebhé ebhõ sayri. ⁵ Eyo ekũ bakwo Yesu bárøk ambi básiki nti ne Yesu, ne mpáy yap anjã andok nõko chi ambi.

Põl aghõ kenõ amik anti fũũ be babhĩnjĩ yi ndũ etok Masidõnia

⁶ Põl ne Sáilas ne Timoti baghat bafuæt atũ Frijia ne atũ Galëshia mbõnyune Èfõnj Bedyere abhĩkĩ ka be mángati bo Eyon Mandem atũ Esia. ⁷ Bághákã nõkõ kékwoť ne ndiere ebhi Mísia ne Bitĩnia, báré yanj berõnj atũ Bitĩni, ke Èfõnj Yesu keka bõ mándók. ⁸ Èká baghat bafuæt atũ Mísia, bárøk Troas. ⁹ Aré, Põl aghõ kenõ amik antifũ ne beti ndũ mmu Masidõnia áté ánikmuæt andem nõko ntã yi be, “Twõ fá Masidõnia kwak bhese!” ¹⁰ Põl ághõ nõkõ kenõ eko, séká bé Mandem abhĩnjĩ bhese séndók séngátĩ Mbok Ndĩndĩ ntã bõ atũ Masidõnia. Témté wu, Mme Lukas nchem ne bhõ sétõnjti mmuæt berõnj aré. †

Lidia anoko Mbok Náindĩ ãti Yesu etok Filipi

¹¹ Séchwe áchwi ane árõnj Troas. Sérøk téé séghákã Samótras, etok ene nnyén nekábhe. Èghákã nõkõ ntinywõp, séghákã Neápolis. ¹² Séfũ nõkõ aré, sekõ amik séghákã Filipi. Filipi abhak etok egho atũ Masidõnia, ne abhak anten Mfõ Rom. Sébhak Filipi ndu mpáy manywõp. ¹³ Èghákã nõkõ nywõbhe neywẽmuæt bo Israel, séfũ amem etok sérøk angõkõnyén ndũ nebhuet ane sékáysi bé bo báchem are ménikmuæt. Séchõko amik séndem nõkõ kepi ne baghoré abhen báchémtĩ aré. ¹⁴ Ngõré amat ane akã nnyén be Lidia afã etok egho ene babhĩnjĩ be Tiátira. Abhak nõksé ndũ nden ene èchĩ mmuæt chu ne éyã nkáp. Achye nyaka Mandem kenókõ. Mandem akũ yi anene nti eni aghók sayri ne anoko enyinj ene Põl árèm. ¹⁵ Bájwiti yi ne *efo eyi. Achi bhese mmuæt arem be, “Mbák básõt me mbõ mmũ ane ánókõ Yesu tetep, twõ kã chókõ eket eyã.” Anyiere bhese enyu eyo kpát serøk.

Báfye Põl ne Sáilas kenõ etok Filipi

* **16:3** Bo Israel bachi nyaka Lístra ne Ikóniom. Ndu Põl áyãnj be bo Israel mangok enyinj ene yi ághãti bhõ, akũ básyep Timoti. Bo Israel bárinjĩ nyaka be babhiki syep Timoti mbõnyune etayi achi nyaka mmu Grik, ke máyi mmu Israel. † **16:10** Lukas mmu asinjĩ ekãti ene achem mmuæt ne boPõl, are kõ ne bhõ. ‡ **16:24** Beko: Chi mbinjĩ menok ene bo Rom bágwõt nyaka bo bekek be báké bæ mamfu ekerékenõj.

¹⁶ Ewak émõt, ene sérõnj ndũ nebhuet nenikmuæt, sétémeri mõngosõnj ane áchi nsem. Èfõnj ebábũ ebhak ne yi èká are rëm menyinj ebhen bébhõnj befakari. Eyo èchye nyaka bo abhen bábhõnj yi beyã nkáp. ¹⁷ Aghõ nõkõ bhese ne Põl, abho bekonõ bhese ambiki nõko be, “Bõbhen chí bõ betok Mandem mfay! Bághãti bhe enyu Mandem ápeme bhõ.” ¹⁸ Arøk ambi bekwõ nõ ndũ beyã manywõp kpát nti nébé Põl, ayibhiri mmuæt asáy èfõnj ebábũ ene èchĩ ngosõnj wu muæt be, “Ndu nnyén Yesu Kristo nchĩ ghati wõ be ómfũ yi amuæt.” Témté wu èfõnj ebábũ yõ érõ ngosõnj wu.

¹⁹ Ndu éfákãri nõ, bo abhen bábhõnj yi bághõ be mbĩ wap bebhõnj nkáp áchõnjti. Bákém Põl ne Sáilas, báya gbaka gbaka gbaka bárøk nefisie, besi bõbati etok, amem ekeré manyé. ²⁰ Bághákã nõkõ aré bárem be, “Bõbhen chí bo Israel ne báchyè esõjõri amem etok eyesé. ²¹ Bãtõnj bhese bepinjõtõk ebhén ebhé eyesé ebhĩkĩ ka be sénkõnjõ. Séchĩ bo Rom ne sépũ kwáy békõnjõ bepinjõtõk ebhap.” ²² Beyã bo abhen bachi are bachem ne bõ ngosõnj wu bebhãt boPõl barak amuæt. Batañã manyé báchyè eyõnj, báyók bõ nden amuæt ne bádén bõ ne bekpã. ²³ Bádén nõkõ bhõ sayri, báguép bhõ ekerékenõnj, bághãti mmu ane ábhãbheri ekerékenõnj bé ánsõt mpok bé báké bæ. ²⁴ Mbabheri wu ághókõ nõkõ nõ, asõt bhõ, arøk afyè ndu móket ane achi te amem. Báfye bhõ beko bekek. ‡ ²⁵ Ke éghákã nõkõ mbõ néntĩbheti, Põl ne Sáilas babho menikmuæt mánkway nõkõ bakwáy ndu bebiti Mandem, batĩ bõkenõnj bachak mángoko nõkõ. ²⁶ Bápéte ghõ nenyikisi mmik nekwen, kpát mmik ane báté ekerékenõnj aré anyikisi. Babhinywõp ánene ndũ mmuæt yap témté, ngem ene báfé bõkenõnj ne yõ ékãnjãri enkem, ékwénti amik. ²⁷ Mbabheri ekerékenõnj afate. Aghõ nõkõ babhinywõp fũfũ, akaysi bé bõkenõnj mankem bábũ. Agwõp akparenja ywi ndu beway mmuæt. ²⁸ Ke Põl abik arem be, “Ůké way mmuæt. Besé mankem séchĩ fá!” ²⁹ Mbabheri wu arem bé mántwõ yi ne érõnjõ. Bãtwõ nõkõ ne yõ, arøk ekerékenõnj ntiét ntiét akwén ndũ bekek Põl ne Sáilas angwewe nõko ne becháy. ³⁰ Asõt ye bõ nefi abhép bõ bé, “Bõtã, chõnj nku yi ke Mandem ampeme me?” ³¹ Bákéme yi be, “Nokõ Yesu Acha ne chõnj Mandem ampeme wõ ne efo eye enkem.” ³² Bõ Põl bághãti ye yi ne efo eyi Mbok Náindĩ ãti Yesu Acha. ³³ Nkũbhé beti ebhõ, asõt bhõ témté aso befæt ebhap. Põl ne Sáilas bájwiti yi ne efo eyi enkem. ³⁴ Asõt ye bõ eket eyi

achye bhó nenyíé. Yi ne efo eyi enkem bájwi ne manjá be mánóko Mandem. ³⁵ Néyi nókó bó batí etok bátó bó mbíj nkú ntá mbabheri ekerékenonj ne eyon be, “Dó bóbho mándak!” ³⁶ Mbabheri ághókó nókó nò arak aghati bòPól be, “Bóbatí báto eyonj be ndo be mándók. Bákway ye beronj. Mánko sayri.” ³⁷ Ke Pól arem ntá bo mbíj nkú be, “Báway bhese ne mantem besí bho, mámese bhese ekerékenonj ené bábhiki tanj bhese yéndo sechi bó Rom. Néne, báyanj sémfú séndók bhésé bhésé? Wáwák! Bó babhónj bóbati bábhónj bétwò ndu mmuet eyap mámfere bhésé.” ³⁸ Bó mbíj nkú bápètnsem baghati bóbati enyíj ene Pól areme ne bághókó nókó bé Pól ne Sáilas báchi bó Rom, becháy bekem bó. ³⁹ Babhónj bóbati bárók ye mánikmuet ntá Pól ne Sáilas be mámfónjóri bhó. Báfere ye bòPól ekerékenonj, mánikmuet ntá yap be mándó etok eyap. ⁴⁰ Pól ne Sáilas báfu ye ekerékenonj, bárak eket Lídia. Bátémeri bónkwó Yesu are báchié bho maníé ne báfyé bó nti. Báfa ye etok eyó.

17

Enyíj ené ífakári Tesalónika

¹ BòPól bárak báfuét betok Amfipolis ne Apolónia báchwop etok Tesalónika, nebhuét ane ekeré nenikímuetí bo Israel echí. ² Pól arak achwe amem ekeré nenikímuetí eyó. Yéntiki ebhak yí áronj, enyu eyo ke yi ákú nyaka. Ndú basonde barat are fyé mbok ne bho ndu bekú bó mámbonj nejíwímém ndú menyíj ebhen bechi amem Ekáti Mandem, ³ ne anene noko ne antonj noko be Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, abhónj nyaka begho esonjari ne angú, ke ampètnsem ndú nepém. Pól are ghati bhó be, “Yesu mmu nchí ghati bhe menyíj éti yi ke áchi Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto.” ⁴ Mbok eyap mánóko, báchémmuet ne Pól. Beyá bó Grik abhen mánikmuet ntá Mandem bo Israel ne beyá maném baghoré etok eyó mánóko nkwo, báchémmuet ne bòPól mbó bakonjo Yesu. ⁵ Ke mbok bo Israel bábhónj mpabhamák ne bòPól. Manyokoti bo abhen bághabhe ghap ne báku bo mánguép ebyok etok. Bárók bádkáti babhínywop báchwé amem eket ene mmu ane áká nnyén be Jáson ndu beyan Pól ne Sáilas be mánsot bho mándók ndú nchemti bo abhen bachi nefi. ⁶ Ke ndú bábhiki ghó bòPól, báya Jáson ne bónkwó Yesu bácháak gbaka gbaka gbaka bárók ntá bóbati etok ne bho, mambiki noko be, “Bó abhen bákó mbánkem máncyé noko esonjari bátwó fá nkwo ⁷ ne Jáson asot bó afyé anywóp. Bó mankem bákú menyíj ebhén bétónj bé bápú bhæere bebhé mfo ngo

ane Rom mándeme noko be Mfo achák áchi ane aka nnyén be Yesu.” ⁸ Bóbati ne bótók bághók nókó nó, batí átaka bho amem. ⁹ Báku Jáson ne bónkwó bho bágháko nkáp ndu betonj be bápú pere chye esonjari. Báró ye bó mándók.

BòPól barok etok Béroa

¹⁰ Egháká nókó ne beti, bónkwó bátíj bákú Pól ne Sáilas bábhé barok etok Béroa. Aré, bárók báchwé ekeré nenikímuetí bo Israel. ¹¹ Bo Israel abhen Béroa bábhónj nti begbok mbok Yesu ane Pól ne Sáilas bágháti bho écha abhen Tesalónika, mbonyune básiepti nyaka Eyonj Mandem ne beyá ekwak. Báre chak Ekáti Mandem begba mbák menyíj ebhen Pól átonj bechi tetep. ¹² Eku beyá-bhap mánóko Yesu Acha. *Maném baghoré Grik ne beyá babhakanem mánóko nkwo. ¹³ Ke bo Israel abhen Tesalónika bághókó nókó bé Pól ághati Eyonj Mandem etok Béroa nkwo, bárók aré mányíkisi batí bo, be máncyé bòPól esonjari. ¹⁴ Témté wu, batí bó nkwo Yesu bátík Pól be andok te angokonyén, ke Sáilas ne Timoti báróp Béroa. ¹⁵ Bo abhen bárónj ne Pól, barok ne yi kpát bágháka Atens. Pól aghati ye bho mpok ane bápètnsem bé mángáti Sáilas ne Timoti be mánjánj mbi mántemeri yi ayak amem etok Atens.

Enyíj ené ífakári ne Pól etok Atens

¹⁶ Ené Pól ánonj Timoti ne Sáilas etok Atens, nti néré sonjari yi amem begbo bé etok éjwí ne bebho njó ene bo básot mbó bómándem. ¹⁷ Ekú are ronj ekeré nenikímuetí bo Israel yéntiki nywop ankem noko epáítí ne bho ne bó Grik abhen mánóko nyaka Mandem nkwo. Aronj nyaka nkwo nefisie yéntiki nywop anku noko enyumót ne bo abhen bátwó aré. ¹⁸ Bófu bábhak abhen bátónj menyíj ebhen békó ndónj ámat ne bakonoj Epikuros ne bó Stoik, * Bó nkwo bákem nyaka epáítí ne yi. Pól ágháti nyaka bho menyíj éti Yesu andeme noko bé chonj bawú mámpètnsem ndú nepém. Ekú mbok eyap báre way Pól mándeme noko bé, “Echíntí enyíj ene nkwo árem nó mbónj yi?” Bácháak be, “Echí mbó be yi ágháti bho chí éti bómándem abhen sébháki rinji fá etok ene.” ¹⁹ Básot Pól barok Ariyopagos, nebhuét ane bóbati báchémmuet noko nyaka, bárem ntá yi be, “Sékonj bérinji éti menyíj beko ebhén ótonj. ²⁰ Menyíj ebhén órem bechi maknkay ntá yesé ne séyanj bérinji mbónj enyíj ene órem.” ²¹ Báre rem enyu eyo mbonyune bo Atens ne manko mankem abhen báchi aré bákónj nyaka bécháko begbok ne béfyé mbok éti barak ako.

²² Pól afate ye ate néntí bó echemé Areopagos yo abho bérem be, “Bó Atens, ngo bé báfyé ntí ndú baraká bómándem

* 17:18 Bo Epikuros chí bó abhen bakaysi nyaka be nném enyíj ndú nepém chí menyíj ebhen béchye mmu manjá.

tontó. ²³ Ené nchí kò etòk mfyé nòkò amík ndù menyin ebhen báchye kenóko mbo bōmandem, ndak ngaka nebhuét amot ane efeme akap echi, ngó ndu básin aré be, 'Ntá mandem ane bo bábhiki rinji.' Mandem ane nò bé báchye kenóko yénu bábhiki rinji yí ke méghati bhe menyin éti yi. ²⁴ Mandem mmu ághókó mmik nkem ne yéntiki enyinj ene échí aré, yí ke áchí Acha ane ábhónjò betan menkem amfay ne fá amik. Apú chòko amem beket ebhén bakwānwan bághókó. ²⁵ Ne nkwanwan apú kwáy békú yényinj áchyé yí mbonyune yi apu chéy yényinj. Yimbōnj ke áchye nepém ne éyú ne yéntiki enyinj échák ntá yéntiki mmu. ²⁶ Ayámbi aghókó nyaka mmú amot ne amwet mmu wu ké manérékeré bho ankem fá amik afú. Apére ghoko yéntiki nneréket, ayambi abhure nebhuét ane bōneréket wu bábhák ne mpok ane bó bábhónjò bébhak aré. ²⁷ Mandem akú enyu yo bé bó mánjánj yi ne ndu báyanj yi mbo mmú ane amò ne amó beyan enyinj amem ejuri, mánkwáy berinj yi. Ke sayri sayri, Mandem abhíkí sap nekò ne yé mmu ywese amot. ²⁸ Echi nkúbhé mbo enyú mmú yweka amot arémé nyaka be, 'Nepém enesé néfú chi ntá yi, ne yí ke áchyé bhesé betan sékò, ne yí ke áká be sembōnj nepém.' Echi mbo enyú mbak batemé bakay bhaka baramé be, 'Besé nkwó séchí bó abhen Mandem.' ²⁹ Téndu séchí yé bó Mandem, séké kaysi bé Mandem achí mbo enyinj ené mmu ákwáy bésot gol ne yé chí silbha ne yé chí ntáy angoko ne kebonj éki ne eka eyi nkwo. ³⁰ Mandem aféré ntí ndu menyin ebhen bo báká ndú mpok ane bo babhikire rinji nkaysi yi. Ke néne, ághati bo mankem mbankem be yéntiki mmu antiknsem ndú bebú ebhi, ³¹ mbonyune abhéré nywop enen yi átanj bó mankem enyu ene echi chak. Anánj ayap mmu ane átanj manyé yo, ne atónj erinj beka bó mmik mankem mándinj mmu wu, ndu áká yi ápérénsem ndú nepém."

³² Mpok bághoko ndu Pól arémé éti neperénsem ndú nepém, mbak eyap bare yoko yi, ke bachak barem be, "Sékōnj be šmpet šmfuét ŋngati bhese éti neperénsem ndú nepém." ³³ Pól aré ye bó afú arók. ³⁴ Ke mbak bákōnj yí. Bōbhò mánókò. Dionisias, mmú echemé Ariyopagos, ne ngoré ane áká nnyén bé Damaris ne bo báchák babhak ndú nkwo bho abhen bakoņj Pól.

18

Pól aghati Mbok Nándí amem etok Korint

¹ Pól afa Athens arók etok Korint. ² Atemeri mmu Israel amot aré ane aka nnyén be Akwíla, mmú atú Póntos. Ebhikire tat nyaka, ené Akwíla ne ngoré ywi Prisíla báró etok Itali mbonyune Klaudias Mfó Rom, achye nyaka eyonj bé bo Ju mankem mámfá Rom.

Pól arók begho bhò. ³ Babhōnj nyaka awó-betik amót ne Pól, nò chí betik béghókó bétém ne nden. Pól achakò ne bhò mángoko nòkò bétém. ⁴ Pól are rōnj ekeré nenikímueti bo Israel ndú yéntiki nywabhé neywémuet enap ankem nòkò epuiti ne bhò ne anu nòkò be bo Israel ne abhen Grik mánókò menyinj ebhen yi ághati bhò éti Yesu.

⁵ Mpok Sáilas ne Tímoti báfú atú Masidónia báchwóbhé Athens, Pól aró betik beghoko bétém aróbhé kú chí betik beghati bo Mbok Nándí ndu mpok nkem ane yi ábhónjò, anu nòkò beka bo Israel mángó kponorōnj be Yesu ke achí Mpeme Mandem afyé nyaka baripe be átò. ⁶ Ke bó keka ne yi. Mánsokotí nòkò yi. Akwet nden éne echi yi amwet, arem be, "Ntú bebú bhaka arap ne bhe. Amōya achi pépép. Nebho echōnj ntíknsēm ntá yeka ne ndóbhē rōnj chí ntá bo abhen báfú bo Israel." ⁷ Afa ye aré, arók achakò eket mmu amot ane aka nnyén be Títios Jóstos. Jóstos abhak mmú ane áchyé Mandem kenókó. Ekeré yi ébhák kekwt ne ekeré nenikímueti bo Israel. ⁸ Mmú amot abhak aré ane aka nnyén be Kríspōs. Abhak munti ekeré nenikímuet. Yi anoko Yesu Acha ne efo eyi enkem. Beyá bó Korint bachak abhen bághók nyaka menyinj ebhen Pól arém mánókò nkwo, ne báfwiti bhò.

⁹ Beti mémot, Yesu Acha aghati Pól ndú kenó amik anti fúú be, "Ōké cháý. Dók ambi béghati bo éti ya. Kéchékò kpak. ¹⁰ Nchí ne wò ne yé mmu apú kway beka wò enyinj. Beyá bo bachi etok ene abhen babhak chōnj bóbhà." ¹¹ Pól arók ye ambi béchékò etok eyo ndu mmíe ne batanj átándát, antōnj nòkò Eyōnj Mandem.

¹² Bó Rom báká nókó Galio góbbhanò atú Gris, bo Israel abhen bachi are bágwót nnet ne bákém Pól bārók ndu acha manyé ne yi. ¹³ Aré, bághati Galio be, "Mmúne ánú beka bo mánchyé nókó Mandem kenókó enyu ené ebhé yesé épú yanj mmu anka."

¹⁴ Ke mpok Pól áyanj berem enyinj bé ántánj mmwet, Galio arem ntá bo Israel be, "Bé bo Israel, mbo yí akú chí ebéptí enyinj ne yé ndak abúbá, mbu nkáá ne bhe. ¹⁵ Ke tēndu ndak ane achi chí éti menyinj ebhen bo baramé ne manyén bo ne bebhé ebhaka, be babhōnj mándinj enyú bátanj wu. Mpú kwáy betanj ayo barak." ¹⁶ Galio arém nókó nò, abók bhó be mámfú amem acha manyé. ¹⁷ Bafu nòkò, bakem Sosténes mmu ane achi nyaka munti ekeré nenikímuet eyo bádén nefi acha manyé. Yé nò, Galio ake fyé ntí aré.

Pól afú Korint arók Antiok

¹⁸ Pól apet atat ne bōnkwo Yesu abhen Korint ndú beyá manywop. Aró ye bhò, asot achwīnyén arók atú Síria ne Prisíla ne Akwíla. Báchwóbhé nókó etok Kenkreya,

Pól amu nti beton be ábhúr é bariep amen yi afyé besí Mandem. ¹⁹ Báchwé achwi bárák Efesós. Pól aró Prísila ne Akwíla angókonyén arák achwe amem ekeré nenikímuet, are kém epúítí ne bo Israel. ²⁰ Nkwó wap abhen mánóko bárem be Pól ántát ne bho ke yi keka. ²¹ Pól arem chi be, “Mbák chi nkaysi Mandem chon mpetnsem fá ntá yeka.” Arem noko no, aró bho achwe áchwí bare ron.

²² Agháká nókó Seséria akó eták, arák akaka nkwó Yesu abhen bachi aré, asep arák Antiak. ²³ Atát nókó aré mpáy manywop, afa are kó betok ne betok atú Galésia ne Fríjia, amfye noko bakojo Yesu mankem nti ndú nesikinti enap.

Apólos atón Eyon Mandem etok Efesós ne etok Korint

²⁴ Mmu Israel amot ane áká nnyén be Apólos atwó Efesós. Etak nebhe eyi ébhák Aleksándriya. Yi achí nyaka mmu ane árinjí berem kepí ne arinjí Eyon Mandem sayri. ²⁵ Mánan baton nyaka yí mbi Yesu Acha ne ághati nyaka bo menyin abhen bédu yi anti beghati bo éti Yesu nkúbhé mbo enyu bo bechi. Ke arinjí chí nejwiti enen Jón aton bo. ²⁶ Amem etak Efesós, Apólos abho béghati bo menyin éti Yesu amem ekeré nenikímuet kebón becháy. Prísila ne Akwíla bágókó nókó Eyon Mandem ene yi ághati bho éti Yesu, básót yí éket eyap, mánanja baton yi menyin ebhen béyínjí mbi Mandem nkúbhé mbo enyu bechi. ²⁷ Apólos áku nti bérón Akáiya. Bóbatí bakojo Yesu abhen Efesós báfyé yi nti ne básin ekáti ntá bakojo Yesu abhen Akáiya beku be mánsyepti yi sayri. Aghaka noko aré, akwak tontó bo abhen Mandem aton bo berindu ne mánóko. ²⁸ Aré, are kem epúítí ne bo Israel besí bo mankem. Adebhe noko bo amik ndu epúítí eyo ne are sot menyin ebhen bechi amem Ekáti Mandem beton kponoron be Yesu ke achí Mperme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto.

19

Pól aghati mbok Yesu etok Efesós

¹ Ené Apólos áchí Korint, Pól are kó atú Esia. Ako kpat aghaka Efesós. Atemeri mpay bakojo Yesu aré. ² Abhép bhó be, “Efónó Bedyere atwó ntá yeka mpok mánóko Yesu?” Bákéme yi bé “Ae! Yé chí beghok be Efónó Bedyere achí sébhíkí re ghok.” ³ Pól abhép bhó be, “Nti ane bájwiti ye nyaka bhe achi be yi?” Bákéme yi be, “Chí éti menyin ebhen Jón ághati bho ke bájwiti bhese.” ⁴ Pól abho ye beku bó mánjwimem. Are m be, “Jón ájwiti nyaka bo beton be bátinksem ndú bebú bhap angati noko bo Israel bé bábhon ménóko mmu ane átwó yi ansem, nó chí Yesu.” ⁵ Bó

Efesós bho bágókó nókó no, báka bájwiti bho mbo bo abhen mánóko Yesu Acha. ⁶ Pól anyanja ye bó amó anti. Efónó Bedyere abhak ne bho, bábho berem beyonótok nyáná nyáná ebhén bó babhiki ghók, mándem noko menyin ebhén Mandem afyé bhó anti. ⁷ Bó mankem babhak mbo batí byo ne apay.

⁸ Pól abhak Efesós ndú batan áránt andók noko ekeré nenikímuet beghati bho Eyon Mandem kebón becháy ankem noko epúítí ne bho ndu áyan be bó mándinjí, mánoko, enyú Mandem áyan bo mambak ne yi mbo Mfó wap. ⁹ Ke mbok eyap báchók batú kenoko enyinj ene Pól árem. Béré rem chí bebéptí menyin éti mbi Acha besí bo mankem. Ndu báku no Pól asot bo abhen mánóko arák ne bhó, ankem noko epúítí ne bho éti Eyon Mandem amem áchá Tirános yéntiki nywop. ¹⁰ Arók ambi béku enyuyó ndú mamié apay. Éku bo mankem abhen báchí atú Esia, bágókó Mbok Ndándí éti Yesu Acha, nó chí bo Israel ne abhen bápú bo Israel.

Bó Séva báre yán mbi bébhón betan amfáy befónó bebú

¹¹ Ndu Pól áton Eyon Mandem, Mandem achye yí betan béku menyinjí maknkay ebhén bo bábhikire ghó. ¹² Éká kpat bo babho besot bebhókó nden ebhen bétése besí ne nkú yi, mámbare noko amuet bómame, ne bó mántan noko, ne befónó bebúbébu mémfu noko bo amuet.

¹³ Mpáy bo Israel babhak are abhen bákó máku noko befónó bebúbébu mémfú ménó bo abhen bo besonori. Báre mo bébok befónó bebúbébu ndu nnyén Yesu Acha nkwó. Babho ye berem ntá befónó bebúbébu be, “Ndu nnyén Yesu mmu Pól ághati bo éti yi, fú ka yi amuet.” ¹⁴ Bó Séva bati tándramot bare ku no. Séva achi nyaka mungo bachiákap Mandem amot. ¹⁵ Éwak émot efónó ebábu eghati bho be, “Ndinjí Yesu, ndinjí Pól, ke báchí ntiki bho?” ¹⁶ Mmú ane efónó ebábu esonori yí akwén bó amuet arakati nden eyap ne aták bó mankem kpat bábué báfú bebho bewo ne befaat amuet. ¹⁷ Bo abhen báchí Efesós mankem, bo Israel ne abhen bápú bo Israel bágókó nókó ndak ané áfákáti, becháy békém bó bábho bechye nnyén Yesu Acha kenókó. ¹⁸ Beyá bo abhen mánóko babho befu kponoron mánsu noko bebéptí menyin ebhen bo báku. ¹⁹ Beyá bó abhen báku baraká mandem nsé, bátwó ne bekátí-njo ebhap menkem básón bho besí bo mankem. Ne mbo báti nyaka bho ti mbu bechye nkáp ane aghaka bebhok silbha nka besa bepáy nsem byo (50.000). * ²⁰ Éku Eyon

* 19:19 Ebhok émot ékway nyaka ndu bechye akap ane nkubetik ndú nywop nemot.

Mandem ataka mbanj ne mbanj, endok noko chi ambi ne betanj.

Ewat ene bo baká etok Efesos

²¹ Menyij ebhen béfakári nókó, Pól akw nti eni bé yí abhəj béfuət atú Masidónia ne atú Akáiya ampentsem Yerusalem. Arem be, “Nínán ngáká aré, mbəj berəj Rom nkwo.” ²² Ató ye bakwak abhi batí apay, Timoti ne Erástos, bé mándok ambi atú Masidónia. Yimbanj arəp ansem atú Esia ndu mómbinjí mpok. ²³ Mpok yo, esəjəri ébhó etok Efesos éti Mbi Yesu Acha. ²⁴ Ntenátén achí nyaka aré ane aká nnyén be Demétriyos. Asot nyaka Silbha ankə noko bóbekeré mandem nsé ane bábhijí be Atémis. Awó-betik ebhi are chye yí ne bo báchák abhen baká bho beyá nsay. † ²⁵ Demétriyos abhinj bho báchémm nebhuet amot, arem be, “Botá, bárijí bé keném ekese kenkem kékú chí ndú awó-betik ane. ²⁶ Bé babhəj bághó ne bághók enyij ene Pól aká, puyé chí ndiere fá Efesos, ke atú Esia ankem. Akw beyá bo báka ne yi ndu yi arəm be, ‘Bomandem abhen bo bághókó ne amo bápú bo mandem wawák!’ ²⁷ Akway béchónj ye betik ebhesé ebhen mbák sébhíkí sot mpok. Akway bekw nkwo bé bo báképeré sot ekerákap mandem ngoré Atémis, mbə enyij. Mbák émfakári no, Atémis mmu áchi mandem ngo ywese apú peré bhak yényij. Ne yí ké yéntiki mmu atú Esia ne bō mmik mankem báchye kenókó!”

²⁸ Bó bághók nókó enyij ne Demétriyos areme, batí átaka bo amem, bábho bébik mandeme noko be, “Atémis, mandem bō Efesos, chí mandem ngo!” ²⁹ Ebyok ékwén etok Efesos enkem. Bo barək ayak bákém Gáyos ne Aristakos báya, bərək amem acha etok ne bhó. Gáyos ne Aristakos babhak bō Masidónia abhen bakó ne Pól. ³⁰ Pól are yáj berəj ndú nchemti-bō bhə be ádem enyij, ke bakojo Yesu kechye yí mbi be ánkə no. ³¹ Mbək bōbatí etok bábhák maməere bhi. Bóbhə bátó nkwo eyəj menik yi mmuet be ake sá ekak amem áchá. ³² Ebyok ékwen amem áchá mbonyune beyá bho bábhíkí rijí nyaka mbəj ndak ane achi amik. Ebhak ye be mbək bábik mándəko noko eyap ebhe, báchák mántanj mandəko noko eyap. ³³ Mbək eyap bághó nókó ndú bo Israel bátó Aleksánda ambi, bákáysi bé yí ke átws ne esəjəri, éká Aleksánda asá áwó amfay ndu áyən bérémm enyij ndu bétanja mmuet. ³⁴ Ke bárijí nókó bé áchi mmu Israel, bápət bábho bewat mandeme noko be, “Atémis, mandem ane bō Efesos, chí mandem ngo!” Barək ambi bekw enyuyə ndú mañəkó nywəp apáy. ³⁵ Nsinjibekati ane etok Efesos anu kpat akw mbanj akwen. Abho ye berem be, “Bo Efesos!

Agha abhiki rijí be etok Efesos ke ébhəbheri ekerákap ene Atémis ne ntay mandem enen néfú amfay nékwéné fá amik ntá yese? ³⁶ Təndu ye mmu apú kwáy bétanja menyij ebhen, bábhəj mbə béchókó chí kpat kechye esəjəri. ³⁷ Bəsot bōbhen bátwə fá ne bhə ene bábhíkí ghep yényij amem ekerákap eyese ne ye ebépti enyij bábhíkí rem éti Mandem aywese ³⁸ Sébhəj bō batí ne manywəp ane bətanj manyé. Mbák Demétrios ne bō eka bábhəj ndak ne mmu, mántwə aré ne wú be mántanj. ³⁹ Ke mbák ndak áchá áchi ané báyanj berinj, chəj mányure wú amem áchá etok ndu nywəp enen manyé. ⁴⁰ Nchi rem enyune ne nti be, bákway bechye bhesé esəjəri bé sétwó ne ebyok etok enyu ene, mbák mámbép bhesé, sepu bhəj enyij ene sérém.” ⁴¹ Arémé nókó nó, aghati bhó bé mánguré. Echem étaka.

20

Pól arək atú Masidónia ne etok Gris

¹ Ebyok eyə émay nókó Efesos, Pól abhinj bakojo Yesu. Arem kepi ne bhó ndu béfyé bō nti. Arə ye bhó abho berəj atú Masidónia. ² Ndú arəj, are fyé bakojo Yesu nti amem betok Masidónia menkem, kpat achwəp etok Gris. ³ Abhak aré ndú batanj arət. Ndu átənti mmuet bəsot áchwi andək Síria, aghók bé bo Israel bápá békem yi. Ayibhiri nti eni arəbhe sot chí mbi atú Masidónia békó amik ámpəntsem. ⁴ Bo abhen bakó ne yi babhak Sopáte mmə Pírəs mmu etok Béroa, ne bō Tesalónika batí apay, nō chí Aristakos ne Sekúndus, ne Gáyos mmu etok Débe, ne Timoti, ne bo atú Esia batí apay, nō chí Tikíkəs ne Trofiməs. ⁵ Étaré nókó, bō bāró bhesé ⁶ bārók ambi menəj bhesé etok Troas. ⁷ Sésot achwinyén etok Filipí, séré kojo bhə, mpok epá bo Israel ene bret ane kebhanj yis éfuéré. Sékó anyén anyen ndú manywəp átáy sətəmeri bhə Troas, ne sébhák aré ndu manywəp tándramot.

Pól akw mmu ane agú apəntsem ndú nepém

⁷ Ndú nywəp enén mbi ndú sonda, séchókó ne bōnkwó nebhuet amot ndú Nenyie Eta. Pól abhəj nyaka béró betí. Ekú arem kepi ne bhə kpaté nenti beti. ⁸ Beyá berəj bəbhak ndú móket ane áchi amfay ane bhesé ne bhó séchémé aré. ⁹ Esakámú amot ane aká nnyén be Yútikos abhak ndú echíkí ene nyéséket chókó. Móket ane séchi are abhak ndú neñək eket enen nejwi arət. Ndú Pól arəj ambi bəgháti bhə menyij ndú erəri mpok, Yútikos abho memək kenó. Akwén nókó kenó, amok akwén amik nefi. Bápère sep be mámpókó yi agú. ¹⁰ Pól asepe ye amik akuri akém yi ne amó apáy abhene, arem be, “Báké cháya, achí

† 19:24 Atémis achi nyaka mandem ngoré ntá bō Griek ane bo bakaysi be yi ke áchye nebbe.

* 20:5 Bese: “Bese” átənj be bebho ndú ndəj ane, Lukas mmu ásinjí ekáti ene achem ne bo Pól.

nepém". ¹¹ Pól apēt ye nsem amfay. Mányie nókó Nenyié Acha, arēm kepi ne bho ndü eróri mpok tē nywōp néyí. Arō ye bó arāk. ¹² Bāsōt esakámu wu bápētsem anywōp ne yí mbik ne beyā manák anti.

Pól ako béfú Troas bérōñ Milétos

¹³ Séyámbi ndu áchwí senok berōñ Asōs. Yimbōñ anarja ati nyaka békó amik. Séré rōñ né nkaysí bé Pól arōbhe tēmeri bhesé etok Asōs ne sēnsōt yí aré. ¹⁴ Atéméri nókó bhese Asōs, achwe nkwó ndu áchwí ane sechi amem ne besé mankem sérók Mitilene. ¹⁵ Néyí nókó, sérók séchwōp nechyēnyēn Kios. Népēt néyí nókó, sēnók séchwōp Sámōs, ne ndü ntinywōp ségháka Milétos. ¹⁶ Pól anánj ati nyaka be sēmfaet kete Efesōs, mbōnyune abhíki yánj nyaka be sēnchōñti mpok atú Esia. Are wēne be mbák Mandem ánkwák, yí ánchwōp Yerúsalem ndü nywōp Epá Pentekōs.

Menyij ebhen Pól aghati bōbati nkwō Efesōs ke arō bho

¹⁷ Ségháká nókó Milétos, Pól ató eyōñ be bōbati nkwō Yesu abhen Efesōs mántéméri yí aré. ¹⁸ Bátéméri nókó yí, aghati bho be, “Bé babhōñ bāriñj ndü nepém ena néchi mpóknkem ane menchí atú Esia bébhó nywōp enén mbi bégháka echōñ. ¹⁹ Nchí ka nyaka betik Yesu Acha ne nesep̄tmuet nenkem, ne babhese amík eti mamō ane átwō ntá ya ndü bo Israel bápā befyē me ndü esōñari. ²⁰ Bāriñj ndü ntwō ntōñ Eyōñ Mandem ntá beká bho ne nko nako beket ne beket nke bhese yēnyij ené ékwáy bekwak bhe. ²¹ Nde ya batú bo Israel ne abhen bápú bo Israel bé mántiknsem ndü bebá ebhap mánkōñō Mandem ne bé mámbōñ neka ne Acha ywese Yesu Kristo.

²² “Néne, mérōñ Yerúsalem nkúbhé mbo enyü Efōñó Bedyere ányiere me, yēndu mbíki riñj enyij ené éfákari chōñ ne me aré. ²³ Ndíñj chí be Efōñó Bedyere ághati me bé yēntiki nebhuet ane nchwōbhé chōñ bo mámfýē me ekerékenōñ ne mánychē me esōñari. ²⁴ Ke mpú sōt nepém ena mbo enyij. Nchí yánj chí be njet tendü ngwenti, nnánjá betik abhen Yesu Acha áchyé mé nku. Betik ebho chí bégháti Mbok Ndíndí eti berindu ebhen Mandem ábhōñō ne bo.

²⁵ “Nnánj nko mbánj ne mbanj, ngáti bhe enyü Mandem ábhák ne bo mbo Mfo wap, ne néne ndíñj bé yē mmu yweka amōt apú pere ghō me. ²⁶ Nchí ghati ye bhe echōñ bé mbák mmu yweka amōt arōp ansem aném ebhi amō aya apu aré. ²⁷ Ngáti bhé yēntiki enyij ené éyijí nkaysi Mandem ne yē émtō mbíki bhese. ²⁸ Kém ká mmuet sayri, mánkem bōnkwo Mandem ankem nkwō sayri. Báké ghōkontik be Mandem asōt manōñ Mōywi aku bo mámbák bōbhi. Ne eti yap ke Efōñó

Bedyere ákú mámbak bō bati bhap. ²⁹ Ndíñj bé mpok ndó bhe, chōñ nkwō énehwe nenti eneka, ne épú rō bhe. ³⁰ Mpok átwō ne mpok yō ánánj ánkway, mbók bōnkwo báyibhiri tetep Mandem mándōbhe rem chi barak ane ápōko bho angure ebhi kpát mánja bakoño Yesu be mándōbhe koño chi bho. ³¹ Sōt ye ka mpok ne báké ghōkontik be nchí ghati nyaka bhe menyij ne babhese amík, njep nako be batú bēti ne ngósi ndü mamié arát. ³² Néne, nchí fyé bhé amō Mandem ne nchí rō bhe Eyōñ eyi ene étōñ be berindu ebhi. Eyōñ eyi ékwáy beku mángō mánséné, ne ekway bechye bhe áfók ané Mandem ábháre ntá bō abhen yí ákú mámbák abhi. ³³ Mpok nchí ne bhe, mbíki fyé amík ndü nkáp ane mmu ne yē chi nden ene mmú. ³⁴ Bé babhōñ bāriñj bé nku betik ne amōya ndu bebhōñ yēntiki enyij ené me ne bo abhen mēkú betik Mandem ne bho séchebhe. ³⁵ Ndü menyij menkem, ntōñ be be sébhōñ beku betik be sēnkwák bo abhen mmuet apu bho, ne séké ghōkontik enyij ene Yesu Acha árémé be, “Eri ntá mmu ane áchie echa mmu ane ásoñe sōt.”

³⁶ Pól ánánj nókó béréñ enyij ene yí arém, bó mankem bátep mánen amik, babho menikmuet. ³⁷ Mankem bábho bedi kebho mámbene noko yí ne mándiebhe noko yí neko be, “Ŋnko sayri.” ³⁸ Enyij ene ékpík ékú bo bádí kebho tontó chi ndü yí ágháti bho be bápú pere ghō yí.

21

Pól arōñ Yerusalem

¹ Besé ne Pól séró bōbati nkwó Efesōs. Achwi ápōko bhese sépé serok téé ségháká ndü etok ene nnyén nekabhe ene bábhijj be Kós. Néyí nako sérók séchwōp Ródes. Séfú nókó aré sérók ségháka Patara. ² Aré séghó áchwí ácháak ané arōñ atú Fonúshia. Séchwé séré rōñ. ³ Ségháká nókó nebhuet ane séghó Sáypros, séró ye Sáypros ebhe awógho, séfaet bérōñ ndü mmik Síria. Sérók séchwōp Táya, nebhuet ane bábhōñj nyaka béfere batu. ⁴ Séfú amem áchwí sékó sérók etok. Séghó mpay bakoño Yesu aré, séchóko ne bhó ndü manywōp tándramōt. Efōñó Bedyere aku bo baghati Pól be ákémō berōñ Yerúsalem. ⁵ Ke ndü ngwenti mpok ane sechoko ne bho, sero bho berōñ. Bó mankem, baghoré ne babhakanem ne bo bárók bétik bhese kpát bágháka angokonyén. Besé mankem setep manén amik sēnikmuet, sékaka bati. ⁶ Sérók ye séchwé amem áchwí, bo bápētsem beket ebhap.

⁷ Séró ye Táya, áchwí ápōko bhese kpát ségháka Tolemays. Séró áchwí sékó etok sékaka bakoño Yesu abhen bachí aré, ne sebhak ne bhó ndü nywōp nemōt. ⁸ Néyí nókó, sero, serok Seséria. Ngati Eyōñ

Mandem amot abhak aré ane aka nnyén be Filip. Abhak mmu amot ndú nkwo bo bati tándramot abhen báyábhé nyaka Yerúsalem be mánkwak nako bonto. Sérók sechako eket eyi. ⁹ Filip abhón bōbaghósón bati anwi. Bó kebháy manem. Mandem áchýé nyaka bho akap berem menyin ebhén yí afyé bó anti. ¹⁰ Ené sánáj séchí are ndu mpáy manywop, ndemeképiinti Mandem amot ane aka nnyén be Agábos afú atú Judéya atwo aré. ¹¹ Atwó ntá yese asot mgbat ane Pól agwót amo ne be kak ebhi yimbón arem be, Efónó Bedyere arem be, “Enyune ké bo Israel bágwot chon mmu ane ábhónj mgbat ane awu Yerúsalem mámfye yi amo bo abhen bápú bo Israel.” ¹² Séghókó nókó ndak wu, besé bho sékó nyaka ne yi ne bōnkwo abhen bachi Seséria sénik Pól mmuet bé ákérón Yerúsalem. ¹³ Ke Pól akeme chi be, “Ndaká yí bádi enyune? Báyem nti ena amem! Menká be mámfye ne ekerékenon, ne yé chí newú nká begu éti Yesu Acha.” ¹⁴ Ne ndu sébhíki kwáy beka yi anjihiri nti eni, séro, sérem be, “Embák mbo enyú mbón Mandem Acha áyán.”

¹⁵ Manywop ayo áfúéré nókó, sétónji menyin ebhese, séfá sebhho beron Yerúsalem. ¹⁶ Mbók bakoño Yesu abhen Seséria barok ne bhesé básót bhesé eket Násan mmú Sáypros ane sébhónj nyaka béchákó eket eyi. Násan áchi nyaka mmu amot ane áyámbi bebhak nkonjo Yesu.

Pól arak begho Jems

¹⁷ Mpok séchwóbhé Yerúsalem bati bōnkwo abhen bachi aré básót bhesé ne manák. ¹⁸ Néyí noko Pól asot bhesé sérók begho Jems. Bōbati bōnkwo bachak abhen Yerúsalem mankem bábhák are. ¹⁹ Pól akaka bhó aghati bhó yéntiki enyín ene Mandem ákú nénti bo abhen bápú bo Israel mpok yí ákú betik Mandem nenti nap. ²⁰ Bághókó nókó menyin ebhen yi areme báchye bakak ntá Mandem. Barem ye ntá Pól be, “Manó, wombónj ogho ndú beyá nká bo Israel mánókó Yesu, ne bábhuet befye betan ndu bebhère bebhé Moses sayri. ²¹ Bo Israel abhen fá Yerúsalem bárem bé ókó óngati noko bo Israel mankem abhen báchí amem betok bechak be mámféré nti ndú bebhé Moses ne be mándo bésyép bōbhap, ne be mándo békónjo berin ebhen bachímbi bhap. ²² Chon sénku ye ná? Bó bábhónj chon begbok be wo otwo! ²³ Jbhónj ye beka chi enyín ene ségháti wo. Bó bati anwi mányie mgba ne Mandem. ²⁴ Dók ye ne bho amem ekerákap be mánsó besí ne Mandem, beton be nku yap amay. Wombónj chyé nkáp ane bo bábhónj bechye ke mámu bati yap. Chon eyo énkú yéntiki mmu andinji bé menyin ebhen bárem éti ye bépú tetep, ne bé óbhère bebhé Moses.

²⁵ Mbák chi bakoño Yesu abhen bápú bo Israel, séto bo bekáti ndu bégháti bhó bé báké nyié yényin ene báchýé ntá mandem nsé mbo akap. Ne bé bábhíki bhon menyíé manon ne nnya ane manon ami ábhíki ron amik, ne bé báké fyé amo ndú barak epúsi.”

²⁶ Néyí nókó, Pól asot ye bōbho bati anwi, bó mankem básó besí ne Mandem. Arak ye amem ekerákap Mandem beka bó bati mándinji kponoron nywop enen nesó-besí enap ne Mandem némay, ke máchye akap éti yéntiki mmu wap ndú nkwo bho bati anwi.

Bákém Pól amem ekerákap Mandem

²⁷ Manywop tándramot ane Pól afyé áróp nókó kekwo memay, mbok bo Israel abhen bafu atú Esia bághó Pól amem ekerákap Mandem. Mányíkisi bati bo be mánkém Pól, ne bákém yi, ²⁸ mámbik noko be, “Bo Israel, kwak ka bhesé! Ghó ká mmu ane ákó anton noko bebépti menyin éti bo bhesé ne bebhé Moses ne éti ekerákap Mandem ene. Aká kpat néne asot bó abhen bápú bo Israel achwe fá amem ekerákap ene ne bho. Anyóp Eket Mandem ne épet epu ekeré bedyere!” ²⁹ Bárem nyaka enyuo mbonyune mánán nyaka bághó Pól ne Trofimós mmu Efesós, amem etok. Eka basot be Pól achwe amem ekerákap ne yi.

³⁰ Ebyok ékwén ye etok enkem ne bo babho bejet mándoko noko ndú ekerákap. Bákém Pól baya gbaka gbaka gbaka báfú ne yi batin batiep babhinywop ekerákap. ³¹ Ne ndu báyan beway Pól, eyon érók ntá mungo batemé nenu Rom be, ebyok ékwén amem etok Yerúsalem enkem. ³² Témté wu, asot batemé nenu ne mbok bōbati bhap básép barok are. Bo bághó nókó yí ndú átwó ne batemé nenu, bábhót beden Pól. ³³ Mungo batemé nenu akém yi ne achye eyon bé mámfé yi ne ngem epay. Abhép bho be, “Mmú-ne chi agha? Aká yi?” ³⁴ Bōbho bábhó bebik mandem noko menyin kekuri kekuri enyu ené mbok bárem eyap enyu, báchák mándem noko eyap. Ebyok eyo éku mungo batemé nenu kékem nti ne nnet ndú ndak ane áfákári. Aghati bōbhi bé mansot Pól mandak mamfye amem ebhá batemé nenu. ³⁵ Agháká nókó ndu nkók ane béchwe anywóp, batemé nenu bápókó yi ndú bághó bé beyá bo abhen bachi are babho bétwo ne baraká betan. ³⁶ Beyá bōbho báre konjo yi mándem noko be, “Wáy ka yi!”

Pól ataja mmuet besí eka bho

³⁷ Ndu éróbhé kékwót be batemé nenu manchwe amem ebha, Pól abhép mungo wu be, “Étá, chon ónka bé ngátí wo, ndak-a?” Mungo wu aghok noko ndú yi árem

* 21:27 Eghaka nyaka manywop tándramot ke mmu ane ányú nku ne Mandem amu nti ndu bésó besí ne Mandem.

chi Grik, abhép yi be, “Ɔriñí eyonó Grik-e? ³⁸ Pú wó óchí mmu Ijip? Pú wó ke óka bo báguébhé esonjari etak ne óka bawáy bho nka enwi bárók ne wó amem baso?” ³⁹ Pól akeme yi be, “Puyé me. Nchí mmu Israel, mmó etak Tásos, etak egbo ene ebhono menwop atú Silisha. Nnikmuet, chye me epok ndem kepi ntá bo abhen.” ⁴⁰ Mungo wu akaa. Pól ate ye ndú nkók ane bechwe anywóp asá awó amfay be bo mánkwen kpák. Bákwn nókó kpák, abho ye berem kepi ne bhó ndú Híbru, eyonótak eyap.

22

¹ Pól arem be, “Botá ne bomá, Tá ká batú mángok enyinj ené mbónó berem ndu bétanja mmuet besí ebheka.”

² Bó bághók ndú yi àrè m chí eyon bo Israel. Mbán akwen chák. Pól arók ye ambi berem be,

³ “Me, nchí mmu Israel. Nchí mmó Tásos atú Silisha, ke ngo chí fá Yerúsalem amó ntonj ngo ywese, Gamáliel. Ngok ekáti chí anten eyi. Atónj me bekonjo bebhé bachímbi bhesé mbó enyú ébhónó bébhak ne nchyé mmuet bekonjo Mandem mbó be mankem abhen báchí fá echonj. ⁴ Nchí chye nyaka nenyok ntá bo abhen bákónjo Mbi Yesu wu kpát mbák mángu noko, ne níkémti noko baghoré ne babhakanem mámfye noko bhó ekerékenonj. ⁵ Mungo bachiákap ne bó echemé bó batí etak bákway béte me ntísie bé nchí ka nyaka enyu yo. Ntá yap ke nchí nsot nyaka bekáti ndu beronj ntá batí bo Israel abhen Damáskos. Mbónj betanj békémti bakonjo Yesu aré be mpétnsem Yerúsalem ne bhó mánychyé bó ntémsí.

Pól aghati enyú éfákári ke yi ayibhiri abhak noko Yesu

(Bk 9.1-19, 26.12-18)

⁶ “Ndú nchí ronj, ngáká nókó kékwót etak Damáskos, mbó nkárénká byó ne epay ne ngósi, etanjí bediéré béfú amfay témchok békwén bekap me, mbanj agho tontó. ⁷ Eká nkwen amik ngók eyon ndú èrèm ntá ya be, ‘Sól! Sól! Ɔchyé me nenyok ndaká yí?’ ⁸ Nkeme be, ‘Acha chí wó agha?’ Eyonj ékéme be, ‘Chí me Yesu Mmu Násáret ke óchyé nenyok.’ Bó abhen nkó ne bhó bághó nkwo bediéré ebho ke báke ghók eyonó mmu ane àrè m kepi ne me. ¹⁰ Ngók nókó enyinj ené eyonj eyo éghàti me, ndem be, ‘Acha, óyàn me nka yí?’ Acha arem ntá ya be, ‘Faté dók Damáskos. Aré, chonj mángátí wó yéntiki enyinj ené Mandem áyá bhe be obhonj beka.’ ¹¹ Etanjí bediéré ebho békú nkepere kway begbo mbanj. Bó nkó ne bhó báróbbhé kem me chí ndú awó kpáte ségháka Damáskos.

¹² “Mmu amot abhak Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Abhak mmu ane ákónjo Mandem sayri, mmu ane ábhàre bebhé

ebhesé bo Israel, ne mmu bo Israel mankem abhen báchí aré báchyé kenókó. ¹³ Ananías atwó ntá ya, ate me nékú mmuet arem be, ‘Manó wa Sól, pet bo begbo mbanj.’ Témte wu amik ánène me mpet mbo begbo mbanj. Ngó yé yi. ¹⁴ Arem ntá ya be, ‘Mandem bachímbi bhesé ayap wó bé óndíñí enyinj ene yi ati beka. Ayap wó be óngó ane babhíñi be Mmu Chak. Ayap wó be óngók enyinj ene èfú yi anyu. ¹⁵ Ayap wó ne ntí bé chonj ómbak ntísie aywi ndu béghátí yéntiki mmu menyinj ebhén óghó ne ebhen óghoko. ¹⁶ Ɔképere chonj ye mpok. Faté mánjwítí wó, óndo Mandem anso bebú bhe, ombíñi noko nnyén Acha.’

Pól àrè m ndú Yesu átó yi ntá abhen bápú bo Israel

¹⁷ “Mpet nókó nsem Yerúsalem, ewak émót ndú nchí níkmuet amem ekerákap, ngó kenó amik antifu. ¹⁸ Ngó Yesu Acha téé ndú ághàti me be, ‘Ka ayak dó Yerúsalem. Bó abhen fá bápú noko chonj enyinj ene óghàti bhó éti ya.’ ¹⁹ Nkeme yi be, ‘Acha, bó babhonj báríñi sayri be nchí rónj nyaka yéntiki ekeré nenikímmuet bo Israel nka noko be mánkémtí bo abhen mánoko wó, ne manden, mámfye noko mbók yap ekerékenonj. ²⁰ Ne mpok báway Stífin ntísie aywe, mbak aré nkwo téé, mbabheri noko nden bo abhen bátémtí yí ne batay baway. Nka bé mángway yí.’ ²¹ Ke Acha aghati me be, ‘Fá Yerúsalem dók mbó enyú ngátí wó. Dók mbonyune nchí tó wó noko nesie ntá bo abhen bápú bo Israel.’”

²² Ndú Pól àrè m menyinj ebhen beyá bo abhen bachi aré bátá batú mángoko noko sayri. Ke netaka yí átáká bo Israel beyá bóbbho bábbho bebik ne eyonj etanjatanj be, “Nanjá ká yí, apú mmú ábhák nepém.”

²³ Ndú bábik, bábbho befok nden eyap nkwo ne báre toko mfok mántak noko amfay. ²⁴ Mmú ntí batemé nenu Rom ághó nókó nó achye eyonj be batemé nenu mansot Pól manchwe ne yí amem ebhá eyap. Aghati bo manden yi ne ékpá beka yí ángátí bhó enyinj ene yí aká ke bo Israel báre bé nti ne yí kpát mámbiki noko enyuyo. ²⁵ Bágwót nókó yí ndu beden, Pól abhép munti batemé nenu amot ane achi are tee be, “Ebhé échyé wó betanj bé óndém mándén mmu Rom ene bábhiki re yinj mbónj manyé ayi mángó bé aka enyinjí?”

²⁶ Munti batemé nenu wu ághókó nókó nó afa arak ntá mungo batemé nenu arem be, “Ɔyàn beka nò yí? Mmú-ne abhonj betanj mbó mmu Rom. Ɔbhé mándén yí?” ²⁷ Mungo batemé nenu ághókó nókó nò, arók abhép Pól be, “Ghatí mé, óchí mmu Rom tetebhe?” Pól aka be, “Nchí mmu Rom.” ²⁸ Munti batemé nenu wu arem ntá Pól be, “Nchónjí beyá nkáp ke báchyé me betanj mbó mmu Rom”, Pól akeme yí be, “Ke me Pól nchí mmu Rom te nebhé éna.” ²⁹ Eká batemé nenu

abhen bábhón bebhep yí menyin báfére yi amó tэмтэ, bó kepere bhép yi yényin. Becháy békém múnго batemé nenu nkwo mpok yi árinji bé Pál mmu yí ákú bákémé báfyé ngem amó chí mmu Rom.

Pál ate besí echemé bóbati etak

³⁰ Múnго batemé nenu are yán bérinji mbóh enyini ene bo Israel bárém bé Pál aká. Néyí nókó, arem ye be mámféré Pál ngem amó. Achye eyon bé bóbati bachiákap ne bóbati etak mankem mánychókó mánjini ndaká Pál. Báchókó nókó achye eyon básot Pál baká yi ate besí bhap.

23

¹ Pál atep bó amík amuet arem be, “Bóma, mpoknkem ane nchí besí Mandem ne kpaté echon nti ena nchi amem pépép.” ² Mpok yi areme no, Ananias múnго bachiákap Mandem, achye eyon be bo abhen bachi kekwot ne Pál mándep nnyu yi. ³ Pál arem be, “Wó ebhókóri nkok ane bawati ne mbi pépép be bo báké rinji! Chon Mandem andep wó. Jchókó afo básot ebhé óntan me, ne órem be mándep me ené ebhé ebhiki chye wó betan ebhó? .” ⁴ Bo abhen báté kékwot ne Pál bábhép yi be, “Ósakoti múnго bachiákap Mandem-é?” ⁵ Pál akeme be, “Bóma, mbíki rinji mbá be chí múnго bachiákap. Ekáti Mandem érem be, “Ókérem ebábú éti munti bóbhé.”

⁶ Pál agho nókó be mbak bó bati bhó bachi chí bónkwó Sádusi ne be báchak babhak bónkwó Fárisi, abik besí bó echeme arem be, “Bóma, nchí múnkwó Fárisi ne mmó bónkwó Fárisi. Nté fá acha manyé chí ndu nnókó bé chon Mandem anka bawú mámpetnsem ndu nepém.” ⁷ Arem nókó no, epáti ékwén nénti bónkwó Fárisi ne bónkwó Sádusi ne echeme ékóre. ⁸ Efákári nyaka enyu yo mbonyune bónkwó Sádusi bárém be bawú bápú kway bepetnsem ndü nepém, ne be boángel bápú, ne yényin epu ene bábhini be befonjo. Ke bónkwó Fárisi mánojo be chon bawú mámpetnsem ndü nepém, ne be boángel bachi ne befonjo nkwo bechi. ⁹ Eremé ebyok ékwén, mbak baton ebhé Mandem abhen báchi bónkwó Fárisi báfate báre rem ne eyon etanatan be, “Sébhíki ghó yé ebépti enyini ene mmü-ne ákú. Ngufú efonjo ke égháti yi enyini ne ngufu ángel ke áremé kepi ne yi!” ¹⁰ Bétáná béyá béchá, erop chí békem bati ne amó. Eka múnго batemé nenu abhón becháy be bákway bedakati Pál. Achye ye eyon be batemé nenu bhi mánsép mámfónjo Pál ntá bóbhó mándok amem ebhá batemé nenu ne yi.

¹¹ Egháká nókó ne beti Yesu Acha atwó ate nepakámuet Pál arem ntá yi be, “Óké chay! Nkúbhé mbó enyu óremé éti eya fá

Yerúsalem, óbhon béka enyuyo amem etak Rom nkwo.”

Bó Ju bate eyu beway Pál

¹² Néyí nókó, mbak bo Israel bákém echeme báte eyu beway Pál. Mányú nku be bapu nyie nyie ne yényin bápú nyu kpaté mangway yi. ¹³ Mpáy bo abhen mányú nku yo báchá besa bépay. ¹⁴ Barok ntá bóbati bachiákap Mandem ne bóbati etak baghati bhó be, “Sényü nku, séyíki mmuet bé sépú nyie ne sépú nyü yényin te séngway Pál. ¹⁵ Bé ne nkwo Echeme bó bati etak tó ye ka eyon ntá múnго batemé nenu bé ántó Pál ntá yeka mbó be báyan begbok eyonj manyé eyi sayri. Mbák émfákári nó, chon séngway yi ambi.”

¹⁶ Mmüfu aghó éti nekátinet eno. Abhak mmó manó Pál. Afa arak amem ebhá batemé nenu aghati Pál. ¹⁷ Pál abhinji munti batemé nenu amot aghati yi be, “Sot esakámu ané dák ntá múnго ne yi. Abhon enyini bégháti yi.” ¹⁸ Munti wu asot yi arak ntá múnго wap arem be, “Pál múkenon abhinji me arem bé nsot esakámu ané ntwó ntá ye ne yi mbonyune abhon enyini bégháti wó.” ¹⁹ Múnго batemé nenu akém yi ndu awó aya barok ansem, abhép yi ansem ansem be, “Ntiki ndak óyan beghati me?” ²⁰ Akeme yi be, “Bóbati bo Israel báte eyu be mángáti wó ónsot Pál onsep ne yi ndu echeme bataná manyé egho mbure mbó be báyan chí bérinji ndaka ywi sayri. ²¹ Ke kaka ne bhó. Bó bhap bábhésé ambi mánon be mankem yi mangway. Bácha bati besa bepay. Ne mányü nku bé yényin bápú nyie ne yényin bápú nyü kpaté mángway yi. Mánan batonji mmuet, baróhbe non chí bé óntó Pál antwó.” ²² Múnго batemé nenu aya yi batú be, “Dók, ke kékú yé mmu andinji bé ógháti me ndak ane.”

Bátó Pál Seséria ntá góbbhanó Féliks

²³ Múnго batemé nenu abhinji ye bó bati batemé nenu bhi bapay aghati bhó be, “Sot ka batemé nenu bati besa byo, bó bati besa bérat nsem byo abhen bákó ne mponjóndik, ne batemé bakon besa byó. Tonji ká mmuet básot Pál ndu nkarenka nénenamot beti ebhen echon, mándók Seséria ne yi. ²⁴ Chié mponjóndik ene Pál ákó ne yó. Ne ka Pál ánychwóp dok ntá góbbhanó Féliks ené yényin ebhiki fakari ne yi.” ²⁵ Arém nókó nó, asin ekáti ené érem be,

²⁶ “Me Klaudios Lísias ke nchí sin ekáti ene ntá Eta yese góbbhanó Féliks. Eta, nchí to wó bakak. ²⁷ Bo Israel bakem mmu wu báre yán beway yi. Ngók nókó bé yi abhón betan etak Rom mbó mómik, nsot batemé nenu bha ndak mferé yi amó yap. ²⁸ Nsot yi ndak ndu áchá manyé agho wap bérinji ndak ane yi aká. ²⁹ Aré, ngó bé abhiki ka yényin ené éyan be mángway yi, ne yé chí ene ékú mámfye yi

amem ekerékeneḡ. Bäre rem chi barak ane ayínjǐ bebhé bhap. ³⁰ Ne mmúfu ághátǐ nókó me ansem ansem bé bo Israel báte eyu beway yi, témté wu ndem bé mbəḡ beto yi ntá ye. Ngátǐ bo abhen bábháré yǐ ndak amuet bé mántwó ntá ye mangati wə ndak ane yi áká.”

³¹ Batemé nenu báka mbə enyu mungo wap ághátǐ bhó. Básót Pəl betǐ bhə bárək ne yi kpát bágháka Antipatris. ³² Néyǐ nókó, batemé nenu abhen báksó chí ne beka bápətnsem amem ebhá. Báró abhen báksó amfay mpəḡndák mándók Seséria ne Pəl. ³³ Bágháká nókó Seséria, báchye ekátǐ ntá góbhano, bárə Pəl amə yi. ³⁴ Apáy nókó ekátǐ yo, abhep Pəl be, “Ayé atú etok chí ane?” Pəl akeme yǐ be, “Silísha.” Aghókó nókó no, ³⁵ arem ntá Pəl be, “Bo abhen bábhəḡó ndak ne wə mánánj mántwó, chəḡ ngók nnyé ene.” Achye ye eyəḡ bé mámfyé yǐ anywəp amem áchá ane góbhano, mámbaheri nəkə yi. Achá wu chí ane Hérod áté nyaka.

24

Básót nnyé Pəl ntá Félíks

¹ Efuéré nókó manywəp átay, mungo bachiákap Mandem ane áká nnyén bé Ananías asep arək Siséria ne mbək bóbatǐ etok, ne ntanjany amat ane áká nnyén bé Tetúləs. Báchwóbbhé nókó besǐ góbhano Félíks, babho bebhat Pəl barak amuet. ² Bábhíñjǐ Pəl, achwe anywəp. Tetúləs abho béréem éti yi ntá góbhano be,

“Eta! Éti ye kpák achi fá etok eyese ndü eróri mpok, ne éti nekə ywe ane ndíndǐ, egúpsǐ échǐ etok. ³ Enyu ene ókə menyinj ebhen ne yéntiki ebhak ene ókə bhó, séka bhə ne sékaka wə. ⁴ Mbíkǐ yanj béchəḡntǐ mpok aye tontó, nchǐ nik chí mmuet be ónsébbhé nti ene amík óngók mbinjǐ ndak ané sébhəḡó beghati wə. ⁵ Séghə bé mmú-ne chí nchye esəḡəri ane tónj séngó ne nyəḡ-ndak ndü nkwo bo Israel mbəḡ enkem. Achǐ nkwo müntǐ ndü eká bho abhen bábhíñjǐ be bo Násáret. ⁶ Akə kpát are yáj beḡəep ebyok amem ekerákap awu Yerúsalem, ke sékém nó yi. [Mbú sétanj yǐ bekonjo ebhé, ⁷ ke Lísias mungo batemé nenu atwó afəḡə yǐ amə yese ne betanj, ⁸ yǐ bé bo abhen bábhəḡó ndak ne yi mántwó ntá ye.] Mbák wəmbəḡ ḡndém kepǐ ne yi, chəḡ ḡndinjǐ be yéntiki enyinj ene sérém be yi áká échǐ tetep.” ⁹ Tetúləs árém nókó nó, bo Israel báchémm ne yǐ báka be yéntiki enyinj ene yi árémé bé Pəl áká échǐ tetep.

Pəl atanja mmuet besǐ Félíks

¹⁰ Góbhano atón ye ne awə be Pəl andem kepǐ. Pəl abho berem be,

“Ngə bé onáj ətanj manyé amem etok ene ndü beyá mamie, ne mbəḡ manjak bétanja mmuet besǐ bhe. ¹¹ Mbák ómbép, chəḡ wəmbəḡ ḡndinjǐ be ebhíkǐ cha manywəp byo

ne apay ene ndəḡó Yerúsalem ndu bechye Mandem kenókó. ¹² Ne bo Israel bábhíkǐ ghó me ndü nchǐ kem epátǐ ne yé mmu amem ekerákap Mandem, bábhíkǐ ghə me ndü nchǐ nyíkisi batǐ-bho be mánychye esəḡəri amem ekeré neníkímuetǐ ne yé chí ndü nebhuet achak amem etok. ¹³ Ne bápú kwáy betəḡ kpəḡorəḡ be nkə menyinj ebhen bábbhát né me amuet. ¹⁴ Ke nká enyinj émot besǐ bhe kpəḡorəḡ. Nchǐ koḡo Mbi ané bo Israel bərəm be abhəḡ bekwéné ndu nchǐ níkmuet nchye nəkə kenókó ntá Mandem bachǐmbǐ abhese. Ne nnókó yéntíkǐ enyinj ene bebhé Moses béyən senkə ne yé chí ebhen bechi amem basinjǐ baremé kepinti. ¹⁵ Mbákántǐ ne Mandem enyumót mbə bhó, bé ewak émot chəḡ yǐ ankə bawú mankem abhen báchǐ chak besǐ bhi ne abhen bapú mámpətnsem ndü nepém. ¹⁶ Éti yo ke nchǐ kə yéntíkǐ enyinj bé nti ena némbak pépép ne Mandem, némbak pépép ne bo.

¹⁷ “Nnánj ntat nyaka mpáy mamie kerəḡ Yerúsalem. Ndok ye aré ne nkáp béchye nekwak ntá bachébbhémm etok eya, ne béchye akap ntá Mandem. ¹⁸ Ené nchǐ Yerúsalem ndu batǐ barak ayo apáy ké bághó me amem ekerákap. Bághó me ndü nchǐ nanja beka mbə enyu ebhé Moses érem be mmu ankə beso besǐ ne Mandem. Eká bho épú nyaka are ne me, ne yé chí ebyok. ¹⁹ Ke mbək bo Israel abhen báfú atú Esia bábhak aré. Bo babhəḡ bétwə fá mántebhe me besǐ bhe mbák bághə be nkə ebéptǐ enyinj. ²⁰ Mbák épú nó, bép bo abhen bachi fá téé, be bo babhəḡ mandem bekwéné ebhen baghə ebhe eya mpok ntée amem echemé bóbatǐ etok. ²¹ Bábhíkǐ bhəḡ enyinj ene bərəm be nkə, ebhíkǐ fuet chí enyinj émot ene mbíkǐ ndem mpok ntée nenti enap be, “Chəḡ bawú mámpətnsem ndü nepém.”

²² Félíks arinjǐ nyaka sayri éti Mbi Yesu Acha. Eká aghókó nókó enyinj Pəl arem, ábhuré manyé, arem ntá bo Israel bé Lísias mungo batemé nenu ántwó chəḡ mkpót nnyé eneká enen. ²³ Achye ye eyəḡ ntá müntǐ batemé nenu bé ámfyé Pəl anywəp, mam-baheri nəkə yi, ke ámbəḡ nganganj mandú. Ne be báké kan maməere bhi berəḡ begħə yi ne bechye yi nekwak.

Félíks abhurə nyé Pəl ndü mamie apáy

²⁴ Efuéré nókó mpáy manywəp, Félíks ne ngərə aywi Drusíla batwə. Drusíla abhak mmu Israel. Bato mmu be ambinjǐ Pəl. Atwə nəkə, bátá batu bare ghok ndu yi árém enyü mmu ákway bebhəḡ nekə ne Yesu Kristo. ²⁵ Ndü Pəl ákém epátǐ andeme nəkə enyü mmu ákway bebhak chak besǐ Mandem ne enyü mmu ákway békém mmuet be áké kə bebú, ne éti nywəp enen Mandem ábhəḡó betanj yéntíkǐ mmu, becháy békém Félíks, arem be, “Dók kpík, nnanj mbəḡ épók chəḡ

mpet mbini wo.”²⁶ Arém nókó nò, abhaka nti be ngufi chon Pál anche yi beson. Eku are bhini yi mpok ne mpok andem noko kepi ne yi.²⁷ Are ku enyu eyo ndú mamie apáy kpátè Pósiós Féstos ásót épók eyi mbò góbbhano. Ndu Félikis ayan bo Israel mámbon manák ne yi, arò Pál ekerékenon.

25

Pál arem be mánten nyé eni ambi ntá Mfo

Rom

¹ Féstos aròk Seséria bébhò betik mbò góbbhano atú Judéya. Efuere noko manywop arat, afa akó Yerúsalem. ² Aré, bóbati bachiákap ne maném bo Israel baròk batemeri Féstos babho bebhat Pál barak amuet. Ne manik Féstos mmuet be, ³ ankwak bò beku manto Pál Yerúsalem. Mānan bati nyaka be bo mámbésé ambi mankem yi mangway. ⁴ Féstos aghati bhò be, “Pál achí ekerékenon amem etok Seséria ne mbon nkaysi beron aré mandú mpok. ⁵ Bóbati bhaka mánkónó me Seséria ne mbák yi abhon bekwéné chon mándem besí ebha aré.”

⁶ Féstos abhak ne bhò mbò manywop anen ne byò. Apet ye nsem Seséria. Néyi nókó, acháko ndú enáko manyé eyi, achye eyon bé mánsót Pál mántwò ne yí. ⁷ Bátwò nókó ne yí bo Israel abhen báfú Yerúsalem bákáp yí báfyé nénti mándeme nokó bé Pál ákú beyá bebépti menyin. Yé nò, bó kekway beton kponoron menyin ebhen bó bárem bé yi aká. ⁸ Pál abho bétanja mmuet andem nokó be, “Bekwéné bépú ne me wáwák beyini ebhé bo Israel ne ebhé ekerákap ne yéchi ebhé Mfo Rom.” ⁹ Féstos áyan nyaka bo Israel mankon yi. Eká abhep Pál be, “Jon békó Yerúsalem bé ntán ndak ane are?” ¹⁰ Pál akeme be, “Nchi fá amem acha manyé Mfo Rom, ne fá ke bábhónó bétán nyé enen. Wombon orini be mbíki ku bo Israel bebú. ¹¹ Mbák nkwen ebhé ne nku enyini ené éyan be mángwáy me nká newú. Ke tēndu barak ané bó bábhát me amuet apú tetep, yé mmú apú kwáy befyé me amó yap. Nyé ena nébhon bérón ntá Mfo Rom.” ¹² Féstos ághókó nókó enyini Pál áremé, abhini batanja manyé abhi bárem kepi. Aghati ye Pál be, “Jrem bé nyé ene néndók ntá Mfo Rom, ne chon óndak ntá Mfo Rom.”

Pál ate besí Agripa ne Benis

¹³ Efuere nókó mpáy manywop, Mfo Agripa ne mómayi ane ngóre Benis báròk Seséria ndu békáka Féstos. ¹⁴ Bátát nókó aré mpáy manywop, Féstos aghati Mfo Agripa éti nyé Pál be, “Mmufú achí fá ane Félikis arò ekerékenon. ¹⁵ Ne mpok nchi Yerúsalem, bó bati bachiákap ne bó bati etok béré bhat yi barak amuet ne béré yán be menchyé

eyon mángwáy yi. ¹⁶ Ke nkeme bhò be epini bó Rom ébhíki ka be mángwáy mmu ené babhikire taj yi. Mmu abhon bété besí ne besí ne bo abhen báti yi anche eyi eyon manyé. ¹⁷ Bátwò nókó ye fá, mbíki chonji mpok. Néyi, nchye eyon be mánsót mmú wu mantwò ndu acha manyé ne yi. ¹⁸ Mpok bo abhen bábháre yi barak amuet báfáté, bóke rem yé ndak abábá mbò ane nkaysi be bo bakway berem be yi aká. ¹⁹ Béré kém chi epáti ne yi éti baraká Mandem ayap ne éti mmu ane áká nnyén bé Yesu ane ánan águ, ke Pál arém bé achi nepém. ²⁰ Ngó nókó bé mbíki rini enyú mēkwáy beku be mbon nejwimem ndu barak ane, mbép Pál mbák yi akon beron Yerúsalem be mántan nnyé eni aré. ²¹ Ke Pál keka. Ate chí bé mambabheri nokó yi kpaté Mfo Rom antán nyé eni. Nchye eyon be mambabheri nokó yi kpaté mpok ane méto yi ntá Mfo Rom.” ²² Mfo Agripa arem ntá yi be, “Chon membhon nokon begbok ne batú enyini ene yi arém.” Féstos akeme yi be, “Chon óngok yi mburé.”

²³ Néyi nókó ye, Mfo Agripa ne mómayi Benis báròk amem áchá-etok ne beyá kenókó, báchwé ne bóbati batemé nenu ne manem bó etok. Féstos achye ye eyon bé batemé nenu mánsót Pál mántwò ne yí. ²⁴ Bátwò nókó ne yí, Féstos arem be, “Mfo Agripa ne be mankem abhen báchi fá ne bhese, ghó mmüré. Bo Israel mankem abhen Yerúsalem ne abhen fá Seséria bátwò ntá ya mpoknkem, mámbik nokó be, ‘Apú mmu ane bárò be ámbák nepém.’” ²⁵ Ke mbíki ghó nyaka enyini ené yi ákú be mangway yi, ne tēndu yimbhon áremé be manyé ayi abhon bérón ntá Mfo Rom, nka ne yí. ²⁶ Yé nò, mbíki bhon esáyri enyini besin ntá Mfo Rom éti yi. Etiyo ke ntwó ne yí besí ebheka, ne sayri sayri, besí ebhe, Mfo Agripa! Ntwó ne yi be sénjini nyé eni enyu ené nchi kway bebhon enyini ene mésin. ²⁷ Mbíki kaysi bé échi sayri bétó mūkenon ntá Mfo Rom nkerem mbon enyini ene yi áká.”

26

Pál átana mmuet besí Mfo Agripa

¹ Féstos ánaná nókó enyini ene yi arém, Agripa arem be, “Pál, mbák óbhon enyini berem ndu bétanja mmuet, dem séngók.” Pál abho ye bétanja mmuet, anton nokó ne awó be,

² “Mfo Agripa, nkáysi bé eri echa be nté besí ebhe echon ndu bétanja mmuet ndú barak ané bo Israel bábhát me amuet. ³ Eri sayri be mbon mfo arini bepini bo Israel menkem ne menyú menyin ebhen bétwò bhò ne ákóre. Nchi nik ye wò mmuet bé ónképti óngók enyini ene méréem.

⁴ “Bo Israel mankem báriní me te kémbó eka. Ngo chí ne bóbha ne amem etok Yerúsalem. ⁵ Bó báriní sayri ndú eróki mpok

bé nchí nyaka ndú nkwo bõ Farisi abhen báfyè betan tontó ndú baraká Mandem. Mbák òmbép bhò chòj mánngati bhe enyúmòt mbák báyan bẽrem tetep ane báriji. ⁶ Ntè fá echòj bátan me chí mbònyune mbákánti ndú bariep amen Mandem afyè nyaka ntá bachĩmbi abhese. ⁷ Chí nkúbhé bariep amen maneréket yesé byo ne apay babhaka nti aré bé chòj amfú kponjoròj ndú mánikmuet mánchye nòko Mandem kenókó beti ne ngósi. Mfò, mbòj esòjorì ne bo Israel echòj chí èti mbákánti ndú bariep amò. ⁸ Ndaká yí èbemuet ntá yèchi mmú yweka amòt menoko be Mandem àkway beka bawú mampetnsem ndú nepém?

⁹ “Membòj ngò nyaka be, échi epók eya beka yèntiki enyij ndu menu ne bo abhen mánókò nnyén Yesu mmu Násáret. ¹⁰ Ne nká nò amem etak Yerúsalem. Bò-batí bachiákap báchyé me betan bẽfyè bo Mandem amem ekerékenòj. Ne mpok ane baramé be mánngway bhò, nka be mánngway. ¹¹ Mpok ne mpok, nchí ranj nyaka ndú bekeré nenikimuet menkem nchye nòko bhò ntémsi beka bo mandem ebúba èti Yesu. Mbòj beyá bebènti ne bhò kpát ndak nòko betòk bo báchák ndu béchyé bhò nenyok aré.

Pól aghati enyú ífakári ke yí àbhák nkoj Yesu

(Bk 9.1-19, 22.6-16)

¹² “Ewak èmót, nde rój Damáskos ne bekáti ebhén nsrè nta bõ batí bachiákap bechye me betan be ndák nkémú bhò. ¹³ Mfò, ndu nchí rój, bégháka nánti ngósi, bediéré ebhen béchá ebhen nnyòmok béfú amfay békwén bekap me ne bo abhen mékò ne bhò. ¹⁴ Besé mankem sékwénti amik. Témté wu, ngók eyòj ené èrèm ndú eyòjótòk Hibru be, ‘Síl, Síl, ndaká yí óchyè me nenyok? Ókásí bé ókwáy ménú ne mé? Mbák ónsót ekak òndep setárèbhé wò ke óghòk bebe.’ ¹⁵ Mbép bé, ‘Acha chí wò agha?’ Acha akeme me be, ‘Me Yesu ké óchyè nò nenyok. ¹⁶ Ke faté. Mbésí wò besí ndu beyap wò ómbák mübetok awa. Chòj ómbak ntísie wa, óngati nòko bo menyij ebhen óghó fá ambi echòj, ne ebhén métàn chòj wò ansem mpok. ¹⁷ Chòj mbak ekuti eye mpoknkem, ne bóbhe bápú kway beka wò yènyij, ne yè chí bo abhen bápú bo Israel. Nchí to wò ntá yap néne. ¹⁸ Métó wò òndak ónéné bõ amík be mándó ejuri mankoj bediéré, ne be mamfu ndu betan Satan, mánkoj Mandem enyue ene Mandem áfonjorì bhò bebú ebhap, anka mámbak ndu nkwo bo abhen yí ákú bachi nyáná mbònyune babhòj neka ne me.’

Pól àrèm èti betik ebhi

¹⁹ “Mfò Agripa, ndú Yesu áfú amfay atwo ntá ya ndu kenó amík antifú, mbòj ye nyaka békòjò eyòj eyi. ²⁰ Èkú mbo béghátí Eyòj Mandem etak Damáskos, ne nkò ndak nòko Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ke nde rój ntá abhen bápú bo Israel nkwo, bé bõ mántiknsem ndú bebú bhap mampetnsem ntá Mandem ne mámbò beka menyij ebhén bétàn bé bõ bátiknsem ndú bebú bhap. ²¹ Eyo ke èkú bo Israel bákem me amem ekerákap Mandem, ne baré yan bẽwáy me. ²² Kpáté echòj Mandem ke ákwak me, ne ákú bé nté fá ndém ntá bõ mankem, maném bhò ne ndéndémé bho, nkúbhé enyij ene baramé kepinti baramé nyaka ne Moses àrèm bé chòj émfakari. ²³ Nò chí enyij baramé be Mpepe Mandem afyè nyaka bariep be átò abhòj beghò esòjorì angú, ne ambak mmú mbi bépétnsem ndú nepém angati bo Israel ne abhen bápú bo Israel èti eròjò ene échyè nepém.”

²⁴ Ené Pól àbhúét bétànja mmuet enyu yo, Festos abik arem be, “Pól, ebhókórí èkem wò! Beyá ekáti béka ebhókórí èkem wò!”

²⁵ Ke Pól akeme be, “Èta, wò mmu kenókó eke keya kecha, mpú bhokori! Menyij ebhén mérèm bechi tetep. ²⁶ Mfò áriji menyij ebhen menkem, èti yo ké nchí ghati wò menyij ebhen nkebhòj bechá. Ndíjì bé ndu menyij ebhen menkem ené èbhésé wò épú, mbònyune yènyij èbhiki fakari bhésé bhésé.

²⁷ Mfò Agripa, pú onókò enyij baramé kepinti básíjì? Ndíjì bé onókó!” ²⁸ Mfò Agripa akeme be, “Pól, ókásí bé ndú móbhinjì mpok ane ké ókway beka me mbak múnkwò Kristo?”

²⁹ Pól akeme yi be, “Yè chí ndú mandú mpok yè ndú erórí mpok, nenikimuet ena ntá Mandem chí be ékébhak chí ndiere wò, ke be yèntiki mmu achák ane áchi fá echòj ághòk me, ámbák mbo me ebhikifuet chí bebhak ne ngem amò mbo me.”

³⁰ Afó ke Mfò Agripa, ne góbhanò Festos, ne Benis manò Mfò Agripa, ne bõ mankem abhen báchi chókò ne bhò bafáté. ³¹ Báfú nókó, baré rem ne bati be, “Mmú-ne abhíkí ka yènyij ené éyan be mánngway yí ne yè chí befyè yi ekerékenòj.” ³² Ne Mfò Agripa arem ntá Festos be, “Mbo abhíkí rem be mánten manyé yi ntá Mfò Rom, mba séró yi aròj.”

27

Batemé nenu bárók Rom ne Pól

¹ Baramé be sensot * áchwí sendak Itali. Básot ye Pól ne mbak bókènenj báchyé ntá Julios münti eká batemé nenu ene babhinjì be eká batemé nenu Mfò Rom. ² Sérók séchwé áchwí ane áfú Adramatium. Abhòj nyaka

* 27:1 “Sensot”, “Sendak”: Beyòj ebhen bétàn be Lukas apet áchi ne Pól.

bétème ndü yéntiki nechyënyén atú Esia. Séfá séré rón. Aristakos mmu Masidónia wu áfú Tesalónika abhak ne bhesé. ³ Néyí nókó, sétème ndü nechyé Sidon. Júlias atón Pál berinti. Aró Pál ánkó etók, ángó mamære bhi be mánkwák yí ne menyin ebhén bekway békwák yi. ⁴ Etare noko sépét séchwé áchwí séré rón. Mbúép atañatan ábhó befú bhesé ambi. Eká, ségháká nókó kékwót Sáypros, etók ené échí néntí nnyén, séróhhe nók sémfæet noko chí ebhè ené échí tíi. ⁵ Sénók sépé manyu ndü ebhe ene éyinjí atú Silísha ne Pamfilia sétème etók Míra ndü atú Lúcia. ⁶ Aré ndü nechyé Míra, münti batemé nenu aghó áchwí ane áfú Aleksándriya, etók Ijip, árdñ Itali. Afere bhesé ndü ayese áchwí afyé amem awu. ⁷ Séré nók séndako noko petii ndü mpáy manywop. Sébhón beyá esonjori ke séchwop kékwót ne Kinídas. Mbúép atañatan keka séndók ámbi. Sémkóri séróhhe nók sémfæere noko chí ebhè Kret ené nnyén néchí tíi, kékwót ne njie Salmón. ⁸ Babhúép áchyé bhesé beyá esonjori, séré rón peti peti, sémfæere noko ebhè Kret eya kpát séchwóp ndü nebhuet ane bábhñjé bé Erití Nechyënyén, kékwót ne etók Lásea.

⁹ Sénanj séchónji nyaka beyá mpok ne beko ndu achwinyén erop chí ndak ané nepém ne newú mbonyune Epá Nefonjóri Bebé enanj efæet nyaka ne mpok babhúép atañatan akwáy. Eti yo, Pál achye bho manie be, ¹⁰ “Bota, ngo bé mbák séndók ambi ne neko enen chon esonjori émfú, beyá ménémé mémbak, puyé ndiere ne áchwí ne batu, ke ne bapém ayese nkwo.” ¹¹ Ke münti batemé nenu afyé ntí ndü enyinj ene müngo baká betik amem áchwí ne mmü ane ábhón áchwí baramé echa ené Pál arém. ¹² Nechyé nyén enén bábhñjé bé Erití Nechyënyén néchí nyaka ranjaraña kebhák sayri bé sénchókó aré sénónj mpok ane mbúép atañatan ane anu mpok mbanj ákwën ámay. Eká beyá bo abhen baká betik amem áchwí baramé yánj mbi bérónj Foiniks. Foiniks abhak nechyënyen Kret enen áchwí ate aré becháy ti, ye chí ndü mpok yo.

Mbúép atañatan átéméri bho anyén

¹³ Ébhíki tat, mandú mbúép abho befók befú ebhe manyu ne bo bakaysi be chon menyinj mémbak sayri. Báya ye ndo báfére anyén, babho menok beronj ambi mámfæere noko neku nnyén. ¹⁴ Ke ébhíki tat, mbúép atañatan ane átwò ne beyá mpérényen abho menu, befú atú etók ane mmok, áfú are. Bábhñjé nyaka mbúép wu be Mbúép Not-Is bekonjo atú ane wu áfú. † ¹⁵ Ne mpok mbúép ádep áchwí, sékepere kway ménok

beronj tebhe tebhe ne mbúép. Sékpík séró be wu ámpókó áchwí. ¹⁶ Sérók séré fæet chí ansem mókpókó mmik ane ate nnyén. Aka nnyén be Kaúda. Mmiki yo achét mbúép mandú. Eyo ékwák bhesé, sénú seya áchwí ninjinj ane achi anet áchwí be áké rakati ansem áchwí. ¹⁷ Sésót manik ségwót áchwí wu amfay ane sechi amem ndon ne ndon enyu ené ápu kwáy bedákati áyák. Baká-betik amem áchwí baramé cháy be chon áchwí ándok ampanj ndü ésiép ene échí ndü ebhók manyu ene etók Sitis. Eká báfére ndo mámése anyén, bé, ndü áchwí áya wu, mbúép áképere pokó wu tontó. Báká nókó nó, baramé mbúép áróbhe wu pokó áchwí. ¹⁸ Ndu mbúép atañatan ádep áchwí ywese, are janari mbo be áyanj bebét. Néyí nókó, bábhó mémése batu anyén. ¹⁹ Égháká nókó manywop arát, bó betik babho befére mbok menyinj áchwí mbo manik ne bechak mánto noko anyén. ²⁰ Mbúép atañatan ándako noko chí ambi ndü beyá manywop. Ne ngósi mmok ketyé, ne beti bó keghó mambe. Enyuyó enyuyó, kpáte séfére ntí sérém bé ndak ywese ámay. ²¹ Bo mánanj bátat nyaka kenyé nenyié, éká Pál afate ate néntí enap arem be, “Bota, mbo bághók eyonj eya mbá sébhíki fá Kret sembaj nchónjti ne mbá ménémé ebhen bépu. ²² Ke néne, nchí ghati bhe be, yéntiki mmü ywaka ámbón netañanti! Chon áchwí ánem ke yé mmu apu gu. ²³ Ndínjé no mbonyune ndü nkubhe beti ebhen Mandem ane ábhónjó máie, Mandem ane méchyé kenókó, ató ángel aywi átwó áté me nepak mmæet, ²⁴ árem be, ‘Pál, kebhónj becháy. Óbhonj bété besí Mfo Rom. Ne éti berindu Mandem ne wo, ápémé yéntiki mmu ane ókò ne yi.’ ²⁵ Botá, yéntiki mmu ywaka ámbón yé netañanti. Mbónj neka ne Mandem, ne ndínjé bé chon émbak mbonj yí áremé. ²⁶ Ke mbúép ábhonj bépóko chon bhesé kpát áchwí ándok ántu mmæet ndü etokofú ené nnyén nékábhé.”

²⁷ Égháká nókó néntí bėti, ndü nywop enen nékú manywop byó ne ánwi, ndü mbúép ápókó bhesé bekinj manyu Adriya beti bho, bó abhen baká betik amem áchwí bakáysi be nékú nnyén nénánj néchí kékwót. ²⁸ Eká básót nnik ane básere ndo aré, mámése ndo anyén be mándinjé enyú nnyén nechwe amik. Bághó be mmiki nyén arap mbo meta besa bepáy. Bérónj ambi mandú, bápét baká no, bághó be mmiki nyén arap bo meta esá nsem byo. ²⁹ Baramé cháy be chon mbúép ámpókó áchwí wu ándok ántem ndü setarébhé, nékú nnyén. Báfére ye baro ánwi ansem áchwí mámése anyén bé ándóp téé, baramé niktæet bé nywop nénjí nénkwésé bho. ³⁰ Baká-betik amem áchwí baramé yánj mbi bepeme mmæet eyap. Básót áchwí ninjinj ané báséré amfay

† 27:14 No chí, mbúép ané bábhñjé ndü eyonjándik bé: North-easter.

básébbe anyén be manok manko abhi ke bákot ngepti mbò be báròñ beferè chi baro áchák ambi áchwí mánsebbe anyén. ³¹ Ke Pól ághó nókó nò, aghati munti batemé nenu ne bóbhi be, “Mbák baká betik abhen áchwí mámfú, yé mmú yweka apú pé.” ³² Eká batemé nenu bákpóti manik ane ákè m áchwí báró be nnyén néndòbbe wu pókó wú.

³³ Ndú mbanj ábhó békanjari, Pól anik bó mankem mmæet be mányie mányíé. Arém be, “Echòñ chí manywòp byó ne anwi ené bábhiki tak awò anyu ndú bábhòñ becháy anti. ³⁴ Nchí ghati ye bhe be mányíé nenyíé be nenchye bhe betan. Yé ekak emenénti mmú yeka epu nem.” ³⁵ Pól árém nókó nò, asot brèt anikmæet achye bakak ntá Mandem besí bhap mankem, abók abho ményíé. ³⁶ Eyo éfyé yé bó ntí, básót nenyíé mányíé. ³⁷ Besé mankem abhen séchí nyaka amem áchwí sébhák bo besa byó ne bérát nsem nekú ne amót.(276) ³⁸ Yéntiki mmu anyíé nenyíé ajwi, báferè ye batú amem nchwi ankem mamese anyén be áchwí amfæep.

Achwi yese ádákati anyén

³⁹ Mbanj ákánjari nókó, bághó ngókonyén ke baká betik kerinjí mmik eyo. Ke bághó éfabhè nyén ne ésiép are, bákáysi be ngufú bákwáy bétème aré mámfu mánkó ebhi. ⁴⁰ Bákpóti manik ané baro báró yo ankem anyén. Bákánjari manik ane bagwóre menyú nsom ne yo, básébbe nsom anyén be mánók áchwí. Bátén nden ene ékè m mbúép amfay be ampokò áchwí anko, babho beròñ angókonyén. ⁴¹ Achwi aròk achwe ndu ntó ésiép ene babhiki re ghaka angókonyén. Ntí áchwí apañ are. Betanj ebhen mbúép béka mpérényen érákati nnet áchwí. ⁴² Batemé nenu bábhòñ nkaysi beway bòkenòñ mankem be yé amót áké bhòñ mbi beghok nnyén ámbwé. ⁴³ Ke munti batemé nenu áyán nyaka bépème Pól. Eká ake chye batemé nenu mbi béwáy bòkenòñ. Achye eyon chí be yé agha ane árinjí beghok nnyén ánjámbi ángók ánkó ebhi. ⁴⁴ Yi bé bò abhen bábhíki riñj beghok nnyén mánkém bebhók enòk ne bebhók áchwí ane ádákati mánkwák mmæet mánkó ebhi. Enyu eyo ke éfákári ke bhesé mankem sékó ebhi nyórée.

28

Pól abhak amem etok Malta

¹ Sébúe nókó sékó ebhi. Bákú ye sérinjí be ekpokó mmik ené nnyén nékábhe chí ene bábhinjí be Málta. ² Bo abhen bachí are bátòñ bhesè beyá berínti ne básót bhesè mankem sayri. Manyép ábhó nókó menie, ne ndú mbanj ákwen, bábháyti ngo be séngwák. ³ Pól anyokoti mánekókó kebhe. Ené yi afyé kò angò, besòñ ngó beka efé éfú ndú kebhe eko éném yi ndu awó éróp aré. ⁴ Bó etok

eyo bághó nókó ndú nnyó yo áchí yi awò jínjínjín, bábho berem ne bati be, “Tetep, mmú-ne chí ngwayti bho! Yéndu ábúé newú anyén, Mandem mmu ákeme kémbé abhíki ró yi ambak nepém.” ⁵ Ke Pól amyák awó, nnyó yo akwén angò, yéñyinj kekú yi. ⁶ Báre nonj mánkáysi nòkò be chòñ Pól amwot ne be mbák abhíki mwót abhòñ bekwen amik angú. Mánòñ ndú eróri mpok. Ke yéñyinj kekú yi. Báýíbhiri nkaysi yap, bábho berem ne bati be, “Pól chí enyú mandem efú.”

⁷ Múngo amot ane áchí ndú ekpok ebhi eyo aka nnyén be Pòblios. Abhòñ baki kékwót ne ngókonyén. Asot bhesè sayri. Ane bhesè ndú manywòp arat. ⁸ Éfákári be chí Pòblios achí amik bhure ndú amé. Abhòñ mbúép ne móném kebi. Pól aròk aghò yi. Anyáná nókó amò yi amæet, anikmæet éti yi. Atanj. ⁹ Eyo éfákári nókó, bómame bácháak etok eyo enkem bátwó ntá Pól mankem abú bò nkwo. ¹⁰ Báchyé bhesé beyá akap. Ne mpok séfá béròñ bachye bhesè yéntiki enyinj ene ekway bekwak bhesè ndu nekó eno.

Pól arò Malta béròñ Rom

¹¹ Sétaré nókó Malta ndu batanj arát, sésót áchwí achak ané bábhinjí be, Bòmandem Befak. Afú nyaka Aleksándriya ke átat Malta ndu mbanj akwen tontó. ¹² Séchwóbhé nókó ndú nechyényén enen etok Sirakos, sétát are ndu manywòp arát. ¹³ Séfá Sirakos, séghabheri sechwòp ndú nechyényén enen etok Rejiom. Néyí nókó, mbúép ane bábhinjí be mbúép saut abho menu, ne ndú ntinyonj, séchwóp ndú nechyényén enen etok Putioli, atú Itali. Séfú ndu áchwí séchwe etok. ¹⁴ Aré, sétéméri mbak bónkwò Yesu. Barem bé senchòkò ne bhó ndu manywòp tándramot. Séchókó nókó ne bho, séfá ye serok Rom. ¹⁵ Batí bónkwò abhen Rom bághókó nókó be sétwó, bábho bétwò betemeri bhesè. Mbok eyap bátéméri bhesè ndú Esiye Apius, bachak ndú ebhak ené bábhinjí bé, “Bekeré Mankó Berat.” Pól ághó nókó bhó, eyo éfyé yi ntí ne akaka Mandem.

Pól are ghati batí bo Israel Mbok Ndándí éti Yesu

¹⁶ Séchwóbhé nókó Rom, báró Pól ánychókó ndu mmæet eyí, ntemé nenu amot ámbábhéí nókó yí. ¹⁷ Éfuéré nókó manywòp arát, Pól abhinjí bó batí bo Israel abhen bachí aré. Bátwó nókó arem ntá yap be, “Bóma, mbíki kú yéñyinj ntá bo bhesé ne mbíki kú yéñyinj bébyak bepíñj etok ebhén bachúmbi baró ntá yese. Yé nò, bó bhesé bákém me Yerúsalem báfyé amò bó Rom.” ¹⁸ Mpok mánanj bábhèbbe me enyinj ene nku, bághó bé mbíki kú yéñyinj ené éyàn be mángwáy me. Bati berò me. ¹⁹ Ke ndú bo Israel bábhiki ka, nkebhòñ enyinj echak beka, ebhíki fæet

chi berem bé mánten nyé ena ntá Mfó Rom, yéndu mbáki bhəj mbəj manyé ne böbha.”

²⁰ Eṭiyə ke mbijí bhe be mántwə ndém kepi ne bhe tēndu nchí fá mbə mukənəj ṭti mmu ane bo Israel mankem babhaka nti bé átwə bépəme bhese. ²¹ Bō-batí bo Israel bho bákəme yi be, “Sébháki bhəj yé ekáti ene éfú Judéya ṭti ye ne yé mmu ywesé abhíki fu aré ántwə ne eyəj ntá yese be əkə ebéptí enyij. ²² Ke sékəj beghok aye nkaysi mbənyune sérijí bé yéntiki ebhak bo mankem bārəm chi ebəbə ṭti nkwo bho abhen wə əchí mmú wap.”

²³ Bó ne Pəl báfyé nywəp néchák enén bébhəjə bétəmeri. Nywəp eno nekway nókó, beyá bhap barək eket ene Pəl áchəko. Bébhó bétí kpát bégháka beku. Pəl are ghati bhó enyú Mandem ábhák ne bo mbə Mfó wap. Ne are təj bó menyij ṭti Yesu mbə enyu béchí amem basijí Moses ne amen baremé kepinti, anu nəko beka bó mánókó menyij ebhen yí ághāti bhə. ²⁴ Mbək baghə be enyij ene yi árəm echi tetep, ke báchák kenókó. ²⁵ Bákwen ye beyəj beyəj. Bápere taka, Pəl aghati bhə ndak achak amət be, “Éfójó Bedyere arem nyaka tetep mpok yi akə ndemekepinti Aisáya angati bachimbi bheka be:

²⁶ Dók ntá böbhen ghati bhə be chəj mángok ndəj ne ndəj, ke bápú jwimem wáwák.

Chəj mánjijí ndəj ne ndəj ke bápú ghó,

²⁷ mbənyune böbhen bágwat bati yap amem, ne báchók batú, mánémámík bé báké ghə yényij.

Ekə amík ayap ápú kway beghə mban, batú yap ápú kway beghok mban ne batí yap apu kway bejwimem be mantwə ntá ya, me mbú bhə.”

²⁸ Pəl arem nəko nə, apət arem be, “Dijí ye ka bé bápók Mbok Ndindí ane árəm enyú Mandem ápəme bho bārəj ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo ne yə. Ne chəj mántá batú mangók!” ²⁹ [Pəl arem nəko nə bo Israel bátáka ne bágúre mankem nəko beyá epəiti ne bati.]

³⁰ Ndu mamié ápay gbók, Pəl abhak ndu eket ené yi ásré áchəko are, yimbəj anchye nəko nkábhé eket. Ansyepi nəko yéntiki mmu ane arəj beghə yi. ³¹ Ne are ghati bo enyú Mandem ábhák ne mmu mbə Mfó ywi, antəj nəko nkwo bo menyij kponorəj ṭti Yesu Kristo Acha, ne yé mmu kemə bechet yi mbi be akə kə nə.

Ekáti Pól ntá Nkwɔ Rom

Pól átɔ bakak ntá bɔnkwɔ abhen Rom

¹ Mɛ Pól ke nchí sɪj ekáti ene. Nchí mɔbetok Yesu Kristo. * Mandem abhɪnjí mɛ be mbak mũnto, abhɛre mɛ nyánjá be ngati bhó Mbok Ndándí. ² Mbok Ndándí ne ke Mandem afyé nyaka bariɛp bechye te mpok Yesu ábhíkire two fá amik. Afuét ntá baremé kepinti bhi bekú nɔ, ne bɔ básɪj ɛti bariɛp amɔ amem Ekáti Mandem. ³ Mbok Ndándí ne achí ɛti Móywi. Yí achi nyaka ebhárémo Mfɔ Debhít ndú netwɔ ane yí átwɔ fá amik mbo nkwa. ⁴ Mandem atɔnj ne betanj be Acha ywese Yesu Kristo achí Mmɔ Mandem mmu ábhónjɔ Efónjɔ ene echi nyánjá mpok ákú Acha ápɛntsem ndu nepém. ⁵ ɛti Yesu Kristo ke Mandem atɔnj me berɪndu, akú me mbák mũnto. Akú nɔ be nkú bɔ betok menkem mámbɔnj neka ne Yesu, mángoko nɔkɔ chí yí ne mánychye nɔkɔ nyén eni kenókó. ⁶ Bɛ bɔ Rom nkwo báchi ndú mpáy bo abhen Mandem ábhɪnjí be mámbak bɔ Yesu Kristo. ⁷ Nchí ghati bhe mankem, be Mandem akɔnj be tontó ne abhɪnjí be be mámbak bɔbhi.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mantánj be berɪndu, mánychye be kpák.

Pól ákaka Mandem ɛti bɔnkwɔ abhen Rom

⁸ Enyɪnjí mbi chí be nchí kaka Mandem. Chí Yesu Kristo ke ákú be embak nɔ mbɔnyune mmik nkem aghok ɛti enyú neka enen bábhónjɔ ne Yesu. ⁹ Mandem mmu mɛkú betik ebhi ne ntí ena nenkem ndu nchí ghati bo Mbok Ndándí ɛti Móywi achi ntísie wa be yéntiki mpok ane mɛnikmɛt, mpú rɔ befye bhe ndú nenikmɛt ene. ¹⁰ Nchí nikmɛt be mbák chí nkaysi Mandem, yí ánkwak me mbɔnj mbi bétwɔ awu néne ndu begho bhe. Nnánj njambi nnu bétwɔ awu ndɔnj echak. ¹¹ Mbɔnj beyá ekwak begho bhe ndu bekú mámbɔnj ákórɛ ndu áfók ane Efónjɔ Bedyere áchye chɔnj be be mántán ndú mbi Mandem. ¹² Enyɪnj ene méréɛm nɔ chí be, sémbɔnj mbi befye bati ntí, nɔ chí be, mánsot neka eneka ne Yesu mámfye me ntí, me nkwo nsot neka ená ne Yesu mfyé bhe ntí. ¹³ Bɔma, nnánj ntí bétwɔ awu beyá mpok, ke yéntiki mpok enyɪnj échɛt me mbi. Nnánj nte bétwɔ awu be betik ebha menyu kepem ndú nkwo yweka mbo enyú bekú ntá bo abhen bápú bo Israel amem betok bechak. ¹⁴ Mbɔnj barem bekwo ntá bo abhen amik anene bhɔ ne ntá bɔbhi, ne ntá barijɪ ɛkátí ne abhen babhíkí rɪnjɪ ekátí. ¹⁵ ɛti yɔ, mbɔnj yɛ beyá ekwak ndu beghati be nkwo bɔ báchi Rom Mbok Ndándí.

Mbok Ndándí abhɔnj betanj

¹⁶ Mbíkí bhɔnj ntíánwɔp ɛti Mbok Ndándí mbɔnyune yɔ achi betanj Mandem ndú bepeme yéntiki mmu ane ánókó yɔ bebho ne bo Israel, ne beghaka ntá abhen bapu bo Israel nkwo. ¹⁷ Mbok Ndándí ke ákú mándɪnjí enyú Mandem ákú bo mambak chak besí bhi. Enyɪnj ene éyàn chí be bo mámbɔnj neka ne Yesu, mándok ambi bekú nɔ te ndú ngwenti. Echi mbo enyú Ekáti Mandem érɛm be, “Mmu ane ábhónjɔ neka ne Mandem, Mandem ákú yí ambak chak besí bhi ne chɔnj ambɔnj nepém.”

Nkwánjwanj nkem achi mmu bebú

¹⁸ Mandem ákú bebenti bhi mémfú amfay ménsep amik ndú bebú ne bebéptí menyɪnj ebhen bo abhen bápú kojo mbi ywi bákú. Bebéptí menyɪnj ebhɔ béchyɛt bo báchák mbi berɪnjí tetep Mandem. ¹⁹ Menyɪnj ebhen mmu ákway berɪnjí ɛti Mandem béchi kponɔrɔnj ntá bɔ abhen bákú bebéptí menyɪnj ebhɔ mbɔnyune Mandem atɔnj bó ntá yap be mandɪnjɪ bhɔ. ²⁰ Bebho ndú mpok ane Mandem aghoko mmik, menyɪnj ebhen yí aghoko bétɔnj kponɔrɔnj betanj ebhi ne enyú mmu yí achi mbo Mandem. Ndu echi be, bápú ghɔ yí ne amik ntí apu ane bɔ bárɛm be bekwéné bepɔ ne bhɔ ndu bábhíkí rɪnjɪ Mandem.

²¹ Yɛndu bɔ bárijɪ nyaka be Mandem achi, babhíkí chye yí kenókó mbo Mandem, ne yɛ chí bakak bábhíkí chye yí. Ke bárɔbhé kaysi chí bechɔnj menyɪnj ne bɔ kekway bejwimen ndú enyɪnj ene Mandem áyàn bhɔ mandɪnjɪ. ²² Yɛndu bárɛm be babhɔnj kebon barɔp chí bechɪjɪtí bhɔ. ²³ Bárɔ bechye kenókó ntá Mandem mmu apu gu, bárɔbhe chye kenókó chí ntá menyɪnj ebhen bɔ bághókó ne amɔ. Menyɪnj ebhɔ bechi mbo nkwanjwanj ne bechak bechi mbo kenen ne béchák mbo nnya ené becak menwi, ne ebhénéfú mbo nnya ene ésu menie amik. Bɔ menkem bégúgu.

²⁴ ɛti yɔ, Mandem aféré amɔ ne bhɔ be mámkpik mánkú bepɔ menyɪnj ebhen bati yap ánjwaka be mánkú, enyú ene básɔt mmɛt eyap bekú ne bati menyɪnj ebhen béchyɛ bhɔ ntíánwɔp. ²⁵ Mandem aféré amɔ ne bhɔ mbɔnyune barɔ menoko menyɪnj ebhen bechi tetep ɛti yí bárɔbhe kojo chí nsé. Ne menyɪnj ebhen Mandem ághókó ke bɔ bárɔbhé chye kenókó, puyé mmu ane ághókó yéntiki enyɪnj. Yí ke bábhónjɔ bechye bakak mpoknkem. Amen. ²⁶ Ndu bákú enyú yɔ ke Mandem aféré amɔ ne bhɔ be mánjwáká nókó bekú menyɪnj ebhen béchyɛ bhɔ ntíánwɔp. Baghɔré bhap bárɔ babhakanem bárɔbhe bhɛre chí ne bati baghɔré, enyɪnj ene ebhíkí kway wawak. ²⁷ Enyumot ke echi nkwo ne babhakanem.

* 1:1 “Kristo” fá chí enyɪnj émot ne “Mpeme Mandem átɔ”.

Bárw baghoré bárobhe njwaka bebhure chi ne bati babhakanem, enyij ene ebhiki kway. Bákà baraka ntíanwóp ne bati babhakanem. Bákà nò mámbònj nòkò ntemsi ane akway ne bho.

²⁸ Tëndu böbhen bábhíki yan bekaysi éti enyij ene bò bárinji be echi tetep éti Mandem, Mandem aféré amo ne bho. Aró bhó ndü bepó nkaysi yap, ne ndü menyij ebhen bebhíki kway be bò manka. ²⁹ Bati yap ájwí ne yéntiki enyü ndak abúabú mbò beku bebú ne befye amík ndü menyij bo bachak, ne epin beyanj beku bati bebú, ne mpabhamík, ne beway bho, ne betanja ebhen mmu ábhònj ne bati ndu áyénti mmuet ne bho, ne berwo bho, ne epin beku bati bebú, ne enántí. ³⁰ Ne berem ebúbu éti bo ndü bechónji manyén ayap, ne bepap Mandem, ne nesanj, ne neyonómuet, ne mpányu, ne bekaysi babhi ako ane beku bebú, ne betanj nti ne botáyap ne bómáyap. ³¹ Ne bebhak echinjimu, ne epin ene mmu apu bhure bariep, ne bebhònj nti enen mmu abhiki bhònj ekònj ne bati, ne bebhònj epin ene mmu apu gho bati ntinsò. ³² Böbhen bákà menyü menyij ebhen bárinji be Mandem arem be bo abhen bákà menyü menyij ebho bábhònj begu. Yé nò, bákà menyij ebho ne bárdònj te ambi beka ne bo bachak abhen bákà bho be eri beku bho.

2

Mandem átan bo enyu ene echi chak

¹ Yé ochi agha, mpok ótàn bo ne ónku nòkò nkúbhé menyij ebhen bò bákà, ópú kway betanja mmuet besí Mandem. Bétanj mmu ke ónku nòkò nkúbhé menyij ebhen yi ákà chi berem be wòmbònj ókwén manyé besí Mandem. ² Sérinji be Mandem achi chak ndü netánj ane yi átàn bo abhen bákà menyü menyij ebho. ³ Yé ochi agha, mpok ótàn bo abhen bákà menyü menyij ebho, ke wòmbònj ónku nòkò bho, akaysi be ókway bebue enyu ene Mandem apu chye wò ntemsi ke? ⁴ Ke chi be ósòt beyá berinti ebhen Mandem átdnj bhese, ne neghó ane yi ághò menyij ebhen sékà mbò be apú gho, ne ekébhéntí eyi mbò eráká ndak? Óbhíki gho be nti ane Mandem átdnj bhese berinti chi bekwak bhese sentiknsem ndü bebú ebhese? ⁵ Ke éti ógwòt nti ene amem óke ka bétiknsem ndü bebú ebhe, ókà bebénti Mandem ne wò menja mendak nòkò chi ambi. Ne chònj mémfú kponorònj ndü nywòp enen Mandem átdnj bebénti ebhi, antánj bo enyu ene echi chak. ⁶ Chònj Mandem ankap yéntiki mmu bekonjo menyij ebhen yi ákà. ⁷ Bo abhen bákèkè ekíkí ndü berí ebhen bò bákà, báfyè betanj beku be Mandem anchye bho keném ne kenókó ne nepém enen mmu apú gu. Mandem áchye bho nepém enen nebhíki bhònj ngwenti. ⁸ Ke

bo abhen babhíki bhònj mpok ne bati ndu báyinji chi mmuet eyap, ne bápu konjo tetep ndu nepém enap ke bákonjo chi bebú, chònj Mandem antánj bò bebénti ebhi, anchye bho ntemsi. ⁹ Chònj Mandem anka yéntiki mmu ane ákà bebú ámbák ndü beyá ekwet ne angók beyá bebe. Akà nò bebho ne bo Israel ne beghaka amuet bo abhen bapu bo Israel nkwo. ¹⁰ Ke bo abhen bákà berí bábhònj keném ne kenókó ne kpák. Ébhák enyu eyò bebho ne bo Israel beghaka amuet bo abhen bápú bo Israel nkwo. ¹¹ Mandem apu tøj kérinámik.

¹² Chònj bo mankem abhen bákà bebú ene bábhíki rinji ebhé Moses maném yénu bátanj bho kekonjo bebhé Mandem. Ne chònj Mandem amkpót manyé bo mankem abhen bákà bebú mpok bárinji bebhé Moses bekonjo bebhé Moses. ¹³ Puyé bo abhen bághòk enyij ene ebhé éghàti bho ke bábhák chak besí Mandem, chi bo abhen bákà mbò enyü ebhé érem ke bábhák chak besí bhi. ¹⁴ Mpok ane bo abhen bápú bo Israel bákà menyij ebhen ebhé érem mbò enyü bati yap aghati bho, yénu babhíki bhònj bebhé ebhen béfúéré ntá Moses, bátanj ndu menyij ebhen bò bákà, be bárinji enyij ene babhònj beku ne ene babhíki bhònj beku. ¹⁵ Bò bátanj ndü menyij ebhen bákà be Mandem asinj bebhé amem bati yap. Bati yap áté ntísie be eyò échi tetep, tëndu mpokófu bati yap ághàti bho be babhònj bekwéné ne mpok achak be báchi chak. ¹⁶ Ndü nywòp enen Mandem áfuet ntá Yesu Kristo betanj bo mbò enyü Mbok Ndindí ane méghàti bo árèm, chònj antánj bo bekonjo nkaysi ane achi bho anti ne menyij ebhen bò bákà bhésé bhésé.

Bo Israel bápú bhure bebhé Moses

¹⁷ Mbák chi be, bábhini mmuet eyeka be báchi bo Israel ne bághòkò mmuet ndü ebhé ene bábhònj ne bápà be báchi bo Mandem. ¹⁸ Bárinji enyij ene echi chak beku mbonyune bághòk bebhé. ¹⁹ Bárinji sayri be báya bo abhen bachi mbò manémámik mbi ne be báchi mbò erònj ntá bo abhen bachi amem ejuri. ²⁰ Ne bárinji sayri be mányure bechijí bho ne be bátanj bo abhen báchi mámbò ndü mbi Mandem mbonyune bákaysi be ebhé éku bárinji yéntiki enyij ne étdnj be tetep nkem. ²¹ E, be bho bátanj bo bachak, ndaká yi bápú tøj mmuet eyeka? Bághàti bo be báké ghép agher, ke bé babhònj bápú ghép aghébhé? ²² Bé bo bərəm be, “Mmu abhíki bhònj bekwen berwòp.” Bé babhònj bápú kwen berwòbhe? Bé bo bare pap baraká bəmandem nsé, bápú ghép menyij ebhen bechi amem bekeré bəmandem nsé? ²³ Bé bo bápà be bárinji ebhé Mandem, bápú chye nò Mandem ntíanwóp ndü bápú bhure ebhé eyi? ²⁴ Ekáti Mandem érem be, “Bé bo Israel

bákà bo abhen bápú bo Israel bārèm ebábà òti Mandèm.”

²⁵ Nsyép ane bàsièp bo betòj be bachí bo Mandèm chi erítí enyìj mbák bábhàre bebhé, ke mbák bápú bhàere bebhé Mandèm nsyép ane bàsièp bo achi chi ndéndèm. ²⁶ Ndu echi nò, mbák mmu ane bábhíkí syep yi ákà menyìj mbò enyù ebhé éyàn, Mandèm apu sòt yi mbò mmu ane basyephe? ²⁷ Eyo èkà be bo abhen bábhíkí syep bho ndù nkwõmuet ke bábhàere ebhé mándèm chòj be bekwéné bechi ne be bo Israel mbònyune bápú bhàere ebhé yèndu Mandèm achye nyaka bhe bebhé ebhen básìjì amik, apet achye bhe epìj besyep bho. ²⁸ Puyé besyep mmu ke ákà yi ambak mbòj mmu Israel témé témé, ne nsyép ane tetep puyé ane nkwõmuet. ²⁹ Mmu ábhák mmu Israel tetep chí ndù nti eni ne nsyép ane tetep ábhak chí anti. Chí betik Efòjò Mandèm, puyé ebhen nkwõmuet. Mmu ane ábhòjò enyù nsyep eyo Mandèm ke ábiti yi, puyé nkwõwaj.

3

¹ Bebhak mmu Israel ákà mmu árchá bo abhen bapu bo Israel ke? Ne nsyép ákwak mmu ndù ntiki mbi? ² Menkem békwák ndù beyá babhi. Enyìj mbi ene ekwak mmu ane achi mmu Israel chi be Mandèm afyé eyòj eyi amò ayap. ³ Ke mbók yap bábhíkí kà enyìj ene báfyè nyaka barièp ne Mandèm be babhòj beka chi be Mandèm apu pere bhàere barièp ami ke? ⁴ Wáwák! Yèndu yèntiki mmu achi nsense, Mandèm ákà chí enyìj ene yi árémé. Echi mbò enyù Ekátì Mandèm èrèm òti yi be,

“Òtòj kponoròj ndù yèntiki enyìj ene órèm be òchí chak, ne mpok bákpòt manyé ye, bekwéné bepu bhak ne wò.” ⁵ Ke mbák bebú ebhen sékù békù bo mango kponoròj be Mandèm achi chak, chòj séngati bho be Mandèm apu chak ndu bébenti anchye bhese ntemsi? [Nchí rem nò chí ne nerìjìndak enen bakwàjwan.] ⁶ Epú enyu eyo wáwák! Mbò Mandèm apu chak mbà ná yi ákway betaj bo? ⁷ Ke mpok mmu árèm be, “Nsé ene mèsè ékwak bo mángò kponoròj be Mandèm achi mmu tetep, ne eyo èkà mánychye yi kenóko. Mbák echi nò, ná Mandèm akway betaj me andem be nchí mmu bebú ndu nchí sense.” ⁸ Ndaká yi bápú rem be, “Séndak ambi beka bebú be Mandèm antòj bhese beri,” mbò enyù mbak bo báchòjti manyén ayese be sérèm enyu yo. Chòj mámbòj ntemsi ane akway ne bho.

Yè mmu apu chak besì Mandèm

⁹ Chòj séndem ye be yi? Bé nté ayese bo Israel acha ane bo bachak ke? Wáwák! Nnáj ntòj be bebú bebhòj betaj amfay bo

mankem, yè chí bo Israel ne yè chí abhen bapu bo Israel. ¹⁰ Echi mbò enyù Ekátì Mandèm èrèm be,

“Yè mmu apu chak besì Mandèm, ye amòt apu,

¹¹ yè mmu apu yaj berìjì Mandèm, yè mmu apu yaj mbi Mandèm.

¹² Mankem bátiknsem ntá Mandèm, bo mankem baròp bò bekwene, yè amòt apú kà beri, wáwák! Yè amòt apu.”

¹³ “Eyòjònyu yap ènèm mbò erièp ene éfú ndù nnem enén enén máñéné, bāró fúú. Bāsòt bári yap berwò bho.”

“Beyòjònyu bhap béwáy mmu way mbò efé mpok ènèm mmu.”

¹⁴ “Eyak ne bebéptì beyòj ke befú bo anyu mpoknem.”

¹⁵ “Bekak ebhap béwákari beròkò bo be mandak mangway bo.

¹⁶ Yèntiki ebhak ene bo bāròjò, bátwò chí ne meneme ne nedí kebho.

¹⁷ Bábhíkí rìjì beka bo mámbòj kpák ne bati.”

¹⁸ “Bápu chye Mandèm kenóko wáwák!”

¹⁹ Sérìjì be yèntiki enyìj ene echi amem bekátì ebhé Moses béyìj chí bo abhen Mandèm achye bho ebhé eyo. Eyo échòk manyu bo abhen báyan betaja mmuet be bapu bo bebú. Yèntiki mmu abhòj bete besì Mandèm ndù manyé. ²⁰ Ebhák enyu eyo mbònyune, yè mmu apu kway bebhak chak besì Mandèm ne nti be ákà menyìj ebhen ebhé éyàn yi ankà. Ebhé èkà mmu andìjì be yi achi mmu bebú.

Enyù Mandèm ákà bo mámbák chak besì bhi

²¹ Néne, Mandèm ákà bo mandìjì kponoròj enyù mmu ákway bebhak chak besì bhi. Eyo ebhíkì bhòj yènyìj beka ne ebhé yèndu bebhé Moses ne baremé kepinti menáj báté ntísie enyù Mandèm ákà bo mámbák chak. ²² Mandèm ákà bo mámbák chak mpok babhòjò neka ne Yesu Kristo. Akà nò ne ye agha ane ábhòjò neka ne Yesu Kristo. Mandèm apu tòj kéríjámík.

²³ Yèntiki mmu ákà bebú ne abhíkì pere ghaka ndù nte ane Mandèm ághókò nyaka yi ambak. ²⁴ Ke néne, Mandèm átòj bo berìndu ebhi ndu ákà mámbák chak besì bhi. Eyo chí akap Mandèm ne áfàet chí ntá Yesu Kristo beka nò òti enyìj ene Yesu ákà ndu beferè bhese ndù kesemé bebú.

²⁵ Mandèm achyé nyaka Yesu mbò akap, be òti manòj mi amen árójò amik, Mandèm amfonjori bebú bo abhen mánòko Yesu. Mandèm ákà nò betòj be yi achi chak. Èti ekébhéntí eyi, asó nyaka bebú ebhen bo báká. Aghò nyaka bebú ebhen bo báká ndu mpok

ane áfuéré ansem mbò be apu ghò. ²⁶ Ke néne, átonj bo be yi achi chak ne ákà yéntiki mmu ane abhòj neka ne Yesu ambak chak besí bhi.

²⁷ Ndu echi yé nò, yi ékway beka sémpanyu? Yényinj! Ne ntí achi be yi? Chi be sékà berítí menyinj ke? Wáwák! Chi be sénoko. ²⁸ Séghò ye be Mandem ástòt be mmu achi chak chi mbák abhòj neka ne Yesu. Eyo ebhiki bhòj yényinj beka ne menyinj ebhen mmu ákà bekojò ebhé. ²⁹ Mandem achi Mandem chi ndiere ntá bo Israel? Apu Mandem bo abhen bápú bo Israel? Achi Mandem bo abhen bápú bo Israel nkwo. ³⁰ Mandem amat ke achi ne ákà bo abhen básìep bo ne abhen bápú syep bo mámbák chak chi mbák bábhòj neka ne Yesu. ³¹ Eyo ékà sénsòt be ebhé epu yényinj ke? Wáwák! Mbák sémbòj neka ne Yesu, sékém bebhé sayri.

4

Mandem ákà Abraham ambak chak besí bhi

¹ Chòj séndem ye be yi éti Abraham mmu achí chi-mbi ywese? ² Mbò Abraham achi nyaka chak besí Mandem éti berítí betik ebhen yi ákà, mbà ntí achi ene yi ápanyu. Ke ápu kway nyaka beka nò besí Mandem. ³ Ekáti Mandem érem be, “Mpok Abraham abhòj neka ne Mandem, Mandem asòt be yi achi chak besí bhi.” ⁴ Nkáp ane báchyè mmu ndú betik ebhen yi ákà chi enyinj ene yi ábhòjò bebhòj éti betik ebhò. Nkáp wu puyé akap. ⁵ Ke mmu ane ábhíki fyé ntí chi ndú betik ke abhòj neka ne Mandem mmu ákà bé bò bebé mambak chak, chòj ansòt yi be achi chak éti neka enen yi ábhòjò ne yi. ⁶ Nkúbhé enyu yo ké Debhít areme nyaka be áfók áhí ne mmu ane Mandem ásré be achi chak, yéndu abhíki ka yényinj ene eka be Mandem anchye yi áfók wu.

⁷ “Eri echa ntá bo abhen Mandem áfónjóri epinj eyap ene bápú bhúere bebhé, antese bebé ebhap nkwo,

⁸ Eri echa ntá mmu ane Acha ápú sòt be abhòj bekwéné éti bebé bhi.”

⁹ Afók wu achí ye chi ntá bo abhen básìep bhò, ke ntá bo abhen bapu syep bhò nkwo? Sérém mbò enyú Ekáti Mandem érem be, “Mandem asòt nyaka be Abraham achi chak besí bhi mpok yi ábhòjò neka ne yi.” ¹⁰ Mpok Mandem ásré Abraham be achi chak, mánanj basyep nyaka yi ke? Chi mpok bábhíki re syep yi, puyé mpok mananj basyephe yi. ¹¹ Nsyép ane básìébhé Abraham ke achi nyaka erinj ene Mandem afyé yi amuet betòj be yi abhòj neka ne yi te mpok ane bábhíki re syep yi. Mandem ákà nyaka nò be Abraham ambak chi-mbi ntá bo mankem abhen mánóko Mandem

mpok bábhíki re syep bhò, ne nta abhen neka enap ne Mandem nékà yi ásré be bò bachi chak besí bhi. ¹² Abraham achi nkwo chi-mbi ntá bò abhen basyep bhò mbák bákòjò bayaréak yi ndu babhòjò neka ne Mandem, nkúbhé mbò enyú yi áchi nyaka yé chi ndu mpok ane babhíki re syep yi.

Bariep Mandem achi nta bo abhen babhòj neka ne yi

¹³ Mandem afyé nyaka bariep be chòj Abraham ne bebhárébhò bhi mányie mmik. Epú nyaka chi éti Abraham abhúere bebhé. Befuét ndú neka Abraham ke Mandem ásré yi be achi chak. ¹⁴ Mbò bo abhen bábhúere bebhé ke babhòj nyaka menyie mmik mbà neka eneka ne Mandem nechi chi ndéndem, ne mbà bariep ami nkwo abhíki bhòj ntí. ¹⁵ Ebhé étwò ne ntémsi Mandem ntá bo ndu bápú bhúere yo, ke nebhuét ane ebhé epú, mmu apu kway bekwen ebhé.

¹⁶ Etiyo ke echi be bariep Mandem achi chi ntá bo abhen babhòjò neka ne yi, betòj be chi éti beríndu ebhi ke yi ábhòjò nyaka beka menyinj ebhen yi afyé bariep beka ntá yéntiki ebhárémò Abraham. Bariep ami apú chi ndiere ntá bo abhen bákòjò bebhé, ke ntá bo bachak mankem nkwo abhen babhòjò neka ne Mandem mbò Abraham, téndu bese mankem sechi bebhárébhò bhi. ¹⁷ Echi mbò enyú Ekáti Mandem érem be, “Nka wò ómbák chi ntá bo beyá betòk. Yi achi besí Mandem mmu yi ánoókò, Mandem mmu ákà bawú mámpétensem ndú nepém. Yi áchye eyòj be enyinj ene épú embak, émbak.” ¹⁸ Abraham aròj nyaka ambi menoko bariep Mandem. Are noj ambaka nòkò ntí yéndu ébe nyaka mmuet menoko be bariep Mandem abhòj befu tetep. Eti yo, achí chi ntá bo beyá betòk bekojò menyinj ebhen Mandem aghati yi be, “Chòj bebhárébhò bhe mánja mántcha.” ¹⁹ Abraham ananj aghaka nyaka mbò mamié besa betay (100) ne aròbhe sòt mmuet chi mbò ngú, ne arínj be ngoré ywi Sará achi nkongoré. Yé nò, ate kpíri ndú neka eni ne Mandem, anòj nòkò be Mandem ankà mbò enyú yi arémé. ²⁰ Arínj nyaka be bariep Mandem abhòj befu tetep. Yi kemakati ye enyinj ene Mandem arémé, ke abhòj neka ne Mandem andòk nòkò chi ambi ne anchye nòkò yi kenóko. ²¹ Arínj nyaka be Mandem abhòj betanj beka enyinj ene yi afyé bariep beka. ²² Ne befuet ndú neka eni, “Mandem asòt be Abraham achi chak besí bhi.” ²³ Enyinj ene básìnj be Mandem asòt yi be achi chak besí bhi ebhíki yinj nyaka chí yi aywíntí. ²⁴ Echi nyaka éti yese nkwo ndu sénóko Mandem mmu ákà nyaka Yesu Acha ywese apetensem ndú nepém. ²⁵ Yi, Yesu, ke Mandem arò be angu éti bebé ebhese, akà yi apetensem ndú nepém ndu beka bese sémbak chak besí Mandem.

5

Séchi sayri ne Mandem néne éti Yesu

¹ Tëndu séchí ye chak besí Mandem néne ndu sébhónó neka ne Yesu, séchí ndu kpák ne Mandem éti enyih ene Acha ywese Yesu Kristo áká ntá yese. ² Kristo aká sébhón mbi bebhak enyu ene beríndu Mandem bebhak ne bhese befuet ndu neka enen sébhónó ne yi. Ne sebhnón manák mbonyune sebha nti ndú keném eken sébhón chón ne Mandem. ³ Ke mbón enyih ene echa eyo chi be sebhnón manák ndu besónjari ebhese mbonyune serinj be esónjari ekwak bhese sengok bete kpírí. ⁴ Ne béte kpírí ákwak bhese sémbón epinj ene étón be séfuet nemo. Ne epinj eyo ékú sembaka nti be chón Mandem anka mbonyu yi areme. ⁵ Ne mbák sébhón nebhakánti, eyo épú twó bhese ne bekwéné. Sérinj be Mandem akón bhese tontó, mbonyune aká be Efónó Bedyere mmu yi achye bhese ánká ekón eyi enjwi bhese anti.

⁶ Mpok ane séchí nyaka kebhnón betan bekwak mmuet eyese, Kristo agú ndú nywáp enen Mandem ayabhe, be ánkwak bhese bó bebú. ⁷ Etañ bé mmu ánká begu éti mmu ane achi chak, yéndu mmu akway beka newú éti erítí mmu. ⁸ Ke Mandem atón kponjorón be yi akón bhese ndu Kristo agú éti yese mpok sebhuét nyaka bó bebú. ⁹ Tëndu manón Kristo árójón amik éti yese, Mandem ásòt be séchí chak besí bhi néne. Echi mbón teter echa be Kristo ápeme chón bhese be bebénti Mandem béké bhak ne bhese. ¹⁰ Mpok sébhuet nyaka bompap Mandem, yi aká sémpetnsem ntá yi, befuet ndú newú Mýwi. Ná ne néne, ené sépétnsem ntá Mandem? Echi mbón teter echa be Mýwi apu nák bepeme bhese, tëndu yi achi nepém. ¹¹ Ke mbón ene echa eyo chi be sébhón manák éti manyih ebhen Mandem afuere ntá Yesu Kristo Acha aká ntá yese. Yi Kristo ke áká sépérensem ntá Mandem.

Adam atwó ne newú, Kristo atwó ne nepém

¹² Bebú befuet ntá mmu amot ke bétwó fá amik, ne bebú ebhi bétwó ne newú. No ke echi be newú népókó bo mankem mbonyune yéntiki mmu áká bebú. ¹³ Bebú ménanj bechi nyaka fá amik ke Mandem aká bebhé befuet ntá Moses bétwó. Ke nebhuet ane ebhé epu bápú kwáy berem be mmu akwen ebhé. ¹⁴ Yé no, bebú bébhón betan amfáy bo mankem bebho mpok Adam kpát beghaka mpok Moses, ne yé chi bo abhen bebú bhap bepu nyaka mbo ebhen Adam mmu ákwéné ebhé Mandem abhak mbo ane ábhónó nyaka bétwó. Ke apét abhak kekúrí ne mmu ane ábhónó bétwó. ¹⁵ Ke enyu ené Mandem átón bhese beríndu éti Kristo echi kekúrí ne enyu ene Adam áká bebú. Beyá bo bágu nyaka éti bebú mmu amot, ke beríndu

Mandem beyá mbón becha. Enyu ene ke Mandem áchyé áfók ntá beyá bho ndéndem bekonjo enyú mmu amot, Yesu Kristo, átónj beríndu. ¹⁶ Ne akap ane Mandem áchyé bho ndéndem achi kekúrí tontó ne akap ane bebú mmu wu amot bétwó ne wu. Bekonjo bebú bho memot Mandem átón bo mankem ne bákwen manyé. Ke akap ane Mandem áchyé ndéndem bekonjo bebú beyá bho áká bo mámbák chak besí bhi. ¹⁷ Tëndu bebú mmu amot beka newú nébhón betan amfáy bo mankem, echi mbón teter echa, be bo mankem abhen Mandem átón bo beyá beríndu ne áchyé bho akap ndéndem ndu beka bo mambak chak besí bhi, mámbón betan ndú nepém enap ndu besot awónem amfáy yéntiki enyih éti enyih ene mmu amot, Yesu Kristo áká.

¹⁸ Nó ke échí be, nkúbhé mbo enyú bo mankem babhnón nyaka bekwéné éti bebú mmu amot, enyu eyo nkwo ke echi be mbonyune mmu amot áká enyih émot eyo ene echi chak, bo mankem babhiki bhón bekwéné, ke babhnón nepém enen nebhiki bhón ngwenti. ¹⁹ Ne nkúbhé mbo enyú netanjánti mmú amot éká bo mankem mámbák bó bebú, mmu amot ane áká mbo enyu Mandem aghati yi, aká bo mankem mámbák chak.

²⁰ Mandem áká nyaka ebhé entwó be bo mángó sayri be bebú bhap beyá tontó. Ke mpok bo bákú nyaka beyá bebú mandok nokó chi ambi, Mandem átón beríndu ebhi enyu ené éyá mbón échá, ²¹ be mbo enyú bebú bétón betan ebhi amfay bho ndu bétwó ne newú, beríndu Mandem nkwo bebhnón betan amfay bho ndu békú bo mámbák chak besí bhi. Ne eyo ékú bo mámbón nepém enen nebhiki bhón ngwenti éti enyih ene Acha ywese Yesu Kristo áká.

6

Mmú ane ábhré mmuet ne Kristo aróp chi mbó ngu

¹ Chón séndem ye be yi? Séndók ambi beka bebú be beríndu Mandem menja mencha ke? ² Wáwák! Bese bho seróbhe chi mbó bawú ndú nté yese ne bebú, séndók ambi beka bebú? ³ Bábhíki rinji be bese mankem abhen bájwiti be Mandem achem bhese ne Yesu Kristo, bájwiti nyaka bhese chi be sembak mbo be ségu nyaka ne yi mpok yi agu? ⁴ Echi ye mbo be mananj babheme nyaka bhese ne yi mpok bájwiti bhese, be nkúbhé mbo enyu Mandem éyayese áká nyaka Kristo apetnsem ndu nepém ndu betan ebhi ebhen beyá becha, bese nkwo sénkwáy bebhnón nepém neka. ⁵ Tëndu Mandem áchémé bhese ne Kristo ndu newú eni, chón sémbak ne yi mpok sépérensem ndu nepém nkwo mbo

yi. ⁶ Sérinjì be echi néne mbo be bágo nyaka nepém nesí enese ndu ekotákátí ne yi, be Mandem anchònti mmuet bebú ayese be seke pere bhak ndu kesemé bebú. ⁷ Echi nò mbònyune bebú bepú pere bhòj betanj amfay mmu ane ánanj ágú. ⁸ Tëndu ségú ne Kristo, sénoko be chòj sémбак nkwo ne yi. ⁹ Sérinjì be tëndu Mandem aká Kristo apetnsem ndu nepém, yí apú pere gu wáwák. Newú nebhíki pere bhòj betanj ndú nepém eni. ¹⁰ Newú enen yi agu, agú bechònti betanj newú. Agú ndòj amòt ndak amay. Ke nepém enen yi ábhòjò nechí chi ndu bechye Mandem kenókó. ¹¹ Bè nkwo bábhòj besòt mmuet eyeka mbo be bágu, ne be bábhíki pere bhòj yényinj beka ne bebú, ne be báchi nepém ndu bétok Mandem ndu yi áchémé dhe ne Yesu Kristo.

¹² Báké pere ro ye bebú mémbónj betanj ndú mmuet eyeka ene égùgu beka be mánkòjo nòko chi menyinj ebhen yò ejwaka be mánkà. ¹³ Yé mmu yweka áke chye ye epókómuet eyi mbo enyinj ene básot beka bebépti menyinj ne yo. Ke chyé ka mmuet ntá Mandem mbo bo abhen mánánj bágu ke yi ákú bápetnsem ndú nepém. Ne chye ká bepókómuet ebheka ntá Mandem mbo menyinjì betik ebhen básot beka chí menyinj ebhen bechi chak besí Mandem. ¹⁴ Mbák mánkà nò nkaysi beka bebú apu pere bhòj chòj betanj amfay yeka, tëndu ebhé ebhíki pere bhòj betanj ndu nepém eneka, ne ndiere beríndu Mandem ke bébhòjò betanj ndu nepém eneka.

Bó Kristo bábhòj bebhak chak besí Mandem

¹⁵ Chòj séndem ye be yi? Séndók ambi beka bebú mbònyune ebhé ebhíki bhòj betanj ndú nepém enesé, ne beríndu Mandem ke béròhé bhòj betanj ndú nepém enese ke? Wáwák! ¹⁶ Bábhíki rinjì be mbák mányché mmuet ntá mmu beka chí menyinj ebhen yi áyàn mánkà, nò báchi basem ntá mmu wu? Mmu ákway bekojo bebú, ne bebú mentwò yi ne newú. Mbák epu nò, mmu ákway bekojo Mandem, ne Mandem anka yí ambak chak besí bhi. ¹⁷ Ke sèbhòj bekaka Mandem be yéndu báchi nyaka ndu kesemé bebú, néne, bákhòjo ne bati ayeka ankem, menyinj ebhen bátòjò nyaka bhe. Menyinj ebho ke bárò amò yeka. ¹⁸ Mandem aféré be ndú kesemé bebú ne báròp chí basem abhi be mánkà nòko chí menyinj ebhen bechi chak besí bhi. ¹⁹ Nchí sot erinj ndú nepém ne ntí be méyàn mánjwimem ndú menyinj ebhen méréem, mbònyune ébemuet be bakwánwan mámbónj nejwimem ndú menyinj ebhen. Nkúbhé mbo enyú báchyé nyaka bepókómuet ebheka ndú kesem éken beka barak epúsí ne bebépti menyinj bechak ebhen beyá mendòk nòko chí ambi, chye ká bepókómuet ebheka néne mbo

basem ntá Mandem be yi anka mámbák chak besí bhi enyu ene babhak nyáná.

²⁰ Ndú mpok ane báchi ndu kesemé bebú, bábhíki bhòj nyaka yényinj beka ne menyinj ebhen bechi chak. ²¹ Mpok eyò, bábhòj nyaka ntíki nsáy ndú menyinj ebhen bákà, ebhen-ne bábhòj ntíánwòp beka néne? Menyinj ebho bétwò chí ne newú. ²² Ke néne, ené Mandem ánanj áféré be ndú bebú, báròp chí basem abhi, ne nsáy ane bábhòjò chí nepém enen nechí nyáná, ne ndú ngwenti, bábhòj chí nepém enen nebhíki bhòj ngwenti. ²³ Nsáy bebú chí newú, ke akap ane Mandem áchyé ndéndem chí nepém enen nebhíki bhòj ngwenti ntá yéntiki mmu ane abháré mmuet ne Yesu Kristo Acha ywese.

7

Pól ásot erinj ndú ebhé ene éyinjì nebhay

¹ Bóma, bárinjì ebhe. Bárinjì ye be ebhé ebhòj betanj ndú nepém mmu chí ndiere mpok yi achi nepém? ² Nchí sot erinj ene ngóré nebhay. Mpoknkem ane nném achi nepém ebhé égwòt yi ne nném eyi. Ke mbák nném agu, ebhé yo épu pere gwot yi. ³ Mbák ngóré achi ne mmu achak mpok nném ábhuet nepém, nò achi nkwené berwop. Ke mbák nném agu, ebhé ené égwóré yi ne nném epu pere bhòj betanj amfay yi. Ne mbák abhay mmú chak, apú bhak nkwené berwop.

⁴ Bóma, enyu eyò ke echi ne bhe. Ebhé ébhíki pere bhòj betanj ndú nepém eneka mbònyune, beyinjì ebhé, bágu nyaka ne Kristo mpok yi agu ndú ekotákátí. Néne, bábhak mmuet ne mmu ane Mandem ákú yi apetnsem ndú nepém be anka bhese sémбак bo abhen sékà beri ndú betok Mandem. ⁵ Mpok ane sékòjo nyaka menyinj ebhen bakwánwan báyanj senka, ebhé ékú séré njwaka beka bebépti menyinj ne mmuet eyese be menyinj ebho mentwò bhese ne newú. ⁶ Ke néne, ebhé ébhíki pere bhòj yényinj beka ne bhese mbònyune, beyinjì menyinj ebhen bégwóré nyaka bhese, séròp chí mbo bawú. Néne, sépet sépú ndú kesem bekojo mbi bebhé ebhen basinjì mbònyune séròbhe kòjo chí mbi ako ane Éfòjò Mandem átòj bhese.

Ebhé Mandem ékú séngò bebú bhese

⁷ Séndém ye be yi? Bebhære ebhé chí beka bebú ke? Wáwák! Ebhé ke ékú bo mándinjì enyinj ene bebú bechi. Mbo ebhé ébhíki rem be, “Ókè fye ngojo ndú enyinjì mmu” mba mbíki rinjì bebú ebhen bechi ndu befye ngojo ndu enyinjì mmu. ⁸ Ke ebhé eyò ékú nyaka mfyé ngojo ndú menyinjì bho menyu ne menyu. Mbák ebhé épú, bebú bébhak chí mbo enyinj ene égu. ⁹ Mpok achi ane mbíki rinjì nyaka enyinj ene ebhé éyàn bo manka. Ke ndinjì nòkó ebhé, ngó be nnánj nkwen nyaka ebhé, ne ngu. ¹⁰ Nkúbhé ebhé ene Mandem

áyaj nyaka be enká me mbóh nepém étwó me chí ne newú. ¹¹ Ebhé ene echí me anti éróbhe twó me chí ne newú. ¹² Séghò ye be bebhé mankem bechi nyáná. Yéntiki enyinj ene ebhé érem echí nyáná, échí chak, ne eri.

¹³ Ke ebhé ene echí erítí enyinj étwó nyaka me chí ne newú ke? Wáwák! Bebé ke béfuéré ndú erítí enyinj eyó étwó me ne newú. Ndu echí no, séghò ye kponoroh be bebú chí enyinj ene ébébhé échá. Béfuét ndu erítí ebhé Mandem, bebú bétwó bho ne menyinj ebhen bébébhé becha.

Nenu enen sénu ne bebú

¹⁴ Sérinj be ebhé chí enyinj ene éyinj befónó ebhese. Ke nchí chí nkwanwan ane achi ndú kesemé bebú. ¹⁵ Mbíki rinj menyinj ebhen méká. Mpu ká menyinj ebhen méyán beku. Nchí ká chí nkúbhé menyinj ebhen mpábhé. ¹⁶ Téndu menyinj ebhen méká chí ebhen mbíki kóh beku, eyó étòh be nká be ebhé chí erítí enyinj. ¹⁷ Sayri sayri, puyé chí me ke nchí ká ye bebéptí menyinj. Chí bebú ebhen bechi me anti. ¹⁸ Ndínj ye be yé erítí enyinj epu ndú nepém éna mbo nkwanwan. Yé berí bepu fu me anti. Yéndu mbónó nti beku berí, mmuet apu me. ¹⁹ Mpu ká berí ebhen mbónó nti beku. Ke nchí ká bebéptí menyinj ebhen mpu yan beku. ²⁰ Ke mbák nchí ká chí bebéptí menyinj ebhen mpu yan beku, eyó étòh be, sayri sayri, puyé chí me ke nchí ká bó, chí bebú ebhen bechi me anti. ²¹ Echí ye chí mbo ebhé ndú nepém éna be mpok méyán beku erítí enyinj, ebéptí enyinj ke nchí ká. ²² Nkóh ebhé Mandem ne nti éna nenkem. ²³ Ke ngo be ebhé echak échí ndú amuet éya ene énu ne nkaysi aya, énká nakó be mbak ndú kesemé bebú ebhen bebhuet ndú nepém éna. ²⁴ Eyá enyu ene éber écha! Chóh agha ámferé me ndú betaná nkaysi beku bebú ane átwó me ne newú? ²⁵ Bakak ámbák ne Mandem mmu áká no befuet ndú enyinj ene Yesu Kristo Acha ywese áká.

Echí ye be ndú nkaysi aya, nchí ndú kesemé ebhé Mandem, ke ndú nepém éna mbo nkwanwan, nchí ndú kesemé ebhé bebú.

8

Enyú bo bakway bebhak ndu bakonjo Efónó Bedyere

¹ Néne, yé mbi apu ane Mandem árem be bo abhen bábháre mmuet ne Yesu Kristo bákwen manyé. ² Nti achi be, ebhé Efónó Mandem mmu áchye me nepém ndu ncheme mmuet ne Yesu Kristo, éfére me ndú ebhé ene echye betanj beku bebú ebhen bétwó chí ne newú. ³ Bebhé ebhen Mandem áchyé ntá Moses bébhíki kway nyaka bepeme bhese ndú bebú ne nti be ndú nepém enese mbo bakwanwan, sébhíki bhóh nyaka betanj bebhuere bho. Mandem ke ápémé bhese ndú

átó mbóh Mýowi, ne yí atwó fá amík ne nepémé nkwanwan mmu áká bebú. Ne ndu atwó enyu yó, aká be bebú bekepere bhóh betanj amfáy bho. ⁴ Mandem áká no be bese bo sépú pere kó chí ndú betanj ebhese babhóh mbo enyú bakwanwan báká, ke séróbhe kó chí ndu betanj abhen Efónó Mandem, sémbón mbi bebhak chak besí bhi mbo enyú bebhé Moses býanj sémbak.

⁵ Bo abhen bákú chí bebéptí menyinj bekonjo nepém bakwanwan, bábhúre nti chí ndú bebéptí menyinj ebhen nepém bakwanwan néyán. Ke bo abhen bákú chí berítí menyinj bekonjo enyinj ene Efónó Bedyere árem, bábhúre nti chí ndú menyinj ebhen Efónó Bedyere ákónó. ⁶ Mbák mmu abhúré nti ndú menyinj ebhen bakwanwan býanj, eyó étwó yí chí ne newú. Ke mbák mmu abhúré nti ndú menyinj ebhen Efónó Bedyere áyan, Mandem áchye yí nepém ne kpák. ⁷ Mmu ane akaysi chí menyinj ebhen bakwanwan býanj beku achi múmpap Mandem. Apú septimuet bekonjo bebhé Mandem, ne apú kway beku no wáwák. ⁸ Ne bo abhen bákónó chí nepém bakwanwan, bápú kway beku menyinj ebhen béchye Mandem manjak.

⁹ Ke be bápú kóh nepém bakwanwan, Bákónó chí Efónó Mandem téndu yí achi ne bhe. Mmu ane Efónó Kristo apu ne yí apú mmu Kristo. ¹⁰ Ke téndu Kristo achi ne bhe, yé mmuet eyeka agúgú éti bebú, befónó ebheka bechi nepém, mbonyune Mandem áká báchi chak besí bhi. ¹¹ Téndu Efónó Mandem mmu áká Yesu Kristo áfú ndú newú achi ne bhe, chój Mandem anku mmuet eyeka ene égú nkwo émpet émbak nepém ndú betanj Efónó Bedyere mmu achi ne bhe.

¹² Bóma, enyinj echí ene sébhónó beku, ke puyé be sebhóh bekonjo menyinj ebhen bakwanwan býanj beku. ¹³ Mbák mmu yweka ánkónó menyinj ebhen bakwanwan býanj beku, ágú. Ke mbák mánkóh menyinj ebhen Efónó áyan mánku chój mámbóh nepém. ¹⁴ Yéntiki mmu ane ákónó Efónó Mandem achi mmó Mandem. ¹⁵ Efónó Mandem áchye bhe apú ká mámbak basem be mámpet mámbóh béchay. Efónó Mandem áká mámbak bó Mandem. Ne ndú betanj Efónó yéntiki mmu yweka ábháinj yí be, “Eta, Etaya!” ¹⁶ Eyó étòh be mbóh Efónó Mandem áchem ne bati yese ne áku sendinj be sechi bó Mandem. ¹⁷ Ne téndu séchí bó Mandem, chój sémbóh áfók ane yí ábháre ntá bóbhi, ne menyinj ebhen Mandem abhúre ntá Kristo. Mbák sénká béchem mmuet ne Kristo ndú esóhəri eyi, chój sénchem ne yí ndú keném eki.

Mandem abhuere keném ntá yese

¹⁸ Beyinji besəḡori ebhen séghó néne, bépú yēnyin ene mmu ákway beyenti ne keném eken Mandem áka chəḡ sémbón. ¹⁹ Menyij ebhen Mandem ághókó menkem ménón ne beyá ekwak nywəp enen yi átəḡ kpororəḡ bo abhen bachi bəbhi. ²⁰ Echi nə mbənyune Mandem áka be menyij ebhen yi aghoko mémbák chí ndéndem. Puyé bho ke béyən bebhak enyu yə. Mandem mmu ághókó bho ke áka be émbák nə. Ke berí béchí ambi. ²¹ Ne échí be chəḡ Mandem amferé menyij ebhen yi ághókó ndü kesem anten menyij ebhen békə bə mémpós be bə nkwo mémbón mbi bebhəḡ keném mbə enyü bə Mandem bəbhəḡ keném. ²² Sérinj be menyij menkem ebhen Mandem ághókó bétəḡ mbə ngoré ane ághók bebe mpok ánoḡsi. ²³ Ne puyé chi ndiere menyij ebhen Mandem ághókó ke béghók bebe, méntonə nəkə. Besé bəbhəḡ bo Mandem achyé Efónó Bedyere mbə akap ane mbi ané átəḡ be chəḡ sémbəḡ keném eken kebhuét ambi, sétəḡ nkwo, senorə nəkə be Mandem ansət bese amuet mbə bəbhi. Nə chi be anchye bhese mmuet nəkə. ²⁴ Mandem apémé bhese, mpok sébhəka nti ne yi. Mpok séghə menyij ebhen sébhəka nti aré sépú peré rəḡ ambi bebhəka nti aré. Agha ákway bebhəka nti ndü enyij ene yi ánəḡ ábhón? ²⁵ Ke mbák sébháká nti ndü enyij ene sebhikire ghə, sérəḡ ambi menon yə ne ekébhéntí.

²⁶ Echi enyumət be ndü sébhíkí bhəḡ betəḡ menikmuət mbə enyu sébhón? beka, Efónó Bedyere ákwak bhese. Yimbəḡ ánikmuət éti yese ansək nəkə nsók enyu ene échá enyü mmu ánikmuət ne eyəḡónyü. ²⁷ Ne Mandem mmu arinj menyij ebhen bechi bhese anti arinj nkwo nkaysi Efónó Bedyere, mbənyune Efónó Bedyere ánikmuət éti bo Mandem ke ákoḡo chi nkaysi Mandem.

²⁸ Sérinj be yéntikí enyij ene éfákári ne bhese, Mandem ásət yə anku bé éntwə ne berí ntá bo abhen bəkəḡ yi, bo abhen yi ábhinj bekoḡo nkaysi yi. ²⁹ Echí nə mbənyune Mandem anəḡ arinj nyaka bəbhi ambi ambi. Ndu echi nə, áyap bə nkwo beka be mándəp chí mbə Móywi. ³⁰ Ne bo abhen yi áyábhé, abhinj bho nkwo. Ne aka bo abhen yi ábhinj mámbák chak besí bhi, ne bo abhen yi aka mámbák chak, aka mámbón mbi bebhak ndü nebhuet kenókó yi ne yi.

Ekoḡ Mandem ne bo abhen bəbháré mmuet ne Yesu Kristo

³¹ Chəḡ sémpet séndem ntiki enyij echak? Mbák Mandem achi ne bhese, agha ákway menü ne bhese ansət awónem? ³² Mandem abhíkí kem nyaka Móywi be ake bhəḡ esəḡori. Arə yi be ankwak bhese mankem. Təndü yi áchyé nyaka yi éti yese, sébhíkí ghə be chəḡ anchye bhese menyij menkem ebhen Efónó Bedyere áchyé? ³³ Agha akway berem

be bo abhen Mandem ayabhe be mambak abhi bákwn manyé? Mandem ke áka bho mámbák chak. ³⁴ Agha ákway berem be mántémsi bhese? Chí Yesu Kristo mmu ágú nyaka ke Mandem aka yi apetnsem ndü nepém ne achi ebhé awónem eywi, ne sayri sayri, ánikmuət éti yese ke? ³⁵ Agha ákway beferé bhese ndü ekəḡ ene Kristo ábhón? ne bhese? Chi nepém enen néntəḡá ke chí esəḡori? Chí nenyok enen báchyé bhese ke chí nsay? Chí nchəbhé nden ke nepá ane bə bápá bhese ke chí newáy ane bo báyan beway bhese? ³⁶ Echí mbə enyü Ekátí Mandem érem be,

“Éti ye,
bo báyan beway bhese mpoknkem.
Basət bhese chí mbə ághónəmən
ane báya berəḡ beway.”

³⁷ Wáwák! Ndü menyij ebhen menkem ebhen bəfakari ne bhese, Kristo mmu ákón? bhese áchyé bhese awónem tontó. ³⁸ Ndinj be yēnyin épú kway beferé bhese ndü ekəḡ eyi. Newú nepu kway beka nə. Séchí chí nepém, ne nepém nepú kway beka nə. Bəangel Mandem bápú kway beka nə. Menyij ebhen bəbhón? betəḡ amfay bépú kway beka nə. Menyij ebhen bechí néne, ne ebhen bétwə ambi bépú kway beka nə. ³⁹ Betəḡti menyij bépú kway beka nə. Yé chí mfay, yé chí mmik ápú kway beka nə. Ne ndü menyij ebhen Mandem ághókó menkem ye émət epu kway beferé bhese ndü ekəḡ ene Mandem ábhón? ne bhese éti enyij ene Acha ywese Yesu Kristo áka ndü bekwak bhese.

9

Mandem ayap nyaka bo Israel be mámbak bəbhi

¹ Me mmü Kristo nchí rem chí tetep, mpú sence. Nti ena nkwo nérəm be nchí rem chí tetep, ne Efónó Bedyere arəm chí enyumət. ² Basémé aya me anti tontó ne nti nésəḡori me amem mpoknkem éti bəmaya, bo Israel, bo etək eya. ³ Yé chí békə newú ka be ntémsi Mandem ambak ne me, ne be yi amfap me ne Kristo mbák eyə ékway bekwak bo mánokó Kristo. ⁴ Báchí bo Israel. Bə ke Mandem ásré be mámbák bəbhi. Ntá yap ké yi átón? bediéré bhi. Anyü nku chí ne bho. Ntá yap ké yi achye bebhé. Bə ké yi atəḡ enyü bo bəbhəḡ bechye yi kenókó ne, ne bə ké yi afyé bariep. ⁵ Bə ke báchi bebhárébhə Abraham ne Aisek ne Jekóp. Ne bəbhé Mperme Mandem afyé nyaka bariep be átə chí etək eyap. Bábhé yi chí ndü nnerékere wu. Yí Kristo, achí Mandem ne abhəḡ betəḡ amfay menyij menkem. Sémbítí yi mpoknkem. Amen. ⁶ Mpú rem be Mandem ánok bebhəre bariep amen yi afyé nyaka ne bo Israel. Puyé yéntikí mmu Israel ke achi mmü Mandem. ⁷ Ne puyé bebhárébhə Abraham mankem ke bachi bəbhi tetep.

Mandem arem nyaka be, “Befuæt ntá Aisek kè òbhòj chòj bebhàrébho abhen mfyé barièp bechye wò.”⁸ Ene étòj be puyé chi bò abhen bábhé mbò yéntiki mmó achak ke bachì bǎ Mandem. Chi bǎ abhen bábhé bekojò barièp ami ke Mandem ásré be báchi bebhàrébho Abraham tetep.⁹ Barièp Mandem amò ntá Abraham achí nyaka be, “Nkúbhé mpok ane mmíé mbure, chòj mpetnsem, ne Sará ambé móbakanem.”¹⁰ Mandem abhíkí fye barièp chi ndiere ne Abraham, ke ne Rebéka nkwo mpok yi achí nyaka ne meniž befak ebhen chi mbi ywese Aisek afyé,¹¹ yéndu bò bábhuet nyaka amem menié, kékú yé bebá ne yé berí, ndu betòj be Mandem áyàp mmu chi bekojò nkaysi ane yi ábhòj. Mandem apu yap mmu bekojò berítí menyij ebhi. Ayap mmu chi bekojò nebhij ane yí ábhij yi.¹² Mandem ághátí Rebéka be, “Chòj mǎmbi ántók ane mǎnkwen.”¹³ Echi mbò enyú Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka be, “Nkòj Jekóp, ke mpap Isau.”

¹⁴ Ndu echi nò, chòj séndem be yi? Bé Mandem apu chak ndú menyij ebhen yi ákà ke? Wáwák!¹⁵ Arem nyaka ntá Moses be, “Nchí ghò ntínso ne mmu ane méyàj beghò yi ntínso, ntòj berítí ntá ane méyàj betòj berítí.”¹⁶ Echi ye be Mandem apu yap mmu chi bekojò nkaysi bakwàjwan, ne puyé chi bekojò betaj ebhen mmu afyé beka betik. Ayap mmu chi ndu ághò yi ntínso.¹⁷ Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka ntá Mfò Ijip be, “Nkú wò ómbák Mfò be ntòj betaj ebha wò amuæt enyu ene mmik nkem ághok chòj éti ya.”¹⁸ Eyo étòj ye be, Mandem ághò ntínso ne yé agha ane yi áyàj beghò yi ntínso, angwót nti ne mu ane yi áyàj begwót nti eni.

Mpokófu Mandem ábenti ne mpokófu ághò ntínso

¹⁹ Mmú ákway ye bebhèp be, “Téndu Mandem áyap mbò enyú nchí rem ne, ndaká yí yi ájì ye bho? Neyap ane yi áyàp bho apu tøj be mmu ákà chi enyij ene Mandem ásré betaj ebhi beka mmu ankú?”²⁰ Ke wò nkwa, óhí agha bekem epáítí ne Mandem? Enyij ene ngoko-bete ásré ntòp aní ékway berem ntá ngoko beté ntòp be, “Ndaká yí óghókó me chi enyu ene ke?”²¹ Ngoko beté ntòp ábhíkí bhoj betaj amfay ntòp ndu beka mbò enyú yi akòjò ne ntòp ane yi aghoko? Apú kway menyòbhèri ntòp ansòt mbòk aní ete ené bábhàere nyáná ndú bepa, ansòt ntòp áchák aní ete ene báka menyij ne yo manywòp ankem-e?²² Echi enyumòt ne enyij ene Mandem áká. Ayàn nyaka be bo mándíj be yi ábè nti mpok bo báka bebú ne be ábhòj betaj betémsi bò bebú. Ke abhòj beyá ekébhéntí ne bo abhen yi aghoko.²³ Mandem áká nyaka nò betòj enyú yi ábhòj beyá keném ne enyú áchye bhese

mbòk keném eki. Atóntí nyaka bhese ambi ambi be sémbòj mbi bechwe ndú nebhuet kenókó yi.²⁴ Ne séchí bo abhen Mandem ábhíj. Abhíj bho, puyé chi ndiere bo Israel ke abhen bápú bo Israel nkwo.²⁵ Echi mbò enyu ekátí ndemekepíntí Hoseya érem be Mandem arem nyaka be, “Bo abhen bapu nyaka ‘Bòbha’ chòj mbij bho be bòbha. Ne abhen mbíkí kòj nyaka, chòj mbij bho be ‘Abhen ekòj.’”²⁶ Ne nkúbhé nebhuet ane ngati nyaka bho be, ‘Bé bápú bòbha’, aré chòj Mè Mandem mmu nchí nepem ndem be, ‘Báchi bòbha.’”²⁷ Aisáya ndemekepíntí Mandem arem nyaka éti bo Israel be, “Yéndu bo Israel baya mbò ésièp ene echi angòko manyu, Mandem áreme chòj chi báru bhap.²⁸ Chòj Mandem antwó, antáj bo fá amik, yi ke chòjti mpok, ndak amay.”²⁹ Ne mbò enyu Aisáya areme nyaka be chòj emfakari, “Mbò Mandem Acha betaj nenkem abhíkí nanja rǎ nyaka mbòk bho amem manéréket ayese mbú sémay mankem mbò bǎ Sódòm ne abhen Gomóra.”

Bo Israel bábhíkí noko nyaka Mbok Ndándí

³⁰ Chòj séndem be yi éti barak ane? Enyij ene sérém chi be bo abhen bápú bo Israel, bábhíkí fye nyaka betaj ndu beyaj mbi bebhak chak besí Mandem. Yé nò, bábhak chak besí Mandem befuet ndú neka enen bábhòj ne Yesu.³¹ Ke bo Israel, bo báfyé nyaka betaj ndu bebhàre bebhé, be mámbák chak besí Mandem, beka nò eyo ébhak chi ndéndem.³² Eyo ébhak chi ndéndem ndaká yí? Nti achí nyaka be bo báka nyaka berítí menyij ndu menu bebhak chak besí Mandem, ékú bò kebhoj neka ne Mandem be yi ankú bò mambak chak. Echi nyaka mbò be bo Israel báchíntí nekwén ndú ntay enen nekwáy beka mmu ankwen.³³ Echi mbò enyú Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka be, “Ghó ká, nchí bhàere ntay etòk Sión enen nékà chòj bo máncíntí nekwén. Ntay enò chi setarébhé esen sékú bo mánkwen éti yi. Ke mmu ane ánokó yi, apú bhòj chòj ntíánwóp.”

10

¹ Bǎma, enyij ene méyàj ne nti ena nenkem, nník nàko mmuæt éti bo etòk Israel chi be Mandem ampeme bho.² Nchí kway bete bho ntísie be bo báfyé betaj bekojò Mandem, ke bábhíkí rinj mbòj mbi ane tetep.³ Bábhíkí rinj enyu Mandem áká bo mámbák chak besí bhi. Mánú chi beka wap mbi ane bò babhak chak besí bhi. Ékú bábhíkí ka mbi ane yi ákà bo mambak chak besí bhi.⁴ Kristo áka be bebhé ebhen Mandem áchye nyaka ntá Moses bekepere bhòj betaj, bé

yěntiki mmu ane ánokó enyiy ene Kristo aká ntá yi ámbák chak besí Mandem.

Mandem ápeme yěntiki mmu ane ánokó Yesu

⁵ Moses asiñ nyaka be mmu ane áyàn bebhare bebhé Mandem be ambak chak abhəñ bebhare bebhé menkem ke ambón nepém. ⁶ Ke enyiy ene Ekáti Mandem érem éti enyü mmu ane ábhák chak besí Mandem ndü yi ásíki nti ne Yesu chi be, “Ké bhép mmuet be, “Chəñ agha ankó amfay?” [Nó chi be mmu abhəñ chəñ beko amfay, ansət Kristo, ansep fá amík ne yi.] ⁷ Ké bhép ye mmuet be, “Chəñ agha ansep amík ndü etókó bawú?” [Nó chi be, “Mmu abhəñ chəñ besep andək amík ndü etókó bawú beka Kristo ampetnsem ndü nepém.”] ⁸ Ekáti Mandem érem chi be Eyəñ Mandem chi enyiy ene bákway berinj. Chi enyiy ene mánán báremé ne echi amem bati yeka. Bákway menoko yə ndü yó echi amem manyu yeka ne chi nkúbhé Eyəñ ére ke ségháti bho. ⁹ Mbənyune mbák mmu andem kponorəñ be Yesu achi Acha, ne anoko amem nti eni be Mandem aká nyaka yi áfú ndü newú apetnsem ndü nepém, Mandem ápeme yi. ¹⁰ Echi nó mbənyune, mmu ane ánokó Yesu Kristo ne nti eni, Mandem áka yi ámbák chak besí bhi. Ne mbák ándem kponorəñ be Yesu Kristo achi Acha, Mandem ápeme yi. ¹¹ Echi mbə enyu Ekáti Mandem érem be, “Apú rə yé mmu ane ánokó yi ambəñ ntánwəp.” ¹² Yé mmu achi chi mmu Israel, ye apú mmu Israel, ewupsi épú aré. Nkúbhé Acha áre amət ke achi Acha bə mankem. Ne yi áchyé beyá áfók ntá yěntiki mmu ane ánikmuet ntá yi. ¹³ Echi mbə enyü Ekáti Mandem érem be, “Yé agha ane ánikmuet ntá Mandem Acha be ankwak yi, Mandem ápeme yi.”

¹⁴ Ke ná bo bákway menikmuet ntá mmu ane bó bábhíkí noko? Ne ná bákway menoko mmü ane babhikire ghók éti yi? Ne ná bo bákway begbok éti mmu wu mbák yé mmu abhíkí ghati bho menyiy éti yi? ¹⁵ Ne ná bo bákway beghati Mbok Ndíndí mbák bábhíkí to bho? Echi mbə enyü Ekáti Mandem érem be, “Manák áya éti bo abhen beka ebhap bepəkó bə be mándək mángati bho Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ke puyé bə mankem abhen bəghókó Mbok Ndíndí ke báká yó. Echi mbə enyü Aisáya areme be, “Acha, agha ánokó enyiy ene ségháti bho?” ¹⁷ Echi ye be mmu ághok ke anoko, ne mpok bəgháti bho éti Kristo, bo bəghók Mbok Ndíndí.

¹⁸ Ke mbəñ enyiy bebhəp. Bo Israel, bábhíkí re ghók Mbok Ndíndí éti Kristo ke? Bəghok. Echi mbə enyü Ekáti Mandem érem be, “Eyəñ ene básóré bəgháti bho mbok, éka eghaka yěntiki nebhuət fá amík, yé chí ndü bebhak ebhen bésábhé nekə tontó.” ¹⁹ Ke

nchí bhəp be, bo Israel bábhíkí jwi nyaka mmem ke? Bájwimem mbənyune Mandem árem mbə enyü Moses ásíki be, “Chəñ nkə mambəñ mpabhamík ne bo abhen bábhíkí bhəñ etək. Chəñ nkə bati ámbe be amem éti bə betək bechak abhen bachi bechijti bho.” ²⁰ Ne Aisáya arem nyaka nkwo kebəñ becháy be, Mandem arem be, “Bo abhen bápú yañ nyaka me bəghó me. Ntəñ mmuet ntá bo abhen bápú bhəp me.” ²¹ Ke éti bo Israel, Mandem arem be, “Nywəp nenkem, nsá amə, nník nəkə mmuet be mámpetnsem ntá ya, ke bə bátəñ chi netanjánti. Bəbhen bákú chi eyap enyu.”

11

Mandem ághə bo Israel ntinso

¹ Nchí bhəp ye be Mandem agəep bo Israel ebhi ke? Wáwák! Membəñ nchí mmu Israel ne ebhárémə Abraham ne mfü ndü nneréket amət ane Benjamin achi chí-mbi. ² Mandem abhíkí gəep bəbhi abhen yi áyábhé te ndü nebhnət ebhi. Bábhíkí rinji enyiy ene Ekáti Mandem érem éti ndeməkəpinti Eláija ndü yi ágháti nyaka Mandem menyiy, anji nəkə bo Israel? Yi árem nyaka be, ³ “Acha, bo abhen bawáy baremé kepinti bhe ne mámokoti bebhak ebhen séchyé wə akap. Me awánti ke ndəbhé ne báyan bəway me nkwo.” ⁴ Mandem akémé nyaka yi be yi? Akeme yi be, “Mbúrə bo nka tándramət (7000) abhen bábhíkí níkmuet ntá mandem nsé ane bábhinji be Bál.” ⁵ Echi enyumət echəñ. Bəru bo bachi ndü nkwo bo Israel abhen Mandem áyábhé éti berindu ebhi. ⁶ Ne mbák ayap bho chí éti berindu ebhi, nó chí be, abhíkí yap bho éti enyiy ene bə báká. Mbə ayap bho chí éti enyiy ene báká, mbə épú be ákə bə berí ndéndem.

⁷ Eyə égháti bhese be yi? Chí bé bo Israel bábhíkí ghə nyaka enyiy ene bə báyan. Bəru bho abhen Mandem áyábhé ke bəghó nyaka yə. Mbák chí bəchák, bəgwət nyaka bati yap amem ⁸ mbə enyü Ekáti Mandem érem be, “Mandem áka bə báké rinji enyiy, áchyé bho amík ane apú ghə mban, ne batú ane apu ghok mban, ne nó ke bə bachi kpaté echəñ.” ⁹ Debhit nkwo árem nyaka be, “Menyiyinyie bhap mémbák nta ene ékəm bə, mémbak enyiy ene ékə mándinji nekwén enen bákwéné, be Mandem antémsi bho. ¹⁰ Eri be amík ágiri bho be báké ghə mban, ne bé esəjəri ényiré bho amík mpoknkem.”

¹¹ Mpet nchí bhəp ye be, mpok bo Israel bəchijti nekwén, bəkwen ndak ámay ke? Wáwák! Ke éti bebú bhəp, bo abhen bápú bo Israel, bábhəñ mbi ane Mandem ápeme bho. Mandem aká nó be bo Israel mambəñ mpabhamík ne bo abhen bápú bo Israel,

bé Mandem ampeme bhə bo Israel nkwo. 12 Tëndu bebá bo Israel békú Mandem áyéré bo abhen bápú bo Israel, ne tëndu bo Israel bákwené beku enyinj ene Mandem áyən nyaka be mánka, eyo ékú Mandem ayet bo bachak tontó. Chəj Mandem apú chye mbəj beyá áfók ane áyá áchá ntá bo bachak mpok ane bo Israel mankem bápətnsem ntá yi ke?

Enyu Mandem apémé bo abhen bápú bo Israel

13 Néne, nchí rem ntá yeke bo bápú bo Israel, tëndu nchí munto ntá yeke, bé mpú sət betik ebha mbə ndaká ntok, 14 ndu nchí yan be bə etək eya mámbəj mpabhamík, mánjanj bebhak mbə bhe. Eyo ékwáy beku be mbok eyap mántíksem ndú bebá bhap be Mandem ámpémé bhó. 15 Tëndu negúép ane Mandem ágáebhé bo Israel ebhi ákú be bo abhen bápú bo Israel mámbəj mbi bebhak ndú keməre ne Mandem, mpok Mandem apət asəre bo Israel aməet, chəj eyo énkwak ná? Chəj énkə be bawú mámpətnsem ndú nepém ke? 16 Mbák mánkú bret, mánchyé ane báyambi bákú ntá Mandem, nə bret achak nkem achi bret Mandem nkwo. Ne mbák bakanjánok achi ntá Mandem, nə batábhénok eyo nkwo achi chi ayi.

17 Mbák mámkpót mbok batap enok ólif mámfere ndú enok ene bápí, mánsət ye batap enok ólif ene bábhiíkí pi mambat ambi-enok ene bápí, nə nenyé batap ane bábharé néfú chi ndú enok ene bápí. Bo Israel abhen bápú bo Israel báchi mbə batap enok ene bábhiíkí pi. 18 Báké yonj ye mmaét ne bo abhen bachi mbə batábhénok ane bákpót báguébhé ebhi. Mbák báyonj mmaet, báké ghokontik be puyé be ke bákémé bakanj enok. Bakanj enok ke ákémé bhe tëndu bachi chi batábhé enok. 19 Bákway berem be, “Mandem aféré nyaka mbok batábhénok be ambat bhese ndu enok.” 20 Echí tetep. Mandem aféré nyaka batap enok mbənyune bábhiíkí noko Mbok Ndíndí eti Yesu Kristo. Mbák chí be bho bəpu bo Israel, báchi batábhénok chi eti bábhiíkí noka ne Yesu Kristo. Báké yonj ye mmaét. Cháy ká Mandem. 21 Bák ká nə mbənyune tëndu Mandem aféré nyaka mbəj batábhénok ene bapi, chəj amfere be bho bábharébhə nkwo mbák bábhiíkí noko.

22 Ghə yeke ndú Mandem are bhəj berinti ne ndú yi achi kíkírík nkwo ne bo. Achí kíkírík ne bo abhen bákwené ndú bebá. Ke ntá yeke, átəj berinti mbák mándok ambi beku mbə enyú yi áyən. Mbák épú nə, ákpət be nkwo amfere ndú enok. 23 Ne mbák bo Israel mángúpsí bati yap mánoko Mbok Ndíndí eti Yesu, Mandem ástə bhə anka be mámpet mambak batábhénok ene bapi. Yi

abhəj betan beku nə. 24 Mbák Mandem aféré be bo abhen bápú bo Israel ndú enok ólif ene bábhiíkí pi abhat ndú ene bápí, mbák yi ákway beku enyinj mbə eyo, nə echí mandú enyinj ntá yi bekeme bo Israel ndú nebhet ane achi nyaka awap, tëndu bə ke bachi mbəj batap enok ólif ene bapi.

Mandem ághə bə mankem ntínso

25 Bəma, mčyan mándinj enyinj ene echí bhésé bhésé keka mánkaysi be bábhoj beyá keboj. Echí be bo Israel abhen bágwóré nyaka bati yap bápú gwət chəj yə mpoknkem. Ebhak chəj chi kpatə beghaka mpok ane mpəy bo abhen bápú bo Israel, abhen Mandem áyábhé, mánoko. 26 Enán émfákári enyu eyo, Mandem apeme bo Israel mankem. Echí mbə enyú Ekáti Mandem érem be,

“Chəj mmu amfú etək Síon ane áfere bo Mandem ndú esəjəri. Chəj yi amfere epinj bébyak Mandem aməet bebhárébhə Jekóp.”

27 “Mpok mferé bebá bhap, chəj ene embak mbə enyú nyú nyaka nku ne bhə.”

28 Bo Israel bachi bəmpap Mandem mbənyune bábhiíkí noko Mbok Ndíndí eti Yesu Kristo. Efakari nə eti yeke bo bápú bo Israel be mbi ámbák Mandem ámpémé bhe. Ke bo Israel báchi mmaere Mandem mbənyune yi anán ayap nyaka bhə eti bachímbi bhap. 29 Echí nə mbənyune mbák Mandem ayap mmu ne ayet yi, apú pere wupsí nti eni ne mmu wu. 30 Ndú mpok ane áfuéré ansem, be bho bápú bo Israel bátəj nyaka ntí ne Mandem, ke néne, Mandem ághə bhe ntínso eti netajánti bo Israel. 31 Enyumat ke echí be néne, bo Israel bátəj ntí ne Mandem be nkúbhé mbə enyú yi ághə bhe ntínso, ángó bə nkwo ntínso. 32 Mandem arə bo mankem máncwe ndú kenəj eti netajánti enap be yi ango bhə mankem ntínso.

Sémbítí Mandem

33 Ghó ká, Mandem achik achá! Nerinjindak eni neyá néchá, ne arinjí yéntiki enyinj. Yé mmu apu kway berinj enyú nkaysi ayi áchí Yé mmu apu rinj enyú yi ákə menyinj.

34 “Agha arinjí enyinj ene Acha ákaysi? Agha anánj áchí nchye maní ntá yi?” *

35 “Agha anánj áchyé Mandem enyinj ené yi áyən Mandem ankeme yi yə?”

36 Yi ke aghoko menyinj menkem ne menyinj menkem bechi chi ndú betanj ebhi, ne menyinj menkem bechi chi ndú bechye yi kenókó. Sénchí ye kenókó mpoknkem. Amen.

* 11:34 Echí mbə enyu básinj amem ekáti Aisáya 40.13 ne amem Job 41.3.

12

Mũnkwo abhɔŋ bechye mmuet ntá Mandem

¹ Bɔma, ndu echí mbɔ enyũ nchí rem nɔkɔ, ne ɛti ntĩnso Mandem ne bhese, nchí kwen be beka berem be mǎnchye mmuet eyeka enkem ntá yi mbɔ akap ane achí nepém, ne nyáná, ne ane yi akɔŋɔ. Eyo ke echí esayri mbi bechye Mandem kenókó. ² Báké koŋo ekakáneko ené bɔ mmík. Dó ká Mandem ángupsí nepém eneka. Aká nɔ ndu áchyé bhe nkaysi nko. Eyo ékà mándiŋi enyĩŋ ene Mandem áyànŋ. Yó éri, yó ke échyé yi manjá, ne yó ke éri échá ndũ yéntiki mbi.

³ Ɛti berĩndu ebhen Mandem átɔŋɔ me, nchí rem ntá yeka mankem be yé mmu ake sot mmuet yi mbɔ be achá enyũ mmu yi achí. Ke ámbón chi nkaysi ane achí chak ɛti enyu ene yi achí, békónó ení neka enen Mandem áchyé yi. ⁴ Echi nkúbhé mbɔ mmuet nkwa ane achí amot, yé nɔ, abhón beyá bepókómuet ne yéntiki epókómuet ebhɔŋ ebhi betik. ⁵ Enyu eyo ke echí ne bhese. Yéndu séyá, séchí mbɔ mmuet amot mbonyune séchem mmuet ne Kristo. Yéntiki mmu achí ne bati nkúbhé mbɔ enyũ yéntiki epókómuet echí ne bechak. ⁶ Mandem achyé yéntiki mmu yese ayi akap bekoŋo berĩndu ebhi ne bhese. Yéntiki mmu ánká ye ebhi betik ne aywi akap. Mbák Mandem achyé mmu akap berem kepinti mmu wu abhɔŋ beka nɔ bekoŋo enyu ene yi anoko Mandem. ⁷ Mbák Mandem achyé mmu akap bekwak bho, ánkwak bho. Mbák chí akap betan bho, ántón bho. ⁸ Mbák mmu abhɔŋ chí akap befye bo nti, eri yi anká nɔ. Mbák mmu ábhón akap bechye bo menyĩŋ, ánká nɔ ne awó fútú. Ne mmũ ane ábhón akap bebhak mũnti, ánkém bo abhen bachi anten yi sayri. Ne mmũ ane ábhón akap betan bo berĩnti, ánká nɔ ne manjá.

⁹ Kón ka bati ne ekon ené tetep. Pap ka barak abúabu. Kém ká sayri yéntiki eriti enyĩŋ. ¹⁰ Kón ka bati mbɔ bɔ nnerket Mandem. Bón ká beyá ekwak ndu bechye bati kenókó. ¹¹ Fíé ká betan ndu beka betik, báké bhak babhot. Ká ka betik Yesu Acha ne bati ayeka ankem. ¹² Bón ká manjá ndũ menyĩŋ ebhen bábháká nti aré be Mandem anká ntá yeka. Bón ká ekébhénti ndũ mpok esonori. Nik nókó ká mmuet mpoknkem. ¹³ Kwak nókó ká bo Mandem abhen eyap épú, mánsyepi noko manko amem beket ebheka sayri.

¹⁴ Mbák bo báchyé wɔ esonori ɛti achí nkoŋo Yesu, nikmmuet be Mandem anjet bho. Ké rem be eyak embak ne bho. Nik chí mmuet be Mandem anjet bho. ¹⁵ Nák ka ne bo abhen bábhón manjá. Dí ká ne abhén bachi ndũ nedí kebho. ¹⁶ Bák ká eyon émot ne bati. Báké yon mmuet, fyé ka mmuet ne yé chí bo abhen

bápu yényĩŋ. Báké kaysi be báriŋi yéntiki enyĩŋ.

¹⁷ Báké keme bebú amfay bebú. Káysi nókó ká beka chí menyĩŋ ebhen beri besí bo mankem. ¹⁸ Yéntiki mmu yweka abhɔŋ beka yéntiki enyĩŋ ene yi ákway beka be ambak kpák ne bo mankem mpoknkem. ¹⁹ Abhen ekon, yé mmu yweka áké keme kémbé. Dó ká Mandem antemsi mmu ane ákú nti bebú mbonyune Ekáti Mandem érem be Mandem arem be, “Me ke mbónó békéme kémbé. Me ke nchí kap mmu ndũ enyĩŋ ene yi ákú.” ²⁰ Enyĩŋ ene bábhón beka chí bekoŋo enyĩŋ ene Ekáti Mandem érem be, “Mbák nsay ánu mũmpap aywe, chye yi nenyíé. Mbák manyiep ákwák yi, chye yi manyiep ányú. Mbák báku nɔ, ébhak mbɔ be báto kékifisi ngó anti mũmpap aywe, ne eyo ékú mũmpap ámbón ntánwóp.” ²¹ Báké nɔ barak abúabu ambon betan amfay yeka. Ká nókó ká chí beri be, mámbon betan amfay barak abúabu.

13

Yéntiki mũnkwo abhɔŋ beghok bɔbati bhi

¹ Yéntiki mmu yeka abhɔŋ beghok bɔbati mbonyune Mandem ke áyap mmu ane ákém etok ne yi ke afyé abhen bachi néne. ² Ndũ échí nɔ, mmũ ane átáŋti ne bɔbati átáŋti ne bo abhen Mandem afyé be mankem etok. Bo abhen báku nɔ bábhĩŋ chí ntemsi amet. ³ Mmu ane ákú beri ábhíkí bhon becháy bɔbati. Bo abhen báku bebépti menyĩŋ bábhon bebhon becháy. Mbák ýanŋ be óké bhon becháy ne bɔbati, bák mmũ ane ákú menyĩŋ ebhen bechi chak. Mbák ókú nɔ, bɔbati bábhon manjá ne wɔ. ⁴ Mũnti etok ákú chí betik Mandem ndu bekwak bhe. Ke mbák ókú bebépti menyĩŋ, abhɔŋ bechay yi mbonyune betan ebhen yi ábhón bepú ndéndem. Mandem achyé yi betan chí be antemsi noko bo abhen báku bebépti menyĩŋ. ⁵ Mmu abhɔŋ ye besepti mmuet ntá bɔbati. Ne mmu áké ká nɔ chí ndu ácháy be Mandem ake ká bo mántemsi yi. Nti achak achí be ntí mmu néghati yi be eri beka nɔ.

⁶ Chí ɛti yó ke báchyé nkwo nkábhénti. Bɔbati báku chí betik Mandem ndũ yéntiki enyĩŋ ene bo bábhón beka. ⁷ Chié yé ka yéntiki mũnti enyĩŋ ene bábhón bechye yi. Mbák chí nkábhénti ke mmu ábhón bechye, áchyé. Mbák chí nkáp ane mmu ábhón bechye ndũ menyĩŋ ebhen yi ábhón, ánká nɔ. Mbák mmu abhɔŋ besepti mmuet ntá achak, ánsépti mmuet ntá yi. Ne mbák mmu abhɔŋ bechye kenókó ntá achak, áchyé yi kenókó.

Bónkwɔ bákɔŋ bati

⁸ Báké kem mmu barem ke kwɔ. Barém amen bábhón beron ambi bekem bo chí amen bekon bo. Mmu ane ákón bo ábhure

bebhé Mandem menkem. ⁹ Bebhé Mandem bérèm be, “Óké kwen berwop” ne, “Óké way mmu” ne, “Óké ghep aghap” ne, “Óké fye amík ndü enyinjí mmu achak.” Ebhé émot épókó ebhen menkem ne bechak nkwo. Ne ebhé eyo érem be, “Koh nti nkwa mbó mmuet eye.” ¹⁰ Mmü ane ákòh bo apú ku bhó bebhé. Enyu eyo ke echi be bekoh bo chi bebhæere bebhé menkem.

¹¹ Ndu berohj ambi, bárinj mpok ane sechi aré néne. Mpok ménéme ndü kenó akway mbonyune mpok ane Mandem ánanja bereme bhese achí kekwot néne achá mpok ane sébho nyaka menoko Yesu Kristo. ¹² Béni ménanj béfaët, ne nywop nebho beyi. Séndó ye menyinj ebhen bo báka amem ejuri, sénsot menyinjí nenu ebhen sébhóhó menu ne bhó ne nywop ámfay mbó bo abhen mánanj báfú ndü ejuri. ¹³ Sémbóh erítí ekakáneko mbó bo abhen báka ne nywop ámfay. Séké chwe ndü bepá ebhen bo mányü mmém mánkwen, ne mámbó barak épúsi. Ne séké fye mmuet ndü baraká kebhare ne barak épusi achak. Séké chwe ndü betáná, ne mpabhamík. ¹⁴ Ke dó ká Yesu Kristo Acha ámbohj betanj ndü nepém eneke enyu ené bo báyinj bhe mándinj enyu mmu yi achi mbonyu bayinj mmu mandinj nden ane yi afyé amuet. Ne báké chye mbi ntá bepó menyinj ebhen nepém nkwanjwanj nénywaka be bo mánká.

14

Bónkwó baké byak ne baké ji bati

¹ Sot ka bónkwó abhen bábhíkire sene ndü baraká Mandem amuet. Ke báké kém epútti ne bhó éti ayap nkaysi. ² Sénsot ndaká nenyie menyie. Mmü amot ákway menoko be yéntiki enyinj éri menyie. Achák ane ábhíkí sene ndü baraká Mandem andem be yi ányie chi nenyié enen bákwanjá. ³ Mmu ane ányie yéntiki enyinj áké byak ane apu nyie mbók menyinj. Ne mmü ane apu nyie mbók menyinj áké ji ane ányie yéntiki enyinj mbonyune Mandem aka yi. ⁴ Óchi agha beji mmóbetok müchak? Mmu ane akway berem be mmóbetok aká sayri, ne yé chí ebábu, chí chi-betik aywi. Mmó betok apú kwen mbonyune Acha abhóh betanj beku yi ánté sené.

⁵ Mbók bo básot mbók manywop be acha achak. Bachak básot manywop ankem be achi enyumót. Eri mbóh mmu angó be enyinj ene yi ákaysi amem nti eni echi chak. ⁶ Bo abhen básot mbók manywop be acha achak báka nó chi bechye Acha kenókó. Mmü ane ányie yéntiki enyinj áka nó chi bechye Acha kenókó, téndu áchyé Mandem bakak ke anyie yo. Ne mmu ane apu nyie yéntiki enyinj áka nó chi ndu áyán bechye Acha kenókó nkwo ne áchyé bakak ntá Mandem. ⁷ Yé

mmu apú nepém be achi ndü mmuet yi. Ne yé mmu apú gu be achi ndü mmuet yi.

⁸ Mbák séchi nepém, chi be sénchie Mandem kenókó. Ne mbák ségu, ségu chi be sénchie Mandem kenókó. Ndü echi nó, ye séchi chí nepém, ye ségu gu, séchi chí awó Mandem. ⁹ Étiyo ké Kristo ágú, ápétnsem ndü nepém be ambak Acha ntá bo abhen báchi nepém ne abhen bágu. ¹⁰ Ndu echi nó, ndaká yí óji nti múnkwó éti menyinj ebhen yi áka? Yé chí wó nkwo, ndaká yí óbyak nti múnkwó ndü yi ábhíkí ka beku yéntiki enyinj ene óka? Chohj bese mankem sénte ndü manyé besí Mandem. ¹¹ Échi mbó enyü Ekáti Mandem érem be, “Acha árem be, ‘Nkúbhé mbó enyu echi tetep be nchi nepém, enyu eyo ke echi tetep

be yéntiki mmu abhohj betep mánén besí bha. Ne yéntiki mmu abhohj berem ne nnyu ywi be, Me Nchi Mandem.’”

¹² Échi ye be yéntiki mmu abhohj bete besí Mandem andem yéntiki enyinj ene yi áka.

Múnkwó ake ku nti ankwen ndü bebá

¹³ Séké pere ji ye batí bónkwó, ke enyinj ene eri chí be báke ku yényinj ene ekway beku nti múnkwó ankwen ndü bebá. ¹⁴ Ndü báchéme mmuet ne Yesu Acha, membohj ndinj sayri be yé nenyié népú enen nepu pépé besí Mandem. Ke mbák mmu ánkaysi be mbók nenyié nepu pépé, nó népú bhak pépé ntá yi. ¹⁵ Mbák enyü enyinj ene wó ónyie échyé nti múnkwó esohjori, nó ópú pere ku menyinj ne ekohj. Óké ró enyü nenyié enen ónyie néntwó ne ménémé ntá nti múnkwó mbonyune Kristo agu nyaka éti yi nkwo. ¹⁶ Óké ró be enyinj ene ókaysi be eri éndóp chí enyinj ene bo básot berem ebábu éti ye. ¹⁷ Nném enyinj ntá bo abhen Mandem achi Mfo wap puyé chí nenyié menyie ne mmem menyü. Nném enyinj chí bebhak chak besí Mandem, ne bebhak kpák ne batí, ne bebhohj manjak amen Éfóhó Bedyere áchyé. ¹⁸ Mbák mmu áka betikí Kristo enyü eyo, Mandem ábhohj manjak ne yi, ne bo bárém be yi áka sayri. ¹⁹ Eri ye be sémfyé betanj ndu beku menyinj ebhen békú sémbák kpák ne batí, ne be sémfyé betanj beku menyinj ebhen békwak batí bónkwó mango ndu neka enen bábhóhó ne Mandem. ²⁰ Óké chohji betik Mandem éti nenyié. Yéntiki nenyié chí enyinj ene bo bákway menyie. Ke epu chak mbák ónyie menyinj ebhen békú bati bónkwó mánkwen ndü bebá. ²¹ Échi chak be óké nyie nnya, ne be óndó menyü mmém, ne be óndo beku yéntiki enyü enyinj ene ekway beku nti múnkwó ánkwen ndü bebá. ²² Enyinj ene ókaysi éti barak ane, dó yo énjinjí chí wó ne Mandem. Eri echa ntá mmu ane árinj be enyinj ene yi áka echi chak, ne nti eni nepu sohjori yi amem

ėti enyiy ɛyɔ. ²³ Mbák mmu ámakati nenyíe enen yi áyàñ menyie, yé nɔ, andok ambi anyíe nó, nɔ abhǒñ bekwéné besí Mandem ne ntí be ányie nenyíe enen yi ábhíkí noko be echí chak be yi anyíe. Mbák mmu ákà enyiy ene yi anoko be epu chak, nɔ ákú bebá.

15

Bǒnkwo mánkɔ menyiy ebhen bedi sayri nta bǒ bachak

¹ Bese bho séséné ndú neka enese, sébhəñ bekwak nɔkɔ bo abhen bábhíkire sene ndú neka enap ne Mandem. Séké kɔ nɔkɔ chí ndiere menyiy ebhen béchye mmuet eyese manjá. ² Yéntiki mmú ywese abhəñ bekwə enyiy ene ékú bǒnkwo mámbǒñ manjá ndú bekwak bhə be mángó ndú neka enen bábhəñə ne Mandem. ³ Kristo abhíkí kɔ nyaka chí menyiy ebhen béchye yimbəñ manjá. Ke éfákári ne yi mbə enyú Ekáti Mandem érəm be, “Nsok ene bo abhen básǔkəti nyaka wə ékwen me amuet.” ⁴ Yéntiki enyiy ene echí amem Ekáti Mandem básiy yɔ chí ndú betəñ bese menyiy éti Mandem be sémbəñ ekébhéntí ne be mémfyé * bhese ntí. Eyə enkə ye sémbaka nti be chəñ bariəp Mandem amfú tetep. ⁵ Měnikmuet be Mandem mmu áchyé ekébhéntí ne afyé bho ntí, ánkwák be mámbak eyəñ émət ne bati bekoñ eriy ené Yesu Kristo áró, ⁶ bé bé mankem máncyé nǔk kənókó ne eyəñ émət ntá Mandem mmu áchí chí Yesu Kristo Acha ywese.

Mbok Ndíndí achi ntá bǒ mankem

⁷ Sot nǔkó yé ka yéntiki nti múnkwə nkúbhé mbə enyú Kristo ásóré bhe. Eyə ékú bo máncyé Mandem kənókó. ⁸ Nchí ghati bhe be Kristo ákú nyaka mmuet eyi mübetok ntá bo Israel ndu betəñ bhə be Mandem ábhure bariəp ami amen yi afyé nyaka ne bachímbi bhap. ⁹ Akɔ mmuet yi mmǔbetok be bo abhen bápú bo Israel máncyé nɔkɔ Mandem kənókó mboniyune yi ághó bhə ntínso. Echí mbə enyu Ekáti Mandem érəm be, “Ndu échí nɔ, chəñ ndem ye néntí bo abhen bápú bo Israel be, wə achí Mandem.

Chəñ nkway nɔkɔ bakwáy ndu békítí wə.”

¹⁰ Ekáti Mandem epet érəm ndú nebhuət achak be,

“Bé bho bápú bo Israel, nják ka ne bo Mandem”,

¹¹ ne ndú nebhuət achak amem Ekáti Mandem yó épét érəm be,

“Bé mankem abhén bápú bo Israel, bíti nókó ka Acha.

Bo mankem, bíti nókó ká yi.”

¹² Ne Ekáti Mandem epet érəm be ndemekepinti Aisáya arem nyaka be, “Chəñ ebhárémó Jése antwó.

Atwó bebhak Mfə ntá bo abhen bápú bo Israel,

ne chəñ mámbaka nti be yi ampeme bhə.”

¹³ Měnikmuet be Mandem mmu ákú be bo mámbáká nti ndú menyiy ebhen yi afyé bariəp bechye bhese, ánkú be bati yeka ánjwí ne manjá ne kpák ndú mánókó yi. Enyu eyə, bákway berəñ ambi bebhaka nti ne yi ndú betan Efónjó Bedyere tontó tonto.

Pál arem éti betik ebhi

¹⁴ Bǒma, membǒñ ndíñi be beri ebhen bákú beyá ne be báriñi menyiy éti Mandem sayri enyu ené bákway betəñ bati bǒnkwo.

¹⁵ Ke, amem ekáti ene, nsiy ntá yeka nkəbhəñ becháy éti mbok menyiy mboniyune nchí yan bétik be bhə. Nsiy enyu eyə éti beyá beríndu Mandem ntá ya. ¹⁶ Akɔ mēmbák mmú betok Yesu Kristo ntá bo abhen bápú bo Israel mbə nchiapak ane afú ntá Mandem. Nchí ghati bhə Mbok Ndíndí éti Mandem bé mánókó yi, ne be mámbák mbə akap ane yi áká bésot ne ané Efónjó Bedyere ábháré nyánjá ntá yi. ¹⁷ Ndu echí nɔ, ne ndú mbát mmuet ne Yesu Kristo nchí kwáy bedep awó anti éti betik ebhen mēkú ntá Mandem. ¹⁸ Ndiere éti enyiy ene Kristo áfuéré ntá ya ákú ke nchí rem ndú beyá menyú ntá bo abhen bápú bo Israel be mángúpsi bepiny ebhap, mankə nɔkɔ mbə enyú Mandem áyàñ. ¹⁹ Akɔ nɔ ndu áchyé me betəñ betəñ beriy ebhen bétəñ betəñ Mandem ne ndu bekwə menyiyí

maknəy ndú betəñ Efónjó Bedyere be nnəñ nnánjá beghati bhə Mbok Ndíndí éti Kristo, bebho Yerúsalem kpáte Ilirikom. ²⁰ Enyiy échí ene nnəñ nchí yan nɔkɔ bekwə, ne enyiy eyə chí beghati bo Mbok Ndíndí éti Kristo mbəñ enkem ené bo bábhíkire ghok yə. Ke mbíkí yan bekwə betik ndú nebhuéréket enen mmu achak. ²¹ Echí ye mbə enyu Ekáti Mandem érəm be,

“Chəñ bo abhen bábhíkire ghati bhə éti yi mángó yi,

ne chəñ bo abhen bábhíkire ghok éti yi, mánjwimem.”

Pál áti berəñ Rom

²² Beyá ndəñ ené nti bétwə beghə bhe mbíkí kway bekwə nɔ. ²³ Ke néne, ené nnəñ nnánjá betik ndú mban ene enkem, mbǒñ nti beghə bhe mbə enyú nnəñ nchí yan bekwə ndú beyá mamié ane áfuéré ansem. ²⁴ Néne, mbákánti be chəñ ndok Spen. Mpok nchí rəñ chəñ mbǒñ manjá beghat be mbak ne bhe ndu mǔmbiñi mpok ke ndək nɔkɔ ambi. Ne mpok berə be akway nɔkɔ, nkaysi

* 15:4 15.3, ghə Ekáti Bakway 69.9.

be chon mankwak me ne enyinj ndu neka ena. ²⁵ Ke nchi ran kpik Yerusalem be nchye nekep enen bati bonkwato bato nta bo Mandem abhen bachi are. ²⁶ Bonkwato abhen atu Masidonia ne abhen atu Akaiya babhona manjak bechye mbok nkap awap nta bachebhehho ndu nkwo bo Mandem abhen Yerusalem. ²⁷ Bo babhona ke bagho be eri beka no, ne sayri sayri, babhona beka no tendu echi be, eti bo Israel bo bachi bo Mandem ke bo abhen bapu bo Israel baghoko Mbok Ndindi eti Yesu. Ne bachi nkwo bo Mandem nene, ne Mandem ayet bho ne beya menyinj. Babhona ye bekwak bo Israel abhen bachi bachebhehho ne mbok menyinj ebhen bo babhona. ²⁸ Nnan ngaka ye are nchye bho yentiki enyinj ene bato nta yap, chon ndak Spen. Ke chon njambi ntee awu ngo bhe. ²⁹ Ne ndini be mpok ntwo awu, chon Kristo anjet bhese tonto. ³⁰ Boma, eti sechi bo Yesu Kristo Acha ne ndu Efono Bedyere akaka senkon bati, nchi nik be mmuet be manu menikmuet nta Mandem eti ya ne nti nenkem mbo enyui membona nchi ka. ³¹ Nik ka mmuet be Mandem anka bo Judeya abhen babhiki noko yi baki ka me yenyinj ebaba. Nik ka mmuet be bo Mandem abhen Yerusalem mansot nekep enen meron nta yap ne no ne manjak. ³² Eyo aka be me nkway betwo begho bhe ne manjak mbak Mandem akaka, ne be nkway bebhona neyewmuet nenti eneka. ³³ Mandem mmu achye bho kpak ambak ne bhe mankem. Amen.

16

Psl ato bakak nta bonto abhen etak Rom

¹ Nchi yan mandini momayese Foibe mmu aku betik nta Nkwo Kristo ane etak Kenkryea. ² Anan antwo awu, syepti ka yi mbo enyui bo Mandem babhona besyepi nti munkwo, ne mankwak bechye yi yentiki enyinj ene echebhe yi. Yimbona anan akwak beya bho, ne ye chi membona nkwo. ³ Kakaka Priska ne nne ayi Akwila. Baka nyaka betik Yesu Kristo ne me. ⁴ Bachi bo abhen bakway nyaka beka ye chi newu ndu bepeme me nke gu. Puyi chi ndiere me ke nchi kaka bho. Bakwo bho abhen bapu bo Israel bakaka bho nkwo. ⁵ Kakaka bonkwato abhen bache me nako eket eyap, ne mankaka muerekon awa Epainetos. Yi achi nyaka mmu mbi bebhak nkon Kristo atu Esia. ⁶ Kakaka Maria mmu aka beya betik ndu nkwo ywaka. ⁷ Kakaka nkwo bati bo Israel bha, Andronikos ne Junias bo bachi nyaka ekerekon ne me. Bachi manem bo ndu nkwo bonto Yesu Kristo ne bayambi bebhak bekon Kristo ke mtwo ansem. ⁸ Kakaka Ampliatus. Achi mmuerekon awa ne abhat

mmuet ne Acha mbo me. ⁹ Kakaka Ubanos mmu aka betik Kristo ne me. Kakaka nkwo mmuerekon awa Stakis. ¹⁰ Kakaka Apelis mmu abhona beya esonori eti Kristo ne aton be achi mmu ywi tetep. Kakaka bo efo ene Aristobulos mankem. ¹¹ Kakaka Herodion nti mmu Israel wa. Kakaka nkwo bo efo Nasisos abhen babhare mmuet ne Acha. ¹² Kakaka nkwo baku betik Yesu Acha abhen baghare, Trifina ne Trifosa. Kakaka mmuerekon awa Pesis mmu aka beya betik nta Acha. ¹³ Kakaka Rufas mmu achi nne mmu ndu nkwo baku betik abhen Acha. Kakaka mawi nkwo mmu asore me mbo moywi. ¹⁴ Kakaka Asinkritos ne Fligon ne Hemis ne Patrobas ne Hemas ne bati bonkwato bachak abhen bachi ne bho. ¹⁵ Kakaka Filologos ne Julia ne Neros ne momayi ane ngore, ne Olipas ne bo Mandem abhen bachi ne bho. ¹⁶ Kakaka bati sayri ne ekon Mandem. Bakwo bho Kristo mankem bato bhe bakak.

Manie Psl amen ngwenti

¹⁷ Boma, nchi nik be mmuet be mansot mpok ne bo abhen batwo ne akore nenti eneka ne baka bo mantiknsem nta Mandem ndu baton menyinj ebhen bechi kekuri ne ebhen baghoko. Bakaka noko nesie ne bh. ¹⁸ Menyui bohho bapu ka chi betik Acha Kristo. Baku chi menyinj ebhen bo babhona bakona. Ne basot chi serworenyu ne eriti eyononyu berwo bo abhen amik ayap abhikire nene. ¹⁹ Ke bo mankem baghok enyui baghok Mandem, ne eyo echye me manjak eti yeka. Nchi yan mambak barinjindak be manka noko chi beriti menyinj, ke bo abhen amik abhikire nene bho be baki ka bebepi menyinj. ²⁰ Mandu mpok, chon Mandem mmu achye kpak anchye bhe awonem amfay Satan mpok bayati yi amik. Nchi nikmuet be berindu Yesu Kristo Acha mebake ne bhe.

²¹ Timoti mmu aka betik Kristo ne me ato be bakak. Bati bo Israel bha, Lusios ne Jason ne Sosipate bato nkwo be bakak.

²² Mme, Tetios mmu Psl aghati me menyinj ebhen nsini amem ekati ene nchi to nkwo be bakak mbo nti nkon Acha.

²³ Gayos mmu mechako eket eyi, ne nkubhe are ke bonkwato bache, ato be bakak. Erastos, mberu nkap etak ne mayese Kwatos bato bhe bakak.

Menikmuet ndu bebiti Mandem

²⁴ Afok Yesu Kristo Acha ambak ne bhe mankem. Amen. ²⁵ Sembiti Mandem. Yi akway beku be mantan ndu neka eneka bekon Mbok Ndindi ane mghati bo eti Yesu Kristo ne bekon tetep ane nchi ghati bho. Yi

* 16:24 Mbok bekati ebhen basini nyaka ne amo bebhiki bhon ndon ane.

achí nyaka bhésé bhésé ndũ erori mpok ke Mandem áká séríjì yò. ²⁶ Néné, aká bõ betak menkem mándíjì yò kponororj mbò enyũ baremé kepinti básíjì nyaka menyij ebhen Mandem mmu achí nepém mpoknkem ághátí bhò. Aghati bhò mánsij bò amik be bo abhen bápú bo Israel mánkojò enyij ene yi árè̀m be mánoko yi ne mangók nòko yi. ²⁷ Kenókó kémbák ntá Mandem mmu áríjì wu menyij menkem mpoknkem. Séchyè yi kenókó é̀ti enyij ene Yesu Kristo áká. Amen.

Ekáti Pól ené mbi ntá Nkwó Korint

Pól átó bakak ntá bakojo Yesu abhen Korint

¹ Me Pól mmu Mandem áyábhé bé mbák munto Yesu Kristo ké nchí nsín ekáti ene. Mandem abhíní mé békojo nkaysi ayi yímbòj. Nchí fá ne manó ywesé Sósténes. ² Sésin ntá yeká bõ nkwó Mandem awu etak Korint. Sésin ntá yeká bo Mandem abhíní, akw mámbák nyájà bé mámbák bõbhi. Akw mámbák bõbhi mpoknkem ndü bábháré mmuet ne Yesu Kristo. Ne nkúbhé enyu eyo ké yí áká ne yéntiki mmu ane ábháré mmuet ne Yesu mbánekem. Nó chí yéntiki mmu ane ápú ró ménikmuet ntá Yesu Kristo anchye nõkó yí kenókó. Yí Yesu ké achí Acha ywesé ne abhak Acha ntá yéntiki enyü mmu wu ane ághòk chí ne yí. ³ Mandem Eta yesé ne Yesu Kristo Acha mántónj bé beríndu, mánychye bhe kpák.

Pól ákaka Mandem éti Bõ nkwó Korint

⁴ Mpú ró béchye bakak ntá Mandem mpoknkem éti beríndu ebhen yí átónj bé ndü bábhát mmuet ne Yesu Kristo. ⁵ Ayet béká bõ nkwó abhen Korint ndü babhi ankem. Sayri sayri, akw mándíní menyin ebhen bo abhen bábháré mmuet ne Yesu bábhónj bérinji. Ne achyé bhé akap bégháti bho menyin ebhén yí áká mándíní. ⁶ Echí enyuyó mbonyune akap ané Mandem áchye bhé átónj bé mbok ane ségháti bhé éti Yesu Kristo achwe amem bati yeka sayri. ⁷ Ne eyo éku bé ndü báchi ne amík ambi mándónj Yesu Kristo Acha ámpétsem, bábhónj yéntiki akap ané Éfónj Bedyere áchye. ⁸ Chónj Eta Mandem anku bé mánte kpírí te ndü ngwenti, kebhónj bekwéné ndü nywòp enen Yesu Kristo Acha ápétsem. ⁹ Mandem apú ró beku nó ntá yeká mbonyune yí áká yéntiki enyinj ené yí árémé bé yí áká. Ne yímbòj ké ábhíní bhé be mámbat mmuet ne Yesu Kristo Acha ywesé.

Akóré áchí néntí Bõnkwó abhen Korint

¹⁰ Bõma, ndü nnyén Yesu Kristo Acha, nchí nik be mmuet bé mándó békem kefé ne bati, mámbák eyonj émot. Ebhíki rí be ákóré ámbák néntí eneká. Nchí nik be mmuet, bák ká nti némót, mánkono nõkó chí nkaysi amót. ¹¹ Bõma, nchí rem nó mbonyune mbok bo abhen báfú eket Klóe bágháti mé kponjorónj, bé bátánj ne bati. ¹² Enyinj ene méyánj beku mándíní chí be báchi ndü bakwó, bábhák beyonj beyonj. Mbok ayeká baram be, “Bákonjo chí Pól”, báchák be, “Mékõno chí Apólos”, abhénéfú be, “Mékõno chí Pita”, ne nkwó

áchák be, “Mékõno chí Kristo”. ¹³ Mbép kpík be, mmü ákwáy békóre Kristo ndü bakwó? Ghatí ka me. Me Pól ké bágó ndü ekotákáti éti yeká ke? Yé mmü yweka achí ane bájwiti yí ndü nnyén Pól? ¹⁴ Nkáká Mandem bé mbíki jwiti yé mmü yweka ébhíki faét chí Krispos ne Gáyos. ¹⁵ Yé mmu yweka apú kwáy ye berem bé menjwiti bhé ndü nnyén ena bé mámbák bakojo bha. ¹⁶ Mhm, njwiti nyaka nkwó Stefánas ne eket eyi enkem. Mbíki rinji bé njwiti yé mmu achák. ¹⁷ Kristo abhíki tó mé bejwiti bho. Ató mé chí bé ngáti nõkó bo Mbok Ndíndí. Ne mpú sot chí neriníndak enen bõ mmik ne sérwórényu bégháti bho Mbok Ndíndí mbonyune mbíki yánj bé betanjá newú enén Yesu ndü ekotákáti mémbák ndéndem.

Yesu chí betanj Mandem ne neriníndak Mandem

¹⁸ Ndíní sayri bé mbok newú Yesu ndü ekotákáti chí echinji ntá bõ abhen báchi ndü mbi newú. Ke ntá yesé bõ Mandem ápeme, séghò betanj Mandem ndü newú Yesu. ¹⁹ Ekáti Mandem égháti bhese be Mandem árem be, “Chónj ríchónti neriníndak enen bariníndak ne kebonj eken bõ abhen báchi mbó mmu ane ághò menyin chí ndu ékírísú.”

²⁰ Ndü échí nó, neriníkepi enen bariníndak néchí fá? Batónj bebhé Moses báriní yí? Bõ mmik abhen bákwónj békem epúti báchi kpík bo agha? Mandem atónj bé neriníndak enen bõ mmik néchí ndéndemé ndak. ²¹ Mandem mmu áriní yéntiki enyinj abhíki ka bé bõ mmik mánsót chí ndyere kebonj ekap mándíní yí. Yí arem bé ápeme chí bõ abhen mánóko Mbok Ndíndí ané bhese ségháti bho, yéndu mbok bho básò Mbok Ndíndí chí mbó echinji. ²² Mbok Mandem áchi mbó epóndak ntá bo Israel ndü báyanj béghò erin ené éfú amfay ke mánoko bé Mbok Ndíndí achí tetep. Bõ Grik mánoko chí enyinj ené ékò ndónj ámót ne neriníndak enap. ²³ Ke ségháti bho chí bé báway Kristo ndü ekotákáti. Ne mbok yó áká bati bo Israel átáká amem. Ne bo abhen bápú bo Israel básò yó chí mbó echinji. ²⁴ Ke bõ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi mpoknkem, yé chí bo Israel, yé chí bo abhen bápú bo Israel, báriní bé amuet Yesu Kristo ké bo bághò betanj Mandem ne neriníndak Mandem. ²⁵ Nkaysi Mandem ane bakwáñwanj básòt bé chí epóndak, chí neriníndak enén néyá tontó néchá neriníndak enen bõ mmik. Ne betik Mandem ebhén bo básòt bé bépú yényinj, bébhónj betanj ebhén béyá béchá betanjá bõ mmik.

²⁶ Bõma, báké ghókóntik menyü bo be báchi nyaka mpok Mandem ábhíní bhe.

Puyɛ beyä bheka kɛ bachí bariɲɪndak ndü neyiɲi ane bö mmik. Puyɛ beyä bheka kɛ báchí nyaka maném bo, ne puyɛ beyä bheka kɛ báfú nyaka ndü besáyri manéréket. ²⁷ Mbɔɲ Mandem kɛ áyábhé bo abhen bápú bariɲɪndak besí bö mmik bé mámbák böbhi. Aká nó bé ntíánwɔp ámbák ne bö abhen básòt mmuet eyap mbɔ bariɲɪndak. Ayap nkwó bö abhen bábhíki bhɔɲ betan besí bö mmik bé ntíánwɔp ámbák ne bö abhen bábhɔɲ betan. ²⁸ Mandem ayap nkwó ndéndémé bho abhen bö mmik bábyák mbɔ be bápú yɛnyiɲ. Aká nó bé menyin ebhén bö mmik bákáysi bé bó kɛ bébhɔɲ menwɔp béké pere bhák yɛnyiɲ. ²⁹ Ndü échí nó, yɛ mmu apú kwáy bépanyu besí Mandem. ³⁰ Mandem aywíntí kɛ ákú bé mánkway bébhát mmuet ne Yesu Kristo. Yí kɛ apét ákú be Yesu ányché bhe neriɲɪndak enén tetep, ne éti Yesu kɛ Mandem ásóré be mbɔ bö abhen báchí chák besí bhi. Aká besé sémbák pépép, bakwap tí. Yesu ré kɛ ákú bé séndɔp chí bo Mandem ne achye nepém eni békú besé séké pere bhák ndü kesemé bebá. ³¹ Éti eyo, kɛ échí mbɔ enyü básiní amem Ekáti Mandem be, “Mmü ane áyan bépanyu, ámpányu chí éti enyiɲ ene Mandem Acha áká.”

2

Pɔl ághati bho éti Kristo mmu águ ndü ekotákáti

¹ Bɔma, mpok ntwó awu ntá yeka, mbíki twó béghátí bhe Eyoɲ Mandem mbɔ mmu ane ábhɔɲó sérwórényu, ne mbíki twó mbɔ mmü ane áchí ndiɲɪndak. ² Mpok nchí awu, nká nti ena bé mpú yán ndíɲi enyiɲ echak, ébhíkífuét chi berem éti Yesu Kristo ne, sayri sayri éti newú enen yí águ amfay ekotákáti. ³ Ntwó nyaka awu ené yɛ betan bépú ne me ne mbɔɲ beyä becháy, ngwet nokó gbagbágbak. ⁴ Ne mpú sòt nyaka chí neriɲɪndak enen bö mmik ndu betan, ngati nokó bhe Mbok Ndíndí ndu nchi nu beka mánókó. Efónó Bedyere kɛ ásóré betan ebhi ákú mángó bé enyiɲ ené séghátí bhe échí tetep. ⁵ Eyo étan bé puyɛ neriɲɪndak enen bö mmik ke nékú bábhɔɲ neka ne Yesu. Chi betan Mandem.

Neriɲɪndak Mandem

⁶ Yɛ nó, mpok séchí ne bo abhen mánán báséné ndü mbi Mandem, séghátí bhó chí menyin ebhén béchye bhó neriɲɪndak, ke puyɛ neriɲɪndak éken bö mmik. Ne épú bhák enyü neriɲɪndak enén bö abhen bábhɔɲó betan fá amik, betan ebhen béfuère fuét. ⁷ Neriɲɪndak enén né séghátí bho chí enén néfú ntá Mandem. Néchí bhésé bhésé enyu ené bo bábhíki riɲi nyaka nó. Te ndü mpok ane mmik ábhíki re bho,

Mandem anán aghókó nyaka nó abhère ntá yesé ndu békwák besé sémbɔɲ kenókó. ⁸ Bö abhen bábhɔɲó betan fá amik bábhíki riɲi nyaka yɛnyiɲ éti neriɲɪndak Mandem enen. Mbɔ bariɲi nyaka éti neriɲɪndak Mandem enen mbú bábhíki gó Acha ywese mmu ábhɔɲó kenókó kenkem ndü ekotákáti. ⁹ Éti eyo kɛ básiní amem Ekáti Mandem be, “Menyiɲ ebhen yɛ mmu ábhíki kaysi bé chɔɲ mémfakari wáwák, bó kɛ Mandem átóɲti ábháré ntá bö abhen bákwɔɲ yi.”

¹⁰ Mandem áká séndiní menyin ebhen. Efónó Bedyere mmu yí átó kɛ áká séndiní bhó. Efónó Bedyere ariní yéntiki enyiɲ, ariní yɛ chí menyin ebhén béchí te amem ntí Mandem. ¹¹ Ndiere efónó mmu ke ékwáy bériní nkaysi ane áchí yí anti, mmu achák apú kwáy bériní yó. Enyu eyo kɛ échí ne Mandem, ndiere Efónó Bedyere kɛ ariní nkaysi ane áchí Mandem anti. ¹² Ne Mandem áchyé bhese chí Efónó yi yimbɔɲ, puyɛ chí efónó ene éfú fá amik. Mandem ato bhese Efónó yi be Efónó yi ankwak sendiní berítí menyin ebhen yi áchyé bhese éti berínti ebhi. ¹³ Échí yɛ be mpok séghátí bho menyin ebhen Mandem áchyé bhese, sépú ku no chí ne neriɲɪndak enen néfú ntá bakwáɲwan. Efónó Mandem kɛ ákú sendiní menyin ebhen sérém. Ne séghátí menyin ebhen béyiní Efónó Mandem chí ntá bo abhen Efónó Mandem achi ne bho. ¹⁴ Mmu ane Efónó Mandem apu ne yi, apú kway bebhoɲ akabhé menyin ebhen béfú ntá Efónó Mandem. Apú kway beriní bho, ne bebhak chi epándak ntá yi, mbonyune ndiere Efónó Mandem kɛ ákú mmu andiní bho. ¹⁵ Mmu ane Efónó Mandem achi ne yi, ákwáy beriní menyin ebhen menkem, ke bö abhen Efónó Mandem apu ne bho, bápú kwáy beriní menyin ebhen mmu ane Efónó Mandem achi ne yi ákú. ¹⁶ Échí mbɔ enyü básiní amem Ekáti Mandem be, “Agha ákwáy bériní enyiɲ ené échí anti Mandem Acha? Agha ákwáy béchye yí maníé?” Ke mbák chí bhésé bo bho Efónó Mandem áchí ne bhésé, sébhɔɲ enyü nti enén Yesu Kristo áchyé bhésé.

3

Ákóré áchí néntí bakoɲo Yesu

¹ Bɔma, mpok nchí awu ne bhe, mpú kwáy nyaka beghati bhe menyin mbɔ mmu ane árém kepi ntá bo abhen Efónó Mandem achi ne bho. Mbɔɲ nyaka beghati bhe menyin chí mbɔ mmu ane árém kepi ntá bo abhen mánókó Eyoɲ Mandem, ke bákoɲo chí nepém enen fá amik mbonyune báchí nyaka mbɔ bö abhen bábhúét amɔ ndü nepém eneka mbɔ bakoɲo Kristo. ² Mbɔɲ yɛ bédik nyaka be chí ne nébhi, puyɛ ne nenyié mbɔɲ mbonyune

bábhíkí re kwáy nyaka bo abhen mányíe nenyíe mbəŋ. Kpátě echəŋ bábhíkí re kwáy bo abhen mányíe nenyíe mbəŋ. ³ Bábhúét chí māmbo mbənyune nkaysi yeká abhuét chí ndú menyinjí mmik. Bábhəŋ mpabhamík ne bati. Bágwá ne bati. Eyo épú təŋ nó bə nkaysi yeká abhuét chí ndú menyinjí mmikí ne? Chí enyu eyo. ⁴ Mbák mbək ayeká bārəm chí bə bákəŋo chí mé Pəl, báchák mándeme noko chí bə bákəŋo Apólos, nó étəŋ bə báchí chí mbə bə mmikí ne.

⁵ Apólos achí kpík agha? Me Pəl nchí agha? Besé séchí chí bə betok abhen Mandem átó be sénká mánókó Yesu. Yəntiki mmu ywesé ákú chí ebhi betik ebhén Mandem áchyé yí ánká. ⁶ Mpi erítí mbwót amem bati yeka, Apólos amíákátí manyiep aré. Ke Mandem ké ákú mbwót ángó. ⁷ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré bápú yənyinj, Mandem mmu ákú mbwót ángó ké ákú yəntiki enyinj. ⁸ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré báchí enyu émót, mbənyune bákú chí enyinj éré émót. Mandem ákap yəntiki mmu wap békəŋo ebhi betik ebhén yí ákú. ⁹ Séchəm amə ndú betik Mandem. Ne báchí mbə nki Mandem, ane sékú betik amem, bápét bábhak mbə eket ene Mandem áte.

¹⁰ Mandem achyé mé akap, mbo betik awu ntá yeká mbə esáyri nte beket, ngoko nebhúérémik bétée eket sayri, ne néne, mmu achák áte eket aré. Ke yé agha ane áte eket ndú nebhúéréket eno, abhəŋ bésót mpok, ante yo sáyri. ¹¹ Yesu Kristo ké áchí nebhúéréket enén bábhəŋə bétée eket aré. Ne yí ké áchí nebhúéréket enén bághókó bábhúré. Yé nebhúéréket néchák népú enen mmu ákway béghóko. ¹² Mbək bho básót pú ne silbha ne batay ŋaŋaŋ bétée eket ndú nebhúéréket eno. Báchák básót menək ne táko ane nnya ényíe ne táko ane nnya ébhəre aré ndu bétée eket ndú nebhúéréket eno. ¹³ Ke ewak ene Yesu ápətnsem fá amik, betik ebhen yəntiki nte-beket ákú bəfú kponoroŋ. Ewak eyo, Mandem ákú ngó ántəŋ enyú betik ebhén yəntiki mmu bəchí. ¹⁴ Mbák ngó ábhíkí səŋ betik ebhén mmu ákú ndú nebhúéréket eno, chəŋ Mandem ankap yí ndú betik ebhi. ¹⁵ Ke mmu ane ngó ásonjə betik ebhén yí ákú ndú nebhúéréket eno, abhəŋ chí ménémé. Mandem ápeme enyú nte-beket wu, ke ábhák chí mbə mmu ane árbhé chí mandú bésəŋə amem eket, ke anəne, afú, eket ésonjə kurukotok.

¹⁶ Bə bakoŋo Yesu bərinjí sayri bə báchí mbə ekerákap Mandem ne bə Éfəŋjə Mandem achí ne bhe. ¹⁷ Mbák mmu ánchəŋtí ekerákap Mandem, chəŋ Mandem ánaŋa yí. Mandem ánaŋa yí mbənyune ekeré Mandem

ébhəŋ bebhak chí ntá yi aywíntí, ne be bakoŋo Yesu bachi ekerákap Mandem eyo.

¹⁸ Də ká bérwə mməet yeka! Mbák ye mmú yweka akáyisi bə achí ndinjindak békəŋo nkaysi bə mmik, éri yí ánjíbhíri ámbák mbə mmu ane ábhíkí rinjə yənyinj ntá bə mmik. Chəŋ eyo énkwak yí ambak ndinjindak, békəŋo nkaysi Mandem. ¹⁹ Nchí ghati bhe nó ne ntí be enyinj ené bə mmik básót mbə nerinjindak chí echijti besí Mandem. Echí nkúbhé mbə enyú básinjí amem Ekátí Mandem be, “Mbək bo bákáyisi bə báchí bərinjindak. Ke nkúbhé nerinjindak enap ké Mandem ásót bédép bə amik.” ²⁰ Ndú nebhəet achák amem Ekátí Mandem, básinj be, “Enyinj ené bə mmik bákáyisi bə chí nerinjindak, épú yənyinj besí Mandem.” ²¹ Yé mmú yweka áké pá yé nnyu éti bə abhen Mandem átó mankwák yi. Bábhəŋ bərinjə bə yəntiki mmu ane Mandem áchyé bhe, achyé ntá yeká mankem, ne yəntiki enyinj ené Mandem áchyé bhe, échí chí ntá yəntiki mmú yweka. ²² Mandem ato bhe batəŋ mbə me Pəl, ne Apólos ne Píta bə sénkwák bhe. Mandem aghókó mmik be ánkwák bhe. Yəntiki enyinj ené éfakari ne bhe ndú nepém enen, ne yé chí ndú mpok ane mmu ágú ékwák be. Yəntiki enyinj ené echí néne ne yé chí ene étwə ambi étwə be chí ne bəri. Menkem chí ebheka. ²³ Ke Kristo ke abhəŋ bhe. Ne Mandem ke abhəŋ Kristo.

4

Bənto Kristo

¹ Məyánj mäsənt me ne Apólos mbə bə betok Yesu Kristo. Mandem achyé bhesə tetep ywi ane áchí bhésé bhésé bə sénká bo mánjwimem. ² Enyinj ené échí aré chí be mübetik ane báfýe yí enyinj awó bə ánkém sayri, abhəŋ betəŋ chí-betik aywi bə yí achí mmú tetep. ³ Ke mbák chí mé, yəntiki enyinj ené bārəm éti ya, eyo épú chye me esəŋəri anti, yé chí bə bo báchák ké bayəŋ bərem enyú mmə betok menchí. Məmbəŋ mpú kwáy bərem bə nchí esáyri mübetok, ne mpú kwáy bərem bə nchí ebéptí mübetok. ⁴ Mpu gho yé bekwéné ebhén bəchí ne məmbəŋ. Ke eyo ébhíkí təŋ bə mbíkí bhəŋ bekwéné, Acha aywíntí ké átəŋ mé, puyé chí məmbəŋ. ⁵ Ébhíkí rí yé bə mmu ántəŋ nti ené mpok ábhíkí re kwáy. Nywəp Yesu ápətnsem, chəŋ anka yəntiki enyinj ené échí amem ejuri néne émfú kponoroŋ. Mpok yo, chəŋ anka yəntiki nkaysi ane achí mmu anti amfú kponoroŋ. Mpok eyo chəŋ Mandem ambiti yəntiki mmu békəŋo ebhi betik ebhen yí ákú.

⁶ Bəma, menyinj ebhen né məghati bhe bəyinjí me ne Apólos. Ntí achí be mǎngók enyinj aré, ndu békəŋjə chí enyinj ené

básinjí amem Ekáti Mandem. Ebhíki rí bé mämpányu ɛti mbak bóbatí, mämpyaka nɔkɔ báchák. ⁷ Wɔ mmu ɔpanyu, agha ághátí wɔ bé ɔchá bo báchák? Mmu yweká ane abhónɔ enyiy ené puyé Mandem ké áchyé yí yó, chí agha? Mbák Mandem ke áchyé yéntiki enyiy ene yéntiki mmu yweká ábhónɔ, ndáká yí hápanyu mbo bé menyiy ebhén bábhónɔ, bábhɔy bɔ chí ndú betan ebheka?

⁸ Pú bárem be mánán bábhɔy yéntiki enyiy? Mánan bájwí ne akap ane Ɛfónɔ Bedyere áchyé bhó! Bákwen bafɔ, yéndu sépú bafɔ. Ke enyiy ene mɔyan chí be mämpák bafɔ tetep ndú baraka Mandem be bese bõnto Yesu nkwo sémbák bafɔ ne bhe. ⁹ Echí mbo be Mandem áká bese bõnto Yesu sémbák bó abhen báchókó nnet nenti bõnkwo mankem. Séchí mbo bó abhen béré ká ebéptí ndak, manyé ákwén bhó, bápókɔ ye bho bérɔy béwáy besí bo mankem, besí bó mmik ne besí bɔángel. ¹⁰ Besé bõnto séchí bechijiti bho ndú séché bapém yesé ntá Kristo, ke be bachí barijindak ndú bahharé mmuet ne Yesu. Séchí mbo bó abhen Mandem ábhíki chye bhó betan, ke be bábhɔy betan. Bo báchyé be kenókó, ke báwáy bhesé wáy. ¹¹ Kpáté echɔy, séchí bo nsay ne nchebhe manyiep menyiy ne nden befyé amuet. Séchí bó mantem, ne eket ené mmu ywese ábhijí bé eyi épú. ¹² Séperé bhón nenyié sɛnán sékpot nsónji ndu beka betik ne amó. Mpok bo básókoti bhesé, sɛnik chí mmuet bé Mandem ánjetí bhó. Ne mpok bo báchyé bhesé esɔnɔri, sékɛp chí nti. ¹³ Mpok bo bárem bebéptí menyiy ɛti yesé, sékɛme bhó chí ne eyɔnɔ echɔy. Sérɔp chí kebí besí bó mmik. Kpáté echɔy, sérɔp chí mbo ményijí ebhen mányó beto ndú ebhwóré menyiyí.

¹⁴ Mpú sín be menyiy ebhen chí ndu beka ntíanwɔp ánkém bé ɛti menyiy ebhen báka. Nchí sín chí béchyé be maníe mbɔnyune bachí bóbha abhen nkónɔ tontó. ¹⁵ Yé bábhón chí beyá bo báchák abhen bátɔy be menyiy ɛti Kristo, bábhɔy chí chí amot. Bábhɔy chí chí amot mbɔnyune be bho bábháré mmuet ne Yesu Kristo néne, me ké ntwó ngátí nyaka bhé Mbok Ndíndí ke mánókó. ¹⁶ Mɛnikmmuet ntá yeka bé mánkónɔ epiy eyá mbo enyú mmó ákónɔ epijí étáyí. ¹⁷ Ɛti eyo ké nchí tó bé Timoti mmu áchí mɔwa ndú ábháré mmuet ne Acha mbo me. Nkɔy yí tontó, ne áchí mmú tetep. Nchí tó yi be antwó antik be enyú nepém ena, mbo mmú Yesu Kristo nɛchi, nkúbhé mbo enyú mɛtɔy bõnkwo yéntiki ebhak.

¹⁸ Ndinjí be mbak eyeka hápanyu mbɔnyune bákaysi be mpú pere kway bétwɔ begho bhe. ¹⁹ Ke mbák chí nkaysi Mandem, chɔy ntwó awu mandú mpok. Ne nnán nchwɔp awu, chɔy mambɔy ndinjí mbák bó

abhen bápá nɔ nyu báchí chí bó nyu wúwú, ne mbák betan Mandem béchí ne bhó tetep. chɔy ndinjí. ²⁰ Nchí rem nɔ ne nti be bárijí bé Mandem áchí ne mmu mbo Mfɔ aywi chí mbák betan Mandem béchí ne yí ndú nepém eni. Epú wenti chí ndú erítí eyɔnɔnyu yóyó. ²¹ Enyiy ene báyan chí ene? Báyan ntwó awu chí ne ékpa awó, ke chí ne eyɔy petii betan be nkɔy be tetep?

5

Báké ka mmu ane abhónɔ epó epiy ámbak ne bhe

¹ Cháá! Bághátí mé epusí ené échí néntí eneká. Ne enyú epusí ene, yé chí bó abhen bábhíki noko Mandem bápú kway béká be émbák ndú nkwo wap. Mmu áre bhare ne ngoré étáyí ná? ² Ne mämpa noko chí nyu? Pú enyiy ene bábhónɔ bébhak chí ndú nedí-kebho? Bábhɔy béfere mmu ane áká eyo enyú epòndak ndú nkwo yweka. ³ Yéndu mpú awu ne bhe besí ne besí, nchí ne bhe mbɔnyune nti ena néchí awu ne bhe. Ne nnán mkpot nnyé mmu ane áká awu ndak, ⁴ ndú nnyén Yesu Kristo Acha, ne nchi bhák ne bhe ndú nkaysi ya mpok báchem ndu bechye Mandem kenókó. Chɔy betan Yesu Acha ywese mémbak nkwo ne bhe. ⁵ Fíé ká mmu ane áká awu ndak awó Satan, bé ánychóntí mmuet yí. Anán ambak awó Sat-tan, chɔy Satan anchɔntí mmuet eyi. Ke ka enyu eyo ne manɔ yweka, be Mandem ampeme Ɛfónɔ eyi ndú nywɔp enen Yesu Acha ápɛtnsem.

⁶ Ndaká yí hápanyu? Bábhíki rinjí bé mandú yís ane báfyé ndu fláwa ane bábáy ndu beghan pɔfpɔf, áka fláwa amwot ké? ⁷ Feré yé ka bebú bho amuet, bé béké go mentaka ndú nkwo yweka. Feré ká bebú ebho bé yéntiki mmú yweka ambak pépép ne nti nemot. Dinjí ká be newú Yesu ndú ekotákátí néka bakoŋo Yesu bārɔp chí pépép besí Mandem. Yí Kristo, áchí mbo mánkwomen ane bo Israel básot nyaka manchye mbo akap ntá Mandem ndú mpok ane mányíe Epá Nekinjí. ⁸ Séndó ye yéntiki enyú bebú, bé bebú béké gó mánjwí ndú nkwo aywesé. Sɛnkú nókó chí beri, sɛnkoŋo noko mbi Mandem ne nti némot. Chɔy eyo énkwa sémbak mbo bret ane kebho yís ane bo mányíe nyaka mpok Epá Nekinjí. Enyu eyo ké besé nkwo sébhónɔ ményíe Epá Nekinjí mbo bó tetep abhen bapu ápú ne bhó.

⁹ Ndú ekáti ene njámbi ntó bhe, ngátí bhé be báké bhɔy yényiy beka ne bo abhen báka barak epusí. ¹⁰ Mpú rem chí ɛti bó abhen bápú bakoŋo Yesu, yé bachí chí bo epusí, yé chí bó abhen báfyé amík ndú menyiy bo báchák, yé bághèp, yé chí bo abhen bábhónɔ bɔmandem béchák. Mpú rem ɛti bó mmik

mbonyune mbák mmu ándém bé apú chem mmuet ne bhó, abhōj béró mmiki ne. ¹¹ Enyij ene nsijí nyaka beka be mándíj chí bé báké bhōj yēnyij beka ne mmu ane árēm be yí achi nkonjo Yesu, yē nō, anka nokō menyij mbo barak epúsi, ne béfyé amik ndú menyij bo báchák, ne bebhōj bōmandem báchák, ne berem bebépti menyij eti bo báchák, ne yē chí bebhak nyúmém, ne beghep aghēp. Yē chí nenyié, báké nyié ne enyū mmu wu. ¹² Mbíki bhōj betāj betāj bō abhen bápú bakojo Yesu. Bābhōj betāj chí bati bō nkwo abhen bákū bebépti menyij mbo ebhen. ¹³ Mandem ké ábhōjō betāj betāj bo nefi, ne chōj yí antāj bō. Ke émbák chí bhe bō nkwo Yesu, manká mbo enyū Ekāti Mandem érēm be, “Bābhōj befére mmu ane ákū bebá ndú nkwo yweká.”

6

Ebhíki rí beka manyé ne nti mmū nkwo

¹ Ekó ná ke mmu yweká ansót ndak andak besí bataná manyé abhen bápú bakojo Yesu mpok yí ábhōj ndak ne nti mmū Mandem, ené yí ábhōjō berōj ntá bati bo Mandem? ² Bé babhíki rinji be ewak émót, chōj bo Mandem mántāj bō mmik ke? Mbák bābhōj betāj bō mmik ewak émót, bōbekpíkiri abhen báchí nénti eneká ké bapú kwáy betāj ké? ³ Bābhíki rinji bé ewak émót, chōj beše bo Mandem séntāj boángel? Bāru bekpíkiri abhen bābhōj ne bati ndú nepém enén fá amik ké báchá be betāj? ⁴ Mbák yē mmū yweka abhōj menyū bekpíkiri ebho, áké sōt bō besí bo abhen bābhíki bhōj kenókó besí bōnkwo Yesu bé mántāj bō. ⁵ Nchí rem nō bé ntiánwóp ánkém bé. Yē ndinjndak apú ndú nkwo yweká ane ákwáy mēnyūre bo nkwo abhen bābhōjō ekpíkiri ne bati ke? ⁶ Cháá! Mmu Mandem ánká manyé ne nti, bé bo Mandem mándak mánte besí bo abhen bābhíki noko Yesu Kristo mántāj bō?

⁷ Mbōj beka manyé ne nti, étōj bé mánāj bákwen ndú mbi Mandem. Mmu ánká bekwéné ebhén nti áká yí, nō ébep ke? Mmu ányíé wó nsem amot, eyo énkū yí? ⁸ Ne be babhōj bákū bati bekwéné, mányie noko bati bō nkwo nsem amot.

⁹ Bābhíki rinji be yē ewak, Mandem apú bhák Mfō ntá bō abhen bápú chak ke? Mmu áké rwo mmuet. Yē agha ane ákū barak epusi, yē agha ane ákōjo bōmandem bachak, ne bakwéné berwōp, ne yéntiki mbakanem ane ákū kebháré ne nti mbakanem ne yéntiki ngoré ane ákū kebháré ne nti ngoré, ¹⁰ ne yē agha ane ághēp aghēp, ne yē agha ane áchí nyúmém, ne yē agha ane árēm bebépti menyij eti bo báchák, ne yē agha ane áchí ngép ntántāj, menyū bo bhō mankem bápú

kwáy bebhak ndú nkwo bhō abhen Mandem achi Mfō wap. ¹¹ Ne nkúbhé enyū eyo ké mbak yeká báchí nyaka. Ke néne, Efōjō Bedyere anān asó bebá bhēka aféré, ákū bé mámbák bo Mandem. Ne eti menyij ené Yesu Kristo Acha áká, Efōjō Bedyere ákū nkwo bé be mámbák chak besí Mandem.

Mandem achyé bhesé mmuet bé sēnchte yí kenókó ne yo

¹² Mmu ákwáy bérēm be, “Mbōj ngāngāj beka yéntiki enyij ené nkōjō.” Echí tetep, ke échí nkwo tetep bé puyé yéntiki enyij ké ékwáy békwak bhe. Mbōj ngāngāj beka yéntiki enyij. Ke enyij ené mébhák nsem anten eyi epú. ¹³ Mmu achák ákwáy bérēm be, “Mandem aghókó nenyié chí bé mányíé mámfyé menie, aghoko menie be nenyié nemfuet are ke nénchwe mmu amuet.” Echí tetep, ke ewak émot, Mandem ákū be menie béképerē bhak, nenyié nkwo képerē bhák. Mandem abhíki ghoko mmuet nkwa chí ndú barak epusi. Aghókó mmuet yesé chí bé sēnkōjō Yesu Acha ne yó. Ne yí Yesu Acha ké áchyé bhesé menyij ebhen békwak mmuet eyese embak sayri. ¹⁴ Mandem áká nyaka Yesu apetnsem ndú nepém, ne ndú betāj ebhi, chōj anka besé nkwo sémpetnsem ndú nepém ne mmuet eka.

¹⁵ Bābhíki rinji bé nkwo Kristo mankem chí mmuet Kristo? Eri yé bé mmu ánsót mmuet ane áchí epókómuet Kristo anchye ntá ngoré-neko? Wáwák! ¹⁶ Bābhíki rinji bé mmu ane áchémé mmuet ne ngoré-neko, arōp chí mmuet amot ne yí? Echí enyū eyo mbonyune Ekāti Mandem eghati bhese be, “Bō bati apay, bārōp chí mmū amot.” ¹⁷ Ke mmu ane ábháré mmuet ne Yesu Acha, ábhōj nkaysi amot ne yí.

¹⁸ Báké bhōj yēnyij beka ne barak epusi! Bebá bēchák menkem ebhén mmu ákū bēbhíki bhōj ndak ne mmuet mmu. Ke mmu ane ákū barak epusi, áchōjti chí mmuet eyi yimbōj. ¹⁹ Bābhíki rinji bé mmuet eyeka chí ekerákāp Mandem ené Efōjō Bedyere áchāko aré? Mandem achyé bé Efōjō Bedyere be ámbák ne bhe, néne, bārōp chí bo Mandem. Bāpet bāpu ndú mmuet eyeka. ²⁰ Mandem ákū be ne beyá nkáp, bābhōj yé bechye yí kenókó ne mmuet eyeka.

7

Menyij ebhen sēbhōjō bérinji eti nebhay

¹ Nchí yāj béghati be eti menyij ebhen bābhébhé me ndú ekāti ené bāsijí. Nká ne bhe bé éri mmu áchókó kebháy ngoré. ² Ke tēndu beyá bo abhen bābhíki bhōj nebhay bābhōj mamō beka epusi, yéntiki mbakanem abhōj bebhay ngoré anchako ne yí, ne yéntiki ngoré ámbōj aywi nném anchako ne yí. ³ Nném abhōj bechye mmuet

nta ngoré ywi, ne ngoré abhōn bechye mmuet nta nném, mbə enyu éyàn. ⁴ Ebhōn bebhak nə mbənyune puyé ngoré ké ábhōnjó mmuet eyi, chí nném. Ne puyé nném ke ábhōnjó mmuet eyi, chí ngoré. ⁵ Ngoré ne nném báké kan ye bati kebháré, ebhíkifæt ndü mpok ane báká eyōn emot be báyan béchwé ndü nenikímuet ntá Mandem. Mpok yə ánán ámfuæt, bábhōn bepet bechem mmuet, be Satan áké rwo bhe mánkwə ndü nemə ndü bápú kway bekem mmuet.

⁶ Mpú rem nó chí béfyé bé ebhé bé bábhōn beka nó, nchí chye be chí maníé, ⁷ be yéntiki mmu ámbák ndü mmuet eyi kebhōn ngoré mbə me, ke yéntiki mmu abhōn aywi akap ané Mandem áchyé yi. Achyé mbək akap bébhōn nebhay, achyé báchák chí akap béchókə ndü mmuet eyap kebháy nebhay.

⁸ Ntá bə abhen bábhíki bhōn nebhay, ne mánkwésé, nchí rem be mándóp mmuérémuet ayap mbə me. ⁹ Ke mbák mbək bho báchí ndü nkwo yweká abhen bápú kway békém mmuet, éri bé mámbōn nebhay. Éri bé bə mámbōn nebhay echa bechókə nə, ekwaká kebháré éndu nəkə bhə anti.

¹⁰ Néne, nchí fyé ebhé ntá yéntiki mmu ane ábhōnjó nebhay, ne ebhé ene éfú chí ntá mbōn Yesu Acha. Ngoré abhíki bhōn béró nném ndü nebhay. ¹¹ Ke mbák ngoré aró nném, abhōn béchókə ndü mmuet eyi, kebháy mmu achák. Mbák épú nó, ámpétnsem ntá nném aywi. Mbakanem nkwo abhíki bhōn béró ngoré ywi ndü nebhay.

¹² Enyīn ené mēghati bhe néne éyīnī yéntiki mmu ane ábháy ngoré ane ápú nkoŋo Yesu, ne membōn ké nchí ghati bhe yó, ébhíki fú chí ntá Yesu Acha. Yéntiki múnkwə ane ábhōnjó ngoré ane ábhíki noko Yesu, ke ngoré wu akōn béchókə ne yí, nném áké rə yí ndü nebhay. ¹³ Ne mbák ngoré ane ásíki nti ne Yesu abhōn nném ane ápú nkoŋo Yesu, ke nném akōn béchókə ne yí, ngoré wu áké rə yí ndü nebhay. ¹⁴ Ntí achí bé nepém ngoré ane achi nkoŋo Kristo nekwáy beka nném ambak mmü Mandem. Ne nepém nném ane achí nkoŋo Kristo nekwáy beka ngoré ywi ambak mmü Mandem. Mbə épú nó, mbá bə bheka bápú kwáy bebhak bo Mandem. Ke ndü échí nó, Mandem ášət böbhap mam-bak böbhi. ¹⁵ Ke mbák mmu ane ápú nkoŋo Yesu, yé chí mbakanem, yé chí ngoré, áyán béró nti, mándó yí ándók. Embák nó, ebhé Mandem épú kém yé chí ngoré, yé chí mbakanem, mbənyune Mandem apú yán yēnyīn ene énsōŋrī nti móywi amem. ¹⁶ Bé baghōré abhen bachí bakoŋo Yesu, barīnī ná mbák éti eyeká ke Mandem ákwáy bepéme maném abheka abhen bábhíki noko Mandem? Ne be babhakanem abhen bachí bakoŋo Yesu, barīnī ná bé éti yeká Mandem

ákwáy bepéme baghōré bheka abhen bábhíki noko Mandem?

Yéntiki mmu abhōn bébhare nepém eni mbə mmu Mandem

¹⁷ Enyīn ene bábhōnə berīnī chí be yéntiki mmu abhōn bébhare nepém eni mbə enyū Mandem áyán yí ambak. Ené ké échí ebhé ené nchí chye bōnkwo mankem yéntiki ebhak. ¹⁸ Mbák mánaná básyep nyaka mmu ke Mandem ábhīnī yí, áké nu bebhak mbə mmu ane bábhíki syep yí. Ne mbák mmu achí ane Mandem ábhīnī yí ene bábhíki re syep yí, áké nu bé mánsép yí bekoŋo epīn ene bo Israel. ¹⁹ Nchí rem nó mbənyune yé básyep mmu yé bábhíki syep, eyə épú kwak ndü yé mbi. Nném enyīn chí bébhare bebhé Mandem. ²⁰ Yéntiki mmu yweká ándóp enyū yí achí nyaka mpok Mandem ábhīnī yí ámbák nkoŋo Yesu. ²¹ Mbák əchí nyaka chí nsem mpok Mandem ábhīnī wó, eyə éké sōŋrī nti ene amem. Mbák əbhōn mbi beka bé óké pere bhák nsem, dók ambi. ²² Báké ghokantik be nsem ane Mandem ábhīnī apət apú nsem besí Mandem. Mbənyune abhat mmuet ne Yesu Acha, ne apət apú ndü kesemé bebá. Ne mmu ane ápú nsem fá amik, ndü Mandem ábhīnī yí, arōp chí nsem Yesu Kristo. ²³ Mandem aku bhe ne beyá nkáp aféré ndü kesem. Bárəp chí basem Yesu Kristo. Báképere ku ye mmuet eyeka basem ntá bə mmik. ²⁴ Bōma, éri ye bé yéntiki mmu yweká ándók ambi bebhak ndu nte ane yí achí nyaka mpok Mandem ábhīnī yí.

Bakwáy bho ne mánkwésé

²⁵ Enyīn ené mēghati bhe néne éyīnī bakwáy bho ne mánkwésé. Puyé chí enyīn ené éfú ntá Yesu Acha. Nchí ghati bhe chí enyīn ene nkáysí. Ke bábhōn beghok mé mbənyune nchí mmu ane nchí rem ndak mángók, ne nti bé Yesu Acha achí ne me. ²⁶ Béyīnī esōŋrī ené échí ndü mpok ane, nchí rem bé mmu ane achí ndü mmuet mmuet eyi, ámbák mbə enyū áchí. ²⁷ Mmu yweka ane ábhōnjó ngoré, áké rə yí. Ané ábhíki bhōn ngoré, áké nu bébháy ngoré. ²⁸ Ke mbák mmu yweká abhay ngoré, abhíki ka bebá. Ne mbák mōnkwen ngoré abhay nném, abhíki ka bebá. Ke diŋjá ká bé bə abhen bábhay nebhay bábhōn beyá esōŋrī fá amik, ne nchí yán chí beka be báké chwe ndü esōŋrī. ²⁹ Bōma, enyīn ené méyán mándīnī chí be manywop ane Mandem áchyé bhesé ábhíki pere yá. Eyán ye bé bébhó néne, yéntiki mmu ane ábháy ngoré ámbák mbə mmu ane ábhíki bhōn ngoré. ³⁰ Ne bə abhen báchí ndü nedí kebhə babhōn bebhák mbə bə abhen bápú ndü nedí kebhə. Ne yéntiki mmu ane manják achí ne yí, ámbák mbə mmu ane

manjak apu ne yi. Ne yentiki mmu ane aku menyin, ambak mbo mmu ane abhiki bhon menyin. ³¹ Ne bo abhen babhohon enyih beku ne menyin mmik, bake noko menyin ebho, mbonyune mmiki ne afere faet ne menyin ebhi menkem.

³² Mbiki yaj be mambon menyin ebhen besonari bati yeka amem. Mmu ane abhiki bhay ngore, afye nti ndu beku betik Acha Yesu, ne akaysi beká chi menyin ebhen beku Mandem ambon manjak ne yi. ³³ Ke nkaysi mmu ane abhay ngore abhak chi ndu menyin mmik. Ayan beku chi menyin ebhen beku ngore ywi ambon manjak ne yi. ³⁴ Mmu wu abhon ye chi bati apay. Monkwen ngore ne baghore bachak abhen babhiki bhon manem bafye nti chi ndu betik Acha Yesu. Yentiki mmu wap ayan bechye nti ne mmuet nkem chi nta Mandem. Ke nkaysi ngore ane abhay nnem, abhak chi ndu menyin mmik, ne ayaj beku chi menyin ebhen beku nnem aywi ambon manjak ne yi. ³⁵ Nchi rem menyin ebhen ndu bekwak bhe, puyé chi ndu bechet bhé mbi. Nchi yaj chi bekwak manko ndu mbi ane achi chak ne be yentiki mmu yweka anka betik Acha ne nti nemot.

³⁶ Bényi mmu ane ati bebhay ngore, mbak agho be abhon bebhay ngore ndu beyá kwak bechi yi anti ne apu kway bekem mmuet, ne mpok afuet, éri bé ambay ngore. Beba bepu are. ³⁷ Ke mbak mbon mbakanem aka nti éni bé yi apu pere bhay ngore ane yi ati, ne akway bekem mmuet, no aka sayri ndu abhiki bhay ngore. ³⁸ Echí yé bé mmu ane abhay ngore ane yi ati, aka sayri. Ke mmu ane achokó kebhay ngore, aka enyih ene éri échá. ³⁹ Ngore abhon bebhak ne nnem aywi te ndiere newu. Ke mbak nnem agu, abhon ngangan bebhay yentiki mmu achak ane yi akohó. Ke mmu wu abhon bebhak chi mmu ane áchi nkonjo Yesu Acha. ⁴⁰ Ke ndu nkaysi ya, éri echa be ngore ane nnem éywi agu anchoko enyu eyo, yi ke bhay nnem. Ne me nnoko bé Efónjo Mandem ké áchyé mé nkaysi ane.

8

Nenyie mandem nse

¹ Néne, béyini enyih ene basini éti nenyie bomandem nse, enyih ene mbono béghati bhe chi be échi tetep mbo enyu baremé be, “Besé mankem sérinji enyih.” Ke enyu nerinji eno neká mmu anjon noko mmuet. Enyih ene échyé bō nkwo Yesu betaj chi ekon. ² Mmu ane akaysi bé arinji, aton chi bé abhiki rinji menyin ebhen Mandem ayaj yi andinji. ³ Ke mmu ane akon Mandem ke Mandem arinji mbo aywi mmu.

⁴ Béyini nenyie enen bachye nta bomandem nse, besé mankem sérinji bé mandem nse apu yenyih ne abhiki bhon nepem. Mandem amot ke achi, achak apu. ⁵ Menyih bechi amfay, bechak bechi fá amik ebhen bo basot mbo bomandem. Beyá menyih bechi enyuyo ne mbok bho basot bo mbo bafó bhap. ⁶ Ke nta yese, sérinji be Mandem amot ke áchi. Yi chi Eta ne yi ke ághokó yentiki enyih. Aghokó bhese be sembak böbhi. Yesu Kristo Acha áchi nkwo chi amot. Mandem afere nta yi ke ághoko yentiki enyih, ne nepem enese nefu chi nta yi. ⁷ Ke yendu sérinji bé mandem nse abhiki bhon nepem, mbak bho bachi ndu nkwo ywesé abhen babhiki rinji no. Mpok manyie nenyie mandem nse, ébhak amem bati yap chi mbo be bomandem nse chi bomandem abhen babhohon nepem tetep. Ne ndu babhiki re sene ndu mbi Mandem, bakaysi bé nenyie mandem nse nechonti bó besí Mandem. ⁸ Echí tetep bé nenyie nepu kway beku besé sembak kékwot ne Mandem. Mbak sényie nenyie, eyo epu kwak bhese. Ne mbak sébhiki nyie nenyie, eyo epu ka bhese yenyih. ⁹ Babhon ngangan manyie yentiki enyih ene bakohó. Ke sot ka mpok bé báké ka mmu ane abhiki re sene ndu mbi Mandem ánkwen ndu beba éti enyih ene manyie. ¹⁰ Sénsot bé mmu ane abhikire sene ndu Eyon Mandem agho wo mmu érinji menyih ebhen ndu óchi amem éket mandem nse ónyie nenyie. Wo érinji bé eyo epu ka yenyih. Ke akaysi bé epu ka yi ánkwen ndu nta ane menyie nenyie enen bachye nta mandem nse? Mbak émfakari no, epu chonti nti éni amem besí Mandem? ¹¹ Ne enyih ene wo mmu érinji enyih óká, échonnti nepem mmu ane abhiki re sene ndu mbi Mandem. Ke óké ghokantik bé yi wu chi nti mané ane Kristo agu éti yi nkwo. ¹² Dinji yeka bé, mbak mmu áká nti mmu nkwo beba, anchonti nti éni enen nebhiki re taj amem, no áká Kristo nkwo beba. ¹³ Éti yo, mbak nenyie enen menyie nebhon beku nti mmu nkwo ánkwen, chon mkipik ndo menyie nnya ndu nepem éna, tendu mpu yaj beku nti mmu nkwo ánkwen.

9

Betiki munto Yesu ne enyu babhohon bekem yi

¹ Mbiki bhon betaj beku yentiki enyih ene méyan beku ke? Mpu munto Yesu Kristo? Mbiki ghó Yesu Kristo Acha ywese ne amik ke? Pú betik ebhá ke beku bachi bakonjo Acha? ² Yé émbak chi bé bo báchak babhiki ka bé nchi munto Yesu Kristo, be baringi be nchi munto Yesu. Nebhat ane babhare mmuet ne Yesu Acha, aton bé nchi munto

ywi tetep. ³ Menyiy ebhen mbónj béghati bõ abhen bårám be mempú münto Yesu chí be ⁴ besé bõnto sepú bo abhen sekway menyie, senyu menyiy ebhen bãchye wu bhese ãti betik ebhén sèkù ke? ⁵ Besé sèbhíkí bhõj ngànganj bebhay baghoré be yèntiki mmú ywese ánkó nókó ne ngoré ane achi nti mmu nkwo, mbõ bõnnõ Yesu Acha ne mbõ Séfas ne bõnto bachak? ⁶ Ke chí ndiere Banábas ne me ke sèchí bõnto abhen sèbhónj beku betik ne amó yesé ke sèmbónj nenyié ményié? ⁷ Ntiki mmu ábhák ntemé nenu ke kechye yí nkáp ne menyiy bèchák? Ntiki mmu ábhõj nki ke yí kebõnj betanj bèsot nenyié enen yí áféré aré anyie? Ntiki nchiki mpõnj abhíkí bhõj betanj ményú nébhí mpõnj?

⁸ Enyiy ene ndémé puyé chí nkaysi bõ mmik. Pú enyiy éré émot ke ebhé Mandem érémé? ⁹ Ne básij ndú bebhé Moses be, “Mpok ane mpõnj ákù betik ebhi, bãbhíkí bhõj bégwõt nnyu ywi bé áké nyié mbwõt ane yõ áyàti be amfu ndu bekwõp.” Mandem arem enyiy ene chí ãti mpõnj ke? ¹⁰ Pú Mandem arem Enyij ene chí ãti yesé? Tetep, básij yõ amem Ekáti Mandem chí ãti yesé mbõnyune éri bé mmu ane ákwáná nki ne mmu ane áféré nenyié ebhi mámbáká nti bé bãchye bõ enap nenyié, ndú enen bõ báféré ebhi. ¹¹ Sèghátí bhe Eyõj Mandem mbõ mmu ápi mbwõt ebhi. Ebep be bé bho bãbhõj nsáy ndú betik ebhese mánychye bhese nenyié ne menyiy bechak ke? ¹² Mbák bãchye bõ báchák nenyié, pú besé sèbhõj betanj bèbhep be menyiy écha bo bachak abhõ?

Yé nõ, sèbhíkí bhep be menyiy mbõ enyu sèbhónj bebhep. Sèká yèntiki enyú esõjõri. Eyõ éri ntá yesé échá beku enyij ené ékwáy bechet be mbi beyij Mbok Ndíndí Kristo. ¹³ Bãbhíkí rinj bé bõ abhen bákù betik amem ekerákap Mandem, nenyié enap néfú chí aré? Ne bõ abhen báwáy nnya ené bo bátwõ ne yõ mbõ akap, bãbhõj nenyié ndu nnya ené bõ báwáy? ¹⁴ Echí enyu émot mbõnyu Yesu Acha areme be, “Nenyié mmu ane ághátí Mbok Ndíndí nébhõj béfú ntá bo abhen Mbok Ndíndí ane yí aghati bho áyèt bho.”

¹⁵ Yèndu échí nõ, mbíkí rem bé mánkwák me ne yènyij. Ne mpú síj ekáti ene ndu béku mántó me menyij. Echí sayri be ngú esõjõri échá me bebhep bé menyij. Mbíkí yánj yé mmu ankù neképeré dep awó anti be méghátí bho Mbok Ndíndí nkebhép bo mánkwák me. ¹⁶ Puyé béghati bho Mbok Ndíndí, ke ákù me mpányu, mbõnyune eyõ chí betik ebhén Mandem areme be membõj beku. Ne mbák mbíkí ghati bho Mbok Ndíndí, èbèp ntá ya éntcha! ¹⁷ Mbõ membõj ké njábhé betik ebhen, mbá éri bé bo mánychyé mé akap ndú betik ebhá. Ke mèkù chí betik ebhén Mandem

ayabhe me, afyé bhõ amõya, ne mbõj beku bho. ¹⁸ Nsáy ya achi yé bé yí ndú betik ebhen? Nsáy ya achi chí manák amen mbõnj béghati bho Mbok Ndíndí ndéndem, nke yánj nsáy ane ngati Eyõj Mandem ábhónj bèbhõj.

¹⁹ Mmu ane nchí nsem nta yí apú. Yé nõ, membõj nku mmuét eya nsem ntá yèntiki mmu ndú nchí yanj békwwák beyá bo mántwõ ntá Yesu Acha. ²⁰ Mpok nchí ne bo Israel, nchí bhák mbõ mmu Israel ndú nchí nu békwwák bhõ mánsíkinti ne Yesu. Mpok nchí bhák ne bõ abhen bákõnj bebhé Moses, nchí bhák mbõ bhõ yèndu mpú anten bebhé Moses, ndú nchí nu beku bõ mántwõ ntá Yesu Acha. ²¹ Mpok nchí bhak ne bõ abhen bápú bo Israel nchí kù menyij chí mbõ mmu ane apú kojõ bebhé Moses, ndú nchí nu békwwák bõ mántwõ ntá Yesu Acha. Ene ébhíkí tón bé mpú bhæere bebhé Mandem. Ebhé Yesu Kristo achye ké nchí kojõ. ²² Mpok nchí bhák ne bõ abhen bãbhíkí re sene ndú mbi Mandem, nchí bhak mbõ bhõ ndú nchí nu békwwák bõ mántwõ ntá Yesu Acha. Nká bebhak yèntiki enyij ntá bõ mankem, ndú nchí nu bèbhõj yèntiki mbi békwwák bõ mántwõ ntá Yesu Acha, yí ámpémé bhõ. ²³ Nchí kù menyij ebhen menkem chí bé Mbok Ndíndí ãti Yesu Kristo ántáká mbánkem, ne bé Mandem ánjèt mé nkwo ne beri ebhen bo abhen bákõnj Mbok Ndíndí bãbhõj.

²⁴ Báké ghokõntik be mpok bejet ntiet, beyá bo bájèt, ke ndiere mmu ane ájéré áchá bati ké ábhõj akap. Nchí ghati ye bhe bé mamfyé betanj bejet ntiet enyu ene bákway bèbhõj akap. ²⁵ Yèntiki mmu ane átonjõ mmuét ndu bejet ntiet ane bebhõj akap, ákem mmuét ndú yèntiki enyij. Bákù nõ ndu bebhõj akap ane átát ánhõjõti. Ke akap ane sènú bebhõj, chí akap ane ábhak mpoknkem. ²⁶ Èti yõ ké nchí jet téé bérõj ndú ngwenti. Mpú mbõ mmu ane áté bédép ékwõt ne nti, ke ando yí, andep nõkò chí mbúép. ²⁷ Ke nchí den mmuét ne yèntiki enyú esõjõri be mbõj mbi bekem mmuét ndú yèntiki enyij. Nchí yanj be ndú ngwenti, Mandem ake rõ me ansem, me mmu ngati bho Mbok Ndíndí, ansõt bo báchák.

10

Sõt ka mpok ne enyij ené éfákári nyaka ne bo Israel

¹ Bõma, mbíkí yanj mángókõntik enyij ene éfákári nyaka ne bachímbe bhese mpok bákõ ne Moses amem baso. Mandem akù ekpókó nebhanj ékúti bho, Manyu Chu akõre bebhé bepáy bákõ amik bápé bårók ebhe échák. ² Ebhák chí mbõ bájwítí bhõ amem nebhanj ne amem Manyu, bé mámbat mmuét ne Moses münti wap. ³ Bõ mankem båré nyié nkúbhé nenyié maknkay enén néfú ntá Mandem. ⁴ Ne bõ mankem mányú

nkúbhé manyieɓ maknkay amen áfú ntá Mandem. Nkúbhé manyieɓ méré ké bó mányú mbonyune manyieɓ amen áfú ndú setárebhé esén sékò nyaka ne bho ké mányú. Ne setárebhé eso sébhák Kristo. ⁵ Yëndu bághó menyiɓ ebho no Mandem akà ntá yap, beyá ebhap báre ka chí menyiɓ ebhén beka Mandem ámbé nti ne bhó. Eti yo, beyá bhap bágu amem baso, berene bhap béróp aré, mbáɓ ne mban.

⁶ Menyiɓ ebhen befákári nyaka ne bachimbi bhesé chí bé ménsémtí nókó bhese be séké nyaka beka bebéptí menyiɓ mbo bó. ⁷ Ne báké koɓo bəmandem nsé mbo enyú mbək eyap báka nyaka, nkúbhé mbo enyu básinjí amem Ekátí Mandem be, “Bo báchóko ndú epa mányie, mányú, báfate bábhən bepó babhen épúsi.” ⁸ Sébhíki bhóɓ béchwé ndú barak épúsi mbo enyú mbək eyap báka nyaka, éká nká bo esa nsem érat (23000) ndú nkwo wap bágu ndú nywop némot. ⁹ Sébhíki bhóɓ mímó Acha mbo enyú mbək eyap báka nyaka, éká Mandem ató nnyó, ne nnyó ere wayti bó. ¹⁰ Ne séké bhak bó enywintí mbo enyú mbək eyap báchi nyaka, éká ángel newú anaɓa bho. ¹¹ Menyiɓ ebhen menkem, ebhén befákári nyaka ntá bo Israel, béchi chí berinj ntá bo báchák. Ke ntá yese, básinj menyiɓ ebhen be ménsémtí nókó bhese bé yéntiki mmu ánsót mpok néne, ené ngwenti mmik arabhe kekwo. ¹² Yéntiki mmu ane ákaysí bé atée sayri, ánsót ye mpok bé áké kwén. ¹³ Ke diɓi ká be yéntiki nemo enen nétéméri mmu yweka, chí enyú nemo ehén nənánj nétéméri bo báchák nkwo. Mandem apú nók behhare bariɓ ami, ne apú kwáy beró yé nemo néntwó ntá mmu yweka enen netanɓa necha yi. Mpok nemo néntwó ntá mmu yweka, Mandem átaɓ yi mbi bé yi ántan ancha nemo eno, ante kpiri ke kwen.

¹⁴ Abhen ekəɓ, ndú échi nó, báké fyé yé amo ndú barak mandem nsé. ¹⁵ Báchi bó abhen bábhóɓ keboɓ. Bé bábhəɓ mánjínj begho nók menyiɓ ené mérəm épú tetep. ¹⁶ Mpok sényie nenyie Acha, sésót nkóp mmem sənchye bakak ntá Mandem, besé mankem sényú. Neku ane sékú nó, pú séchəm mmuet ne bati ndú manəɓ Kristo? Ne mpok sébəkəti brət sényie, pú séchəm mmuet ne bati ndú mmuet Kristo? ¹⁷ Ekpokó brət émot ke échí. Yëndu besé séyá, séchi mmuet amot, mbonyune besé mankem sényie chí brət ére amot. ¹⁸ Yiɓi ká bo Israel, báway nnya mánychye mbo akap ntá Mandem. Pú bo mankem abhen mányie nnya yo báchəm mmuet ne Mandem amfay efeme akap ndú akabhe wu? ¹⁹ Mbəɓ enyiɓ ené məyánj beka mándinj chí yi? Chí bé mandem nsé ané bó abhen bábhíki riɓi Mandem báchyé akap nta yi abhəɓ betan ke? Ke chí bé nnya ené báchyé mbo akap ntá mandem nsé echa

nnya échák? ²⁰ Wáwák! Enyiɓ ene məyánj beka mándinj chí be akap ané bó abhen bábhíki riɓi Mandem báchyé, báchyé chí ntá befóɓo bebábəba, puyé chí ntá Mandem. Ne mpú yánj mánychəm mmuet ne befóɓo bebábəba. ²¹ Bápú kwáy besot nkóp Acha mánjibhiri mmuet mányú noko mmem befóɓo bebábəba. Ne bábhiki bhəɓ ményie nenyie Acha, mánjibhiri mmuet mányie noko nenyie befóɓo bebábəba. ²² Kwáé! Báyanj beka bebəntí Mandem mémbak ne bhesé mbo enyú bo Israel báka nyaka? Bákaysí bé sétanj séchá Mandem ké?

²³ Bərəm bé bábhəɓ ngəngan beka yéntiki enyiɓ. Ke puyé yéntiki enyiɓ ké ékwák mmu. Ne bərəm bé bábhəɓ ngəngan beka yéntiki enyiɓ, ke puyé yéntiki enyiɓ ké ékwák mmu ántanj ndú barak Mandem. ²⁴ Yé mmú yweka áké ka enyiɓ ené ékwák yi aywintí. Mmu yweká aperé ká enyiɓ, ánkú chí enyiɓ ené ékwák bo báchák nkwo.

²⁵ Bəkway ményie yéntiki nnya ane báti esie, kebhep mbák chí nnya ane báchyé mbo akap ntá njóɓ. Ebhíki ri be mánkú enyiɓ ené échəɓti bati yeka amem. ²⁶ Nchi rem nó mbonyune básinj amem Ekátí Mandem be, “Mandem ké ábhóɓo mmik, ne menyiɓ menkem ebhén béchi aré.” ²⁷ Mbák mmu ane apú nkoɓo Yesu ámbinj mmu yweká eket eyi ndú nenyie, ne mmu wu anka béróɓ, ánanj ándók, ányie yéntiki enyiɓ ené bábhəré yi besí. Aké bhep mbák chí nenyie enen báchyé mbo akap ntá njofú. Ebhíki ri be yi anku enyiɓ ene ekway bechəɓti nti eni amem. ²⁸ Ke mbák bágháti wó be, “Nenyie enen chí nenyie mandem nsé”, kényie nó. Nékway béchəɓti nti mmu wu amem. ²⁹ Mpú rem nó chí éti nti mmu yweká. Nchi rem chí éti nti mmu achák wu. Mmu ákwáy bərəm be, “Ndaká yi enyiɓ ené échəɓti nti mmu achák amem ebhəɓn bəkanj me beka enyiɓ ené mboɓ ngəngan ndú mmuet eya?” ³⁰ Mbák méchyé Mandem bakak ke nnyie nenyie ndaká yi mmu ábhóɓo béchəɓti nnyen ena? ³¹ Nchi ghati ye bhe be yé mmú yweka ányie chí nenyie, yé enyiɓ ké yi ányú, abhəɓ beka yó enyu ené bo bághó mánychye Mandem kenókó. ³² Yéntiki mmú yweka abhəɓ bébhəre nepém eni enyu ené népú chye mmu áchák esəɓəri ndú eni nepém, Yé chí mmu Israel, yé chí mmu ane apú mmu Israel, ne yé chí bó nkwo Mandem. ³³ Memboɓ nchi ka enyu yo. Nchi nu chí bé yéntiki mmu ámbəɓn manák ne yéntiki enyiɓ ené mékú. Mpú ka chí enyiɓ ene memboɓ nkóɓo ne ené éri ntá ya. Menyiɓ ebhen bəri ntá bo bachak ké mékú, mbonyune nchi yan bo mántwo ntá Mandem be yi ampeme bhə.

11

¹ Nókó ká epin eya, mbo enyú məɓəko epinjí Kristo.

Enyü bo bābhōjō bebhak ndü mpok nenikimuet

² Nchí bítí bhe tontó bé bākaysi me ndü yéntiki enyiyi ne bākōño sayri menyiy ebhen ntōjō bhe. ³ Ke enyiyi échí ené mēyāñ mändāñjī. Kristo achí münti yéntiki mbakanem, mbakanem achí münti ngoré aywi, ne Mandem achí münti Kristo. ⁴ Mbakanem ane yē ānik chí mmuet yē āghati chí bho menyiy ebhen bēfú ntá Mandem, mbák ākà nō ntí kúti, nō apú chye Kristo münti ywi kenókó. ⁵ Ne ngoré ane, yē ānik chí mmuet yē āghati chí bho menyiy ebhen bēfú ntá Mandem, mbák ākà nō kekuti ntí, nō apu chye münti ywi kenókó, ne achí enyumat mbō ngoré ane amú ntí. ⁶ Mbák ngoré apú yañ bekuti ntí, ámkpik andək mamu wu. Ke tēndu mēmu ntí chí enyiyi ntianwōp ntá ngoré abhōñ yē bekuti ntí. ⁷ Mbakanem abhíkí bhōñ békúti ntí ndü mpok nenikimuet tēndu Mandem āghókó mbakanem be ámbák mbō yimbōñ ndü beyā babhi. Mbakanem abhōñ bekú bo mangó menwōp Mandem, ke ngoré átōñ chí menwōp ebhen nnēm ywi. ⁸ Bē bāriñjī bē mbakanem abhíkí fú ntá ngoré, ngoré kē áfú ntá mbakanem. ⁹ Ne Mandem abhíkí ghoko mbakanem eti ngoré, ke aghókó ngoré eti mbakanem. ¹⁰ Ndu échí nō, ngoré abhōñ bekuti ntí ywi mbō eriñ betōñ be yí achí anten nnēm ywi, mbōnyune boāngel báyiñjī. ¹¹ Yēndu échí nō, besé bo sébhāré muet ne Acha sérinji bē ngoré apú ndü muet eyi, achí antenē mbakanem. Ne mbakanem apú ndü muet eyi, achí antenē ngoré. ¹² Echí enyu eyo mbōnyune, ngoré afú chí amuet mbakanem. Ke néne, ngoré ke abhe mbakanem. Ne bāké ghokontik be menyiy menkem bēfú chí ntá Mandem. ¹³ Bē babhōñ māngati me ndak ane: échí sayri be ngoré ánikmuet ntá Mandem nenti bōnkwo kekuti ntí? ¹⁴ Bekōño enyu ené Mandem āghókó menyiy, be babhōñ bābhíkí rinji bē erōri emene chí enyiy ntianwōp nta mbakanem? ¹⁵ Ke ngoré, erōri emene ékwāy ne yí tontó. Ékwāy ne yí mbōnyune Mandem achyē yí emenēntí be émbák mbō nden ane ngoré akuti ntí ne yo. ¹⁶ Yéntiki mmu ane áyāñ bekem epáiti ndü ndak ane, ándinji bē besé bōnto Yesu ne batōñ Eyōñ Mandem ne bōnkwo Mandem bachak, sébhíkí pere bhōñ yēnyiy échák berem.

Enyü sébhōjō ményie nenyie Acha

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

¹⁷ Ke béyiñ menyiy ebhen mēyāñ beghati bhe néne, mpú bítí bhe mbōnyune mpok ane bāchem nebhuet amot ndu menikmuet ntá Mandem bápú ká nō chí ndu béghóko, bāchōñti chōñti. ¹⁸ Enyiyi mbi ené mbōjō bērem échí be: Bāghátí me be mpok

bāchemti mbō bō nkwo, bākōre mmuet ndü bakwó, mánkem nako epáiti ne bati. Ne nnókó bē tetep achí ndü enyiy ené bāghátí mé. ¹⁹ Eri mbōñ be ákōré ámbák nēntí eneká ndu beka māngó bō abhen bākōño Yesu ne nti nēmót. ²⁰ Mpok ane bāchem nebhuet amot, puyē chí nenyie Acha kē mānyie. ²¹ Nchí rem nō mbōnyune mpok bāchem ebhak émót, yéntiki mmu áwene chí ményie eni nenyie, kenōñ batí bōnkwo. Eyō énkū be mbak yeka manchōko nsay, ené bāchák mānyie, mānyu, mánkwen. ²² Kwáel! Bābhíkí bhōñ beket ebhen mānyie mānyú aré ke? Bāyāñ bébyak chí bō nkwo Mandem mānchye bō abhen eyap epú ntianwōp ke? Bāyāñ ngátí bhe be yí eti ndak ane? Bāyāñ be mbítí bhe kē? Nse. Mpú kwáy bēbiti bhe wáwák!

²³ Mpú kwáy bēbiti bhe mbōnyune enyiy ené Acha āghátí mé kē ngátí bhé nkwo. Echí bē ndü nkúbhé beti ebhēn bátí yí, asot ekpokó bret, ²⁴ achye bakak ntá Mandem, abho bēbókóti ekpokó bret eyo anchye nako ntá bakoño bhí andeme nako be, “Né chí mmuet eya ane mēchye eti yeká. Ká nókó ká enyu ené ndu bétik me.” ²⁵ Mánāñá nókó ményie nenyie, ane nkóp ne mmēm amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbō enyü yí áká ne nenyie, abho béchye yéntiki mmu wap andeme nako be, “Né chí nku nko ane Mandem ányú ne bō mmik eti newú ena. Yéntiki mpok ane mānyu mmem ndu nkóp ane ká ká nō ndu bétik me.” ²⁶ Ene étōñ be kpatē mpok ane Acha ápētsem, yéntiki mpok ane mānyie bret ane, mānyú mmēm amen, bāghati bo bē yí agu nyaka ndu bēpeme bhesé. ²⁷ Ndu échí nō, yē agha ane ányie nenyie Acha, ansot nkóp ayi enyū ené apú chye yí kenókó, enyü mmu wu ákà bebú mbōnyune yí ásot mmuet Acha ne manōñ ami mbō eráká ndak. ²⁸ Yéntiki mmu abhōñ yé bēchák nti eni ke ansot bret ne nkóp Acha. ²⁹ Yē agha ane ányie nenyie Acha, ansot nkóp ayi ené yí ábhíkí kaysi béchye mmuet Acha kenókó, chōñ Mandem antemsi yí. ³⁰ Eti eyo kē beyā bheka māmē, bāchák keperē bhōñ betāñ, ne abhēnfú bágu. ³¹ Ke mbák besé babhōñ séchák mmuet, Mandem apú tāñ bhesé. ³² Ke mbák Acha átāñ bhesé, áchye bhesé ntēmsi ndu ményúre bhesé bē ewak ene Mandem átāñ bō mmik, áké temsi bhesé nkwo. ³³ Bōma, mpok ane bāchemti be mānyie nenyie ekōñ ke mānyie nenyie Acha, bo abhen báyāmbi, bābhōñ menōñ bati. ³⁴ Mbák nsay ánu mmú, ányāmbi ányie nenyie eket eyi, bē mpok bāchéme nebhuet amot, bāké ká Mandem ámbé nti. Béyiñjī barak áchák, chōñ membōñ ntwó awu nchyé bhe manié enyü bābhōjō beka.

12

Menyu akap ane Efónj Bedyere áchye

1 Bóma, néne, beyinj menyu akap ane Efónj Bedyere áchye, mbíki yanj mámbák ndü ejuri. 2 Bärinj be mpok ane bábhíki re bho bérij baraká Mandem, bo bakà nyaka máném ebhi ndü beyá menyu, mánychye nõkõ kenókõ ntá bõmandem abhen bápú rem kepi. 3 Nchí yán yé be mándinj be mbák Efónj Mandem achí ne mmu, apú kway bérem ebábú éti Yesu Kristo. Ne yé mmu apú kway bérem be Yesu chí Acha mbák Efónj Bedyere apú ne yi.

4 Akap ane bõ Mandem bábhõn achí menyu ne menyu, ke Efónj Mandem éré amõt ké áchye akap ankem. 5 Betik Yesu Acha ebhén bo Mandem bakwáy beku béchí menyu ne menyu ke Acha ere amõt ke sékà betik ebhi. 6 Babhi achí menyu ne menyu ané Mandem ákà betik ndü bapém ayesé, ke Mandem ére amõt ké áchye betanj ntá yéntiki mmu ndu beku menyinj. 7 Chi bekwak bõnkwo ké Mandem áchye akap ané átõnj bé Efónj Bedyere achí ne mmu. 8 Ntá mmu amõt, Efónj Bedyere áchye akap bechye manié. Ntá mmu achak Efónj Bedyere an-chye akap berem menyinj ebhen yi áká yi andinj. 9 Ntá mmu amõt Efónj Bedyere áchye neka, ntá mmu achak anchye akap bebú bo mame. 10 Ntá mmu amõt Efónj Bedyere áchye akap beku menyinj maknkay, ntá achak anchye akap beghati bho menyinj ebhen befu ntá Mandem. Ntá mmu amõt áchye akap berinj Efónj Bedyere ne befõnj bebábéba, ntá achak anchye akap berem beyõnjõtak ebhen yi abhíki rinji, ne ntá anufú anchye akap ménéne enyinj ene mmu areme ndü eyõnj etak ene yi abhíki rinji. 11 Nkúbhé Efónj Mandem amõt ke áchye akap ane ankem. Yí áchye akap ntá yéntiki mmu mbõ enyu yí áyàn.

Mmuet nkwa abhõj bépókómuet nyánj nyánj

12 Sérinj be nkwanwanj abhõj chí mmuet amõt, ke bépókómuet bechi nyánj nyánj. Yéndu bépókómuet beyá, ndiere mmuet amõt ke achí. Enyu eyõ ke échí ne Kristo. 13 Mbák yesé séchí bo Israel, báchák bápú bo Israel. Mbák yesé séchí basem, báchák bápú basem. Ke bájwítí bhesé mankem chí ndü betanj Efónj Bedyere éré amõt, ne sérõp chí mmuet amõt mbõ mmu amõt.*

14 Echí tetep bé mmuet nkwanwanj abhíki bhõj chí épókómuet émõt. Abhõj beyá bépókómuet. 15 Mbák ekak éndém be, “Téndu mpú awo, mpú épókómuet.” Eyo énkè be ekak éké bhak épókómuet ké? 16 Né mbák atú ándem be, “Téndu mpú nyésé,

mpú épókómuet”, eyõ épú kè bé atú áké bhák épókómuet. 17 Mbák mmuet nkem achí chí nyésé, mmu ákwáy béghok mbanj ná? Né mbák mmuet nkem achí chí átú, mmu ákwáy béghok eriep ná? 18 Ke mbõ enyu échi, Mandem aghókó bépókómuet menkem, akà be bo mémbak mmu amuet mbõ enyu yi áyánj nyaka be mémbak. 19 Mbõ bépókómuet menkem béchí chí épókómuet émõt, mbá mmuet nkwanwanj áfu fá? 20 Ke mbõ enyu échi, bépókómuet béyá, ke ndiere mmuet amõt ke achí. 21 Nyésé mmu népú kwáy béghati awõ be, “Mbíki bhõj enyinj béku ne wo?” Né ntí apu kway béghati beakak be, “Mbíki bhõj yényinj béku ne wo.” 22 Enyinj ene serinj chí be mmu apú kway bebhák nepém mbák mámféré bépókómuet ebhén bo bakáysi bé bébhíki bhõj menwõp yi amuet. 23 Né bépókómuet ebhén sékáysi bé bépú yényinj, bó ké sere sot mpok békém. Né bépókómuet ebhén sébhése bé bo baké ghó ne amík, bo ke sékém sayri encha, 24 bépókómuet ebhen bépú chyé mmu ntíanwõp. Ke Mandem aghókó mmuet yesé enyu ene séchyé bépókómuet ebhén bo bábhõnj ntíanwõp ne bho kenókó éntcha bépókómuet béchák. 25 Mandem aghókó mmuet nkwanwanj enyu eyõ be yéntiki épókómuet embak sayri ne bépókómuet béchák. 26 Mbák épókómuet émõt éghõk bebe, béchák menkem béghõk bebe, ne mbák báchyé épókómuet émõt kenókó, béchák bébhõj manjék ne yõ.

27 Bè bõnkwo mankem báchí mmuet Kristo ne yéntiki mmú yweka achí épókómuet Yesu. 28 Né Mandem afyé bo abhen babhõnj akap menyu ne menyu ndü nkwo bakojo Yesu. Bõ mbi chí abhen yi áchye akap bebhak bõnto Yesu. Abhen bákõnj chí bo abhen Mandem achye akap béghati bho menyinj ebhén befu ntá yi. Abhen bapet bákõnj chí abhen yi áchye akap bétõnj bo Eyõnj Mandem. Achyé báchák akap béku menyinj maknkay, abhénéfú anchye akap bébu bõmame, báchák akap békwak bho. Achyé abhenefu akap berinj bekem bo sayri. Achyé bachak akap berem beyõnjõtak ebhén bábhíki rinji. 29 Bo mankem báchí bõnto ké? Bo mankem báchí baremé kepinti ké? Bo mankem báchí batõnj Eyõnj Mandem ké? Bo mankem bakà menyinj maknkay ké? 30 Bo mankem babhõj akap bébu bõmame ké? Bo mankem bábhõnj akap berem beyõnjõtak ebhén bábhíki rinji ké? Bo mankem babhõj akap ménene menyinj ebhen baramé ndü beyõnjõtak ebhen babhíki rinji ké? 31 Ke fyé ká nti ndü bebhõj akap ane acha achak.

Néne, chõnj ntõnj be mbi ane ári áchá áchák

* 12:13 Nkúbhé Efónj Bedyere éré ke Mandem achye bhese.

ankem, be mánkoŋo chí wu.

13

Ekoh echa menyih menkem

¹ Yé ndíní berem chi beyonjótok menkem ne beyonj bɔ́ángel nkwo, mbák mbíkí kɔŋ bo, nɔ́ nchí chí mbo akánkání ne njáné ené éyɔŋ. ² Ne yé mbón chí akap bégháti bho menyih ebhén béfú ntá Mandem ne mbák ndíní menyih menkem, * yé chí menyih Mandem ebhén bechí bhésé bhésé, ne mbák mbɔŋ neka ne Mandem enyu ené mēkwáy bégháti njie ngo be, “Fá fá”, amfa, ke nke kɔŋ bo, nɔ́ mpú yéniŋ. ³ Mbák nchyé menyih ebhá menkem ntá bho, nchyé yé chí mmuēt eya be mánsón, ke nke kɔŋ bo, eyo epu kwák me ndú yé mbi. ⁴ Mbák mmu akɔŋ bo, ábhɔŋ ekébhéntí ne bho, átoŋ bo berinti, apú bhɔŋ mpabhamík ne bho, ne apu pányu ne bho. ⁵ Mbák mmu akɔŋ bo apú yon mmuēt, apú ká barak ntíánwóp, apú yini chí ndiere mmuēt yi. Apú kaysi chí ndiere menyih ebhén bekwak yimbon, apú wakari bebent, apú fye bo anti mbák báku yi bebá. ⁶ Mmu ane akɔŋ bo apú bhɔŋ manjá k mpok báku bebéptí menyih, ábhɔŋ manjá k mpok bo báku menyih ebhén bechí chak. ⁷ Mmu ane akɔŋ bo, apú fere nti ne bo abhen bakú bebá, apú ró béfyé ntí ne bo mpoknkem, apú ró bebhaka nti be chɔŋ Mandem anku yéntiki enyih embak sayri, ne áte kpiri ndú yéntiki enyih.

⁸ Ekoh ebhiki bhɔŋ ngwenti. Ke mbák chí akap beghati bho menyih ebhen béfú nta Mandem, chɔŋ wu ámfuēt. Chɔŋ akap berem beyonjótok ebhen mmu abhiki riŋi ámay ne ané berini menyih ndú betan Efónó Bedyere áfuere fuēt nkwo. ⁹ Néne, séríŋi menyih chí mbok mbok. Ne ségháti bho menyih ebhen Mandem afyé bhese anti chí mbok mbok. ¹⁰ Ke mpok ane menyih ebhen béjwí poot bétwó, chɔŋ ebhen bechí mbok néne mémay. ¹¹ Mpok mbuēt mandu mmɔ, nchí rem nyaka kepi mbo mámbɔ, nkaysi nɔ́ko barak mbo mámbɔ, ngo nɔ́ko menyih mbo mámbɔ. Ke mpok nnán nchíkí, ndɔ́ baraká kēmbó. ¹² Néne, séghò menyih chí bebherí bébhéri mbo be séyini chí ékírísú ene echí bebherí bébhéri. Ke mpok yo ánkway, chɔŋ séngó yéntiki enyih sayri ne amík. Néne, ndíní menyih chí mbok mbok, ke mpok yo ánkway, chɔŋ ndíní yéntiki enyih sayri nkúbhé mbo enyú Mandem áriŋi me sayri.

¹³ Menyih bechi berat ebhen bébhak mpoknkem. Menyih ébhere chí neka, nebhakánti, ne ekɔŋ. Ke ndú menyih ebhen berat, ene echa bechak menkem chí ekɔŋ.

14

Akap berem kepinti ne ane beyonjótok

¹ Fié ká ntí ndú bébhɔŋ ekɔŋ ne bho, mámbɔŋ beyá ekwak be Efónó Bedyere ányché be akap, sayri sayri, akap bégháti bho menyih ebhen béfú ntá Mandem. ² Nchí rem nɔ́ mbɔnyune mmu ane árem beyonjótok ebhen yi abhiki riŋi, apú rem menyih ntá bho, árem chí ntá Mandem mbɔnyune yé mmu apu jwimem ndú enyih ene yi árem. Árem chí menyih ebhen beyini Mandem ne bechi bhésé bhésé, ndú betan Efónó Mandem. ³ Ke mmu ane ágháti bo menyih ebhen béfú nta Mandem áchyé bho betan, afyé bho nti, ne áchyé bho nepórtinti. ⁴ Mmú ane árem beyonjótok ebhen yi ábhíkí riŋi, áchyé chí mmuēt yi betan. Ke mmu ane ágháti bho Eyon Mandem áchyé bati bónkwɔ betan Mandem. ⁵ Nchí yan be be mánkem mándem beyonjótok ebhen bábhíkí riŋi, ke sayri sayri, nchí yan mángati bho menyih ebhen Mandem afyé be anti. Mmu ane árem menyih ebhen Mandem afyé yi anti achá ane árem beyonjótok ebhen yi abhíkí riŋi mbák mbɔŋ mmu akabhé beyonjótok abhíkí néne enyih ene yi áremé be enchye bo betan.

⁶ Bɔ́ma, mbák ntwo ntá yeka ndeme nɔ́ko chí beyonjótok ebhen mbíkí riŋi, chɔŋ nkwak be ná? Mbɔŋ beka mándini enyih ene Mandem áká mándini, ne menyih ebhen ndíní éti Mandem, ne ebhén yi afyé me anti be ngati bho, ne mbɔŋ betan Eyon eyi. ⁷ Mbák menyih ebhen bébhíkí bhɔŋ nepém mbo mban béfé ne nekín bébhíkí chye erítí eyon, ná mmu ákway berini nekway enen báfé ne mban, ne enén bákwtét? ⁸ Ne mbák mmbá nenu ábhíkí chye eyon sayri, agha ákway berini be chí mmbá nenu, antonji mmuēt bé ándók ebhínenu? ⁹ Echí enyumot ne bhe. Mbák mándem enyih ndú eyonjótok ene bábhíkí riŋi, bo bápú kway bejwimem. Ná bo bákway ye berini enyih ene bárém? Ébhak ntá yar chí mbo be bárém kepi ne mbáep, né épú bhɔŋ ntí. ¹⁰ Beyonjótok beyá fá amík, ne bechí kekúrí kekúrí. Ne ye émot epu ene bo abhen bárém yo bápú ghok. ¹¹ Ke mbák mbíkí riŋi eyonjótok ene mmu árem, nchí bhak chí kenkɔ ntá yi, yi nkwo ambak chí kenkɔ ntá ya. ¹² Nchí ghati ye bhe be, tēndu bábhónj beyá ekwak bebɔŋ akap ane Efónó Mandem áchyé, fyé ká ntí tontó ndú akap ane ákwak bónkwɔ mántan mandɔ́ko nɔ́ko chí ambi.

¹³ Mmu ane árem eyonjótok ene yi ábhíkí riŋi, anikmuēt be Mandem ányché yi akap ménéné nta bho enyih ene yi árem ndú eyonjótok ene yi abhiki riŋi. ¹⁴ Nchí rem nɔ́ mbɔnyune mbák nchí níkmuēt ndú eyonjótok

* 13:2 Fá, sénkónó enyu ene echí amem Today's English Version.

ene mbáki rinji, efónó eya ke énikmuet ené, ndú nkaysi ya, mpú jwimem ndú enyinj ene mérèm. ¹⁵ Chonj nka ye yi? Chonj nník nako mmuet ne efónó eya ne nnikmuet ne nkaysi ya nkwo. Chonj nkway nako bakway ne efónó eya ne nkway nako ne nkaysi ya nkwo. ¹⁶ Mbák épú no, mbák mmu yweka ánikmuet bechye bakak ntá Mandem ndu efónó, ná mmu ane ábhíki rinji eyonótak ene yi árem ákway beka be, “Amen” ené yi ábhíki jwimem? ¹⁷ Yé mmu ánychye chyé eriti bakak ntá Mandem, nenikmuet eno népú chyé mmu achak betanj. ¹⁸ Nkáká Mandem be, ndú betanj Efónó Bedyere, ndem beyonótak ebhen mbáki rinji ncha bhe mankem. ¹⁹ Yé no, ndú nchemti bónkwó, eri ntá ya, beghati bho menyinj ne beyonj betay ebhen bo bághók mánjwimem, echa berem menyinj ne beyonj ebhen beya becha nka byo ndú eyonótak ene mbáki rinji.

²⁰ Bóma báké bhak mámbó ndú nkaysi yeka. Bák ká mbó bó abhen babhuet amo ndu barak bebú, ke ndú nkaysi ayeka bák ká beséné bho. ²¹ Básiñ amem Ekáti Mandem be Acha arem be, “Chonj nsot bó betok bechak abhen bárèm beyonótak ebhen bóbha bábhíki rinji ndem kepi ntá yap. Yé no, bóbha bápú tá chonj batú beghok enyinj ene mérèm.”

²² Eyo étónj bhese be berem kepi ndú beyonótak ebhen bo bábhíki rinji, chí erinj ntá bo abhen babhíki noko Yesu Kristo, puyé ntá bo abhen mánoko. Ke akap beghati bho menyinj ebhen béfú ntá Mandem, chí erinj ntá bo abhen mánoko. ²³ Mbák Nkwó Kristo ankem achem ndú nebhuet amot ne yéntiki mmu ane achi amem árem eyonótak ene yi ábhíki rinji, ke émfakari be bo abhen bábhíki bhonj akap wu ne bo abhen bábhíki noko manchwe amem, bó bho bapu rem be ebhokori ékem be? ²⁴ Ke mbák bo mankem bárèm chi menyinj ebhen béfú ntá Mandem, ne mmu ane ábhíki noko Yesu Kristo, ne yé chí ane ábhíki rinji menyinj ebhen antwó anchwe, ághok enyinj ene bárèm anjwimem anka be yi achi mmú bebú, ne menyinj ebhen yi ághókó mémbó betanj yi. ²⁵ Enyinj ene yi ághókó éghati yi kponoronj menyinj bhésé bhésé ebhen bechi yi anti, énká yi ankwen besí Mandem anchye yi kenóko, andem be, “Mandem achi ne be tetep!”

Enyú bebhak ndú nchemti yweka

²⁶ Bóma, enyinj ene bábhónó ye beka chi be, mpok báchémé nebhuet amot ndu nenikmuet, mbák mmu amot achyé nekway, achak antónj Eyonj Mandem, anefu andem enyinj ene Mandem aká yi andinj, ne mbák achak andem kepi ndú eyonótak ene yi abhíki rinji, anefú ánéne yo ndú eyonómbonj. Ká ká

yéntiki enyinj embak ane echye bo mankem betanj ndú baraka Mandem. ²⁷ Mbák bo báchi abhen bárèm beyonótak ebhen bábhíki rinji, eri bati apay, ne yé bati arat mandem. Ne bábhonj berem menyinj mmú amot amot, ne mmú achak ambak ane ánéne menyinj ebhen bárèm. ²⁸ Ke mbák yé mmu apú menene ndú eyonómbonj, yéntiki mmu ane ábhónó akap wu ánychókpá kprák amem echeme Nkwó Kristo, andem nako beyonótak ebhen yi ábhíki rinji ne mmuet yi ne ntá Mandem. ²⁹ Bóbati apay, mbák epu no, bati arat, mándem menyinj ebhen Mandem aghati bhó, bachak mánde chak menyinj ebhen bó bárèm. ³⁰ Ne mbák Mandem aká mmu ane achi choko andinj enyinj ane bárèm, ánkúsi kprák. ³¹ Bo abhen bárèm menyinj ebhen béfú ntá Mandem bákway beka no amot amot be bó mankem mángók enyinj ene Eyonj Mandem érem be émfyé bho nti. ³² Bó abhen bábhónó akap berem menyinj ebhen béfú ntá Mandem bákway bekem mmuet manchoko kprák, be mándinj mpok ane bákway berem kepi. ³³ Mandem apu Mandem ebyok, áyánj sembónj chi eyonj emot ne kprák ndú nkwo yebe.

Mbó enyu echí amem bakwó bho Mandem ankem, ³⁴ baghoré bábhonj becheko kprák amem becheme bónkwó. Bábhíki bhonj berem kepi. Bábhonj besepimuet mbó enyu ebhé Moses érem. ³⁵ Mbák enyinj echí ene bo báyánj berinj, mámbép maném abhap anywóp. Echi enyinj ntánwóp ntá ngoré berem kepi amem echeme bónkwó. ³⁶ Kwae! Eyonj Mandem ébho chi ntá yeka ke? Ke chí be ndiere ntá yeka ke yo échwóbhé? ³⁷ Mbák mmu akáysí be yi achi ndemekepinti, ne ye bé abhonj akap ane Efónó Mandem achye yi, ándinj bé enyinj ene méshinj-ne ntá yeka chí enyinj ene Yesu Acha ághatí me nsinj. ³⁸ Mbák mmu abhíki ka be echí enyu eyó, báké ka yi nkwo.

³⁹ Bóma, bónj ye ka beyá ekwak be Efónó Mandem ányché bhe akap beghati bho menyinj ebhen béfú ntá Mandem, ne báké kanj bo be báké rem beyonótak ebhen bábhíki rinji. ⁴⁰ Bábhonj beka yéntiki enyinj sayri ne ebyok ti.

15

Yesu apetnsem ndú nsepém

¹ Bóma, nchí yanj betik bhe éti Mbok Ndáindí ane ngatí nyaka bhe, bábhúre yo anti ne báté kpirí ndu yo. ² Mbok Ndáindí-ne ke Mandem áset bepeme bhe, mbák mándák ambi bekem yo ne betanj. Mbák épú enyu eyó, no mánoko chí ndéndem.

³ Nnéme enyinj ene méghati bhe mbó enyú bághatí nyaka me nkwo chí be: Kristo agú nyaka éti bebá bhese mbó enyú Ekáti

Mandem éréme nyaka be chonj émfakari. ⁴Bábhéme yi ne égháká nókó manywap arat, Mandem aká yí apetnsem ndü nepém mbó enyü Ekáti Mandem éréme nyaka be chonj émfakari. ⁵Atónj ye mmuet ntá Píta ne, ansem mpok, ntá bõnto bhi bati byo ne apay. ⁶Atónj ye mmuet ntá mpáý bakonjo bhi mpok amot. Báýá bácha bati hõndret etay (500). Yëndu mbók eyap mánánj bágu, beyá bhap bábhuet nepém. ⁷Abhesi ye ntá Jems ne, ansem mpok, ntá bõnto mankem. ⁸Ndü ngwenti, abhesi ntá ya nkwo, mme mmu nchí mbó mmó ane bábhé ndu mpok ane bábhíki bhakanti be chonj mámbe yi. ⁹Ndü nkwo bõnto Yesu, mme ke nchí ansem mankem, nke kwáy mmu ane bo bábhíni be munto mbonyune méchyé nyaka bõnkwo Mandem beyá esõjõri. ¹⁰Ke éti berindu Mandem, nchí mmu ane nchí echonj, ne berindu bhi ne me bépú nyaka ndéndem. Bépú nyaka ndéndem mbonyune nkú betik nchá yéntiki munto achak, yëndu epu chí ne betanj ebha ke ndü betanj Mandem ndü berindu ebhi bechi ne me. ¹¹Ndu echi no, yé chí mme ke ngátí nyaka bhe Mbok Ndíndí, yé chí bõnto báchá, bese mankem ségháti bho chí nkúbhé Mbok Ndíndí ére éti Yesu Kristo, ne yo ké be mánókó.

Bawú bábhonj bepetnsem ndü nepém

¹²Mbák Mbok Ndíndí ane ségháti bho achí be Kristo apetnsem ndü nepém, ná ye mbók yeka bákway berem be bawú bapu petnsem ndü nepém? ¹³Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndü nepém, nó Kristo abhíki petnsem ndü nepém, nó menyinj ebhen ségháti bhe éti yi bechi chí ndéndem ne neka eneka ne yi nechí chí ndéndem. ¹⁵Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndü nepém, nó sésé chí nsé éti Mandem, ndu ségháti bho be Mandem aká Kristo apetnsem ndü nepém. Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndü nepém, nó Mandem abhíki ké Kristo ampentsem ndü nepém ne nó neka enese nechí chí ndéndem. ¹⁶Echí enyu yo mbonyune mbák bawú bapu petnsem ndü nepém, nó Mandem abhíki ké nyaka Kristo ampentsem ndü nepém. ¹⁷Ne mbák Kristo abhíki petnsem ndü nepém, nó neka enese nechí chí ndéndem, ne nó bebú ebheka bebhuet be anti. ¹⁸Mbo enyu yo ke echí, mbó bo abhen mánókó Kristo bágu máném. ¹⁹Mbák ndiere éti nepém enen fá amik ke sébháká nti ne Kristo, nó ndü bõ mmik mankem ebep ebhe yesé echa.

²⁰Ke échí tetep be Mandem aká Kristo apetnsem ndü nepém ndu betanj be chonj yí anka bawú mámpetnsem ndü nepém. ²¹Mbo enyü newú néfueré ntá mmu amot, ke

netwó fá mmik, nó ke neperénsem ndü nepém nkwo nefuere ntá mmu amot ke netwó. ²²Nkúbhé mbó enyü bõ bágu mbonyune bachi bebhárfé bho Adam, nó ke Mandem áku chonj bõ mankem abhen bábháre mmuet ne Kristo mámpetnsem ndü nepém. ²³Ke yéntiki mmu abhonj bepetnsem ndü nepém ndü mpok ane Mandem afyé. Kristo ke áyámbi áperénsem ndü nepém. Mpok yi apet átwó ké bõbhi bápet chonj nsem ndü nepém. ²⁴Mmik amay ye, Yesu Kristo ansot awónem amfáy befõjó ebhen bébhõjó betanj amfáy bho, ansot kéfó eki anchye ntá Mandem mmu achi Etayi. ²⁵Yesu abhonj bekem kéfó kpáte Mandem anka bõmpap abhi mámdop mbó enok ene yi anyaja bekak amfay. ²⁶Múmpap ane Mandem ánanja chonj ndü ngwenti chí newú. ²⁷Echi mbó enyü Ekáti Mandem érem be, “Mandem afyé yéntiki enyinj anten yi.” Ke berem be, “Menyinj menkem béchí anten yi” abhíki tonj be Mandem mmu afyé menyinj menkem anten Kristo ábhák nkwo anten yi. ²⁸Ke mpok ane Mandem áku menyinj menkem mémbak anten Kristo ké mbonj Móywi afyé mmuet anten Mandem, mmu afyé yéntiki enyinj anten yi, be Mandem aywínti ambak Mfo, ne yé mmu achak áké bhak mbó Mandem.

²⁹Mbák bawú bápú petnsem chonj ndü nepém, ntí ane bájwíti bho ndü ntí bo abhen bawú achi be yi? ³⁰Mbák bawú bápú petnsem ndü nepém, ntí ane séká newú mpoknkem achi be yi? ³¹Bõma, nchí anyü newú mpoknkem. Nchí rem nó ntá yeka mbonyune mépányu éti yeka ne ntí be betik Yesu Kristo Acha yesé ebhen mékú bekú báchi bõbhi. ³²Mpok nchí etak Efesos, mbõnj beyá esõjõri ne bo abhen báchi are. Ntiki nsáy mébhõnj ndü nenu enén ménú enén nku ne nnyábhí eyo mbák bawú bapu petnsem ndü nepém? Mbák bapu petnsem ndü nepém, “Sényié, sényü, mbonyune mandü mpok ségu.” ³³Báké ró bo mándwo bhe. “Ókò ne ngép, óngép aghép.” ³⁴Bõnj nkaysi ane achi chak, mándwo bebú. Mbók ayeka bábhíki rinji Mandem wáwák. Nchí rem nó be ntíánwóp ankem be.

Enyü mmuet ane bawú bápentsem ne yo

³⁵Mmu akwáy bebhep be, “Chonj Mandem anka bawú mámpetnsem ndü nepém ná? Bápentsem ne ntiki enyü mmuet?” ³⁶Mbák mmu ámbép nó, nó achí echinjímu! Bábhíki rinji be, mmu ámpí mbwot, mbák yo abhíki yambi angu, apú chak ángó? ³⁷Ne enyinj ene mmu ápi, puyé chí nneré nchwi ne puyé nneré mbwot achak, chí mónyese nchwi, mbák épú nó, mónyese mbwot achák. ³⁸Ke Mandem áchyé nyésé mbwot enen bápí aywi mmuet ane nó néchak, néngo, nembonj mbó enyu yi áti bé émbák. Yéntiki enyü mbwot áfu

amik ambónj chí ayi enyü mmüet. ³⁹ Menyinj ebhen bébhónj nepém bebhaj mmüet kekúri kekúri. Bakwánwanj bábhónj ayap enyü mmüet, nnya ébhónj eyap enyü mmüet, kenen kebónj eyap enyü mmüet, ne nsi ébhónj eyap enyu mmüet. ⁴⁰ Mmüet menyinj ebhen bechi amfáy échí kekúri ne mmüet menyinj ebhen bechi fá amik. Ne beri menyinj ebhen amfay béchi kekúri ne beri menyinj ebhen fá amik. ⁴¹ Mmok abhónj ebhi beri, ntanj ábhónj ebhi beri, mambe ábhónj ebhap beri, ne mambe ábhónj beri kekúri kekúri.

⁴² Enyuyo ke ebhak mpok Mandem áku bawú mámpétnsem ndü nepém. Mmüet ngú ane bábhémé, ápópó. Ke mpok yi ákú bawú mámpétnsem ndü nepém, mmüet nkwa ábhák chí ane ápú gu wáwák. ⁴³ Mpok bábhémé mmu, erene yi ébèp ne apú bhónj betanj. Mpok Mandem áku bawú mámpétnsem ndü nepém, mmüet eyo ári, ambónj betanj. ⁴⁴ Mpok bábhémé mmu, bábhémé mmüet bó mmik. Mpok Mandem áku bawú mámpétnsem ndü nepém, mmu ábhónj chí enyü mmüet ene amfay. Mbák mmüet bó mmik achi, nó mmüet ene amfay ebhónj bebhak nkwo. ⁴⁵ Ekáti Mandem éghati bhese be, “Adam, mmu Mandem áyámbi aghoko, achi nyaka nkwanwanj ane achi nepém.” Ke Adam ane áfú ansem chí Efónj né yi áchyé nepém. ⁴⁶ Puyé mmüet ane Efónj Mandem áchyé ke ayambi. Ané bó mmik ke áyámbi, ke ane Efónj Mandem áchyé antwo chónj ansem mpok. ⁴⁷ Mandem aghókó mmü mbi chí ne ntóp, ane átwó ansem afú chí amfay. ⁴⁸ Bó mmik mankem báchi mbo mmu ane Mandem ághókó ne ntóp, ne bó mfay mankem báchi mbo mmu ane áfú amfay. ⁴⁹ Nkúbhé mbo enyü séchi mbo mmu ane bághókó ne ntóp néne, mpok átwó ane sébhak mbo mmu ane áfú amfay.

⁵⁰ Bóma, nchí ghati bhe be enyü mmüet ene sébhónj epú kway bebhak ndü nebhuet ane Mandem achi Mfo are, ne enyinj ene égugu epú kway bechákó ndü nebhuet amot ne enyinj ene epu kway begu wáwák. ⁵¹ Ghók ká, nchí ghati bhe enyinj ene échí bhésé bhésé ntá yeka. Besé mankem sépú gu chónj, ke báyibhiri mmüet eyese. ⁵² Chónj sémbónj mmüet ekó témchók, ndü mómbinj mpok ane mmu ákiep amík, ndü mpok ane mmbá ane ngwenti ákwéné. Mpok eyo, bawú bápetnsem ndü nepém ne mmüet ene épú gu wawak; ke mányibhiri bhese abhen sechi pé témté, sémbónj mmüet ekó. ⁵³ Ebhak enyu eyo mbonyune mmüet eyese ene épópó ebhónj beyibhiri endóp mmüet ekó ene épú gu wáwák. Ne enyinj ené égugu ebhónj beyibhiri endóp chí ene épú gu wáwák. ⁵⁴ Mpok eyo, chónj émfakari be mmüet eyese enyibhiri enyu yo, be enyinj ene Ekáti Mandem éghati bhese émfú tetep. Nó chí be, “Mámen newú. Básot

awónem amfáy newú ndak amay.” ⁵⁵ Newú, betanj ebhe amfay nepém bechi fá? Betanj ebhen ósöt besak bho béchi fá? ⁵⁶ Bebé ke béchyé newú betanj. Bebhé Mandem ke béchyé bebá betanj. ⁵⁷ Ke sénkáká Mandem be achyé bhese awónem amfáy bebá éti enyinj ene Yesu Kristo Acha ywese áká. ⁵⁸ Bóma, abhen ekonj, ndü échí nó, té ye ka kpirí, ké fere amó. Dók ká ambi beká betik Acha ne bati yeka ankem mpoknkem, téndu bárijí be betik Yesu Kristo Acha ebhen báká bepú nem ndéndem.

16

Nkáp ane báchwop ndu bekwak bati bo Mandem

¹ Béyinjí nkáp ane báchwop ndu bekwak bo Mandem, bábhónj beká mbo enyu ngátí bónkwó abhen atú Galéshia mánká. ² Ndi yéntiki nywóbbhé neywémmüet, yéntiki mmü ywéka ámburé enyinj, bekonjo nkáp ane yi áká betik ábhónj, be báké chwop bakap chí ndiere mpok ane ntwó awu. ³ Nnáj ngáká awu, chónj nsinj ekáti nchyé ntá bo abhen báyábbhé beto Yerúsalem ne akap aywéka. ⁴ Ne mbák eri be menkwó ndók, chónj ndak ne bho.

Enyü Pól ati beko ne bo abhen yi ati begho

⁵ Chónj ntwó begho bhe mpok nnáj mfuéré atú Masidónia mbonyune mbónj nti befuet are. ⁶ Ngufú chónj ntat ne be mandú, ne ékway bebhak ndü eso enkem. Mpok ánkway ye ane mérónj ebhak ene mérónj, mánkwak me ndók aré. ⁷ Mpu yanj be ntwó ngó bhe mfuere fuet. Mbónj nti bétwo betat ne bhe, mbák Mandem ankwak. ⁸ Ke mbónj bebhak fá Efesós kplate mpok Epá Pentekos ankwáy. ⁹ Mbónj eriti mbi beká esayri betik fá yéndu beyá bo manú bechyet me mbi.

¹⁰ Timóti anánj ántwó awu, kém ká yi sayri, enyu ené yi ábhónj manák bebhak ne bhe. Yi chí mmü ane áká betik Mandem mbo me. ¹¹ Ndu echi nó, báké ró yé mmu ámbiyák yi. Tik ká yi sayri be ámpetnsem ntá ya. Batí bónkwó ne mme sénónj yi.

¹² Mbák chí mano ywese Apólos, ngátí yi beyá mpok be ántwó awu ne bónkwó bachak mángó bhe, ke abhíkí ka bétwo néne. Chónj antwó mpok yi ábhónj epok.

Beyonj ngwenti

¹³ Bák ká pé, mánte kpirí ndü neka eneka ne Yesu. Bón ká netanjánti, mánte sené. ¹⁴ Yéntiki enyinj ene báká, ká ka yo ne ekonj.

¹⁵ Bóma, bárijí be ndü bo Akáiya mankem, efo ene Stefánas ke éyámbi bekonjo Yesu Kristo, ne báchíe nepém enap ndu bekú betik be mánkwak bo Mandem. ¹⁶ Septí ká mmüet ntá bó mbo abho ne ntá yéntiki mmu achak ane áchéme mmüet ne bho ndü betik. ¹⁷ Mbónj beyá manák be Stefánas ne

Fōtunátos ne Akaikōs bātō fá, mbonyune netwó wap achi mbō bhe bē nkwo bātō. ¹⁸ Báfye me nti nkúbhé mbō enyu báfyé bhe nti. Chíé nókó ká menyū bo bhō kenókó. ¹⁹ Bakwó bho Kristo abhen Esia bátó be bakak. Akwíla ne Príska ne bōnkwo abhen bácheme nōkō eket eyi bátó be beyā bakak ndū nnyén Acha. ²⁰ Bōmayese abhen fá mankem bátó bakak. Kaká ká bati nkwo sayri mbō bō Kristo. ²¹ Mmē Pōl, ke nchí sñ bakak amēn ne awó wa. ²² Mbák mmú achi ane ábhíkí kōñ Yesu Kristo Acha, eyak émbák ne yi. Acha ywese, twó! ²³ Berindu Yesu Acha mémbák ne bhe. ²⁴ Nkōñ bē mankem. Sérōp chí ndū nsoñ amōt ndu ébháré mmuet ne Yesu Kristo.

Ekáti Pól ene éjwi bepay ntá Nkwó Kórint

¹ Me Pól, munto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne Timoti, mómáyese amat. Nchí siŋ ntá yeka bónkwó Mandem abhen etók Kórint ne bo Mandem mankem abhen báchi atú Akáiya ankem.

² Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántónj be beríndu, mánychye be kpák.

Pól áchye bakak ntá Mandem ndú yi afyé bho nti

³ Sémbítí Mandem ne Chi Yesu Kristo Acha ywese. Achí Mandem ntínso ne áchye bhese nepóptíntí. ⁴ Achye bhese nepóptíntí ndú besòŋori ebhese menkem be sénkwáy bechye bo abhen báchi ndú yéntiki enyú esòŋori nepóptíntí. Nkúbhé nepóptíntí enen Mandem áchye bhese mpok esòŋori, ke nékú sénkwáy bechye bo abhen báchi ndú esòŋori nepóptíntí. ⁵ Ndu séghó beyá esòŋori éti sébháre mmuet ne Kristo nó ke Mandem áfuet ntá Kristo bechye bhese nepóptíntí. ⁶ Sébhónj esòŋori chí bé Mandem anchye bhe nepóptíntí, ampeme bhe. Ne Mandem áchye bhese nepóptíntí chí be sénkwáy bechye bhe nepóptíntí. Enka mánkway ye bebhoŋ ekébhénti ndu bete kákátí ndú nkúbhé besòŋori ebhen sébhónj. ⁷ Sébháka nti ne bhe, ne sebhiki bhónj becháy mbónyune serinj be ndú báká bebhoŋ esòŋori mbo bhese, Mandem áchye bhe nkwó nepóptíntí mbo enyú yi ákú ne bhese.

⁸ Bóma, séyán mándinj beyá besòŋori ebhen sébhónj awu atú Esia. Báchye bhese nenyok enen néyá necha. Éka séfere ntí ndú sékáysi be ndak ywese ámay. ⁹ Esòŋori éyá kpát séróbhe noŋ chí newú. Ke éfakari nyaka nó chí beka séndinj be sépú kwáy bekwak mmuet eyese. Séghó bé sébhónj besiki nti ne Mandem mmu ákwáy beka bawú mampetnsem ndú nepém. ¹⁰ Mandem áfere bhese ndú newú, ne chónj andok ambi bepeme bhese. Sébháka nti chí ne yi be chónj ampet ampeme bhese. ¹¹ Be nkwó bábhónj bekwak be se ndú nenikímuet. Ne chónj beyá bo mánychye nóko Mandem bakak éti yese, beyinj berinti ebhen yi átnjós bhese éti beyá nenikímuet.

Nti ane Pól awupsi nkaysi berónj Kórint

¹² Enyinj ene ékú sédép awó anti chí be batí yese ágháti bhese be nepém enese nechi sayri ne bó mmik, sayri sayri ne bhe. Sékú menyinj mbo bo Mandem ne nti nemot ne tetep ndu sébhíki koŋo nerinjíndak enen bó

mmik. Sékú nó chí ndú beríndu Mandem bechi ne bhese. ¹³⁻¹⁴ Enyinj ene bápáy ndú bekáti ebhese chí enyinj ene echi bhese anti, sebhíki bhese yényinj. Yé bábhíki jwimem néne beyinj enyú bo sechi, nókó ká be chónj mánjwimem sayri ewak émot, be nywop Yesu Acha átwó, mánkway bedep awó anti éti yese nkúbhé mbo enyú besé sédép mbure awó anti éti yeka.

¹⁵ Téndu mpú makati nyaka wáwák be chónj mánsiki nti ne me, mbónj nkaysi beyambi bétwó awu ntá yeka be manák begho me ámbák ne bhe ndónj epay. ¹⁶ Mbónj nyaka nkaysi béte awu ntá yeka ke mfaet ndok atú Masidónia, mpét nté bégho bhe mpok mfú atú Masidónia nchí petnsem, be eyó énkú mámbónj mbi béchye me nekwak ndú nekó enen mérónj Judéya. ¹⁷ Nchí kú nyaka mbo bó mmik ke? Mmú mmik ke árem enyinj émot ankú chí échák. ¹⁸ Téndu Mandem achi tetep, enyinj ene ngátí bhe puyé eyónj ene nkwá mmu ákú enyinj émot ankú chí echak. ¹⁹ Yesu Kristo Mmó Mandem ane Silvánas ne Timoti ne me ségháti nyaka bhe éti yi ndú nkwó ayeka apú mmu beyónj beyónj. Enyinj ene yi ármé, yó ke yi ákú. ²⁰ Chi befaet ntá Yesu ké bariép Mandem mankem áfú tetep. Éti yó ke sérém ndu nnyén Yesu Kristo bé “Amen” * ndu bechye Mandem kenókó. ²¹ Mandem ke áchye bhese ne be betanj be sénté kpirí ne Kristo. Yi ke afyé bhese bé sémbák bóbbhi, ²² afyé bhese erinj amuet, betónj be sechi bóbbhi. Akú nó ndu áchye bhese Éfónj Bedyere mmu achi amem bati yesé ndu betónj be chónj anchye bhese yéntiki enyinj echak.

²³ Mandem achi ntísie wa be mpú séné. Ntí ane mbíki petnsem Kórint chí be mbíki yanj mpét nchye bhe esòŋori échák. ²⁴ Sébhíki yanj besot chí betanj beghati bhe menyinj ebhen bábhónj ménoko. Sérinj bé bábhónj báte kpirí ndú neka eneka ne Yesu. Séyán chí be sénchem amó ne bhe senka betik be manák ameka anja.

2

¹ Éti eyó ké nkú nti be mpú pere twó awu ntá yeka ndónj achák ndu mbíki yanj bechónj bati ayeka amem. ² Mbák nkú bati áchnónj be amem, agha achák áchi awu ane ákway beka me mbónj manák? Pú nkúbhé be mbák nkú bati áchnónj be amem? ³ Éti eyó ke nsíj bhe ekáti ene. Nsij yó enyu eyó be nnán ntwó awu, be bho bábhónj bechye me manák, báké kú nti nenchónj me amem. Ndjínj sayri be mbák nchí manák, be nkwó bábhak manák. ⁴ Nsij be ne beyá bebe anti, ne basémé, ne babhese amík. Mbíki siŋ bechónj bati ayeka amem. Nsij chí beka mándinj be nkonj be tontó.

* 1:20 Amen: Chi “Émbák nó” ndú eyónjstok ene bo Israel.

Eri befojori mmu ane áchyé esəjəri

⁵ Ke mmú ane átwò ne esəjəri, abhíkí ká chi me. Mbókí yaj be'em tontó, ke ngó be áká chi be mankem. ⁶ Ntəmsí ane beyá bhəka báká be mánychə mmu wu akway nò. ⁷ Fojori yé ka yi, mánychə yi nepəpntí be menyin beke tan mencha yi enyu ené yi ákpíkí fere amó. ⁸ Nchí ník ye be mmuet be mámpet mánkə yi angó be bákəj yi tetep. ⁹ Nti ane nsíní bhe ekátí əyó chi be mmó be ngó mbák chəj mánkə yəntíkí enyinj ene ngátí bhe. ¹⁰ Yəntíkí mmu ane báfojori bebú bhi, me nkwo nchí fojori yi. Ne məfojori mbák enyinj echi mbəj ene əyən be mámfəjori yi. Nchí fojori yi éti yeka ndu nnyen Kristo mmu átó me. ¹¹ Ebhəj bebhak enyu əyó be Satan áké bhəj betəj amfay yese. Besé babhəj serinj nkaysi yi.

Betikí Kristo ebhen sékə bechi mbə erítí eriep ntá Mandem

¹² Mpok nchwóbhé Troas ndu beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Acha ánéné mbi ntá ya. ¹³ Yé nò, nti nébhíkí pəp me amem ndu mbíkí ghó mmuere wa Táytəs aré. * Ngati ye bho be, “Mánchəkó sayri.” Mfa ndək atú Masidónia.

Befuet ntá Kristo, sənú sənsət chi awónem

¹⁴ Bakak ámbák ne Mandem mmu anú ansət chi awónem. Asət bhesé mbə batemé nenu abhen bákémé ebhínenu ne əya bese mbi mpoknkem ndu séróbhé nu chi ebhe Yesu néne. Yəntíkí ebhak ene sérəj, Mandem áfuet ntá yese beku bo mándíní Kristo ndu sékə Mbok Ndíndí ántáká nókó mbə erítí eriep mbánkem ¹⁵ Bapəm ayese achi mbə bawet erítí eriep amen Kristo áchyé ntá Mandem. Eriep əyó étáka ndú nkwo bo abhen Mandem ápəme ne ndú nkwo bo abhen bákó chi ndú mbi newú. ¹⁶ Ntá bo abhen bákó ndú mbi newú, eriep ene echi chi mbə ebéptí eriep ené əwáy bho way. Ke ntá bo abhen Mandem ápəme, séchi erítí eriep ene échyé nepəm. Ntíkí mmu ákway beku ené enyú betik? ¹⁷ Beyá bo básət Mbok Ndíndí ane bəghati bho mbə mbi beyanj nkáp. Besé sépú nò, séghati bho Mbok Ndíndí chí ne nti nemət, ndú betəj Kristo, ne serinj be amík Mandem achi bhesə amuet.

3

Pól ákə betik mbə mmú Nku Nkó

¹ Enyinj ene sérəm éti mmuet eyese éké ká mánkaysi be sépet séyən chí be mándinj enyu bho séchi. Bo báci abhen bábhəj bétwó be ne bekátí ebhen bérəm erítí éti əya. Menyú bo bho, bápət báyən nò chi be mánychə bho bekátí be mántəj ntá bo bachak? Bese sépú

nò. ² Bə bábhəj ke báci ekátí ené érəm erítí éti betik ebhesə. Básinj ekátí əyó chi amem bati ayese, * be yəntíkí mmu ampay andinj enyú bo séchi. ³ Ne bātəj kponjorəj bə Kristo ke ásíní ekátí ene ató bhese ne yó. Abhíkí sinj yó ne enəkəkati. Asinj yó chí ne Efónó Mandem mmu áchyé nepəm. Abhíkí sinj yó ndú bəgbáká batay. Asinj yó chí amem batí bakwəjwanj.

⁴ Sékway berem menyinj ebhen mbənyune sésíkí nti ne Mandem ndú nnyen Yesu Kristo. ⁵ Ebhíkí təj be bese babhəj sérəm be sékway bə abhen bákú betik ebhen. Mandem ke áká sənkwáy beku bho. ⁶ Nkúbhé Mandem ke áká sənkwáy bebhak bakú betik, ndu bəghati bho éti Nku Nkó. Nku Nkó ane əyən be, nebhó néne, bo báké kəjə chí ebhé mbə enyu básíní nyaka, ke sébhəj beghok chí Efónó Bedyere. Ebhé étwó mmu chí ne newú ke Efónó Bedyere átwó chí ne nepəm.

⁷ Bərinj be yəndu nku nsí ane átwó ne newú, áká nyaka bo mángo betəj Mandem kponjorəj. Mandem asinj bebhé ndú bəgbáká batay achyē ntá Moses. Ené Moses asəp bérəj ntá bo Israel ne batay yó, bediéré Mandem béré ghó yi besí. Ndu asəp bediéré Mandem ebho mémay nəkə. Yé nò, yé mmu wap kekway beyinj yi besí tebhe tebhe. ⁸ Mbák ékway bəbhak nyaka enyu yó ndú mpok nku nsí, ná ne echəj, ndú mpok nku nko? Betik Efónó Bedyere mmu áchyé nepəm bebhəj betəj bediéré Mandem tontó encha mpok nku nsí. ⁹ Nku nsí átwó nyaka ne ntəmsí. Yé nò, abhak chí enyinj ené étəj betəj Mandem. Néne, Nku Nkó, yó ane áká sərbák chak besí Mandem, abhəj bətəj betəj Mandem ancha Nku Nsí. ¹⁰ Tetep, ndú ndak ane, nku nsí abhíkí bhəj betəj mbənyune sérəbhe kəjə chí Nku Nkó ane áchá nku nsí ndú átəj bediéré Mandem tontó. ¹¹ Tetep, mbák nku nsí ane abhíkí tat ákway nyaka betəj bediéré Mandem, Nku Nkó ane abhíkí bhəj ngwenti abhəj betəj bediéré ebhi ancha ane nsí.

¹² Təndu sébhəj nébhakántí, sébhəj ngəngəj ne sékú menyinj ne netanjanti. ¹³ Moses ákúti nyaka besí bhi ne nden mpoknkem ane bediéré Mandem ebhen bəghó besí bhi bəbhó memay mandú mandú, be bo Israel báké ghó ndú ménəmsí. Sépú bhesə yənyinj. ¹⁴ Bo Israel bəghó nyaka bediéré Mandem, yé nò, bəgwót batí yap amem. Enyu əyó ke echi ne bebhərəbhə bhap kpáte echəj. Yəntíkí mpok ane bápəj bekátí Mandem ebhen nku nsí, ebhak chí mbə be nden əyó akúti bati yap, ne ékə bo báké jwimem ndú enyinj ene bápəj. Ndiere

* 2:13 “Mmuere” fá, chí “Nti mbetok Yesu”.

* 3:2 Mbok bekátí ebhen te nebhənet bérəm be, “Amem bati yeka”.

Kristo ke ákway beferé ekúti eyo ndú bati yap. ¹⁵ Nkúbhé enyu yo ke échi kpáte echonj. Yéntiki mpok ane bápáy basinj amen Moses, bápú jwimem, mbonyune ébhak ntá yap chi mbó be básot enyinj bákuti batí ayap. ¹⁶ Ke mpok mmu átikínsem ndú esí nepém eni, átwò ntá Acha be amferé enyinj ene ékúti nti eni. ¹⁷ Néne, Acha ane sérém nò éti yi ákà menyinj chi ne Efónó Mandem, ne yéntiki ebhak ené Efónó Acha achi ne bho, bábhonj nganganj. ¹⁸ Néne, bese bo sébhíki pere bhonj nden ane ákúti bati yese, séghò bediéré Acha, ne séyíbhiri bebhak mbó yi. Ne ndú séyíbhiri neñók ne neñok, bediéré ebhi béghò bhese amuet ménja mendok noko chi ambi. Acha mmu ákà menyinj ne Efónó Mandem ke ákà embak nò.

4

Mandem chi Mandem bediéré

¹ Téndu sérinj be Mandem ntínso ke áchyé bhese betik ebhen-ne sékà, sépú fere amó. ² Séféré nti ndú menyinj ebhen bétwò ne ntíánwóp ne ndú bebépti menyinj ebhen bo bakú ansem ansem. Sépú kú betábhá ne mmu wáwák ne sepú má beyíbhiri Eyonj Mandem. Enyinj ene sékà chi beghati bho tetep Mandem enyu ené yéntiki mmu ákway berinj be sechi bó tetep besí Mandem. ³ Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achi chi mbó enyinj ene echi bhésé bhésé, ábhák enyu eyo chi ntá bo abhen bachi ndu mbi newú. ⁴ Bó bho bápú jwimem ndú Mbok Ndíndí mbonyune Satan mmu achi mandem mmik anémé bó amik be báke noko Mbok Ndíndí. Yí apu yanj bó mangó bediéré ebhen béghò. Nò chi, bediéré ebhen befú ndú Mbok Ndíndí éti Kristo. Apu yanj bó mandinj enyú Kristo achi, Kristo mmu achi enyu émòt ne Mandem. ⁵ Sépú kò beghati bho éti mmuet ayeze. Séghàti bho chi éti Yesu Kristo ne be yi achi Acha. Mbák chi bhese babhonj, enyinj ene séghàti bhe chi be sechi chi bó betok bhéka éti Yesu. ⁶ Ndú nebhónet, ené Mandem ághoko mmik, arem be bediéré mángóó ndú ejuri, ne ebhak nò. Nkúbhé Mandem ke ákà bediéré ebhi béghò amem bati yese. Ne séghò bediéré Mandem ndú béghò besí Kristo ne sérinj néne enyú bediéré Mandem bechi.

Sechi mbó beté ntóp ebhen keném kechi aré

⁷ Bediéré ebhen béghò bese anti chi nném enyinj. Yé nò, bese babhonj sechi chi mbó beté ntóp, betanj ti. Eyo étònj be, beyá betanj ebhen sébhónj béku betik Mandem befú chi ntá yi, puyé ntá yese. ⁸ Mpok ne mpok, báchyé bhese besonjri menyú ne menyú, ke besonjri bho bepú bókoti beté ntóp ebhen bhese sechi. Echa bhésé enyú sébhónj béku ke sepú fere amó. ⁹ Mányòk bhese, ke Mandem apú ró bebhak ne bhese. Bádep bhese amik,

ke bápú kway beway bhese. ¹⁰ Yéntiki ebhak ene sérónj, besonjri ebhen séghò bechi mbó be sépókó newú Yesu amuet sékò ne nò. Éti yo, bo bághò nepém Yesu ndu nékà betik amuet yese. ¹¹ Tetep, sechi anyú newú mpoknkem éti Yesu, ne eyo ékú Mandem ántónj enyú nepém enen mbonj Yesu Acha nékà betik ndú mmuet eyesé ene épú tat fá amik. ¹² Sékà ye newú, bé mánkway bébhonj nepém enén nébhiki bhonj ngwénti.

¹³ Téndu sébhónj nkúbhé efónó neka mbó mmú ane areme mbó enyu echi amem Ekáti Mandem be, “Nnókó, ne éti yo ndem”. Bese nkwo sénoko, ne éti yo séghàti bo Mbok Ndíndí. ¹⁴ Sérinj be Mandem mmu ákú Yesu Acha ápérénsen ndú nepém, áku chonj besé nkwo sémpetnsen ndú nepém ne yi, ne ansot bhese ne bhe sémbak ne Yesu ndú nebháét bechakó bhi. ¹⁵ Besonjri ebhen menkem bechi chi ndú beri ebheka, be ndú beríndu Mandem bégháká ntá beyá bho, ménkú bo abhen báchyé Mandem bakak mánjá mándok noko chi ambi, be bo mányché nókó Mandem kenókó.

Nkonjo Yesu chi mmú ekébhénti

¹⁶ Téndu sérinj menyinj ebhen, sépú fere amó. Yéndu betanj ebhen nkwo mmuet mémáy méndok noko chi ambi, Mandem ákú sembónj noko betanj beko amem bati ayeze yéntiki nywóp. ¹⁷ Ne besonjri ebhen séghò fá amik béchi mandú tontó, ne bépu tat. Békwák bhese kwak be sénkway bo abhen séchwé ndú beyá manjá Mandem ewak émòt. Manjá amó acha yéntiki enyinj ne abhiki bhonj ngwenti. ¹⁸ Sépú yinj ye menyinj ebhen bo bághò ne amik. Séyinj chi ebhen bápú ghò, mbonyune menyinj ebhen bo baghò béfuere faet. Ebhen bápú ghò ke bebhak mpoknkem.

5

Chonj mmuet ane apu gu amen ane agu

¹ Sérinj be mmuet ayesé ane fá amik achi mbó bétem. Mbák bétem ebhen ménkwén, Mandem áchyé bhese eket ekò awu amfay. Puyé chi bakwánwanj ke bághókó yo, mbonj Mandem ke áchyé mmuet nkò yo, ne yo abhíki bhonj ngwenti. ² Tetep, séchi ndú nedí kebhò fá amik ne sénónj ne beyá ekwak be Mandem anchyé bhese mmuet ekò ene echi amfay, ³ be ndu afyé yo bhese amuet, séké bhak bebhò bewo. ⁴ Ndú bétem ebhen sechi aré néne, sébhónj esonjri ne séchí ndú nedí kebhò. Ebhíki tónj be séyánj Mandem ámféré mmuet ane ágù. Séyánj chi be yi anchyé bhese mmuet nkò, be enyinj ene epu gu émen ene égu. ⁵ Mbonj Mandem ké ákú sémbák bo abhen sékwáy bébhónj mmuet nkò yo. Achyé bhésé Efónó eyi mbó nkem bé chonj anchyé bhese mmuet nkò yo nkwo tetep.

⁶ Sébhōŋ ye nti netaŋ netaŋ mpoknkem ndu sériní be, ené sébhuét ndú mmuet ene, sépú kway bebhak amfay ne Yesu Acha. ⁷ Ndú nepém enese fá amík sébhōŋ neka ne yi. Sépú ghō yi ne amík. ⁸ Sébhōŋ nti ne éri ntá yese be sendó mmuet ene sendak sembak enyōp ne Acha. ⁹ Ndú echi ye nō, yé sébhuét chí fá amík, yé séchí chí awu ne yí, nném enyiy chí bé sénkū menyiy ebhén beka yi ámbōŋ maŋák ne bhese mpoknkem. ¹⁰ Ntí achi be yéntiki mmu abhōŋ béte besí Kristo mmu átāŋ bo mankem. Chōŋ yéntiki mmu ambōŋ nsáy ane ákwáy ne yi békōŋo nepém eni fá amík. Mbák sékū beri, chōŋ sémbōŋ erítí akap, ne mbák sékū bebá, sémbōŋ ntémsi.

Yéntiki mmu ákwáy bebhōŋ mbi bebhak sayri ne Mandem

¹¹ Ndu sériní be átāŋ chōŋ bo mankem, sébhōŋ becháy ne Yesu Acha. Bechay ebhen békū séfýe ye betāŋ ndu beka be bo mánōko be menyiy ebhen séghāti bhō bechi tetep. Mbōŋ Mandem ariní bhese sayri, ne nkáysi be be nkwo báriní enyū bo séchi. ¹² Ebhíkí tōŋ be sépet séyāŋ beka mándiní menyū bo sechi. Séyāŋ chí beka mándiní ntí ane bábhōŋó bépanyu éti eyese bé mándiní enyū bábhōŋó békéme bo abhen bárēm ebábu éti yese. Mpányu yap apu yiní enyū nti mmu nechi amem ne Mandem. Báyiní bho chí ndú nté yap achi. ¹³ Mbák séchi bechiní bho mbō enyū mbōk bo bárēm, sébhák nō chí ndu sénū bechye Mandem kenókó. Ke mbák báká be sépú bechiní bho, diní yé ka be sékū betik chí éti yeKa. ¹⁴ Betik ebhen sékū, sékū bhō chí mbōnyune ekōŋ ené Kristo épuri bhese. Sénoko be ndu Kristo ágú éti yéntiki mmu, besé mankem sénāŋ segu. ¹⁵ Agú éti yéntiki mmu be bo abhen báséré nepém nekō enen yi áchyé ne maŋák báké peré bhak chí ndú mmuet eyap. Bapém ayap andōp chí mbō enyū yi áyāŋ mbōnyune éti yap ke yi ágú ne éti yap ke Mandem áká yi áperēnsem ndú nepém.

¹⁶ Bebhō néne, sépú peré yiní ye bho chí bekoŋo nkaysi bō mmik. Enyu eyo ke séyiní nyaka Kristo, ke néne, seriní mbōŋ enyū mmu yi áchí. ¹⁷ Ené étōŋ be mmu ane ábháré mmuet ne Kristo arōp ye chí mmū nkō. Menyiy besí béfuet, ebhen beko be béróbhé.

¹⁸ Mandem ke áká be menyiy ebhen menkem mémbák enyu eyo. Yí ke átó Kristo ánkū sémpétsem ntá yi, ne achyé bhese betik beka bo mámpétsem mámbōŋ kpák ne Mandem. ¹⁹ Eyo étōŋ be Mandem áfuet nyaka ntá Kristo beka yéntiki mmu ámpétsem ambōŋ kpák ne yi. Abhíkí peré yiní nyaka ndú bō bapu bhūere bebhé. Ne afyé ntó amō yese enén nekū bo mámpétsem mámbōŋ kpák ne yi. ²⁰ Séchí ye bo abhen Kristo afyé

ntó enen bhese amō. Mbōŋ Mandem ke áfuet ye ntá yese, ndu ábhini be ne ekōŋ. Ndú nnyén Kristo, sénik be mmuet, pet ka nsem ntá Mandem. ²¹ Éti yese, Mandem akū Kristo mmu ábhíkí ká ye bebá ámbák mbámbu be sémfuet ntá yi sémbák chak besí Mandem.

6

Pól ághō esōŋori mbō munto Kristo

¹ Be se bo sékū betik ne Mandem, sénik be mmuet be báké rō berindu ebhen yi atōŋo bhe mémbák ndéndem. ² Yi árēm mbō enyū básiní be,

“Mpok ákwáy nókó betōŋ be berindu,

ngók nenikimuet eneka,

nywōp bépeme bho nekwáy nekō, nkwak bhe.”

Ghók ká, néne chí mpok ane Mandem áyāŋ betōŋ be berindu, néne chí mpok ane Mandem áyāŋ bepeme bhe.

³ Sépú ká yényiní ene échét mmu mbi ne Mandem be bekwené béké bhak ndú betik ebhese. ⁴ Enyiy ene sékū, séntōŋ be séchí bō betok Mandem tetep. Sébhōŋ maŋák mpoknkem. Sébhōŋ esōŋori menyū ne menyū, yé nō sébhōŋ maŋák mpoknkem. ⁵ Mánāŋ baden bhese, mánāŋ báfōŋ bhese ekerēkenōŋ. Mánāŋ báguép ebyok be bō mányché bhese esōŋori. Séyanāŋ gu betik. Mpok ne mpok, séke bhōŋ mbi bebhure kenó ne énechbhe nekō bhese te nenyí menyie. ⁶ Bati yese achi amem pépép, ne sériní tetep ane Mandem. Sébhōŋ ekébhéntí ne bho, ne sébhōŋ berinti. Éfōŋó Bedyere achi ne bhese, ne sékōŋ bo tetep. ⁷ Séghāti bo chí menyiy ebhen bechi tetep. Betāŋ Mandem béchi ne bhese. Séchí chak besí Mandem ne eyo echi mbō menyiní nenu ebhen békwák bhese sénu ne bōmpap abhese, sénchet bō mbi bebhōŋ bhese. ⁸ Mbōk bho báchyé bhese kenókó ke bachak bábyak bhese byak. Mbōk bho bárēm eriri éti eyese, ke báchák bárēm chí ebábu éti eyese. Bo básót bhese mbō bō bapu, ené sérēm chí tetep. ⁹ Bo bárēm be agha ariní kpik bhese, yé nō bo báriní bhese sayri. Echi mbō be ségūgu, yé nō, séchí nepém. Báchyé bhese esōŋori, ke sépú gú. ¹⁰ Séchí ndú esōŋori, yé nō, sébhōŋ maŋák mpoknkem. Séchí amō apay, yé nō sékū beyá bo bábhōŋ beyá áfók. Echi mbō be sébhíkí bhōŋ yényiní, yé nō, sébhōŋ yéntiki enyiy.

¹¹ Bé bo Korint, séghati bhe yéntiki enyiy kponōroŋ ne sēnene bati yese ntá yeKa.

¹² Bábhíkí fu bese anti, be ke bábhíkí peré kōŋ bhese. ¹³ Nchí ghati bhe menyiy mbō mmu ane árēm enyiy ntá bóbbi. Nené ká bati ntá yese, nkúbhé mbō enyū sékōŋ bhe.

Báké nyóp mmuet ne bo abhen babhiki noko Yesu

¹⁴ Báké nyóp mmuet ne bo abhen bábhiki noko Yesu. Enyiy ene echi chak besí Mandem, ébhon yi beka ne ené épú chak. Bediére bekway bébhak nebhuet amot ne ejuri ke? ¹⁵ Kristo abhon yi beka ne Satan? Mmu ane ánókó Yesu abhon yi beka ne mmu ane ábhíki noko? ¹⁶ Ekerákap Mandem ebhon yi beka ne bōmandem nsé? Bese bo sénókó Yesu ke séchi ekerákap Mandem mmu achi nepém.

“Chon nnte eket eya nenti enap, mbak ne bho. Chon mbak Mandem wap, bō mambak bōbha.”

¹⁷ Eta Mandem árēm ye be,

“Fú ká nenti nap

fap ka mmuét ne bho.

Báké nyóp mmuet ne yényiy ene ébhónj bak-wap,

ne chon mpet nsot be amuet.”

¹⁸ Mandem Acha Betan Menkem árēm mbō enyú echi nebhuet achak amem Ekáti eyi be,

“Chon mbak Etayeka, mambak bōbha.”

7

¹ Abhen ekon, tēndu Mandem áchyé bhesé bariap amen, sō ká amó feré ndú yéntiki enyiy ene ékwáy menyop mmuet eyese ne bati ywese. Séncháy Mandem, sénu bebhak nyáná besí bhi ndú yéntiki mbi.

Manák Pól éti bakonjo Yesu abhen Korint

² Nené ká bati ntá yese. Sébhíki ku yé mmu ebépti enyiy, sébhíki chonji ntí mmu amem, ne sébhíki nyié mmu ebhón. ³ Mpu rem na chi ndu betan be be báka bebú. Nnán njámbi ngátí bhe bé sékon be ne bati yesé ankem, ne yé chi newú yé chi nepém, yényiy épú kore bhesé ne bhe. ⁴ Mbákánti ne bhe tontó. Médép awó anti tontó éti yeka. Báchyé me nepóptntí tontó, ne yēndu sébhòn beyá esonjri, manák ama aya acha.

⁵ Yé chi mpok ane ségháká atú Masidónia sébhíki bhón neywēmuet. Besonjri bere two bebhé menkem. ⁶ Ke Mandem mmu áchyé bo abhen bati apet apu bō amem nepóptntí, achyé bhesé nepóptntí ndu Táytos átwó. ⁷ Puyé ndiere netwó Táytos ke Mandem ásóré bechye bese nepóptntí. Enyiy echak échi be báchyé Táytos nepóptntí mpok yi achi awu ne bhe. Aghátí me enyú bábhónj ekwak be ntwó awu, ne enyú bati ábē bhe amem ne áyóme. Apet aghati me ndú bábhónj nti tontó bete ne me. Eká manák ama apet aya acha. ⁸ Yé embak chi be ekáti ené nsínj bhe éká bábhónj basémé, áyóme apú ne me be nsiy yó. Ndú nebhónet mbón áyóme mbonyune ndínj be yó échyé bhe basémé,

yēndu basémé mō áchí chí ndú mōmbinji mpok. ⁹ Tetep, mbón manák be nsiy be ekáti ke puyé chí éti yó échyé bhe basémé. Enyiy ene éká mbónj manák chí be basémé amen ekáti eyó échyé bhe aká bātíknsēm ndú bebú ebheka. Bebēnti ebheká bechi enyú bebēnti ebhén Mandem áyàn bōbhi mambón. Eká be ekáti eyó ébhíki two ne ménémé ntá yé mmu ywēka. ¹⁰ Basémé amen Mandem ákónj ákē mmu ántíknsēm ndú bebú bhi, antwó ntá yi bé yí ámpémé yi, ne apu two ne áyóme. Ke basémé bō mmik átwó chí ne newú. ¹¹ Bē babhónj mǎngó enyiy ene basémé amen Mandem akonj áká ntá yeka. Nēne, bábhonj beyá ekwak béyibhiri menyiy. Eká báso amō ndú ndak ane ne bábhónj beyá bebēntí éti ndak ané mmu wu áká ne bábhónj becháy éti ndak ane áfakári. Bábhónj beyá ekwak begho me ne báyan tontó be mántémsi mmú ane átwó ne ndak. ¹² Yēndu nsínj ye be ekáti, mbíki sinj chí beka mǎndínj mmu ane áká nefwop ne mmu ane báká yi nefwop. Nsiy chí éti bághó besí Mandem, be bábhónj nti ne bhesé tontó.

¹³ Eyó échyé ye bese nepóptntí.

Báfyé bhesé nti, ne beronj ambi, séchi manák éti manák amen Táytos ábhónj ndú be mankem básóré yi awu sayri, báká nti eni nepop amem. ¹⁴ Mēghàti nyaka bhe chí menyiy ebhen bechi tetep mpoknkem. Ne bábhíki chye me ntíanwóp éti enyiy ené ngátí Táytos ndebhe noko awó anti éti yeka, ne éfú nkwo tetep. ¹⁵ Nēne, Táytos apet akonj be áchá, sayri sayri, mpok yi átik enyú básiéptí yi ne becháy, mǎngwēre noko, ne enyú báká yéntiki enyiy ene yi ághátí bhe. ¹⁶ Nēne, nchí nják, mbonyune mbákánti ne bhe ndu yéntiki mbi.

8

Enyú bō Mandem bábhónj bechye akap ndú bekwak bho

¹ Bōma, séyàn mǎndínj éti berindu Mandem ebhen bakwó bho Kristo abhen atú Masidónia bátónj. ² Beyá besonjri ebhen bō bághó, béka bábhonj mamō tontó. Yé nō, bábhonj beyá manák. Eká bábhonj beyá ekon bechye akap keyiy nsem ndu békwak bo, yēndu báchí ndú beyá kechép. ³ Nchí ghati bhe be báchyé mbō enyú amō yap átnj. Ne mpok báchyé, báchyé mbon echa enyú amó ayap átnj, mbō enyú éfú bho anti. ⁴ Báchyé, mánik noko bhesé mmuet ndon ne ndon ne nti nenkem bé sénchíe bō mbi mánkwák bo Mandem abhen bachi Yerúsalem. ⁵ Nkwó bho Masidónia báká bacha enyu ene sékáysi nyaka be bákway beka. Nném enyiy ane bō báyámbi báká chí be báchyé nepém enap nenkem ntá Mandem Acha. Báchyé ye mmuet ntá yese nkwo ndu bekonjo nkaysi Mandem. ⁶ Táytos anán abho besot bakap

ntá yeka ndú bekwak bachébbhó. Ékú séghátí ye yi be ampetnsem awu ankwak be mándak ambi menanja betikí beríndu ebhen bábhó. ⁷ Bábhon yéntiki enyín ndu mbi Mandem bácha. Bábhon neka ne Yesu erírí. Bághátí bho Mbok Ndíndí éti Yesu sayrí. Bárinj tetep Mandem. Báchyé nepém eneka nenkem ndu beka betik Mandem ne bákon bhese tontó. Kú yeka nkwo betik ndu bechye ne beríndu ebhen beya becha.

⁸ Mpu rem no chí be bábhon beka mbó enyú ngátí bhe. Nchí kú chi be mándínj enyú bó báchák bábhónj ékon ndu békwák. Nkú chi be mámbónj mbi beton be bákon bo bachak tetep. ⁹ Bě bábhon bárinj enyú beríndu ebhen Yesu Kristo Acha átónj bhese. Yéndu yi ábhónj nyaka yéntiki enyín, ayibhiri aróp nchébbé mmu éti yeka be kecherp ékí kénkú mámbák bo abhen bábhónj yéntiki enyín besí Mandem.

¹⁰ Maníé ama ndú ndak ane chí be: Mmíé éyú, bē ké báyambi bechye akap, ne mbónj be ké báyambi bebhon ekwak beka no. ¹¹ Nanjá ye ká betik ebhen bábhó mbó enyú amó ayeka átónj, be nekú yweka ánkó enyumot ne ekwak beka mbó enyú bátí ¹² Mbák mmu abhon nti béchye akap, Mandem áset enyín ene yi áchyé mbó enyú amó yi átónj. Apú bhep mmu ányé enyín ene yi ábhíkí bhónj. ¹³ Mpu rem no chí be mámféré ntu amwet bó bachak mámbay be anti. ¹⁴ Nchí yan chí be ndú bábhónj tontó néne, mánkwak bo abhen bábhíkí bhónj, be mpok bó nkwo bábhónj, mánkwak be ndú mpok ane bábhíkí bhónj. Enyu eyo be mankem bábhak sayrí enyumot. ¹⁵ Echi mbó enyú Ekátí Mandem éghátí bhese be,

“Mmú ane ápókó beyá nenyíé enen néfú am-fay ntá Mandem,

ányie nyaka yényin kerop,
ane ápókó chí mandú abhónj enen nekwáy yi gbák.” *

Bátó Táytos ne mamwete bhi nta bonkwo abhen Korint

¹⁶ Nchí kaka Mandem be akú Táytos ámbónj nkúbbhé enyú nti enen me mbónj ndu bekwak bhe. ¹⁷ Puyé chí be aká beka enyín ene séghátí yi. Yímbon anán abhon ekwak bepet bétwo awu begho be mankem. Éti yo, átwó ye nkwo ndú mmwet eyi. ¹⁸ Sétó manó achak nkwo ne Táytos. Nkwó bo Kristo mbanj enkem bárinj yi sayrí éti betik ebhen yi áká ndu béghátí bho Mbok Ndíndí. ¹⁹ Ne ndu beronj ambi, yi ke bakwó bho Kristo mbanjem báyábhé bé ankó nokó ne bhese ndú betikí beríndu ebhen séká. Séká bhó ndu nkwo enyu eyo bé sénchye Mandem kenókó ne bétónj be sebhon nti békwak bho. ²⁰ Ndú

sékó ndu nkwo, eyo epu chye mbi be mmu ánkáysí be sébhon bati apay. Sésát mpok be yé mmu áké ji bhese beyinj enyú séká ne beyá akabhé nkáp ane. ²¹ Séyanj chí beka enyín ene echi chak, puyé chí ndiere besí Mandem Acha, ke besí bho nkwo.

²² Sétó nkwo mómayese achák ne bho. Sénanj semo yi ndonj ne ndonj, ndu beyá babhi, ne séghó be abhon nti beka betikí Mandem. Néne, áchyé mmwet ndu beka bhó achá mbónj enyu esí mbonyune abháká nti ne be tontó. ²³ Mbák chí Táytos, chí nti nkubetik awa. Aká betik ne me ndu bekwak be. Mbák chí mómayese bachak abho, yéntiki mmu wap achi munto ndú nti bakwó bho Kristo abhen bátó yi, bó bho báchyé Kristo kenókó. ²⁴ Kú yeka bakwó bho Kristo mángó kponoronj be bábhon ékon ne bho, ne be nti achi ane sédep awo anti éti eyeka besí bhap.

9

Mmu ane apí tontó ághem tontó

¹ Nti apu ane méšinj be éti nekwak enen bábhónj bechye nkwo Kristo abhen Yerúsalem. ² Ndínj be bábhon ekwak bekwak ne ngátí nkwo Kristo abhen atú Masidónia éti yeka ndep nokó awo anti be béka mómayese mankem abhen atú Akáiya mánanj bátonji mmwet ndu bechye nekwak te mmíé eyu. Ne betanj ebhen báfyé ndú ndak ane ndu ménnyíkisi bati beyá bhap be mántónji awap akabhé nkáp nkwo. ³ Ké nchí to mómayese abhen nta yeka ndu beka ne nepá ane sépanyu éti eyeka ndú menyinj ebhen áké bhak ndéndem. Ene, chí beka be mánkway bétónji mmwet ne ayweka akap mbó enyú ngátí bhó be chonj mánkú. ⁴ Mbák ntwó awu ne mbok bónkwo Masidónia ené bábhíkí re tonji mmwet sayrí, chonj mbónj beyá ntíanwóp mbonyune ngátí bhó enyú nsíkí nti ne bhe. Mbák émfákárái no, ntíanwóp eneka néya mbonj néncha. ⁵ Étiyo ke nkaysi ye be eri mfyé betanj be mómayese mánjambi mántwo awu mántónji akap ane báfyé bariep bechye ke méntwo. Eri beka be akap wu ámbák chí ane áfú be anti, puyé chí enyín ene mányiere be nyiere mánkú.

⁶ Báké ghokontik be mmú ane apí mbwot ane ábhíkí ya, ághem mbwot ane abhíkí ya. Ke mmú ane apí beyá, ághem beyá. ⁷ Yéntiki mmu abhon bechye akap chí mbó enyú yi akú nti bechye, puyé chí ne basémé anti, ne ékébhak chí mbó be bápuri yi puri, mbonyune Mandem akonj mmu ane áchyé akap ne manjá. ⁸ Ne Mandem abhon betanj bechye bhe áfók ane aya acha be mámbonj yéntiki enyín ene échébbé be enyu ene éya encha kpát mánkway bekwak bo abhen

* 8:15 Yijj Esodós 6.18.

menyiñ bechebhe bho. ⁹ Echi mbø enyü Ekáti Mandem érem be,

“Mmu Mandem achi awó fúú. Achye bo abhen eyap epu keyiñi nsem. Berítí betik ebhi bépú nem.” ¹⁰ Chon Mandem mmu áchyé mbwot ntá nkwanjanki ne áncyé nenyié menyie anchye be nkwo mbwot, anka yo anjá ancha, ne anka berítí betik ebheka ménchyé beyá mbwot. ¹¹ Chon Mandem anchye bhe keném ndü yéntiki mbi be mánkway bechye tontó ne awó fúú. Ne akap ayweka wu ámfuet ntá yeşe angaka ntá bo abhen bätö wu ntá yap, ne ánká bó máncyé Mandem bakak. ¹² Betik ebhen-ne báká békwák nkwo bo Kristo ndu menyu bepau. Békwák bə mámbonj menyin ebhen bechebhe bho ne békwák bə máncyé Mandem beyá bakak. ¹³ Ndü bächémé nkáp ne bächyé bo bho, bätön be bákönj tetep ane Mbok Ndíndí ane bārem be mánókó. Ndü bächyé enyu yo ne awó fuu ndu bekwák bho ne bo bachak, bo bāgho ne bächye Mandem kenókó. ¹⁴ Ndu beronj ambi, chon bó mánik noko mmuet ntá Mandem éti yeka. Bābhonj ekonj begho bhe mbonyune bāgho beyá berindu Mandem amuet yeka. ¹⁵ Sénkáká nókó Mandem ndü akap ane yi áchyé ane mmu apú kway berem enyü wu achi.

10

Pól aká mándíñi be yi achi münto tetep

¹ Membonj Pól ke nchí nik be mmuet ndü nnyén Kristo mmu ábhónj ekébhénti ne nesepfímmet. Chi me mmu mbók bho bārem be mpok nchí ne bhe besí ne besí nchí rem kepi ne becháy, ke mpok mpu ne bhe nchí siñ be bekáti ne betanj beyonj. ² Nchí nik be mmuet be báké puri me be mbák bebébebe ne bhe mpok ntwó awu. Ndíñi be mbonj bébhak bebébebe chi ne bo abhen bákáysi be sékú menyin mbø bō mmik. ³ Yéndu séchí ndü mmiki ne sépú nu mbø bō mmik. ⁴ Menyini nenu ebhesé puyé chi ebhen bakwāñwanj. Mandem ke áchyé bhese bho, ne bébhonj betanj bechontj bepok ebhen bōmpap abhesé bābhése. ⁵ Séchontj netanjnyu ne yéntiki enyin ene éte bechet bo mbi be báké riñi baraka Mandem. Sékém yéntiki enyü nkaysi mbø mükəñonj ane bákémé ebhínenu, ne sékú yo ándóbhe ghok chi Kristo. ⁶ Mpok mánanj bächye mmuet enkem ntá Mandem, chon séntonj mmuet bétémsi yéntiki mmü ane átanjnti ne Kristo.

⁷ Bāriñi menyin ebhen beyiñi me chi amfay amfay. Mbák ye mmu arinji sayri be yi achi nkonj Kristo, ándiñi be bese nkwo sechi bakonj Kristo mbø yi. ⁸ Yé embak chi be nchí dep awó anti tontó mandú ncha enyü mbónj beku éti betanj ebhen Yesu Acha áchyé bhese, eyo epu ka mbónj ntáñwóp. Achyé

me betanj ebho chi beku mángo, puyé beku mánkwen. ⁹ Mbáki yanj embak mbø be mēsät bekáti ebhen mēsín beku mámbonj becháy. ¹⁰ Mbok bho bārem be, “Bekati Pól ásinj betanj becha ne beyonj ebhi bétök mmu te anti, ke mpok yi achi ne bhese, apú bhonj betanj ne apú rem yényin ene échwé bo anti.” ¹¹ Menyü bōbhə bābhonj berinji be menyin ebhen sésinj ndü bekáti mpok sépú awu, bó ke sékú chonj mpok sébhak awu ne bhe.

¹² Puyé be sémə beyenti mmuet ne bo abhen bákak mmuet. Ke neyenti mmuet enap ne bati ndu betonj be bācha bho, nétön chi be bābhíki bhonj mbónj kebonj. ¹³ Mbák chi bhese, sépú pányu encha enyu sébhónj beku. Séti bewenti chi ndü ndiere ane Mandem afyé be sénka séngwenti aré, ne be nkwo bāchí ebhe eyese. ¹⁴ Sébhíki kinj ndiere ane Mandem afyé mpok séyambi sétwó ntá yeka. Bese babhonj ke séyambi sétwó bhe ne Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. ¹⁵ Sépú kinj ndiere ane Mandem afyé ndu ebhesé betik. Sébhaka nti chi be ndü neka eneka ne Kristo négö néndak noko chi ambi, chonj betik ebhesé nkwo nenti eneka méngo mendók noko chí ambi. ¹⁶ Mbák échi no, chonj sénkway beronj beghati Mbok Ndíndí amem betak bechak ebhen yé mmu abhiki re ka betik aré, kepányu éti betik ebhen bə báká ndü ebhe mmu achak. ¹⁷ Ke Ekáti Mandem érem be, “Yé agha ane áyanj bəpanyu, ámpányu éti enyin ene Mandem Acha aká.” ¹⁸ Puyé mmu ane árem eriri éti mmuet eyi ke Mandem Acha ástot ne marják, chi mmu ane Mandem árem eriri éti yi.

11

Pól árem be betik ebhi bechi kekúri ne ebhen bōnto nsé

¹ Nchí níkmuet be mánkepnti ne me ndu nchí rem kepi mbø echinjímu. Kép ká nti ne me. ² Diñi ká be nkönj be ne mpabhamík ane Mandem. Nsot be mbø ngosónj ane ábhíki riñi mbakanen ne nnánj mfyé bariep ne mmü amot ane ábháy bhe. Mmü wu chi Kristo. ³ Ke mbonj becháy be bōfú bákway berwo bhe mbø enyü Satan ásré nyaka bapu mi arwó Ifa, énkə nkaysi ayeka ampokə bhe mángure ebhi, kepere konj mbi Kristo ne nti nemot enen nchí pépép. ⁴ Nchí rem no mbonyune echi mbø bhe mbák mmu atwo ntá yeka aghati bhe enyin, yé yi árem chi éti Yesu achak ane achi kekúri ne ane séghati bhe menyin éti yi, mánoko noko. Ne yé árem chi éti efónjé ene echi kekúri ne Efónjé Mandem mmu mánene bati ntá yi bákaka, ne yé árem chi éti Mbok Ndíndí ane achi kekúri ne ane mánókó, mánsre sot amə apay. ⁵ Mbáki kaysi be bo abhen básot be bachi manem bōnto bacha me. ⁶ Ngufú mbáki riñi berem

kepi, ke ndinji enyini ene nchi rem, ne senan sika be mandini no kponoro ndon ne ndon, ne ndu beya babhi.

⁷ Mpok ngati bhe Mbok Ndinidi Mandem, mbiki bhep be nkap. Nseptimuet nta yeka ndu bekwak mambak manem bo. Nka nyaka no chi bebá ke? ⁸ Nchi sot nyaka nkáp ntá bakwá bho achak ndu bekwak bhe. ⁹ Ne mpok nchi awu ne bhe nke bhon nkáp mbiki chye ye mmu yweka esonori mbonyune bati bmayese abhen bafu atu Masidonia ke bache nyaka me nekwa. Mbiki chye bhe ntu wa be mamproka wawak. Ne enyu eyo ke nchi bhak. ¹⁰ Ndu tetep Kristo achi ne me, nchi rem be ye mmu apu kway beka me mbot bedep awo anti ndu atu Akaiya ankem. ¹¹ Nchi ka no ndak yi? Chi be mbiki kon be ke? Wawak! Mandem arini be non be!

¹² Ne enyini ene nchi ka, chon ndok ambi beka yo, be mkpot beka bo abhen barém be baká betik ebhap nkubhé mbo enyu méka ebha. ¹³ Menyú bóbho puyé bonto abhen tetep. Chi bo abhen bayibhiri mkpa, ne barwó bho ndu betik ebhen bo baká be bachi bonto Kristo. ¹⁴ Ndak ane apu ane maknkay. Ye chi mbon Satan ayibhiri mkpa anka mbo be achi angel ane bediere Mandem bégho yi amuet. ¹⁵ Epú ye enyini maknkay mbak baká betik Satan baká nkwo mbo be bachi bo abhen baká menyini ebhen bechi chak besi Mandem. Ndu ngwenti yap babhchon chi nsay betik ebhen bo baká.

Pól adèp awó anti éti besonori ebhi mbo munto Kristo

¹⁶ Mpet nchi rem be, ye mmu áké kaysi be nti abhiki kway me amem. Mbak bakaysi no, sot ka me enyu ene bakway beghok enyini ene mmu ane nti abhiki kway yi amem arém, be menkwó ndep awo anti mandú. ¹⁷ Enyini ene mérém puyé enyini ene Acha aghati me. Nchi rem chi mbo echintimu. ¹⁸ Tendu beya bo bapanyu éti menyini ebhen bakwanwan basot be bebhon menwop be mangok noko nsé yap, babhchon ye beghok menyini tetep ebhen mbonó béghati bhe éti mmuet eya. ¹⁹ Bé bho bachi barinjindak, bachoko mangoko noko menyini ebhen bechinti bho barém ne manak. ²⁰ Baká bo abhen babhare bhe mbo basem ne manyie bhe nsem amot, ne manyiere be amik, ne bayini be fuu kpát baden be. ²¹ É! Mbiki bhon no chi betan-e! Fonorí ká me be mpú ka menyini ebho nta yeka.

Chon ndok ambi berem mbo echintimu. Yentiki enyini ene éka mmu ándep awo anti, me nkwo mékwáy bedep awo anti éti enyini eya. ²² Mbak bádep awo anti bé bachi bo Hibru, me nkwo nchi mmu Hibru. Mbak bachi bo Israel, me nkwo nchi mmu Israel. Mbak bachi bebharébho Abraham, me nkwo nchi ebharémw Abraham. ²³ Mbak bachi

bó betok Kristo, me nchá bhó. [Nchi rem mbo ebhokori mmu.] Nka betik nchá bó mankem. Nchwe kenon ndon ne ndon ncha yentiki mmu, mantem áya acha, ne ndop kékwót begu ndon ne ndon. ²⁴ Bo Israel manan bádep me nnet ne ékpá ndon esá nsem neku ne enwi. Baká no ndon etay. ²⁵ Bó Rom báden me ne ékpa kenon ndon érat. Bo bátémti me ne batay ndu beway ndon amot. Achwi abet anyén ne me ndon érat. Achwi árákati amem manyu éka ngókonyen ndu beti mémat ne nywop némat. ²⁶ Mfóri newú beyá mpok ene mérén neko. Mfóri newú amem manyén ane ájwí ágbóko, mfori newú amo betantí baghép ne amó batí bo Israel ne abhen bapú bo Israel. Mfóri newú amem betok begho, ne amem baso, ne amem manyu ne amó bónkwo abhen betábhá. ²⁷ Nnan nka betik, nsoroní mmuet beyá mpok nke kway bebhare kenó, ne nchókó nsay nke kwáy bebhon ye manyiep menyu ne nenyie enen nékwáy me, ne mbáep ákók me ndu mbiki bhon nden bekuti mmuet. ²⁸ Besonori bechak béchi ke mbiki pere yan berem éti besonori yentiki ewak. Puyé chi ndiere menyini ebhen. Mbón beyá basémé beyini enyu ene béka bakwó Kristo bachi. ²⁹ Agha ákway bebhon békwéné ke ékebhak nta ya mbo be me ke mbónó bekwéné ebho? Agha bakway beka yi ankwén ndu bebá ke nti kedú me amem ne bebénti?

³⁰ Mbak mbon bedep awo anti chon nka no chi ndu menyini ebhen beton be mbiki bhon betan. ³¹ Mandem Mmu achi Chi nta Yesu Acha arini be mpú sénése.

Bakak ámbak ne ye ngwenti ti. ³² Mpok nchi etok Damaskos, Góhano ane mfo ngo Aretas afyé, áchye eyon be batemé nenu mambaheri noko nyúbha ane etok enyu ene bo bakway bekem me. ³³ Ke bónkwo bakú nchwe amem ekay ene báséré nnik are bátó ndu mbok ane achi ankok, básébbe me amik, mbue.

12

Pól adèp awó anti mbonnyune abhon nti ne bonkwo Korint

¹ Mbon beron ambi bedep awo anti yendu nsay apu aré. Ke dó ka ngati bhe éti kenó amik anti fuu, eken ngó ne menyini ebhen Yesu Acha áká me ndini. ² Ndinji mmú ane achi nyaka nkon Kristo. Eghaká mamié byo ne anwi echon ene Mandem ásré yi te amfay. ³ Mpet nchi rem be ndini be Mandem asot nyaka mmu wu árok Paradays* ne yi, ke chí ndu éfónó ke chí ndu nkwo mmuet a, mbiki rini. Mbon Mandem ke arini. ⁴ Aré, aghók menyini ebhen mmu abhiki bhon beghati bho enyu bo bechi, ne mmu apu kway mbon berem enyu bechi. ⁵ Mbon bedep awo anti éti

mmu wu, ke mpú ká nò ɛ̀ti mmaé́t eya. Nchi dep awó anti chi ɛ̀ti menyin ebhen bétɔ́n be mbíki bhɔ́n betan. ⁶ Yé embak chi be nchi yan bedep awó anti mpú bhak echin̄tímu mbɔnyune nchi rem chi tetep. Ke mpú ká nò ndú mpú yán be yé mmu ánkáysí be ncha enyú mmu ene yi ághá ne ené yi ághòk mèrem be nchi.

⁷ Ndu beka be nké pányu ɛ̀ti beyá menyiní maknkay ebhen yi áká mendin̄jí, áchyé me eson̄jori. Mbák mbó mmu ane báfyé yi nsé amuet. Eson̄jori eyo ebhak enyini ene Satan átó be ényíéré me amik, énkaj me nke pányu. ⁸ Nnik Yesu Acha mmuet ndon érat be yi amfere me eson̄jori ene amuet. ⁹ Ke akeme me be, “Berindu ebha békway ne wó mbɔnyune betan ebha bétɔ́n kpon̄jorɔ́n chi amuet bo abhen mmuet apú bhó.” Ndu echi yé nò, chɔ́n ndòk ambi bedep awó anti ne manák ɛ̀ti mbíki bhɔ́n betan, be betan Kristo mémbak ne me. ¹⁰ ɛ̀ti Kristo, nchi ye manák be mbíki bhɔ́n betan, yé básòkoti me sòkoti, yé menyin bétan̄ja tan ntá ya, ne yé nchi bhɔ́n nyenok menyu ne menyu, ne yé báchyé me chi beson̄jori. Echi nò mbɔnyune mpok ane mbíki bhɔ́n betan ke nchi tan sayri.

Pól abhɔ́n nti ne bɔ́nkwo abhen etòk Korint

¹¹ Ndem kepi mbó echin̄tímu. Bè ké bápúri me nka nò mbɔnyune, be ke bábhɔ́nò beghati bhó enyú mmu me nchi. Yéndu mpú yényin, bɔ́nto abhen báyon̄n nò manyén ayap amfay bábhiki cha me. ¹² Mpok nchi awó ne bhe nka menyin betan be be nchi múnto tetep. Mbón ekébhénti ne nka menyiní maknkay menyu ne menyu. ¹³ Ndiere enyini ene mbíki ká ntá yeka ené nka ntá bakwó Kristo bachak ncha chi be mbíki bhep bhe nekwak? Fonjori ká me ndú nefwop enò!

¹⁴ Din̄jí ká be nnán ntón̄jítí bétwó begho bhe ndu ndon ene éjwí érat. Mpú bhak chɔ́n ntu ntá yeka mbɔnyune be ke m̄yan, puyé bakap ayeka. Echi nò mbɔnyune puyé m̄mbó ke babhɔ́nò bebhuere menyin ntá bachi ne manò bhap, chi bachi ne manò ke bábhɔ́nò bebhuere menyin ntá b̄bhap. ¹⁵ Chɔ́n mbón beyá manák bechye yéntiki enyini ene mbón̄jò, yé chi mmuet eya, ndu bekwak bhe. Ndú ekon̄ eya ne bhe égò éndòk nòkò chi ambi, eyeka ne me émay nòkò may ke?

¹⁶ Sayri sayri, bákà ne me be mpok ntwó awu, mpú sòt nyaka menyin ntá yeka, yé nò mbòk b̄rém be nchi mmu betábhá, ne be nchi sòt menyin ebheka ndu ngwáy. ¹⁷ Ndú nkwo bho abhen ntó ntá yeka, yé amat ábhíki sòt nnyén ena berwó bhe. Épú nò ke? ¹⁸ Nnik nyáka Táytos ne mamáyses be mántwó awu ntá yeka. Atwó nókò asòt menyin ebheka ndú ngwáy ke? Me ne Táytos sébhɔ́n chi nkaysi

amat. Pú nò? Bese ne yi sébhɔ́n chi ekakáneko émat. Pú nò?

¹⁹ Abhen ekon̄, bákáysí be ndu mpok ane nkem sérém menyin ebhen chi ndu bétán̄já mmuet ntá yeka ke? Wáwák! Sérém chi enyú Kristo áyan be séndem ne besí Mandem. Sékà yéntiki enyini chi be m̄nséné ndú mbi Mandem. ²⁰ Mbón becháy be ngufú mpok ntwó awu begho bhe nchi kway betemeri bhe ndu nte ane mbíki káysí betemeri bhe, ne be nkwo mángò be mpú ndu nte ane bákaysi begho me. Ngufú, nchi kway betemeri bhe ndú bágwá, ne ndú bábhɔ́n mpabhamik ne bati, ne ndú echókónti, ne ndú m̄njem menjéme, ne ndú báchɔ́nti manyén bati, ne ndú enan̄ti, ne ndú epin bekáysí be bácha bati, ne ndú bákà menyin táká táká. ²¹ Mbón becháy be nnán mpet ntwó awu chɔ́n ɛ̀ta Mandem ánkà mbón ntíanwóp besí ebheka, ne mbak ndú nedí kebho ɛ̀ti beyá b̄o abhen bákà nyaka bebá ne bábhuet beka bepó menyin, ne epúsí, ne manyie bepá epusi.

13

Ndú ngwenti, Pól áyèp bɔ́nkwo Korint batu

¹ Ndon ane áká érat ene nchi twó begho be báké ghókantik be Ekáti Mandem érem be mbák bo mándem be mmú áká ndak, bábhɔ́n bétwó ne batisie bapay, mbák apu nò, barat. ² Mpok ntwó awu ndú nekò enen néjwí ndon epay, njep batú bo abhen bákà bebá ne bɔ́nkwo bachak mankem. Néne, mpet nchi semti bhó ené mpú awu nkúbhé mbó enyú nka nyaka mpok ntwó awu be, mbák mpét ntwó, mpú r̄o bhó enyu eyo. ³ Chɔ́n nka mángò berin̄ menkem ebhen bétɔ́n kpon̄jorɔ́n be nchi rem chi menyin ebhen befú ntá Kristo. Apú kem be mbó mmú ane ábhíki bhɔ́n betan. Átan̄ betan ebhi mpok áchi nenti eneka. ⁴ Yéndu bágó yi ndú ekotákátí mbó mmu ane abhiki bhɔ́n betan, Mandem áká yi apetnsem ndú nepém. Bese nkwo sebhiki bhɔ́n betan ndu sébháré mmuet ne yi. Ke ndu sétòk bhe, chɔ́n sémbɔ́n nepém ne Kristo ndú betan Mandem.

⁵ Chák ká mmuet begho mbák, ndú ekakáneko eyeka, bákòno menyin ebhen m̄ánókó. Yin̄jí ká mmuet. Mbák epu nò, nò bákwen nemo. ⁶ Nókó ká be chɔ́n mángò be sebhiki kwen nemo. ⁷ Sénikmuet ntá Mandem be báké ká nefwop. Sépú ká nò chi beka bo mángó be séchi chak. Séyan̄ chi be m̄mbák chak, yéndu bákway beyin̄i bhese mbó bo abhen babhɔ́nò bekwéné. ⁸ Yé embak yi, sepú kway beka enyini ene échet tetep mbi. Sékà chi enyini ene eku tetep ane Mbok Ndindí ándókó nókò ambi. ⁹ Sébhɔ́n manák mbák b̄atan, ye embak chi be sebhiki tan. Sénikmuet ntá Mandem be neka eneka néngó nenjwi poot.

¹⁰ Nti ane nchí siŋ ekáti ene ntá yeka ambi ambi chi be mpok ane mētṵwə chəŋ awu, nkésət betarŋ ebhən Mandəm áchyé me mbak beběbebe ne bhe. Mandəm achyé me bhə chi bekə mānte ndŭ neka eneka, puyé chi bekə mānkwen.

¹¹ Bōma, berəŋ ndŭ ngwenti, ghók ká maníé ma, mānchəkə sayri. Nyuré ká ekakáneko eyeka, māmbak eyəŋ émot ne bati. Bák ká sayri ne bo báchák. Mbák mānkə nə, chəŋ Mandəm mmu ákəŋ bhese ne áchyé bhese kpák, ambak ne bhese, ambak ne bhe. ¹² Káká ka bati sayri mbə bo Mandəm.

¹³ Bónkwə mankem abhən báchí fá bátò nkṵwə bhe bakak. ¹⁴ Yesu Kristo Acha ántəŋ be beríndu, ne ekəŋ Mandəm embak amem bati yeka, ne eyəŋ émot ene Efóŋó Bedyere áchyé embak ne be mankem.

Ekáti P̄l ntá Nkwō Galéshia

¹ Mē P̄l mūnto Yesu Kristo ke nchí s̄ij ekáti ene. Puyē bakwāñwan̄ ke báyábhē me, ne puyē nkwā ke átó me. Chí Yesu Kristo ne Mandem Etayese mmu aka Yesu ampetsnem ndu nepém. ² Nchí s̄ij ntá yeka bōnkwo abhen atú Galéshia, ne bati bōnkwo abhen báchí fá ne me bachem ne me béto be bakak. ³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántōn be berindu, mánychē bhe kpák. ⁴ Yesu Kristo achyē nyaka mmuet eti bebú bhese ndú mkpáká mmik bebú ane echōñ. Aká nō békōño nkaysi Mandem mmu achí Etayese. ⁵ Yi ke bo mankem bábhōñó béchyē kenóko ngwenti ti. Amen.

Mbok Ndíndí amat ke achi

⁶ Echí me maknkay bé bātīñ bārō Mandem mmu ábhíñí be eti berindu Kristo be mambák bōbhi, ne bārōbhē koñō chí Mbok Ndíndí achak. ⁷ Puyē chí mbōñ be Mbok Ndíndí achak achi, ke mbók bo báfyē bhe ebyok anti ne báyan chí béyibhiri Mbok Ndíndí eti Kristo ndú enyīñ echak. ⁸ Ke yē embák chí bese, yē chí ángel ke ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí bhe, eyak embak ne yi. ⁹ Mbō enyū s̄enán̄ séghátí bhe, mp̄et nchí ghati bhe be yē agha ane ághátí bhe mbok ane achí kekúrí ne ane séghátí nyaka bhe, mánókó, eyak embak ne yi.

¹⁰ Nchí yan̄ ne chí be bo mankak me ke? Wáwákí Mandem ké m̄eyan̄ ánkák me. Nchí yan̄ chí bé bo mambōñ manják ne me ke? Mbō mmuét chí mmu ane nchí yan̄ be bo mambōñ manják ne me, mbū mpú mmōbetok Kristo.

Mbok P̄l afu nyaka chí ntá Kristo

¹¹ Bōma, d̄injí ká be Mbok Ndíndí ane ngátí bhe abhíki fu ndú nkaysi bakwāñwan̄, ¹² abhíki fu ntá nkwā, ne yē nkwan̄wan̄ abhíki tōñ me. Mbōñ Yesu Kristo ke ákú mendíñí yō. ¹³ Bághok enyū nepém ena nechi nyaka mpok mékōñō bep̄ijí bo Israel, bághók ndú nchí chyē nyaka bōnkwo Mandem beyā esōñri, nnu noko be nnánjá nkwo wap. ¹⁴ Nchí nu nyaka tontó békōñō bep̄ij abhen bachĩmbi bha. Ne nchí koñō nyaka mbi Mandem bo Israel ne ntí ena nenkem, kpát ncha bo Israel báchák abhen ekaká nebhe eya.

¹⁵ Ke Mandem anán̄ ayap nyaka me te ndú mpok ane bábhíki re bhe me. Ayap me eti berindu ebhi, abhīñí me be mbak mmōbetok ayi. ¹⁶ Abhōñ manják beka mendíñí Mōywi, be mbōñ mbi beghati bho Mbok Ndíndí eti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel. Aká nókó

nō, mbíkí rōñ ntá yē mmu be anchyē me manie. ¹⁷ Yē chí Yerúsalem mbíkí ko ndak begho bo abhen báyámbi bebhak bōnto ke mēt̄wō ansem. Ndakórōñ tée atú Arébia, ke étáré nókó, mp̄etsnem Damáskos.

¹⁸ Efaéré nókó mamié arat, ndak Yerúsalem begho Pita. Mbak ne yí ndu manywap nekú. ¹⁹ Nke gho yē mūnto achak are, ébhíki faét Jems, manō Yesu Acha. ²⁰ Enyīñ ene mēsīñ ntá yeka echí tetep. Mandem arīñí be mpu s̄ense. ²¹ Mfá nókó Yerúsalem, ndak nkó atú Síria ne atú Silisha nkwo. ²² Bé bōnkwo Kristo atú Judéya bábhíki re gho nyaka me ne amík. ²³ Bághók nyaka ghok menyīñ ebhen bo bārēm eti ya be, “Mmú nyaka áchyē bhese esōñri, arōbhe ghati chí bo be mbák mmu ásikinti ne Yesu Kristo, Mandem ápeme yi, ené nkúbhē nesikinti ne Kristo ke yi ánu nyaka béchōñti.” ²⁴ Ekú bo bare biti Mandem eti ya.

2

P̄l atemeri bōnto abhen Yerúsalem

¹ Efaéré nókó mamié byo ne anwi, mp̄et nkó ndak Yerúsalem ne Banábas. Nsot Táytos sérók ne yi. ² Ndak mbō enyū Mandem aka nyaka mendíñí be mbōñ bérōñ aré. Ngáká nókó are, me ne bōbati séchókó ansem ansem, nkwa bo mándíñí Mbok Ndíndí ane méghátí bo abhen bápú bo Israel. Nkwa nō be betik ebhen mēkū ne ebhen mmuét beka beke bhak ndéndem. ³ Táytos mmu ákō ne me abhak mmu Grik. Yē nō, báke te mbōñ kákátí be mánsíp̄ yi. ⁴ Ke bō nse bachwe ndu nkwo bakoñō Yesu ansem ansem mánjan̄a noko be mansyep yi. Mánōne báchwe ndu nkwo ywese ndu begho enyu sébhōñó ngangan̄ amfāy bebhé bo Israel, ndu sebhare mmuet ne Yesu Kristo. Báyan̄ nyaka be sémp̄t̄nsem ndu kesem antene bebhé bo Israel. ⁵ Séke chyē bho mbi ye mandú. Séke yan̄ be bo manchōñti tetep ane Mbok Ndíndí, t̄ndu bábhōñó berōñ ambi menoko yō. ⁶ Mbák chí bo abhen báyábhē bé mámbák bōbati ntá bōnkwo, betan̄ ebhap bebhíki bhōñ yēnyīñ beka ne me. Mandem ápú tōñ k̄erín̄ámik. Bó bábhíki tōñ me yēnyīñ ekō mémáká ndú Mbok Ndíndí ane méghátí bho. ⁷ Bághó be tetep, Mandem ke afyē Mbok Ndíndí amōya be ngati bo abhen bápú bo Israel, nkúbhē mbō enyū yi aka ne Pita be yi angati Mbok Ndíndí ntá bo Israel. ⁸ Nkúbhē mmu ane áchyē Pita betan̄ beka betik ebhen ntá bo Israel, ke áchyē me nkwo betan̄, beka bo ntá abhen bápú bo Israel. ⁹ Jems ne Pita ne Jōn báchí nyaka mbō bekwap nenti bōnkwo. Bághó noko bé Mandem afyē betik ebhen amōya tetep, bákáka me ne Banábas ne amó ndu bétōñ bé besé ne

bhə sechi eyəŋ émət. Séka ne bhə bé me ne Banábas sebhəŋ bəroŋ ntá bo abhen bápú bo Israel ne Mbok Ndíndí, bə mándək ntá bo Israel. ¹⁰ Enyíŋ émət ke baghati bese, nə chí be, seke ghəkəntik bechye nəkə nekwaŋ ntá bachébhébhə abhen Yerúsalem, nkúbhé enyíŋ ene echi nyaka me anti béka.

Pəl aji Píta amem etək Antiək

¹¹ Píta átwə nókó Antiək, nji yi besí bhi mbənyune akə nyaka enyíŋ ene epu chak. ¹² Mpok yi áyámbi átwə, are nyíé nenyíé ne bo abhen bápú bo Israel. Ke bo abhen Jems áto bátwə nókó, abho bəya mməet ansem, akerepe nyíé nenyíé ne bo abhen bapu bo Israel, ndu áchay nkwə bo abhen bərəm be babhəŋ besyep yəntiki nkoŋo Yesu ane apu mmu Israel. ¹³ Bo Israel bachak abhen bachi bakoŋo Yesu babho beka betábhá mbə Píta, enyu ené, yé chí Banábas nkwo aká enyumət mbə bhə. ¹⁴ Ke ngó nókó be bápú kə ndəŋ amət ne tetep ane achi ndu Mbok Ndíndí, mfate ngati Píta besí bhap mankem be, “Mbák wə mmu Israel ákə mbə mmu ane apu mmu Israel, ndaká yi ónu beka bo abhen bápú bo Israel mámbák mbə bo Israel?”

Neka enen mmu abhəŋo ne Yesu ke néka mámpeme yi

¹⁵ Besé babhəŋ séchí bo Israel, botayese nkwo bo Israel. Sépú bo abhen bápú bo Israel, bə bhə bo bərəm be báchi bə bebú. ¹⁶ Yé nə, bese bo Israel sériŋi be puyé bebhəre bebhé bo Israel ke áka mmu ambak chak besí Mandem, chí besiki nti ne Yesu Kristo. Yé chí bese sənókó Yesu Kristo be Mandem anət bese mbə bo abhen bachi chak éti neka enese ne Kristo, puyé chí éti sébhəre bebhé. Echi enyu eyə mbənyune, bebhəre bebhé apú kə yé mmu ambak chak besí Mandem. ¹⁷ Mbák ndu séyap bebhak chak besí Mandem ke sébháre mməet ne Kristo, ke émfakari be bese babhəŋ sékə bebú, nə Kristo áto bhese ndú bebú ke? Wáwák! ¹⁸ Ke mbák mpətnsem ndú menyíŋ ebhen nnəŋ ndó, nə nchi mbəŋ mmu bebú. ¹⁹ Mbák chí me, beyíŋi bebhé Moses ndəp chí ngú, mbənyune bebhíki pəre bhəŋ yənyíŋ beka ne me. Éfákári enyu eyə bé mbák nepém besí Mandem. ²⁰ Bágó me ndú ekotákátí ne Kristo. Néne, nepém ena fá amik puyé ena, chí énén Kristo mmu achi ne me. Ne nepém ena néne chí enen Mmə Mandem mmu akəŋ me, achye nepém eni éti ya ndu mbəŋ neka ne yi. ²¹ Mpu sət beříndu Mandem mbə be bəpú yənyíŋ, mbənyune mbák mmu ábhák chak besí Mandem chí ndu yi ákoŋo bebhé, nə newú Kristo agu néchí ndéndem!

3

Bə bo Galéshia, bechiŋti bho

¹ Bə bo Galéshia, bechiŋti bho! Agha ányíé bhe ne epem akə máném ebhi? Pú nka bəriŋi Yesu Kristo mbə be ntəŋ be kpoŋoroŋ ndu yi ágú amfay ekotákátí? ² Də ká mbep be enyíŋ ene émət. Mandem achye bhe Efónó Bedyere chí éti bábhəre bebhé ke chí ndu bághókó Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne mánókó? ³ Ndu bəre chiŋti nə? Bəbho bekoŋo Kristo ndu betaj Efónó Bedyere, néne, barəbbe yaj bəwənti chí ndú betaj ebheka babhəŋ ⁴ Bəyá besəŋəri ebhen bághə éti Mbok Ndíndí mémbák ndéndemé? Mbíki ka be bechi nyaka chí ndéndem. ⁵ Mandem mmu áchyé Efónó Bedyere ne ákə menyíŋi maknkay nenti eneka, ákə nə chí éti bábhəre bebhé Moses ke? Ke chí ndú bághókó Mbok Ndíndí ne mánókó? ⁶ Echi mbə enyú Ekátí Mandem érem be Abraham anókó nyaka Mandem, ne éti eyə, Mandem asət yi be achi chak besí bhi. ⁷ Séghə ye be bo abhen bábhəŋ neka ne Mandem ke báchí bebhárebhə Abraham. ⁸ Ne Ekátí Mandem enaj erem nyaka tesáy bé chəŋ Mandem anka bo abhen bápú bo Israel mámbak chak besí ebhi mbənyune bábhəŋ neka ne yi. Ekátí Mandem épət érem be Mandem aghati nyaka Mbok Ndíndí ntá Abraham be, “Éti ye, chəŋ njet manérékere bhə mmik ankem.” ⁹ Nə ke echi be Mandem áyet yəntiki mmu ane ábhəŋó neka ne Kristo, nkúbhé mbə enyú yi áyéré nyaka Abraham ndu yi ábhəŋó neka ne yi. ¹⁰ Mbák chí bo abhen bakáysi be bebhəre bebhé bo Israel ke ákə nə mámbák chak besí Mandem, eyak echi ne bhə, nkúbhé mbə enyú Ekátí Mandem érem be, “Eyak echi ne yəntiki mmu ane apú bhəre bebhé menkem ebhen bechí amem Ekátí Mandem.” ¹¹ Néne, echi kpoŋoroŋ be yé mmu apú kway bebhak chak besí Mandem éti yi ábhəre bebhé. Ekátí Mandem érem be, “Mmu ane achi chak besí Mandem éti yi ábhəŋó neka ne Kristo, ábhəŋ nepém.” ¹² Bebhé bebhiki bhəŋ yé enyíŋ beka ne neka enen mmu ábhəŋó ne Kristo. Ebhé Moses érem mbə enyú basiŋi be, “Mmu ane ábhəre bebhé, ábhəŋ nepém éti yo.” ¹³ Kristo aku bhese aféré ndú eyak ene echi ne bo abhen bápú bhəre bebhé menkem. Akə nə ndu ásré ntemsi bebú ebhese. Ebhak mbə enyú Ekátí Mandem érem be, “Eyak echi ne mmu ane ágú ndú ekotákátí.” ¹⁴ Yesu Kristo akə nə be áfək ane Mandem afyé nyaka bariep bechye Abraham, ámbák ne bo abhen bápú bo Israel, ndu bábháre mməet ne yi, ne bé Mandem anchye bese Efónó Bedyere nyaka yi afyé bariep bechyé éti neka enese.

Ebhé épú yibhiri bariep Mandem

¹⁵ Bəma, sənsət eriŋ ndu nepém enen bo abhen fá amik. Mbák bo bati apay manka beka enyíŋ, mányu nku, yé mmu apú kway beway nku yo, ne mmu apú kway

memaka enyinj echak aré, tëndu manyu nku. ¹⁶ Nò ke échí ne nku ane Mandem anyü nyaka ne Abraham. Mandem afyé Abraham ne ebháré mýwi bariép. Ekáti Mandem epü rem be Mandem afyé nyaka yi ne bebháré bõbhi bariép, beton be báya, ke ntá yi ne ebháré mýwi, beton be chi amot. Ebhárémò wu chí Kristo. ¹⁷ Enyinj ene méyàn mánjwimem chí be Mandem anan anyu nyaka nku ne Abraham, ke éfuéré nókó mamié besa esa nsem amot nsem byo, achye bo Israel ebhé. Bebhé bhò bebhiki bhon yé betan ndu beway nku ane Mandem anyu ne Abraham, be bariép amen yi afyé nyaka ake pere téé. ¹⁸ Mbò Mandem áchyé bo akap chí éti bábhàre bebhé, mbà apú kono chí bariép ami ndu akap ane yi áchyé bo. Ke chí éti bariép ami ntá Abraham ke yi áchyé nyaka akap wu. ¹⁹ Ndu echi nò, ndaká yi Mandem achye ye bebhé? Achyé bebhé be ménkù bese sendinj enyü bebú bechi. Ne bebhé bebhon nyaka bebhak chí ndu mandú mpok, menon netwò ane ebhárémò Abraham. Ntá yi ke Mandem afyé nyaka bariép bechye akap wu. Mandem achye nyaka bebhé ntá bõángel be mansot mantwò ne bhò, nkwardaj abhak nenti Mandem ne bõ mmik. ²⁰ Berem be mmu achi nenti bhò, átõn be bakwò bhò achi apay ane yi áté nenti enap. Ke mpok Mandem afyé bariép ntá Abraham, abhak chí aywinti.

Nti ane Mandem achye Bebhé

²¹ Eyo étõn be esõnõri échí nenti bebhé Mandem ne bariép Mandem ke? Wáwák! Mbò bachye bo ebhé ené ékù mmu ámbõn nepém mbák ábhàre yo, mbà bebhàre bebhé ákù mmu ambak chak besí Mandem. ²² Ke Ekáti Mandem érem be mmik nkem achi antene kesemé bebú. Echi ye be, ndiere bo abhen babhõnõ neka ne Yesu Kristo ke bákway bebhõn menyinj ebhen Mandem afyé nyaka bariép bechye ntá bo abhen mánókó Yesu Kristo.

²³ Mpok apéré ghaka ane bákú sérinj be mmu abhõn besiki nti ne Kristo ke ambak chak besí Mandem, sechi nyaka antené bebhé, sébhak mbò bo abhen báfyé ekerékènon. ²⁴ Bebhé be béchi yé nyaka mbò mmu ane ábhàbheri, ányure nõkò bhese, kpate mpok ane Kristo átwò, be sénkwáy bebhak chak besí Mandem éti sésiki nti ne yi. ²⁵ Néne, ené sésiki nti ne Kristo bebhé bépú mbò mmu ane ábhàbheri, ányure nõkò bhese. ²⁶ Éti básiki nti ne Yesu Kristo, be mankem bårõp chí bõ Mandem. ²⁷ Yéntiki mmu ane bájwítí yi be ambat mmuet ne Kristo arap chí mbò Kristo, ndu asoré epinj Kristo. ²⁸ Yé mmu achi chí mmu Israel ye ápú, yé mmu achi chí nsem ye mómik, ye chí ngoré ye mbakanem, be mankem abhen babháré mmuet ne Yesu Kristo bårõp chí

enyu émot. ²⁹ Ne ndu báchi bo Kristo, báchi ye bebhárébhò Abraham, ne chõn mányié menyinj ebhen Mandem afyé bariép bechye bebhárébhò Abraham.

4

¹ Enyinj ene méyàn be mándinj chí be mmò ane ábhõnõ ményié menyinj étáyí achi enyu émot ne nsem mpok yi abhuét chí mónkwèn, yéndu menyinj étáyí menkem chí ebhi. ² Mpok yo, bo bákák ke mánè yi, mambabheri nõkò menyinj ebhi, kpate mpok étáyí afyé ankwáy. ³ Nò ke echi ne bese nkwo. Mpok sébhíkí rinji nyaka baraka Mandem, sébhák basem antené befõnõ ebhen bebhõnõ betan fá mmik. ⁴ Ke mpok ane Mandem afyé bariép ákwáy nõkó, ató Mýwi be antwò fá amik. Ngoré abhé yi, ne abhak antené bebhé bo Israel. ⁵ Atwò enyu eyò beka bo abhen bachi nyaka antené bebhé, be Mandem ansot bese mbò bõbhi. ⁶ Ne ndu bårõbhe chí bõbhi, Mandem ató Efõnõ Mýwi be ambak amem bati yesè, ne yi Akwák bhese sembínj nõkó Mandem be, “Éta, Étaya!” ⁷ Mandem akù ye be hápet hápu basem, bårõp chí bõ. Ne tëndu yi asoré bhe be mámbák bõbhi, chõn achye bhe menyinj ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bõbhi.

Põl abhõn nti ne bo Galéshia

⁸ Mpok bábhíkí re rinji Mandem, bábhak ndú kesemé menyinj ebhen bechi chí bõmandem nsé. ⁹ Ke néne, ené mánan bårinj Mandem, ne mbõn enyinj ené mbõnõ berem chí be, néne, ené Mandem árinj bhe, ná bákway bepet bebhak basem ntá befõnõ ebhen bebhõnõ betan fá amik, ené mbõnõ betan ebhap bépú yényinj, ne bépú kway bekwak bhe? ¹⁰ Báyinj enõ nywõp, mánsot be nywõbhé negho. Mánjinj awú ntan, mánsot be ntan agho. Mánjinj ayõ mpok, mánsot be mpok epá egho. Ne enõ mmíé, mánsot be mmíé negho. ¹¹ Ndu bákù nõ, mbõn becháy mbonyune echi mbò be betik ebhen nkù bekwak bhe bechi chí ndéndem. ¹² Bõma, nchí nik be mmuet be mámbák mbò me mbõnyune ndõp chí mbò bhe. Bábhíkí kù me bebú. ¹³ Bårinj bé ndú ndõn ane mbi, neme ke nekù ngati bhe Mbok Ndíndí. ¹⁴ Ne yéndu neme ena nechye nyaka bhe beyá esõnõri, bábhíkí byak me. Básyépti me mbò ángel Mandem, mbò be nchí chí Yesu Kristo. ¹⁵ Ndú manywõp ayõ, bábhõn nyaka beyá manák. Yí éfákári ne manák amen bábhõnõ nyaka? Nánj sayri be yé ngati nyaka bhe chí be mámpõnõri amik ayeka mánchye me bákù nõ. ¹⁶ Ndõp ye chí mumpap ayweka ndu ngátí bhe menyinj ebhen bechi tetep ke? ¹⁷ Bõbhò bákù yéntiki enyinj ndu beyibhiri bati yeka be mánkõnõ bhò, ke bábhíkí bhõn erítí nkaysi. Báyan chí

beku mándò bhese mánkòjo bho. ¹⁸ Mbák bātòj ekòj ne bati ane bebú bepu aré, mbák bákà nò ne erítí nkaysi, kà ka nó mpoknkem, puyé chi ndyere ndú mpok ane nchi ne bhe. ¹⁹ Bóbha, mpet nchí mbò ngoré ane ánòjsi, ne mpu rò begbok bebe kpáte mámbòj epinjí Kristo. ²⁰ Mbòj nti bebhak awu ne bhe néne be ndinjí enyu nchí ghati bhe menyinj ebhen, mbònyune mbíkí rinji mbòj enyinj berem.

Mmò Sará achi nyaka kekúri ne ane Hága

²¹ Ghatí ká me, be bo báyan be bebhé membòj betan amfay yeka, bápú ghok enyinj ene ebhé èrèm-è? ²² Ekáti Mandem èrèm be Abraham abhòj nyaka bóbabhakanem bati apay. Amot abhak mmò nsem, achak abhak mmò ngoré ane ápú nsem. ²³ Bábhé mmò ngoré nsem mbò yèntiki mmu achak. Mmò ngoré ane ápú nsem, bábhé yi chi bekojo bariép Mandem afyé nyaka ne Abraham. ²⁴ Enyinj ene efakari nyaka étòj bhese be baghoré abho bati apay bate ndú nku epay. Amot afú amfay njie Sináy. Nku yo ate ndu ntí Hága, mmu abhé bò abhen báchí ndú kesem. ²⁵ Hága chi njie Sináy amem etòk Arébia. Ne Hága até mbò Yerúsalem ane manywop ane echòj, mbònyune achi nyaka ndú kesem ne bóbhi. ²⁶ Ke Yerúsalem ane amfay apú ndu kesem ne yi ke achi máyese. ²⁷ Echi mbò enyú Ekáti Mandem èrèm be, “Wò, nkongoré, wò mmu opú bhe, bój manák.

Nnò ane ápú bhòj bebé nebhe, kway ne manák, mbònyune ngoré ane bárò ndu nebhay, bóbhi baya bacha. Abhen ngoré ane abhay nném.”

²⁸ Bòma, báchí ye bò Mandem chí mbònyune Mandem afyé nyaka bariép be chòj mámbak bóbhi. Echi nkúbhé mbò enyú yi afyé nyaka bariép be chòj Abraham ambòj Aisek. ²⁹ Nkúbhé mbò enyú echi nyaka mpok eyò, mmò ane bábhé mbò yèntiki mmu achak áchyè nyaka mmò ane bábhé ndú betan Efónjó Mandem esòjori. Enyu eyò ke echi néne. ³⁰ Ke Ekáti Mandem èrèm be yi? Èrèm be, “Bók ngoré ane achi nsem ne móywi, mbònyune mmò nsem ápú kwáy menyie menyinj étáyi ne mmò ngoré ane ápú nsem.” ³¹ Bòma, bese sépú ye bò ngoré ane achi nsem, sechi chí bò ngoré ane apu nsem.

5

Bakòjo Yesu báképerè bhak basem

¹ Kristo aféré bese ndú kesem be séképerè bhak basem. Té ye ka kpirí ne bákéro yé mmu ankà mámpetnsem ndú kesem. ² Ghók ká, me Pál nchí ghati bhe be mbák mánka be mansyep bhe ne nkaysi be eyò éku mámbak chak besí Mandem, nò enyinj ene Kristo ákú

ntá yeka epu yényinj. ³ Mpet nchí semti be be yé agha ane aka be mansyep yi abhòj bebhære bebhé menkem. ⁴ Nkwò ywèka ane bákáysi be bebhære bebhé bo Israel ke áku bò mambak chak besí Mandem babhòj berinjí be báfap mmæet ne Kristo. Báferè mmæet ndú berinjí Mandem. ⁵ Mbák chi bese, sébhaka nti be chòj Mandem ankà bese sembak chak besí bhi éti sésíkí nti ne Kristo. Enyinj eyò ke sèndòj ndu betan Efónjó Bedyere. ⁶ Mmu ane ábháre mmæet ne Kristo, ye basyep yi syep, ye bábhiki syep, eyò ebhiki bhòj yényinj beku. Nném enyinj chí be mmu ántòj be yi asíkí nti ne Yesu Kristo ndu yi ákòj bo. ⁷ Bákú nyaka sayri. Agha áchére bhe mbi be báképerè kojo menyinj ebhen bechi tetep? ⁸ Puyé mmu ane ábhinj bhe ke afyé betan be mánkà nò. ⁹ Mandu yis áku fláwa ane bábáy ndú ete ánkò nkem. ¹⁰ Ndu sebhare mmæet ne Yesu Kristo Acha, dinj ká sayri be bábhòj bekojo chí nkaysi aya, puyé achak. Mmu ane afyé be ebyok anti, ntemsi Mandem ábhák ne yi, ye yi achi agha! ¹¹ Bòma, mbák chi me, mbò mbuét beghati bho be babhòj besyep mmu ke yi ambak chak besí Mandem, mbò bo Israel báchyè me esòjori ndaká yi? Mbú mbok newú Yesu ndu ekotákátí apu chyè bo Israel esòjori. ¹² Ntá bò abhen báchyè nò bhe esòjori ndu báté be bábhòj besyep mmu ke ambak chak besí Mandem, méyan be mámkpík mángak mmæet eyap. ¹³ Bòma, mbák chi bhe, Mandem abhíj be be báképerè bhak basem anten bebhé, ke nefere ane bafere bhe ndú kesem áké bhak enyinj ene ékà mánkáysi be bákway beku menyinj ebhen mmæet nkwa áyan mmu ankà. Enyinj ene bábhòj beku chí bekwak bati ndú ekòj. ¹⁴ Bebhé menkem bechem ndu ebhé émot ene epòko bò, ne yo eram be, “Kòj yèntiki mmu mbò mmæet ye.” ¹⁵ Ke mbák bákà chi mbò nyábhí ené énemti, endakati nòko bati, sòt ka mpok be báké bho beway bati.

Nkaysi nkwa apu enyumot ne ane Efónjó Bedyere

¹⁶ Enyinj ene nchí ghati ye bhe chi be dš ká Efónjó Bedyere anja nòko bhe mbi, ne báké kú chí menyinj ebhen mmæet nkwa ájwaka be yi ankà. ¹⁷ Menyinj ebhen mmæet nkwa ájwaka be bo manká bépú kò ndòj amot ne menyinj ebhen Efónjó Bedyere áyan bo manká, ne enyumot ke echi be menyinj ebhen Efónjó Bedyere áyan bo manká bépú kò ndòj amot ne bebéptí menyinj ebhen mmæet nkwa ájwaka be mmu ankà. Menyinj ebhen bepáy bepu kò ekak émot, ne éti yo ke bápú kway beku menyinj ebhen bábhòj nti beku. ¹⁸ Ke mbák Efónjó Bedyere áya bhe mbi, nò bápú antené bebhé.

¹⁹ Menyiy ebhen mmuet nkwa átó mmu anka bépú bhese. Bechi chi bebú kebharé, ne bepó nkaysi ndu baraká kebharé ne méjwáka ndú baraká kebharé. ²⁰ Menyiy bechak chi bekoño bōmandem nsé, ne baraká babú, ne bepap bati, ne bétánjá, ne mpabhamík, ne bebenti, ne nkaysi ane mmu abhəŋ chi ndyere ɛti mmuet eyi, ne békóre mmuet ndú bakwó, ne epiy ákóré, ²¹ ne bebhəŋ amík abáaba ne bati, ne bekwen mmém, ne bepá ebhen bétó bo ndú epúsi, ne menyiy bechak mbə ebhə. Nchí ya be batú mbə enyu esi bé, bo abhen bákà menyú menyiy ebhen bápú kway bebhəŋ nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti ne Mandem.

²² Ke epiy ené Efónó Bedyere áchyé mmu chi epiy ené ékà yi ambəŋ ekəŋ ne bati, ne ambəŋ manjá, ne kpák, ne ekébhénti, ne berinti, ne ambəŋ erítí nti, ne ambak mmu tetep, ²³ ne yi kebhak gum gan, ne nekémémuet. Yé ebhé epu ené ékan bo báké ka menyiy ebhen. ²⁴ Ne bo Yesu Kristo mánaŋ báferé ntí ndú bebéptí menyiy ebhen bo mánwáka nyaka beka. Echi mbə be bágo mmuet nkwa ne menyiy ebhen yə áyən mmu anka ndu ekotákáti. ²⁵ Təndu Efónó Bedyere ke áchyé bese nepém enen sébhəŋó néne, sebhəŋ berə yi ámbəŋ betan ndú nepém enese. ²⁶ Bōma, yé mmu ake yon mmuet. Mmu áké yəko nti, ne mmu ake yiyi nti ne amík abáaba.

6

Enyiy ene mmu apí ke yi ághem

¹ Bōma, be bho Efónó Bedyere achi ne bhe, mbák mángó ndú mmu ákà bebú, kwák ká yí petii be ampetsen ndú mbi Mandem. Ne ndú bákà nə, sət ká mpok be be babhəŋ báke kwen ndú namə. ² Pəkó nókó ká batu bati. Mbák mánkə nə, nə bábhəre ebhé Kristo. ³ Mbák mmu akaysi be achi mūngo, ené yi apú yényiy, árwó chi mmuet. ⁴ Yéntiki mmu ánjíní menyiy ebhen yi ákà, ne mmu ane ákà sayri ánják ne mmuet eyi, kebhak be áyenti mmuet ne mmú achak. ⁵ Yéntiki mmu abhəŋ békə chi ebhi betik ebhen Mandem achye yi anka.

⁶ Mmu ane bátəŋ yi Eyəŋ Mandem abhəŋ bechye mmu ane átəŋ yi aywi ákóré berítí menyiy ebhen yi ábhəŋó. ⁷ Mmu áké rwə mmuet, yé mmu apú kwáy berwə Mandem. Enyiy ené mmu apí, yó ke yi ághem. ⁸ Mmu ane apí chi menyiy ebhen bechye mmuet yi manjá, ághem chi newú. Ke mmu ane ákà menyiy ebhen Efónó Mandem áyən yi anka ághem nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti. ⁹ Séké pəp ye beka berí mbənyune, mbák sebhiki feré amó, mpok ánkway, chəŋ séngem erítí mbwət. ¹⁰ Ndu echi nə, yéntiki mpok ane sébhəŋó mbi, senka yéntiki mmu berí, sayri sayri, bati bōnkwa.

Bakak ne ngwenti manie

¹¹ Ghó ká berémé basiy amen nsóré besiy ekáti ene ntá yeka ne awó awa membəŋ. ¹² Bo abhen báyan beka be yéntiki mmu ambəŋ manjá ne bhə ke báfyə betan be mansyep bhe. Bákà nə ndu bápú yan be bo Israel mánychye bhə esəŋəri bé bághati bo bé newú Kristo ndú ekotákáti ke nepeme mmu. ¹³ Bo abhen basyephe bhə bápú bhəere mbəŋ bebhé menkem. Ke báyan besyep bhe be mámpányu bé báchi bakoño bhap. ¹⁴ Ke Mandem akəka bé mpányu ɛti enyiy echak ébhíkífuet chi ɛti newú Yesu Kristo Acha ndu ekotákáti. ɛti newú Yesu ndu ekotákáti. Menyiyí mmik berop ntá ya chi mbə begú menyiy, ne me ndəp chi mbə ngu ntá menyiyí mmik. ¹⁵ Yé básyep mmu syep, yé babhiki syep, ebhiki bhəŋ yényiy beka. Nném enyiy chi bé sembak bó bakə. ¹⁶ Kpák ambak ne bhe, ntínso Mandem námbak ne bó Mandem mankem abhen bákəŋo ebhé ekə ene. ¹⁷ Bebho echəŋ, yé mmu áképeré chye me esəŋəri mbənyune beriy ebhen bechi me amuet bétəŋ be nchí mmu Yesu. ¹⁸ Bōma, berindu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti Pól ntá Nkwò Efesos

Ekáti ene Pól asíjì ntá bònkwò abhen Efesos

¹ Me Pól, müntó Yesu Kristo bekoño nkaysi Mandem, ke nchí síjì ekáti ene.

Nchí síjì ntá yeke bo Mandem abhen bábhàre barièp ndü Mandem áchémé bhe ne Yesu Kristo. ² Mandem Ètayese ne Acha yese Yesu Kristo mántón be beríndu, mánychè be kpák.

Enyu Mandem áyèt bese ndü sébhàrémuet ne Yesu

³ Sémbítí Mandem Mmu achi Chi Yesu Kristo Acha ywese. Yi achyé bhesè yéntiki áfók ané áfú amfay ndü nebhuet ane yi achi Mfò aré, mbonyune ábhat bhesè ne Kristo.

⁴ Mandem ápéré ghoko mmik, anáj ayap nyaka bhesè ndü áchémé bhesè ne Kristo, be sémbák nyáná, kebhón bekwéné besí bhi.

⁵ Ndu ákón bhesè, anáj ati nyaka be sémfáét ntá Yesu Kristo sembak bóbhi. Aká nò bekoño enyijì ene yi áti nyaka beka, ⁶ be sémbítí yi éti beyá beríndu ebhen yi átonjò bhesè ndéndem, ndü ábhàré bhesè ne Móywi mmu yi akon tontó. ⁷ Mandem aku bhesè ne manonj Kristo aféré ndü kesem ndü ábhàré bhesè ne Kristo. Ne afónjóri bhesè ndü sépú bhuerè bebhé. Aká nò bekoño enyü yi átonj bhesè beyá beríndu ⁸ ebhen yi áre tonj bhesè, aká nkwò be sémbónj nerijíndak nenkem ne nejmimem nenkem. ⁹ Enyijì ene yi áti nyaka beka ené sébhíkire rinjì nyaka, atí beka yò befáet ndu menyijì ebhen Kristo áká. ¹⁰ Enyijì eyò nò Mandem ati beka echi nyaka be mpok anán ánkway, yi áchem menyijì nenkem, ebhen amfay ne ebhen fá amik, amfyé amò Kristo. ¹¹ Mandem áká yéntiki enyijì mmu enyü yi áti beka. Ayap bhesè tentep ndü ákón nyaka beka nò, bé sémbák bóbhi ndü yi ábhàré bhesè ne Kristo mbonyune yi áká menyijì ebhen yi áti nyaka beka bekoño menyijì ebhen yi áyàn beka.

¹² Besé bho séyámí bebhaka nti ne Kristo sebhonj beka nò mámbítí yi éti keném eki.

¹³ Echi enyumot ne bhe nkwò. Mánán bághok eyon ene echi tentep, ne chí Mbok Ndíndí be Mandem ápeme chonj bhe, ne mánókó Kristo. Mpok ane mánókó, Mandem achye bhe Efónjò Bedyere mbo sebhonj ndu betonj be báchi bóbhi nkúbhé mbo enyu yi afyé nyaka barièp be áka. ¹⁴ Achyé bhesè Efónjò Bedyere mmu yi áchyé bóbhi. Éti yò, sérijì be Mandem áfere chonj bese mankem bo séchí bóbhi ndü kesem. Ene éká bo báre bití Mandem ndü betanj ebhi beyá becha.

Pól ánikmuet éti bònkwò abhen Efesos

¹⁵ Te mpok ane njámí ngoko be básíkí nti ne Yesu Acha ne bé bákonj bo Mandem mankem, ¹⁶ mbíkí rò bekaka Mandem éti yeke ndü mpok ane mēnikmuet.

¹⁷ Mēnikmuet ntá Mandem mmu ábhónj betanj nenkem. Achi Mandem Yesu Kristo Acha ywese. Achi nkwò Ètayi. Mēnikmuet be yi anchye bhe Efónjò yi mmu áká mándinj Mandem mándok nòkò chi ambi. ¹⁸ Mēnikmuet be yi ánéné batí yeke sayri enyu ené bárijì maném menyijì ebhen bábháká nti are be chonj yi anka ntá bo abhen yi ábhíjì. Nchí yanj be mándinj beyá áfók ane yi afyé barièp ndu beka maném menyijì ntá bo abhen bachi abhi. ¹⁹ Mēnikmuet be mándinj enyü betanj ebhi beyá enyü ené sepu kway beyenti bho. Beyá ndu bekwak bhesè bho sénókó yi. Betanj ebhi bho beyá tontó. ²⁰ Ne nkúbhé betanj ebhen ke Mandem áká nyaka Yesu ápéréensem ndü nepém achòkò ebhé awónem ywi awu amfay ndü nebhuet ane Kristo achi are mbo Mfò. ²¹ Aré, abhónj betanj amfay bóángel mankem ne bafò bhap, ne amfay yéntiki enyijì ene ébhónj betanj awu amfay ne fá amik. Abhónj betanj amfay bafò mankem, abhen bakwánwanj ne abhen bachi befónj nkwò amfay bo abhen báchí ndü nejhókómik enen mfay enen nétwò. ²² Afyé menyijì nenkem amó yi be ndü áká yi mmu abhónj betanj amfay yéntiki enyijì, ámbák münti ntá bònkwò. ²³ Ne bònkwò mankem báchí mmuet Yesu. Amuet bònkwò ke bághò berí Kristo nenkem ne mbák chi Kristo, amuerè-yi ke bo bághò berí Mandem.

2

Mandem áchye nepém nekò ntá bo Kristo

¹ Ndü mpok ane afáéré ansem, báchi nyaka mbo bawú besí Mandem mbonyune bápú bhuerè nyaka bebhé Mandem éti beyá bebá ebheka. ² Mpok yò, bepijì ebheka bebhak chi ebhen bó mmik ne mánkonj noko chí mfò befónjò bebábèbè ane, néne, abhónj betanj ndü bepijì bho. Mfò befónjò wu ákém batí bo abhen bátànji ne Mandem. ³ Bese mankem nkwò séká nyaka mbo bho, sénkonjò noko chí bebéptí menyijì ebhen mmuet eyese ne batí yese ájwàka be senka. Ndü ntee ayese yò, Mandem abhónj nyaka bechye bhesè ntémsi mbo yéntiki mmu achak ndu ábé nyaka nti tontó éti bebá. ⁴ Ke ntínso Mandem neya tontó. Atónj ye bhesè chí ekonj eyi ene éyá échá. ⁵ Ne yé chí mpok ane séchí nyaka mbo bawú éti sepu bhuerè bebhé Mandem, yí aká sébhak nepém chéchem ne Kristo mmu ápéréensem ndü nepém. Bekonj beríndu ebhi ké yi ápémé bhé. ⁶ Ndu Mandem ábhàré bhesè ne Yesu Kristo, yí aká sépetnsem ndü nepém ne yi. Ne aká séchókó ne Kristo amfay ndü nebhuet ane yi achi Mfò. ⁷ Aká bhesè

beyá berí enyu yó befaet ndü enyinj ene Yesu Kristo ákú ndu bekwak bhese be séntónj bo abhen mpok ane átwò ansem enyü berindu ebhi beyá tontó enyu ene sépú kway beyenti bho. ⁸ Mandem ápémé bhe éti berindu bhi ne ndü bábhónj neka ne yi. Abhíki peme bhe éti berítí menyinj ebhen báka, chi akap ane yi áchyé bhe ndéndem. ⁹ Mandem abhíki peme be be báka nyaka berítí betik. Yé mmu áké pá ye nnyu. ¹⁰ Séchi ye chí awó-betik Mandem. Aghókó bhese, abhat ne Yesu Kristo, bé sénká nókó chí berítí menyinj. Ne Mandem ananj átónjtí nyaka berítí menyinj ebho ábháré ntá yese, be sénká noko bho.

Yesu Kristo akú serəp chi mmu amot

¹¹ Bè bho bápú bo Israel, báke ghokontik enyü báchi nyaka ndü mpok ane áfuéré ansem. Bo Israel básyep bho, ne éti yó bábhñj mmuet yap be, “Bo abhen básyephe bho ne bábhñj bo abhen bápú bo Israel be, bo abhen babhiki syep bho.” * ¹² Báké ghokontik be mpok eyó bábhiki bhonj nyaka yenyinj bekú ne Kristo. Bè kebhoj enyinj ne bábhak manko ndu nkwo bo abhen Mandem áyábhé afyé barijep éti menyinj ebhen yi áyánj bekú ntá yap, ke eyó ebhiki yinj nyaka bhe. Bábhíki bhonj nyaka yenyinj ené bábhaka nti aré mánónj noko fá ndü mmiki ne, ne be kerinj Mandem. ¹³ Bäsap nyaka neko ne Mandem, ke néne, Mandem abhat be ne Yesu Kristo, ákú mámbák kekwo ne yi befaet ndü manonj Kristo amen áronj amik. ¹⁴ Kristo yimbónj ákú bhésé bo Israel ne be bho bápú bo Israel be sémbák kpák ne bati. Mpap achí nyaka nenti enese mbó nkók ane ákóré bhese. Aféré mpap ayó mpok yi águ, akú sérəp chi mmu amot. ¹⁵ Achónjtí betanj ebhen bebhé Moses menkem. Mbok bebhé bebhak éti menyinj ebhen bo babhónj bekú. Bechak bekónj bepínitok. Akú enyuyo be bakwó bho apay andəp chí nkwo amot, no chí, nkwo bo bakó abhen Mandem ábháré ne yi. Enyu eyó ké yi akú kpák ámbák nenti bo Israel ne abhen bapu bo Israel. ¹⁶ Aféré mpap nenti bakwó bho bho apay befaet ndü newú eni ndü ekotákátí. Akú bé bakwó bho apay mándəp chí nkwo amot, ne be bo Israel ne abhen bapu bo Israel, mámbak eriri ne Mandem. ¹⁷ Atwó ye aghati Mbok Ndíndí ane arəm be kpák achí ne bé bho báchi nyaka neko nesie ne abhen bachi kekwo. ¹⁸ Chi befaet ntá Yesu Kristo ke Efónó Mandem ákwák bhese ne be be sémbónj mbi beronj ntá éta.

¹⁹ Bè bho bápú bo Israel bəpet bápú ye manko, ne bápú bo abhen báfú neko nesie. Bərəp chí bó etok mbó bo Mandem bachak,

ne bó nnereket Mandem ane áchi mbó efo émat. ²⁰ Bè ne bho báchi bekwak ntəp ebhen básóré báté eket eyó. Baremé kepinti ne bōnto Yesu báchi nebhúéréket enen bághókó báté eket eyó are, ne Yesu Kristo yimbónj achí ekwap ene ékəm eket. ²¹ Yi akú bese bho sechi manjókóket nyánj nyánj sébhət mmuet ne bati sayri enyu ene ekerákəp été sene ne égò bebhak nyánj ndü echi ntá Acha. ²² Ne ndü Mandem áchémé bhe ne Kristo, yi ákú bábhət mmuet ne bōnkwo bachak mankem be be ne bho mámbák eket ene Mandem áchəko are befaet ntá betanj Efónó Bedyere.

3

Betik ebhen Pəl akú ntá bo abhen bápú bo Israel

¹ Me Pəl, mēnikmmuet ntá Mandem éti yeka bo abhen bápú bo Israel. Nchí mukenonj mbonyune nchí ghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ndu bekwak bhe. ² Nkaysi be mánanj bághok éti betik ebhen Mandem áchyé me éti berindu ebhi be nkú ndü bekwak bhe. ³ Atónj me menyinj ebhen béchi nyaka bhésé bhésé, ákú ndínj bho, mbó enyü nsínj mandú ngátí bhe éti mbok menyinj ebho. ⁴ Mpok bápəy ekátí ene, chonj mánkway begho be njwímem sayri ndü nkaysi Mandem ane achí nyaka bhésé bhésé éti Kristo. ⁵ Ndü mkpáká bho ane éfuéré ansem, Mandem abhíki kú bho mándinj nkaysi yó, mbó enyü yi ákú néne be Efónó Bedyere ántonj yó ntá bōnto ne baremé kepinti bhi, bó bho báchi nyánj ntá yi. ⁶ Nkaysi bhésé bhésé yó achí be bo abhen bápú bo Israel bábhónj nkwo áfók ane bo Israel bábhónj, be bo bərəp chí mmu amot ne bo Israel ne be chonj mámbonj menyinj ebhen Mandem afyé barijep be ákú ntá bōbhi ndü yi ábháré bho ne Kristo. Befáet ndü Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ke bábhónj menyinj ebho.

⁷ Mandem atonj me berindu, asot me be nkú betik ebhi ndu beghati bho Mbok Ndíndí-ne. Akú no ndü áchyé me betanj ebhi. ⁸ Təndu mbíki ghaka mbó ye mmu Mandem achak, yi atonj me berindu, áchyé me betik beghati bo abhen bápú bo Israel áfók ane áfú ntá Kristo. Áfók wu áya enyu ené mmu apu kway bejwímem ndü wu ankem achí. ⁹ Betik bechak ebhen yi áchyé me chí be nkú bó mankem mángó menyinj ebhen Mandem mmu ághókó menyinj menkem ábháré nyaka bhésé bhésé ndü mpoknkem ane áfuéré ansem. ¹⁰ Mandem akú no be néne, befaet ntá nkwo Kristo, ántonj befónó bebábəbə ne bafó bhəp no bábhónj betanj

* **2:11** “Bo abhen bábhíki syep bho”: Nnyén enen chí nnyén keyókó ndu betanj be bo abhen babhiki syep bho bapu pépəp besí Mandem.

amfay ndu nebhuet ane Yesu achi Mfo are enyü yi ábhónj neriñindak ndü yëntiki enyinj ene yi ákà. ¹¹ Mandem ákà mbo enyü yi áti nyaka te mpok yi ábhíki re fuet ntá Acha ywese Yesu Kristo. ¹² Ndu Mandem ábháre bhese ne Kristo ne sésiki nti ne yi, sékwáy berøj ntá Mandem ndu berem kepi ne yi, kebhoj becháy ne kemakati be yi ághök bhese. ¹³ Ndu echi nó, nchí ghati bhe be báké fere amò éti besòjari ebhen méghò éti yeka ndu bekwak bhe.

Pól ànikmuet éti nkwo Yesu abhen Efesós

¹⁴ Ndu Mandem ákà beyá menyinj, nchí kwen besí Mandem Etayese ndü ménikmuet éti yeka. ¹⁵ Yi afyé nnyén eni ndü manéréket ankem, awu amfay ne fá amik. ¹⁶ Yí atanj acha ne abhoj beyá áfók. Ménéikmuet be yi anka bati yeka antanj amem ndu betanj Efónj Bedyere, ¹⁷ be Kristo ámbák amem bati yeka mpoknkem ndü básiki nti ne yi, ne be mámbak mbo enók ene bakanj eyi áchwé amik sayri ne mbo eket ene éte sené ndü ekøj sayri. ¹⁸ Enyu eyo, be ne bo Mandem báchák mankem bákwáy bejwimem be Kristo akøj bhese tontó enyu ene mmu apu kway beyenti yo. ¹⁹ Ménéikmuet be mándíj ekøj ene Kristo, yéndu sépú kway berinj yo enkem, bé mánkway berop chi mbo Mandem ndü epinj eyeka.

²⁰ Mandem ákwáy beka encha menyinj menkem ebhen sékwáy menikmuet be yi anka ndü bekwak bhese, ne encha enyü ene sékwáy bekaysi be choj yi anka. Akà nó ne betanj ebhi ebhen békà betik amem nepém enese. ²¹ Bese bho sechi ndu Nkwó Kristo, bo Mandem ábháre ne Yesu Kristo, sénchíe Mandem kenókó. Ndü mkpáká bho enkem, mpoknkem. Amen.

4

Nkwó Yesu báchi mbo mmu amot

¹ Ndu echi nó, me Pól mülkenøj éti Yesu Acha, nchí semti bhe be ekakáneko eyeka émbák ene ékwáy ne bo abhen Mandem ábhíj be mambak abhi. ² Bón ká neseptímuet nenkem. Báké bhak gum gum ne bho. Bón ká ekébhénti. Tón nókó ká bati ekøj, mánsot bhò mbo enyü bachi. ³ Bón ká beyá ekwak ndu bekem nechemémuet enen Efónj Bedyere ákà mámbøj befuet ndü kpák ane ágwót bhe ne bati bó Kristo. ⁴ Bese mankem sechi ndu mmuet amot, sebhøj chi Efónj Bedyere amot. Ne echi enyu émot nkúbhé mbo enyü enyinj émot ke echi ene sébháká nti are, be Mandem abhíj bese be sembøj choj yo. ⁵ Acha amot ke sétók. Bese mankem sénoko chi enyinj émot. Sébhøj chi nejwiti nemot. ⁶ Mandem amot ke achi, ne yi achi Etayese mankem. Achí Mfo bóbbhi

mankem, áfáet ntá yese beka betik ebhi ne Efónj Bedyere achi ne bóbbhi mankem. ⁷ Ke yëntiki mmu abhoj ayi njenti akap kekúri ane Kristo áchyé yi ndu beka betik ne wu. ⁸ Éti yo ké Ekáti Mandem érem be, “Mpok yi ákò te amfay, ásót ngémtáy bo abhen yi ákéme bé mankojo yi, akore beríti menyinj ntá bho.” ⁹ Ke enyinj ene Ekáti Mandem érem be, “Yi akó amfay”, eghati bhese be yi? Eyo étøj bhese be anánj asepi nyaka ndü etókó bawü. ¹⁰ Nkúbhé mmu ane ásebhé amik ke ákò kpát afuét nebu, be menyinj menkem mémbak mbo enyu bebhøj bebhak. ¹¹ Ne yi ke ákóre akap ntá bho. Ntá mbók, achyé akap bebhak bónto. Ntá bachak, achyé akap bebhak baremé kepinti. Ne ntá abhenefu, ane beghati bho Mbok Ndíndí, ne achyé mbók akap bebhak babhabheri. ¹² Kristo ákà nó be bo mankem abhen yi áchyé bati betik ayo, mánkwak bo Mandem be mánkway beka betik ebhi enyu ene mmuet Kristo átanj andók nókó chi ambi. ¹³ Ndu echi nó, choj bese mankem sendók menoko Mmó Mandem, ne ndu berinj yi enyu émot. Mbák séchi enyu eyo, choj séngo sénsene, ne sénaja bebhak mbo Kristo. ¹⁴ Séképere bhák bo abhen bachi mbo máschwi ane mpérényen édep énten ebhé émot, éndep énten ebhé echak mpok batøj nse bárwò bho ne nsé yap. Batøj nse bho báká bo manem ebhi ndu bákøj baraká nse ane bó bátøj. ¹⁵ Enyinj ene sébhój beka chi bekøj bati, ne berem chi menyinj ebhen bechi tetep éti Mandem be séngo nókó ndü yëntiki mbi kpáte séndop chi mbo Kristo mmu achi nti ntá Nkwó Kristo. ¹⁶ Yí ke áchèm bóbbhi mankem ndü nkwo amot be mámbák mbo mmu amot nkúbhé mbo enyü mmuet nkwa achi ne mañok ane áfánj byonómuet menkem bé mmuet ambak amot. Ne ndü mmuet nkwa, mpok yëntiki nebhéérémmuet ákà ebhi betik sayri, mmuet ágò eriri. Enyu eyo ke echi ne bónkwo Kristo. Mpok bó bákøj bati ne yëntiki mmu ákà ebhi betik sayri, bákwak bati mánséné ndü neka enen babhøj ne Yesu.

Bo abhen Mandem áchéme ne Kristo babhøj nepém neko

¹⁷ Nchí ghati ye bhe ne nchí semti bhe ndü nnyén Acha be bábbhi pere bhøj bébhak mbo bo abhen bápú bo Israel. Bó bákøj chi bepó nkaysi yap. ¹⁸ Báchi amem ejuri ne báfap nyaka bho ne nepém enen Mandem áchyé, mbonyune bachi amik néménámé ndü nejwímem enap ne bágwót bati ayap amem. ¹⁹ Bábbhíki bhøj yé mandü ntíanwóp. Báchyé ye mmuet ndü beka baraká ntianwóp ane mmuet eyap éyàn bo manka. Báká barak épusi ankem, ne bápú ró beka yo. ²⁰ Ke be, puyé enyü eyo ke bátøj bhe éti Kristo.

21 Ne mánaſ batəſ be meſnyinjí tetep ɛti Mbok Ndíndí ɛti Yesu. 22 Feré yé ka eſí mkpá ayeſka ane áchyé nyaka be ebéptí ekakáneko. Bebéptí meſnyinj ebhen maſſwaka nyaka beku bérwə nyaka bhe ne ménchəſnti noko bati yeka amem. 23 Də ká Mandem anku mámbak bə bəko ndú bati yeka be nkaysi yweka ámbák nko. 24 Ne yéntiki mmú yweka abhəſ bəfyé mkpá nko ane Mandem aghoko, be ámbák mbo yimbəſ. Mkpá nko yə chi epiſ eko ene echi chak tetep beſi Mandem, ne echi nyánjá tetep. 25 Ndu echi nə, də ká baraká nse. Beſe mankem séndem noko chi tetep ne bati, mbənyune sechi mbo bepókómuet nyánjá nyánjá ndú mmuet amot. 26 Mbák mmu yweka abénti, áké rə bebénti bhi mento yi ndú bebá, ne áké bhəere bebénti anti ndú nywəp nenkem. 27 Kéchyé ka Satan mbi bé ándwə mmu anku bebá. 28 Mmu ane áchi ngép áképerere ghép aghép. Mmu abhəſ beku betik sayri ndú bekem nepém eni ne ndú bekwak bachébhəbho. 29 Yé ebéptí eyəſ éké fu be anyu. Dem nók ká chi meſnyinj ebhen békwaſ bo mántaſ ndú mbi Mandem mbo enyú yéntiki mmu ábhəſəſ bego. Mmu abhəſ berem chi enyinj ene ékwak abhen bághók yi. 30 Ne báké kə Efoſəſ Bedyere Mandem ambəſ kesóti. Mandem achyé bhe Efoſəſ Bedyere mbo eriſ ené étoſ be báchi bəbhi ne be chəſ anaſa beferé bhe ndú keſem ewak émət. 31 Də ká nkaysi beyá mpap, ne bebénti, ne echokonti, ne bétánjá, ne bechəſnti manyén bati, ne yéntiki nkaysi beku bati bebá. 32 Təſ ká bati beri, mángə bho ntínso. Ne foſori nók ká bati mbo enyú Mandem áfuéré ntá Kristo afoſori bhe.

5

Epiſ ené ékway ne nkwo Kristo

1 Təndu báchi bə Mandem ne yi akəſ be tontó, ſəkəſ yeka epiſ eyi. 2 Bábhəſ bekoſ bo ndú nepém eneka nenkem nkúbhé mbo enyú Kristo ákəſəſ bhese ne áchyé nepém eni ɛti yeſe. Achyé mmuet mbo akabhénya ane achyé Mandem beyá maſák. 3 Báchi bo Mandem. Báké bhəſ yényinj beku ne epúsi, ne bebéptí nkaysi. Báké fyé amík ndú meſnyinjí bo bachak. Báké rə mbəſ be mántáká meſnyinj ebho ndu nkwo yweka. 4 Báké rem yé bepə-kepi ne bebhokori kepi, ne báké kə bechəſnti ntok. Ke chyé nók ká bakak ntá Mandem. 5 Diſí ká be yé nkoſo baghoré, ne yé chi mmu ane nti eni nepú amem pépép, ne mmu ane afyé amík ndú meſnyinj bo bachak apú bhəſ ákóré ndú nebhuet kefo Kristo ne Mandem. Mmu ane afyé amík ndú meſnyinj bo bachak achi mbo mmu ane ábhəſəſ bəmandem bachak mbənyune akəſ meſnyinj ebho acha Mandem. 6 Báké ka ye be mmu ánsət beyəſ ebhen

bechi fuu andwə bhe. Diſí ká be meſnyú meſnyinj ebho ke békú Mandem ambientí, ne chəſ antemsi bo abhen bapu ghok yi. 7 Báké bhak ndú nsoſ amot ne meſnyú bəbho. 8 Bə báchi nyaka ndú ejuri. Nəne, ené Mandem áchémə bhe ne Yesu Acha, bəſ ká ekakáneko ene ékway ne bo abhen bachi amem bediéré. 9 Bediéré békú bo mámbəſ eriſi epiſ, mámbak chak, ne mámbak bo abhen bachi tetep. 10 Yéntiki mmu yweka ánu beriſ meſnyinj ebhen bəchyé Acha beyá maſák. 11 Báké fyé mmuet ndú beku meſnyinj ebhen bo abhen bachi amem ejuri bákú. Meſnyinj ebho bəchi ndéndem. Bábhəſ beku bo mandíſi kpoſoroſ be meſnyinj ebho bebep. 12 Mbəſ béréem ɛti meſnyinj ebhen bo bákú bhéſé bhéſé chi enyinjí ntínwəp. 13 Mpok bediéré béghə ndú enyinj, bétəſ enyu yə echi, 14 mbənyune bediéré ke békú mángə enyinj. Ndu echi nə ke bərəm be, “Mbəere kenó, ſemé!

Fú ndú newú,

ne chəſ bediéré Kristo mángə wə amuet.”

15 Yéntiki mmu yweka ánsot ye mpok ne ekakáneko eyi. Báké bhak mbo bechiſnti bho. Bák ká chi mbo bariſindak. 16 Ku ka beri yéntiki mpok ane bábhəſəſ mbi beku nə, mbənyune beyá bo bákú bebéptí meſnyinj nəne. 17 Ndu echi nə, báké bhak bechiſnti bho. Nu ka beriſi enyinj ene Acha áyən mánkə. 18 Báké bhak bakwené mmém. Eyo ékú mmu áké kway bekem mmuet, éntwo ye yi ne ménémé. Ke də ká Efoſəſ Mandem ambak ne bhe, ambəſ betəſ ndú nepém yéntiki mmu yweka. 19 Kway nók ká meſnyú bakway Nku Nsí, ne bakway Mandem, ne bakway ane Efoſəſ Bedyere áchyé ndu bəfyé bati nti. Kway nók ká bakway ndu bebíti Acha ne bati yeka ankem. 20 Kaká ká Eſayese Mandem mpoknkem ɛti yéntiki enyinj ndú nnyén Yesu Kristo Acha.

Enyú baghoré ne maném abhap bábhəſəſ bəbhak

21 Septí nók ká mmuet ntá bati. Epiſ eyə émfú ndú kenókə eken báchyé Kristo. 22 Baghoré nebhay, septí nók ká mmuet ntá maném abheka mbo enyú bəſepti mmuet ntá Acha. 23 Nném achi münti ntá ngoré ywi mbo enyú Kristo achi münti ntá bənkwo. Bənkwo chi mmuet yi ne yimbəſ ke apəme bho. 24 Yéntiki ngoré abhəſ ye beſepti mmuet ntá nném aywi ndú yéntiki enyinj, mbo enyú bənkwo bəſepti mmuet ntá Kristo.

25 Bə maném, yéntiki mmu yweka abhəſ bekoſ ngoré ywi nkúbhé mbo enyú Kristo ákəſ bənkwo ne agú ɛti yap. 26 Agú békú bo mámbák pépép beſi Mandem ndu áso bho ne manyiep ne Eyəſ Mandem. 27 Kristo akú nə be ankway beku nkwo Kristo mantwə ntá yi ne beyá beri, kebəſ yényinj ene ékú

Mandem ne yě chi bo mánji bhò. ²⁸ Enyu eyò nkwo ke echi be yěntiki nném abhəŋ bekoŋ ngoré ywi mbò mmuet yi. Mmu ane ákəŋ ngoré ywi ákəŋ chi mmuet yi. ²⁹ Mmü ane ápábhé mmuet yi apú. Yěntiki mmu áyinjí mmuet yi sayri ankém yò eriri mbò enyü Kristo áyinjí bənkwo, ³⁰ ne beše mankem sechi bepókómuet ebhi. ³¹ Ekáti Mandem érəm be, “Mbakanem abhəŋ berə máyi ne etayi anchem mmuet ne ngoré ywi, bə bati apay mándəp mmü amət.”

³² Beyəŋ ebhen bérəm enyinjí ene echi bhésé bhésé. Nđinjí be bérəm chi enyü Kristo achi ne Nkwə Kristo. ³³ Ke échí enyu eyò ne bhe nkwo. Yěntiki mmu abhəŋ bekoŋ ngoré ywi mbənyu ákəŋó mmuet eyi yimbəŋ, ne yěntiki ngoré abhəŋ bechye nném ywi kenókó.

6

Enyü bə bəbhəŋó bebhak ne bəmədyap ne bachi bhəp

¹ Bə, yěntiki mmu yweka abhəŋ beghok máyi ne etayi, mbənyune báchi bakoŋə Acha ne echi chak beku no. ² “Nokó ka manə ne bachi bhəka.” Ene, chí ebhé mbi ené Mandem afyé bariəp amen abhak ne mmu ane ábhəre yò. ³ Bariəp amə achi be, “Mmü ane ábhəre ebhé ene, yěntiki enyinjí ebhak sayri ne yi, ne ábhəŋ erəri nepém fá amik.”

⁴ Bə bachíbhə, báké bhəŋ epinj beku bati ambe bə bhəka. Enyinjí ene bəbhəŋó beku chi mēnyure ne betəŋ bhə mbə enyü Acha áyən.

Enyü basem ne bachi bhəp bəbhəŋó bebhak

⁵ Basem, yěntiki mmu yweka abhəŋ beghok mmu ane ábhəŋó yi fá amik sayri. Chíé nokó ka bhə kenókó ne becháy ne newerēmuet ne mánku nokó betik ebhəka ne nti nemot nkúbhé mbə enyü bághòk Kristo. ⁶ Báké ghok bhə chí ndiere besí bhəp ne ndü beku bə mambəŋ manák. Ke ku ka enyinjí ene Mandem áyən mánku ne nti nenkem mbə basem Kristo. ⁷ Ku nokó ka betik ne manák mbə be bətòk chi Acha, puyé nkwa. ⁸ Dinjí ká be yi ákap yěntiki mmu bekoŋə berí ebhen yi áká, yě achi nsem, ye apu.

⁹ Bə nkwo bho bəbhəŋó basem, kém ká bhə sayri. Báké pá bechye bhə ntemsi. Dinjí ká be Eta mmu achi amfay ke ábhəŋó be ne bhə, ne yi apú təŋ kériŋámik.

Menyinjí nenu ebhen bo Mandem

¹⁰ Enyinjí ngwenti ene nchí ghati bhe chí ene: Kém ká nebhárēmuet eneka ne Acha be mántəŋ ne betəŋ ebhi ebhen beyá becha. ¹¹ Kém ká menyinjí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, bé mánkwáy menu ne Sattan, mánte kpírí mpok yi áyən berwə bhe. ¹² Dinjí ká be sėpú nu chí ne bakwəŋwan. Sėnú chí ne bebéptí befəŋó, ne bafə bhəp,

ne menyü betəŋ bechak. Sėnú nkwo ne befəŋó ebhen bebəŋə betəŋ ndü mmik ejuri ne, ne sėnú ne ngémtyé befəŋó bebəbebu ebhen bebəŋə betəŋ amfay ndü mbəép. ¹³ Yěntiki mmu yweka ánsot ye menyinjí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, be mpok esəŋəri ántwə, mánu te ndü ngwenti, ne mándək ambi bete kpírí. ¹⁴ Ndu echi no, dók ká ambi bete kpírí. Tətəp ane bəriŋí ámbák mbə mgbat ane ákəm menyinjí nenu ebhəka. Ku nokó ká chí ndiere menyinjí ebhen bechi chak mbənyune menyinjí ebhə bechi mbə nkú besé ane ntemé nenu afyé ndu bekti mbeápak eyi. ¹⁵ Ghati nokó ka bo Mbok Nđindí ane áká bə mambəŋ kpák besí Mandem. Ndü bákə no, ebhak mbə mpok ntemé nenu afyé betəŋtí nkwo bhənya bé áké kwen amik mpok ájət ntyet. ¹⁶ Enyinjí échák chí be mándək ambi bebəŋə neka ne Kristo, be némbák ekuti eyeka mbə ene ntemé nenu ákəm awó be anchyet bakoŋ ane ádú ne ngó ané mbámbu átó. ¹⁷ Bəriŋí be Mandem apémé bhe. Bəriŋí no ábhák ndü nkaysi ayeka mbə kəndén ane ntemé nenu ákúti ntí ywi ne yò. Sət ka nkwo Eyəŋ Mandem ené Efəŋó Bedyere áchyé bhe mbə akparenja nsem epay ane ntemé nenu. ¹⁸ Nik nokó ká mmuet mpoknkem ne éti yěntiki enyinjí mbə enyü Efəŋó Bedyere áya bhe mbi. Bák ká pé. Kém nokó ká ekíkí ndü nenikímuet éti bə Mandem mankem be yi ankwak bhə. ¹⁹ Nik nokó ká mmuet éti ya nkwo be Mandem anchye me enyinjí ene mbəŋó beghati bo éti Mbok Nđindí ane achi nyaka bhésé bhésé nkebhəŋ becháy. ²⁰ Éti Mbok Nđindí ké Kristo ásré me, akə me nté ndü ntí ywi, ne nchí mūkenəŋ éné. Nik nokó ká mmuet be Mandem anchye me netəŋánti be ngátí nəkə bho Mbok Nđindí mbənyu mbəŋó beku.

Pəl ánikmuet be Mandem anjet bakoŋə Yesu

²¹ Chəŋ Tikíkəs antwə awu angati bhe ndü menyinjí bechi fá ne me ne éti mēnyinjí ebhen méku. Achi manə ywese ane sékəŋó. Achi nkubetik ane Acha ne yí achi mmu ane abhəre bariəp ami. ²² Éti yò, ke nchí to yi ntá yeka be anku mándinjí enyu beše sechi, ne bé ámfyé bhe nti. ²³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mányché bəka bənkwo kpák, mánkwak be be mánku bati, ne be mándək ambi bebəŋə neka ne Yesu Kristo. ²⁴ Nchí nikmuet be Mandem ántəŋ berindu ebhi ntá bə mankem abhen bákəŋó Yesu Kristo Acha ne ekəŋ ene epu gu manyiep.

Ekáti Pól ntá Nkwò Filipi

Ekáti Pól ntá Nkwò Filipi

¹ Mē Pól ne Tímōti, bese bakú betik Yesu Kristo ke sésin ekáti ene. Sésin ntá yeka bo Mandem mankem, bé bhó bábháré mmuet ne Yesu awu etòk Filipi. Sayri sayri, sésin ntá yeká bō batí ne be bho bákwwák bō batí bekwá betik Mandem ndú nkwò bakoŋo Yesu abhen Filipi. ² Mandem Etayeŋe ne Yesu Kristo Acha mántəŋ be berindu, mánychye bhe kpák.

Nenikmmuet ne bakak ɛti nkwò Filipi

³ Yěntiki mpok ane nti ena nékwén be amuet, nchí níkmuet nkaka Mandem ɛti yeká! ⁴ Ne yěntiki mpok ane mēnikmmuet ɛti yeka mankem, nchí ká nò chí ne beyá manjá. ⁵ Nchí ká nò ne beyá manjá mbonyune báchem mmuet ne me te nebhōnet begbaka eɔhəŋ, ndú betik ebhen mēkà béggháti bho Mbok Ndíndí ɛti Yesu. ⁶ Ndínjɛ bé chəŋ Mandem mmu ábhó erítɛ betik amem bati yeka andok ambi bekwá bho kpáte mpok ane yi ánaŋa bho ndu nywəp enen Yesu Kristo ápetnsem. ⁷ Echí erírɛ bé mbōŋ enyú bakaysi amen ákú níkmuet ɛti yeka ne beyá manjá. Echí enyu eyo mbonyune nkəŋ be tontó ne nti be be mankem báchem mmuet ne me ndú betik ebhen. Mandem atəŋ me berindu ebhí ndú áchyé me betik ebhí nká. Báchem mmuet ne me néne, ené nchí mūkenəŋ, ne mpok ane nchí nyaka ndú mmuet eya nte noko ndu áchá manyé betəŋ be Mbok Ndíndí achí tetep, ne bekwá bo mánóko yo sayri. ⁸ Ekəŋ ené mbōŋ ne bhe éfú ntá Yesu Kristo. Mbəŋ Mandem arínjɛ nò.

⁹ Mēnikmmuet ntá Mandem bé ekəŋ ené bábhōŋjə ne bati éngó éndók nókó chí ambi. Ne be mándínjɛ Mbok Ndíndí mándók nókó chí ambi, mándínjɛ noko menyin ebhen béchí chak besí Mandem. ¹⁰ Eyo ékú be mánkōŋjə chí epin ené éri échá bé báké ká yěnyin bakwap ne bé báké ká enyin ené bo bákway beji bhe. Bák ká chí enyu yo kpate ndú nywəp enen Kristo átwə. ¹¹ Mánán mámbák enyu eyo, Yesu Kristo ákw mámbōŋ erítɛ epin. Ká nókó ká chí beyá beri bé bo mángó berítɛ menyin ebhen bákú mánychye noko Mandem kenókó ne mándem noko bé, “Mandem abhəŋ betəŋ achá.”

Pól abhəŋ manjá be Mbok Ndíndí arəŋ chí ambi

¹² Bōma, mēyán mándínjɛ bé yěntiki enyin ené éfákárɛ ne me fá, ékwak Mbok Ndíndí ɛti Yesu ándók chí ambi. ¹³ Ekú kpát batemé

nenu mankem abhen bábhəbheri ékírɛ Mfo Rom ne bo bákák mankem, bárínjɛ bé ɛti nchí nkoŋo Kristo ké báfyé me fá amem eket ene, “Mbə mūkenəŋ.” * ¹⁴ Ne nefyé báfyé me fá mbə mūkenəŋ áká beyá bōnkwo básikinti ne Yesu Acha sayri, kpate bággháti bho bákák Eyoŋ Mandem kebhōŋ becháy.

¹⁵ Echí tetep bé neyinjɛ ane mbək eyap báyinjɛ me ne amík abúabə ne neyenti bó báyenti mmuet ne me ké áká bō bággháti Mbok Ndíndí ɛti Kristo, ke mbək báchi abhen bággháti Mbok Ndíndí ne erítɛ nkaysi. ¹⁶ Bó bho bággháti Mbok Ndíndí ne erítɛ nkaysi ndu bákōŋ me. Bákəŋ me mbonyune bó bárínjɛ be Mandem ayap me ne ákú be mbák fá amem eket ene mbə mūkenəŋ chí ndu bekwá bo mándínjɛ bé Mbok Ndíndí achí tetep. ¹⁷ Ke mbák chí bō abhen báyinjɛ me ne amík abúabə, mánjenti noko mmuet ne me, bó bággháti Mbok Ndíndí ɛti Kristo chí mbonyune mánú béchá me. Bábhíkɛ bhōŋ erítɛ nkaysi. Báyanjɛ bebay me chí batú áchák antí néne, fá amem ekerékenəŋ. ¹⁸ Ke yé esəŋjɛri épú aré. Yé bábhəŋ chí erítɛ nkaysi yé bábhəŋ chí nkaysi mbámbo, nném enyin chí bé bo bágghók Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo. Eyo échyé me manjá.

¹⁹ Mpú rə bébhəŋ manjá mbonyune ndínjɛ bé be mánik Mandem mmuet ɛti ya ne bé ndú betəŋ Efóŋó Yesu Kristo, chəŋ mámfere me ndú esəŋjɛri ene. ²⁰ Enyin ené mēyən ndú nepém ena ne nti ena nenkem ne ené mbákanti aré chí be nké ká yěnyin ene ékú ntíánwəp ánkem me. Mēyən chí be mbōŋ netaŋántɛ mpoknkem be néne, ne yé chí ndú mpok ane átwə ambi, netaŋántɛ ena nénchyé Kristo kenókó, yé ngúgú, yé nchí chí nepém.

²¹ Ntá ya, bebhak nepém chí béchyé Kristo kenókó, ke bégu ari mbəŋ achá. ²² Ke mbák ndók ambi bebhak nepém fá amík, eyo échyé me mbi bekwá betik Kristo ndu bekwak bo. Chəŋ nsət ye chí nepém ke newú-e? Ndú menyin ebhen bépáy, échá me ené mbōŋjə besət. ²³ Menyín bépáy béchí me anti ne nchí mbə mmu ane áchí ndú manyé mbi kerínjɛ mbi ane yí ábhōŋjə bekoŋo. Mpok ne mpok, nchí bhōŋ nkaysi be éri be mbák nepém, ke mbōŋ nti bérəŋ bebhak ne Kristo, ne eyo ké éri ntá ya échá. ²⁴ Ke ɛti yeká, éri bé mbák nepém. ²⁵ Ne təndu ndínjɛ be éri be manywəp eya ándók ambi ɛti yeká, ndínjɛ bé chəŋ mbak nepém, ndok ambi bebhak ne bhe ndu bekwák mámbəŋ neka ne Yesu érchá enyu esí, bé manjá ameká anjə ancha. ²⁶ Eyo ékú ye bé mpok mpét nchí petnsem ntá yeká, ntí ámbák ane be bábhōŋ beyá manjá ɛti enyin ené Yesu Kristo áká ntá ya.

* 1:13 Pól apú nyaka chí ekerékenəŋ, báfyé yi chí amem eket, ne bárém bé yí ábhíkɛ bhəŋ befa aré kpate mántán manyé yi.

²⁷ Nném enyinj achí be bapem ayeka ámbák mbò enyü Mbok Ndíndí ãti Yesu Kristo ághàti bhe. Eyo ékà be yé ntwó awu ntá yeká, yé mbíkí twó, mēyán ngók chí bé bāté kpírí ndü nkaysi amót, ne bé mánu ne nti eneká námót bé Mbok Ndíndí ãti Yesu Kristo ándók ambi. ²⁸ Báké cháý bō abhen bápábhé bhe. Mánán mángó be bápú chay bhō bārēm be, “Œ! Bácha bhese. Mandem átemsi chōj bhese.” Eyo étōj be Mandem ápeme chōj bhe. ²⁹ Échí enyu eyo mbōnyune Mandem áká mámbák bakojo Yesu Kristo puyé chí ndiere ndu menoko yí, ke ndu beghō esōjori ãti yi nkwo. ³⁰ Nēne, bákway bechem mmuet ne me ndu menu nkúbhé nenu enen mēnu nyaka ãti Yesu Kristo, ne bārīnj be mbuét ndü nenu enen fá amem eket ené nchí aré mbō mükēnōj.

2

Bebhōj ne septimuet mbō Yesu

¹ Me, ndínjí sayri bé tēndu bábháré mmuet ne Kristo, yí afyé bhe nti ndü ekōj ené yí ábhōjō ne bhe. Ne tēndu bábháré mmuet ne Efōjō Mandem, Efōjō Beýere, áká bé mánkōj bati, mántōj bō berindu. ² Nchí ghati ye bhe be mámbōj nkaysi amót, mámbōj ekōj ne bati, mámbak eyōj émót ndü menyinj ebhen báku ne nti námót. Mbák mánká nō, manák ama éyát ancha. ³ Báké ku yēnyinj ndu betōj mmuet bé báchá bati, ke yēntiki mmü ywēka abhōj be septimuet ntá bati mbō be bō báchá yi. ⁴ Mmu ywēka áké yinj chí ndiere mmuet yi. Abhōj béfyé ntí ne bati nkwo.

⁵ Beýinj ebhēka bebhōj bebhak enyu émót mbō ene Yesu Kristo ábhōjō nyaka. ⁶ Yēndu yi achí nyaka enyu émót mbō mbōj Eta Mandem ndü babhi ankem, abhíkí kém kíkíríkí bé yi achí Mandem. ⁷ Áká mmuet mbō be apu yēnyinj. Asōt mmuet mbō nsem, atwó fá amik mbō nkwarjwanj. ⁸ Ne átwó nókó fá amik mbō nkwarjwanj, arōk ambi bésépti mmuet amik anchye nōko Mandem kenókó, kpate agú newú ntíánwōp ndü ekotákátí. ⁹ Ëti yo, Mandem akósí yí áchyé yí betāj amfāy menyinj menkem, achye yi nnyén kenókó enén néchá manyén ankem. ¹⁰ Mandem áká enyu eyo ndu bechye nnyén Yesu kenókó be bō abhen báchi amfay ne abhen báchi fá amik, ne abhen báchi ndü etókó bawú, yēntiki mmu wap abhōj bétēp mánén besí Yesu anchye yí kenókó. ¹¹ Ne yēntiki mmu abhōj berem kponoroj be chí Yesu Kristo ke achí Mfō bo mankem. Chōj eyo énkā be bo mányché Mandem Etayesé bakak ne kenókó.

Pól yi bakojo Yesu mándiéré mbō berōjō

¹² Abhen ekōj, Mandem apémé bhe. Bághók ye enyü Kristo áséptimuet besí

Mandem. Bághók nyaka me mpok nchí ne bhe. Nēne, ndü mpét mpú ne bhe, báké gup eyōj eyá ebhi. Ghók ká me énychá enyu esí. Nu ká beku yēntiki enyinj ene bákway beku ndu béchyé Mandem kenókó ne bati ayeká ankem. Eyo ékà bé Mandem ámbōj mbi beku bapem ayeka ambak mbō enyü yi áyānj. ¹³ Nchí rem nō mbōnyune Mandem achí ne bhe mpoknkem ne ákwák bhe be mámbōj nti béghok yi, anchye nōko be betāj beku menyinj ebhen yi áyānj mánkā.

¹⁴ Ku ka yēntiki enyinj kenywinti ansem ne bati, ne báke bhak beýōj beýōj. ¹⁵ Eyo ékà be yé mmu ake ji bhe ne be báké bhōj bakwap besí Mandem. Éku nkwo be be bō Mandem abhen bábhíkí bhōj bekwéné néntí bō abhen bábhōjō beýōj beýōj, mámbák mbō berōjō ntá yap. ¹⁶ Eyōj Mandem ékwák bo mámbōj nepém. Ghati nókó ká yo ntá bho. Bábhōj beku nō be mbōj manák ndü nywōp enen Kristo ápētñsem, ne be ntiet ané njéré néntí eneka ne betik ebhen nká, béké bhak ndéndem.

¹⁷ Berítí menyinj ebhen báku ndü bábhōjō neka ne Yesu béchí mbō nnya ane básóré bechye akap ntá Mandem mbō akap. Yé embak chí be nepém ena nērānj mbō mmém amen bátó amfay nnya yo, mēbhák chí manák, ne nchí nják ne bhe mankem. ¹⁸ Bé nkwo bábhōj bebhak manák. Nják ká ne me.

Pól ati beto Timoti ne Epafrodýtōs

¹⁹ Mbák chí nkaysi Yesu Kristo Acha bé ntó Timoti awu ntá yeká, chōj ntó yi mandü mpok. Chōj eyo énychye nkwo me manák mpok yi áfú awu ápérēnsem ntá ya, ághátí me enyü báchí awu. ²⁰ Me, mbíkí bhōj yé mmu mbō yi ane ákway bekwak be ndü menyinj ebhen béýinjí nepém eneka, be mámfyé me nti ndü menyinj ebhen béýinjí Yesu Kristo. ²¹ Nchí rem nō mbōnyune bo báchá ká mankem bákáysi chí ãti menyinj ebhen beýinjí enap nepém, kefyé ntí ndü menyinj ebhen beýinjí Yesu Kristo. ²² Ke be babhōj bārīnjí be Timoti átōj be achí erítí nkubetik Yesu Kristo Acha ne mübetok bo bachak ne nti eni nenkem. Akwak me béghátí Mbok Ndíndí ãti Yesu mbō mmó ane ákōjō étáyí ansem beku betik. ²³ Nnānj ngó ndü menyinj béchí ebhe eya, chōj mbōj nkaysi beto yi awu ntá yeka. ²⁴ Ne nsiki nti bé chōj Yesu Acha anku be me nkwo ntwō awu mandü mpok.

²⁵ Nnānj nkā nti be échí sayri beto Epafrodýtōs ámpētñsem awu ntá yeka. Epafrodýtōs mmu bátó be ántwō ankwak me menu mbō ntemé nenu ndu betik Yesu chí nkojo Yesu nkwo mbō me. ²⁶ Métó yi ampētñsem ntá yeka, mbōnyune abhōj ékwák beghō bhe mankem ndu bághókó nyaka be yi ámē. ²⁷ Berem tetep, áme nyaka,

kpát érop chí newú, ke Mandem aghó yi ntínso. Ne abhíki gha chí yi aywínti ntínso, aghó me nkwo ntínso. Mbó abhíki ka ná, mbó basémé ma aya acha. ²⁸ Mbón ye ekwak néne ncha enyu esí beto yi ampétnsem antemeri bhe awu be mángó yi batí ámpóp be amem ne be basémé ma nkwo ámay. ²⁹ Sot yeka yí ne beyá manják mbó enyú bábhónó besyepi nti nkonjo Yesu. Chié ká yi kenóko, mánychye kenóko ntá yéntiki mmu achák ane áchí mbó yi. ³⁰ Chié ká yi kenóko mbónyune nti ywi áyanjá ran éti betik Kristo. Chié ká yi kenóko ne ntí bé be ke bátó yi antwó te fá ankwak me téndu be babhón hápú kway nyaka bétwo.

3

Neka ne Yesu ke nékà mmu ámbák chak besí Mandem

¹ Bóma, ndu berón ambi, yé yí yé yi, bón ká manják éti enyín ene Yesu Acha áká. Yéndu nchí ghati bhe chí nkúbhé menyín ebhen njámbi ngati bhe, eyó épú chyé me esonjóri téndu éká be bómppap baké bhón mbi ne bhe.

² Sot ka mpok ne bo abhen bákú bebéptí menyín, mmú eyó nò érem be bábhón bekpót mmúet mbakanem ke ambak mmu Mandem, ené eyó étwó chí ne esonjóri. ³ Besé ke séchí bo Mandem tetep, yéndu bábhíki syep bhese. Séchí bo Mandem mbónyune Efónó Bedyere ke ákwák bhese séníkmúet ntá Mandem. Sébhíki fye nti ndú menyín ebhen mmú mmík ághókó mmúet aré mbó epín besyep babhakanem. Sepányu chí éti enyín ené Yesu Kristo áká ndu bépéme bhese.

⁴ Echi tetep be mbón beyá menyín ebhen mékwáy béghókómúet aré. Mbó echi be mmu abhón beghókó mmúet chí ndú menyín ebhen yí áká, mbó mbón bedep awó anti be eya enyu echa ene bati. ⁵ Békónó bepín ebhese bo Israel, básyep me mpok bábhe me. Nchí mmú etak Israel, ndú nneréket Benjamin. Bachímbi bha chí bo Israel. Bárinji bepín bo Israel ne eyónstak bo Israel nkwo. Ne nchí mmu nkwo Fárisi, bó bho báte kpírí bé yéntiki mmu abhón bebhære bebhé botayese. ⁶ Nchí fye nyaka beyá betan ndu bekú menyín ebhen nkáysí be Mandem ke áyanj nka bho kpát, nchyé náko Nkwó Kristo beyá esonjóri. Ne bekwéné kebhak ne me mbónyune nchí bhære nyaka bebhé bo Israel mbó enyú éyanj.

⁷ Ke menyín ebho menkem nyaka nkáysí bé bó ke bekú mémbak mmu Mandem, béróp chí bepó menyín ntá ya éti enyín ene Yesu Kristo aká ntá ya. ⁸ Bérém tetep, yéntiki enyín échák érop chí mbó menyín ebhen mferé ndu áchwí nto anyén be ntí wa ándóp mémbát mmúet ne Kristo. Bárinji Yesu Kristo Acha wa achá yéntiki enyín échák ndú nepém ena néne. Éti méyanj beróp ne Yesu, mferé ntí ndú menyín menkem ebhén nkáysí nyaka

be bekú Mandem ámpémé me. Ne béróp ntá ya chí mbó ményín ebhen bátó ndú ebhwóré menyíní. ⁹ Nchí yanj be mbát mmúet ne Yesu sayri. Puyé chí éti mébhære bebhé bo Israel ke Mandem áká be mbák chak besí bhi. Éti neka ene ne Kristo ke Mandem áká bé mbák chak besí bhi. ¹⁰ Nchí yanj ndínjí Kristo ndók náko chí ambi, ne nchí yanj ndínjí betan ebhen Mandem ásré nyaka áká Yesu ápétnsem ndú nepém. Nchí yanj mbat mmúet ne Yesu, nka esonjóri mbó yi, nchem mmúet ne yi ndú newú eni. Ne mbón neséptímúet besí Mandem, nkúbhé mbó enyú yí ábhónó nyaka kpát aka newú ¹¹ bé mbák Mandem ánkwa, me nkwo, mpétnsem ndú nepém mbó Yesu.

Pól arem be yi djét ntiet andakó náko chí ambi

¹² Mpú rem nó chí be nnán ngaka enyu mmu ane méyanj bebhak, ne mpú rem nó chí be nnán nséné ndú mbi Mandem. Ne nchí nu ndak náko chí ambi, bé eyó énkwak me mbak enyu mmu Yesu Kristo áyanj nyaka be mbak mpok yí ayabhe me bé mbák mmú ywi. ¹³ Bóma, mpú yínjí mmúet eya bé nnán nnu kpát nsot awónem, mbón akap. Ke enyín émot ene mékú chí be njet ntiet, mferé ntí ndú menyín ebhen befære ansem, ndóbbhe jet ndak náko chí ambi. ¹⁴ Mpú ró béfyé betan bé njet téé te ndú ngwenti, mbón nsáy. Nsáy yó achí be Mandem abhínjí me ntwo be mbak amfay ne yi éti Yesu Kristo mmu águ éti ya. ¹⁵ Éri be bese bakojo Yesu bho sénánj séсэнé ndú mbi Mandem, sémbón nkaysi amot ndú menyín ebhen. Ne mbák mmu achí ane ayi nkaysi achí nyánjá, chón Mandem anka yí angó be nkaysi ya ndú menyín ebhen achi eriti nkaysi. ¹⁶ Yéyi yéyi, sébhón berón ambi berínjí tetep ane Mandem áka sérínjí.

¹⁷ Bóma, Konjó náko ká ekakáneko eya ne fyé ká amík amúet bo abhen bákónjo bekaká nekó ebhese. Bárinjí ndú bepín ebhese bechi nyaka mpok séchí awu ne bhe. ¹⁸ Nchí ghati bhe bé baké ró bekonjo bekaká nekó ebhese mbónyune beyá bho bachi abhen bepín ebhap bétan be bó bábhíki kón Mbok Ndándí ane árem be Kristo agu ndú ekotakátí éti yese. Nnán nchí ghati náko bhe enyín ene mpok ne mpok, ne néne, mpét nchí ghati bhe nkúbhé enyín éré ne babhese amík. ¹⁹ Ngwenti yap chí ménémé. Mandem awap chí enyín ené éfuét bo anyu énwche bó menie ne menyín béchák ebhen bó báfyé ngonjo aré. Bákú menyín ebhen bó bághó mámbón chí ntánwóp, yé ná, bó babhón hápányu éti menyín ebho. Ne bábhære bati yap ndú menyínjí mmík. ²⁰ Ke mbák chí bhese, eyesé etak échí amfay, ebhak ené Yesu Kristo Acha achi. Ne sébhaka nti bé yí mmu achí Mpeme ywesé ámfú aré ámpétnsem. ²¹ Yí anánj ántwó, ástot nkúbhé betan ebhen yí ábhónó

beƙu yěntiki enyiyi émbák anten yi, anjibhiri mmáéré ntòp eyese-ne, anku yó éndòp chí mbò mmáet ane yi ábhónó nyaka mpok Mandem áká yí apetnsem ndü nepém.

4

Meniyi ebhen Pól aghati Nkwò Filipi manka

¹ Bõma, nkòj be tontó ne mbòj beyá ekwak beghò bhe mbònyune be ké báchí manják ama, ne be ké báchí nsáy betik ebha. Tě yeka kpírí, mánka nòkò mbò enyu ngátí be bho bábháré mmáet ne Yesu.

² Měnikmáet ntá Eyódia ne Sintike bé mándó begwá ebhap mámbák eyòj émót, těndu bó bati apay báchí bó Yesu Kristo Acha. ³ Ne wò erítí nti nkubetik wa, nchí yán nkwò be ónkwák ményúré bághoré abhen bati apay bé mámbák eyòj émót. Bákú beyá betik ne me ndu ménu béghátí bho Mbok Ndíndí. Bákú betik ne Klémen, ne batí bakú betik abha báchák. Bó mankem báchí bo Mandem ásiní manyén ayap amem ekátí manyén bó abhen bábhòj nepém enen nébhíki bhòj ngwenti.

⁴ Bák ká manják mpoknkem be báchí bó Yesu Acha. Mbáét bésémti bhe, bák ká manják mpoknkem. ⁵ Kú ka yěntiki mmu ángó bé bápú mmáet gum gum ndü nepém eneka. Báké ghòkòntik be Yesu Acha ápetnsem mandú mpok. ⁶ Mmu áké ró yěnyiyi énsónjóri nti eni amem. Yěyi yěyi, enyiyi ene bábhónó beku chí menik nókó mmáet ntá Mandem éti menyiyi ebhen báyanj yi ányché bhe. Nik nókó ká mmáet, mánkaka nòkò yí éti menyiyi ebhen yi áká. ⁷ Nik nókó ká mmáet ntá Mandem ne chòj yi anchye bhe kpák. Ne enyu kpák ane Mandem áchyè, bó mmik bápú kwáy bérinjí wáwák. Ne chòj Mandem anku kpák ámbák amem bati yeka, anku be kpák ámbák nkwò ndü nkaysi yeká, be yěyi yěyi, báke bhòj becháy. Enyiyi ene échí tetep mbònyune bábhat mmáet ne Yesu Kristo.

⁸ Néne, bõma, buré ká nkaysi ndü menyiyi ebhen bérí, ne ebhén béchyè mmu kenókó, ne menyiyi ebhen béchí chak besí Mandem, ne menyiyi ebhén bébhíki bhòj bakwap, ne menyiyi ebhén bo bághò mánkòj, ne menyiyi ebhén bo bábhòj ekwak beghò, ne menyiyi ebhén bérí béchá, ne ndü menyiyi ebhén békú bo mámbiti bhe. ⁹ Báké ró beku yěntiki enyiyi ene bághókó ntá ya, ne ndu békòjò yěntiki nkaysi ane áfú ndü Eyòj Mandem ene básòre ntá ya, ne yěntiki enyiyi ene bághókó ntá ya, ne yěntiki enyiyi ene bághó mé nku. Ne chòj kpák ane Mandem áchyè ambak ne bhe.

Pól átò bakak ntá bó Filipi éti akap ane bó bátó ntá yi

¹⁰ Me mmú Yesu Kristo Acha, mbòj beyá manják be yěndu énan étaré, bápèt bátòj ndü akap ane bátó me be bábhíki ghòkòntik me. Ndínj be bákaysi me mpoknkem, ke bábhíki bhòj nyaka chí mbi bekwak me. ¹¹ Mpú rem nó chí éti nchébhé menyiyi. Yě mbòj enyiyi, yě mbíki bhòj, ngòk bebhak mbò mmu ane ábhíki chep yěnyiyi. ¹² Ndínj enyú mēkwáy bebhak mbò mmu ane yěnyiyi épú sòjori yi mpok menyiyi béchébhé mé ne yě chí mpok mbòj yěntiki enyiyi. Yě émbak bé yi, ngòk bebhak mbò mmu ane ábhónó yěntiki enyiyi mpòknekem, yě chí mpok nnyíé njwí, ne mpok ane nchakò nsay, ne yě mbòj, yě mbíki bhòj. ¹³ Yě émbak be yi, mǎtee kpírí éti betan ebhen Yesu áchyè me.

¹⁴ Ke nkáká bhé tontó bé báchem amò ne me ndü nekwak enén báchyè mé mpok menyiyi betánj me amáet.

¹⁵ Ne be bakojo Yesu abhen etòk Filipi, be babhòj bárinj sayri be mpok njámbi ntwò awu ne Mbok Ndíndí ndò etak eyeka atú Masidónia ndòk atú etòk echak, ndiere be ké bátó nyaka me nkáp ndu béchyè me nekwak. Yě bõnkwo báchák bábhíki chem amò ne me ndü betik ebhen mékà. ¹⁶ Nchí rem nó mbònyune yě chí mpok ane nchí etòk Tesalónika ene mbíkire ró atú etòk eyeka Masidónia, be bátó me nkáp, puyé chí ndòj amòt, ke ndòj épáy, mpok menyiyi betanja me amáet. ¹⁷ Mpú rem nó chí be méyàn mántó mé akap áchák. Enyiyi méyánj chí bé mándók ambi beku beri, mémáká ndü ebhén mánán bákú ansem mbò mmú ane ámaka nkáp ndü ané yí ánanj áyámbi afyé amem ekerénkap be nsáy yi ánja.

¹⁸ Be bakap me ndü betik ebha kpát yěnyiyi ébhíki ròp. Néne, bakáp ane bátó Epafrodáytos ántwò ányché me áká mbòj yěntiki enyiyi ene nchébhé. Ne akap ayweka áchí mbò akap erítí eriep ane báchíe ntá Mandem, ne Mandem ábhòj manják ne wu. ¹⁹ Mandem mmu nchí mmòbetok ywi abhòj betan ebhen béyá béchá. Ne chòj anchye bhe yěntiki enyiyi ene échébhé bhé éti enyiyi ene Yesu Kristo áká ntá yese. ²⁰ Kenókó kémbák ne Mandem mmu áchí Étáyésé mpoknkem. Amen.

Ngwénti bakak

²¹ Káká ká bo Mandem báchák abhen báchí bakojo Yesu Kristo awu mankem ntá ya. Batí bakojo Yesu abhen báchí fá Rom ne me bátó nkwo bhe bakak. ²² Bó Mandem báchák mankem abhen báchí fá Rom ne me, sayri sayri, abhen báchí bakú betik ntá mfò-ngo ane Rom, bátó nkwo bhe bakak. ²³ Nchí nikmáet bé beríndu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti Pál ntá Nkwɔ Kolose

Ekáti Pál ntá Nkwɔ Kolose

¹ Mɛ Pál munto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne nti múnkwɔ ywese Tímoti. ² Sétó yɔ ntá yeka bo Mandem, be batí bɔnkwo abhen bábhàre bariɛp awu etok Kolose ne Mandem abhat be ne Kristo.

Mandem Etayese ántɔŋ be berindu anchye bhe kpák.

Pál akaka Mandem ne ánikmuet éti bo Kolose

³ Sékaka Mandem mmu Yesu Kristo Acha ywese achi Mýwi, ne sénikmuet éti yeka, ⁴ mbonyune séghok be bábhɔŋ neka ne Yesu Kristo ne bákoŋ bo Mandem mankem. ⁵ Báku nɔ mbonyune bábháká nti ndú berítí menyin ebhen Mandem ábhàré amfay ntá yeka. Mpok bághókó Mbok Ndíndí ke báriŋí éti menyin ebhen, ne Mbok Ndíndí achi tetep. ⁶ Mbok yɔ atwɔ ntá yeka mbɔ enyú átwɔ ntá bo mmik nkem ne ányu kepem ne ágó. Nɔ ke yɔ achi nyaka ndú nkwo yeka bebho ndu nywɔp enen bághókó éti berindu Mandem ne bájwimem enyú bɔ bechi tetep. ⁷ Bághókó Mbok Ndíndí ne ntá Epafra. Yi achi nti mübetok Mandem ane sékónó tontó. Achi nkabetik Kristo ane ábhàre bariɛp ami. Achi awu ndú nnyén enese. ⁸ Yi aghati bhese enyú Efónó Bedyere ákú be mánkoŋ bati.

⁹ Sébhíki bhɔt menikmuet éti yeka bebho nywɔp enen séghókó nɔ. Sénikmuet be Mandem amfuet ntá Efónó Bedyere ánkwak mándinji sayri enyin ene yi áyáŋ mánka. Sénikmuet be Mandem ánkú nɔ ndu ákú mámbak bariŋindak beyinji baraká Efɔŋo ne ndu akwak mámbɔŋ nejwimem ndu bɔ bechi. Achyé bhe nerinjudak be mándinji sayri yéntiki enyin ene yi atí nyaka beku ne ákú ntá bɔbhi. ¹⁰ Sénikmuet be nejwimem enɔ nénkwák mámbɔŋ nepém enen nékwáy ntá nkoŋo Yesu Acha. Enɔ nékú Mandem ambɔŋ manák, ne nékwák mánka nɔkɔ menyin ebhen beri ndú yéntiki mbi, ne nékú mándinji Mandem mándɔkɔ nɔkɔ chi ambi. ¹¹ Ne sénikmuet be Mandem ánsot betan ebhi ebhen beyá becha ánkú mámbɔŋ nɔkɔ betan, be yéyi yéyi, mámbɔŋ ekébhéntí, mánte sené, mándɔkɔ nɔkɔ chi ambi ne manák, ¹² mánkaka nɔkɔ Eta. Yi ke ákú mánkway bebhoŋ menyin ebhen yi atonji ntá bɔbhi abhàre nebhuɛt ane bediéré ebhi béghò. ¹³ Aféré bhese ndú betan ebhen ejuri, ákú be Mýwi mmu yi ákónó tontó ámbák wu Mfɔ ywese. ¹⁴ Béfaet ntá Mýwi wu sébhɔŋ mbi be

mánku bhese mámfere ndú kesem eken bebú, nɔ chi, mámfónóri bebú ebhese.

Enyu mmu Kristo achi ne enyú betik ebhi bechi

¹⁵ Yé mmu apu kway begɔ Mandem. Mýwi ke ákú sénjwimem enyú Mandem achi. Ne nkúbhé mbɔ enyú mɔmbi ábhónó betan ndú nneréket, nɔ ke Mýwi ábhónó betan amfay menyin menkem ebhen Mandem ághókó. ¹⁶ Echi nɔ mbonyune yi ke Mandem áréme be ángókó yéntiki enyin, ebhen bechi amfay ne ebhen bechi fá amik, ebhen bo bághò ne ebhen bo bápú kway begɔ, betanti befónó, ebhen bebhoŋo betan becha bafɔ bachak ne befónó ebhen nenókó kefɔ ekap necha eken bachak, ne yé chí ebhen bébhónó betan amfay bho mbɔ bafɔ. Béfaet ntá yi, ne ntá yi, ke bághókó menyin menkem. ¹⁷ Bápére ghoko yényin, yi achi. Ne yi ke ákém menyin menkem be mámbak mbɔ enyú bebhoŋo bebhak. ¹⁸ Yíre ke achi münti ane bɔnkwo, ne bɔnkwo chi mmuet yi. Yi ke ágháy nebhuérémik ntá bɔnkwo. ¹⁹ Echi enyú eyɔ mbonyune Mandem abhɔŋ nyaka manák be yéntiki enyú mmu yi achi, Mýwi nkwo achi. ²⁰ Ne yi ke Mandem ásré be ánkú yéntiki enyin, yé chí ené fá amik ne yé chí ene amfay, be yéntiki enyin émbón mbi bepet bebhak eyɔŋ émat ne yi éti newú Mýwi ndú ekotákátí. Néne, yéntiki enyin ékway bebhak ndu kpák ndu nté ane yó echi ne Mandem.

Báchi eyɔŋ émat ne Mandem néne

²¹ Bɛ nkwo báchi nyaka nekɔ nesie ne Mandem, bábhak bɔmpap abhi ndu nkaysi yeka éti bebéptí menyin ebhen báku nyaka. ²² Ke Kristo asɔt nyaka mmuet nkwanjwan, agú ndú ekotákátí éti bebú ebheka. Enyú yɔ ke Mandem ákú be mámpet mámbak eyɔŋ émat ne yi, be mámbak nyáná, kebhoŋ bekwéné besí bhi. ²³ Ke bábhɔŋ berɔŋ ambi bebhoŋ neka ne Mbok Ndíndí, mánte sené ne kpírí. Báké rɔ nebhakánti enen Mbok Ndíndí ákú bábhɔŋo mpok bághókó yɔ. Bághati Mbok ane ntá yéntiki mmu fá amik. Mɛ Pál nchí mübetok ane nchí ka bo mándinji Mbok Ndíndí-ne.

Betik Pál bechi ntá bo abhen bapɔ bo Israél

²⁴ Néne, mbɔŋ manák ndu besɔŋori ebhen mébhɔŋ mbonyune békwak bhe. Nchí bhɔŋ besɔŋori ndú nkwo mmuet mbonyune nchí nana bebhoŋ besɔŋori menkem ebhen berɔbhe nyaka be Kristo ámbón, éti bɔnkwo. Bɔnkwo Kristo bho chí mmuet eyi. ²⁵ Éti bɔnkwo ke Mandem ákú be mbak mübetok ndu beku mándinji Eyɔŋ Mandem sayri. ²⁶ Eyɔŋ ene echi nyaka bhésé bhésé ntá mkpaká bho ene éfuéré ansem, ke néne, Mandem ákú bɔbhi mándinji yɔ. ²⁷ Mandem áyáŋ nyaka be bɔbhɔ mándinji be enyin bhésé bhésé ene yi átonjí abhàre chi nném enyin

ene ebhəŋə bekwak bo abhen bápú bo Israel. Kristo achi amem bati yeka, ne bákway bebhaka nti be chəŋ mǎnyie keném eki ne yi. ²⁸ Kristo ére ke séghati bho menyin̄ žti yi. Ndu sékà nò, séyà batú yěntiki mmu žti menyin̄ ebhen bábhíkí bhəŋ beku ne sétəŋ bo menyin̄ ebhen bo bábhónó beku. Sésəmti bho, ne sétəŋ ne neriŋindak nenkem bé sénkwáy beku yěntiki mmu wap ánkway ndú yěntiki mbi, mbə mmu ane ábháré mmuet ne Kristo, ndú mpok ane séte besí Mandem ne yi. ²⁹ Žti yə ke nchí fye betan̄ beku betik, ndep nəkə mmuet ne betan̄ menkem ebhen Kristo áchyé me.

2

Pəl ānu žti bakwə bho Kristo ankem

¹ Nchí yan̄ māndin̄i enyú nchí nu tontó žti nkwo Kristo ane Laodisia ne žti bakwə bho bachak ankem, abhen bábhíkire ghə me. ² Nchí yan̄ befye bhe nti, ndú bəgwóré mmuet ne bati ndu ekəŋ. Nchí yan̄ be be mankem ne bho mǎnjwimem sayri ndú enyin̄ ene Mandem áká sérin̄i žti Kristo, be māndin̄i menyin̄ žti Kristo ebhen bechi bhésé bhésé ne békə mǎmbəŋ beyá áfók ndú bákəŋo mbi ywi. ³ Yi ke anəne mbi be sémbák bariŋindak ne be séndin̄i menyin̄. Neriŋindak enen néri necha. ⁴ Nchí ghati bhe menyin̄ ebhen be yé mmu áké sət sérwəŋnyu ándwə bhe žti menyin̄ ebhen beyin̄i Kristo, be mǎnem ebhi. ⁵ Yéndu mpú awu, nti ena nechi ne bhe mpoknkem. Nkəŋ beghok be bákə menyin̄ mbə enyu éyāŋ ne be bāte kpiri ndú neka eneka ne Kristo.

Mbak mmu abhat mmuet ne Kristo džwi poot

⁶ Təndu básóré be Yesu Kristo achi Acha, buré ká nepém eneka mbə enyú yi áyāŋ. ⁷ Dó ka bapém ayeka ambak ne Yesu mbə enək ene émáré bakan̄ amik, mǎnsene ndú neka eneka ne yi nkúbhé mbə enyú bátəŋ be, mǎnchye nókó Mandem beyá kenókó.

⁸ Sət ka mpok be yé mmu áké sət neriŋindak enen bō mmik ne sérwəŋnyu andwə be mǎmbák basem ntá menyin̄ ebhen bə bátəŋ be. Enyú neriŋindak enə néfú chi ndú nkaysi bakwəŋwan̄ ne ntá befónó ebhen bebhəŋə betan̄ fá amik, népú fu ntá Kristo. ⁹ Din̄i ká be yěntiki enyú mmu Mandem achi, enyuyə ke Kristo achi. ¹⁰ Ndú bábháré mmuet ne yi, bájwi poot. Yi ke ábhónó betan̄ amfāy menyú befónó menkem. ¹¹ Ndú bāchéme mmuet ne Kristo, aféré ebépti epin̄ amem bati yeka. Eyo chí erin̄ betəŋ be bāchi bōbhi. Puyé chi erin̄ ene mmu afyé amuet mpok báyan̄ besyep yi mbə enyú bo Israel bákə mpoknkem. Chí Kristo ke afyé erin̄ eyi amem bati ayeka. ¹² Mpok bájwítí bhe,

bábhéme be ne Kristo. Bē nkwo bāpetnsem ndú nepém ne yi mpok yi apetnsem ndú nepém. Éfákári nə mbənyune básiki nyaka nti ndú betan̄ Mandem mmu áká Kristo apetnsem ndu nepém. ¹³ Bāchi nyaka chi bawú žti bebú ebheka mbənyune bábhíkire fye nyaka be erin̄ amuet betəŋ be bāchi bo Mandem. Ke achyé bhe nepém nekə ne Kristo ndu afónóri bebú ebhese menkem. ¹⁴ Sékwen nyaka manyé besí Mandem ndu sébhíkí kə mbə enyú yi áyāŋ. Ke adákátí ekati manyé bebú ebhese, ne ébhak mbə be ábáy nyaka bho anti Yesu, ne bágó yi ndú ekotákátí ne bho. ¹⁵ Afónó betan̄ ntá befónó ebhen bēbhónó betan̄ fá amik, akə be bō béké bhəŋ kenókó besí bho ndú ásu bhš amik. Atəŋ bho mbə batemé nenu abhen bákémé ebhənen. Ebhí nenu eyə ebhak newú Yesu ndú ekotákátí. Asət awónem amfāy befónó ebho enyuyə befuet ndú newú Kristo ndú ekotákátí.

¹⁶ Ndu echi yé nə, báké rə be yé mmu ánji be be bekwéné béchi ne bhe žti menyú menyin̄ ebhen mǎnyie ne ebhen mǎnyú. Ne báké rə be mmu ampuri bhe mǎnkoŋo bebhé žti bepá mmyé,* ne epá ntaŋ ako, ne žti epá nywəbhé neywəmmuet. ¹⁷ Bebhé ebho menkem bechi chi mbə ndíkándi menyin̄ ebhen Mandem ábháré nyaka be bétwə chəŋ. Mbəŋ enyin̄ ene echi ansem ndíkándi wu ankem chi Kristo yimbəŋ. ¹⁸ Báké rə yé mmu ándəm be bábhíkí kway, anset nkweré be bábhəŋ bebhəŋ enyú neseptimuet enen népú tetep, ne be bábhəŋ bechye kenókó ntá bəáŋgel. Bōbho bápá be Mandem átəŋ bho menyin̄ ndú kenš amik anti fúú, ne báyoŋ mmuet ndéndem. Nkaysi yap achi chí ane bō mmik. ¹⁹ Eku bə bábhíkí pəre bhat mmuet ne Kristo, mǔnti wap. Yi ke achi mbə nti ne bōnkwo bachi mbə mmuet eyi. Básət betan̄ ebhap menkem chi ntá yi ne ákə bə mǎnchem mmuet ndú nkwo amot mbə enyú bariŋ ákem byonómuet. Bágó ye ndú mbi Mandem mbə enyú yi áyāŋ.

Bégu ne bebhak nepém ne Kristo

²⁰ Bágú ne Kristo, ne Mandem aféré bhe anten befónó ebhen bebhəŋə betan̄ fá amik. Ndu échi nə, ndaká yi bāchi mbə bō mmik? Ndaká yi bábhuet bekoŋo bebhé bō mmik, mbə ebhen bérəm be, ²¹ “Báké kəm enyin̄ eyə ne awə. Yé chi beghokoti, báké ghokoti enyú nenyéé enə. Yé betək, báké tək enyú enyin̄ eyə.” ²² Menyú bebhé ebho béfueré fuet. Menyú bebhé ebho béfú chi ntá bō mmik ne ndú menyin̄ ebhen bə bátəŋ. ²³ Bényin̄i bebhé ebho, mmu ákway bekaysi be béchye neriŋindak mbənyune bo abhen báfyé bho báté kpiri be mmu abhəŋ befye mmuet ndú menyin̄ Mandem ebho, ne bārəm be

* 2:16 Bepá mmyé: Annual festivities.

mmu abhəŋ besepti mmuet amik, ne be mmu abhəŋ bechye mmuet yi beyá esəŋəri. Bebbe ebhen bechi chi ndéndem. Bépu kway bekwak mmu ambəŋ betəŋ ndu bekem mmuet be áké koŋo bebépti menyij ebhen mmuet eyi áyən yi anka.

3

Nebhuet ane mmu abhəŋo bebhure nti eni

¹ Təndu Mandem áká báfu ndü newü bápətnsem ndü nepém nekə ne Kristo, buré ká nti ndü menyij ebhen bechi amfay, ebhak ene Kristo áchókó ndü nebhuet kenókó, ebhe awónem Mandem. ² Buré ka nkaysi chi ndü menyij ebhen bechi amfay, puyé ndü ebhen bechi fá amik. ³ Echi mbo be bágu mpok ane Yesu águ. Néne, nepém nekə eneka nechi bhésé bhésé awó Kristo ndü nebhuet ane yi achi ne Mandem. ⁴ Ne mpok Kristo mmu achi nepém enese ábhəsi, chəŋ be nkwo mámbesi ne yi ne mámbəŋ ákóré ndu keném eki.

Dó ká esí nepém eneka, mánsot enen nekə

⁵ Sə yé ka amó mámféré ndü menyij ebhen béyinj nepém nesí eneka. Nə chi epúsí, ne yé chí bepó baraká kebhare, ne méŋwáka ndü baraká kebhare, ne nkaysi beku bebú, ne yéchi befyə amik ndü menyij bo bachak mbənyune befyə amik ndü menyij chi besot bhə mbo bəmandem mmik. ⁶ Əti barak abáabə yo ke Mandem ábə chəŋ nti, antemsi bho. ⁷ Ndü mpok ane áfúéré ansem, báku nyaka menyij ebhen mpok bachi ndü esí nepém eneka. ⁸ Ke néne, báké bhəŋ yənyij beku ne menyij mbo bebénti, ne echokonti, ne nkaysi beku bati bebú, ne bechəŋti manyén bati, ne eyəŋ ebábu eke fu be anyu. ⁹ Báké sənse ntá bati təndu mánán bəro esí nepém eneka ne menyij ebhen nə nətó nyaka be mánkə nəkə, ¹⁰ ne bərobbhe koŋo chí epinj eko. Bəyibhəri bəro bə bako ne bəyibhəri mándəkə nəkə chí ambi mándəbbe nəkə mbo Mandem. Yi ke ághókó bhe mbo bə bako be mándinj yəntiki enyij əti yi. ¹¹ Ndü nepém nekə enen, yé mmu achi chí mmu Israel yé mmu etak echak, yé básyep mmu yé bábhíki syep, yé chi mmu ane amik ánéne yi yé chí ane achi nyabhi, yé chí nsem ye chí mómik, mankem báchi enyumət. Nném enyij chí Kristo ne yi achi amem bati bəbhi mankem. ¹² Mandem ayap be mámbak bəbhi, báchi nyánjá, ne akəŋ be tontó. Ndu echi nə, bábhəŋ begə bati ntínso, mántəŋ bə berinti ne neseptimuet, ne epinj besot menyij petii, ne ekébhénti. ¹³ Bón ká ekébhénti ne bati, mándək ambi befoŋori bati, yé émbak chí be báku mámbenti. Bábhəŋ befoŋori bati nkúbhé mbo enyu Acha ywese áfəŋóri bhe. ¹⁴ Ne nném enyij ene echa ebhen menkem ene bábhəŋó beton bati chí bekoŋ bho. Ekəŋ

égwət menyij menkem ndü nsoŋ amət. ¹⁵ Dó ká kpák ane Kristo áchyé ántəŋ be enyü bábhəŋo beku menyij təndu Mandem ábhinj be be mámbak ndu mmuet amət, ne be kpák ambak ne bhe. Ne bábhəŋ bekaka Mandem əti menyij ebhen yi áká. ¹⁶ Dó ká Eyəŋ Kristo émbəŋ betəŋ amem bati ayeka. Təŋ nókó ká bati ekəŋ eyə, mánychyə nəkə bhə manié, ne beyá neriŋindak. Kwáy nókó ka bakwáy ane áfu ndu Ekáti Bakwáy ene echi amem Ekáti Mandem, ne bakwáy Mandem achak, ne bakwáy ane Efónó Bedyere afyé be anti. Kwáy nókó ka yo ne bakak ntá Mandem amem bati yeka. ¹⁷ Ne yəntiki enyij ene bákə, ne ené bərim, mánkə yo ndu nnyén Yesu Acha, mámfuet ntá yi mánychyə nəkə bakak ntá Eta Mandem.

Enyü bo Kristo bábhəŋo bebhak ne bati

¹⁸ Bə baghərə ne maném, septi nókó ka mmuet ntá maném abheka ndü yəntiki enyij mbənyune eyə ke eri besí Yesu Kristo Acha.

¹⁹ Maném, koŋ ka baghərə dheka, ne báké bhak bebebebe ne bho.

²⁰ Bə, ghók nókó ka bachi ne manə bheka ndü yəntiki enyij ene bəghəti be mánkə, mbənyune eyə échyé Yesu Acha manák.

²¹ Bachi-bho, báké ku enyij ene ékə bəbheka mambe nti. Mbák mánkə nə, bákway beferə amo.

²² Basem, ghók nókó ka bachi bheka abhen fá amik ndü yəntiki enyij. Báké ku nə chí ndiere mpok ane amik ayap achi be amuet, mbo bo abhen báyən chí bechye bhə manák. Ghók ká bhə ne bati ayeka ankem mbənyune báchyé Mandem kenókó. ²³ Yəntiki betik ebhen báchyé bhe, ku ka bhə ne bati ayeka ankem təndu bəriŋi be bátək nə chí Yesu Acha, puyé nkwa. ²⁴ Bəriŋi be chəŋ mámbəŋ akap ane Yesu Acha ábhuré ntá bəbhi. Chí Kristo Acha ke bátək nə! ²⁵ Dók ká ambi beku nə mbənyune yəgha ene áká bebú ábhəŋ nsáy ndü bebú bhi, ne Mandem átaŋ bo ketəŋ kériŋámik.

4

¹ Bə abhen bábhəŋó basem, kém ká bhə eriri ne enyu ene echi chak. Bəriŋi be ne nkwo bábhəŋ mmu ane ábhəŋó be amfay.

Menyij bechak ebhen bábhəŋo beku

² Tə ka kákáti ndü nenikimuet, mámbak pə, ne mánkaka nəkə Mandem. ³ Nik nəkə ka mmuet əti yese nkwo be Mandem ánéne bhese mbi ndu beghati bho kpoŋoroŋ Mbok Ndándi əti Kristo ane achi bhésé bhésé. Chí əti méghəti bho yo ke nchi ekerəkəŋəŋ. ⁴ Nik nəkə ka mmuet be ngəti bho yo mbo enyü mbəŋó beku, enyu ene bəghók mánjwimem.

⁵ Ekaká nekə eyeka ebhəŋ betəŋ be báchi bəriŋindak besí bo abhen bábhíki riŋi Mandem, ne báké chəŋti yəntiki mpok ane

bábhəŋə mbi beghati bə Mbok Ndíndí.
⁶ Eyəŋənyu eyeka ebhəŋ bebhak ené éčhyè bo
 manjá, émbak mbə ené mmu ane afyé ngaŋ
 anyu be mándíŋí enyü bábhəŋə békéme bo
 abhen bábhəp be menyih.

Bakak amen ngwenti

⁷ Chəŋ Tikíkəś ángati bhe yəntiki enyih éti
 ya. Achí manə ne nti múnkwə ane nkəŋ
 tontó. Akə betik ne nti nemət ne átok Acha
 ne me. ⁸ Éti yə ke ntó yi ntá yeka be ankə
 mándíŋí enyu sechi, ne be ámfyé be nti.
⁹ Atwə awu ne ŋnésiməś, mmü ywəka amət.
 ŋnésiməś achi mmu tetep ne manə ane sékəŋə
 tontó. Chəŋ bə mángati bhe yəntiki enyih ene
 éfákári fá.

¹⁰ Arístakəś mmu achi fá ekerékenəŋ ne me
 áto be bakak. Mbák Mák manə Banábas
 mmu ngátí bhe menyih éti yi ántwə awu, sət
 ka yí ne amə apay. ¹¹ Ne Jísəś ane bábhíŋí be
 Jóstəś áto bhe bakak nkwə. Ndiere bo Israel
 abhen bati arət ke bachi bati bakə betik
 ne me ndü bekə bo mándíŋí enyu Mandem
 abhak ne bho mbə Mfə wap. Bó mankem
 báchyè me nepəpíntí tontó. ¹² Epáfras nkwə
 áto be bakak. Achí mmü ywəka amət ne
 mübetok Yesu Kristo. Aníkməet éti yeka
 ne nti eni nenkem mpoknkem be mánsene
 ndü mbi Mandem, ne be mándíŋí sayri
 yəntiki enyih ene Mandem áyən mánkə.
¹³ Nchí ntísiə Epáfras be ákə tontó éti yeka
 ne bənkwə Laodísia, ne abhen Hierapolis.
¹⁴ Lukas, ngaŋ ane sékəŋə tontó, ne Démas
 bátó be bakak. ¹⁵ Kaká ká bənkwə abhen
 etək Laodísia, ne Nímfa, ne eka bənkwə
 abhen báchəm eket eyi. ¹⁶ Mánəŋ mámpay
 ekáti ene ndü nkwə ywəka, kə ká mámpay yə
 ntá nkwə Laodísia nkwə. Pay ká nkwə ekáti
 ené ntó ntá nkwə etək Laodísia mpok ane bə
 bátó yə ntá yeka. ¹⁷ Ne ghati ká Akípəś be,
 “Ghə be ənəŋá betik ebhen Yesu Acha achye
 wə.” ¹⁸ Me Pəl nchí siŋ bakak amen ne awó
 awa məmbəŋ. Tik ka bé nchí ekerékenəŋ.
 Mandem antəŋ be berindu.

Ekáti Pól ené mbi ntá Nkwò Tesalónika

¹ Mē Pól kē nchí síj ekáti ene ntá yeka nkwò Yesu abhen Tesalónika. Nchí síj ntá yeka bō Mandem mmu achi Etayese ne be bho bābháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne Sáilas ne Timótí. Mandem antōj be berindu, anchye bhe kpák.

Neka enén bo Tesalónika

² Séchye bakak ntá Mandem mpoknkem eti yeka mankem ne séfyè bhé ndù nenikimuet enesé mpoknkem. ³ Echí enyu eyò mbonyune besí Mandem Etayese, sépú ghòkontik betik ebhen bákù ndù bābhōj neka ne Yesu, ne enyù bādéné mmuet ndù betik ebheka eti ekōj, ne enyù bāte kpirí ndù nebhakánti eneka ne Yesu Kristo Acha. ⁴ Bōma, séríjí bē Mandem akōj be ne ayap be ⁵ tēndu Mbok Ndíndí ane séghàti bho abhiki twò nyaka ntá yeka chí ndù eyōjnyu yoyò, ke ndù betaj Efónó Bedyere nkwò. Ne bāriji nyaka be yò achi tetep. Mpok séchí awu ne bhe, bāriji nyaka enyù ekakáneko eyese echí. Sébhàre nyaka mmuet eyese enyu eyò ndu bekwak bhe! ⁶ Ne bākójo ekakáneko eyese ne ekakáneko Yesu Kristo Acha. Yēndu bāghò nyaka beyá esōjori, bāsíptí Eyōj Mandem ne manjak amen Efónó Bedyere áchyè. ⁷ Eku bārōp erij ené bakojo Yesu mankem atú Masidónia ne Akáiya mājōko. ⁸ Ne Eyōj Mandem étaka atú Masidónia ne atú Akáiya eti menyij ebhen bákù, ke ébhíki may nò. Mbok neka eneka ne Mandem ako mbankem, enyu ene sebhiki bhōj yēnyij berem ndu betōj enyù mánoko. ⁹ Bō babhōj bārēm enyù básóré bhese mpok sétwò awu ntá yeka ne enyù bātinksem ntá bomandem nsé bāróbhe chye kenókò chí ntá Mandem. Yí aywinti ke achi Mandem ane tetep ne yi ke áchyè nepém. ¹⁰ Bō bhō bāriji nkwò be mánōj Mmò Mandem ámfú amfay antwò. Nò chí, Yesu mmu Mandem ákú nyaka áfú ndù newú apetnsem ndù nepém. Yí wu ke ápème bhese mpok Mandem átāj bo ndu ábè nti ne bhō eti bebá bhap.

2

Betiki Pól aká etok Tesalónika

¹ Bōma, bābhōj beriji be netwò ane sétwò awu beghò bhe ápú nyaka ndéndem. ² Yēndu mánāj báchyé nyaka bhese beyá esōjori ne ntíánwōp etok Filipi mbo enyu bāriji, Mandem ywese afyé bhese nti be séntwò séngátí bhe Mbok Ndíndí ane áfú ntá yi yēndu beyá bo mánù nyaka tontó bechyet bhese mbi. ³ Báké ghòkontik bē enyij ené séghàti bhe echí tetep ne yé bekwéné bepu

aré. Sébhíki bhōj nkaysi bérwó yé mmu. ⁴ Enyij ene sékà chí be, tēndu Mandem áyíjí ághó be sékwáy bo abhen yi afyé Mbok Ndíndí amó, nò ke séghàti bho yò. Ne puyé chí be bo mámbōj manjak ne bhese, ke chí bē Mandem mmu áyíj beghò enyù bati ayese achi amem, ámbōj manjak ne bhese. ⁵ Bāriji nkwò be mpok séchí ne bhe sébhíki sot sérwórényu bekwé mámbōj manjak. Ne mbōj Mandem achi ntísie be sépú ghati nyaka bhe Mbok Ndíndí chí ne nkaysi bebhōj nsáy ane áfú ntá yeka. ⁶ Ne sépú kú nyaka yēnyij bē yé chí be, ye chí bo bāchak, mánkaka bhese. Sékwáy nyaka bebhep be menyij mbo bónto Kristo. ⁷ Ke sékópti bhe mbo enyù nno ákém bōbhi. ⁸ Sékōj be tontó, kpát ékú séká be sebhōj bechye be, puyé chí ndiere Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem, ke ye chí mmuet eyese nkwò ndù bāchí bhese anti tontó. ⁹ Bōma, bābhíki ghòkontik ndu sére kú betik, sémkpat noko nsōjti beti ne ngósi mpok séchí awu ne bhe. Sékú nyaka betik enyu yò be sémbōj menyij ebhen béchébhé bhese. Sébhíki yarj nyaka bebhak ntu ntá yeka mpok séghàti bhe Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. ¹⁰ Bāchi batísie bhese. Mandem nkwò achi ntísie be nepém enesé nenti eneka bakojo Yesu ne chí nyáká nyáná ne chak ne néke bhōj bekwéné besí Mandem. ¹¹ Bāriji enyu sékém nyaka yēntiki mmu yweka mbo enyù chí bhō ákém bōbhi. ¹² Séfyè nyaka bhe nti ne sékpème nyaka bhe be nepém eneka nénchye Mandem manjak. Yí ke ábhíj bhe be mámbak bo abhen yi achi Mfò wap ne be mámbák ndu keném eki ne yi.

¹³ Ne nkwò sékaka Mandem mpoknkem mbonyune mpok séghàti bhe Eyōj eyi, bābhíki sot yó mbo eyōj ene nkwá. Bāsót be tetep chí Eyōj Mandem ené ékú betik amem bati yeka, be bho mánoko. ¹⁴ Bōma, bārōp bo abhen mājōko ekakáneko ené bōnkwo Mandem abhen atú Judéya. Bābháré mmuet ne Yesu Kristo mbonyune bāghò esōjori amò bati bo etok eyeka nkúbhé mbo enyù bo Israel báchyé nyaka bhō esōjori atú Judéya. ¹⁵ Bo Israel bhō ke bawáy nyaka Yesu Acha ne baremé kepinti Mandem ne bō ke báboko bhese etok. Bákù nti némbé Mandem. Bāchi bōmpap ntá yēntiki mmu. ¹⁶ Bo Israel bhō bāchēt bhese mbi be seke ghati bo abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí Mandem ámpémé bhō. Bákú bebá kpát mánáná. Ke bákú kpát bebēnti Mandem bechi ne bhō.

Pól abhōj nti berōj Tesalónika

¹⁷ Bōma, yēndu bákú séró nyaka bhe ndu mómbijj mpok, bati yese ábháét nyaka ne bhe, ne ékú ekwak bepét beghò bhe besí ne besí ére yá éndok noko chí ambí ne sere nu

begho bhe. ¹⁸ Séyàñ nyaka bétwo awu ntá yeka. Membəñ Pəl, mmó bétwo awu ndəñ nē ndəñ, ke Satan achét bhese mbi. ¹⁹ Pú sébháká nti chi nē bhe? Pú be ké báchyè bhese manjá-k-á? Pú be ké bákà séndep chəñ awó anti besí Yesu Acha ywese ndú nywəp enen yi apetnsem, be séku betik ebhesé sayrí? ²⁰ Tətəp, be ke bákə sédēp awó anti, nē be ke báchyè bhese beyá manjá-k.

3

¹ Séchókó kpát, séke pəre kwáy bekepnti, séka berəp ansem ndu etok Atens, ² sétó mómayese Tímoti ntá yeká. Yí achí nti nkubetik Mandem ndu bégháti bho Mbok Ndíndí éti Kristo. Sétó yi be ámfye bhe nti, anka mánté kpirí ndú neka eneka, ³ be yé mmu yweka amot áké kwen ansem éti besəñəri ebhen. Bə babhəñ báriñi be, bekoño nkaysi Mandem, besəñəri ebhen bébhəñjə bétéməri bhese. ⁴ Mpok séchí nyaka nē bhe, ségháti nyaka be ambi ambi be chəñ sémbəñ besəñəri, nkúbhé mbə enyú éfákárí, nē báriñi enyu eyo. ⁵ Éti yo, mpok mbíkí pəre kway békepnti, ntó Tímoti be ántwó, ángó mbák babhuét bésiki nti nē Kristo. Mbəñ nyaka becháy be ngufú Satan mmu amó bo ndu beku bə báképere noko Yesu, abhəñ mbi nē bhe nē betik ebhesə menkem berəñ ndəndem.

⁶ Ke Tímoti anáñ áfú awu apetnsem fá, nē erítí ntó be bətan ndú nesikínti eneka nē Kristo nē ndú ekəñ ene bábhəñjə nē bati. Nē agháti bhese be bákáysi bhese nē manjá-k mpoknkem nē bábhəñ ekwak begho bhese nkúbhé mbə enyú sébhəñjə ekwak begho bhe. ⁷ Bəma, eka ye be yəndu báchyè bhese nenyok nē beyá esəñəri, bati apəp bhese amem mbənyune bəte kpirí ndu nesikínti eneka nē Kristo. ⁸ Təndu bəte kpirí ndu mbi Yesu Acha, séchí sayrí. ⁹ Ntiki enyu bakak sékway bechye Mandem éti manjá-k mankem amen sébhəñjə besí bhi éti yeká? ¹⁰ Sənikmuet nē bati yese ankem beti nē ngósí bé Mandem ánkwak sempet sengə bhe besí nē besí, nē séntəñ be menyín ebhen bábhúkire rinji, ndu bekwak mámbəñ neka nē Kristo mbə enyú éyan.

¹¹ Sənikmuet be Mandem Etayese yímbəñ nē Yesu Kristo Acha mánkə séntwo ntá yeká. ¹² Sənikmuet be Yesu Acha ánka ekəñ eyeka nē bati nē yəntiki mmu achak éngó éndók nókó chí ambi, nkúbhé mbə ekəñ ene sébhəñjə ntá yeká. ¹³ Sənikmuet enyu eyo be yi anka bati ántán be amem nē bé báké bhəñ bekwéné, nē bé mámbák nyáná besí Mandem Etayese, ke mpok ane Yesu Kristo Acha átwó nē bo Mandem ankway.

4

Nepém enen Mandem akəñə

¹ Bəma, ndu berəñ ambi, séghati bhe enyú bábhəñjə bebhuere nepém eneka nkúbhé mbə enyú bákə nō be Mandem ámbəñ manjá-k nē bhe. Sənik ye be mmuet sémkpeme noko ndu nnyén Yesu Acha be mándok ambi beku nō. ² Bə babhəñ báriñi menyín ebhen ségháti nyaka bhe ndú nnyén Yesu Acha be bábhəñ béku. ³ Enyín Mandem áyan chi be mámbák nyáná, be báké bhəñ yənyín beku nē barak épusi. ⁴ Yəntiki mmu yweka ankém mmuet eyi, * enyu ene nepém eni nébhak pəpép besí Mandem, nē bo mámbəñ kenókó nē yi. ⁵ Báké nyaka ndú barak épusi, kekém mmuet mbə bo abhen babhíkí rinji Mandem. ⁶ Yé mmú áké ka nti bebú ndú ndaká kebhuere ané, nē yé mmu áké nyi nti ébhəñ! Dínj ká be Yesu Acha ákeme kémbé ntá bo abhen bákə menyú bebú ebho menkem nkúbhé mbə enyú sənán ségháti bhe be mánsət mpok. ⁷ Mandem abhíkí bhini bhese chí be sembak bə épusi, abhínj bhese be sémbak nyáná besí bhi. ⁸ Yé agha ane ábyák ye ndak ane apú byak chí nkwa, ábyák chí Mandem mmu áchyé bhe Efónjə Bedyere yi.

⁹ Nti apú besin be be mámbəñ ekəñ nē bati bakoño Yesu. Mandem yímbəñ anáñ átəñ be enyu bábhəñjə bekəñ bati. ¹⁰ Nē tətəp, bákhəñ bati bənkwo atú Masidónia ankem. Ke bəma, ségháti bhe be ekəñ ene bábhəñjə nē bati éndók nókó chí mbi. ¹¹ Yəntiki mmu yweka ánka yəntiki enyín be nepém eni néké chyé bho esəñəri. Mmu áké chwe ndú ndaká nti. Nē yəntiki mmu yweka abhəñ beku betik nē amó yi nkúbhé mbə enyú ségháti nyaka bhe. ¹² Mámbák enyu eyo bé bo abhen bábhíkí noko mányché bhe kenókó nē bé báké kə besíki.

Enyín ene ébhəñjə befakari nē báwú ke Yesu Acha antwó

¹³ Bəma, néne, séyan beku be báké rəp amem ejuri béyínjə bo abhen bágú be báké di bhə mbə bo abhen bábhíkí bhakanti be chəñ bawú mámpetnsem ndú nepém. ¹⁴ Təndu sənókó bé Yesu ágú nyaka, apetnsem ndú nepém, sənoko nkwo be chəñ Mandem anka bakoño Yesu abhen bágú mámpetnsem ndú nepém mpok Yesu átwó. ¹⁵ Békónjə enyín ene mbəñ Yesu Acha árámé, ségháti bhe be mpok Yesu Acha átwó, besé bho sechi nepém sépú yambi bétéməri yi ke abhen bágú mántéməri yi. ¹⁶ Dínj ká be chəñ mbəñ Yesu Acha amfú amfay antwó anchye eyəñ nē betan. Mfo bəángel Mandem andem nē eyəñ etanətan, nē mumbá Mandem ankwen. Emfakari ye bé bakoño Kristo abhen bágú mánjambi

* 4:4 "Bekem mmuet." Ekway nkwo bebhak be, "Andínj ndu áchəko nē ngoré ywi".

mámpetnsem ndü nepém, ¹⁷ ke besé bho sechi nepém ne sébhuet ansem, sénko ndü nebháj témte ne bho, séntemeri Yesu Acha ndü yi ásèp. Ne bebho mpok eyo, sémbak ne yi mpoknkem. ¹⁸ Chié nókó yeka bati nepoptinti ne beyəŋ ebhen.

5

Bák ká pè ndu menoŋ Yesu Acha

¹ Bōma, ntí apú besin be eti mbōŋ mpok ane menyin ebhen bébhónó béfakari. ² Bábhəŋ bérinji be nywəp Yesu Acha átwò nébhak chəŋ mbò ngəp ane átwò ne beti. ³ Mpok ane bo bārəm be, “Mbāŋ achi kpák, ye esəŋəri épu.” Mpok eyo ké erəm esəŋəri ékwen bə aməet témchok mbò bebe ngoré ane ándəŋsi. Ne mbi bébúe kébhák.

⁴ Bōma, ke mbák chí bhe, bāpú amem ejuri, bé nywəp enə nəmfókórí bhe mbò ngép. ⁵ Bāchí bo abhen bākò ne ngósí, mpok mban əghə. Sépú bo ejuri, sépú bo beti. ⁶ Séké bhəre ye kenó mbò mbək bho. Sémbák chí pé, sénkem nəkó mməet. ⁷ Bo abhen bábhəre kenó, bábhəre chi ne bėti, ne bo bákwen mmém chí ne beti. ⁸ Ke təndu séchí chí bō ngósí, sénkém mməet. Séndók ambi ménóko Yesu ne bébhəŋ ekəŋ ne bo, be eyo embák mbò kəndén ane ntemé nenu ákémé bechyet mməet. Sémbáká ntí be chəŋ Yesu ampeme bhese, ne be eyo émbák ntá yesé mbò ntá ntemé nenu ane ákuti ntí ywi. ⁹ Bārínji be Mandem abhíkí yap bhese chi be sémbák bo abhen yi átəŋ anchye ntemsi. Ayap bhese chí be ánkə Yesu Kristo Acha ámpeme bhese. ¹⁰ Yesu ágú eti yesé be yi ánəŋ ántwó, yé sebhuet chí pé, yé ségú gu, sénkwáy bébhak ne yi. ¹¹ Ndu échí nə, fyé nókó yeka bati ntí mánkwak nəkó bati nkúbhé mbò enyü bākə nə.

Beyəŋó ngwenti

¹² Bōma, séghəti bhe be mányché nəkó bō abhen bākə betik Acha ndü nkwo yweka kenókó be mánychə nəkó bhe manie be báké kə bebú. ¹³ Bábhəŋ bechye bho beyə kenókó, mánkəŋ bō eti betik ebhén bə bākə. Ne mámbák sayri ne bati. ¹⁴ Bōma, semtí nókó bábhót, mámfye nəkó abhen bábhónó becháy ntí. Kwak nókó ká abhen mməet apú bho. Bōŋ ká ekébhénti ne yéntiki mmu. ¹⁵ Ghó ká be yé mmu áké kemə bebú amfáy bebú. Nu nókó ká bekə chi berindu ntá bati bōnkwo ne yéntiki mmu achak. ¹⁶ Bák ká maŋák mpoknkem, ¹⁷ mánik nəkó mməet mpoknkem. ¹⁸ Ne yé émbak be yi, chyé nókó ká Mandem bakak, təndu menyin ebhen menkem chí ebhen yi áyən mánkú ndü bāchí bo Yesu Kristo. ¹⁹ Báké name ngó Efónó Bedyere. ²⁰ Báké byák enyin ene Efónó Bedyere áká ntí múnkwə ándem. ²¹ Bábhəŋ

bechak yéntiki enyin sayri, mánkem éne érí. ²² Báké bhəŋ enyin bekə ne barak abúabə.

²³ Mbōŋ Mandem mmu áchiə kpák ánkú mámbák nyáná ndü yéntiki mbi. Yimbəŋ ámbaré nkaysi, ne efónó, ne mməet yéntiki mmu yweka enyu ené apú bhəŋ bekwéné kpáte mpok Yesu Kristo Acha átwə.

²⁴ Mandem mmu ábhínji be be mámbák bōbhi, ábhəre bariəp ami, ne chəŋ ankə nə. ²⁵ Bōma, fyé ká bhese ndü neníkímməet.

²⁶ Kaká ká bati ne ekəŋ Mandem. ²⁷ Nchí ghəti bhe ndü nnyén Yesu Acha be mámpáy ekáti ene ntá bōnkwo mankem. ²⁸ Berindu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe.

2

Ekáti Pōl ene ejwi bepay ntá Nkwō Tesalónika

*Ekáti Pōl ené ejwi bepay ntá Nkwō
Tesalónika*

¹ Me Pōl ke nchí siñ ekáti ené ntá yeka bōnkwo Yesu abhen Tesalónika. Nchí siñ ntá yeká bo Mandem mmu achi Etayese, be bho bābháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne bōmayese Sáilas ne Timóti.

² Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántōñ be berindu, mánychyē bhe kpák.

Chōñ mántañ bo nywōp Yesu átwō

³ Bōma, sébhōñ béchyé bakak ntá Mandem mpoknkem žti yeka. Ekway be sénká nō mbōnyune bābhōñ neka ne Yesu Kristo mándok nōkō chí ambi, ne ekōñ ené yēntiki mmu yweka ábhōñ ne bati éróñ chí ambi. ⁴ Besé babhōñ sépānyu ntá bōnkwo Mandem bāchák žti yeka, ndū báté kpirí ndū neka eneka ne Yesu, yēndu bo bāchyé bhe nenyok ne beyá esōñri.

⁵ Ndu echí nō, menyīñ ebhen menkem bétōñ enyū Mandem átan chōñ bo enyu ené echí chak. Chōñ eyō enkā mánkway bebhak bo abhen Mandem ábhák Mfō wap. Tēndu žti Kefō eki ke bābhōñ esōñri. ⁶ Mandem áku chí enyīñ ene echí chak. Ne chōñ yi ankeme kémbé ntá bo abhen bāchyé bhe esōñri. ⁷ Chōñ anчыe bhe neywēmuet ndū besōñri ebheka, anчыe bhese nkwo neywēmuet. Chōñ Mandem ankā nō mpok Yesu Acha ábhési ne betañti boángel bhi amem ngó ane ákáp bho ne ádu gum gum gum. ⁸ Chōñ yi antemsi bō abhen bābhíki yan berīñ Mandem ne abhen bápú ka bekoño Mbok Ndíndí žti Yesu Kristo Acha ywese. ⁹ Chōñ amfere bhó besí bhi ne ndū bedíéré bhi ne betañ ebhi, anчыe bho ntemsi ane abhíki bhōñ ngwenti. ¹⁰ Mpok Yesu Acha átwō, bo Mandem mankem bāchyé yi kenókó ne bō abhen mánókó mámbak maknkay be bāghó yi. Bē nkwo bābhak chōñ ne bho mbōnyune mánókó menyīñ ebhen séghátí bhe. ¹¹ Žti eyō ke sénik Mandem mmuet mpoknkem žti yeka be yi ánkā mámbak bo abhen bákway bebhak bōbhi. Sénikmuet bé yi anчыe bhe betañ mánáná berítí menyīñ ebhen báyan bekā ne betik ebhen bákā žti neka eneka ne Yesu Kristo. ¹² Sénikmuet nō be bo mánychyē nyén Yesu Acha kenókó žti yeka ne be mámbōñ kenókó ne yi békōño berindu abhen Mandem ywese ne Yesu Kristo Acha bátōñ be.

Chōñ mbāmbū antwō ke Yesu Acha ampētsem

¹ Bōma, béyīñi netwō Yesu Kristo Acha ne nenyokoti ane bābhōñ ményókóti bhese be séntéméri yi, séghátí bhe be, ² báké rō bati yweka ángwákári betaka amem. Yē mmu andem chí be yi achi ndemekepinti, yē chí be achi ngati Eyōñ Mandem, ne yē chí be ekáti éfú ntá yese be nywōp Yesu Acha átwō négháká, báké fyé ntí. ³ Báké rō yē mmu andwō bhe ndu yē mbi, mbonyune nywōp enō néperé twō, beyá bo báte nesanj ne Mandem Acha mámbyaaka nōkō bebhé bhi ke mbāmbū ambesi. Ngwenti yi chí ménémé. ⁴ Chōñ yi andem be Mandem apú yēnyīñ ne be yēntiki enyīñ ene bo bāchíe kenókó mbo Mandem epú yēnyīñ. Yi árem mbúrē be achá Mandem ne menyīñ ebho menkem, andok kpat áchokō amem ekerákap Mandem andem be yimbōñ achi Mandem.

⁵ Báké ghókóntik be ngátí nyaka bhé menyīñ ebhen mpok nchí ne bhe? ⁶ Ne báriñi enyīñ ene ékēm yi ansem. Abhōñ bebhési chí mbák mpok yi akway. ⁷ Enyu betañ ebhen mbāmbū abhōñ ménañ békā betik fá amik bhese bhese. Ke mmu ane áchet bo mbi be báké bhāre bebhé Mandem áróñ chōñ ambi bekā nō kpatē mpok ane Mandem áfere yi ambi. ⁸ Mpok yō ke mbyaká bebhé Mandem wu abhesi, ke Yesu Acha ánán ántwō, áfep chí žyu, eyi émay. Mbōñ netwō Yesu ánaña betañ ebhi. ⁹ Mbyaká bebhé Mandem wu átwō bekā betik Satan. Ne chōñ ansot betañ ebhi ankā baraká maknkay ane bapu menyū ne menyū ndu bérwō bho. ¹⁰ Chōñ ansot yēntiki ebépti enyīñ berwō bo abhen bachi ndū mbi newú. Chōñ ankā nō ndu bābhíki ka bekōñ tetep ane ayíñi Yesu Kristo be Mandem ampeme bho. ¹¹ Žti yo, Mandem áto etati éñjwi bo anti enyu ené bárōbhe noko chí baraká nsé. ¹² Eyō enkā yi anчыe ntémisí ntá bo mankem abhen bābhíki noko tetep ane ayíñi Yesu, ke bakōñ bekā chí bebú.

Babhōñ bété kpirí ndū mbi Mandem

¹³ Bōma, be bo Yesu Acha ákōñá, sébhōñ bekaka Mandem žti yeka yēntiki mpok mbōnyune ayap be bé ámpémé bhe te mpok ane yi ábhíki re ghoko mmik. Ayap bepeme bhe befuet ndū betañá Éfōñó Bedyere Mmu ákū mámbák nyáná ne žti mánókó tetep ane ayíñi Yesu Kristo. ¹⁴ Mandem afuet ndū Mbok Ndíndí ane séghátí bhe abhīñi be. Aku nō bé mámbōñ ákōré ndu keném Yesu Kristo Acha. ¹⁵ Bōma, té yeka kpirí, mándok ambi menoko menyīñ ebhen sétōñ be mpok sechí ne bhe ne ebhen sésiñi amem bekáti ebhen sétō ntá yeka.

¹⁶ Mbōñ Yesu Kristo Acha ne Mandem Etayese mmu akōñ bhese mántōñ bese

berĩndu, mánchye bese nepoptĩntĩ mpoknkem ne nebhakánti ndũ berítĩ menyĩy ebhen bebhõyõ befakari. ¹⁷ Sėnikmuet be Mandem Etayese ne Yesu Kristo mánchye bhe nepoptĩntĩ ne betay bekũ ne berem chi berítĩ menyĩy.

bha menkem bekũ bo mándĩyĩ ekátĩ ené éfũ ntá ya. ¹⁸ Berĩndu Yesu Kristo Acha mambák ne bhe mankem.

3

Nik nõkõ kã mmuet ěti yese

¹ Bõma, enyĩy échák chi be mánik nõkõ mmuet ěti yese be Mbok Ndĩndĩ ěti Yesu Acha antaka ayak ne bé bo abhen bǎghõk yõ mǎnsyepĩ yõ ne kenõkõ, mbõ enyu éfákárĩ nyaka ne bhe. ² Nik ka mmuet be Mandem ámféré bhese amõ bebéptĩ bho. Puyě bo mankem abhen bǎghõk Mbok Ndĩndĩ ke mánõkõ. ³ Ke Yesu Acha apũ nõk bebhare bariep ami. Chõy ankũ bati antay be amem, ankuti bhe be mbámbũ áké kũ be yěnyĩy. ⁴ Yesu Acha akũ sésikĩ nti ne bhe be bǎkũ menyĩy ebhen séghátĩ bhe mǎnkũ ne be chõy mǎndak ambi bekũ bhõ. ⁵ Sėnikmuet be Yesu Acha antõy be enyũ Mandem akõy bhe ne enyu bekepnti mbõ Kristo.

Bõnkwo bǎké bhak babhõt

⁶ Bõma, séghati bhe ndũ nnyén Yesu Kristo Acha be bǎké chem mmuet ne yentiki nti mũnkwo ane ábhõt abhõt kebháká koõy menyĩy ebhen sétõy be. ⁷ Bě babhõy bǎriyĩ be bǎbhõy bekoõy bayarékak ayese. Sėpũ bhõt nyaka abhõt mpok sechi ne bhe. ⁸ Sėbhikĩ nyie nyaka nenyíe mmu yweka kechye nkáp. Ke sékũ nyaka betik beti ne ngósĩ, sémkpõt nõkõ nsõyĩtĩ bé séké chye bhe esõyari. ⁹ Sėpũ kũ nyaka nõ chi be sebhikĩ bhõy betay bég hátĩ bhe be mánchye bhese nekwak. Séyãh nyaka chí be séntõy be epĩy ene bǎbhõyõ békõõy. ¹⁰ Yě chi mpok sechi ne bhe séghati nyaka be be mbák mmu apũ kũ betik bǎké chye yi nenyíe. ¹¹ Sérẽm nõ mbõnyune séghok be mbõk yweka bǎbhõt abhõt ne be betik ebhap chi béfyẽ nnyu ndũ barak bo bachak. ¹² Ndũ nnyén Yesu Kristo Acha séghati menyũ bo bhõ sėnjep nõkõ bhõ batũ be mǎnkũ ebhap betik. Mándõ béchye esõyari mǎnkũ betik ndu bebhõy enap nenyíe. ¹³ Bõma, ke mbák chi bhe, bǎké põp békũ beri. ¹⁴ Mbák mmu abhikĩ ka békõõy enyĩy ene sésĩyĩ amem ekátĩ ene, fyé ká yi amík amuet ne bǎké bhõy yěnyĩy bekũ ne yĩ. Ká ká yĩ enyu yõ be ntíanwõp ánkém yi. ¹⁵ Ke bǎké sõt enyu mmu wu mbõ mũmpap. Ke ya ká yĩ batũ ne ekõy mbõ nti mũnkwo.

Ngwenti bakak

¹⁶ Mbõy Yesu Acha mmu áchyẽ kpák áchye be kpák ndũ yentiki mbi mpoknkem. Yesu Acha ámbák ne bhe mankem.

¹⁷ Me Põl ke nchĩ sij ne awõ wa ndu bekaka bhe. Enyune ke nchĩ sij ndũ ngwenti bekátĩ

Ekáti Pól ené mbi ntá Timóti

Ekáti Pól ené mbi ntá Timóti

¹ Me Pól ke nchí síj ekáti ene. Nchí nkábetik Mandem ne munto Yesu Kristo. Mandem mmú ápeme bhese ne Yesu Kristo mmu sébháká nti ne yi ndu nepém enen nétwò ambi ke bátó me.

² Timóti, nchí síj ntá ye, wò mmu óhí mbo mówa tetep ndu óbhónó neka ne Yesu mbo me.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántøj wò berindu ne ntínso, mánychye wò kpák.

Sot ka mpok ne batøj abhen bápú tetep

³ Timóti, döp Efesos nkúbhé mbo enyu ngati nyaka wò ónká. Měrdøj atú Masidónia. Döp aré ghati bo abhen bátøj baraká nse be mándó bétøj menyij ebho. Měrdøj atú Masidónia ⁴ Ghati bhó báképere chøjti mpok yap ndú beróri mbok éti bachímbe bhap. Beróri mbok ebho bápú kwak bo mánká enyij ene Mandem áyan bó mánká. Mmu ákway békono nkaysi Mandem chí mbák abhøj neka ne yi. ⁵ Ntí ane ngátí wò óndem bóbhó mándó bétøj baraká nsé chí be bo Mandem mámbøj ekøj ne bati. Ne chí enyú ekøj ene éfú ndú nti enén nechí amem pépép, nti enen nepú ka mmu ánká enyij ene étwò yi ne áyóme, ekøj ene étdøj netún enen tetep. ⁶ Mbok bho báró menyij ebhen bágúre ebhi ndu kémwóbhé nti ti. ⁷ Báyán bébhak batøj ebhé ene Mandem áchyé nyaka Moses, ke bábhiki bhøj nejwímem ndú menyij ebhen befú bə anyu, yéndu bátøj ne nti nenkem mánkaysi noko bé báriji.

⁸ Besé mankem sériji be bebhé Mandem áchyé nyaka ntá Moses béri mbák bo bábhüre bhó mbo enyú éyan. ⁹ Sériji nkwo be bábhiki fyé bebhé ebhen ntá bo abhen báchi chak besí Mandem, nò chí bo abhen bábhüre bebhé. Báfyé bebhé chí ntá bo abhen bápú bhüre bebhé, ne abhen bátájntí, ne ntá bo abhen bábhiki bhøj mpok ne Mandem, ne bo abhen báká menyij ebhen Mandem ápu yáj sénku. Bebhé béchi ntá bo abhen bákáysi be nti apu ane mánikmæt ntá Mandem ne abhen bábyak Mandem. Bebhé ebhen béchi nkwo ntá bo abhen báway bachi ne manó bhap ne bo bachak. ¹⁰ Báchyé bebhé éti bo abhen bákono baghoré ne babhakanem nefi. Bachyé bebhé éti babhakanem abhen bábhüre ne batí babhakanem ne baghoré nkwo abhen báká nò. Bachyé bebhé éti bo

abhen bághep batí bakwájwan ndu beti bho mbo basem. Báfyé bebhé éti basense. Bachyé bebhé éti bo abhen báté ntísie ákwaré, ne Mandem achye bebhé éti yéntiki mmu ane áká enyij ene épu ndój amat ne netún enén tetep. ¹¹ Netún enen tetep nékó ndój amat ne Mbok Ndíndí ane Mandem afyé me amó be ngati bho. Yí ké bo báchyé bakak ne áfók ankem áfú chí ntá yi.

Pól áchyé Yesu Kristo bakak

¹² Nchí kaka Yesu Kristo Acha ywese tontó. Yi ke áchyé me betaj beku betik ebhen. Nchí chye yi bakak mbonyune agho bé nkway bébhak mübetok yi, ayap ye me bé nká betik ebhi. ¹³ Aká nò ne me yéndu nchí rem nyaka ebábú éti yi nchye noko yi esøjori, nsokoti noko yi. Ke mbíki riñi nyaka enyij ene mékà ne mbíki re noko nyaka yi. Eká agho me ntínso. ¹⁴ Mandem Acha aká berindu ebhi béjwi ne me tontó mbo nnyén enén néjwí, négbóko, netaka ebhi. Aká me mbój neka ne Yesu, achyé me ekøj nkwo. Enyu eyo ke échi ne bo abhen bábhüre mmæt ne Yesu Kristo. ¹⁵ Enyij ene échi tetep ne chí enyij ene yéntiki mmu ákway ménoko ne nti eni nenkem. Enyij ére chí be Mandem aká bo mándiji be Yesu Kristo atwə nyaka fá amik ndu bépeme bó bebú. Ne me nchí mmu ane ebhá bebú béyá béhá ebhen yéntiki mmu achak. ¹⁶ Nchí mmú bebú, yé nò, Mandem agho me ntínso ndu áyan betøj enyú Yesu Kristo ábhónó beyá ekébhénti ne me, me mmu nká nyaka bebú ncha yéntiki mmu achak. Yesu aká nò, be eyo émbák eriñ ntá bho ndu békwak bə mánkway menoko yi, mámbøj nepém enen nebhiki bhøj ngwenti. ¹⁷ Bakak ne kenókó ámbák ne Mandem ane betaj ebhi bébhiki bhøj ngwenti. Achí Mfo ane ápu gú ne bápú ghó yi ne amík ne ndiere yi ke achí Mandem. *Amen.

¹⁸ Mówa Timóti, méghati wò menyij ebhen óbhónó beku. Békó ndøj amat ne menyij ebhen Mandem afyé nyaka bo anti ne bárem éti ye. Menyij ebhen-ne méghati wò bébhøj bébhák ntá ye mbo menyijí nenu ndu beku ónu sayri ne bo abhen bátøj menyij ebhen bépú tetep. ¹⁹ Ndu ónú, kém neka enen óbhónó ne Yesu sayri. Mbok bho bábyak enyú nti enen nepu twə mmu ne áyóme, ne eyo éku neka enen bábhøj ne Yesu nérop mbo áchwi ané árákátí anyén ndú batay. Kém yé nti ene be óké kə enyij ene étwò ne áyóme. ²⁰ Himéneəs ne Aleksánda báchi nkwo mbo bo abhen bábyak enyú nti enen nepu twə ne áyóme. Ndó bhó bati apay amó Satan be mándó berem ebábú éti Mandem.

* **1:15** Mbonyune ábyak nyaka Yesu Kristo kpát are chye nenyok ntá bakoño bhi. Pól árem ye be Yesu atøj yi chí beyá berindu, aghó yi ntínso, ndu abhiki temsi yi. Achye yi chí nepém neka.

2

Enyü bo bábhónj békü amem eket Mandem

¹ Enyinjí mbi ené nchí ghati ye wò chí be báké rò meniñmæet ãti bo mankem. Ëri mániñmæet ãti bo abhen menyinj békébhé bho ne ãti bo báchák. Ëri meniñmæet béchye bakak ntá Mandem ãti menyinj ebhen yi ákú ntá bho mankem. ² Nik nókó ká mmæet ãti bafò ne bõ mankem abhen bábhónj betan amfay bo bachak. Kù ka nò, be sémbák sayri ne bati, kebhón esonjari. Sénkonj nepém bo abhen bághòk Mandem ne nepém bo abhen mánoño mmæet. ³ Ëri meniñmæet enyu eyò mbonyune échye Mandem mmú ápémé bhese manják. ⁴ Yi áyan bepeme bo mankem ne áyan yéntiki mmu ándinjí netónj enen tetep ãti Yesu Kristo. ⁵ Yi aywinti ke áhí Mandem ntá bo mankem ne mmú amot ke ásòt bo ntá yi. Mmu wu chí Yesu Kristo mmu ákú mmæet be ambak nkwanwan. ⁶ Achye nyaka mmæet bé anku bo mankem ámféré ndú kesemé bebá. Akù nò ndú mpok Mandem áyábhé bétónj kponorónj bé áyan bépeme yéntiki mmu. ⁷ Ëti enyinj ene Yesu ákú ke Mandem áyábhé me be mbak münto, bé ngátí nókó bho Mbok Ndándí ãti Yesu Kristo ne be ntónj nòkó bõ betok menkem bé mánoño menyinj ebhen bechi tetep. Nchí rem chí tetep, mpú éseme.

⁸ Nchí yan yé be yéntiki nebhæet ane bõnkwo báchemé, babhakanem abhen báchye nepém enap ntá Mandem mánsá amò ane achi pépép amfay mániñ nòkó mmæet kebhoj bebénti ne bétánj ne bati. ⁹ Nchí yan nkwo be baghoré mánsóbhéri nókó mmæet ne kenókó, mándinjí ndu báyap nden ne mámfye yo sayri enu ene ékwáy. Báké ghoko bati ámbák yéntiki enyu ne menyinj ijwanwan aré kpanjti kpánjti ne báké fye nden beyá nkáp. ¹⁰ Berí ngoré ane áchye Mandem kenókó tetep befú chí ndú berítí menyinj abhen yi ákú. ¹¹ Ngoré abhónj békéhóko kpák ámbónj nesepímæet, antá batu ndu beghok menyinj ebhen bátónj amem eket Mandem. ¹² Mbíki ka be ngoré ántónj Eyónj Mandem, ne mbíki ka bé ngoré ámbónj betan amfay babhakanem. Abhónj békéhóko chí kpák. ¹³ Sérinjí bé Mandem ayámbi aghóko Adam ke ághoko Ifa, ¹⁴ ne Satan abhíki rwo nyaka Adam. Ifa ke ákónj nsé Satan akwén ndú bebá. ¹⁵ Yé nò, chónj Mandem ampeme baghoré befaet ndú nebhé ane bõ bábhé bo, ne mbák bapu tónj mmæet, ne mbák bábhíki rò besiki nti ne Kristo, ne mbák bárónj ambi bekanj betí bakwanwan, ne mbák báchi nyánj ndú nepém enap, kebhoj bekwene.

3

Enyinj ene Pól asinjí ãti bõ bati Nkwò Kristo

¹ Enyinj ené mërèm né, échi tetep: Mbák mmu ámfyè ntí bébhak münti Nkwò Kristo, nò áyan beku erítí betik. ² Mmú ntí bõnkwo abhíki bhónj bébhónj bekwéné ne abhónj bébhónj chí ngoré amot. Abhíki bhónj mérwaka ndu yényinj. Abhónj bebhak mmu ane ákèmmæet, ne abhónj bébhæere nepém eni enyu ené bo báchye yi kenókó, ne abhónj bebhak mmu ane ásòt mankò sayri, ne abhónj bebhak erítí ntónj Eyónj Mandem. ³ Mmú ntí bõnkwo abhíki bhónj bebhak nkwené-mém. Abhónj bébhak mmu ane ápú tónj betan. Abhónj bébhak sayri ne bho. Abhíki bhónj bebhak ntan-bétánj ne mmú ane ábhónj ngonj nkáp. ⁴ Mmú ntí bo Mandem abhónj bebhak mmu ane ákèmmæet efo yi sayri, anku bõbhi mámbak bo abhen bághòk yi máchye nòkó bo kenókó ndu yéntiki enyinj. ⁵ Mbák mmu abhíki rinj békem eket eyi sayri, ná yi ákway bebhak erítí münti ntá bõnkwo abhen bachi antené yi? ⁶ Münti abhíki bhónj bebhak mánkò ndú Nkwò Yesu mbonyune ákway beyónj mmæet ne eyò énkü Mandem antemsi yi mbò enyu átemsí nyaka Satan. ⁷ Abhónj bebhak mmú ane bõ nefi nkwo báchye kenókó. Mbák épú nò, bákway béchye yi ntíanwóp ankwén ndú ntá Satan.

Bõnkwo abhen bakwak beku betik Mandem

⁸ Bo abhen bákwak beku betik Mandem, bábhónj bebhak bo abhen bápú kù ntok ne betik ebhap nkwo. Bábhíki bhónj bebhak bõ beyónj beyónj, bábhíki bhónj bebhak manyü mmém, ne báké bhák bõ ngonj nkáp. ⁹ Bábhónj békem ne betan menyinj bhése bhése ebhen Mandem ákú bo mándinjí ne mánoño. Babhónj bekem bo ne nti enen nechi chak. ¹⁰ Bo bábhónj béfye kpik amík bõ amæet. Mbák mángó ye bé bekwéné bépú ne bhó, mánsot bhó mbò bo abhen bákwak béku betik Mandem. ¹¹ Baghoré abhen bákwak béku betik Mandem, bábhónj nkwo bébhónj erítí epinj. Báké bhák bo abhen bårém ebábu ãti bo báchak, bábhíki bhónj mérwaka ndú yé enyinj ne bábhónj bébhak bõ tetep ndú yéntiki enyinj. ¹² Yéntiki mmú ane ákwák beku betik Mandem, abhónj bebhay chí ngoré amot. Yi ne ngoré ywi bábhónj békem bõbhap ne efo yap enkem sayri. ¹³ Mbák bõ abhen bákwak beku betik Mandem bákü bhò sayri, bo báchye bhò kenókó ne bákway bérem menyinj ãti Yesu Kristo kebhoj becháy.

Menyinjí maknkay ebhen Mandem ákú

¹⁴ Mbónj nti bétwo awu ntá ye mandú mpok. Yé nò, nchí sinj béghátí wò menyinj ebhen óbhónj beku mbonyune enyinj ékway béfákári nke wakari bétwo awu. ¹⁵ Mbák mbíki wakari bétwo, ókwáy bérinj enyü bõ bábhónj bebhak ndu nneréket Mandem, nò

chí Nkwō Yesu. Mandem ywesé achí nepém, ne Nkwō Yesu bachi mbo bekwap ebhen békém netōj enen tetep. ¹⁶ Enyiñ bhésé bhésé ene Mandem ákú séríñj ne sénóko échí enyiñjí maknkay. Agha ákway mémákáti yó? Enyiñ eyó échí be yí? Échí be: Yí, Yesu Kristo aká mmuet be ámbák nkwá, Atwó fá amik, Efónó Mandem átōj bo be yí achi chak besi Mandem.

Bōangel Mandem bághó yi. Bo bágháti bachak éti yi amem betokó mmik, bó mmik mánoko yi, Mandem asot ye yi amfay ndú enókó kefó eyi.

4

Sot ka mpok ne batōj abhen bápú tetep

¹ Efónó Mandem ágháti bhese sayri be mpok átwó ane mbák bho báró békojo netōj enen tetep, mándóbhe kojo chí befónó ebhén bérwó bho ne menyiñ ebhen befónó bebábéba bétōj. ² Bati bó-nsé ne bó bapu bho ájwi ne ejuri ne básót menyiñ ebhen befú ntá befónó bebábéba betōj bo. ³ Mpok yó, bó-nsé bho bárém chōj be nebhay nebhiki ri, ne bé bo báké nyié mbók menyū menyíñinyie, nenyíé enén Mandem ághókó bé bo abhen mánókó Yesu ne báriñj netōj enén tetep mányíé, mánychye náko Mandem bakak. ⁴ Tëndu yéntiki enyiñ ene Mandem ághókó éri, bo bábhíki bhōj bebyak yényiñ. Sékway ményie yéntiki enyiñ sénchye náko bakak ntá Mandem, ⁵ mbōnyune Eyōj Mandem ne nenikímmuet béka yéntiki enyiñ embak nyáñá besi Mandem.

Bák eríti nkubetik Yesu

⁶ Mbák óntōj bōnkwo menyíñ ebhen, chōj ómbak eríti nkubetik Yesu Kristo ane máné ne beyōj ebhen béchye neka ne netōj enén tetep enen ókónó. ⁷ Óké bhōj yényiñ béka ne bechákári mbok éti bachímbi ené épú ka mmu ányché Mandem kenókó. Fíé betāj ndu beká nepém ene nembak mbo enyu Mandem áyāñ. ⁸ Kú ná, mbōnyune neghókósi mmuet enén nkwámuet néchye mmu mandu nsáy, ke beghókósi mmuet ndu békú mmu ámbák ane ákú menyíñ ebhen Mandem áyāñ, áchyé mmu nsáy ndú yéntiki mbi. Echí enyu yó mbōnyune nepém eno nébhōj bariēp amem nsáy ndú nepém enen fá amik ne enén netwó ambi. ⁹ Beyōj ebhen bechi tetep ne eri yéntiki mmu anoko bhó sayri. ¹⁰ Éti yó ke séfyé betāj béka betik ne senu be bo mándiñj netōj enén tetep mbōnyune sébhaka nti ne Mandem ane ápeme bó mankem, sayri sayri, abhen mánókó.

¹¹ Tōj menyíñ ebhen ne fyé betāj be bo mángók bhó. ¹² Óké ró mmu ámbyak wó bé óchí mánkwen. Bák eriñ ntá abhen mánoko Yesu, ndú eyōñnyu ye, ne ndú neka ywe, ne

ndú ekōj eye, ne ndú neka ene ne Yesu, ne ndú nepém ene enen nebhiki bhōj bakwap. ¹³ Ghó be bápáy Eyōj Mandem ntá bho, ne ghó bé báfyé bho nti ne be bátōj Eyōj Mandem. Kú ná, kpáte mpok ane mētów awu. ¹⁴ Ké ró akap ané óbhōj myákámyáká, ná chí akap ané nyaka baremé kepinti bágháti éti yi ane éka bó bati mányāña wó amó antí bé ántwó ntá ye. ¹⁵ Kú menyíñ ebhen. Fíé nti aré bé bo mángó ndu ókú sayri. ¹⁶ Sot mpok ne mmuet eye ne menyíñ ebhen ótōj. Kém bó ne betāj mbōnyune mbák ónka enyu yó, chōj ómpeme mmuet eye ne bo abhen ótōj.

5

Sot bó nkwó Yesu mankem mbo bó nneréket

¹ Óké ji nsénsi ne eyōj etāñāñ. Chié yi chí maníé mbo be achí chí étaye. Sot babhakanem abhen bábhíki ghaka ekaká nebhie eye mbo bōmáye. ² Sot básénsi baghoré mbo bōmáye, ónsot baghoré abhen bábhíki ghaka ekaká nebhie eye mbo bōmáye. Nepém ene néké bhōj bakwap.

³ Tōj mánkwésé abhen bábhiki bhōj nekwak berinti be bó mámbōj menwōp. ⁴ Mbák kénkwésé abhōj bó ne yéchi bebhárébhó, bó bábhōj bekwak nneréket wap mbo enyu Mandem áyāñ. Bábhōj békap bachi ne mana bhap ndú betik ebhen bó bákú mbōnyuné eyó échyé Mandem mañák. ⁵ Kénkwésé ane ábhíki bhōj mmu ane ákwák yi áró nepém eni nenkem ntá Mandem ne ánikmuet beti ne ngósi bé Mandem ánkwak yi. ⁶ Ke kénkwésé ane áró mmúet myáká myáká ndu epó nepém, achí ngú ndú efónó, yéñdu abhuét nepém ndú nkwámuet. ⁷ Ghati bhó menyíñ ebhen bé bekwóné béké bhak ne bhó. ⁸ Mbák mmu apú yíñj bóbbhi, sayri sayri bó nneréket ywi, ná apú pere kojo netōj enen tetep. Enyú mmu wu abep achá mmu ane ábhíki noko Yesu wáwák.

⁹ Bákway béfyé nnyén kénkwésé ndu nkwó mánkwésé abhen báyāñ nekwak mbák arem agháká mamié besa bírá. Enyu kénkwésé wu abhōj bebhak chí ngoré ane ábhōj nyaka ndiere nném amot. ¹⁰ Abhōj bebhak chí ngoré ane bo bárém be áka nyaka erírí mbo méne bóbbhi sayri, ne betok bo Mandem, ne bekwak bo abhen báchi ndú esōjōri. Enyú kénkwésé wu abhōj bebhak ngoré ane áchyé nyaka nepém eni nenkem ndu béka yéntiki beri. ¹¹ Ke óké fyé manyén mánkwésé abhen bábhuet ne manoj amuet ndú nkwó mánkwésé abhen báyāñ nekwak mbōnyune mbák ekwak bebhōj nném énkó bó antí, bághókantik Kristo, ¹² ne eyó éñka máñchōñti besi bhap ne Yesu ndu bábhíki bhūere nku mbi ane mányú ne yi. ¹³ Bákway bebhak

babhót, mánkō nōkō beket ne beket. Bakway bebhak bo kémbwóbbhé ne bō enántí, ne bo abhen báchwè ndù baraká bo báchák, mándeme nōkō menyin ebhen bábhíki bhōj berem. ¹⁴ Nkōj ye bé mánkwésé abhen bábhúét ne manōj amwet mámbáy maném, mámbe bō, mánkem beket ebhap sayri, be báké chyē mūmpap ywese mbi berem ebábu éti yese. ¹⁵ Ndem nō ne ntí be mbok yap bágúré ebhi ne bārōbhe kojō chí Satan. ¹⁶ Mbák ngōré ane ánókó abhōj mánkwésé ndù nnerékēt ywi, ánkwak bhó. Aké rō ntú wap ntá bakojo Yesu báchák. Mbák mánkū nō, nkwó Yesu bábhōj mbi békwak mánkwésé abhen kebhōj nekwak.

¹⁷ Bō nkwó bábhōj béchyē bō batí abhen bákū betik ebhap eriri kenókó ne erítí akap. Embák enyu yō, sayri sayri ne abhen báfyé betaj béghátí ne bétaj Eyoj Mandem. ¹⁸ Ekátí Mandem éghátí bhésé be, “Óké gwōt nnyū mpoj bé áké nyié nchwi mpok yō ákū betik amem nkí nchwi.” Epet érēm be, “Nkū betik abhōj ngāngar be mányā ye akap.” ¹⁹ Mbák bō nkwó mándém bé mūntí akū ndak, kétinj ka, kpate batísie mámfú mbo batí ápay ne arat. ²⁰ Ji bo abhen bápú rō bebá besí bō mankem be bakojo Yesu bachak mámbōj becháy. ²¹ Besí Mandem ne Yesu Kristo ne boángel Mandem, nchí ghati wō be ómbaré bebhé ebhen sayri, óké tōj kenkábbhé ne kérijámik. ²² Ké wakari ményā ye mmu amō antí ndu békū yi mūntí bō nkwó kéka ómbōj mbát ndù bebá bo bachak. Kém mmūet eye be óké kwen ndù bebá.

²³ Órijí bé órōp chí mame mame, képere nyū yé chí ndiere manyep. Sot nókó nkwo mandú mmém be ánkwak bekū menie ebhe mēmpop.

²⁴ Bebá mbok bho bechi kpōjórōj ne bétōj be chōj mántáj bō, ke bebá bo bachak bechi bhésé bhésé enyu ene état ke bo mándinj bhō. ²⁵ Nō ke échí ne berí ebhen mmu ákū. Béghō kponoroj. Ke yé chí ebhen béchi bhésé bhésé, bepú rōp bhésé bhésé mpoknkem.

6

¹ Bō mankem abhen bachi basem bábhōj bechyē kenókó ntá bachi bhap be bo báké rem ebábu éti nnyén Mandem ne éti menyin ebhen sētōj. ² Abhén bachi bhap mánókó Yesu báké rō béchyē bho kenókó ekén kékwáy ne bhō ne báké rō beghok bho yēndu bārōbbhé chí bō mmu amōt. Erí bé mántók bachi bhap sayri éncha mbōj enyu esi, mbonyune bachi abhén bō bákwak mánoko Yesu Kristo ne Mandem akōj bhō.

Ekōjō nkáp

Tōj bo menyin ebhen, óngati bō mánkū bhó. ³ Mbák mmu átōj enyin échák ené épū ndōj amót ne menyin ebhen ngátí wō, ansōt beyōj Yesu Kristo Acha mbo ndaká-nsé ne yí

keka menyin ebhen sētōj éti nepém bō nkwó Yesu, ⁴ nō áchí paka ne abhákí rinj yēnyin. Enyū mmu wu abhōj chí epō epin békem epúítí, ne betaj bétájá éti beyōj, ené eyō étwō chí ne mpabhamík ne ékū bo mántáj ne bati, mándem nōkō ebábu éti bati, ne mánkaysi nōkō be mmu ákú enyin ene ngufú abhákí ka. ⁵ Enyū mmu wu chí mmu epúítí mpoknkem ne bho báchák. Batí menyū bo bho áber amem ne bábhákí pere rinj mbōj ndaká Mandem. Bákaysi be békū mbo enyu Mandem áyāj chí mbi beyāj nkáp. ⁶ Eremé nsáy áchí ne mmu ane ábhūere nepém eni mbo enyu Mandem áyāj ne ambōj manák ne menyin ebhen yi ábhōjō. ⁷ Yēnyin sébhíkí twō fá ammik ne yō, ne yēnyin mmu apú rōj ne yō. ⁸ Mbák sébhōj ye nenyié ne nden séndó ebho ménkwáy ne bhese. ⁹ Bo abhen báyāj bebhōj beyá nkáp bawakari bekwen ndù nemo, mánkwen ndu ntá ne nkaysi ane átwō bhó ne ménémé ne newú. ¹⁰ Echí enyu yō mbonyune ekōjō nkáp étwō ne bebéptí menyin menkem. Chí éti ngojō nkáp ké mbok bho bārō mbi Mandem bārōp ndù naménti éti nedí kebhō enen nechi ne bho.

Ngwenti manie Pól ntá Timōti

¹¹ Ke wō Timōti, mmū Mandem, kéfyé amō ndù menyin ebho. Kū nti ene bé ómbák chak besí Mandem, ne búré nepém ene mbonyu Mandem áyāj. Bōj neka ne Yesu, kōj bo, bōj ekébbhénti, ne bák ndu kpák ne bo báchák. ¹² Nū erítí nenu éti Yesu né bōj neka ne yi, óngó bé óbhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti. Mandem abhíj wō chí éti nepém enō mpok óréme kponoroj besí beyá batísie bé ónókó Yesu. ¹³ Mēghati wō besí Mandem mú áchyé yéntiki enyin nepém, ne besí Yesu Kristo mu áté ntísie ndù tetep Mandem besí Pōntios Páilet, ¹⁴ bé ónkū menyin ebhen ngátí wō menkem. Ké kwen ndu yé émot enyu ené yé mmu apu kway béji wō. Embák nō kpát bégháka ewak ene Acha ywese Yesu Kristo ábhési. ¹⁵ Mandem ane bo bábíti, yi mmu áchí Mfō ane ábhōjō betaj amfay yéntiki enyin, Acha ne Mfō bafō, chōj yi anku Yesu ambesi ndù mpok ane yi áyábbé. ¹⁶ Mandem apú gú. Bechókó bhi bébhōj bediéré ebhen mmu apú kwáy beyinj. Yé mmu abhákí re ghō yi ne mmu apú kwáy béghō yi. Kenókó kenkem kechi éki ne betanjá kefō bechi ebhi mpoknkem. *Amen.

¹⁷ Ghati bō bakáp fá ammik be báké yōj mmūet, ne be báké bhakanti ndù kefō mmik, mbonyune kéfūere fūet. Ghati bhó mánsíkinti ne Mandem mmo áchyé bhese yéntiki enyin be sémbōj erítí nepém. ¹⁸ Ghati bō mánkū nókó berí. Mánkū nōkō berí ndù beyá babhi. Báké taj awós. Mánkore nōkō ne bati menyin ebhen bábhōjō ne manák. ¹⁹ Mbák mánkū enyu yō, nō bábhūere eremé kefō ekén kéchí

ntá yap, κεφó εκέν bábhòη amfay ndü mpok ane átwò ambi. Mbák mánkα nò, chòη mámbòη nepém enen tetep.

²⁰Timōti, kém betik ebhen báchyé wò sayri. Æké chwe ndü kepi eken kepu chye Mandem kenókó ne epáiti nti ti ene epu kò ndóη ámot ne Eγωη Mandem. Bo bákaysi be menyih ebho chi nerijí, ené épú nò. ²¹Nerem ane mbok bho bárèm be báriηi ákú bábhíkí pere noko netóη enen tetep. Berindu Mandem mémbák ne bhe mankem.

Ekáti Pól ené ejwi bepay ntá Timoti

¹ Me Pól, ke nchi sij ekáti ene. Nchi munto Yesu Kristo, bekoño nkaysi Mandem. Yi ayap me be ngati bho Mbok Ndíndi éti Yesu Kristo ane achi éti bariép amem yi afyé nyaka bechye nepém enen nebhiki bhøj ngwenti nta bo abhen manoko Yesu Kristo.

² Nchi sij ntá ye Timoti, wó mú óchí mbó mǒwa ane nde kǒj. Mandem étaýese ne Yesu Kristo Acha ywese mántǒj wó beríndu, mángǒ wó ntínsó ne mánychye wó kpák.

Pól áchye bakak ntá Mandem ne afyé Timoti nti

³ Timoti, nchi kaka Mandem éti ye. Nchi níkmǔet ntá yi ne nti enen nechí amem pépép mbó bachímbi bha báku nyaka. Nchi níkmǔet ndu békáká Mandem beti ne ngósi, yéntiki mpok, ane nti ena nékwén wó amǔet.

⁴ Mbíki ghókǒntik babhese me ne eyó éku mbøj ekwak beti ne ngósi béghó wó bé manák ánjwí me anti. ⁵ Ne mbíki ghókǒntik enyu óbhǒjǒ neka ne Yesu tetep nkúbhé mbó enyú nno máye Lóis ne máye Yúnis bábhǒjǒ nyaka. Nnokó tetep be enyú neka eno nebhuet ne wó. ⁶ Éti yo ké métik ye wó bé ónku be akap ane Mandem áchýe wó mpok nyáná wó amó anti ambak mbó ngó ané áyan meneme ke báfok wu ádu. ⁷ Éfǒjǒ Mandem áchýe bhese abhíki chyé bhese nti becháý. Achýe bhese chi netanjánti, ne ekǒj, ne nekémémǔet.

⁸ Óké bhøj ye ntíanwǒp beghati bho enyinj ene órinjí éti Acha ywese Yesu. Óké bhøj ntíanwǒp éti ya, yéndu nchi múkenøj éti sílki nti ne yi. Ke dǒ betanj ebhen Mandem áchye wó ménkwák wó ónka esǒjǒri mbó me éti Mbok Ndíndí Yesu. ⁹ Mandem apémé bhese ndu áféré bhese ndú bebá. Ayap bhese be sémbák bóbbi.

Aká nǒ yéndu sépú berítí bho. Anán abhǒj nyaka nkaysi bepéme bhese, te mpok mmik ábhíkiire bho. Mandem anán abhǒj nyaka nkaysi béfuét ntá Yesu Kristo, antǒj bhese beríndu bhi.

¹⁰ Mandem anán atǒj bhese beríndu ebhi ndu átó Yesu Kristo mmu átwǒ.

Yí achi Mpeme ywese. Awáy betanjá newú ne achýe bhese Mbok Ndíndí.

Yó achi mbó erǒjǒ ne áǒj bhese mbi nepém enen nebhiki bhøj ngwenti.

¹¹ Mandem ayap me be mbák munto Yesu, ayap me bé mbák mmú nchi ghati bho Mbok Ndíndí, ne ayap me mbák mmú ane nchi tǒj bo Eyøj eyi. ¹² Éti yo ke nchi gho

esǒjǒri ene enkem. Ke mbíki bhøj ntíanwǒp mbǒnyune ndáýi mmu ane nnókó. Ndáýi bé yi abhøj betanj bekem betik ebhen yi achýe me sayri kpáte beghaka ewak ene yi átwǒ.

¹³ Buré beyøj ebha sayri be ménkwak wó óntik enyú netǒj enen tetep nechí. Kǒ nǒ dǒk nǒkó chí ambi ndu bébhøj neka ne Yesu, ne ónkøj bo bácháák. Ókway béku nǒ mbǒnyune óbhat mmǔet ne Yesu Kristo. ¹⁴ Ndú betanjá Éfǒjǒ Bedyere mmú achi ne bhese, kém Mbok Ndíndí ane báfyé wó amó sayri.

¹⁵ Órinjí bé bónkwǒ Yesu mankem abhen báfú atú Esia bátiknsem ntá ya. Fijélos ne Hemogénes nkwǒ bátiknsem ntá ya. ¹⁶ Yesu Acha ángó nneréket Ónesifóros ntínsó. Akwéné me nti beyá mpok, kebhǒj ntíanwǒp be nchi múkenøj ne ngem amó. ¹⁷ Neschwǒp yi áchwǒbhé fá Rom, ayáj me mbánkem kpát aghó me. ¹⁸ Nchi níkmǔet be Acha ángó yi ntínsó ndú nywabhé manyé. Órinjí sayri nekwa kenén yi áchýe me amem etak Éfesǒs.

2

Timoti, eriti nkoño Yesu Kristo

¹ Mǒwa Timoti, dǒ ye Mandem anchýe wó betanj. Akwáy béku nǒ éti beríndu ebhi ne wó ndu óbháré mmǔet ne Yesu Kristo. ² Sǒt menyinj ebhen óghókó ndú méǒj kpojǒroj besí beyá batísie tǒj ntá bǒ tetep. Sǒt bó tǒj ntá bo tetep abhen bákway betǒj bhó ntá bo bácháák nkwǒ. ³ Mbó erítí ntemé nenu Yesu Kristo, óbhøj béte kákáti ndu enyú esǒjǒri ené bakoño Yesu bácháák bábhǒj. ⁴ Ntemé nenu ane áchí ndú betik ne ánu be múnti ywí ámbǒj manák ne yi, apú fye mmǔet ndú baraká etok ácháák. ⁵ Mmú ane ájét ntiet ne bati, apú kway bebhøj nsáy mbák abhiki jet ankoño bebhé ntiet. ⁶ Nkwana-nki ane afyé betanj ndú betik ke áyámbi bebhøj mbwót ane áfú ebhi. ⁷ Sǒt nókó nkaysi ndú menyinj ebhen ngátí-né wó, mbǒnyune chøj mbøj Mandem Acha ankwak wó ómbǒj nejwímem ndu bó menkem.

⁸ Óké ghókǒntik Yesu Kristo, ebhárémǒ Mfǒ Debhít mmu Mandem áku nyaka yi apetnsem ndú nepém mbó enyu echi amem Mbok Ndíndí ane méghati bho. ⁹ Ndu méghati bho Mbok Ndíndí ne, ke nchi ghó esǒjǒri, ne ngem amó mbó nku bebá. Ke mmu apú kwáy béfe Eyøj Mandem amem ekerékenøj. ¹⁰ Nká yéntiki esǒjǒri éti bǒ abhen Mandem ayabhe be mámbak abhi. Nká esǒjǒri bé Yesu Kristo ámpémé bhó nkwǒ mámbák ne Mandem mmú áchye bhó kenókó ngwenti ti.

¹¹ Beyøj ebhen béchi tetep. Béréme be, “Mbák ségu ne yi, chøj sémbak nkwo nepém ne yi.

¹² Mbák sénképnti ndú besǒjǒri ebhese, chøj sémbak bafǒ ne yi nkwo.

Mbák séndem bé sébhiki riŋi yi, chəŋ yí nkwo andem bé abhiki riŋi bhese.

¹³ Mbák sépu bhəre bariəp amese, yí əbhəre bariəp ami mpoknkem. Kristo apú kwáy bétəŋa be yí apú mmu ane yi achi.”

Nkwa betik ane Mandem abhəŋ maŋák ne yi

¹⁴ Tik nəkə bōnkwo mənyin ebhen ngāti-né wə. Yəp nəkə bō batú ndú nnyen Mandem bé mánós békem epáítí ətí beyəŋ ebhen bétwə chí ne bétáká. Eyó enyú epáítí epú kwak yé mmu, ətúwó chí ne mənemə ntá bo abhen bághók. ¹⁵ Nu bé Mandem anjinji wə ambón maŋák ne wə bé əchi nkabetik ane apú kway bebhəŋ ntíanwóp, ne bé ətəŋ Mbok Ndíndí sayri. ¹⁶ Ké chwe ndú kémbwóbbhé ekén képu chye Mandem kenókó. Enyú kémbwóbbhé ekə kékú bo mánəp nekə ne Mandem. ¹⁷ Mənyin ebhen bo abhen básábhé nekə ne Mandem bátəŋ bəchí mbə nsak ntá bo abhen bō bátəŋ, nə chí, mbə nsak ane ányie mmuet andək nəkə chí ambi. Himéneəs ne Filétos báchi mənyú bo bhə. ¹⁸ Batí yap apay báro netəŋ enén tetep bágure ebhi ndú bátəŋ bé Mandem anán akə bo bəpetnsem ndú nepém. Bákwə kpát mbək bhə abhen mánókó Yesu bápú pəre noko yi. ¹⁹ Kə Eyəŋ Mandem echí mbə nebhuérimik enen baghoko sayri enyú ené yənyin epú kway mənyikisi nó kə bəte eket aré. Básiŋ ndú ntay enen bápí aré be, “Əta Mandem arínjí bo abhen bachi abhi.” Básiŋ nkwo be, “Yé agha ane arəm be achi mmu Acha andó bebú.”

²⁰ Amem eket egbo puyé ndiere mənyin ebhen bághókó ne pú ne ebhen bághókó ne *égírí kə bəbhak aré. Mənyin ebhen baghoko ne mənak ne ebhen bághoko ne ntəp bəbhak aré nkwo. Mbək mənyin chí ebhen básət mánkwə enyin aré ne kenókó. Bəchák chí ebhen bápú sət mankwə enyin aré ne kenókó. ²¹ Enyú yə kə échí ne Bó nkwo Yesu. Yé agha ane aró bebú akə nti eni némbak amem pəpəp, Mandem achye yí kenókó. Mandem ákwə nə ne yi, mbənyune achyé nepém eni nenkem ntá Mandem mmu áchi mbəŋóket. Enyú mmu wu abhəŋ nti békə yəntiki enyú berí. ²² Ghó ye bé əferé nti ndú mənyin ebhen besak báfyəŋ ngoŋo aré. Kə nti bəbhak chak besí Mandem, ne ndu bebhəŋ neka ne Yesu, ne bekoŋ bo báchák. Kə mənyin ebhen, əmbak sayri ne bo abhen bəbhəŋ nnyén Əta ne bati pəpəp bé ánkwak bhə. ²³ Əké chwe ndú bepáítí ebhen bebhiki bhəŋ ntí ne nnet. Mənyú bepáítí bhə bétwó chí ne bétəŋá. ²⁴ Ne mübetok Acha abhiki bhəŋ bebhak ntaŋ-bétəŋá. Abhəŋ bebhak chí mmú ane átəŋ yəntiki mmu berinti ne, abhəŋ bebhak erítí ntəŋ Eyəŋ Mandem, ne ambak mmú ane abhónj ekébhənti ne bə abhen báchyé yi esəŋori. ²⁵ Puyé ne eyəŋ etəŋatəŋ ké mübetok

Yesu abhónj bétəŋ bo abhen bápú ka ne yi. Mandem ákwáy békə bō mántiknsem ndú bebú bhap ne mánoko netəŋ enen tetep. ²⁶ Ne mbák mánókó netəŋ enen tetep, keboŋ ekap kəkway bəpətnsem ne mánfú ndú ntá ane Satan. Bəkwən nyaka ndú ntá yi mankwə nəkə chí enyin ene yi áyanj bō mánkwə.

3

Enyú bepínjí bho bebhak ndú manywəp ane ngwenti

¹ Dínjí bé ndú manywəp ane ngwenti, beyá besəŋori bəbhak fá amik. ² Ntí achi be mpok eyə, bo bákəŋ mmuet eyap máncha, mánkəŋ nkáp máncha, mampányu, mambəŋ neyəŋómuet, mambak basəkotí bho, bō keka beghok bachi ne manə bhap. Ne yé mmú ankwə bhó berí ná bákə sət mbə enyin. Mpok eyə, bo bákaysi bé nti apú ane bō mánikmuet ntá Mandem ndu bəchye yi kenókó. ³ Ndu bérəŋ ambi, mpok eyə bo bápú bhəŋ ekəŋ ne bati ne yé chí amem manerəkət, bápú foŋori bati. Bəgem ebábə ətí bati ndu bechoŋti manyén eyap. Ndu mpok eyə, bo bápú kway bekem mmuet, kə bádú mbə nkwo kebhón ntínso ne bati, ne bápú kəŋ erítí enyin. ⁴ Mpok eyə, chəŋ bo mánti bati ntá bōmpap abhap, ne mambak bo tákátáká, ne chəŋ mánkwə nəkə mənyin kə yambi mánət nkaysi aré. Chəŋ bo mánde yon mmuet ne mánkəŋ mənyie chí nepém, kekəŋ Mandem. ⁵ Mpok eyə chəŋ bo mánde kət ngepti be báchi bo Mandem yəndu bəbhiki noko bé Mandem abhəŋ betəŋ békə bō mambak bəbhi. Kéchem ekak ne mənyú bo bhə. ⁶ Yé néne, mbək yap bəchwé ndú manerəkət mánwə nəkə baghoré abhen bápú ka bekem mmuet be mánkwakári bekwən ndú ntá bebú. ⁷ Enyú baghoré bhə bəbhəŋ ekwak ndu bəghok mənyin bekwə mpoknkem kə bápú kway bebhəŋ néjwimem ndú netəŋ enén tetep. ⁸ Batəŋj nse bhə bəgəeti mmuet mánchwə ndú manerəkət mánu nəkə bé bo báké noko tetep Mandem. Báchi mbə Jánes ne Jambres bo mánú nyaka be bo báké noko mənyin ebhen Mandem átó Moses ángati Mfo Ijip. Báchi bə bebépti nkaysi ne bəbhiki bhəŋ neka ne Yesu tetep. ⁹ Kə yəntiki nkaysi yap abhəŋ bəkwenékwen mbənyune yəntiki mmu ágho chəŋ echəŋti yap. Enyú yə kə efákári nyaka ne Jánes ne mmuere yi Jambres.

Mənyinji ngwenti ebhen Pól aghati Timoti

¹⁰ Kə wə Timoti, arínjí mənyin ebhen mətəŋ wə, arínjí nepém ena, arínjí enyin ene məkay ndú nepém ena, arínjí ndu mbónj neka ne Yesu, arínjí ndú məkəpnti, arínjí ndu mbónj ekəŋ ne bhə, ne arínjí ndú mətə kəkati mpok esəŋori. ¹¹ Arínjí nkwo ndú bo bəre nyok

me. Jriñí besəŋəri ebhen nde bhōŋ. Jriñí ndu báre nyok me amem betok Antiok, ne Ikóniom ne Lístra. Jriñí esəŋəri ene nde bhōŋ ke Acha Yesu áfere me ndu bó menkem. ¹² Tetep, yěntiki mmu ane ábhōŋó nti bebhúere nepém eni mbə enyu Mandem áyanŋ éti yi ábháre mmuet ne Yesu Kristo, bo báchyé yi nenyok. ¹³ Ke mbák chí bə bebú ne bə bapú bábəp mándak nəkə chí ambi, bārwo bho, bo mándwo nəkə bhó. ¹⁴ Ke mbák wo Timōti, óké rə békóŋo menyin ebhen bátōŋó wo ne onoko bhó sayri. Jriñí bo abhen bátōŋ wo bhó. ¹⁵ Oké ghakəntik bé oríñí basin amen áchí amem Ekáti Mandem te kémbó eke. Basin amen achi Nyáná ákwáy békwak wo ómbōŋ kébōŋ bebhōŋ neka ne Yesu Kristo ne ómbōŋ nepém. ¹⁶ Mandem ke áchyé nkaysi basin mankem amen áchí amem Ekáti yi. Basin ákwak ndu betōŋ bhese menyin ebhen bechi tetep ne áji bhese ndu menyin ebhen bepu sayri ndú bapem ayese. Basin ákwak menyure bhese ndú bekwéné ebhese ne ndu betōŋ bhese enyu bebhak chak ndú bapem yese. ¹⁷ Eyo ékwak be mübetok Mandem ákwáy ndú yentiki mbi ne be ámbōŋ yěntiki enyin ene éyanŋ ndu beka yěntiki eríti betik.

4

¹ Timōti, nchí semti ye wo besí Mandem ne besí Yesu Kristo mmú átan mbure bo abhen báchi pé ne abhen bágu ewak émot mpok yi ábhəsi beka bo mángə be ye achi Mfo. ² Nchí semti wo bé óngátí nókó bho Eyoŋ Mandem. Kéro béghati bhó. Mpok yěntiki enyin ékə sayri, ghati bho. Yé chí mpok ane menyin bépu kə sayri, ghati bhó. Kə bo mándə bebú bhəp. Ji bhó mándə bebú bhəp. Ke fyé nókó bó nti nkwo. Kə menyin ebhen ne ekébhənti ne nti betōŋ Eyoŋ Mandem. ³ Nchí semti wo, tōŋ bo Eyoŋ Mandem mbənyune mpok átwə ane bo bápú pere kəŋ beghok netōŋ enen tetep. Mpok yo, chōŋ bo mándəbhe korə chí menyin ebhen bó babhōŋ bákōŋó, mánjan batōŋ abhen bátōŋ bo menyin ebhen ményinŋi bhó batú. ⁴ Mpok eyə, chōŋ bo mándə beghok tetep ane Mandem áyanŋ bo mándinŋi, mándəbhe fyé nti béghok chí menyin ebhen batōŋó nse bátōŋ. ⁵ Ke wo Timōti, yé émbak ná, kéro bebhak ne nti amem kpák. Yé óghə esəŋəri ná, kəp nti. Kə betik ebhen ngati Mbok Ndíndí, ne obhōŋ beka betik menkem ebhen Mandem achye wo ónku.

⁶ Mbák chí me, nepém ena nénanŋ nérōŋ mbə nnya ane bārōŋ bechye akap ntá Mandem ne yo. Mandú mpok mērə mmik. ⁷ Me, nnu sayri. Njet, nkóŋó barak Mandem te ndú ngwentí nke keme mmuet ansem. ⁸ Néne, nsáy ánoŋ me. Nsáy yo, Yesu Acha mmu achí ntaŋá manyé ke áchyé mbure me yo ndú ewak ene yi ápetnsem. Yi achi chak

besí Mandem. Ne nsáy yo apu chí ntá ya me awánti. Achí ntá yěntiki mmú ane ánoŋ neperénsem Yesu ne manjá.

Menyin ebhen béyini mbōŋ Pəl

⁹ Nu bétwo, kéchōŋti mpok. ¹⁰ Démas achen me aró, arōŋ etok Tesalónika mbənyune akōŋ menyinŋi mmik. Krésens arōŋ Galésia, arōŋ Táytos, ne Damátia. ¹¹ Ndiere Lukas ke áchi ne me. Mpok óyanŋ bétwo, sot Mák twó ne ye mbənyune ákwak chōŋ me fá. ¹² Ntó Tíkikos andək Efesos. ¹³ Fuet Troas sot nkú mbúép ya ane ndó ntá Kápos. Sot bekáti ebha nkwo, sayri sayri nkúbhé nnya nénép ene básinŋi Eyoŋ Mandem aré. ¹⁴ Bebú ebhen Aleksánda ntenáten ákú me béyá becha. Ke chōŋ Acha Yesu anchye yi nsáy ndu bebú ebhi. ¹⁵ Yi abhiki yanŋ nyaka beghok Eyoŋ Mandem ene sšgháti bho wáwák. Wo mbōŋ obhōŋ békem mmuet ne ye. ¹⁶ Ndú nywəbhé mbi enén nchwé amem áchá manyé be ntáná mmuet, yé mmu apú nyaka ne me. Yěntiki mmu abué me. Mandem ámfōŋóri bhó. ¹⁷ Bə mankem bábue me, ke Yesu Acha abhiki rə me. Achí ne me mpoknkem ankwaka nəkə me ndu áchyé me betanŋ bégháti bho Mbok Ndíndí yi. Ngátí bho Mbok Ndíndí nkem bé bo abhen bápú bo Israel mángók. Yesu áféré me ndu newu nkwo, afere me anyú nku. ¹⁸ Chōŋ Yesu Acha amfere me ndu yěntiki ebépti enyin, ampeme me bé mbák amfay ne yí mmu achí Mfo bo Mandem. Kenókó kémbák ne ye mpoknkem, Amen.

Bakak amen ngwenti

¹⁹ Kaká me Priska ne Akwila. Kaká efo ene Onesifóros nkwo. ²⁰ Erástos arəp etok Kórint. Ndó Trofiməs etok Milétos mbonyune áme. ²¹ Nu bétwo ndú mpok ane mbanŋ ábhíki re bho békwen tontó. Nó chí ndú mpok nném nebhán. Ebúlos ne Púdens ne Láinos ne Kláudia ne bo nkwo Yesu báchak fá Rom báto wo bakak.

²² Yesu Acha ámbak ne wo. Berindu Mandem mémbák ne be mankem.

Ekáti Pól ntá Táytos

Ekáti ene Pól asinjí ntá Táytos

¹ Me Pól, nkubetik Mandem ne münto Yesu Kristo ke nchi nsinj ekáti ene. Betik ebha chí békwaq bo abhen Mandem áyábhé bé mámbák abhi be mánsíkí nti ne Yesu sayri, ne békú bó mándinjí Eyōj Mandem ene Yesu átōjō nyaka. Eyōj ené ékú bo mámbure bapém ayap mbō enyū Mandem áyān. ² Enkú mámbaka nti ndū nepém enen nebhíki bhōj ngwenti. Mandem afyé nyaka bariēp žti nepemé nō tendū nebhōnet, ne Mandem ápú sense. ³ Mpok Mandem ane ápeme bhesé afyé ákwáy nōkō, akú bo mándinjí žti nepém enén béfæét ndu Mbok Ndíndí Yesu ane yi afyé amōya be ngati bho.

⁴ Táytos, óchí mōwa mbōnyune obhōj neka ne Yesu mbō me.

Mandem mmu achi Eta ņe Yesu Kristo Mpeme ywese mántōj wō berindu, manchye wō kpák.

Betik abhen Táytos abhōjō bekú Kret

⁵ Ntí ane ndó wō Kret chí be ónyábhé menyinj ebhén bérōbhé ményábhe aré, ne be ómfyé bó batí bekeré Mandem ndu yéntiki etókō Kret. Kú nō nkúbhé mbōnyu ngátí wō. ⁶ Münti chí mmu ane bekwéné bépu ne yi, abhōj bébhōj chí ngōré amōt, chí mmu ane bōbhi mánókó ne mmu apú kwáy béjí bhō bé bábhíki bhōj kenókó ne máyap ne etayap. ⁷ Tēndu münti bo Mandem chí mmu ane Mandem áchyé betik ebhi nta yi, bekwéné bébhíki bhōj bébhak ne yi, abhíki bhōj bébhak mmū mpányu, abhíki bhōj bébhak mmu echókóntí, abhíki bhōj bébhak nnyūmém, abhíki bhōj bébhak mmu ane átōj betaj, abhōj bébhak chí sayri ne bho. Abhōj nkwō bébhak mmu ane abhíki bhōj ngōjō nkáp ne apú kú bapu žti nkáp. ⁸ Mmū ntí bo Mandem abhōj bébhak mmu ane ásōt mankō sayri, mmu ane ábhōjō manják bekú beri, mmū ane ákēm mmūet sayri, mmū ane áchí chak besí Mandem béyinjí nepém eni ne bo báchák. Abhōj bébhak nyájá, ne mmū ntí enen nepu to yi anku enyinj ené étwō yi ne áyōme. ⁹ Ne bérōj ndu ngwenti, münti bo Mandem abhōj békem Mbok Ndíndí žti Yesu ne betaj mbō ndu sétōj. Mbok yō achí tetep ne enyumōt mpoknkem. Eyō ékwák münti ámfyé bo nti ndu átōj bho, émpet énkwaq yi ányúré bo abhen bátōj menyinj ebhén bépu ndōj amōt ne Eyōj Mandem.

¹⁰ Nchí rem nō mbōnyune, beyá bo bátōj netajánti, sayri sayri mbok bo Israel abhen mánókó mbok Yesu Kristo. Bárēm menyinj ebhén bebhíki bhōj ntí ne nnet ne bárwō bo

be mánókó kémbwōbhé kap. ¹¹ Ōbhōj bekú bōbhó mánehók manyu yap. Bátōj menyinj ebhen bábhíki bhōj betaj, mánehōjti nōkō batí bo mankem ndū mbok manéréket be mándō Mbok Ndíndí žti Yesu. Báku nō, chí besōt bakap ntá bho, ené eyō chí enyinjí ntíánwōp.

¹² Mbōj mmu Kret wap amōt, ane básóré mbō ndinjíndak arem žti yap tentep be, “Bó Kret báchí basénsi mpoknkem! Báchí nyábhi, bábhōt abhōt, mányie nōkō nenyié ne ngonō.” ¹³ Enyinj ene mmu wu árémé žti bó etok eyi Kret échí tetep. Ōbhōj ye beghati bhō sayri be mándō bekwéné bhap. Kú nō be mankem Eyōj Mandem ne betaj, ¹⁴ mámfere ntí ndu bakáy bapu amen bo Israel ne ndū bebhé ebhén bo abhen bápú kojō Mbok Ndíndí Yesu báfyé. ¹⁵ Yéntiki enyinj éri ntá mmu ane nti eni néchi pépép, ke ntá mmu ane nti eni nepú pépép ne abhíki noko Yesu, enyinj érirí epu. Bérēm tetep, nkaysi yap ne batí yap anánj áchōjō amem. ¹⁶ Bárēm bé bárijj Mandem, ke menyinj ebhén bó báku bétōj kponōroj bé bábhíki rinjé yi. Báber báchá, bátāj ntí ne Mandem, ne enyinj ené bó bákwáy bekú épú.

2

Netōj enén tetep néchyé bepīj ebhén Mandem ákōjō

¹ Ke wō Táytos, obhōj betaj bo menyinj ebhén békō ndōj amōt ne netōj enén tetep. ² Ghatí baséansi abhen babhakanem be mándinjí bekem mmūet ne be mámbure nepém enap enyu ené bo báchyé bhō kenókó. Ghatí bhō be bábhōj betaj be bábhōj kebonj, mánkem baraká Mandem enyu ené éyān ne be bábhōj bebhōj ekōj ne ekébhénti. ³ Ghatí baséansi baghōré nkwo be mambure bapém yap enyu ené átōj bé báchyé Mandem kenókó. Báké rem ebúbu žti bati ne báké bhak manyūmém. Tōj bo báchák bekú berítí menyinj. ⁴ Tōj yē nejōkō baghōré abhen bákōjō bhō ansem be mánkōj maném abhap ne bōbhap. ⁵ Kwak bó mámbak mbō bo abhen babhōjō kebonj ne bákēmūet be báké fu nefi. Bábhōj betaj bhō be mándinjí enyu bákem beket ebhap mántōj erítí epīj ntá bo abhen bachi are, ne be mámbōj neseptūmēt ne maném abhap. Mámbák enyu yō be yē mmu áke kwáy berem ebúbu žti Eyōj Mandem.

⁶ Ghatí besakábho sayri be mántōj be bábhōj kebonj ne be mándinjí ndu bákēm mmūet. ⁷ Wōmbōj tōj bó erítí epīj. Kú nókó chí menyinj ebhen beri. Mpok ótōj bo, kú mándinjí bé žchye chí Mandem kenókó ne be žkwák bó kwak. Kú bó mándinjí be žkú sayri. ⁸ Beyōj ebhe bebhōj bebhák ebhen békú manyu ánehók bo ne ntíánwōp ámbák ne bo

abhén bápú ka ne wə ndu bábhíki bhəŋ mbi berem ebábú éti yese. ⁹ Ghatí bo abhen báchi basem be éri mángók nəkə bachi bhap ndú yéntiki enyíŋ. Eri be mámbəŋ nti bekə bachi bhap mámbəŋ manák ne bhə mpoknkem ne be báké keme bhə eyəŋ anyu. ¹⁰ Báké sot menyíŋí bachi bhap ansem ansem. Bábhəŋ betəŋ bachi bhap be báchi bo besiki nti ne bhə sayri. Epiŋ eyə ékə bə mántəŋ ndu yéntiki enyíŋ ene bákə be menyíŋ ebhen bátəŋ bə éti Mandem mmu ápeme bhese berí, enyu ené bo bachak bákway bebhəŋ ekwak békóŋo bhə.

¹¹ Nti ane bo bábhəŋó bébhəre bapem ayap enyu eyə chi be Mandem atəŋ beríndu ebhi ndu áchyé mbi ane bo mankem bákway befaet are, yi ampeme bhə. ¹² Beríndu Mandem ebhen bétəŋ bhese be séndó bekə menyíŋ ebhen bo abhen bábhíki riŋi Mandem bákə, bé séndó befyə ngonə ndu menyíŋí mmik ebhen béchyé bo manák fá amík. Bétəŋ nkwo be ndú nepém enese fá amík, sebhəŋ bəriŋi ndu sékəmmuet bekə chi menyíŋ ebhen béchi chak besí Mandem ne bebhəre nepém enese mbə enyú Mandem áyan. ¹³ Ndu sékə menyíŋ ebhə, sébháká nti ndu enyíŋ ene éri echa. Sébhaka nti be keném eken kebhesi chəŋ ne betəŋ Mandem ywese ne Yesu Kristo Mmu ápeme bhese. ¹⁴ Yesu achyé nepém eni bífere bhese ndú betanə bebú menkem ne ndu beso bati ywese. Akə nə, be sémbák bəbhi yíməŋ, nə chi bo abhen bábhəŋó beyá ekwak bekə chi berítí menyíŋ.

¹⁵ Təŋ ye bo menyíŋ ebhen. Fíé bhó nti ne ghatí bhə bekwéné bhap. Kə menyíŋ ebhen ne betəŋ ebhen Mandem áchyé wə menkem. Éké rə yé mmu ámbyak wə.

3

Epiŋí mmu Mandem

¹ Táyτος, ghatí bakoŋo Yesu be mámbəŋ neseptímmet nta bo bati etək ne bo abhen bábhəŋó betəŋ amfay yap. Báké təŋ netaŋánti ne bé émbák wikirik nta yap bekə betik ne nti nemot. ² Ghatí bhó be mmu áké rem ndak abábú éti nti, ne be máńchókó sayri ne bati, mámbak ndu kpak ne bati. Eri mámbəŋ neseptímmet besí bo mankem. ³ Ghatí bhó enyu yó mbənyune ndú mpok ane áfúéré ansem, bese babhəŋ séchi nyaka amík némé némé ndú baraka Mandem. Sétəŋ nyaka nti. Ne bo bərwó nyaka bhese sénkú nəkə bebú. Sébhák ndú kesemé menyíŋ ebhen mmuet eyese éŋwaka bé sénkə. Sékaysi nyaka be menyíŋ ebhə béchyé bhese manák. Sékə nyaka bebú ne sébhəŋ mpap amík. Bo bápəp nyaka bhese, besé nkwo sémpap nəkə bati. ⁴ Ke Mandem Mpeme ywese átəŋ nəkə bhese berinti ebhi ne ekəŋ eyí, ⁵ apeme bhese. Épú nyaka chí be sékə berítí menyíŋ, chí éti ntínso eni. Apémé bhese ndu ákú Efəŋó

Bedyere yi áféré bhese bebú anti, akə sérəp chí bo bakə abhen bábhəŋó nepém nekə. ⁶ Mandem ane, aperé chye mmu enyíŋ, áchye kerə mbək ansem, achye bese Efəŋó Bedyere tontó befaet ntá Məywi, Yesu Kristo Mpeme ywese, ⁷ be ankə sembak chak besí Mandem éti beríndu ebhi. Akə nə bé sembak bəbhi, sémbáká nti be chəŋ sembəŋ nepém enen nebhíki bhəŋ ngwenti.

⁸ Menyíŋ ebhen ngátí né wə béchi tetep. Nchi yan ye be óngátí bo abhen mánoke Mandem menyíŋ ebhen sayri be mámfyé nti bekə berí. Menyíŋ ebhen berí tontó ne békwak yéntiki mmu. ⁹ Ke obhíki bhəŋ békem kefə ne bo éti menyíŋ ebhen bébhíki bhəŋ nti ne nnet, ne éti manyén bachímbi. Ké tən ne bhə éti bebhé ebhen Mandem áchye nyaka Moses. Bekə menyíŋ ebhə apú kwak yé mmu, ne béber tontó. ¹⁰ Ghatí mmu ane átwó ne ákóre ándó barak ákóre., Mbák óngátí yí ndəŋ amot, ndəŋ épay, abhíki ghók, feré nti ne yi. ¹¹ Úríŋi be nkaysi enyú mmu wu apú chak. Akə bebú mpóknekem ne bebú ebhi bétəŋ bé bekwéné béchi ne yi.

Beyəŋó ngwenti ne bakak

¹² Mětó wə mmu awu. Mbák épú Atémas, chəŋ émbak Tíkíkos. Nəghó ane óghó mmu wap, óké nók bétwə ayak ndu betemeri me etək Nikópolis. Aré ké məbhák mpok manyiep áyá ne mbəŋ ákwen tontó. ¹³ Mpok Sénas ntaŋ manyé ne Apólos báte bəriŋ nekə, kə yéntiki enyíŋ béghə bé enyíŋ ébhíki chep bó ndú nekə enap. ¹⁴ Bə bhese chí bə Mandem ne bábhəŋ bífye nti ndu bekə berí, bé éké be bhə mmuet békwak bo abhen eyap épú. Báké bhák mbə mmu ane apú kə berí ndú nepém eni.

¹⁵ Bo abhen báchi fá ne me bátó wə bakak. Kaká bə nkwo abhen bákəŋ bhese ne manoko enyumot mbə bese. Mandem ántəŋ bé beríndu.

Ekáti Pōl ntá Filemōn

Bakak

¹ Me Pōl, mūkenōn ɛti Yesu Kristo ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne mómáyese Tímōti. Filemōn, nchí siŋ ntá ye ane ekōn, ne nti nkabetik ywese. ² Kaká mómáyese Afia, ne Akipās, nti ntemé nenu Yesu mbo bhesē, ne ónkaka bōnkwō abhen báchēm nōkō eket eye ndu menikmuet ntá Mandem.

³ Mandem ɛtayese ne Yesu Kristo Acha mántōn be berindu mánychē be kpák.

Pōl akaka Mandem ne anikmuet ɛti Filemōn

⁴ Filemōn, yěntiki mpok ane mēnikmuet nchí kaka Mandem ɛti ye, ⁵ mbonnyune nchí ghok ɛti ekōn ene óbhōjō ne bo Mandem, ne enyu óbhōjō neka ne Yesu Acha. ⁶ Ne nchí nikmuet ntá Mandem be ónchémmuet ne batí bōnkwō óndók nókó chi ambi, ne be eyō énkwak wō óndinjí berítí menyin menkem ebhen Mandem áchyè bhesē ndu sebhare mmuet ne Kristo. ⁷ Manó, enyu ené óbhōjō ekōn ne batí bōnkwō échyè me beyá manák ne nepoptintí tontó mbonnyune óká batí bo Mandem mankem atan amem.

Pōl anikmuet ntá Filemōn ɛti Onésimōs

⁸ Ndu mbaré mmuet ne Kristo, nchí kway beghati wō ónkū enyini ene óbhōjō beka. ⁹ Yé nō, ɛti ekōn, me Pōl, mmū nsensi ne mūkenōn néne ɛti Yesu Kristo, nchí nik wō chi mmuet. ¹⁰ Nchí nikmuet ntá ye ɛti mōwa Onésimōs mmu ndóbhé ɛtayí fá amem ekerékenōn. ¹¹ Ndú mpok ane áfáéré ansem, apú nyaka yěnyin ntá ye, ke néne achí mmu ane ákway bekwak wō, ne ákwáy bekwak me nkwo. ¹² Nchí to yí ampétnsem ntá ye, ne echí mbo be nti ena ke mētō nō ntá ye. ¹³ Mbá nkōn be yí andōp fá ánkwáká nókó me ndú kenōn ekéne nchí are ɛti Mbok Ndíndí. Mba yí arōp fá bekwak me ndú ntí ywe. * ¹⁴ Ke mbíki yan beka yěnyin ene óbhíki chyē me betan be nkū. ɛri bé berí ebhen óká mémfú chi wōmbōn anti, kebhak be mējire wō jire.

¹⁵ Ngufú, éfákárí nyaka be Onésimōs ándó wō ndu mómbyinjí mpok chi be ámpétnsem ntá ye ndu nté ane yí ákway bebhak ne wō mpoknkem. ¹⁶ Yí apet apu chi ndiere nsem. Acha nsem néne. Arōp chi nti manó ane ókwáy bekon. Nkōn yí tontó, ke óbhōn mbon bekon yí encha enyu ene nkōjō yí. Achí nsem aywe, apet abhak nti manó ntá ye ndu ábháre mmuet ne Yesu Acha mbo wō.

¹⁷ Ndu echí nō, mbák ɔsot me mbo nti nkabetik Kristo, yí anán ántwō awu, syepti

yí ne manák nkúbhé mbo enyu ósyepi nōkō me. ¹⁸ Yé áká wō chi enyini, yé ákēm wō chi barem, fyé mō ndú nnyén ena. ¹⁹ Mēmbōn Pōl ke nchí siŋ enyini ene ne awó wa bé chōn níkwō yěntiki barem amen Onésimōs ákēm wō. Ne mbíki yan berem be ókēm me barem nkwo, ne baremé mō chi nepém nēkō ene. ²⁰ Manó, kē enyini ene ntá ya ndu nnyén Yesu Acha. Kē mbo nti mmū Kristo be nti némpōp me amem.

²¹ Ndu nchí siŋ ekáti-ne, mbíki bōn becháy ne wō mbonnyune ndinjí be chōn ónkū enyini ene méyān wō ónkū, ne ónkū mbon encha enyu ene méyān. ²² Mpet nchí yan be óngoko móket ombure ntá ya. Nnókó bé chōn Mandem angók nenikmuet eneka, anka rítwō awu.

Ngwenti bakak

²³ Epáfras, nti mūkenōn ɛti Yesu Kristo áto wō bakak. ²⁴ Mák ne Aristakōs ne Demas ne Lukas, batí bakū betik Mandem, bátó bhe bakak nkwo. ²⁵ Berindu Yesu Kristo Acha mémbak ne bhe.

* 1:13 Onésimōs chi “Menwōp” ndú eyōjō Grik.

2

Ekáti Pól ntá Bo Hibru

Yesu achá baremé kepinti abhen nku nsí

¹ Ndú mpok ane áfuéré ansem, Mandem áfuét nyaka ntá baremé kepinti bhi ndu berem kepi ntá bachímbi bhese. Aká nò ndon ne ndon ne ndú beyá babhi. ² Ke ndú manywop ane echon, ané achí kekwoé ne ngwenti mmik, afuét chí ntá Móywi ke àrèem kepi ntá yese. Yí ke Mandem ákú bé ámbák mmu ane menyin menkem bébhónó bebhak ebhi. Ne afuét chí ntá yi ke ághoko yéntiki enyini. ³ Yí amfuét ké keném Mandem kétòn kponoron ne enyú mmu Mandem achi, nkúbhé enyu mmu wu ke yi achi. Eyon eyi ebhon betan ne yo ke yi ásot bekem mmik nkem. Mpok yi anáná beku enyini ene ékú Mandem amfonori bebá bho be mámbák pépép besí bhi, akó amfay achoko ebhé awónem Mandem mmu ábhónó betan menkem.

Mmó Mandem abhon betan menkem

⁴ Ndú echi nò, Mandem aká bé Móywi árchá boángel nkúbhé mbó enyú nnyén enen yi áchyé yi ncha enen boángel. ⁵ Yé ángel apú ane Mandem ághátí yi be, “Wó, óchí Mówá, ne echon nchí rem be ndop Etaye.” Ne yé chí béréem be, “Chon mbak Etayi ne ómbak Mówá”, abhíki rem ntá boángel. ⁶ Ne yé chí mpok Mandem átó Mmó mbi ywi fá amik, arem chí bé boángel abhi mankem mányché Móywi kenóko. ⁷ Eti boángel, yi àrèem bé ákú bó mambak mbó mbáép, ákú bó betok abhi mámbák mbó bárí-ngo. ⁸ Ke ntá Móywi arem chi be, “E Mandem, kefo eke kébhíki bhon ngwenti. Mpok ákém bóbbe, ákú nò enyu ene echí chak. ⁹ Onon menyin ebhén bechí chak ne opap epin ene bo bapu bhæere bebhé. Me Mandem ywe nka ye wó ómbon manjáak mbonyene nchýé wó kenóko ékén kéchá eken mamæere bhe mankem.” ¹⁰ Mandem apet arem ntá Móywi be, “Wó, Acha, ke óghóko mmik ndú nebhónet. Ne yéntiki enyini ene echí amfay, chí awó-betik aywe. ¹¹ Menyini ebhen menkem béfaère faet, ke wó óbhíki bhon ngwenti. Chon bó menkem ménkák mendop mbó besí nden. ¹² Chon ómpet bhó ómfere mbó besí nden ebhen mmu áwúpsi, ke wó óchí enyumót mpoknkem, ne nepém ene nebhiki bhon ngwenti.”

¹³ Ke ntiki ángel Mandem anán ághátí yi be, “Chókó fá ebhé awónem awa kpaté nku bómpap abhe mándop mbó enak ene ónyanja bekek are?” ¹⁴ Pú bó mankem bachí chí befónó ebhen békú betek ebhi ne Mandem átó bho be mankwak bó abhen yi ábhónó bepepe?

Bo baké ró mbi nepém maném ebhi

¹ Ndu echi yé nò, sébhon besot mpok sémbæere menyin ebhen sénán séghókó be séké ró bhó senem ebhi. ² Téndu menyini ebhen boángel bareme bechi nyaka tetep, ne yé agha ane abhiki bhæere bhó ne mmu ane átán ntí, abhón nyaka ntemsi ane ákwáy ne yi, ³ ná sékway bebæe ntemsi ane átwó mbák sémyak erém nepeme ane Mandem áyan bépémé bhese? Mbón Yesu Acha ke áyámbi berem kponoron eti nepeme ane Mandem ápeme bho, ke bo abhen bághókó báku bese sendini be echi tetep. ⁴ Mandem are tón berin, ankú noko menyini maknkey menyu ne menyu ndu betan nkwo bé bechí tetep. Are fuét nkwo ndú akap ane Efónó Bedyere áchyé bho, békóno nkaysi yi.

Yesu ke aton bese mbi nepém

⁵ Puyé ntá boángel ke Mandem áchyé betan amfay mmik ane sérém né be átwó ansem. ⁶ Básin nebhæéréfu amem Ekáti Mandem be, “Mandem Acha, nkwanwan chí agha ane óre kaysi yi? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha ane óre fye ntí ne yi? ⁷ Ndú mómbini mpok, óséptí yi be boángel mántcha yi. Oku ye yi ámbón keném ne kenóko mbó mfo. ⁸ Ochyé yi betan amfay yéntiki enyini.”

Berem be báchyé yi betan amfay yéntiki enyini étòn be yényini ébhíki rop ene epu antené-yi. Ke sébhíki re gho be yéntiki enyini echi antené-yi. ⁹ Ke séghó Yesu mmu baká boángel mántcha yi ndú mómbini mpok. Báchyé yi keném ne kenóko mbó mfo eti esonori newú. Chi eti berindu Mandem ke yi águé eti bo mankem. ¹⁰ Mandem ke ághókó yéntiki enyini ne yéntiki enyini echi ntá yi. Ndu áyan nyaka be beyá bho mámbón mbi bebhak bóbbi ne mámbon keném, eri nyaka be yi mmu ánéhé bho mbi wó ámfuét ndú esonori be ankwáy ndú yéntiki mbi mbó mmú ane ákú bó mámbon nepém. ¹¹ Yesu mmu ákú bó mambák pépép besí Mandem abhon chí amot ne bo abhen yi ákú be mambák pépép. Eti yo, yi ábhíki bhon ntánwóp ndu bebhini bo be, “Bóma.” ¹² Yi arem ntá Mandem be, “Chon ndem eti ye ntá bómaya mpok bóbbe báchéme ndú nebhæet amot, nte besí bhap nchýé wó bakak.” ¹³ Apet arem be, “Chon nsiki ntí ne Mandem.” Ne be, “Ghó mé né, ne bó abhen Mandem achye me.”

¹⁴ Téndu bó abhen yi areme nò eti yap báchi bakwanwan, mbon Yesu ayíbhiri nyaka arap nkwa. Aká nò bé ámfuét ndú newú anchonji betan ebhen mmú ane ábhónó betaná newú, nò chí Satan. ¹⁵ Enyu eyo ke yi ákway nyaka beferé bho ndú becháy newú. Báchí nyaka basem ndú becháy ebho ndú nepém enap nenkem. ¹⁶ Sérini be atwo nyaka bekwak chí bebhárebho Abraham,

puyé boàngel. ¹⁷ Abhòŋ ye beɔp nyaka mbò bhese bakwàŋwan ndu yéntiki mbi, bé ámbák mǔngo bachiákap ane ábhàre bariép ami besí Mandem ndu betik ebhi ne be ánkway bechwe akap éti bebá bô mankem. ¹⁸ Tëndu yímboŋ ánanj ábhónj nyaka esòŋari ne mamò, abhòŋ mbi bekwak abhen mamò átwò ntá yap.

3

Yesu acha Moses

¹ Bôma, be bho báchi nyánj, mmu ane achi amfay abhínj be be mámbak bôbhi. Kaysí ye ka mmu ane Yesu achi. Yi ke Mandem átó mbò mǔngo bachiákap ane menyin ebhen sénókó, mbonyu séghati bho kponoròŋ. ² Abhàre nyaka bariép ami besí Mandem mmu áyábhé yi be ambak mǔngo bachiákap ne mǔnto nkúbhé mbonyu Moses nkwo achi nyaka mmu ane ábhàre bariép ndú betik ebhi amem ekeré Mandem. ³ Yesu ke Mandem ásóré be abhòŋ bebhoŋ kenókó ancha Moses, nkúbhé mbò enyú mmu ane áte éket ábhónj kenókó acha éket ene yi ate. ⁴ Mmu ke áte yéntiki éket, ke Mandem ke ághókó menyin menkem. ⁵ Moses achi nyaka mmú tetep ndu betik ebhi mbò mǔbetok amem ekeré Mandem. Betik ebhi béte ndú menyin ebhen Mandem ábhónj nyaka beka bo mándínj ansempok. ⁶ Ke mbák chi Kristo, ákem éket Étayi ne nti nemot mbò Mýwi. Ne bese bô Mandem séchi bo éket eyi enkem mbák sénté kpírí ndu menyin ebhen sésíki nti ne sébháka nti are ne sédèp awò anti be choŋ sémbòŋ bo.

Bô Mandem ne nneywémuet enen yi áchye

⁷ Bábhòŋ ye beghok enyin ene Éfónj Bedyere àrèm mbò enyú echí amem Ekáti Mandem be, “Échoŋ, mbák mángok Eyòŋ eyi, ⁸ báké gwot bati amem mbonyu bachímbi bheka bágwóré nyaka bati yap ne Mandem mpok báhàp amem baso. Bátánjti ne me ne, mamò me. ⁹ Mámó me amem baso enyu eyò, ne bágò menyin ebhen nká néntí enap ndú mamié besa bepay. ¹⁰ Éti yo nti nébé me ne mkpáká bobho, ndem be, ‘Batí yap ápáko bho ebhi mpoknkem, ne bábhíki rinj mbi wa.’ ¹¹ Njiki ndú bebénti be, ‘Bápú kway bechwe ndú neywémuet ena wáwák.’”

¹² Bôma, sàt ka mpok be ndú nkwo yweka, yé mmu áké bhak ane ábhónj ebéptí nti, ne akéka besíki nti ne Mandem, ényu ené yi arò mbi Mandem mmu achi nepém. ¹³ Semtí nókó ka bati yéntiki nywòp be bebá beke rwo mmú yweka ántánjti ne Mandem. Kà ka nò, yéntiki mpok, ené nywòp nécháak nébhuet enén bábhínj be, “Échoŋ.” ¹⁴ Sébhoŋ ákóré ndú enyin ene Yesu Kristo áká nta yese mbák

séndók ambi bete kpírí ndú nesikínti enen sébhónj nyaka ne yi ndú nebhònet. Sébhoŋ beka nò te ndú ngwenti. ¹⁵ Báké ghokontik enyin ene bárémé nyaka be, “Échoŋ, mbák mángok Eyòŋ eyi báké gwot bati amem mbò enyú bachímbi bheka bátánj nyaka nti ne Mandem.” ¹⁶ Bò agha bágòkó nyaka Eyòŋ Mandem yé nò, bátánj nti? Pú bo Moses abhen yi áfú nyaka etòk Ijip ne bho? ¹⁷ Bò agha bákú nyaka Mandem ambe nti ndú mamié besa bepay? Pú bo abhen bákú bebá, ne bágú amem baso? ¹⁸ Ne mpok Mandem áyíki arem be, “Bápú kway bechwe ndú neywémuet ena wáwák”, ntiki bho yi áréme nyaka nò éti yap? Pú bò abhen bápú ghok nyaka yi? ¹⁹ Séghò ye be bápú kway nyaka bechwe ndú neywémuet Mandem mbonyune bábhíki noko nyaka yi.

4

¹ Bariép amen Mandem afyé tesáy be choŋ bôbhi máncwhe ndú neywémuet eni abhuét. Sébhoŋ ye besot mpok be yé mmu yweka ake bhak ane bárem éti yi be abhíki kway mmu ane achwe ndú neywémuet eno. ² Séghok nkwo Mbok Ndíndí nkúbhé mbò enyú bo abhen tentep bágòkó nyaka. Ke enyin ene bo bágòkó éke kwak bho mbonyune bati yap apu nyaka are. ³ Ndiere bese bho sénókó ke séchwé ndú neywémuet eno, puyé bô abhen bábhíki noko. Ke Mandem árem nyaka éti yap be, “Njiki ndú bebénti ebha be, ‘Bápú kway bechwe ndú neywémuet ena wáwák.’” Mandem arem nò yéndu ánanj ánanj nyaka beghoko nebhuet neywémuet eno ne yéntiki enyin ene yi ati beka te mpok ane yi ághókó mmik. ⁴ Sérínj be echí enyu eyò mbonyune, ndú nebhúéréfu amem Ekáti Mandem, bárem éti nywòp enen nejwi tándrámot be, “Mandem ananj nòko beka yéntiki enyin ene yi abhòŋ nyaka beka, aywe mmuét ndú nywòp enen nejwi tándrámot.” ⁵ Ndú nebhuet achak amem ekáti eyi, Mandem apet árem nyaka be, “Bó bápú kway bechwe ndú neywémuet ena wáwák.” ⁶ Mbi ane báchwé ndú neywémuet Mandem abhuét ye fúú. Ke bo abhen baghoko Mbok Ndíndí mpok eyò bábhíki chwe are éti netanjánti enap. ⁷ Éti yo, Mandem afyé mpok achak ane bábhínj be, “Échoŋ”. Debhit ke áká sérínj nò mbonyune Mandem afuet nyaka ntá yi tentep arem menyin ebhen mánánj bárémé be yi arem be, “Échoŋ, mpok bágòkó eyòŋ eyi, báké gwot nti.” *

⁸ Mbò bo abhen Jóshua ásóré achwe etòk Kánan ne bho bábhòŋ nyaka neywémuet tetep, mbò Mandem abhíki pere rem éti mpok neywémuet achak. ⁹ Eyò étòŋ ye be nywòbhé neywémuet nechak nebhuet ambi

* 4:7 Bégwot nti ndú ndòŋ ane, chi ménisi beka enyin ene Mandem árem ndú Eyòŋ Eyí.

ntá bo Mandem. ¹⁰ Yé agha ane áchwe ndu neywémuet Mandem, áywémuet ndü betik ebhi mbó enyu Mandem ábhón nyaka neywémuet mpok anáná beghoko mmik. ¹¹ Sénü ye bechwe ndü neywémuet enó be enyü netanja nti bo Israel néké ku yé mmu ywese ankwen.

¹² Dinj ká be Eyon Mandem echi nepém ne ebhón betan. Echáp echa yéntiki akparenja nsem epay. Echwé te ndü nebhuet ane nepém nkwa néchem ne efónó eyi. Echwé mmu anti éntón menyin ebhen yi áti beka. ¹³ Yényin epú bhésé bhésé besí Mandem. Yéntiki enyinj ene yi aghoko echi kporonj besí bhi. Ntá yi ke yéntiki mmu ywese ábhón berem nti ane yi áká yéntiki enyinj ene yi áká.

Yesu ke achi mungo bachiákap ywese

¹⁴ Ségho be sebhón mungo bachiákap ane ákó áchí amfay ne Mandem. Yí chí Yesu, Mmó Mandem. Séndók ye ambi bekem sayri menyin ebhen senókó éti yi. ¹⁵ Mungo bachiákap ywese chi mmu ane ághò bhese ntínso ndu menyin ebhen bebé bhese mmuet mbonyune yimbón abhón nyaka mamó menyu ne menyu, Yé no, ake ku bebú. ¹⁶ Séndók ye kekwoé kebhón becháy ntá Mandem mmu achi ndü enakó kefó eyi. Achí Mandem berindu ne chón angó bhese ntínso, antón bhese berindu ebhi ndu bekwak bhésé ndü mpok ane séchébhé enyinj.

5

¹ Bo báýáp yéntiki mungo bachiákap ndü nkwo wap, mámbure, yi anka noko betik Mandem ndü nti wap. Yi ke ásòt ye akap ane bho ne akabhénya nkwo ányhé noko ntá Mandem éti bebú bho. ² Arinj ndu ákém sayri bo abhen bábhiki rinj yényin ne abhen babhón bekwéné téndu yimbón ábhón nkwo beyá bekwene besí Mandem. ³ Abhón ye bechye noko akap éti bebú ebhi yimbón, nkúbhé mbó enyu áchyé akap éti bebú bo abhen yi áte ndü nti wap. ⁴ Yé mmu ápú chye mmuet kenókó andem be yi ákway bebhak mungo bachiákap. Mandem ke áyap mmu, anka yí ambak mungo bachiákap nkúbhé mbó enyu áká nyaka ne Aron.

⁵ Nkúbhé enyü yo ke echi ne Kristo. Puyé yimbón ke áyónó nyaka mmuet bé ámbák mungo bachiákap ambón kenókó nchiakap. Mandem ke ábhinj yi, arem be, “Wó, óchí Mówa, ne echón nchí rem be ndap chí étaye”. ⁶ Apet arém nebhuet achak be, “Chón ómbak nchiakap mpoknkem mbó enyu báréné nyaka éti Melkisedek.”

⁷ Mpok Yesu achi fá amik, arinj nyaka be Mandem abhón betan beka newú nemfuet yi ansem. Anikmuet ne nti nenkem kpát eyon eyi ere ko amfay, babhese ansep noko. Mandem aghok nenikimuet eni mbonyune

asépti nyaka mmuet, anchye noko Mandem kenókó. ⁸ Yi achi nyaka Mmó Mandem tetep, yé no, aghók beghok Mandem ndü besónari ebhen yi ághò. ⁹ Mandem anáná nókó beka yi ankway ndü yéntiki mbi, ayibhiri arap mmu ane áchyé nepém enen nebhiki bhón ngwenti ntá yéntiki mmu ane ághók yi. ¹⁰ Mandem afyé yi ambak enyü mungo bachiákap ane Melkisedek achi nyaka.

Sot ká mpok be yé mmu áké ró mbi Mandem

¹¹ Mbón beyá menyin bechak ebhen nchí kway berem éti Yesu mungo bachiákap ywese. Ke chí menyin ebhen bebé mmuet beka be mánjwimem téndu bárbhé chí bo abhen bapu kem enyinj ayak. ¹² Yénu báchi bo abhen bábhón bebhak batón Eyon Mandem néne, nté yéka átón be bábhuet chí bo abhen mmu ábhón betón menyin mbi ebhen mmu ábhón beghak éti Eyon Mandem. Báchi mbó mámbó abhen bábhuet menyin chí nébhi. Bápú mbó bó abhen bákway menyin enyíé mbón. ¹³ Mmu ane ányü chí ami, ábhíki bhón eka ndu berinj enyinj ene echi chak besí Mandem mbonyune achí mmó. ¹⁴ Nenyíé mbón nechí chí ntá baseansi. Bó ke mánán bághókósi mmuet ne bárinj ewupsi ene echi ndü enyinj ene éri ne ené ébhébhé.

6

¹ Séndó ye beyinj noko chí ndiere menyinj mbi éti Yesu Kristo, séndók ambi ndu bechak be sénséné ndü neýwimem enese. Sébhíki pere bhón besot mpok berem éti menyin ebhen bekémé neka enese mmó ebhen berem be mmu abhón betinksem ndü bebú ebhi, andó beka bebépti menyin ebhen bétwó yi chí ne newú, ne be mmu abhón beka ne Mandem. ² Ne be bábhón besot mpok berem éti nejwiti, ne éti epinj ményána bho amó anti, ne enyü mburé Mandem áká bawú mámpétnsem ndü nepém, ne éti netán ane mburé bátán bo mámpot manyé yap ndón amot ndak amay. ³ Sébhíki bhón bétinj ndü menyin ebho. Chón séndók chí ambi mbák échí enyinj ene Mandem áyan. ⁴ Sébhón berinj be bápú kway beka mmu ane aró mbi Mandem be ámpet antinksem ndü bebú bhi. Nchí rem éti enyü mmu ane mánán báká amik anéné yi, ághó akap ane Mandem áchyé bó bhi, ne Efónó Bedyere abhak ne yi nkwo. ⁵ Ndü nepém eni, anán agho nkwo beri ebhen befú ndu Eyon Mandem, ághó betan ebhen bebhak chón ndü nepókó mpok enen nétwó ansem. ⁶ Mbák mmu wu ántán nti ne Kristo, bápú kway beka yi ampet antinksem ndü bebú ebhi, téndu yi achi mbó mmu ane apet ágó Mmó Mandem ndü ekotákáti, anchye noko yi ntánwóp besí bho, ene eyó étwó yi chí ne ménémé.

7 Mandem áyet mmik ane anyù manyiep amen ákwèn are, ankæ nyenyé néngó, nenchye mbwot ntá mmu ane ákwánjá yó. 8 Ke mbák mmik ágò chí bōmenak ne táko nsense, nò yó abhíkí rí, árap chí mmik ane báchònti chònti, ne ndu ngwenti, mánsòy yó sòj.

9 Abhen ekòj, yèndu méréem nò ne bhe, mbòj nti ne bhe bé bákù chí berítí menyij ebhen békò ndòj amot ne nepeme ane Mandem ápàme bhe, 10 Mandem achi chak mpoknkem ne apu kway beghòkòntik betik ebheka ne ekòj ene bátónó yí ndù bákwwak bati bònkwò ne bāròj ambi beka nò. 11 Ne séyàj be yèntiki mmu yweka ándák ambi betòj nkúbhé nti eno te ndù ngwenti, ne bápú nók chòj bebhòj menyij ebhen bábhaka nti be chòj mámbòj. 12 Mpu yan mándo abhòt ánkém be. Nchí yan chí be mánkòj erij ene bo abhen mánókó, ne bábhòj ekébhénti ne bághaka ndù nté ane bábhòj menyij ebhen Mandem afyé bariep bechye.

Bariep Mandem apú kwén

13 Mpok Mandem afyé Abraham bariep, ayíkí ndù nnyén eni yímboj, tèndu yé mmu apu ane acha yí be yí ánkwáy beyíkí ndu nnyén mmu wu. 14 Ayíkí arem be, “Mpu nók béyet wò, ne chòj nchye yó beyá bebhárébhò.” 15 Abraham ánoj ye ne ekébhénti kpát abhòj menyij ebhen Mandem afyé bariep bechye yí.

16 Nkwájwanj áyíkí chí ndù nnyén mmu ane acha yí, ne mpok bo bákém epáítí, mánánj mányú nku, epáítí émay. 17 Enyij eyò ke éká Mandem áyíkí nyaka ndu bétòj bo abhen bariep ami achi ntá yap kponoròj be bó báká enyij ene yí ati beka. 18 Mandem akæ menyij ebhen bepaj ndu béfyé bhese nti, bese bho sébué sérónó ntá yí be yí ampeme bhese. Menyij ebhò bepaj bepu wupsi mbonyune yí apú kway besense. Afyé bese nti be seke ró bebhaka nti menyij ebhen yí afyé bariep bechye bhese. 19 Enyij ené sebhaka nti are ékém bese erírí ndù nepém enese mbò enyù ndo ákém áchwí nebhuet amot kpemm be nnyén néke pokó wu. Nebhakánti enese ne Yesu nékú séfuét ekat séfwe te amem mókere kónj, ndù nebhuet bediéré Mandem. 20 Yesu anánj ayámbi aròj are ndù ntí ayese mpok yí árbhé chí munti bachiákap ane mpoknkem mbò enyù bārémé nyaka éti Melkisedek.

7

Menyij ebhen beyinj Melkisedek nchiakap Mandem

1 Melkisedek-ne achi nyaka mfo etok Salem ne nchiakap Mandem Acha. Abraham anu nyaka ne beyá bafó awáy bhò. Mpok yí áfú

ebhínenu ápètnsem, Melkisedek atemeri yí, ayét yí. 2 Abraham akòre menyij menkem ebhen yí áfú ebhínenu ne bhò ndu baru byo, achye yí ndu amot. Nnyén Melkisedek eno néte ndù “Mfo ane ákæ menyij ebhen bechi chak.” Achi nkwo Mfo Salem, nò chí “Mfo ane áchye kpák.” * 3 Ekáti Mandem ébhíkí rem yényij éti etayi ne máyi ne nneréket ywi ne mpok ane bábhé yí. Ne nepém eni nébhíkí bhòj ngwenti. Achi nchiakap Mandem ngwenti ti mbò Mmò Mandem.

4 Ghó ká enyù nném mmu yí achi nyaka! Yèndu Abraham achi nyaka chí mbi ane bo Israel, akóré menyij ebhen yí áfú ebhínenu ne bhò ndù baru byo, achye yí ndu amot. 5 Mbok bebhárébhò Abraham, nò chí bó nneréket amot. 6 Ke Melkisedek mmu apú nyaka mbòj mmù nneréket Lévi asot nyaka enyù akap wu nò Abraham áchye yí, ayét yí mmu Mandem afyé nyaka bariep ne yí. 7 Yèntiki mmu arínj be mmu ane áyet nti ke áchá mmu ane yí áyéré. 8 Beyinj bachiákap abhen bachi bebhárébhò Lévi, bó mankem abhen básot akap ane ndu-amot ntá bho, bágú mbò yèntiki mmu achak. Ke béyinj Melkisedek, mmu ásóré nyaka nkwo akap wu, Ekáti Mandem étòj bese be nepém eni nebhiki bhòj ngwenti. 9 Sékwáy mbòj bérem be Lévi mmu bebhárébhò bhí básot enyù akap wu ntá bho, achyé nyaka enyù akap wu ntá Melkisedek tèndu chí-mbi ywi Abraham áchye nyaka wu ntá Melkisedek. 10 Echi enyuyò mbonyune bábhíkí re bhe nyaka Lévi mpok Melkisedek atemeri Abraham. Yé nò, Lévi ánánj achi nyaka ndù manòj Abraham.

11 Mpok Mandem aká bachiákap abhen bebhárébhò Lévi manchye bebhé ebhen békwáy ne nkwo bachiákap abhò, mbò betik ebhap békway nyaka beka be bo mámbák chak mbò enyù Mandem áyàn, mbú nti apu ane nchiakap achak átwo ane achi mbò Melkisedek, ne abhak kekúri ne bachiákap abhen nneréket Aròj. 12 Mpok nneréket ane bachiákap áwupsí, ewupsí ebhak ndu ebhé nkwo. 13 Mmu ane bārém menyij ebhen éti yí afu chí ndù nneréket ané achí kekúri ne ané yé mmu abhíkí re fu are, ne ané áká betíkí Mandem mbò nchiakap. 14 Echi kponoròj be Acha ywese Yesu afu nyaka ndù nneréket Júda, ne Moses ábhíkí rem yényij éti nneréket wu mpok yí árém enyij éti bachiákap.

Yesu achi nchiakap Mandem mbò Melkisedek achi nyaka

* 7:2 Hibru: Mélék chí “Mfo”, tsedek chí “chak”, Salem chí “Kpák”.

¹⁵ Enyij ene epet ékà sengo kponoroŋ be ebhé éyibhiri, chi netwò ane nchiakap achak átwò mbò Melkísedek. ¹⁶ Achí nchiakap, puyé chi bekoŋo ebhé ene éřem éti nneréket ane nchiakap ábhónó befú are, ke chi bekoŋo betañ ebhen nepém eni enen yé mmu apu kway bechónji. ¹⁷ Echi mbò enyü béréme éti Kristo be, “Wò, óchí nchiakap Mandem ngwenti ti mbò Melkísedek.” ¹⁸ Ndu beronj ambi, báró esí ebhé mbonyune ébhíki pere bhonj nyaka betañ, ékepere bhonj yényij beku ne bhese. ¹⁹ Nti achi be ebhé yó épú kway bekwak mmu ankway ndu yéntiki mbi besí Mandem. Néne, bátwó ne enyij echak ene echa bebhé. Yó ke sébháká nti aré ne éyá bhese kekwoť ne Mandem.

²⁰ Enyij echak ene séghò éti nchiakap wu chi be Mandem anyu nyaka nku be Yesu ábhák nchiakap. Yé nchiakap achak apú, ane mányú nku éti yi. ²¹ Ntá Yesu ke yi áyíki mbò enyü Ekáti Mandem égháti besí be, “Éta Mandem ayíki, ne apú kway beyibhiri nkaysi yi. Ayíki, arem be, ‘Óchí nchiakap ngwenti ti.’” ²² Nku ane Mandem ányú éti Yesu enyuyo áťonj be, mpok séghò Yesu, sérijji be yi achi sebhonj esen Mandem achye ndu betonj be nku yó atéé acha ane nsí.

²³ Ewupsi echak echi be, bachiákap abhen mbi baya nyaka ne ntí be báchí nyaka bo abhen newú nekánj bò báké rónj ambi ne betik ebhap. ²⁴ Ke mbák chi Yesu, yi áronj ambi beku betik ebhi mbò nchiakap mpoknkem, mbonyune yi apu gu wáwák. ²⁵ Ndu echi no, yi ákway bepeme yéntiki mmu ane áfuéré ntá yi atwó ntá Mandem ndonj amot ndak amay, téndu yi achi nepém mpoknkem ndu menikmuet éti yap.

²⁶ Enyü mungo bachiákap wu ke ákwáy ye bekwak bese, mbonyune yi achi nyáná, abhíki bhonj békwéné, abhíki bhonj bakwap, achí kekúrí ne bó bebá, ne achí ndú nebhuéré kenóko amfay. ²⁷ Nti apu ane yi ábhónó bechye akap yéntiki nywop mbò yéntiki mungo bachiákap ane mbi. Yéntiki mmu wap áyambi nyaka anchye akap éti ebhi bebá, ke andak ye ambi beku no éti bebá bo bachak. Yesu achyé akap ndonj amot ndak ámay, mpok yi achye mmuet be mango ndu ekotákáti. ²⁸ Ebhé Moses ékà nyaka bo abhen bekwéné béchí ne bho mámbák bó bagho bachiákap, ke Mandem anyu nku aká Mýywi mmu ákwáy ndú yéntiki mbi mpoknkem ámbák mungo bachiákap.

8

Yesu ke achi mungo bachiákap ane Nku Nko

¹ Mbónj ntí-ndak ane sérém chi be sebhonj enyü mungo bachiákap ane áchóko ndú

nebhuéré kenóko ne Mandem mmu ábhónó betañ menkem awu amfay. ² Mungo bachiákap wu aká betik ebhi amem etem ene echi nyáná, ené mbonj Mandem Acha áté, kebhak chi nkwanjwanj. ³ Báfyé yéntiki mungo bachiákap chi be anchye noko akap ne akabhénya ntá Mandem. Ndu echi no, nchiakap ywese nkwo abhonj bébhonj enyij ene yi áchye ntá Mandem mbò akap. ⁴ Mbò yi achi chi fá amik, mbò apú bhak nchiakap wáwák, téndu bachiákap bachak bachi fá amik abhen báchyé akap bekoŋo enyü ené ebhé Moses éřem. ⁵ Betik ebhap bechi mbò ndikandi ane aká séndinj mbonj enyij ene éfákari amem etem ene amfay. Sérijji be echi no mbonyune mpok Moses ábhonj nyaka bete étem akap, Mandem aghati yi be, “Óbhonj begho be oté etem eyo mbò enyu ntónj wò amfay njie.” ⁶ Ke néne, betik ebhen Kristo béchá ebhen bachiákap abhen Nku Nsí, nkúbhé mbò enyü nku ane aká Yesu ate nenti Mandem ne bho áchá ane nsí, mbonyune ako ne nku ane árí áchá. ⁷ Mbò nku nsí yó ákway nyaka bekwak bo mambak chak besí Mandem, mbò ntí apu bebhonj nku achák. ⁸ Ke Mandem Acha aghó nyaka be békwéné bechí ne bóbhi. Éti yó, arem be, “Mpok átwó ane nchí nyu nku achák ne bo Israel, ne bó Júda nkwo. ⁹ Nku ane apú bhak mbò ane nsí nyaka nyu ne bachímbi bhap mpok nsóré bhó ne awó wa mferé etak Ijip. Bábhíki rónj nyaka ambi beku menyij ebhen nku nsí áyanj bò manku. Ékú Acha arem be, ‘Ndu échí no, mbíki pere bhonj mpok ne bho. Mme Mandem Acha ke nchí rem.’” ¹⁰ Né chi nku ane ményú chonj ne bo Israel ndú manywop ane átwó. Mme Acha nchí rem be chonj mfyé bebhé ebha bó antí, nsij bho amem bati yap. Chonj mbak Mandem awap, ne bó mámbak bóbha. ¹¹ Yé mmu apu bhonj chonj betonj nti, ne yé chi nti manó be, ‘Dinj Mandem’, mbonyune bo mankem bájrijji chonj me, bebho amuet ndéndeme bho beghaka amuet maném bho. ¹² Ne chonj ngó bhó ntínso, mfónjóri bebá bhap nkepere tik bhó wawak.” ¹³ Nerem ane Mandem árem éti Nku Nko áťonj be ane mbi abhíki pere bhonj betañ ne enyij ene énanjá éfuéré mpok, yó kepere bhonj betañ, énememen.

9

Enyü báchyé nyaka Mandem Kenóko amem etem

¹ Nku mbi ane Mandem ányú ne bo Israel abhónj nyaka bebhé ebhen bétonj enyü bo babhónj bechye Mandem kenóko, ne etem ebhak fá amik ené bó báchyé yi kenóko aré. ² Etem eyo ébhónj bóbeket bapay. Ané mbi abhak Nebhuét Bediere. Aré ke enyij ene epoko

* 9:2 Esé berónj mkpak: enyij bete beronj mkpak are.

berónjō mkpak echi nyaka, ne bret Mandem.
 * ³ Nden akórē nyaka móket ane mbi ne ane ansem. Bábhñj nyaka móket wu be Nebhæet ane achi Nyánjá Achá. ⁴ Éfémé akap ene bághákó ne pú ebhak amem móket wu. Amfay éfémé eyo ke básōj nyaka enyinjí eriep ene bábhñj be ínsens. Ekabhé Nku ébhak nkwo amem. Bákúti yo enkem ne pú. Móte ane mána achi amem abhak amem ekabhé yo. Ntém Aron enen nétémé beyé nébhák nkwo amem. Bégbáká batay apay ane Mandem ásinj nyaka bebhé are ke áchye ntá Moses bebhak nkwo amem ekæp eyo. ⁵ Befónjō bepays ebhen bághókó mbo bóángel bebhak amfay ekabhé yo. Bebhap ebhap ményábhe amfay nebhæet ane Mandem áfonjori nyaka bebá bho are. Ke sépú kway berem yéntiki enyinjí éti menyinj ebhen néne.

⁶ Mánánjá nókó bebhæere yéntiki enyinjí ndú ayi nebhæet, bachiákap báre rōj ndú móket ane mbi, mpok ne mpok, ndú beku ebhap betik. ⁷ Ke mungo bachiákap aywinti ke áchwé amem móket ane achi Nyánjá Acha ndōj amōt ndú mmíé. Ne abhōj nyaka bechwe aré chí ne manōj amen yi áchye éti bebá bhi ne bebá ebhen bo bákú kerinjí be chí bebá. ⁸ Éfónjō Bedyere ášōt menyinj ebhen betōj beše be mpoknkem ane móket ane mbi abhæet téé, mbi bechwe are apu bhak. ⁹ Ene chí erij ené étōj bhese ndú mkpáká mmík ane echōj be akap ne akabhénya ane báchye Mandem apu kway beku nti mmu nénkwáy ndú yéntiki mbi besí Mandem. ¹⁰ Besí menyinj ebho menkem béyinjí chí menyinj menyie ne ebhen menyu, ne menyú menyinj béchák ebhen bo básōt mánso mmæet be báke bhōj bakwap besí Mandem. Menyinj ebho béyinjí chí bebhé éti mmæet ne mémay mpok Mandem átwō ne enyu ekō.

¹¹ Kristo atwō mbo mungo bachiákap ane ákú berítí menyinj ebhen bétwō mémfákári. Achwe amem ekeré Mandem ene ékwáy ndú yéntiki mbi écha ebhen béchí nyaka fá amík. Puyé bo ke báté yo, ne épú ndú mpáy menyinj ebhen fá amík. ¹² Achwe ndú móket ane achi Nyánjá Achá ndōj amōt, ndak ámay. Puyé chí ne manōj mmén ne amen bómpōj ké yí achwe aré ne mō. Manōj mi yímbōj ké yí áchye, ne ndú ákú nō aku bhese aferē ndú kesemé bebá mpoknkem. ¹³ Ndú mpok ane áfueré ansem, básōt nyaka chí manōj mmén ne amen nném mpōj ne batwōp amen móngō mpōj ane básōjō, mámyakati amæet mmu ane apú pépép besí Mandem, be ambak ye pépép. ¹⁴ Mbák manōj nnya ákway nyaka beku mmu ambak pépép, ná ne manōj Kristo, yi mmu achye mmæet ane yényinj ébhiki nyóp ntá Mandem mbo akap ndú betanj Éfónjō mmu achi mpoknkem? Manōj

ami abhōj bébhōj beyá betanj ndu beku be bati yese ambak pépép, ne bé séképēre ku menyinj ebhen bétwō bhese ne newú. Aká nō bé séndōbhe tok chí Mandem mmu achi nepém.

¹⁵ Nechye ane yi áchye mmæet mbo akap enyu eyo ke ákú yi ate nenti Mandem ne nkwa ndú Nku Nkō ndu beku be bo abhen Mandem abhñj, mámbōj berítí menyinj ebhen yi afyé bariap bechye bho, tēndu newú néféré bho ndú bebá ebhen Nku Nsí. ¹⁶ Ekáti newú-bésu echi mbo nku. Mbák séku enyinj ene mmu ásinj arem enyú bábhōjō bekare newú eni, bápú kway bekojō yo kpatē émbak kponorōj be yi ánánj ágú. ¹⁷ Ekáti newú mmu ébhōj betanj chí mpok yi ánánj ágú, tēndu épú bhōj betanj mpoknkem ane mmu ane ásinj ekáti yo achi nepém. Echi mbo nku. ¹⁸ Éti yo ké manōj ábhōjō nyaka berōj amík ndu beku be esí nku embōj betanj. ¹⁹ Mpok Moses ánánj ághátí bho bebhé Mandem menkem, asōt ntábhénok hysōp, anep babyok mmén amen achi chí are. Asōt manōj mómpōj ne amen mmén, achōpti ne manyiēp. Asōt ye ntábhénok hysōp wu, atap amem manōj mō, amyakati ndú ekáti bebhé ne amæet bo mankem. ²⁰ Ndú ákú nō, are rem be, “Manōj amen ákem nku ane Mandem anu ne bhe ne ághati bhe be mámbáré yo.” ²¹ Enyu émōt ke Moses amyakati nyaka manōj ndú etem ne ndú menyinj menkem ebhen básōt nyaka bechye Mandem kenókó ne bho. ²² Dinj ká be békōjō bebhé Moses, babhōj nyaka besōt manōj ndu beku beyá menyinj mémbak pépép. Mbák manōj abhiki rōj amík, bápú fonjori bebá bho.

Kristo achye mmæet mbo akap ndu bepókō bebá bho

²³ Éti eyo ke bábhōjō nyaka beku menyinj ebhen bechi fá amík ebhen béchí ndikandi menyinjí mbōj ebhen bechi amfay be mémbák pépép enyu eyo. Ke ndu beku menyinjí mfay mémbák pépép bábhōj nyaka besōt chí manōj amen acha manōj nnya. ²⁴ Kristo abhiki rōj ndú ekeré Mandem ene bághókó ne amō, ené échí ndikandi ekerákap ene mbōj awu amfay. Achwe chí amem mbōj etem ené amfay ne achí are néne besí Mandem, éti yese. ²⁵ Ne abhiki rōj amfay ndu bechye mmæet mbo akap ndōj ne ndōj mbo enyú mungo bachiákap áchwe nyaka ndú móket ane achi Nyánjá Acha yéntiki mmíé ne manōj amen apu ami. ²⁶ Sayri sayri, mbo yi árdōj nyaka amfay ndōj ne ndōj ndu bechye akap, mbá yi abhōj bebhōj esōjori te ndú ngwenti mmík. Ke abhésí ndōj amōt ndak ámay ndú ngwenti mpok achye mmæet mbo akap ane ápókō bebá bo. ²⁷ Ne nkúbhé mbo enyú Mandem árémé be mmu abhōj bégú ndōj amōt, ne ánánj ágú, andōbhe nonj chí

manyé, ²⁸ enyu eyo ke echi ye be Kristo achyé ne péem eni mbə akap ndəŋ amət ndu bəpəko bebú bo mankem, ne chəŋ ampet antwó, puyé ndu beferé bebú, ke ndu bepepe bo abhen bachi ne amík ambi mánəŋ yi.

10

¹ Bényin bebhé Moses, bechi mbə ndíkándi berítí menyin ebhen bebhoŋə bétwə, puyé mbəŋ menyin ebho. Enyu esí ene èrəm be mánchyé nókó akap ndəŋ ne ndəŋ yéntiki mmíe épú kway nyaka bekə bo abhen bátwə ntá Mandem ndu bechye yi kenókó mánkwáy besí bhi ndú yéntiki mbi wáwák. ² Mbə akap wu ákú bo mambak wépép besí Mandem mbə bábhuət bechye wə? Mbə bati bho ápú pere tan bə éti bebú bhap. ³ Ke akap ane báchye yéntiki mmíe, áchí nyaka chi enyin ene ékú bo mántik bebú bhap. ⁴ Echí enyu eyo mbonyune manəŋ mpoŋ ne manəŋ mmén ápú kway beferé mmu bebú anti wáwák.

⁵ Éti yo ke echi be mpok Kristo ábhəŋə nyaka bétwə fá amík, arem ntá Mandem be, “Ŋbhíkí pere yan be bo mánchyé akabhénya ne menyú akap áchák. Ke əghókó chí mmuət nkwa

əchyé me bé nchyé wə akap ne yo. ⁶ Akabhé nya besəŋ bechye wə ápú chye wə manák.

Yé chí akap ane bo báchye be ampəko bebú ebhap apu chye wə manák.”

⁷ Ndem ye be, “Eta Mandem, ghó mé ne. Ntwə bekə enyin ene wə syəŋ menká nkúbhé mbə enyú

basinji éti ya amem ekáti eye.”

⁸ Kristo arem be, “Ŋpú yan, mánchyé wə akabhénya ne akabhé mbwət,

ne yé chi enyú akap achak, ne akabhénya ene básəŋ angə ne opú bhəŋ manák ne akap éti bebú.

Báchyé akap ané bekoŋə bebhé Moses. Arem nə yəndu bo báchye nyaka akap chi bekoŋə bebhé Moses.”

⁹ Kristo árem nókó nə, apet arem be, “Eta Mandem, ghó mé né. Ntwə bekə enyin ene syəŋ menka.” Kristo áđəŋ ndú ne rem ane yi áremé nə be Mandem aféré esí akap, afyé ane ako. ¹⁰ Ne éti Yesu Kristo ákú enyin ene Mandem áyən nyaka be yi anka, achye mmuət yi mbə akap ndəŋ amət ndak amay, sérəp chi pépép besí Mandem.

¹¹ Ndú nku nsí, yéntiki nchiakap áte nyaka ndú betik, ndú nebhuət ane báchye akap aré yéntiki nywəp, ndu béchye nkúbhé akap ane apu kway bepəko bebú bho wáwák. ¹² Ke Kristo achye mmuət yi mbə akap éti bebú bho ndəŋ amət ne akap wu ákwáy ndú mpoknkem. Akó ye amfay achəko

amem móket ane achi Nyáná, ebhé awónem Mandem. ¹³ Aré, ánoŋ Mandem anka bəmpap abhi mámbák mbə enək ene yi ányaŋa bekak are. ¹⁴ Nó ke echi be Kristo asət akap amət aka bo abhen Mandem ákú mambák abhi mánkwáy ndú yéntiki mbi besí Mandem mpoknkem.

¹⁵ Ne Éfəŋə Bedyere nkwo átə ntísie be menyin ebhen bechi tetep. Ayámbi arem be, ¹⁶ Mandem Acha arem be, “Né chi nku nkə ane mbəŋə menyin ne bəbha mpok ane manywəp ayə áfəéré. Chəŋ mfyé bebhé bha amem bati yap, nsin bhə amem nkaysi yap.” ¹⁷ Apet arem be, “Mpú pere tik chəŋ bebú ebhap ne bebéptí menyin ebhen bə bákú wáwák!” ¹⁸ Mánəŋ mámfəŋəŋí bebú bho, ntí apu pere bhak ane bə báchye akap.

Séndók kekwoť ne Mandem

¹⁹ Bəma, təndu manəŋ Yesu árəŋə amík éti yese, sékway ye berem be sébhəŋ ngəŋəŋ bechwe ndú nebhuət ane achi Nyáná. ²⁰ Yesu ánáná anene ekat, achye bhese mbí ako ane nepém be sénkway béfuet aré sendək te amem. Ekət ene yi ánéné chí mmuət yi ane yi áchyé, ndu ágú éti yese. ²¹ Ne təndu sébhəŋə Nnəm Nchiakap ne yi ke ákéme ekeré Mandem, ²² séndók kekwoť ne Mandem ne bati ane tetep ne sénsíkí nti enyu ene sepupere makati yənyin. Sénkə nə mbənyune Yesu anəŋ amyakati manəŋ ami ndú bati yese ne áchí pépép, ne yo ápú pere tan bhese ndú yənyin. Asó mmuət eyese nkwo ne manyiep amen abhiki bhəŋ bakwap. ²³ Sénkém sayri nebhakánti enen sébhəŋə ndú menyin ebhen bétwə ambi ebhen sérəm be sebhaka nti aré. Séké makati mbonyune Mandem mmu afyé bariep bechye bhese menyin ebho ábhure bariep ami. ²⁴ Sémfyé nti béghə enyú sékway menyikisi bati ane bati bənkwo enyu ene bákway bebhəŋ ekəŋ ne bho ne mánkə nəkə berítí menyin. ²⁵ Séké fere nti ndu bechem ne bati mbə enyú mbək bo bábhəŋə epin bekə. Enyin sébhəŋə bekə chi be sémfyé nəkə bati nti, sayri sayri, néne, ené nywəp enen Yesu átwə nechi kekwoť.

²⁶ Mbák sénchók batú, séndók ambi bekə bebú, ené sənán sérinji tetep ane Mandem, séndinji bé yé akap achak apu ane ákway bekúti bebú ebhese. ²⁷ Mmu ane ákú nə, abhíkí pere bhəŋ yənyin echak ene yi ánoŋ, ebhiki fuet chi menəŋ ne becháy manyé ane átwə ambi ne ngó ané ádu gum gum gum ane ábhəŋə mēmen bəmpap Mandem. ²⁸ Yé agha ane ábyak nyaka ebhé Moses ne bo bati apay, yé bati arət, mánte ntísie be aka nə tetep, báway yi kebhoŋ ntinso ne yi. ²⁹ Ná ne mmu ane ábyak Mmə Mandem? Bákaysi be ntiki ntémsi ane ábébhé áchá ákwáy ne yi? Enyú mmu wu ástə manəŋ nku ane ákú yi ambak pépép besí Mandem mbə enyin ene epú nyáná, ne árem ebəbú éti

Εφόσον βεδύερε μμου άκά βεῖνδου Μανδემ μέμβακ νε βόβηι. ³⁰ Σέρινι μμου ανε άρέμέ βε, “Με κε νχί Νκεμε κέμβε.” Απετ αρεμ βε, “Χον Άχα άντάν βόβηι.” ³¹ Βέκωεν αμó Μανδემ μμου αχι νεπέμ χι ενυιη ενε μμου άβήνó βέχάυ.

³² Tik ka manywop ane áfuéré ansem, mpok bákú amík anéné bhe. Mpok yo, báté kpíri ndú beyá besòtori ndú mànù ne bho. ³³ Mpok achi nyaka ane básòkoti, manchye nõko bhe nenyok besí bho. Mpok achak bãre té ansem bð abhen bãchye bho esòtori enyu yo. ³⁴ Bãbhøn nyaka ntínso ne bðkenøn. Ne mpok bãfãño menyih ebheka, bãka ne manjak be manku nõ, ndú bãrĩni be bãbhøn menyih ebhen becha ebha, ne be bð bẽbhak mpoknkem.

³⁵ Báké rɔ ye nesiki nti eneka. Nétwo ne beyá nsáy. ³⁶ Bãbhøn ye bete kpíri be mánkwáy bekojo nkaysi Mandem, mãmbøn menyih ebhen yí afyé bariep bechye be. ³⁷ Mandem arem be, “Mandú mpok, μμου ανε άβήνó βέτω, átwò, ne apú chønτι mpok. ³⁸ Ke mmú wa ane achi chak ábhak chøn nepém ndu ábhønó neka ne me. Ke mbák ánjá mmuet ansem, mpú bhøn manjak ne yi. ³⁹ Ke mbák chi bese, sépú bo abhen býá mmuet ansem mango manem. Séchí chi bo abhen sébhøn neka ne Mandem, ne yi ápeme bhese.”

11

Bð abhen babhøn neka ne Mandem

¹ Bẽbhøn neka ne Mandem chi yi? Chí neka ane μμου άκά βε ενυιη ενε yi abhaka nti be chøn ambøn ébhøn befákari, ne ménóko ne nti nenkem be menyih ebhen μμου apú ghó ne amík béchi tetep. ² Neka enen bo abhen te nyaka ke nékú nyaka Mandem arem be bo báku sayri.

³ Neka ke nékú sérini be Mandem asot chi eyonnyu eyi ke ághoko mmik. Eyo étøn be menyih ebhen séghð ne amík befú chi ndú menyih ebhen μμου apu kway begho ne amík.

⁴ Neka Abel ke nekú yi achye nyaka Mandem akap ané ákwáy achá ane Ken. Nesot ane Mandem ásóre akap Abel atøn be aká be Abel achi chak besí bhi. Yẽndu Abel ágú, neka eni nékú abhuet berem kepí ntá yeSe té echøn.

⁵ Neka enen Enok ke nékú Mandem asore yi amfay ené yi abhiki ghó newú. Eka yé μμου keghó yi ndu Mandem anaj asore nyaka yi. Ke Mandem ápéré sot Enok, anán atøn nyaka be abhøn manjak ne yi. ⁶ Bãgho ye be mbák μμου abhiki bhøn neka ne Mandem, épú kway befakari be Mandem ambøn manjak ne yi. Yé agha ane árøn kekwt ne Mandem abhøn ménóko be Mandem achi, ne be áchyé

ákap yéntiki μμου ane áyàn yi ne nti eni nenkem.

⁷ Neka Nóa ke nékú be, mpok Mandem ásémti yi éti menyih ebhen yé μμου abhiki re ghó nyaka ne amík, anoko, aghoko erem áchwí, achwe amem ne efo eyi enkem, Mandem apeme bho. Nekú Nóa aká nõ eghori ékwén amuet bð mmik ne. Mandem asot be Nóa achi chak ndu abhøn nyaka neka.

⁸ Neka Abraham ke nékú yi ákú enyih ene Mandem aghati yi. Mpok Mandem ábhini yi bé ámfá, ándók nebhuet ane Mandem afyé bariep bechye yi, arò etok eyi, are kò andok nõko, kerini atú ané yi áron. ⁹ Neka eni ke nékú yi achokó atú ane Mandem afyé bariep bechye yi. Abhak aré, achokò ndu bétém mbò be achi chi kenko. Enyumot, móywi Aisek, ne ebháre móywi Jekóp, bo Mandem afyé nyaka bariep bechye bho mmik yo nkwo, bãchóko ndu bétém ne yi Abraham. ¹⁰ Abraham achókó nyáká ndu bétém mbonyune abháká nyaka nti ndú etok ene ébhak mpoknkem ene Mandem ábhønó nkaysi enyu ebhønó bebhak, yimbøn ate yo.

¹¹ Neka enen Sará ngóre Abraham ke nékú yi ákway nyaka bepóko menie, yẽndu mamie yi anán acha nyaka ané ngóre ane akway bepoko menie. Ébhak enyu yo mbonyune anókó nyaka be Mandem achi Mmú tetep, ne ábhare bariep ami. ¹² Mpok yo, Abraham anán akok nyaka tontó, enyu ené yi apu pere kway bebhøn bo. Yé nõ, bebhárebho bhi býá kpát mbò mambé mfay ne mbò ésiép ene echi angokonyén enyu ene yé μμου apu kway bepaya bho.

¹³ Bóbbhen mankem babhøn nyaka neka ne Mandem te ndiere newú. Ne yé μμου wap abhiki bhøn nyaka menyih ebhen Mandem afyé bariep bechye bho. Bãghò nyaka bho ghò te neko nesie, bãbhøn beyá manjak mándeme nõko be bãchi chi mankò abhen bãfũere fuet fá amik. ¹⁴ Ne bo abhen bårèm enyu eyo bátøn kponorøn bé býàn etok ene bð bãbhini be eyap. ¹⁵ Mbò etok ene bð báfú are ké bákáysi, mbá býàn nyaka mbi bepetssem aré. ¹⁶ Báyàn nyaka chi etok ene éri échá, nõ chi ene échí amfay. Éti yo ké ntíánwóp apu ne Mandem be bð bãbhini yi be Mandem awap. Sérini nõ mbonyune Mandem aghókó etok abhare ntá yap.

¹⁷ Neka Abraham ke nékú be mpok Mandem áchyé yi nemo ndu aghati yi be ándók ányché móywi Aisek mbò akap, Abraham μμου Mandem afyé yi bariep, aka bechye njanja móywi mbò akap. ¹⁸ Aka beku nõ yẽndu Aisek ére ké Mandem afyé nyaka Abraham bariep éti yi be, “Aisek ke achi mmó ane áku chøn ómbøn beyá bebhárebho.”

¹⁹ Abraham anoko bé ye Aisek agú gu, Mandem ákway beku bawú mampetssem

ndü nepém. Sékway ye berem be Aisek achí nyaka chi mbó mmu ane ánánj águ ke Mandem aká yi afú ndü newú, apetnsem ntá etayi.

²⁰ Neka Aisek ke nékú yi áyéré nyaka bóbhi Jekóp ne Isau, aghati bho éti áfók ane átwo ansem.

²¹ Ne neka enen Jekóp ne Mandem ke nékú yi áyéré bómóywi Joséf batí apay mpok yi aróbhe kekwoť begu, aghakó mmuet ndü ntem eni, achye Mandem kenókó.

²² Neka enen Joséf ne Mandem ké nékú bé mpok yi aróbhe chí bégu, arem éti nefú ane bo Israel bábhónj nyaka befu etak Ijip, ne aghati bho be mpok bo báfú, mánsot beghep ebhi mandak ne bho.

²³ Neka enen chí ne nno Moses ke nékú bábhesé yi anywóp ndü batay arat mpok bábhé yi, bé báké way yi. Báka no ndü bágó be Moses ari acha, bo kechay bekwen ebhé Mfo Ijip.

²⁴ Neka Moses ne Mandem ke nékú be mpok yi ágó aghaka esakámu ake ka bo mámbínj yi be mmó mómfo Ijip ane ngoré. ²⁵ Arem be echí sayri bebhoj esojori ne bo Mandem echa ménýie nepém enen bebú ndu mómbinj mpok. ²⁶ Aghó nyaka be éri mámbýak yi éti Mpereme Mandem afyé nyaka bariép be áto echa yi bebhoj keném etak Ijip. Ebhak enyu eyo mbonyune yi ándoj nyaka chí akap ane átwó ambi.

²⁷ Neka Moses ne Mandem ke nékú yi aró etak Ijip kecháy bebenti Mfo Ijip. Aképti, arók mbó be yi ághó nyaka Mandem mmú bo bápú gho ne amík. ²⁸ Neka Moses ne Mandem ké nékú yi ághátí bo Israel be mámburé Epá Nekinj. Arem be bo mámyákátí manoj mómén amfay ndü bechíkí mfay ebhen babbhinywóp ayap, be ángel Mandem ane ábhónj nyaka beway yéntiki mómbo bo Ijip, ánánj ángáká ndü eket ené mmu Israel, ankinj, ketak yé mmó wap.

²⁹ Neka ke nékú bo Israel bákó bápé manyu ane bábhinj be Manyu Chu mpok ákóré mbinj epay, érap mbó be bákó chí ndü mmik ane nnyén népú fuet are. Ke mpok bo Ijip mómó beká enyumot, nnyén négbókó népókó bho mankem.

³⁰ Neka enén bo Israel ne Mandem ke nékú bákó bághábhéri etak Jeriko ndü manywóp tándramot, nkok ané ákábhé etak, ámóko akwen. ³¹ Neka enen ngoré-neko ane aka nnyén be Ráhab ke nékú yi ásoré nyaka bó abhen bárónj ndu begkokoti kepi abhese amem eket eyi, yi kegú mpok amot ne bo abhen bápú ghok nyaka Mandem.

³² Mbák ndak ambi bérem éti bo abhen bábhónj nyaka neka ne Mandem, ne menýinj ebhen bo bákú, nchí rem ngaka fá? Mpok apu berem éti Gidion, ne Báarak, ne Samsin, ne Jéfta, ne Debhít, ne Samuel ne baremé kepinti

mankem bachak mankem nkwo. ³³ Neka enen bó bho bábhónj nyaka ne Mandem ke nékú mbók ayap mánú ne betok bechak básot awónem. Báchák bákém etak enyu ene echí chak, ne bábhónj menýinj ebhen Mandem afyé nyaka bariép bechye bho. Neka enén abhénéfú nékú manyú ané nka áchók. ³⁴ Mbók yap mánéme ngó ane ádu gum gum gum, wu kesoj bho. Mbók yap bábúe bó abhen báyanj nyaka beway bho ne akparenja. Yéndu bábhíkí bhoj nyaka betanj, betanj békó bo amuet. Mbók bábhák betanjí batemé nenu abhén mánú básot awónem amfáy nkwo batemé nenu abhen betok bechak, ne bákú nkwo wu bábúe. ³⁵ Neka nékú mbók baghoré bágó ndü bóbhap abhen bágú bápérensem ndü nepém.

Bádén mbók kpát bágú, yé no, bo keka béfére nti ne Mandem be mamfere bho amó. Báka be éri tontó be bo mángú bé Mandem anka bo mampetnsem ndü nepém enen néri necha. ³⁶ Bo básókóti mbók yap, ne bádákati nsem eyap ne bekpa. Báfyé báchák ngem amó ne mamese bho amem bekerékenoj. ³⁷ Bátémti mbók ne batay baway, bákpát abhénéfú mbinj epay ne nsó. Báwáy báchák ne bo akparenja. Mbók yap baré ko ne nkwbhémén amuet mbó eyap nden, ne babhak ndu kechep. Bo baré chye bho nenyok ne besojori menyu ne menyu. ³⁸ Bárovhe bóhóbóh amem ebhi ne ndü mmik njie, mámbese noko amem bóbasem ne amem babhok. Mmiki ne abhíkí kway nyaka nebhuat ane berítí bo mbó bho bábhak are.

³⁹ Éti neka enap, Mandem arem be bóhó mankem bákú sayri. Yé no, yé mmu wap amot ake bhónj menýinj ebhen Mandem afyé bariép bechye bho. ⁴⁰ Mandem abhónj nyaka menýinj ebhen berí béchá anti ntá yap, ne bo bechi ntá yese nkwo. Ne echí be besé ne bho séchem nebhuat amot ke bese mankem sénkwáy ndü yéntiki mbi besí Mandem.

12

Mandem ányure besé mbonyune achi Etayese

¹ Mbák chí bese, beyá batisie bakap bhese. Ndu echí no, séndó ye yéntiki enyinj ene énwóp bhese, ne bebú ebhen bégwot bese, sénjét ntiet ane sébhónj béjet ne ekíkí. ² Ndu séjèt, séntép amík amuet Yesu. Yi ke ánéné mbi be sembøj neka ne yi. Ne yire ké neka enesé néjwi poot mbó enyu nebhoj bebhak. Aká nyaka begu ndü ekotákátí, abyák ntánwóp ane achi ndu enyú newú eno, mbonyune arinj nyaka be manjak achi ambi amen Mandem abháré ntá yi. Néne, achi ebhe awónem Mandem ndu enókó kefó eyi.

³ Kaysí ka Yesu mmu bõ bebá báre ka yi bebépti menyinj, yé nò ate kpíri ndù menyinj ebho menkem, be bati áké ném be amem, màmferé amò. ⁴ Ndu nenu enen mànù ne bebá, yé mmu yweka abhíkí re chye ntí éti nenu enò. ⁵ Bâghókóntik eyon ene Mandem ághátí bhe mbò bõbhi ndu béfyé bhe ntí? Arem nyaka be
 “Mówa, óké sòt mbò eráká ndak, nenyure ane Acha ányüre wò, ne óké ró nti nénéw amem, mpok yi áchyé wò ntémsí.

⁶ Dinjí be Acha ányüre mmu ane yi akonjo, ne átemsi yéntiki mmù ane yí ásóré be móywi.”

⁷ Kép yé ka nti ndù esonjori ene bâghò. Chi mbi ane Mandem ányüre bhe. Eyo étòn be Mandem asot be mbò bõbhi. Ntiki mmò etayi apu nyure yi mbák áká ebépti enyinj? ⁸ Mbák Mandem apu nyure bhe mpok ane báká ebépti enyinj mbò enyü yi áká ne bõbhi mankem, nò bápú bõbhi tetep. Nò nò bachi chi mbò bõ-enonj. ⁹ Ne ndu bérøn ambi, mpok botáyese abhen fá amík báchyé bhese ntémsi ndù bekwéné ebhen sékù, séchyé bho kenókó, ná ne Etayese ane amfay? Sébhonj bechye yi mmu ábhónj befónj ebhese kenókó encha, ne chonj sémbonj nepém.

¹⁰ Botáyese mányüre nyaka bhese ndu mómbinji mpok mbò enyü bó bâghò be éri ntá yese. Mbák chi Mandem, nenyure ane yi ányüre bese achi ndu beka bhese beri mbonyune eyo ékwak bhese sembak nyánjá mbò yimbøn. ¹¹ Yéntiki mpok ane mányüre mmu ébhak ntá yi mbò enyinj ene ebhíkí ri, puyé mbò ene éri. Ke ansem mpok, bo abhen bâghókó enyinj ekò mpok ane mányüre bho, bákù menyinj ebhen bechi chak besi Mandem, ne kpák ábhak amem bati yap.

Enyü bakojo Yesu babhønjo bebhak

¹² Tèndu bárinji enyu eyò, ká ka amò yweka ane áwèt ántánj ndu beka betik. Tè ka sené be bekek ebheka béké pere wet gbagbágbak. ¹³ Kò nókó ká ndù babhi ane achi chak. Bo abhen bekek ebhap bébhíkí sene amík mánkónj babhi yó, ne chonj manòk ayap ane ábhíkí tanj, ántanj.

¹⁴ Yéntiki mmu yweka ánú bebhak kpák ne bo mankem, anu bebhak nyánjá besi Mandem, mbonyune mmu ane apu nyánjá apú kway beghò Acha. ¹⁵ Kù ká yéntiki enyinj be yé mmu áké ró berindu Mandem memfaet yi. Kù ka yéntiki enyinj be yé mmu áké nen mbò kéngwò-bechi. Menyü bo bho bátwò ne esonjori máncønhti bapém beyá bho. ¹⁶ Kù ka yéntiki enyinj be yé mmu yweka ake chwe ndù barak epúsi ne be yé mmu áké bhák

ane apu bhøn mpok ne Mandem, mbò Isau mmu áti kesénsi éki ntá mana ane mánkwen éti ncharj nenyíé amòt. ¹⁷ Bábhønj berinj be mpok ane yi ánanj áká nò, are yanj be etayap ánjét yi mmu achi nsensi, ke etayap anisi mbonyune ábhíkí bhøn nyaka mbi beyibhiri enyinj ene yi ákú yèndu mówu áyanj nyaka áfók ne babhese amík.

¹⁸ Tik ka nebhuet ane báté are ndu berøn kekwot ne Mandem. Bábhíkí te chi ndu nebhuet ane mmu ákway betòk ne awò mbò enyü bo Israel báté nyaka aneré-njie Sináy, mángó nòkò ndù ngó ádu amfáy njie gum gum gum, bâghò éjuri ene égiri pyò ndu échwé, mbanj kepere gho, ne mbúep atanatanj ánu nòkò. ¹⁹ Ne bâghókó etanjtj eyonj mmba, ne bâghókó Eyonj Mandem nkwo. Becháy békém bó, bábho menikmæet be Mandem andò berem kepi ne bho, ²⁰ mbonyune enyinj ene yi ághátí bho chi enyinj ene echa betanj ebhap. Aghátí nyaka bho be
 “Mbák mmu antòk njie-ne, temtí ká yi ne batam mángwáy, yé chi nnya, temtí ká wáy mbák atòk njie ne.”

²¹ Enyinj ene bo bâghò ébhak enyinj béchay tontó, kpát Moses yimbønj arem be,
 “Mmæet áwet me gbagbághak ne becháy.”

²² Ke mbák chí bhe, bátwò kekwot ne njie Sion ne yò chi etòk Mandem mmu achi nepém. Etòk eyò chi Yerusalem ane amfay. Ngémtay boángel Mandem bachi aré ndù epá manák. ²³ Bátwò ndù écheme bõmbi Mandem abhen yi ásinjí manyén ayap amem ekátí eyi amfay. Bátwò ntá Mandem mmu átánj bho mankem. Bátwò báchem ne befónj bo abhen bayambi bátwò. Chí befónj bo abhen bachi chak, abhen Mandem áká bákway ndù yéntiki mbi besi bhi. ²⁴ Bátwò ntá Yesu mmu áté nenti Mandem ne bõ mmik ke Mandem anyü nku nkò ne bho. Bátwò ndù manonj Yesu amen yi amyakati be amæet. * Manonj mi atéé ndu enyinj ene érí échá ené manonj Abel atee ndu ntí ywi. †

²⁵ Sot ká mpok be báke byak mmù ane ághátí bhe menyinj ebhen. Bo Israel báchók nyaka batú ntá mmu ane áyèp bho batú fá amík. Mbák bó bápú kway nyaka bébæe be báké chwe ndù esonjori, nò chonj entanj mbøn encha be sémbæe mbák sébyák mmu ane achi amfay, ne áyèp bhese batú? ²⁶ Ndu mpok eyò, Mandem árem nyaka kepi, mmik anyikisi, ke néne afyé barièp be, “Chonj nkù mmik anyikisi ndonj achak gbogbògbok, ne puyé mmik yóyó, ke mfáy nkwo.” ²⁷ Eyonj ene be, “Ndonj achak” étøn bhese kponjorøn be chonj Mandem amferé menyinj ebhen békway

* **12:24** Sékway berem be, Nebhònet 4.10: “Manonj Yesu amen yí ányákátí be amæet” mbonyune Yesu agü nyaka be Mandem amfonjori bebá bhese, ke newú Abel nétwo nyaka chi ne ntémsí. † **12:24** Abel ádi nyaka be mfay ankeme kembe: Ke manonj Yesu ádi be mfay angò bhese ntínso.

menyikisi, menyin menkem ebhen yi ághókó, be ebhen bep nyikisi méndóp.

²⁸ Sénkáká ye Mandem mbonyune ákú be sémbák bo abhen yi achi Mfo wap, ne kefo eki képu éken mmu ákway menyikisi. Ndu échí nò, sénchíe Mandem kenókó éken kéchye yi manák, sénsepti mmuet besí bhi, sémbónj becháy besí bhi, ²⁹ mbonyune Mandem ayese achi ngó ane ásonj yéntiki enyinj.

13

Manyé amen ngwenti

¹ Dók ká ambi bekónj bati ne ekónj ene bakónj Kristo.

² Báké nók besyepi manká, sayri mbonyune mbók bho básiepti nyaka manká ne éfákári be básiepti boángel kerinj be chí boángel. ³ Kaysí nókó ka bo abhen báchi ekerékenonj mbó be báchi are ne bho. Kaysí nókó ka bo abhen batí bakwájwanj báchye bho esonjori, téndu be nkwo bákwáy bebhonj esonjori bó bho. ⁴ Bo mankem bábhonj bekem nebhay ne kenókó. Yéntiki ngóre abhonj bebhak tetep ne nném, yí kekwen berwóp, nném nkwo abhonj bebhak enyumot, mbonyune Mandem apú ró bétánj mmu ane ákú epúsí ne nkwené berwóp.

⁵ Báké nyie ekónj ne nkáp. Yéntiki mmu abhonj bebhak manák ne enyinj ene yi ábhónj mbonyune Mandem yimbonj arem be,

“Mpu kway beró wó,
mpú kway beferé ntí ne wó.”

⁶ Ndu échí nò, sékwáy berem ne ntí nenkem be,

“Mandem Acha achi nkwak wa,
mpú chay yényinj,
mmu ákway beka me yi?”

⁷ Kaysí ka bóhati bhéka, bó bho bághátí nyaka bhe Eyonj Mandem. Kaysí ká beri ebhen befú ndú nepém enap, mámbonj neka ne Mandem mbó bho. ⁸ Yesu Kristo achi enyumot eyu, ne echonj, ne mpoknkem. ⁹ Mbók bho bátónj menyinj ebhen bechi beko ne kekúrí. Báké ró ye menyinj ebhen bó bátónj mémpókó bhe mánguré ebhi. Eri be beríndu Mandem ménka bati yese antanj, puyé chí bebhé éti nenyié. Bebhé bho bepú kwak bo abhen bákhónj bho.

¹⁰ Sébhonj éfémé akap ene bachíákap abhen bákú nyaka betik amem etem bábhíki bhonj ngánganj besot enyinj are manyié.

¹¹ Múngo bachíákap áset nyaka manonj nnya ane báwáy ndu bechye akap anchwe amem nebhuet ane áchí nyánjá anchye akap be Mandem amfonjori bebá bho. Ke mbák chí mbónj nnya ene báwáy, báfu nyaka etók ne yó ke mánsónj. Bápú sónj yó amem etók.

¹² Enyu yó nkwo ke échí nyaka ne Yesu. Aghó nyaka esonjori, agu chí nefi, puyé amem etók. Aká nò be manonj mi anka bo mámbák nyánjá.

¹³ Sémfú ye ka amem etók sendak sentemeri yi nefi, sémbonj ntíánwóp ané yi ábhónj nyaka.

¹⁴ Séndók mbonyune sebhiki bhonj etók ene ebhak mpoknkem fá amik. Séyàn chí etók ene ebhonj bétwo.

¹⁵ Ndú nnyén Yesu, sénchíe nókó Mandem bakak mbó aywese akap. Akap wu chí nerem ane sérem ne manyu yese be yi ke achi Acha.

¹⁶ Báké ró beka beri, ne bekwak bati ne menyinj ebhen bábhonj. Enyú akap wu ke Mandem ábhonj manák ne wu.

¹⁷ Ghók nókó ka bóhati bhéka, mámbónj neseptimuet besí bhap, mbonyune bó ke báyingi bhe, mbó bo abhen bábhónj béghátí Mandem enyu bó bákémé bhe. Ghók nókó ká bho be mánkú betik ebhap ne manák, ne be bó báké bhonj kesóti.

¹⁸ Nik nókó ká mmuet éti yese. Sérinj be bati yese achi pépép, ne séyanj bebhak chak ndú yéntiki enyinj ene sékú. ¹⁹ Nchí ghati bhe ne ntí ena nenkem be mánik nókó mmuet éti ya be Mandem ankwak me mpet ntwó ntá ye ka mandú mpok.

Nenikimuet enen mmu ane ásinjí ekátí ene

²⁰ Mandem mmu ákú be bati ayese ambak amem kpák, ámbák ne bhe. Yi ke ákú Acha yese Yesu Kristo áfu ndú newú, apetnsem ndú nepém. Yi, Yesu, chí Mbabheri bághónjómén ngo, ane ábhabheri bo Mandem mankem. Echí enyu yó mbonyune manonj emi aronj nyaka amik ndu beka be nku ane Mandem ányú ne bo ánté mpoknkem. ²¹ Mandem áchyé bhe yéntiki erítí enyinj, be mánkónj nókó menyinj ebhen yi áyàn mánkú. Mandem anka Yesu Kristo ankwak be mánkú nókó menyinj ebhen béchye yi manák. Sénchíe Yesu Kristo bakak mpoknkem éti keném eki. Amen.

Beyonj ngwenti

²² Bóma, mpet nchí ghati bhe be mánsot eyonj eya ene nsínj ndu béfye bhe nti ne ekébhénti. Mbáki sinj erórí ekátí.

²³ Nchí yanj mándinj be báféré mómáyese Timótí ekerékenonj. Mbák yi antwó ayak, chonj ntwó ne yi ndu begho bhe.

²⁴ Kaká ká bóhati bhéka mankem, ne bo Mandem báchák mankem. Bónkwó abhen báfú Itali bátó bhe bakak. ²⁵ Beríndu Mandem mémbak ne bhe mankem.

**Ekáti
Jems**

¹ Me Jems, mmöbetok Mandem ne Yesu Kristo Acha ké nchí síj ekáti ene. Nchí síj ntá yeká bö Mandem, bë bho båtaka ndü betókó mmik menkem. Nchí tó be mankem bakak.

Mmü neka abhøj bété kpírí mpok esøjori

² Böma, yéntiki enyü esøjori ené étéméri mmu yweka ámbón chí manák, ³ mbonyune báriji be mbák mamö ántwö, mándak nõko chí ambi beton be bábhøj neka ne Mandem tetep, eyo éku mánté kpírí ne Mandem tendü ngwénti éntcha enyu esi. ⁴ Bábhøj yé bété kpírí te ndü ngwénti be eyo énkü mángó mánjwi poot, mmü yweka kebhak mbak beyiji bepiji bo Mandem. ⁵ Ke mbák mmü yweka achep kebon beriñi enyü yi abhøj beka, ánikmuet ntá Mandem ne chøj Mandem anchye yi kebon. Ne báké ghakontik be Mandem aperé chye mmu enyij, áchye yi ne nti nemot, keyán beji mmu. ⁶ Ke mmu aperé nikmuet ntá Mandem, ánokó bé Mandem ághok yi. Aké makati wawak, mbonyune mmu ane ánikmuet amakati nõko achí mbö mpérényén ené échi amem manyu. Mpok ane mbúép áfok, áðep yó ánten nõko ebhak ené wú árdñ. ⁷ Enyü mmu wu, mmu bati ápay, aké kaysi be ákway menikmuet ntá Mandem ámbón enyij ene yi áyan. ⁸ Nö ke échi ne mmu bati ápay mbonyune apú te kákáti ndü yényij ené yí ákú.

Münkáp ándíji be áfuéré fuét

⁹ Mmu Mandem ane áchí nchébhé mmu, ámbón manák bé Mandem akósi yí ndü ákú yí ámbák mmu ywi. ¹⁰ Ke mbák chí münkáp ámbón manák chí bé Mandem asépti yí, akü yi ángó bé áchí nchébhé mmu besí Mandem. Nchí rem nõ mbonyune bö bakáp báfuét mandü mpok mbö böchuchu ndu táko. Bábhak sayri, ke mandü mpok mángu. ¹¹ Agu mbonyune mpok mmok áfú, átté ne betan, ánkü táko ansøj, böchuchu mánkuri, beri bhap mémay menkem. Echí enyumat ne münkáp. Yé chí mpok ane yi áyan nkáp, eyi ékway mémáy.

Enyü sébhónj béyiji mamö

¹² Eri echá ntá mmu ane apú ro besíki nti ne Yesu Kristo ndü áté kpírí mpok besøjori bétwö ntá yi. Eri ntá yi mbonyune ánu kpát ansot awónem, Mandem anchye yí akap ané yi afyé barlep béchye bö abhen bákón yi, nõ chí, nepém enen nebhiiki bhøj ngwenti. ¹³ Ne diñi ká be mmu ane nemö nétwö ntá yí, ne áyan beka bebú, aké rem bé “Mandem ké átó mé nemö enen.” Yényij epú kway memo

Mandem énten yi ndü bebú. Ne yimbøj Mandem apú kwáy memo yé mmu be ánkü bebú. ¹⁴ Nkaysi mbúbmba ane áchí mmu anti ke áya mmu ankwén ndü nta ane nemö beka bebú. ¹⁵ Nkaysi beka bebú, ánan ye ángó, ánjiwi mmu anti, átó yí ndü bebú, ne bebú ebho ménánj ménjwi ndü nepém eni, nõ newú nétwö.

¹⁶ Abhen ekøj, báké ro yé mmu ándwö bhé bé Mandem ké átó mmu nemö. ¹⁷ Yéntiki akap ané ári ndü babhi ankem áfú chí amfay. Mandem mmu ághókó berónj mfáy ké áchye yéntiki eriti akap, ne yí apú yibhiri enyu mbö ndáikandi. Mmok ákó amfay, besap ndáikandi méngupsí nõko. ¹⁸ Ndü nkaysi mbøj Mandem ke yi áyábhé besé bé sémbák böbhi. Afuét ndü eyon eyi beka besé böbhi. Ne eyon eyi échi tetep mpoknkem. Ayap besé be sémbák böbhi bé sémbák ambi ndü menyij menkem ebhen yi ághókó.

Mmü Mandem ághok Eyon Mandem ankoño yó

¹⁹ Abhen ekøj, diñi ká be yéntiki mmü yweka abhøj béwákári beta batú ndu béghok menyij, ke aké wakari berem kepi ne áké wakari bébenti. ²⁰ Bebénti nkwa béchet yí mbi be aké kü menyij ebhen Mandem áyan yí ánká. ²¹ Yéntiki mmü yweka abhøj yé berö bepö bepiñ menkem ne yéntiki bebú ebhen béghánj yi amuet. Septi ká mmuet ntá Mandem, mámfyé ntí ndü Eyon eyi ene yi ápi amem bati yeka. Eyon eyi ene ébhøj betan bépeme bhe.

²² Diñi ká be bábhøj beka enyij ene Eyon Mandem éghati bhese. Mbák bághókó ghok, nõ bárwo chí mmuet. ²³ Nö bárwo chí mmuet mbonyune mbák mmu ághok Eyon Mandem ke yi kebhaká kü ndiere yó éghati yi, ábhák chí mbö mmu ane ásóré mpok béyiji mmuet ndu ékirísú ángó besí ebhi mbö enyu béchi. ²⁴ Ke netik yi atákinsem ndü ékirísú, antij angokantik enyü yi achi. ²⁵ Ke mmu ane afyé ntí ndü Eyon Mandem, ankü nõko mbonyü éghati yi, yi keghakontik yo, éri ntá yi encha. Eyon Mandem chí ebhé Mandem. Eri ndü babhi ankem, ne ébhøj betan béfere bese ndü bebú. ²⁶ Mbák mmu asot mmuet yi mbö mmu Mandem ke yi kekém néri eni, nõ árwö chí mmuet ne yéntiki enyij ené yí ákú mbö mmu Mandem áchonti chí mpok. ²⁷ Menyij ebhen mmu Mandem ábhónj beka ebhen béri besí Mandem chí bé yí ánkwak böberá ne mánkwésé, ne ankém mmuet bé menyiji mmik béké chonti yi ménká yi ánjibhiri ámbák mmü bebú. Mmü Mandem ane ábhónj enyü epin eyo ke ábhak pépép besí Mandem.

2

Kérijí-amik kebhiiki ri

¹ Bōma, tēndu bābhōŋo neka ne Yesu Kristo Acha ywese mmu abhōŋó kenókó kenkem, bāké chye kenókó ntá bo abhen bāghó bé bāchí sayri, māmbyak abhen eyap épú. ² Sēnsót bé bō bati apay bátwo ndú echeme eyeká. Amot ansōbheri mmuet ne nden beyá nkáp ne menyin ŋwanŋwan amuet, nchébhému nkwo antwó ne besí nden amuet. ³ Mbák māmfyé amík ntá ane áchí múnkáp mändem be, “Eta twó chókó fá”, ke ntá nchébhé mmu mändem chí be, “Tē awu. Mbák obhíki te awu, twó sebheri fá”. ⁴ Mbák mánká no, pú kériŋámik nō bátōŋ nénti eneká? Eri nō? Ne eyo étōŋ bé nkaysi yeká abhíki ri.

⁵ Abhen ekōŋ, tá ká batú māngók. Mandem ayap bo abhen bāchí bachébhé bho besí bō mmík bé māmboŋ neka ne Yesu, māmboŋ kefo besí Mandem. Aku nkwo bé bō māmábak bo abhen yí abhák ne bhó mbo Mfo wap. Enyu yo ké yí afyé nyaka baripe beka ne bo abhen bákōŋ yí. ⁶ Ke mbák chí bhe, bāchye bachébhé bho ntíánwóp! Ntíki bo bāchye bhe esōŋori mánja nōko bhe ndú bāchá manyé? Pú bō baká bhe? ⁷ Pú bō bho ke bārēm bebéptí menyin ndu bēchōŋti erítí nnyén Etayeka mmu abhōŋó bhe?

⁸ Mbák tetēp bābhēre nnēm ebhé Mandem Mfo ywese mbo enyu échí amem Ekáti Mandem be, “Kōŋ nti nkwa mbo mmuet eye”, nō bākà sayri. ⁹ Ke mbák bāchye kenókó ntá mbak bho, māmbyaka nōko abhénéfú, nō bākà bebú ndú bākwen ebhé Mandem ne eyo étōŋ bé bāchí bo abhen bāpú bhūere bebhé Mandem. ¹⁰ Bārínjí bé yé agha ane abhūere bebhé Mandem menkem ke ankwén bebhūere ebhé émot, besí Mandem, áchí enyumót mbo mmu ane ákwéné bebhé menkem. ¹¹ Echí enyu eyo mbonyune Mandem mmu áremé be, “Ōké kwen berwōp”. Nkúbhé yí ke áremé be, “Ōké wáy”. Eyo étōŋ ye bé mbák ōngwáy mmu, nō ōkwén ebhé Mandem yēndu óbhíki kwén berwōp. ¹² Bābhōŋ yé bégho bé beyōŋnyu ebheká ne menyin ebhén bāká, mánka bho mbo bo abhen bákōŋo ebhé Mandem ené ebhōŋó betan bēfēre besé ndú bebú. Ebhé eyo ké Mandem ástō bétāŋ bese ndú ewak manyé. ¹³ Bābhōŋ beka nō mbonyune bo abhen bāpú bhōŋ ntínso ne bati, Mandem átāŋ bho ewak manyé kebhōŋ ntínso. Ke mmu ane abhōŋ ntínso ne bati, Mandem átōŋ yí ntínso ewak manyé.

Beriti betik ebhén bétōŋ bé mmu abhōŋ neka ne Mandem

¹⁴ Bōma, mbák mmu árem bé yí abhōŋ neka ne Mandem ke yí kekū menyin ene Mandem áyāŋ yí ánká, eyo ékwák yí ná? Bērēm chí ne nyu be yí abhōŋ neka ne Mandem, apú kwáy bépéme yí wáwák ndú ewak ene Mandem átāŋ bo. ¹⁵ Sēnsót bé mmu

yweká amot, yé ngoré, yé mbakanem, ane áchí nti mmu Mandem abhíki bhōŋ nden ene yí afyé amuet ne nenyíe enen yí ányle. ¹⁶ Ne mmu yweka amot ághó nókó yí, andak antík yí nefi andem be, “Ōnko sayri, Mandem anjet wo ómbōŋ beyá nden ne nenyíe”, ke yí kekūe yí menyin ebhen yí áchébhé, nō akwak yí ndú ntiki mbi? ¹⁷ Enyu yo ke échí ne neka. Mbák mmu árem be abhōŋ neka ne Mandem, ke yí kekū menyin ene Mandem áyāŋ yí ánká, nō nerem yí árem be abhōŋ neka ne Mandem áchi chí ndéndem.

¹⁸ Ngufú mmu ákwáy békem epúiti be, “Akap Mandem áchye mbak bho chí neka enén bō bābhōŋ ne yí, ené akap ane bo bāchák chí beka menyin ebhen Mandem áyāŋ bo mánka”. Ke menyin ene mbōŋó bērēm ntá enyú mmú wu chí be, “Ghatí mé menyin ene étōŋ be obhōŋ neka ne Mandem mbák apú kú menyin ebhen Mandem áyāŋ bo mánká?” Mbák chí mé, mēkwáy bēsót menyin ebhen mēkú ntōŋ wó bé nká ne Mandem tetep. ¹⁹ Ōnókó bé Mandem amot ke áchí, achák apú? Eri! Ke óké ghokontik bé yé chí befōŋó bebábēbu ménókó nkwo bé Mandem amot ke áchí ne eyo échye bhó becháy, mángwēre nōko gbagbāgbak. ²⁰ Wo echintí menyin ene, syāŋ mántōŋ wó be mbák mmu anókó be Mandem áchi ke yí kebáká kú menyin ebhen Mandem áyāŋ bo mánká, nō nenoko yí anókó be Mandem áchi, áchí chí ndéndem? ²¹ Ōké ghokontik be Mandem arem nyaka be etayese Abraham áchi chak besí bhí žti menyin ene yí áká. Nō chí ndú ásoré móywi Aisek arak bechye mbo akap ndú mpok ane Mandem aghati yí ánká enyuyo. ²² Eyo étōŋ bé Abraham abhōŋ neka ne Mandem tetep, aka beka yēntiki menyin ene Mandem ághatí yí ánká. Menyin ene yí áká, ke étōŋ bé yí áká ne Mandem tetep. ²³ Menyin ene ke básínj amem Ekáti Mandem be, “Abraham anókó nyaka Mandem, éká Mandem arem bé Abraham áchí chak besí bhí, ne bo bārē bhinjí Abraham bé mmūere Mandem”. ²⁴ Bé babhōŋ bākway yé bégho bé beri ebhen mmu áká ke bēkú Mandem ánsót yí mbo mmu ane áchí chak besí bhí. Púye chí nerem yí árem ne nyu bé áká ne Mandem. ²⁵ Nkúbhé enyu yo ke échí nyaka ne Ráhab, ngoré-neko. Menyin ene yí áká ké Mandem ághó, asot bé yí áchí chak besí bhí. Nō chí, Ráhab asot baghokotí kepi abhen báfú Israel abhese amem eket eyi, achye bhó manié. Báfúét yé mbi áchák bāpētsem Israel kebhōŋ esōŋori.

²⁶ Tēndu yí áká enyu yo ke Mandem ástō be yí áchi chak besí bhí, dinj ká be, nkúbhé mbonyú mmu apu kway bebhak nepém mbák abhíki perē bhōŋ éyú, nō ke echí be mbák mmu apú kú menyin ebhen Mandem áyāŋ bo mánka, nerem yí árem be abhōŋ neka ne Mandem ábhak chí ndéndem.

3

Sébhəŋ békém bári yesé sayri

¹ Bōma, puyé be mankəm ké babhónjō bébhak batəŋ Eyəŋ Mandəm. Bāriŋjī bé ewak ene Mandəm átəŋ bo, manyé ásdəŋ besé bhō sətəŋ Eyəŋ Mandəm aməet éntcha bo bāchák. ² Yəntiki mmu ákwén ndü beyá babhi. Ke yé agha ane ábhíki bhón bekwéné ndü eyəŋonyu eyi, achí mmu ane ájwí pəot ne ákwáy nkwó bekem mməet ndü yəntiki mbi. ³ Sénsót mpəŋəndík. Mmu ástə mómmbiŋjī seŋəŋ amfyé yó anyu ndu beka yə angok yi, andək yəntiki ebhak ené yi áyən yó ándók. ⁴ Ná ne áchwínyen nkwo? Yəndu aré chik, ne yé mbəép ané ádəp wu ántəŋ ná, nsəm achí anet áchwí babhát ane mbák mmu ánjá anjəp, áchwí arəŋ chí ebhak ene yi áyən wu andək. ⁵ Néri nkwa nechi mbə nsəm ane achí anet áchwí. Yəndu néchi nínjī nínjī, népə beka berem menyin. Bə babhəŋ mánkəysi ndü mónəmbé ngó ákem ndü erémé nchót ámbə bədu gum gum gum.

⁶ Néri nkwa néchi mbə ngó. Eyəŋonyu ene mmu ékwáy bétwə ne yəntiki enyü bebá fá amík. Bebá ebhen néri nətəwə ne bhə béchəŋti nepém nkəwəŋwəŋ nenkem. Néka ngó ánkém ané ásdəŋ nepém nkəwəŋwəŋ nenkem. Ne ngó wu áfú chí ndü nepingo ané ápú neme. ⁷ Nkwá ákwáy bébhəere yəntiki enyü nyábhí, keken, nnya ené ésü menie amík ne ene ányen, anka yó éngók yi, ne bo mánəŋ báká no. ⁸ Ke yé mmu apú kwáy bekem néri eni. Néri nébep néchá. Néchi mbə babhé amen mmu ányie angú. ⁹ Ne néri ke sébiti Mandəm Etayese. Ne nkúbhé neri ke səsət berem bebépti menyin ntá bo abhen Mandəm ághókó, aka mambák mbə yimbəŋ ndü beyá babhi. ¹⁰ Bōma, ébhíki bhəŋ bebhak enyu yə! Nnyu amət ámbiti Mandəm, nkúbhé nnyu wu ámbik mmu eyak. ¹¹ Mbokónyén amət ápú kwáy bechye erítí manyiep, ámpet ányhe nəkə manyiep amen achí ngán ngəŋ. ¹² Bōma, nnet nsúkúru ápú kwáy ményü bakwa ne nnet nsínjī ápú kwáy ményü nsúkúru. Enyu yə ké chí be nnyen ngán ngəŋ népú kwáy béchye manyiep menyü.

Neriŋindak enén tetep néfú chí ntá Mandem

¹³ Ná mbək yeká bátəŋ mməet bé báriŋjī? Mbák bo bāchí ndü nkwo ywəká abhen bābhónjō kebon, báriŋjī enyin ené échí chak ne ené épú chak, yəntiki mmu wap ámbónjī erítí epin ne nesepítiməet ndü nepém eni. Epin eyə ke étəŋ bé mmu achí ndiŋindak tetep. ¹⁴ Ke mbák bābhəŋ bati ane ájwí ne beyá mpabhamík ne epin ené yəntiki mmu ánu chí ndü aywi ntí, báké pányu ndéndem be

bāchi bariŋindak mbənyune eyə ébhak chí nsé. ¹⁵ Enyü neriŋindak eno népú fú ntá Mandəm, néfú chí ntá bō- mmík. Enyü neriŋindak eno néfú chí ntá bo abhen Efónjō Mandəm épú ne bhō ne néfú chí ntá mfo befónjō bebəbəba. ¹⁶ Echí enyu yə mbənyune yəntiki ebhak ené bo bābhəŋ mpabhamík ne bati ne epin ené mmu ánu chí ndiere ndü ayi mməet, ebyək ébhak aré, ne yəntiki ebépti epin ébhak aré nkwo. ¹⁷ Ke neriŋindak enen Mandəm áchye nechi kəkúri. Enyinjī mbi chí be népú fye mmu bakwap anti. Menyinjī ebhen békónjō chí be neriŋindak enén Mandəm áchye nékə mmu ámbák sayri ne bati, nékə mmu áké bhəŋ nti gum gum, nékə mmu ámbónjī epin beghə bho ntínso, ne epin beka beri mpoknkem. Mmü ane ábhónjō neriŋindak enén néfú ntá Mandəm, ábhak mmu tetep, ápú ka betábhá. ¹⁸ Chí bebhak sayri ne bati ke ákə bo abhen bákú kpək ámbak nenti bho mámpí mbwət, ne chəŋ mángo mbwət menyinjī ebhen bo bákú ebhen bechi chak besí Mandəm.

4

Séndə Satan sənkonjō Mandem

¹ Yi ékə be bho bārem bé bāchí bō Mandəm mánu mántəŋ nəkə ne bati? Pú bebépti menyinjī ebhen báfyé ngonjo aré ke békə mánu mpoknkem-é? ² Bəyən bébhəŋ menyinjī ke bápú bhónjō bō. Éka bəyən béway bho. Ne báfyé amík ndü menyinjī ebhen bo bāchák ke bápú kwáy bébhəŋ bō. Éka bátəŋ ne bati, mánu nəkə. Nti ane bápú bhónjō menyinjī ebhen chí bé bápú nikməet be Mandəm ányhé bhé bō. ³ Ne yé mánik chí mməet bé Mandəm ányhé bhe enyin, bápú bhónjō yó. Bápú bhónjō yó mbənyune bápú bhəp ne nkaysi ndindí. Bābhəp chí menyinjī ebhen báfyé ngonjo aré. ⁴ Bə bho bápú ka mbə enyu Mandəm áyən! Bābhíki rinji bé mmu ane ányie ekəŋ ne menyinjī mmík chí mmu ane ákə mməet yi mumpap Mandəm-é? Tetep, mmu ane ányie ekəŋ ne menyinjī mmík, chí mmu ane ákə mməet yi mumpap Mandəm. ⁵ Báké kaysi bé enyinjī ene básinjī amem Ekāti Mandəm échí ndéndem, nó chí enyinjī ené básinjī be, “Efónjō ené Mandəm áchye nkwa, éfyé amík ndü menyinjī bo bāchák échá.” ⁶ Ke Mandəm áŋəŋ besə beyá berindu, ne eyə échye besé betəŋ amfəy nkaysi béfyé amík ndü menyinjī bo bāchák. Echí mbənyü básinjī amem Ekāti Mandəm be, “Mandəm apú ka ne mmu ane áyən mməet, ke áyet mmu ane ásepti mməet mbə be yi ápú yənyin.”

⁷ Septi yé ka mməet ntá Mandəm. Báké chye Satan mbi, ne chəŋ eyə énkə yi ámbé andə bhe. ⁸ Kokosí nókó ká mməet ne Mandəm ne chəŋ Mandəm ankokosi mməet

ne bhe. Bě baká bebé, feré ká amó ndú bebé. Bě bho báchí ekak nefi ekak ánywop, feré ká bebé anti bé bati yeka ambak pépép. ⁹ Báké ghokantik bebé ebheka. Bák ká ndú basémé ne nedí kebho, babhese ansebbe noko amík byaká byaká byaká. Dó ká neway-ámén eneká mámbák ndú basémé. Dó ká manák ameká mándop ndú kebho. ¹⁰ Sot ká mmuet mbo bé bápú yényin besí Mandem, ne chonj yi ankosí bhe.

Mmu aké rem ebábu éti nti

¹¹ Bóma, mmu aké rem ebábu éti nti. Mbák mmu ándém ebábu éti nti, mbák épú nó, ansot mmuet mbo ntańa manyé béré m bé nti abep, nó árem ebábu éti ebhé Mandem ne átanj ebhé Mandem. Ke dińi ká be mbák mmu árem bé ebhé Mandem ébep, nó yí ápú bhære yó, ke ášot mmuet mbo ntańa manyé berem bé ebhé ébep. ¹² Mandem aywintí ke ábhónj betanj béfyé bebhé, ne ndiere yí aywintí, ke ábhónj betanj ndu bétanj bo. Mandem abhónj betanj bépéme mmu, ne yí ke árem bé mmu ángú, ángú. Ke mbák chí wó, okáysí bé ochí agha beku mmuet eye ntańa manyé, óndem bé nti mmu Mandem abep.

Mmu aké pányu éti enyinj ene yi áyánj beku

¹³ Bě bho bápá, mándeme noko be, “Mbák épú echonj nó mbúré, chonj séndók etak egho fú, sénchoko aré ndú mmíe nemot sénko esíe, sémbonj beyá nkáp.” Ghók ká. ¹⁴ Bákway bérinj enyinj ené éfákari mbúré ná? Bapém ayeka achí mbo móngo. Jghó móngo néne ke mandú mpok anemsi. ¹⁵ Enyinj ene bábhónj berem chí be, “Mbák chí nkaysi Mandem, chonj ambære besé nepém, anchye besé betanj sénku enyinj ené séyánj beku.” ¹⁶ Ke bápú ku enyu yo. Bápá chí nyu máńjonj noko mmuet. Neyonjomuet eneka eno nenkem nébhíki ri. ¹⁷ Yé agha ane árińj erítí enyinj ené yí ábhónj beku, ke yí kekú yó, besí Mandem, akú bebé.

5

Bó bakáp, sot ka mpok

¹ Bě bó bakáp, tá ká batú mángók máńcháp éri kebho, mámbak ndú basémé éti beyá besonjori ebhen betwó ambi ntá yeká. ² Bakáp ayeká áchónjti, ne kengok anyie berítí nden eyeká. ³ Mfárékánj anyie bakáp ayeká. Mfárékánj ane ányíe nó wú, mpok Mandem átanj bé, ké yí ášot mbo ntísie ndu béchyé bhe ntémsí. Ne mfárékánj yo ke ányíe mmuet eyeká mbo ngó ányíe enyinj. ⁴ Bo bákú betek ndú baki yeka, be kechye bakáp ayap. Ngway yeká akú bó bádi kebho bé Mandem ánkwák bhó, ne Mandem Acha betanj menkem ághok kebho ekap. ⁵ Mányíe nepém fá amík, máńku noko menyinj ebhen béchyé bhe manák. Mányíe, báchíkíti bápóp muri múrí mbo esené mponj ené bábhónj

beronj beway. ⁶ Bó bakáp, báchyé besonj ntá batanj manyé ne bákú bachébhébo máńkwén manyé, nó chí bo abhen bábhíki bhonj betanj menu ne bhe máńchét bhe mbi.

Nenikímuet enen mmu Mandem ne ekébhénti

⁷ Bóma, káp ye ká nti ndú máńonj mpok ane Yesu Acha átwó. Yinj ká bakwanjá baki. Báképní meńonj manyiep nchýémie ne amen ákú nenyíe néngó. Ne báképní meńonj mpok ane báfere nenyíe ebhi. ⁸ Bě nkwo, bóń ká ekébhénti, mánte kpirí mbonyune mpok ane Yesu Acha ábhónj betwó aróp kekwo.

⁹ Bóma, mmu aké nywintí ámbinj nnyén nti. Mmu ane ákú nó, ákwén manyé ewak Mandem átanj bo. Dińi ká be Ntańa-manyé achí ambinywop téé, apu nekó nesie. ¹⁰ Bóma, báké ghokantik baremíe kepinti Mandem, bo baram nyaka menyinj ebhen Mandem afyé bó anti be mándem. Báchí berítí berinj ntá yesé. Bó bábhónj nyaka beyá esonjori, yé nó, máńkebhe noko chí nti. ¹¹ Sérém bé eri ntá yap echa mbonyune báté nyaka kpirí. Bárinj ndú Job áté nyaka kpirí, ne ndú ngwenti, Mandem akú esonjori eyí émay enkem, éri ye ntá yi echa. Tetep, Mandem abhónj beyá ntínso ne besé. ¹² Bóma, ndak ane chí eremé ndak. Mbák orem enyinj, óké yiki. Óké yiki ómbinj nnyén Mandem mmu achí amfay. Kéyiki ómbinj mmik, ne óké yiki ndú nnyén yényinj échák. Mbák oká enyinj, dem be, “Ee”, ne “E” ámbák chí Ee. Mbák óbhíki ká, dem be, “Cháo” ne “Cháo” ambak chí Cháo. Mbák oká enyinj émot, óńku chí échák nó ókwén ebhé Mandem.

¹³ Mbák mmú yweka achí ndú esonjori, áńík nókó mmuet be Mandem ánkwák yí. Mbák mmu achí sayri, aké ró béchyé bakak ntá Mandem. ¹⁴ Mbák mmu yweka áme, ámbinj bóhati Nkwó Kristo. Ámbinj bho be máńikmuet éti yi, mángwati yi bawet amuet ndú nnyén Yesu Acha. ¹⁵ Ne mbák bápú makati be Mandem ághok nenikímuet enap, mmú neme átanj. Mandem Acha áku mmu neme antanj, amfonjori yéntiki bebé ebhen yi ákú. ¹⁶ Su nókó ye ká bebé ebheká ntá bati, máńik noko mmuet be Mandem ámbú bo abhen máme. Nenikímuet mmu ane achí chak besí Mandem nébhonj beyá betanj. ¹⁷ Yinj ká Eláija. Achí nyaka nti nkwa mbo bhesé. Anikmuet ne nti eni nenkem bé manyiep aké kwen, ne yé nekónj nébhíki chí amík ndú mamíe arat ne ebhók. ¹⁸ Apet anik mmuet. Mandem akú ye nebu néńéne, manyiep asep gbokórkórok achwe amík, mmik aróp, abho bechye nenyíe. ¹⁹ Bóma, mbák mmu yweká aró mbi Mandem aném ebhi, achák áńjá yí ámpetnsem. ²⁰ Dińi ká be yé agha ane ákwáká mmu bebé wu be

ántíkñsem ndũ bebú ebhi ámpétnsem ntá
Mandem, mmũ wu aféré yí ndũ newú, ne
Mandem áfojori beyä bebú ebhi.

Εκάτι Pita ene mbi

¹ Με Pita, munto Yesu Kristo ke nchi sin ekati ene. Nchi sin nta yeka bo Mandem, be bho bachi manko ne bataka mbanj ne mbanj, mbok atu Ponto, bachak atu Galesia, abhenefu atu Kapadoshiya, bachak atu Esia, ne abhenefu atu Bitunia. ² Mandem Etayese ayap be tesay bekonjo nkaysi ane yi ananj abhono nyaka eti yeka. Efono Bedyere aku mambak nyanja be mambak bo abhen baghok Yesu Kristo ne be ansot manonj mi anka mambak pepap. Mandem antonj be beya berindu, anchye be kpak tontó tonto.

Nepem neko ne neka ne Yesu

³ Senchie bakak nta Mandem Mmu achi Chi nta Acha ywese Yesu Kristo! Eti beya ntinso eni, achye bhese nepem neko ndu aku Yesu Kristo afu nda newu apetnsem nda nepem. Eyo eka sebhaka nti nene be chon sembony nepem ne yi. ⁴ Sechi ne amik ambi sondonj afok ane Mandem abhure amfay nta bobhi. Abhure wu nta yeka. Afok wu apu may ne yenyinj epu kway bechontj wu ne apu gu manyiep. ⁵ Ndu babhony neka ne Mandem abhaheri bhe. Aku no be ampeme bhe ndu ngwenti mpok. Mandu mpok yi aku be mandinj ndu yi apeme bho. ⁶ Bake ro ye bebhony manjak eti menyinj ebhen, yendu nene, bakway bebhony beya besonjori ne mamə menyu ne menyu ndu mombinj mpok. ⁷ Mamə ane atwo chi beku bo mangə mbak babhony neka ne Mandem tetep. Yendu pu achontj, bafye yi ango mansonj sayri mamfere bakwap ndu berinj mbak chi pu tetep. Neka eneka ne Mandem necha pu. Babhony ye bego esonjori ndu beku bo mandinj mbak neka eneka ne Mandem nechj tetep nkubhe mbo enyu basonj pu ndu bego mbak chi pu tetep. Enyu eyo ke echi be mbak mante kpiri ndu neka eneka ne Mandem, chon eyo entwo bhe ne bakak, ne kenem, ne kenoko ndu nywop enen Yesu Kristo apetnsem. ⁸ Bakonj yi yendu babhiki re gho yi. Manoko yi yendu bapu gho yi nene, ne babhony manjak amen abhiki bhonj njenti ne amen mmu apu kway berem enyu mo achi. ⁹ Akap ane babhonoj eti neka eneka ne Yesu chi nepeme yi apeme bhe.

¹⁰ Bareme kepinti abhen barem nyaka eti berindu ebhen Mandem afye bariap betonj bhe, bayanj nyaka, mambebbe noko ndu berinj eti nepem neko enen. ¹¹ Efono Kristo aku nyaka bareme kepinti mangati bho be Kristo abhonj bebhony beya esonjori, ne ndu ngwenti, ambonj beya kenoko. Bə

manu nyaka berinj mpok ane menyinj ebhen bebhonoj befakari, ne mbonj mmu ane bebhonoj befakari ne yi. ¹² Mandem aku bo mandinj be be ke babhony nsay ndu betik ebhap, puyə bo babhony. Nsay yo afu ndu menyinj ebhen bo abhen baghati Mbok Ndindi baghati bhe ndu betanj Efono Bedyere mmu Mandem ató. Ye chi boangel babhony nyaka ekwak berinj menyinj ebhen tetep.

Epij ene bakonjo Mandem babhonoj bebhony

¹³ Ndu echi no, tonji ka mmuet ndu beku betik Mandem, mambony nekememuet, mambaka nti sayri ndu berindu ebhen betwo bhe ambi mpok Yesu Kristo abhesi. ¹⁴ Tendu bachi bo abhen baghok Mandem, bake yibhiri mmuet mankonj bepə berinj ebhen babhonoj nyaka mpok babhaet amem ejuri. ¹⁵ Tendu Mandem mmu abhinj bhe achi nyanja, be nkwə babhony bebhak nyanja ndu menyinj menkem ebhen baku, ¹⁶ nkubhe mbo enyu basinj amem Ekati Mandem be, “Babhony bebhak nyanja, mbonyu menchi nyanja.” ¹⁷ Ne tendu babhinj Mandem be Eta mpok manikmuet nta yi mmu atan yentiki mmu bekonjo menyinj ebhen yi aku ketonj kerinjamik, bonj ka kenoko ne yi ndu ekakaneke eyeka fa amik mbo manko. ¹⁸ Barinj be Yesu Kristo aku bhe aferé ndu bepə berinj ebhen basore nyaka nta bachimbi bheka. Abhiki ku bhe chi ne menyinj ebhen bechontj nkap. ¹⁹ Aku bhe chi ne manonj mi ne mo acha nkap tontó. Yi achi mbo monkwomen ane abhiki kə nchontj ne yo kenwop mmuet. ²⁰ Mandem aperi ghoko mmik, ananj ayap nyaka yi. Ke ndu manywop ngwenti ane ke yi abhesi eti eyeka. ²¹ Aku mambony neka ne Mandem mmu aku yi aperepsem ndu nepem ne aku yi ambonj beya kenoko, be neka eneka nembak chi ne Mandem ne be mambaka nti ne yi.

²² Nene, ene mananj bafere bebú anti ndu bakonjo tetep Mandem, bonj ka ekonj ene tetep ne bati. Konj ka bati ne bati yeka ankem. ²³ Nepem neko enen nebhiki fu chi nta bachi ne manə abheka bo bapem ayap afuere fuat. Mandem asot chi Eyonj eyi ke achye bhe nepem enen, ne nebhiki bhonj ngwenti mbonyunne nefu ndu Eyonj eyi ene echye nepem, ne ebhiki bhonj ngwenti. ²⁴ Echi mbo enyu Ekati Mandem eghati bhese be

“Nkwanjwan nkem achi mbo tako, beri bhi menkem mbo bəchuchu abhen tako. Tako awosi, bəchuchu mankuri,
²⁵ ke Eyonj Acha ebhiki bhonj ngwenti.”

Eyonj eyo chi Mbok Ndindi ane baghati nyaka bhe.

2

Mandem ayap be bé mambák böbhi

¹ Ndu Mandem achye nò bhe nepém enen neko, feré ká barak abúabu ankem anti. Báké pere sènsè, dǝ ká betábhá, dǝ ká mpabhamík, ne dǝ ká berem barak abúabu éti bho ndu bechõnjti manyén ayap. ² Bák ká mbò mǝnkò mmu ánjwaka menyu ami mpoknkem. Bõnj ká ekwak nebhi enen mbõnj, nò chi, Eyõnj Mandem. Yó ékà be mángo Mandem ápeme bhe. ³ Eri mámbõnj ekwak enyu yò mbõnyune mánanj bárinji néne ndù nepém eneka enyù berĩnti ebhen Acha Yesu Kristo átõnj bhese.

⁴ Twó ye ka ntá Acha. Yí achi mbò ntay enen nechì nepém, enén bõ mmik bábyaka be nepu yẽnyin, ke Mandem ayap nò nebõnj menwõp besí bhi. ⁵ Bè nkwo báchi nepém. Bák ye ka mbò batay ane básõt bete eket ene Efõnjõ Mandem ábhák aré. Báchi bo abhen yi ábhuré nyánjá be mámbák nnerékèt ané bachiákap, ndu bechye mmuet eyeka nkem ntá yi enyu ené échyè Mandem manjá ká éti Yesu Kristo. ⁶ Echi mbò enyu básinji amem Ekáti Mandem be, “Ghó ká! Nchí bhure ntay enen nékem eket fá amem etòk Sion,

chí ntay enen njábhé ne néri necha. Mmu ane anókó yi, bápú ká yi ámbõnj ntíánwõp wawak.”

⁷ Bè abhen mánnókó yi, ntá yeka yi ari acha ke ntá bo abhen babhiki noko yi basin be, “Nkúbhé ntay enen batékèt bábyáká, nò ke néyíbhírí nérõbhé ntay enen nékem eket.”

⁸ Basin nkwo amem ekáti be, “Ntay enén nékù chõnj bo mántem ekak mánkwén, nkúbhé nò ke nechì setárébhé esen sékù bo mánkwen.” Bátém ekak aré mbõnyune bápú bhure Eyõnj Mandem nkúbhé mbò enyu Mandem atí nyaka be émbák.

⁹ Ke mbák chí bhe, Mandem ayap bhe be mámbak nnerékèt ane bachiákap ntá Mfõ ywese. Báchi nyánjá besí Mandem. Ayap be be mámbák böbhi mángátí nókó bho betíkí maknkay ebhi, yi mmu áferé bhe ndù ejuri abhure amem eremé bediére. ¹⁰ Mpok yò, bábhíkí rò ntínso Mandem nembak ne bhe ke néne, bårõ ntínso Mandem nembak ne bhe.

Séchi Basem Mandem

¹¹ Abhén ekõnj, báchi mankò ne báfhure fuet fá amik. Ndu echi nò, nnikmuet, feré ká amó ndù barak abúabu ane mmuet eyeka ékà mánjwaka beka mbõnyune menyù menyin ebho ménù ne befõnjõ ebheka. ¹² Kém ká erítí ekakáneko yeka nenti bo abhen babhiki rinji Mandem be yé bårém chí ebábu éti yeka, mánanj mángó berí ebhen báka, mánychye kenókó ntá Mandem ndù nywõp enen yi átwõ betanj bo.

¹³ Éti Acha Yesu, septí ká mmuet ntá yéntíkí münti yweka, ne yé chí mfo ngo mmu

bo mankem bachi antene yi, ¹⁴ ne yé chí bõgõbhanõ abhen yi átó be mántémsí nókó bo abhen báka bebéptí menyin, mánkaka nókõ abhen báka menyin ebhen bechi chak. ¹⁵ Mandem áyanj be mánká nókó menyin ebhen bechi chak be manyu ánochók bechĩnti bho abhen babhiki rinji yẽnyin. ¹⁶ Bák ká mbò bo abhen bábhõnjõ ngànganj bebhak ndù mmuet eyap. Ke báké rem be éti bábhõnjõ ngànganj, bákway beka bebá. Bák ká mbò bõ betok Mandem.

¹⁷ Chié nókó ka bo mankem kenókó.

Bõnj ká ekõnj ne bati bõnkwo, Bõnj ká becháy Mandem, chyé nókó ká mfo-ngo kenókó.

Nókó ká epin Yesu Kristo

¹⁸ Bõ betok, bõnj ká neseptimuet besí bachi abheka ne kenókó kenkem. Báké bhak enyu eyò ndiere ne abhen berĩnti ne abhen bákém be sayri. Bák ká enyu yò yé chí ne abhen báchi bebébebe. ¹⁹ Mmu ane ákepnti ndù esõnjõri ene báchyè yi ndéndem ndu yi árinji be Mandem achi ne yi, Mandem ábhõnj manjá ká ne yi. ²⁰ Ke ntá mmu ane ákú ebéptí enyinj, mbák mándén wò ónkepnti, nsáy ane óbhõnj ábhák be yi? Ke mbák ókú enyinj ené echi chak ke ómbõnj esõnjõri ne ónkepnti ndù esõnjõri yò, Mandem ábhõnj manjá ká ne wò. ²¹ Chi ndu esõnjõri ne ekébhénti ke Mandem abhinji bhe mbò enyù Yesu Kristo nkwo abhõnj nyaka esõnjõri éti yeka, arò be erin be mánkõnjõ nókó bayat yi. ²² Abhíkí ká nyaka yé bebá, ne yé mmu yi abhiki rwo. ²³ Mpok básòkoti yi, abhíkí kame yé nsok. Mpok yi ághò esõnjõri, abhíkí pa yé mmu. Arò barak ankem ntá Mandem mmu átanj manyé enyu ene echi chak. ²⁴ Yimbõnj ápókó bebá ebhese menkem amuet ndù ekotákátí. Aká nò be séndò bebá ebhese sémbak chak. Befuet ebhén báfyé yi amuet bebù bhe. ²⁵ Báchi nyaka mbò bághõnjõmán ané ánémé ebhi, ke néne bápètnsem ntá Mbabheri bághõnjõmén, mmu achi Mbabheri bapém ayeka.

3

Enyu baghoré ne manem bábhõnjõ bebhak

¹ Bè baghoré nkwo bábhõnjõ besseptimuet ntá maném abheka. Mbák mánká nò, bákway beka maném abheka abhen bábhíkí noko Eyõnj Mandem mánoke yé bábhíkí rem chí enyinj ntá yap. ² Bákway menoko mpok bághò kenókó eken báchyè Mandem ne ndù báchi chak besí bhi. ³ Beri ebheka beke fú chí ndù mmuet besõbheri ne bati béghóko ne menyinj pú ne ndu befye berítí nden. ⁴ Mémbák chí berí epin ebhen befù amem nti, ne bebhak kpák, ne neseptimuet mbõnyune enyù beri ebho bepu gu manyiep, ne ebho ke Mandem ákõnj tontó. ⁵ Baghoré abhen tesáy abhen bachi nyánjá ne básíkí nti ne

Mandem bághòk nyaka maném abhap ne enyu eyo, báre fyé beri amuet. ⁶ Sará abhòñ nyaka enyu epin eyo, ambhñj nòkò nném éywi Abraham be acha. Ne báchi bó Sará nène, mbák bákòño erítí epin eyi kebhòñ becháy.

⁷ Bè maném nkwo, mánkém nókò baghòré bheka sayri, mánchye nòkò bó kenókò mbò bo abhen bábhíkí bhòñ betañ mbò bhe. Bè ne bho bábhòñ nepém enen Mandem achye éti berindu ebhi. Kà nókò ká nò be yéñyinj eke chyet nenikímuet eneka.

Bo Mandem bábhòñ esòñori yèndu bákù chí beri

⁸ Ndú ngwenti, bón ká nkaysi amòt, mámbohñ nòkò ntínso ne bati, mánkòñ bati bónkwò, mámbohñ berínti ne bati, ne mámbohñ neseptímuet. ⁹ Yé mmu yweka áké keme bebá amfáy bebá. Mbák mu asòk wò, óké sok yi. Ke nikmuet be Mandem ankà yi beri. Mandem abhíñj wó chi be ómbak nò bé yi anjet wò.

¹⁰ Echi mbò enyú Ekátí Mandem érèm be,

“Mmu ane áyàn bebhòñ erítí nepém, ne áyàn bebhak manák, ánkém néri eni be áké rem ebéptí enyíñ, be eyòñ ebábù éké fu yi anjet.”

¹¹ Mmú wu abhòñ betiknsem ndú bebá, ándóbhe ku chí beri,

ánú bebhak kpák ne bho, andòk ambi beku nò.

¹² Amák Mandem Acha áchí amuet bo abhen bachi chak,

ne yi ághòk yèntiki nenikímuet enap, ke átiknsem ntá bo abhen bákù bebá.”

¹³ Mbák báyanñ tontó békù beri, agha ákway meni bhe? ¹⁴ Ne yé embak chí be bábhòñ esòñori éti báchí chak, eyeka éri encha. Báke chay yé mmu, ne bati áké sòñori be amem. ¹⁵ Ke chye nòkò ka Kristo kenókò mbò Acha amem bati yeka. Tè ká mpoknkem beghati yé agha ane ábhèp bhe ntí ane bábháká ntí ne Yesu. Kà nókò ká nò ne erítí eyòñonyu, ne kenókò. ¹⁶ Baré ká bati yeka pépép, be mpok bo básòkòti bhe éti erítí ekakáneko eyeka mbò bakonò Kristo, ntíánwóp ánkem bò. ¹⁷ Echi sayri beghò esòñori éti ókù beri mbák nò ke Mandem áyàn, echa bebhòñ esòñori ne ntí be ókù bebéptí menyíñ. ¹⁸ Kristo nkwo aghò nyaka esòñori, agú éti bebá bo mankem, ndòñ amòt ndak amáy. Anaña betik ebhò, yi mmu achi chak, éti bo abhen bapu chak, bé ánsòt bese ntá Mandem. Báway yi, agú ndú nkwo mmuet, ke ndú Efónò, Mandem akà yi apetnsem ndú nepém. ¹⁹ Ne Yesu aròk ndú Efónò aghati Mbok Ndíndí ntá befónò bo abhen bábhúéré ndú etókò bawú menonñ manyé ane ngwenti mmik. ²⁰ Nò chí, befónò bo abhen bábhíkí noko nyaka Mandem mpok Nóa. Mandem ándòñ nyaka ne ekébhénti be

bó mángúpsí bati yap mpok Nóa ághòko áchwí. Báru bho bati anen abhen bachi amem áchwí ke bápém nyaka ndu áchwí ághòk amfányén. ²¹ Manyiebhé mò até ndú nejwiti enen nepème bhe echòñ. Nejwiti puyé chí enyíñ ené éfère bo bakwap amuet. Chi nku ane mmu ányù ne Mandem ne nti enen pépép. Nejwiti nepème mmu éti neperénsem enen Yesu Kristo áperénsem ndú nepém. ²² Mpok áperénsem ndú nepém, ákò amfay, achòkò ndu ebhe awónnem Mandem. Aré, baángel, befónò, ne betañti befónò, ne menyú betañ menkem béchí antene yi.

4

Néne, bapém ayeka ángúpsí ándòp akò

¹ Tèndu Kristo ábhòñj ye esòñori fá amik, agú, bábhòñ begwòt mmuet ne enyú nkaysi ane yi ábhòñj nyaka mbònyune yé agha ane ábhòñj esòñori mbò Kristo fá amik abhíkí pere bhòñ enyíñ beku ne bebá. ² Eyò eku be te ndiere newú, báké pere ñwaka beku bepò menyíñ ebhen bó mmik bábhòñ ekwak are. Bón ká ekwak chí békòño nkaysi Mandem. ³ Ndú mpok ane áfuéré ansem, bákù nyaka menyíñ ebhen bo abhen bápù bo Israel bákòñj beku. Eyò ekway! Báchyé nyaka nepém eneka ndu bepò baraka epúsí, bábhòñ beyá ekwak ndu bebéptí menyíñ, bábhák manyú mmém, mánkòño nòkò bepá epusi ne bechemé manyú mmém, mánchye nòkò kenókò ntá bòmandem nsé, ene ebhé Mandem epu ka nò. ⁴ Bo abhen bábhíkí rinj Mandem bachi maknkey be néne, bápù pere chem mmuet ne bho ndú epò nepém enò. Eku bò bárèm bebéptí menyíñ éti yeka. ⁵ Ke mpok átwò ane bo bho bátè besí Mandem ndú manyé be mándem enyu bákú ndú nepém enap. Mandem até betañ bo abhen bachi pé ne bawú. ⁶ Éti yo ke bághàti nyaka Mbok Ndíndí yé chí ntá bawú bé yèndu bágú mbò enyú yèntiki mmu, mánkway bebhak nepém ndu efónò mbò Mandem.

Bepíñ abhen bakonò Yesu bábhòñj bébhòñ ne bati

⁷ Ngwenti menyíñ menkem achi kekwo. Báké bhak ye taka taka ndú nkaysi yeka. Bák ká pé amem bati ayeka be mánkway menikmuet. ⁸ Enyíñ ene echa bechak menkem chí be mándòk ambi bekòñ bati ne bati ayeka ankem tèndu ekonñ ékùti beyá bebá. ⁹ Syeptí nókò ká bati bónkwò amem beket ebheka kebhak be bákú nò mánywinti nòkò. ¹⁰ Mandem áchyé bhe akap menyú ne menyú. Yèntiki mmu abhòñ bekwak nti ne aywi akap mbò erítí nkubetik Mandem. ¹¹ Yé agha ane ághàti bho Eyon Mandem, abhòñ beku nò mbò mmu ane árèm nkúbhé enyíñ ené éfú ntá Mandem. Yé agha ane ákà betik Mandem, abhòñ beku bhó chí ne betañ ebhen Mandem áchyé yi. Ebhòñ bebhak nò, be ndu

yěntiki enyinj, bo mánchýé nókó Mandem kenókó ɛ́ti Yesu Kristo. Mandem ke ábhónó kenókó kenkem ne betanj menkem béchí ebhi ngwenti tí. Amen.

Mmü ane ábhòn ɛsəjəri ɛ́ti yi akonjo Yesu ábhòn áfək

¹² Abhen ekon, báké bhak maknkay ndü berem besəjəri ebhen bétwò ntá yeka. Bétwò chí memò be mbák básiki nti ne Mandem tetep. Báké sot bho mbò be menyinj ebhen bo bábhíki re ghò ke békari ne bhe. ¹³ Bón nókó ká chí manák tëndu bábhòn ɛsəjəri mbò Kristo ndü bächémé mmuet ne yi, bé be nkwo mánjwi ne manák mpok yi átwò ne keném eki. ¹⁴ Ɛri ntá yeka ɛcha mbák bò básíkoti bhe ɛ́ti báchi bakonjo Kristo mbənyune eyo ɛ́tòn be Ɛfónó betanj menkem, nò chí Ɛfónó Mandem, achi ne bhe. ¹⁵ Ke yé mmu yweka áké bhəj ɛsəjəri ɛ́ti yi achi ngwayti bho, yé chí ɛ́ti yi achi ngep, yé chí ɛ́ti yi achi nkə bebépti menyinj, ne ɛ́ké bhak chí ɛ́ti yi ákónó bechwe ndü baraka bo bachak. ¹⁶ Ke mbák mmu ábhòn ɛsəjəri ɛ́ti yi achi mmu Kristo, ntíanwóp áké kem yi. Ankáká nókó kaka Mandem be yi aká nnyén be mmü Kristo. ¹⁷ Ɛmbák chí nò mbənyune mpok manyé akway, ne ábho chí ndü nneréket Mandem. Ne mbák ámbó ne bhese, chəj ɛmbak ná ne bo abhen bápú konjo Mbok Ndíndi ane áfú ntá Mandem? ¹⁸ Ne Ɛkátí Mandem ɛ́rəm be, “Mbák bo ábhen báchi chak bábhəj beyá ɛsəjəri ke mámpeme bho, chəj ɛmbak ná ne bo abhen bábhíki rinj Mandem, ne bákú bebú?” ¹⁹ Bo abhen bábhòn ɛsəjəri mbənyune enyu eyo ke nkaysi Mandem achi, bábhəj berón ambi béku beri, mándò bapem ayap ntá Mandem mmu aghoko bho. Yi apú rə bebhəre bariep ami.

5

Bóbati bábhəj bekem batí bənkwo sayri

¹ Nchí ghati ye bóbati abhen bachi ndü nkwo yweka menyinj ebhen bo bábhónó béku. Me nkwo nchí münti mbò bhe. Ngó nyaka enyu Kristo ághò ɛsəjəri ne nchí ndü mpáy bo abhen Mandem ákú chəj mángə keném Kristo mpok yi átwò. ² Babherí nókó ká bənkwo abhen Mandem afyé amó yeka mbò mmu ane ábhəbheri nkwo bəghónómén. Ká nókó ká mbò bo abhen bábhónó nti beku enyinj ene Mandem áyən manku. Ɛké bhak chí mbò be mányiere bhe nyire. Kə nókó ká nò ne nti nenkem kefyé ngonjo ndü bebhəj nsáy. ³ Báké bhak mbò bafó amfáy bo abhen báfyé amó yeka. Bák ká chí berítí berinj ebhen bo bábhónó ménókó. ⁴ Ne mpok Mbabheri bəghónómén ane ngo abhesi, chəj anchye bhe akap ane ári achá, akap ane apu yibhiri enyu.

⁵ Bə besakábho ne baghəson, bón ká nesepímuet ntá bə batí bheka. Bón ká nesepímuet ne bati. Nesepímuet némbák ntá yeka mbò nkú ane mmu afyé amuet. Ɛkátí Mandem ɛ́rəm be, “Mandem apú chye mbi ntá mmu ane áyónmuet, ke áton berindu ntá bo abhen básepímuet amik.”

⁶ Septi ye ká mmuet ntá Mandem mmu ábhónó betanj menkem bé mpok yi ankway, yi ankosi bhe. ⁷ Dó ká besəjəri ebheka menkem ntá yi. Yi ke áyinj bhe. ⁸ Kém ká mmuet. Bák ká pé. Satan mümpap yweka ághəp, amkpe noko mbò nkə, ndu áyən mmu ane yi akem anyie. ⁹ Báké chye yi mbi. Tə ka kpiri ndü neka ɛneka. Bərinj be bati bənkwo mbanj nkem fá amik, bəghò nkúbhé menyinj besəjəri ebhen bəghò. ¹⁰ Mánán mángə ɛsəjəri, ne ɛpú bhak chəj ndu erəri mpok, chəj mbəj Mandem mmu ábhónó berindu menkem anku mánte sené, enyinj kechep bhe, ambəre bhe ndu nté ane mánán báchi nyaka are, anchye bhe betanj. Yi ke ábhíj be be mámbəj akóré ndü keném eken kebhi bəj ngwenti ndü bəchémé mmuet ne Kristo. ¹¹ Betanj menkem chí ebhi mpoknkem. Amen.

Ngwenti bakak

¹² Sáilas akwak me besinj ɛkátí ene. Nsot yi mbò nti manə ane mékwáy besikinti ne yi. Nti ane nsinj bhe móbəinj ɛkátí ene chí ndu béfyé bhe nti ne beghati bhe enyu Mandem áyət bho. Tə ká kpiri aré. ¹³ Ɛka bənkwo abhen bachi fá ɛtək Babilən, bátò be bakak. Mandem ayap bə nkwo mbò bhe. Mówa Mák nkwo áto be bakak. ¹⁴ Kaká ká bati sayri ne ekon ene Yesu.

Kpák ámbák ne be mankem abhen bəchémé mmuet ne Kristo.

Ekáti Píta ene njwi bebay

¹ Me Símun Píta, mübetok, ne münto Yesu Kristo ke nchi siñ ekáti ene. Nchi siñ ntá bo abhen mánoko Yesu Kristo mbo bhese. Yi mmu achi Mandem ywese ne Mpeme ywese ke akw besé mankem sébhøj neka ne yi. Yi achi chak ndü menyij yi áku.

² Mandem ántøj be berindu andak nõko chi ambi, anchye be kpák ane ájwi amem bati yeka ndü báriñj yi ne Acha ywese Yesu Kristo.

Tøj ká be Mandem ayap bhe

³ Yesu Kristo áchyé bhese betañ beku séndiñj Mandem mmu ábhíñj bhese be sémbøj keném ne yi, ne be sénkoñjo epin eyi ené eri echa. Ndu séríñj yi, áchye bhese yéntiki enyij ené échébhé bhese. Ne áchye bhese betañ ebhi be sémbøj nepém nekø ne epin ené bo Mandem bábhøjó bebhøj. ⁴ Béfaét ndü keném eki ne erítí epin eyi, Mandem áchye bhese menyij ebhen beri becha, ebhen yi afyé nyaka bariep bechye bhese. Akw nõ be mámbúé bepó menyij ebhen bo máñwaka beku fá amik, mándøbhe bhøj chi epin ene Mandem.

⁵ Ndu echi nõ, nu ká mémáka epin ené eri echa ndü neka eneka ne Yesu, mánu nkwo beriñj menyij. ⁶ Ndu mémáka ndü neríñjmenyij bøj ká nkwo nekemémæet. Ne mémáka ndü nekemémæet, té ká kpírí. Ne mémáka ndü nete kpírí, bøj ká epin ené bo Mandem bábhøjó bebhøj. ⁷ Ne mémáka ndü epin ené échyé Mandem manák, bøj ká ekøj ne bati mbo böneréket amot ne mánkøj bö mankem. ⁸ Mbák mándók ambi beku menyij ebhen ndøj ne ndøj, neríñj ane báriñj Acha ywese Yesu Kristo apú bhak ndéndem, ke beri béfü ndü yéntiki enyij ené bákü. ⁹ Ke yé agha ane menyij ebhen bepu ndü nepém eni achi nnémámík. Mbák épú nõ, apú ghø menyij ebhen bechi nekø nesie, ne ághókántik be Mandem asó bebú bhese afere. ¹⁰ Böma, fyé yé ka betañ ndu beku menyij ebhen bétøj be Mandem abhíñj bhe ne ayap bhe tetep mbønyune mbák bákü nõ bápú kwen wáwák. ¹¹ Ne Mandem apú nõ ménéne mbínywøp fütü, be máñchwe ndü kefo eken Acha ne Mpeme ywese Yesu Kristo. Kefo ekø kebhiñj bhøj ngwenti.

Nti ane Píta asiñj ekáti ene

¹² Mbøj ye nkaysi betek bhe menyij ebhen menkem, mpoknkem, yéñdu báriñj bhø ne

báte kpírí ndü menyij tetep ebhen bátøjó be. ¹³ Nkáysi be echi chak be ntík nõkø bhe menyij ebhen ndu mbæét fá amik be báké bhøre kenó, ¹⁴ tændu ndíñj mbo enyü Acha ywese Yesu Kristo átøj me be manywøp aya fá amik ábhíki pere yá. ¹⁵ Ne mbøj beghø be mpok nnán ndó mmik, mántik nõkø menyij ebhen mpoknkem.

Enyu mmu ákwáy beriñj be menyij ebhen bechi tetep

¹⁶ Menyij ebhen séghati nyaka bhe éti netwø Acha ywese Yesu Kristo ne betañ ebhi bépú bakay. Besé babhøj séghó kefo eki ne amik. ¹⁷ Mpok Mandem mmu achi Eta átøjó keném eki ne betañ ebhi, sebhak are ne Yesu. Séghók ndu Mandem mmu acha mankem árem be, “Né chi Møwa. Nkøj yi tontó. Achyè me beyá kenókó.” ¹⁸ Besé babhøj séghók eyøj ené éfü amfay mbønyune séchi nyaka ne yi amfáy njie Mandem.

¹⁹ Éti yo, séríñj mbøj néne echa enyu esí bé menyij ebhen baremé kepinti baramé nyaka béchi tetep. Fíé yé ka ntí ndü beyøj ebhap, mbønyune béchi mbo erøjó ene éghø amem ejuri. Dók ká ambi beghok beyøj ebhø krate mpok ane nywøp néyl. Ndü nywøp enø, nembe * enen beti néghø amem bati yeka. ²⁰ Enyíñj mbi ené bábhøjó beriñj chi be, menyij ebhen baremé kepinti bareme nyaka, ebhen bechi amem Ekáti Mandem, yé mmu apú kway besot keboñ eki ánéne bhø ntá bhø, ²¹ mbønyune yé ndemekepinti amot abhiki rem nyaka menyij ebhen befu ndu nkaysi nkwanwan. † Éføjó Mandem ke áchwé nyaka bhø anti, akw bø mándem menyij ebhen befu ntá Mandem.

2

Sot ka mpok ne batøjó nse

¹ Baremé kepinti nsé báchi nyaka nenti bø Mandem. Nkúbhé enyu yo ke echi echøj be batøjó nsé bábhøj bebhési nenti eneka mántøj nõko be baraká nsé éti Mandem ne bapu ené eyø étwø bhø chi ne ménémé. Bátøj ne máñsi be bábhíki riñj etayap mmu ákü bhø áfere ndü kesem. Ne ndu bákü nõ, ngwenti yap ábep ancha. ² Chøj beyá bhø mánkøjjo bepø barak epúsi yap ne eyø enkø bo bachak mándem bebéptí menyij éti mbi ane tetep. ³ Ne chøj batøjó nse bhø mánsot beyøjó nse ndu berwø bhe be mányie menyij ebheka ne ngwáy yap. Mandem ánán átøj bo te mpok ane afere ansem ne erøj chi be mámbøjó ntensi yap.

⁴ Mandem abhíki nõ nyaka boángel mándók ndéndem mpok bákü bebú, ke amese bhø amem nepi, ndü nebhuet ane ágiri pyóó,

* 1:19 Nembe enen beti chi Kristo. † 1:21 Mbok bo bákaysi be ené ebhøj bebhak chi bé “Menyij baremé kepinti baramé bébhíki fu chi ndü nkaysi nkwanwan”.

afe bə aré ne ngem be mámbák are te mpok manyé ankway. ⁵ Abhíkí rə nkwo bo abhen bábhíkí bhəj mpok ne yi, ndu mpok Nóa. Ató eghorí manyiep éwáy bəbhə mankem. Apeme chí ndiere Nóa mmu ágháti bho be mámbák chak besí Mandem. Ne apeme bo bachak bati tándrámot. ⁶ Báriji nkwo be Mandem anánjá nyaka bo Sódóm ne Gomóra mpok yi átó ngo are. Asónj bho krokotok, be eyə émbák mbə erij ntá bo abhen bábhíkí bhəj mpok ne yi. ⁷ Mpok yə, apémé Lot mmu achí chak, yi mmu bepə barak epúsi ane bó bebú bho bákà, áchye nyaka yi esəjəri anti. ⁸ Achəko nyaka ne bebépti bəbhə, angə nəkə bebépti barak ane bə bákà yéntiki nywəp ne angok nəkə bepə menyinj ebhen bo bərəm. Bebepti menyinj ebhə béchənti nyaka ntí eni amem tontó mbənyune yimbəj achi nyaka mmu chak. ⁹ Menyinj ebhen bétəj bhesə be Mandem Acha arinj ndu áfere bo abhen bákà menyinj mbə enyú bo Mandem bábhəj bəkə, ne ndu átəmsi bo abhen bápú chak, be ntəmsi yap ambak ne bho te ndú nywəp enen manyé. ¹⁰ Arinj nkwo bərəkə ntianywəp ane mməet eyap éjwaka be mánkə ne bo abhen bábyak befəjə ebhen bəbhəjə betanj.

¹¹ Yəndu boángel bacha bho ndú betanj bápú rəm bebépti menyinj. Bápú səkəti bhə ne bápú rəm ebəbə éti yap besí Eta Mandem. ¹² Ke batəjə nse bho bərəm menyinj mbə enyú mməet eyap étəj, mbə nyábhi ené bábhe chí be mankem mangway. Bábhəj bəway bho mbə nyábhi. ¹³ Bábhəj béchye bho esəjəri mbənyune bə bəchye bo bachak esəjəri. Bo abhen báyanj menyie nepém, Manjáak amap chí bəkə nə yé chí ne ngósi chuuu. Bepij ebhap bétwə ne ntánwəp ntá yəka. Báchəko ne bhe manyié nenyié ke bákà chí bebépti menyinj ebhen béchye bo manjáak. ¹⁴ Ne bákà barak épusi ne amik, ne ekwak bəkə bebú epu may bo anti. Bárwə bo abhen bábhíkí noko Yesu. Bati yap achi chí bati bó ngwáy. Ntəmsí Mandem anánj achi ne bho. ¹⁵ Bárə mbi ane achi chak, mánəm ebhi. Bákà chí mbə Bálam, * Mmə Boas ákəj nyaka bəkə bebú be ámbəj nsáy-nkáp, ¹⁶ ke báji yi éti bebú ebhi. Ekə mərəjə batu ane apu rəm kepi arem kepi ntá yi ne eyəjə nkwanjwan, akə yi andə ebhokori enyinj ene yi ákə nyaka.

¹⁷ Batəjə nse bhə báchi chí babhok manyiep ane manyiep apú nyáy are. Báchi mbə nebhanj enen mbəép apəkə ne manyiep kefú are ánkwén. Mandem aghókó ebhak ene égiri pyəə abhəre ntá yap. ¹⁸ Bápənyu, mándeme nəkə menyinj ebhen bechi chí echinjti. Mánú nkwo berwə bo abhen báyanj befap mməet ne nkwo bho abhen bəkwené bechi ne bho. Mánú ménjókóti bhə bé mánkə

nókó bepə barak épusi ane mməet eyap éjwaka be bə mánkə mbə enyú bó babhəj bákə. ¹⁹ Báfye bho bariəp bəkə mánkəysi be chəj bó mámbəj ngəngəj bekojə netəj enese, ené bó babhəj bachi basémé bebú. Yéntiki enyinj ené ebhəjə betanj amfay mmu, mmu wu ábhák chí nsem ntá enyinj eyə. ²⁰ Mbák bo mándinjí Yesu Kristo mmu áchí Acha ne Mpəme ywese, ne mámbəe menyinj mmik ebhen bégwət bho gwət, ke mámpet mándə menyinj ebhə mengwət bho ne betanj ndú nepém enap, nte ane bə bábhák aré ábep ancha ane bó bachi nyaka are mpok bábhíkí re riñi Yesu Kristo. ²¹ Eri nyaka mbəj be báké riñi enyú mmu abhak chak écha bo berinj, ke mámpet mánjibhiri mməet, mándə bebhé Mandem áchye, kepere kojə bho. ²² Enyinj ené éfakari ne menyú bo bho étəj be bakay ané arəm be, “Mmú ágwə enyinj ampətnsem anyie yə”, ne be, “Báso akók ampətnsem anyóp mməet ndú batəp”, achi tetep.

3

Enyinj Pita areme éti netwə Yesu

¹ Bəma, né chí ekáti ené ejwi bepəy ndu bekáti ebhen nsinj bhe. Ndu bə bepəy menkem, nchí tik be menyinj ebhen mánánj báriji, ndu bekwak mámbəj nkaysi ane achi chak. ² Nsij bəkə mántik nəkə menyinj ebhen baremé kepiñti Mandem bərəmé téntep be bəbhəj befakari, ne be mántik nkwo menyinj ebhen Acha mmu achi Mpəme ywese afəere ntá bənto aghati bhe be mánkə nəkə. ³ Enyinj mbi ene bábhəjə berinj chí be mpok ane netwə Yesu Kristo ársbhé kekəwət, bo bátwə chəj abhen báway bhe éti menyinj ebhen mánókó, mánkə nəkə chí bebépti menyinj ebhen befú bə anti. ⁴ Chəj mámbəbhe nəkə bhe be, “Yí afyé nyaka bariəp be ápətnsem, atwə ké? Tesáy botayese bágú, menyinj bəbhəet chí enyumót mbə mpok ane Mandem ághókó mmik.” ⁵ Bəghəkəntik bə Mandem aghókó mfay téntep chí ne eyəjənyu eyi, akə mmik afú ndú manyiep amen achi nyaka mbənkem. Ne manyiep ke yi ásré ághókó mmik. ⁶ Ne nkúbhé manyiep ke Mandem áchəjñti mmik. ⁷ Ne nkúbhé eyəjənyu ke Mandem abhəre mfay ne mmik, ke anəjə bo abhen bápú mbə enyú bo Mandem bábhəjə bəbhak, ndú nywəp manyé.

⁸ Ke abhén ekəj, bábhíkí bhəj bəghəkəntik enyinj ené émot! Ne Eta Mandem, nywəp nemət nechi mbə nká mamié, ne nká mamié achi mbə nywəp nemət. ⁹ Mbək bho bákaysi be Mandem áchəjñti mpok tontó ndu bəbhəre bariəp ami. Apú chəjñti mpok mbə

* 2:15 Bálam abhəj nyaka beyá ekwak bebəjə akap ane mfə Bálak áyanj bechye yi, kpát aka bəkə bebú ntá bo Israel. Nəmba 11.22-24, 22.16.

enyu bɔ́ bákáysí. Akɛp chi nti ne bhe, ndu ápú yan be yé mmu angu anɛm. Ayàn chi be yéntiki mmu ántíknsɛm ndü bebá bhi. ¹⁰ Ke nywɔp enɛn Yesu Acha ápètnsɛm nétwɔ chɔŋ mbɔ ngép. Mpok yɔ, chɔŋ nebu néngwat wóóó ne eyɔŋ etanatan, nénémsi. Yéntiki enyiyi ené echi amfay énsayri amɛm ngó, enɛmsi. Ne mmik ansoŋɔ ne yéntiki enyiyi ene echi aré.

¹¹ Tëndu menyiyi ebhen menkem bebhɔŋɔ chɔŋ besayri, ménɛmsi enyu eyɔ, ébhíki ri nɔ be yéntiki mmü ywɛka ámbáéré nepém eni pépép, ambak mbɔ enyü mmu Mandɛm ábhóŋɔ bebhaka? ¹² Ne ndü mándɔŋ ne nebhakánti nywɔp enɛn Mandɛm átwɔ, ku nókó ká yéntiki enyiyi be néntwɔ ayak. Ndü nywɔp enɔ, ngó ásoŋ mmik nkem, ne besɔŋɔ ngó ménku yéntiki enyiyi ene echi amfay ensayri. ¹³ Ke békoŋɔ bariɛp Mandɛm, sénɔŋ mfay nkɔ ne mmik nkɔ. Yéntiki mmu anɛ ábhákánti aré, ábhak chak besí Mandɛm.

¹⁴ Abhén ekɔŋ, tëndu mándɔŋ ye be menyiyi ebhen memfakari, fyé ká betan ndu beku Mandɛm angɔ be báchi pépép, kebhoŋ bekwéné, ne be besí Mandɛm kpák achi ne bhe. ¹⁵ Ne sɔt ká ekébhénti Acha mbɔ mbi ané yi áchyé bho be mándó yi ámpémé bho. Echi nkúbhé mbɔ enyü mómayese Pól mmu sékɔŋ ásíŋí nyaka nkwo ntá yɛka ne neriníndak enɛn Mandɛm achye yi. ¹⁶ Asíŋ, andɛmɛ nɔkɔ amɛm bekáti bhi menkem éti menyiyi ebhen. Mbak menyiyi bechi amɛm bekáti ébhen yi asíŋí ebhen bébɛmɛt bejwimɛm. Ne bo abhen bábhíki rinji menyiyi ebho, ne bábhíki te kpirí, báylbhiri menyiyi yi asíŋí, mángati nɔkɔ bho chi menyiyi bechak ebhen bepú ndóŋ amɔt ne menyiyi ébhen yi asíŋí. Ndu bákà nɔ, bábhini chi ménémé amɛt.

¹⁷ Abhen ekɔŋ, tëndu báriní menyiyi ebhen ambi ambi, sɔt ka mpok bé bekwéné bo abhen hápú bhære bebhé béké pokó bhe mándɔp chi bo abhen bábhíki te kpirí. ¹⁸ Ke dók ká ambi bego ndü nerinji anɛ bárinji Yesu Kristo mmu achi Acha ne Mpɛme ywese, mándak ambi bégó ndu bébhak enyuné beríndu bhi bébhak ne bhe. Kenókó kémbak ne yi néne, ne mpoknkem.

Ekáti Jón ene mbi

Nti ane Jón ásíní ekáti ene

¹ Ekáti ene érem éti Eyoñ ene echi te mpok ane bábhíkire ghoko mmik. Séghók éti yi, séghó yi ne amík, séyíni yi, ne sétok yi ne amo. Eyoñ áchye Nepém. ² Nepém abhési nyaka ne ségho yi, ne sérém éti yi. Séghati bhe éti Nepém. Abhíki bhøj ngwenti ne achi nyaka ne Eta ke ábhesi ntá yesé. ³ Séghati bho éti mmü ane séghó, ne séghók menyin ebhen yi átónó, bé be nkwo mámbøj nechemémuet ne bhese. Ne, sayri sayri, nechemémuet enese eno nechi ne Eta ne Mýwi Yesu Kristo. ⁴ Nchí siñ be menyin ebhen be manák amese anjwi poot.

Mandem achi Bediere

⁵ Mbok ane Mýwi áchye bhese be séngáti bhe achi be, “Mandem achi Bediere, ne ejuri epu ne yi wawak.” ⁶ Mbák sérém be sébhøj nebhármuet ne Mandem, ke sénko noko amem ejuri, no sésé chi nsé, ne sepu kono tetep ane Mandem ákú séríní. ⁷ Ke mbák sékó ndü bediére mbo enyu yimbøj áchi Bediere sébhøj nechemémuet ne bati. Ne manøj Mýwi Yesu anso bhese amfere ndü bebú menkem. ⁸ Mbák séndém be sepu bõ bebú, nó sérwõ chi mmuet ne tetep apú amem bati yesé. ⁹ Mbák sénsu bebú bhese ntá Mandem, áføjori bhese, ne amfere besé bebú anti, ankú sémbak pépép besí bhi. Yí apú nók bebhure bariep ami, ne ndiere enyinj ene echi chak ké yi ákú. ¹⁰ Mbák séndem be sébhíkire ku bebú wáwák, nó sésöt Mandem mbo nsense, ne nó Eyoñ eyi épú amem bati yesé.

2

Kristo até besí Eta éti yesé

¹ Bõbha, nti ane mésiñ be menyin ebhen chi be ménkwák bhe báké ku bebú. Ke mbák mmu akú bebú, sébhøj mmu amot ane até besí Etayese éti yesé ne ánikmuet be yi amføjori bhese. Mmü wu chi Yesu Kristo mmu achi chak besí Mandem. ² Yi ke achi akap ané ápõko bebú bhese. Ne éti yi, Mandem áføjori bebú bhese, ne puyé ndiere bebú ebhese, ke bebú bo mankem.

³ Ne enyinj ene ékú séndinji be serop chi bo abhen bárinji Mandem chi nekú ane sékú menyin ebhen yi áyán sénkú. ⁴ Mmu ane árem be, “Ndinji Mandem” ke yi kebháká ku menyin ebhen Mandem áyán bo mankú achi nsense ne tetep apu ne yi. ⁵ Ke yé agha ane ábhüere Eyoñ Mandem, ekøj Mandem ejwi yi anti poot. Eyo ke ékú séndinji be sebhare

mmuet ne yi. ⁶ Mmu ane árem bé abhat mmuet ne Mandem, abhøj bebhüere nepém eni mbo enyü Yesu ákú nyaka.

Ebhé esí ene echi eko

⁷ Abhen ekøj, ebhé ene mésiñ ntá yeka néne épú ebhé eko. Chí nkúbhé ebhé ene bárinji te mpok ane bábhø bekoño Yesu. Ebhé éré chi enyinj ene mánan bághókó ne batü. ⁸ Yé no, nchí siñ be éti ebhé eko ene éton kponorøj ndü nepém Yesu ne ndü nepém eneka, mbonyune ejuri éfaët, ne bediére ebhen tetep ménánj béghø.

⁹ Mmü ane árem be, “Nchí kò amem bediére” ke ampap noko nti manó, abhuet amem ejuri. ¹⁰ Mmü ane ákøj bati, ákò amem bediére. Ne yényinj épú bhak ndü nepém eni ene ékway beku yi ankwen ndü bebú. ¹¹ Ke mmü ane ápábhé mómayi, achi amem ejuri ne ákò amem ejuri, kerinj ebhak ené yi áronj mbonyune ejuri ene yi achi amem ékú yi achi mbo nnémámik

Ebhiki ri menyie ekøj ne mmik

¹² Bõbha, nchí siñ ntá yeka mbonyune Mandem aføjori bebú ebheka éti Yesu Kristo. ¹³ Botá, nchí siñ ntá yeka mbonyune bárinji yi Mmu ánán achi nyaka te mpok bábhíkire ghoko mmik. Besak, nchí siñ ntá yeka mbonyune mánu ne mbámbu, krate básöt awónem. ¹⁴ Bõbha, nchí siñ ntá yeka mbonyune bárop chi bo abhen bárinji Eta. Botá, nchí siñ ntá yeka mbonyune bárinji mmu ane ánán achi nyaka te mpok mmik ábhíkire bho. Besak, nchí siñ ntá yeka mbonyune bábhøj betanj ne Eyoñ Mandem echi amem bati ayeka, ne máné ne mbámbu básöt awónem

¹⁵ Báké nyie ekøj ne mmik, ne yé chí menyinj mmik. Ekøj Eta epu amem nti mmu ane ányie ekøj ne mmik. ¹⁶ Menyinj ebhen bo báfyé ngonjo aré ndü béchyé bho manák, ne menyinj ebhen amík ayese ákwèn are enkú sémbøj ekwak bebhøj bho, ne beyá menyinj ebhen békú bo abhen bábhøj bho báyøjmuet, bõ menkem befü chi ndü mmik bebú-ne. Bépu fu ná Eta. ¹⁷ Ne mmiki ne áfúere fuet ne menyinj ebhi ebhen bo mánwaka bebhøj. Ke mmu ane ákú menyinj ebhen Mandem áyán bo mánkú, ábhak nepém mpoknkem.

Mümpap Kristo

¹⁸ Bõbha, mmik arøj chi kekwo memay. Báké ghokontik be séghati nyaka bhe be mümpap Kristo átwõ. Yé chí néne, beyá bömpap abhen Kristo mánanj bátwõ. Eyo ékú bese sérínji be mpok ane mmik ámay achi kekwo. ¹⁹ Bömpap bho báfü chi ndü nkwo ywese. Ke bápú nyaka mbøj bõ-bhese. Mbo báchi bõnkwo ywese tetep, mbu bárop ne bhese. Ke báró bhese be émbák kponorøj

be bápú ne bhese. ²⁰ Ke mbák chi bhe, bápú enyu eyo, mbonyune Mmü ane achi Nyánjá * anéné bhe amik, ne be mankem báriñi tetep Mandem. ²¹ Mpuñi be be bábhíki riñi tetep. Nchí siñ be chi ndü báriñi tetep ne báriñi be baraká nsé apu fu ndü tetep Mandem. ²² Sayri sayri, nsense chi agha? Chi mmu ane abhíki ka be Yesu chi Mpeme ane Mandem afyé nyaka barietep be áto. Enyü mmu wu ke achi mümpap Kristo. Abhíki noko Eta ne Mmo. ²³ Mmü ane ábhíki ka be Mmo achi Mpeme ane Mandem áto apú kway bebhak mmu Eta. Ke mmü ane árem kponoror be Yesu achi Mmó Eta, abhön nebharémuet ne Eta. ²⁴ Dó ká menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbák amem bati yeka. Mbák mándó menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbák amem bati ayeka, bápú ró bebhak ndü nebharémuet ne Mmo ne Eta. ²⁵ Ne enyinj ené Kristo yimbön afyé barietep bechye bhese chi nepém enen nebhiiki bhön ngwenti?

²⁶ Nsiñ be menyinj ebhen be ménka mándiñi dóbho nó báyan berwo bhe. ²⁷ Ke Kristo achyé bhe Efónó Bedyere Mmu achi ne bhe. Bábhíki chep ye mmu ane ákway beton bhe menyinj ebhen bechi tetep. Efónó Bedyere áton bhe menyinj menkem ne yéntiki enyinj ene yi áton bhe echi tetep. Nsé apu are. Nchí ghati ye bhe be, nkúbhé mbo enyü Efónó Bedyere áton bhe, báké ró bebhak ndü nebharémuet ne Mmo.

²⁸ Bóhha, báké ró bebhak ndü nebharémuet ne Mmo, be mpok ane yi ápétsem fá amik, mámbóni manák begho yi, kebhon becháy ne ntíánwóp besí bhi mpok yi átwó. ²⁹ Báriñi be yi achi chak besí Mandem. Bábhön ye berinj be yéntiki mmu ane ákú menyinj ebhen bechi chak besí Mandem achi mmó Mandem.

3

Erinj ene bó Mandem echi kekari ne ene bó Satan

¹ Ghó ká ndu Etayese áre kon bhese. Akon bhese tontó kpát ábhíñi bhese be bóhhi, ne sechi bóhhi tetep. Ntí ane bó mmik babhiki riñi be sechi bó Mandem chi be bábhíki riñi Mandem. ² Abhen ekon, séchi bó Mandem néne, yé nó, bábhíki tön bese enyu sébhak mburé mpok Kristo ápétsem. Enyinj ene sériñi chi be mpok yi ábhèsi chon sémbak mbo yi mbonyune séghó enyu yi achi. ³ Ne yé agha ane ábhákanti be chon émfakari enyu eyo, ábhàre nti eni pépép mbo Kristo.

⁴ Yéntiki mmu ane ákú bebú, chi mmu ane ápu bhàere bebhé Mandem, ne béka bebú chí bekwen bebhàere bebhé Mandem. ⁵ Báriñi be Yesu atwó nyaka fá amik chí befere bese ndü

nepemé bebú, ne bebú bépú ne yi. ⁶ Yé mmu ane ábhat mmuet ne Kristo ke andak ambi beka bebú apú. Mmu ane ábhuet beka bebú áton be yi abhíki re gho Yesu ne abhíki riñi yi wáwák.

⁷ Bóhha, báké ró yé mmu ándwó bhe. Mmu ane ákú menyinj ebhen bechi chak achi chak mbo Yesu. ⁸ Mmu ane áron ambi beka bebú, chi mmu Satan, mbonyune Satan abho beka bebú te ndü nebhónet. Ntí ane Mmo Mandem átwó fá amik chí bechönji betik Satan.

⁹ Mmü ane áróbhé chi mmó Mandem, apú pere ka bebú mbonyune nepém Mandem nechi ne yi. Ne apú kway beron ambi beka bebú mbonyune Mandem ákú yi abhön nebhe nekó. ¹⁰ Ghó enyinj ene ékú séndiñi bo abhen bachi bó Mandem ne abhen bachi bó Satan nó. Yé agha ane ápu ka menyinj ebhen bechi chak besí Mandem apú mmó Mandem. Echi enyumót ne mmü ane abhíki kon nti.

Bo Mandem babhön bekon bati

¹¹ Enyinj ene bághókó te nebhónet chi be sébhön bekon bati. ¹² Séké bhak mbo Ken mmu achi nyaka mmó Satan, mbámbo, ékú awáy mómayi Abel. Awáy manó ndaká yi? Awáy manó mbonyune menyinj ebhen yi ákú bebep nyaka, ke ebhen manó bebhak chak besí Mandem. ¹³ Bóhha, éké bhak ye enyinj maknkay ntá yeka mbák bó mmik bápáp bhe. ¹⁴ Sériñi be séfú ndü newú séchwe ndü nepém mbonyune sékon bati bónkwo. Mmü ane ábhíki kon nti múnkwó abhuet ndü newú. ¹⁵ Yéntiki mmu ane ápáp nti achi ngwayti bho. Ne báriñi be nepém enen nebhiiki bhön ngwenti nepú bhak ne ngwayti bho.

¹⁶ Enyinj ene ékú séndiñi enyinj ene bábhñi be ekon chi neche ane Yesu áchyé nepém eni éti yese. Ne bese nkwo sébhön beka, yé chi newú, éti bati. ¹⁷ Mbák mmu abhön menyinj mmik ke aghó nókó mómayi angwót nti ne yi, ná ekon Mandem ebhak yi anti? ¹⁸ Bóhha, séndo berem chi ne eyononyu be sékon bati. Séntón tetep be sékon bati ndü menyinj ebhen séká.

Ekon ene sébhónó ne bati efyé bhese nti besí Mandem

¹⁹ Ekon ene sébhónó ne bati ke ékwák bhese babhön séndiñi be séchi bó Mandem mmu achi tetep. Eyo éfyé bese nti ndü mpok ane sénikmuet ntá Mandem, ²⁰ Yé chí mpok ane bati yesé áton bhese be séchi bó bebú, sépú bhön becháy besí Mandem mbonyune nkaysi Mandem achá ane achi amem bati yese ne yimbön arinj yéntiki enyinj. ²¹ Abhen ekon, mbák bati yese ápu ji bhese sépu bhön becháy besí Mandem mpok sénikmuet. ²² Ne áchyé bhese yéntiki enyinj ené sénikmuet be yi anchye bhese mbonyune sébhàre bebhé bhi ne sékú menyinj ebhen béchyé yi manák. ²³ Ne ebhé eyi chí be sénokó Yesu Kristo

* 2:20 Ane achi Nyánjá: Kristo.

mmu achi Móywi ne be sénkəŋ bati nkúbhé mbənyú yi aghati bhese be senka. ²⁴ Bó mankem abhen bábhəre bebhé Mandem chí bō abhén bábhónjə nebhərémməet ne yi, yi abhónjə nebhərémməet ne bhə. Ne enyinj ene étəŋ bhese be Mandem achi ne bhese chí Efónjə yi mmu yi achye bhese.

4

Enyú enyinj ene éfú ntá Efónjə Mandem

¹ Abhen ekəŋ, báké noko yéntiki Efónjə, ke bábhəŋ bechak ene echi ansem enyinj ene mmu árəm ndu beghə mbák chí Efónjə Mandem mbənyune, baremé kepinti nsé báya fá amik. ² Enyinj ene éká mándinjə mbák Efónjə Mandem achi ne mmu chí be yé agha ane árəm kponorəŋ be Yesu Kristo asət nyaka mməet nkwaŋwanj atwó fá amik, Efónjə Mandem achi ne yi. ³ Ne yéntiki mmu ane ápu rəm kpónjórónjə be Yesu atwə nyaka fá amik mbə nkwaŋwanj, efónjə ene ébhak ne yi epu fu ntá Mandem. Enyumu mmu wu ábhəŋ chí efónjə múmpap Kristo ane bághòk nyaka be átwó fá amik, ne anəŋ achi fá amik néne.

⁴ Ke bəbhə, báchí bə Mandem, ne mánanj mánu ne baremé kepinti nsé básət awónem, mbənyune mmú ane achi ne bhe atəŋ achá ane achi fá amik. ⁵ Baremé kepinti nsé chí bō mmik ane. Éti yə ké bə bátəŋ menyinj ebhen bechi chí nkaysi bō mmik ne bō mmik bághòk bhə. ⁶ Ké séchí bə Mandem ne yéntiki mmu ane árinjə Mandem ághòk enyinj ene sétəŋ. Mmu ane apu mmú Mandem apú ghok bhese. Enyu eyə ke sérinjə mbák Efónjə Mandem mmu ákwə bə mándinjə tetep ane Mandem ke achi ne mmu, ne mbák efónjə ene érwó bhə ke echi ne mmu.

Mandem akəŋ be se, ne sébhəŋ be kəŋ bati

⁷ Abhen ekəŋ, séndók ambi be kəŋ bati mbənyune ekəŋ éfú chí ntá Mandem. Ne mmu ane akəŋ bə achí mmó Mandem ne arinjə Mandem. ⁸ Mmu ane abhíkí kəŋ bə, abhíkí rinjə Mandem mbənyune Mandem chí Mmú ekəŋ. ⁹ Mandem atəŋ ekəŋ ene yi ábhónjə ne bhese ndú átó Njanja Móywi fá amik be sémfáét ntá yi sémbónjə nepém. ¹⁰ Séngó ekəŋ ene mbəŋjə ndu échí. Puyé be sekəŋ Mandem, ke chí bé Mandem akəŋ bhese kpát ató Móywi mbə akap ane ápókó bebá bhese, be yi amfonjəri bhese. ¹¹ Abhen ekəŋ, tэндu Mandem akəŋ bhese tontó enyu ene, sébhəŋ be kəŋ bati nkwa. ¹² Yé mmu abhíkí re ghə Mandem ne amik. Ke mbák sénkəŋ bati, Mandem ábhak ne bhese ne ekəŋ eyi enjwi bhese anti pəot.

¹³ Ne enyinj ene éká séndinjə be séchí ne Mandem mpoknkem ne be yi achí ne bhese mpoknkem chí Efónjə yi ene yi achye bhese. ¹⁴ Séghə ne amik, ne sérəm be Eta ato Móywi Yesu fá amik mbə Mpeme yéntiki

mmu. ¹⁵ Yé agha ane árəm kponorəŋ be Yesu chí Mmó Mandem, Mandem ábhəŋ nebhərémməet ne yi, ne yi ábhónjə nebhərémməet ne Mandem. ¹⁶ Besé babhəŋ sérinjə ye ne séndók be Mandem akəŋ bhese tontó.

Mandem chí Mmú ekəŋ, ne mmu ane ákəŋ bati ábhəŋ nebhərémməet ne Mandem ne Mandem ábhatmməet ne yi. ¹⁷ Enyu ene sékway berinjə be ekəŋ Mandem ejwi bese anti pəot chí be nywəp Mandem átəŋ bə sepú bhəŋ becháy, mbənyune séchí mbə Móywi ndú nepém enesé fá amik. ¹⁸ Becháy bépú ndú ekəŋ. Ekəŋ ene éjwi pəot éfere mmu becháy anti. Mmu ane becháy bechi yi anti ácháy chí ntəmsi. Ne mmu ane ábhónjə becháy chí ane ekəŋ Mandem ebhíkí jwi yi anti pəot. ¹⁹ Sebəŋjə ekəŋ amem bati mbənyune Mandem ayambi akəŋ bese. ²⁰ Mbák mmu árəm be akəŋ Mandem ke ampap nti nkwa, nə mmú wu achi nsense, mbənyune mbák mmu abhíkí kəŋ nti nkwa ane yi ághə, ná yi ákway be kəŋ Mandem mmu yi apu ghə ne amik? ²¹ Ne ebhə ene Mandem achye bhese echi be mmu ane akəŋjə Mandem abhəŋ be kəŋ nti nkwa nkwa.

5

Mmu ane anoko be Yesu chí Kristo achi mmó Mandem

¹ Yéntiki mmu ane ánókó be Yesu chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó achi mmó Mandem. Ne yéntiki mmu ane ákəŋ chí ákəŋ móywi nkwa. ² Sérinjə be sekəŋ bō Mandem tetep mbák sékəŋ Mandem ne mbák sébhəre bebhé bhi. ³ Bekəŋ Mandem chí bebhəre bebhé bhi. Ne bebhəre bebhé bhi puyé etanjé enyinj, ⁴ mbənyune yéntiki mmu ane Mandem áchyé nepém nekə ánu ne mmik ansəre noko chí awónem. Ne enyinj ene éká sénú sənəst awónem chí ndu sébhəŋ neka be Yesu achí Kristo. ⁵ Agha átəŋ ancha mmik? Chí ndiere mmu ane ánókó be Yesu chí Mmó Mandem.

Mbəŋ Mandem achi ntisie ntá Yesu Kristo

⁶ Né chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó. Atwó fá amik, bajwiti yi ne manyiep. Etaré nókó manəŋ mi arak amik. Ne Efónjə Bedyere achí ntisie be Yesu Kristo árəm chí tetep. ⁷ Ene étəŋ bé batísie abhen bərəm bé Yesu chí Kristo báchí bərat. ⁸ Batísye bhə bati árat chí Efónjə Bedyere ne manyiep, ne manəŋ, ne bərəm chí enyinj émət. ⁹ Mbák bakwaŋwanj bərəm menyinj ebhen bə bərinjə sənoko bhə. Sébhəŋ yé menoko enyinj ene Mandem árəm éti Móywi éncha ene nkwa árəm mbənyune yi achí Mandem. Ne Mandem até ntisie éti Móywi. ¹⁰ Echí ye be yé agha ane anoko Mmó Mandem, árinjə amem nti eni be enyinj ene Mandem areme éti Móywi echí tetep. Bō

abhen bábhíkí noko bárèm be Mandem àsè chi nsé mbonyune b3 bábhíkí noko enyiy ene yi árèm 3ti M3ywi. ¹¹ Ne enyiy ene Mandem árèm 3ti M3ywi chi be yi áchyé bhese nepém enen nebhíkí bh3y ngwenti ne nepém eno néfù chi ntá M3ywi. ¹² Echi ye be yé agha ane ábháré mmuet ne Mm3 Mandem, ábh3y nepém enen nebhíkí bh3y ngwenti. Ne mmu ane abhíkí bhat mmuet ne Mm3 Mandem abhíkí bh3y nepém eno.

Be3y3 ngwenti

¹³ Nsiy menyiy ebhen ntá yeka bo mánókó Mm3 Mandem ndu beku mándiyi be mána3y bábh3y nepém enen nebhíkí bh3y ngwenti. ¹⁴ Ne mpok sénikmuet sépú makati mbonyune sériyi be yéntiki mpok ane sénikmuet 3ti enyiy, áchye bhese y3 mbák enyiy ene séyá3y éko nd3y am3t ne nkaysi yi. ¹⁵ Ne mbák seriyi be sénikmuet yi ángók bhese, sébh3y ye béríyi be yi aná3y áchyé bhese yéntiki enyiy ene sénikmuet be yi anchye bhese.

¹⁶ Mbák mmu yweka áng3 nti mmú Mandem ndú ákà bebú ebhen bepu tw3 ne newú, ánikmuet ntá Mandem ne ch3y Mandem anchye mmú wu nepém. Bebú bechi ebhen bétw3 ne newú, ke mbíkí rem be mmu ánikmuet 3ti mmu ane ákú enyú bebú ebh3. ¹⁷ Bekwéné menkem chi bebú. Ke bebú bechi ebhen bepu tw3 ne newú.

¹⁸ Sériyi be mmu ane Mandem áchyé yi nepém nek3 apú pere k3y beku bebú mbonyune Mm3 Mandem achi ne yi ne ákém yi enyu ene Satan apu kway beku yi yényiy. ¹⁹ Sériyi be sechi b3 Mandem ke b3 mmik mankem báchí am3 mbámbu. ²⁰ Sériyi bé Mm3 Mandem atw3 anéné bati ayese amem be séndíyi Mandem mmu achi tetep. Néne, sebhare mmuet ne Mandem mb3 enyú sébháré mmuet ne M3ywi Yesu Kristo. Yi aywíntí ké áchí Mandem tetep ne yi ké áchyé nepém enen nebhíkí bh3y ngwenti. ²¹ B3bha, báké bh3y yényiy beku ne b3 mandem nsé.

Ekáti J̄n ene ejwi bebay

J̄n atò bakak ntá bo abhen yi ásiñí ekáti ene

¹ Me J̄n m̄nti bakoŋo Yesu amət kē nchí siñ ekáti ene. Nchí siñ ntá ye, wə máyese ane Mandem áyábhé ne ntá b̄bhe. Nkəŋ be tetep, ne puyē chí me awánti kē nkón bhe. Yěntiki mmu áchák ane áriñi tetep Mandem akəŋ be. ² Nkəŋ be mbənyune besé séríñí tetep ane ábhák amem bati ayese ne abhak ne besé te ndü neŋokómik enen nétwə. ³ Mandem Eta ne Yesu Kristo mántón besé ber̄indu, mángó bhesé ntínso, ne mánychye bhesé kpák ndu sékóno tetep Mandem ne ndü sébhòn ekəŋ ne bati.

Sénkónó tetep sénkəŋ bati

⁴ Mb̄ŋ nyaka beyá manák ndu betemeri mbək b̄bhe ne beghə be b̄ó bákóno tetep Mandem nkúbhé mbo enyü Mandem Eta ághátí besé sénká. ⁵ Máyese, nchí níkmuet be sénkəŋ bati. Ene épu ebhé ekə. Méchyè wə chí nkúbhé ebhé ene séríñí te mpok sebho bekoŋo Yesu. ⁶ Ne ekəŋ ené tetep chí beka enyíñ ene Mandem ághátí bhesé senka. Ebhé Mandem érem be sénkəŋ bati nkúbhé mbo enyü bághókó te nebhónet. ⁷ Nchí rem nə mbənyune b̄ó abhen bār wə bati bachi yěntiki ebhak. Bábhíkí ka be Yesu Kristo atwə nyaka fá amik mbo nkwāŋwāŋ. Enyü mmü wu achi mmu amət ndü mpáy bho abhen bār wə bho, ne achi m̄mpap Kristo. ⁸ Sət yeka mpok bé bāké ka betik ndándem, kebhoŋ nsáy ndü betik ebhə. Sət ká mpok enyu ene bábhòn nsáy yeka nkem.

⁹ Diñi ká be yē agha ane ápu pere koŋo menyíñ ebhen Kristo átónó, ke ámaka nkaysi achák aré, apú bhat mmuet ne Mandem. Ke mmu ane áròŋ ambi bekoŋo menyíñ ebhen Kristo átónó, Eta ábhák ne yi, Móywi nkwo ábhak ne yi. ¹⁰ Etəŋ ye be mbák mmu átwə ntá yeka ane átòŋ menyíñ ebhen bepú ndón amət ne ebhen Kristo átónó, yē mmu yweka áké syepti mmü wu amem eket eyi. Yē chí bekaka yi bāké kaka. ¹¹ Nchí rem nə mbənyune yěntiki mmu ane ákaka enyü mmü wu áchəm mmuet ne yí ndü bebá ebhi.

Beyəŋó ngwenti

¹² Mb̄ŋ beyá menyíñ bechak beghati bhe, ke mbíkí yaŋ befyə bho menkem amem ekáti ene. Mb̄ŋ nkaysi bétwə beghə bhe be séndem kepí besí ne besí, bé manák amese anjwi poot.

¹³ Bə mómayeka ane ngoré ane Mandem áyábhé bátò bhe bakak nkwo.

bátò wò bakak. Kaká yěntiki mmuere wa ane achi ndù nkwo Mandem abhen awu.

Ekáti Jón ene ejwi berat

Jón átò bakak ntá mmu ane yi ásìnjí ekáti ene

¹ Me Jón mǔnti bakoŋo Yesu ke nchí sɪŋ ekáti ene. Gáyos, nchí sɪŋ ntá ye, wò mmu nkónó tetep.

² Ane ekon, nchí níkmuet be óké me, ne be yěntiki enyɪŋ embak sayri ne wò nkúbhé mbò enyũ nepém ene mbò mmu Mandem nechi sayri. ³ Mbòŋ beyá manák mpok ngókó enyɪŋ ene mbòk bómaye se ndù nnyén Yesu bátwó fá baghati bese. Bághátí bhesé be wò ochí mmũ tetep ndù mbi Mandem nkúbhé mbò enyu, sayri sayri, ókónó tetep. ⁴ Yi ékwáy bechye me manák écha beghok be bóbha bákóno tetep Mandem?

Eri bekwak bo abhen bátònŋ Eyon Mandem

⁵ Ane ekon, ókà betik Mandem erírí ndù ókè m bònkwò erírí, sayri sayri, abhen bachi manko. ⁶ Bághátí Nkwò Kristo abhen fá éti ekon eye ne berítí menyɪŋ ebhen ókà ntá yap. Mpok ane bò bárò beron ambi, chye bhò nekwak enen nékwáy ndù betik Mandem ebhen bo bákà. ⁷ Bákò chí beka betik Kristo. Éti yò bápú sòt yé nekwak ntá bo abhen bábhíkí riŋi Mandem. ⁸ Besé babhònŋ sébhònŋ ye bechye menyũ bo bhò nekwak be sémbák bati baká betik ne bhò ndu beghati bho tetep Mandem.

Diyotrifis ne Demétriyos

⁹ Nsɪŋ barónŋ ekáti ntá nkwo Kristo abhen awu, ke Diyotrifis mmu ákónŋ bebhak mǔnti, abhíkí fyé ntí ndù enyɪŋ ene mérèm. ¹⁰ Mpok ntwó awu chon mbure ndak ane ne enyũ yi áchònŋti nnyén ena besí bònkwò. Ebhíkí émay nò. Yimbònŋ apú ka besyepti batí bònkwò ne ákànŋ te bo abhen báyanŋ beka nò, ne abók bhò be mándò Nkwò Kristo.

¹¹ Ane ekon, óké ñokò ebéptí epɪŋ. Ñokò chí enyɪŋ ene érí. Mmũ ane ákà berí chí mmu Mandem, ke mmu ane ákà bebú ábhíkíre ghò Mandem. ¹² Yěntiki mmu ndù eká Mandem árèm erírí éti Demétriyos. Yé chí nepém eni nétònŋ be akon tetep Mandem ne achi erítí mmu. Bárɪŋi be enyɪŋ ene mérèm echi tetep.

Beyonó ngwenti

¹³ Mbòŋ beyá menyɪŋ béghátí bhe, ke mbíkí yan besɪŋ bò menkem amem ekáti ene. ¹⁴ Nnókó be nchí twò chon beghò bhe mandú mpok. Mpok yò, chon séndem kepi besí ne besí.

¹⁵ Kpák Mandem ámbak ne bhe. Mamuere bhe mankem ndù nkwo Mandem abhen fá

Ekáti Jud

¹ Me Júd ke nchí síj ekáti ene. Nchí múbetok Yesu Kristo ne nchí manɔ Jems.

Nchí síj ntá yeka bo abhen Mandem mmu achi Etayese abhíj. Yí akɔj be ne ákú be Yesu ámbák Mbabheri yweka. ² Mandem ángó bhe ntínso, ányché bhe kpák ne ekɔj eyi tontó tontó.

Batɔj nse

³ Abhen ekɔj, ndu nchí yáj tontó besin be ɛti nepeme ane Mandem ápémé bhese mankem, ngó be mbɔj besin ngáti bhe be mánkém tetep ane Mbok Ndíndí be ambak mbɔ enyú báchyé yɔ ntá bo Mandem ndɔj amɔt ndak ámay. ⁴ Nchí rem nɔ mbɔnyune mbák bo abhen bábhíkí ríj Mandem mánónne bachwe ndú nkwo yeka. Bɔ mánu beyibhiri Eyɔj Mandem ɛti beríndu ebhi ne bhese. Bákú nɔ ndu bárém be Mandem áchyé bhese ngángan be senchwe ndú barak epúsí. Bábýak Yesu Kristo ené yi ke achi Eta ntá yese ne yi aywínti ke ábhónj bhese. Mánan basin nyaka tentep be chɔj Mandem antemsi menyú bóbho.

⁵ Yénu bákú bárij menyin ebhen menkem ndɔj amɔt, nchí yáj betik be be Eta Mandem aféré nyaka bo Israel amó bo Ijip ke bágháká nókó ambi, anaɔ abhen babhíkí noko. ⁶ Báké ghɔkontik be bóángel abhen babhíkí ka bebhak ndú bechóko ebhen Mandem afyé bho, asɔt nyaka bho abhéré amem nepi enen négiri pyɔ ne ngem beka, ne enyu eyɔ ke bábhak mpoknkem. Aré, mánónj te nywɔp negho enen Mandem átánj bho. ⁷ Báké ghɔkontik nkwo etɔk Sódóm ne ené Gomóra ne betɔk bechák ebhen békókósi nyaka ne bho. Bo betɔk ebho báchyé nyaka mmuet ndú barak epúsí ne bepó baraká kebhéré áchák ane bakwánwan babhíkí bhɔj beká. Bó nkwo bachi ndú esɔjori amem ngó ane apu neme, ne eyɔ chí erin ntá bo abhen bábhíkí noko Mandem. ⁸ Yé nɔ, echí enyú yɔ ne bóbhen nkwo. Bágh kénó amík antifú eken kékú bɔ mámbýak betan ebhen Mandem ábhónj amfáy yap. Bekonjo kenó eko bárém bebépti menyin ɛti befónj ebhen bebhónj betan amfáy bho, mánkú noko bepó barak epúsí. ⁹ Ke yé chí mpok Máikel münti bóángel ákém nyaka epúti ne Satan ɛti mmu wap ane ábhónj besɔt erene Moses, abhíkí sɔt betan ndú mmuet yi bé ándem ebépti enyinj ntá Satan. Arém nyaka chí be, “Mandem Acha ánjí wɔ!” ¹⁰ Ke bóbhen bárém bebépti menyin ɛti yéntiki enyinj ene bɔ bábhíkí jwimem. Báchí mbɔ nyábhi ené ébhíkí bhɔj kebonj, ne yéntiki enyinj ene ékó yó anti, ékú kú.

Ne menyin ebho ke béwáy bho. ¹¹ Chɔj émbep ntá yap écha! Bákónjo chí bayarékak Ken. Bákú nkwo bebépti menyin ndú bebhɔj nsáy mbɔ Bálam ákú nyaka. Bágú mbɔnyune bátánjti ne Mandem mbɔ enyú Kóra akú nyaka, agú. ¹² Mpok báchém menyie menyie-ekɔj ne bati, bábhak mbɔ bakwap amen áchɔjti menyie. Bátwò mánychákó menyie ne menyú, mánkaysi noko chí ndiere mmuet eyap. Bábhíkí bhɔj ntíánwɔp. Báchí mbɔ bekpókó nebhan enen mbéep ápákó amfay ke yé manyiep kefú are ánkwén. Báchí mbɔ menok ebhen bepú nyu kepem yé chí ndú mpok ane menok menyú kepem. Báchí mbɔ menok ebhen bághémé ne bakaj ne bégú ndak ámay. ¹³ Bɔ báchí mbɔ betanjí mpérényen amem manyu ngo ené égbògho émbay noko gboo, gboo. Menyinj ntianywɔp ebhen bɔ bákú bechí mbɔ efen ené mpérényen égboghó embay noko angókonyén. Báchí mbɔ mambé mfay ane ábónjɔbɔj. Mandem abhéré ebhak ntá yap, ebhak ené égiri pyɔ. Aré ke bábhónj bebhak ngwenti tí. ¹⁴ Énok mmu achi nyaka ndú mkpák bachímbi bhese tándramót bebho amuet Adam anánj arém nyaka tembi ɛti bóbhen be, “Acha átwò ne ngémtáy bóángel Mandem. ¹⁵ Átwò bekpót manyé bo mmik nkem, antemsi abhen bápú kú menyinj mbɔ bo Mandem ɛti bebépti menyin ebhen bɔ bárém ebábu ɛti yí.” ¹⁶ Bóbhen chí bo enywínti ne bákónj beji bati. Bákónjo chí bebépti menyin ebhen befú bɔ anti. Báchí bɔ mpányu ne básɔt sérwórenyu besɔt noko menyin ntá bho.

Dók ká ambi bekonjo tetep Mandem

¹⁷ Abhen ekɔj, ke mbák chí bhe, báke ghɔkontik menyin ebhen bónto Yesu Kristo Acha ywese bárémé tentep be bebhɔj befákári. ¹⁸ Bárém nyaka ntá yeka be, “Ndu manywóbhe ngwenti mmik, chɔj bó keyókó mámfú mánjoko noko bhe. Ndu nepém enap, bó bákónjo chí bebépti menyin ebhen mmuet eyap étó bɔ mánkú.” ¹⁹ Bɔ ke bátwò ne ákóré nenti eneka. Menyinjí mmik ke bebhónj betan ndú nepém enap, puyé chí Efónj Mandem. ²⁰ Abhen ekɔj, ke mbák chí bhe, bábhɔj beku yéntiki enyinj ndu bekwak bati, be mángó ndú menyin ebhen mánókó, ebhen befú ntá mbɔj Mandem. Mpok mánikmmuet dɔ ká Efónj Bedyere ankwak bhe. ²¹ Dók ká ambi bebhuere nepém eneka enyu ené éton be Mandem akɔj bhe, mándak ambi menonj bé Acha ywese Yesu Kristo ányché bhe nepém enen nebhíkí bhɔj ngwenti ɛti ntínso eni.

²² Ghó ká ntínso ne bo abhen bachi ekak émot nefi, ekak émot anywóp. ²³ Sye ka abhénéfú feré ndú ngó Satan, mámpeme bho. Ghó ká bachak ntínso, ke mánsót mpok be bɔ báké chare bhe ne bebá bhap. Pap ka yé chí nden eyap ené mánó ne bepó menyinj ebhen májwaka, mánkú noko.

Bakak ámbak ne Mandem

²⁴ Sénchié ye bakak ntá Mandem. Yi ákway bekem be be báké kwén ansem. Chon yi ankú báke nyóp mmæt, antwó ne bhe besí bhi. Aré, bághó kenókó eki, mámbak manák mpoknkem. ²⁵ Sémbítí Mandem. Yi aywínti ke áchí Acha. Yí ke áfúéré ntá Yesu Kristo bépémé bese. Yi ke ábhónó kenókó, ne keném, ne betan, ne kefo kenkem, mpoknkem ane áfúéré ansem, ne néne, ngwenti ti. Amen.

Ekáti kenó Jón

Menyiñ ebhén bechi amem ekáti-ne

¹ Ekáti ene éřem éti menyiyñ ebhén bebhəñjo befakari mandú mpok. Mandem achyé nyaka Yesu Kristo menyiyñ ebho be yi antəñ bo ntá böbetok abhi. Yesu ató ye ángel aka mməbetok aywi Jón arinjñ bho. ² Jón até ntísie ndú Eyəñ Mandem, ne ndú menyiyñ ebhen Yesu Kristo áká yi arinjñ. Asíñ yéntiki eniyñ ene yi ághó. ³ Eri echa ntá mmú-ne ápáy ne eyəñ amfay beyəñ ebhén-ne bérém éti menyiyñ ebhen bebhəñjo befakari. Eri echa ntá bo abhen bátá batú beghok ndú bápáy ekáti ene ne mámbəre menyiyñ abhen básinjñ amem ekáti ene mbənyune mpok ane menyiyñ ebhen bebhəñjo befakari arəp chi kekwat.

Jón ató bakak ntá beka böñkwó Yesu tándrámat

⁴ Mmə Jón nchí siñ ekáti ene ntá beka böñkwó tándrámat abhen báchi atú Esia. Mandem mmu achi néne, abhak té nyaka, ne átwə ántəñ be beríndu, anchye bhe kpák. Befóñjo tándrámat ebhen bechi besí enəkó kefo Mandem méntəñ nkwo bhe beríndu, ménchye be kpák. ⁵ Ne Yesu Kristo mmu achi ntísie Mandem ane tetep ántəñ be beríndu, anchye bhe kpák. Yi chí mmú mbi ane áfú ndú newú, ne Mfo bař mmik. Akəñ bhesé ne aféré bhesé ndú bebú ne manəñ ami. ⁶ Aka bese sémbák böbhi abhen yi achi Mfo wap. Aka bé sémbák bachiákap ntá Etayi Mandem. Keném ne kefo chí eki mpoknkem. Amen. ⁷ Ghokka, yi átwə amem nebhán, ne chəñ yéntiki mmu angə yi ne amík. Ne yéntiki mmu ane áyémé yi ne nekəñ ághó chəñ yi nkwo. Manerékeré bho ankem fá amik bádi chəñ kebho éti yi. Ebhəñ befakari enyu eyə. Amen. ⁸ Acha Mandem Betəñ Menkem ářem be, “Me ke Nchi kə yéntiki eniyñ émbə bebhak ne Me ke nchi kə yéntiki eniyñ entwə ndú Ngwenti.” † Yi achi néne, achi té mpok mmik ábhákí re bho, ne átwə chəñ.

Jón aghó Yesu Kristo ne amík

⁹ Mmə Jón məmáyeke, me mmú amot ndú nkwo bakoñjo Yesu ké nchí siñ ekáti ene. Nchí nsoñ amot ne be ndú besəñəri ebhen séghó, ne ndu Yesu achi Mfo ywese ne ndú sechi kpírí ndú ekébhénti eyese. Nchí mükənəñ amem etok nentinyén ené bábhinjñ be Pátməs ndu nchí ghati bo Eyəñ Mandem ne nte ntísie ndú menyiyñ ebhen Yesu áká bo bárijñ. ¹⁰ Ndú nywəbhé neywəmməet nemot,

ené Eřónó Bedyere achi ne me, ngók eyəñ etəñatəñ ndú éfú me ansem. Ebhák mbə eyəñó mmba. ¹¹ Ere rem be, “Sot ekáti siñ yéntiki eniyñ ene óghó, ónto yo ntá bakwó bo Yesu tándrámat awu etək Eřesəs, ne etək Smína, ne etək Pégamə, ne etək Tiaturá, ne etək Sádís, ne etək Filadélfia, ne etək Laodísia.”

¹² Njibhiri ye mməet ndu béghə mmu ane eyəñ eyi étwə ntá ya. Ngó menyiyñ pú tándrámat ebhen bépəko berəñjo mk-pak. ¹³ Ne nénti menyiyñ erəñjo bho, ngó mmúfú. Abhak mbə Mmu ane áfú ntá Mandem. Abhəñ *éwet aməet ene éghaka yi te ndú memí-bekak. Agwət mgbat nkəet ane bághókó ne pú ambeápak. ¹⁴ Emenénti yi ebhak pépépép mbə etəkəřion. Ntí ywi ábhák enyumot. Amík ayi ábhák mbə ngó ane ádu. ¹⁵ Bekak ebhi bebhak mbə *bróns ane básəñó ne etəñtí ngó ndu befére ményinjñ ménkem aré. Eyəñ eyi ébhak mbə ewaré tutunyén. ¹⁶ Akém mambe tándrámat ne awónem aywi. Akpərenja nsem épáy ane áchap are fú yi anyu, ne besí bhi bere ghəə mbə mmok ane ngósi.

¹⁷ Mpok ngó yi, nkwen bekek ebhi nkáy mbə ngú. Ke yi anyəñ awónem aywi me aməet arəm be, “Ůké chay, Mmə ké nchí Ambi ne Ansem.” † ¹⁸ Mmə ké nchí mmu ane achi nepém. Ngú nyaka, ke ghó, nchí nepém mpoknkem. Ne mbəñ betəñ ndu beku bawú mambak nepém, ne mbəñ eřinjñ ndu ménéne etəkó bawú. ¹⁹ Siñ ye yéntiki eniyñ ene óghó, ebhén béchi, ne ebhen bébhəñjo befákari ansem mpok. ²⁰ Mbák chí eniyñ bhesé bhesé ene eyinjñ mambe tándrámat ane óghó ndú awónem awa ne menyiyñ gol tándrámat ebhen bépəko berəñjo, dinjñ bé mambe tándrámat chí boángel tándrámat abhen bábhəbheri beka böñkwó tándrámat. Ne menyiyñ ebhen bépəko berəñjo tándrámat chí beka böñkwó tándrámat bho.

2

Ekáti ené Yesu ató ntá eka böñkwó ene etək Eřesəs

¹ Yesu aghati Jón be, “Siñ ekáti-ne tó ntá ángel ane ábhəbheri böñkwó abhen etək Eřesəs. Siñ, ku bə mándinjñ bé beyəñ ebhen béfú ntá mmu ane ákémé mambe tándrámat ndú awónem aywi, ne ákə nénti menyiyñ pú tándrámat ebhén bépəko berəñjo.”

² Yesu arək ambi béréme be, “Ndinjñ betik ebheka, ndinjñ nsəñtí ane mánəp ndu betik, ne ndinjñ ndú báté kpírí ndu ekébhénti. Ndinjñ be bápú chye mbi ntá bə babúabu. Ke mámə bo abhen bərəm be bachi bönto ené bápú,

* 1:6 Amen ndu Kényan chí “Émbák no”. † 1:8 Ndú eyəñ Grik chí Alfa ne Ůmega. Alfa chí eniyñjñ mbi ndú basinjñ Grik. Ůmega ke achoko nnet ndú basinjñ Grik. Ghə nkwo 21.6 ne 22.13. ‡ 1:17 Me ke Nchí “Ambi ne Ansem”: Echi eniyñ émot ne “Alfa ne Ůmega”.

ne bāgho be bápú bō tetep. ³ Ndíjǐ be bāté kpírǐ ne ekébhénti ne báká besonjǐ ebhen bāghō éti ya kepəp beka no. ⁴ Ke enyinj émot echi ne bhe ené mbíkí kǒj. Ekǒj ené mbi ené bābhǒjǒ nyaka ne me epet epu. ⁵ Tik ye ka enyinj ene éká bākwéné ansem, mántík nsem ndú bebú ebheka mámpet mánká nǒkǒ berítí betik ebhen báká nyaka. Mbák épú nǒ, chǒj ntwǒ ntá yeka mferé enyinj eyeka ene épǒkǒ berǒjǒ ndú nebhuet ane yǒ echi. ⁶ Ke nchí kaka bhe ndú enyinj émot. Bāpap menyinj ebhen bakonjǒ Nikolas báká nkúbhé mbonyu mpábhé bho.

⁷ “Mmú ane ábhǒjǒ batú ángók enyinj ene Efónjǒ Mandem árem ntá beka bo Kristo. Yéntiki mmu ane ánú ásré awónem, nchí chye yi mbi be anyie kepem ekén enok ene échyé nepém. Yǒ échí amem *nebhuet manjǎk Mandem.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bǒnkwo abhen etok Smáyina

⁸ Yesu arǒk ambi béghátǐ Jǒn be, “Sǐj ekáti ene to ntá ángel ane ábhǎbheri bǒnkwo abhen etok Smáyina. Sǐj kǎ bǒ mándǐjǐ bé beyǒj ebhen befú ntá Mmú ane achí nebhǒnet ne ngwenti, yǐ mmú ágú nyaka ke apnetsen ndú nepém.” ⁹ Yesu arǒk ambi berem be, “Ndíjǐ besonjǐ ne kechep ekeka. Ke ndú baraká Mandem bābhǒjǒ beyǎ menyinj. Ndíjǐ bebéptǐ menyinj ebhen bō bǎrem éti yeka. Bǒbhǒ chí bo abhen bǎrem be báchí bo Israel ene bápú. Báchí chí nkwo Satan. ¹⁰ Báké cháý besonjǐ ebhen bétwǒ be ambi. Ghok ka, mfa befónjǒ bebábeba ákǎ chǒj mámfye mbǒk ayeka ekerékenǒj ndu memǒ bhe. Ne chǒj mámbǒjǒ esonjǐ ndú manywǒp byó. Ke bǒj ka neka te ndú newú. Ne chǒj mámbǒjǒ nepém enen nebhíki bhǒj ngwenti mbǒ nta kenókǒ mbǒnyune mánu básot awónem.

¹¹ “Mmu ane ábhǒjǒ batú, ángók enyinj ene Efónjǒ Mandem árem ntá beka bǒnkwo. Mmu ane ánú ásré awónem, newú enen nejwi apay nepú tak yi.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bǒnkwo abhen etok Pégamum

¹² Yesu arǒk ambi béghátǐ Jǒn be, “Sǐj ekáti ene to ntá ángel ane ábhǎbheri bǒnkwo abhen etok Pégamǒm. Sǐj kǎ bǒ mándǐjǐ bé beyǒj ebhen befú ntá mmu ane ábhǒjǒ akparenja nsem epay ane áchǎp.” ¹³ Yesu arǒk ambi berem be, “Ndíjǐ nebhuet ane báchí are. Chí nebhuet ane enǒkǒ kefǒ Satan echi! Bāte kpírǐ ne me ne bābhíki bhǒt besiki nti ne me yé chí ndú mpok ane báwáy Antipas mmu achí nyaka ntísie wa ane ághátǐ nyaka bō tetep Mandem ne nti nemǒt. Báwáy yi nenti

eneka ndú nebhuet ane Satan áchǎkǒ. ¹⁴ Ke mpáy menyinj bechi ne bhe ebhén mbíkí kǒj. Mbǒk yeka bákǒjǒ menyinj ebhen Bálam átǒjǒ. Bálam átǒjǒ nyaka Bálak enyǐ yǐ akway beka bo Israel mánkwén ndú bebú, ne be mányíe menyíe enen bayere bachye mbǒ akap ntá bǒmandem nse, ne mánkǎ nǒkǒ barak épusi. ¹⁵ Enyumot ke échí bé mbǒk yeka nkwo bāte kpírǐ ndú menyinj ebhen bakonjǒ Nikolas bátǒj, * beka bǒ mankwen ndú nkúbhé bebú ebhen. ¹⁶ Ndu echi nǒ, tǐk kǎ nsem ndú bebú ebheka. Mbák épú nǒ, chǒj ntwǒ ntá yeka mandú mpok, nsot akparenja nsem epay wu nǒ áfú me anyu ne áchǎp, nnu ne bho. ¹⁷ Mmú ane ábhǒjǒ batú ángók enyinj ene Efónjǒ Mandem árem ntá beka bǒnkwo. Mmú ane ánú asot awónem, chǒj nchyé yi menyíe enen bābhǐjǐ be mána, enen bābhésé amfay. Ne chǒj nchyé yǐ ntay nkwo enen nechí pépǐp, enén básinjǐ nnyén nekǒ are. Yé mmu abhíkǐ rǐjǐ nnyén nekǒ enǒ, ebhíki fǎet chí mmu ane báchyé yi nǒ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bǒnkwo abhen etok Tiattira

¹⁸ Yesu arǒk ambi beghati Jǒn be, “Sǐj ekáti ene ntá ángel ane ábhǎbheri bǒnkwo abhen etok Tiattira. Sǐj kǎ bǒ mándǐjǐ bé beyǒj ebhen chí beyǒjǒ Mmǒ Mandem mmú amík ayi apé chuuu mbǒ nérǐ-ngǒ, bekak ebhi méngǒǒ nǒkǒ njwanjwanj mbǒ bróns ane básǒjǒ ne etanjǐ ngǒ bǎféré ményinjǐ aré.

¹⁹ “Ndíjǐ betik ebheka, ndíjǐ ekǒj eyeka ne enyǐ básíkǐ nti ne me. Ndíjǐ enyǐ bǎkwǎk bati ne ndú bāté ne ekébhénti. Ne ndíjǐ bé betik ebhén báká néne béchǎ ebhén mbi. ²⁰ Ke enyinj echi ne bhe ené mbíkí kǒj. Bé bǎrǒ ngǒré ane bābhǐjǐ be Jésebel ambak nenti eneká. Yǐ ábhǐjǐ mmǎet eyi be ndemekepinti ne átǒj andwǒ nǒkǒ bō betok abha be mánkǎ nǒkǒ barak épusi ne be mányie nǒkǒ menyíe enén báýéré báchyé mbǒ akap ntá mandem nsé. ²¹ Nchyé yǐ mpok be ántǐknsen ndú bebú ebhi, ke abhíkǐ ka betiknsen ndú barak epúsǐ yi. ²² Ghók kǎ, chǒj ntamsi yǐ ne neme, ne mbǒk bo abhen bǎkwén berwǒp ne yi bābhíkǐ tǐknsen ndú bebéptǐ barak ayi, chǒj nkǎ bǒ mámbǒjǒ beyǎ esonjǐ. ²³ Chǒj nsot newú nsak bo abhen bákǒjǒ menyinj ebhen yi átǒj. Ne chǒj beká bǒnkwo mankem mándǐjǐ bé Mme ké nchí chak nkaysi bo ne batǐ yap, ne chǒj rǐkap yéntiki mmu ayeka békónjǒ ebhi betik. ²⁴ Ke mbák chí be nkwo achak amem etok Tiattira abhen bābhíkǐ te kákátǐ ndú menyinj ebhén Jésebel átǒj, be bho bābhíkǐ ghǒk menyinj ebhen mbǒk bō bābhǐjǐ be barak Satan ane aré

* 2:15 Echi mbǒ be nkwo Nikolas bátǒj nyaka nkúbhé menyǐ menyinj ebhen Bálam átǒjǒ.

bhese, nchí ghati bhe be, mpú chye be yé ntu áchák. ²⁵ Ndiere enyín émòt ke nchí ghati bhe. Tè ká kpírí ndú menyín ebhen mánókó kpáte mǎmpetnsem. ²⁶ Mmú ane ánú ásóré awónem, ne árdín ambi beká menyín ebhen ndeme te ndu ngwenti, chón nchýé yí betan amfay bõ betókó mmik, ²⁷ nkubhe mbõ enyu Etaya áchýé me betan amfáy yap, chón yí ankém kefo amfay yap ne enókó kefo ene baghoko ne ese awõ. Anchákoti bhõ mbõ enyu bádèp etè ntõp amik énehákoti. ²⁸ Chón nchýé yí nembe enen neýinywõp ndu betan be anu asot awónem. ²⁹ Mmu ane ábhónjõ batú ángók enyín ene Éfónjõ Mandem ághàti beka bõnkwõ.”

3

Ekáti ene Yesu ató ntá eka bõnkwõ abhen etak Sádís

¹ Yesu arók ambi beghati Jón be, “Sín ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwõ abhen etak Sádís. Sín ká bõ mandínjì be beyõn ebhen befú ntá mmu ane ábhónjõ befónjõ Mandem tándrámat ne mambe tándrámat. ‘Ndínjì betik ebheka. Bábhõn erítí nnyén besí bho be báchí nepém, ené báchí bawú. ² Njemé ká mǎmfýé betan be mandu betan ane árbhé áké kpiki émay mángú. Nchí rem nõ mbonyune ngõ be betik ebheka bébhíkí jwi pòt besí Mandem mmu mètók. ³ Tik ye ká menyín ebhen bághókó ne bákõnõ. Tik ká nsem ndú bebá ebheka, ne kón ká menyín ebhen bághókó. Mbák bábhíkí njeme, chón ntwõ ntá yeka mbõ ngép, ne bapú rinjì mpok ane mètwd. ⁴ Ke mbók bõ bábhæt ndú nkwo yeka awu etak Sádís abhen bábhíkí nyop nkú eyap ne bakwap. Chón bõ mánkõ ne me ne nden pépép amuet, mbonyune bákway bo abhen bákõ ne me. ⁵ Mmu ane ánú asot awónem báfyé yí éwet pépép amuet, ne mpú fere nnyén eni ndú ekáti nepém. Chón ndem besí Etaya ne boángel be yí achi mmu wa. ⁶ Mmu ane ábhónjõ batu ángók enyín ene Éfónjõ Mandem ághàti beka bõnkwõ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bõnkwõ abhen etak Filadélfia

⁷ Yesu arók ambi béghàti Jón be, “Sín ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwõ abhen etak Filadélfia. Sín ká bõ mandínjì bé beyõn ebhen befú ntá mmú ane achi Nyáná, mmú tetep, yí mmu ákémé efinjì Mfo Debhít. Mpok yí ánéne yé mmu apu kway betyep, ne mpok yí atyebhe, yé mmu apú kwáy ménéne.”

⁸ Yesu arók ambi berem be, “Ndínjì betik ebheka. Ghók ká, nnéné mbínywõp ndó fúú ntá yeka ané yé mmu apú kwáy betyep. Ndínjì be bábhõn chí mandú betan, Yé nó,

bákõnõ eyõn eya ne bábhíkí bhe me. ⁹ Ke mbák chí bõnkwõ bakojo Satan abhen bārè̀m bé báchí bo Israel ené bápú ke basé chí nsé, chón nká bõ mántwõ mántep máné́n besí ebheká ne nká bõ mándínjì be nkõn be. ¹⁰ Mbák chí bhe, bábháré eyõn eya, bārók ambi bete kpírí ndú ekébhénti. Éti yo, chón mbak ne bhe be báké chwe ndú esõnjõrì ené étwõ memõ bo abhen báchí fá amik mankem. ¹¹ Mètwd mandú mpok. Tè ká kpírí ndú menyín ebhen bábhónjõ be yé mmu áké fõnõ nta kenókó yeka ané átõn bé mánu básot awónem. ¹² Mmu ane ánú asot awónem, chón ntep yí mbõ ekwap amem ekerákap Mandem Mmu mètók, yí kefú are wáwák. Ne chón nsín nnyén Mandem ne nnyén etak Mandem yí amuet. Etak eyõ chí Yerúsalem ane nkõ ane áfú amfay ntá Mandem átwõ fá amik. Chón nsín nnyén nekõ ena nkwo yí amuet. ¹³ Mmu ane ábhónjõ batú ángók enyín ene Éfónjõ Mandem ághàti beka bõnkwõ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bõnkwõ abhen etak Laodísia

¹⁴ Yesu arók ambi beghati Jón be, “Sín ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bõnkwõ abhen etak Laodísia. Sín ká bõ mandínjì be beyõn ebhen befú ntá mmu ane bábhínjì be ‘Amen.’ Yí achi mmú tetep ne Ntísie ane tetep. Mandem afuet chí nta yí ke ághoko menyín menkem.” ¹⁵ Yesu arók ambi berem be, “Ndínjì betik ebheka. Báchí mbõ manyiep amen ásótí, sój be kesõn, kwen be kekwen! Éri be mámbák mbõ manyiep bakwen, mbák épú nõ, mbõ manyiep basõn. ¹⁶ Tõndu báchí mbõ manyiep amen ásótí, kwen bé kekwen, sój bé kesõn, chón mpá be mferé anyu wa. ¹⁷ Yéntiki mmu yweka àrè̀m be, ‘Nchí múnkáp, mbõn beyá menyín. Mbíkí chep yényín.’ Ke be bábhíkí rinjì be báchí ndú ekwet. Báchí bo abhen mmu ábhónjõ beghe be ntínso, báchí bachébbébhõ, báchí manemamik, báchí bebhó bewó. ¹⁸ Nchí nie ye bhe be mántwõ ntá ya mánkú pú ane básónjõ ango bafere ményín menkem aré bé mámbák bõ bakáp tetep. Twó ká ku nden pépép mǎmfýé amuet bé mánkúti bebhó bewó ebheka ebhen béchye bhe ntíánwõp. Twó ka, mánkú babhé mǎmfýe amik be mánkway beghe mban tetep.

¹⁹ “Nchí nyure bo abhen nkónjõ, nchýé bhõ ntemsi. Fié ye ka betan beká menyín ebhen bechí chak, mantik nsem ndú bebá ebheka. ²⁰ Ghók ká, nchí ambínywõp téé nchí dep. Mbák mmú aghok eyõn eya ánéne mbínywõp chón nchwe anywõp, nnyé nenyí ne yí. ²¹ Mmu ane ánú ánsòt awónem, chón nchýé yí betan be anchakõ ne me ndú enókó kefo eya, nkúbhé mbõ enyú membõn nnú, nsot awónem, nchakõ ne etayá ndú enókó kefo eyi. ²² Mmu ane ábhónjõ

batú, ángók enyinj ene Efónó Mandem ághati bákwó bo Kristo.”

4

Jón aghó enókó kefo Mfay

¹ Awu áfúéré nókó, njinji ngó mbínywop ane achi fúú amfay. Ne mpet ngók eyonj mbi ene nnán nyaka ngoko ndú éghàti me menyinj ne eyonj mbó ené mmbá. Ngók ndú yó érem ntá ya be, “Twó wen amfay, ne chónj ntonj wó menyinj ebhen chonj befakari.” ² Témte wu, Efónó Bedyere atwó abhak ne me. Ngó enókó kefo amfay. Mmü abhak aré chako. ³ Mmuét mmü wu are kot ñwanjwájwanj mbó batay ane bábhíj be jáspa ne kanélian.

* Mbanátámfonj átee ághabheri enókó kefo eyo ánkot noko mbó ntay émeral. ⁴ Menok kefo esá nsem menwi békáp enókó kefo eyo. Bóbatí esa nsem anwi báchókó ndú menokó kefo. Yéntiki mmu wap abhak ne nkú pépép amuet, ne ntá-kefo anti ane bághókó ne pú. ⁵ Mmyamyanj are fú ndú enókó kefo. Nebu nkwo nère remti, nefanj ansay noko. Berónj tándrámtó bebhak ambi enókó kefo méndu noko mbó *sesay. Berónj bho chí befónj Mandem tándrámtó. ⁶ Enyinj ébhák besí enókó kefo mbó manyu. Éngó noko mbó glas ane áñanjari.

Menyinj ménwí ebhen bechi nepém bétéé bekáp enókó kefo, enyu ene émot echí ambi, émot ansem, echák ebhé awónem, enéfú ebhe awógho. Menyinj ebho bébhónj beyá amík ambi ne ansem. ⁷ Enyinj ene ambi ebhak mbó nkú, ene ékónj ebhak mbó nném mpónj. Enyinj ene éjwí bérát ebhónj besí mbó nkwanjwanj, ne ene ejwi menwi ebhak mbó ebhako ene éré amfay. ⁸ Ndú menyinj menwí ebhen bechi nepém, yéntiki émot ebhónj bebhap betándat. Yéntiki ebhap ébhák ne amík fúúú, ané amfáy bebhap, ne ané amem bebhap. Báre kway nekway beti ne ngósí keywémuet be,

“Nyánjá, nyánjá, nyánjá chí Eta Mandem Betanj Menkem

yi mmu achi nyaka, ne achi, ne átwó chonj!”

⁹ Ne yéntiki mpok ane menyinj ebho bébítí ne béchye kenókó ne bakak ntá yi mmu achi chókó ndú enókó kefo, yi mmu achi nepém mpoknkem, ¹⁰ bóbatí esa nsem manwi báré kwen besí mmu ane achi ndú enókó kefo mánychye noko yi mmu achi nepém mpoknkem kenókó, ne mánguebhe noko ntá-kefo eyap amík besí enókó kefo mánkway noko be, ¹¹ “Acha ne Mandem mmu sétók, wó ke ókway mmu ane bo bábhónj berem be betanj ebhe beyá becha mánychye wó kenókó ne bakak éti betanj ebhe, mbonyune wó ke óghókó menyinj menkem ne chí békónj nkaysi ye ke óghoko bho ne bechi.”

5

Mónkwómén asot Ekáti Mandem anene

¹ Ngó nkwo ekáti nénép ndú awónem mmu ane achoko ndu enókó kefo. Basinj abhak yéntiki ebhak amem ne ansem ekáti. Báfyé bébháné anyú ekáti ndú bepók tándrámtó, baghanja. ² Ne ngó etanjí ángel Mandem ndu árem ne eyonj etanjatanj be, “Agha ákway beferé ébháné ené, anene ekáti ene?” ³ Yé mmu, yé chí ane achi amfay ne Mandem ne yé chí ane áchí amik ne yé chí ane achi etókó bawú kekway ménéne yó. Yé mmu kekway bépay enyinj ene básinj amem. ⁴ Ndi beyá kebho mbonyune bábhíki gho yé mmu ane ákway ménéne ekáti nénép eyo, ne yé chí bepaj basinj amen achi aré. ⁵ Münti amot ndu bóbatí esa nsem manwi aghati me be, “Képeré dí! Yinjí mmü ane bábhíj be Nku Nneréket ane bo Yúdah, Nném ebhárémó Mfo Debhit. Anu asot awónem. Abhónj ngánganj bebhakari bébháné tándrámtó ánéne ekáti nenep.”

⁶ Mpok eyo, ngó Mónkwómén téé nenti enókó kefo ne menyinj menwí ebhen bechi nepém. Mónkwómén abhak ndú nkwo bóbatí. Ebhak mbó be mánanj baway nyaka yi. Abhónj bahanj tándrámtó ne amík tándrámtó. Amík ayi tándrámtó chí befónj Mandem tándrámtó ebhén bátó mbankem amik.

⁷ Arak ntá mmu ane áchí ndú enókó kefo asot ekáti nénép eyo nó echí ndú awónem ayi. ⁸ Asóré nókó ekáti, menyinj menwi ne bóbatí esá nsem anwi, bákwén besí Mónkwómén. Yéntiki mmu wap akém nekín ne bekwop ebhen baghoko ne pú. Bekwobhe ebho béjwí ne insens. Insens wu atee ndú nenikímuet bo Mandem. ⁹ Menyinj ebho ne bóbatí bare kway nekway nekó be, “Wó ke ókway besot ekáti nénép ómbakari bébháné mbonyune báway nyaka wó ne manonj ame amen áronj amik ke ókú bo ne mbó me mámbák bo Mandem. Okú no ntá yéntiki manerékeré bho, ne bó yéntiki eyonjótók, ne bó yéntiki etók, ne yéntiki nkwo bho. ¹⁰ Oku bho be mándap chí bo abhen óchí mfo wap, ne bo abhen báchiákup ntá Mandem mmu be se sétók. Ne chonj bó mámbak bafó ntá bo fá amík.”

¹¹ Njinji ye, ngó ndú ngémtáj boángel bate bakabhe enókó kefo ne menyinj ebhen bechi nepém, ne bóbatí. Ngók beyonj ebhap. ¹² Ngók ndú bo bákwáy ne eyonj etanjatanj be “Mónkwómén ane báway nyaka, akway mmu ane bo bárem éti yi be, yí ke ábhónj betanj menkem. yi ke ábhónj menyinj menkem yi ke ábhónj nerinjindak nenkem yi ke ábhónj kefo kenkem.

* 4:3 Jaspá abhónj nkwo mmuet táko. Ne kanélian chí ntay chú. Yó ankem ághò tontó.

yi ke bo babhəŋə bechye kenókó, ne mámbiti yi ke ábhónó beyá menwəp!”

¹³ Ne ngók ndü yéntiki enyiy ene echi amfay, ne ebhen amík, ne ebhen etókó bawú, ne ebhen amem manyu, bə menkem bere kway be, “Sémbítí mmu ane achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén. Sénchié bə kenókó. Kefo kenkem kechi chi ntá yap. Bə ke babhəŋə betan mpoknkem!” ¹⁴ Menyiy menwi ebhen bechi nepém berem be, “Amen!” Ne bəbati bákwn amík bare chye kenókó ntá mmu ane achi ndü enókó kefo ne ntá Mónkwómén.

6

Mónkwómén abho bébhákári bébháné ndü ekáti

¹ Ngó ndü Mónkwómén áféré etabhé bebhane émot ndü betap tándramot ebhen ekáti nénép. Ngók ndü enyiy émot ndu ebhen menwi ésay mbo nefan be, “Twó!” ² Ngó mpəŋəndík ane pépép ne mmü ane ákə yə. Mmu wu abhak ne nkəet awó. Báchyé yi nta kefo. Afa arək ndu bəpet menu besət awónem.

³ Mpok Mónkwómén áféré ébháné ené ejwi bepəy, ngók ndü enyiy ene ejwi bepəy ndu ebhen menwi érem be, “Twó!” ⁴ Mpəŋəndík achák afú ye ndü nebhəet enókó kefo. Are pe chuuu. Báchyé mmu ane ákə yə betan ndu beferé kpák amík be bə mámbə bewəy bati. Ne báchyé yi éremé akparenja.

⁵ Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi berat, ngók ndü enyiy ene ejwi berat érem be, “Twó!” Njini ngó mpəŋəndík pyə. Mmu ane ákə yə abhak ne *érúmé awó. ⁶ Ngók enyiy mbo eyəŋ ndu éfú nénti menyiy ebhen bechi nepém menwi. Eyəŋ eyə ere rem be, “Nkáp betik ebhen nywəp nemət ákway beku nkóbhé nchwi enwi. Ne nkúbhé nkáp wu ánkway béku chi nkóp enyü nchwi ane abhíkí tan esie byo ne epay. Ke báké chəŋti bawet ne mmem.”

⁷ Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi menwi, ngók ndu enyiy ene ejwi menwi érem be, “Twó!” ⁸ Ngə ye mpəŋəndík ane achi bémm ne nnyén mmü ane ákə yə nébhak be Newú, ne Etókó Bawú enkoŋə nəkə yi ansem. Báchyé Newú ne Etókó Bawú betan be mánsət nenu, ne nsay, ne eghorí neme, ne nnya mbémbe ene fá mmik mángwáy bo abhen bachi ndü ebhókómik émot ndu bebhəkə mmik menkem menwi.

⁹ Mónkwómén anene ébháné ené ejwi betap, ngó anten éfémé akap Mandem befónó bo abhen baway nyaka. Bawáy bho mbonyune bágháti bho Eyəŋ Mandem ne nti nemət. ¹⁰ Ngók ndü befónó ebhə bébik ne eyəŋ etanjatan be, “Mandem Acha, wə mmu óchi

nyáná, əbhak tetep, chəŋ éntat ná ke óntan bə mmik abhen bawáy bhese, ónkeme kémbé?”

¹¹ Báchyé ye yéntiki mmu wap éwet ene pépép ne bágháti bə be mandək ambi beyweməet mandú kpatə mpəy bati bakú betik ne batí bə nkwə abhen bə mmik babhəŋə bewəy mbo bho ankway.

¹² Mpok Mónkwómén ánéné etabhé serwə ene ejwi etandat, njini, ngó éremé nenyíkisi mmik. Mmok arəp pyə mbo nden nekweśé. Ntan arəp mbo manəŋ. ¹³ Mame are fú amfay ánkwenti nəkə amík mbo kepeménək eken kékwənti amik mpok mbúép atanjatan afók ne enem. ¹⁴ Nebu nénémsi mbo ekáti nenep ene bápét báféré. Yéntiki njie afa ndü nebhəet ane yə achi, ne yéntiki mmik ane achi nenti nnyén afa ndü nebhəet ane yə achi. ¹⁵ Bafó mmik ne maném bho, ne bəbati batemé nenu, ne bə bakáp, ne betanji bho, ne yéntiki mmu achák, yé chí abhen bachi basem, ne yé chi abhen bapə basem, bábúé bábhése amem bəbasem, * ketarábhé ndü njie egho. ¹⁶ Bəre bhese are mámbinji nəkə njie ne yéntiki setarébhé be, “Kwón ká kuti bese bé séke gho besí mmu ane achi chəkə ndü enókó kefo ne be ntemsi Mónkwómén aké bhak ne bhese. ¹⁷ Éremé nywəp enen Mandem ne Mónkwómén bátəŋ bebénti ebhap néghaka. Agha ákway bete?”

7

Báfyé bo Mandem beriy aməet

¹ Awu áfúéré nókó, ngó bəáŋgel manwi téé ndü amó-mmik anwi, máncere nəkə babhúép anwi be ake fok antwə yé chí amík, ne yé chí ndü manyu, ne yé chí ndü menək. ² Ngó ye áŋgel achák ndü afú atú ane mmok afú anko nəkə amfay. Akém enyiy ene básət befye beriy aməet bo Mandem mmu achi nepém. Angel wu asáy abhinji bəáŋgel manwi abhen Mandem achye betan be máncəŋti mmik ne bəmanyu. ³ Aghati bə be, “Báké chəŋti mmik, báké chəŋti bəmanyu ne báké chəŋti menək kpatə sémfye eriy Mandem aywese nefó yéntiki nkəbetik aywi.” ⁴ Ngók ye ndü mmu ágháti ne mpəy bə abhen báfyé eriy Mandem nefó yéntiki mmu wap. Bábhak nkwə bho besa tándramot nsem manwi abhen bafú ndü manéréket Israel byo ne apay ankem. ⁵ Ndü bə mankem, nka byo ne apay bafu ndü nneréket Júda, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Rúben, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Gad. ⁶ Nká byo ne epay bafu ndü nneréket Asha, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Náftali, nka byo ne epay ndü nneréket Manáse. ⁷ Nká byo ne epay bafu ndu nneréket Símon, nka byo ne epay ndu nneréket Lévi, nka byo ne epay bafu ndü

* **6:15** Basem: Chi mbok ané achi amík, sayri, sayri, ndü njie. Chí mbok ané áchi antené njie mbo mšket. Mbák babhoko ayə áya, bábhinji bé “Basem”.

nneréket Isáka. ⁸ Nká byó ne epay bafu ndú nneréket Sébulon, nka byo ne epay bafu ndú nneréket Joséf, ne nka byo ne epay bafu ndú nneréket Benjamin.

Jón agho ngémtay bō ne nden pépép amuet

⁹ Awu áfáéré nókó, ngó ngémtay bo abhen yé mmu apu kway bepáy. Báfú ndú yéntiki etok ne ndú yéntiki nnerékeré bho. Báfú ndú yéntiki nkwo bho, ne ndú bō yéntiki eyajótak. Bábhak téé besí enokó kefo Mandem ne besí Mónkwómén, ne nden pépép amuet ne bewšamanj amó. ¹⁰ Báré bik ne eyaj etajataj be, “Mandem aywese mmu achi ndu enokó kefo ne Mónkwómén ke bápémé bhesé!”

¹¹ Bøangel mankem batée bakap enokó kefo ne bōbati bho ne menyinj ebhen bechi nepém menwi bho. Bákwen amik besí enokó kefo báre chye Mandem kenókó, ¹² mandeme nokó be, “Amen! Eri bō mándem mpoknkem be Mandem aywese ke ábhónj betaj. Achi ndinjindak ne abhñj kefo kenkem. Senchýé yi bakak, senchýé yi kenókó, sémbiti yi. Abhñj beyá menwop!” Amen.

¹³ Múnti amot arem ye ntá ya be, “Ntiki bho né ne bewet pépép amuet? Báfú fá?” ¹⁴ Ndem ntá yi be, “Eta, wó ke órinj.” Arem ntá ya be, “Chí bō abhen bafú ndú ereme esajori, básó nkú epay ndú manoj Mónkwómén ne báku yó erop pépép. ¹⁵ Eti yo ké bō báté besí enokó kefo Mandem ne báchyé yi kenókó amem eket eyi beti ne ngósi. Ne yí mmu achi ndú enokó kefo ábhák chaj ekuti eyap. ¹⁶ Chaj nsay apú pere nu bho, manyiep kepere kwak bho, mmok kepere kway besaj bo amuet, ne yényinj echak kepere kway besaj bo amuet, ¹⁷ mbonyune Mónkwómén mmu achi kekwoť ne enokó kefo ábhàbheri bho. Aron ne bho ndú babhokó nyén ane manyiep ami áchyé nepém. Ne chaj Mandem antese bō babhese mankem amik.”

8

Mónkwómén aféré ébháné ene ejwi tándrámot

¹ Mpok Mónkwómén aféré ébháné ene ejwi tándrámot, mbanj akwen aróp nyímí nyímí nyímí amfay ndú ebhók neñokó nywop emot. ² Ngó ye boángel tándrámot abhen bachi besí Mandem. Báchyé bho mbá tándrámot. ³ Angel achak atwó atee kekwoť éfémé akap ne mənchan pú ane básaj insens amem awó. Báchyé bho insens * be yi anchem ne nenikimuet bo Mandem mankem, amfay éfémé akap ene pú besí enokó kefo. ⁴ Móngo ane áfú ndú insens awó ángel are kó nebhuet Mandem áchí ne beyojó nenikimuet bo Mandem. ⁵ Angel wu asot mənchan pú wu, afyé ngo amem ane áfú ndú éfémé akap, amese amik. Nebu nebho beremti,

nefaj ansay nokó tontó, miámianj ankot nokó, mmik anyíkisi nokó.

Mmbá

⁶ Bøangel abhen tándrámot bátontj ye mmuet befe mmbá eyap tándrámot.

⁷ Angel ané mbi afe mmbá yi. Témté wu, amanjá nebu achem ne ngó ne manoj, bere kwénti amik. Ebhókómik émot ndu berat éšónj. Ndú menok amot ndú baru arat ášónj, ne táko nkem nkwo asaj.

⁸ Angel ané ajwi bapay afe ayi mmbá. Ne básot enyinj ene echi mbo njie ngo, ené édu mbo ngó, mámmé amem manyu. Ebhókó manyu émot ndú berat éyibhíri erop chi manoj manoj. ⁹ Ne ndu amot ndú baru nnya ene echi anyén arat égu enkem. Ne béyinj bachwi ane áchí anyén, ndu amot ndú baru arat áchónj.

¹⁰ Angel ane ajwí bárát, afe ayi mmbá, ne eremé nembe néfú amfay, néngoo nokó mbo sesay. Néfú nékwén amem ndú manyén amot ndu arat. Nékwén nkwo ndú bebhak ebhen manyiep ányáy amik. ¹¹ Nnyén nembe eno chi Anen. Ndu amot ndú yéntiki baru nyén arat áróbhé nenénén. Ne beyá bo bagu éti manyiebhé mó mbonyune anen nyaka tontó.

¹² Angel ane ajwí manwi afe ayi mmbá ne ebhókó mmok émot ndu berat, erop chi pyoo. Ebhókó ntanj émot ndú berat erop chi pyoo. Ndú amot ndú baru mambe arat áróp chi pyoo. Ebhókó nywop émot ndú berat érop chi pyoo. Ebhak enyumot ne ebhókó beti émot. ¹³ Njini ye ngó ndú ebhókó eré te amfay nebu, émbiki nokó ne eyaj etajataj be, “Chaj émbep encha! Chaj émbep encha! Chaj émbep encha ntá bo abhen bachi awu amik! Bøangel abhen báróbhé bárát báfe eyap mmbá!”

9

¹ Angel ane ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nembe ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchyé nembe eno éfinj ménéne nnyú nepi enen nebhiki bhaj ngwenti. ² Anene nnyú nepi eno. Móngo are fú are tontó mbo móngo ane áfú ndú nepi enen ngó ádu are. Móngo wu akúti mmok, mbajj arabhe giri giri pyoo. ³ Ngémtay éfú ye ndu móngo wu, ejwi amik. Báchyé yo betaj betie bho mbo ngá-neghay. ⁴ Bágháti ngémtay eyo be eke chajti táko, ne yé chí menok, ne yéntiki enyinj ene égo amik, ne be ényché esajori chi ntá bo abhen erinj Mandem epu bho nefó. ⁵ Báró be yo ényok bóbhó ndú batanj atay, ke be báké chye ngémtay betanj beyaw yé mmu. Esajori ené ngémtay ébhónj béchyé bo ebhak mbo bebe ebhen mmu ábhaj mpok ngá-neghay ánem yi. ⁶ Mpok yo, chaj bo mánjanj newú, ke bápú ghó nó. Mámbinj newú, ke newú émbwe bho.

* 8.3 Insens: Enyinj ene éšónj enchye nokó eriti eriep.

⁷ Ngémtay eyo ebhak mbò mpònjòndik ene batonji berənj ebhinenu ne yo. Yéntiki ngémtay abhónj enyinj anti mbò nta kefo ane bághókó ne pú. Besí ebhap bebhak mbò ebhen nkwanjwanj. ⁸ Emenénti yap ébhák mbò ene baghoré, ne amén ayap abhak mbò ane nka. ⁹ Ngémtay ébhónj enyinj ambeápak mbò ndé-nenu ane bághókó ne ese, ndu bekuti mbeápak ne ewat ene éfù ndú bebhap ebhap ebhak mbò beremti ebhen befù ndu békárik ebhen mpònjòndik ene érdnj ebhinenu ntíet ntíet. ¹⁰ Baghó ayap are tie bho mbò ngá-neghay. Ne betanj ebhen yo ébhónj beka bò mangok bebe ndú batanj atay bere fu ndú baghó yap. ¹¹ Mfo wap chí ángel ane ákémé nepi enén nebhíki bhónj ngwenti. Nnyén eni ndú eyonj bo Israel chí Abádón, ne ndú eyonj Griik chí Apólión, nò chí “Nchónjti menyinj.”

¹² Ere me esonjari ene mbi éfuét. Ghó ká, béchák bepáy betwò.

¹³ Angel ane ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók eyonj ene éfù ndú bati éfémé akap pú besí Mandem. ¹⁴ Eyonj eyo ére rem ntá ángel ane ajwi bátándát mmu ákémé mbá awò be, “Dò boángel manwi abhen bágwóré awu nepak nyén-negho enén bábhinj be Yúfretis mámfú mándók!” ¹⁵ Bákánjari ye boángel manwi bho bé mámfá mándók mángwáy mmú amot ndú yéntiki bo bati arat. Bábhure nyaka bò aré menonj nenókó nywop eno, ndú nkúbhé nywop eno, ndú ntañ wu, ne ndú mmíe eno. ¹⁶ Ngó batemé nenu abhen bákò ne mpònjòndik. Mmúfu aghati me mpáy yap. Bábhak bò milión besa byó (200, 000, 000). ¹⁷ Ndú kenó amík antifú, ngó mpònjòndik ne bò abhen bákò yo. Báfye ndé-nenu ene bághókó ne esé ndu bekuti mbeápak eyap. Ndé nenu eyo ebhak chuu mbò ngó, ébhák mbò nkwbhéhé nebu, ébhák nkwo mmuet sekók sekók. Bati mpònjòndik abhak mbò bati nka. Ngó ne móngo ne *eriebhé sólfo, * éré fu mpònjòndik eyo anyu. ¹⁸ Beghori ebho berat, nò chí, ngó, ne móngo, ne eriebhé sólfo, befú anyú mpònjòndik béwáy mmu amot ndú yéntiki bò bati arat. ¹⁹ Betanj abhen mpònjòndik eyo befù nyaka chí ndú manyu yap ne ndú baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbò nnyó. Abhónj bati. Ne baghó yo ke yo énem nyaka bo enchye noko bho esonjari.

²⁰ Bakwanjwanj abhen bebépti menyinj ebho bebhíki way, ketíknsem ndú menyinj ebhen bò bághókó ne amò. Bò kerò bechaye kenókó ntá befónj bebábéba, ne ntá bomhem nse abhen bò babhónj bághókó ne pú, ne abhen bághókó ne silbha, ne abhen bághókó ne bróns, ne abhen bághókó ne batay, ne abhen bághókó ne menak, ne bamandem nse bho bápú ghò mbanj, bápú ghok mbanj, ne bapu kò! ²¹ Bóhbò ketíknsem yé chí ndú neway bho

awap ne yé chí ndú baraká njò ayap ne barak épusi ayap, ne yé chí ndú aghep awap.

10

Angel asot mókati nénép achak

¹ Awu áfáéré nókó, ngó etanjti ángel achak ndu áfú amfay ásəp amík. Nebhánj nékáp yi. Mbanj táfonj abhak amfay ntí ywi. Besí ebhi méngò noko mbò mmok, ne bekek ebhi mbò bekwabhé ngó. ² Mókati nénép ane manéné abhak yi awò. Atee ekak awónem eyi ndú manyu, atee ene awóghò ebhi. ³ Abik ne eyonj etanjatanj ene échí mbò ene nka ane abík. Abíkí nókó, nefanj asáy ndonj tándrámot. ⁴ Nefanj asay noko ndonj tándrámot, nde yanj besinj enyinj ene nefanj áréme. Ke ngók eyonj ene éfú amfay ndu éghàti me be, “Óké ka yé mmu ándíinj enyinj ene nefanj ásáy ndonj tándrámot arem. Késinj yo.”

⁵ Angel ane ngó ndu atee ne ekak émot ndú manyu, ekak echak ebhi, asá awónem ywi amfay. ⁶ Ayiki ndú nnyén mmu ane achi nepém mpoknkem, mmu ane ághókó mfay ne mmik ne yéntiki enyinj ene echi amfay ne ene echi amík, aghoko manyu ne yéntiki enyinj ene echi amem. Ayiki arem be, “Mpok bepét bechontj apu! ⁷ Ke mpok ángel ane ajwi boángel tándrámot áfé chonj ayi mmbá, nkaysi Mandem ane áchi bhésé bhésé áfu kponjoronj, nkúbhé mbò enyú yi ághátí nyaka baremé kepinti bhi.”

⁸ Eyonj ene éfú amfay, ene nnánj ngókó epet eghati ye me be, “Dók sot mókati nénép ane achi fu awò ángel ane achi téé ne ekak émot ndú manyu, ekak echak ebhi.”

⁹ Ndok ntá ángel wu, ngati yi be anchye me mókati nénép wu. Aghati me bé, “Sot yó nyíé. Chonj émbak wò anyu mbò baweré betu, ke amem menyie éndobhe nenenén!” ¹⁰ Nsot ye mókati nénép wu awò ángel nyíé. Éré nyinjti me anyu mbò baweré betu. Ke nnyie nókó, ékú menie ebha béróbhe nenenén. ¹¹ Bághátí ye me be, “Óbhonj bepét berem nkaysi Mandem ane áyinj beyá bho, ne beyá betok, ne beyá beyónjotok, ne beyá bafò.”

11

Mandem ató baremé kepinti bati apay

¹ Awu áfáéré nókó, báchye me enókó njenti ne bághati me be, “Dók yenti ékerákap Mandem, ónjenti efeme-akap, ómpay bo abhen báchye Mandem kenókó are. ² Ke kéyenti senta ékerákap. Dó nebhuet wu, mbonyune báro yi ambak ntá bò abhen bábhíki rinj Mandem. Ne chonj bóhbò mánjati etok Mandem * ne betanj ndú batanj besa bepay nsem apay. ³ Chonj nchyé betanj ntá batísie bha bapay, mámbak ne nden

* 9:17 Solfó: Enyinj ene básot beghoko ekém ne yo.

* 11:2 Etok Mandem: Chí Yerúsalem.

ákpá amæet, nto bhó be mandæk mangati bo ntó ena, ndü manywop (1, 260) nka amot ne besay byo ne arat.”

⁴ Batísye abhen bapay ke báchi téé besí Mandem mmü mmik nkem achi yi awó. Bó báchi menæk ólif bepay ne menæk ebhen bepáko berónó bepay. ⁵ Mbák bömpap abhap báyan beká bhó enyin, ngó áfü bhó anyu ámen bhó. Enyu eyó ke báway ye agha ane áyan beká bhó ebépti enyin. ⁶ Bó abhen bati apay bábhön betan bekem manyiep be ake kwen ndü manywop ankem ane bó bágháti bó menyin ebhen Mandem afyé bhó anti. Babhön betan beká manyiep andop chi manonj. Ne bábhön betan bechye bó mmik menyü bebépti menyin menkem.

⁷ Mánánj mánánjá bégháti bó menyin ebhen Mandem áyan bó mangati bho, nnya mbámbu ane áfu ndü nepi enen nebhiki bhönj ngwenti ánu ne bho ansot awónem, angway bhó. ⁸ Berene ebhap mémbak gæpti gæpti ndü nkongó egbo ene bágó nyaka Acha wap ndü ekotákátí aré. Bábhñij yó ndü kémbáep be, “Sódóm”, mbák épú nó, mambñij be, “Ijip.” ⁹ Chonj bó mmik mankem, ne maneréket ankem, ne bó beyónótók menkem, ne bó betok menkem mántwó mámkpæk berene báwü bhó ndü manywop arat ne ebhæk, keka mámbémé bhó. ¹⁰ Chonj bó mmik mámbönj beyá manák, mánto bati akap ne mányie epa mbonyune baremé kepinti bhó bati apay báchyé nyaka bhó beyá esonjori. ¹¹ Ke éfuéré nókó manywop arat ne ebhæk Mandem ákú eyu eyi ene échye nepém échwé bhó amæet. Bápetnsem ndü nepém, báteté. Beyá becháy bekem bo mankem abhen bághó bhó. ¹² Baremé kepinti bhó bati apay bághók ye eyonj etanatan ene éfü amfay érem ntá yap be, “Twó ká wen amfay!” Baré røn amfay amem ekpokó nebhaj, bömpap abhap bate mámpakó nokó bhó. ¹³ Nkúbbhé mpok eyó, eremé nenyikisímik ékwén, ne eket émot ndü yéntiki bekot byo amem nném etok, ébáy mmaet amik. Nká bhó tándrámot bágu ndü nenyikisímik eno. Bécháy bekém abhen bábhíki gu. Baré chye kenókó ntá Mandem mmu achi amfay.

¹⁴ Erem esonjori ené éjwi bépay éfaet. Ghó ká, ené ejwi berat étwó mandü mpok.

Angel ane ajwi bati tándrámot afe aywi mmbá

¹⁵ Awu áfuéré nókó, ángel ane ajwi bati tándrámot afe aywi mmbá. Ngók betanji beyonj amfay, méndeme nokó be, “Mandem Acha aywese ke ábhónj betan bekem mmik nkem néne mbó Mfo mpoknkem. Yí ke ákém mmik néne ne Mpeme yi afyé nyaka bariép be áto.” ¹⁶ Böbati esa nsem manwi abhen báchi chókó besí Mandem ndü menákó kefo bákwen amik báchyé Mandem kenókó ¹⁷ mándeme nokó be, “Mandem Betan

Menkem, Acha, wó mmu óchi echonj, obhak nyaka, séchyé wó bakak ndu ósóre betan ebhe, ne wómbönj onánjá óbhó bekem mmik mbó Mfo. ¹⁸ Bó abhen bábhiki rinji wó bábé nyaka nti ne wó. Ke mpok akway ane ótonj bhó ebhe bebénti. Mpok akway ane ótanj bo abhen bagú. Mpok akway ane ókap bó betok bhe,

ónkap baremé kepinti ne böbbe mankem, ónkap bo abhen báchyé wó kenókó, yé chi ndéndeme bho, yé chi manem bho, mpok akway ane ónánja ne bo abhen báway bati fá amik.”

¹⁹ Mánéne ye ekerákrap Mandem ené échi amfay. Ngó ekúbbhé nku amem. Myamyaj áre kot. Nebu nére remti, nefan ansay nokó. Nenyikisí mmik negho nékwén. Amaná nebu áre kwenti tontó.

12

Jón aghó ngóre amot ne nnya mbámbu

¹ Awu áfuéré nókó, ngó eremé erinji maknkay ene ébhési amfay. Ebhak chí ngóre ane afyé mmok amæet mbó nkú. Ntan ábhák anten bekak ebhi, ne nta kefo ane áchi yi anti abhónj mambe byo ne apay. ² Asene ne menie, ambiki nokó ndü ándñsi ne beyá bebe.

³ Erinji maknkay echak ébhési amfay. Ngó ereme nnya mbámbu ane ápe chuuu ne bati tándrámot, ne babhanj byo. Yéntiki ntí ábhónj aywi mónta kefo. ⁴ Ngó ywi áyá ndü mambe amot ndü baru arat ámése amik. Ate besí ngóre wu nó ándñsi, ánonj nokó menyie mmó ane yi ándñsi bebhe.

⁵ Abhé mómbakanem ane ábhónj bekem bó yéntiki etok mbó Mfo ne enakó kefo eyi ene bághókó ne ese awó. Báfónj mówu témté bárak ne yi ntá Mandem besí enakó kefo eyi. ⁶ Ngóre abwé arók amem baso, nebhæet ane Mandem atonji ntá yi be máne yi are ndü manywop nka amot ne.

⁷ Nenu nékwén amfay. Máysel ne boángel abhen bachi anten yi báre nu ne nnya mbámbu ne boángel abhen bákónjo yi. ⁸ Ke Máysel ne abhi boángel básot awónem amfay yap, bó keperé bhönj nebhæet amfay.

⁹ Básot ye etanji nnya mbámbu ne boángel abhen bachi anten yi báfemeri amik. Bábhñij nnyó ane te nyaka yó be Mfo befónjó bebúbeba, ne nnyén eni nechak be Satan, ndu yi áchi mmu árwó bó mmik.

¹⁰ Awu áfuéré nókó, ngók eyonj etanatan amfay. Ere rem be, “Néne, Mandem aywese apémé böbhi. Chonj ambak Mfo böbhi, ankem bó ne betan ebhi. Néne, chonj Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto ambónj betan amfay mmik nkem, mbonyune mánanj basot mmu ane ábhare nokó bömayese barak amæet besí Mandem beti ne ngósi, báfemeri fá amik. ¹¹ Befæet ndü manonj Mónkwómén ne ndü Mbok Ndíndí ane baghati bho,

bõmayese mánu ne yi basot awónem. Báka nyaka bechye nepém enap nkwá. ¹² Ndu echi nó, mfáy, bóñ ye manák. Bè mankem abhen báchi amfay, bóñ ká manák! Ke mbák chi mmik ne manyu, eyak echi ne bhe mbonyune Mfo befónó bebúbéba asep atwó ntá yeka ne beyá echók mbonyune yi arinjí be mpok ayi aróp chi kekwót!” ¹³ Mpok nnya mbámbu ághó be básot yi báfemeri amik, abho bekonjo ngoré ane ábhé móbakanem anet. ¹⁴ Ke báchyé ngoré wu bebhap bepáy ebhén nném ebhákó be yi ándé, ámbáé nnya mbámbu andák amem baso, ndú nebhuet ane bábhónó mene yi ndú mamíe arat ne ebhók ndú nebhuet ane nnya mbámbu apu kway beka yi yényin. ¹⁵ Nnyó aré gboko manyier anyu amen achi mbó nnyén bé némpókó yi mbó eghori manyier. ¹⁶ Ke mmik akwak yi. Begharé béfú aré menyú nnyén enen néfú anyú nnyó. ¹⁷ Nnya mbámbu ábé yé nti ne ngoré wu. Arók menu ne bõbhi ne bebharé bõbhi. Bõbhi bhó chi bo abhen bábhare bebhé Mandem, ne báte batísie ndú menyinj ebhen Yesu áká bo barij. ¹⁸ Nnyó áte ye ndú ésiép, angókó manyu ánonj nókó aré.

13

Nnya mbámbu afú amem Manyu

¹ Awu áfáéré nókó, ngó nnya mbámbu ndu afú amem manyu. Abhónj bati tándramót ne babhanj byo ne bõntá-kefo byo ndu babhanj ayi. Yéntiki ntí ywi ábhónj nnyén enen nérem ebúbu éti Mandem. ² Nnya yo abhak mbó mbé. Bayarékak ayi ábhak mbó ane nnya mbámbu ane bábhinj be béé. Nnyu yi ábhák mbó ane nka. Nnya mbámbu achye nnya yo betanj ebhi ne enókó kefo eyi ne betanj ebhen yi ábhónj. ³ Ntí nnya yo ámót ábhónj erem ebhé efuet ene étónj be báchyé nyaka yo efuet ene ekway beway yo ke efuet ére égú. Bõ mmik mankem bábhák maknkay, babho begbok chi nnya yo. ⁴ Bo báre chye nnya mbámbu kenókó mbonyune yó achyé betanj ebhi ntá nnya mbémbé yo. Báre chye kenókó ntá nnya mbémbé mándeme nókó be, “Agha áchi mbó nnya mbémbé ne? Agha ákway menu ne yó?”

⁵ Báchyé yo mbi bépanyu ne bérem ebúbu éti Mandem. Báchyé yo mbi bebhanj betanj amfay bo ndú betanj besa bepáy nsem apay. ⁶ Abho bérem bebépti menyinj éti Mandem, ne éti nnyén Mandem ne éti nebhuet béchákó Mandem ne éti bo abhen bachi amfay. ⁷ Ne báchyé yo mbi be ánu ne bo Mandem ánsot awónem. Ne báchyé yo betanj amfay yéntiki nnerékot bho ankem fá amik, ne amfáy bo Mandem, ne amfáy bõ yéntiki eyónjótók ne amfáy bõ yéntiki etók. ⁸ Chónj bõ mmik mankem máchye yo kenókó, nó chi bo abhen bábhíki sinj manyén ayap amem ekáti

nepém te mpok mmik ábhíki re bho. Ekáti yo chi ene Mónkwómén mmu báway nyaka.

⁹ Mmu ane ábhónj batú ángók! ¹⁰ Mmu ane Mandem áremé be mánkém yi, chónj mánkem. Mmu ane áway bho ne akparenja, chónj mángwáy yi ne akparenja. Ndu echi nó, bo Mandem babhanj bebéte kipri ne mándak nókó chi ambi ndú neka enap ne Yesu.

¹¹ Awu áfáéré nókó, ngó nnya mbámbu achák ndú afú amik. Abhónj babhanj apay mbó Mónkwómén ne eyonj eyi ébhák mbó ene nnya. ¹² Are ka menyinj ne betanj ebhen nnya ane mbi menkem besí bhi. Aká mmik ne bo abhen bachi are máchye nnya mbi mmú efuet eyi égú kenókó. ¹³ Nnya ane ajwi epay yo áká beyá menyinjí maknkay. Are ka te bé ngó amfu amfay antwá amik bõ mángó nókó. ¹⁴ Afuét ndú menyinjí maknkay ebhen báchyé yi mbi be ánká besí nnya ane mbi arwó bõ mmik. Aghati bhó bé mángókó ntiako ane bo básot manchye nókó kenókó ntá nnya ane achi nepém yéndu mánanj báchyé nyaka yo efuet ene ekway beway yo ne akparenja. ¹⁵ Mandem achye nnya ane ajwi epay mbi, yó aká ýyu ene échye nepém échwe amuet ntiako ané nnya ane mbi. Ntí-ako wu abho berem kepi. Aká be mángwáy bo abhen bábhíki chye yo kenókó. ¹⁶ Nnya ane ajwi epay aká nkwó be mámfyé erinj, yé ndú awónem, yé ndú nefó yéntiki mmu. Yi mánká nó ntá ndéndeme bho ne maném bho, ne ntá bõ bakáp ne bachébhébo, ne ntá bo abhen bápu basem ne abhen bachi basem. ¹⁷ Aká nó bé yé mmu áké bhónj mbi beku ne yé chi beti enyinj kpaté erinj ene nnya mbi embak yi amuet. Eriñ eyo chi nnyén nnya yo, mbák epu nó, mpáy ane áte ndú nnyén eni. ¹⁸ Mmú abhónj bebhanj nerinjindak. Mmu ane ábhónj kebonj áriñj enyinj ene mpáy ane achi amuet nnya yo átonj. Mpáy yo chi mpáy bakwánwanj ne mpáy yo chi bõhundret batándat ne besa berat nsem betandat (666).

14

Bo abhen Mónkwómén ápémé bakwáy nekwáy

¹ Awu áfáéré nókó, ngó Mónkwómén téé amfáy njie Sion. Bõ nka besa tándramót nsem nka enwi bábhak ne yi (144,000). Básinj nnyén Mónkwómén ne enén étayi ndú nefó yéntiki mmu wap. ² Ngók eyonj ene éfú amfay. Ebhak ne batú mbo ewaré tutunyén ne mbó nefanj ane ásáy ne mbó eyonj bakinj ane bõ bakwét. ³ Bõbho nka besa tándramót nsem nka enwi báre kway nekwáy neko besí enókó kefo Mandem ne besí menyinj menwi ebhen bechi nepém ne besí bõbati. Yé mmu keka begbok nekwáy nó ébhíki fuet chi bõ nka besa tándramót nsem nka enwi abhen Mandem ápémé, afere amik. ⁴ Bõbho

ke bachi pépép besí Mandem mbonyune babhiki nyóp mmæet ndü baraká kebhuere ne baghæré. Bó ke bákõño Mónkwómén yéntiki ebhak ene yi áronj. Bó bha ke Mandem ápeme ndü nkwo bõ mmik be mámbak ntá yi ne ntá Mónkwómén. ⁵ Bábhíkire sense wáwák mbonyune bábhíki bhõj békwéné.

Jón agho boángel barat

⁶ Awu áfúéré nókó, ngó ángel achak ndu aré te amfáy nebu. Are twó ne Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem ne achi tetep mpoknkem. Are twó ne yo ntá bõ mmik, nò chi, bõbetok menkem, ne bõ manérket ankem, ne bõ beyõjótok menkem. ⁷ Angel arem ne eyõj etanjatan be, “Cháy ká Mandem mándem be menwop ebhi beya becha mbonyune mpok ane yi átan bo agháká. Chié ká yi kenókó! Yi ke ághókó mfay ne mmik, ne bõmanyu, ne babhok ané manyiep ányáy are.”

⁸ Angel ane mbi áronj nókó achak abhesi andeme nõko be, “Erem etok Bábilon ékwen búp. Echõjntí bõ betokó mmik mankem ne bepõ barak epúsí yi. Echí mbõ be échyé bho mmem batanjatan manyu.”

⁹ Angel ane ajwi barat áronj nókó, achak abhesi andeme nõko ne eyõj etanjatan be, “Yé agha ane áchyé kenókó ntá nnya mbámbu ane áfú amem manyu ne ntíako yi, ne anka be mámfyé erij eyi ndü yé chí nefó eni ne yé chí ndü awó aywi. ¹⁰ Chõj yi nkwo anyú mmém bebénti Mandem amen Mandem afyé ndu nkop anjwi tép yi ke chõpti mõ ne manyiep ndu áyan mántan. Ne chõj yi wu ambõj nném esõjori amem ngó ane ádu ne *sólfo, besí boángel Mandem ne besí Mónkwómén. ¹¹ Mõngo ane áfú ndü ngó ane mmu wu achi amem apú may. Bo abhen báchyé nnya mbámbu ne ntíako yi kenókó ne báka be mámfyé erij nnya yo bõ amæet bápú bhõj chõj neywæmæet ndü esõjori eyap beti ne ngósí.”

¹² Ndu echi nõ, bë bo Mandem, bë bho bábhuere bebhé Mandem, bë bho bábhõj nõka ne Yesu, té ka kpiri ne ekébhéntí.

¹³ Ngókó yé eyõj ene éfú amfay èrem be, “Sín menyij ebhen amik: Bebho echõj, eri echa ntá yéntiki mmu ane águ ené yi ábháré mmæet ne Yesu Acha ne nti nemot.” Efõjó Bedyere arém be, “Echi tetep, chõj yi ambõj neywæmæet ndü betik ebhi mbonyune nsáy betik ebhi ákonjo yi.”

Enyij ene ebhõj befakari ne bõ ndü ngwenti mmik

¹⁴ Awu áfúéré nókó, ngó ekpokó nebhan enen pépép ne mmü are chokó mbõ Mmu ane áfú ntá Mandem. Nta kefo ane bághókó ne pí abhak yi anti, ne ngak ane ácháp abhak

yi awó ndu bekpõt mbwõt. ¹⁵ Angel achak áfú amem ekerákap Mandem arem ne eyõj etanjatan ntá mmü ane achi chokó ndü ekpokó nebhan be, “Bo bekpõt mbwõt ane anan ape ne ngak aye mbonyune mpok befere yo ndu betokó mmik aghaka.” ¹⁶ Mmü ane achi chokó ndü ekpokó nebhan áfonj ye ngak ane achi yi awó ndü betokó mmik áféré mbwõt nkem.

¹⁷ Awu áfúéré nókó, ángel achak áfú ndü ekerákap Mandem ene echi amfay. Yi nkwo abhõj ngak ane ácháp ndü bekpõt mbwõt. ¹⁸ Angel achak áfú kékwo éfémé akap. Awu abhõj betan amfáy ngó. Arem ntá ane akeme ngak bekpõt mbwõt ane ácháp ne eyõj etanjatan be, “Kpõt kepem énok ekén bábhinj be grep amik nyokoti mbonyune kénán képe.” ¹⁹ Angel wu áfonj ye ngak ndü betokó mmik menkem, akpõt kepeménok, anyokoti, ato amem neyaré grep. * Eyõ enkem étõj be Mandem anan abénti tontó. ²⁰ Báyát kepem éko amem neyaré grep anti etok. Manõj áfú wu are. Manõj mõ ajwi amik mbõ meta amot ne ebhok, ne aghõjõ kpát besap ebhi beghaka mbõ bõkilometa besa byo (200).

15

Jón agho beghori ebhen ngwenti

¹ Ngó erem erij ne erinjí maknkay echak amfay. Ngó boángel tándramot, ne beghori tándramot ebhen bechi beghori ebhen ngwenti mbonyune bõ ke betõj bebénti Mandem ebhen bétwó ndü ngwenti. ² Ngó erem enyinjí maknkay mbõ manyu. Ebhak mbõ amaná nebu ne énkot nõko njwanjwanj mbõ glas ane ngó achi amem. Ngó bo abhen mánu ne nnya mbámbu ne ntíako yi ne mpáy ane áté ndü nyén nnya mbámbu, mánu basot awónem. Bõbho bátée angokó manyu wu ne bakín ane Mandem áchyé bho abhak bõ amó. ³ Bátée angokó manyu wu mánkway nõko nekwáy Moses mmõbetok Mandem ne enen Mónkwómén be, “Acha, Mandem Betan Menkem, menyij ebhen ókú chi manem menyij ne menyijí maknkay! Wó, Mfõ betok menkem, menyij ebhen ókú bébhak chi chak. Ne óchi tetep. ⁴ Acha, agha ábhíki bhõj béchay wó? Agha ábhíki bhõj bechye wó kenókó? Wó ke óchi nyáná. Wó ké bõ betok menkem bábhõj bétwó besí ebhe manchye kenókó mbonyune mankem mánanj bághó be menyij ebhen ókú menkem bechi chak”.

⁵ Mánáná nókó békway, ngó eket Mandem amem etem amfay. Ebhak fiú. ⁶ Boangel tándramot abhen bápókó beghori tándramot amó báfú ndü ekeré Mandem eyó. Bábhák

* 14:19 Neyaré grep: Mbok ane báyát kepemé grep are be nnok yi ámfú, mánsot manku mmém grep.

ne nden pépép amæet, ne *nkæet ene pú ambeápak. ⁷ Enyinj émot ene echi nepém ndü ebhen menwi échye boángel bho tándrámat bekwöp ebhen pú tándrámat. Bejwi ne bebénti Mandem ane achi nepém mpoknkem. ⁸ Móngo ajwi amem ekeré Mandem eyo. Afú ndü keném ne betanj Mandem. Yé mmu kebhoj mbi bechwe amem ekeré Mandem. Beghori tándrámat ebhen boángel tándrámat bakeme amo bébhøj nyaka befæet kpik.

16

Jón agho bekwöbhé bebénti Mandem

¹ Ngók ye eyoj etanjatjan ené éfú ndü ekeré Mandem ndü éghati boángel tándrámat be, “Dók ká to bebénti Mandem ebhen bechi amem bekwöbhé bebénti ebhi tándrámat ndü mmik nkem.” ² Angel ane mbi arök apikiri eyí ekwöbhé bebénti Mandem amik. Nkúbhé mpok yo befæet ebhen méném tontó bété amæet bo abhen baka nyaka be mamfye bo erinj ene nnya mbúbmbu amæet ne báchýé mandem nsé yi kenóko.

³ Angel ane ajwi bapay apikiri eyí ekwöp amem manyu. Manyu ayibhiri aröp mbo manoj amen ngú, ne yéntiki enyinj ene echi nepém amem manyu égu.

⁴ Angel ane ájwí bارات apikiri eyi ekwöbhé bebénti amem manyén agho ne bömanyén ne ndü bebhak ebhen manyier ányay are. Manyier mankem aröp chi manoj. ⁵ Ngók ndü ángel ane ábhóñj betanj amfáy manyén arém ntá Mandem be, “Wó óchi Nyájá. Wó óchi néne ne óchi nyaka! Óchi chak ndü ntémsi ane óchýè. ⁶ Bo báku manoj bo Mandem ne amen baremé kepinti Mandem arøj amik. Éti yo ke óchýé bhó manoj mányu. Eyo ékway ne bho”. ⁷ Ngók ye eyoj ene éfú ndü éfémé akap Mandem eyo éndeme noko be, “Acha, Mandem Betanj Menkem, óchýè bho ntémsi enyu ene echi sayri ne chak”.

⁸ Angel ane ájwí manwi apikiri eyí ekwöp ndü mmok. Báchýe mmok betanj besoj bó mbo ngó. ⁹ Mmok ásnj bó mbo ngó, Yé no bo ketiknsem ndü bebá bhap. Bó keka bechye Mandem kenóko éti keném eki. Báre rem chi ebúbu éti Mandem mmu ábhóñj betanj amfáy beghori ebho.

¹⁰ Angel ane ájwí batay apikiri eyi ekwöp ndü enók kefo ene nnya mbúbmbu. Ejuri ékwén amæet bo abhen yi achi Mfo wap. Bó bábhø meña bari yap ndü beyá esøjori ene bo bachi are, ¹¹ ke bó ketiknsem ndü bebépti menyinj ebhen bo báku. Mándeme noko chi ebúbu éti Mandem mmu achi amfay mbónyune befæet ebhap ne bebe békù nyaka bo bachi ndü beyá esøjori.

¹² Angel ane ájwí batandat apikiri eyí ekwöp amem nyén negho enen bábhøji be

Yufretis. Nnyén newós nenkem bé bafó abhen báfú atú ane mmok áfú mambøj mbi bekiñi. ¹³ Ngó befóñj bebúbebu berat. Bébhak mbo mánsán. Emot efu nnyu nnya mbúbmbu, echak éfú anyú nnya mbémbé ne enéfú anyú ndemekepinti nsé. ¹⁴ Befóñj ebho chi befóñj bebúbebu. Békù menyinjí maknkay ne bérók ntá bafó mmik mankem ndu beku bo manchem nebhæet amot be mánu ne Mandem Betanj Menkem ndü nywöp enen yi átaj chøj bo.

¹⁵ Yesu Acha arém be, “Ghó ká, métwò mbo ngép. Chøj éndi encha ntá mmü ane achi pé ne ákém nden eyi sayri be áké ko ebhowo, ntánwöp ankem yi besí bho.”

¹⁶ Befóñj bebúbebu bho békù bafó mánhem ndü nebhæet wu no bábhøji ndü eyoj bo Israel be Amágedon.

¹⁷ Angel ane ájwí tándrámat apikiri eyí ekwöp ndü mbéep. Eyoj etanjatjan éfú ndü ekeré Mandem nebhæet ane yi achi ndü enók kefo eyi be, “Ndak ámay!” ¹⁸ Mmyamyan are kot. Nefanj are sáy, nebu néndemti noko. Ne eremé nenyikisimik nékwén. Te Mandem ághókó bó, enyü nenyikisimik eno nébhákí re fakari. Eno nétáj necha. ¹⁹ Erem etök ékóre ndü bebhök berat. Betök begho ne betök mmik bechak békwen. Mandem ake ghokantik erem etök Bábilon ndü beku yo enyu mmém bebénti bhí. ²⁰ Betök ebhen bechi nenti nnyén ménémsi. Njie enkem nkwo enemsi. ²¹ Amaná nebu áfú amfay ánkweniti noko amik. Achíkiti enyu ené yéntiki nemot nébhak mbo bokilo besa bepayssem byo ndü menwöp ebhi. Are kwenti bó amæet kpát babho berem ebúbu éti Mandem éti esøjori eyo.

17

Jón agho ngoré-neko amot ne nnya mbúbmbu

¹ Angel amot ndü abhen tándrámat abhen bakeme bekwöp tándrámat atwó arem ntá ya be, “Twó, chøj ntøj wó ntémsi ane Mandem áchye chøj nta nnaém ngoré-neko, no chi, erem etök ene echi kekwoé ne beyá manyén agho. ² Bafó mmik báku epúsi ne yi, ne bó mmik mányu mmém ami kpát bákwén, báku epúsi ne yi.” ³ Angel Mandem wu apoko me ndü Éfóñj arök amem baso. Aré, ngó ngoré amot choko amfay nnya mbúbmbu ane ápe chuuu. Nnya mbúbmbu yo abhøj bati tándrámat ne babhan byo. Manyén ane básinjí abhak amæet nnya yo ne ábhák manyén ane arém ebúbu éti Mandem. ⁴ Ngoré wu asøbheri mmæet ne nden ene echi chuu, enyü nden ene bafó báfye, ne menyinj pú, ne menyinj nkáp, ne menyinj befyé emí ebhen bághókó ne bōbatay beyá nkáp abhen bábhøji be pél. ⁵ Mánanj nyaka basinj nnyén ndü nefó ení. Bó kerinjí ntí nnyén eno. Nnyén

éneer nébhak be, “Nném etak Bábilon chi nno bagharé-neko ne bepō menyin ndū mmik nkem.”⁶ Ngó bé ngoré wu anán anyū nyaka manonj bo Mandem abhen baway éti bakoŋo Yesu ne nti nemot. Manonj bo Mandem akém yi mbo mmém.

Mpok ngó ngoré wu mbak maknkay. ⁷ Ke ángel arem ntá ya be, “Ndaká yí ochí maknkay tontó? Chonj ngati wō enyinj ene echí bhésé bhésé éti ngoré ne ne nnya mbámba ane bati tándrámot ane apoko yi ne babhanj byo. ⁸ Nnya mbémbé ane óghó achi nyaka nepém, ke néne apet apú, ne abhonj befu ndū nepi enen nebhíki bhonj ngwenti, be andok ndū nebhuet ane babhonj báway yo, ndak amay. Bo abhen babhíki sinj manyén ayap te nebhómik, bágho chonj yo mámbak maknkay bé achi nyaka ke néne apet apú ne chonj ampentsem ndū nepém. ⁹ Eyo éyānj ye be yéntiki mmū ámbónj kebonj. Bati tándrámot ate ndū njie egho tándrámot ene ngoré wu áchókó are. Njie eyo éte nkwo ndū bafó tándrámot. ¹⁰ Bafó batay bágu. Amot achi nepém. Amot achi mfo néne. Mbák chí ane ajwi tándrámot abhíki two. Anán ántwó ábhak Mfo ndū mómbinjí mpok. ¹¹ Mbák chí nnya ane achi nyaka nepém ke apet apú, yó achi mfo ane ajwí mánen. Achi nyaka amot ndū abhen tándrámot. Chonj mángwáy yo ndak amay.

¹² “Babhanj nya yo byo ane oghe áte ndū bafó byo abhen babhíki re chye bho betanj bekem kefo. Ke chonj mánychye bho ne nnya mbámba betanj mbo bafó ndū neŋokó nywop nemot. ¹³ Bafó bho mankem bati byo báká eyonj émot bechye betanj ebhap ne kefo ekap ntá yi. ¹⁴ Chonj bó ne nnya mbámba mánte nenu ne Mónkwómén ne yi ansot awónem amfay yap mbonyune yi ke achi Acha Mfo ne Mfo bafó. Bakoŋo bhí chí bo abhen Mandem ábhinjí, ayap, ne bákónjo yi ne nti nemot.”

¹⁵ Angel arem ntá ya be, “Manyén ane óghó ngoré-neko are chókó áte ndū ngémtáy bho, ne manérékere bho ankem, ne bō beyonjótak menkem. ¹⁶ Chonj nnya mbámba ne babhanj ayi byo ane ate ndū bafó byo mámpap ngoré-neko. Chonj mánsot yéntiki enyinj ene yi ábhónj, manka yi andop ebho ewo. Chonj manyie nyamwúét eyi ne mánsōnj yi ne ngó. ¹⁷ Chonj bafó byo bho mánkā nō mbonyune Mandem áku bō mámbónj nkaysi amot ndu beka ene yi áyānj bho. Chonj mánkā ye berō betanj ebhen bō babhonj mbo bafó amō nnya mbámba kpatē menyinj ebhen Mandem atí be mémfákári mémfakari. ¹⁸ Ngoré ane óghó chí nném etak ene mfo ywi ábhónj betanj amfáy bafó betókó mmik menkem.”

18

Mandem atemsi etak Babilon

¹ Ngó ángel achak ndū áfú amfay ásēp amik. Abhónj beyá betanj ne bediéré ebhi bere gho ndū mmik nkem. ² Arem ne eyonj etanjatanj be,

“Erem etak Bábilon ékwen buúp!

Érop chi bechoko befónj bebábeba.

Érop chi bechoko bebépti befónj ne bepō kenem ekem bo babhíki kōnj.

³ Bábilon akwen mbonyune ákū bō betok menkem mányū mmém epúsi yi. Bafó mmik bákū nyaka nkwo epúsi ne yi. Bakósiē mankem fá amik bákwen bō bakáp éti epúsi yi.”

⁴ Ngók ye eyonj echak ene éfú amfay érem be, “Bóbbha, fú ká, mándo etak Bábilon keka mámfye mmuet ndū bebú bo abhen bachi are. Fú ká, be ntemsi Mandem ane átwó ntá yi ake bhak ne bhe. ⁵ Fú ká mbonyune bebú bhap beghaka te amfay, ne Mandem ábhíki ghokontik bhó. ⁶ Kemé ká ntá bō etak Bábilon yéntiki ebépti enyinj ene bō bákú ntá bo bachak. Kemé ká ntá yap ndonj epay yéntiki enyinj ene bō bákú bō bachak. Chye ká bhō mmém amen bátánjā ndonj epay ndū nkóp ane bō báfyé mmém batanjatanj amem báchyé bhe. ⁷ Ku ka bo Bábilon mámbónj esonjori ne nedí kebho.

Nkúbhé mbo enyū bō bábhonj nyaka manjāk, mpok bápā be bachi manem bho ne, mánkā nōko baraká bebá.

Báchi mbo ngoré ane árem ne mmuet yi be, ‘Nchí mfo ngoré. Mpu kénkwésé!

Mbíkí bhonj mmu ane ákway begu mēndi yi wáwákí!’

⁸ “Tēndu Bábilon apányu enyu eyo, chonj bebépti menyinj ebhen betwó ntá yi méntwo menkem ndū nywop nemot. Menyinj ebho chí eghorí neme, ne nsay ne basémé newú. Chonj Mandem mmu ábhónj betanj menkem antánj yi. Chonj mánsōnj yi ne ngó.

⁹ “Chonj bafó mmik abhen mányie epō nepém, mánkā nōko barak epusi ne yi mándi, mámfye nekwséé eni mpok bághō mōngo ane áfú anko nōko amfáy ndū yi ásonj. ¹⁰ Chonj erem esonjori ene yi achi aré énkā bō mámbónj becháy be ékway befakari ne bho enyu eyo, mánte nekō nesie, mándeme nōko ne eyonj etanjatanj be,

‘Erem etak Bábilon, ébep ntá ye écha!

Ndū mandú mpok Mandem atémisi wó

ndak ye ámay!’

¹¹ Chonj bakósiē fá amik mandí Bábilon tontó mbonyune yé mmu apet apú ane ákū menyinj ésyē bhap. ¹² Bo etak eyo bákú nyaka batu pú, ne ane silbha, ne batú menyinj besobheri mmuet ebhen bekót njwanjwanj, ne menyinj njwanjwanj béchák. Bákú nyaka beyá nden chu ene nkáp menyu ne menyu ene babhinj be silk nkwo. Bákú nyaka menok beyá nkáp ne ebhen bébhónj erítí eriep nkwo. Bákú nyaka nkwo menyinj ebhen baghoko

ne babhaná nsök, ne ebhen bághókó ne bróns, ne ebhen esé ne ebhen bághókó ne enyü ntaý enen bábhijí be mábil. ¹³ Bóhbó bákú nyaka bawet amen erítí eriep mbó amen bábhijí be sínamon, ne insens ne mái ne frankinsens. Bákú nyaka beyé ebhen bébhónó erítí eriep ne békú menyíe nemfaet anyu. Bo bákú nyaka mmém ne bawet ne fláwa nchwi, ne enyu nchwi ane bábhijí be wit. Bákú nyaka nkwo mpwaj ne bághónómén ne mpwajndik ne békárik ebhen mpwajndik éya. Bóhbó bákú nyaka bakwájwanj nkwo mbó basem. ¹⁴ Chwaj bakósie mándem ntá bóhbó be, ‘Berítí menyij ebhen ókón nyaka berwaj menkem. Menyij menkem ebhen békú nyaka wó óndí besí bho béchwaj ne keném eke kenkem keném. Ópú pere kway begho bhó wáwák. ¹⁵ Chwaj becháy ménkém bakósie abhen bákwené nyaka bó bakáp ndu bátí menyij ebhap ntá bo Bábilon. Chwaj becháy ménkem bó éti erem eswajri ene bó Bábilon bachi aré, mánte nekó nesie mándi, ne basémé anti mandeme nokó be, ¹⁶ Bó etók Bábilon, ébep ntá yeka echa! Bákú nyaka batu pú ne ane silbha ne batú menyij besobheri mmæet ebhen békót njwanjwanj ne menyij mwanjwanj bechak. Bákú nyaka beyá nden chu ene eya nkáp ne echak menyu ne menyu. ¹⁷ Ndú mónenókó nywop amot keném eken kenkem kérwaj.’

“Bóbatí baya bachwi ne bóbatí bakú betik amem áchwí, ne bakú betik amem áchwí ne bakósie abhen bachi amem áchwí báté nekó nesie. ¹⁸ Ne mpok ane bághó móngo ane áfú ndú ngó ane áswaj etók Bábilon chwaj mánde rem ne eywaj etanjatanj be, ‘Té mmik abhó, yé etók ebhákire ghaka mbó nném etók ene.’ ¹⁹ Chwaj mandí kebho mánto nokó mfok antí betónj kebho eken kechi bhó anti. Chwaj mandí nokó be, ‘Erem etók, ebep ntá ye echa. Etók ene ke ékú bóbbhen babhónj bakáp. Ndú mónenókó nywop amot, érwaj enkem!’

²⁰ “Mfay, bóij manjáak. Bó Mandem ne bõnto ne baremé kepinti, bóij ká manjáak mbonyune Mandem achónjti Bábilon éti bebépti menyij ebhen yí ákú bhe.’”

²¹ Angel ane ábhónj beyá betanj asot ye ereme ntaý enen nechí mbó ntaý bekók menyij amese amem manyu, arem be, “Enyu ené ke básot chwaj erem etók Bábilon mándep amik ne betanj, bó keperere kway begho yo. ²² Ne yé mmu apú pere ghók chwaj eywaj nekíj ne beywaj bakwáj bakway, ne beywaj babhanj, ne beywaj mmba are. Ndú etók egho eyo yé mmú eka apet apu. Ndaká nchwi bekók ámay ne batay békók nchwi apu pere chye eywaj. ²³ Yé erónj épú pere ghoo amem etók eyo. Manjáak amen ábhák mpok mmu abhay ngoré apú pere bhák aré. Chwaj émfakari enyu eyo ne Bábilon mbonyune bakósie bhí abhen

báchá báchák mankem bátwó nta bó mmik mankem ne bapu. ²⁴ Mandem atémsí bo etók Bábilon mbonyune bó ke báwáj baremé kepinti ne bo Mandem bachak mankem. Manonj bó mmik mankem abhen bó baway achí bó anti.”

19

¹ Angel anánjá nókó enyij ene yí árem, ngók ewat mbó ene ngemtay-bó amfay ndú bábik be, “Haleluya! Yí ke ápémé bhese. Kenókó ne betanj bechi amó Mandem. ² Achí mmu tetep ne áchye ntémsí enyu ene echi sayri ne chak. Anánjá achye ntemsi ntá nném ngoré-nekó ane áchõnti mmik nkem ne baraká kebware yí. Akémé kémbé bó betok abhi abhen ngoré wu ákú baway.” ³ Ngemtay bóhbó bápét babho bebik mándeme nokó be, “Haleluya! Mõngo ane áfú Bábilon ákó amfay mpoknkem.”

⁴ Bóbatí bhó esá nsem manwi ne menyij menwi ebhen béchí nepém bákwené besí Mandem mmu achi chwó ndú enókó kefó eyi mánychye nokó yí kenókó be, “Amen. Haleluya.”

Jón aghó epá nebhay Mónkwõmen

⁵ Ngók ye eywaj ene éfú ndú enókó kefó érem be, “Bé bõbetok Mandem mankem ne be bho báchye yí kenókó, maném bho ne ndéndeme bho, bití ká Mandem aywese.” ⁶ Ngók ye ewat ene ngemtay bho ene echi mbó ewaré tutunýn ne mbó nefanj ane ásay. Bóhbó báre bik be, “Haleluya! Mandem Acha Betanj Menkem aywese achi Mfó bó mankem. ⁷ Sénják, sénják tontó, sénychye yí kenókó mbonyune mpok nebhay Mónkwõmen akway, ne ngoré ywi anánj atónjti mmæet. ⁸ Mandem achyé ngoré mbi befye nkú mwanjwanj ane ábhákí bhõj bakwap.” Nden eyo éte ndú menyij ebhen béchí chak ebhen bo Mandem bákú.

⁹ Angel wu arem ye ntá ya be, “Sij enyij ene amik. Éri echa ntá bo abhen mánáká bhó ndú epá nebhay Mónkwõmen.” Arem nkwo be, “Beywaj ebhen bechi tetep. Béfu ntá Mandem.”

¹⁰ Nkwén bekak ebhi ndú bechye yí kenókó, ke aghati me be, “Óké kú nò wáwák! Me nkwo nchí chi nkubetik mbó wó. Nchí chí nti mmu ane nte kpíri ndú menyij ebhen Yesu ákú bo bárijí. Mandem ké óbhónj béchye kenókó.” Menyij ebhen Yesu ákú bo bárijí ke béchye baremé kepinti Mandem betanj beghati bhó Eywaj Mandem.

Jón aghó mmü ane ákó mpwajndik ane pépép

¹¹ Ngó ye be mfay anéné. Ngó mpwajndik ane pépép are. Mmü ane ákó yo aka nnyén be Mbware baryep ne Ane Tetep. Achyé bo ntemsi enyu ene echi chak. Ne enyu eyo ke

yi ánu ne bömpap abhi. ¹² Amík ayi ághð mbə nerí-ngo. Beyá ntá-kefə echi yi anti. Básiñ nnyén yi amhæt emén yé mmu abhíkí riñi, ébhíkí fhæt chi yímbəy. ¹³ Ewæt ene yi afyé ebhak ene bábáy amem manəy ne nnyén enen bo bábhiñi yi nébhák be Eyəy Mandem. ¹⁴ Bakwə batemé nenu abhen mfay báre koñə yi. Bábhak amfay mpəñəndik pépép ne nden pépép amhæt ené ébhíkí bhəy bakwap. ¹⁵ Akparenja ane ácháp are fú yi anyu. Akparenja wú ke yi ásat anu ne bó yéntiki etək ansət awónem. Chəy yi ankém kefə amfáy yap ne mónəkó kefə ane baghoko ne esé awó. Chəy anjati bhó amik mbə báyət kepemé grep amem neyaré grep ndu betəy be Mandem Betan Menkem abénti tontó. ¹⁶ Básiñ nnyén ndú nkú yi ne ndú ébhák anákak eyi ene nefi. Nébhák be, “Mfə bafə ne Acha Mfə.”

¹⁷ Ngó ye ángel tē amem mmok: Anak kenem kenkem ekén kéré amfay ne eyəy etajatar be, “Tws ká manchem manyié epá egħo ene Mandem ánáká. ¹⁸ Tws ká mányie nyamwuhæt bafə ne nyamwuhæt böbati ne ane maném bho ne nyamwuhæt batemé nenu ne nyamwuhæt mpəñəndik ne bo abhen bákə nyaka yə. Tws ká mányie nyamwuhæt bö mankem ené bo abhen bapu basem, ne ené bo abhen bachi basem, ené ndéndeme bho ne ené maném bho.” ¹⁹ Ngó yé nnya mbámmbə ne bafə mmik ne bakwə batemé nenu bhap ndu báhém nebhuet amot be manu ne mmu ane ákə mpəñəndik ne batemé nenu bhi. ²⁰ Bákém nnya mbámmbə yə ne ndemekepinti nsé mmu ákə nyaka menyinjí maknkay besí nnya mbámmbə. Enyu yə ké yi árwə bho, báká be mámfye bho eriñ ené nnya mbámmbə amhæt ne báchyē ntí ako yi kenókó. Bakem nəkə nnya mbámmbə ne ndemekepinti nsé bágúep bho, amík anti fúú, amem nepingo ane ádu ne sólfə. ²¹ Akparenja ane áfú anyú mmu ane achi ndú mpəñəndik ane pépép awáy bafə bho ne bakwə batemé nenu bhap. Ne kenem ekə kenkem kényié berené bawú, kejwi.

20

Enyij ene ebhəyə befakari ndú mamié nka amot (1000)

¹ Awu áfúéré nókó, ngó ángel ndú áfú amfay ásep amik. Akém eriñi nepi enen nebhiki bhəy ngwenti. ² Akém nnyó ane te nyaka, yə ne achi mfə befəñó bebúbəbə ne bábhiñi be Satan agwót ne ngem. Abhak enyu yə ndú mamié nka amot. ³ Agúép yi amem nepi enen nebhiki bhəy ngwenti. Achók nyú nepi, agharja, be Satan áké bhəy mbi befə are andək ambi berwə bö mmik mankem. Ebhak be Satan abhəy bebhak amem nepi

kpate mamié nka amot amfhæt ke mandə yi ndu məmbiñi mpok.

⁴ Ngó ye menəkó kefə. Báchyē bo abhen bachəkə are betan ndu bebhak bafə. Ngó nkwo befəñó bo abhen bawáy nyaka mbənyune bágħati bo tetep ane Yesu ákə bo mandinjí, ne éti Eyəy Mandem. Bə bábhiíkí chye nyaka yé nnya mbámmbə yé mandem nsé yi kenókó. Ne bə keka mámfye eriñi nnya mbémbe yé ndú bafó yap ne yé ndú amə yap. Bápətnsem ndú nepém bábhak bafə ne Kristo ndú mamié nká amot. ⁵ Bo báhák mankem abhen bágú kepətnsem ndú nepém mpok eyə. Mamié nká amot abhəy nyaka befəet kpik. Neperénsem ndú nepém enen bo Mandem nébhak ye neperénsem ndú nepém enen mbi. ⁶ Chəy éndi encha ntá bo abhen Mandem akə mánjámbi mampətnsem ndú nepém. Báci nyájá ne newú enen nejwi apay nepú kway betək bho. Chəy bó mámbak bachiákap Mandem ne Kristo. Chəy bó mámbak bafə ne Kristo ndu mamié nka amot.

Jón aghó enyú ndaká Satan amay

⁷ Mamié nka amot yə áfúéré nókó, mándə Satan amfu ndú kenəy eken bafye yi aré. ⁸ Yi amfú aré andək berwə bö betək menkem. Bábhiñi betəkó mmik ebhə be Góg ne Mágəg. Satan anchem ye bö betək ebhen mankem ndú nebhuet amot be mandək nenu ne Mandem. Bö betək ebhə báya mbə ésiép ene echi angəkə manyu. ⁹ Böbhə bārók mban enkem bákáp etək ene bo Mandem bachi are, nə chi, etək ene Mandem akəyə. Ke ngó áfú amfay ndú nebu ásiñ bo kurukotok. ¹⁰ Básiñ mfə befəñó bebú mmu árwə nyaka bo mámése amem nepingo ane ádu ne ekém sólfə. Mámése yi ndú nebhuet ane mámése nnya mbámmbə ne baremé kepinti nsé. Aré, bábhak ndú bebə ngó ane ásiñ bho betí ne ngósi.

Jón aghó manyé ane ngwenti

¹¹ Awu áfúéré nókó, ngó erem enəkó kefə ene pépép ne mmu ane achi are chákó. Mfáy ne mmik mánémsi besí bhi. Bákəpəre kway beghə mfay ne mmik. ¹² Ngó ye bawú, maném bho ne ndéndemé bho. Bábhak tē besí enəkó kefə. Mánéne bekáti. Mánéne ekáti echak nkwo, nə chi ekáti nepém. Bátan bo abhen manarə bagu nyaka békəñə menyij ebhen yéntiki mmú wap ákə, mbə enyu basinjí amem bekáti. ¹³ Bo abhen bábú nyaka amem manyu barək nkwo be mántan bə. Báfú ndú newú ne etəkó bawú, bátan bə mankem bekoñə menyij ebhen bə báká. ¹⁴ Mámése ye Newú ne Etəkó Bawú amem nepingo. Aré ké newú enen nejwi apay ne chi. ¹⁵ Yé agha ane nnyén eni nepu amem ekáti nepém, básət yi bágúep amem nepingo.

21

Jón aghó mmik nkó ne mfáy nkó

¹ Ngó ye mfáy nkó ne mmik nkó. Mfáy ane mbi ne mmik ane mbi mánánj mánemsi nyaka. Manyu nkwo képere bhák. ² Ngó Yerúsalem nkó, etók Mandem, ndu éfú amfay ntá yi étwò amík. Bághóko yo érí mbo ngosónj ane basabheri, achakó anoj nkó mmu ane ábhónj bebhay yi. ³ Ngók eyoj etanjatan. Éfú ndü enókó kefo endeme nkó be, “Ghó ká, bechókó Mandem bechi nenti bóbhi. Chónj yi ambak ne bhó, ne bó mámbak bóbhi. Ne chónj mbónj Mandem ambak ne bhó. ⁴ Chónj antese bó babhese mankem amík, newú képere bhák. Nedí kebho ne bawú bedí képere bhák, ne bo képere ghok bebe mbonyune menyij besí bérónj.”

⁵ Mmu ane achi chókó ndü enókó kefo arem be, “Ghó ka, mékà menyij menkem mémbák beko.” Arem nkwo ntá ya be, “Sínj beyoj ebhen amík mbonyune béchi tetep ne chí menyij ebhen mmu ábhónj ménoko.” ⁶ Aghati me be, “Ndak ámay! Mme ké nchi Alfa ne Omega, Mme ke nchi kú yéntiki enyij émbónj nebhónet ne ngwenti. Ntá mmu ane manyiep ákwak, mčhaye manyiep ndéndem. Manyiep má ányay ndü mbokó manyiep amen áchyè nepém. ⁷ Chónj nkó enyu ene ntá mmu ane ánú asót awónem. Chónj mbak Mandem aywí, yi ambak mówa. ⁸ Ke mbák chí yéntiki mmu ane ábhákí bhónj netanjánti, ne yéntiki mmu ane átiknsem ntá Yesu, ne mmu epúsí, ne yéntiki ngwayti bho, ne mmü epusi, ne yéntiki múnj, ne bó babú, ne mmu ane áchyè kenókó ntá mandem achak, ne basénsi mankem. Bó mankem abhen bákú menyij ebhen, chónj ntémsi yap ambak amem nepingó ane ádu ne sófó. Ntémsi yo, chí newú enen nejwi apay.”

Jón aghó Yerúsalem nkó

⁹ Angel amot ndü abhen tándrámot abhen bakeme bekwop ebhen bejwi ne beghori ebhen ngwenti tándrámot atwó aghati me be, “Twó ntónj wó ngoré ane Mónkwomen ábhay.” ¹⁰ Angel apókó me ndü Éfónj akó amfay eremé njie ngo. Atónj me Yerúsalem, etók Mandem, ndu éfú amfay ntá yi éšep amík. ¹¹ Etók ére ere ghóó énkot nkó mbo ntay enen néghò enen bábhinj be Jaspa, ne éjanjari nkó mbo glas. Bedieré bho bebhak bedieré Mandem. ¹² Etók ébhónj ereme nkók ane akabhe yo. Nkók wu asap amfay. Ábhónj manyübhá byó ne apay. Yéntiki nyü-ebhá ábhónj ángel ane ábhábheri wu. Básiñj manyén maneréket Israel byo ne apay enyu ené yéntiki nyübhá ábhónj eni nnyén. ¹³ Manyübhá abhak arat. Arát ábhak ebhé ene mmok áfu, arat ebhé mmok ánem. Arát abhak ebhé mfay, arát anefu ábhak ebhé nten. ¹⁴ Nebhúéré mmik ane nkók áte amfay

ábhónj batay byo ne apay. Básiñj byo ne apay ndü batay yo. Manyén yo abhak ané bõnto Mónkwomen byo ne apay.

¹⁵ Angel ane árem ne me akém enók beyenti menyij awo. Enók eyó ebhak ene pú. Ayenti etók ne enók eyó. Ayenti nkwo manyübha ne nkók. ¹⁶ Besabhé etók ne bechíkí etók bebhak nejye. Angel ayenti etók ne mónak eywi. Besabhé mfáy bebhak nejye ne besabhé etók ne bechíkí etók, nò chí bókilometa nka epay ne hõndret enwi (2,400). ¹⁷ Angel ayenti nkók nkwo. Abhak bõmeta besa berat nsem batandat. Ayenti mbo enyü bakwájwanj báyenti menyij. ¹⁸ Báté nkok ne batay njanj ane bábhinj be jáspa. Mbónj etók ebhak chí ne pú, éjanjari nkó mbo glas. ¹⁹ Básiót menyü batay njanj byo ne apay bághóko nebhúérémik be andi amík. Enyü ntay nemót nébhák jáspa, enen nejwi apay nébhák sáfaya, enen nejwi arat nébhák agate, ne enen nejwi anwi nébhák émeral. ²⁰ Enyü ntay enen nejwi atay nébhák óniks, enen néjwí atandat nébhak kanélian. Enén néjwí tándrámot nébhák krisolayt, enen nejwi ánen nébhak béril. Enén néjwí nénenamot nébhák tópas, enen nejwi byo nébhak krisópras. Enén néjwí byo ne nemót nébhák jásint, enen nejwi byo ne apay nébhak ámetis. ²¹ Bághókó manyübha byo ne apay ne batay beyá nkáp ane bábhinj be pé. Yéntiki nyübha abhak ntay pé nemót. Nkõngó abhak pú pú, ananjari nkó mbo ékírísu.

²² Nke ghó ekerákap Mandem amem etók mbonyune ekerákap Mandem ene mánikmuet are chí Mandem Acha Betanj Menkem ne Mónkwomen. ²³ Ntí apu bebhoj mmok ne ntanj aré mbonyune bedieré Mandem béghò aré ne Mónkwomen achi éyí erójo. ²⁴ Chónj bó mmik mankem mánkó ndü bedieré etók eyó. Chónj bafó mmik mánychwe amem ne kenókó ekap. ²⁵ Chónj manyübha ambak fúú mpoknkem. Beti bépú bhak are. ²⁶ Chónj bó mándak are ne berítí menyij ne keném eken betókó mmik. ²⁷ Ke yé ébéptí enyij épú chwe are. Bo abhen bákú barak abúabu ne basense bápu chwe aré. Bo abhen báchwe are chí bo abhen básinj manyén apay amem ekátí nepém ene Mónkwomen.

22

¹ Angel atónj ye nnyén negho enén manyiebhé nepém. Nére njanjari mbo amanjá nebu. Néfú ndü enókó kefo Mandem ne Mónkwomen. ² Nére fuét néntí nkõngó etók. Enók nepém ébhak angokonyén ndü bebhe bépáy. Ébhónj menyü kepeménok byo ne kepay, ne ényü kepem yéntiki ntanj ndü mmíé. Beyé bhi chí babhé amen ábú bó betók menkem. ³ Yé enyij ye mmu ane Mandem áremé be eyak embak ne yi apu kway bechwe ndü etók egho eyó. Enókó kefo

Mandem ne Mónkwōmen ke ebhak chōj aré. ⁴ Chōj mángō besí Mandem ne chōj nnyén eni nembak ndú bafó ayap. ⁵ Beti bépú pere bhak chōj are. Nti apu bebhōj erōjō ne mmok mbōnyune bediéré Mandem béghō aré. Ne chōj bōbetok Mandem mámbak bafó mpoknkem.

Yesu arēm be, “Métwō”

⁶ Angel wu aghati ye me be, “Menyij ebhen bechi tetep ne chí menyij ebhen mmu ábhōjō menoko. Mandem Acha mmu áchyè Efónjō yi ntá baremé kepinti ke átō ángel bé ántōj bōbetok abhi menyij ebhen bebhōjō befakári mandú mpok.”

⁷ Yesu arēm be, “Ghók ká, métwō mandú mpok! Eri echa ntá mmu ane ábhāre menyij menkem ebhen bechi amem ekáti ene. Yó érēm ěti menyij ebhen bebhōjō befakári.”

⁸ Mme Jón, ke ngókó menyij ebhen ne ngó bhó ne amík. Mpok ane ngókó ne ngó bho, nkwén becak ángel ane átōj me bhō ndu béchye yi kenókó. ⁹ Ke yí aghati me be, “Kéchye me kenókó wáwák! Nchí chí mōbetok mbō wō ne bōmaye abhen bachi baremé kepinti, ne mbō bo abhen bábhāre menyij ebhen básinjí amem ekáti ene. Chí kenókó chi ntá Mandem.”

¹⁰ Angel wu aghati me enyij be, “Kése ekáti nénép eyō ne ébháné be menyij ebhen ósínjí amem mémbák bhésé bhésé.” ¹¹ Bakū bebú mándak ambi beka bebú ebhap, bepō bho mándak ambi bébhak bepō bho. Bo abhen bachi chak besí Mandem mándak ambi beka menyij ebhen bechi chak ne bo abhen bachi nyánjá mándak ambi bebhak nyánjá. ¹² Yesu arēm ye be, “Ghók ká, métwō mandú mpok! Nchí twó ne akap be nkáp yéntiki mmu békōjō betik ebhén yi áká.

¹³ “Me ke nchí Alfa ne Omega! Me ke nchí Ambi ne Ansem. Me ke nchí ndú Nebhōnet ne Ngwenti yéntiki enyij.”*

¹⁴ Eri echa ntá bo abhen básō nden éyap be mánkway bebhōjō betanj befæet ndú manyúbha ane etók eyō máncwæ amem manyíe kepem ekén énokó nepém. ¹⁵ Mbák chí bo abhen bachi mbō mmú, ne bō babú, ne bō epúsí, ne bawāy bho, ne bo abhen bákōjō bamandem nsé, ne bo abhen bekōjō nsé ne básense, bō mankem bábhak chi nefi.

¹⁶ Yesu arēm be, “Mme Yesu nto ángel wa ntá yeka beka bōnkwō bha be ángátí bhe menyij ebhen. Nchí nkanjānok ne ebhárémō Mfō Debhít, nchí nembē njanj enen neyinywōp.”

¹⁷ Efónjō Mandem ne Ngoré ane Mónkwōmen bárem ntá Yesu be, “Twó!”

Bé bo bághòk enyij ene,
Dem ka nkwo bé, “Twó!”

Bé bo manyiep ákwak be, twó ká.

Twó ká mányú
manyiebhé nepém.

Beyōjō ngwenti

¹⁸ Mme Jón, nchí semti yéntiki mmu ane ághòk beyōj ebhen bechi amem ekáti ene ebhen bérēm ěti menyij ebhen bébhōjō befakári. Mbák mmu amáká enyij ndú ebhen bechi amem ekáti ene, chōj Mandem amaka yi ntemsi achak. Chōj antemsi yi ne beghori ebhen ntáká amem ekáti-ne. ¹⁹ Ne mbák mmu áféré enyij ndu ebhen bechi amem ekáti ene ěti menyij ebhen bebhōjō befakári, chōj Mandem amfere aywi akóré ndú enókó nepém ne ndú etókó Mandem.

²⁰ Yesu mmu áká bo mandinj menyij ebhen arēm be, “Nchí twó mandú mpok!”

Amen. Yesu Acha, twó!

²¹ Berindu Yesu Acha mémbák ne bo Mandem mankem. Amen!

* 22:13 “Nebhōnet” ne “Ngwenti” chí enyij émot mbō “Alfa ne Omega”.